n.° 216

UVA. BHSC. IyR_045_1

2317

5-3
Y45

UVA. BHSC. IyR_043_1

~~133~~ 218

271

45

UVA. BHSC. IyR_045_1

Quom tot tantiqz medicine ſcriptores iaz pridē eſſent impreſſi: nec ij ſoluz qui probati ſunt: z extra gregem aliorum habentur. verū etiam vulgares pleriqz ac plebei ſepe numero admiratus ſum. Cur locupletiſſima Agonis Senenſis opera adeo diu latitarēt: nec quiſpiā eſſet qui ea proferret in lucem. Fuit .n. Ago ſenēſis vir ſua etate preſtantiſſimus: cuius famam ac nomen vniuerſa italie gymnaſia perſonabant: noſtra etiam tempeſtate homis placita in ſcholis medicorū frequenter recenſentur: nec deſunt qui defendendi patrociniuz ſuſcipiant. Nullam vero rationabiliorem cauſam cur nō imprimerētur fuiſſe exiſtimo: niſi propterea q libri hominis qui circūferuntur adeo corrupti erāt: adeo depravati vt ne verba quidē non dicaz ſenſus vllo pacto intelligi poſſent. Me igitur medicine ſtudioſi tali tātoqz careant Auicenne Hiſpani interprete rogatus a plurimis aggreſſus ſum difficilem emendandi prouinciā Et poſt longum maximūqz laborem ex tot tantiſqz exemplaribus: que omnia fragmētis erant plena: z erroribus Codicem vnum a capite vſqz ad calcem ſumma diligentia reformaui. Si quos vero erores in ijs qui impreſſi ſunt lector inuenies nō mea negligentia aut vitio: ſed impreſſorū culpa ſcito eueniſſe. Qui tamen ſi qui ſunt nullius autēqz pauciſſimi ſunt momenti Accipite igitur iuuenes ſtudioſi Agonem veſtrum ſenēſem tantopere a uobis expetitum. Hactenus lacer fuit z ſquallidus: omnia fere corporis membra mutilatus: in tenebris latens puluere obſitus: nunc recuperata mēbrorum integritate: deterſa etiam rubigine: Cute etiaz bene curata: hilaris ac ſplendidus in lucem prodit: Suppliciter rogat ſe a vobis emi: quo tandem in eruditorū manus domosqz veniat. Quibus quom ſemper donec vixit familiariter verſabatur: habebitis ſcholaſtici precipuum Auctorem: quo ad exercēdam animi ſolertiaz habunde vti poſſitis: maxime ſi quando Jacobum Forliuiēſez virū certe ſubtilem nec imerito celebratum impugnare vel contra ſtare placuerit.

BIBLIOTECA HISTÓRICA MARQUÉS DE VALLADOLID

UVA. BHSC. IyR_045_1

Excellentissimi viri Agonis senen sis in primã ẽn primi canonis Auicene. Expositio feliciter incipit.

Iber primus:

1 Canonis auicene cõtinet generalia documẽta tam partis theorice medicine q̃z practice completiori ordine ꝛ clariori doctrina ꝛ breuiori q̃z aliquis in hac arte editus fuerit quez cũ intẽdã iuuãte deo expõere Prio itẽdo diui nũ auxiliũ inuocare. mala eni ꝛ impia cõsuetudo est inchoare aliq̃ opus ꝛ p̃cipue doctine neglecta inuocatiõe dini nomis siue ex animo id fiat siue ex obliuione. Flecto igitur genua ad patrẽ dñi nostri ihu xpi. ꝛ humiliter supplico vt in hoc libro exponẽdo prestet mihi iuueniendi facultatẽ dicendoꝫ veritatẽ ita ut cuz breuitate ꝛ oꝝonis elegantia res obscuras facile intelligi faciaz. Solet aũt in librozꝫ ꝑncipijs queri. que auctoris sit intẽtio. vbi ẽt ꝺ subiecto scie ꝛ libri. Cõsequẽter est videndũ q̃ libri vtilitas. qs eiꝰ titulus. qꝺ auctoris nomẽ que ꝛ quot sunt libri cãe vel scie libri. cui parti phie supponaꝝ. quis procedẽdi modus ꝛ totius libri gnãlis diuisio. In qua ꝺ ordine huius libri ad alios libros medicie hic ẽt videbiꝝ. hec aũt cũ quasi oia ex rubrica aut ex prohemio sint clara. incipiemus ab expõe rubrice deinde prohemij. Rubrica est incipit primus liber cañ. quẽ ꝑnceps Abolay abinsceni de medicina cõposuit. ꝛ hec rubrica est libri titulus. Ex ea ẽt appet nomen auctoris quovtimur. s. abolay abisceni ꝛ ẽ sensus hoꝝ verboꝝ arabicorũ filij Aly filij sceni. Antiqua eniz arabũ cõsuetudo est nomẽ patris ꝛ aui ponere. Certũ est. n. apud arabes aben. significare idez q̃ aput nos filius. ꝛ abin. ẽ sus genitus. quod aũt dicit abo. ꝛ nõ abin ꝛ est corrupto vocabulo quod nõ credo. vel q̃ vtroq̃ modo dici põt abo ꝛ aben in arabico. prop̃um aũt nomẽ auctoris non hẽmus. sed corrupte Auicẽna dicimus. de cuius laudiꝫ alio loco dicit a q̃z multis solẽnibus viris. iõ pretereo. Jaz igitur rubrica expedita venio ad prohemium quod sequitur.

A primis deo gra

1 tias agamus sicut sui ordinis celsitudo et benefitij ipsius ꝛc.

Istud capitulum est prohemium ad totum libruũ canoñ. ꝛ diuiditur in quiq̃z partes. In prima regratiatur deo. 2ª ibi Et post. Ponit cãm cõpellentẽ ad librũ cõponendũ. 3ª ibi Placet. Ponit ordinẽ ꝛ intẽtionem totius libri. In 4ª ibi Nõ est aũt. Datbus libri vtilitatem. In 5ª ibi Quod si deus promittit alia. Dicit prio in principio agam. i. dicamus grãs deo. i. recognoscamus sciaz a deo p quã sumus librũ cõposituri. ꝛ illam dicam gtis nobis a deo datã esse. nõ nramet virtute acquisitã esse illudq̃z fateamur ꝛ hoc ẽ in cõi vsu de beneficio accepto. grãs agere. i. dicere se gratis accepisse sine suis meritis. nã cum tribuẽs beneficiũ sine spe retributõis sit gra gratũ faciens. ꝛ beneficiũ hoc mõ tributũ sit gratia gratis data. cõstat eũ qui hoc cõfitetur dicere grãs ambas. Et hic sumit agere pro dicere. hoc aũt deo faciendũ est. qz sue misericordie. i. sua intẽtio ad releuandũ nos a miseria est sup oẽs prophetas. i. altioz misericordia prophetaꝝ. Et propbetis agimus gras. multo ergo magis deo grãs agere debemus. Auicena aũt cũ sit machometanus hũit opinionẽ q̃ in multis ãnis opozet nasci aliquẽ prophetã qui dicat hõibus legem dei ꝛ qui bẽat a deo virtutẽ agẽdi miracula ꝛ remittendi peccata. ꝛ qui a multis miserijs populũ releuet qualẽ machometũ dicũt fuisse. ꝛ hijs silia repies xº sue methaphice prio ac 2º caplo. sed tñ deum esse ꝑmum benefactorem.

Faciam igit illꝺ sicut celsitu. ordis termia toꝝ i deũ meretur. merek ꝛ beneficioꝝ a deo nobis datorũ multitudo. Est aũt ordo excellentissim entiũ. in cuius prio loco est deus. in 2º ãgeli. In 3º prophete. In 4º sapiẽtes. In 5º vulgus. vt ex algazele sumit libro methaphisice. Beneficia aũt a deo nobis data sũt esse. ꝛ pduratio. ꝛ opatiões oẽs nostre bone ꝛ res oẽs quib fungimur ꝛ vtimur. Cũ ipse oia pduxerit que pducta sunt ꝛ oia cõseruet ꝛ ad quãlibet actõz õi alio ꝑncipali ꝓcurrat

Sciendũ g̃ q̃ altissim gẽdus hoiz ẽm Aui. est prophetarum qui in vigilia videt futura cõtingentia. ꝛ quoꝝ volũtatiꝫ obtẽpant celi ꝛ elementa ita vt miracula facere possint.

Et post dicam.

Dat cãm mouentẽ ꝛ pz. meliozes aũt amici sunt pp honestũ vt patet. Qui aũt pp vtile vel delectabile non ita boni ꝛ veri amici sunt nec ita delectabiles 8º ethicoꝝ. ꝛ illis amicis nõ debem venegare rem quã deprecant vbi eã honeste facere possum. cũ sit alter ipse iuxta phum in magnis moralib. ꝛ Ciceronẽ i de amicicia. Explanatio aũt nõ alio mõ cõiun-

UVA. BHSC. IyR_045_1

gitur cū breuitate nisi vt afferat ꝯtum oz de declaratiõe nõ multiplicando verba inutili/ ter vt innuit Auicena.

Placet autem.

Hic ponit totius libri ordinẽ ⁊ intentionẽ vniuscuiuscũq; ptialis libri ex istis. ⁊ in qnq; ptes diuidit. partes patẽt. ⁊ quid in p⁹ dicit notũ est. Aduerte tñ p res cões ⁊ vniuersa/ les Auic. hic idem intelligere ⁊ ponũtur ad maiorẽ expressionẽ. In isto.n.p⁹ q̃ cõsiderã/ tur sub vnis rõnibus cõsiderãtur. hec est cã ordis cũ a cõioriḃ⁹ sit icboãdũ p⁹ phicoꝝ

Postea vero.

Ponit intẽtionẽ ⁊ ordinẽ quo ad secũdũ libꝝ qui est de inditijs medicinaꝝ simpliciuꝝ vniuersalib⁹ i p⁹ tractatu. deide ỏ pticularib⁹ Inditiũ aũt intelligo sciam acquisitã per inq sitiõm uel credulitatẽ ꝓpinquã certe scie que licet nõ per demostratõz acquirat. tñ fit i no bis per expiẽtiã vel alio sufficiẽti mõ. Unde aũt inditiũ est q nõ est ad vnã spẽm limitatã sicut ỏbi gra metalla liquabilia esse hũidiora illiquabilib⁹. ⁊ sapore acuta plimũ esse cali/ da. Particularia sunt q̃ ad spetialẽ limitant nãm. sicut nenuphar esse fri. ⁊ hu. euforbiuꝝ ca. ⁊ sic. Rõnabiliter p̃cedit hic secũdus ter tiũ. cũ in isto de instrumẽtis quib⁹ fit curatio determinet. In 3⁹ ỏo de curatõe in pticula ri q̃ instroꝝ cognitionẽ p̃supponit. Potuisset aũt in p⁹ libro ponere gnãles canones. sed vt cõiungeret imediate vnlia simpliciũ medici/ naꝝ cũ particularibus posuit i secũdo.

Deinde loquar.

Ponit ordinẽ ⁊ intẽtiõz quo ad tertiũ li/ brũ. vbi cõsidera q illũ ordinẽ quẽ premittit nõ seruat mõi sen tertij cañ. sed p̃cipue in p⁹ ⁊ 3⁹. in quibusdã aũt certas partes p̃termittit Attende ẽt q̃ qz in 2⁹ iã dixit inditia par/ ticularia medicinaꝝ simpliciũ. iõ nõ reuertit ad iterandũ ea in 3⁹. Item cõpõnem ⁊ iuua/ mẽta quarũdã medicinaꝝ cõpositaꝝ dimittet usq; ad quintũ. Sumit aũt in textu iuuamẽtũ cõiter p õi membri operatiõe. Que aũt sint mẽbra simplicia ⁊ que organica videbitur in capło de mẽbris. tabule aũt picte sunt partes scripte cũ rubeo in cap⁹ medicinaꝝ simpliciũ

Placet autem mihi.

Ponit ordinẽ ⁊ intẽtiõz quarti libri. ⁊ pz Hec dicit se de cõib⁹ egritudibus dicturũ in 4⁹ sed de particularib⁹ q̃ nõ sũt tm vni mem bro ꝓprie. ⁊ ista est pricipalis intentio. Licet aliquas ibi egritudines noiet. ⁊ eaꝝ curam doceat q̃ sũt ꝓprie certo mẽbro. s. de ruptura fisac. ⁊ de dislocatiõe anche. de vlceribus ner uoꝝ. de fractura cranei. Et id fecit qz ista vi debãtur affinitatem cũ bijs bẽre de quibus pricipaliter in illo libro intendebat.

Quod si mihi deus.

Ponit intentionem quo ad quintũ. ⁊ pz. Potuisset autem quintus poni ante tertium sed noluisset. fz qz iudicauit cũ Gal. 3⁹ de in genio sanitat cap⁹ 5⁹ Illũ qui oz sciam bẽre cõponendaꝝ medicinaꝝ oportẽt bñe notitiaꝝ plimaꝝ egritudinũ. iõ non fecit. Ex quib⁹ õi bus hẽmus intẽtiõm auctoris ⁊ libri ⁊ dionẽ gnãlem librorꝝ. Magis aũt spẽalem usq; ad capitla ponet statim in tabula.

Non autem est bonum.

In hac pte 4⁹ principali. ponit libri neces sitatẽ ⁊ vtilitatẽ dicens q̃ nõ est bonũ utplim hui⁹ libri nõ sit aput quẽq; ⁊ in ei⁹ mẽoria q cupit vocari medic⁹. Et per hãc artẽ lucrari desiderat. qz iste liber cõtinet min⁹ qõ est me dico necessariũ. ⁊ cõtinet usq; ad minimũ qõ est medico necessariũ. i. usq; ad vltimas cõclu/ siones scibiles a medico. Uel melius credo minus q̃ q est necciuz medico ad curã. qz de ficit aliquid reꝝ necessariaꝝ medico. Hoc ãt qõ deficit ⁊ est s. vltra ea q̃ sunt in hoc libro cõprehensa. est incõprehensibile p doctrinã. Est.n. hitus ex particularib⁹ assuefactibil nõ docibilis. Ex quib⁹ vr Aui. innuere. qz omia scibilia medicine sunt hic cõprehẽsa. illis tñ oibus hitis deficit medico hitus assuescibilis per opatões. ⁊ ỏtus cõiecturãdi de q̃stitate ⁊ g̃du qualitatis ⁊ tpe. ⁊ tũc de multis alijs. Unde colligere possum⁹ subuz huius totalis libri. s. corp⁹ sanabile ⁊ remouibile a sanita⁹ ⁊ opabile a medico. cũ de illo ꝑncipal ⁊ par tes ⁊ ꝑpetates ⁊ passiões cõsiderat. reliqua ỏo oia fz in attributionẽ ad illud cõsiderant Et hoc idem est subiectũ ꝑmi libri. Nõ enim est opportunũ differre dati libri subiectũ a su biecto total scie. fz in isto particulari libro nõ cõplet huius subi scientia. cõplet aũt i toto. qz in p⁹ nõ nisi ꝑm passiões cões cõsiderat.

Quod si deus.

Hec est ps 5⁹ in qua ꝑmittit alia. ⁊ ponit libri dionem usq; ad capitla. ⁊ pz. Aduerte tñ q in ista dione vtit Aui. istis nõib⁹. Canon. Liber. Fen. Doctrina. Sũma. ⁊ Capitula. ⁊ differũt ꝑm maiorẽ ⁊ minorẽ continẽtiã. Idẽ tñ posset dici liber ⁊ fen r⁹ diuersoꝝ. fz canõ sũt qñz ꝑ aggrgato mltaꝝ regłaꝝ ⁊ mõ hic

Ideo autez q me

d dicina ẽ scia qua humãi cõpo ris dispões noscunt ex parte

UVA. BHSC. IyR_045_1

qua sanat & ab ea remoueatur vt habita sani
tas cõseruet & amissa recupetur &c. Hic in
cipit tractatus. Et diuidã hunc libꝝ tantum.
Diuidit g in ptes. 4. Prio determiat ō reb⁹
nãlibus & ãnexis. 2° de reb⁹ nō nãlibus & p
ter nãm. 3° de regine sanitatis. 4° de varijs
mōis curatōz in cōi. ptes patent in. 4. Fen.
Pria diuidit ī duas. p° ponēdo diffinitionē
medicine enumerat eius subiecta. 2° exeqtur
determinãdo de reb⁹ nãlib⁹. 2ª ibi Elemēta
Itē p° pōit diffinitōez. 2° enuãt subiecta me°
ibi Ām aut medicina. Pñs capl'm diuidit
in duas ptes. prio eni ponit diffinitio. 2° obiē
ibi Pōt aūt aliquis. Dicit p° q medicina
est scia qua humani corpis &c. & pz. Sumit
aūt hic medicia p habitu scientifico dirrectiuo ī
opōem circa corpus humanū p cōseruāda sa
nitate vel recuperāda nō p illo quod ingredi
ens humanū corpus nō opat a mā tm ut su/
mit 2ª huius capl'o de eo q comedit & bibit
& in 2° cañ. sepe. & in prio ō simplici medicia.

Dispō aūt in diffinitōe dicta sumitur p ōi
a quo aliquid recipit formalē denominatiōm
nō put ꝫ habitū distinguit. Scia aūt sumit
p quolibet habitu intellectus p demōstrationez
acqsito uel p aggregato ex pticularib⁹ habitib⁹
ad vnū subiectū hēntibus attributionem. siue
id sit in opus dirrectiuū siue nō. Ex quibus
appet q sumēdo artez cōiter p quolibet habitu
cū rcā rōe factiuo siue sit acqsitus p demōstra
tionem siue p assuefactōz. nō est inconueniēs
medicinaz esse sciam & ipsam esse artē. Ad
uerte ēt q licet Gal. in pleriſq locis alio mō
diffiniat. & Auer. 6° colliget pmo capl'o dam
net hāc diffinitōz. qz per genus remotū dat
cū scia sit genus remotū r.ᵘ medicine. Tamē
hec est bona & sufficiēs diffinitio. qz ille que a
Gali. ponunt bene intellecte cōuertūt cū ista
Aui. ēt licet ponat remotū genus. supplet tm
cū differentijs. ita q ista diffinitio ēt cōuertit
cū illa quā Auer. reperit in artusa. vt dicit lo
co allegato. Et est q medicina ē ars optia in
uenta expimento aut rōe. Potest tm aliqs
dicere q medicia diuidit in theozicā & pticā
sed tu ipsam totā posuisti theozicā cū dixisti
q est scia. Obicit & soluit. & diuidit ī duas
primo obicit de genere & soluit. 2° de bijs q
loco oriarum ponunt. 2ª ibi Hec etiaz pōt.
p° obicit. 2° soluit ibi Nos vo. Prio oppo
nit sic. medicia diuiditur in theozicā & pticā
sed ex diffinitōe ponit tota theozica. Nos vo
rñdebimus tūc & dicemus q artiū q̄daz est q̄
est theozica &pticа. & de phia q est theozica
& practica. & de medicina oī q est theozica &
pticа. Soluit & prio ponit solonē. 2° ei⁹ de
claratiōnē. 3° infert vnum corelariuz. 2ª ibi
In vna quaqz ār. 3ª ibi Cūqz duaz. Prio
dicit q in artibus repitur theozicū & pticuz
sm partes. & in phia. i. in scientijs repit theo
ricum & pticū. & ita in medicina. & vl'z q esse
theozicū non repugnat arti & pti artis. & esse
pticum nō repugnat scie. Non g valet ista
ꝫña. me° est scia. g non hz partē pticā. Nec
ēt segtur est ars g nō hz partē theozicā. Ars
eni sumit large ut ē dicebatur p quolibet ha
bitu intellectus cū recta rōne factiuo. & sic p
quolibet habitu tali finaliter ozdinato in facere
Nō multi sunt tales habitus p quos non co/
gnoscitur formal'z qualitas opōnis. & sic sunt
theorici. vbi gtia cognosco q in apostematib⁹
calidis sunt apponēda repcussiua fria in prī/
cipio exceptis illis q̄ fiunt de supfluitate trās/
missa a pncipali mēbzo. & ista est maior ī vno
silo° practico. & est practica cognitio ista. qz ē
de qualitate opōnis. 2° cognosco q oia apa
ta sanguinea vl' colerica apata calida fūt. & ista
cognitio ē ps artis qz dirrigit in op⁹ sil' cū p/
cedēte inferēdo q apatib⁹ colericis uel sāgui
neis qñ nō fiūt a supfluitate trāsmissa a prici/
pali mēbzo sunt apponēda repcussiua in pnc°
fria. Sed tñ cognitio minoris ē theozica qz p
ipsā non cognoscim⁹ formal'z qualitatē opōis
voluntarie. Hoc g vult Aui. q artiū q̄daz est
q̄ est theozica sm partē. Unde pticū cōside
rat aliqñ large p ōi cognitiōe in opus ozdia
ta final'z. & isto mō medicia ē tota practica.
Et omnis ars ēst tota practica. nec habet
aliqd theozicuz put ꝫ practicū hoc mō distin
guit. Aliqñ āt pticū sumitur magis stricte
p quolibet habitu p quez formal'z cognoscimus
qualitatē opōis. & sic ēt theozicū p habitu cog
noscitiuo p quē ñ formal'z cognoscim⁹ qualita
tes volūtarie opōnis. & h mō sumitur hic ab
Aui. Sumit ēt pticū p habitu semp dicēte
vez circa cōtingētia & possibilia aliter se hābe
re vt colligit ex 6° ethicoz. Et sic nulla ps scie
medicine ē practica. Theoricū ēt sumit pro
habitu quolibet scientifico nullo mō in opus ozdi
nato. & h mō strictissime. & sic nulla ps medi/
cine ē theozica ut pz. Aliqñ sumit p habitu sēp
dicēte vez circa vnlia & impossibilia aliter se
hābere ut habēt ex. 6° ethicoz. & sic tota medicia
est theozica. Ex qb⁹ sequit nō esse iconueni/
ēs. p° mō accipiēdo pticū aliquā sciam qñz
esse pticā. & qñz nō sz speculatiuā. Seqt 2°
eiusdē ppōnis sciam in vno loco vl' ab vno hi
tā esse pticā & ab alio speculatiaz. & sic appz
qūo in phia ēt nāli aliqd est pticū. ut cū dici
m⁹ q reminiscētia sit ī hoie q̄rendo cognosce
re aliqd oblitū p silia vl' oppositū vl' cōiugata

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝛ sic in multis alijs reb⁹. Sumēdo aūt pbiaz
pro cōi ad moralē. nālem. ꝛ diuinā. Non est
dubiū ptem esse p̄cticū. s. moralē. Ex isto po
tes videre solonē Gentilis nō esse bonā. Dic
.n. ꝙ artes vtūtur cognitōe theorica scie sup/
iozis ut carpētarius. geometria. ꝛ agricultra.
nāli. sed ista principia quib⁹ vtit non sunt ps
artis licet sint necessaria ad artem.

Jn vna quaque autem.

Declarat solonē ꝛ dicit se in ōibus istis di
ctis. aliud intelligere p theoricū. ꝛ aliud per
p̄cticū. Nec oz hoc nisi in medicina hic decla
rare. Jn medicina g̃ cū dicim⁹ aliqd esse the/
oricū. aliquid p̄cticum. Non intelligimus ꝙ
vna ps medicine est scia ꝛ aliquod dicit opa
ri sicut multi existimāt. sz volum⁹ alia ꝛ est ꝙ
nulla ps medicine ē nisi scia. sed vna pars est
ad sciendū principia ita ꝙ nō docet opandi
qualitatem. Alia aūt est docens operandi
qualitate ꝛ principi q̃ sunt de modo opandi
Alia aūt prin⁹ que nō formaliter sunt de mō
opandi non docet. ꝛ pria vocat theorica ꝑpe
ꝛ alia p̄ctica. ut statim ꝫ dictū est. Ergo per
theoricā in me⁹ intelligimus ꝙ est scia in ea. s.
me⁹ facies acgrere credulitatē tm̄. Jta ꝙ cuz
eā sciuerim⁹. acgremus tm̄⁹ scientiā fm vnaz
lfam. vel fm aliā sentētiā. ita tñ ꝙ i qualitate
opōnis nos nō imittemus .i. p illā sñiam uel
sciaz formal⁹ nō cognoscim⁹ qual⁹ sit opandō
sicut scire ꝙ gnā febriū sunt tria. ꝛ ꝙ compl'o
nes sunt nouē. Per p̄cticā aūt intelligimus
nō opōnem in effectu ex̄. nz laborē motionuz
corporeaz. Sed intelligimus diōnem opōnis
medicine. i. ptem medicine. de operatōe. i. do
centē opari. Et hec pars cū sciuerim⁹ eā au
xiliabitur nobis ad acgrendā sciam. in alia sē
tentiā ꝛ ipsa scia erit in qualitate opōnis. Si
cut ꝟbi g̃tia ꝙ apatibus calidis adhibēda sūt
in prin⁹ q̃dam q̃ repellāt ꝛ infrigidēt ꝛ inspis/
sent postea. s. in augumento sunt applicāda re
soluentia cū repellentib⁹ ꝛ in statu ꝛ post statū
.s. in declinatione resoluentia pura. exceptis
apatibus de materijs pulsis a principali mē/
bro. Hec g̃ doctrina auxiliabit in sñia uel scia.
ꝛ illa sñia vel scia est de qualitate opōnis. Si
milē sñiam isti hēmus ꝫ⁰ huius cap'o primo.
ꝛ ibi ponit ꝙ pars theorica in demōstrando
sñiam tm̄ confert. ꝛ est glosa gerardi ex̄. i. scie
tiā. Aduerte tñ ꝙ licet dicat sentētiā p sen/
tentiā intelligere debem⁹ firmā ꝛ indubitataz
rōem. vel vnius ptis ꝺictionis determinatā
acceptionē. Si aūt dicat auxiliabit ad acgrē
dā sciam. tūc credo ita esse intelligendū ꝙ cū
sciuerim⁹ ptem p̄cticā in hitu auxiliabit nobis
illa scia p̄ctica in habitu ad acgrendā sciam i
actu q̃ ēt pōt dici scia. per hitum. n. veniem⁹
in actualē cognitōz. ꝛ illa actualis scia est in
qualitate opōnis. Scientia aūt theorica auxi
liat ad acgrendā scientiā ēt mō p̄dicto. ꝫ ista
sñia vel scia ad quā sic auxiliat theorica nō ē
i qualitate opōis. Et si consideres ista expō
est cōuenientioz textui q̃z aliqua ex illis Gen
tilis. Quaz vna est ꝙ scia de qua loqt Aui.
est scientia in aia magistri vel scripta in libro
q̃ auxiliat nobis ad acgrēdā scientiā. cū mgri
docent nos. Vel aliter scia p̄ctica auxiliabit
nobis ꝛc̄. i. incitat nos ad acgrendā sciētiam.
Alij aūt per sñiaz intelligūt experimētalē ha
bitū ad quē multū iuuat scia caū. p̄ticorum.

Cū g̃ cōuenit ꝙ cū qs sciuerit vtāqz partez
erit adeptus sciam scientialē. i. scientiā q̃ non
docet modū opādi. ꝛ sciētiā opatiuā. i. q̃ docz
mōz operandi. ꝛ ꝟ q̃z nūq̃z operatus fue/
rit. Hec. n. scia p̄ctica per doctrinā ꝛ demon/
strātōz acgritur nō p assuefactiōm. ex quo in/
telligi pōt medicinā esse quo ad utrāqz partē
sciam. Nō tñ ꝙ habēs perfecte scientiam
medicine nō ꝓpter ꝟ dici pōt pfectus medic⁹
Jn medico. n. perfcō requirūt duo habit⁹.
vnus scientificus ꝛ docibilis. alius expmētal
de particularibus q̃ iuuāt medicū in cognitōe
vniuz ꝛ singulariū q̃ sumūtur in silo⁹ p̄ctico
ꝛ operatiuo. ꝛ quoz cognitio nō habet nisi p
estimatiuā. Hūc. n. habitū non possumus sine
opōe habere ꝛnō nisi ex multo tēpore cū mul
ta nāli solertia. ꝛ ꝟ ut uoluit Gal. 9⁰ terapē⁹
cap⁰. 9. Nō est possibile nisi exercitet multi/
formiter in particularib⁹ agēdo q̃ oz circa la/
borātem ꝛc̄. ꝛ in multis alijs locis. Hec ēt
pōt aliqs dicere ꝙ dispōes corporis sūt tres
sanitas. ꝛ egritudo. ꝛ dispō q̃ non est sanitas
nec egritudo cū tibi due sufficiēt. Ponit obi
ectōz circa dñas. ꝛ duo facit. p⁰ opponit. 2⁰
soluit. ibi Possibile nāqz est. Dicit p⁰ pōt
qs dicere tres sunt dispōes humani corporis
a medico considerabiles. sanitas. egritudo. ꝛ
neutralitas. ꝛ tu in diffinitone non posuisti ni
si duas.

Possibile namque est.

Soluit iuditio meo sic. ego cōcedo ꝙ si ille
ꝺictor bñ cōsiderauerit ñ ꝺueniet vnā duaz
rez positaz in diffinitōe. s. ptē ex qua sanat
ꝛ partē ex qua a sanitate remouet. affirmare
vel negare hāc trinitatē. Ampli⁹ adūgo ꝙ si
hec ꝫ⁰ dispō est ponēda. nō tñ erraumus in
diffinitione. qz ꝫ⁰ illa dispō colligit in hac p/
te diffinitionis ꝛ ab ea remouet. ōe. n. egrum
aut neutz est remotū a sanitate. ꝛ sic q̃uis sit
tres dispōes. tñ nō solū de duab⁹ fecim⁹ mēti
onem. ꝫ implicite de oībus Hāc aūt dispōm

UVA. BHSC. IyR_045_1

tertiã dixerũt medici nõ bñe sanitatis diffini/
tõez q̃diffi⁹. ẽ sanitaſ ẽ diſpõ ex qua opõeſ ſub
iecti ſane ꝓuenĩũt. Nec ẽt oppoſitũ huĩ⁹ diffi
nitionis.i. diffinitio egritudiſ cõꝓhẽdit hãc
tertiã diſpõnem. Eſt.n. egritudo diſpõ a qua
egre ꝓuenĩũt opões. niſi fortaſſe alr̃ diffinirẽt
ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ ꝛ ponerent i illis diffini
tionib⁹ cõdictõz qua nõ indigent. ut ſi dicere
tur ſanitas ẽ diſpõ a qua pfecte ꝓuenĩũt ope/
rationes. ꝛ eñ. egritudo a qua ꝓuenĩũt ĩperfe
cte. tũc. n. neutralitas ſub egritudie cõtinent
Ꝓreter iſta dico ẽt tibi ꝙ iõ poſui hãc diffini
tionẽ iſto⁹. ut eſſet bona tã ap̃ ponẽtes iſtã ter
tiã q̃ ap̃ alios. qz cũ medicis nõ debemus de
iſto diſputare. qz nõ debeo diſceptar̃. i. diſcre
pare ab eis in iſto cũ defendi poſſit. Et ẽt qa
litigiũ eſt q̃ſtio de hac tertia diſpõe iſtiuſ q̃ĩſ
nõ ꝓderit illis q affirmãt neq̃ illis qui negãt
hãc tertiã diſpõz in medicina ſm huius vtutiſ
determiatio ptinz phie. Jn ſũma ꝙ uoluit A.
ponere diffinitiõz cõpletã q̃ ſaluari poſſit ap̃
ponẽtes neutralitatẽ diſtĩgui ab exĩmiſz ẽt ap̃
alios. qz ſi nõ diſtinguiſ non oz ꝙ ponaſ i diſ
finitione. Si aũt diſtinguiſ tũc intelligiſ ſub
illa ꝓte a ſanitate remouer̃. Queſtionis aũt
ſolonẽ innuit qz utraq̃ ps defendi põt nec eſt
medico utile uel ſaltẽ neceſſariũ ad vnã ptiuz
q̃niſ determinari. Multe ãt ſunt alie q̃nes
quas in alijs vide. medici tñ nõ videnſ bene
ſaluare textũ Ariſt. ꝛ Aui. Aduertẽdũ eſt ꝙ
q̃ĩz ſumitur egritudo ꝓ qualibet diſpõe ĩtrin
ſeca ledẽte opões nãs ſiue ſenſibiliter ſiue i/
ſenſibiliꝫ. ꝛ ħ mõ neutralitas ẽ egritudo. Alio
mõ aput medicũ ſumiſ ꝓ diſpõe ꝓter nãz ſen
ſibiliter ledente opões. ꝛ iſto⁹. capiẽdo poniſ
a medico mediũ inter ſanũ ꝛ egz.

Joniam medicia

q corꝑ humanũ ꝛc̃. Jſtud ca
pitulũ intitulaſ de ſubiectis me⁹
qm̃ in eo oſtẽdiſ de quibus reb⁹
medicus cõſiderat. Et diuidiſ ꝑns capitl̃m
in tres ptes p⁹. ꝓbatur ꝙ medicina cõſiderat
de cãis ꝛ accñtibus ſanitatis ꝛ egritudis. 2⁹
enuãt iſta. 3⁹ oñdit qũo medic⁹ ea cõſiderat.
ibi 2ª Cauſaz ẽo. ibi 3ª Haz ẽo rerũ. Ꝓ⁹. in
tres. ꝓio ꝓbat ꝓmã ꝑ⁹nẽ 2⁹ aliã. 3⁹ ambas
ſimul. ibi 2ª Sed qz. ibi 3ª Jam. n. Primo
intendit iſtã ꝑ⁹nẽ in ſcia medicine debem⁹ co
gnoſcere ſanitatis ꝛ egritudis cãs. ꝓbatur qz
nõ acgritur ſcia alicuĩ⁹ rei hẽntis cãs niſi ex
cognitõe illaz cãrum. Ubi cõſidera ꝙ ħ dic
tum hic eſt vnĩr̃ vez tã de ſcientiã qz. q̃ ẽ ſci
entia ꝓꝓ qd. Et idem dicit ẽt ꝑ⁹. ꝓbicoz̃ ab
Ariſt. in ꝓhemio ꝛ comento p⁹. de ſcia certa.
Jdem ẽt hĩ p⁹. poſterioz ab Ariſt. capitlo p⁹.
Gnãle ꝙ eſt ad oẽm ſciam demõſtratiuã q̃ fit
ex cognitõe cãz rei ſcite. ꝛ ħ ſiue fiat ꝓ demõ
ſtratõz qz. ſiue ꝓ demonſtratõez ꝓꝓ qd. Ex
quo ſeq̃ſ ꝙ demonſtratio qz facit ſciam demõ
ſtrati ꝓ cognitionẽ cãe. alr̃. n. Ariſt. in ꝓhẽio
ꝓhicoz ad ꝓbandũ ꝙ ꝓbus oz determiare de
ꝓncipijs ꝛ cãis rez nãlĩũ. nõ valet ſicut nec
hic rõ Aui. qz poſſet quis dicere ꝙ ſcia nãlis
nõ ꝓcedit demonſtratione ꝓꝓ qd. ſed qz et in
ſcia vl demonſtratõe qz non oz ꝙ hẽam⁹ ſciaz
effectus per cãm. Et qz illud non ẽ cõiter dic
tũ declaro exẽplariter. Ego ꝓcipio ꝙ bõ co/
gnoſcit hoc albũ eſſe hoc dulce demouſtrãdo
lac. ꝛ ſilr̃ ẽt bzutũ. ꝛ ille eſt vnus effect⁹ cogni
tus a me ꝓ ſenſ⁹ interiozes ſine demõſtratiõe
ꝛ ex iſto effectu infero ꝙ bõ bz vtutem vnam
q̃ cõꝓhendit ſenſibilia diuerſoz ſenſuũ que
vtus ẽ cã. quare poſſum iudicare ꝙ ħ albũ eſt
ħ ẽ dulce in iſto ꝓceſſu illud qõ ſciť ẽ ꝙ bõ co
gnoſcit hoc albũ eſſe dulce. Jſta. ſ. bõiſ cogni
tio ẽ nũc ſcita ꝓ demonſtratõz qz. in qua ar/
guitur ꝙ qz bõ cognoſcit ħ albũ eſſe hoc dul/
ce. iõ bz vtutem compẽhẽſiuã ſenſibiliũ diuer/
ſoz ſenſuũ q̃ eſt cã ſic cognoſcẽdi. ꝛ ille effec/
tus ẽ demõſtratus ꝓ cognitionẽ ſue cãe q̃ co/
gnitio ſue cãe hĩta ẽ ꝓ cognitionẽ huius effec
tus. non tñ dr̃ ꝓꝓie cognitus cõplete niſi oi/
bus cãis cognitis uſq̃ ad ꝓias ꝛ imediatas.
ſed hec magis ad libz poſterioz ptinẽt. Cõ
ſidera tñ in eiſ qz a nullo bñ declaratũ repieſ

Et quia ſanitas.

Probat hãc ꝑ⁹nem in ſcia medicie debẽ⁹
cognoſcere accñtia ſanitatis ꝛ egritudis. ꝓ
baťſ qz illa oz cognoſcere ſine q̃bus ſanitas ꝛ
egritudo ꝛ eaz cãe nõ cognoſci. ſed iſta ſunt
accñtia. Multotiens. n. ſanitas ꝛ egritudo
ſunt occulte ſicut ſanitas mẽbroz interiorum
vel infirmitas ꝛ cãe eaz ꝛ non ꝑñt niſi ꝓ ſua
accñtia cognoſci. Ubi ꝓ accñtia intelligenda
ſunt oĩa a ſanitate uel egritudie dependentia
vel cõcomitãtia. nõ ãt ꝓꝓe accñtia ꝓut ponũ
tur vna rez ꝓter nãz. ꝛ iſto mõ large ſanitas
bz ſua accñtia vz bonitates opõnum exun/
nãlia ꝛ qualitatẽ nãlem ꝛ ſilr̃ egritudo.

Jam autem declaratum fuit.

Probat ãbas ꝑ⁹nes ſic. medicus oz ea co
gnoſcere ꝓ q̃ acgriť aut compleť ſcia ſanitaſ
aut egritudis. ſz iſta ſunt cãe ꝛ accñtia cõco/
mitãtia eſſentialia. Mã in ſcientijs ueridicis
puta i logica ꝛ methaꝑhica ẽ declaratũ ꝙ ſci
ẽtia rei hẽntis cãs ꝛ prin⁹ nõ acgriť niſi per
ſciam cãz ꝛ ꝓncipioruz ꝛ non cõpleť niſi ꝓ
cognitione accñtiũ ꝓꝓioz ꝛ cõcomitãtium

UVA. BHSC. IyR_045_1

que essentialia sunt. i. immediate ab essentia rei dependentia. & p cās intelligit intrinsecas. & p principia extrisecas. Dī aūt cōpleri scientia effectus p cognitōz suoz accūtiū. qz illis cognitis de ipso. & cognito esse subiecti & cognita sua qdditate demōstratie. nō restat aliqd dubitabile de ipso effectu quod sciri possit in cognitum. licet fortassis cognitio illoz accūtiuz nō sit subiecti scia. Et tu i h dicto considera. Unde tūc vī acqsita scia rei bēntis cāz. cum sciatur p cās suas si est. qd est. & pp quid est. Sed cū postea querim' passiões subiecti. tūc nos querimus sciam q̄ est illaz passionū ꝓpe cū illaz passionū cās & nō subiecti cōsiderem' Sed p sciam illaz passionū dicimus complēri sciam subiecti. qz ornari. & qz per eā nihil scibile ad subiectū pertinēs illud relingī dubiū Et in hoc considera qz sunt subtilia. Colligī aūt hec sīta p. posterioz illo capit. Una aūt ē sciētia. Ex quibus ēt pōt colligi q̄ corpus humanū sanabile & a sanitate remonibile opabile a medico ē subiectū attributōis prīcipale in hac scia. Nam oīa alia cōsiderant' inq̄tū habēt attributōz ad istud. Quod si videat' corpus humanū considerari a medico. ut in vita custodiendū. ut sumit' a Gal. 9. te rapētice ca'. 17'. Nā dicit oīuz intētio nō tū vt curatiua demū prīa. qz nulla curatiuaz est sed utiq̄ dicet qs viuificatiuaz. nō. n. vt sanī simus nz vt curemur ab egritudibus. ꝑmū accipim' sed vt viuamus. Tamē hec cōsideratio includit tāq̄ suppositā in sanatiua. nō tū video rōez demonstrātē qn dici debeat corp' humanū sanabile & egrotabile & viuificabile esse subiectū prīmū attributionis.

Causarum vero sunt quatuoz spēs

Hic Aui. illa enuāt de quib' ē scia medicine. & cōsidera q̄ non spāliter enuāt accidētia qz uult ea dare intelligi p operatiões q̄ sūt finis. & per ea q̄ dicēt in 2'. sen. Diuiditur ḡ in partes tres. p'. enuāt pertinētia ad partez theoricā. 2'. ad p̄cticā. 3'. colligit ōnia. ibi 2'. Huius aūt. 3'. ibi Et postq̄. Prima in. 4. fm 4. gnā cāz. & est ibi 2'. Efficiētes aūt. ibi 3'. Formales. ibi 4'. Cāe aūt finales. Dicit p'. 4. esse spēs cāz. s. mālis. formalis. effitiens. & finalis. cā autem instrālis reducit' ad genus cāe principalis cuius est instīm. & vide haruz sufficientiā 2'. phicoz & 5'. metaphice. Addit 2'. q̄ cause m̄ les sanitatis & egritudis i quibus mēsurant'. i. fm quas recipit sanitas varios ḡdus sūt tāq̄ ppinquū subiectū. mēbruz aut spūs tāq̄ remotū. humores. remotiora sī elemēta. Et hec duo vltima humores & elta sunt subiecta fm cōpōnem & cū alteratiōe ēt. qz nō sola cōpositio' sufficit sine alteratione. Et subdit 3'. quo ad hāc partē q̄ in cuiuslibet rei compōe & alteratione qñ sic cōponunt' vt elementa in corpore hūano puenitur ad aliquā vnitatē. & hec vnitas aut ē cōplo aut forma. Sed alia lra hz. coequalitas & complo fit p alteratōz. forma vel coequalitas p compōz

Circa ista considera q̄ mēbz cū sit viuens est subiectū imediatū sanitatis & egritudinis. denoiabile per ipsam sanū aut egz. Sps aūt dicit' subm qz imediate disponit mēbz ad sanitatē vel egritudiem recipiendā. cū certa spirituū q̄titas requirat' in mēbro p sui sanitate Unde si imaginemur coz esse vacuū spiritib' & si in suis qualitatib' & sui subā nulla fiat variatio. tū est egz & impedit in suis opōnibus & ita pūtia. spirituū est sanitas q̄ tū nō denominat ꝓprie spūs sanos. Utz aūt spūs sit aiatus videbit' loco suo infra. Humores āt & elemēta dicūtur subiecta sanitatis remota. qz sunt corpora nāliter intrīseca hōinum apta p vnā transmutationē vel plures cōuerti in aliquē ꝓprie sanū uel egz. vt puta mēbz. Attē de 2'. q̄ Aui. uoluit in mixto perfcō remanē elemēta alterata fm qualitatē bēntia tū ꝓprias formas & cū h diuisa ad minima & debite iuxta posita. In hac ḡ alteratione eltoz ad iuicē fit cōplo que fm partē est in quolibet minimo eltoz. cū ipsa sit ve extēsa. & ista complo fit p alteratōz elemētoz ad inuicē. Sz forma mixti nō est tāq̄ in subiecto in aliquo vno minimo eltoz. tūc. n. ex vnico elemēto esset aliq̄ mixtū. Sed p'. est ad mīmis in aggregato ex 4. mīmis eltoz. quod aggregatū ē ꝑmū subiectū illius forme. Alique āt sunt forme quibus nō sufficit elta tm prīa esse subiecta. sz oz alia inesse elemēta faria sicut humores. & aliqua iam requirūt diuersa cōposita sicut membra. & aliqne i suo mīmo nāli nō sunt cōtēte. 4. mīmis elemētalib' sed indigēt plurib' iuxta positis certo ordine. qui ordo vocat' modus mixtionis hodie. licet cōiter nō intelligat' ymaginatis ḡ. 4. mīmis elemētalib' alteratis ita q̄ in vno quoq̄ eoz sit complo cōueniens p forma carnis dūmō iuicē nō sint composita cum compositione requisita p forma carnis nō erit ibi forma carnis. licet sit cōplo. stāte aūt complone si iuicē iuxta ponātur debite p forma carnis fit forma carnis. Hoc ē igit q̄ Aui. voluit dicere q̄ complo fit p alteratōm & forma p cōpōnem. Et iō de Gentili mirandū est q ex hoc textu uult esse de mēte Aui. q̄ elta sunt i mixto remissis suis formis substalib'. cū nullo' textus illud sonat. & Auer. incipit 3'. celi ipo nentē illā opionem Aui. Sed puto salua tāti

UVA. BHSC. IyR_045_1

viri reuerētia ꝙ Aui. opionem nō viderit bñ Magis aūt est mirādū ꝙ Jacob' ꝺ foliuio eū in hac expōe ad litterā sequit' ⁊ marsilius Et tu hec dicta tene mēti p multis q̄ infra dicent' Multa āt subtilia ⁊ magis dubia circū stāt hanc mām q̄ suis locis declarabūt'. sicut ꝙ aliqd gnātur ⁊ nihil cozrūpit' ꝙ nullū mixtū pfectum est hōgeneum ꝙ in mā bois essent multe spēales forme. ꝙ forma mixti esset diuisibilis ⁊ multiplicata in mixtis elemētoz ipsum componētiū ꝙ forme q̄ dicunt extense sicut ferri ⁊ mineraliū essent cōposite ex diuisibilibus que oia qūo sint ⁊ qūo nō sit vera locis suis infra uidebimus.

Efficientes vero cause sunt.

Enumerat efficientes cās ⁊ pz. ea que cōtinuant' aeri sunt ipzessiones celestes ⁊ methe rologice. Ea que cōtinuāt' cū comestōe ⁊ potu sunt ea que bibunt' uel assumūtur ut medicine. Que cōtinuant' cū ciuitatibus sunt vicinitates stagnoz vel fluminū uel mā domorū. ⁊ filia. diuersitas in generib'. i. in sexsu uel in generib'. i. in mō viuēdi. Attēde ꝙ aliq̄ sūt cāe nāles fm vnā cōsideratōz tm. q̄ fm aliā sunt agētes. ut sanguis ⁊ humozes sunt mālef cāe mō dicto. Sūt aūt efficiētes p q̄to habēt qualitates actu cōcurrētes actiue ad sanitatē uel egritudis factionē uel cōseruatōz.

Formales vero cause sunt.

Enumerat cās sanitatis ⁊ egritudinis. vt melius corpis p q̄to est sanū uel egrū. ⁊ iste sūt complōes ⁊ vtutes que post ipsaſ veniūt ⁊ cōpositōes. ⁊ vnitas que in compōe datur intelligi. p vtutes aūt fm vnā expōem nō debem' itelligere potētias aie q̄ sūt subaſ idē cū aia. sed qualitates que sūt aie instrūz ad opationes faciēdas que sūt alie a complōe. sz tm ab ipsa depēdēt ut infra cap'. de vtutibus videbis. Et iste merito dicūtur euenire post complexionē saltē nā. ⁊ si nō semp tpe. Et ꝺ mō loquēdo de posterioritate nāli ēt aia pōt dici complōe posterior. Hec ēt iuxta' superius dicta est opportunū ꝙ qñcūq̄ est complexio sit forma. qz forma ultra complōnē requirit cōpositionē. ⁊ dicitur vtus forma sanitatis ad sensum dictum prius. qz talis qualitas secunda alia a complexione est sanitas sicut etiam dyasaneitas cornee est sanitas que tamē dyasaneitas nō est complexio. ⁊ sic p eam est corpus formaliter sanum ut infra tangetur.

Uel secūdo qz virtus dirrigit sanitatē ad opus sicut ydea uel ymago artificis dirrigit artem in opus. Et sic potest dici forma sanitatis. sicut ydea artificiati dicitur forma artis. Uel tertio potest dici ꝙ complo ⁊ cōpositio nō sunt sanitas nisi pro quāto pro eis potest anima perficere opationes. Ex quo sequitur primo ꝙ complexio est uirtus anime capiēdo virtutem large Secundo sequitur ꝙ p. prius est cōplio illud quod ipsa est q̄z ipa met sit virtus. Et sic virtutes post complōnē eueniūt. i. p prius est aliquam qualitatem esse cōplexionē q̄z esse virtutem. Sequitur tertio quod uirtus est forma qua subiectum est sanum. quia per complionem. pro q̄to p eā potest perfici opatio est membrum sanum. ⁊ ista est virtus loquendo isto modo de uirtute. Modo nō aliter dicimus esse complexionez formā sanitatis nisi qz p ipsam membrum est formaliter sanū. Eadem ģ est difficultas de cōplexione ⁊ vtute. ⁊ si cōsideras expositōes quas tangit Gentilis hic non cōueniunt textui sicut hec. Dicitur aūt cōplexio forma sanitatis uel causa formalis sanitatis. vel quia in diffinitiōe sanitatis ponit'. ⁊ tūc est methaphorice. vel ad sensum dictū. quia est causa formalis. quare aliquid est sanum. Quod si queratur que res est sanitas. ⁊ que res est egritudo. Dicendū ꝙ aliqua sanitas est substantia ut numerus quinarius digitorū vnius manus. qui nō est aliud ab illis digitis. ⁊ est sanitas in numero. Alia sanitas est qualitas siue complexio. Et similiter de morbo est dicendum. Nulla tamē res dicitur sanitas nisi pro quanto p eam corpus viuens potest in suas debitas operatiōes. siue ille sint actiōes siue passiones. ⁊ sic nomen sanitatis est respectiuum.

Cause autem finales sunt.

Hic enumerat causas finales. ⁊ iste sūt operationes. fines. n. sanitatis de ꝺa intentione sunt operatiōes que tamē proprie non debēt dici cause. cum ab istis causata nō dependeāt Subdit Auic. ꝙ scientia operationū est sciētia virtutū procul dubio. qz vtutes non nisi p opationes cognoscūtur. Et similiter est sciētia spirituū qz spiritus sunt suba virtutum. ⁊ ꝓparant mēbra ad vtutes suscipiēdas uel cōseruādas uel instrumēta vtutuz. Tenēdo vo ꝙ pūtia spirituū reqrat' in qbusdā ꝓueniētib' opōnibus vltra ꝓplonē uel cōpōnem mēbri pōt dici ꝙ sps est subuz qualitat' qua utit' aia i ope tāq̄z instro extriseco. ⁊ ista qualitas pōt dici qualitas aie large. ⁊ sic ꝓpe capiēdo subiectū spus ē subiectū vtutis licet inalata. cōsidera. Cōcludit ģ ꝙ hec si subiecta medicie p q̄to in ea inqrim' de corpe būano p q̄to sanat' uel ifirmat'. i. a sanitate remouet'. i. quo ad partem theoricam.

Huius autem inquisitionis.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Enumerat subiecta ptinẽtia ad partẽ pra
eticã vel aliter fm q ẽ scia de conseruãda sa/
nitate bita ꝛ recuperãda amissa. Et intendit
ut mibi vr̃ q pfectõbus totꝰ medicinal inqsi
tionis q̃ ẽ cognitio conseruãdi sanitatẽ bitaꝫ
ꝛ recupandi amissaꝫ. habet ẽt multas partes
fm q sunt multe cãe baꝫ disponũ. s. conserua
tionis habite sanitatis. vel remotionis egritu
dinis. Et non itelligo fm cãs. i. mõs faciẽdi.
sed capio nomẽ cãe ꝓprie ut s̃ sumebat. ꝛ in
telligo haꝫ dispõnũ non sanitatis ꝛ egritudis
ut Gentilis itelligit. fz conseruatõis sanitatis
ꝛ remotionis egritudis. ꝛ ẽt bz partes fz cãs
instr̃oꝫ acqsitionis sanitatis ꝛ remotiõis egri
tudis. Probat qꝛ cũ ista ps sit ad scidũ acq
sitionẽ sanitatis ꝛ remotionẽ male dispõis. Et
ista acqsitio uel remotio bz cãs oz cãs cogno
scere ꝛ instr̃a cãe. iõ instrumẽta ꝛ cãe instr̃oꝫ
cognoscẽde sũt. Et hec expõ est plana ꝛ faci
lis ꝛ non itricata sicut ista Gẽtilis q̃ ẽt non ꝓ
bat. et exẽplificat de cã iquisitionis uel coser
uationis sanitatis. s. q hꝰi cã est regimẽ cum
cõmestione ꝛ potu ꝛ alijs sex rebus nõ nãli/
bus. Hoc ãt totũ. s. acqrere uel conseruare sa
nitatẽ . vel h̃ totũ. i. ista tria. s. regimẽ. medi
catio. ꝛ cirugia. i. applicatio medicine ꝛ opõ
manualis ẽ in cõpatione ad tres sp̃es corpoꝫ
. s. sanorũ egroꝫ ꝛ neutrorũ fm medicos. que
neutra in fa hꝰ noiabimus ꝛ dicemus qũo vo
cent aliqua media a medico inter duas dispõ
nes inter quas pcul dubio non ẽ medium Ex
illo cõsidera q ps docẽs sanitatis acqsitionẽ
vel coseruationẽ vr̃ pfectio thcorice qꝛ ẽ finis
eius. Qũo ãt sit uel nõ sit mediũ inter sanũ
ꝛ egꝝ ꝛ qũo a medico uocet mediũ dcm̃ ẽ ca
pitlo p̃cedẽte. Nã nõ debem⁹ imaginari egri
tudinẽ ꝛ neutralitatẽ tãq̃ sp̃e orñtes essẽtiali
sed differũt fm magis ꝛ min⁹. Et iõ accepto
noie egritudis ꝓ qualibet mala dispõe ledẽte
opões non esset mediũ inter sanitatẽ ꝛ egritu
dinẽ . sed qꝛ medicus alio ope utit in corpor̃
leso sensibiliter ꝛ alio isensibiliꝫ leso. iõ uoluit
ista distinguere noibus ꝛ pꝰ corpori appriare
nomẽ egri. 2º nomẽ neutri.

Et postquam iam.

Assumit ea de quib⁹ medicus tractat quo
ad utrãq̃ ptẽ. s. theoricã ꝛ p̃ticã ꝛ pz. Con
sidera tñ qꝛ vna lr̃a bz. diuisimus has cãs. ꝛ
tũc ẽ sensus. q̃ sunt cãe sanitatis ꝛ egritudis.
ꝛ acqsitionis sanitatis. cõseruatiõis. ꝛ remo/
tionis egritudis. ꝛ instr̃oꝫ earũ. Alia littera
bz . diuisim⁹ has demonstrationes. i. ratiões
quas fecimus ad ostendẽdũ q in meꝯ tractan
dũ est de cãis ꝛ accñtib⁹ sanitatis ꝛ remotio/
nis egritudis. ꝛ tunc cõtinua residuũ ẽ claꝫ .

Harum vero rerum .

Ostẽdit aui. qũo ista dicta diuersis modis
considerãt in medicina. Et pꝰ ponit duas cõ
clusiones. 2º pbat eas. 3º rñdet dubio ibi 2ª
Que g̃. ibi 3ª Eoꝝ vo. Dicit pꝰ q aliqua isto
rũ nuãtoꝝ sunt de quibus medicus nõ plꝫ bz
facere nisi ut p ea informetur informatione es/
sentiali. i. cognitiõe diffinitia. utꝝ eni sint aut
non sint bz credere doctori scie pbicaꝫ. ꝛ ista
est pª ?º. 2ª aliqua sũt de dictis s̃ de quib⁹
medicus debet rõcinari in sua scia ꝛ afferre
demonstrationes ꝛ hec est 2ª ?º

Que ergo earum sunt.

Facit q dictũ est. ꝛ ꝓ pbat ꝑmã ?ºnẽ . 2º
2ªz ibi Ea ãt. ꝛ ꝓ diuidit in duas . qꝛ ꝑmo
pbat illã. 2º narrat ea q̃ a medico supponũt.
ibi Eoꝝ vo. Probat aũt priaz ?ºnem p hoc
q ea que sunt sicut prinª medicus non bz pro
bare. sed multa dictoꝝ sunt in medicina ut pn
cipia. g̃ multa talia medicus nõ bz probare.
mior supponitur ut clara. ꝛ maioꝛ declaratur
p h̃ primo qꝛ principia sciaꝝ pticulariũ recipi
uut in scijs pticularib⁹ quaꝝ sunt prinª tanq̃
tradita. ꝛ p rões probãtur i scijs que sũt ante
illas. ꝛ sic sit donec oiũ sciẽtiaꝝ principia redu
cãtur in methaphcã q̃ ẽ priꝫ scia ꝛ oiuz cõsili
ma. Aduerte tñ nõ oia prinª medicine pro
bari in supioꝛi scia. fz ista q̃ non sũt ꝓ se nota
multa aũt sunt medicinalia principia in nulla
scia demõstrata. Principia enim ut pbat pª
posterioꝝ. necesse ẽ esse ?ºnib⁹ plura. 2º pro
bat istã ?ºnem q si quis in medicina tẽptabit
pbare ista principia. s. q sũt elemẽta. ꝛ quot
sũt. errabit duob⁹ modis. pº qꝛ in meª ponẽ ꝓ
batiões q̃ nõ ptinẽt ad eã cũ ptneãt ad sciaz
supioꝛẽ. ꝛ errabit alio mõ qꝛ existiabit aliqd
se declarasse cũ nibil pbauerit. qꝛ ad pbandũ
talia utit principijs nãlib⁹ q̃ in meª ignota sũt.

Eius vero de quo medicus.

Narrat hic ea q̃ nõ sũt de se certa. tñ medic⁹
bz ea recipe. ꝛ sũt clara oia. Illõ ãt qõ dr̃ ꝛq
mutatio bz dispõem sic intelligit. i. gs est mo
tꝰ p quẽ acgrit dispõ. i. qualitas. s. alteratio.
ꝛ eius moza bz cãm pseueratia sine dño alte
ratõis bz cãz. s. efficiẽtẽ . q: ois aleratio req/
rit agẽs. vl 2º intellz eius moza bz cãm. i. ces
satio ab ea nõ ẽ sine cã. Nõ tñ q de ektis tra
ctat a pho 2º de gnãtõe ꝛ 3º celi ꝛ ?plonib⁹.
nõ vr̃ magis determinãdũ in 4º metheu. pti
in libro de mineralib⁹ plꝫ tñ ptinet ad libꝝ
metheur̃. vbi ponũt gnãles passiões mixtoꝝ.
fz paꝝ de illis dictũ sit i phia. De humorib⁹
ãt spiritib⁹ ꝛ membris ad librum ptinet de
partib⁹ aialium de ꝫtutibus ꝛ opeatõibus ad
libꝝ de anima cum multis paruis nãlib⁹

UVA. BHSC. IyR_045_1

Ea autem de quibus.

Hic dicit enumerãdo q̃ sunt inq̃sita ⁊ pba ta in me⁹ ⁊ innuit pbationẽ 2ᵉ ꝑ nis supi⁹ po site. s. q̃ aliqua sunt in medicina de q̃bus debz ratiocinari medicus. ⁊ sunt sanitas ⁊ egritu⁹ ⁊ eaꝝ pticulares cãe ⁊ signa. ⁊qualꝫ egritudo remoueaſ. ⁊ sanitas cõseruet. dicunt aũt pticulariter ista a medico cõsiderari. Cõsiderã/tur aũt ꝑhendo ad hoiem ⁊ ẽt fz q̃ factibiles vel remouibiles a medico. In gnãli. n. declaratur de eis in pbia nãli in libello q̃ fieri dẽt vel in cap⁹ de sanitate ⁊ egritudine. ut probat Arist. in de sensu ⁊ sensato. Et si medicus p bat aliqua de egritu⁹ in gnãli vtitur in h̃ pri/cipijs nãlibus. ⁊ sunt rões pbice q̃ iõ ponũt a medico. qz modicũ in pbia de illis scriptuz est. ⁊ h̃ sepe facit Gal. in libello de accidẽti ⁊ morbo. ⁊ subdit Aui. q̃ in vnoquoq̃ istoꝝ qñ fuẽit aliqd occultũ dz afferre medicus demõ stratione diuidẽdo. nuãndo ⁊ cõplendo qõ i telligitur vbi fuerit oportunum. Debes enim scire q̃ demõstratiões sunt q̃dam in quibus i digemus dione prius. s. diuidẽdo ⁊ nuõ idest ptinet subiecti enuãtione vt pz p⁹ posterioꝝ ⁊ ꝑ⁹ ne p⁹ probãda. qz Arist. ibidem diuidit. ⁊ diuisim pbat ptes passiõis demõstratiõis de subiecto. s. q̃ est ex p̃mis dis imediatꝫ ⁊ cẽ Et cãpanus in libro elemẽtoꝝ euclidis oñdit ẽe pmutati ꝓportionabile de subcto analogo ad tps. numeꝝ. ⁊ spẽs q̃titatis ꝓti⁹. didẽdo sm

Galienus namque.

In hac pte remouet dubiuz. posset. n. qs dicere Gal. fecit libꝝ de elis ⁊ ibi nitit pba re q̃ sunt. 4. igitur medic⁹ demõstratie determinat de eis. Rñtur q̃ Gal. hoc nõ facit tã/q̃ medicus sed tãq̃ pbus nãlis. qz medicus in rebus nãlib⁹ est sicut alphachi. Alphachi aũt ẽ ille q cũ dicat illud q̃ oz sequi cõitatem .i. populũ ex p̃cepto legis nõ dz de hoc afferre rõem. p. q̃to est alphachi. sed si afferat hoc est in q̃tum est mutacheliz. Nõ dz g̃ medic⁹ in q̃tum medicus nec alphachi reddere rõez de illis q̃ sunt a supiori determinãda. Si aũt vellet reddere p propria medicie faceret circuitionẽ qz pbaret p̃incipia per ea q̃ ab ipsis pbantur cũ medicus nihil hz certũ nisi per illa principia. Et tu hec considera. qz fortasse rõ Aui. nõ pcedit. Multa. n. sunt medicinalia principia per se nota non accepta a pbia nãli. ⁊ pro hac mã vide discordiã iter Auer. ⁊ Aui. de scia ad quã pertinz pbare primum motorẽ esse. Nõ ẽt q̃ alphachiẽ nomẽ arabicũ. sigt pronũtiatorẽ volũtatis principis vl cõsilij q ut sic nõ hz dicere rõnem voluntatis

Buthacheliz vo est ille q est pr̃ceps uel cõsiliarius q dicendoꝝ hz reddere rõem. vñ dic Simon ianuẽſ q̃ alphachi sigt in lingua arabica doctorẽ diuine legis qui nõ hz rõez reddere. qz machometus ita p̃cipit q̃ de ea non disputaretur. sed mutacheliz est pbus q dictorũ suoꝝ hz reddere rõnem.

Doctrina 2ª est de elemẽtis cuius est vnum capituluz.

Lemẽta sunt cor

pora. Aui. incip̃ determinare de reb⁹ nãlibus q̃ sunt intrinsece corpori nostro ad eius integritatẽ vel cõseruatõez necessarie. Et diuidit in. 5. partes. Pr̃io determinat de elis. 2°. de cõpl'onib⁹. 3°. de hũoribus. 4°. de membris. 5°. ⁊ vltio de vtutibus ⁊ operatiõib⁹ ⁊ sp̃itib⁹ simul. ptes p̃z. Pr̃ns pars de elemẽtis ẽ cap. vnũ qd̃ in tres partes diuidit. P⁹. ponit elemẽtoꝝ diffinitio qd nois. 2°. vnũ qd̃q̃ elorũ describit 3°. põit iter ea gnãlis q̃dã dr̃ia. 2ª ibi Terra est. 3ª ibi Aue aũt guia. P⁹. in duas. pr̃io ponit elemẽti diffinitõz. 2°. numeꝝ eltoꝝ 2ª ibi medicus. Dicit primo q̃ elemẽta sunt corpora ⁊ partes prime corpis hũani ⁊ aliorũ corporũ mixtoꝝ q̃ in corpora diuersaꝝ formarũ mime diuidi pñt. ⁊ ex quoꝝ cõmixtiõe spes diuerse fiũt gnãtoꝝ. Vbi attẽde q̃ hec diffi⁹ dr̃t ab illa q̃ ponitur 5°. methaphice textu comẽti. 4. vbi dicit. Elementũ est illud ex quo cõponit aliqd pr̃io ⁊ est in eo ⁊ est indiuisibile fm formã in aliã formã. Qz illa diffinitio cõuenit ꝑprie mẽ prime ex qua prius cõpõit res q̃ ex 4 primis elis corporeis. ⁊ iõ Aui. cũ voluit ista 4. in rõe eli diffinire dixit. sũt corpora ⁊ partes integrales uel saltẽ q̃titatiue corpoꝝ mixtorũ fm põnem eius. Et p corpora Aui. intelligit corpa nãlia cõstituta exmã ⁊ forma. fz ꝑcordat hec diffi⁹ cũ illa quã põit Arist. 3°. celi tex. cõmẽti. 3 i. ⁊ ẽ. Elum ẽ illud in qd̃ coꝝ dissoluũt ⁊ ẽ i eis po⁹. aut actu ⁊ h̃ ẽ dubiũ. Elus aũt ñ dissoluit in aliqua dr̃sa in foꝝ. Per h̃ eni q̃ dicit Elum aũt non dissoluit ⁊c. Cometator intellit q̃ corꝝ dissoluuntur in elta remanẽtia in actu. ⁊ illa elta actu remanẽtia nõ ampli⁹ dissoluũtur in actu diuersa in forma. ⁊ h̃ nõ conuẽit mẽ pr̃ie nec forme. cũ in dissolutõe mixti forma corr̃ũpitur ⁊ mã nõ remanet sub eodẽ actu. fz sub alio. Ex quo ifert Com. elum equoce dici d̃ mã ⁊ foꝝ ⁊ h̃ elto isto⁹ accepto. qũo accipiẽdo elũ dis/finitio Aui. ẽ cõpletissia. Per h̃. n. q̃ dr̃. sunt corꝝ dr̃t a mã ⁊ foꝝ. cũ ibi corp⁹ sumaſ p nãli ꝑpõito. ⁊ p h̃ dr̃ ptes corporis exp̃mit q̃ oz

Diffinitio elti. ꝑ ſim. Arſ. q°. metaꝑ.

Diffinitio elti. 3°. Celi.

UVA. BHSC. IyR_045_1

elemẽtũ esse in elemẽtato aut actu ãt potẽtia. Per hoc vero q dicit. pme. intelligit prime in gnẽ ptium corporeaꝝ via essentialis cõpõnis. ⁊ p hoc distinguit a partib⁹ nõ sic primis ut ẽbi gra ossib⁹ carne ⁊c̃. hec. n. nõ sunt elta qz aliq̃ sunt ptes simpliciores corporee. Per hoc q dr q in ptes diuersaꝝ formaꝝ minime diuidi pñt. datur intelligi fm Auer. cõmento 31. tertij de celo q nõ repugnat elemẽto esse diuisibile in ptes q̃titatiuas. sed ei repugnat esse diuisibile in ptes hẽntes diuersas formas in quo differt a quolibet mixto. Quod ãt ad dicta ex quoꝝ amixtione ⁊c̃. videtur dictũ ex suphabũdanti ad maiorẽ exp̃ssionẽ q mixta ex eis cõponunt. ⁊ nõ ponit hec ptis loco allegato tertij celi. Quidã aũt dicunt q p hoc differt a celo. Cõsiderãdũ 2o q hãc diffinitõz tertij de celo dicit Arist. esse in qua oẽs cõuenit. ⁊ Cometator i fine cõmẽti dicit hãc diffinitõz esse notã p se ⁊ nõ esse dubiũ de elemẽtis q sint postremũ in actu ad quod fit resolo ⁊ ẽ per se notũ de eltis qd ẽ. vl qz sũt. Sz est dubiũ vtz sint in mixto actu vel potã. Accidẽdũ ẽt in ꝓmẽto. 31o tertij q elemẽtũ non dr nisi rel̃one ad id cuius ẽ elemẽtũ. Ex quo sequitur non iõ dici aliqua elemẽta qz sunt corpa simplicia qualitates prias de se sibi determinãtia. Nõ 3o q fm nullũ mõz accipiẽdi elemẽtũ conuertit h̃ nomẽ elementũ cũ h̃ nõine principiũ vt exp̃sse colligit 5o methaphice cõmẽto 4o cũ eltum non dicat nisi de intrinseco p q̃to est intrinsecũ. Principiũ vo de intrinseco ⁊ extrinseco. Cõsidera vltio q de mõ generatõis mixtoꝝ ex eltis ⁊ elemẽtoꝝ pmanẽtia in mixto. 4. a modernis cõcedentib⁹ gnãtionẽ ⁊ corruptõz elemẽtoꝝ. ⁊ concedẽtib⁹ ipsa esse ignẽ. aerẽ. aquã. ⁊ terrã. ptinẽter sũt in nẽte põnes. Vnã quã recitat Tho. ẽ garbo ⁊ est in sũma q mixta nõ pñt quoquomõ fieri ex elemẽtis. ⁊ q elta nullo⁹ sunt in mixtis nec forme aliq̃ subales uel accñtales elemẽtoꝝ sũt in mixto. Sed qz mixta hñt qualitates in ẽtute medias inter qualitates eltoꝝ sz cõpl̃onez ẽtualiter mediã inter caliditatẽ ⁊ fritatẽ. Jõ dicim⁹ methaphice elemẽta esse fm ẽtutes in mixto. 2a positõ fuit in prin⁹ studij mei cõis quã secutus ẽ marsilius ⁊ pleriqz alij. ⁊ Aui. dicit in libro de gnãtione ⁊ corruptõe q ista ẽ exnea opio quã qdam mouerũt circa sua tpa Sic. n. dicit ad lram. Quidã mouerũt quandã opionẽ exneã ⁊ mirabilẽ circa ista tpa dicentes q simplicia qñ cõmiscent ⁊ in se iuicẽ operãtur. deueniũt ad denudatõz suaruz formaꝝ ⁊ nullũ eoꝝ tz ꝓpriã formã. Et ẽ qz mixtum bene põt ex elemẽtis gnãri. sed forme sb stãtiales elementoꝝ nullo⁹ remanẽt in mixto. sz qualitatie dispões elemẽtoꝝ q ẽtutes corũ dicunt bene remanent. 3a põ est cõmentatoris Auer. quã nõ video ipsuz p⁹ de gnãtõe sensisse. sed 3o de celo cometo 67. Et ẽ q elementa remanẽt in mixto põt ⁊ non actu. ⁊ intelligit p hec dicta q sunt Arist. p⁹ de gnãtiõe cap⁹ de mixtione q elemẽta remanẽt refracta in formis suis subalib⁹ ⁊ accñtalibus. ⁊ tale esse remissuz dr esse in pot. ⁊ nõ in actu completo. s. 4a positio ẽ Aui. ⁊ ẽ q elemẽta sũt diuisa ad mima ⁊ remissa in suis formis accñtalib⁹ ⁊ sunt cõiuncta cũ alijs p formã superadditã. Et hec tñ hñt formas subales non refractas tñ non recipiunt magis ⁊ min⁹. ⁊ tale esse dr esse in pot. sicut dicim⁹ partẽ esse i pot. qñ non ẽ diuisa sz qñ est continuata. Et hãc põnem narrat Auer. p⁹ de gnãtõe cap. ultio. dicens Aui. p potẽtiã elemẽtoꝝ intellexisse eorũ essentiã per quaz essentiã elemẽta dicunt dupl̃ esse pot. Uno mõ qz per eã pñt multa agere cũ sit forma ꝓncipalis eoꝝ. 2o ẽt qz ista elemẽtoꝝ eẽntia est pot. tpatõnis qua habilitat mã ad recipiendũ formã mixti. Pria põ vr mihi oio irrõnalis qz mixta resoluunt in elemẽta ut sensus notat in cõbustiõe. Si g ipossibile eẽt ex elemento uel elementis fieri mixtũ iã tota mixtoꝝ mã trãsiuisset in tpe pterito in mãz elemẽtoꝝ ⁊ nihil ẽet mixtũ. Hec valet si dicat q mixtũ nõ resoluit in elemẽta sed i mixta. qz quero de illo vltimo mixto ad qõ stat mixtoꝝ resolo. qz nõ ꝓceditur in infinitum. ⁊ sequit q illud uel illa si sint plura sũt elemẽta ad sensũ nr̃m. Concedim⁹ enĩ id esse elemẽtũ qõ est postremũ corpus ad quod per resolutõm deuenit. hãc opionez tãq̃ aliquaz dementiã non psequor. Contra secundam opionem arguo. p⁹ sic. Ex ea sequeret q nz ignis neq̃ aer nz aqua neq̃ terra ẽet elementũ. sumendo elemẽtum p elemento corporeo cui⁹ oppositũ cõcedit põ. ⁊ pz ꝓña. qz nullum elemẽtum ẽ nisi alicui⁹ elemẽtati sit elementũ Sed ignis aer ⁊c̃. nõ sunt elemẽta alicui⁹ elementati g ⁊c̃. Maior est Auer. 3o ẽ celo cõmento 31. vbi uult nullũ istoꝝ ẽe subaliz elemẽta. sed accit eis ẽe elementa respectu eoꝝ quorũ sunt elementa. ⁊ idem colligit ab eodẽ cõmento 67. eiusdẽ ⁊ plurib⁹ locis. ⁊ vult h̃ ẽe notũ p se. Et minor pz. qz nõ essẽt elemẽta alicui⁹ elemẽtati nisi ẽent intrinseca illi. Nunc autẽ fm positionẽ nullum elemẽtum ẽ in mixto. cum sue substantiales forme nullõ modo sint in mixto. Sequit 2o nullo modo esse mixtionẽ cũ nõ vnianꝝ elta alterata sz corrũpãt.

Sequit 3o simpliciorẽ esse hoiez qui est cõ

positioꝝ oĩbus q̃ terra alterata ſm qualitatẽſ
prias cũ hõ ex ſimpliciori forma ⁊ eque ſim/
plici mã ⁊ qualitatib⁹ eq̃ trãſactis cõponat.

Sequitur 4.° mixta hõgenea p putrefactõ
nẽ non debere incinerari ſm ptez ⁊ reſolui ſi
ue diſſolui ſm aliam cũ in eis nõ ſit dr̃ſitas p/
tium tm̃ q vna deberet conuerti in cineres ⁊
alia in vaporẽ. Si.n.vna ẽ cõplo vniformis
vnius forme mixti. nec ſunt neceſſarie eſtorũ
forme in õi ſpe homogeneoꝝ dare ſ aliq tale
mixtuz vl' dari poſſet in quo eſſent oẽs partes
vniformes. ⁊ tũc illud nõ poſſet p putrefactõ
nem incinerari nz aduri. cũ aduſtio ſit vi calo
ris ſubtilis a groſo ſepatio ita ut ſubtile ſubli
mietur ⁊ groſuz deſcẽdat 2.° primi cap.° ꝺ cãſ
calefacientib⁹. neqz bene ẽt exp̃mi poſſet quõ
aliquis eſt ſubſtãtifice ſicciꝝ ſz qualitatie hu
midiꝝ. Vel qũo aliquoꝝ equaliũ in calore ⁊
humiditate eiuſdez ſpẽi ſpẽaliſſime. vnũ eſſz
magis aereũ. reliquũ magis aqueum. ⁊ qũo
p actõnẽ ignis aliqua mixta liqueſcũt aliqua
coagulantur ⁊ ſic inuãbilibus paſſionib⁹ mix
toꝝ que oẽs pendẽt a tali difformitate ptium
mixti q̃tũlibet hõgenei que nãlis difformitaſ
non põt ſaluari ex parte foꝝ vltime mixti cum
illa ſit p totum vnius rõnis. nec ex pte mate/
rie prie ſimili de cã. nec ex pte qualitatis. qz
videmus q facta alteratõe qualitatis p agẽs
extrinſecũ redit tñ ad priſtinã nãz ⁊ difformi
tatẽ. tũ ẽt qz iſtaꝝ ptium qualitas ineque itẽ/
ſaꝝ. vna deberet eſſe magis cõueniens forme
q̃ alia. ⁊ ſic tũc mixtũ eſſet pfectius ſi totum
eſſet vniforme iſto cõuenientiori gradu. ⁊ ſic
debet agere ad reddendũ reliquas partes ad
vniformitatẽ illius gradus ab ea deducta im
preſſione ꝛrij ſicut agit ſe reducendo totũ ad
nãlem diſpõez cum remouef̃ p agẽs ut appz
in ferro. auro. ⁊ argẽto calefactiſ dimiſſis ſue
nature. ⁊ in hoie infrigidato. Nec ẽt iſta cõ/
nãlis diſſormitas in mixto hõgeneo ſm eorũ
viam põt ſaluari. naz ſigno mixtũ quod hz ge
nerari homogeneũ ⁊ totã multitudinez ignis
p.° cõcurrẽtis ad ei⁹ gnãtionẽ nãlez. ⁊ vocef̃
a. ⁊ tota multitudo aque. b ⁊ aeris. c. ⁊ terre
d. q̃ quatuor cozrũpunf̃ in aduentu forme ſu/
peraddite. Et arguif̃ ſic quodlibet iſtoꝝ. 4
ſuit continue in loco ſuo ſeozſuz. ⁊ adhuc ma
net non mixtũ cũ alio modicũ in ſuis qualita
tib⁹ alteratũ. ꝯ vnũquodqz iſtoꝝ per ſe aliam
hz compl'onẽ. ꝯ ſi ſupaddif̃ forma alia addi
tur in vno quoqz forma alia cũ ſint ille mãe p
varias compl'ones p̃parate. ut dicit poſitio.
Vmo ex ꝺ ſequereꝝ q ex uno ſimplici elemen
to alterato ſicut vnũ iſtoꝝ alteraf̃ poſſit fieri
mixtũ quod vr̃ ipoſſibile. Tale.n.mixtuz nõ
putrefieret nec ab itrinſeco corrumpereꝝ nec
eſſz cõbuſtibile nec reſolubile in ſimplici. que
oĩa ſunt aut aliq eoꝝ oĩbus mixtis comunia.

Vmo vr̃ ex iſto q nulli hõi eſſet cõnãlis ali/
qua cõpl'o niſi tpata. ita q ſi flegmaticus per
ignis caliditatẽ vl' ſolis ad ꝯdum equalẽ gra
dui tpati reduceref̃ deberet ſub iſto gradu p
manere ⁊ cũ iſta forma bene perficere opatõſ
ſuppoſita debita q̃ſtitate ſpirituũ ⁊ ſanguinis
⁊ debito loco contentoꝝ. cuius oppoſitum no
tat experiẽtia. Et ꝓña pz p hoc. qz nõ poteſt
aſſignari cauſa. quare ille gradus eſſet nãlis
vni ⁊ nõ alteri. Non.n.mora vel diuturnitaſ
permanẽtie in ſubiecto facit ꝯdum nãlem ut
apparet in ethico p multos annos nõ eſſe na
turalẽ ꝯdum febris. ⁊ caloꝝ in pin.° gnãtiõis
ẽbrionis eſt ei conueniẽs non obſtãte q modi
co tpe inſormauerat ipſum. Nec poteſt poni
ex pte compl'onis q̃ ſit qualitas 2.° cũ illa ua/
rief̃ ſm variationẽ qualitatũ ꝑmaꝝ niſi ponãf̃
eſtoꝝ forme ⁊ iam ponitur ꝯdus ẽe illaꝝ qua
litatũ equales nec modus depẽdẽtie a ſpu ⁊
ſanguine. Videm⁹.n.q tpatus nãliter factuſ
frigidus p ſanguis ⁊ ſpũs eũationẽ reddit ad
tpamẽtuz celeriter cũ cibis tẽperatis. qd' non
facit ille qui eſt nãliter frigid⁹ tm̃. Nec videf̃
qũo ſanguineus peruenies nãliter in aliq⁹ ſe/
nectutis iſtãti ad ꝯdum caloris ⁊ hũiditatis
temperati iuuenis nõ ſit tẽperatus ſicut iuueñ
tẽperat⁹ niſi ipſe ſit terreſtrioꝝ quod nõ ẽ me/
rito qualitatiuoꝝ ꝯdũ cum illi ſint equales.
ſed qz plus ꝓportionabiliꝫ hz de ſuba terre in
mixtiõe. Vmo cũ ad gnãtionẽ noui mixti con/
currũt elemẽta. ſi illud mixtũ debet eſſe frigi/
dum ⁊ ſiccũ a dñio in eo ſaltẽ nõ cozrũperef̃
terra ⁊ ſi frigidum ⁊ humiduz nõ cozrũperef̃
aqua. ⁊ ſic de alijs ꝓportionatis alijs elemẽ/
tis. Aliquod igiſ ſaltem elemẽtũ remanebit
in mixto. ⁊ pz ꝓña. qz aqua nõ cozrũpef̃ niſi
introducta ſiccitate ⁊ caliditate ſue forme in
cõpoſibilib⁹ q̃ nõ ſunt introducte in eiuſdem
mixti gnãtione cũ totũ mixtũ ſit frigidũ ⁊ hu/
midum. Non.n.erit introductuſ medius ꝯ
dus toti⁹ latitudinis caliditatis ⁊ medius ſic
citatis ⁊ cũ oĩbus illaꝝ qualitatũ gradib⁹ ci/
tra mediũ fiat forma aq̃ ut appet in gnãtione
ignis imediate ex aqua q̃ equaliter ſm ãbas
qualitates alteref̃. In qua aũt oz ignẽ poſſe
ſtare cũ frigiditate ⁊ hũiditate ſup̃ medium.
Si ãt medietatẽ latitudis caliditatis ⁊ ſiccitat̃
introducif̃ ei⁹ forma. ⁊ tũc pari rõe aqua pote
rit cũ caloze ⁊ ſiccitate ſtaꝝ ſup̃ mediũ. vel oz
cũ õi ꝯdu circa mediũ caliditat̃ ⁊ ſiccitatis ſtaꝝ
formã aq̃. ſi nõ citi⁹ forma ignis introducif̃ q̃
medietas latitudis ſuaꝝ qualitatũ introducaf̃

UVA. BHSC. IyR_045_1

Jstis contra hanc positionē sum cōtentus licet positio uideatur negare principium per se notū. puta aliquod esse elemētū corporeū.

Maior etiam ps istoꝝ argumētorū est ꝰ istos qui intepretātur opinionē Auerroys ꝙ ipse voluit in eadē pte mē esse 4.°ꝝ formas substātiales. 4. elemētoꝝ remissas ſm ꝙ sunt ibi 4.°ꝝ cōbinationes qualitatū primaꝝ in ḡdib⁹ remissis illis quatuor formis corrūtes. tūc. n. nālis difformitas mixtorū nō saluaret. ꝛ ēt nō videret dria inter tale substātifice ꝛ qualitatiue. semp. n. ad qualitatis acqsitiōz forme subalis seqret acquisitio. Jtem uapor elleuatus ab aqua qui sursuz ascēdit nō esset formaliter aqua nec faciliter cōuerteret ad nām aq̄ cū sit ibi forma aeris intensior forma aque vt pz calculanti p cōbinationes. Jtez i hyeme aer nos circūdans esset magis aqua q̄z aer qz hēt plus de fritate q̄z caliditate. vt appet ad sensum. Jtē igne fūmo incipiente in aquam fūmā agere ſm ābas qualitates inciperet subito gnāre formas triū elemētoꝝ. ſ. aeris terre. ꝛ ignis. cū ibi cōbinationes remissas istis cōuenientes introduceret. Et sic p soli⁹ ignis actionē in aquā posset oīs forma mixti pfecti introduci. qz quelibet ꝓportio tā in. 4. qualitatib⁹ primis q̄z in formis subalibus elemēto rum imaginabilis pōt p talē actionez acqri ꝛ talem ꝓporttonē sequitur cōplo ꝛ forma mixti iuxta positionē. ꝙñs vī ꝰ expientiā ꝛ cōtra oēs. Et si qs bene cōsideret ꝟba Auer. 3.°ce/li cōmento. 67.° inueniet ipsum hūc habuisse sensum ꝙ in eadē pte mē sint adequate cuiuslibet. 4. elementoꝝ forme. Nam iō pōit eas remitti ut ſm substātiā misceant. quod dicit Aui. nō posse dicere. cū dicat elementa remanere in formis suis substātialib⁹ nō refracta. Sed oz Aui. dicere ꝙ mixtio est tm̄ ſm accn̄/tia elemētoꝝ. ibi. n. p mixtionē vī intelligere choexistetiā in eadem mā quēadmodū in cō/mēto imediate sequēte. Si qs igit cū pōne Auer. de remissiōe formaꝝ elementariū volz ꝙ non sint. 4. forme in eadem mā choextēse sed quelibet hz ꝓprium situm. tūc hēbit oēs difficultates ꝰ se. q̄ sunt contra sequentē opinionē. ꝛ ponet formas subāles recipe magis ꝛ minus sine aliqua rōne. Jgit ꝰ hanc ptem non arguo pp hec ꝛ multa alia nota ꝓbis.

Adhereo 4.° positiōi que est Auic. cū ex ipsa ōnia sensui ꝛ rōni conformia facilius soluā/tur q̄z ex aliqua aliaꝝ. Notū est. n. illis qui sunt in metalicis expti ꝙ ipsa sunt constituta ex minimis terreis iteriectis aqueis corpib⁹. que in distillatione in pleriſq̄ separari possūt

Prio tū videtur ex pōne sequi ꝙ elta non sunt mixta sed iuxt̄ posita. ꝛ sic nullū mixtum esset vere unū ſz aggregatū ex elemētis iuicez iuxta pōitis. vt arguit Auer. 3.° celi cōmento allegato ꝰ Aui. Pro isto dī negando ꝓñaz nō. n. dicūt soluz mixta cū hēant formas substātiales in mā choextensas. nec ad istū sensū sumit mixtionē Aristt. p.° de gnātione cap.° de mixtione. Vult. n. ꝙ miscibilia facile bñ sint diuisibilia ad ptes paruas qb̄ non esset pertinens coextensioni formaꝝ. Jsta. n. sic diuisa seruāt ꝓprios situs. ꝛ hec mixtio nō soluz fit ſm q̄ztitatē ptiuz sed ēt ſm qualitatem. aliter. n. nō quelibet ps mixti essz mixtū. nec mixtū esse vere mixtū unū. nisi p alteratiōz miscibilium acquireret vna complo ꝛ tādē vna forma substātialis q̄ facit vniri vere elemēta ꝛ continuari. Nō igitur dī mixtū vere unū solū per aggregationē sed p vnitatē forme supaddite Nec sunt elta mixta solum cōpatione ad sensum. cū licet intellectus cōfusse. ꝛ deus distincte pcipiat diuersitatē situū. 4. elemētoꝝ i mixto. tñ illa sunt uere vnita ꝛ per complonē vnā in uno quoqz illoꝝ ꝛ p formā q̄ p hāc cōplo nem acquiritur vt dī cap.° precedente. quam vnionē i forma ꝛ qualitate media vocat Ari. verā mixtionē. est. n. mixtio miscibiliū altera/toꝝ vnio. 2.° ꝓncipal⁹ videt ꝙ nō cuiuslibet gnātio est alterius corruptio. nec eꝰ. cū i gnātione mixti imediate ex elemētis nihil corrūpat ꝛ in dissolutiōe mixti i elementa p principali nihil gnētur corrupto mixto. Pro hoc dī cōcedendo ꝓ.°nez ad quā deducit. ſ. aliqd gnāri simpl⁹ in substātijs ꝛ nihil corrūpi ꝛ eꝰ Sufficit. n. arist. ꝙ vnius elemēti gnātō est alterius corruptio ꝛ eꝰ. ad saluandū ꝓpetuam successionē in gnātione ꝛ corruptione non ponendo māz infinitā. nam mixta aut corrūpūt i mixta aut in elemēta ꝛ generāt. aut ex mixtis aut imediate ex elemētis. Et si bene consideres textū Aristt. p.° de gnātione illo capit.° Beterminatis aūt bijs ꝛc̄. Oēs auctoritates sonātes ꝙ vnius gnātio est alterius corruptō sunt expresse nō vnles. exceptis duab⁹. vna ē hec. Hūc quidem tm̄ determinatū est quare in omni gnātione ente corruptione alterius. ꝛ corruptione ente gnātōne nō simpl⁹ attribuimus gnāri ꝛ corrūpi ad inuicē trāsmutabilibus. ꝛ hanc intelligo ꝙ ille ablatiuus stet aduersatiue ita ꝙ sensus sit q̄uis oīs gnātio vnius esset corruptio alterius. ꝛ eꝰ tm̄ nō simpl⁹ attribuim⁹ generari ꝛc̄. Alia est auctoritas eius circa finem vbi dicit. Est alteri⁹ gnātio semp in substātijs alterius corruptio. ꝛ alteri corruptio alterius generatio. ꝛ ista est vnlis de tpe ꝙ oī tpe generatio vnius est corruptio

UVA. BHSC. IyR_045_1

alterius. ꝛ hoc eſt verū de elementis. Neqꝫ igiſ rō Ariſtot. ad hoc deducit ꝙ cuiaſlibet mixti gnātio ē alterius corruptio. Nec textuſ ſui de vi uociſ hoc ſonare videt. alias tū dixi ꝙ qñcūqꝫ aliꝙ vnuꝫ gnātur ex vno imediate aut aliꝙ vnū corrumpit in vnū. tūc vnius generatio ē alterius corruptio. 3.° principaliꝛ ſequi vī ꝙ mixti gnātio ex elementis nō eſſet gnātio cū gnātio ſit trāſmutatio totius in totū nullo ſenſibili remanēte eodē ut ſubiecto. mō in tali mixti gnātione remanet elementū ſenſibile ꝓ ſubiecto forme mixti ut dicit pō. Hic dī ꝙ textus Ariſt. p.° de gnātōe ubi ponit oīa inter alteratōꝛ ꝛ trāſmutatōꝛ in ſubſtantia exponit a Com. iſto.° Trāſmutatio aūt in ſuba ē cum nihil remāſit in actu ex illo ex quo ē trāſmutatio ꝙ ſit ſubiectū illius rei i eo qō ſit eſſentialiꝛ nō accītaliꝛ. ꝛ intelligo i actu eodē. Nā mā que eſt ſubm gnātiōis ſēp eſt in actu. ſed nō in eodē actu eſt in termino a quo gnationis ꝛ in termio ad quē. Nūc. n. dicimus ꝙ elta qū eſt mixtū nō ſunt in eo in actu ſicut prius. nā ꝛ ſunt refracta in qualitatib' ꝛ ſunt colligata ꝛ deducta ad nām cōplexionalē ꝓ formā ſupadditā ꝛ nō ſunt per ſe exiſtētia ſed tāqꝫ ptes cōtinuate in toto que dicunt ab Ariſt. eſſe in po.° ꝛ nō actu i mixto Vel dī 2.° ꝙ mā mixti nō eſt in eodē actu ante gnātōm ꝛ poſt. Nā p.° non ē in actu alquo tota ſed ſm uarias ptes hꝫ variof actuſ. Jn fine aūt tota hꝫ vnū actū. Vel dī 3.° ꝙ in traſmutatōe ſubali nihil remāſit in eodem actu vltiato qō ſit ſubiectū iſti' traſmutatōis Nam in gnātōe mixti ē forma ſupaddita ultimatus actus mē poſt gnātionē q nō erat āte ꝛ in corruptiōe eius remanet forma eltorum ꝓ ultimo actu q prius nō erat actus vltimat' vel acqrit noua mixti forma. Vel dī 4.° ꝙ pductō mixti ad eſſe p mixtionē nō ē generatio ꝛ deſitio mixti nō eſt corruptio de quibus loqt ariſt. in de gnātōe ꝛ corruptōe. Ut ult Com. 2.° de generatōe ppe finē p vnā cartā. Dicit. n. ꝙ mixtio nō eſt gnātio ſimpliꝛ. nꝫ eſt alteratio. ꝛ ſic nō quelibet inceptio ſubē ē p gnātionē ſimpliꝛ iſto' mō dictā ſꝫ aliq.ª ꝓ mixtionem. Videt 4.° ſequi ꝙ elta ſunt in compoſito actu cū ſint in eo cū forma ſubſtātiali nō refracta. ꝛ ſic mixtū non bēret aliqꝫ formā ſubālem ſupadditā. ꝙña tꝫ dupliꝛ. Primo qa in eadem mā nō pūt eſſe due forme ſubſtātiales. aliter. n. nō eſſet ſignabilis cā. qī in aduētu vnius forme alia corrūpit. Et 2.° qz forma iſta ſupaddita aduenīet ēti in actu. ꝛ ſic eſſet accidēs. Hec. n. vī eſſe oīa inter formā ſubſtātialē ꝛ accidentalē poſita a doctoribus ꝙ ſubālis aduēit enti in po.ª. illa vo enti in actu Pro iſto dī ꝙ ſubiectū forme mixti cum quo cōponit vnū nō eſt mā vnius alicuius elemen toꝛ. 4. ſed ē materia in qua ſunt. 4. forme elemētoꝛ ſm uarias ptes ita ꝙ minimū naturaliꝛ mixti hꝫ formā indiuiſibilē quo ad molē que ꝓmo informat aggregatū ex. 4. ꝛ cū eo cōponit vnū vē ꝛ non cōponit cū aliquo eltoꝛ. 4. ita ꝙ ſubiectū forme mixti nō eſt mā actu per vnā formā. ꝛ hoc ſufficit ad faciendū ꝙ recipiat nouā. ꝛ ꝙ illa noua nō ſit accītalis. Jm poſſibile aūt ē māꝫ actuatā integre p formam vnā ſubālem recipe aliā ſubālē pria non corrupta. Et h uolunt auctoritateſ ſi que repiāt dicentes ꝙ forma ſubālis nō aduenit enti in actu ſed bene accītalis. Ex quo ēt apparet ſolo ad rōeꝫ que ſolebat fieri. qz tunc i mām elementi conſiliꝛ diſpoſitā qualitatie ſicut vnū elementū in mixto poſſet ex mixtū introduci forma mixti ſicut fiebat qñ eltū erat alijs iuxē poſitū. Nam nō dicim' in vno aliquo elemētoꝛ ꝓ ſe in mixto eſſe formā mixti ſed prio in aggregato ex. 4. Nec ē incōueniens ymo probabile nullā eſſe mixti formā conſiliꝛ extenſaꝫ ſicut extēſe ſunt forme elemētoꝛ ſed mixtorū hōgeneoꝛ que plurima cōtinent mīma nālia ſue ſpēi. forma quodāmō improꝑe eſt extēſa cōpoſita ex formiſ indiuiſibilib' quo ad molē Et ꝓ hoc poterit induſtrioſus ſoluere alias difficultates. ſi q ꝯ illam opionē emergerēt.

Medicus aūt phiſico credere dꝫ.

Ponit numeꝝ. ꝛ narrat in gnāli qualitates motiuas. ꝛ dicit ꝙ medicus dēt credere phico. ꝛ pꝫ. Conſidera tū ꝙ via ad pbāduꝫ iſta elemēta eſſe. 4. Eſt vna poſita 2.° de gnātiōe ſupponēdo ꝙ corpora elemētata ſūt oīa ꝓ ſe tangibilia. ꝛ ꝙ prime drie oīuꝫ corporū gnabiliū ꝛ corruptibiliū ſunt drie tangibiliū. 2.° de generatōe ꝛ non ſunt alie ſm quas fiāt gnātio ꝛ corruptio. ꝛ cū alioꝝ ſenſibiliū drie non ſint cōes oībus corporib' gnālib' ꝛ corruptibilibus. g̃ ſupponitur ꝙ prime differentie tangibiliū que ſūt actiue ꝛ paſſiue in generatōe ſunt calitas. frigiditas. būiditas. ꝛ ſiccitas. Nā alie oēs tangibiles qualitates uel ꝯrietates reducūt ad iſtas. exceptis g̃uitate ꝛ leuitate q̄ nō ſunt actiue mō dicto. ꝛ ſimiliꝛ aſpitate ꝛ lenitate. denſitate ꝛ raritate. ipſe aūt ꝓ ſe nō reducunt ad alias. Ex quib' ſequit ꝙ iſte drie dicūtur eſſe ꝓmoꝝ corporum generabiliū ꝛ corruptibiliū. ꝛ qz ille nūqꝫ reperiunt in ſubiecto ſole ſed copulate. mānifeſtū eſt ꝙ numerus corpoꝝ ꝓmorū generabiliū. erit ſm cōbinationē poſſibilez in iſtis. 4.

UVA. BHSC. IyR_045_1

primis qualitatibus qui numerus est quaternarius. ⁊ qz videmus ꝙ ignis ē calidus ⁊ sit aer cali. ⁊ hu. aqua fri. ⁊ hu. ⁊ terra fri. ⁊ sic. Jō dicim⁹ ist a. 4. elemēta. cū ista sint qb⁹ cō uenīūt prie orie qualitatū tāgibiliū in sui simplicitate. Jndiget tn hec rō additamēto quo pbaf nullū istoz. nec aliqua duo esse alioruz duoz elta in 2⁹ de gnātione. ex qua exp̄sse vi debis intentōez Aristt. esse ꝙ ipossibile ē aliq esse elementū alicui⁹ nisi sit in eo fm formam subalē. ⁊ tu in illa cōsidera. 2ª via sumif. 4 celi textu comēti .44. ⁊ comēto eodē iuxta expōnem Auer. Licet themistius nō velit illam esse demōstrationē. ⁊ ē ꝙ existente leuitate ⁊ gūitate oz aliquod esse leue simplr. ⁊ aliq gue simplr. ⁊ aliquod graue ⁊ leue cōpatie. ⁊ ista cōpatia necessario sūt duo. vt ibi Comt.

Terra est corpus simplex.

Ponit terre notitiā ex pte qualitatū motiuaz ⁊ qualitatū alteratiuarū quas sibi determinat. ⁊ eius opōes in mixto. ⁊ pz. p formas aūt ⁊ figuras idem intelligo. Attende ꝑ p⁹ ꝙ mediū mūdi dr locus nālis terre. vel sumēdo mediū mundi p cōcauo aque ꝙ est medi⁹ locus in mūdo. ⁊ sic est locus cōtinens. vl sumēdo mediū p cētro ⁊ tunc ē locus terminaf nō cōtinens. vel dr centz locus nālis. qz ad hoc ut terra sit nāliter locata. reqrif ꝙ centz eius sit centrū mundi. Nō 2⁹ ꝙ licet ignis nō appetat qescere in loco ppzio. ymo motuf circularis in ppzia spera nō sit sibi violentus tamē terra appetit qescere ⁊ p sui gūitate resistere mouēti ipsam circulariter circa centz mundi. cū. n. motus sit calefactiu⁹ plus repugnat nature terre q̄z nē ignis. Nō 3⁹ ꝙ terra mouef ad locū deorsum ut in eo cōseruef Cū. n. terra est in tāta distātia a celo ⁊ medi⁹ at aquā inter ipsā ⁊ celū. agit celū in terra q̄z dam qualitatē eius conseruatiuā ⁊ istam qualitatē nō ageret nisi cū determinato medio ⁊ ad determinatā distantiā q̄ concurrt in terra nāliter locata. Ex quo intelligis nō oportere cogitare quare nō sit illa qualitas ita itēsa ppe celū sicut in locis terre. qz ibi nō applicatur celū cū circūstātijs cū quib⁹ ē hui⁹mōi qualitatis actiuū. Utz aūt quelibet pticla terre nitaf ut centz eius sit centrū mūdi vel nō. licet varie sint opiones. Ego credo tū ꝙ sic iuxta mentē Aristt. p⁹ de celo. Jdem ē appetitus in forma totius ⁊ partis. Nec habeo p inc̄ueniēti ꝙ vna terra colūnaris figure vniformis in gdu ⁊ po⁹ deducto cremēto pot⁹ ⁊ de cremēto resistētie eius in motu ⁊ remotis ipedimētis extrinsecis infinito tpe moueē ⁊ nūq̄z eius centz fieret centz mūdi. Nec ergo talia sine frustraef puidit nā de acqsitōe impetus. Jn qōne aūt de tota terra qūo sit locata nāliter cū fm ptem supemineat aq̄ sūt uarij mōi dicēdi. Et ē vnus ꝙ centz gūitaf terre ē centz mūdi. sed terra ē ita difformis gūitatis quod nō est idez centz gūitatis ⁊ magnitudis centz. ⁊ ita fit ut superficies ptis terre leuioris sit distātior a centro mūdi q̄z superficies exma ptis gūioris p duplum ad distātiam inter centz gūitatis ⁊ magnitudis. Cum igit aqua decurrit ad loca decliuiora choopit pf grauior leuiore manēte discoperta. ad qō iuuat cauernositas discooperte ptis in qua mītus aer cōtinef. ⁊ adiuuāt stelle q̄dā tenētes terrā suspēsaz p salute aiantiū. vel alr pbibētes mare septētrionale occeanū a cursu suo ne coopiat terrā. Et qz terra septētrionalis est altior ut pbat Aristt. 2⁹ methauf. qz maria septētrionalia currūt uersus meridionalia.

Sed mihi vī ꝙ terra septētrionalis dz esse gūior ⁊ frigidior meridionali. ppea ꝙ olique ⁊ minus a sole respicif ⁊ videmus ppetua frigora ⁊ niues. Jō nō credo istas esse cās. nec estimo aquā minorē q̄ntitatie terra i tm ꝙ nō sit nisi p cōplendis qbusdā terre vallib⁹ ⁊ cauernis ut qdaz dicūt. Sed estimo terrā purā locari infra aquā ⁊ aquā esse supiorem qualibet talis terre totalis pte. Sz tn cū hoc dico q̄dam esse mixta terrea in plerisqz locis applicata huic terre pure q̄ mixta fm exmam ptez oiuz tm sup aquā q̄ntū est necessariū p cōseruatōe viuentiū vniuersi. ⁊ terra pura huic desensui resistit. Terra vo nālr est fri. ⁊ sicca in sūmo ut pōt colligi ex Com. 3⁹ celi comento. 67⁹ Nam ad oēm remotionē alicuius gdus istaz qualitatū sequif forma substātialr remotio iuxta suā pōnem. licet 2⁹ de gnātōe dicat terrā magis siccā q̄z friam. ⁊ aquā magis fri. q̄z hu. ⁊ aerem magis hu. q̄z calm. ⁊ ignē magis ca. q̄z siccū. Quod ego interpretor ꝙ vnū quodq̄z elta hz vnā istaz qualitatū in sūmo sue nē magis cōformē licet nō bēat eam intēsiorē. Juuat āt terra ad tenēdas figuras mixta cū aqua cū qua cōstituat cōtinuū duz.

Aqua est corpus simplex.

Notificat aquā. p⁹ p qualitatē localē motiuā. 2⁹ p qualitates alteratias. 3⁹ ponit ei⁹ opōes in mixto. 2ª ibi Que fria. 3ª ibi Cui⁹ esse. Dicit p⁹ ꝙ aqua ē corpus simplex cuiuf locus nālis ē ut sit circōdatus ab aere ⁊ circōdat terrā. cū ista elta pmanserit in suis sitibus naturalib⁹. ⁊ ētus q̄ moueri facit eaz ad hūc locū est eius gūitas cōpatiua. q̄ tn nō dr cōpatia r⁹ gūitatis terre. qz sit remissior i gdu sed qz sit diuersa in specie ab ea inclinaf ad

UVA. BHSC. IyR_045_1

locū vnius infra. Considera q̄ nō ubicūq; si/
tuat aqua sub gūiori imediate ⁊ sub leuiori ē
ipsa nāliter locata. Et iō Aui. dixit cū in suis
sitibus naturalib⁹ pmāserit. Ex quo pz falsū
esse cōe dictū q̄ ubicūq; ponit aqua supᵖ gui⁹
se nō grauitat. Videm⁹. n. peluim lapideum
plus pōderare iposita aqua q̄z ante. sed yma
ginata terra naturaliʒ locata circa centr⁹ ⁊ ae
re naturaliʒ locato in cōcauo ignis remanet si
tus orbicularis medi⁹ inter terrā ⁊ aerē i quo
naturaliʒ gescit aqua ⁊ ad quē mouet. Quo
aūt tā de facto aliqua terre superficies remāet
discoopta dictū est s. Quod aūt qdā dicūt
stante situ imaginato ekto⁹ nullū esse ppriū
locū aque. qz cōcaua superficies aeris ⁊ cōnexa
terre nō ē locus ppr̄ius licet sit dictū sustēta
bile. tñ ab eis nō ꝓbat. Assumūt. n. qz tunc
sequeret locatū ppriū maiorari loco ꝓpo mi
norato qd̄ est ipossibile ut dicūt. cū locus de/
beat esse equalis locato. Pueri. n. mediocri/
ter instructi in 4.° ꝓb cor sciunt possibilitatē
illius ꝛ.nis. Eadem. n. superficies in forma
sperica plus cōtinet q̄z ipsamet in alia forma
⁊ sic aliq̄tulū maiori plus cōtinet. Sz cū dr
locum ppriū esse equalē locato. intelligit fm
cōtinentiā. alr. n. nō esset in magnitudie loc⁹
locato cōpabilis. Seq̄t textus Que fria est.

Que frigida est ⁊ humida.

Declarat explicite aquā ex qualitatibus
suis actiuis ⁊ passiuis. dicēs q̄ ipsa deducto
ipedimēto repit sensibiliʒ fria ⁊ appet i ea hu
miditas. Et ista hūiditas ē illa cuius genera
tio in creatōe aque reddit aquā aptā ad hoc
ut spgat ⁊ extēdatur ꝑ qualibet re a qualibz
⁊tute spriua. q̄zuis pauca talis ⁊t⁹ sit. qz aqua
pp hūiditatē modicū resistit spgēti ⁊facile re
cipit oēm figurā licet modicū retineat.

Cuius esse in generatis.

Ponit iuuamēta aque in mixto. ⁊ sunt q̄
aqua ꝑstat iuuamētū ad recipiendas figuras
artificiales ⁊ i figuratōe ⁊ lineatōe factis nā
⁊ certificatiōe. i. liniatiōe ad certā figuram.
Nā humidū licet nō retineat figuras facile
tñ recipit eas. ⁊ sicut faciliter recipit ita facil⁹
amittit siccū ⁊o e ⁊. Cū g̃ sunt iuicem cōmix
ta vnū ꝑ alterz tempat ita ut siccū recipiat fa
cil⁹ ⁊ humidū retineat mel⁹. ⁊ cū hoc tēpāt
se ne sint g̃dus excessiui i cōuenīēti pmixtōe.

Aer autem est corpus.

Notificat aerē. ⁊ pz. Id aūt q̄ ponit fm
rōem quā diximus intelligit q̄ nō aliūde al/
teratus ut s dr de aqua ⁊ terra. De loco aūt
aeris ⁊ leuitate sua cōpatiue dicendū ē ꝑpor
tionabiliʒ sicut de g̃uitate aque. Utr autez
g̃uitet in ꝑpria sua spera ad hūc sensum q̄ ni
tat ad descendendum. credo q̄ non. Sed ꝺ
grauitare qz facilius moueret deorsum q̄z sur
sum ⁊sus. loquēdo de puro aere. Et h̄ vī in
tellexisse Comt. 4.° celi cometo 39.° Dicit. n.
⁊ intelligēdū est ꝑ grauitatē in suis locis qd̄
supius dixim⁹ ad expulsionē eor a facilitate
violentiā facile ad inferius. Quod aūt dixit
Arist. eodē 4.° textu cometi. 30.ō iure pleno
aere q̄ sit grauior uacuo. negatū est a themi/
stio. nec est tñ a Comt. approbatū eodem co
mēto. sed uult q̄ Arist. nō est sustentat⁹ super
illo ex.° ex eodē comento. 30.° circa ꝓncipium
Potes intelligere seu colligere q̄ motus aq̄
sursum ad sperā aeris ꝑ necessitatē vacui ē
violētus. Licet quidā expositores dicūt ipsū
esse naturalē naturalitate cāe ⁊ male. Reli/
qua ꝑz cū intellexeris q̄ ꝑ aerē pmixtū leui/
gant mixta in spera aque nō i spera propria.
Vide Arist. ⁊ Comt. in 4.° celi cometo. 39.°
de ligno ⁊ plūbo i aere ⁊ aqua adiuicē ꝓbat.

Ignis vero est corpus.

Hic describit ignē. ponēdo iuuamēta i mix
to. ⁊ pz. de loco suo qz videmus ipsum vnde
quaq; ex aere ascendere. Iō arguendū ē ali
quē esse locū sup sperā aeris vbi locat⁹ aliqō
simplex. ⁊ vide hui⁹ declaratōz. 4.° celi textu
cometi 31.° ⁊ cometo eodē. Ignis āt dr cali/
dus ⁊ siccus absolute. ⁊ nō dr in textu cū cō/
ditionib⁹ sicut de alijs. vel qz ꝓpter sui for/
malitatē nō compatit frigiditatē sup̄ mediū
Vel q̄ magis credo. qz sensus nō pōt esse iu
dex eius frigidi si daret. Nō. n. discerneret
ab aere. leuitas āt ignis ē absoluta. qz nullus
est locus corpor mobiliū motu recto suprior
loco ignis. Sunt āt sex operatōes ignis i mix
to quas narrat Aui. Maturatio. i. digestio
ois. n. digō fit a calo. 2.ª est tēpatio ⁊ intel/
ligo temperatōz. i. pfectionē mixti. tēpari. i.
perfici ad iustitiā. per calorē. n. recipit perfe
ctō q̄ est ꝓncipiū operationū mixti. 3.ª ē subti
liatio ⁊ est clara cā. 4.ª est q̄ sua penetratio
seruat viam subē aeree vt currat per mixtuz
vt sunt vene vel arterie vel alij pori per quos
currit sps in aiali. 5.ª est minoratio frigidita
tis pure ekto⁹ frigidorū. ⁊ modus pz. 6.ª est
ducere ekta de ꝑpetate elemētari ad cōplocz
⁊ hoc nihil aliud est dicere nisi qdū agunt ⁊
patiūt elemēta ad iuicem cū venerint prime
qualitates ad g̃dus cōuenientes mē ꝑcerta cō
plone illud qd̄ introducit cōplonē est ignis.
vel calor ignis. Et h̄ uoluit exp̄sse Auerro. in
expōne. 4. methauī. cap.° 2.° vbi dicit ad finē
Et elementū qd̄ est gnātionis cā prima aīs
opās in rebus corporalib⁹ est ignis. ⁊ id qd̄

UVA. BHSC. IyR_045_1

est aer. ⁊ qđ est aqua cito destruũtur p ignem ⁊ elementa oĩa sunt subiecta igni. ⁊ ignis est opans in ista ⁊ vincẽs ista. Hec comẽt. vnde paulo post subdit. Et post q̃ res est sic. tũc õe mixtũ hz ꝓpriũ calorẽ ſm proprĩã nãz qđ est calor ⁊ siĩtudo forme. Volo dicere ꝙ calor cõcludit mãm ⁊ terminat ipsam. Et aduer te ꝙ hec ſnĩa comẽt. est ſnĩa ⁊ fundamẽtũ dicẽ tiũ ꝙ õe mixtũ est a vñio calidũ ⁊ humidũ. sz de hoc magis in sequenti capitlo /

Duo autem grauia plus.

Cõperat elta grauia ⁊ leuia quo ad mixta in corpe humano. Et dicunt duo grauia plꝰ iuuare ad mẽbroꝝ gnãtionẽ ⁊ plus quãtitati ue esse in mẽbris ceteris elemẽtis nõ grauib⁹ ⁊ ad getem faciũt. qz ista grauia appetũt qui/ escere ut ſ dictũ est de terra. nõ sic ãt leuia. Reliqua vo que dicũtur sunt nota. cum ſpus sit quasi aer. ⁊ vt motus fieri ab alia pncipali. Et intelligẽdo de motu volũtario ⁊ ẽt de mo tu ſpuuz p quẽ transeũt ad mẽbra. Solet autẽ dubitari hic. vtz aliqua ꝑmaz qualita/ tum vel aliqua motiuaz localiz sit repibilis in tensior in aliquo mixto q̃z in elto. Et vt ꝙsic qz plumbũ ⁊ auz plus põderãt q̃z terra equa lis quãtitatis. Hec põt dici ꝙ sint densiora terra cũ nõ sint frigidiora nec bẽant densitatẽ nisi a densitate elementoꝝ q̃ maxia est i terra Et aliqd vt frigidius aqua ut opiũ. ⁊ mãdra gora. que maiorẽ effectũ faciunt in pua q̃tita te q̃z aqua in magna. Hic põt cõcedi ꝙ mã informata certa forma mixti põt plus recipe de multitudie vtriusq̃z ꝓrioꝝ q̃z de vno eoruz vel ãbobus simul informata forma elemẽtari ⁊ sic mixtũ aliquo elto h⁹ qualitatẽ intẽsiorẽ ⁊ elemẽta dicũt habere sũmas qualitates. qz in simplicitate nõ pũt bẽre intensiores. Alii dicũt ꝙ reperit in mixto qualitas fa frigida tiua certo mõ plus q̃z frigiditas sũma in sim/ plici ineque denso ⁊ eque magno existẽs subi ecto ut in aqua ipsa. sicut qualitas in opio re/ perta q̃ nõ est frigiditas actualis ⁊ ꝑma. ⁊ sic diceret in calefactia. Prime tñ qualitates i nullo reperent intẽsiores q̃z in simplici. Et h̄ gũitate rñderi põt istis duobus mõis. Ma nõ vt ipossibile ẽe i plũbo ⁊ auro qualitates mo tiuas deorsũ alias. s. a grauitate elementari q̃ qualitas motiua auri deorsũ est qualitas fa ita insequẽs mixti forma quod nõ est elti. ⁊ ita põderabit auz plꝰ tra duab⁹ q⁹litatib⁹ diuer sarũ spẽz se iuuãtib⁹. sic ymaginato ferro in equilibra cui ſ upponeret magnes eleuaret a sua equalitate ferrũ sibi equale i altero bra/ chio existens nõ alteratũ a magnete. Et h̄ p duas qualitates quaz altera ꝑpa est grauitas altera qualitas a magnete introducta. nec erit ista qualitas in plumbo ⁊ ferro motiua eiusd̃ spẽi cum sua grauitate. hz. n. alias opatõnes quas nõ hz grauitas. Vel 3º dicit ꝙ non obstãte ꝙ grauitas sit in plumbo remissior. tñ qz dirrigit a forma subali potẽtiori rñ buius effectus q ẽ descẽdere. iõ magis grauitat.

Capl'm ꝑmũ doctrine 3ę. de cõpl'onib⁹.

Omplexio ẽ qua

c litas que ꝓuenit rẽ. Hec est 3ª doctrina huius Fen. In qua determinat de cõpl'one. ⁊ conti net tria capitula. In pº deter/ minat de complexione absolute ⁊ ſm gnãlem compationẽ ⁊ dionez. 2º determinat de com plexionib⁹ mẽbroꝝ. in 3º docet de distictiõe complexionũ ſm etates. ptes p̃z. Prcses capl'm hz tres partes. In pª diffinitur cõple xio. in 2ª diuidit. in 3ª põit recapitulatõ. 2ª ibi Et illud. 3ª ibi Medicus. Pª in duas pº ponit diffinitõz. 2º declarat modũ quo fit cõplexio. ibi 2ª cum. n. Be pª dicit ꝙ cõpl'o est qualitas q̃ prouenit ex actione ⁊ passione ꝑmaz qualitatũ ꝓriaz repertarũ in elemẽtis quoz elemẽtorũ ptes ad tãtã puitatẽ reducte sunt ut pluzimũ vniuſ cõtãgat plurimũ alteri⁹

Hic attende ꝙ doctores aliq dicunt com/ plexionẽ nõ esse qualitatẽ vnã nisi p attributi onem ad vnã formã subalem cuius est instrũz Hec tñ cõplexio nõ est nisi aggregatũ ex qua/ litatib⁹ primis repertis i mixto. h̄ g̃ aggrega tum ex actõe ⁊ passione primaz qualitatuz p uenit. ⁊ ẽ qualitas supple vna p relationẽ ad formã vnã. Et hz hec põ ꝑ fundamẽto illud cõe puerbium. Frustra fit p plura quod põt fieri p pauciora. Sed oĩa q̃ videt saluari pũt nõ ponendo complexionem distinctã ab illis qualitatib⁹ g̃ rẽ. Quod saluari pũt ostendũt respondendo ad aduersa argumenta. Certũ est ãt ꝙ Arist. nõ ptulit ad hunc sensum hãc ꝓpõnem ꝙ omne id dicim⁹ non esse quod pos sumus ptinaciter tenere nõ esse defendẽdo a ꝓdictione. Sed si aliq⁹ ponat res cuius esse sit ad nullã utilitatem. tunc dicit illã non esse ponendã. Hunc ãt illi q ponunt complexiõz qualitatem secundã sibi multas attribuunt in mũdo cõmoditates ut patebit. 2ª põ ẽ ꝙ cõ plexio est q⁹litas 2ª resultãs ex actione ⁊ pas sione ꝑmaz q⁹litatum ad iuicem q̃ ãt est vni/ ca in vno ãt due ſm exigentiã duaz primarũ ꝓietatum ſm de hac infra. Ad istã primã opinionẽ improbãdã supponit pº ꝙ complio est qualitatiua dispõ in mixto p quã imediate ⁊ pncipaliz conseruat forme mixti in mã. nisi

UVA. BHSC. IyR_045_1

.n. de tali qualitate intelligerēt doctores non valeret argumentū Aristo. in hoc capitlo infra.

Quod si ipsa medicina ē temperata tēpamento humano esset ex ipsamet suba būana. sed voluit p illud q tpamentū humanū est tale q si ipsum est alicuius rei cōplo ista res est de suba būana. qz id quod in mā formā fuat est cōplo. 2° suppono q pplo ē qualitas p quā forma mixti pficit opōes sibi ppas fm q est tale mixtū. Et h itez ē cōis cōceptio oiuz q loquūt de cōplone. Aliter. n. nō oporteret lesa opōne p malā cōplonez reducere ad tpamentū mēbz lapsū. 3° suppono q si sint aliqua duo aggregata qualitatū siliuz oino z in equali z cōsili mā. z vnū eoz est sufficiēs pro forma cōseruāda. Reliqū ē sufficiēs p forma eadē i spē cōseruāda. Et si vnū ē conueniēs instrūm alicuius forme z reliqū est silr copulatū cum alia forma eiusdē spēi. Jsta suppō pz qz nulla vr rō dispitatis. Tunc pono i cāu q p ligaturā brachij uel alio° fiat oppilatio inter manū socratis z coz. z cerebz z epar zab exteriori agēte. fiat tale ita q in manu rēane/at pcisse tāta mēsura calozis. frigoris. būidi/tatis z siccitatis quāta pus. vt pz esse ipossibile. vel si nō tāta saltē tanta q̄ta in aliqua manu viuētis bois. Et pz q manus socratis extē minabit z corrūpet z estiomenabit. ut pz. ad expientiā nec sentiet nec localiter mouebitur

Tūc arguo sic. ista aggregata primaz qualitatū sūt oio silia in manu socratis vel in h q̄fu manus socratis z in manu platonis. Sit enī plato ille ali° q bz manū nō applicatā. sz illō aggregatū nō ē sufficiens ad cōseruādā aiam in manu soz. nec instrūm cōueniēs aie ad suas opōnes pficiēdas. Jgit nec illō in manu platonis p suppositū. z sic nullū istoz erit cōplio manus p suppōnes pcedētes. Aliqd g̃ aliud erit cōplexio. Nec vz si dicat q requirit dependētia a certo agente. tū qz cōplo nālis est fixa. tū qz illud agens certi mōi nō requirit p gnāndā pplone. nisi aliquid aliud ab illis gradibus primaz qualitatū deberet introducere. Possunt. n. illi eq̄ bene ab alio agēte introduci. q si alia qualitas dz introduci ab isto agēte pter illos g̃dus primaz qualitatū. tñ illa alia qualitas erit cōplexio. cum p eā conseruetur principalis forma. z qz ipsa est instrūz pparū opōnuz forme. nō ponēdo g̃ cōplonē qualitatē distictā a primis. nulla posset assignari cā. qr determinata mixta requirūt determiata agentia. z non pñt pduci ab bijs oibus q̄ pñt talem ppozti onū qualitatū primaz introducē in mā qualis repit in eoz gnātiōe. Nec ēt qr mēbza p determinati membri influxū pñt mo ueri z sentire quo remoto remanentibus qualitatibus primis in eodē g̃du nō tū pñt i istas opōnes. Attende tū q nō negat multas esse cōuenientes qualitates p certis opōnibus q̄ nō sunt complones. vt sunt sapozes. odores. colozes. dyafaneitas. z multe silles. Oportet .n. ad h ut sit cōplexio q sit imediate ex actōe qualitatū primaz z q sit actiua actionū siliuz actionib' primaz qualitatū. z resistitiua q non hēnt qualites dicte. ois ēt cōplexio influēs imediate fit p actōz primaz qualitatū. Ex quo appet q in diffinitōe cōplexionis dz dici qualitas q̄ imediate puenit rē. Et adde i fiñ actia z passiua p se actionū psiliuz actōib' primarū qualitatū. nec alr saluare possū calorē cōplexionalē agere ad mē digōnez z putredinalē uel febzilem agē ad putrefactionē. Nec qr cor' flegmaticū reductū ad g̃dum calozis z siccitatis tpati p calefactōz ignis nō sit ita bene temperatū ad iustitiā sicut aliud. nec ita bene pficiat opōes. Dia. n. super isto pendēt q si hec sola mensura z pportio qualitatū priaz sufficeret ad opōnū perfectionē cū sit i utroq̄z equalis dz opō perfici equalr q si calor vnus est z vnius spēi z in eodē subiecto nō vr quo putrefaciat z digerat idē. qz agit fm vtutē maiorē in eo. z sic impedit se p illā uirtutē ab actione illius mōi totaliter. Videm' preterea q facta magna pmutatōe calozis stōaci. in istō per digestionē non gnāt nisi chilus z in alio mēbzo cōsilis g̃dus caloris fit ut manu ul' pede z nō gnāt unq̄z chilus. Alia ē g̃ vtus q̄ est in strūm aie q̄z aggregatū ex primis qualitatib'

Debes āt scire q elemēta nō qualiter cūq̄z applicata ad iuicē in quacuuq̄z q̄titate nec in qualibet distātia agerēt in se cōplexionē sz cū certis mōis limitatis inter quos requirit esse ipsa diuisa ad ita puas ptes z eo mō applicata ad iuicez ut plurimū vni' cōtingat plurimū alteri'. Unde licet ignis ageret in aquā p sicitatē z caliditatē alijs nō cōcurrentib' eltis nō fieret cōplexio. z si q̄libet pportio ymaginabilis primaz qualitatū in ea introducatur.

Aduerte ēt q Sal. dicens i pleriscz locis. cōplonez esse suba ut p°. de iuamentis mēbroz. z alijs locis itelligit i ppzie sūpta suba p eo. s. necessariū est ad opari quo°. diutie dicunt bois suba. Cōsiderādū est q q̄dam est cōplio prima que imediate resultat ex actione eltoz ad iuicem. Et q̄dam 2ª cōplio q̄ resultat ex actione mixtoz ad iuicem. ut sumit 2° cañ. caplo p°. post phemiū. Et iō q̄dam dixerunt hic solūmō pmā diffiniri cāz. 2ª puenit ex actione cōplexionū ad iuicez nō primaz qualitatū. Alij dicūt q mixta diuersa cōstituētia

Aut hoc q̄dam dicitur q̄ nō uenit gentil futuro

UVA. BHSC. IyR_045_1

tertiũ mixtũ agunt ad iuicẽ p qualitates ẽlto/rum q̃ sunt in eis ⁊ introducit p hãc actionez cõplo alia a pma. q̃ tñ puenit imediate ab actiõe primaꝝ qualitatũ. sz ost a prima. qz i prima agẽtia sunt elta formis suis dirrigẽtia qualitates in 2as mixta p formas mixtas easdem qualitates dirrigẽtia ⁊ vtraqz ẽ pbabilis.

Cum enim ad inuicem.

Declarat mõz p quẽ fit cõplo. ⁊ dic q̃ qñ elta agunt ⁊ patiũt ad iuicem. tũc in sũma vl aggregato ex eltis accit qualitas in toto silis earũ pmaꝝ qualitatũ quo ad virtutẽ. qz põt agere actiões primaꝝ qualitatum ⁊ ẽt alias.

Vel expone sic. qñ agũt ⁊ patiũt ad iuicẽ accit in eaꝝ sũma. i. ex sũma aggregati illaruz qualitatũ. qualitas in toto eaꝝ .i. i subiecto illaꝝ. similis. i. vniformis. Subdit 2o q̃ quia vtutes eltoꝝ. i. qualitates qb⁹ agunt sũt. 4 .s. caliditas. fritas. bũiditas. ⁊ siccitas· iõ manifestũ ẽ q̃ cõpliones in mixtis sunt p istas .4. qualitates. Aduerte tñ q̃ ap mentẽ Auer. 4o methaur. Qualitas imediate pducẽs cõplexionẽ ẽ caliditas nõ fritas. Et h saltez intelligo de comploe media inter caliditatem ⁊ fritatẽ. sed de h infra. Regrunt tñ ad põpandũ subm ad complonẽ recipiẽdã ipsum esse a quolibet alioꝝ triũ eltoꝝ. ⁊ sunt oẽs. 4. qualitates actie ⁊ passiue ut sumit 2o de gnãtione Sz 4o methaur. dicũt due actiue. ut ibi vult Auer. qz ad alios motus q reqrũt in gnãtõe mixti nõ cõcurrit actie nisi calitas ⁊ fritas.

Et illud quod est fm q̃.

Nunc determiat diuisiue. ⁊ po. ponit i mã diuisionẽ. 2o aliã. ibi 2a. Debes ãt scire. In pa pte dicit po. q̃ aliqñ diuidim⁹ cõplonẽ cõsiderãdo ipsã p ut ẽ ex. 4. qualitatib⁹ absolute nõ compãdo ipsã ad aliquã rẽ cui dicat equalis uel inequalis. Et ẽ duob⁹ mõis. ⁊ vnus ẽ ut sit ppo equalis ita q̃ qualitates ẽrie sint i cõplexionato equales non supãtes nec supates sed sit cõplexio qualitas i medio eaꝝ ve equaliter pticipãs de vtute ãbaꝝ. Alius modus ẽ ut non sit cõplexio absolute i medio ãbarum qualitatũ ẽriaꝝ. sed magis declinat ad alterã exmitatũ ut ad calorem uel ad frigus. Dicit 2o q̃ equale uel iquale quod considerat i medicina non ẽ aliquod de istis duob⁹ nũc dictis.

Dicit 3o quo ad hãc ptem q̃ medicꝰ dz credere phico qd equale fm hãc intentionẽ dicta qd ẽ equale ad põdus nõ põt quoquo mõ inueniri. Ex quo seqt q̃ multomagis nõ potest inueniri ut sit cõmplo bois aut mẽbri humani. Et non ẽ intelligendũ ab aui. q̃ in hac dione intelligat aliquã complexionẽ esse q̃ nõ conueniat alicui rei sz q̃ non considerab⁹ eã in hac dione dicta fm q̃ est alicuius rei cõueniẽs. Et attẽde q̃ ad equale ad põd⁹ ꝺ quo hic loqt. duo saltẽ regrunt. Primũ est q̃ in eo repiãtur qualitates ẽrie nullomõ supãtes vna aliã uel e ẽ saltez i vtute actiua. Scõm ẽ q̃ ex ipsis qualitatib⁹ fit complexio scã que sit equalitas vna. ⁊ p ẽis ab eis distincta que sit vere in medio eaꝝ p equaliter fieri ab utraqz ⁊ equaliter pticipare de vtute utriusqz ẽrioꝝ. Et rõe huius fi est ipossibile esse equale ad pondus. Nã ois talis cõplo q̃ ẽ qualitas vna hz vnñ determinatũ agẽs quod ẽ alteruz ẽrioꝝ. Non ẽ. n. possibile ãbo ẽria equaliter agere ad vnius simplicis gnãtionẽ ⁊ illi⁹ qualitatis q̃ est agens in pductiõe complexionis cõplo seqt vtutẽ plusq̃ alterius. ⁊ sapit nãm suã. ⁊ sic nõ est talis complexio que ẽ simplex qualitas ve in medio eaꝝ. Et est rõ Auer. xo metaphice. cometo 23o. Vbi dicit q̃ ipossibile est q̃ in cõpositis ex ẽrijs sint due ptes equales. sz altera debet esse dñans cui attribuitur forma supple media facta fm totũ noua ex cõtrarijs. Et subdit. h demõstrat ipossibile esse complexionẽ mediã ex exmis ẽrijs. vt dicit Hal. esse possibile. Et adducit aliã rõnem. si equalia ẽria penitus põt facere cõplexionem mediã ſtãte equalitate sequeret q̃ sine pcedẽte alteratione põt facere talẽ complexionẽ cũ ãbo i sũma eque potẽter cõueniũt. Hoc aũt ẽ falsum. oz ãt elta agere in gnãtione complexionis. ⁊ h idem vide a Comt. 2o de gnãtiõe ad finẽ p vnã cartã cũ dixit. Dixtio ẽriorũ fit qñ altez dñat alteri neqz hẽnt equalẽ potentiã. si. n. põ. alteri⁹ fuisset simpliciter dñans erit corruptio dñati ⁊ gnãtio dñãtis. ⁊ si equales fuerit potentie tũc non fiet aliqua forma. vt declaratũ est 4o methaur. Et cum ipsa alterius nõ fuerit dominãs simpliciter sz dñans dominata gnãbit ex eis aliquod mediũ. sz tñ declinabit ad ptẽ dñantis. Et iõ h mediũ sz q̃ est declinãs ad altez exmoꝝ hz aliquã latitudinẽ recipiẽtẽ magis ⁊ min⁹. Et ex h patebit tibi ipossibile esse aliq̃ complexionẽ tpatã quã posuit Hal. Tempãtia q̃ est sz exma que sunt in fine. nõ tpãtia q̃ est fm exma complexionis spẽi in qua considerãt medici. h comt. Est aũt ista Aui. intentio q̃ ipossibile ẽ inuenire cõplexionẽ q̃ sit qualitas vna media iter exma ad pondus. s. qz facta ex concursu ẽrio rũ eqpotentiũ ⁊ vere equaliter participãs de vtute utriusqz. quod credo esse vuz. Et arist. fisse xo methaphice textu cometi 23. ⁊ 2o de gnãtione. Hal. vero po de cõplexionib⁹ capo 9o intelligit p equale in vniuersa suba equale quo ad qualitates tãgibiles actuales. ⁊ h esse

UVA. BHSC. IyR_045_1

de cōsideratōe medici ꝛ esse de rebus quaꝝ estimationē habemus facilime. Et si bene cō sideras ꝑ huiusmōi equale. intelligit Hal. il lud in quo ē equaliter de multitudie ꝛ gdib⁹ qualitatū ꝯriaꝝ. siue isti gdus sint eque potē tes in mixtione. siue nō. siue ex eis sequaf cō plo alia a qualitatib⁹ ꝑmis. siue nō. ꝛ ꝟ nō ne gauisset Auer. nec Aui. posse inueniri. Ꝓz. n in alteratiōe fūme calidi ad fūme frigidū ali quādo ꝟeuenire ad istud. Et silr in equali cō mixtione ut facit Hal. loco allegato. Jō aui. nō recitauit hic gal. opiōnē tāq̄ reꝓbandā Et hec ē cā qr Auer. 2°. colliget dicit errorē Hal. esse pnū. Nā sibi aut nō est error. qz sua sūia est ꝟa. aut si ē error est in noie. qz nō dēt fm mentē auer. dici aliquod ēe equale ad pō dus uel in vniuersa suba ex ꝟ ꝙ sūt ī eo equa les multitudies gdūū formaꝝ ꝯriaꝝ. Sed oz ut resultet complo ab ābab⁹ equalr q̄ sit qua litas alia ꝟe tū ꝑticipās equalr de utroq; ꝯri oꝝ. ꝛ ꝟ est impossibile. Ex his ꝓz ꝙ bij q di cūt dari equale ad pōd⁹ ꝛ seqūf Hal. quo ad hec nō ꝯdicūt sūie antc. ꝛ auer. sz equocāt in vocabulis. Et ꝟ tale equale ad pōdus voluit Petrus de aluernia. sz non cōplete intellexit hac ꝟbalē driam sicut nz Sent. nz cōciliator videnf plene intellexisse. Cōcesso aūt ꝙ repi tur ad mētē dictā Hal. equale ī vniuersa suba remanet dubiū. Utꝝ aliquod mixtū remanet isto. equale ad pōduf. ut dicit gal. dū faceꝛ ī sua nālissima dispōe. ꝛ credo ꝙ sit possibile ut ostendā infra. Et gal. uult esse cuti tpati boif cap°. allegato p°. de complexionib⁹ ꝛ Aui. in fra ubi dicit de cute. Et fortasse calitas venā rū ꝛ sanguis ꝛ aliozꝝ fritates in ea equāf. Et medicus nō considerat equalr ꝑncipalr equa le ad pōdus uel inequale. ꝛ ꝟ uult Aui. Sed cōsiderat vt ꝑ illud veniat in cognitōz ad iu stitiā. ꝛ ꝟ uoluit Hal. p°. de cōplonib⁹ cap°. 9°. Et tu hūc modū considera cōformē auctori bus medicie. Ex qbus intelligē potes ꝙ da to ꝙ complonatū mixtū a dño calm ꝛ hūidū debeat pmutari ad mixtū a dño fri. ꝛ sic. ꝓ instāti ꝑ quo hēbit equaliter de calitate sicut de fritate aut nullā hēbit complonē. aut ꝯplo nē q̄ scā est a caliditate quā tū nō oz corrūpi ex ōi caliditaꝝ remissione. Jd ꝟo quod dicit Tho. cōplexionē fieri nō a qualitatib⁹ ꝑmis sed a virtute mixti vel caloꝝ q̄ non est aliqua eaꝝ uel istaꝝ. nec agit in ꝟtute alicuius istaꝝ. Et hāc nō repugnat esse q̄ calefaceret oia re missioꝛa me. gdu caloꝛis ꝛ infrigidaret min⁹ calida. ꝛ dici equale ad pōdus ē dictū destru ens totū. pꝟoꝝ sūiam de cōpōne mixti ex ele mētis. ꝛ artē reducēdi ꝛ curādi corꝓa. ꝛ mo dum reducendi egritudies complonales ad finita gnā. ut ꝓz cōsideranti.

Debes autem scire ꝙ.

Hic ponit aliā diōnem. ꝛ diuidit in duas qm̄ subintelligēdo diōnē. Ꝑ°. determiat ꝺ uno membro eius. 2°. ꝺ alio 2°. ibi Postq̄ igitur ꝺ cōplone. Ꝑ°. didit in tres ptes. p°. oñdit qd itelligūt medici ꝑ equale. ꝛ sic declarat vnuꝝ mēbꝝ sue diōnis. 2°. enuāt uarios mōs qb⁹ dr de complone ꝙ sit equalis. ibi huic ꝺo. 3°. remouet vnū dubiū. ibi debes āt scire. Dicit p°. ꝙ equale de quo medici tractāt nō ē equa le denominatū ab equali ponderis. i. mensure ꝯrioꝝ. sed dr equale a iustitia distributiua. quē admōz eni distributō honoꝛis ꝛ dignitatis fm ꝓpoꝛtionē meritoꝝ dicit equalis qz iusta. nō obstāte ꝙ vnus plus hēat absolute q̄z reliquus Jta ista cōplo cū habebit ꝓpoꝛtōz ꝟtutū ele mentoꝝ q̄ conuenit vni forme dicef illa ꝯplo equalis. Licet plus ibi essz de ꝟtute vnius ele mēti q̄z alterius. Hoc ē g illud quod attēdit in complexionato qñ volum⁹ ꝙ est equale fm hūc mōz. ꝙ ꝟ cōplexionatū sive sit mēbꝝ vnū sive sit corpus totū hēat de elīs cū suis quali tatibus ꝛ q̄ztitatib⁹ mensurā quā oz hēre hu mana nā fm ꝓpoꝛtionē ꝛ diuisionez nālem ꝛ nē conueniētē. ita ꝙ sint iste tales qualitates ꝛ gdus qualitatis ꝛ elꝝ diuisi ꝑ partes di uersas corꝑis ꝛ ꝓportionati in illis fm natu re exigētia ꝑ complēdis opōnibus. ꝛ dr vltr ꝙ accit ꝙ cum hō hanc equalitatē ad iustitiā habuerit ꝙ ipsa sit ualde vicina equalitati cer te quā ꝓpus diximus. Nō p°. ꝙ in distributi ua iustitia non dicit opus esse equale ꝓꝓ equa les res distribui oibus. Sed ꝓꝓea ꝙ seruatur ꝓpoꝛtō debita bonoris ad merita. Jta etiaz cū dicimus aliqd esse equale vl tpatū quo ad iustitiā nō intelligimus ꝙ oia q̄ ipsum compo nūt sint equalia. sed ꝙ sunt fm ꝓpoꝛtionē cō uenientissimā in isto tpato cōmixta. Nota 2°. ꝙ licet dicamus aliquod humanū corpus esse tpatum ex hoc ꝙ habet de elemētis ꝛ q̄z titatibus ꝛc. fm diuisionē ꝛ ꝓpoꝛtionē cō uenientē ꝑ hnmana natura. Tamen hoc ag gregatū non dicitur complexio. Hoc eniz ag gregatum est ex substantijs. puta elementis ꝛ accidentibus puta qualitatibus eoꝝ. Nulla igitur positio hēt dicere hoc esse cōplexionem sed uult ꝙ ista reqrunf ad hoc ut fiat debita complexio humana. Hanc tamē diuisionez ꝛ distributionē facere nō pōt vnū quodq; agēs sed limitata sunt a nā huiusmodi agētia. Nec elementa ꝓpꝛia virtute possunt se adꝫ hāc di uisionē ꝛ ordinē ꝓportionalem in q̄ztitate

UVA. BHSC. IyR_045_1

eoꝝ ꝛ situ cõducere. Et ex hijs potes cõphẽdere qũo aliqua p̃cisse equaliter hñtia ꝺ qualitate ꝛ ptibus elementoꝝ sunt tamẽ cõplexionũ spe diuersaꝝ. Non enim seruaꝛ ordo idẽ distributionis elemẽtoꝝ in ptibꝫ illoꝝ. Utꝝ aũt suppositio ꝓ possibili ꝙ ẽkta conuenirent sine cõcursu seminis in q̃ntitate ꝛ cum qualitatibus ꝛ dione. ꝛ positione. ꝛ distributiõe ptiũ ꝛ qualitatũ debita. introduceret forma necessario a datore formaꝝ. vel ille qualitates dirrecte ab vnili agente. puta intelligẽtia prima ꝛ celo introducerẽt formã. Vel requiritur limitatũ agens. puta ꝺtus formatiua seminis tã ad formã corporalem introducendã q̃ ad ꝓpam complionẽ p illas qualitates dãdaꝝ. nõ est p̃tis speculationis. sed tu cõsidera. Et intellige ꝓpinqtatẽ hois ad equale ad pondus Ut ego existimo propiquitatẽ g̃dualẽ quoad mensurã q̃ esset in equali ad pondus si daret. Jd enim intelligeret tale ꝙ fm actualẽ complexionẽ hõis in eo. Jlle quatuor qualitates non essent excedẽtes nec excesse denominando totũ. Et qꝛ in hoie alternati computando oĩa membꝛa sua est mensura huic vicina. Jõ hõ est illi equalitati valde ꝓpinqus ad hunc sensum. Alij aũt intelligunt ꝓpinqtatem. i. ꝓportionabilitatẽ quandã ut infra videbis.

Huic vero equalitati.

Enumerat varios mõs cõsiderandi equale ad iustitiã. Et diuidit in duo. Pº. enĩ hoc facit. ꝛ gnãliter notificat vnũ quodqꝫ. 2ᵉ. specialius. ibi Primus modus. Dicit pº. ꝙ sumendo equalitatẽ ꝓ equalitate ad iustitiã hominis q̃ dicit equalitas p compatõem ad cõplexionẽ alioꝝ q̃ nõ habent hanc equalitatẽ humanã nꝫ ꝓpinquitatẽ hãc ad equalitatem certã siue põderis supꝛ dictaꝫ quam habꝫ hõ

Tunc possumus octo mõis usitatis magis dicere aliqua complionem esse equalẽ. Unus modus est ꝙ sit equalitas hois in spe cõpando hominẽ ad spẽs q̃ sunt diuerse ab eo rõne complionis diuerse a cõplexione sua. ꝛ ẽ sensus ꝙ aliqua complexio est equalitas homis. respectu complionũ q̃ sunt cõuenientes alienis specieꝫ ab hoie. ꝛ non sunt cõuenientes hõi. vt complexiones equi. ꝛ metalli. ꝛ serpentis. ꝛ sic de similibus. Secũdus modus ẽ equalitas homis in spe itez. sed dicit equalitas cõpãdo ipsam ei complexioni que ẽ diuersa ab ea sed tamẽ est illud cui cõpatur ex eadẽ specie de numero cõplexionũ q̃ sunt in ea. ſ. spe humana. Et est sensus ꝙ secundo mõ dicimus aliquã esse complexionẽ equalẽ homini. respectu oĩum aliaꝝ cõplexionũ hois nõ similiũ. qꝛ est illis oĩbus magis cõueniẽs ꝓ opationibus hominis. Tertius modus est ꝙ aliqua dicat complexio equalis alicui pti spẽi. i. alicui genti habitãti in certa patria rº. cõplexionũ alterius ptis spẽi q̃ est extra ipsam. i. respectu gẽtis alterius in alio loco habitantis. sz tamẽ est de spe humana. Et est sensus ꝙ 3º. mõ dicimus aliquã complexionẽ esse equalem nõ absolute hõini. sed hõi habitanti i certa patria respectu cõplexionũ alioꝝ omnium q nõ habitãt in ista patria. Quartus modꝰ est ꝙ complexio dicat tpata pti spẽi. i. habitãti in vna patria rº. complexiõis diuerse ab ea ꝛ ẽ cõplexio hois contẽta in ea pte spẽi. ꝛ est sensus ꝙ aliqua ẽ cõplexio tpata hõi habitãti in certa patria 2º. aliaꝝ cõplexionũ aliorum hominũ habitantiũ eadẽ patria. Quintus modus ẽ ꝙ aliqua cõplexio dicat equalis alicui indiuiduo humano cõpando istã cõplexiõz ad cõplexionẽ q̃ sit exꝰ illud idiuiduũ. Sextus modus est cõpando vnã cõplexionẽ vniꝰ indiuidui ad alias que sunt. uel põt esse illius indiuidui. Septimus modus ẽ cõpãdo cõplexionẽ q̃ est cõueniẽs vni spẽi membꝛorum Puta cordi uel neruo ad cõplexionẽ que illi mẽbꝛo nõ cõuenit. Ultimus modus ẽ cõpando cõplexionẽ vnius spẽi mẽbroꝝ ad cõplexiones alias eiusdẽ mẽbri. Et sic fũt octo

Sufficientia aũt cõis est. qꝛ cum cõplexio dicit equalis. aut est respectu spẽi humãe. aut respectu ptis spẽi. ſ. habitantiũ in vna patria uel climate. aut respectu determiati indiuidui aut respectu mẽbꝛi. ſ. certe spẽi mẽbroꝝ. Et vnus qsqꝫ illoꝝ quatuor modoꝝ habet duas cõsideratões. qꝛ aut cõplo dicitur illi suo subiecto equalis vel tpata. compando ipsam ad cõplexiones que nõ conueniũt subiecto. Et sic erit primus modus. 3º. 5º. ꝛ 7º. Aut compando ipsam ad cõplexiones alias illi tamẽ subiecto cui dicit equal cõueniẽtes. Et sic resultãt quatuor alij. ſ. 2º. 4º. 6º. ꝛ 8º. Et sic cõsideratiões fieri possunt fm vnã quãqꝫ speciem. Et possunt ẽt alique alie fieri cõsideratiões. vtputa equalitas vni sexui ꝛ arti uel cõsuetudini uel etati. que omnes aliquo modo ꝓ istas intelligi põt ut uidebitis cõsiderãdo.

Primus modus est.

Hunc specialiter vnum quẽqꝫ modum declarat. Et diuiditur in duas partes. Primo istos declarat. 2º. ostendit qui modi sũt equalitatis propinque equalitati ad põdus. 2ª. ibi Cum aũt species. Prima diuiditur in octo. ꝛ patẽt partes. Jn prima pte tria docet. Et primũ est ꝙ equalitas primi modi est cõplio que reperit in homine que dicit equalitas hominũ respectu complexionũ aliorũ gnãtoruꝫ

UVA. BHSC. IyR_045_1

qz cum illis nō ſtaret forma hois ſz bñ cū iſta equalitate. omnis igitur cōplexio humana p/mo mō equalis eſt. Dicit 2°. q iſta equali/tas magnā habet latitudinē q̄ non pōt diſtin cte finiri ꝛ limitari ita ut certe cōphendatur a nobis q̄ta ſit. Hoc eſt clarꝫ. qz certa rei q̄/titas nec calamo ſcribi. nec lingua pferri pōt

Dicit 3°. q nō tñ qualitercūq; accidit iſta complexio. nam duas hēt ex̄mitates multitu/dinis ꝛ paucitatis qualitatū p̄mar q̄ ſecū con iungūtur quas cū egreditur nō pōt eſſe bña complexio. qz ultra illa ex̄emitates nō ſtat vita. ꝛ totum eſt clarꝫ.

Secundus modus eſt.

Declarat ſecundū modū. ꝛ diuidit ī duaſ Primo facit quod dictū eſt. 2°. declarat qūo iſte modus eſt ꝓpinqus equalitati ad pōdus 2°. ibi Et hec quidē equalitas. Dicit p̄ro q ſecundus modus eſt medialis p abnegatio nem cuiuſlibet lapſus ꝓportionati opib⁹ ꝺſus aliquā ex̄mitatē modi p̄mi non tam̄ medialis p eque diſtantiā ut infra videbit. Et inuenit in diuiduo quod ē in ultimo equalitatis. i. qꝺ eſt equaliſſimū ꝛ eſt indiuiduū ꝺ ſpe humana tpatiſſimū quod eſt in fine equalitatis. ꝛ ī eta te in qua indiuiduū puenit ad finē augumēti qz in iuuētute uel legēdo cozripiēdo ſillabaz mediā. Et tunc dicim⁹ q in adoleſcētia ē op tima complō ut quidā dicunt. Sed Auic. in 2°. libro de animalib⁹ uult exp̄ſſe poſt adole/ſcentiā. Dicit enim de complione optima. illa tpantia eſt poſt complementū cremēti. Et rō eſt qz calor in iſta etate eſt equalis ſicut p/us. Et humiditas eſt tpantior cuz ſuus exceſ ſus iam ſit reſolutus. Attēde ulterius q ꝺ complexione de ſecūdo mō equalitatis ſolet eſſe dubiū. Utrum ſit media p eq̄ diſtantiam ḡdualē in qualitatib⁹ inter ex̄ma cōplexionis humane ꝺſus calꝫ. ꝛ ex̄mū uerſus frium. ꝛ ſilr de humido ꝛ ſicco. Et eſt in mā iſta vna opinio antiqua q cōplexio tpata mō dicto ē diſtātiō ḡdualr ab ex̄mo i calitateq̄ab ex̄mo cōpliōis hūane ifritate. ꝛ ſilr diſtātiō ab būi ditate q̄ a ſiccitate. Et fundatur ſup hoc ga caliditas eſt magiſ cōueniēs vite q̄ frigiditaſ ꝛ humiditas q̄ ſiccitas. Ex hoc ſequitur q lapſus ad frigidū eſt deterior ſibi equali in ḡ du qualitatis lapſu ad calidū. Ex quo ſeqꝫ q ſi ſint duo coꝛpa tpata ſecūdo mō oīo ſilia ꝛ labanꝫ oīno equaliter vnū ad calidū reliqū ad frium. vſq; quo ueniāt ad ḡdus illaꝫ qua/litatū cū quib⁹ nō ſtat vita. Citius veniet ad mortē illud quod labiꝫ ad frigiduz q̄ aliud. qz cōtinue lapſu deterioꝛi labeꝫ. Nunc autē cetcris paribus p lapſum deterioꝛē citius de uenietur ad mortē q̄ p lapſum minus malū.

Ex iſto ſequiꝫ q minus diſtat ḡdualiter a tpamēto ſecūdi modi frītas cū qua nō ſtat vi ta q̄ caliditas. Et ſic dicūt totā latitudinem tpamēti inter tpatiſſimū ꝛ ex̄mū tpamēti ver ſus calidū eſſe maiorē latitudie tpamenti ab optimo ꝺſus ex̄mū pendens ad latus frium. ꝛ ꝓportionabiliter de latitudie ſanitatis ꝛ ꝺ latitudine vite. Non eſt ḡ hō de ſecundo mō equalitatis medi⁹ p eq̄ diſtantiā aiaꝫ ab extre mis cōplexionis de p̄mo mō equalitatis. ſed medius p interceptionē ꝛ mō ſupi⁹ expoſito.

Alia eſt pō thome de garbo q conceſſo q lāpſus ad frigidū eſt deterior p pfectiōe opa tionū q̄ lapſus ad calidū. Vult tamē bōiem tpatiſſimū eſſe vere mediū p equediſtantiā in/ter extremū vtriuſq; latitudinis cōplexionis humane cū qua ſtat vita. Unde cōcedit q ōe lapſum p frium alijs paribꝰ eſt magis leſum optionibus q̄ equaliter lapſum ad calidum. Non tñ ſeqꝫ. dicit ḡ plus diſtat ex̄mū calidū gradualiter a tpamēto q̄ frigidū. Sed ta/men thomas nō ſe declarat in negatiōe huiuſ conſequētie. Debet igitur ymaginari q qñ tpatus incipit infrigidari. tūc alijs pibus in cipit magis ꝛ velociꝰ labi ad iperfectiōz opa tionū q̄ ſi incipet equaliter caleſieri. Et tam̄ qñ eſt magnus lapſus in calido ꝛ magnus in frio modica vlterior acqſitio caliditatis plus valde iperficit opationes q̄ equalis acqſitio frigiditatis. qz caliditas cū ſit valde actiua ē facta multū ꝓportionalis. Et p modicā intē ſionē plus augēt ſuā leſionē q̄ equalis frītas qz frītas ē minus actiua. Si ergo ſint duo corpa equalia de ſecūdo mō equalitatis que equaliter quo ad ḡdus qualitatis iſtaꝫ lābāt a tpamento alijs pibus. vnū ad calidū ālud ad friuz uſq; ad mortē merito iſtoꝝ lapſuū p magnū tps infrigidādo plus acqreret de im/pfectione opōnum. vt ita loquar. Sed āte mortē deueniendū eſt ad inſtans in quo inci/piet illud quod labiꝫ ad calidū iperficere ve/locius ſuas opatiōes. ꝛ velocius acqrere de impfectione. ita q tandem eque cito ambo ve nient ad nō gradū perfectiōis opationū ꝛ ad mortē. Pro quolibet tamē inſtanti iſtius al terationis erit verꝫ q illud frigidū eſt magis imperfectū in ſuis operationib⁹ q̄ calidum. Ex hoc ergo vides q nō valet argumentuz. Quilibet lapſus in boine viuente eſt deterioꝛ ad frigidū ſibi equali ad calidū alijs paribuſ Ergo per lapſum ad frigidū equalē citius de

UVA. BHSC. IyR_045_1

ducit ad mortē. Et q̄uis ratio demōstratiā non posset adduci p ista positiōe. tamē h̄ mo do sustentabilis uidet. Sz ego puto uer'di cendum esse q̄ complexio tēperata est quo ad ḡdus primaz qualitatū distātior ab extmo fri gido q̄ ab extremo uersus calidū. Ad qō probandū suppono prio q̄ regula de calido ⁊ frigido est sensus tactus secūdo de cōplexi onibus. Sicut enim visus est regula colorum ⁊ lucidi. ita q̄ sine visu non habemus viaz ad cognoscendū perfecte ⁊ certe colores ⁊ lucez Sic vie que nō sumunt a tactu de caliditate vel fritate actuali sunt omnes incerte. ut uult Auic. 5°. canoñ. de tyriacha. q̄ nō est semita ad sciendū certe ꝓportionē miscibiliū vl' qualitatum primaz. ⁊ sic de alijs mixtis ex eo q̄ tactus ad hoc nō puenit. Secundo suppono q̄ simile sit inditū de magnitudine lapsus prius in cute a proprio tpamento. ⁊ magnitudine lapsus principalis in toto homine a proprio tpamēto. Patet suppositio. qz complio humana p coalternationē omniū membrorū corrādet tpamēto cutis. Aliter enim nō esset cutis mēbrū vere mediū in gnē mēbrorū. Ergo merito tpamēti ḡdualis poterit equalr labi. Primo si ostendit q̄ in cute potest fieri aliquātus lapsus ante cutis corruptionē. non bene videt rō disparitatis ꝓ totali homine. qn possit sine corruptōe labi equaliter. Tē tio suppono q̄ plus gradualiter distat aqua frigidissima vel glaties a complexione cutis q̄ ignis vel aqua feruētissima. vel saltē nō minus. Patet p hoc. qz cutis tpati aut corresp̄ondet tpamento pōderali. ⁊ tūc ē vere equaliter ab utroq̄ extremo sūmo distās. vel est calida ⁊ humida a dominio ⁊ tūc plus distabit a frigidissimo q̄ a calidissimo. Quarta suppositio est q̄ cutis tpati hominis stat cū frigiditate ꝓpinquiorē fritati glatiei cū vita cutis caliditatis ignis uel aque feruentissime. Patet suppō. qz aliquādo cutis in hyeme in contactu frigidoz est ita propinqua glatiei q̄ per tactū nō possumus distincte cognoscere eaz a glatie. vt patet ad expientiā. Sed nūq̄ per calefactionē ignis stante vita cutis appropinquat ipsa tm̄ caliditati aque feruētissime q̄ sē per in manu cutis possumus tangere sine notabili lesione manus tangentis p notabile tēpus. nō sic aūt aquam feruentissimā. Prete rea capio aquā mixtā ex septē ptibus feruētissime aque ⁊ vna pte aque frigidissime siue nius. Et patet q̄ nulla cutis viuens habet tm̄ de calore qz videmus q̄ omnis cutis tpati hominis in tali aqua cōburreretur. Sed capio aquam cuius septem partes suut frigidissime aqua vel nix ⁊ vna octaua est aqua feruētissima. Nō est dubium q̄ multōtiēs tangimus cutes que respectu illius appeant tactui frigide ergo sunt illa frigidiores. Ex istis regulis quibus similib' Gali. utitur ad cognoscendū cōplexiones calidas uel frias tactu primo ⁊ secūdo ꝺ cōplionib'. Maiseste videt aūt tē pati hois posse plus gradualiter labi stāte vita a ꝓprio tpamēto ꝺ̄sus friuz q̄ ꝺ̄sus calidū Et sic credo q̄ plus pōt labi ad siccum q̄ ad humidū. Sed ꝓ ista 2ª parte nō sunt ita certe demōstrationes. iō eam sub dubio relinquo.

Ex quo cū vna suppositione supius pōita infero q̄ homo de secūdo mō equalitatis pōt plus quo ad gradus qualitatis labi ꝺ̄sus frigidū q̄ versus calm̄. Ex quo sequitur q̄ minus gradualiter distat ab extmo ꝺ̄sus caliduz q̄ ab extremo versus frigidū. Et si duo inciperēt labi equaliter citius veniet ad mortem ille q ad calidū labitur alijs pibus. Seqt tertio nō omnē lapsū ad frigidū esse peiorem sibi equali ad calm̄ q̄uis caliditas sit vite cōformior q̄ frigiditas. Nam cōformior vite ē caliditas q̄ frigiditas. ⁊ tm̄ minus cito cadit i morbū ꝓ siccitatē additā q̄ ꝓ caliditatem. vt uult Gal. 6°. de regimine sanitat' caplo tertio dū dixit In euersione aūt que est in discrasia que est fm̄ calidū ⁊ frigidū ꝯrioz oblatio sēp cōuenit. efficacissime eteni sunt ⁊ ut ita dicam ꝺ̄tuosiores hijs q̄ fm̄ būiditatē ⁊ siccitatem discrasijs. He vero tales facilime deniq̄ a similib' cibis i morbosā discrasiā deueniūt. sic eiorē vero opans quācunq̄ pticularū nullo mō manifeste nocebis sic nec si custodires humidā. Euidentius aūt tibi argumentū etates siant begdem a prima gnātione vsq̄ ad puritiā humidissimā habētes carnē siccā autez sufficienter q̄ seniles. Caliditas enim ꝓportionata est vite vniformior q̄ aliqua fritas quā tūcunq̄ ꝓportionata. qz caliditas est p se instrumentū operationū ⁊ nō fritas. Sz caliditas aliqua disproportionata est incōuenienti or. qz dissoluit mixtionē. Et qz nō est dubiū q̄ paruus lapsus ad calidū est minus malus alijs paribus q̄ puus ad frigidū. ⁊ precipue loquēdo de lapsu nāli. qz videmus sanguineum pfecti' operari flegmatico. Ideo cōcedo nō esse simile de ꝓportionib' distantie medij tpamenti ab extremo tēperamēti versus calm̄ ⁊ ꝺ̄sus frigidū. ⁊ de proportione distantiaruz eiusdē medij ab extremis totius latitudis cōplexionis humane in calo vel frigido. Ex quib' sequit q̄ diuidendo totā latitudinē cōplionis humane ad duas ptes ad ymaginatō nē equales fm̄ gradualē qualitatis distantiā

UVA. BHSC. IyR_045_1

quàrũ vna medietas terminat ad extremum versus calidũ. ⁊ relique ad extremũ vſus frigidum. ꝙ tẽperatus ſecũdo modi cõtinetur i mediate vſus calidũ. Ex hoc credo voluiſſe Auer. p°. cantice cõmẽto. 140. di. ꝙ ver eſt calidũ ⁊ hu. ⁊ tamẽ eſt tẽperatuꝫ.

Et hec quidem equalitas certa.

Docet modo qũo ſe habet equalitas ſecũdi mõi ad equalitatẽ certã ſui põderis. Et intelligo quo ad mẽſurã primarũ qualitatum q̃ ſunt in homine tpato de ſecundo mõ. ⁊ mẽſurã quã imaginamur eſſe in equali ad pondus vt ego eſtimo. Et diuidit in duas ptes. P°. ponũtur quatuor cõcluſiones de ꝓpoſito. 2°. vltimã declarat. 2°. ibi Vite enim. Prima cõcluſio ꝑme partis eſt iſta. cõplexio de ſecũdo mõ equalitatis licet nõ ſit cõplexio equal certe. i. ad põdus eſt tamẽ ſibi valde vicina. Intelligo ego ſẽper de ꝓpinqtate graduali qualitatũ elemẽtaliñ que cum iſta cõplexione reperiunt. ⁊ que imaginãt eſſe i equali ad põdus. Mã hanc cõcluſionẽ ad hũc ſenſum ponit Gal. p°. de cõplexionib' capło 9°. ſi bñ pro ſpiciat. Secunda cõcluſio. hõ de ſecundo mõ equalitatis nõ eſt qualitercũq̃ vicinuſ cõplexioni equali ad põdus. ꝓbatur. qz nõ hẽt vnã complexionẽ vniformẽ illi vicinã ꝑ totũ. ſed eſt ſibi vicinus ꝑ coalternationẽ ſuoꝝ mẽbroꝝ omniũ calidorũ ſicut coꝛ frigidoꝝ. ſicut cerebrũ humidoꝝ. ſicut epar ſiccoꝝ. ſicut oſſa Et eſt ſenſus ꝙ cõpenſando alternati ex vno latere calida ⁊ ex alio fria. ⁊ ſimiliter hũida ⁊ ſicca. Totũ reſultat cõpoſitũ ex equalibus ptibus qualitatũ iſtaꝝ vel ualde vicinis ad equalitatẽ. Et attẽde ꝙ altẽa littera hẽt co alternationẽ quã puto nõ eſſẽ ad mentẽ Aui. ideo expoſitionẽ nõ ꝓlongo. Tertia cõcluſio. nullũ mẽbꝝ noſtri corporis tpati de ſecundo mõ eſt valde ꝓpinqũ equalitati niſi cutis. Et ille tres cõcluſiones ꝓbant a Galie. prio de cõplexiõibus capitło 9°. Et de eis videbitur in dubio. Quarta cõcluſio. Corpus de ſecũdo mõ equalitatis per ſpũs ⁊ ꝑ membra ſua principalia ipoſſibile eſt eſſe ꝓpinqũ equalitati ad põdus ſed egredit ab eo tendens ad caliditatẽ ⁊ humiditatẽ. qz iſta mẽbra ⁊ ſpũs excedunt in calitate ⁊ humiditate equale ad ad põdus ad ſenſum dictũ.

Vite etenim principia ſunt cor ⁊.

Probat quartã cõcluſionẽ. ⁊ primo ꝓbat ꝙ in cõparatiõe ſpũuꝫ recedit ab equali ponderis ꝑ calm ⁊ humidũ. Secundo qz in cõparatione mẽbroꝝ principaliũ. ibi Mẽbra vero principalia. In prima parte intendit rationẽ hanc. illud debet in hõine recedere a temperamẽto ꝑ calm ⁊ humidum qõ eſt vite principiũ. Sꝫ vite principiũ ſunt coꝛ ⁊ ſpirit' que ſunt ad ſuperfluitates caloris declinatia qõ recedunt ⁊c. Aſſumptũ patet. qz vita exiſtit per calitatẽ. ⁊ augumẽtũ. i. ꝓduratio vite ſm vnam expõnem exiſtit ꝑ humiditatẽ. humiditas. n. eſt cauſa ꝓdurationis vite. vl augumentũ. i. nutricatio. vel ꝑ augumentũ ꝑ humiditatẽ diſpoſitiue exiſtit. qz humiditas diſponit ad hoc ut mẽbꝝ poſſit nutriri uel augeri. Vel tertio augumẽtũ ꝑ humiditatẽ. i. per coꝛpus humidũ tãq̃ per mãz ꝓpriã ei'. Ite caliꝫ viuentiũ eſt in humido ſubiectiue. ⁊ ab eo nutrit. Oportet igit principia vite in iſto habundare in hõine. gnãtio enim viuẽtis eſt prima participatio aie nutritiue in calo nãli. ⁊ vita eſt eius pmãſio i de morte ⁊ vita. Credo tamẽ ꝙ Aui. nõ ꝓbat demõſtratiue ſz aſſignationẽ cãe dicte cõcluſionis adduxit dicendo ꝙ vita exiſtit ꝑ calitatem ⁊c. Nam caliditatẽ coꝛdis ⁊ ſpirituũ percipim' 2°. de cõplexionibus. ⁊ hoc ex tactu. Nec putat Gal. eſſe ſufficiẽs argumentũ. vita cõſiſtit ꝑ calm g̃ mẽbꝝ eſt calidũ r'. equalis ad põdus. Mã põit formicã ⁊ quedã aialia ſiue animaliũ genera frida ⁊ ſicca r'. equalis ad põdus. Attende 2°. ꝙ ſiue ſumãt vita ꝑ operatione vite que ẽ actus ſecundus viuẽtis ſiue pro actu primo qui eſt eſſe viuentis eſſentiale vita animalium pẽdet a caliditate. qz ſine ipſa nõ poſſit uirtuſ nutritiua ſuas opatõnes perficere ſeu facere. mõ q̃ diu viuimus tã diu nutrimur. Attẽde g̃ ꝙ calm bñ poteſt eſſe in ſicco ſicut in ſubiecto ꝓpo ſicut in igne appet ſed nõ põt conſeruari in mixto perfcõ niſi in humido. ⁊ ꝑcipue ae reo. Mã in aqua nõ eſt cõſeruabilis. ⁊ certuꝫ eſt calidũ actuale qõ fundat in humido aẽo facilie ſubtiliari ita ut a mixto egrediat. Oꝫ g̃ fieri nouã gnãtionẽ cali corpis ex hũido in quo caloꝛ actualis cõſeruet. Aliter. n. primo exalãte corpus moreret. Hoc igit mõ calitas ex hũiditate ẽt nutrit ꝑ regnãtoꝫ ſibi ſilis ab hũiditate. i. corpe hũido exquo fit cali gnãtõ

Membra vero principalia.

Hic ꝓbat aliã ptẽ 7°nis ꝙ r'. mẽbroꝝ ꝑncipaliũ hõ ẽ 2°. mõ diſtat ab equali põderis ꝑ calm ⁊ hu. ⁊ oĩb' trib' alternati iuicẽ cõpẽſatis ꝑ ẽ ꝙ mẽbra ꝓncipalia ſaciẽtia ad ididui cõſeruatoꝫ ſũt tria. ſ. cor. cerebꝝ. ⁊ epar q̃ ſic ſũpta cõſtituũt vnũ a dño calidũ ⁊ humidũ. Ex iſtis tribus vnum tantũ eſt frigidũ. puta cerebrum. ſed eius frigiditas nõ puenit ad tẽperandũ calitatem coꝛdis ⁊ caliditatẽ epatis .i. nõ eſt tanta ꝙ totum aggregatũ ex complone fria cerebri ⁊ cõplexionib' calidis coꝛdis ⁊ epatis poſſit dici tpatum ad pondus. uel ꝑ/

UVA. BHSC. IyR_045_1

pinqũ tpamento ponderali. ¶Minus enim ẽ frigidũ cerebrum q̃ illa sint calida. Et simi liter vnũ tantũ ex istis trib⁹ est siccum vel sic/citati propiqum scilicet cor. tamẽ eius siccitas nõ uenit ad temperandũ humiditatẽ cerebri ꝛ epatis ad sensum supra dictũ de cerebri fri giditate. ¶Propterea nõ dicimus q cerebruz tm̃ sit frigidũ ita q nõ habeat aliqd caliditatẽ Sed intelligim⁹ cerebꝝ esse frium compatiõe alioꝝ. ꝛ cor siccũ cõparatione alioꝝ duorum. Et sicut etiã prius tria simul sumpta ab equa li ponderis p calidũ ꝛ humidũ sunt distãtia. Et tu si cõsideras tres vltimas cõclusiones Auic. ꝛ pbationẽ istius quarte videbis q nõ loquitur nisi de vicinitate g̃duali. Aliter sue rationes nõ essent ad ppositũ. nec loquit de vicinitate pportionis de qua dicunt alij ut in qõne pz. Sed pp hec dicta Auic. dubitat.

Ueritur an homo de secun

q̃ do modo equalitatis sit vicinus e/qualitati certe sine tpamẽto põde rali plus q̃ aliquis homo alius. Et intelligo de propiquitate graduali qualitatũ primaꝝ tangibiliũ alteratiuaꝝ. qz de istis loquit Gal. prio de cõplionib⁹. ꝛ Auic. presenti capitulo. Et arguit q non. qz omne viuens p̃sertiz animal distat ab equali põderis p calidũ ꝛ humidũ. Igitur homo melancolicus distat ab equali põderis per calidum ꝛ humidũ. Sz tẽperatus de secũdo mõ distat a melancolico p calidũ ꝛ humidũ. ergo melã colicus est gradualiter medius inter tpamentũ de secũdo modo ꝛ equale ad pondus. ꝛ p cõsequẽs minus distat ab eo. Assumptum patet. primo. quia omne animal gnãtur p digestionẽ que fit a calido. Secũdo qz gnãtõ viuentis est prima pticipatio aie in calido. ꝛ vita est eius permansio. ut in de morte ꝛ vita Aristo. Tertio qz omne viuẽs nutrit ꝛ digerit ꝛ oĩs digestio fit a calo. ideo õe viuẽs est calidũ. Quarto qz in omni mixtione vincẽs est ignis ꝛ calor eius ut supra dicit ex mẽte Auer. 4⁰ methaurorꝝ. Quinto qz nõ esset cuiuslibet talis simplici gnãtioni oppositа putrefactio contra Aristo. 4⁰ methaurorum. Si enĩ esset dominãs fritas nãl'. tũc corrumpetur nãliter per exitũ fritatis ꝛ nõ per exaltationẽ nãlis caloris. ꝛ patet. qz ille modus corruptionis non esset putrefactio. Sexto qz in gnãtione mixti oportet cõmiscere elemẽta a virtute dñantis. hoc aũt est frium. qz frigidũ imobilitat ꝛ nõ per se ingredit opus nature. igitur erit calm vicẽs in cuiuslibet mixti gnãtione. sed cõplio sequit mãz vincẽtis qualitatis. Ideo in quolibet mixto cõplexio erit a dñio calida. ¶Preterea cuiuslibet sensibil substantie opationes oẽs perficiuntur calido vt in sũma de 9tutibus. ergo in õi tali vicit calidũ. ¶Preterea vita ꝛ sanitas magis attinẽt calitati q̃ fritati. ut Auic. infra. Et hec ẽ sũma rõnũ ad hanc partem fortiter faciẽtiũ.

In oppositũ est Gal. primo de cõplexionibus capitulo ultio. ꝛ Auice. in isto capitulo. ¶Nam de hõine dicit q est ꝓpinquior equali ad põdus q̃ alia spẽs. Deinde iuere videtur q tpantia de secũdo mõ est ista que est propiquior equalitati põderis. In ista questiõe tm̃ tres narrabo opiniones. ¶Pria fuit Antonij de parma q imaginatur in hõine uarias cõplexiones. q̃tũ tũ spectat ad ppositũ. Aue dã est complexio p quã homo uel mẽbruz est viuẽs. ꝛ hec est cõplexio acquisita ex actione spũs vitalis in mẽbris. ¶Nã ista actione deducta ẽt si cõplio pria siue innata maneat eadez mẽbꝝ nõ viuit. Secunda cõplio est aggregata ex innata ꝛ influẽte. intelligẽdo p innatã ut infra habebitis illã que segtur actionez ꝛ ꝓportionẽ elemẽtoꝝ constituentiũ. ꝛ per influentẽ illã que ab alio influit. Tertia cõplexio nõ est vna qualitas nisi p attributiõez ad vnũ nec vniformis ꝛ unius ratiõis quoad oẽs partes sed congregata ex multis complexionibus sibi iuicez contrarijs que dicitur cõplexio totalis hominis coalternatione õium mẽbroꝝ. Tunc uult antonius tres cõclusiones probabiles. ¶Prima est loquẽdo de cõplexione influente p quã viuit homo. tunc oĩs hõ distat ab equali ponderis p calidũ ꝛ humidũ. ¶Patet per hoc q homo viuit p cõplexionẽ tributã a spũ. ¶Nunc aũt spiritus ẽ a dñio calus ꝛ humidus. Et iõ uult Galie. prio de complionib⁹ ultio cap⁹. ꝛ in 2⁰ cap⁹. p⁹ q aial oẽ est calm ꝛ hu. non absolute ꝛ in cõpatione ad equale ad pond⁹. sz compatũ sibi ipsi moztuo. Ex qua conclusione segtur q hõ frius ꝛ siccus ſm hãc 2ᵐ nez plus appropiquat equali ponderis. 2⁰ 2ᵐ ſm cõplexionẽ inatã ꝛ influentẽ simul cutis tpati plus appropiquat equalitati ponderis q̃ aliqua alia hominis ps viuno ẽ equal' ad pondus ad sensũ Gal. suppositũ. qz cutis cuz sit regula omnium tangibiliũ. ꝛ sit regula optima posita a natura in aiali prudentissimo debet esse uere me⁹ inter excellẽtias tãgibiliũ. ꝛ pz exprimẽto Gal. ꝛ ẽt Auic. quia cutis aut non patit aut qi ab vno equaliter commixto ex calo frigido ꝛ ficco.

3⁰ cõclusio ſm 2ᵐnem cõem p coalternati

UVA. BHSC. IyR_045_1

onē oium membroꝝ hō tpatus de 2°mō pluſ
appiquat equali pōderis q̄ aligs ali⁹. Imo
eſt ſibi equalis in ḡdibus p̄maꝝ qualitatum.
Hoc uult exp̄ſſe Hal. p°. de cōplexionib⁹ cap°.
ultio. Et pz p hoc q̄ compl'o p coalternatōz
hois tpatiſſimi cōplexioni ſue cutis rñdet. qz
aliter cutis nō eſſet uere media in gnē mēbro
rū. ſed cutis ē ꝓpinqſſima tpamēto pondera
li. igit ꝛc. Et ſi conſideras iſta dicta uult
Antoniuſ q̄ ſm cōplexionē ſimpl'r vnā. nulla
res eſt equalis ad pōdus. ꝛ b voluit Aui. cū
dixit illā equalitatē ponderis nō poſſe inue/
niri in rez nā. Uult 2°. q̄ ſm compl'onē ina/
tā mēbra ſunt fria. Uult 3°. q̄ cōplexio in/
fluens ē calida a dñio. Uult 4°. q̄ in cute.
illud tpamentū q̄ ꝓuenit ex inata ꝛ influente
reddit cutē quo ad qualitates ſuas p̄mas al/
teratias actuales ve mediā in vniuerſa ſuba.
Uult 5°. q̄ cōſiderādo compl'ones omium
mēbroꝝ hois tpati. fil'r nō obſtante q̄ nō ſint
vna cōplexio ſed multe ꝛ multoꝝ mōrū. tamē
hoc aggregatū facta cōputatione calitatis ꝛ
frītatis. būiditatiꝫ ꝛ ſiccitatiꝫ ibi coexiſtētiū cor
rñdet tpamēto pōderali. Et uult iſtas. 5.
2°nes eſſe de mēte Bini medicine doctoris.
Et eſt pō meo videre ſatis ꝓbabilis ꝛ magis
ad mētē doctoꝝ veterū q̄ pō Gentilis ꝛ mo/
dernoꝝ ipſū ſequētiū. Ex iſto videt q̄ ſexto
vult q̄ ōe viuens viuat p calidū ꝛ humidū a
dñio. qz p cōplexionē influentē ſaltē alia mē/
bra a primo. Negat tamē ꝓnaz. ḡ oē viuens
eſt calidū r". equalit'. qz in viuēte ē complexio
inata vltra influentē. p quā fortaſſe plus ha/
būdat in frio ꝛ ſicco q̄ ꝑ influentē in calido
ꝛ būido. vt puta os ꝛ neru⁹ p cōplexionē p
quā viuit operat aīal opa vite. ꝛ ſimiliter per
cōplexionē calidā. licz nō ſit aīal a dñio cal'm
Et ſic fundamēta oppoſita ſunt vana. ꝛ mirā
dū eſt de Gentili q̄ ita mirabiliter hāc pōnez
ſpnit quaſi ipſe nō bñ intellexēit. 2ª poſitō
eſt Gent. poſt quā modica oria oēs moderni
incedūt ꝛ breuiſſīe collecta in tribus ꝓpōib⁹.
Prima omne mixtū pfectū ve vnū p unaz
formā eſt cali. ꝛ bu. Illā concluſionē ꝓbat
p illa media poſita hic ante oppoſitū. nec mo
derni p alia vident ꝓbare ipſam. Et ſi gnāl'r
non concedat pp intellectus imbecillitatē pe
tit Gen. q̄ ſaltē in aialibus cōcedat. Et in b
. ſ. de animalib⁹ oēs moderni fere cōcordant
Et tūc eſt 2ª concluſio quo ad ḡdus p̄ma/
rū qualitatū plus diſtat ab equali pōderis tē/
patus q̄ melācolicuſ alijs pibus. Patz p cō
plementū rōnis āte oppoſitū facte. 3°. 4°. q̄
p viam ſimilitudis ꝛ ꝓportionis pl⁹ appropi
quat tpatus de ꝼo modo tpamēto ponderali.
q̄ aliqs homo. ꝛ cutis plus alijs mēbris. Si
cut enim equale ad pondus eſt vere in medio
ad oēs excellētias abſolute p̄maꝝ qualitatū.
Ita homo de ſecūdo mō eſt vere in medio p
abnegatōm cuiuſcūq̄ extremitatis opōues i/
perficiētes. ꝛ cutis vere in medio inter ꝓpō
nes omniū mēbroruz corꝑis ſicut equale ad
pōdus vere mediū in vniuerſa ſuba. Et hāc
dicūt eſſe de mēte Aui. in littera. Ponit tū
Gentilis q̄ homo eſt mixtū mediū cōpl'onal'r
inter oia mixta. licet nō ſit vere pūctual'r. ſed
declinat ad latus humidi. Et ad hoc ꝓban/
dū facit argumētatiōes infinitas nulli⁹ valo/
ris i mā. Et tō poſuit aliā ſilitudinē ſpiciētē
ad equale ad pōdus. qz ſicut equale ad pōd⁹
eſt mediū in vniuerſa ſuba. ita bō i tota linea
mixtoꝝ. Multe alie repiūt fantaſie q̄. ſ. bō
de ſecūdo modo circuit equale ad pondus. ꝛ
ymaginātur q̄ iō directe poteſt rñdere equa/
litati ponderali. qz illa equalitas non pōt eſſe
ſed tamē poteſt eſſe ualde vicina ita ut non ſit
ſenſibilis diſtātia. Et qz poteſt adequari bō
ex latere frio ſicut ex latere calo. ꝛ humido
ſicut ſicco. Ideo quilibet iſtoꝝ hominū dice/
batur equalis ad iuſtitiā. ſ. b ſecūdo mō ꝓpin
quiſſimus equalitati certe. Sz iam erat q̄daz
diſtātia puula a medio ſub qua nullū mixtum
poteſt cōplexionari. Et ego iſtas fantaſias
abhorreo. niſi forte intelligāt q̄ cōplexio que
ē qualitas 2ª non poteſt omnē ꝓportionē ma
ioris inequalitatis dñantis ſequi. cuz tūc eſſēt
infinite tales ſpēs. Sz complexio equalis ad
iuſtitiā ſeq̄t ꝓportionē poſſibilē facere cōple
xionē humanā. ꝛ b ſiue fuerit dñante calore.
ſiue frigore domināte. ꝛ ita de humido ꝛ ſic/
co dicat quē admodū ꝓbabiliter dicere poſſz
iſta poſitio q̄ mihi tamē non vī va. In deter
minatione iſtius q̄ſtionis. Credo q̄ oz p̄mo
ſupponere. q̄ debemus credere tactui bñ diſ
poſito i calido ꝛ frigido ꝛc. Ut uult Hal. 2°.
de complexionib⁹ capitulo p̄mo ꝛ 3°. Aliter
enim ſi tactui non crederemus ſine demōſtra
tione ꝛ vellemus ſine ratione corrigere ſēſus
bñ diſpoſitos quo ad iuditium ꝓprij ſēſibilis
conueniēter applicati. Tūc oportebit dubita
re de vino. vtrum ſit dulce. Et de igne vtruz
ſit calidus quouſqz afferantur demonſtratio/
nes. Et certum eſt q̄ hoc modo ponemus er
rorē dicentium q̄ nihil poſſumus ſcire. Et
negato hoc principio quiſ mihi ꝓbaret aquā
vl' glatiem eſſe frigidā. ſz dicā ea eſſe remiſſe
calida ꝛ hēre quādam virtutē occultā que ē
ita gnātiua frigoris ſicut lumē caloris. ꝛ ſic i
mutat ſēſuz ꝛ facet fantaſiā rei nō certe ſicut
ex refractioue luminis ꝛ reflexiōe ad certos

UVA. BHSC. IyR_045_1

angulos fit fantasia coloris non existentis. Et breuiter qui sensus nō asseruit tamq̄ certos iudices sensibilium propriorū cum sint sani & applicatio directe facta nō relinquit vobis viam ad philosophādum. Et ut dicit Cōmētator 2° phicoꝝ nō fūt digni philosophari

Supponitur 2° q̄ organū tactus quo ad p̄ hanc operationē optime dispositū debet esse vere in medio oium extremoꝝ tangibilium. Hec suppō patz ex Arist. 2° de anima textu cōmēti .ti 9. dicentis q̄ sicut organū innatū sentire albū & nigꝝ nō debet esse aliquod eorū actu. sz i potē ita in tactu organū dz esse neq̄ calm neq̄ frium. Et cōmētator vult q̄ ista sint in organo tactus aut ām mediū aut prope. qz nō pōt organū tactus ab illis qualitatib⁹ denudari sicut denudat in sensibilib⁹ alioꝝ sensuū. Et patz q̄ Arist. cum dicit nz calm nz frigidū dicere absolute nō compatiue. Cōm. p̄bat q̄ organum nō percipit sensibile respective sicut qdam dicūt q̄ percipit hoc calm r. sui. & ꝟ frigidū r. sui. qz ista cognitō ē etiā intellectui difficilis. sed percipit absolute calidū obiectum sub rōe calidi vl frigidi actualis. Nisi igitur organū optime dispositū esset ꝺe in medio inter calm & frigidū. tūc erraret inter ꝓpria sēsibilia organo q̄tūlibet bene dispositō & tāgibili sibi bene approximato. Cōsequēs falsū & ꝰ mentē Arist. 2° de aīa textu ꝓti. 63. & .155. Et 3°. de aīa textu 26. Et cōm. in eisdē dictis locis vbi vult expresse q̄ visus nō errat i colore. utꝝ sit albus uel niger sed in intetione idiuiduali subē albe uel nigre. quo ꝑ ad rōnē ꝓ prium sensibilē non errat. Quod si ponamus sensum errare circa ꝓprium sensibile stātibus cōditionib⁹ ē dictis uel suppositis. tūc iam ad hoc veniremus q̄ nō oporteret p̄ sensum cōcedere q̄ ignis est calus nisi ꝓus sciuerim⁹ q̄ organū nostꝝ est calm uel mediū. Nā si ēet organū in nāli dispōne frium. tunc ignis. & si iudicaret calidus tūc fortasse esset absolute frigidus. Et p°. ꝓnūtia patz .f. q̄ nisi organū esset optime dispositū ꝺe i medio tūc erraret circa calidum & frigidū. qz si organū sit a dūio calidum. tūc aliquod minus calm q̄tuncūq̄ bene applicātū iudicabit frium absolute. & sic errabit sensus absolute circa ipsum sub rōne cali vel frigidi. Hic dr a qbusdam. f. notādo q̄ tangibile aliqū sentit p̄ solas spēs spūales in organū tactus multiplicatas sine māli alteratione organi. Cum igitur est tangibile qđ est calm in rei vitate. sed tamen est organo tactus frigidius sentitur p̄ puram spēm spūalē nō concurrente māli actione. & tunc iudicat calidū ab organo bene dispositō sicut ē in rei veritate. Si aūt p̄ imutationē mālem sentiretuꝝ. iudicaret frium. patz primus est uerus & nālissimus modus sentiendi. & ibi non ꝓbatur error

In secūdo aūt cum iam māliter imutatur organū ab optima dispōne. non est mirꝝ igit de errore. Contra qz tunc sequeret q̄ sile sibi in actu sentiret organū tactus. Cōsequēs est falsum. & econtra experiētiā. & ꝰ Arist. 2° de anima textu comenti .i 18. & Cōmētatoꝝ comento eodē. Et rō eoꝝ est. qz agens nō agit in simile nt huiusmōi nisi in illud qđ est sibi simile in potentia nō in actu. Et iō eque calm nō sentimus. Et patet q̄ ibi comentator non loqtur nisi de actōe sensibilis p̄ q̄to ē sensibile. Dicit. n. sic cōmētator. sentire. n. qz est aliqua passio ām modū dictum. & omne patiens habet agens. & ōe agens in sibi simile in po°. agit nō in actu. Et paulo post. qz agens non agit in eo quod ē simile in actu. sed in potētia Ideo necesse ē q̄ membꝝ sentiens nō sentiat corpus calidū equale sibi in calore nec membrum frigidū corpus frium sibi equale in frigore. & simile de duro & molli. Et pp eādem cām in eodem cōmēto dicit. q̄ sensus alis a tactu cōprehendūt sua sensibilia ām totū. & tactus cōprehendit exma non sibi simile. Patet igit cōsiderādo comentū q̄ nō vult Auerrois q̄ sentiamus eque calidū. neq̄ p̄ spēm spūalem neq̄ quoquo mō. & similiter Aristo. Et arguitur ꝓña. qz si sensibile minus caliduz organo sentitur ut calidū. Sequit q̄ eius caliditas intendat continue sentietur calidius. ꝑ eque intensum cū organo tactus ēt sentiet calidi q̄ nunc. cum tūc in rei veritate erit calidius alijs paribus. Preterea ad expētiaꝝ videmus q̄ in balneo existentes iudicant per tactū vrinā friam q̄ tamē est calida. & nō nisi qz est organo frigidior. & non valet excusatio de māli imutatōe. Nam si illud calidum absolute quod est frigidius organo materialiter agat in organum nō mutabit eum nisi ad frigiditatē. Ergo organum iudicaret ipsuꝝ post talem imutationē cōtinue calidius. Quia species spūalis per quā fit sensatio cōtinue esset eiusdem rationis. & organū frigida factuz iudicat idem sensibile calidius. vt docet experientia. & factū calidius iudicat eandem rem minus calidam. sicut apparet de homine intrante balneum & qui diu stetit in illo. Est ergo respōsio falsa omnino & mentibus auctoꝝ aduē sa. Oportet ergo si organū tactus est calidum quod aliquod calidum absolute sentiat ab eo frigidum. Et sic quod sit erroꝝ in sensu circa sensibile ꝓprium cum conditionibus supra dictis. quod est impossibile.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Supponit 3.° q̄ hō tempatus habet optime dispositum organum ad tangendum. Patet p hoc q̄ pfectissīo aīali nō debuit dari nisi pfectissimū organū ad pcipienduz ea q̄ maxie sunt nocitiua uel iuuatia. Et iō qz hō bz hunc sensum pfectiorē ceteris aīalib⁹ ut sumitur in de sensu ⁊ sēsato. ⁊ qz aliter hāc opationē aligs distēpatus haberet pfectionem.

4.° supponit q̄ hō tpatus quo ad cōplexionē actualē cozrñdet tpamento cutis ex coalternatōne mēbroz. Pz p h̄ qz aliter cutis nō esset mediū in gnē membroz. ⁊ aliter non fm q̄ sicciuſ mēbroz siccitate supflua cutē palme supgrederet ⁊ nō minueretur ab ea humidi⁹ mēbroz. cuius oppositū uult Hal. p.° de complexionib⁹ cap.° ultio ad litterā. Ultio supponit q̄ cutis ē organū ꝓportionatissimum. Ex quo seqt q̄ cutis tpatissimi hois quo ad actualē cōplonē cozrñt tpamento ponderali siue actuali. Sequit 2.ª ꝙ.° ad qōez ꝑncipalē q̄ hō de 2.° mō equalitaſ corrñt quo ad actualē complexionē tpamento ponderali siue in vniuersa suba. Seqt 3.° nō oēz hoiez esse calidū ⁊ hu.r.ᵘ tpāmēti ad pōd⁹ qno ad actualem cōplexionē sed aliquē distare p frigidū ⁊ siccū. ⁊ aliquē p frigidū ⁊ hu. ⁊ intelligo p actualē coōplonem mensurā qualitatū primaz q̄ coniungit in subiecto cū complexione q̄ est qualitas 2.ª nō sensata. Et hāc ꝙ.° nē uult Hal. totā p.° de cōplexionib⁹ ca.° ultimo. Aui. tñ qz vidit nō esse certū q̄ ꝑcipue equalitē habūdant calida s̄ cutez sicut fria mēbra. iō post fuit sub dubio ⁊ uult q̄ est ualde vicin⁹. ⁊ itel ligit ḡdualiter quo ad actualē cōplexionez ⁊ coalternationē oīum membroz. Quod si arguit q̄ tūc hō de 2.° mō equalitatis essz equalis ad pondus ⁊ similiter cutis eius. Patet qd dicendū sit ex hīs q̄ ꝑpe pricipiū capitli scripta sunt de equali ad pōdus. Attende q̄ positio ymaginaſ in hoie complexionē uel complexiones fm varietatem membroz q̄ sūt qualitates fe ad sensum expositū in ꝑn.° eapi tuli. ⁊ aliqñ in eodem mebro sūt plures cōplexiones. ut sumit 2.° huius cap.°p.°post ꝑhemiū Et de hac cōplexione utz magis sequaſ nāz caliditatis q̄ fritatis non disputo. 2.° imagi natur q̄ ultra istas complexiones i quolibet būano corpe sunt caliditaſ. fritas. būiditas ⁊ siccitas. eiusdem spei cū qualitatib⁹ elemento rū. Et iste vocāt a gal. cōplexiones actuales p.° ⁊ 2.° de complexionib⁹. Licet ḡ in quolibz viuente sit cōplexio q̄ est qualitas 2.ª magis attinens caliditati q̄ fritati ad būc sensum q̄ illa cōplexio regrat in mā pl⁹ ꝺ caliditate q̄ ꝺ fritate. tamen aliquod est mixtū. ⁊ aliquod ēt viucēs nāliter dispositū plus bēns de fritate q̄ de caliditate. ⁊ aliquod equaliter quod vocatur a Hal. mediū in vniuersa suba. ⁊ aliqꝺ minus. Quod si arist. dicat in de lōgitudine ac breuitate vite. q̄ ōe aīal ē calidū ⁊ hu· itel ligit r.ᵘ suimet mortui non absolute. Et ideo Hal. in 2.° de cōplexionib⁹ dixit. pp h̄ dixerunt antiq q̄ aīal est calidū ⁊ hu. non q̄ caliditas ⁊ humiditas in ipso absolute vincāt. cum multa aīalia videamus frigida ⁊ sicca. sicut epides ⁊ canopei ⁊ apes. ⁊ muſce. ⁊ formice. imo non dī de aīalibus q̄ in ipsis uincat caliditas ⁊ humiditas. nisi cū compam⁹ mortuis Ex eis apis qñz fm uitā manēs maioz ē caliditatis ⁊ humiditatis ape mortua. hec Hali. Hec huiuſ ꝙriū ꝑbant argumenta assumētia q̄ a calore sit digō uel q̄ mixtio sit p digōem uel q̄ vita consistit p calm. uel q̄ gnātio viuentis est ꝑma pticipatio aīe nutritiue in calido. Sufficit. n. esse caliditatē sufficientē ad hec q̄ dicta sunt. ⁊ si nō sit ḡdualiter intēsioz q̄ frigiditas secū coniūcta. Et ista p nunc de ista qōne sufficiāt. Nā licet credam⁹ oē mixtū esse calidū complonaliter quo ad complonē q̄ est qualitas 2.ª tñ qz non ē necessariū. nō intēdo illud hic disputare. qūo āt ignis sit vincens ea in mixtione in qua mixtū frigidū gnātur. Vide 4.° methauſ. reuertamur ad litterā.

Modi vero tertij.

Declarat auic. tertiū mōz equalitaſ. ⁊ dic .5. Primū ē q̄ latitudo equalitatis tertij modi ē āgustioz latitudine ꝑmi modi. Minor n. ē distātia calidissimi indi ⁊ frigidissimi indi q̄ calidissimi hōis ⁊ frigidissimi hōis absolute. Dicit 2.° q̄ bz tñ magnā latitudinē. ⁊ pz. qz satis ē magna distātia ḡdualis complonis quoꝛdā boiuz eādem pfiaz conueniēter habi tātiū. Dicit 3.° q̄ hec equalitas tertij modi ē ꝙpo cōueniēs alicui genti fm q̄ bz habitare certū clima cū dispōe aerif limitata q̄ in nullo alio climate inueniſ. ⁊ declaraſ h̄ qz indi hūt ꝙplonē cū qua sani uiuūt in sua pfia ⁊ sclaui fiſr. Et attēde q̄ hīs q in tali pfia nati sunt ille cōplexiones sūt ꝙcte in princ.° ḡduationis ex dispōne spmaſ ⁊ sanguinis menstrui ⁊ occursu aeris ist⁹ pfie alterātis merito suarum qualitatū manifestaz ⁊ occultaz māz gnātionis. Et ideo tales ꝙplones sūt nāles insequētes determinatū modū mixtionis elemtoz. ⁊ determinatā ꝓportionē q̄titatis elemtoz q̄ sint in alīs animalibus. Et illa ē cā pp quā illi q in certa pfia naſcūt viuūt ibi sani ⁊ plurimū ad uētitj cito moriūtur ⁊ infirmāt. Esto ēt q̄ in caliditate ⁊ fritate nō sit dria notabilis inter eos. sicut appz ꝺ sardinia ⁊ mulū alīs silib⁹.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Est.n.illa cā qꝫ mājorē caliditatē ⁊ fritatem qñz tollerare pñt sine lapsu ad egritudinem.

Dicit 4°. Aui. quo ad hāc ptē. vna queqz istaz complonū. s. sclauorū ⁊ idoz ē tpata rō sue spēi. i. conueniēs p opōe in hoib' illi' patrie. sz rō alterius esset diſcōueniens. ita qꝫ si corp' sclaui stāte mensura eltoz ⁊ mō mixtionis sue ꝯcto a princ° gnātiōis fiēt equale ſm plexionē indi. aut e ꝯ. aut infirmaret. aut morer et. Ille.n. cōplxiones sunt nāles ⁊ cōueniētes hūtib' illā talē mensurā ⁊ ꝓportioue pti um eltarū ⁊ talē modū compōnis ī sua ꝯpōe ⁊ bēntib' aliū mōz uel aliā ꝓportionē ū essēt nāles vel cōueniētes. Isto°. intellige hūc pas sum. nō ut qdā moderni dicūt qꝺ intelligit si fiat subita mutatio ⁊ nō paulatīē de aere vni' patrie valde distātis ad aerē alteri' patrie qꝺ corpus aut infirmabit aut morier et. Hoc.n. est falsum ut pz in exercitib' q uadunt ⁊ ieūt longissimas ptes non seruata paulatina trāsmutatione ⁊ tñ nō ſm maiorē ptem sunt mortui. vel infirmati ne dū oēs. Et pz qꝫ nō oēs ethi opes qui ad nos p seruis destināt aut moriū tur aut infirmant. ⁊ tñ non seruāt regulā de paulatina alteratione. Hec aut. dicit qꝫ si fiat pmutatio bitationis. puta qꝫ sclau' pmutetur ad bitandū in india neccio moriat aut infirmet. sed vult qꝫ si in ido permutet complexio sclani vel silis stāte. s. mō pmixtionis sue aut ī firmabit aut morier et. 5°. infert qꝫ qlibz spēs uel gētis bitatiū ī certo aere bz suo aeri ꝓpo nē cōueniētē. ⁊ i°. ꝓpio bz latitudinē vt pz.

Quartus autem modus.

Declarat quartū mōz per tpamentū optimū rō bitantiū in certo climate. ⁊ pz. Deide declarat. 5. modū. ⁊ attēde qꝫ a prin°. gnātionis indiduuz recipit modū mixtionis pp quē nō qualiscūqz pōt sibi fieri nāl. Unde dama scenus nō uult qꝫ compło nālis ſm oēz distantiā permutari possit ī aliā nālē. ⁊ ois talis qui est inter latitudinē nālitatis indidui dī ħ mō equal. residua pz. Maz qꝺ dī qꝫ vnūquodqz indiuiduū bz complonē sibi solūmō ꝓpriā. nō intelligo qꝫ non pñt ēe duo idiuidua siliuz cōplexionū oio. sz itelligo qꝫ nō pñt esse duo idī dua būana bñtia vnā singularē cōplonē. ⁊ ē planum. deinde declarat sextū moduz. ⁊ pz.

Modus autem septimus.

Declarat. 7. modū ⁊ pz. qꝫ quacūqz spetie mēbroz data ita se bz. 7° modus ad illā spēz sicut primus ad spēm humanā. Et possemus tūc rō spēi mēbri facere sex modos equalitatis qui preceſſerunt in homine. Sed non placuit Aui. multitudinem tantam ponere.

Modus autem octauus.

Nunc declarat cuiusmodi sūt equalitates ꝓpter quas bitas. seqr aliquid esse ꝓpinqui' equali ad pōdus. Et diuidit in tres ptes. nā p°. narrat qꝺ spēs est illi equalitati ꝓpinqor. 2°. in quo loco repit. 3°. in quo mēbro maxie. ibi 2ª. Cūqz regiones. ibi 3ª. Ex mēbris aūt. Et nō facit mētionē de 2°. mō equalitatis. sz ille datur intelligi. In p°. mō. n. bō est inter oēs spēs ꝓpinqor equali ad pōdus ut dicit ħ. tūc maxie ꝓpinqus inter hoies erit bō tpatissim' ⁊ hoc dixit ſ. Quod aūt bō est ꝓpiqor equali ad pondus non pōt certe demōstrari. Hec aūt ē persuasio. qz bz tactū pfectissimū. cuius ⁊tutis instrum dz esse in medio. ut ſ dī oium excelentiaz tāgibiliū. Reliqua ⁊o qꝺ adducūt de perfectiōe suaz operationū. ⁊ qꝫ est ultimū mixtoz ⁊ p ꝯns maxie mixtū si cōsideras nō ꝓbant aliquid. Et si cōsideras supꝫ dicta qꝺā de cōplexionib' videbis nō repugnare aliqꝺ aial esse. ⁊ aliquod inaiatū in quo ad mēsurā primaz qualitatū actu in eo existentiū corresꝓdere pciſſe eidē gradui cui corrūdet homo Nos tñ de nulla spē aliozum p rōem uel sēsū iuenire possum' qꝫ sit ꝓpiqua equāli ad pōd' sicut inuenimus de hoie. hoc sufficit Aui.

Cunqz regiones attēdimus.

Ostēdit in quo loco maxie sit cōplo huius modi in hoie uel sibi ꝓpinqua. Et qz ħ est in loco tpatissimo rō hōis. iō ſm qꝫ de duob' diuersis locis ē opio ita duo loca mānifestat. ibi 2ª. Post istas āt. Circa ꝑmā partē attēde qꝫ rō humana nō interuenientē expmēto nō pōt certe oñdere qꝫ sub eqnoctiali nō sit possibilis bitatio. nec ēt qꝫ ibi sit ipossibilis. Et iō ātiq doctores in ħ visi sūt discordes. Nā arist. in ħ qꝫsciebat p bistoz̄as ⁊ relatiōes venientium de loco ꝓpinquo ⁊ropico cācri dicentiū qꝫ ibi erāt in estate intēsissimi calores. ita qꝫ vix batare posset. ⁊ qꝫmulta erāt ibi deserta arenosa ⁊ qꝫ hoies ethiopes solis calore sunt facti nigri. Opinat' ē qꝫ ubicunqz sol aliꝫ trāsit sup zenit capitis nō sit possibilis bitatio cōtinua. ⁊ iō totā tozridā zonā dic 3°. methauſ. inbitabilē. ⁊ ideo dixit. be aūt sole bitari possibiles ⁊ nz ultra ēsiones. i. ⁊ropicos. ūbra. n. nō utiz erit sp ad arctum. nūc inbitabilia sūt ꝑus loca añqz sub deficiat āt p mutet ūbra ad meridiē. Et hāc opionē ēgiliuſ in georgicis sequtus est in illis cōib' ēsibus. Quinqz tenent celum zone ⁊c. ⁊ Ouidi' p°. methamorfoseos Utqz due dextra celum totidemqz sinistra. Parte secāt zone quinta est ardentior illis ⁊ Tulius in libro de ſmnio scipiōis in parte

UVA. BHSC. IyR_045_1

illa Cernis autē eandem tērrā qī qbusdā re/
dimitā ꝛ circūdatā cingulis ex quibus duos
inter se maxie diuersos. ꝛ celi vticibus ipsis
ex utraqꝫ pte subnixos obruisse uides pruina
mediū ät illū maximū solis ardore terreri. ꝛ
Ptolomeus anteqꝫ cōponeret libꝝ q sibi cō/
parat ad artē spicā ut dixit distinctiōe 2ª al/
magesti. vī dubitasse ꝛ exp̄sse dicit ad ħ non
sufficere rōnes nostras sine experimento. vñ sic
dixit. Quidā dicunt ꝙ est possibile ꝙ sit illud
quod ē sub linea equidistāte ex terra habita/
bile. Et subdit post aliqua q̄ dicimus esse ſm
estimatōz. Utꝝ vo qō est sub hac linea hitet
Nos hꝰi experientiā siue scientiā nō cōprehēdi
mus qm̄ aliqs nō puenit ad eā de his q sunt
in nostris regionibꝰ hitantibꝰ usꝫ ad diē nostꝝ
hunc. Attende 2º ꝙ post Arist. ꝛ post com
pōnez libꝝ almagesti p boines transmissos a
dñis magnis inuēte sunt terre hitari q̄ sūt sub
lª equinoctiali ꝛ que sunt ultra eqnoctialem.
ꝛ citra intra tamen duos tropicos. Vñ pto/
lomeꝰ in libro sibi cōpato ad artē spicā sic di
cit. vez illud quod visum ē tpe nostro inuētū
est plurimū hitatum. ꝛ nō ē inuentū in isto pe
lago quo cōtineat ꝛ iuēta sūt a tropico estiuo
ad lineam equalitaꝫ robuthinū. i. x. stadia. iti
deqꝫ sex stadia ꝛ 80. ꝛ illud tā pābulatū est. ꝛ
scripte sunt enuntiatōes eius auxilio Regis
egipti. ꝛ pꝫ ꝙ istas hitationes pſerti que sunt
circa tropicū denotat ptolomeꝰ 2º quadriptiti
Et solinꝰ de mirabilibꝰ mūdi narrat de isula
taprobane q̄ est ultra eqnoctialē. qūo ex ea ad
Cesarē uenerūt nuntij q portauerūt vniones
Et marcus paulus estimo ꝙ dicat de eadē in
sula ꝙ in ea fuit ꝛ vidit polū antarticū eleua/
tū ad qꝫtitatē lācee magne. ꝛ multi phi nunc
hāc sñiam affirmāt. Attēde 3º ꝙ ap̄ oēs di
centes hitationē possibilez inter tropicos est
cōuenientia in ħ. ꝙ q̄dam ptes magis ꝓpiqꝫ
tropicis sūt petius hitabiles qꝫ ps media dir/
recte suppositā duobꝰ ḡdibus celi imediatis
circulo eqnoctiali ex utroqꝫ latere. Cuius ter
re latitudo ut asserūt sapiētes est centū trede
cim miliarū ꝛ 3º ptis miliaris. Intelligēdo p
miliare. 4000. cubitoꝝ ſm mensurā tpati cor
poris. Et rō ē qz ibi sol qñ est directe super
eoꝝ capitibꝰ minori tpe morat qꝫ sup capiti/
bus istoꝝ q sunt ꝓpe tropicos. ꝛ dies ibi nūqꝫ
est maior nocte sicut est i locis ꝓpiqs tropico
Et aui. vī ex relatibꝰ credidisse ꝙ ibi sit tpa/
tior hitatio qꝫ i aliquo loco mūdi pp non mꝫ/
tū esse calorē ꝛ pp nō multā esse distantiā cō
plexionis hyemis a cōplone estatis i illis lo/
cis q̄ multa ē in 4º climate. Hoc ḡ viso dico
ꝙ Aui. pº ponit opionē suā. 2º soluit ad argº

q̄ in oppositū fieri pñt. nā sua opio ut dixi de/
mōstratione mīme pōt ꝓbari. ibi 2ª Jā āt no
bis. Dicit pº ꝙ si aliq hoies hitant sub circu
lo eqnoctiali in loco q nꝫ ꝓp mare nꝫ ꝓp mō/
tes nꝫ ꝓpter alias dispōes terreas impeditur a
tēperamēto merito ꝓpiqtatis solis sibi debito
ꝙ illi sunt ꝓpinqssimi equalitati ad pōdus. qz
sunt tpatissimi inter oēs hoies aliaꝝ regionū
Unde vī aui. nō p incōuenienti hr̄e ꝙ aliquis
locus merito ꝓpinqtaꝫ solis ꝛ more esset tpa
tus ſz impediret tpamentū per cās terrenas vt
nos uidem' ꝙ vna ꝑma magis septētrionalis
alia ē illa calidior ꝛ aliqñ frīor ꝓpter qualita
tē terre ꝛ uapoꝝ q a terra eleuāt. Ex quo ap
paret nō esse incōuenīēs alicui b sub eqnocti
ali esse tpatam hitationē. ꝛ alicui b esse distē/
peratā deducto tñ terreno impedimento vbiqꝫ
sub eqnoctiali ēet tpatissīa hitatō. ꝛ hāc sñiaꝫ
būit aui. ex alioꝝ affirmatiōe q testificāt illud

Jam autem nobis affirmatū est.

Rñdet cuidā rōni ad oppositū. ꝛ intendit
ꝙ opio q̄ dicit ꝙ ibi ē excessus ab equalitate
uel tpamēto vsus calm ꝓpter rotūditatē solis
super capita eoꝝ bis in āno ē falsa. Mā 1ª re/
ctitudo mīº calefacit acrē ꝛ mīº turbat ipsū
qꝫ ap̄ hitationē Aui. tēpore estaꝫ ꝓpinqtaꝫ re
ctitudis calefaciat uel qꝫ in magis distātibus
ab eqnoctiali q dicunt hēre maiorē latitudiez
. i. distātiā a circulo eqnoctiali. Et ħ iā sibi ē
affirmatū p narratōz. nō p demonstratōz. qz
ut dixi demōstratio ad hoc nō conducit. At
tendendū ē ulteriº ꝙ in morātibꝰ sub eqnocti
ali dispōes ab aere acqsite sunt nobiles siles.
nobiles pp concursū actiōis plꝰ nobiliū stel
laꝝ. siles. i. nō valde distātes merito tēporuꝫ
āni. cū ista tpa sint in eis modicū distātia. iō
hūt maiorez duratiōis equalitatē qꝫ illi citra
tropicū in qbꝰ in estate p̄cisse nō est tantus ca
loꝝ qꝫtus in illis q hitāt sub equinoctiali i esta
te ſz maior. qz citra tropicū est maior tpum
distātia in calore ꝛ frigore qꝫ sub eqnoctiali.
qz nūqꝫ aer eoꝝ impedit a tpamento ſfibili ipe
dimento. nec ēt est ita calꝰ ꝙ cogat sudare.
nec ūquā ita frigidꝰ ꝙ cogat rigere. Subdit
se aliaſi ħ fecisse demōstratōz ad ħ oñendū
. s. de ista vniformitate aeris. ad ħ. n. bñ attī/
git hūana rō. Volūt ḡ isti ꝙ qz nūquā sol stat
sub orizōte nisi. 12. horis i istis. nō obstāte ꝙ
sol i meridie sit sup zenit capiꝫ hitantiū nō fit
ibi multa mora sicut nobis in estate. nā subito
declinat ab ista rectitudie ñ sic i estate subito
declinat a ꝓpiqtate rectitudinis rª nostꝝ. ymo
qī duplo tpe moratur in ꝓpinqtate. Et ideo
multo plus calefacit nos qꝫ istos. ꝛ nunquā
fit ibi impossibilis ꝛ inepta habitatio.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Attende tñ q̄ ista loca dicunt esse i maiori latitudine respectu aliorꝝ ab equinoctiali. qz sunt ab isto distātiorꝝ versus polum articum tendētia ſm modū loquēdi astrologorꝝ.

Post istos autem.

Narrat secundū dictū vbi reperit cōp̄hio ꝓpinqor equali pōderis post locū dictū. Et intēdit q̄ in 4.° climate ē tempatior cōp̄hio q̄z in aliquo alio climate. ꝛ rō. nā non adurūt si cut illi qui sunt in p.° climate vel 2.° nec cōgelant in hyeme sicut illi q in extremitate qnti climatis vel in sexto climate habitāt. hēnt ḡ regionē tēperatiorē. Et de tpamēto huiꝰ regionis vī dicere Hal. 3.° ptic.ª affor. Cū dic q̄ zona tpata est suppositā parti celi intercepta p duas lineas paralellas ab orīēte i occidētē ptensas. Quaꝝ vna trānsit per yndiā terrā q̄z dam cōstātinopoli oppositā vsus orīēs. ꝛ alia trāsit p chouū insulā terrā Ypoc. cuius terre latitudo vt cōsiderauerūt sapiētes trecētorū fere ē milliarū. ꝛ ē i 4.° climate aliqd capiēs de 5.° Auer. voluit 2.° colliget secundū clima esse tēperati. sed hali rodoā dicit tēpatū locū q capit medietatē quarti ꝛ tertij. ꝛ Albu. dic istū locū ēe ꝓphetaꝝ locū. sz Aui. opīo cū Hal. cōcordat istā seqt. stat in iuditio estiatio

In membris vero iam fuit.

Eligit vnū mēbꝝ tēperatū inter mēbra ꝛ ꝓpinqssime pōderali equalitati. ꝛ intendit q̄ illud mēbꝝ est cutis sz caro simplex q̄ hēt tm̄ sensum tactus post cuti ē ꝓpinqssima. Et probat p qd hec cutis nō patit ab vno equaliter cōpōsito ex aqua feruentissima ꝛ niue. ne ab vno equalr cōpōsito ex terra ꝛ aqua. ꝛ p ꝫ̄s est illi sile ſm tactiuas qualitates. Cā. n. non agēdi ꝛ ñ patiēdi i illꝰ ꝛ nō sentiēdi nō ē alia q̄z actualis silitudo. ꝛ sunt exēpla Hal. p.° d cōplexionib⁹ cap.° vltō. Et pōt ad ħ addi ratio quā q̄ ē feci in qōe de ꝓpinquitate ad equale pondus. ꝛ tā diu elegit q̄ꝓpīque cutis illi qualitati ē cutis uole manus. ꝛ postea in extremitate digitorꝝ. qz ista ē iudex tangibiliū ordinata a nā cū sit optimū tactus insīm ꝛ declinatio iudicis oz esse equalis. qz nō plus ad vnū q̄z ad aliud vt percipiat ōe egrediēs ab equalitate Nam ꝓpriū sensibile tactuū ē extmū nō medium vt sumit 2.° de aia cōmēto .118.° sz hec oia ē exposita sunt. ꝛ iō non prolongo.

Et debes autem scire.

Postq̄z docuit aliqd de ꝓpoe actuali quo ad qualitates ꝑmas tāgibiles q̄ sunt eiusdem spēi cum elemētarib⁹. Intendit hic aliqd dicere de cōplexione q̄ est talis in po.° ꝛ ħ pluri mū q̄z tū ad hāc artē attinet repit in medicis licet in cibis medicinalib⁹ ꝛ in multis alijs reperiri possit. Soluz igitur de medicinis logtur hic Aui. Pp.° docēdo qūo apud medicos dicunt tpate. 2.ª ibi Et sil̄r qūo dicant calda vel fria. Dicit p.° q̄ cū dicim⁹ medicinaz esse temperatā. nō intelligimus q̄ sit tpata ad pōdus ad sensum ꝑus datū. qz illud esset ipossibile. Et nō intelligim⁹ q̄ hēat tēperamentum humanū. i. cōplonē oio similē cōplexiōi hūane. tūc. n. oīs medicina tēperata essz de subā humana q̄ ē falsum. Cōplexio. n. ꝓpria hois ꝑparat ad formā hois. sed intelligim⁹ q̄ applicata corpori hūano in dosi cōuenīēti. alteraf p.° a corpe humano. ita vt recipiat ab eo qualitatē q̄ nō subingredif tpamentū hūanū ꝛ ideo nō operabit in ipsuz corpus qualitatē corpus excedentē. Ubi cōsidera q̄ medicina hic sumit vt ꝫ venenū ꝛ ꝫ bezoar ꝛ cibū. distinguit ꝛ sumitur ꝑ tali in po.° nō in actu. Ex ħ dicto intellige nō sequi. ē me.ª tempera ta. ḡ non alterat corp⁹ ꝛē. Sed solū seqt q̄ ñ alterat ex latitudinē postquā ad actū fuerit ꝺducta. Et attēde q̄ me.ª temperata licz nō sit vnicuiq̄ membro nostri corpis similis i cōplexione. neq̄ ātequā ad actū reducaf. neq̄ etiā postq̄z ē ad actū reducta. qz tñ est conseruās calorem nālē cōem. ꝛ vnl̄r conseruātem vnū qd̄q̄ mēbroꝝ q calor ē spūs. iō dī totum conseruare ꝛ vniuſ cuiusq̄ mēbri conseruatiā mediate licet non imediate. oz tñ videre an si me.ª in vaporē conuertaf similez spūi in ḡdu caloris q̄ quēadmodū sps est aptus calefacē omnia membra corporis ita esset i.° medi.° Et q̄ sicut mltitudo quātitatis sps ꝛ sāguinis facit cānem qualitatīe non solū quātitatie caliditorē ita faceret hic vapor. Et iō ſm ħ esset me.ª temperata mēbroꝝ alteratiua. Dicit āt conseruare tēpatuz corp⁹ non qz vnū quodq̄ membꝝ conseruet. sz qz applicata i dosi debita nullum alterat ex suū tempamētū ꝛ calorē comunē conseruat prohibēdo lapsū ei⁹. Nō si dicaf spiritū mēbra non alterare. hoc ē falsum. Cū sāguis ꝛ sps calefaciāt ex tēpamentum cum mēsurā excedunt ꝛ q̄ calefaciat sanguis mēbra. hoc colligit 2.° primi caplo ꝺ eo quod comedit ꝛ bibitur. Uerum ēt concesso q̄ spirit⁹ propter talē proprietatē cnzrētē iterā ipsum ꝛ membrū calefaciat ipsū ex tēperamētum. Querit quid prohibet ēt illā proprietatem inueniri in me.ª tempata ad actū reducta per quā prohibef membrum alterare ex suū temperamētum. ꝛ ꝑz q̄ nihil vetat. Utq āt omnis me.ª tēperata postquā est ad actum reducta nullo modo alteretur a corpore vel alteret. sed intra latitudinē tēpamenti. nunc nō

UVA. BHSC. IyR_045_1

oportet videre. vtraqz enim istaꝝ dispōitionū sufficit ad hoc ut dicaſ temperata ad mentez Aui. hic. ꝛ querere an medicina tpata dicaſ talis rᵘ. hōis absolute uel rᵘ. tpati magis pertinintz 2ᵒ huius capᵒ. de eo quod comediſ ꝛ bibitur. vbi ēt uidebiſ Utꝝ sit possibile aliquā medicinā cōuerti i uaporē caſm ꝙ possit vnū quodqz mēbꝝ corpis imediate cōseruare siē pōt spūs vitalis nō obstante ḡduali dissimilitudie actualis caloris. Et ēt utꝝ sit reperibilis medicina hēns ptes difformes ita ut vnicuiqz mēbro hēat partē ꝓportionatā q̄ ad illud mē bꝝ attrahitur cū ad actū fuerit reducta sicut in cibo tpato tales ptes difformes repiuntur hec enī non uidēſ ipossibilia. Attēde 2ᵒ ꝙ aliqua dī medicina tpata in actu sicut hō tpatus hōi temperato. aliqua in potᵉ sicut buglosa. aliqua a ꝑpetate licet iproprie dicaſ medicina ut saphir'. ꝛ aliqua p se ē ꝑpata ita actuari a cōpe humano ut sit temperata. alia per accidēs ut vestis. Hic tū sumiſ ꝑ tali i potentia p se ꝛ ꝑprie dicta. Et dicīſ ēt medicia tēperata q̄ nullo. alterat corpus sz resistit alterationibus agere a qualitate qz p qualitatem actiuam resistit.

Et similiter cum dicimus.

Docet hic quid p calidā aut friam medicinā intelligiſ. Et diuidiſ in duas ptes. Primo hoc. 2ᵒ infert q̄dā corrolaria. ibi Qua propter medicina. Dicit pᵒ tria. Primū est ꝙ nō iō dicit medicinā calidā qz sit in sūmo caliditatis. qz tūc solus ignis ꝛ sibi similis in calore diceret medicina calā. Dicit 2ᵒ ꝙ nō dicīſ medicina calā qz in sua suba. i. cōplone subali ꝛ imediate ꝑparāte ad formā sit calidi oꝛ corpe humano. qz tūc p tēperatā intelligeremus q̄ esset humane cōplexiōis cuius oppositū dictū ē ſ. Et pz ꝛña. qz si dicīſ calā per cōpationē ad ꝑpam cōplonē quā hēret. non per cōparatōz ad effectū quē est apta facere in corpe humano. tūc pariter diceret tēpata ex siſitudine cōplexionis eius cū complexiōe humana tēperata. Dicit 3ᵒ ꝙ meᵈ iō dicīſ calida. qz postqz reducta ē ad actū p eam est apta ꝓuenire in corpe humano caliditas maioꝛ ea cū qua stat humanū tēperamētū. ꝛ similiter de fria. Et pōt dici ꝙ intelligat ꝫ absolute de quocūqz hōine ꝙ calefieret a calida vel tm̄ de tpamento iuxta uarias opiniones de gradib' medicinaꝝ de qbus infra dicemuſ Breuiter igiſ meᵈ dicīſ calā uel fria a medico pp opōnem quā est apta facere in corpore humano. Ubi nota ꝙ ſ de tēperata dixit ꝙ patiſ a calore nāli ꝛ afficitur qualitate qua corpis humani qualitates nō ſupergreditur Hic uere dī ꝙ medicina calida uel fria afficiſ qualitate aliqua a calore corpis humani. qa nō omnis medicina talᵉ reducīſ ad actuz. qz acqrat qualitatē p quā operet i corpᵒ a calōe hūano ut oñdā i caᵒ ꝺ eo qꝺ comediſ ꝛ bibiſ

Qua propter medicina est.

Infert correlaria. ꝛ pz. Nā ex quo medicina nōⁿ dī talis nisi ex opatōne quā facit postqz est reducta ad actū a calore corpis. Et in diuersis aialibus ꝛ in diuersis hoibᵒ ad aliū ꝛ aliū actū reducīſ. Et sīr ista sī cozᵉ varioᵒ passibilia. Nō est mixᵗ si meᵈ eadē in vno corpore operaſ calefaciēdo ꝛ i alio infrigidādo vᵉ minᵘ calefaciēdo. Ex quo pz ēt cā pmutatiōis medicinaꝝ. ꝛ h magis tractabiſ 2ᵉ huiᵘ.

Postqz igitur.

Nunc determiat de 2ᵒ mēbro principalis diuisionis intellecte ꝑpe pricipiū capituli. ſ. de cōplexione distēpata humana. Et diuidiſ in tres. Pᵒ ponit numeꝝ istaꝝ distēperatarū. 2ᵒ declarat vnā quāqz. ibi hec octo. 3ᵒ ponit quasdā subdiones. ibi vna quaqz. Primū pz qz vnī cuiqz mō equalitatis sī. 8. spēſ ꝓkonis iequalis siue distēpate mō q̄statim dicetur.

Et hec octo proueniunt.

Nunc vnā quāqz declarat. ponēdo dionē distemperate p quā p bimēbris diones tādez venimus ad. 8. spēs. ꝛ diuidiſ in duas. Pᵒ ponit dionem. 2ᵉ ibi Et simplex qdē. Pōit subdiuisiones. Dicit pᵒ ꝙ distēperata cōplio q̄ non est nisi ista in qua est egressus ab equalitate. aut est quando receditur ab equalitate p qualitatē vnius ꝓtietatᵗ tantum. Et est cōplexio distēperata simplex. aut qñ fit recessus ab equalitate p qualitatē ābaꝝ ꝓtietatū tāgibilū. ꝛ est distēperata cōpositā. nā in illis duabus ꝓtietatib' cōsistit tpamentū. Ex quo intelligis ꝙ licet mala complexio caā nō fiat nisi cū recessu duaꝝ qualitatū a tpamēto. ſ. excessu caliditatis ꝛ defectu fritatis. nō tū dicīſ mala cōplexio composita. qz nō est nisi i qualitatibus eiusdē ꝓtietatis ſz simplex. Cōsiderandū de cōplexione distēperata simplici. vtꝝ dāri possit. Uideſ discordia inter Gal. ꝛ Auer. Unde gali. pᵒ de cōplexiōib' ꝛ pluries alibi uult ꝙ pōt esse aliqua mala cōplio simplex. ita ꝙ sit distēperata i calido ipsa existente tpatā in sicco. ꝛ fundaſ super h argu.

Dis dispō q̄ potest inueniri cū utroqz duoꝝ ꝓtioꝝ potest inueniri cū medio iter illa cōtraria. Sed distēperata cōplexio pōt reperiri calida cū siccitate a pdñio ut in colerico. ꝛ potest inueniri cū humiditate ut in sanguineo. ꝑ

UVA. BHSC. IyR_045_1

põt inueniri cũ tpato inter humidũ ⁊ ſiccum
Auer. aũt 2°. coliget nõ uult eſſe poſſibile. ꝙ inueniat diſtempata cõplo in vna ꝯrietate qn ibi ſit diſtẽpamentũ in ambabuſ ꝯrietatib⁹
Et rõ eſt qz cõplexio in paſſiuis qualitati bus ẽ mã cõplexionis in actiuis ſz diuerſa foꝛ ma regrit diuerſã mãz. Igitur nõ põt variari cõplexio in actiuis qn fiat variatio i paſſiuis Et qi per ſimile argumentũ ꝓbat ẽt ẽ. Ad aũt paſſiue qualitates ſunt mã actiuaꝝ. ſũitur ex 4°. metha. Nota tñ ꝙ nõ uult Auer. ꝙ ſi diſtempamẽtũ ẽ in actiuis tm̃ ꝙ dẽat dici egritudo ꝙ in paſſiuis ſit diſtẽperamentũ tm̃ ꝙ debeat dici egritudo. qz non ẽ neccium tm̃ diſtempari humiditates q̃tum diſtemperatur calitas. Et ſi q̃ratur quãtum ẽ ⁊ qũo oꝛ di ſtẽpari paſſiuas in cõparatiõe ad actiuas fac ta actiuaꝝ diſtempãtia. Rñdetur ꝙ hoc eſt ignotũ. Vel ipoſſibile ẽ ꝙ ꝑciſſe ſub eadem mẽſura paſſiuoꝝ ſint due diuerſe cõplexioneſ in actiuis. Et ꝫ ẽ cã qr̃ cõcedit Auer. errorẽ Gal. eſſe puũ ⁊ nõ dare impedimentũ in arte 2°. colliget cap°. p°. Et quare 3°. colliget dicit ſpẽs egritudinũ cõplexionaliũ eſſe octo inter quas nuãt. 4. ſimplices. Cõueniũt ḡ ãbo in iſto ꝙ ſtat eſſe egritudinalẽ lapſum in actiuis nõ exñte lapſu egritudiali i paſſiuis. ⁊ ecõtra Sed dr̃ñt qz Gal. dixit ꝙ cũ eadem menſura ꝑciſe. ſ. actiuaꝝ ſtat diuerſa menſura paſſiua/ rũ ⁊ eꝯ. Auer. aũt dicit hoc eſſe ipoſſibile.
Ego ãt eſtimo ꝙ ſtat aliq⁹ duo hẽre de mẽſu ra paſſiuaꝝ equaliꝝ q̃ non habent equaliter de actiuis q̃ ſunt ꝑme qualitates. Patet capiẽ do flegmaticũ ⁊ ſanguineũ. ⁊ tũc vl̃ hñt equa liter de humiditate. ⁊ hẽo ꝓpoſitũ. Vel vnũ ꝫ plus ⁊ quocũqz ſit illud. Ponat ꝙ ſm ãbas ꝯrietates reducat ad tpamentũ reliquo nõ variato in ſua cõplexione. Et ꝓz ꝙ i hoc motu aliq̃n habebũt equaliter de humiditate cũ nulla fiat ſubita humiditatis deperditio ut ſuppono. ⁊ tñ nũq̃ hẽbunt equalẽ menſuram caloꝛis. vt ꝓz intuenti. Nec ſm hoc paſſiue ſunt ꝓpa mã actiuaꝝ. cũ mã prima imediate ꝑmas qualitates recipiat. Credo Auer. in telligere de cõplone q̃ ẽ qualitas 2ª. Et i iſto eſt Auer. põ ſuſtentabilis. Nec argumenta Gal. ꝓbant ꝙ ſit poſſibile flegmaticũ ⁊ ſãgui neũ hẽre ꝑciſe equalẽ ḡdum cõplexionaliſ hu miditatis. In illo aũt motu ſtatim imaginato nõ intelligim⁹ motũ in cõplexione q̃ eſt quali tas facta ex primis. ſed in ipſis ꝑmis qualita tibus quare equalẽ mẽſurã paſſiuaꝝ cũ diuer ſis actiuaꝝ nõ negaret. Expõ aũt cõis auer. q̃ dicit ꝙ nõ accit mutatio i actiuis qn accidat in paſſiuis in relatione ad opõnes nõ in qua litatibus in ſe eſt ꝓp Auer. ſñiaꝝ. Vaꝝ ſic nõ reꝑhendiſſet de calore pueri ⁊ iuuenis Gali. qui dicit caloꝛẽ equalẽ. qz Gal. nõ dixit iuue nis caloꝛẽ oĩno ſilẽ eſſe opatiuum cum caloꝛe pueri. vt conſtat.

Et ſimplex quidem.

Dicit p°. ꝙ mala complexio ſimplex. aut eſt cũ exceſſu in qualitate de ꝯrietate actiua. aut de ꝯrietate paſſiua. Itẽ de actiua aut erit ex/ ceſſus in caliditate cũ equalitate humiditatis ⁊ ſiccitatis. aut in ſritate cum eadem qualita te paſſiuaꝝ. Et itez ſi erit exceſſuſ in ꝯrietate paſſiuaꝝ. aut erit in ſiccitate cum tpamẽro in actiuis. aut in humiditate cum eodẽ tpamen/ to. Et ſic ſiũt. 4. ſpẽs male cõplexiõis diſtem pate ſimplices. ſ. calida tm̃. ſria tm̃. ſicca tm̃. humida tm̃. Et ꝫ tã uez eſt de mala cõplone ꝑternãli q̃ non cõuenit ẽtuti ꝑ ſuis opõnibuſ faciẽdis. Et hec dicitur tanta rª. ꝓpe cõple/ xionis non rª. temperamẽti abſolute q̃etiam de mala cõplexione nãli que eſt cõueniẽs vir tuti ꝑ faciendis opationib⁹. Et oꝛ tãta reſpe ctu abſolute tẽperamenti. Dicit 2°. Auice. quo ad iſtã partẽ ꝙ ille .4. cõplexiones ſim/ plices nõ diu durat in ſua ſimplicitate ſerua/ to tpamẽto in alia ꝯrietate in qua nõ eſt lap/ ſus in ſilẽ ḡdu tẽperamenti in quo ſeruareť in corpe tẽperato in ãbabus ꝯrietatib⁹ aliſs pa ribus. Et iſta ẽ ꝓpria huius loci expõ. nam oẽs alie hẽnt repugnãtiã. Dicit 3°. ꝓbãdo iſtud ſecundũ ꝙ caliditas maioꝛ q̃ꝫ oꝛ reddit corpus ſiccius q̃ꝫ oꝛ. i. ſi fuerit corpus calidũ tm̃ ⁊ tẽperatũ in paſſiuis nõ ſubalẽ in eodẽ ḡ du tpati paſſiuarũ in quo ſeruaretur cũ tẽpe/ ramẽto actiuaꝝ aliſs paríb⁹. ſed cito fit ſicc⁹ q̃ꝫ fieret cũ actiuaꝝ tpamẽto. Et iõ ſepe cõti git ꝙ fiat ſiccũ rª. tpati qz latitudinẽ tpamẽti egrediatur. Licet aliq̃n cõtingat ita modicũ eſſe lapſum in calo ⁊ tẽperatũ in paſſiuis eſſe in exĩmo tpamenti ẽſus humiduz qõ remane bit tẽperatũ in humido ꝓ totum vite decurſũ cum ſit in eo minoꝛ ꝓpoꝛtio ad cõſumãduz ⁊ exiccãdum q̃ꝫ vt in dato tpato modus caleſa ciendi excedat. Et ſritas maioꝛ q̃ꝫ dẽt facit corpus humid⁹ q̃ꝫ oꝛ humiditate exĩnea que remanet ꝓ viã indigeſtionis maioꝛis. licz ipz faciat humid⁹ fortaſſe ad ſenſum ꝓpoꝛtiona/ tũ ſenſum ꝑcedẽti. Et ſiccitas maioꝛ q̃ꝫ debz facit corpus frius q̃ꝫ oꝛ. cito intelligitur ꝙ mꝫ tum excedẽs ſiccitas facit corpus frigidꝫ vt ꝓz in bijs qui maraſmãtur quod accit ꝓpter defectum ꝓpꝛij ſubiecti caloris qõ ẽ humidũ
Vel 2°. ſ. ſiccitas maioꝛ q̃ꝫ dẽt reddit tem/ peratũ in actiuis frigidius cito q̃ꝫ oꝛ. i. facit ipſum citius incurrere ſenectutẽ in qua corꝑ

UVA. BHSC. IyR_045_1

est frigidius q̄ oportet respectu eius quod est temperatū. ꝛ humiditas maior q̄ dēt si fuerit multū excedes reddit corpus frigidius q̄ oz citius q̄ siccitas. qz p viā suffocatiōis calidi citius infrigidat corpus q̄ p viā marasmi ꝛ cōsumptionis humidi. Si aūt humiditas fuerit modicū maior q̄ dz seruabit corpus i calliditate sua satis multo tpe. sed tandē in senectute pp multitudinē multoꝝ flegmatū reddit ipsum frigidū tpato. Et has expōnes seruat.

Dicit 3.° quo ad hāc ptem q̄ ex oībus itelligas q̄ equalitas. i. tpamentū ꝛ sanitas magis attinet calliditati q̄ fritati. Et auctoritatē expōnem ꝑ hūstis. nō intelligēdo q̄ ōe sanū sit calm̄ p absolutū dñuz calozis actualis q̄ ē qualitas pma super fritatē. sed qz aīa magis utitur calore in opōnibus suis q̄ frigore ꝛ si caloz sit aliqñ frigore remissior ut os digerit calliditate sua ꝛ nō frigiditate.

Composita vero

Dñdit q̄ dicanť distēpate cōpōite. ꝛ qūo earū sint. 4. spēs. ꝛ totū pz. Attēde tñ q̄ cū corpus posset dici distēperatū per qualitates occultas q̄ dicunť a medicis cōplo insequens māz. ꝛ posset ēt dici distempatū pp qualitatef aliaſ a cōplone ut p opacitatē cornee vl̄ cristalline. ꝛ posset dici distemperatum in complexione manifesta pp indebitā dependētiā calozis a partibus elementarib⁹ cōstituentib⁹ ꝛ a spiritib⁹ ꝛ sanguine. ꝛ pp g̃dualē distantiā a tpamento in cōplexione insequente formā solum de distēperantia ista. ultio accepta hic loquitur. Quo impossibile est aliqd esse sil̄ caliduz quod sit frigidū vel aliquā esse distēperatā nisi mōis p̄dictis. Reliquis aūt modus supponēdo distēperatū cōcedende essent iste cōclusiones. Aliquis ē cōplexionalis distēpat⁹ q nec ē calidus nz frius nec humidus nec siccus r.ᵛ tpati. vt pz in corpore humido nāliter p febrem via resolutiōis venīēte ad mortem. qđ in certo casu in aliquo instāti ante mortē erit p̄cisse corrñdens tpato in g̃dibus p̄mar qualitatū. 2.ª 7.° aliq̄ est corp⁹ p totū bēns malā cōplonē calidā ꝛ malā cōplexionē friaz Patet i ethico ethica senectutis calitate ignis febriente effimere. ꝛ multas plures quas pp breuitatem omitto.

Una queque autem.

Ponit subdiuisiones octo modoꝝ. ꝛ sunt clare oēs usq̄ ad finem capitli. Attende tñ q̄ Auer. 3.° colliget cap.ª p.ª uult ēe difficile dare egritudinē simplicē cū mā. Et rō qz si mā dz malignari plurimū est ꝑpter egritudinē in mēbris nō pendentē ab illa mē malignatione aut ꝑpter cām p̄mitiuā q̄ plurimū alterando humorē alterat mēbr. Et sic in membro sunt due male disposōes ꝛ licz posset accidere oppositum. hoc esset rar ꝛ difficulter.

Medicus aūt phisico credere.

Facit quod dictuz est in prin.ª capitli ꝛ pz.

Capl̄m p̄mū de cōplione mēbroꝝ.

Ideo quod deus:

d In isto capitulo de cōplexionib⁹ determinat de cōplexiōe ꝯcta ad membra. large sumendo mēbra ꝑ reb⁹ corpalibus in corpore nostro nāliter repert̄. Et diuiditur in duas ptes. Primo ꝓbat q̄ membra nostri corporis sūt diuersaꝝ complionū. 2.° narrat membroꝝ cōplexiones. ibi Qđ aūt in corpore

Be prima pte supponit q̄ deus dedit vnicuiq̄ aiali ꝛ vni cuiq̄ mēbro cōplexionem sibi magis cōuenientē ꝑ actionib⁹ ꝛ passionib⁹ mēbri ſm possibilitatē. Et ħ est ꝓbatū in nālibus qz semp nā facit de possibilib⁹ qđ melⁱ⁹ est. Dicit 2.° q̄ deus dedit cōplexionē hōi tpatiorē q̄ esset possibile in ħ mūdo repiri. q̄ cōplexio fuit cōueniens suis ⁊tutib⁹ qbus hō agit ꝛ patit. ꝛ vni cuiq̄ humāo mēbro dedit cōplexionē sibi magis cōuenientē. Et p̄mū pz qz cōplexio humana pfectiorē formā suat in mā q̄ aliqua alia. ꝛ secundū pz ex primo.

Dicit 3.° q̄ ex hijs seq̄t q̄ membroꝝ hōis alia sūt calidiora. alia sunt frigidiora. alia humidiora. alia siccior. Pz ꝑ ħ q̄ mēbra. que dā i sui operatiōe indigēt pluri calliditate. q̄dam pauciori. ꝛ sic de humiditate ꝛ siccitate. Sed vni cuiq̄ mēbro donauit deus q̄ magis meret̄ ꝑ sua opōne. g̃ ꝛc. Attende q̄ licet aliquod aial melius pficit aliq̄ operationem q̄ hō. vt uultur odoratū. linx visum ꝛc. Tñ illa mēbra in illis aialibus brutis nō habēt pfectiorē cōplexionē q̄ sibi cozrñtia in hōine. qz complio in mēbro humāno existēs pfectiorem formā seruat in mā. Cōplexionū enīz q̄ spe differāt. ista ē pfectiō cū q.ª stare pōt i mā forma pfectior. Sz cōplionū eiusdē spēi. ista est pfectioz q̄ est sue forme cōueniēti⁹ instīm.

Quod autem in corpore ē calius.

Narrat cōplexiones mēbroꝝ. ꝛ diuiditur in. 4. sicut. 4. ordines ponit. 2.ª ibi Frigidi⁹. 3.ª ibi Humidius. 4.ª ibi Res aūt siccior.

In p.ª parte ponit talē ordinem mēbrorū calidoꝝ. p.° spūs ꝛ cor. 2.° sanguis q licet in epate gnētur. tñ ꝑpter eius cōtinuationē cuz corde recipit ab eo pl⁹ calitatis q̄ bēat epar

Aug q. opatio est imperfectior q. natura mota eam spē & alia ex spēb

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et intellige tã de sanguine in vẽtriculꝭ cordis ꝙ̃ de sanguine in ipso epate exĩte. Sp̃s autẽ a corde ad epar venẽs magis calefacit sãgui nẽ epate. Et ꝓpter melius applicari. ⁊ ꝓpter patientis aptitudinẽ. 3º epar ꝙ est sicut sanguis choagulatus. i. factũ ex sanguie choagulato a calido tm̃ ꝙ separauit inde subtiles ptes ⁊ calidas sanguis ita choagulatus minus calidus sanguie remansit. 4º caro. s. simplex q̃ est frigor epate qz in ea sũt mixti villi neruoꝝ q̃ sunt frigidi. 5º sunt musculi q̃ sũt frigidio res carne simplici pp multos villos neruoꝝ ⁊ ligamentoꝝ q̃ ad eas venũt plures ꝙ̃ ad sim plicẽ carnẽ 6º est splen q̃ est frigor musculis ꝓpter meliam q̃ ad ipsum attrahit. 7º sunt renes q̃ sunt modicũ calidi qz modicꝰ sãguis in eis cõtinet. 8º tunice arteriaꝝ que non sunt in nuõ calidoꝝ membroꝝ. ppea ꝙ ptici pãt corpore neruoso. sed ꝓpter calorẽ actualem quẽ recipiũt a spũ ⁊ sanguine cõtento in eis. 9º sunt corda venaꝝ que minus sũt calida arteriis. qz a solo sanguine qi calefiũt rª arteriaꝝ. Et postea est cutis que est tẽpera in calore. Attende tñ ꝙ cũ aliquis sit vitalis sp̃s. aliqs animalis. aliquis nãlis quorũ distinctiones infra ponã. Tamen de vitali est sermo cũ dr̃ ꝙ est calidior res q̃ est in corpore Mã aialis ⁊ nãlis vterq; ẽ vitali frior. nõ tñ oz ꝙ qlibet sp̃s aialis aut nãlis sit vitali frigidior. vt ꝓbaf ponẽdo ꝙ .a. sit sp̃s aialis nũc primo genitus ex vitali. ⁊ seqf ꝙ nõ per quãcunq; calelactionẽ desinit esse sp̃s aialis sed p qualibet calefactionẽ de possibili fieret aliquo vitali calidior. g̃ ⁊c. Sp̃s ẽt vitalis aliquis est a corde trãsmissus ad mẽbra ⁊ ab illꝰ alteratus. Aliqs ẽ adhuc in corde reseruatꝰ de quo est sermo sp̃s ẽt in corde reseruatus fm ptem est in porositatibꝰ cordis sibi appatus ad ꝓpria opera exercẽda. Aliquis est adhuc sub forma cõi pmanẽs aptus a corde ad alia mẽbra pelli. ⁊ de ꝟ maxime Aui. itelligit

Utꝝ vero ille sp̃s sit corde calidior. licet Gal. nõ tetigerit ⁊ auic. nõ dixerit. Doctoresf tñ ꝓbabiliter volũt hũc sp̃m suba cordis ⁊ ẽt aggregato ex suba cordis ⁊ spũ appriato cordi esse calidiorẽ. qz suba cordis bz de elemẽtis frigidis plus ut aqua ⁊ terra. Utꝝ aũt sp̃s appriatus cordi sit calidior cõi spũ. vel eꝯ. est ꝓbleuma meo iuditio neutꝝ. Sed tñ qualitercũq; dicaf sp̃s est a corde genitus. ⁊ tñ est corde calidior. quod uel iõ cõtingit. qz cum corde ad sp̃s gnãtionẽ cõcurrit spũs p cedẽs tm̃ hẽns de caliditate quãtumq; seqns Uel qz sp̃s gnãf a corde pº remisse caliditatis cũ ipso. postea seipsũ mouet ad caliditatez intensiorẽ sue forme cõuenientẽ. Uel 3º motu quodã in ventriculꝭ cordis calesit. Aduẽte 2º ꝙ aput auctores .4. maneries cõplonũ cõsiderãf fm quas mẽbra sibi iuicez possunt cõparari. Una ẽ innata ⁊ hec est 2º merito miscibiliũ in mẽbro repta. 2ª ẽ influẽs ⁊ est cõplexio repta in mẽbro data sibi a spũ ⁊ sanguine transmissis ad ipsum ab aliquo mẽbro alio uel exũtibus in eo. Et in hac cõsideramus duas mẽsuras qm̃ una ẽ mẽsura cõuenies membro simplici p sua opõne inq̃tuz ẽ simplex talis spẽi. Alia ẽ mensura cõueniens mẽbro simplici inquãtũ ẽ pf talis organici talem opõnem debẽtis opari. vt uerbi gr̃a caro oy aflegmatis nõ indiget multo calore ifluente ad pficiendũ eius opõnez sibi debitã vt est caro muscli fz ut est caro talis musculi fortis motus ⁊ qi continuũ indiguit multo calore. 3ª ẽ cõplo inata actuata pfluẽtẽ ⁊ est agg̃gata ex bij duabꝰ dictis in qua possumꝰ imaginari duaf mẽsuras quẽ edmõz in imediate p̃cedẽti. 4ª est cõplexio repta in mẽbro merito ꝓpinqtatis vel distãtie a fonte caloris quo neruũ cordi ꝓpinqũ ⁊ ossa magis calos dicimus neruo pedis. Et fm mentẽ Bentilis. quẽ in ꝟ moderni sequnf Aui. aliqñ graduat mẽbra fm vnã de istis. ⁊ aliqñ fm aliã. Et ꝟ fecit vt faceret nos itelligere varias mẽsuras esse a medico cõsiderãdas. Ute aũt quibus in cognitiõz taliũ cõplexionũ venimꝰ non sũt tm̃ tactus. sed rõ. existimatio. auctoritas. sensus. ⁊ plereqz tales vie. Quod ãt dixit Gal. 2º complonũ. ꝙ regula calidi ⁊ frigidi nihil ẽ preter tactũ intellexit de frõ ⁊ calido actuali ⁊ quo ad mẽbra q̃ facile p se possunt tãgi. Et quo ad hec alia a tactu. rª eius sunt qi nullꝰ momẽti. ⁊ iõ hijs dictis auctoritas nõ repugnat. Et ex hijs potes videre ꝙ ista nouem q̃ ponũf in numero calidoꝝ nõ fm eandẽ mensurã ⁊ manerie g̃duanf. Nam sanguis p cõplexionem eius merito vicinitatis ⁊ cõtinuitatis cũ corde. Caro simplex merito cõplexionis inate ⁊ influentis quo ad primã mensuram in ea cõsideratã dicif calidior musculo. Que tñ fm quosdam quo ad secundã mensuram consideratã in influente que est caliditas conueniens carni musculi p ꝙ̃to est pars dati organi debentis exercere motũ est carne illa musculi frior. cum multa ⁊ amplior calitas requiraf ad motũ ꝙ̃ ad sensum tactus. vt sumitur quarto de accidenti. Si quis tamen stricte consideret mentẽ Gali. secũdo de complexionibus capitulo tertio. Intendit gradu are cõplexiones mẽbroꝝ quo ad actualẽ mẽsuram primaꝝ qualitatũ in eis reperta p tac

UVA. BHSC. IyR_045_1

tum solummō bene pceptibilē quo ad calorē ⁊ frigus ⁊ p tactū cū quodā discursu quo ad hu. ⁊ sicc. Et q̄ ista sit mens Gal. pz p⁹. q̄ loquit de actuali cōplexione. qz in cap⁹ secūdo dicit. Sensu igitur oz expiri corpus calm aut frigidū quod est actu tale ⁊ po⁹ nō. Et ī fine capituli tertij vbi ponit cōparatiōz membroz dicit. Et regula cognoscēdi itez ē sensus tactus quēadmōz narrat Jpo. in suo libro de nā humana. ⁊ in prin⁹ eiusdē capituli dicit. q̄ regula in calido ⁊ frō cognoscēdo nihil ē pretē tactū. Et ō humido ⁊ sicco ut dixi statī intelligendo p tactū solūmō bene pceptibile quo ad calorē ⁊ frigus. Et p tactū cū quodā discursu quo ad humidū ⁊ siccū. Sed cum comparant mēbra ad inuicē intelligit de mēbris hōis eiusdē tpati uel lapsus ꝓportionati p totum lapsi ⁊ quo ad oia mēbra nāliter dispositi. ⁊ ceteris positis in mēbris cōparatis paribus quātum est possibile. Et hoc mō dices q̄ caro simplex posita pitate in cōplone influente sicut est possibile. qz pōt repiri in corpe sano musculus bēns pcisse tm̄ de influente calidtate. sicut caro gingiuaz est calior musculo pp dispitatē in cōplexione inata. Et fm hūc modū faciliter oia saluabis. Attende vltimo q̄ licet dicat supius in alio cap⁹. q̄ caro est membz maxie ꝓpinqū equalitati pōderis Et nūc corpora venaz fm caliditatē ponunt ꝓpinquioza cuti q̄z ista. ⁊ tamē nō repugnā. qz caro est propinqua equalitati a pondus in vtraq̄z equalitate. sed corpa venaz p siccū satis distāt. Vel dici pōt q̄ aliqua caro ē ual de ꝓpinqua equalitati illi fm calm ut caro in extremitate digitoz. Hic aūt cōparant suppōta pitate in cōplexione ifluente cū cōdictōib⁹ ē dictī cū qb⁹ aliq⁹ vēa ē fria r⁹ equal ad pōd⁹.

Frigidius vero.

Ponit ordinē frigidoz in nostro corpore ⁊ pz. qd dicat. Et p flegma intelligas flegma nāle quod actuali frigiditate ē frigidī⁹ q̄ō est in corpe nostro mere nāliter dispositō. lz igit melācolia nālis p flegmatis cōgelatiōez fieri possit. tamē ipsa nō est in corpe mere nāl⁹ dispositō. Quod si dicat flegma nāle modicū distare a sanguinis natura. hoc est potentia nō quo ad actualem cōplexionē. Attende secundo q̄ pilus sit ex fumo terrestri spisso viscoso p aeris vel cutis frigiditatē coagulando Est ergo māliter satis frigidus. sed qz ille fumus est aliqualr aduſtus quod nō cōtingit in flegmate. iō ponitur minus frius flegmate. Quod si videatur nos calefacere. hoc est reflectendo calorē nostrum. ⁊ p accns ad quez sensum dicit Arist. q̄ plumbū est calidius lana quinto probleumatū probleumate .19⁹. Os vero. cartilago. ligamentū. ⁊ corda ponūtur frigidiora fm q̄ sunt magis terrestria. sed pāculus ponit minus frigidius corda. licet uterque cōponatur ex neruoz villis ⁊ ligamētoz vt infra in summa de mēbris. qz magis calefit a carne ⁊ membris calidis quibus iuz ponit propter eius extēsionē. Et hoc maxime ō paniculo sensum dante ⁊ simul regente. Neruus vero est calidior qz pluri spū participat ⁊ sic motiuus minus frigidius est sensitiuo tātū eadem cā. Sed de nucha ⁊ cerebro visus est Aristo. secundo de ptibus aialium capitu⁹ 7⁹ aliter sentire Vbi uult nuchā esse calidaz ⁊ cerebri fritatē tempare. Sed Galie. secundo complexionū ⁊ Auic. hic ostendit nuchaz esse friozē. qz cū sit mēbrum cū cerebro ex angue ⁊ qi eiusdem nature quo ad mām vt docet sensus cū cerebz indigeat pluri spū vt generet animalē p toto ⁊ magis calefit in directo positū sup coz ⁊ magnas arterias. videm⁹ ⁊ multas vndiqz circūdare cerebz. Et signa huius sūt qz rigores incipiūt a nucha plexq̄z Jdeo cōiter vt medici hanc sītiam sequamur

Utrum aūt cerebz sit frium. repiunt tres modi. Primo tñ notādo q̄ in cerebro tripliciē ymaginamur cōplexionē. primo innataz. secundo inatā actuatā p influentē ꝓpter opationem cerebri neccīaz. tertio totā mensuraz calozis in cerebro existentē tā rōne influētis spūs q̄z vapoz ⁊ fumozū ad caput ascendentium. Et tūc moderni volūt q̄ quo ad duas p mas mēsuras est frium. Et hoc dicūt voluisse hic Auic. ⁊ Gali. secundo de cōplexionibus. Et rātio est qz ista cōplexio cōuenientissima est p cerebri opationibus vt pz. qz gnātio aial spūs ex vitali pficit magis frio q̄z calido cum aialis sit frioz vitali. Et qz debet resistere fortibus alterationib⁹ motus ⁊ sensus ad ipsum termiatis quod sit maxime frio. ⁊ qz est prīcipiū somni. Sed quo ad tertiā mensurā dicunt ipsum calidū. qz indiget euentatōe ⁊ tactu apparere ⁊ expientia. qz in estate oz nos custodire cerebrū ab aeris fritate qñ discopertū fuerit. vt pz in cura vulnez capitis in qbus os est fractum.

Ego estimo cerebz nāliter disposituz quo ad cōplexionē actualē in suba cerebri reptaz esse frigidū. Et tetigi ipm in habēte cerebruz discoptum ⁊ apparuit friuz qñqz. ⁊ quādoqz calidū. Sed nescio vtz esset in nāli dispōne. Nam ex vulnere potuit esse alteratio fria ⁊ p

UVA. BHSC. IyR_045_1

matatio cõplexionis. Sed ego credo inditio Hali. existimatiuo q dicit cerebꝝ frigidũ in illo cap°. vbi a princ°. dixit regulã cali vel frigidi esse tactum. Et ad rõnes Gentilis solutiõis sicut illi similis qua fieret de neruis. Mã in vulneribꝫ ꝛ vlceribꝫ neruoꝝ in estate cauem⁹ ab actuali fritate ꝛ apponim⁹ pãnos calidos ad iuuandũ suam debilem cõplexionem. q̃ nutrimentũ veniẽs per se in egritudinez diuerere non possit debite. Qđ aũt cerebrũ mouetur motu dilatatiõis ꝛ cõstrictionis est pp spũs cõtentos nõ propter sue subẽ euẽtationẽ. licet de hoc magis infra in capitulo de membris dicetur. Reliqua argumẽta nõ idigent solutiõe. Attende tñ q̃ si cerebꝝ dicatur in de somno ab Arist. frigidissimũ. potest intelligi effectiue ꝛ põitiue. Nullũ. n. mẽbrũ est q̃ ita infrigidet positiue corpus p flegma ab ipso in totũ p modũ catarri trãsmissum.

De pinguedine aũt ꝛ adipe. cõsiderando prio p pinguedinẽ intelligi illud quod vocat lardo. ꝛ p adipẽ axungiã. ꝛ sunt ambe ptes nostri corpis facte ex vnctuosa pte sanguinis coagulata a frigido. Sed mã pinguedinis est magis aquea ꝛ min⁹ digesta quod appet cum stridet in eius dissolutione qđ nõ facit adeps. Efficiẽs aũt piguedis cã ẽ frig⁹ remissiuꝰ q̃ adipis. Qđ declaratur p°. qz pinguedo sit inter carnẽ ꝛ cutim. ꝛ adeps iuxꝝ pãniculos. mõ pãniculi sunt frigidi r°. carnis ꝛ cutis. Secundo qz magis coagulata ẽ adeps pinguedine. in tñ enim idurata fuit ut sit frãgibilis qđ nõ est de pinguedine ut Hal. 2°. de siplici me°.

Tertio coagulatõ in adipe maxie expꝛessit ptes aqueas magis q̃ in pinguedie quod apparet p stridorẽ in dissolutiõe. Ex qbꝫ colligit q̃ adeps ꝛ pinguedo q̃tũ ad cõplexiõꝰ insequẽtes mãs a qbus sunt. sũt calide cõplexionis licet quantũ ad actualẽ cõplexiõz frie sint. Colligit 2°. q̃ q̃uis adeps esset forte quo ad mãm calidioꝝ piguedine est tñ actu aliter ea frigidioꝝ. Et qz in nostro corpe g̃duãtur ſm actuales cõplexiones. iõ inter mẽbra ponunt ſria. Sed qz vt medicine vel cibi pp cõplexionẽ insequentẽ mixtionẽ miscibiliũ suoꝝ reducant ad actũ quo calefit bõ. iõ ponũtur medicine cale. Attẽde tñ q̃ pinguedo ꝛ adeps ps uostri corpis exñs p virtutẽ regitiuam q̃ est aĩa totũ regens resistit calido ppi quoꝝ sibi mẽbꝛorũ ne eliqueaf uel tãto g̃du calefiat q̃to calefit nobis applicata in moduz medicine. Cum aũt sepata est qz nõ amplius gubernaf a tali vtute leuissime calefit ꝛ liquefit. Gnãtur aũt in circuitu cordis ꝛ quorũdã mẽbroꝝ calidorũ a frigiditate mẽbroꝝ frõq̃ que sunt ibi vicina sicut cãpsula cordis ꝛ silia.

Et hic est cõsiderandũ q̃ pinguedo circũdans cor in nãli dispõe est actu calidior cute ꝛ coagulata a frio ẽt minori q̃ sit frigus cutis. Sepe enim coagulata a frio sũt calida ꝑ tẽpe ramentũ ut pz in plũbo qñ liquescit ꝛ pmittitur coagulari. Mã postq̃ coagulatũ ẽ adhuc comburreret.

Humidius vero quod est i corpe.

Ponit ordinẽ humidoꝝ. Et 2°. remouet duas dubitatiões. ibi Scire tamẽ debef. Dic primo q̃ humidius quod ẽ in corpe ẽ flegma ꝛ intelligit de humiditate tactu pceptibili. nã spũs ꝛ aeris humiditaf nõ pꝛcipit tactu. Et hoc antiq dixerũt sub his vbis q̃ flegma est humidi⁹ humiditate madefactiua. ꝛ ꝟ dicetuꝝ infra. Sed hec solutio nõ ẽ ad mentẽ Halie. vt existimo. Mã spm tunc in aliquo g̃du humidoꝝ posuisset quod nõ fecit ꝓpter eam causã dictã. licet velit nõ solum tactũ sufficere ad iudicandũ de hũido vel sicco. Nec obstat si flegma ẽ frius q̃ ẽt tunc nõ sit humidi⁹. Naz ẽt aqua est humidius eꝯoꝝ ad sensum statim dictũ. Post sanguis ꝛc̃. Qui tactu cõpꝛehẽditur cũ rõne humidioꝝ alijs corporis ptib⁹. ꝛ post pinguedo ꝛ adeps. Et attẽde q̃ pinguedo ẽ humidioꝝ adipe qz ſriuz ispissans piguedinẽ nõ ita exp̃ssit ptes humidas aqueas vt dꝛ ſ. Ponũt etiã piuguedo ꝛ adeps humidiores cerebꝛo ꝛ nucha nõ q̃ ad tactũ ita apeãt. sz rõ dictat cuz videam⁹ eas liqri facile a calido quod nõ patit cerebꝝ. ꝛ iõ dicimus eas esse humidiores ꝛ sui duriciem esse p viã cõgelationis nõ siccitatis vt pz in glacie. ꝛvi de Hal. 2°. de cõplexionib⁹. Nam in humido ꝛ sicco nõ solus tactus est iudex vt dictuz est sup̃. Post cerebꝝ. ꝛ ꝟ tactu pcipit mole nec est frio cõgelatũ vel a calo eliquatũ. Nucha est solidior cerebꝛo tactu. ꝛ fuit eius duricies ꝛ siccitas neccia sup̃ siccitatẽ cerebꝛi ꝓpter cõtinuitatẽ spõdiliũ q̃ sui soliditate saluatur. vt 2°. de ptibus aialiũ. ꝛ 2°. colliget. Et qz fortis motus nerui ab ea imediate oriũf. ꝛ quia multi humidi vapores ad cerebꝝ ascendunt ipsã humectãtes. ꝛ qz cerebrum habet vtutez apprehẽsiuam que humido complef. Quod autẽ multũ tẽrestre remanet ex eius assatione significat non ita bene pmixtũ esse humidum cũ sicco in cerebro sicut in nucha. ꝛ non ipsuz esse siccius. Postea caro mãmillaꝝ que tactu apparet humida ꝛ etiam habet rem humidã sicut est lac generare ꝛ est magis humida carne testiculoꝝ. vt sensus ostendit. De caliditate istaꝝ carniũ non dixit in speciali. sed ꝓ

UVA. BHSC. IyR_045_1

quanto carnes sunt ponũtur calide a doctoribus ⁊ magis testiculi. Quod aũt lac frigidꝰ sanguine gnãtur a calido digerente. partim est habitũ ō capº p̄cedẽti. postea ẽ pulmo ſm accidentalẽ cõplexionẽ vt infra. ⁊ tactu p̄cipitur. De epate aũt ⁊ renibꝰ ⁊ musculo satis p̄z.. sed potuisset ponere carnẽ simplicẽ ante musculũ. sed voluit esse cõprehẽsum ex dictis. Et hoc mõ Gal. disposuit secũdo de complexionibus capº tertio. cui credendũ est. Dicũt aũt qdam dicant pulmonẽ esse frium ſm complexionẽ accidentalẽ. si intellgaf ꝙ est frigidius ō cutim cõpensata accidentali ⁊ nãli complexione. Credo nõ esse vez. Et auic. hoc innuit infra. Si vero intelligaf ꝙ accidentalis cõplexio in pulmone pp flegmata est aliqua fritas q̃ nõ remittit eius nãlem complexionẽ in tm̃ ꝙ dici debeat frius. h̃ est vez.

Scire tamen debes.

Remouet duos errores . ⁊ sic diuidit in duo. ibi 2º. Et disponet. Posset quis dicere. positus est pulmo humidior epate. Cõtra qz pulmo est subа siccior vt apparet ex equali pondere ⁊ pulmone ⁊ epate distillatis. Dicit ergo ꝙ tu debes scire ꝙ pulmo ſm cõplexionẽ magis nãlem nõ est vehemẽter humidus. in gradu sup̃ epar. Sed si est epate humidius quod tactu p̄cipit hoc est humiditate accñtali. Hec conclusio pbaf. qz cuiuslibet mẽbri nãlis cõplexio similaf ei ex quo nutritur. Sed pulmo nutrit sanguine nõ multũ hũido ymo minꝰ humido sanguine quo nutrit epar nutritur enim sanguine cui multũ cole est admixtũ. Et ẽt quodlibet mẽbroꝝ ſm cõplexionẽ accidẽtalem similaf supfluitati q̃ ibi longo tpe trahit morã. Et in pulmone reperit multa supfluitas hũiditatis pp catarros a capite ad pulmonẽ descendẽtes. ⁊ vapores a corpe ⁊ ptibꝰ naturalibus ad ipsum descendentes.

Ex hijs igitur segtur ꝙ pulmo ſm cõplexionẽ nãlem eius nõ est ita humidus sicut epar ſz ſm accñtalem stat ꝙ sit epate humidior. qz est madefactus a flegmate in eo exñte ⁊ ẽt in subа sua substãtifice hz aliquẽ gradũ humiditatis ab isto. Et attende pº ꝙ per nãlez cõplexionẽ debemꝰ intelligere cõplexionẽ consurgentẽ in mẽbro merito miscibiliũ suorũ ⁊ decursus spũz ⁊ sanguis necciox p̄ sui opatiõe q̃ est nãle instrum virtutis ad opationes mẽbri p̄ciẽdas. Per accñtalẽ aũt complexionẽ intelligimus oẽm cõplexionẽ alicui acgsitam vel in corpe exñtem. siue cũ ista stet sanitas vt est leuis a sole calefactio. siue nõ vt febris. Unde pulmo bẽt cõplexionẽ sibi cõuenientẽ merito suox miscibiliũ ⁊ sanguis ⁊ spirituũ trãsmissox cũ quibus p̄ficerent operatõnes . esto ꝙ a catarris nõ humectaref. ⁊ ista est cõplexio pulmonis nãlis. Accidit tamen ꝙ a catarris humectaf. ⁊ hec humectatio siũ sit cũ sanitate siue tãta ꝙ trahat aut latitudie sanitatis dicitur accidentalis complexio.

Attẽde secũdo ꝙ ista ppõ cõplexio cuiuslibet mẽbri nãlis similatur ei ex quo nutrit. ex ponit cõiter ꝙ similẽ denominationẽ obtinet membꝝ in gnẽ membroꝝ illi quã habet suuz ppriũ nutrimentũ in genere nutritoꝝ. Unde capto medio nutrimẽto in qualitatibꝰ illo nutritur mẽbrũ tpatũ. sed calida membra nutriãtur calidiori. ⁊ fria frigidiori. Ista vero p̄põ ꝙ mẽbꝝ ſm accidẽtalẽ cõplexionẽ similaf ei quod ab eo supfluit. Intelligit ꝙ membrũ assimilatur supfluitati a toto ad eũ trãsmisse i eo longã trahenti morã. Attende tertio ꝙ in cõplexione nãli pulmonis. duo sũt inuenti mõi dicendi. Unus ẽ ꝙ plmo est siccus respectu cutis. qz sãguine nutrit sicco respectu sanguinis quo nutritur cutis. ⁊ dicit h̃ significaf leuitatẽ pulmonis ⁊ spõgiositatẽ suã. Alij dicũt pulmonẽ esse humidũ rº cutis. ⁊ dicũt sãguinẽ quo nutrit plmo esse coleritiorẽ sãguie quo nutrit cutis. Sed ille quo nutrit cutis ẽ magis melicus ⁊ plus siccus sanguie quo pulmo nutritur.

Et dispositiones flegmatis.

Remouet dubitationẽ de flegmate ⁊ sanguine. ⁊ dicit duo. Primũ est ꝙ dispositiões flegmatis ⁊ sanguinis sũt similes illis dictis dispõnibus plmonis ⁊ epatis. qz flegma est vno mõ humidꝰ ⁊ sanguis alio mõ. Dicit secũdo ꝙ flẽa nãle in se est sanguine humidꝰ Primũ pbat p boc ꝙ qñ sit sanguis ex chilo ⁊ nõ coquit vel nõ vt oportet tota ps chili i sanguinẽ cõuertibilis. tũc pars eius diminute decocta cõuertit in flẽa. Sed postea quando cõplef decoctio ⁊ illud flegma in quod cõuertitur ps chili futura sanguis coqtur q̃tuz oportet. tũc res resoluitur ex flẽate ⁊ fit sãguis q in se sit minoris hũiditatis q̃ flegma ⁊ maioris alio mõ. Nã humectatio flẽatis est ſm mõdũ madefaciẽdi in quo supat sanguinem. Sed hũectatio sanguis est substãtifica faciẽs augmentũ in subа rei cũ sanguis cõuertaf in substantiaz mẽbroꝝ. Sic igit patet ꝙ flegma est humidꝰ sanguie quodãmõ. ⁊ quodãmodo e contra. Secũdo pbat secundũ dictuz ibi flegma nãle. Et dicit ꝙ dicta sunt vera. licet flegma nãle aqum scilicet respectu flẽatis multo caliginosi sit in se maioris humiditatis q̃ san

UVA. BHSC. IyR_045_1

guis. Qd pbat. qr qñ sanguis digerit q̃tũ oportet in generatione ei⁹ ex flegmate ⁊ mlte humiditates resoluũt ⁊ aqua ex ipso flegmate ⁊ iõ sanguis restat minus humidus in se. Nã omnis res digesta a calido agẽte in humiduz supfluum separando ẽ siccior cruda ex qua fit digõ. Ex quibus vidẽ potestis nõ ẽe oĩno simile d cõparatiõe pulmonis ⁊ epatis ⁊ flẽat ⁊ sanguinis. Naz flegma ẽ humidius sãguie humiditate sibi intrinseca ⁊ naturali. Sz si dicatur sanguis humidior flẽate. hoc ẽ virtualit in cõparatiõe ad corpus nostrum quod substantifice magis humectatur ex sanguie q̃ ex flegmate. ⁊ flẽma ẽt dicitur humidius madefactiue q̃ sanguis nõ in se qr ipsum nõ ẽ madefactiuũ sed effectiue cõpando ad corp⁹ qd madefit magis ex flegmate q̃ ex sanguie. nõ aũt sic ĩtelligit de pulmõe ⁊ epate vt clare pz

Res autem siccior.

Nunc ponit Auic. ordinẽ siccoꝝ. Et diuiditur in tres. Probat primo pilum esse sicciorẽ rem q̃ est in corpore nostro. per hoc ꝙ fit pilus ex vapore fumoso eleuato ad cutim a quo ps vaporalis quasi tota exp̃mitur ⁊ cõpletur pilus per frĩum cõgelans istum fumuz ⁊ exprimẽs ptem vaporalẽ. Nunc aũt nullũ mẽbꝝ corporis nostri ex mã ita sicca ⁊ p̃uata humiditate gnãtur. Ubi cõsidera qr fum⁹ vapor ⁊ exalatio differũt. Dicit enim vapor corpus subtile aqueũ. exalatio igneum. fum⁹ terreum. vide Aristo. in prio methaphisice.

Attende secũdo mãm pili non ex toto esse humiditate p̃uatã. qr tunc nõ essent cõtinui.

Attende tertio ꝙ in corporibus valde siccis sicut ethicis nõ tñ multiplicãtur pili. quia nõ adest mã a qua tales pili eleuent.

Postea est os.

Probat ꝙ os est siccius. ⁊ est secunduz in ordine siccoꝝ. quod probat. qr ẽt os est durius nõ a frigore cõgelante q̃ aliquod mẽbrorum nostri corporis. ideo est siccius. Nam res nõ induratur a calido nisi ꝓpter multam terrestreitatẽ eius. Uide quartũ methauroꝝ ⁊ secũdo de complexionibus Galie. Et qr os generatur ex sanguine. ⁊ etiam pilus ex fumo sicciori sanguine. Ideo os est humidius pilo. ⁊ qr os est in medio carnium cõtinentiũ nãles humores potest os hũectari. qd non põt pilus. Et qr nos videm⁹ multa auimalia nutriri ex ossibus sicut canes ⁊ lupos.

Ex pilis autem non nutritur aliquod animal nisi sit rarꝝ ⁊ extraneũ. vt quidam dicũt scarabei ⁊ vespertiliones nutriũtur ex pilis. ⁊ in eisdem delectãtur. Arguimus os esse humidius. Et etiam Auicena sumptis equis ponderibus ex osse ⁊ pilis ⁊ distilatis in alembico reperit plus de humiditate egredi de osse q̃ a pilis. Per has ergo rationes videtur os esse pilis humidius.

Post os autem in siccitatem.

Complet ordinem siccorũ membrorum. ⁊ patet. ꝙ ponũtur talia ꝑm ꝙ in duritie sunt excedentia. Nerui enim sensitiui qui non sũt motiui nõ indiguerũt tanta soliditate. Ideo sunt minus sicci vt sint tactus cõuenientius instrumentum. Et eadem est causa qnare modicum sunt frigidi vt appropinquẽt temperamento cõuenienti tactiue virtuti. Nerui autẽ qui sunt motiui ⁊ sensitiui pluri indigent calore pro motu q̃ pro sensu. Et ideo sepe membꝝ est paraliticũ ⁊ tamen sentit.

Capitulum de etatibus.

Tates sunt om

e nes quatuor. Etas adolendi ⁊c. In isto capitulo tertio tertie doctrine determĩat Aui. de complexione etatiua. ⁊ de varietate complexionũ ꝑm sexum. ⁊ habitatõnem. ⁊ artem. Et diuiditur in duas. Primo ponit varietatẽ cõplexionum ꝑm etatem.

Secundo ꝑm sexum ⁊ alia dicta. ibi secunda circa finẽ capituli. Secundũ vero. Prima pars diuiditur in duas. primo ponit distictionem etatũ. secũdo complexionũ ratione etatis. ibi 2ª Infantium vero. In prima pte dicit primo ꝙ etates ꝑm comunẽ modum distinguẽdi medicoꝝ sunt quatuor. scilicet adolescentia ⁊ est tota etas in qua corpus auget Et quandoqz attingit vsqz ad .xxv. vel. xxx. annos. Secunda est etas cõsistentie ⁊ in ea pseuerat calor in eodem g̃du. ⁊ cũ consimili virtute in eadẽ corporis magnitudine ⁊ durat vsqz .xxxv. vel. xxxx. annos. Tertia est in qua calor diminuitur sine manifesta roboris diminutione vel corporis. ⁊ hec durat fere ad .xxxxxx. annos. Alia est vbi manifeste virtus debilitatur ⁊ corpus ⁊ ista est seniũ ⁊ finis vite ⁊ durat vsqz ad mortẽ. Et post pro complemẽto doctrine describit etates sigilatim. Nam etas adolescentie est ista in qua merito naturalis habitudĩs calidi ad humidum debet fieri debitũ augmentũ. licet nõ necessario fiat. Juuentus autem est etas in qua ⁊ si non possit merito habitudinis calidi ad humidũ fieri verum augmentum. Non

UVA. BHSC. IyR_045_1

tamen necessario ratõne talis habitudinis fit diminutio vera. Senectus autem pria est illa etas in qua merito talis habitudinis diminuitur corpus sine manifesta virtutis debilitate. Sed seniũ est etas cũ manifesta corporis diminutione ⁊ caloris natnalis debilitatione in qua necessario merito habitudinis dicte corpus etiãm diminuitur. Sed securius puto q̃ etates describanť ſm diuersitates humidi. Cum enim ita dispositũ est humidũ vt merito istius in homine staret fieri augumentum ab aliquo calore innato est adolescescentia. Et ita proportionabiliter dicendũ est de senectute ⁊ senio. Ponit autẽ medicus distinctionẽ senectutis in primã ⁊ secundaz pp terea q̃ ab istis etatibus sumitur cõtraria indicatio in dietando. Nam primi senes facilius tollerãt ieiunium. ⁊ decrepiti difficulter. vt in comento illius aforismi. Senes facilie ieiunium ferunt. secundo cõsistentes. Philosophi autem istã distinctionẽ non ponunt. qz nõ considerãt de etate sub ea ratione. sed distingunt in duas. ſ. profectus ⁊ defectus vt prio de gnãtione Aristo. Et aliqui in tres. ſ. pfectus. status. ⁊ defectus. Astrologi autez in septẽ ſm dominiũ septẽ planetaz. ita q̃ primi quatuor anni sunt a luna gubernati cũ puer sit tnne humidius ⁊ humidis vtať. Ideo decem sequentes a mercurio qui sunt mediꝛas suoz annorũ minorũ. Ista enim est etas discipline. Octo sequentes a venere qui est planeta gaudij ⁊ voluptatis. 19. a sole qui ẽ planeta augendaz virtutũ. 15. alij a marte ⁊ .12. a ioue. ⁊ .30. a saturno. Et omnes isti anni cõstituunt. 90. Sed cum distinctio etatis sumitur a varietate dispositionũ que in talibus partibus vite percipitur ſm q̃ pluref tales varietates notare voluerunt. Plures posuerũt etates vnam integrantes. Et dic Auicena secundo q̃ etas adolescendi diuidiť in etatẽ infantie que dicitur a non fando. qa nõ perfecte loquuntur. ⁊ in etatem dentium plantatiuã que est post infantiã quousq̃z ginꝛgiue sunt dentibus replete. Et in etatẽ cõcussionis que est post hanc vsqzquo nõ emittit semen que dicitur cõcussionis. qz calidũ cum tam non sit ita suffocatum sicut ante fortiter agit in humidũ ipsum concutiendo. Vel qz ipsi cum sint imprudentes ⁊ ad motum suffici ant mouentur multis inordinatis motibus. ⁊ ista est verioꝛ. Vel tertio qz incipiunt conꝛcuti ad venerẽ. qz licet non emittũt semen tamẽ aliquã recipiunt delectationẽ in tali conꝛcussione. Et etatem reac. i. pollutionib⁹ habundantem. qz tunc maxime venereis vtũtur que durãt vsqz quo barba compleatur. ⁊ est cõiter vsqz ad .25. annum ⁊ vocatur etas pubertatis. Et in etatem fortitudis que est vsqz ad statum donec desinat corpus crescere.

Attende q̃ aput doctores etas videtur importare tps cõnotando ipsum esse mẽsurã pmutationis nãlis dispositiõis viuentis. Ex qua permutatõe repiunť in idiuiduo nãles diuersitates in virtute uel magnitudine vel operibus vel alijs nãliter accñtib⁹. Et isto modo Albertus in libꝛo de senectute ⁊ iuuentute descꝛibit etatem quod est spaciũ tẽporis i viuente derelictũ. i. p quãto est viuenti cõpatũ in quo virtus vite pficit oẽz modũ sue operationis. Alij vero p etatẽ videnť intelligere nãlem ⁊ intrinsecã transmutationẽ viuẽtis p quam ita variať ꝓportio calidi ad bũidum vt per eã in varijs ptib⁹ tpis viuens recipiat diuersitates nãles in virtute vel opatione uel magnitudine vel alijs nãliter accidẽtibus. Ex bijs põt facile videri qũo iuẍ vtrã qz viam oz etatẽ descꝛibere. Et ꝟ voluerunt dicere illi q̃ descꝛibũt etatẽ q̃ etas est viuẽtis dispõ tpali periodo mẽsuꝛata p quã corp⁹ augetur ſtat vel occulte vel manifeste diminuiť ſm variã bitudinẽ cali nãlis ad humidũ radicale. sz credo cõpletiozẽ esse elligẽdũ ex dict⁹

Attẽde 2.° q̃ ap̃ auctozes reptũť ista noia cõpl̃o nãlis cõpl̃o etatiua. intelligẽtes p complexiõnẽ nãlẽ cõpl̃onem cũ qua soꝛma pficit nãl̃z suas opõnes. ⁊ p ꝓpl̃onẽ etatiuã cõpl̃oz cõnotãdo q̃ ẽ ꝓpl̃o viuẽtis in tali vel tali pte etaťis. Añ g̃ dr̃ q̃ aliqua cõpl̃io etatiua ẽ cal̃a vel fꝛia intelligiť cõpl̃onẽ istã in cõpatõe ad ꝓpl̃onẽ eiusdẽ indidui i alia etate. Et qñ absolute dicim⁹ q̃ aliqua ꝓpl̃o nãlis est cal̃a vel fꝛia tũc intelligim⁹ in cõpatiõe ad tpatã ꝓpl̃onẽ in hoie eiusdẽ etaťis. vbi g̃tia dicã cõpl̃onez pueri col̃ici ẽe etatiue humidã qz in cõpatiõe ad ꝓpl̃ones col̃ici quas hz in alijs etatib⁹ est bũida. sz candẽ pueri col̃ici dicã nãl̃z siccã qz i cõpatõe ad cõpl̃onẽ pueri ltpati ẽ sicca. Ex qb⁹ intelligis nõ velle doctoreſ q̃ etatia ꝓpl̃o ⁊ nãl̃ ab iuicez realꝛ distingũť sz alteri cõpať cũ dr̃ etatiua talis. ⁊ alteri cũ dr̃ nãliter talis.

Attẽde 3.° q̃ etas cõsistẽdi ñ dr̃ talis. qz p totã istã etatẽ pseuẽt ididuũ in eadẽ pfectiõe vtuť. nã optiã sanitas q̃ in ea ponit nõ durat nisi p instãs. ⁊ ẽt cũ cõtinue fiat exiccatio nõ durat ꝓpl̃io totalis eiusdẽ dispõnis i tota ista etate cõsistẽ. sz qz i q̃ntitate ⁊ i g̃du caloꝛis cõpl̃ionaľ rẽanet equalitas in tota cõsistẽ. ⁊ i vigoꝛe nõ ẽ nõbilis dꝛia. iõ dr̃ taľ ꝓsistẽdi etas

Infantium vero.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Determinat de diuersitate cõplexionis secundum
etatẽ. Et diuiditur in duas. Primo de diuer
sitate in actinis. secundo in passiuis. ibi 2ª
Sed puerorũ corpora. Prima in duo. primo
ponit cõplexionẽ infantiũ ⁊ iuuenũ. secũdo
senũ. ibi Postea est sciendũ. Primo narrat
cõplexiões eorũ. 2º narrat varias opiniões cir
ca cõpationẽ puerorũ ⁊ iuuenũ. ibi Medici
aũt. Dicit prio q cõplexio infantiũ vsq; ad
iuuentutẽ. i. cõsistentiã exclusiue est in calore
fere tpali ⁊ in hũitate fere superflua. Et dicit
fere. qz ista hũiditas nõ est superflua in cõpara
tione ad opa illi etati debita. sed cõpatione
operũ perfectorũ que etati consistentium conue
niunt est superflua.

Medici autem antiqui.

Narrat opiones circa caliditatez pueri ⁊
iuuenis cũ suis rõnibus. Et prio aliorũ. secũ
do Gal. ibi Gal. vero. Itẽ pº narrat vnã opi
nionẽ. secũdo aliã. ibi Et ex eis. Prima põ
dicit q caliditas infantis est maior caliditate
iuuenũ. ⁊ confirmat hoc trib⁹ rõnibus. prima
qz pueri plus crescũt. ⁊ secũda qz pueri habẽt
oẽs operationes nãles scilicet digestiuã ⁊c.
⁊ appetitus ad cibũ fortiores ⁊ diutius morã
tes. ⁊ ille res fiũt a calitate ⁊c. tertia rõ calõ
puerorũ nãlis q est a spermate est magis con
gregatus qz in maiori q̃titate ⁊ est minoris
temporis idest minus durauit ⁊ cõplexio du
rando remittit. g̃ ⁊c.

Et ex eis fuerũt qui dixerunt.

Narrat secũdam opinionem. ⁊ facit duo
Primo adducit .4. ratiões p ea. secũdo sol
uit rõnes pcedentis põnis simꝫ ponẽdo signa
suaꝝ rõnũ. ibi 2ª Desideriũ nãqz. Positio ẽ
q calor iuuenũ est maior calore puerorũ. Pri
ma ratio qz sanguis iuuenũ est grossior ⁊ ma
ioris q̃titatis. ergo pl⁹ calefacit corp⁹. Nam
calidũ densum alijs paribꝰ pl⁹ calefacit q̃ ra
rũ. vt ferrũ ignitũ pl⁹ q̃ flãma. Et iõ iuueni
bus pl⁹ accidit fluxꝰ sanguinis nariũ. Secũ
da ratio. qz cõplexio iuuenũ pl⁹ declinat ad
colerã. vt pbat infra pprie. ⁊ complexio pue
rorũ pl⁹ declinat ad flegma. Tertia ratio qz
iuuenes habẽt opatiões motie vtutis fortio
res q̃ fiũt a calido. Quarta ratio qz habent
fortiorẽ digestiuã. vt infra pbat. ⁊ h nõ est ni
si a calido fortiori nõ a frigitate.

Desiderium namqz nõ est.

Soluit rõnes pcedẽtes. ⁊ ponit signa quo
rũdam dictorũ. Et dicit pº q pueri habẽt for
tiꝰ desideriũ cibi ex qº nõ seqt eos esse calidi
ores sed potius frigidiores. Nam appetitꝰ
intensus vt cãninus fit a frigiditate.

Et signum autem.

Probat iuuenes meliores esse istimbre. i.
melioris digõnis qz eis nõ accit nausea ⁊ vo
mitus sicut pueris pp maliciã sue digestionis
Et signũ q eorũ cõplexio ⁊c. Probat q
complexio iuuenũ magis attinet colere p hoc
signũ q eorũ egritudines fũt calide. i. penden
tes a mã calida sicut est tertiana. ⁊ q vomitus
eorũ sunt colerici. Sed puerorũ egritudies fũt
frie ⁊ humide mãliter plimũ. ⁊ febres eorum
sunt flegmatice ⁊ vomitꝰ eorũ ẽt ẽ flegmatic⁹.

Et augmentum.

Soluit rõnem alterius põnis sumptam ab
augmẽto. dicẽs q augmentũ est pp humidita
tem q̃ facit subiectũ a minori calido extensibi
le non ppter caloris fortitudinem. Et repli
cat illud qõ dixit s̃ de appetitu q fit a fritate.

Galienus vero ábabus sectis.

Narrat põnẽ Galie. ⁊ diuiditur in duas.
Pº enĩ ponit gal. sñiaz. 2º repbendit quasdã
solutiões 2ª opionis. ibi Aõ aũ dixit ⁊c. pria
in duas. nã pº ponit gal. põnem. 2º ipsam de
clarat. ibi Et hui⁹mõi gdez. Be pº pte dicit
pº q Gal. ꝯdicit ambabꝰ sectis ꝓpositis. Di
cit 2º h declarãdo q ipse dicit calitatẽ pueri
⁊ iuuenis esse in radice equales. ex quo negat
vtrãqz viã ꝓpositã. Dicit 3º q Gal. vult cali
ditatẽ pueri esse maioris q̃titatis ⁊ minoris
acuitatis q̃ calor iuuenis. Dicit 4º q gali.
voluit calitatẽ iuuenũ esse maioris qualitatis
seu maioris acuitatis ⁊ minoris q̃titatis.

Vbi cõsidera q caliditas vel calor qñqz
sumit p corpe calido puta pro spũ ⁊ radicali
hũido informato. qñz p qualitate denomiãte
calm. ⁊ h pprie. Et sumit hec distinctio pria
affõrz. cometo 14º sub noie caloris. Naz sub
hoc noie calitas hic sumit p qualitate. vt pz
inspiciẽti gal. mentẽ 2º cõplonũ cap º 2º nam
dicit bñ pspicientẽ puerz ⁊ iuuenẽ alijs pibus
vnũ altero calidiorẽ. Nõ 2º q p radicẽ. q
dã intelligũt g̃dũ caloris vt Gentil. gradus
.n. est ꝑmũ cõsideratũ in calitate merito cui⁹
fit opatio in esse calo. Et h mõ intelligẽdo sẽ
sus si dicti s̃ est q gali. voluit calorẽ pueri ⁊
iuuẽis ẽe equalẽ in g̃du. Quidã tñ p radicez
caloris i mixto exñtez intelligũt elemẽtũ ignis
cum ipsum sit ꝑmũ caloz. Et gal. pº affor. af
forismo. 14º dicit. secundũ quartũ elementuz
pueros esse equales iuuenib⁹. Sz qz illud dic
tũ nõ vr ex toto affirmari a gali. sed quodam
mõ cõcedi aducrsario oñdẽdo q isto cõcesso
ẽt tũ dicerem⁹ puez pl⁹ hre de nãli calore q̃

UVA. BHSC. IyR_045_1

Tertio circa idem dictū attende ꝙ intelligitur cōclusio Hali. ceteroꝝ paritate suppositis exceptis neccio consequentib⁹ ad ea in quibus fit cōparatio vt Hal. vult secundo cōplexionū cap.° secūdo allegato. Circa tertiū et quartū dictum simul cōsidera. Primo ꝙ caliditas siccitate acuit et humiditate obtunditur vt notat experientia. Calor igit iuuenis nō obstante ꝙ sit equalis ḡdus cū calore pueri ē tn acutior qz iuuenis est siccior. Et pp eādē cāz calor pueri est mitior et min⁹ acut⁹. Utrum aūt acutias cōtigat siccitate iuuante caliditatē ad agendum et humiditate impedīte aut solum siccitate positiue iuuāte et humiditate nō impedīte positiue nō est presentis speculatōis

Secundo circa idem attende ꝙ aput Gentilem et Marsiliū et alios est questio, an caliditas pueri est maioris quātitatis quo ad proprias dimensiones et nō quo ad cōes. Ad aūt vt intelligat aput eos notandū est ꝙ ppriū subiectū caloris est humidū aereū. Illud vero aereum humidū est cōmixtū cum sicco terreo et humido aq̄o tā in puero ꝙ in iuuene Ergo nos imaginamur illud humidū ꝙ est subiectum caloris dici duob⁹ modis magnuz Uno mō quo ad dimēsiones cōes .i. quo ad magnitudinē cōem sibi et humido aq̄o et sicco terreo secū mixtis. Et isto mō certū est mai⁹ esse humidū quod est subiectū caloris in iuuene ꝙ in puero. et sic ēt suum calorē esse quātitatiue maiorē. Secundo mō dicimus illud humidū maius quo ad ꝓprias dimensiones. puta quo ad magnitudinē quā imaginamur corrūdere humido aereo deducto ōi alio corpore secum mixto directe sicut vinum vnius cyphi cōmixtū cum aqua trium cyphoꝝ quo ad cōes dimensiones est quatuor cyphoꝝ et quo ad ꝓprias est vni⁹ cyphi tm̄. Et sm̄ hūc mōz dicunt humidum pueri esse mai⁹ seu magis ꝙ humidū iuuenis. qz modicū tpis est ex quo sanct⁹ est puer ex mēstruo et spermate et modica facta est isti⁹ hūidi resolo. Et sic etiā dicūt calorem pueri quātitatiue quo ad ꝓprias dimēsiones esse maiorē calore iuuenis. Nota tertō circa idē ꝙ ēt aliq exponūt calorē pueri esse maiorē ꝙtitatiue. Intelligendo de spū innato p calorē. et dicūt istum esse ampliozē in puero ꝙ in iuuene. Nota etiam ꝙ vtz sit vez caliditatē pueri esse maiorē caliditate iuuenis non ptinet huic loco. sed affoz. 14.° prime particule et comento. Qui crescūt plurimū. Ubi credo dicendū ꝙ in puero in cōparatione ad ꝙtitatē ꝓpriz corporis est plus de corpe calido nāli ꝙ in iuuentute et plus de spū. licet nō absolute cum iuuenis multo maiores et pleniores habeāt arterias puero. et animales operationes mlto spu indigentes fortiores. Sz bijs nō obstantib⁹ dico ꝙ nulla illaz expositionū est ad mentē Auic. Nam hic narrat positionem Hali. positā secundo de cōplexionib⁹ capitlo 2.° Ubi galie. testat se per tactum inuenisse caliditatē pueri maioris ꝙtitatis caliditate iuuenis. Sed certū est ꝙ illa mensura quo ad proprias dimēsiones vel mensuras ips innati nō cognoscit per tactū. Secundo expōnes nō conueniūt dicto Hali. in assignatione mōi per quem caliditas pueri ē maioris aut ampliozis quātitatis. Dicit enim ita in textu. Et exptus suz vnū eundez q erat infans. deinde postꝙ factus est puer. deinde postꝙ factus est adolescēs. et nō inueni iuuenem calidiorem puero. neq puez calidiorem iuuene et non repi inter eos differentiaz quēadmodū dixi. nisi ꝙ caliditas in pueris est vicinior nature vaporis. et cum hoc est multa et delectabilis. Iuuenib⁹ vero est calitas pauca et sicca et nō est ei⁹ tact⁹ delectabilis sm̄ similitudinē delectatiōis caliditatis pueri. Et illo ideo qm̄ resoluit ex suba pueri ppter humiditatē ei⁹ res mlta tendēs ad exteriora. Sed ex suba iuuenū nō resoluit nisi paz pp ei⁹ siccitatem. hec Hali. loco allegato. Mens ergo Auic. est ꝙ caliditas iuuenis et pueri sunt in gradu equales quo ad tactū in membris exteriorib⁹. sz quātitas caliditatis vaporose eleuate a puero est maior quātitate eluate a iuuene Et hoc totū bene pōt sensu comprehēdi. Et similiter ꝙ caliditas pueri ē magis mitis. et h mō exponat ille passus.

Et huiusmodi quidem declaratō.

Hunc Auicena declarat Hal. expositionē primo ex exēplo. secundo ratiōe. ibi Pueri enim. Dicit primo ꝙ exemplū Halieni est vt ymaginemur vnam caliditatē et eandē āt corpus subtile calm̄ vnum in ꝙtitate et qualitate penetrasse semel in substantiam aq̄am mltam. Et alia vice in substantiam lapideam modicā Et cum sic fuerit inuenim⁹ caliditatē aqueaz maioris ꝙtitatis et mollioris qualitatis. et caliditatē lapideam minoris ꝙtitatis et accutioris qualitatis. Et isto modo intelligatur illud quod dicit de caliditate pueri et iuuenis. Et Auic. dicit penetrasse vt loquat de qualitate equali in gradu in producto esse cōpleto Dicit aūt caliditatem vnam āt corp⁹ subtile calidū propter grossos q non bene capiūt modū quo caliditas acquirit subiecto sine penetratiōe corporis cali. Tertio attēde ꝙ iuuenē assimilauit lapidi puo. et puerū aq̄ multe.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Ratio est ſm illos q̄ dicunt caliditatē esse maioris quātitatis quo ad ſubiectū ppriū. qz humidū qđ est ſuū ppriū caloris iuuenis est paucū q̄titatiē. ꝛ siccū r. humidi pueri existētis in puero. ꝛ iō est sicut lapis paruus r. aque multe. Sz iuxta expōnē quā tetigi iō ħ dixi. qz a multa aqua eq̄ calida plurim⁹ eleua tur vapor manū circūdans in cōtactu. a lapide āt puo modic⁹. sic a puero multus vapor eleuaſ ꝛ a iuuene modicus q manū circū dat. licet forte in toto pl⁹ de vapore eleuetur.

Nō 4.° ꝙ gal. 2.° cōplexionuz capitlo 2.°. Vbi ponit hāc ſilitudinē nō voluit aquā esse multā ꝛ lapidē puū ſed oīo equaleſ. Dixit. n. ita ad lītaz. Et illud iō qm̄ possibile ē vt lapis recipiat caliditatē equalē caſitati quā recipit aqua ꝛ nō ſit in illo diuersitas niſi ppea ꝙ lapis ē siccus ꝛ aqua ē humida. Si g̃ qrat qs addidit Aui. de magnitudie aq̄ ꝛ puitate lapidis. dī ꝙ ē ad maiorē expſſionē dze i q̄titate

Pueri enim non generantur niſi.

Hic Aui. quadā ſua ſuaſſione vult oſtēdeꝛ calorē pueri ꝛ iuuenis esse equalē in g̃du. Et iuditio meo dz diuidi in duas ptes. P.° 2.° nē pbat. 2° docet qūo calor in humido variato in g̃du cōſeruaſ equalis. ibi Sz calor. Prio arguit sic. pueri sūt geniti ex ſpmate qđ ē multū caſm. g̃ sūt calidi in prin.° ſui esse. ſz huic calori nāli nō aduenit aliqd quod ipm diminuit aut extinguit. cū nūq̄z vſqz ad iuuentutē puer ceſſat augeri ſed cōtinue gradaſ augendo cōpus in q̄titate. nec adhuc ſtetit ab augumēto corporis ne dū ꝙ retrocedat diminuēdo. Et ſilr nihil accidit iuuenib⁹ qđ augumētat calorem ſ illū quem in puericia hēbant. vel ꝙ ipz extinguat. g̃ calor est equalis i puericia ꝛ iuuentute. Conſidera ergo hāc rōnem esse leuem valde. Nam nō seq̄ calor continue i pueris ſufficit facere augumentū. g̃ nō aduenit ei aliqd qđ ipm remittit. Patet enim ꝙ ſi puer ſanguine⁹ reducīt in etate puericie ad temperamentū cōtinue calor remittiꝛ ꝛ tamē cōtinue augumētando corp⁹ procedit. Et ſilr non est certū. qz non accidit aliqd qđ eorū calorem augumentet. Nam qūo ſcim⁹ ꝙ calor non augeꝛ eo mō quo augereꝛ ſi puer tpatus in puericia tranſiret ad colericū. Certū ē hic non cadere fortes rōnes. Et ideo Hali. ſecūdo de complexionib⁹. nullam talē ſūpſit rōez

Nota ſecūdo ꝙ ad verificandū Auic. ātecedentia oportz ſupponere regimen pueri in tranſitu ad iuuētutē fuiſſe cōſeruatiuū. Nam ꝑ alteratiuū regimē poſſet aliqđ accidere qđ augumentaret aut diminueret calorē. Nō tertio ꝙ ad faciendū hanc cōſeqntiā aliqd valere. ſ. puer nō ceſſat augeri. ergo calor nō reꝛocedit. oportet addere ſic puer merito proportionis nālis ſui caloris ad būidū non ceſſat augeri. g̃ merito illi⁹ ꝓportionis calor nō minuiꝛ. Nā nō fit diminutio caloris merito ꝓportiōis caſ nālis ad humidū niſi in senectute in qua ñ ē augmentū. Nota 4.° ꝙ illud dictū pueros nō esse frios niſi ex ſpmate. Intelligiꝛ ſumēdo ſpma large ꝑ ſpmatis corpus lenta pte vel mēſtruo ſanguine valde ad nām ſpermatis alterato. ꝛ vtrūqz est multū caſm.

Sed calor ille in eis conſeruatur.

Docet qūo calor eiuſdē intenſiōis conſeruaſ in diuerſa mēſura būidi. Et p.° pōit motū. 2.° adducit leuē pſuaſionē. ibi Qi būiditas. Dicit p.° ꝙ calor in iuuenib⁹ cōſeruaſ in būiditate minoris q̄titatis ꝛ qualitatis ſimlr q̄ in puero quouſqz veniat ad declinationem vel ſenectutē. ſz iſta diminutō tā in q̄titate q̄ in qualitate nō est tāta ꝙ nō possit g̃dū eūdē caloris retinē. Sz nō est iſta niſi in tm̄ diminuta ꝙ nō valet āpli⁹ calor augmentū facere. ꝛ ſm cōem expōnez dicīt būiditas iuuenū minoris q̄titatis ꝛ qualitatis. qz humidū iuuenis qđ est ppriū ſubiectū caloris est remiſſi⁹ būidū q̄ humidū pueri. ꝛ qz ē quo ad ꝓprias dimēſiones min⁹ absolute in iuuene q̄ in puero vel ſaltē min⁹ ſm ꝓportionē ad q̄titatez toti⁹ corpis ſm tū ea q̄ dicta ſūt ſ. Est humidū in q.° cōſeruaſ calor iuuenis minoris q̄titatis q.° ad ptē vaporoſā q̄ reſoluiꝛ circa manū tāgēt

Quaſi humiditas.

Adducit pſuaſionē ad ħ ꝓbandū. Et est iſta būiditas in puericia erat tanta ꝙ poterat facere duas res. vna erat cōſeruare calorem. Rēliq.ª erat posse ſup. esse ad augmentū faciendū. Et aliqū puta in ſenectute ad hoc veniet ꝙ neutz illoz facere poterit. g̃ aliqū vnam ſolā poterit faceꝛ. ſz nō pōt dici ꝙ faciat augmentū ꝛ nō pōt cōſeruare calorē. qz illud qđ nō pōt ſaluare radicē q̄ est calor cū ipſe ſit radix vite ꝛ fūdamentū nō pōt facere augumentū in re cui⁹ radicē cuſtodire nō pōt. Restat g̃ ꝙ erit qm̄ poterit calorem ſeruare ꝛ nō poterit facere augmentū. Et ſcitū est ꝙ iſta etas i q.ª itu est non est niſi etas iuuentutis. Et qz Auice. vidit hanc rōnem valde debilē. ideo a principio dixit qi. q̄ est dictio diminuens. ꝛ ē ſenſ⁹ id qđ est dictū est vez qi probareꝛ ꝑ hāc rōnem q̄ dicta est. Simili. n. rōne probareꝛ ꝙ est deuenire ad etatem poſt pubeſcētiam in qua potest conſeruare calorē ꝛ nō pōt gnāre Non minus enim abſurdū videtur ꝙ ſufficiat

UVA. BHSC. IyR_045_1

ad sui fiñs gnãtionẽ sicut ꝙ sufficiat ad augumentũ ꝛ nõ ad conseruationẽ caloris. Et qz ille rõnes sunt valde debiles. iõ Hali. nulla illaꝝ utit in 2º de cõplexionibus ad has conclusiones ꝓbãdas. sed utitur argumento sumpto a tactu. Sed contra. si ꝓpter humiditatis paucitatẽ aliqñ nõ põt fieri augumẽtũ. ꝛ aliqñ nõ põt calor conseruari. ꝛ solũ tunc ẽ iuuentus quãdo pp humiditatẽ calor põt cõseruari sed nõ fieri augumentũ. Sequitur ꝙ adolescẽs siccus tm̃ esset iuuenis. quod implicat. ꝛ ꝓz. qz aliqs talis ꝑcisse tm̃ habet humiditatis sicut iuuenis tpatus. Sequit 2º ꝙ iuuenis tpatus sit adolescẽs. qz tm̃ hz hũi ditatis ꝯtum siccus tm̃ adolescẽs. Cum ꝫ in isto sufficiat humiditas ad augumentũ ꝫ ꝛ in tpato iuuene. Sequit 3º ꝙ iuuenis siccus tm̃ est senex qz habet tantã siccitatẽ sicut senex tempatus. Et iõ si ꝓpter illã senex nõ sufficit cõseruare calorẽ nec ẽt iuuenis ille Sequitur 4º ꝙ senex est iuuenis qz in tpato sene est humiditas tãta sicut in iuuene sicco tantũ cũ ꝫ in isto sufficiat humiditas ad caloris cõseruatiõz. ꝫ in tpato sene. ꝛ p ꝓñs erit iuuẽis

Sequitur 5º ꝙ qlibet iuuenis tẽpatus sit adolescẽs qz in quolibet tali ẽtus restauratiua est maior dissolutiua. Nam in colerico iuuene est restauratiã dissolutiue equalis sed in eo ẽ dissolutiua maior ꝯ in tpato ꝛ restauratiua mior. igit ꝛc̃. Sequit 6º ꝙ tpatus iuuenis p totã iuuentutẽ erit adolescẽs. qz i prinº restauratiua est equalis dissolutiue. sed restauratiua cõtinue remanet equalis. vt constat. ꝛ dissolutiã debilitat. ꝫ cõtinue post principiũ iuuẽtutis fiet restauratio maior dissolutione. ꝛ p ꝓñs augumentũ. iõ continue erit adolescẽs 2º principaliter arguit ꝫ. qz cõplexio pueri sicca est magis calida in iuuentute. ꝫ ꝛc̃ Patet assumptũ ex Hal. 2º de ingenio sanitatis. capº secundo. cũ dicit. Et siccũ i tpe augmasticaꝝ etatũ seipsũ calidior ẽ ostendere hominẽ. Secundo qz calidũ in iuuentute tanto est calidius ꝯ ãte iuuentutẽ. Unde eodez capº de calido dicit Hal. Cum aũt pueroruz etatem ptrãsiuerũt usqz ad declinatiõz maniteste plus appet calm vt in egritudinibꝫ ꝛ sinthomatibus q̃ assante colera facile capascibile sit. Et idem expressius dicit de regimine sanitatis ubi ad litterã. Corpora eucta ꝛ si sic ciora efficiant in secũda etate. cũ eodem mõ sint calida in puericia ꝛ usqz ad statũ ut sue/diora eutis augeꝫ hijs calitas i 2ª etate. nõ igit i õibꝫ ẽ calor equal i iuuẽtute ꝛ puericia.

Quod dixit autem secũda secta.

Reprehẽdit quasdã speciales solutões hominũ secunde secte ad argumẽta contra eos facta. Et primo reprehendit solutionẽ quaz dabant rõni de augumẽto. Secũdo solutiõz quã dabant de desiderio siue fame. ibi Ad aũt dixerũt. Dicit primo ꝙ homines de se cũda secta dicẽtes augumẽtum fieri in pueris ꝓpter humiditatẽ non ꝓpter caliditatẽ dixerunt falsum. Patet qz mã non fit a se nec creatur per se. s. nõ cõcurrente agente. Sed humiditas est mã augumẽti. ergo nõ fit augumentũ ab humiditate ꝛ virtus agẽs hoc augumentũ est anima aut natura ꝓcepto dei. q̃ tamẽ anima uel nã non agit nisi cuz instrumẽto ꝛ illud est calor naturalis. Nota hic ꝙ mã ut sic non agit sed patitur ꝛ ab alio recip Nam si p se ut sic ageret ꝛ pateretur. idez esset ꝑm idẽ in actu ꝛ potentia. Nota secũdo ꝙ per dare intelligendũ est trãsmutare acgrẽdo substantialẽ formã quam Auic. uult dari a datore formaꝝ. Et cum dicit mã nõ fit per se intelligendũ nõ p se trãsmutatur sine concursu agentis. Nota tertio ꝙ anima qñqz sumitur ꝓprie ꝓ actu primo corporis orgaꝫnici ꝓbici potentia vitam hẽntis. ut secundo de anima. Et hoc modo augumentũ fit ab anima. vt ostendit eodẽ secũdo de anima. Et qñqz sumitur ꝓprie ꝓ tali actu ꝓ quanto est operatiuus cognoscendo. vel cognitionem sumẽdo. Et hoc mõ sumitur primo nãliũ virtutũ ad principium. Et sic augumentũ nõ ẽ opus aie sed nature. qz anima hoc nõ agit sed quendo cognitionẽ sed mere nãliter dirrecta ab intelligentia nõ errãte Auic. ꝫ hanc equiuocatiõz cõsiderãs. iõ dixit sub disiũctiõe aia vel natura. Nota quartoꝫ specialiter ex hoc textu ꝙ anima vel nã nõ opat absqz instro.

Quod autem.

Incipit aliã solutionẽ eoꝝ. secundo remouet dubiũ. ibi Aliquãdo enim. Dicit prio ꝙ dictum eoꝝ ꝙ appetitus pueroꝝ intensus ẽ ꝓpter frigiditatẽ est falsum. Quod arguit sic appetitus malus factus ꝓpter frigiditatem est ꝓpter malicia insciꝫbrie. i. digestionis. cum digestio ꝑficiatur calido. sed in pueris i sciꝫbria. i. digestio est melioꝛ ꝯ esse possit in pluribus horis. Ergo nõ est in eis intensus appetitus propter frigiditatẽ. Similiter nisi esset bona digestio per quam plus de eo ꝯ cõmeditur venit ad nãm suoꝝ corporũ non essz cã ꝓpter quam crescũt.

Aliquando.

Rẽouet dubiũ dicẽs ꝙ aliqñ accit eis malicia digõis pp frigꝫ ꝓplonis sz pp gulositatẽ

UVA. BHSC. IyR_045_1

nimis enim comedūt ꝛ malo ordine. ꝛ qꝛ mlt/tas res malas humidas ſicut fructꝰ comedūt ꝛ inordinatis mouenꝫ motibus ꝛ hac eadem cā multe ſuperfluitateſ adunāꝫ in eis ꝛ idigēt purgatiōe ꝛ p̄cipue eoꝝ pulmōes. Et iō eoꝝ banelitus ē ſpiſſior ꝛ velocior nō tñ ē magnꝰ eo ꝙ virtus eoꝝ nundū venit ad cōplemētū. Subdit ꝫ eſt dictū de cōplexione pueri ꝛ iuuenis ſm Gal. cuius dicit in ꝫ ſe eſſe interpretem. Ubi notādū ꝙ fames nālis ēt in ſtō tpato cātur a frītate mlie nāliter bora famis ad os ſtōaci ꝓfluentis ut infra capº ſequente. ꝛ iſte nō eſſet malus appetitus. Et iō Auic. dixit cū malo deſiderio. ꝓpter deſiderū iſtud nō eſſe naturale. Nā malus appetitus pp frigiditatē cōplexionis totius. neccio coniungit ſecū in potētiā digōnis in ſtō ꝛ in reliqs mē/bris. ꝛ hanc totius frītatem intelligebāt illi i puero. ut pz. Attende 2º ꝙ digō in pueris dī melioꝛ q̄ eſſe pōt ꝓ vite perduratiōe. nō ꝓ opationū perfectiōe nec abſolute cū tpamen/tū ſi mōi repertū in iuuētute oēs opōnes ſal tiz ſm vnā viā bēt pfectiores. Nō 3º ꝙ gu loſitas pueroꝝ eſt voluptuoſitas appetitꝰ eo rū nō mere nālis. Ille. ſ. nālis in eis tpatus ꝓportionabilioꝛ vtuti digeſtiē ut 3º tegni. Et ex hac guloſitate ſeqꝫ comeſtio maior ꝛ āpliō ꝛ ꝓpter iperitiā comedūt inordinate. Et ſaci unt alia poſita in lra q̄ digōnez ipediūt. Pulmones iō p̄cipue purgatōe indigēt. qꝛ multi/plicato plmo flegmate p viā indigeſtionis ꝛ in eis multa ad caput exñte trāſmiſſione ꝓpꝫ quod ſunt nanoſi pueri oēs. pº de ſōno. ideo plurimi catarri ad pulmones iplendos deſcē dūt. Ultio nota pueroꝝ vtutes eſſe incompletas ꝓpter nō habere pfcā inſtra tā in complexione q̄z in cōpōne reſpectu iuuenū. Patz enī pectus eſſe paruū ꝛ cōplexionem nō eſſe ita tpatā ſicut in iuuene reſpectu cuiꝰ dicit pueroꝝ vtutes eſſe incōpletas.

Poſtea eſt ſciendum.

Jam loqꝫ de cōplexione ſenū. ꝛ pº ponit qualis ſit ſenū complo. 2º aſſignat cās. 3º cōcludit circa partes iſtas. ibi 2ª Propterea. ibi 3ª Quod ḡ ex hoc. Dicit pº ꝙ ſciendū eſt ꝙ caliditas incipit minui poſt etatē conſiſtendi ita ꝙ cōtinue poſtea minuiꝫ. Ex quo ſeqꝫ ꝙ cōplexio ſenū eſt fria rū cōplexiōis iuuenū ꝛ pueroꝝ. Ubi notāduz hic intelligi virtualiter diminui qualitatē ḡdualiter. cum ꝓius de qualitate ḡduali intellexerit. licet ſit verꝝ ꝙ quātitatiē minuitur ut pº affoꝛ. 14º comento. Modus aūt eſt qꝛ continue vſq; ad ꝓncipiū ſenectutis tāta eſt būiditas ꝙ ſufficit talē calorē conſeruare. ſed nūq̄z poſtea eſt tanta ꝙ illū ḡdū ſufficiat cōſeruare merito ꝓpꝛtiōis cal̄i nālis ad humidū ſuū alioꝝ paritate ſuppoſita. Et dico notāter alioꝝ paritate ſuppoſita. Nā non iconnenit cōſiſtentē regi regimine reductiuo. ita ꝙ flegmaticus in princº ſenectutis icipiat pmutari vſus tēperamentū ita ꝙ merito buius reductiōis plus itenditur caloꝛ q̄z merito etatiui decurſus remitteretur Sil̄z nō iconuenit ꝓpter mutationē tpis ām. ꝓpter qnā itenderef plus caloꝛ q̄z remitteref merito etatiui decurſus icipientē ſeneſcere incipere intendi in ḡdu caloris. Pro quolibet ḡ inſtāti ſenectutis ſiue hyeme ſiue eſtate ſiue poſt exercitiū ſiue poſt getem minorē hz ḡdū cal̄itatis q̄z hūiſſet in cōſiſtentia alijs poſitis parib⁹. In cōſiſtentia vo merito etatiui decurſus nō remittebat. Et ꝫ intendit Aui. ꝙ poſt etatē cōſiſtentie icipit minui. Licet ſophiſte dicerēt ꝙ in ultio inſtāti cōſiſtētie incipit minui cū tūc ñ minuaf ſz imediate poſt diminuetur. Cōtra hāc ſñiam ſic arguiꝫ. ſit ſor. tpatus ꝛ plato ſiccus tm̄ âbo diſtantes a prioº ſenectuꝫ p horā. Et arguiꝫ ſic. tardius icipi et alioꝝ paritate ſuppoſita remitti caloꝛ i ſorte q̄z in platone cū ſit humidioꝛ būiditate ſuo calori magis ꝓportionata exiccatio tārdior fiet i eo. cū calor minorē hz ꝓportionē ad humidū ꝛ ſit magis nālis. ꝛ ita melꝰ reſtauratiuꝰ. Cū ḡ in platone icipiet pº in fine horę ḡ in ſorte poſt ſz cōtinue poſt erit ſenex. vt ponit caſus. ḡ in ſene cū circōſtantijs poſitis nō remittiꝫ calor. Et ſm ꝫ attende ꝙ colericus ex etatiuo decurſu debens labi ad melēcoli/cū in tota cōſiſtentia eſt eq̄ calidus ut āte ꝛ i ꝓncipio ſenectutis incipit remitti in calore. Sit ḡ ꝓ magnā partem ſenectutis remanebit calidior tpato. Ex quo ſeqꝫ ꝙ mutatio de colico ad melācolicū ꝓter etatiuū decurſū in hūtibꝰ cōplionē ualde ſiccā ꝛ calidā fit poſt initium ſenectutis. Utꝝ āt poſſit in etate cōſiſtētie fieri vum augumētū. vide infra ſūma ꝺ vtutibꝰ

Propterea.

Aſſignat cās dicti ꝛ ſūt. ſ. ꝛ ſm hoc ſūt. ſ ptes. ibi 2ª Calor quoq;. ibi 3ª Et labor. ibi 4ª Et defectꝰ nē. ibi 5ª ꝛ ibi ppea. Dicit pº ꝙ ꝓma cā hui⁹ diminutiōis caloris i ſenectute eſt qꝛ aer nos circōdans exiccat mām eius. ſ. caloris nālis que eſt humiditas. Et intelige ꝙ licet aer exiccaret humidū ante illud tps. qꝛ tñ nō puenerat. ſ. humidū ad tātū gradum ſiccitatis quin poſſit eque itenſū caloꝛ ut ꝓus ſuſtinere. iō priº nō fiebat cal̄i remiſſio

Nūc autem tantus eſt gradus ſiccitatis ꝙ

UVA. BHSC. IyR_045_1

ad exiccationē sequtur minoratio caloris nālis aliox paritate suppositā ut p̄dicitur. Licet ǧ hec cā exiccās continue affuerit nō tn̄ fuit cū illis circūstantijs cum qbus sufficit facere caloris minoratōz nisi in senectute. Attende 2°. q ap̄ medicos dupliciter dr̄ aliqd exiccari Uno°. qualitatiue. s. qñ acqrit denominationē esse sicci p acqsitiōz gradus qualitatis. Alio°. q̄titatiue qñ. s. deperditur aliqua ps humidi p eius cōuersionē in vaporē. z licet ps d vtra qz posset cōtinere veritatē tn̄ maxime de quā titatiua verificat. Attēde 3°. q vtr aer nos circōdans in ōi dispōe exiccet nos est dubiū. Jn quo puto dicendū esse p°. q stat aerē nos circōdantē nullā nostri corpis partē exiccare substantifice vel qualitatiue. Pz qz stat hōinem p viā congelationis mori vna quaq; pte infrigidata z ingrossata. z nulla ē repugnantia influētias ifrigidatias z humectatias simr cū qualitatib' p̄mis q̄ sunt humiditas z fritas multo ee potētiores influētijs calefactiuis z exiccatis z pportionabilib' p̄mis qualitatib' in aere. Quod si dicat ex Auic. infra fen 2ª q aer in ōi dispōne nos exiccat. Dicit q intelligit in ōi dispōne sana tēpato corpori. sed stat aliquā ee dispōez infirmā in qua nō resolueret. Et h mō intelligat hic q aer circōdās exiccat substātifice in ōi dispōe sana humano corpori māz calidi q̄ est humiditas. Quidaz tn̄ dicūt q semp in qualibet parte aeris quantūcunq; frigidi actu sunt influētie stellax resolutiue. Supponūt 2°. ptes nostri corporis ee difformes in mō subē mixtionis z qualitatib' z merito huius quasdam ee minus aptas pati a frio q̄z a calido. Ex quo 3°. dicunt p babiliter q ois aer quantūcunq; frigidus merito exiccatiue influentie est actiu' in aliquam partem corpis exiccādo in quā. qz passum est indispositū nō agit humectādo vel infrigidādo. Et sic vnl'r dicunt q aer in ōi dispōe nos fm partem exiccat. Cōtra. qz partes resoloi aptissime ab aere infrigidātur. ǧ merito illius dispōnis aliqn̄ nulla ps calesit. Et p ꝓūs nulla ab aere dissoluit. Assumptū pz. qz spūs sūt resolutioni aptissimi. z illi ab aere inspirato infrigidant vt pz infra sen 2ª.

Calor quoque.

Assignat cām secundā dicēs q calor nālis adiuuat ad hāc exiccatōz. Ubi nota q caliditas exiccat q̄titatiue subtiliādo humiduz z cōuertēdo ipz in vaporē. z sic resoluēdo pauficabit corpis humidū. Ad hāc aūt pauci/reis factis potētib' ē partes humidas z qualitatiue illas exiccātibus vel se ad vlteriorem ǧdū siccitatis ducētib'. Posset ēt dici q caliditas ē pductiua imediate positiue siccitatis licet p ꝓus caliditatis sicut lumē illumiat z calefacit. z tunc diceret q calor exiccat qualitatiue. Nō 2°. q p calorem innatū debemus calorē intelligere membroz nāliter sue forme ad opōnes mēbri perficiēdas subordinatuz. Et hoc°. nō distinguit a calore influēte. Jste ǧ calor nālis agit aliqua vt nālis. aliqua vt calor absolute. vt nālis resistit putrefactiōi digerit. nutrit. auget. Jmo ēt venienti calo vehemēti multū z cāis calefacientibus exneis resistit vt sumit infra sen 2ª doc. 3ª cap°. 3°. vt vō calor absolute dissoluit ēt ppriā mām subtiliādo partes aqueas z in vaporē conuertendo. Nālis ǧ calor in q̄tū nālis resistit dissolutōi ꝓpe humiditatis. sed de h videbit alibi. Nā Aui. fen. 3ª cap°. p°. vī uelle q calor nālis. ut naturalis exiccat saltē usq; ad cōsistentiaz. z q huiusmōi exiccatio ē necia ad cōplementū bōis z ad opōnuz perfectionē. Et Auer. sup 4°. methaur. capitlo 4°. ult q siccitatē z spissitudinē opat in rebus digestis calor nālis.

Et labor.

Ponit cām tertiā. z est labor puenies ex motib' corpeis z aialibus q motus sūt invita necessarij. Et sumit hic labor p fatigatione q̄ est diminutio vtutis actiue cognoscitiue requie restaurabilis nō p nocumēto. ut p°. affo. 2ª particule. Jn quo morbo sōnus laborez p stet z̄c. Sed p lassitudie ut affo. 5. eiusdē pticule. s. labores spōtanei z̄c. Hic aūt labor cō sequit spūum resolutionē z calefactionē q̄ fiunt tā in motu corporis q̄z in passionibus aie ꝓpter quas spūs mouent z calefiūt z resoluūtur. z inde humiditas innata resoluit z corp' exiccatur. ǧ sensus est q mot' corporei z aiales calefaciēdo resoluūt z exiccāt. Illa vero vtutis diminutio q̄ istos motus sequit nō nisi per accns exiccat. Cōsiderandū tn̄ ēt q licet exercitiū vigorādo nālez calorē sit cā per manētie debite būiditatē pp digōem bonaz q̄ inde cōsequ cui' corruptiōis qes est aliqn̄ cā mō oppositō. vt pz de hoie incurrēte ethicam dimisso exercitio. tn̄ exercitiū r̄soluit z exiccat

Et defectus nature.

Assignat quartā cām. 2°. remouet dubium ibi āplius. Dic p°. q defectus nē ad sp resistē dū illi toti exiccatiōi ē cā p accns eius. Ad aūt nā deficiat alqn̄ pbat oēs vtutes corpee sūt finite iduratōe actiōis ut oñdit 8°. phicoz comēto 78°. z 12°. metaphice comento 40°. ǧ opatio istaz vtutū nō semp existit i māijs. cū ǧ vtus nutritiua q̄ est nā resistēs actionib' sit corpea sequ q aliqquādo deficiet a resistēdo

UVA. BHSC. IyR_045_1

Ubi nō ꝙ nā resistens dissolutioni est mā/xime ⁊tus nutritiua q̄ in cōpēsando depditū phibet totū nimis exiccari. hec ḡ virtus fit in senectute debilioꝛ ⁊ restaurat minus q̄z dissol uaf. vnde cōtingit minoratio ⁊ maior exicca/tio. Quod āt oīs ⁊tus actiua corporea .ſ. q̄ est forma in mā diuisibilis ad dionē mē sit fi nita. ostendit ab arist. 8° phicoꝛ textu comē. 78. ⁊ ab Auer. comēto eoꝺ ⁊ 12° methaphice comēto 40°. Sed nota ibi qūo rñdet ad argu mentū Auic. de celo ꝙ est infinite ⁊tutis dura tiue ⁊ tñ est corporeū. ⁊ qūo ⁊tutes intellgēti aꝛ cū sint ifinite nō pñt equaliter celū moueꝛ si maiores hēret stellas uel plures. ut dr 2° ꝺ celo. Sed qꝛ hec nō sunt medicinalia dimitto

Quod si dicatur aīa nutritiua saltē hōinis est infinita duratione ⁊ nō ē virtus corporea cū sit indiuisibilis.. Dicit ꝙ nō est nutritiua sine instrō corporeo. ⁊ hꝰ mōi ⁊tus nō ē ifinita

Amplius remouet dubiū. diceret qs quid cōtingeret si esset hec virtus duratōe infinita de se ⁊ semp vnoꝰ faceret pmutatiōz eius qꝺ dissoluit a corpe. ponēdo ꝑ tunc nouum loco deperditi equaliter vna vice sicut alia. ⁊ eiusdē oio dispōis ita ꝙ imaginamur ꝑmā restau rationē ⁊ primū restauratū uel q̄zcunqz vnaz volumus certi corpis. quid esset si virtus nu/tritiua sp illo mō faceret restauratiōz tā in q̄z to q̄z in quali. Rñdetur ꝙ licet ista esset tñ dissolutio nō esset vnoꝰ i. siccitas in totoꝛñs dissolutiōz nō esset vnoꝰ. ymo quottidie augeretur qꝛ cōtinue coꝛpus fieret siccius q̄z priꝰ ⁊ corꝰ nō posset tollerare sp dissolutiōz cū eius effec tu q est siccitas stante vita. Sed dissoꝛo finiret humiditatē ad vitā requisitā .q̄to ḡ magis fi nietur cū due res iuuēt se ad reꝛoducendum .ſ. defectus virtutis. ⁊ dissolutio qī dicat mꝛto magis ē neccīuz finiri. Et cōcludit ꝙ postq̄z sic ē oz ut mā destruaf ⁊ calor extinguaf cuz extinctio ista caloris sit pp mē defectū. Et nota ſm hāc expositionē nō cōparazi in con/dictionali si ⁊tus ⁊c. ita ꝙ illud quod r.estau/ratur ei quod dissoluit sit equale. sed suppōi in aūte sp durāte restauratiōe ipsaz fieri equa lem quo ad quātitatē restauratā. ⁊ vniuf mōi quo ad bonitatē restaurati. Vult ḡ ꝙ cū ista vniformitate restauratiōis adhuc vita finiret Et cā est qꝛ siccitas cōtinue intendit in par/te remanēte q̄ nō dissoluit. licet ḡ restauratur aliqd loco depditi cōtinue eoꝺē mō. tamē cū hoc accīt exiccatio q̄ est defectus nunq̄z cessāf q̄ exiccatio nō phibef p restauratiōnē. Et nota hāc expōnem q̄ magis est ad mentē tex. q̄z Bentilis ⁊ sequētiū. Utꝛ aūt per actuz nutritiue virtutis possit restaurari humidum melius ꝑ vita q̄z sit deperditū. videbis infra capitulo de ⁊tutibus nālibus.

Est ibi preterea.

Hic ponit cām gntā. ⁊ diuidit in duo. Pō facit hoc. 2°. infert q̄ est moꝛs nālis ibi 2ª Et hec ē moꝛs. Pe pª dicit ꝙ ibi ēt est alia cā .ſ. humoꝛ extraneus q gnāf. ppea ꝙ virtuſ di gestiua ē debilis ⁊ nō potest ꝑmutare cibū gn ex eo talis humoꝛ gnētur. Et hic humoꝛ ad/iuuat ad extinguēdum caloꝛē duobꝰ modis. Unus ē per modū suffocationis. ⁊ alius ē op ponēdo se caloꝛi ⁊ agēdo ꝑ suā qualitatē q̄ ē frigiditas ⁊ humiditas. Ubi nō ꝙ i decre pito quātūcunqz tpato ⁊ recto cōueniēter ne cessario multiplicaf hic humoꝛ flegmatic⁹ pp ipotētiaz digestiue ⁊tutis. qꝛ oppilando ⁊ in/frigidādo qualitatīe ē cā extinctionis calōis

Sz considera utꝛ ꝑ defectū hꝰ mōi humo/ris in coꝛpoꝛe tēpeꝛatissimo deceꝛpito homo fieꝛet medioꝛis dispōnis ꝙ si ita ē tūc nō erit tpatissimus. Si dicaf ꝙ non tūc in tēpato se nio nō exit hec cā. Nō ēt ꝙ licet senū cōple xio sit sicca in ea tamē ꝑ accidēs humoꝛ hū/dus mꝛtiplicaf ut ifra dicef in caº ꝺ būoꝛibꝰ.

Et hec est moꝛs.

In ista paꝛte supeꝛius diuisa infeꝛt modū nālis moꝛtis ⁊ cām diueꝛsitatī in distātia moꝛ tis nālis a pncº vite dicēs ꝙ hec moꝛs q̄ stāte optima restauratōe possibili in dato indiuiduo cōtingit ꝑ humidi cōsumptionē est moꝛs nāl ⁊ vni cuiqz indiuiduo est hec moꝛs destinata .i. ꝺterminata usqz ad terminū. i. in teꝛmio tē poꝛis quem terminū attingēdi hz in sua poꝛ. cōseruādo humiditatē pro vita necessariam.

Subdit 2° ꝙ vnū qōqz indiuiduū hēt ter/minū ꝑfixum. ſ. quez transire nō potest. ⁊ isti teꝛmini sunt diueꝛsi. i. diuēsimōe distant a pn cipio vite indiuiduoꝛ pp complexionū diueꝛ sitatē. Hij eꝛgo sunt teꝛmini nāles ꝓpoꝛz Sz sunt alij termini abbꝛeuiati. i. bꝛeniª a pn/cipio vite distantes. ⁊ hoc totum ꝺ duratōe ⁊ terminis ꝓuenit ꝑcepto diuino. Ubi cō/fidera primo gnātionē viuentis ⁊ vitā ⁊ moꝛ tem differe hoc° qꝛ gnātio est ꝑma particpa tio aīe in caꝛo nāli. ut sumitur ab Aristo. in ꝺ moꝛte ⁊ vita. Est peꝛmāsio anime in caꝛo nā li ut ibiꝺ dicit. Moꝛs veꝛo ꝓpe est sepatio siue desitio informandi. qꝛ anima aliq̄ desinit informare. Dicit tamē a pho loco allegato. ꝙ moꝛs est extinctio calī nālis .⁊ intelligitur ꝙ est hec desitio dicta cōsequēs extinctionem calī nālis. Nō 2° aliquā dispōnem esse nā lem. potest intelligi duobꝰ mōis. Unoº ꝙ sit cōueniens nē ⁊ a nā intenta. 2° mō qꝛ non

UVA. BHSC. IyR_045_1

obstante q̄ nō sit a nā intēta consequit̄ tñ actiōnē p̄ncipioꝝ nāliū nulla dispōne preter nāli cōcurrente vt mere nāliter agentiū. Exēplū primi sicut complexio. vtutes. opatiōes. Exē plū 2i vt senectus ⁊ fames . ⁊ sic nulla mors est nālis. Primo mō vt sumit̄ 2°. de celo ab Arist. Modo tñ 2°. dī aliquā mortē esse nā/lem q̄ cōsequentē actionē naturaliū princi/pioꝝ mere nāliter agentiū. Et hoc° dicit̄ i de morte ⁊ vita ad principiū aliquā esse mortem nālem. ⁊ h̄ mō sumitur hic. Nota 3°. ut su/mitur a pho in de morte ⁊ vita q̄ calidi extinctio est triplex. quedā a p̄rio. s. frigido ip̄z cō rumpente. Alia dicitur suffocatio. Alia mar/cor. suffocatio est caloris extinctio pp phibi tam euentationē. marcor vero caloris extin/tio pp humidi cō sumptionē. Nota tñ q̄ i suffocatiōe calor extinguit̄ ⁊ ppter consum/tionē humidi vt melius videri debet in ō mor te ⁊ vita. Est g̃ mors naturalis qñ calor extī guit̄ ēt p viam marcoris . Dicente pho loco allegato in de morte ⁊ vita. q̄ aūt ēm naturā .s. mors eius sit huiusmōi .s. caloris marcesa ctio pp tpis longitudinē. Sed hic cadunt due difficultates. p°. quare pp consūptionez humidi extinguit̄ calor. Videt̄. n. sūmus ca lor stare cū sūma siccitate vt in igne. nō g̃ hūi di corruptio est cā extinctionis caloris. 2ª difficultas vtz oīs mors nālis accidat in ter/mino uel fine quē hz indiuiduū in sua virtute ad humiditatē cōseruandā. Et videt̄ q̄ non q̄ tunc nō posset mors naturalis accidere ni si optio seruato regimine . sed h̄ vī impossibi le. q̄ quocūqz regimīe bono dato melius da ri pōt uel si nō sit impossibile. tñ raro uł nūq̄ deberet accidere. 2° ad idem sic oīs mors cuius principiū est ex cōsistentia ⁊ cōpōne cō poris morientis nulla aduenīēte passione ad uentitia ē nālis ut sumit̄ ab Arist. in de mor/te ⁊ vita cū ponit descriptionē mortis natura lis . Sed pōt ante talem terminū ultimatū ac cidere mors ab intrinseco prin°. vtputa ex fa me nulla extrinseca cā cōcurrente igitur ⁊c̄.

In oppositū vī nobis auic. textus. Ad pri mū istoꝝ dī notando p°. q̄ calor actualis saltē intēsus nō cōseruat̄ hic inferius nisi p p̄ntiā corporis subtilis spumosi sicut flāma ⁊ spirit⁹ Hec suppō nota ē p experientiā. Nota 2° tale corpus subtile nisi fiat cōtinua regenera tio nō esse aptū diu pmanere q̄ dissoluitur . 3°. supponit̄ nisi tale corp⁹ subtile adhere/at alicui ⁊ quodā°. ligat̄ cū grosso in uno loco determinato nō posse cōtinuari p ipsius rege nerationē. h̄ pz in flāma q̄ statim ut a lichinio sepatur nō cōtinuat sui similis gnātionem .

4°. supponitur q̄ huiusmōi corpus subtile adheret grosso ⁊ cū illo cōiungit̄ p cōtinuati onē ptiū humidiaꝝ illius grossi subtiliationē ⁊ in vaporē uel subtile corpus cōuersionem . Hoc pz q̄ aliter nō possem⁹ cām ſgnare. q̄ lichiniū postq̄z est factum carbo . nō obstante pūtia olei nō tñ flāma sufficit retinere. ſz bñ p us nisi q̄ in lichinio nō est humiditas ei⁹ sub stantifica p cuius subtiliatiōz ⁊ uaporationez cōiūgebatur flāma ex oleo genita cū lichinio prius. Et ex h̄ diligēter attende qūo calm nāle pabulatur humido radicali ppriſ subiecti. nā in nullo membro cōseruaret̄ calor nisi i terueniret illa adherentia ſps ad eum que ad herentia fit p cōtinuā subtiliationē partium mebri ⁊ cōuersionē humidi mēbri in vapore Illa igit̄ talis cōuersio hūidi mēbri i vaporē est pabulū cali subiectiue in mēbro exūtis. q̄ est cā sue cōseruatiōis. ⁊ hoc intellige. Ex hijs pz ad primā difficultatē. rñdeo q̄ ex cō/sumptione humiditatis deficit pabulū calori mixtoꝝ necciuz. Nec valet argumētū. Ca liditas sūma pōt cōseruari cū sūma uel inten sa ualde siccitate. g̃ caliditas in mixto conser uari pōt cū sūma vel intensa ut pz intuenti .

Ad secundā difficultatē sunt duo mōi dicē di . vnus cōcedēdo solū illā esse mortē nālem q̄ accidit in fine maximi tpis p quod hō cui⁹ est mors naturalis pōt viuere ut vī Auic. tex tus innuere. ⁊ tūc cōceditur q̄ raro vł nunq̄z accit nālis mors . q̄ raro. negatur tñ nō da/ri optimū regimē possibile p cōseruatiōe da/ti indiuidui uel nō dari maximū tpūs p quod pōt viuere. Ad secundū argumētū rñdet q̄ mors accñs ex fame fit a cā extrinseca. i. p/ter nām. ⁊ a cā extrinseca aduentitia q̄ est de fectus cibi debite ꝓportionati. Secundus modus quē puto ꝑiorē est dicēdo q̄ omnis mors q̄ accit hōi nō pp actionē cāe preterna turā imprimentis est nālis. q̄ multe tales sūt ante finē spacij p quod poterat in princ°. vite indiuidnū suā cōseruare humiditatē. iō mors nālis pōt ante talē terminū cōtingere. Vel posset dici distinguendo de morte naturali. a/liqua ē mors naturalis q̄ cōcurrentib⁹ nālissi mis p̄ncipijs tā formalib⁹ q̄z mālibus ⁊ coa/gentibus p vita ⁊ adiutorio astronomico in si ne tñ accit in termio ⁊ nō est possibile taliter nālem p̄us accidere aut posterius. ⁊ oīs alia r⁹. istius dī p̄ternaturał. Aliter dī 2° mors naturalis de oī morte accñte in fine vite p cō/sumptionē humidi radicalis nō cōcurrente i vita aliqua cā p̄ternaturali imprimēte. ⁊ talis nō necessario accit in fine spacij. Vltio nō q̄ longitudo vite nō tm̄ pendet ex cōplexiōe

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝛ cõpoſitiõe ſed ex celeſti influxu hora natiui
tatis ſuſcepto ꝛ recipiẽdo quem cognoſcunt
aſtrologi calculata natiuitate ꝑ diſpõnẽ yles
.i. matris vel ſeie vel mẽ ꝛ ꝑ diſpõnẽ alycho
dẽ. i. patris uel maſculi uel forme ꝛ tale vo/
cãt hic Auic. diuinũ ꝓceptũ cum dicit .hoc
tamẽ totũ ꝓuenit diuino ꝓcepto .

Quod igitur ex hoc.

Colligit ſñtiam ꝓtis de cõplexione etatũ in
caloꝛe ꝛ frigoꝛe. ꝛ dicit ꝙ illud quod tm̃ ẽ ac
quiſitũ ꝛ concluſũ ex dictis in ꝓte iſta ẽ ꝙ coꝛ
pora iuuenũ ꝛ pueroꝝ ſunt equaliter calꝫ ꝛſe
nũ ꝛ decrepitoꝝ equaliter frĩa. itelligendo cũ
cõdictionib⁹ poſitis ſ̃. cũ querebaꝫ vtꝝ cali/
ditas poſt etatẽ cõſiſtẽdi ĩcipiat minui. Vbi
nota ex hoc ſequi nõ dari ꝑmũ inſtãs ſenectu
tis ſed bene vltimũ cõſiſtentie. Nam ſit ſoꝛt.
eiuſdẽ cõplexionis cõtinue in g̃du . ꝛ ſi poſſi/
bile ſit deſ nũc ꝓmũ inſtãs in quo eſt ſenect⁹
g̃ nunc ẽ frior q̃ ante cũ ſenum corpa ſint fri
gidioꝛa ſed ſi ſic cum ante cõtinue fuerit eque
calidus qꝛ pueri ꝛ iuuenes ſunt equaliꝫ calidi
ergo nũc ẽt certa ꝓportione eſt frior q̃ añ qñ
erat iuuenis. ſed cũ iſta ꝓpoꝛtio nõ ſit ſubito
acq̃ſita qꝛ latitudines nõ ita ſubito in iſtiſ qua
litatibus acq̃rũtur ſequiſ ꝙ ante fuit frigidiõ
ꝛ ꝑ ꝯñs alijs paribus ſenioꝝ .

Sed puerorum.

Poſita cõpatiõe etatis in cõplexione acti
uoꝝ ponit cõpationẽ in paſſiuis. Et ponit in
ſũma. ſ. 7.nes principales ꝑ quas iſta cõpa/
tio cõꝓhendiſ ſufficienter. Dicit g̃ ꝓrio
ꝙ corꝓoꝛa pueroꝝ ſunt humidioꝛa tpato .i.
habẽt plus de humiditate q̃ reqꝛitur ꝓ ꝓfec
tione opationũ. Et ꝫ eſt ꝓp augumentũ qꝫ ẽ
neceſſariũ pueris in re ſicca ualde augmentũ
fieri nõ poſſet. Et hec cõcluſio ꝑ exꝑimẽ/
tum quod hẽtur de mollitie oſſium ipſoꝝ ꝛ ſu
oꝝ neruorũ. Et 2.ꝑ ex rõe ſumpta ex hoc
ꝙ modicũ tꝑs eſt ex quo fuerũt ſperma ꝛ ſan
guis ꝛ ſpiritus vaporalis q̃ oĩa vẽhemẽter ſi
humida . ꝛ hoc ad ſenſum ſ̃ expoſitum. Di
cit 2.ꝙ ſenes ꝛ decrepiti ꝓeter hoc ꝙ ſũt fri
gidi ſunt adhuc ſicci . Et ꝫ ſcitur ꝑ. exꝑimẽ
to quod habetur qꝛ ſua oſſa ſunt valde dura.
ꝛ cutis ualde aſpera. Scitur ẽt ratione ſump
ta ex hoc ꝙ multũ ẽ tꝑs ex quo fuerũt ſperma
ꝛ ſanguis ꝛ ſpũs vaporaꝫ in quo tpe ſupple
ti ſiccitate ꝓceſſerũt. Dicit 3.ꝙ in pueris
vel iuuenibus eſt igneitas equalis ita ꝙ in ca
lore intenſiue ſunt equales ut ſ̃. vel ad ſenſuꝫ
poſitũ in qõne de caloꝛe pueri ꝛ iuuenis. Sꝫ
aereitas ꝛ aqueitas eſt amplior in puero. Ex
quo datur intelligi pueꝛos eſſe iuuenib⁹ humi
dioꝛes cum in eis habundãt elemẽta humida
ſed in ſenibus ꝛ decrepitis plus habũdat ter
reſtreitas. ꝛ hoc eſt in decrepitis plus quoad
ſubam mẽbꝛoꝝ. Dicit 4.ꝙ iuuent⁹ ꝛ etas
cõſiſtendi hꝫ cõplexionẽ magis equalẽ cõple
xione pueri. ꝛ hoc in relatiõe ad opõnes. ſed
cõparãdo ad puerũ rõne g̃dus qualitatis eſt
eius cõplexio ſicca in cõpaꝛatõe ſenũ ꝓmoꝝ
ꝛ decꝛepitoꝝ eſt humida. ꝛ ꝫ totũ ꝑꝫ eiſdem
poꝛtionibus qbus ſupꝛa dixi de puero ꝛ ſene

Dicit 5.º ꝛ ultimo quo ad hãc ꝓtem ꝙ de/
crepitus in ſuis mẽbꝛis ſimplicib⁹ eſt ſiccioꝛ
iuuene ꝛ ſene. Ꝓrio qꝛ in illis mẽbꝛis minus
eſt de elemẽtis hũidis. vel qꝛ in illis minus ẽ
de humiditate ſubiectiue. ſed eſt decrepit⁹ hu
midioꝛ hũiditate exanea madefaciente qꝛ ha
bundat multo flegmate mẽbꝛa infundẽte. Nã
hũidũ abſolute dicit illud ĩ q⁹ ſubiectiue ẽ hu
miditas ſine equalenti ꝯrio. Humectũ vero ẽ
illud quod in ſupficie habet rẽ humidã adhe
rentẽ. Infuſuꝫ vero ꝛ madefactuꝫ dicit qꝺ
tali fluido corpe in ſupficie ꝛ intus ꝛ in poꝛo
ſotatib⁹ ꝓticipat qĩ intus fuſum. Hec ꝑs ſatis
nõ eſt ex dictis niſi ꝙ eſt dubiũ vtꝝ iuuẽis ſit
tpatior puero. Et videſ ꝙ nõ qꝛ 7.º pura
eſt vite longioꝛiſ. ꝛ ꝑ conſequẽs temperatior
2.º qꝛ caloꝛ pueri eſt mitis ꝛ ſimilis calori
ſanoꝝ. calor iuuenis mordax ꝛ ſilis calori fe/
bꝛientis ꝑ. affoſ. comẽto 14.º 3.º qꝛ pueri op
time cõſeruanſ ĩ tpe tpato. ſ. nẽ vt 3.º affoſ. il/
lo affor. ſm horas. 4.º eſt auctoritas gali.
6.º de regimine ſanitatis cap.º 3.º ad litterã di/
centẽ. Optimã qdem ſanitaꝫ hẽt corpuſ ſm
pueroꝝ etatẽ. Alij vo oẽs deterioꝛes ac ſunt
vt monſtratũ eſt . ꝛ itez eodez cap.º Illa qdẽ
que pueroꝝ eſt ſanitas ſine querela eſt ꝓpter
actiuã virtutẽ. Jn oppoſitũ ẽ Auice. hic ꝛ
12.º de aĩalibus . vbi loquẽs de optĩa tpantia.
Dicit illa tẽperantia eſt poſt cõplementũ cre/
menti. ꝛ ꝑ cõſequẽs in ſtatu. Jn iſta qõne
ſunt duo mõi rñdendi. vnus qdẽ cõis quem
Barſilius ꝛ Jacobus de ſoꝛliuio diſtinguẽ
do ꝑ. nomẽ tpatioꝛis cõplexionis. Nam aut
dicit tempatioꝛ qꝛ ꝓpingoꝛ põderali tpameu
to aut tempatior ad iuſtitiã ꝑ operatõib⁹ exer
cendis. Jtẽ opõnũ. q̃dam ſunt aĩales. ꝛ q̃dã
nãles nõ diſtinguẽdo vitales ꝯ nãles. Exem
plũ ꝓmi. ut audire. videre. ambulare. Exem
plũ ſi ut digõ. nutritio. augmentatio ꝛc̃. Jtez
nãliũ operationũ . q̃dã ſunt facientes ad con
ſeruatõz ſpẽi ut gnãtio. q̃dã ad cõſeruatiõem
idiuidui. exẽplũ ꝓmi gnãtio. exẽplũ ſi augmẽ
tũ nutritio. Suppono 2.º ꝙ hic ñ loquamuꝛ
de tpantia põderali. nã de ꝫ vidim⁹ ſ̃ quid a
diuerſis dicaſ. tũc ponũt 7.º nẽ ꝙ cõplexio iu
uenũ eſt tpatioꝛ ꝑ opatiõibus aĩalibuſ ꝛ ẽt ꝑ

UVA. BHSC. IyR_045_1

nālibus ad cōseruatiōz spēt facientib⁹. hec ꝑ. vt dicunt inductiue discurrēdo p istas opatio nes vt sunt sensitiue interiores ⁊ exteriores ⁊ motiue q̄ oēs in iuuene sunt pfectiores. ⁊ si/ militer generatia ut inducūt. 2ª cōclusio iu uenū est absolute tpatior. pz qz illa est tempe ratior que est pfectionē operationū ꝓductiua 3ª cōclusio ꝓ operationib⁹ nālibus facieti bus ad indiuidui cōseruationē tpatior est pu eri. ꝑ. pz qz iste operatōes sunt in puero pfe ctiores vt s̄ dicit. Ad ꝓbatur qz p istas ope ratiōes q̄ fiūt in puero diutius pōt vita cōser uari q̄z per sibi cozzuentes in iuuene. Patz ēt de mente Gal. 6. de regimine sanitatis. Ubi ad litterā dicit. pueri habent optios pbicos actus. Contra istā pōnem arguit ꝑcipue ꝑ cōclonē tertiā sic oigō iuuenū est perfectiorq̄z pueroz. igit ⁊c. Probat assūptū qz būidū p il lā restauratus ē pfectius cū sit perfectioz opa tionū ꝓductiuū. Mirandū aūt ē de iacobo q in modicis litteris ante istā qōnem cōcedit nutritionē esse perfectiorē in iuuene ⁊ būidū absolute melius restaurari in iuuentute q̄z pu ericia. licet in puericia restauretur meli⁹ ꝓ vi te lōgitudine. 2ª est pō conciliatoris ponē tis in sūma vnā ꝑ. nem ad ꝓpositū. s. ꝑ. iuue/ nū tēperamēto iustitiali est tpatissima r. ōiuz operationū. ⁊ de aialibus opatōnibus docet experientia de gnātiua. Pz qz nō obstāte q̄ puer plurib⁹ venereis actib⁹ sufficiat. puer tñ nō ita plificū sperma nec filios gnāt. De di gestiua pz qz iuxta gali. 6. de accidenti. būi/ da equaliter digerūt. sz ouriora meli⁹ digerūt iuuenes. Vide damascenū in affor. dicentez Mati iuuenibus pentib⁹ ꝓncipalia mēbra nā liter sūt fortia ⁊ sana iuuenis ⁊ pueri. 2ºqz pfectius humidū restaurat absolute ⁊ ꝓ ope/ rationib⁹ in iuuene. igit nutritio saltē est per fectior. Preterea cuius virtus est fortior ꝑ. est tpatior. sed iuuenū virtus est fortior vt 6. de regimine sanitatis loco allegato. vbi ad lit terā dicit cap. 3ª. Igit fortitudinē qdem vni uersi iuuenes succedūt post augmentū ⁊ aug/ mentatiuā etatem. Si velimus primā positi onē defendere limitabim⁹ illam tertiā ꝑ. nem sic ꝓ opōnibus nālibus melior est puerorum ꝑplo inq̄tum facit ad vite pduratione. Maz in puericia sm illoz viam restaurat humiduz melius ꝓ vite pduratiōe ⁊ merito nutritionis ⁊ digōnis pueroz diutius est apta vita cōser uari. ⁊ sic limitādo pōnem primā vtrāq̄z pōt defendi. nec vna alteri repugnat. Ideo rñde tur ad acta q̄ videntur probareq̄ absolute pu eri habēt tempatiorē cōplonem. Ad ꝑmā negatur argumentū. est vite longioris igit tē peratior. ⁊ similiter negatur est mitis g̃ tēpera tior calor ad iustitiā. nec seqt si optime cōser uantur in vere nisi q̄ calor eoz est cū humidi tate maiori q̄z calor iuuenū. Ad auctoritatē Gal. Respondet Cōciliator dzia 26ª q̄ ipe cōpat pueros temperatos ad pueros aliaruz cōplexionū inducēdo seriem textus in quo i/ mediate ante cōparauit Gal. cōplonē tpataz sm utrasqz oppōnes ad alias cōplexiones in statu ⁊ senectute. ⁊ q̄ postea subdit loquendo de eadem tēperata optima quidē crassim bēt corpus supple sm ipm temperamentū dictuz sm pueroz etatē ita vt cōcludat sm oēm eta/ tem istam cōplonē esse optimā. Sed si qs bñ cōsideret non est vez. nam in illo cap. loquat de cōplexionib⁹ distemperatis simplr. ⁊ prius dixerit qūo pmutetur cal̄a tm̄. ⁊ qūo frigida tm̄. ⁊ quō sicca tm̄. Subdit de humida tm̄ q̄ ipsa sit tpata sm vtriusqz oppōnes in statu ⁊ senectute tāq̄z congrua in illis etatibus. Po stea subdit optimā qdem crassim vbi absolute loquit de omni corpore aut de tpato compa/ rādo alteri etati aut de humido tm̄ ⁊ non ad mentē Conciliatoris. Dicit igit alr q̄ corp⁹ pueri bēt cōplexionē optimā comparatōe ad opationes nāles ut ōba sequētia. G. limitare vident cū dicit q̄ de pluribus existentib⁹ acti bus. i. operationibus p vim optimos habent pbicos. i. nāles. ⁊ hoc intelligat in quantū fa ciūt ad vite pdurationē. Consequenter ad respōsionē ꝑmam. vel dicendū q̄ p optimam intelligit nō in puncto sed in latitudine. qz ha bent sanitatē sine querela saltē respectu nāliū operationū cōparatione hīta ad senes non qz meliorem habet iuuenē. ⁊ q̄ loquat de sanita te lata. patet ex eodē c. ⁊ ex hoc pz qūo intel ligitur q̄ puerorum sanitas est sine querela.

Secundum diuersitatem.

Ista ē 2ª ps ꝓncipalis capitli. in qua pōit diuersitates cōplonū ex sexu hītationib⁹ ⁊ ac tib⁹. Et possz diuidi. sz in sūma pōit. 4. ꝑ. es Quaz p. est mulieres sm cōplonē sunt viris frigidiores ⁊ būidiores cuius signū ē qz sunt miores in q̄ntitate ⁊ cā hītatis ipsaz sūt i ipis multe supfluitates flegmatice ⁊ sil̄ ꝓptez pau cū eaz exercitiū. 2ª cōclusio suba carnium mulieꝝ ē rariora carne viri licet caro viri sit ra riora p viā carentie pūtie supfluitatis in ea. ⁊ hoc qz caro viri sua spissitudine ꝓhibet pene trationē būiditatis q̄ ad eā a venis ⁊ nēuoz villis pfluit. 3ª ꝑ. illi q hītant in terris sep tētrionalib⁹ sunt būidiores illis q hītāt meri dionales. 4ª ꝑ. illi q exercēt artes būidas vt fullones piscatores sūt būidiores. ⁊ q exer

UVA. BHSC. IyR_045_1

cent artes diuersas ab istis habēt diuersas complexiones. Subdit vltio q̄ signa vniuscuiusq̄ cōplexiōis dicentur in sen 2ª huius ⁊ i libris pticularib⁹. s. 3º ⁊ 4º. Circa p̄mā cōclusionē notandū pº. q̄ mas est aial aptū in aliud gnāre. Et fēa est aial aptū ut in ipso ab alio gnētur vt sumit pº. de gnātione aialium.

Nota 2º cāe masculinitatis vel femineitatis p̄ncipaliꝫ quo ad particulares cās pendent ex dispōne cordis vel sibi proportionalī. Pōt tñ contingere in cōplone cordis exīte masculina fiat fetus quo ad genitalia femine⁹ ⁊ ēꝫ. Et hoc itez eodē pº. colligi pōt. Notāduꝫ 3º. q̄ mas nō orbatus quo ad genitalia bz calorē sufficientē gnāre spma plificū. Femina aūt hoc nō pōt vel saltē nō ita. Ex quo patet q̄ vniuersaliter masculus nō orbatus quoad genitalia est calidior femina. Patet 2º aliozꝫ posita paritate vl̄ esse masculū fēa calidiorē Et hoc exprimur 2º comēti pulsuū nō tamen est negandū aliquaz mulierē aliquo viro esse calidiorē quo ad totius hītudinē ⁊ cordis cōplexionē. Sed hic cadūt due difficultates p̄ª cum hō sit calidissimū aialiuz. vt sumit 4ª particula pbleumatū pblemmate 6º. masculus in hūana specie ē maior fēa cū in alijs spēbus ualde calidis. vt ancipitre. asture ⁊ alijs auibus rapacib⁹ pp caliditatē cōsumentē nimis humidū maris femina sit mare fortior ⁊ maior. Rñdet cām esse q̄ hō est calidissimus quo ad ptes pectoris ⁊ in q̄ntitate cal̄i cordis q̄ bz plimū sanguinē cōparatiōe sue q̄ntitatis. nō tñ habet calorē ita acutū sicut ille aues ⁊ ita cōsumptiuū hūiditatis. 2ª cā est multitudo humidi. hō enim ⁊ si sit calidissimū ad sensum datū tamē est valde humidus vnde nō cōsumit a caliditate sed extendit ad maiorē q̄ntitatē ⁊c̄. 2ª difficultas. q̄ mulieres exīntes frīe magis sine nocumēto exponūtur frīs alterātibus exterius vt pz de hyeme i qua cū pauciozib⁹ pānis incedunt ⁊ discoopto capite ⁊ diu stant in aqua frīa lauātes. Rñdetur q̄ ē ppter strictura poroꝫ vnde nō pōt frīum extrinsecū penetraze ⁊ ēt ppter cōsuetudinē. Et pōt sumi hec rñsio 2º tegni ⁊ 2ª p̄mi capº. de signis cōplonū in 6º. gnē signorū.

Vltimo nota q̄ nō solum in calīs sed ēt in q̄busdam frīs aialibus ouantib⁹ vt capsonijs ⁊ q̄busdā quadrupedibus sicut turture. feine sunt maiozes maribus ppter finē ut haberent corpora sufficiētia ad gestandū oua. vt sumit ab Aristo. 8º. de historijs. Et sunt hec aialia fm cor uel cordi ꝓportionale caliora marib⁹

Dubiū tñ vī de ursa in qua multa videt humiditas ⁊ tamē ponit audatioz vrso eodē 8º sed hoc dimittitur pbis. Circa secundā cōclusionē nota pº. q̄ hoc nomē densum ⁊ ꝺ nomē raꝛ sunt equinoca in usu pboꝛ ad. 5º. Aliū enim dicit densum aut q̄ bz multā māz i q̄titate pauca ut aquā aere dictus densioreꝫ. ⁊ oppōsito raꝛ. aut 2º q̄ poris careat uel eos strictos habeat qualiter dicim⁹ spōgiā raram ⁊ aquam densam. Vel 3º q̄ pozos hēat magis repletos re exīnea viscosa aut grossa ut 4º pbleumatū pticula sumitur ab Aristot. Aut 4º q̄ min⁹ fluxibile ut Aui. innuit 2º canone capitulo tertio. 5º q̄ bene ⁊ stricte ex suis villis cōtextū. Et raꝛ pro male ⁊ incōpōsite cōtexto vt dicimus pānum male cōtextū raꝛ Et hic modus sumit 13ª tertij capº. de causis debilitatū stōi. Mulieꝛ g̃ oī bēre carnē rariorē mō 4º. i. molliorē carne viri alijs paribus ⁊ mō 5º. q̄ minus bñ ex villis suis cōtextū cū debiliozꝫ fuerit eius vtus informata. ⁊ forsā ēt mō pº. licet h̄ nō sit bñ demōstrabile. sz vir bz carnē rariorē q̄ pulorib⁹ pozis pticipantez ⁊ maiozibus. ⁊ 2º. q̄ minus de re grossa exīnea in illis poris cōtinet. Cōceditur g̃ suoº. feminaꝛ carnes viroꝛ carnib⁹ esse rariozes ⁊ densiores. Circa 3ª cōclusionē nota q̄ terre septētrionales nō obstāte q̄ bozeas sit siccus tñ sūt multū humida ꝓpter fluuios ⁊ maria ⁊ stagna ⁊ paludes. De istis g̃ locis non cadit dubiuz. q̄ corpora faciēt humidioza. Nō 2º q̄ in terris absolute frīs corpora fortis caloris fm calorē vigorāt̄ interi⁹. vt pª afforis. cometo 15º. Et pbibet humidi nāl̄is dissolutō ⁊ humidi nutrimentalis manētis sub forma humidi nutrimētal̄ vt ibi notaui. In istis ēgo corpibus talia loca bitantibus ē amplioꝫ humiditas ⁊ corpora debilis caloris ifrigidant vt senes valde ⁊ calore debilitato mltiplicat supfluitas flegmatica. ⁊ iō ēt debiles sunt humidi saltē accñtaliter. Exq̄bus seq̄t̄ due ꝓnes. corpora nāliter fortis caloris tales regiones bitantia sunt humidioza nāli humiditate. 2ª ꝓº corpa debilis caloris talia loca bitantia sunt humidiora humiditate accidentali. Et iō qi oia corpora talia loca bitantia supposita alioꝫ pitate sūt hūidiora. Et pz cā q̄ Auic. non dixit q̄ essent caliora vel friora. q̄ hoc nō essz vnīl̄ vez alijs paribus. Circa quartā ꝓnē nota q̄ aer circōdās corp⁹ nisi p accñs fuerit ipeditus imutat corpus ad sui simili tudiez. Et iō qui artes exercēt humidas sunt humidiozes ⁊ siccas siccioreſ. cū nec aer hūidus nec siccus se p accñs ipediat nisi paꝛ Sed de calīs aliqñ accidit q̄ sint debiles dissoluti vt cōiter sunt furnarij. ⁊ iō si frigidi. ⁊ i artib⁹ frīs accīt calorē fortificari. Et hanc

UVA. BHSC. IyR_045_1

puto esse causaz qr Auic. dixit plis de hūidis q̄ de cā lidis vel de frīs non obstante qeffica cissime fūt ad agendū caliditas ꝛ frītas. Sed accidit se eas ipedire. vt dixi. Et hec de isto capitlo sufficiant.

Doctrina 4ª Capitulum ȝ hūoꝛib⁹.

Humoꝛ ē corpus

h humidū liquidū. In ista 4ª doc. determinat Auic. de hūoꝛibus. Et prīo de eis in facto esse. 2º de generatione hūoꝛ in sequēti capº.

Presens capitlz dinidit in tres ptes. qꝛ prīo ponit diffinitionez hūoꝛis generalez ad medicū pertinentē. 2º ponit diuisiones ꝛ sub diuisiones eaꝛ mēbꝛa declarando. 3º mouet ꝛ soluit quedā dubia. ibi 2ª Eius vero esse. ibi 3ª Jngt Halien⁹. Dicit prīo q̄ hūoꝛ est corp⁹ hūidū liqdū in quod in prīs nutriēs cōuertit. Vbi cōsidera q̄ hoc nomen hūoꝛ. aliquando sumit gnāliter p omni corpoꝛe liq do currente. ꝛ isto modo aqua dicit humor ꝛ vinū ꝛ talia. Secūdo mō sumitur p ōni corpore humido liquido in corpe nostro ex cibis genito. Et h mō chilus ꝛ humoꝛes occuli ꝛ vrinā possumus dicere humoꝛes. Tertio mō sumitur tm̄ p tali corpore .s. liqdo humido in corpe nostro genito ex cibis sed iaiato. ꝛ hoc mō humoꝛes occuli. ꝛ si sint animati nō sunt hūoꝛes. Quarto mō sumitur p humiditate currente nō fm genus suū totū supflua imediate genita ex chilo. aut dr nō fm totū genus supflua pp vrinā q̄ nō est humoꝛ isto modo. Et sic tm̄ quatuoꝛ fm genus sunt hūoꝛes sanguis. flegma. cola. mlia. Quinto sumit tm̄ p humore pº bono vt sumit Auic. 12º ȝ aialib⁹.

Nota 2º quosdā dicere Auic. diffinire hic hūoꝛē 4º mō vel 5º mō sumptū sed nō est ita. Nam 5º mō solum est humor bonus esset humoꝛ put hic describit sed h est falsum. Nam Auic. diuidendo hūoꝛē put diffinit diuidit ipsum in hūoꝛē bonū ꝛ malū. ꝛ q̄ diuidit eo mō quo diffinierat accipiēdo pz. qꝛ ponit relatm̄ in prinº diuisiōis dicēs. Eius vo. Nec diffinit humoꝛē 4º mō sūptuz. i. p cōi ad quatuoꝛ humoꝛes pmos tā bonos q̄ malos. qꝛ in secūda dione huius capituli dixit. q̄ būitates sūt. 4. hūoꝛes quos postea noiabimus dicēdo de futuro inuens q̄ de illis nōdū dixit. Et iō puto q̄ hic diffiniat humoꝛ p humore sumptuz 3º mō. Et sub hūoꝛe h mō accepto nō cōtinet flegma ipsū nec glutē nec aliquod ȝ talib⁹ nō aptū ad fluendū sed bene cōtinētur sub eo chilus ꝛ vrina. Et tunc intelligo textū h mō Humoꝛ est corpus specie inaiatuz humidū liquidū. i. humidū actu būiditate que facit ipz manifeste fluxibilē. Et h dicitur ad dīaz spirituū. in quod cōuertit supple a calore nostri corporis. Nutriēs in p̄mis. i. cibus exterior ille enim ē primū nutriēs. Et tu ex istis videt quō colera est humida .s. actu non obstante q̄ sit sicca ꝛtualiter. Ex quib⁹ sequit hanc descriptionē esse bonā soli suo descripto cōuenientē. ꝛ p quā descriptū dr ab alio quolibet Et h mō sumendo humorē concedo. vt dixi chilū ꝛ vrinā ꝛ spma esse humoꝛes ꝛ nō solū sanguinē flegma ꝛc. Flegma aūt gipseū ꝛ glutē ꝛ multoꝛ mēbrorū cābiuz sicut ossū nō st hūoꝛes. Nota 3º q̄ nutriēs q̄ñqz sumitur p vero nutriēte ꝛ est illud quod imediate trāsmutatur in subaz mēbri ꝛ fm quosdā est glutē. ꝛ fz quosdā cābiū. Et iō dicit vez nutriēs qꝛ in illud agit nutritiua uirtus suā principalē opationē. Q̄ñqz aūt sumit p qi nutriente. ꝛ istud ē res ex cibo in corpe nostro genita apta p vnā trāsmutatōz uel plres a calore nostri corpis in mēbroꝛ subaz trāsmutari. Et h mō chilus ꝛ oēs humiditates citra 4ª ȝ dicūtur qi nutriēs. 3º sumit nutriēs p futuro nutriēte. ꝛ h mō corpus cū comeditur uel bibitur ꝛ est patū ita pati a calore būano q̄ per illius trāsmutationē vnā uel plures cōuertat in substantiā mēbroꝛ dr nutriēs. Et h est primū ex quo alia nutriētia fiunt de quo Auic. intellexit in diffinitione cum dixit. Nutriēs i p̄mis

Eius vero est.

Ponit diuisiōes. ꝛ pº ponit dionē humoꝛ sūptā a fine. 2º qꝛ vidit q̄ sub noīne humorū mō quo diffiniuit nō cōprehenduntur oīa de q̄bus intendit hic determinare. p ōnt diuisiōz humiditatū in corpe genitaꝛ. ibi 2ª Dici⁹ āt.

Be pª dicit q̄ hūoꝛ quidā est hūor bonus ꝛ est ille q̄ solet fieri ps subē nutriti. aut solus aut cū alio. ꝛ in sūma ē mā restauratiōis eius q̄ fuit a corpe dissolutū. Et alius est humor q̄ est supfluitas hūoꝛ mala q̄ nō cōsueuit facē istud. s. esse māz restauratiōis sed raro cōuertit in hūoꝛē bonū. vñ ante dz expelli a coꝛpe ꝛ phici. Vbi nota q̄ inter cibū ꝛ cibatuz nō solū est ꝓpinqtas qualitatū ꝑmaꝛ. sed oz q̄ currat occulta ꝓprietas p̄pans ad h ut patiat cibus ꝛ debitus mōus subē. vt dicet i capitulo de eo q̄ comeditur ꝛ bibit. Et ita ēt inter hūoꝛē ꝛ coꝛpus nutriendū dz curreze p prietas talis ꝛ ꝓpinqtas debita in prīs qualitatibus ꝛ modus subē. Humoꝛ g̃ q merito istoꝛū est prepatus ut cōuertat in mēbꝛ dicitur

ſolere fieri. ille vero humor q in qualitatibus peccat ſed põt reduci ad benignũ. licet poſſit cõuerti in membri ſimilitudinẽ nõ dicitur ad mentẽ Auic. ſolere fieri ꝛc. Et ideo ille humor dicit humor bonus q p has cõdictiões bonas eſt preparatus. Ille vero malus vel ſupfluitas dicit mala cui aliqd iſtoꝝ deficit. vnde prius a corpe debet expelli ꝙ nutrire. licet aliqñ poſſit ad bonũ cõuerti vel nutrire. Et iſto. puto aquoſitatẽ vrinalẽ ꝛ alias cuzzẽtes ſupfluitates dici ſupfluitates bũoris malas Nõ 2. ꝙ Ariſt. ꝛ eũ ſeqntes voluerũt ſolum ſanguinem nutrire ꝛ alios bũores eſſe ſupfluitates. Gali. ꝛ Auic. aũt voluit ꝙ ꝛ ſi alij humores a ſanguine nõ poſſũt nutrire ſoli ꝛ nõ pmixti ſanguini tñ pmiſcenť in debita proportione cum ſãguie vt cõuertãť ad mẽbroꝝ ſubam. Nota tertio ꝙ humor dicitur bon⁹ pp effectũ. dupliciter aũt operať bũor in corpore. Uno modo a materia patiẽdo. ſcilicet ita vt in membri ſubſtãtiam cõuertatur. Et iſta eſt principaliſſima opatio in humore intẽta. Secundo mõ opať alias actiões faciẽdo. puta calefaciẽdo. infridando. abſtergendo. corrugãdo ꝛ aliſs modis. Et iſte nõ ſunt ita pricipaliter itẽte operationes. Nõ ad p poſitũ iuxta Auic. hic ille ſolus dicit humor bonus qui põt in opationẽ principaliter intẽtam ex humore q̃ eſt nutritio. Reliqvero qui alias opatões ꝛc. cõueniẽtes corpori faciũt Sed hãc nequeũt ut colꝛa in chiſti fellis ꝛ melancolia nõ dicunť humores boni ſed mali p ꝑpuationẽ bonitatis principꝛ in hũore intẽte.

Ex iſtis potes inferre primo ꝙ Auic. dixit in diffinitiõe boni humoris ſolet fieri ps ſube nutriti ſolus vel cũ alio vt ponat diſtinctionẽ ſm vtrãqꝫ põnem. ꝛ Ariſto. ꝛ Gal. ſufficiẽter Nam ſm Ariſt. ſolus ſanguis eſt humor bonus ꝟ mõ qz ſolus põt nutrire ꝛ alij non ſoli nec ſociati poſſunt in ſubam mẽbri conuerti. Sed ſm Gal. flegma. colꝛa. ꝛ melꝛa p venas cum ſanguine eũtes põt nutrire nõ ſoli ſz ſanguini mixti. ꝛ iõ humores ſunt boni. Secundo ſequiť ꝙ ad ſanitatẽ corporis neceſſarij ſunt humores mali. Quarto ſequiť ꝙ bũor malꝰ põt ẽt nutrire. qz põt ad benignum reduci.

Nota tñ hic ꝙ nutricationũ. q̃dã eſt pfcã p quam reſtaurať humidũ pfectũ ꝛ ſanũ. quedam ĩperfcã in qua nõ reſtaurať humidũ ita perfectuz. Humor igitur malus nõ poteſt nutrire pfcã nutricatiõe niſi ad benignũ reducatuz. ſed bene põt ĩperfcã nutricatione nutrire vt in ſcabie appet ꝛ lep̃. Sed ſupius in diſſinitiõe boni bũoris de pfcã nutricatiõe intelligitur. Nota vltimo aliquẽ humorẽ repiri ita malignũ ꝛ ita longinqũ ab hoc vt a calore naturali recipiat bonas diſpões ꝙ eſto ꝙ eſſet in mima q̃ttitate tamẽ nutrire non poſſet. eſto ꝙ nõ lederet. De veneno aũt vtꝫ nutriat ꝛ quõ dicã in cap⁹ de eo qđ comedit ꝛ bibit

Dicemus autem.

Ponit diuiſionẽ humiditatũ in corpe cõtentaꝫ que nõ animate exiſtes ꝛ ſunt ex chilo genite mediate vel imediate vel ex cibo reducibiles ad ſibi ſimiles ex chilo gnãbiles ſine putredine. Volo ergo dicere ꝙ hũiditaũ nomen qđ hic diuidit nõ eſt ſinonimũ cũ nomie humoris ſuppoſito. Nam tũc glutẽ ꝛ ſorditates nõ dicerenť humiditates. cum tñ in rei veritate ſub iſta humiditate cõtineať. vt patz ex diuiſione. Similiter chilus nõ eſt humiditas ꝟ modo ſumẽdo hũiditatẽ. qz nec ꝑma nec ſecũda. nec ẽt ſanies eſt ꝟ modo hũiditas. ꝛ ſic diuiſio nõ eſſet bõa. Nec etiã ſumitur hic tñ p nãli ꝛ bona hũiditate cũ noiet ſupfluitates ſub ea cõtineri. Nec ſumiť tñ p humore gẽito ex chilo. qz flegma genitũ imediate ex cibiſ Etiã quedã ſpẽs colꝛe nõ eſſent ꝟ mõ humiditates que tamẽ ſub vno membro diuiſiõis. vt patet infra cõtinenť. Et diuidit in duas ptes. nã p⁹ ponit diuiſionẽ vnũ membꝫ ſubdiuidẽdo. 2⁹ aliud diuidit. Et dicem⁹ ẽt. p⁹ in tres. p⁹ põit diõnẽ. 2⁹ ſubdiuidit vnũ membꝫ. 3⁹ declarat vnũ mẽbꝫ ſubdiois p aliam diõnẽ. 2ª ibi ſecũdaꝫ vo. 3ª ibi ꝛ que ſũt nõ. Dicit p⁹ ꝙ hũiditates corpoꝝ. q̃dã ſunt ꝑme q̃dã ſecũde. ꝛ ꝙ prie ſũt. 4. hũores quos poſtea noiabit. Ubi nota ꝙ hec dio ſumiť ex ordine. Nã ꝑus ꝛ poſteri⁹ variãt ordinẽ. Ordo aũt iſte a quo ſumiť. hec diuiſio ẽ gnãtiõis prius eni tpe gnãnť prie ꝛ nã ſaltẽ laudabilef q̃ ſecũde. Nõ 2⁹ ꝙ prie hũiditates ſũt ille q̃ imedtate gnãnť. vl quaſ gnãri nõ repugnat ex chilo. Jõ puto aquoſitatẽ vrinalẽ tenẽdo ꝙ gnẽť ex chilo eſſe humiditatẽ ꝑmã. Nã ſicut ſupfluitates ſaꝫ humiditatũ ſunt ſe humiditates ita ſupfluitates primaꝫ. Tacuit aũt Aui. de eis volẽs intelligi p id qđ de his dixtati. Que aũt ſint ſecũde ſtati dicetur.

Secundarum.

Põit ſubdiõnẽ dicẽs ꝙ humiditatũ ſecundaꝫ. Quedã ſupfluitateſ. q̃dã nõ ſupflitateſ Et ſubdit ꝙ ſupfluitates noiabit in ſequẽtib⁹ qz in ſequẽti cap⁹. Ubi nota dupl̃ dici aliquid eſſe 2ª ꝛ humiditatũ ſupfluitatẽ. vno mõ ꝙ ſit humiditas 2ª mala. alio ꝙ ſit ſupfluẽs

UVA. BHSC. IyR_045_1

fen p do q ca p debuor

27

a digõne p quã 2ª humiditas gnãtur. ꝛ ꝑ 2ª mõ maxie determinaf in capº sequẽti.

Et que sunt.

Nunc notificat secundas humiditates q̃ nõ sunt supfluitates. ꝛ diuidif in duas. Pº põit descriptionẽ. 2º numeꝛ. 2ª ibi Quaꝛ sũt .4. Dicit primo q̃ humiditates q̃ nõ sunt supfluitates sunt bũoref. i. sunt genite ex bũo ribus pmis p cõuersionẽ eaꝛ notabilẽ a principali dispõne ꝛ mẽbris. elegate. i. mẽbris appropriate p digõnem q̃ nõdum sunt effecte p/fcã opatione ps alicuius simpliciũ membꝛoꝝ Vbi nota q̃ experiẽtia ostendit in mẽbris nãliter dispositis inueniri bũiditatẽ notabilr distantẽ a dispõne pricipali sanguis vt sãguis est quam nõ possum⁹ dicere nisi ex sãguine genitã ꝛ p nutricatione mẽbꝛoꝝ requiri mẽbris ẽt appropriatã. cũ videamus tales humiditates colore sapore ꝛ mõ subẽ ꝓpiquas esse mẽbꝛo in quo sunt. Talis igitur bũiditas ẽ 2ª humiditas de qua sermo. s. bũiditas genita p digestionẽ ex humore primo. qꝛ sanguie p notabilẽ eius cõseruationẽ a dispõne pricipali ꝛ mẽbris appꝛiata q̃ tñ nundũ alicuius mẽbꝛoꝝ est facta ps pfcã assimilatiõe. Et ꝑ veritatẽ bꝫ sine illa humiditas sit eiusdẽ spẽi cum sanguine. siue nõ. Ex ꝑ apparet solutio dubij Vtrum preter ꝑmos bũoꝛes ponẽde sunt ꝛe humiditates. nã hoc mõ sumẽdo humiditatẽ res est certa. Nota secũdo q̃hoc nõ obstãte tamẽ adhuc est dubitatio. vtꝫ tales bũiditates differãt specifice a sanguie. Naꝫ Aris. in de sõno ꝛ vigilia. ꝛ in de iuuentute ꝛ senectute. ꝛ 2º de ptibus aialiũ expꝛesse dicit sãguinẽ esse vltimũ alimentũ i habentibus sanguinẽ. ꝛ p vltimũ alimẽtũ videtur itelligere nutrimẽtum ex quo imediate mẽbra vere nutriũtur. Et ita videf sentire Auic. in capº de mẽbris saltẽ de q̃busdã mẽbris. Naꝫ dic nõ in diqꝫ sanguis in quoꝫdã nutrimẽto multotiẽs cõuerti sicut carnis. ymo illico cũ ei nutrimẽtum accidit in ipm cõuertef. ꝛ 2º colliget idẽ videf sentire Auer. Pro isto q̃ dubio duo inueniũtur mõi. Unus absolute cõcedẽdo q̃ secũde bũiditates nõ differũt specie a sanguine essentiali. sed tamẽ differũt a sanguie i dispõne principali sãguis in quibusdã dispõib⁹ accẽtalibus quib⁹ appropiquãt nẽ mẽbrorũ. Et ſm hanc viã nõ est numerus istaꝝ bũiditatũ ſm numeꝝ formaꝝ specifice dñtiuꝫ illis humiditatib⁹ corꝛespõdentiũ. sed ſm numerũ notabiliũ trãsmutationũ inuẽtaꝝ in sãguie añ q̃ in mẽbra cõuertaf pfecte. Alia est positio ponẽs q̃ humiditates saltẽ cambiũ differunt a sãguie specifice. Sed ad auctoritatẽ respõdet distinguẽdo de hoc nomie sanguinis. Naꝫ dicitur de massa humoꝝ primoꝝ aggregata ex sãguie. flegmate mlia. ꝛ colera. Alio p humore distincto ab alijs vt infra rubeo colore ꝛ dulci sapore. Tertio p nutrimẽto membris appꝛopriato ex sanguie genito quõ dicit 4º colliget q̃ mã qua nutriũf mẽbra radicalia est sanguis dealbatus. 3º ꝛ 2º q̃ spma est supfluitas cibi gnãti i toto corpe ꝛ est sãguis magis digestus. Aꝛist. g̃ vbi dixit sãguiez esse vltimũ alimentũ. aut fuit pꝛime opionis. aut saltẽ sumpsit sanguinẽ 3º mõ. Et ita intelligãtur alie auctoritates. Pro auctõitate Auicene p nũc sufficit q̃ in cõuersiõe sanguis i carnẽ nõ sunt ita notabiles trãsmutatiões sicut i eius cõuersiõe ad ossa. Nota tertio q̃ de glutine. vtꝫ sit ps mẽbri aiata vel sit nutrimẽtũ veꝝ quod imediate mẽbro assimilaf sunt. tres vie. Una dicit q̃ est ps mẽbri ſm õe mẽbꝝ q̃tũcunqꝫ simile cõstat ex solidiori ꝛvisco so tenẽte ptes ad iuicem vt colla. ꝛ illud viscosum bũidius. Et si sit aiatũ nõ tñ pfecte bꝫ mẽbri p̃existẽtis silitudinẽ in qualitatib⁹. vel nõ bꝫ mẽbꝛi rõtm sed ptis. qꝛ ratio membri cõstituitur ex talib⁹ diuersis ptibus. Secũda via dicit q̃ glutẽ nõ est pars mẽbri. ymo i mẽbro viuente nõ est glutẽ nec sunt nisi tres. humiditatef. sꝫ gluten fuit in spermate ꝛex eo fcã est ps que tenet vnũ cũ alio sicut colla. in viuente aũt sufficit cãbiũ. Et hanc viã sentit Cõciliator dꝛia. 33ª Et ob hanc cãm dicunt Auic. dubitatiõꝫ videntẽ addisse cuius pꝛincipiũ est ex spmate vt infra. Tertia via dic q̃ glutẽ est veꝝ nutrimẽtũ quod imediate trãsmutatur in mẽbꝛoꝝ subam. Est tamẽ viscosũ faciens partẽ mẽbri iuicez teneri ꝛ viscositatẽ solidaꝝ ptiuꝫ mẽbri refouẽs. ꝛ hec ẽ cõior

Ex hijs ergo patet q̃ descriptio secunde humiditatis non supfluentis est bona. Nam cõuenit cuicũqꝫ contento sub descripto. ꝛ p illã differt descꝛiptũ a quolibet alio vt patet i tuenti declarationes p̃dictoꝝ. Nota vltio q̃ licet dispositio quã habet secunda bũiditaf sit pfectioꝛ dispõne sanguis qꝛ peꝛ illã magis nature mẽbꝛi appꝛopiquat tamen illa non est principalis dispõ humoris pꝛimi. qꝛ nõ cũ illa est aptus humoꝛ pꝛimus optime cõseruari sed trans̃mutari in melius. Et ideo dicif q̃ i gnãtione secunde humiditatis est humoꝛ conuersus a p̃ncipali in sua dispõne.

Quarum sunt quatuor species.

Ponit numeꝝ istarũ humiditatũ vnã q̃qꝫ declarando. ꝛ diuiditur in duas. Nam pri

Alijs duos modos dicendi in gne q̃ gnatur vt 2e Gui tes differãt specifice assignãc

UVA. BHSC. IyR_045_1

Mo ponit numer. 2° vnãquãqz declarat. ibi 2ª Prima ẽst ꝛc̃. Dicit ergo qꝫstaz humi ditatũ fũt. 4. species. Ubi nota ꝫz quosdã vt supra dicit. istas hũiditates distingui ꝫz formas substãtiales. Et hoc difficulter probare tur. Alij vero volũt istas hũiditates non oportere õnes distingui ꝫz spẽs. sed ꝫz dispõnes accidentales notabiles acqsitas ante con uersionẽ ad verã mẽbrorz naturaz. Et ita vr sentire Auice. p° quarti capitlo de ethica fa ꝫ tertia hũiditate. cũ vnã ponat sicut oleum effusuz in lucerna ꝫ oleũ ibibitũ in lichinio q̃ duo olea specie nõ differũt. Nota secundo hũc numer ꝫ mõz distinctiõis in. 4. hũidita tes expresse haberi ab Auicena. ꝫ i2° ẽ alialibu ꝫ prima quarti. ꝫ a Serapione 6° breuiarij capitlo de ethica ad hũc modũ. sed ex ga lieno. 7° terapẽtice. Licet cõprehendẽ possumus aliquã esse secũdam esse humiditatẽ ad sensum dictũ tamẽ hic quaternarius nõ explicatur. ꝫ hec magis in pticularib9 locis dicenda. Ideo aliqui doctores hũc numer humiditatũ uegauerũt vt habet videri a Cõciliatõe differentia 33ª.

Prima earum est.

Nunc Auic. declarat vnãquãqz eaz. Et diuiditur in. 4. partes ibi 2ª Alia est humor ibi 3ª 3ª Est humor. ibi 4ª 4ª Est humor.

Dicit p° q̃ prima haz humiditatũ est humor cõtentus in foraminibus puarũ venaruz mẽbris simplicibus ꝓpinquaz ea ibibentiuz. Ubi notandũ hanc descriptõnẽ hoc° debere suppleri. Prima humiditas est humiditas secũda vnica tm̃ notabili trãsmutatione facta ex sãguie ꝫ fm primũ in extremitatib9 puarũ venaz mẽbris simplicibus ꝓpinquaz ea ibibentiũ cõtenta. Nam nisi ita supplet staret sanguinẽ esse primã humiditatẽ cũ stet ipz in tali loco cõtineri. Nota secũdo ab hac prima hũiditate nõ sumi aliquã ethice febris speciem sed sumit inde febris ebulitiõis aut putredinis vt a Seraꝑ. ꝫ Auice. locis allegatis colligitur. Nota tertio nõ oportere q̃libet primã humiditatẽ cõtineri in extremitatibus puarũ venaz. Nam vena magna nutrit ꝫ prima humiditas eius nõ cõtinet in puis venis vt pz. ꝫ iõ dixit supꝛ fm plurimũ. Nota vltimo nõ in quolibet membro nutriẽdo hanc inueniri primã humiditatẽ ut mẽbris carentib9 venis sicut ossa. Sed prima hũiditas qua nutrire debet prius in venis cõtinet. deinde ab eis attracta trãsmutat. Et hec prima hũiditas dr hũiditas sanguinea ꝫ a qbusdã inoiata.

Alia est humor ꝫ.

Nunc declarat secũdam dicẽs q̃ alia est hũor. s. secũd9 sup oia simplicia trãsiẽs mẽbra sicut eos factus est vt sit aptus cõuerti in nutrimentũ cum corpori defuerit nutrimentuz ꝫ ut humectet mẽbra ꝫ iuncturas. Ubi nota banc humiditatẽ dici rozidã pp similitudinẽ quã habet cũ rore qz sicut ros hũectat folia. ita ros humectat membra. Nota secundo vt primuz rorem inueniri in poris membrorũ ꝫ esse secũda notabili trãsmutatõe transmutatum a dispõne principali sanguis. Et ꝫz mẽtem Auic. prima humiditas trãsmutat fm ptem in rorẽ ꝫ fm ptem in cambiũ. ꝫz ros trãsmutatur postea in cambiũ tpe carentie nutrimẽti ita q̃ nõ semp in cambiũ trãsmutat. nec omne cãbium factũ est ex rore sicut accidit ꝺ flegmate rũ sanguinis sicut infra dicet. Nota tertio humectationẽ roris esse magis cõuenientẽ membris q̃ humectatio flegmatis quia ros plus participat membroz similitudine Ex hijs patet roris neccitas ꝫ vtilitas ꝫ descriptio q̃ debet hoc mõ suppleri. Ros ẽ humiditas secunda nõ superflua p duas notabiles trãsmutationes ex sanguine genita p digestionẽ dissemiata p porositatẽ simpliciũ membroz illis appropata p eoz humectatõe ꝫ vt tpe neccitatis possit in cãbium transmutari.

Patet 2° rorẽ nõ esse isto mõ necessarium in nutricatione. qz oz oẽm humiditatẽ nutrimentalẽ nẽ pr9 fuisse sub forma roris. Nõ 4° q̃ cãbium p tres notabiles trãsmutatiões distat a sanguis nã vel saltẽ est rore alijs pribus a sanguie distãt9 ꝫ grossius ꝫ in ꝺ differt a rore. Differt 2° qz cãbiũ est quietatũ in poro cui appositũ est. sed ros nõ est vni poro appropriatus ymo stat qĩ in motu sicut ros super folijs arboz fluit. Differt ẽt a fleate p dictas cãs. Nota 5° q̃ q̃uis ros cõtinue mẽbra humectat tñ eius vtilitas maxie apparet cum aliqua fortis cã exiccatiua approximat corpi Et Aui. dixit eã tunc humectare. qz tũc exiccationi resistit. Nota vltimo q̃ Gal. 7° terapẽtice cap° 6° vr manifeste velle humidum rori formiter disseminatũ nutritui esse membra. vocat eni hãc humiditatẽ familiarẽ rori formiter disseminatã ex qua nutriũt pticule finaliter deperdite. Et iõ multi volunt hanc nõ solũ tpe neccitatis sed semp in cãbiũ trãsmutari deducto ipedimento.

Tertia est.

Notificat tertiã dicẽs q̃ 3ª est humor. s. q̃ paz ante coagulatus fuit ꝫ est nutrimẽtũ qꝺ est ex pte cõplionis mẽbroz cõuersũ i substãm mẽbroz. i. quodãmõ mẽbrosificatur in cõplione

UVA. BHSC. IyR_045_1

sed nūduz fuit cōuersū ex pte cōplete essētie .i. forme subalis nec ex pte silitudis in ōibus qualitatib⁹. Vbi cōsidera ꝙ de cābio qđ ē humiditas 3ª. oēs cōsentiunt ꝙ est appositus mēbro ꝛ sibi ſm ptez in cōplexione sikatū. liz nō ex toto. Sed tñ aliq dicunt ipm imediate trāsmutari in sūbaz mēbri. qz dicunt glutē es se aiatū ꝛ de suba mēbri. Alij vo dicunt glu/ten nō esse aiatuz ꝛ cābiuz imediate trāsmu/tari in gluten. in hoc vo differre a glutine qz gluten est inuiscatū ꝛ vnituz quodāmō sed cā bium esse tm appositū. Utroqz ḡ mō cābium nō hz formā mēbri. ideo nō hēt ex toto cōplexionē mēbri sed ptialiter. Nota 2º. ꝙ hec hūiditas dicit nutrimentū in littera. ꝛ iō aliq volunt Auic. intelligere p hoc vex nutrimen tuz quod iō dicit pōt qz est tā positū i loco vbi dz fieri restauratio. Et cadē de cā dr cambiū qz cābit seu pmutat depditū. Differt āt a ros qz ē a sanguie distātius ꝛ grossius ꝛ fixū in lo co sue cōuersionis ad subam mēbri.

Quarta est humor.

Notificat quartā humiditatē dicēs ꝙ 4ª. humiditas est humoz supple secundus nō su/pfluus q est intus. s. in mēbris simplicib⁹ ēt a princ⁹ natiuitatis p quē est cōtinuatio mem/brox. Dicit 2º. ꝙ istius humiditatis princi piuz est ex spmate. spermatis aūt principiuz ē ex humorib⁹. Circa quā ptem attende tri/plicē inueniri viā de hac 4ª. hūiditate. Una dicit hunc esse ptem mēbri. 2ª. dicit glutē nō esse in corpe aiato sed inueniri in spmate esse tñ in viuente humiditatē ex hoc glutine geni tā penes cuius cōsumptionē sumit 3ª. speciē ethice. Et 3ª. cōis dicit glutē inaiatū sicut ꝫ dicit ꝛ hanc cōem nūc sequamur. Et ħ mō 4ª. humiditas est humoz secundus nō supflu us exūs intus in mēbris simplicib⁹ ꝛ ingrossa tus ꝛ viscositate sua mēbris adherēs ꝛ cōser uans cōtinuitatē mēbrox fouendo. s. humidā ꝙ vere est ps mēbri. Et ħ modo nō ē vera mēbrox suba. Sed vex nutrimentū est humi ditas nōduz pcā operatiōe ps mēbri scā. vñ cū tres sunt actus nutritie appō vnio ꝛ assi/la tio sumendo vnionē p inuiscatione. ꝛ assimila tionē p tota trāsmutatiōe tā ſm subam qz ſm accñtia ꝓñtia duo actus p̄cedūt glutē appō ꝛ vnio ꝛ in ipso fit tert⁹ q est assi/latio ꝛ pfectis sima opatio nutritiue. Et qz Auic. vidit talez humiditatē in principio gnātiōis necessariaz esse. iō dedit modū quo inuenit. ꝛ dicit ꝙ iue brox suba conuersus. Et hic sperma possu/mus intelligere aut sanguinē mēstruū multuz ad nām spmatis reductum. aut vere grossā p tem spermatis q ſm mentē medicox est mā ge nerationis fetus. deinde dicit.

Et dicemus etiam.

Determinat de alio mēbro diuisionis. tqz diuiserat supꝑ humiditates secundas in super fluitates ꝛ nō supfluitates nō curat hoc facē Hic ergo sumit vnū tm mēbx scilicet humorē qui nō ſm totū genus est supfluus. ꝛ hnnc vo cat humorē bumorosū ꝛ est humiditas nō ſz totū genus supflua imediate ex chilo genita. vel ad illā reducibilis. Et diuiditur pars ista in duas. nam primo ponit numex generū taliuz bumox. Secundo subdiuidit vnū qđ/qz ꝛ declarat ibi Sanguis vero. Dicit pri mo ꝙ bumores hūorosi ad sensuz datū boni vel supflui ꝛ mali cōprehendunt quatuor ge neri⁹. s. gnē sanguinis q in oib⁹ existit meli/or gnē flegmatis. gnē colere ru. gnē colere ni gre. Ubi nota ꝙ aquositas vrinalis nō est hūor hoc mō. nā est ſz totū genus supflua ſz mali hūores ꝛ si sint supflui qz mali hoc non est ſm totū genus qz in genere sunt boni. Et istos omnes vocat Aui. hūores humorosos.

Nota secundo hunc quaternariū numerū sensu videri i flobotomijs. Sed auer. prio cā tice cometo 22º. ꝛ 24º. p similitudinē tēpx ꝛ elementox hunc numex hūox declarat. q̄ de/claratio nō est demōstratiua. Nota tertio sanguinē alijs hūorib⁹ esse meliorē p⁹. qz aut solus aut mixt⁹ attīgit finē qui ē nutritio. 2º. qz calorē nālē cōseruat.

Sanguis vero.

Nunc de illis figillatiz determinat. ꝛ diui ditur in. 4. partes ſm nūex quatuor humox 2ª. ibi Fleātis autē. 3ª. ibi Colera. 4ª. ibi Co lere nigre. Prīa in duas. prio ponit gnālem sanguinis cōplexionē. 2º. diuidit. ibi Cuius sunt. Dicit p⁹. ꝙ sanguis nā est calid⁹ ꝛ hu midus. ꝛ pōt intelligi de sāguie nāli. ꝛ possu/mus gnāliꝫ itelligē de quolibet sāguie sub for ma sanguis manente. Ubi nō sanguiez ali/qñ dici massā sanguineā. aliqñ vo hūorē quan tuz distīctū ab aggregato. ꝛ tta sumitur hic.

Nō 2º. sāguinē adhuc sub forma cōis nu/trimēti mānētē dici caꝫ ꝛ hūidū r⁹. cutis. vt patet capitlo de mēbris. ꝛ dicit etiā talis r⁹. hitudis tot⁹ corpis cū ipe corp⁹ calesacit vtz patet sen 2ª. cap⁹. de eo quod cōedit ꝛ bibit. ꝛ ad hunc sensuz dicit. Utz autez possit da ri sanguis cute frior. pro nunc nō curo. Naz talis nō esset ſz ꝓplionē nāliꝫ disposit⁹. Si tñ tenetur sanguinē esse mēbrox vltiatū nutrimē tuz concedenduz esset aliquē sanguinez cute frigidiorē. puta imediate nutritux ossa. tamē talis nō esset in dispositione p̄ncipali sanguis

Nota tertio q̄ ex his nō obstantibus nu/
trimentū quod habet ex sanguine est melicū
cū sanguis coquitur ꝛ comedit. qz in pria di/
gestione subtile resoluitur. ꝛ in decoctiōe dici
tur etiā humor tpatus ad iustitiā respectu ali
oꝝ hūorū qz magis facies p operationū pfec
tione/ Hic cadit dubitatio. an dat sanguis
hoc modo distinctus ab aggregato aliox hu/
moꝝ. Et est Plusq̄comētator. in tegni. posi
tio q̄ nō. Sed puto sensui esse credendū ꝛ au
ctoritatib⁹. Patet ꝛ rōne. nam si sanguis
nō esset nisi tale aggregatū sequeret sanguiez
i naturali dispōe esse sriuz respectu cutis. Cō
sequēs falsū ꝛ cōtra dicta. Et patet ꝟña. qz
magis in q̄ltitate valde domiatur i corpore
flegma ꝛ melia q̄ colra. ꝛ quasi tm̄ distat fleg
ma a cute p frigidū sicut colra p calidū. ergo
totū cōpositū est frium. Argumētuz patet
exercitato i naturalibus. ꝛ qz fundamēta op
posite positiōis sunt leuia hic referre nō curo

Cuius sunt.

Hunc ponit diuisionē ꝛ diuiditur i duas.
Prio ponit diuisionē vnū mēbz declarando
Secūdo aliud mēbz declarat. ibi 2ū Nō na/
turalis vō. Dicit prio q̄ sanguis due sunt
species scilicet sanguis nālis ꝛ sanguis nōna
turalis. Et q̄ sanguis nālis est cuius color ē
rubeus malo carēs odore ꝛ est valde dulcis.
Sed circa hoc sunt tres difficultates. Pri
ma propter quid corpora sāguinea fetēt vt su
mitur pria quarti cap⁹ de prepatis ad febres
ꝛ x⁹ terapētice. Videtur enim q̄ nō debet ita
esse cū sanguis malo careat odore. Respō
det q̄ in corporibus sāguineis habūdāt mul
te supfluitates parate putrefieri propter actu
alē caliditatē. ꝛ ille resolute reddūt odorem
fetidū nō sanguis. Secūda difficultas pp
quid chilus cū sit humidus cū patitur ab epa
te nō denigrat ur ita vt sanguis fiat niger cuz
calidū agens in humidū denigrat. vt ifra isto
capitulo. Respōdetur q̄ calidū igneū vel
vt igneū agens in humidū denigrat. sed caloz
nālis aliqñ dealbat. aliqñ denigrat vt apparz
in gnātione lactis ex sanguine q̄ fit p digōnē
a calido. Et patet in nutricatōe vuee. Ter
tia difficultas quomodo ex sanguie dulci p vl
teriorē decoctionē gnātur lac etiam dulce. cū
dulce amplius coctū fiat amaz. Respōde
tur q̄ ex dulci p decoctionē sriam a calido na
turali nō repugnat generari dulce sz p decoc
tionē p calidū igneuz plimū fit amarū. Nūc
ſutē lac fit ex sanguie a caloze nāli nō igneo.

Non naturalis.

Hunc declarat aliud membz. ꝛ diuiditur
in duo. Primo diuidit hoc membz vnū mē/
brū declarādo. Secūdo aliud subdiuidit. ibi
Et est alius. Dicit primo q̄ sanguis nō na
turalis est duobus mōis. Unus est qz sit mu/
tatus ꝛ viciatus in sua complexione. nō prop
terea q̄ aliquid fuit sibi admixtū. s. nimiuz ca
lidus vel alterius quātitatis. Ubi notādū
q̄ cum sanguis possit esse malus merito q̄ltita
tis ꝛ merito modi subē ꝛ merito cōplexionis
ꝛ pp occultas dispositiōes. Huic. solū de nō
naturali tertio modo fecit mentionē qz pecca
tū q̄ltitatis non est speciei peccm̄ sz peccm̄ in
mō subē ꝛ ppter cōplexionē peccātis in ocul
tis ppietatibus est iperceptibile a medico.
Nota secūdo cōplexionē dici vitiatā in se
qz fit vitiū in essentia cōplexionis. qz in calōe
frigore vel alijs qualitatibus a quibus pēdet
complexio. Nota tñ nō solū merito grad⁹
dici sanguinē bonū qualitatiue sz etiā merito
dependentie. vt dicit sepe supra de tpamento
corporis. Videtur etiā mihi q̄ sāguis non sit
nōnaturalis qz obscurus vl tenebrosus. quia
tenebra nō resistit generatiōi lumiosi spiritus
cū sit pura priuatio.

Et est alius.

Notificat secūdum mēbrum dicēs q̄ ē al⁹
sanguis malus q nō est malus nisi propterea
q̄ alius hūor secū est mixtus. Et hoc est du
obus modis. quia aut hūor ab extrinseco ipi
sanguini aduenit ꝛ penetrat in eū ꝛ miscetur
cū eo. aut hūor iste fuit gnātus ex ipsomet san
guine. verbi gratia quādo sāguis putrefit sub
tile eius cōuertit in colam ꝛ grossū in melaz
Tūc istox duorū vnus aut ābo remanent per
mixti cū residuo sanguine ꝛ inficiūt ipsuz. Et
breuiter in hoc mēbro cōtinent spēs sz diuer
sitatē hūorū cōmixtox. verbi gratia flegmat
vel colere vel melie uel aquositatis. Et aliqñ
fit turbidus. aliquādo niger multa affectus ni
gredine. aliqñ subtilis. ꝛ quandoqz albus. ꝛ
quādoqz mutat in odore. qñqz in sapore. qa
amarus. aut salsus. aut acetosus. ꝛ penes hu
morū distinctionē in specie. aut in mō substan
tie. aut in colore. āt odore āt sapore q sangui/
ni permiscent possūt in breui spēs non nālis
sanguis multiplicari. vt vides. Ubi nota
sāguinē dū nonmultus est putredinis gradus
seruare formā suā. cū aūt mult⁹ est gradus p/
dit formā suā ꝛ pars subtilis cōuertit in cole
rā. grossa in melaz. Ita dicit pria quarti illo
capitulo Opinat⁹ est.

Flegmatis.

Determinat de flēate. ꝛ p⁹ ponit diōnē. 2ū
mēbra declarat. ibi Naturale. Dicit prio q̄

UVA. BHSC. IyR_045_1

flegmatum aliud est naturale. aliud nō nāle.
Ubi nota cōe esse ōni flegmati esse tale vt
sue forme cōueniāt frigiditas ⁊ humiditas ⁊
color albus. vnde flegma gipseū. ⁊ si sit actu
siccū tamē sue forme humiditas cōueniret re
spectu cutis. ⁊ ideo ponitur flegma nō melia.
Nota secūdo apud medicū flegma dici nā
le. qz dispositū ita vt nō ledēdo pter natu
raliter sit aptū vt per ipm nā corporis conse
quatur finē quem intēdit ex flegmate nōnatu
rale. nota q bac dispō quouis mō caret.

Naturale est quod est aptum.

Nunc declarat mēbra. ⁊ diuiditur in duo
ibi secundū Nōnālis. Primū in tres partes
nam primo notificat nāle flegma. 2°. remouz
duo dubia. 3°. ostēdit necessitatē ⁊ vtilitatem
flegmatis i corpore. 2ª. ibi Est enim flegma.
3ª. ibi Dicimus aūt. Dicit primo q flegma
naturale est illud quod est aptū vt aliquo tpe
fiat sanguis. Et cā huius est qz hoc flegma
naturale est sanguis diminute crctus. i. res di
minute cocta preparata vt fiat sanguis cui cū
aduenerit cōplemētum coctiōis fit sanguis.
Istud igitur flegma nāle est quidā modus dul
cis flegmatis quod nō valde existit frigidum
ymo in cōparatiōe corporis est fritatis pauce
sed compatiōe sanguis ⁊ colere est plurimuz.
Pro pte nota primū flegma naturale esse
pparatū vt a calore nāli cōuertatur i sāguez
Et cum hoc nō aptum pter naturā ledere li
cet ergo aliquod flegma nimis frium possit ex
aliquo casu cōuerti in sanguie nō tamē debet
dici naturale. nam de se nō habet bonā ppati
onem vt in sanguinē cōuertat ⁊ est aptū lede
re. Nota secundo q licet flegma nāle possz
in colerā cōuerti. tamē hec nō est rō qr sit na
turalis qz nō ppter būc finem a natura inten
ditur. Auicena ergo exprcssit finē principalius
a nā intētuz. Nota tertio q cū aliqd debz
p decoctionē vel digōnem pduci nō est semp
vnica via veniēdi ad terminū decoctōis ymo
aliquid ad talē terminū pueniēs trāsit p me
dia p que nō trāsit alia. verbigratia. Aures
possunt gnāri p ppagationē ⁊ etiam sine ppa
gatiōe. Licet ergo semē āte anime iducttonē
sit quodāmodo diminute digestū respectu ani
malis pducēdi nō oportet omne quod debet
in simile animal trāsmutari. primo fieri sub
dispositiōe spermatis. qz id quod ex putrefac
tione cōuertitur in murē nō trāsit p dispōes
spmatis. Ita sūt alique partes chili a calore
epatis certo modo applicato trāseūtes in sā
guinem mediāte forma flegmatis. Alique ve
ro nō sed imediate. Et ex hoc apparz q non
oportet semper chilum q debet in sanguinem
cōuerti prius fieri flegma. Aduerte tamē
q Auerrois secūdo colliget capitlo de iuua
mēto flegmatis dicit ad litterā. Hoc est q im
possibile est cibū cōuerti nisi ex eo generētur
superfluitates flegmatice. Sed illud quomō i
telligaf alibi dicā. Dubitaf hic primo vtz
sāguis possit fieri flegma. Et videtur q non.
qz coctum nō potest amplius incrudari secū
do colliget. Quod sic arguitur. qz sāguis
potest assumi ex vena p cibo ⁊ tūc in stomaco
gnābitur ex eo chilus ⁊ ex illo flegma genera
bitur. Hic dicif q impossibile est sanguiez
imediate cōuerti in flegma. nam coctū nō po
test incrudari ad hūc sensum q coctū nō pōt
imediate trāsmutari in crudum ppie. At
tēde tū q nō ōe ex quo p digestionē sanguis
gnātur debet dici crudum vt chilus bene di
gestus nō est crudus. sed crudū dicitur quod
propter impotētiam caliditatis in terminādo
humidū deficit a complēto opationis quā
in ipsum natura intēdit. Unde nō bēo p in
cōuenienti q .a. generetur ex .b. p digestionē
⁊ ecōtra. Hic tamē nō cadit proprie diffi
cultas de cruditate sed videtur ifra summa
de virtutib⁹. Secūdo sine argumētis dubi
tatur vtrum flegma nāle sit dulce. qz Johani
tius dicit ipsum nō dulce. Respōdef q est
a domio insipidū sed tamē aliquali dulcedine
participat. Et hoc vult hic Auicena. Ter
tio dubitatur quomō sit modice fritatis fleg
ma naturale cū supra dicaf capitlo de com
plexiōibus mēbroz flegma esse frigidius qō
est in corpe. Dicendum q flegma est ma
gis frigidū respectu sanguis ⁊ colere q̄z respe
ctu cutis. Et ideo dicitur pauce fritatis respe
ctu cutis comparatis sibimet. vt dicitur frium
respectu sanguis ⁊ colc.

Et est etiam flegma.

Nunc remouet quedā dubia. ⁊ diuiditur
in duas partes. sicut duo sūt dubia. ibi secū
da Bulcis vero naturalis. Primū dubiū
est vtrum omne flegma dulce sit naturale. Et
respōdet q nō. qz inuenitur flegma subtile ō
se insipidū ⁊ ieptum trāsituz in sangui nē per
admixtionē sanguis fit dulce ⁊ illud est pretē
naturale ⁊ sentif sepe in saliua ⁊ i reūatisnis

Ubi nota hoc flegma nō habere in parte
flegmatica subiectiue dulcedinē. nam tūc non
esset insipidum. vt i littera dr. sed fundaf sapō
in parte sanguinea ⁊ denominatur inde flegma
improprie ppter cōmixtiōem. Nota tamē
hoc flegma i corpore optime sano limitare si
bi certum gdum caloris cuz quo optie cōfert
sanitati. Et qz per multi sāguis admixtionez

UVA. BHSC. IyR_045_1

aut nimis pauci talis gradus variatur. Ideo vtroqz modo per sanguinis nāl mixtionē stat flegma fieri nō nāle.

Dulcis vero.

Nunc rēouet secundā dubitationē. ⁊ ē talis vtq flēa nāle habeat in corpe appriatū receptaculū sicut colā rubea bz fel ⁊ nigra splenē. Et rndetur q nō bz receptaculū. vt dicit Hal.. Et cā est qz est ppinq disp̄onis ut conuertaf ad sanguinē. ⁊ iō oia mēbra egent eo. Nā g transmittit ipsuz p venas in totū corp̄ ppter vtilitatē ⁊ necessitatē q̄ statiz dicuntur.

Vbi nota hic sūi receptaculuz p mēbzo a nā principalr ordinato p certi humoris retētione vt christis est colē. Et h mō flēa nullū bz receptaculū qz cōtinef in loco q factus ē principalr p sanguine. Sed ipprie dicif a mesue in suo de appriatf q pulmo ē receptaculū flēatis qz multuz flēa p viā catarri ad ipsuz fluit Et ita aliqñ dicif ipzoprie stōm esse lacunaz flēatis qz multū flēa in eo gnāf. Puto tñ plf de flēate i epate q̄z in stō gnāri. Et tu attende ad hos mōs pp doctoz equocationē. Nō 2°. disp̄onez in flēate qua dicif ppinque cōuersiouis ad sanguinē nō esse propter ppinqtatē in gdu pmaz qualitatū sed ppter occultā passiuā vtualē ppationē. Nā vt dicif s est multū frium rū sanguinis.

Dicimus autem.

In hac pte nuāt Aui. vtilitates ⁊ iuuamēta flēatis. Et diuidif in duas ptes. P° pōit vnā distinctionē. 2° mēbza distinctōis declarat. ibi Neccie aūt. Dicit p°. q indigentia qua corp̄ indiget flēate est pp duas cās quarū vna est iuuatiua altera est neccia. Nota q necessariū sumif p eo sine quo nō cōtigit viuere. ⁊ qz aliqñ caret corpus alio nutrimēto a flēate ita q ipso nō exñte cozzūperef corp̄ iō flēa cōuerti in sanguinē. Dicif cā neccia. s. qñqz sumēdo āt necciuz p eo sine quo nō cōtingit bene esse oēs iste cāe sunt neccie.

Necessarie vero pp duas rōnes.

Nunc declarat mēbza. ⁊ p°. cās neccias. 2° iuuatias. ibi Iuuatiua autē. P°. i duas fz duas cās. ibi 2°. Altera est. Be p°. pte dic p°. q cāe neccie p̄ntie flēatis sunt due. Dicit 2°. q vna est vt sit p̄ns mēbzo ⁊ iuxta ipsuz cū nutrimentū defecerit qđ ad mēbz venire cōsueuit quod nutrimētū est sanguis bon̄. Beficit autē nutrimentū pp multas cās. vbi gra cibi carentia aut ꝑuatione digōnis stōaci vel epatis. Tpe igitur talis necessitatf vtutes nāles mēbri openf in ipm ⁊ coquūt ⁊ digerunt flēa ⁊ nutriūt ipm mēbz ex eo flēate. Dic 3°. q sicut calor nālis digerit ipsuz ⁊ facit ipz sanguinē ita calor exāneus multotiēs ipz putrefacit ⁊ cozzūpit. Dicit 4°. q hāc partez necessitatis non habent due colere scilicet rubea ⁊ nigra q possint aliquo tēpore cōuerti i sanguinē imediate. sed bene conuenūnt cum flēate in hoc q possunt a calore extraneo putrefieri. Primo igif nota q quando aliud nutrimentū deficit flēgma p̄ns aptū nutrire est necessariū p eo tempore. Et ideo nō semper dicimus flegma esse necessariū sed in isto casu. Nota secundo q ex hac littera patet Auice. velle q flegma in mēbro in quo est p̄sens cōuertatur in sanguinē ⁊ nō q trāsmutatur ad epar ⁊ ibi postea cōuertaf in sanguiez vt dicit in vno mō Gentilis. Naz dicit Auicena q deficiente secūda digestione epatis fit ille sanguis. Dicit propterea q virtutes naturales membzi digerūt ⁊ conuertūt ipsuz in sanguinē. Recte g intelligenti textū claz est illū mōz Gentilis nō esse ad mentē Auicene. sed qđdā figmentū ymaginatū. Si enim solum in epate sanguis flegmate generef nō oz ipz hac cā trāsmitti ad mēbza. vt pz intuenti Flegma ergo in venis membri virtute sanguifica venaz ex eis ab epate cōcessa iuxta mentē Galieni textio nālium vtutū. ⁊ qnto de vtilitate particulaz. cōuertif in verū sanguinez eiusdē speciei cum sanguine i epate genito.

Nota tertio. flegma tale cōuerti in sanguinem tēpore necessitatis magis q̄z alio tempoꝛ Quia tunc calor mēbzoz est acutioz. vt accit in ieinnio. Et qz mēbra magis conanf propter carentiā. Nam videmus q nō obstāte q attractia epatis sit virtus mere nāliter agens tamē epate habente boni sanguif habūdātiaz aut nō attzahit aut attrahit modicū cui cām nō possum̄ assignare nisi qz non ita appetit. Ex hoc ergo fundamēto defendi potest q nō solum plus de flegmate tēpore necessitatis cōuertif in sanguinez q̄z sanguie multo presente sed q̄soluz necessitatis tēpoze cōuertitur. licz ad hoc tenendū nec etiam ad primū Aui. textus non astzingat. vt patet intuenti. Teneri enim potest q presēte mlto sanguie pl̄s ꝺ flegmate tzāsit in sanguinē q̄z tēpoze pauci sāguinis. qz virtus illa sanguifica est agēs mere naturale. Et tunc est fortioz cū fortiori instrumēto. ⁊ eque bene vel melius flegmati applicata Nec Auicena dicit oppositum. sed vult hoc flegma esse necessarium corpori nisi tempore carentie sāguinis pro isto fine. nam alio tēpe sine flegmate fieri possz nutritio. ⁊ tu hec cōsidera. 3° nota colam vtrāqz nō esse māz preparatā vt conuertaf imediate in sanguinem.

UVA. BHSC. IyR_045_1

fen p^a. do. q^a. Ca^m. p^a. debumbg

Jō non possunt aliquo tpe in ipz trāsmutari et in mīma q̄titate. Actus.n.actiuoz sunt in patiente bene dispositō.

Altera:

Hūc ponit aliā cām necessariā ꝛ est vt mi sceatur sanguini ꝛ reddat ad ipsum aptuz ad nutrienda mēbra cōplionū flegmaticaz q̄ ita se hēnt ēt q̄ i sanguie q est ea nutriturus flēa oz esse mixtū in certa ꝛ nota ap nām mensura sicut cerebz. ꝛ in hoc cōuenit flegma cū duabus coleris vt infra videbis. Nota tū fm mentē Aristo. q̄ flegma quod miscet sanguini nutrituro cerebz nō transit in substam cerebri sed sāguis solus ab hoc flegmate secū cō mixto alteratus certo ꝑprio mō alterationis Aput Gal. do transit vere in substam membri ꝛ colā ꝛ mkia. sed hec infra.

Juuatiua vero.

Hunc Auic. enumerat cām iuuatiam ꝛ dicit q̄ cā iuuatia pp quā flegma trāsmittit i totū corpus est vt humectet mēbra q̄ existūt fortis motionis ꝛ iuncturas ne nimium exiccent a forti calore q̄ puenit ex motu ꝛ fricatiōe. sz ħ est iuuatiuū tm̄ non necessariū sed tū in termio necessitat. Et clar est ex mente Auic. q̄ ħ flegma trahit a vtute attractia mēbrorū. ꝛ pellitur ab expulstua alioz vsqz ad porositatē ex venas ꝛ seruās ꝑprīā flegmatis formaz humectat mō determinato būectationis a pp ate illis mēbris. Mēbra aūt fortis motus p ter iūcturas sunt musculi vt pz. qz illi sunt de habentes motiuā vtutē in se. Juuamētū do dr i termio neccitat. qz ꝑpiqū neccio sz ū uecciū

Non naturalis autem.

Hunc determinat de flegmate nōnāli. ꝛ dividit in tres. P^s. ponit distinctionē flegmatis ex pte sube. 2°. ex pte sapoz. 3°. sumit ex vtra qz mō spēs nōnālis flegmatis. ibi 2^a. ꝛ ex flegmate. ibi 3^a. Jam g̃ declaratū. Dic prio q̄ flēatis nōnālis vna spēs est habens diuersaz essentialē ptib' quo ad grositiē ꝛ subtilitatez ita q̄ sensu discerni possit. ꝛ ħ vocat mucilaginosum 2^a. spēs est flēa appens ad sensum equale. sed in rei vitate diuersū in mō sube qz vnā ptem habens grossiorē aliā subtiliorem.

3^a. species est flegma valde subtile qđ vocatur aquosuz. 4^a. spēs est flegma valde grossum albū ꝛ vocat gipseū. Modus autem gnationis est qz in foraminib' ꝛ p̄cipue iūcturis longam morā trahit. ꝛ ibi paulati dissolto subtili remanet grossuz terreū ꝛ hoc est grossius oibus spēbus flegmatis. Circa ꝑmā spēciem attende q̄ flegma dicit hic diuerse essentie. qz habens diuersitatē inter ptes in grossitie ꝛ subtilitate sicut videmus in muco qui p nares expellit. Cū ergo aliquod flegma habuim' vt hoc mō ptes differentes vocat mucilaginosum ꝑpter similitudinē. Circa secundā speciez flegmatis nota q̄ inuenit flegma nō multā habens in ptibus diuersitatē in mō substātie. ymo ita modicū q̄ cōi sensu vulgari um iudicaret equale. Et tale siue grossuz siue subtile cōiter vocatur crudū ꝛ est mucilaginosum. Licet forte ꝓfus eruditi medici sufficeret ad faciendū iuditiū de eius diuersitate. Nam sensus eruditi in arte mktas orias faciūt percipere virtutes interiores quas nō faciūt percipere sensus. ꝛ si sint meliores in boine inerudio vt 3°. ꝓnosticoz comento 7°. Et hoc mō intelligatur equale in sensu. Nota 2°. q̄ ōne flegma potest dici crudū sed ħ nomen sumitur ꝑ flegmate crudo in specie flegmatis. Nam pp diminutā decoctionē ab ea que est i flegmate naturali ꝓmū tale flegma distat a nāli. Dicitur ergo flegma crudū flegma quod deficit a dispōne naturalis flegmatis per diminutā digestionē. Et si aliquod flēa reperiatur equale quo ad sensum distās a flegmate nāli i grossitie. tamen qz pluzimū flēa bui' dispositionis distat modo dicto. Jdeo medici a pluri faciē tes denominationē ipm̄ fm genus vocāt flēa crudū. Circa tertiā speciē flēatis. nota flēa aquosū dici valde subtile respectu alioz flegmatū ꝛ non respectu humoz. Sed tunc est in se difficultas vtz aliqđ flegma sit būor subtilis. Et videt q̄ non ex Galieno quarto de regie sanitatis dicente. omne flegma esse grossuz. Hic sunt duo modi. vnus est dicēs ōe flegma esse grossuz respectu mediocris humoris qui est sanguis naturalis. Et si apparz aliqua humiditas cū sanguine alba sanguie subtilior in flobothomia vł sputo dicūt esse aquositatē non flegma. Alij dicūt nō repugnare aliquod flegma sanguine esse subtilius. Gal. vero loco allegato intelligere vt in plnribus. ꝛ hoc puto verī'. Circa quartā speciē flegmatis nota q̄ non obstante q̄ sit actu siccum respectu cutis tamen est flēa. qz sua forma in naturalissima sibi dispositione requirit humiditatem ꝛ frigiditatē. vt supra dixi. Nota etiā hoc flegma non esse humorē eo mō quo sumitur būor in principio capituli. Nota etiā q̄ hoc flēa gipseuz maxie generatur circa iuncturas. qz ibi sūt magne concauitates ipz tenentes ꝛ loca sunt debilia non potentia expellere. Multo g̃ interueniente tpe a calore resoluitur subtile ꝛ ex quodā mō mixtionis a rei cū remanente sit album. sicut album oui cū coquitur. Nota etiā q̄ calore exteriore

UVA. BHSC. IyR_045_1

sepe hoc flegma generat. Et iō ꝑcipitur in spassionibus iūcturaꝝ dissolutiua nō absolui a mollificatiuis ne ingipsētur iuncturaꝝ flēa/ta. Et ex hoc nota errorē mittentium poda gricos ad balnea sulfurea. Nam secundum plurimum redeunt cum iuncturis induratis. Oz g̃ ut secū mollificātia vnguēta deferant.

Ultimo nota sufficientiā huius distinctōis iuditio meo sic sumi. Omne flegma nō nāle aut ẽ equale quo ad sensū in mō subē aut nō ꝼm plurimū. si primū ẽ crudū. si secunduz est mucilaginosū. Equale aūt ꝼm plurimum quo ad sensū. aut est subtile valde ꝛ est aqueū. aut grossum valde ꝛ est gipseū. Nā mucus raro est equalis aut medio mō ꝛ vocat noīe sui ge neris absolute crudū vitreum aut ad mucila/ginosum reducitur.

Et ex flegmate.

Nunc ponit distinctionē flegmatis ex pte sapoꝝ. ꝛ diuidit in duas. Naz p⁹ facit quod dictū est. 2° de quodā spēali flegmate ex pte saporis ꝛ mōi subē ab alijs differente. deter/minat ibi ꝛ est flegmatis. Prima in tres p⁹ determinat de flegmate salso. 2° de acetoso. ibi ꝛ ex flegmate. 3° de pōtico. ibi ꝛ est aliud flegma. p⁹ in duas. P⁹ declarat ꝟ flegma. ostendendo cām sue salsedinis. 2° pōit quod dā dictū Hal. cū eius expōne. ibi Si vero dix

Dicit primo ꝙ aliquod est flēa salsū quod est oībus spēbus flegmatis acutius ꝛ calidi⁹. Et ꝑ acutius intelligamus magis penetrati/uum uel fortius impressiuū suaꝝ qualitatum.

Dicit 2° ꝙ gnāliter cuiuslibet salsedinis cā est vt humiditas pauci saporis aut oīo insipi/da misceat ptibus terreis adustis amari sapo ris tpamento equali ꝓportionato ꝑ salsedine qz si nimis multe fuerit iste partes ꝓuenient in de sapor amarus. ꝛ ꝟ mō fiunt sales ꝛ aq̃ sal/se. ꝛ aliquādo sal fit ex alcoli ꝛ calce ꝛ cinere ꝛ ex alijs cū in aqua coquūt ꝛ colantur. ꝛ co quitur aqua illa donec in salē coagulet. aut is ta dimittitur donec ꝑ se coagulet. Dicit 3° quo ad eandē ptem sili mō iam dicto cū fleg/mati tenui nō habēti saporē. aut hēnti ita mo dicū saporē vt nō supet. s. vtutē ptium terrea rū adustaꝝ cum cōmisceat cola rubea sicca ad mixtiōe equalitatis. i. ꝓportionata ꝑ salsedie facit ꝟ flegma salsū ꝛ calefiet. ꝟ flegma ẽ igit ipsum colericū. Ubi nota salsedinē cāri ex pmixtione terrei subtilis adusti cū humido a queo. vt videri oz 2° methauroꝝ cap.° de salse dine maris. ꝛ in de sensu ꝛ sensato. ꝛ 4° de si plici me⁹. ꝛ 5° colliget. Uex nō oz humiduz aqueū permixtū esse amplius terreo. Naz sa/les coagulati sunt a calido quod nō fieret ni/si vincēte terreo i remanēte. Nota 2° ꝙ sic cū terreum adustū vbi multā obtinuerit ꝓpoz tionē super humidū cui miscetur facit amarū saporē. Et iō hoc terreū adustum dicit Aui. amari saporis. nō ꝙ in rei vitate sit amaꝝ sed qz amari saporis cātiuū si actio eius cōtēpa/retur ex humido de se insipido vel modici sa/poris. Nota 3° ꝙ hic intelligimus de vera mixtione. Nam ꝑ iuꝫ positionē amari adusti cum hūido insipido fit amaꝝ remisse tū impri mēs ꝑ modū amari ꝛ non mō salsi. Nō 4° ꝙ alchali est ꝟba q̃ nascit ꝓpe mare ꝛ bz sal sum saporē. ꝛ ex eius cineꝝ fit vitꝝ. cum autē bulit cinis in aqua fit ad mōz spume res post ea dura ꝛ ponderās ut lapis q̃ ẽ sal alchali. Quō autē in gnē sapor fit passio hūidi ꝛ quō dulce ꝛ amaꝝ sint medij videbit in canonib⁹ ꝟi vnit⁹. Ex hijs pz quō hoc flēa calm ẽ r⁹ alioꝝ flēatum ꝛ quō fit in mari salsedo.

Galienus vero dixit.

Nunc ponit dictū Gal. circa gnātiōz hui⁹ flēatis. dicēs ꝙ Gal. dixit ꝙ hoc flēa fit ꝓptē putredinē ipsius aut aquositatis q̃ ei fuit ad/mixta. Dicit 2° ꝙ ipse cōcedit putredinē fa cere salsum flēa qz facit in eo. s. flēate adustio/nē. i. facit ēe cum flēate vstum terreū ꝛ cinere itatē q̃ cōmiscet cū aquositate. sz soia aquosi/tas non facit aliqd salsum. Jō vr sibi ꝙ dictū Gal. sit intelligēdum ꝑ vt ly. aut sumit copu latiue ꝛ nō disiunctiue. ꝛ intelligat ita putre dinē ꝛ aquositatē facē flēa salsum.

Et ex flegmate.

Determinat ꝺ flēate acetoso dicēs ꝙ ẽ ali/ud flegma acetosū. Et ꝟ contingit duob⁹ mo dis sicut est dictū de dulci. qz aut ẽ ꝑ mixtio nē rei exnee cū eo ꝛ ꝟ res ẽ mlta acris siue a/cetosa quā nominabimus in sequētib⁹. aut ēt ꝑ cām in ipsomet flēate contingētē. Et ẽ vt flēati dulci exūti accidit illud qđ accidit alijs succis dulcibus q ꝓus bulūt ꝛ postea acescūt sicut vinū ꝛ succi fructuū. Hic tñ nota ꝙ ace tositas ẽ sapoꝝ fundatus in subā fxia subtili. vt sumit in canonibus vltibus ꝼi ꝛ 4° de sim/plicib⁹ distinctiōe 4.ª cap° primo. Auer. tam vult 2° colliget subam acetosi passam ēe a ca/lido. ꝛ illam esse causam quaꝫ incidit. sz ꝺhoc infra. Ex hoc apparz primo qz quidam est sapoꝝ acetosus pcedēs i suo subo dulcē sicut i vuis ꝛ piris ꝛ prunis ꝛ mltis alijs. Quidaz ꝺo fit p⁹ dulcē sicut i vino ꝛ succo fructuū acci dit cum dimittunt. Quidā aūt ẽ sapor vltim⁹ in subo suo ꝑ digōnē acqsitus sicut i acetosita te citri ꝛ i qbusdā g̃natis ꝛ limōib⁹ ẽ videre.

Aūt Tresmadus Saparensis

Causa primi est qz in qbusdã est suba subtilis aquosa prius indigesta pp calidi ipotentiaz. z iõ fria. ante digõnẽ sunt acetosa sed digõe cõpleta vigorato calo dulcescũt. Nota tñ q nõ õe quod sit dulce ẽ ante digõnem aceto sam vt pz in oliua z castenea qz nõ habẽt ptẽ subtilẽ aquosaz in qua ille sapor fundat. Cã secũdi est qz dulce cũ putrefit exalat ab eo fumum nãle calm. cum g sibi cõiungit suba subtil aquea illa infrigidatur z fit acetosa. h g mõ succi dulces p ebulitionẽ infrigidãt z acescũt Et hinc est q ex his zebus fit acetũ agẽte actuali calo. vt pz q vrinã nostra maxie i estate acetosatur. nã actuale calm extrinsecũ infrigat faciendo evaporare naturale calm. Cã tertij est qz quedã sunt mixta in sua complexiõe sibi optia determiantia sibi subtilitatẽ hũidaz aquosã z cõplexionẽ friam. z talia pmanent acetosa ẽt in sui cõplemẽto sicut q̃dã g̃nata.

Patet 2o ex dictis cã quare acetũ quod fit ex vino vlcerat z rubificat nõ obstãte q sit frigidũ. nã in eo sunt partes frie z partes aduste que ex putredine remãserũt. sed nõ sic rubificat acetũ rez nundũ digestaz. z qbus putredo nõ aduenit licet aliqualiter rubificet. Patz 3o quare Auic. noluit flegmati in se accidere acetositatẽ nisi qñ ex dulci putrescit. nã p viã diminute digõnis accidit flegma acetosũ sine putredine qz flegma bene digestũ est qñ insipidũ z in digõne insipidi nõ fit transitus p acetosũ. Restat ergo q fiat p ebulitionẽ vt dicit littera. Sed bene ẽ dubitatio qz videtur flegma posse fieri acetosũ p solã diminutã digõnem sine putredine. nã stat flegma gnãri in sui primordio acetosũ in stõ ppter stõmaci frigiditatem. ergo stabit flegma acetosum generari sine putredine sibi accũte. Assumptũ colligitur ex Auic. 12o tertij capitlo de significationib' dispõnũ stomaci. Et patet ꝓña. qz frigiditas nõ putrefacit. Hic sunt duo mõi dicendi. vnus ẽ Gentilis cõcedendo qstat cibũ acetosari in stomaco z inde gnãri flegma per digõnem diminutã malã. sed hãc digestionez diminutã dixit esse ex toto diuersã a digõe bona. Et tũc dicit dictũ Auic. hic nõ esse ad ponendũ omnes modos qbus potest flegma acetosum generari. Sed est vnũ exemplũ mõrũ qbus potest fieri flegma acetosũ in suba sui. Nec sequit tamẽ ex isto omne flẽa anteq̃z fiat natrale esse acetosum qz diminuta ei' digestiõ que est ante cõplementũ nõ facit acetositatez excludẽs bonam. ymo ps bone z via in eam. sed nõ sic illa diminuta digõ q̃ facit acetosum

Vel aliter potest dici q semper in gnãtiõe acetosi flegmatis fit preter naturalis ebulitõ rei que in flegma acetosũ conuertitur. z hoc vult hic Auic. qz flẽa acetosum gnãt sicut acetositas accidit dulcis succis qui prius bullũt sed nõ est eius intẽtio q semp flegma acetosũ fiat ex dulci cũ sit imediate in stõ ex cibis generari. Quod aũt in talis acetositatis gnãtõe accidit preternãlis cibi ebulitio. põt intelligi ab Auic. cap° dicto. Vult enim q acetositas significat frigus min' frigore cũ quo nõ digerit cibus. Dino g tũc fit aliqua trãsmutatio cibi a calore. z qz illa est corrupta digõ. ideo pz illã trãsmutationẽ dici debere ebulitionẽ pternãm. Et h videt velle Gal. 4o de simplicibus distinctione 3a cap° 3o q motus accidẽs nõ accidit nisi cib' alteret p caliditatẽ stõaci sed caliditas nõ posset super cibũ ita vt mutz ipm. Unde cõcludit acetositatẽ gnãri. qz res sunt a calitate alterate que tñ nõ põt super rẽ victoria completa q p̃cipue veritatẽ hz in nostro corpore. Ex quib' dictis colligit nõ es se de intentiõe Auic. solũ flegma dulce posse boc mõ acetosari. Nota vlteri' q acre significat gnãliter oẽz saporẽ mordicantẽ liguã z iõ acutus amarus z acetosus dicũt sapores acres. Et h potest sumi a Gal. 4o de simplici distinctione 4a cap° p° Cum g dicit melãcolia acris intelligat acetosa de qua infra dicet Et ista cuz pmiscet cõ flegmate tũc aggregatim fit acetosũ z non p essẽtia flẽatis qz non ẽ in flegmate subiectie ille sapor. Et ex h iferẽ q acredo ꝓprie sumpto vocabulo non ẽ sapõ sed dispõ tangibilis. vide Gal. loco allegato.

Ultimo videt ex dictis omnib' colligẽdũ q est difficile colam rubeã fieri acetosã aliquo duoz modorũ qz multũ est cala. z anteq̃z ad g̃dum veniret frigoris p acetositatẽ acqsitam corrumperet. sed de sanguie precipue subtili aquoso videt possibile.

Colera rubea non acetosatur

Et est aliud.

Nunc tangit flẽa ponticũ dicẽs q aliquod est flẽa ponticũ. Et h cõtingit dupl'r sicut dictũ est de flegmate acetoso. Aut enim est ponticũ ppea q sibi fuit admixta mlia põtici saporis aut ppter cãm in se ipso. Naz flegma sortasis fuit infrigidatũ valde z ingrossata ei' humiditas ita ut ad terrestreitatẽ quodãmõ accideret z nõ fuit ibi calitas debilis que ipsuz bulire faceret z i acredinẽ cõuerteret nec calor fortis q ipm coqueret. Circa ptez nota prio q sapor põticus cũ ꝓprie accipit signisicat saporẽ q corrugat linguã forti corrugatione ppter siccitatẽ ei cõiunctam z carẽs acredine. Sicut verbi gratia sapor sorbolarum ante maturitatem vel ligni viridis quercus.

Aliq̃ q in generatõe flatus acetosi sem q est ꝓpr naturalis ebullitio rei q in flẽ flatũ gbitur nõ tñ generatur q flatus dulci q exalo põtico generat.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Sapor vero stipticus corrugat linguā minori corrugatione pp humiditatē aditā in eo sup̄ pōticū. vere pōticum g̃ ꝛ intense est terreum frigidū ut sumit 4°. ō simplici cap°. 7°. Nō 2°. saporē stipticū esse saporē pōticū remissuz. hoc sumitur ex gali. loco allegato vicēte. Vi/co g̃ ꝙ sapoꝛ stipticus nō est nisi sapoꝛ pōtic⁹ debilis. Ex his segtur p°. nullū flegma nisi gipseū esse uere pōticū ꝛ intense qꝛ nullū tale est terreū. Seqt 2°. ꝙ nos intelligimus hic p ponticū ponticū remisse ꝛ tale est stipticum ꝛ iō nō fuit oportunū ꝙ Auic. spēal⁹ de fleg/mate stiptico aliter determiaret. Nō tertō flegma posse fieri pōticū. aut qꝛ ex chilo āt ci bo pontico fit. aut qꝛ fuit prius grossū ꝛ cōge latum est exp̄mēdo humidū uel terrestrifican do remanēs p admixtionē meꝛie. sed primuz boꝛ mōrū Auic. uult itelligere nos p secōm

Nota 4°. ex pōtico aliqñ trāsire in dulcez aliqñ in stipticū aliqñ in acetosū. Et modus ē positus a Gal. cap°. stati allegato. nā cum pō ticū sit frium terreū ipsuz aut pmutat⁹ a puro calido ꝛ tunc dulcescit ut appet in castanea. aut pmutat⁹ p admixtionē humidi mediocris ꝛ fit stipticū aut p admixtiōez subtilis humi/di. ꝛ sic trāsit in acetosū. precipue cū calor in ipsum operat⁹. Et iō pōtica vero sunt friora stipticis ꝛ acetosis licet acetū magis ifrigidet qꝛ magis in pfundū penetrat. Vltio pz fleg ma ponticū esse grossum in suba.

Et est flegmatis.

Nūc determinat de flegmate vitreo dicēs ꝙ est flegma aliud in mō subē a flegmatibus s̄ distinctis quod ē vitreū spissū grossum sile vitro liquefacto in viscositate ꝛ pōderositate Et illud qñz est acre. i. acetosum qñz est sapo rē nō habēs. Dicit 2°. ꝙ sibi vī ꝙ illud fleg ma vitreū est quod saporē nō hēns sit crudū Si capiat⁹ crudū p ōi flegmate quo ad sensū in suba equali ꝛ diuerso ſm rem aut cōuerta/tur in crudū p sui eliquationē. Si sumat⁹ cru dum ut iportat flegma mediocre i suba appa rēs vniforme sed exūs inequale. ꝛ hec ē spēs flēatis q̄ in prin°. fuit aquosa ꝛ fria nec putruit nz res alia. s. alius hūor ei admixta fuit vñ ac greret saporē sed sic māsit recōdita donec fu it igrossata ꝛ frigiditas ei fuit addita. Nō g̃ ꝳ flegma spēaliter hic notificatū ab Auice. qꝛ uidetur difficilis modus gnātionis eius ꝛ posita ē determinatio in fine q̄ placuit Auic. Modus generationis vnus ē dictus. Aliuſ pōt esse p admixtionē mꝛie ingrossantis ꝛ ace tosantis. Vel 3°. ex qualibet alia spē flēatis cōgelata excepto gipseo. Et si queraſ vbi pōt ꝳ flegma ita frium generari uel tm̄ in coꝛ pore viuente cōgelari. Dī ꝙ in iteſtinis gros sis ꝛ iūcturis ut colligit 2°. interioꝛ. Infrigi dans aūt est illius forma nō impedita ab illiſ mēbris pp illoꝛ debilē calorē. Ex his patz ꝳ flegma aliqñ esse pōticū quādo. s. ex pōtico generatur ꝛ nō solum esse illoꝛ duorū mōruz q hic dicūt. Sed anic. explicuit illos de gb⁹ minus vī qꝛ acetositas fundat⁹ i humido sub tili. ꝛ tamē inuenitur in isto flegmate grosso. pōt ergo multo magis pōticitas. item salsedo pōt in eo remanere ut appet in multis mucis grossis ꝛ tamē salsis.

Jam ergo.

Epilogat ꝛ pz. cām ō qī crudū ad muci/laginosū reducitur. qꝛ crudū in rei ūitate est i equale i ptib⁹ suis lz nō appz ꝛ ē satis grossū

Colera aūt rubea.

Hic determinat ō colera rubea que bodie absolute vocat⁹ colera. Nam ꝳ nomē dicitur qñz de ōi humore ut in illo affoꝛ. fe pticule. Si febris nō a colera hēatuꝛ ꝛc. Qñz p me lācolia ꝛ colera rubea. qñz p sola col⁹a rubea Et diuidit⁹ in duas ptes. Primo pōit distic/tionē 2°. membra declarat. ibi 2°. Naturalē.

Dicit p°. ꝙ colera rubea. alia est nālis. alia supfluitas p̄ternaturā. Nota hic ſm mētez Aristo. 2°. de ptibus. ꝛ Auer. 2°. colliget. ois col⁹a est supfluitas. Sed iuxt mētem Gal. 2°. na turaliū ūturū cap°. ultimo. Cōcipi uidet solū humoꝛem p̄ternaturā dici superfluitatez. ꝛ hoc mō sumitur hic.

Naturalis est spuma sanguinis:

Notificat membra. ꝛ diuiditur hec ps in duas ſm duo mēbra. ibi 2°. Nō naturalis.

De p°. dicit primo ꝙ colera natural⁹ ē spu ma sanguis colozis rubei clari leuis acuta q̄ q̄to fuerit calidioꝛ erit eius rubedo maior.

Dicit 2°. ꝙ ista colera naturalis cū genera tur i epate diuidit⁹ i duas ptes. quaꝝ vna ua/dit cū sanguie p totū coꝛ⁹ ꝛ reliqua uadit ad chisti fellis. Dicit 3°. ꝙ illa q̄ trāsit p totum coꝛpus trāsmittit⁹ cā necessitatis ꝛ cā utilitat⁹ Necessitas est ut misceat⁹ cum sāguie ad nutri ēda membra colerica in quoꝝ sanguie q ē nu triturꝰ illa mēbra col⁹ica oꝛ esse col⁹am sicut p° mo. sed eius vtilitas est subtiliare sanguinem vt penetret faciliter. Dicit 4°. ꝙ ista col⁹a q̄ uadit ad chisti fellis vadit cā necessitatis ꝛ cā utilitatis. Necessitates sunt due. vna ſm coꝛpus totū ꝛ est mūdificare sanguinē a nimi etate col⁹e. ꝛ alia est ſm vnum pticulare mem/brum ꝛ est nutrire chistim fellis. Jnuamēta ō sunt. vnum est abluere inteſtina a stercore ꝛ flegmate uiscoso. Secundū est stimulare in/

UVA. BHSC. IyR_045_1

teſtina ⁊ muſculos ani vt incitent ad emitten/
dum feces ⁊ vt ſentiant hoc quod eſt in eis.
Altio dicit propter hanc cauſaz ſepe accidit
colica pp oppilationez viaꝝ vel foramis que
ſunt in fel ⁊ iteſtina. Et ego hoc ſepiſſime in
y ctericis vidi. Circa primū dictū nō p.ꝙ
iſta notificatio nō ponit hic ꝑ bona deſcripti
one cōi ad oēz colerā nālez. Vaz iſta que ē
in chiſti fellis nō eſt rubea. vt notat expientia
⁊ eſt tū naturalis. Vult ergo Auice. facere
nos cognoſcere maxie illā que cū ſanguie va
dit tāꝫ difficilius cognoſcibilē. Vaz reliqua
inuenitur per ſe pura in felle ⁊ iō facilius co/
gnoſcit. Sed iſta q̄ vadit cū ſanguie eſt būor
qui cum euacuaꝫ ſit cū ſanguine eſt aptus ſup
natans ad modū ſpume cū quibuſdā ampull'
⁊ eſt rubea rubedine clara ⁊ acuta in ſapore
⁊ ꝗto fuerit calidior iſta eadē erit tāto rubi/
cōdior. Nota 2.° ꝙ licet ſpuma fiat mālitē
ex vapore ⁊ re viſcoſa nam nō eſt niſi aggre/
gatio āpullaꝝ vt in cometo illius āſſor. 2.° pti
cule. Strāgulatoꝝ ⁊ diſſolutoꝝ ⁊c. tū hec viſ
coſitas nō oz ꝙ ſit multa. ymo viſcoſitas i nā
li cola inuēta ad ħ ſufficit cum ēt aque viſco/
ſitas ſufficiat vt ꝑz ꝑ experiētiā. Et ex galie.
colligit de aqua pura clara ꝙ in ea ſit ſpuma
2.° ꝓnoſticoꝝ cometo 46.° Colera g̃ in flobo/
tomia petit ſupiora ⁊ uapores groſſi a ſāgui/
ne aſcēdētes intrāt ſubaz eius ⁊ ſubleuant
cum ex toto frangere nō poſſint fiūt ampulle
⁊ hoc.° cola eſt ſpuma. In qbuſdam tū ualde
hec colera adheret ſanguini. ⁊ aquoſitas ſup
natat. Et iō dixit yſaach ꝙ flegma ē ſpuma
ſanguinis qz ſupnatat hec aquoſitas q̄ vocaſ
large flegma. Utꝫ aūt in venis ſtet colerā
eſſe ſpumā. puto eſſe poſſibile. ſed Auic. nō di
xit ad hūc ſenſum. Circa dictū ſcōm cōſi/
dera ꝙ colera gnātur in corpe hora gnātiōis
ſanguis in epate. ⁊ tunc diſpartiſ epate trāſ/
mittēte ⁊ alijs mēbris attrahētib'. Sz du
biū eſt vtꝫ neceſſariū ſit ex quolibet chilo ex
quo gnātur ſanguis generari cola. Hic ſt
duo mōi dicēdi. vnus Gentil' cōcedendo ex
chilo generari nō poſſe ſanguinē qn ſi debito
tpe maneat gnētur cola. qz quilibet chilus hz
ptem ꝓportionatā generationi colere q̄ epate
potēte gnāre ſanguinē cōueritſ in cola ⁊ ħ
p̄cipue in epate naturaliz diſpoſito. Quod ſi
ponatur chilū ēe in quo nō ſint niſi ptes pro
portionate ſanguini ⁊ flegmati dicit ꝙ hoc re
pugnat chilo ſicut ligno repugnat ēe ⁊ nō hē
re ptes terre ꝓportionatas. Alius modus
eſt cōcedendo ħ ēe poſſibile. ſ. gnāri ſangui/
nē ex chilo ⁊ nō gnāri colam ēt in epate natu
raliter diſpoſito. ⁊ hoc in caſu ſtatim poſito
quē admittūt. Medico aūt ſufficit ꝙ in cor
pore ſano debite recto qñ gnātur ſanguis ex
quadā ꝑte chili generaſ colera. Circa ter
tiū dictū attēde ꝙ p neceſſitatē intelligim' il/
lud ſine quo nō contigit ꝓmanere. Et p iuua
mentū debem' intelligere hic oēz utilitatē ne
ceſſariā. ⁊ tūc ꝑz totū. Nam ſm mētez Gali.
pulmo nō poſſet nutriri nec alia mēbra colica
niſi colera eſſet ꝑs mē nutrimēti. Et ſm ſeqn
tes Ariſt. qui dicit ſolū ſanguinē nutrire. ſan
guis nutriturus pulmonē recipit quādā alte/
rationē a cola quā ab alio recipe nō poſſz. ⁊
iō colam admiſceri eſt neccium ꝑ nutricatōe
pulmonis. ſubtiliari ſanguinē nō eſt ita neceſ
ſariū cum poſſit ab alio ſubtiliari. Sed hic
cadūt alique dubitatiōes. Ꝑ.° q̄ cola ē calidi
or. vel illa q̄ uadit ad chiſti uel q̄ trāſit cū ſan
guine. 2.° q̄ eſt maioris q̄ſtitatis. 3.° q̄ eſt groſ
ſior. Ꝓro ꝑ.° dī cōiter ꝙ illa q̄ vadit ad chi/
ſti eſt calidior qz ē purior. Et gali. 2.° ꝓnoſti.
cometo 37.° videtur uelle illū humorē q ē pu/
rus eſſe intenſiorē in ſuis qualitatib'. Ꝑz ēt
qz flōia facit furare cola. g̃ ſanguis refrenat
eam a calitate nimia. Illa g̃ que ſepata eſt a
ſanguine eſt calidior. Ꝓro 2.° dubio credo
multo ampliorē q̄ſtitatē cū ſanguine trāſire.
ſed hoc nō eſt certū. nam ōi die cū fecib' mul
tū emittiſ. Ꝓro 3.° pōt utraqz ꝑs teneri.
Videſ tū velle gali. in cola puriori calorē cō
ſumpſiſſe humiditatē ⁊ ingroſſaſſe enī loco al
legato. Sed q uult oppoſitū dicere. rñdet ga
li. ibi loqui de cola ꝑter nām. ut patz ibidez.

Ulterius nota ꝙ chiſtis fellis qb hic voca
tur fel nutriſ cola nō ꝓpria nutritiōe ſz volu
ptuatiōe quadā qua cōſeruaſ ⁊ fouetur ab ea
ꝓpter nālem conuenientiā ⁊ ſine ea pieret.

Nota vlterius in iteſtinis pp ſui fritatem
gnāri multū flegma viſcoſū. ⁊ qz multa idigā
ad ea trāſmittūſ. iō nā ordinauit quadā viaz
inter fel ⁊ primū inteſtinū ꝑ quā cola trāſmit
titur ⁊ vocaſ porus felleus ⁊ trāſmiſſa col'ra
ſui abſterſione ⁊ ſolutia vtute abſtergit inteſti
na ab illo flegmate ⁊ ſui acuitate pūgit inteſti
na ⁊ ſtimulat ad expellendū. Nam inteſtina
nō ſunt multi ſenſus i qb' dā vadit ēt via vna
ad fundū ſtōi ad hoc vt ibi vigorato calore
melius cōpleaſ digō. In homine tamē nāli
diſpoſito iſta via ē parua. ſed in aialib' come
dentib' cruda ⁊ de rapina viuentibus eſt ma
ioꝝ ⁊ multū ad fundū ſtōi trāſmittiſ ut iuuet
eoꝝ digō. Hec g̃ cola eſt q̄ tingit feces. ⁊ iō al
bedo ſigt icteritiā ⁊ oppilatiōz in poro felleo
⁊ oppilatio eſt utriuſqz cā. ſ. icteritie ⁊ albe/
dinis fecū. Et ex hoc ꝑz cā qr aialia rapatia
habent albas feces ſicut lupus ⁊ canis. qz in

Quare atra rapa. emittunt feces albi

UVA. BHSC. IyR_045_1

illis colera vadit ad fundū stomaci nō ad ite stina. Sed est dubitatio quare cū in stō mlta flegmata generent nō ordinauit nā colam ibi trāsmitti. Dicitur fm Gal.4°. de vtilitate pticulaꝝ ꝙ colera illuc trāsmissa deiceret appetitū ꝛ cōmoueret ad uomendū. g ad ista no cumēta vitanda nō multū trāsmittit illuc de colera. Et ex hoc pz qr in hentibus latā viā a felle ad stōm accit vomitus cole vt sumit 2°. tegni ꝛ dicunt infelices a natiuitate ꝛc.

Non naturalis.

Hic determinat de colera non nāli. ꝛ diuiditur in duas. Nam p°. ponit vnā diuisionez 2°. mēbra diuisionis declarat. ibi Partis prime. Dicit p°. ꝙ cola nō nālis est duob⁹ mōis vnus est pp rez exneam ei admixtā. alius est vt sit egressa a nā. Vbi p nōnālem colam intelligit hic illā q̄ nō ē apta sine pternāli nocumēto vt nā ꝓseq̄t. p eā sinē quē itēdit ex cola

Partis prime.

Hūc declarat mēbra diuisiōis. ꝛ p°. pmū deinde secundū ibi que vo in suba. P°. i duas qm̄ p°. ponit dionem cū gnāli mēbroꝝ declaratiōe. 2°. specialiꝰ mēbra declarat ibi Nota aūt. Dicit p°. ꝙ colera nō nālis ꝓpter cōmixtionē rei exnee est duoꝝ modoruz. Aut enim est scita ꝛ famosa q̄ est talis ꝓpter pmixtionē cole cū flēate ꝛ huius gnātio magis in epate aut est minoris fame ꝛ ē ꝓpter pmixtionē colere ru. cum melia. Considera g ꝙ cola nālis determinat sibi modū subē ꝛ qualitatē meri/to quoꝝ nā pōt cōsequi sinē quem intēdit mō cōtingit ex pmixtiōe eius cū flegmate. siue illud flegma fuerit naturale siue nō pmutari colerā in mō subē ꝛ equalitatibus ita ut ide nā nō sequitur sinē intentū ex colera. qr fit cola viscosior ḡuior grossioꝛ fridior. vel ecōuerso ꝫ debeat. ꝛ ita ēt cōtingit ꝓptez melie mixtionē. Ex h pz solo dubij. an ex permixtione flegmatis nālis cū cola vel ēt melie naturalis possit fieri colera nōnaturalis. nā h ē cōcedēdum. Nota 2°. ꝙ nō obstāte ꝙ flēa sit valō viscosū. Tamē ē possibile ipm alteri hūori pmisceri. sed h bene fit difficile. qr viscosuz nō ualde facile diditur ad mima. Et iō si ysaac dicat flēa nō permisceri cū colera intelligat hoc esse difficile non ipossibile. Nota 3°. ꝙ mixtio istoꝝ hūoꝝ ad iuicez aliqñ fit p solam dionem ad minima ꝛ iux̄ positiōez sicut aqua miscet vino in ciato ambobus humorib⁹ suā formā seruātibus. Quādoqz vero stat ābos corrumpi ꝛ tertium generari. sed cū ita cōtingit hic tertius sapit naturā dominātis in mixtiōe. Nota quarto ꝙ multotiens talis mā mixta p iuxta pōnem penetrat ꝛ ābo humōes intrāt. sed vnus principaliꝛ ꝛ per motū eius ꝛ putredinē alter mouet ꝛ putret. qr quod tā gitur a putrido putrefit. verbiḡtia in mixtiōe principaliter colera putrefit ꝛ flegma ꝓpter colere putredinē sibi vicine. In isto ḡ casu febris denoīatur ab humore in quo principaliter est putredo ꝛ seruat priodū motuz illius humoris deductis alijs impedimētis. ita q̄ i casu dicto febris fieret tertiana ꝛ nō quotidiana. Ex isto cū paucis adūctis pz esse possibile febrē pendentē a pluri flegmate ꝫ colra esse tertianā sicut pendentes a pluri colera ꝫ flegmate ēe qnotidianā. Et ex h pz i ꝑctica. qr in febribus flēaticis qñqz signa cole dñantur. Et in colericis qbusdā dominant signa flegmatis sed de hoc in alio loco. Atteñ vlterius hic ꝙ maxime in epate gnātur colra qz ibi maxie viget calor humoꝝ pmixturuſ ꝛ ibi ēt generātur plurimi hūores. posset tñ in venis ꝛ alibi generari. Dr autē vna satis nota ꝛ famosa qz pluries visa ꝛ in uomitu ꝛ i secessu ꝫ alia. qz melia nō tante est ꝫtitatis quāte flegma nec ita faciliter pmiscet sui maiori grossitie. Vltio cadit hic dubiū vtz p sanguinis mixtionē possit fieri colera nōnaturalis Et videtur p°. apte cōcedēdū ꝙ p admixtiōz sanguis nō naturalis possit fieri cola nonnaturalis ꝓpter malas qualitates sāguis coleram a sua natura mutātes. Secūdo concedēdū ex nimia. ppoztiōe sanguis ad colerā. coleraz posse remitti in calore ꝛ siccitate ꝛ fieri grossioꝛē cū sanguis bis trib⁹ mōis a naturali cola distat. Ex quo seqtur ipsam posse fieri per sanguis admixtiōz recedētis a ꝓprio tpamēto colere debito. ꝛ per ꝓns posse fieri nō naturalē. Et sic nō obstante ꝙ sanguis sit benignissimus hūoꝝ p approꝑinquatiōez gradualem ad ipsū aliquid sit malignum. Et in hoc nō est dubium.

Nota autem.

Nunc specialius hec mēbra declarat. ꝛ p°. notā. 2°. eā que est minoris fame. ibi Que aūt minoris. Dicit p°. ꝙ colera nota ꝛ famosa aut ē citrina aut vitellina. Nā flēa quod miscetur colere aut ē subtile ꝛ gnāt in cola citria aut grossū ꝛ generat ide cola vitellina. Vbi nō ꝙ de colera citria ꝙ fit p flegmatis admixtiōnē oēs cōcordāt. Sed de vitellina aliter videt loqui Gal. 2°. vtutū naturaliū cap°. vltio. ꝛ 2°. pnosticoꝝ cometo 37°. quā hic Aui. vlt. eni colerā vitellinā generari p aduſtionē ꝛ alsationē colere naturalis. Et ideo esse grossiorem ꝛ rubicūdiozē ea que est naturalis i felle

Unde sic ad litterā dixit 2. nāliū loquens de nāli colera. Subtile āt hoc est ⁊ humidum ⁊ fluxibile. nō sicut cū assatū ultime xāthū fit ⁊ igneū ⁊ grossum ⁊ vitellis ouoꝝ sile. Auerro. ēt 3. colliget huic opinioni videt assentire dicit de coleris nonnaturalibus. vna eaꝝ est q̄ silatur vitellis oui quod natū est illo die. Et Gal. dic in pluribus locis q̄ hec spēs colere est calidior nālit ⁊ paulo post addit. ⁊ sensus visus in hoc adiuuat gali. Mihi vr conce dendū esse aliquā esse colerā grossam in grossitie vitelloꝝ oui que est talis p assationē ut dicit Gal. ⁊ Auer. Et aliquā esse grossā p admixtionē grossi flegmatis ut dicit Aui. ⁊ utrā q̄z posse vocari vitellinā pp illam silitudinem quā hz cū vitellis ouoꝝ. ⁊ iste discernunt ab iuicem. qm̄ in uitellina pria est rubedo maior ⁊ nō est viscositas. sed in ka est palledo q̄dam ⁊ est viscositas. ⁊ p. est calidior nāli colera ⁊ ka est frigidior. Et h̄ solent dicere doctores q̄ vitelloꝝ oui. q̄dam sunt valde rubicūdi. ⁊ q̄ daz pallidi ⁊ illi pallidi silant colere vitellie mixte. ⁊ alij silāt colere p̄me. ⁊sic ābo vificāt

Que autem.

Hic notificat spēaliter secundū membꝝ. Et dicit breuiter q̄ illa q̄ est minoris fame est illa q̄ vocatur colera adusta. Et est duob⁹ modis Unus ē vt colera sm ptem aduratr ⁊ remāe at in ea cineritiū quod nō separat a subtili alterius ptis. ⁊ hec ē peior de istis duab⁹. Secundus modus est q̄ colere misceat melia naturalis ⁊ ita fiat siccior ⁊ p̄ter nāz ⁊ illa ē melior. ⁊ color istius fe spēi est rubeus sed nō ē clarus nec floridus. ymo ē magis similis sāguini ⁊ est tenuis. sed tñ plexqz a suo colore mutatur pp aliquas cās. Nota hic prio q̄ hec colera dr adusta. qz siccior naturali sine vera adustione qz sine calefactione. Nota 2. adustionē qnz siue cōiter p ōi terrestrificatione siue fiat resoluto humido remanēte terreo siue fiat p terrei admixtionē. Quādoqz vero ppie aput medicū importare opōnē calidi ignei p quā in eo quod adurit grossū rēanet in terra. vel descēdit ⁊ subtile humidum ascendit. siue hoc fiat p putredinē siue nō. vt pōt sumi 2. hui⁹ cap. de cās calefacientib⁹. Qnz sumit ppriissime ap̄ phos p operatione ocā nō facta a putrefactōe. Dupl̄r enim cōtingit a calido exneo separari in mixto humidū a sicco. vno. p putrefactionē. alio. p adusti onē. ⁊ differūt. Nam putrefactio est corruptio inate caliditat̄ ab aliena calitate. cū pp ipotentiā caliditatis nāl̄s humiditatē regulā do exneatur humiditas a calore alieno ita ut p illud fiat incōuenies forme sue ⁊ caliditas corrūpatur. ⁊ cū h̄ nō fiat alicui forme mixti cōuenies. Adustio vo ē cū pp violentiaz ex nec calitatis ēt si inata sufficeret ad suū humidū regulandū fit humidi vt p̄dicit a licco sepatio. Et iō adustio dr corruptio violenta ⁊ putrefactio nālis 4. methau. Deficiēte enī prīcipio intrinseco ⁊ ipotente fit putrefactio. licz Albus putet in putrefactōe educi humidnz a calo nāli qō agit magis sm q̄ calor absolute. ⁊ deficit in nālitate ex aliqua cā quod non vr mihi vr ⁊ cōuersiue. ēm sed adustiois ꝑncipal cā est exnseca. Ex h̄ pz prima spēz hui⁹ colere fieri sine putrefactione cuz a forti calo assante cōtingat. ut dr 2. pnostic. ⁊ 2. cōplexionū locis allegatis. Pro 2. qr auer. 3. colliget. dixit febrē q̄ dicit arabice sefraria. ⁊ ap̄ nos causon nō fieri p putrefactionē semp ymo p adustionē. Nihil .n. repugnat calorez ustiuū eleuare calidissios sumos colere ⁊ eos comunicare cordi. Sed de ista mā dicet p̄p us deo dante p. quarti. Jn sūma g̃ hec cola aduста voat nō ꝑpe sūpto vocabulo adusti sz large p terrestrificata sine resoluto hūido per putredinē siue p adustionē ueram siue mixto terreo humore. Nota 3. q̄ colera aduста per admixtionē mlie aliqū est talis p admixtiōez naturalis mlie. qnz est talis p admixtionem melie nō nālis. Colera g̃ aduста p admixtōm melie p̄ter naturā q̄ est acetosa ⁊ super terraz bulit est deteziot. qz illa mlia est peior colera aduста. ut colligit ex gal. 2. nāliū cap. vltio. Sed colera aduста p admixtiōz melācolie naturalis est minus mala. ⁊ ad hunc sensū itelligitur hic Aui. Nota 4. q̄ color huius colere declinat a claritate co.rn. ꝑpter pmixtionē melie nigre exūtis remanet tñ plexqz rubeus melia nō ex toto rubedinē tollente est añt leuis nō r. aliaz sperum colere ru. sed grauis Sed dicitur leuis cōparatōe sanguis cū quo plexqz in flōia euacuatur q̄ est mlicus ⁊ grossior illa colera. Ultio nō bu⁹mōi cole colores mutari sm mixtiōes alioꝝ hūoꝝ ⁊ sm varia ꝓportionē colere ad mliaz secū mixtā.

Que vero.

Hūc declarat secundū membꝝ principale colere nō naturalis. ⁊ diditur in duas ptes. Ma p. diuidit declarādo spēs huius mēbri. 2. docet modū gnationis sm suā opinionem quazdā illaꝝ. ibi 2a. Et mihi. Dic p. q̄ colera q̄ est p̄ter naturā in sui suba. aliqua est q̄ magis generat in epate. aliqua q̄ magis gnāt

UVA. BHSC. IyR_045_1

in stō. ⁊ illa q̄ magis generat in epate ē cola q̄ fit ex pte subtili sanguis cū sanguis putrefit ⁊ suum subtile trāsit in colerā ⁊ grossuz i melancolia. illa uero q̄ magis in stō gnāt hz duas spēs. s. prassinā ⁊zinariā seu eruginē eris

Cōsiderādū ꝑ p⁹. q̄ ista colera dicit pter nām in sui suba qz preternālitas ⁊ mala difpō consequt naturaliter formā istaz coleraruz nā nō sūt eiusdē forme cū naturali. Nota 2⁹ q̄ p⁹ spēs b⁹ colere generat in ōi loco corporis vbi sanguis putrescens faceret febrē cōtinuam ut hz videri p⁹ quarti. Sed tñ maxie in epate qz ibi plimū putrescit multo calore ⁊ multa humiditate ad eum delata. Jn corde aūt minus accidit putredo hec qz fortis ē virtus. ⁊ qz ad ipsam venūt humiditates p⁹ meliuſ ꝓparate q̄z ad epar. nō tamē negandū est in eo banc posse generari. Et credo ēt in sāo epate pp multā sangnis ad putredinē ꝓpatō nem banc posse gnāri sed cum gnātur accidit ex ea plurimū egritudo pp putredinē. Sz circa hanc spēz est dubiū. vtz p melie putredinē vel flegmatis cōtingat gnāri hoc⁹ colezam ⁊ puto q̄ nō imediate. Nā mlia est grossa ⁊p adustionē uel putredinē ingrossat ⁊ fit melia pzeter nām non colera. Flegma ēt ante q̄z talē acuitatē recipiat ut colera debeat applicari consumitur humidū ⁊remanet cinezeū grossū ad meliam reducibile. Colera uero cū putrescit aut cōuertitur in melīā aut fit inde p⁹ species noiata s̄ uel colera vitellina ſm modum Gal. Nota 2⁹ q̄ due alie spēs. s. eruginosa ⁊ succo porri silis ap̄ medicine doctores diuē simode ponūtur gnāri. Et tō qz in hoc nō cadit demōstratio. Auic. dicet paulo p⁹ hec sua dicta in eis esse iuditia estimatiua. Auer. ꝑ 3⁹ colliget uult utrāq̄z istaz in stō generari per hunc modū. Trāsmissa colera ad stōz vbi cū melīa uel alio humore misceat ⁊ recipit quēdam mōz caloris p quem p⁹ forma deperdita in utroq̄z būore p putrefactionē fit humor nouus q dī equoce cola. Sic ꝑ ſm Auer. non solū ex vitellina gnāt prassina sed ex alijs. ⁊ ita nō sp zinaria ex prassina. Et gali. vī uelle 2⁹ ptiosti. cometo 38⁹ q̄ aliqñ generat ex alleis ⁊ cepis ⁊ oleris⁹. Et ibi habes q̄ qñz gnātur in venis ⁊ pellit ad stōm. Jō non intelligamus dicta Auic. nisi ut plurimū verificari tam de loco q̄z de mā gnātionis. vocatur aūt prassina a prassio siue a marubio cui silat i colore nā ē vidis obscura. ⁊ hec aliqñ vocat pōria qz silis succo porri. s. frōdiū. Zinaria vero dī ita qz silatur viridi eris qō dī zinar. ⁊ hz viriditatē tendentē ad albedinem.

Et mihi.

Docet modū gnātionis prassine ⁊ zinarie dicēs q̄ sibi vī q̄ prassina generat ex adustione vitelline qz calor cū adurit uitellinā cola efficit in ea nigredinē. ex qua nigredine mixta cum citrinitate efficitur viridis color quo dāmō medius inter illos. Sed zinaria vī sibi q̄ fiat ex p̄ssina p viteriorē adustionē. cum tm̄ adurit q̄ eius humiditas finiat. Nā calz agens in humidū. p⁹ facit nigredinē. deinde nudat eū nigredine cū eius finit humiditatez ⁊ postea albificat. Et istud pōt videri in lignis q̄ ad ignē pzio denigrātur quousq̄z in carbones ꝑtunt. sed cū incinerant dealbantur. Nā calor in humidū agens denigrat ⁊ in sic cū facit albedinem. ⁊ fritas eꝫ. Subdit q̄ hec duo iuditia q̄ dix de mō gnātōis prassine ⁊ eruginose sunt ābigua. Sed quōcūq̄z sit zinaria oībus colere spēbus ē deterior ⁊ calioz ⁊ magis pnitiosa. ⁊ vī q̄ est de gnē veneni. Hic nō est dubiū ita posse cōtingere de gnātiōe coleraz. vt Aui. dic Pōt ēt teneri mod⁹ Auer. ut s̄ dixi. Sz dubiū ē. vtz calz agēs in humidū. p⁹ denigret deinde dealbet. ⁊ frigidū agens in humidū dealbet ⁊ in siccū denigret. Negatiue arguit p⁹ de lacte qō fit ex sanguie a calido ⁊ non fit ibi denigratio.

2⁹ qz carnes q̄ in aqua elixāt nō nigrescūt sed dealbātur. 3⁹ appz de albumie oui apparet ip̄m fieri album agēte solo calo igneo.

4⁹ saltē nō vī q̄ dēat dealbare mō posito ab Auic. colerā p̄ssinā qm̄ maioz est humiditas in cola zinaria q̄z in carbonib⁹ ⁊ q̄z i ligno Ergo sicut in ligno illa humiditas sufficit ad hoc ut fiat denigratio ita dz sufficere in transitu colere de prassina ad zinariā ut fiat āplior denigratio. Jn ista qōne notandū est calm agens aliquod esse agēs tāq̄z naturale calidū qz directū a forma mixti vel celesti ad certū finē intenta ab ea. Aliquod aūt est agēs ut caloz elemētaris. Exemplū primi ut calor stōi i cbilificādo ⁊ epatis in sanguificādo ⁊ māmilaz in lactificando. Exemplū si sicut ignis i lignis ⁊ rebus q̄ adurunt. Jtē humidū qō patit aliquod ē simplex ut aqua ⁊ aer. uī simplicitati ualde vicinū aliquod mixtū ut lignū ⁊ caro. Jtē 3⁹ actionū calī ignei in humidū q̄dam est talis ut p eā eleuetur ⁊ gnēt fumus ex terreo ualde passo a calido subtiliato ⁊ vaporabilī dispgat p poros corporis. Quedā aūt est actio in qua nō eleuatur fum⁹ terrestris aut nihil eleuatur aut ps būida. Exēplūz primi si lignū ponat in feruenti aqua ⁊ ibi te-

UVA. BHSC. IyR_045_1

neatur. licet eni calor agat nõ agit eleuãdo fumuũ terreũ. Exemplũ ꝑi si lignũ põat sup/flãmã. Tunc ponũtur due ꝯnes. nõ omne calidũ agẽs fortiter i humidũ. prio denigrat Patet in calido agente vt naturale. vt argu itur supra de calore mammillaꝝ ⁊ stomaci. ⁊ patet in calore non faciente fumum terrestrẽ sicut in albumine oui ⁊ carne elixa ⁊ multis similibus. Secunda conclusio. omne cali dum igneum fortis intẽsionis est aptum hu/midum mixtum non de se nigrum per sui ac/tionem denigrare. Patet quia est aptum fu muꝫ nigrum eleuare ⁊ ipsum uaporabiliter per poros corporis dispgere. Et hanc uult Auicena hic. Et sic patet argumenta solta esse. Uult enim Auicena ex quo calidũ igne um ast aptum humidum mõ dicto denigrare ꝙ in gnãtione prassine colere illo modo egit quo est aptum denigrare. Et quia tale cali/dum multum intendendo siccitatẽ in fumos nigros resoluendo est aptum quandoqꝫ de/albare. ideo postea in generatõe zinarie egit ut sibi videtur eo modo quo dealbat. No ta etiam egritudines ex zinaria colera esse mortales ⁊ paucos inueniri a quibus ista co lera expellitur vomitu qui nõ cito moriant. Et videtur ꝙ ħ faciat a proprietate. Ideo dicit de gnẽ veneni.

Colere autem nigre.

Hic Auicena determinat de melancolia. ⁊ diuidit in duas. Nam primo ponit diuisi/onem. secundo mẽbra declarat ibi Natura lis est. Dicit primo ꝙ colere nigre vna est species naturalis. alia est superfluitas non naturalis. Et intelligatis hic naturalẽ ⁊ su perfluitatẽ sicut s̃ dicit de colera rubea.

Naturalis est.

Notificat mẽbra. ⁊ diuiditur in duas p/tes. Primo notificat naturalẽ. secundo nõ naturalem. ibi Melancolia vero. Prima in duas. primo facit quod dicit. secũdo po nit vnum notandũ circa ambas coleras. ibi Debes autẽ scire. Dicit primo ꝙ melãco lia naturalis est fex boni sanguinis ⁊ supflui tas turbulẽta cuius sapor inter ponticitatez ⁊ dulcedinẽ medius existit. Dicit secũdo quo ad hanc partẽ ꝙ ista melãcolia natura/lis quãdo generat in epate diuiditur in duas partes. quaꝝ vna vadit cum sanguĩe ꝑ totũ corpus. Alia trãsmittitur ad splenem. Illa que vadit cum sanguĩe uadit causa necessita tis ⁊ causa utilitatis. Necessitas est ut mem bra nutriat melica in quorum sanguine qui nutriturus est ea multam meliam oportet esse cõmixtã. Utilitas est ut sanguinẽ i gros set ⁊ constare faciat ⁊ cõfortet. Pars vero que uadit ad splenẽ ⁊ est illa qua sanguis nõ indigꝫ uadit causa necessitatis ⁊ causa vtili/tatis. Necessitates sunt due. vna ꝑm totum corpus ⁊ est mundificare sanguinẽ a super/flua quantitate huius melie. Et alia est ꝑm vnũ membꝝ ⁊ est nutrire splenẽ. Utilitas ve ro est vt transmittat pars huius melie ad os stomaci ⁊ quasi emulgendo profluat. Et ille fluxus duobus modis iuuat. vnus est cõfor/tando. secundus est ut cõmoueat os stoma/ci sui acredine ⁊ excitet famẽ ⁊ faciet deside riũ cibi. Nota ergo primo nomẽ supflui/tatis quandoqꝫ siue pro omni hũore malo. quãdoqꝫ siue pro omni tali in corpe ex cibis vel potibus inuento ꝙ in nutricationẽ ꝑm to tam speciem nõ ordinatur. sed per digõnez ab utili ut expellatur separatur. ⁊ isto modo fex ⁊ vrina dicunt superfluitates. Tertio mõ sumit ꝑ hũore ex chilo gẽito nõ ita prici palissime ⁊ a virtute intento. ⁊ isto mõ omẽs alij humores a sanguine dicuntur supfluita/tes. Et posset dici ꝙ hoc sumit hic ꝙ melia est supfluitas. ⁊ ita debet intelligi de alijs du obus hũoribus alijs a sanguie. Quidã vero dicũt quarto modo superfluitates dici de eo quod nõ obstãte ꝙ recipiat tpataꝫ decoctio nem. tamẽ nõ est principaliter a natura intẽ tũ. Et hoc modo melia est supfluitas ⁊ non colera. sed hoc magis dicet capitlo sequẽti Dicitur aũt fex boni sanguinis qꝛ in sãguie bono. iõ apta in fundo residere cũ a corpor euacuatur ⁊ turbulenta qꝛ nõ participãs lu ciditate ut sãguis qꝛ vergẽs in nigꝝ. No ta secũdo qꝛ melia naturalis ẽ multũ terrea ⁊ ideo ꝓpter frigiditatẽ terreã ꝑticipat pon tico sapore ⁊ qꝛ digestõ est tpata ꝑticipat dul ci ⁊ hoc in eadem ꝑte. nec istud ẽ pro incon uenienti putandũ. ⁊ ideo habet saporẽ me/diũ inter dulcẽ ⁊ ponticũ ꝑ participationem qui ẽt participat aliquali acetositate. Nã in fra dicet ꝙ cõmouet os stomaci sua acredie Et Gali. tertio regimis acutoꝝ uult meliaꝫ nãlem esse acetosã. Nota tertio necessita/tẽ ⁊ vtilitatẽ sumi hic ꝓportionabilr utsupra dictũ est de colera rubea. Sed est dubita tio si melia miscetur sanguini causa necessita tis ꝑ nutrimẽto mẽbroꝝ melicorũ nõ videt ꝙ aliud faciat in hoc nisi qꝛ ingrossat sangui nẽ ex quo ipsa nõ transit i subam membroꝝ Et si sic est confortare sanguinẽ ⁊ ingrossar

Quo alij hũores a sanguine dicuntur supfluitates.

UVA. BHSC. IyR_045_1

non erit vtilitas ut contra necessitatem disti guitur. Hic si teneatur via Gali. ꝙ humo res sunt alij a sanguine clara est responsio. qꝛ aliud est nutrire membra ⁊ conuerti ĩ sub stantiam eoꝝ. Et aliud est sanguinẽ ingros/ sare. Et prima est necessitas. secunda vtili tas. Si uero dicamus melancoliã non con ferre ad nutricationem nisi alterando sãgui nem ymaginandũ est alterari quodam speci ali modo alio ab ingrossatione pro quo mo/ do speciali requisito ad nutricationẽ mem/ broꝝ melancolicoꝝ est necessaria melãcolia Et etiam ingrossatur sanguis ⁊ cõfortatur. qꝛ redditur nõ tantũ fluxibilis a melancolia Sed qꝛ hoc posset ab alio fieri. ideo per hoc nõ fuit necessaria sed utilis. Completur au tem ista utilitas cum sanguis in secundas hu miditates alias a prima debet conuerti. tũc enim ingrossatur sed prius q̃ꝫ subtiles transe at indiget subtiliatiõe. Nota quarto sple nem ꝑm comunẽ viam. nutriri. i. voluptuari in melancolia nõ qꝛ vere melãcolia conuer/ tatur in substantiam eius. Attendendum etiam vlterius ꝙ inter splenem ⁊ stomacum mediat vena. ymo plures per quas hora vi cinitatis stomaci currit melãcolia ad os stõa ci ⁊ sui acetositate stimulat os ipsũ ita vt mo ueantur ꝑtes motu locali ⁊ inuicez confricẽ/ tur. ⁊ propter acetositatẽ magis hanc frica tionẽ sentiunt. Sensus autem istius cõfrica tionis est fames quam sequitur appetitus ci bi. Sed de hoc magis vltimo capitulo huiꝰ prime fen. Ista ergo ẽ vtilitas excitare appe titum modo dicto. Itez quãdo partes stõa ci vniuntur ⁊ cõdensantur ĩuicez stomacꝰ me lius digerit. ergo secundũ iuuamentũ est vni re quod sit frigiditate põtici puta melãcolie

Et nota bene ex dictis modũ ꝑm quẽ ace tosa excitant appetitũ. licet ad hoc alie cãe cõcurrãt q̃ 2º tegni videbuntur qr̃ ⁊c̃.

Debes autem scire ꝙ colera.

Nunc ponit quandã proportionabilitatẽ inter ambas coleras naturales rubeas scili/ cet ⁊ nigram. Et dicit ꝙ illud quod d̃ co lera rubea dicitur ꝙ mittitur ad chistim fellꝰ est illud quo nõ eget sanguis. Et illud quod a felle ad intestina mittitur est illud quo non eget fel. ita illud de melãcolia quod mittit ad splenẽ est quo nõ eget sanguis. Et illud quod a splene ad stomacũ mittitur est illud quo non eget splen. Et quemadmodum co/ lera que expellitur a chisti mittitur ad inte/ testina ad euilgilandũ expulsiuã. Ita illud quod mittitur a splene ad stomacũ euigilat appetitiuam. Et de ordine hoc sit laus Deo meliori omnibus. Nota tamen hic nõ totã coleram qua nõ eget sanguis mitti ad chistiz ꝑm aliquos. quia illud quod cum vrina expellitur fuit transmissa cũ sanguine quia eo egebat sanguis. Naz aquositas vri nalis uadit ad renes cũ sanguine nutrituro renes cũ quo est colera causa vtilitatis pre/ dicte. ⁊ cõpleta vtilitate expellitur per vri/ nam. fuit ergo de illa qua eguit sanguis.

Sed dubiuz est utꝝ in chisti semper sit co lera ⁊ in splene melãcolia. Dicendũ ꝙ sic in dispositiõe sanitatis. Causa est vt sit con/ tinue presẽs pro necessitatibus ⁊ utilitatibus dictis. Attẽde tamẽ ꝙ in dispõne preter naturam contingit nõ mitti colerã ad chisti ⁊ aliquãdo plꝰsq̃ꝫ illud quo nõ eget sanguis mitti ꝑm varias exigẽtias.

Melancolia.

Nunc determinat de melancolia nõnatu rali. Et primo generaliter. secũdo diuidit species melãcolie nõ naturalis. ibi Melan colia autẽ. Prima ĩ tres. quia primo põit quãdam differentiã inter melãcoliaz natura lẽ ⁊ non naturalem per quã aliqualiter noti ficatur melancolia nõnaturalis. Secundo declarat quoddã dictuz. Tertio ostẽdit ꝙ melancolia naturalis debet dici ypostasis sanguinis. secũda ibi Res nãqz. tertia ibi Et nec habuit. Dicit primo ꝙ melanco/ lia nõ naturalis nõ est ad modum ypostasis ⁊ fecis sicut naturalis ymo est ad modũ ad/ ustionis ⁊ cinereitatis. Ubi nota iposta/ sim significare omnẽ rem grossioris substan tie q̃ꝫ residuũ aptaz inferius stare in liquido vel fluido ⁊ in eo naturaliter inueniri sicut feces vini dicimus ypostasiz eius. Est enim apta inueniri in vino. Et hoc modo loquẽ/ do melãcolia nãlis est ipostasis sanguinis. Nõ naturalis vero licet sit apta descẽdere in sanguine cum miscetur secũ tñ nõ est apta in eo naturaliter inueniri. Nota secũdo melancoliaz naturalem cum nõ naturali cõ uenire ĩ terrestreitate. quia vtraqz est hũor sanguine terrestrior etiam in naturali dispo sitiõe sue forme sed differũt ex parte comple xiõis in actiuis. Nõ naturalis habet pleꝝ qz calorem ustiuũ ad modum calcis ⁊ est õi um humorũ pessimus. vt sumitur quĩto na/ turaliũ virtutum capitulo vltimo. Differũt etiam ex parte finis. quia per nõ naturalem nõ potest natura cõsequi fines ĩ melancolia

Quid ꝙ ipostasym intellige

UVA. BHSC. IyR_045_1

intentos. Nota tertio q̄ non dicitur melancoliam nō naturalem esse cinerem. qz tūc nō posset esse vehiculū putredis sed ad modum ustionis. i. est facta sicca terrestris non ex actiōe naturalis caloris sed caloris aduentis uel putrefacientis ⁊ incinerantis.

Nota quarto non solum per viam adustionis ⁊ putredinis generari melancoliam nō naturalem. sed aliquando per viaz fortis cōgelationis. vt sumitur cap°. sequenti. sed qz ista rara accit. iō Auic. tacuit.

Res namq̄.

Nunc declarat hoc dictum. ⁊ dicit q̄ res humide quando miscentur cū eis res terrestres separatur ab eis terrestre aliquo duoꝝ modorū. aut ad modū ypostasis. ⁊ tale quāle est illud de sanguine est melancolia naturalis. Aut per modū adustionis quod ē cū subtile resolutur ⁊ remanet grossum. Et tale quale est illud de omnibus humoribus est melācolia superfluens. Et ista est que vocatur colera nigra. Nota hic q̄ in massa sanguinea que est aggregatum ex quatuor humoribus est humor alijs grossior ⁊ terrestrior tamē naturaliter cum sanguine ⁊ tali massa inuentus qui est aptus descendere infra. precipue cū per flobothomiaz euacuat. Et ibi est ypostasis ⁊ melācolia naturalis sumendo ipostasim ut supra dicitur. In ea/dez massa est colera ⁊ flegma ⁊ sanguis quos Aut per adustionē. aut congelationē contingit ingrossari ita ut deorsum descendant. sz nō propter hoc dicunt ypostases. quia non sunt ita grossa apta naturaliter in tali massa inueniri. Sicut ergo calx aut cinis si probetur in vino ⁊ vadat ad fundū nō tñ dicit fex vini. sic est de ista melācolia nō naturali

Ex hoc textu colligitur q̄ absolute nomē colere nigre dicitur ꝺ ista nō naturali. Nota q̄ hic locus ⁊ si aput Thomam de garbo ⁊ Marsilium ⁊ Jacobum ⁊ reliquos modernos videatur hāc habere expositionem Tamen aliter dicit Binus. Et est q̄ calor digestiuus epatis nō comparatur vnquā melācolie generande tāq̄ solitarie generaretur sed quādoq̄ generātur naturalis melancolia per digestionem per quaz per se sanguis digeritur ⁊ grossum terrestre ab eo separat Et relinquitur ibi forma melācolie non per se intenta a caloze illaz generante. ⁊ ideo ē ad modum ipostasis. Et videtur uelle Bin⁹ q̄ materia grossa fecalis que per digestiōem sanguinis sequestratur nullum habet ꝓpriuz modum digestionis. Et ex hoc videtur inuere q̄ genito sanguine in principio sed nondum perfecte digesto multe partes terrestres sunt de substantia sui que tamē nō sunt in eo conuenienter cum ad perfectionez deductus est ⁊ calor digerens sequestrat illas partes a residuis ⁊ in illis resultat merito complexionis prius in eis existentis forma melancolie nō per se intenta a calor naturali digerente. Et hoc est comune omnibus veris cibus q̄ prius q̄z sint separate sunt de essentia eius cuius sunt feces. Et cuz hoc modo videtur concordare ea que hic dicuntur de colera ⁊ flegmate quod nō habent ypostasiz

Anthonius autem uult q̄ melācolia non habet formam vnam nec est perfectum mixtum sicut nec alie proprie feces. Et ideo Auicena non posuit causam suam formalem capitulo sequēte. Ipsa enim nō generatur sed sequestratur in epate qz erat pars chili i epta in epate recipere digestionē. Nam omnis pars que in epate digeritur aut digerit diminute ⁊ sic est flegma. aut superflue ⁊ sic est colera. aut temperate ⁊ sic est sanguis. Sed nulla est que per digestionem eōuertat in melancoliaz. ymo melācolia est pars seculēta que eusugit sua terrestreitate digestōnem in epate ⁊ per sanguis digestionem ab eo separata. Et hoc uult Galienus secūdo naturaliū virtutum cuz dicit. Quod enim sufficienter grossū ⁊ terrestre finaliter effugit transmutationē que in epate ad seipsum trahit splen. Et ideo uult Anthonius in isto passu q̄ id quod sequestratur a calore naturali per modum ipostasis nō ē vere mixtum Sed hic modus nō ē taz proprius cum hijs que dicuntur hic q̄ colera nō habuit ipostasiz ⁊ siliter flegma habuit ipostasiz.

Et neque habuit.

Nunc declarat vnum supradictū scilicet. melancolia est ipostasis sanguinis. Et dicit q̄ nō habuit ex humoribus ipostasim nisi sāguis. Quoniam flegma ⁊ si per se inueniat tamē propter sui viscositatez nihil ex eo descendit sicut nec ex oleo. Colera vero rubea non habuit ipostasiz propter paucitatem sue terrestreitatis ⁊ subtilitatem ⁊ motus assiduitatem. Et quia quod de ea separatur ex sanguine est modicuz. ideo etiam nō descendit res de qua sit curandum. nec etiam cum separatur moratur nisi parum. ymo putrefit ⁊ ipsius subtile resoluitur ⁊ residuum remanet colera aduſta non ipostasina. Ex hoc

UVA. BHSC. IyR_045_1

ergo patet quare dicitur ypostasis sanguis.

Hic nota q flegma nō est cōmixtum sanguini non habet rem terrestrem aptā descendere ⁊ subsidere. Et hoc accidit ppter flegmatis viscositatem propter quam terreum etiam si esset prohiberetur a descensu. ⁊ exē plum de oleo intelligatur puro ⁊ mundo. nā nouo descendit amurca. Nota secūdo q colera etiam pura propter causas dictas nō habuit ipostasim naturaliter cum per se ponitur partem que sit apta descendere. si tamē sit aliqua talis est ita modica q non curatur de ea propter causas dictas. Nota tertio q in sanguine. capiēdo sanguinē pro massa sanguinea. nam inuenitur tale grossum aptū descendere. quod est melancolia naturalis. Illa ergo est fex sanguinis sumendo sanguinem. Vel secundo potest dici fex sanguinis sumēdo sanguinem pro quarta substātia. qz ⁊ si a tota massa separetur tamē denomination fieri debet a pluri vel nobiliori quod est sanguis. Vel tertio cum aliquod grossuz resident in aliquo aggregato quod per opus digestiue separatur. comiter illud dicitur fex optimi digesti sicut fex dicit vini non spume vel vaporū qui ascendunt. Hic tamen cadit dubitatio. vtrum colera cum putrefit sē per fiat eius grossum melācolia. Et nō est dubitandum coleraz posse putrefieri nulla eius parte cōuersa ad alterius humoris formam. ⁊ ita ea nō conuersa ad melancoliam Sed tunc accidit incineratio vt fit in tertiana interpolata in qua colera que in vno paroxismo mouetur incineratur nō transeūdo ad alium humorem. Contingit tamē ex aliqua tali putredine remanere melancoliam. Nam eadem res potest diuersimode putrefieri ⁊ per diuersa media ad memorationez peruenire ⁊c.

Melancolie autem.

Hic specialiter de melancolia nō naturali determinat ponēdo suos diuersos modos Et diuiditur in duas. Nam primo species melancolie determinat vel declarat. Secūdo cōparat eas in malicia. ibi Male igit. Tertio ponit epilogū ibi Hec igitur. Prima diuiditur in quatuor fm numez quatuor humorū ex quorum adustione potest melācolia fieri. ibi secūda Alia est que. ibi tertia Alia est. quarta ibi Alia est. Dicit primo q melācolie preter naturā. alia est que est cinis colere. ⁊ illud quod est adustum de colera. Et q hec differt a colera adusta de qua supra dicitur q est species colere rubee. qz illa est colera cui hic cinis quē dicimus melācoliaz est admixtus. sed ista de qua hic loquimur est cinis per se cognitus ⁊ per se aceptus.

Vbi nota q colera rubea cui miscet melācolia colerica adusta dicitur colera preter naturalis p extranei mixtionē vt supra dicit Sed ꝺ ymaginamur tantū adustuz ingrossatum. quod cū illa colera non est mixtū sed per se stans. ⁊ illud est melācolia de qua noster sermo. Nota secūdo q hec melācolia nō est absolute cinis. tūc enim nō esset hūor nec febris nec putredinis vehiculū. vt sumitur. prima quarti capitulo de sermone vniuersali putridaz febriū. sed est humor genitus ex parte terrestriori alterius hūoris. Nota tertio hāc melliaz esse amarā attestantē colere ex qua generatur. Nota vltimo licet ista sit minori caliditate participans naturali ⁊ fortassis actuali q̄ colera tamē ⁊ potētiali. ⁊ ustiua qualis est in cacle pulus humore colerico pticipat.

Alia est.

Notificat secundā speciem dicens q alia est que est cinis flegmatis. ⁊ tale flegma si fuerit aquosuz hec melācolia est salsa. Et si fuerit grossum sapor est acetosus ⁊ ponticus.

Hic cadit dubiū cū melancolia facta ex flegmate subtili possit ita esse grossa sicut facta ex grosso quare habet saporē salsuz ⁊ alī acetosū aut ponticū. Hic dicitur causam esse diuersitatis modū mixtionis partiuz subtiliū tā de natura aque q̄ terre que vaporabiliter per corpus sunt disseminate. Unde non obstāte q sint eque grossi quo ad totalitatē tamen habēt partes vniuersaliter mixtas. Et hoc supra in flegmate salso tetigi.

Nota secundo ex flegmate grosso non solum per adustionez sed etiam per congellationē expresse humido melācoliaz gnāri. ⁊ talis est maxie pōtica ⁊c.

Alia est.

Notificat melancoliā sanguineaz dicens quod alius est cinis sanguinis ⁊ illud quod est adustuz ex eo. ⁊ hec est salsa trahens ad paucā dulcedinem. Causa salsedinis est mixtio cineris subtilis cuz aqueo subtili dulcedini preparato in eo ex quo generatur. ⁊ hic per adustum ⁊ cinerez intelligamus vt ē nō verū cinerem.

Alia est.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Notificat hic melancoliã melancolicã di cens. Quod alia est que est cinis melãcolie naturalis ⁊ illud quod est adustum ex ea ẽt hec melia naturalis si est subtilis tunc eius adustuz est valde acre sicut acetũ quod cum supza faciẽ terze probicitur bulit ⁊ est odoziſ grauis ita q̃ ab eo fugiũt muſce ⁊ alia aialia Si vero melẽcolia naturaſ fuerit groſſa tũc eius adustum est minus acre. Et tu hic con sidera q̃ diuisit melancoliã ⁊ flegma in subti lem ⁊ groſſaz ⁊ nõ alios humozes. qz in ali is non tanta inuenitur diuerſitas nõ q̃ etiã diuidi nõ possunt. Nota secũdo q̃ melãco lia melãcolica subtilis bulit supza faciẽ ter/ ee eo quod habet aliquid de natura calciſ ⁊ calozem inter oẽs alios hũores valde. ergo sui subtilitate penetrat in pozositates terre. ⁊ suo acutiſſimo caloze diſſoluit aliqua groſ ſa ibi inuenta ⁊ ad naturã vapozis deducit. que ascẽdentia faciunt ãpulas cũ sono. Et ideo dicit q̃ bulit. ⁊ ideo etiã acetum simile facit bulitionẽ supza terze faciez sui subtilita te penetrãdo interioza ⁊ stictas vias ⁊ faci endo surſuz partes leuiozes ibi inuẽtas ascẽ dere. Existimandũ est aũt alias species co lere nigre. puta illaz que fit ex adustiõe co/ lere citrine simili causa posse ebulitionẽ face re. Sed incidẽter dubitatur de aceto qua re infusa i eo extra cofã emollit carnes vero exiccat. Hic dicitur a Marsilio veriozẽ causaz esse qz siccando ossa ea ad diſſolutio nem ⁊ separatiõez preparat. Secundo qz partes ossis ⁊ pozoſ qui parui sunt penetrat aceti pars subtilioz que remolit sed paꝛſ gro ſa aceti valde frigida nõ penetrat qz illa est exiccatia. Sed ego puto nullã istarum ẽe causam verã sed qz acetũ habet vim exiccã/ di minozi siccitate q̃ inuẽta sit in osse ⁊ ma/ iozi q̃ sit in hũiditatibus carnis. Ideo illa mollit ⁊ carnes exiccat. mollit aũt ossa ma/ gis q̃ aqua qz magis penetrat. Ultimo nota q̃ melãcolia facta ex groſſiori melãco/ lia propter groſſius ⁊ terzeſtrius ẽe suũ hũi duz minus particpat acetositate. ⁊ aliquid habet põticitatis ⁊c.

Male igitur colere nigre ⁊c.

Hic cõparat spẽs illas in malicia dicẽs. Primo q̃ spẽs male colere nigre sunt tres. Una p adustionẽ colere. ⁊ due vltime noia te facte scilicet p mlĩe adustionẽ. Dicit se cũdo quaſi assignãdo cãz dicti q̃ melãcolia flegmatica ẽ tardioris impedimẽti ⁊ malicie q̃ iſte tres dicte statiz. Et iõ non dicit ma/ la colera nigza licet sit sit p̃ter naturaz qz in genere illo nõ ẽ valde malicioſa. Et ita in/ telligas de melãcolia sanguinea q̃ non sit valde maligna. Dicit terzio q̃ melãcolia colerica ẽ illa de omnib' trib' que ẽ fortiõis malicie. Et sic velocioris corruptiõis qzve locius corrũpit id quod tãgit sed est suſcepti bilioz curatõis q̃ relique due spẽs quarum impedimentũ est tardus ⁊ ipſa eadẽ ẽ oculti us malicioſa ⁊ facit citius impedimentũ sed citius curatõnis est ſuſceptiua. Hic quar to q̃ de alijs duabus ptib' diuiſionis. ſ. ma le colere nigre illa q̃ ẽ magis acriſ exiſtit de terior sed in principio ſi auxiliũ fuerit preſto citius recipit medicinaz. Dicit quinto q̃ tertia. ſ. de malignis q̃ minus ẽ acris ⁊ min' sup terraz bulit que ẽ facta p aduſtionẽ me/ lancolie groſſe ẽ tardioz in imprimẽdo ſz est magis effrenis ad reſoluendũ ⁊ maturãduz ⁊ recipiẽdo medicationẽ. Ultimo dicit epilogando circa totum dictũ q̃ hec dicta ſt spẽs humoruz naturaliũ ⁊ p̃ter naturam.

Circa primũ dictuz cõſidera q̃ q̃uis om nis spẽs colre nigre aduſte sit mala. tamẽ i hoc gnẽ ille dicuntur male q̃ ſunt maioris malignitatis. ſicut dicimus malos esse ſcor/ piões septẽ nodoꝝ in cauda. nõ qz reliq nõ ſunt mali. Ita hic ille tres spẽs dicte dicunt male in gnẽ ſuo p̃ter naturã. Sz flẽatica ⁊ ſanguiẽa qz minus ſunt maligne nõ dicunt male melancolie p̃ter uaturaz ad ſẽſuz dictũ

Nota ſcõo q̃ qz in flẽate multũ aq̃ pmi/ ſcetur. iõ prohibet ne ſuũ terzeũ cum aduri tur tantã vſtiuã caliditatẽ ſcipiat ſicut vide/ mus q̃ quorũdaz lignoꝝ calidozũ vt ficus ẽ cinis acutioz q̃z lignoꝝ frigidozũ vt ſalicis. Hec ẽ g̃ cauſa qr̃ nõ valde maligna ẽ mlia flegmatica. ⁊ ita dicim' ꝺ ſanguiẽa. Et hec eadẽ ẽ cã qr̃ tardioris ipedimẽti. Circa tertiũ dictũ nõ q̃ comuniter cineſ reꝝ cali daꝝ aliorũ pzitate ſuppõita fũt calidiozes. ſicut ligni ſic' ⁊ ſalicis dictũ ẽ. licz nõ ſuata pitate in tpe applicãdi ignis cõtingat ꝯriũ. vt pz ꝺ calce ex lapidib' facta ⁊ cineſ arboꝝ ⁊ pz ꝺ cineſ ſullonũ. qz igit mlia colica ẽ qr̃ cinis calidiſſimi hũoris. ſ. colre ru. aduſte. iõ ipſa inter spẽs mlie ẽ calidioz ⁊ pniciosior ⁊ velociuſ corrũpit. ⁊qz ſubtilioz ſuſceptibiliõ ẽ curatõis põita pitate ex pte morbi qz hu moz ſubtiliõ facili' eũaſ. Et ex ſilib' cauſis potes itelligẽ cõpationẽ mlie mlice ſubtilis ⁊ groſſe. Nota 4.º q̃ colra zinaria qz vcnẽo ſitate pticipat vr̃ dẽre dici qualibz mlie ſpe deſioz. licz forte ea ſi aduraſ ⁊ ad mliam p/ uẽiat fortaſ põt dici q̃ ſit mlia deterior.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nota vltimo q melancolia potest fieri p̃ ter naturam per aliorum humorum admixtionem. sed quia hoc erat totiens dictus de alijs tãq̃ notã reliquit Auic.

Inquit autem.

Ista est 2ª pars principal' capituli. ī qua Auic. quasdam dubitationes cir̃ bũores remouet. Et diuiditur in quatuor. Primo remouet vnum dubium. secundo secundũ. tertio tertium. quarto se excusat a solutionib' quarumdã dubitationũ de humoribus. ibi secunda Sunt aũt. ibi tertia. Et sunt quidam. ibi quarta adhuc Quidaz. Prima in duas. Nam primo ponit galienus positõnem circa primũ dubiuz. secundo rationes eius ibi Si enim solus. Dicit primo gal'. dixisse q qui dicit q solus sanguis ẽ humor naturalis ꝛ alij sũt superfluitates quibus nõ eget non dixit verũ. Nota ergo primo hic esse dubium. Utrũ solus sanguis ẽ humor naturalis. ꝛ responsio Galieni est q non. ꝛ hoc secundo elemẽtoruz. Nota secundo q de materia nutritionis membrorũ. tres inuente sunt positiones. Una ẽ Aristotelis ab eo intelligẽda primo ỏ historijs textio ꝛ decimosexto capitulis. q inter humores primos nullus ẽ qui sit in nutrimẽtuz aptũ per actionem caloris conuerti in substantiaz mẽbri nisi sit sanguis vl primus in sanguinẽ conuertatur quod dicit propter flegma naturale. Et ista positio ẽ bipartita. nam quidaz dicũt q in corpore mere naturaliter dispositio cũ sanguine. sanguis habz suas differmes quasdaz grossiores. quasdaz subtiliores proportionatas cole ꝛ melancolie. Et banc dicũt diuersitatẽ sufficere ad hoc vt mẽbra tam diuẽsarũ complexionũ ex eo generẽtur ꝛ nutriant. Et potest quo ad hoc quod dicitur coleras non ẽe actu in vẽis colligi ab Auerzoi secundo colliget capitulo secundo Et sm hoc dicunt neque coleraz neque melancoliaz preparare sanguinẽ ad nutriendũ ymo non habere nisi iuuamẽta que dicũtur de colera in felle ꝛ melancolia in splene.

Secundi dicũt q cum sanguine in corpe naturaliter dispositio miscetur colera ꝛ melãcolia. ꝛ q ideo miscetur qz oportet sanguinem ab eis alterari ad hoc vt fiat cõuenies materia diuersorũ membrorum. Et sm hoc dicũt q licet nõ fiant partes membri tamen sunt ad nutricationem necessarij. Tertia via est Galie. ꝛ Ypocratis narzata secundo elementoꝝ. ꝛ est qz quilibet quatuor humorum cum alijs miscetur a caloze naturali. ꝛ tandem sm partes cõuertitur in substãtiam membri. Et omne membrũ quatuor humoribus nutrit. sed tamẽ optimũ ꝛ aptissimuz humorem esse sanguinem. Et videt gal'. q vtraqz vltimarũ viarum teneri potest. Et q ratio nõ potest demõstrationẽ afferre sup alteram viarũ. Unde secundo elemẽtorum de hoc dixit. Nõ est simpliciter possibile demonstrare verum hoc ī primis elementis.

Uterqz enim sermo habet quid propriũ ꝛ probabile. Sed tamẽ via tertia narrata videtur sibi verisimilior ppter ratiões quas statim faciet Auicena. Et sm hãc viam exponẽdo textum quoniaz est narratiuus opinionũ Galieni. Dicẽduz est intelligi q ille qui dixit q solus sanguis ẽ humor naturalis .i. aptus i substãtiam membroꝝ cõuerti per actum virtutis nutritiue nõ dixit verum. qz etiam alij sunt materia restauratiõis deperditi. Tenẽtes aũt primaz viam absolute dicũt Gali. nõ vere dicere vt põt ab Auer. Gali. reprehẽdente colligi loco allegato.

Tenẽtes autẽ viaz mediaz volunt verba Galieni vt hic ab Auicena scribũtur. ꝛ mentez Aristotelis saluare. Et distingũt de humore naturali q aliquis est naturalis qz aptus vt p actionẽ caloris naturalis in substãtiam membri cõuertatur. Et hoc modo relig humores a sanguine nõ sunt naturales. Secũdo modo dicitur humor naturalis. qz natuze cõueniẽs pro finib' dictis ꝛ necessarius pro nutricatiõe nõ qz ipse nutriat sed qz preparat sanguiem ad hoc vt nutriat. vt supra dicit. Et hoc modo alij bũores a sanguine sũt naturales. Et hãc dicũt Aui. hic ꝛ gal'. itelligere. Ego aũt cum Galiẽo quamlibet triuz viarũ puto esse probabilẽ. Sed sẽdo viam Galiẽi oportz dicere nõ quam libet colꝛam rubeã naturalem ẽe multe amaritudis. tũc enim sanguis p flobotomiaz a membris colricis euacuatus sicut pulmone ꝛ corde ẽet amarus quod repugnat expiẽtie Et in hoc sum contentus de comuniter dictis an solus sanguis inter humores primos nutriat.

Si enim solus.

Hunc ponit rationem ad Galie. positionem confirmandam. Et diuiditur in tres. Nam primo ponit vnam rationem. secũdo secũdã. 3º rẽouet instãtiã. ibi 2ª Ipsũ quozsãguinẽ. ibi 3ª Aquositas nãqz. Pº. rõ est ista. Si solus sãguis nutriret oia mẽbra ẽent

UVA. BHSC. IyR_045_1

similia in suis complexionibus ⁊ essentijs. Cōsequēs manifeste falsū. ⁊ ꝓña tenet ꝑ hoc ꝙ nō videtur fuisse os durius carne nisi qz sāguini qui ipsū nutriuit substātia dura melā colica fuit sibi cōmixta. Et cerebꝝ nō existit mollius carne nisi qz sanguini qui ipsum nutriuit fuit mixta substātia mollis flegmatica.

Vbi nota hanc rationem sumi secundo elementorū. Nota ꝙ hanc Galienus voluit esse demonstrationē. vt predicitur. sed ult Galien⁹ ꝙ cū natura sit docta ⁊ facere ⁊ nutrire ⁊ habeat nutrire membra diuersarū cōplexionum ⁊ diuersoꝝ modorū substantiarū. habeat etiam materias istis membris proportionatas. ut melancoliā ossibus. flegma neruis ⁊ cerebro. verisimilius est ipsam vti pro vnius cuiusqz mēbri generatione ⁊ nutrimēto illi mēbro ꝓportionato ⁊ nō vnico būore pro oībus mēbris. Nō secūdo Galie. voluisse nō tantū istos alios a sāguine alterauisse sanguinē ut sit cōueniens materia nutricatiōis determiatoꝝ mēbrorū sed conuerti in substantiā eorū sicut sanguis Et ideo eius sequēdo viaz dicimus intelligi soluz sanguinē nutrire qz nulluz alium būorez nutrire. Sed illi de secunda opinione supra posita exponūt ad huuc sensuz ꝙ ex hꝝ ꝙ mēbra sunt diuersarū cōplexionuz ⁊ modorū substantie. Sequitur ꝙ fuit oportnnū alios būores sanguine misceri ad alterādū ⁊ preparandū sanguinem pro nutrimento membrorū. Et ideo sanguinez nō nutrire soluz. i. nō cōmixtū cum alijs. vel. i. nō solū ad nutritionē cōcurreꝛ. Nota tertio istā propositionez os namqz carne ⁊c. Non intelligi sic ꝙ non sit alia causa. quare os est durius carne nisi ista. Nam efficientes ⁊ finales sunt multe ⁊ quibus magis debet attribui effectus. vt sumitur secūdo phisicoꝝ. ab Aristotele. Sed uult ꝙ sine hac diuersitate i causa materiali natura nō fecisset hāc differētiaz in modo substātie iter mēbra. ⁊ precipue in principio generatiōis cum agēs videtur vnū. vt infra capitulo de virtutibus naturalib⁹ ministratis. Ex quo intelligit ꝙ littera dēt sic suppleri. os nāqz carne durius nō existit nisi quia sanguis cū substātia dura melācolica admixta fuit nutriuit. ⁊ supple ex tali generatū est.

Ipsum quoqz sanguinem.

Nūc ponit rātiōez secūdaz. Et est talis sāguis in venis est admixtus alijs būoribus Igit alij cū sanguie nutriūt. Cōsequentia tenet. qz nō videt alia ratio quare sunt admixti. Et assumptū patet visu cum per flobothomiaz sanguis euacuat. Separat enim i partē spumosaz que est colera. ⁊ in partez grossam nigrā que est melācolia. ⁊ptez q̄ ē sicut albumē ouorū ⁊ est flegma. ⁊ partez q̄ est aquositas cui⁹ superfluū in vrina expellit

Nota ergo primo ratōez Galieni sumptā ab Ypocrate abbreuiari secūdo elemētorū. Hoc modo si hō esset ex vno būore tātū. sequeretur ꝙ aliquādo possem⁹ ipsū i aliqua dispositiōe cū illo tantū vno reperire. Nō hoc repugnat experiētie cū in hora ōi anni ⁊ ōi etate ⁊ ōni vena sāguis q inuenit iueniatur cōpositꝰ ex flegmate colera melācolia ⁊ sāguine vero. Et hec etiaz ratō tantū est ꝑ babilis. Naz potest dici ꝙ cōsequētia non valet. qz alij būores sūt necessarij ꝓpter alias vtilitates supra dictas ⁊ spūs iuenium i corpore de necessiate. ⁊ tamē nō sūt materia restauratiōis. Et ꝓm opiniōez mediā sequitur ex hoc antecedēte tātū ꝙ illi būores sūt necessarij ad nutricationē ad sensuz suum.

Prima vero opinio i hac ratiōe cōcedit ꝙ i omni dispositiōe corpis naturali reperit in sāguie partiū diuersitas inter grossū ⁊ subtile. Sed negaret grossū esse melācoliaz. ⁊ subtile colerā. Licet iste due partes sanguis sint i potētia colera ⁊ melācolia. Et sic cōcedit ꝙ i sanguine est colera ⁊ melācolia in potētia. Isti tamen duo humores nō sūt elemēta sanguis. qz licet elemēta sit in potētia i eo cui⁹ sūt elemēta. tamē nō cōuertit ꝙ ōe existēs i alio i potētia sit ei⁹ elemētū. Et in hoc dicit secūdo colliget Auerrois deceptū esse Galie. Nota vltimo ex hac parte cōiter cōcipi ꝙ aquositatis vrinalis vna pars mittit cum sangnie ad vēas. alia ad vesicā

Sed hic dubiū est vtz i corpe optie sano cōtigat ⁊ videbit i capo sequēti.

Aquositas.

Nunc remouet instātiaz. Posset quis dicere ex hac ratiōe tua. sequeretur ꝙ aquositas etiam esset humor. Et sic primi būores fuissēt quique nō quatuor. Respōdet ergo dicendo ꝙ aquositas nō est ex humoribꝰ fixis. i. naturalib⁹ ad sēsuz dictum in prīcipio capituli. Et nō est nisi ex eo quod bibit ⁊ nō nutrit ⁊ nō est necessaria nisi i attenuatiōe nutrimeēti ⁊ penetratiōe. Et ratō dicti est qz humor hoc modo sumendo humorem ꝑ naturali non est nisi ille qui factus est in corpore ex eo quod comedit ⁊ cum hoc

UVA. BHSC. IyR_045_1

est nutriens. Et per nutriẽs intelligo illud quod est in potẽtia simile corpori humano. Quod aũt est ĩ pot⁹ simile corpi humão est corp⁹ cõmixtũ v̄a mixtõe nõ simplex ꝑ carẽtiã vere mixtiõis ⁊ aqua. i. aquositas vrinal' est hoc⁹ simplex qꝛ nõ mixta vera mixtiõe.

Nota ergo hic aquositatem esse humorẽ primũ sumendo humorẽ primũ pro õni humore ul' liquido corpe ĩmediate in nobis ex chilo genito vel ad talem reducibili sed non est humor humorosus vel fixus. qꝛ isti sunt humores ĩmediate ex chilo gnãbiles nõ ꝑm totum suũ genus superflui. Nam aquositas ꝑm totũ genus est superflua ⁊ hec supra pro parte habuisti. Notã secundo cum dicit Neqꝫ est nisi ex eo quod bibitur. Iste textus dupliciter exponitur. aliqui enim dicunt ꝙ aquositas ꝓ maiori parte nõ est nisi ex eo quod bibit nõ ꝙ nõ fiat aliquando ex cibo.

Vel secundo posset dici ꝙ potus sub hac ratione nõ habet cõuerti in substantiaꝫ corporis cum aqua sit potus ⁊ nõ nutriat. Vult ergo Auicena dicere ꝙ quia aliquando aquositas vrinalis debita est ex aqua que bibitur ⁊ aqua est simplex. Ex hoc arguimus ꝙ etiam debita alia aquositas vrinalis non nutrit quomodocũqꝫ tamẽ exponatur. cõcedendum est ex cibo ꝑm partẽ in epate generari aquositatem vrinalem. Et ex hoc patꝫ vrinalem aquositatẽ aliquã generari in epate hora gnãtionis humorũ. ⁊ aliquã non generari sed prius assumi in potum. Naꝫ simplex aqua cum bibitur ⁊ postea mingit non generat nec per primã nec per secundã digestionem. ymaginabile etiã esset aliquã aquositatem vrine expellendam gnãri in stomaco ⁊ mitti ad epar gratia subtiliationis chili.

Sed hic solet dubitari vtrum simplex nutriat. ⁊ videtur ꝙ sic. qꝛ in tã modica quãtitate potest sumi vt alteret ⁊ assimilet agenti ꝙ non habetur in textu. Dicitur quod simplex nõ est nutrimẽtum corporis nec verꝫ nec futurũ. Nam quomodocũqꝫ capiatur nutrimẽtuꝫ ipsum ꝑ actiõem caloris corpis nostri est aptum trãsmutari in sub̄am corpis siue per vnam siue ꝑ plures trãsmutatiões. Sed a calore nostri corporis nullũ simplex potest isto modo alterari. Et cum dicit ꝙ ĩ tã modica quãtitate potest sumi. Dicit nẽgando de similitudine omnimoda. sed bene verꝫ est de similitudine ĩ gradibus qualitatis elemẽtaribus. ĩ quarum qualitatib⁹ simplex est receptũ. sed nõ agũtur alie dispositiones ad formã membri uel hũoris requisite quia patiẽs nõ est susceptiuũ eorũ. ⁊ actus actiuoꝝ recipiũtur ĩ patiẽte disposito ⁊c̄. Sꝫ dubitatur vtruꝫ semper aliquid de aquositate vrinali uadit per venas cnm sãguine. Et videt ꝙ sic. Primo qꝛ sẽper ĩ flobothomijs apparet aquositas. Secũdo qꝛ illa est vtilis ad subtiliãduꝫ sanguiem. Tertio qꝛ videmus omne corpus cũ laborat forti exercitio sudare sed sudor est aquositas sãguis cui pus colericũ est admixtũ. ergo in omni corpore cum sanguie est aquositas. Quarto qꝛ aliter nõ possemus ꝑ vriaꝫ super dispositiõeꝫ sanguis ⁊ humoꝝ qui sũt ĩ vẽis significare. In oppositum videtur mẽs Gali. secũdo naturaliũ. vbi uult ꝙ a seris mũdum oportet esse animal' corpus mõ sero maxime assimilatur aquositas vrinalis. ergo ab isto debet ẽe mũdum corpus. Ergo ĩ dispositõe optime sana nõ trãsit hec aquositas cum sãguine. Pro dubio nota ꝙ aquositas ad h̄ est necessaria vt nutrimentũ per strictas venas trãseat. Nam in epate oportet ꝙ transeat a ramis vene porte ad venam chilis que est in gibbo. vie ille sunt strictissime post ep sunt etiam vene capillares in membris disseminate que valde stricte sunt per quas etiaꝫ oportet nutrimentum trãsire. Sed differentia est quia per venas epatis oportet multum nutrimentũ transire ⁊ cito. sed per alias capillares in mẽbris intẽtas paucus ⁊ tarde transit vt iterꝫ cõuertatur ad membrorum naturã. Nota secundo propter hec princi⁹ duas esse opiniones in questione nostra. Una dicit ꝙ ĩ corpore temperato nulla pars aquositatis trãsit ad venas post epar nisi ad illas que ad renes ducũt. Hoc ꝓbãt qꝛ talis est sanguinis infectiua ⁊ talia nõ debẽt ẽe in corpore tẽperato. Et hoc dicũt voluisse Gali. secundo naturaliũ virtutuꝫ loco allegato. quod oportet sanguinem esse mundum a seris. Nec valet argumentũ sanguinem post epar oportet per strictas vias transire. ergo indigꝫ aquositatis subtilitate. Nã non transit ĩ tanta quantitate quãta in epate Nec oportet ita velociter transire. ⁊ cum hoc habet coleram ipsum subtiliantẽꝫ. Qd autem inuenitur aquositas in sanguine ꝑ flobotomiã extracto est ĩ corporibus nõ tꝑatis Etiã flegma cum subtile fuerit aquositati similat quod flegma bene cũ sanguie ꝑmiscet.

Ex quo pꝫ ꝙ vrina tꝑate quãtitatis ad suã aquositatẽ nõ ĩmediate sig̃t sup dispões membroꝝ alioꝝ ab epate ⁊ vijs vrine. Cõtingit tñ in corpore nõ tꝑato in venis cũ sauguie aquo

UVA. BHSC. IyR_045_1

tem p. du. q. ca. 2. de hūoz. gena.

fitatē miſceri. 2ª opīo dicit q̄ in quolibet corpe nāliter diſpoſito aliqd aquoſitatis trā/ſit cum ſanguīe p venas pp neceſſitatē ſubtili ationis. ſed illud nō oz in corpe inculpate ſa no eſſe notabile. ꝛ ħ ſufficit Hali. loco allega to q̄ ſanguinē oz eſſe mūdū a feris. i. nō nota bilē cū illis pmixtū. ꝛ ħ 2ª mod⁹ facili⁹ ſaluat appentias. ꝛ pz quō argumenta ſoluunt.

Sunt autem.

Nunc Auic. remouet ſecundū dubiū circa mām de humorib⁹. ꝛ duo facit. Pª pōit erro rē. 2ª remouet. ibi 2ª. Sed nō eſt ita. Be pa dicit q̄ qdam ſunt hominū q̄ exiſtimabāt for/titudinē vtutis ſequi multitudinē ſanguinis ꝛ debilitatē ſequi paucitatē. Circa quā ptez nō q̄ forme aīatoꝝ limitāt ſibi determinatas corpoꝝ q̄ſtitates cū quibus optie ſinem ſuum cōſequūtur. Nec alia de cā principal⁹ muſca eſt pua ꝛ elephas magnus. Ex ħ ſequit q̄ in receſſiua a tali q̄ſtitate ſiue verſus pl⁹. ſiue verſus minus nō eſt q̄ſtitas ita ꝓportionata ad finē cōſequendū ſicut in illa aliis exñtibuſ ꝓportionatis. Nota 2º q̄ vtutis fortitudo q̄dam ē pſeuerās qz apta pſeuerare. ꝛ q̄dam pſens nō apta pſeuerare. ita dī pª aſſoī. comē to 3º a Gal. Nota 3º q̄ in augumēto quan titatis ultra mēſurā forme aīalis ꝓportiona/tam uſqz ad qd q̄dam virtutes que ad pñtā fortificant. Iſtud pz de gigantib⁹ uel illis p portionalē q̄ſtitatē bēntibus de quibus nō ē dubium q̄ nō habent illā mediocritatē q̄ſtita tis quam ſibi forma būana ꝓportionatiſſimā limitat qui tñ quo ad multos actus in fortitu dine excedūt mediocres. Nota 4º q̄ ħ nō obſtante ipſi hoc⁹ recedētes nō ſunt apti tan to tpe i ſuo robore pſeuerare ſicut mediocreſ hoc notat expientia q̄ aduenīēte ſenectute in cidunt malas egritudines. Ultimo nota q̄ ſicut forme aīatoꝝ limitāt ſibi determiatas q̄ſ titates ꝓ ſuo ſubo ita limitāt ſibi determiataſ q̄ſtitates būoꝝ ſibi in ſuis opōnibus deſeruiē tium. Ex biſ ſequūtur tria. pmū aliquod ſanguis augumētū ſ̄ tpatā eius q̄ſtitatē ē cā preſentis fortitudis cuiuſdaz virtutis rª. tpa/ti ſicut aliquod quātitatis corporis augmen/tū eſt cā ſimilis roboris. Secundū eſt q̄ nū q̄ talis fortitudo ē ita pezſeuerans ſicut forti tudo mediocritatē. Conſequens pz ex dictū tum quod cōſequit virtutis debilitas pñs. pz qz tale augmētum in quanto cōſequit laſſitu/do vt 3ª huius ꝛ qñz febris ſinocha. Et iō il/loꝝ pō qui narrati ſunt eſt falſa.

Sed non eſt ita.

Remouet errorē dicens q̄ nō eſt ita. vt p/dicti dixerūt. ymo illud quod attendit ē mē ſura quātitatis ſanguis ingrediētis corp⁹. i. q̄ bēat i mēſnra ꝓportiōata formeꝑ finib⁹ ſuiſ

Et ſunt quidam.

Ponit tertiū errorē di. q̄ ſunt qdam q̄ di/cūt q̄ cum būoꝝ corpis humani habuerint ꝓportiōz conuenientē vnius ad altez qualitē cunqz quantitas eoꝝ variet ſanitas erit bona ita q̄ ſolum in ꝓportiōe cōſiſtit ſanitas. Di cit 2º q̄ ħ nō eſt uez. ymo ultra cōuenientem proportionē inter ſe requirit q̄ qlibet habeat q̄ſtitatem cōuenientē menſure ad hoc ut ſani tas ꝑmaneat. Dicit ultimo q̄ alie reſtant de humoꝝib⁹ difficultates magis ad pḧm per tinētes. Circa ptem banc nota primo q̄ ſi cut vnūquodqz membꝝ requirit limitatā quā titatē ad optime operandū quēadmōz etiaz ꝛ totū corpus. ita ēt qlibet humor in tpato cor/pore limitatā quātitatē requirit a qua quali/tercnnqz recedat nō erit eque bona ſanitas.

Ex quo ſequit q̄ ad optimū tpamētū regri tur ꝓportio humoꝝ ꝛ cū hoc q̄ſtitas limitata Nam nō pōt eſſe optimū tpamentū niſi cū ea dem ꝓportione humoꝝ. Si. n. ſint duo corꝑa ꝑparatiſſima alijs parib⁹ habēt cuiuſlibet hu moris q̄ſtitates equales. g̃ ꝛ ꝓportiones. Nā ſi termini ꝓportionū ſunt p̄ciſe equales neceſ/ſe eſt ꝓportiones eſſe equales. Quod autem dicitur 7º pḧicoꝝ q̄ ſanitas eſt ꝓportō caloꝝ ꝛc. Non dicitur ab Ariſto. pro completa diſ finitione. ſed vult q̄ ad ſanitatē talis ꝓportio requiritur. Nota ſecūdo q̄ cōnes que pñt de humoꝛibus moueri ꝛ medico ſpertinentes ſunt multe. vezbi gratia. vtꝝ ſint eiuſdē ſpēi ſpecialiſſime ꝛ ſimiles que ad medicū nō per tinēt. Et utrum ſint animati quod ad natura lem magis attinet.

Capitulum ſecundū doctrine quarte de humoꝝ generatione.

Atriens maſti

n cationē. Iſtud capitulū ſe cundum doctrine quarte. ꝛ eſt de generatione humoꝝ. Naz principaliter modos gnātiōis humoꝝ intendit Auic tradere. Et diuidit i .ſ. ptes. In pria determiat de gnātiōe chili qui pertinet ad digeſtionē primā. In ſecunda determinat de gnātione humorū quos Aui.

UVA. BHSC. IyR_045_1

vocat prios in pcedēti cap⁹. ꝛ sic ꝺ vigōne ſa
Jn pte 3ª. de generatione humiditatū farū q̄
generāt in venis ꝛ in mēbris. ꝛ sic de vigōne
3ª. ꝛ 4ª. Jn pte 4ª. de supfluitatib⁹ cuiuslibet
vigōis. Jn 5ª. pōit quosdā canones māz hu/
moꝝ cōcernētes. 2ª. ps incipit ibi Deiñ et⁹.
subtile. 3ª. ibi Debes aūt scire ꝙ sanguis. 4ª.
ibi Supfluitas igit̄. 5ª. ibi Debes āt scire ꝙ si
alicui⁹. Pª. in duas. p⁹. enim vocet pparatō
nis ad vigōnem pmam pfectā 2⁹. de gnātiōe
chili. determinat ibi 2ª. Deinde post q⁹. 3ª. Pª.
in duas. primo ponit intētionē. 2⁹. declarat.
ibi 2ª. Superficies enim. Dicit p⁹. ꝙ nutri
ens recipit aliquā vigōnē masticatione Vbi
nota ꝙ ħ capitulū iō post precedēs ponit̄. qz
notioꝝ est aput nos hūoꝝ q̄z eius generatio. ꝛ
iō ab eo tāq̄z notiori est inchoandū. Nota
2⁹. ꝙ per nutriēs intelligendus est cib⁹ pro ut
ꝫ potum distinguit̄ ut qdā dicunt. Hoc enim
est opatiu⁹ a mā ꝛ est ꝓpter sui duritiē masti/
catiōe indigēs. vextū ēt potum itelligere pos
sumus. Si enī potū ita p os ducamus ut cibū
vt qdē bubuli faciūt magis digeritur potus qz
est magis passibilis. Nota 3⁹. ꝙ ly mastica
tiōe pōt ibi triplicitez intelligi. Uno mō ꝙ
masticatō sit cā aliqualis vigōis. ꝛ ħ est vez
qz est cā maioris passibilitatū cibi ꝛ melioris
applicatiōis rei bēntis vtutem vigestiuā. Se
cundo mō qz dū fit masticatō aliquaz recipit
vigōnem. ſ. p vtutem alicuius digerētis. ꝛ hoc
puto Auic. intelligere. Tertio ꝙ masticatio
sit ps vigōnis ita ꝙ ly masticatiōe regatur vi
cāe formalis. Et ħ mō nō esset vezus nec hic
ita intelligit̄. Quarto nō ꝙ vigō ꝓprie est
cōplementū actiōis ꝛ passionis humidoꝝ ꝛ
siccoꝝ in mixto factū a calido naturali. ꝛ dici
tur recte cōplementū qz cum agens introdu/
xerit dispōnē quā itendit tūc ē actio cōpleta.

Ex quo sequitur trānsmutatiōez cibi dum
masticatur ꝓprie nō dici vigestiōem cum non
cōpleatur caloris naturalis vigerentis itētio
Sed quādoqz vigestio trānsmutatur ad im/
portandū partē talis actionis vel dispositio/
nis que in actione illa intenditur. Et hec im
proprie dicitur vigestio. Et iō Auic. ad ħ de
notandum dixit aliquā recipit vigōnez volēs
p illud nomen aliquā denotare diminutionez
vel iproprietatē vocabuli. ſ. vigestionē. Vide
que dixi diffusius affoꝛ. 22⁹. pme particule. ſ.
vigesta medicari ꝛc̄. Ex quibus oībus pz
Auic. mentē esse nutriens. ſ. futuꝝ cū mastica
tur aliquo modo trāsmutat̄ a calore naturali
ptium oris. qui modus est de spē trāsmutatio
nis complende a calore naturali stōi. Et iō
patet ꝙ illi q nō bēne masticāt non bene dige
runt. ꝛ quod in oze sit pparatio ad vigestiōez
stōi nō tantū p diminutionē eius quod come/
ditur sed per alterationē. Ultimo nota ꝙ
medici triplicitez aut quatripliciter distinxe/
rūt vigestionē. ſ. fm speciē ꝫ ꝙ quatuor sunt
distincta loca vigōnis complete ꝛ in ore non
complet̄ vniuersalis aliqua vigestio. ideo dī
solum preparatio. Sed de numero vigestio/
nū videbitur infra vbi ostendā non omnem il
lam vigestionez esse completā p quam forma
subalis acquiritur.

Superficies enim.

Declarat quod dixit. ꝛ diuidit̄ in duas.
Primo declarat eius assignando causā. Se
cundo per effectū. 2ª. ibi Jdeoqz triticū. Pri
ma in duas fm duas cās. 2ª. ibi Et in hoc q/
dem. Dicit primo ꝙ cā ꝓpter quā cibus
in masticatiōe aliquā recipit vigestionē est qz
supficies oris est cōtigua cum superficie stōi
interiori. Et ideo cuz illa comunicat in virtu
te vigestiua. ꝛ ideo cum tangit masticatū con
uertit ꝛ pmutat ipm aliqua cōuersione. Vbi
nota primo ꝙ per supperficiē intelligim⁹ pelli
culā tegentē os interius ꝛ tegentē etiam lin/
guam. Hec. n. est cōtigua cū tunica interiori
stomaci. vt dicitur 6ª. tertij capitulo primo. ꝛ
ideo vnius virtutis debet esse. qz g̃ i stomaco
habet vim digerendi vigestione prima illā ēt
vim habet in ore. Et ideo patet ꝙ Auic. nup
time dixit ꝙ est cōtigua. Vez qz hec pellicu
la tegit mēbra diuersaꝝ speciez ꝛ nō cōtigua
ad inuicem ut linguā ꝛ palatū ꝛc̄. Jdeo dicit
a quibusdā cōtigua. Nota secundo ꝙ hec
pellicula in vtute imutatia cibi cōicat cuz stō
ꝛ iō cibū sibi iuꝝ positū alterat ꝛ preparat ad
cōplementū vigōis stōi suscipiendū.

Et in hoc.

Ponit secūdā cāz dicēs ꝙ in hoc. ſ. in trās
mutādo cibū auxiliat̄ pellicule oris saliua in
qua est vestigiū caloris nālis ex digestiōe. qz
saliua vigesta est. Circa quam partez nota
primo ꝙ saliua est humiditas q̄dam ad natu/
rā rozis ꝛ flegmatis declinās in radice lingue
circa duos fōtes saliue pīmū inuenta ꝛ a nā
ad rorifozmiter madefaciendū linguā ordina
ta pp plures fines a natura intētos. Unde
secūdo nota ꝙ iuꝝ radicē lingue ex utroqz la
tere inuenit̄ cōcauitas cum foramie qb⁹ ingre
dit̄ stila in qb⁹ foraminib⁹ saliua cōtinet̄ ꝛ hoc
hētur 6ª. tertij cap⁹. prio in fine. Et qz ut aui.
ibi dicit. illi fontes vocant̄ gnātiui saliue cō/
seruantes zorez lingue. Jdeo dicunt quidam

Angles + salina.

UVA. BHSC. IyR_045_1

nō esse flegma saliuā ſz humiditatē roralem in illis fontib⁹ complementuz dispostionum ad fines saliue consequendos recipientem. Quod si allegatur Gal. 3°. naturaliū ⁊tutum cap°. 7°. illā appellās flegma. Dicit ꝙ abutiſ tuz vocabulo flēatis ꝓpter silitudinē. ⁊ ſm ħ nō quelibet humiditas emissa p os in sputo ē saliua. Quidā aūt dicūt saliuā esse flegma al teratū tñ in dictis saliue fontibus. Mā Gali. loco allegato manifeste ipsā dicit flēa. cū dix. Sed masticata frumēta quod ꝑmū flegmate hec infundūtur loquēdo ꝺ saliua. ⁊ paulo añ Et ne mireris flegma hoc qꝺ ſm os ⁊ lichini oꝛē cā. Sed qualitercūqz dicaſ aut est flēa a ut ad nāz flēatis multū accedit ⁊ alteraſ ī lo co dicto. Vī aūt saliua aut qz ab ore saliat āt qz falsedine ꝓticipat ꝓter colere ꝑmixtionez.

Nota 3°. ꝙ hec lingue humectatio iuuat ī motu colli ⁊ plicationib⁹ ad lras ꝓferendas oportunis ⁊ humectandū ea q̄ oꝛi ꝑponūſ. qz sapor sine actuali humiditate nō gustatur. vt sumiſ 2°. de aia ⁊ in de sensu ⁊ sēsato. Mō 4°. ꝙ saliua quodāmō digā ⁊ passa est a calo/re naturali in loco iā dicto ad quē multuz de spū vitali a corde ⁊ nāli ab epate ⁊ aīali a ce rebro ꝓuenit ad venas magnas p collū tran seūtes ⁊ arterias ⁊ neruos. Et iō viz ⁊ ꝓpri etatē acqrit ꝑmū ſm naturā illius aīalis in quo inueniſ. vnde plurima venenosoꝛ morsu suo sūt ꝓp saliuā venenosa. Et iō illis aīalib⁹ ēt saliua bōis est venenū ut plurimū. vt ult Gal. cap°. allegato. ⁊ Serap̄ cap°. de saliua. p illū modū ēt digōnis recipit precipue a pte colerica vim absterſiuam vnde mūdificat cutī Et precipue omnia ista in saliua ieiuni appēt qz illa est diutius passa a calido nostro. Et patet cā qr̄ precipitur venenosoꝛ animaliuz q̄ sumunſ in cibo grā medicine abscindi caput ⁊ collum usqz ad quatuor digitos. Patet vltimo mentem Auicene esse ꝙ pmixtio saliū est adiuuās ad digestiōem cibi qui masticatuz sed nō solum hnmectādo ſz sui calozis vigōe alterādo. Et iō precipiſ pueris cum comede re incipiunt dari panem quem nutrix mastica uerit. qz ꝓparatus est magis q̄z infusus in a qua vel vino.

Ideoqz triticum masticatum.

Ponit signa ⁊ sunt duo. Primum qz tri ticum masticatū cōfert in maturatiōem furun culozum. ⁊ operatur illud quod nō operatur coctum in aqua. qz scilicet magis maturat fu/runculos ⁊ exituras. Secundū signum est ꝙ quidam dixerūt. qz in masticato non rema/net nec primus odoꝛ nec primus sapor.

Nota ergo primo ꝙ furūculi sunt apostēa ta sanguiea q̄ in acutū tendūt ⁊ pīmū saniāſ que ab Auic. edemul vocātur 3°. quarti. Sed exitura est apa magnū cuius mā ad saniē con uertitur aut cōuersa est. Mō 2°. ꝙ matura°. istoꝛ apātum est p digōnez ⁊ cōuersionē mēi eoꝛ ad saniē q̄ conuersio fit a calore nāli coa gente cū putredinali calido nō tāq̄z intenden te saniem. Nota 3°. ꝙ frumentū est caliduz in p°. ⁊ in humiditate fere tpatū. ⁊ iō satis vi/cinū ē humano calori ⁊ leuiter calefactiuū ⁊ sui viscositate ꝓhibitiuū resoℓonis superflue. Ex q°. ꝑz ꝙ ē me°. maturatia. nā me°. mat atia ſm Auic. 2°. can̄. Est illa ꝺ cui⁹ ꝓprietate ē ꝙ acqrat hūori digōnē qm̄ calefacit cū equalita te. Et iō dicit serapio capit°. de me°. matura tiua. Oportet quod medicina maturatiua sit ꝓportionalis calori naturali corporis. Et paulo post vlt ꝙ possibile esset manū vl aliud mēbꝝ cōtinue applicari loco vbi intendimus saniei gnātionē esset saniei gnātio citior q̄z p aliā medicinā. Ex qz in saliua est ⁊tus no/stri naturalis caloris. ut dicit ꝓus. iō plus ma turat frumentū masticatū q̄z in aqua coctum.

Nota 4°. ꝙ quidā p signo ꝙ maturat cōe stum adducūt ꝙ non remanet idē odor ⁊ idē sapoꝛ. Et exponētes dicunt hoc dicere Gal. 3°. naturaliū cap°. 7°. quod nō est verum. Sed Gal. ostēdens ꝙ in ore est ⁊tus imutatiua ci/bi ꝓbat p ħ ꝙ illa q̄ remanēt in vicinitatibus dentiū p totā noctē. vt frustula pānis vl carnis pmutaniſ quod cognoscitur. qz fetēt in mane ⁊ qz nō habēt dispositiōes ꝓpas panis ⁊ car nis. Sed de masticatōe hoc nō dicit. fuerūt ḡ alij q forte ex hoc dicto illā rōnem attulerūt

Nota 5°. ꝙ in rebus odor vel sapor qñqz trāsmutatur saltē quo ad nostrā sensationem ex pmixtione alterius rei odorē ⁊ saporē ex cellentē hēntis. vt uerbi gratia allei cū pane Et hec pmutatio nō arguit rei alterationez. Secundo mō pmutatur sine talis rei saporo/se pmixtōne. Et hoc arguit imutationē ī qua litatib⁹ ꝑmis suis. cum ille secūde a ꝑmis bē ant depēdentiā. ⁊ qz cibo dū masticaſ non p miscet nisi saliua modici sapozis ⁊ odozis. er go multa pmutatio ciboꝛ in sapore ⁊ odore p masticationē arguit eoꝛ trānsmutationem.

Ultimo nota ꝙ licet gali. dicat cibū trans mutari ad aliā spēz nō tñ uult ꝙ pdat fozmā subalē accidendo aliā sed ꝙ pdit qualitatē q̄ cōsequiſ spēz illā nāℓ dispositā. Et ꝙ hec sit mēs Gal. ꝑz ex textu sic. n. dicit cap°. allegato Que vero in ore. ſ. trāsmutatō trāsire facit māifeste eū in alterā speciē. nō tñ ī fine. deide trāsformat. Et tu vides ex dictis Aui. hic tñ

Aut ꝙ aphratōma ℓ altū medō sup̄ lord/ nād & fanr cauregen nones sanyei

UVA. BHSC. IyR_045_1

recitaſ vcā gali. 3ⁱ nāliū vtutū capⁱ 7ⁱ

Deinde poſtq̄.

Hic dicit de digōne cōpleta ⁊ integra. Et diuiditur in duas. Pⁱ enī docet a qb⁹ mēbriſ fiat ⁊ quoꝝ adiutorio. 2ⁱ docet q̄ reſ eſt i hac digōe genita ibi 2ⁱ Cūq3 nutriēs. Dicit p mo q cū cibus ingredit ſtōm digerit integra digōe. ⁊ h nō ſoluz pp calorē ſtōi ſed mēbro rū circūſtantiū auxilio. Ubi nota pⁱ integrā digōnez dici p quā forma precedēs pdit ⁊ noua forma ſubſtantialis acquirit ⁊ qz hoc nō fit in oze ideo illā nō dicit integrā. Nota 2ⁱ q epar iuuat multis mōis hanc digōez primo trāſmittēdo ſpiritū nālē ⁊ ſanguinē ⁊ vapores a ſanguine eleuatos. Secūdo per ſimplicē alteratōz nā ſibi iuxponit ex dextro latere ⁊ p ſuas pēnulas āplectitur ſicut man⁹ Et iō ſup ſiniſtro latere iacere iuuat digōnez cibi in ſtō. ut 3ⁱ huius de regie eius quod comeditur ⁊ bibit ⁊ iz. tertij. Nota 3ⁱ q ēt fel iuuat ad hāc digōnem ⁊ p ſimplicē alterationē ⁊ trāſmittendo colaz ad fundū ſtōi. vt diximus capⁱ pcedēte. ſed fortaſſis hic Aui. fellis tacuit iuuamentū ex epatis iuuamēto intelligendū. Nota 4ⁱ q ſplen ponit a pte ſiniſtra ⁊ ſuba ſua eſt mⁱcolica ſicut humor. ſ. quē trahit. ⁊ iō ſuba ſui nō eſſet multū apta ad iuuandū ſtōm ſed qz multas hēt arterias. iō calefacit ſtōm. Nota 5ⁱ q zirbus adipinus q eſt omētū calefacit nō qz in ſua cōplīōe uaturali ſit calidus ſz qz reflectit calorē ſicut veſtis. Nam adeps ſicut dictū eſt ſ eſt frie cō plionis. Et qz muſculi vētris eoꝝ quo zirbus iuuāt iō de illis nō fecit mētionē. Et tu hinc vide qd̄ habētes ventrē tenuē ſunt debil digōnis. Et tu cū hoc adde q p zirbū ⁊ muſculoſ defendit ſtomacus a frītate aeris exterioris.

Nota 6ⁱ q coꝛ adiuuat ſtōi digōnez p trāſmiſſum. ſ. ſpm uitalē. ⁊ per alteratiōz ſimplicē mediāte dyaflegmate nec non arteria adorti iuxta dorſum ⁊ tangēs ſtōm in pte poſteriori iuuat ad cālefaciendū. Nota 7ⁱ p ſtomacū hic intelligi ventrē in quo cibus pⁱ cōpleta digeſtione digerit. Et h mō vtūtur cōiter latini illo vocabulo. Sed ſtomacus ppe fm grecos ſigt corpus oblōgū quod eſt aptū aliquid in magnū receptaculū itroduci quod alio nōine dicit yſophagus ⁊c. Cadit hic dubiū vtr ſtomacus plus digerat virtute ppriꝰ caloris cibū. an virtute circūſtantiū membroꝝ dictoꝝ Ad magis vi circūſtantiū arguit. pⁱ qz illa ſunt calidioza ſtō. Secūdo qz ſtomacus eſt ſicut lebes ⁊ illa mēbra ſicut ignis. ſed cōſtat decoctionē fieri ab ignis calore pluſq3 lebetiſ

Tertio quia cor ⁊ epar ad naturales operationes alioꝝ mēbroꝝ vident concurrere tāq3 agentia vniuerſalia ⁊ pmarie cāe que plus influūt ſup ſuū cātum q3 cāe pticulares ⁊ ſecundarie. Quarto hoc vī ſentire Gal. 3ⁱ nāliū virtutū capⁱ 7ⁱ allegato. In oppoſitum eſt mēs gal. 5ⁱ de iuuamētis capⁱ 5ⁱ dicēs. ⁊ virtus ſtōi eſt q̄ ſepat cibum qñ decoxerit ipz

In iſta qōne cōis modus reſpōdendi ē q quantū ad trāſmutandū cibum abſolute ⁊ ad calefaciendū ſubtiliandū ⁊ eliquandū plus agit ſtomacus calore circūſtantiū q3 pprio qz ille eſt maioꝛ. ſed q3tum ad trāſmutandum hanc trāſmutatiōe ut ē chiliſicatio fortius cōcurrit caloꝛ ſtōi pprⁱ. Nec attēdas p pⁱ pte 2ⁱ niſi cām eſſe qz mēbra circūſtantia ſint agētia vniuerſalia ⁊ ſtomacus pticulariter qz hec non ē veritas. Nam gali. cum noīat calorē ſtomaci enuāt calorē qui habet ex colera in eo exīte ⁊ ſpiritu. Modo cōſtat q mēbra principalia ſi cōcurrūt tāq3 vtia cōcurrūt p ſpz. Et iō illoꝝ hoc mō cōcurſus cōnumerat i calore pprio ſtōi a gali. loco allegato tertij virtutum naturalū. Et tu p hoc vide q̄ dixi ſecūdo tegni. Alij aūt volūt q abſolute ad has trāſmutatiōes fortius cōcurrit calor pprius ſtōi q3 alioꝝ. Nec obſtat q3uis circūdantiū membroꝝ calor ſit intenſior ⁊ maior ⁊ fortior i ſe nā ut ſic applicāt ⁊ rū huius obiecti nō eſt calor illoꝝ fortior. Et iuxta hunc mōm nō eſt oio ſilitudo de lebete intelligit totalis ſed aliquo mō. Nec Gal. nec Aui. alicubi expreſſe uult q fortius caloꝛ circūſtātiū cōcurrat. uoluit tū bene q nō calore pprio ſed circūſtātium digerit. ⁊ hoc nō negat ſecūda pō. Et p iſta pōne conſidera q calor ſtōi ſtrutionis ualde citius ferrum eliquat q3 ignis fornacis propter proprietatē cōcurrentē inter eos aut pp forme ſubalis vtutem.

Cunque nutriens.

Docet q̄ res in hac digōe pma generat dicens q cibus digeritur pⁱ digōne integre. ⁊ generat in pleriſq3 aialibus ex eo chilus qui chilus eſt ſuba quedam liquida in ſuba ſimil ptiſane ⁊ fit h chilⁱ multotiēs auxilio eius qō in potu ſumit. Circa quā ptem nota pⁱ q dicitur pleꝛq3 aut ad denotādū q nō in oīb⁹ animalib⁹ generat chilus. Quedā enim ſūt ipſcā nō hēntia ſāguinez quibus nō oz chilū generare. ſz forte aliqd chilo pportionale. aut ad denotādum q nō ſemp fit cū auxilio eius quod bibit. qz q̄dam ſunt nō bibentia ut anciter. Nota ſecūdo q iō natura ordinauit primo cibū conuerti in chilum. qz cibi nimis

UVA. BHSC. IyR_045_1

distabat a sanguinis natura. ut sabe blites ꝛ similes. nō poterūt ergo imediate in sangui/ nē trāsmutari sed cū hoc medio. Et hoc uult Gal. 3°. nāliū loco allegato. Nota 3°. q̄ po tus sui subtilitate ꝛ hūiditate cibū reddit pas sibiliorē ꝛ cōuertibiliorē in chilum. licz nimis multotiēs obsit ꝓhibendo debitā applicatōz stōi ad cibum. Nota 4°. driaz esse iter chi mū ꝛ chilū. nā chilus iportāt illud quod nūc dī. sz chim' iportat gnāl' vnūquēz būorē p̄m

Deinde eius.

Hec est 2ª ps capituli in qua determiat de gnātione hūoz prioz. ꝛ diuidit in tres. Pº. dat modū trāsitus chili ad epar.. 2°. moduz quo in epate recipit. 3°. mōz prouentus hu/ morū ex chilo. ibi 2ª. Cūq; p eas. ibi 3ª. Cū g̃ istoz. De pº. dicit q̄ postq̄z chilus est fac/ tus mō dicto attrahit. s. eius subtile ad epar ab intestinis ꝛ stō ꝛ impellit. s. ad epar p vi/ as venaz que nūcupantur meseraice q̄ sūt ve ne dure oibus intestinis cōtinue. Nota er go pº. in quolibet chilo inueniri ptes subtiles ꝛ grossas fecales. ille grosse tāq̄z inepte relin/ quunt in intestinis ꝛ tandē expellunt ex. vt infra dicetur. solum g̃ subtile rª illius fecalis pus trahit. Nota 2°. q̄ in motu chili ad e/ par cōcurrit vtus expulsiua stōi ꝛ intestinorū ꝛ vtus attractiua epatis ꝛ venaz mesaicarum ꝛ attratiua ꝛ expulsiua sil' mesereicaz tm̄. ꝛ i istis fortius attrahit epar q̄z mesereaice ꝛ in/ testina licet a stō recipiāt. tñ fm mentē Gali. nō attrahūt chilū sz solū expellūt lz de h ma gis dicendū sit in capº. de mēbris. Nō 3°. q̄ vene meseraice sunt vene que a porta epatis. oriunt ꝛ p mesenteriū trāseuntes ad stōm ꝛ i testina terminant ad trahendū chilū finalitē ordinate ꝛ sunt plurime vt ad multa loca ite/ stinoz terminēt ꝛ ab illis attrahāt. ꝛ sunt sub tiles vt nō trāseat res multū grossa ad epar. ꝛ sunt dure ꝛ p eas fit firma colligatio intesti noz cū mesenterio. ꝛ fm mentē Gali. vident vsz ad os puenire. Nota 4°. q̄ stomacus post cibi digestionē ptem subtilē apponit suis tunicis qua pte voluptuat ꝛ residuū taq̄z sup fluū emittit p foramē quod est in eius fundo ad intestina. licz ptem per meseraicas ad ep trāsmittat. deinde ab intestinis fit p maiori paz te attractio ad epar. ꝛ ideo epar nō solū a stō sed ab intestinis trahit chilū. Sed dubiuz est vtz cū intestino monoculo sit aliqua vena meseraica cōtinua. In quo dubio vī Aui. q̄ sic infra sen. 16ª. tertij capº. pº. Licet in hoc a Gal. 4°. de vtilitate pticulaz dissentiat. ꝛ qz p easdē venas ēt sanguis ad intestina nutriē/ da ab epate mittit. iō pz nō esse incōueniens p eadem uiā fieri chili attractiōez p quā fit sanguinis expulsio. Pz 2°. q̄ talis attractio ꝛ expulsio fiūt a virtute cū sint rª ōtemiatoz obiectorum.

Cumque per eas.

Docet hic modū quo chilus in epate reci/ pitur dicēs q̄ cū per illas venas meseraicas expellit chilª puēit puenā q̄ vocat porta epa tis ꝛ per ramos eius qui subtiliant vsz ad ca pilloz puitatē ꝛ q obuiant ramis vene chilis q̄ oritur a gibbo epatis dissemināt ita q̄ p totā qī epatis regionē spgitur ꝛ ita ad mima qī di uiditur ꝛ nō penetrat in istas vias strictas ni si auxilio aque bibit vltra illud quo indiget corpus de aqua. Nota g̃ q̄ in cōcauo epa tis est vna vēa multū lata que dī porta epatis qz p eā tāq̄z p portā nutzimentū epar ingre/ ditur ꝛ mesaice ad eā termināt ꝛ i ipsaz im/ pellunt subtile chili. Et hec porta ramificat p subaz epatis vsq; quo rami eius sint sicut capilli ꝛ qī rami inumerabiles. Isti aūt rami obuiant ēt ramis capillaribus alteriª vene q̄ est in cōnexo epatis ꝛ vocat vena chilis. ꝛ h mō qī per totā epatis subam dissem̄inatur.

Nota 2°. q̄ qz iste vene sunt multū subtiles nō potuisset chilus in eas penetrasse nisi mul tū subtiliatus esset p potū. ꝛ oz tm̄ esse potuz ut post sanguis gnātionē superfluat aquositas Et iō hac superfluitate nō indiget corpª ul/ tra epar. ꝛ h voluit Aui. cū dix q̄ penetratio hec fit auxilio eius quod bibit vltra illud qº. indiget corpus. s. pnutzicatiōe cōpleta digōe ꝛ sanguis gnātione. Unde stati sicut ab epa/ te sanguis ad mēbra trāsmittit magna aquo/ sitatis qualitas trāsit p venas emulgētes ad renes ꝛ ad vias vrine qz ea nō indiget residu um corpis. Ex qbus pz cā qr epar bocº non būit vnā magnaz quātitatē in qua chilus di/ gerēdª cōtineretur. Cā. n. est qz melius appli cat epar chilo bocº disseminato vt qī totū tā gat totū. Et si dicat q̄ stomacus ita debu it in puis venis digerē cibū. Negat ꝓña. cā est qz in stō debet recipi cibus grossus qui nō pōt angustias penetrare.

Cum ergo istarum.

Hic auic. ponit mōz gnātiōis humoz. Et pº. in gnāli. 2°. in spēali ibi In ōi aūt digōne

In pº. dicit q̄ cū chilus in istis villis diui ditur fit ut qī epar fm se totū tangat hūc chi lum fm totū. Et iō tunc epatis opatio est ve/ hemētioz ꝛ tunc agit ꝛ digerit ꝛ supple hūo/ res gnāt. Nota g̃ pº. q̄ licz epar sit mēbrū organicū tamen eius actio que est digō fa vt

UVA. BHSC. IyR_045_1

sanguinis ⁊ alioꝝ humorū gnātio principaliꝝ pendet a carne epatis nō a venis. vt colligiť a gali. 5°. de inuamētis cap°. 3°. Et iō vene q̄ sunt in epate subtiliores habēt tunicas q̄s in alia pte corpis ut caro epatis melius applicetur cōtento in eo. s. chilo ⁊ sumiť hoc loco statim allegato. Nota 2°. q̄ ēt in venis est v̄t' trāsmutādi chilū vsus nām sanguinis vt i venis meseraicis. vt notat expientia in anathomia viuoꝝ resudare rē rubeā. ⁊ in anathomia mortuoꝝ q̄ ēt res rubea inueniť in eis. Et ēt vult Gal. 6°. de inuamētis cap°. p°. Ex quib' pz q̄ epatis caro est unius vtutis in cōcauo ⁊ in gibbo. iō utraq; ista aptiū pōt fieri sanguis gnātio. ⁊ stat in vna fieri nō in alia. Hec tamē gibbus est aptus ad magis pficiēdū in nālissie dispositō. Dubitať an sanguis in epate gnereť. Et arguiť p°. q̄ in corde ex Aristo. 3°. de ptibus aialiū cap°. illo. Cor aūt. vbi expresse dicit q̄ nullus dignificauit epar vt sit principium sanguis. 2°. sic illud est pncipiū sāguinis qō est principiū nutritie aie cum sanguis sit vltimū absolutū in habētib' sanguinē. sed pncipiū nutritie est cor cū sit primū principium vite ⁊ calozis nālis ḡ ⁊c. 3°. id est pncipiū sanguinis gnātiuū in quo plurimū sāguinis ex venas inueniť. sed illud dicit cor ḡ ⁊c Maioꝝ pz q̄ in principio maxie dz babūdare. Et minor pz p expientiā. ⁊ est Gal. 2°. cōplexionū vltimo cap°.. 4°. id est pncipiū sāguinis quod ē pncipiū venaꝝ. h aūt est cor. ut infra ostendeť cap°. de membris. Jn oppositū est Auic. qui dicit in epate sanguinē gnāri ⁊ alios huōres. Pro dubio notādū qō aliud est dicere aliquod mēbꝝ esse pncipiū vnius opatiōis inter mēbra. ⁊ aliud est i ipso ⁊ ab ipso talē opōem fieri. Nam nemo negat sensationē fieri in manu uel oculo sed null' ponit manū uel oculū esse principiū sensationis inter mēbra. pncipiū. n. dī de mēbro primo ad hoc efficiendū ⁊ pncipalius cōcurrente.

Nota 2°. q̄ de gnātione sanguis in epate. tres inueniūtur mōi dicēdi. Quidā. n. vt imponit Auer. Gal. 2°. colliget. dicūt epar per suū pprium calorē esse sanguis gnātiuū ⁊ esse pmū principiū nutritiue ⁊ nālū virtutū ⁊ ita generare sanguinē tāq̄ principiū inter mēbra

2°. opio est cōis q̄ epar gnāt sanguinē sed pncipaliť cōcurrente vtute a corde trāsmissa p spm. ⁊ hoc videnť qi oēs assentire. ⁊ Auē. 2°. colliget cap°. 4°. allegato. ⁊ Aristo. p parte 3°. de ptibus aialiuz.

3°. opio est q̄ epar nō gnāt sanguinē nec pbet sibi formā sub̄alē. sed cōpletur p°. sanguis gnātio in corde. Ep aūt ppat māz chilosaz ut melius possit a corde in sanguiem transmutari. Cōtra ḡ pmā pōez pcedūt oia argumēta pbantia cor esse primū principale inter mēbra. ⁊ precipue q̄z epar ⁊ vtus eius sine influxu cordis esse nō potest. ⁊ p pñs nec opari ⁊ iō epatis opationes dependēt a corde. Ad tertiam pōnem sunt rōnes Gal. q̄z chilus in epate optie diuidiť ut coq̄t ḡ in illo debz recipe cōplementū coctōis. ⁊ p pñs formā sāguis. 2°. q̄z i epate gnāriť ⁊ seqüestrātur sanguis supfluitates. puta aquositas. ⁊ colā. ⁊ milā. sed in eodē loco gnātur sāguis ⁊ ab eodē vbi ⁊ a quo supfluitates sue. ḡ ⁊c. Restat ḡ q̄ sit tenēda 4a opinio media cui oia vera cōcordāt. Ex quo sequiť q̄ epar est pncipiū imediate sanguis generatiuū. s. cor est pncipiū pncipale eiusdē sanguinis e pate mediante pdactiuū. De venis autem vnde orianť ⁊ de virtutib' ⁊ principatu membroꝝ dicetur infra in cap'lo de membris. ex q̄bus plenius hui' quesiti vtilitas appebit. Solet ēt 2°. dubitari vtz splen sit mēbꝝ sanguis generatiuū. Ad ptem affirmatiuā arguiť. q̄z splen est fusiformis. epar ⁊ attrahit chilū a stō ⁊ intestinis ⁊ digerit ipm. vt sumiť a Gal. in libello de inuamēto benelitus. 2°. q̄z splen attrahit humiditates a uentre ⁊ virtutē dz digerendi. ut 13°. de aialib' cap°. 4°. cum dixit. Epar aūt ⁊ splen possunt decoquere q̄m sūt ex sanguine. ⁊ pz q̄ nō loquiť de digōe ppa q̄z hec ē cōis coibus mēbris. ⁊ iō nō negaret de renibus q̄ statim tñ negatur ab Aristo. in illo capit'lo. Dicit etiā eodē capit'lo. Splen aūt attrahit ex ventre supfluā humiditatē ⁊ decoquit ipsam. cōstat aūt q̄ nō decoquit nisi i sāguinē conuertēdo. 3°. sic carentia splenis ē cā diuisionis epatis in aiali in duas ptes. ⁊ nisi q̄z splenis pūtia supplet diōnis adiutoriū ḡ splenē loco ptis epatis. ḡ silem in spē virtutē dz habere. ⁊ iō sanguinē gnāre. Assumptū est Aristo. ca°. allegato ad principiū. Ubi post q̄s dixit q̄ mēbra sunt dupla aut diuisa i duo. ⁊ q̄ hoc ē manifestū in pulmone ⁊ magis i renibus sic subdit. Jn epate uero ⁊ splene ē dubiuz. Et cā illius ē q̄m aiāl hēns splenē necessario opinaťq̄ splen sit epar ipuz. Jn aiali vero carente splene uel habente splenē valde puū ut signum aut pūctum inueniť epar diuisum in duo. ⁊ maioꝝ ps est in pte dextra ⁊ minor in parte sinistra. Jn oppositū vī mod' loquendi Auic. qui sanguinē ex chilo dicit in epate generari ⁊ nullibi dicit i splene generari. Nec Gal. in 3°. naturaliū vtutū ponit sanguinē ex chilo alibiq̄s in epate generari. ⁊ silr alij medicine doctores. Cōfirmatur. q̄z si splen est sanguinis generatiuū. ḡ nō est mēbri

UVA. BHSC. IyR_045_1

superflui attractiuus. Probo ꝺñaz. qz pñtia talis melice in epate esset cā ipedimenti gnāti/ onis sanguis boni. vt pz in splenis oppilatōi bus. g̃ multo magis ipedit splenē. tz ꝺ. qz sal tem nō tam fortē hz sanguificā virtutez sicut epar. In ista qōne inueni solū Angelū de aretio tenētem q splen est principiū sanguis ex chilo gnātiuū. Fundebat autē sup auctori tatibus dictis. Et qz p anathomiā dicit appe re inter splenē stōm t intestina venas ad mo dū meseraicaz q̄ nō videntur nisi ad attrahē dum chilū. qz chilus frustra ad splenē trahet tur nisi vt in sanguinē cōuerteret. Dicit tñ 2. q sanguinē gnāt splen magis nē melice vi cinū t grossiorē. Ad rōes aūt dicit q gal. hoc expressit in libello de iuuamēto hanelitus q ēt locus ab auctoritate negatiue est debilis

Quod aūt oī de humore mlico q a splene trahitur. Negatur q inde dēat in splene seq nocumētū. nā si splen supfluam pellit q̄titatē ad stōm ppter fines dictos. Sz pter hunc inuenio oēs modernos dicere q splē nō est sā/ guinis generatiu' ex chilo. Et dico notāter ex chilo qz ex flegmate vt dixi in cap. p̄cedē/ ti. vī uelle Aui. q possit gnāri in multis alijs membris ab epate t corde. Ratio aūt est qz si splē ēet p̄ncipiū sāguis gnātiuū tūc inueni ret i oī aiali habēte sanguiez. Cōsequēs ē p̄ Arist. 3. de partib' aialiuz cap. allegato. qui vult q in aue qui grēce dicit asimus ppter si/ militudinē capitū nō est splen. 2ª rō est illa scā est qz pricipaliter vī factus ad purgandū sanguiez a melico humore. t p ꝺñs nō habet būc principatum. Ego aūt nō video pnūc fortes rōes q̄ alicui partiū cōsentiam. Et iō rem hoc modo relinquo.

In omni autem digestione.

Determiat spēalius de humoz generatōe Et p. mixtū. 2. figillati dat cāz vni' cuiuslꝫ humoris. 2ª ibi Sanguis g̃. Pª in duas. p. facit quod dictū est. 2. docet modū trāsitus humoz ad membra. 2ª ibi Aui tñ q̄ diu. Di cit p. q in oī tali digōne qualis dicta est inue nit res q̄ est sicut spuma. t res q̄ est sicut ipo/ stasis. t fortasse supfluēte decoctōe inuenitur res adusta t inuenitur ēt res q̄ est diminute co cta. Dicit 2. quo ad hāc ptem q spuma ē colera ru. naturalis. t fex est melia nālis. ad/ ustū si est subtile est cola ru. mala. t si est grof sum est melia adusta. sed illud qꝺ ex hoc toto est res colata. t depurata est sanguis. Cir/ ca hāc ptem nota p. q hic per decoctōz itelli gimus digōem. nā qz in trāsmutatiōe est com plementū passionis humidi complexionalis a sicco fm intētionem Gal. naturalis iō est di/ gestio. Similatur aūt maxie effexi q̄ est elixa/ tio siue digestio facta in hūido actuali t virtu ali. Nota 2. hic dici ab auic. in oī decocti one q̄ est hui' mōi. t hz pl'res expositiones.

Pª q absolute i oī decoctiōe q̄ fit naturali calido. nam in oī digōe resecat aliqd supfluū loquēdo de integra digōe. Et ꝺ vult Antho nius de pma. Et cā est qz semper est dzia in p tib' elemētalibus digerēdis. t per digestiōez generādis. t iō oz aliqd superfluere. Sed dimisso nūc. vtz i oī digōe resecetur aliquod superfluū Auic. dicit hic pl's q resecat super/ fluū nimis coctū. t supfluū fecale t supfluum diminute coctū. Et cōstat q hec supflua nō i oī digōe separātur. Melius g̃ est intelligere q in oī digestiōe qua epar tangēdo p sui tota litatē tāgit chili totalitatē gnāntur ista tria su perflua mō dicto t exit sensus q semper gene rādo epar sanguinē ex chilo gnāt hos alios humores. Et ista reputat aꝑ mlitos ꝺa expō Et cā est qz in chilo sūt partes ꝓportionate col'e apte supfluā decoctiōz recipere. t alie p portiōate flegmati. t alie melācolie. t alie sā guini. t iō talia ex chili difformitate gnāntur t nullam cōtigit ptem chili reperiri q̄ sit chi/ lus in qua hec difformitas nō reperiat. Cō tra hāc pōem arguit. sāguis generat ex chilo Capio g̃ māz in qua ē forma sanguis geniti i/ mediate ex chilo t sequt q illa erat prius sub forma chili cū nulla alia sit forma media t ex ipsa solus sanguis ē generatus. Ex quo sequt primo q nō i quolibet chilo nec i qualibet sui pte est difformitas dicta. Sequit 2. q ali/ quis est chilus ex quo p digestionem epatis. nulla supfluitas resecat vt sit ille chil' solus e pati applicaret. 2. sic in epate col'ico pl's ꝺ chilo cōuertit ad col'am q̄ i epate sāguico vl' temperato. Et e ꝺ pl's de chilo cōuertit in sā guinem i temperato vel sanguico q̄ i col'rico posito chilo eodem. Ergo aliqua pars i tem/ perato apta cōuerti i sanguinē ex variatione dispositiōis epatis potezit cōuerti i colerāz. t ita aliqua apta i colerico cōuerti in colerā po tezit ex epatis dispōe cōuerti in sanguiez. Ex quo sequt hāc diuersitatez nō esse tātū merito difformitatū partiū chili. Sequit q nō obstā te difformitate partiū dcā potest tam ex epat dispōe vnus hūoz generari. Ad hec dicit q probabiliter teneri potest q epar ex quoli/ bet chilo eo exīte nāl' dispositio gnāt. 4. hūo res ita q nō pōt aliquē modicū sāguinē gnāat ex chilo quin istos. 4 humores generet. Bī 2. q huius cā est partium chili difformitas.

Nota tamē q hec difformitas nō est talis

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝙ oio nulla pars illius chili que est apta con uerti i coleram i tempato sit apta conuerti i sanguinem in humido tm̃ a frigido. Sed cap to chilo ex quo in aliquo epate potest sanguis generari respectu illius in illa dispositõe exi stẽtis. alique sunt ptes q̃ ita sunt apte cõuerti in colam ꝙ nõ in alium humorẽ. ⁊ ita ꝺfleg mate ⁊ melia dicatur. Et sicut rᵘ illius est ita taliter ẽt est rᵘ cuiuslibet alterius epatis potẽ tis ex eo sanguinẽ gnãre sed nõ oio eedẽ par tes sunt rᵘ cuiuslibet epatis in colerã cõuerti biles. Ad argumẽta igit ad primũ dicẽdũ ꝙ mã que est sub forma sanguis fuit sub for/ ma chili nõ p se sed cũ alia. ⁊ tõ nõ est dare p tem q̃ fuit chilus cuius mã tota est mõ sub for ma sãguinis. Ad secundũ argu. pz soko ex dictis sunt tñ alij q volunt ꝙ epar digerẽdo chilũ vnicũ põt ex illo generare humorẽ sed quẽcunq; dictis. sed tamẽ in digõne totalis chili geniti ex cõueniẽte cibatõe hõis sani e/ par semp generat. 4. hũores. Et hanc dicit Auic. hic ita ꝙ per digõem q̃ est bꝫ intelligit digõnez sam chili totalis geniti ex integra ⁊ cõuenienti cibatione sani hõis. Et hec expõ nõ patitur instãtia. Sed tũc restat dubium vtr̃ illoꝝ humorũ gnãtio ex vno chilo fit simꝫ tanea. Et iuꝝ sñiam se expõnis ponẽdo ꝙ i ter formã hũoris ⁊ chili nõ mediat alia form cõstat ꝙ ꝺz esse simultanea. nã nõ prius gene ratur flegma vel sanguis q̃ alius hũor nec po sterius. Si. n. vnus humor est genitus aut est ex chilo aut ex pte nõ ex chilo per se ℊ ex pte residua. cũ igitur illa sit cõstituẽs chilũ. Aut bz formã chili aut nõ. Non primũ iuxta opi/ nionẽ qz oẽ tale bz ptes diffozmes mõ dicto quod nõ est in illo. Nec secundũ qz tunc ha/ beret formã mediã inter formã chili ⁊ humo ris cuius oppositũ ponit. Sed alij volunt humozes. 4. ex sanguine fiꝫ gnãri ad hũc sen sum ꝙ nullus est humor quẽ oz generari per trãsmutationẽ chili in aliũ humozem primꝫ q̃ ille generetur ita licz sanguis possit ex flegma te generari nõ tñ oz ad sanguinis generatõm primo fieri flegmatis gnãtionẽ qz põt imedia te ex chilo generari. Contra vtrũq; mõm arguit sic. flẽa est vicinius nẽ chili q̃ sanguis q̃ colera. ℊ citius trãsmutat chilus i flẽa q̃ i aliũ humorẽ. Assumptũ pz. qz p diminutã di gestionẽ transit chilus in flẽa ⁊ nõ in aliuz hu morẽ. Cõfirmatur prius i humorẽ transit diminute digestũ q̃ cõplete vel supflue dige/ stũ. ℊ prius trãsit in flẽa q̃ in aliũ humorem. ꝓña tz. ex nũc dictis. Hic oꝫ vtrobiq; negã do ꝓñaz. Nã ẽt ptes chili in flegma cõuerti/ biles fũt difficilius trãsmutabiles q̃ ille q̃ in sanguinem debent cõuerti ⁊ẽt q̃ ille que i me lãcoliaz. ita ꝙ ñ p q̃cũq; diminutã decoctõz transit chilus i flegma cũ in sanguinẽ cõuerti tur. ita ꝙ digõ p quã flegma gnãtur nõ neces sario est mediũ trãsitus iter chilũ ⁊ sanguinẽ sicut nec forma sang. est mediũ trãsitꝰ i colam nõ obstãte ꝙ p supfluã decoctionẽ colaꝝ rᵘ sã/ guinis generet. Nõ aũt Hal. dicit 4° de re gimie sanitatꝭ. ꝙ flẽa sit ante q̃ rectissime san guis factus sit cibus. Intelligendũ ẽ ꝙ chilꝰ q ꝺz transire in sanguinẽ. qñz trãsit in flegma ante q̃ sit factus sanguis. Et ħ est vez vnlr nõ de cibis flegmaticis tm̃. vt vꝫ velle Tbo. Et tu vide textũ qui dictis nõ opponit. Vl terius nota ꝙ qũo spuma sit co. ru. nãl. ⁊ qũo melia nãlis sit fex. visũ est cap° p̃cedẽte. Sed qz nõ semp aliquid aduritꝭ. ideo dixit Aui. ꝙ qñz generaꝭ aliqd adustũ. qũo aũt tale p adu stiõz genitum sit aut co. ru. adusta. aut aliqua de spẽbus melie aduste. pz ex supius dictis.

Qui tamen q̃.

Docet modũ trãsitus humoꝝ ad mẽbra di cẽs ꝙ sanguis q̃ diu est in epate ẽ subtilioꝛ q̃ ꝺz pp multã aquositatẽ q̃ secũ miscetur. Sed cũ ab epate separaꝭ san. mundatur ab aquosi tate supflua que nõ est neccia nisi ꝓpter cãm que iã est sublata. s. ꝓpter penetratiõz i epar Jsta aũt aquositas exbitur a sang. p duas ve nas q̃ vocãtur emulgẽtes ⁊ oriũtur a vẽa chi lis ⁊ uadunt ad renes ⁊ vadit hec aquositas pmixta pti sanguis ⁊ vnctuosus eius usq; ad renes ⁊ ibi vtus renũ retinet sanguineitatem ⁊ vnctuositatẽ ⁊ nutrit ex illis. ⁊ aquositas pellitur p duas vias q̃ vocantur pori vrinales ad vesicã ⁊ de vesica ad vgam pellit exꝝ. Sz sanguis bone essentie. i. iam boni ⁊ tpati mõi subẽ ꝓpter separationẽ aquositatis vadit per venã chilis ⁊ postea p ramos magnos eius. deinde per minores usq; ad capillares vẽas Et tũc sanguis vel humiditas sanguinea pꝫ de his ex sanguine genita resudat ex illis vẽis in mẽbra ex pte dina. Circa quã ptem nõ ꝙ de separatiõe aquositatis a san. ut dicitur cap. precedẽte. in corpe naturalissie dispositio sunt due opiones. Et vna hunc locũ exponit ꝙ a tota aquositate mundatꝭ. Alia ꝙ nõ a to/ ta sed a supflua rᵘ operationũ futuraꝝ. Et vi disti mõz utrãq; defendendi. Nota 2° ꝙ sanguis in epate nõ est subtilioꝛ q̃ oz esse i ve nis ⁊ tõ depuratur ab aquositate Nota 3° hãc sequestratiõem sufficiẽter fieri a vtute ex pulsiua epatꝭ ⁊ attractia renũ. nã in epate pel lente aquositatẽ ad renes ⁊ renibꝰ attrahẽti/ bꝰ eandẽ ⁊ sanguine trãsmisso ad alias ptes

UVA. BHSC. IyR_045_1

fit illoꝝ ſepatio. Aliqui tamen ꝓ hoc ponũt virtutẽ diſcretiuã de qua iſta cap⁹ de vtutib⁹.

Nota 4.° ꝙ qz totũ corpus nutriri dẽt. iõ debet qĩ ꝓ totũ ſanguis diſpgi. vnde modica pũctura acus facit ſanguinem egredi. Et iõ fuit oportunũ venas vſqz ad capillares ſubtiliari. iſte aũt maxime appent cũ ingroſſantur in obtalmia. ⁊ ſunt multe vt macilẽta totalitẽ venis plena uideaꝯ ſicut folia ſicca. Nota 5.° iõ dici ſanguinẽ ex pte vĩna reſudare i mẽbrã. qz ꝓ virtutẽ occultã trahitur ab eis ⁊ pelliturꝫ a venis ⁊ reſudare. qz ſicut ſudoꝝ guttati ꝓ poꝛos iſenſibiles egreditur corp⁹ ita ſãguiſ ille vl̃ hũiditas ſãguinea egrediẽs dcãſ vẽas

Sanguis ergo.

In hac parte ut p̃dicit̃ docet ſpẽaliꝫ modũ gnãtiõis humoꝝ. ⁊ diuidit̃ in duas ptes. ℙ.° facit hoc. 2.° ponit circa hãc mãz regulas. 2.ª ibi Dẽs ãt ſcire. ℙ.ª i. 4. ſm nũez. 4. bũoſſ 2.ª ibi Efficiẽs vo. 3.ª ibi Efficiens aũt flẽat. 4.ª ibi Delie. De p.ª dicit ꝙ cã effitiens ſanguis eſt calor tpatus. eius vero cã formal̃ eſt decoctio tpata. eius cã mal̃ eſt cibus tpat⁹ ⁊ bonus potus. cã final̃ eſt ut corpus nutriat. Ubi nota ꝙ ſanguis hic ſumitur ꝓ 4.ª ſuba.

Nota 2.° ꝙ liz quilibet hũoꝝ poſſit dici ad iuſtitiã tpatus in ſe ꝓ q̃to hz complonẽ quaz magis merek. tñ qz inter hũores noſtri corpiſ nã magis vtitur ſanguie ⁊ complexiõe ſua iõ dicimus inter humores ſanguinẽ ẽe tpatum.

Nota 3.° ꝙ ab eodẽ epatis calore gnãtur ſanguis a quo gnãtur flẽa ⁊ colꝛa ⁊ melꝛa. Et iõ cũ auic. dicat flẽa gnãri a diminuta calitate colerã a ſupflua hic eſt ꝙ hic ꝓ temperatũ calorẽ nõ debem⁹ intelligẽ tpatum ad pondus nec temperatũ ad iuſtitiã. qz tunc pariter reſpectu alioꝝ humorũ eſſet dicendũ. Sed itelligit̃ tpatus effectiue qz gnãt ſanguinẽ eſt effectiuus rei tpate. Sed tunc queriꝫ in quo epate plus de ſanguine gnãt̃ an in tpato an in calꝛo ⁊ humido. Ubi credo ꝙ ſi humiditas ⁊ caliditas nõ multũ a tpato recedũt ꝙ pluſ de ſanguine gnãtur in calido ⁊ humido q̃z in tẽperato. Et cã eſt qz virtus ĩmutatiua ⁊ digeſtiua eſt fortioꝝ ut colligitur 6.° de accidenti ⁊ morbo a Hal. Et attractiua itez eſt fortioꝝ pl̃s ꝑ ad ipſum attrahit̃ de chilo. ⁊ multe partes chili q̃ in temperato cõuerterẽt in flegma i illo conuertunt̃ in ſanguinẽ. Et iſtud intelligatur generaliꝫ Quod ſi dicatur in epate calo plus tamẽ ꝓportionabiliꝫ calido q̃z hũido ma iorem fiezi reſoꝛoez humidi q̃z in temperato. ⁊ ideo minus reſtat in ſanguinẽ cõuertẽduz. Negãda eſt ꝓña. qz multe ptes que in tẽperato nõ ſunt conuertende in ſanguinem in illo calido ⁊ humido in ſanguinẽ conuertunt̃

Dicendũ tamẽ aptius eſſe epar tpatum ad ſanguinẽ temperatũ gnãndum q̃z epar calidũ ⁊ humidũ. Dicendũ eſt 3.° epar q̃tũcunqz cal̃m generare ſanguinẽ ꝓ calorẽ effectiue tẽperatũ r.ᵐ calozis flegma aut colerã gnãntis.

Dubitaꝫ 2.° quõ tpata decoctio eſt formal̃ cã ſanguinis. Hic dic marſilius ꝙ tpata decoctio nõ eſt formalis cã ſan. ꝓprie accipiẽdo formã ſed eſt illud quo formal̃ ſanguis generatur. Hoc nõ placet ſed multo meli⁹ ẽ dicere ꝙ decoctio hic ſumit̃ ꝓ digõe. digõ vero ſumitur ꝓprie ꝓ complemẽto paſſionis complexionalis humidi a ſicco terreo ꝓ actionez calozis. Et iõ hoc cõplemẽtũ nõ eſt mot⁹ ſed eius term⁹ ⁊ ẽ forma ꝑpans ad formã ſubalẽ ſanguis. Eſt g̃ ſua forma nõ ſubalis ſed accidentalis vicina ſubali. ⁊ talez ponere ſufficit medico cum ſubſtãtialis ſit incognita. Nota vlterius ꝙ cibus cõuertit̃ ad ſanguinẽ merito ꝓprietaꝫ occulte. ⁊ merito cõplonis. ⁊ merito mõi ſubẽ. Et qz cibus tpatus cõuertitur in chilũ temperatũ. iõ alijs paribꝫ ex cibo tẽperato in tpato epate plus de ſãguine gnãtur q̃z ex diſtemperato. Sed vbi alioꝝ pitas non poneret̃ ſtaret ex aliquo tpato cibo minuſ de ſanguine gnãri q̃z ex diſtẽperato vt minus generaꝫ ex bozzagine q̃z ex vino ⁊ carnib⁹ anatũ Cibi g̃ tpati ⁊ potus ſunt alijs paribus maxime mã apta in ſanguinẽ conuerti. Utꝫ aũt plus de ſan. gnẽtur ex potu q̃z ex cibo. alioꝝ pitate ſuppoſita. Vide q̃ dixi in comento illi⁹ ãffoꝛ. Facilius eſt repleri potu q̃z cibo. nã ibi dixi aliquem potũ aliquo cibo ſtãte pitate in cõplexione ⁊ ꝓprietate minus nutrire ſz quo cũqz cibo nutritiuo dato dabilẽ eſſe potũ magis nutritiuũ. Nota vltio ꝙ licz ſan. gnẽt̃ vt tempet totius cõplexionẽ ⁊ vt ex eo ſps vitalis generet̃ ⁊ opõnes pficiãtur. iſte tñ finis q eſt nutriꝫ vl̃ mãifeſtioꝝ ſan. ⁊ iõ illũ exꝑſſit.

Effitiens vero.

Ponit hic cãs co.ru. dicens ꝙ cã effitiẽs colꝛe ru. eſt cãloꝝ ſupfluus ad igneuz declinis Sed cã mãlis ſunt cibi q aliquã iſtaꝝ. ſ. bẽnt cõdictionum. qz ſunt acuti. dulces. vnctuoſi. calidi. vel ſubtiles. Cã aũt ſua formalis ẽ ꝓcedere ad ſupfluitatẽ decoctõis. Sz cã final̃ ſunt vtilitas ⁊ neceſſitas quas ſ̃ nominauim⁹

Ubi nota p.° calorẽ gnãntem colꝛaz p.° dici ſupfluũ effectiue. qz effectũ ſuperflue decoctõ r.ᵐ ꝓncipalis intentiõis generat. Nota 2.° ꝙ licet ſapoꝝ dulcis fundet̃ in ſuba groſſa ⁊ cõplexione nõ multũ a tpamẽto recedẽte vt iſta

UVA. BHSC. IyR_045_1

Aliq̃ dulce generans est calere

canoñ 2° dicetur. verũtñ in omni dulci est pf aerea subtilis pmixta pti grosse ꝛ ab ea p calorẽ nostꝛ separabil' q̃ faciliter ad colerã ducitur .dulceq̃ fm talẽ partem est cole mã. vnc tuosũ aut merito subtilitatis facil' incẽdit ꝛ acutum qꝛ est calidũ ꝛ subtile facile in colerã sibi ꝓportionatã trãsmutat' qꝛ faciliter intenditur ꝛ calidũ pp sili'tudinẽ in qualitate. Tacuit aũt de salso ꝛ amaro volẽs ꝙ hec p dicta intelligerẽtur. Nota 3° ꝙ humidũ cõplexionale i colera ẽ amplius passũ a suo sicco secũ mixto q̃ intẽdat calor nãlis pati humiduz a sicco in sanguis gnãtiõe. Et iõ decoctio dicitur supflua esse in ea non ꝙ colera nãlissia sit magis cocta q̃ corpi tpato ꝓueniat col'az ẽe coctã. Et dr̃ hec sr̃flua decoctio cã formal' cõlere nõ qdem subalis vt de sanguine si'z dictũ ẽ. sed accñtalis subali valẽ vicia. reliq̃ p̃z

Effitiens autem.

Ponit cãs flegmatis ꝛ pz. Sed nota dupliciter chilũ posse diminute decoqui. Quedã .n. est diminuta decoctio q̃ est via i formã sanguinis sine medio ꝛ p nullã talẽ flegma generat'. Quedã aũt est q̃ si sit via in sanguinẽ nõ tamẽ sine medio sed ad formã flegmatis parat. ꝛ ista ẽ formalis cã flegmatis mõ ꝓportionali s̃ dicto. Est aũt diminuta decoctio qꝛ min' passũ est humidũ a sicco i flegmate p calꝛis actionẽ q̃ in sanguinẽ quẽ nã intendit ꝑncipalissime. Nota 2° ꝙ grossa ꝛ viscosa ꝛ fria sunt flegmati ꝓportionabilia. ꝛ iõ nõ mirũ si in flegma faciliter trãseũt. Item qꝛ diffi cilter trãsmutãtur a calore nõ mix̃ si diminute decocũtur. ꝛ reliqua patent.

Melancolie.

Ponit cãs mel'ie. ꝛ diuidit' in duas. P° hoc. 2° docet cãs multitudis mel'ie. ibi 2° melãcolie aũt. Be p° dicit. ſ. ꝑmũ est ꝙ cã effitiẽs mel'ie nãlis est calꝛ tpatus. 2° ꝙ cã effitiens mel'ie adust' est calꝛ excessiuus. 3° dic ꝙ cã mãlis eius est nutriens grossũ pauce buiditatis. Et inter ista calidũ est fortiuf vt ex eo mel'ia generet'. 4° dicit ꝙ cã formal' mel'ie est esse fecem ypostasiuã q̃ est cã appꝛopꝛiata vni cuiqz duoꝝ modoꝝ. Nam nec labit' nec dissoluitur. 5° dicit ꝙ eius cã finalis est vtilitas ꝛ necessitas quas s̃ dixim'. Propter ꝓmũ cõsiderandũ fm cõem expõnem ꝙ humoꝝ nãlium flegma est frigidissim'. ꝛ col'a calidissima. ꝛ melãcolia ꝛ sanguis sunt i medio non obstãte ꝙ sanguis sit calidioꝛ mel'ia. Et iõ calꝛ vt gnãtiuus melãcolie dr̃ temperatus effectiue. i. mediocris nõ exmus in itensione nec remississim'. Sz si calori vt sanguis gnãtiuo cõparet' dicet' diminutus. Modo ergo hic expositio dicit' tempat' aut qꝛ tpate digerẽs. vt ego paulo posteri' dicam. Circa secundũ nota mel'iaz adustã generari a calore supflue agente. nõ obstãte ꝙ rem fr̃iam generet. Et Auic. de mel'ia nõ nãli fecit mentiõz hic. qꝛ ꝓrio agente indiget nãli. Et qꝛ plꝛimi sunt eius modi qb̃ nõ sic est neccium in alijs humoꝛibus vr̃ntibus p naturale ꝛ nõnaturale. vt in flegmate. ꝛ sic de talib'. Circa tertium nota ꝙ nutriẽs grossum pauce bũiditat' vt caro bubuli ꝛ vacce est ꝓportionatũ mel'ie ꝛ iõ facilius in illã trãsit. Nutriẽs aũt calꝛm grossum pauce humiditatis iõ plus in melancoliã transit. qꝛ plus de suo terreo trahit' ad epar ꝛ in mãz bũoralẽ ducit'. Circa quartum cõsidera ꝙ põt multipliciter exponi. P° dicendo ꝙ hic solũ tãgit formã colere nigre naturalis. Nam hãc solã in p̃cedenti ca°. dixt ad mõz ypostasis ꝛ fecis. ꝛ tunc erit sensus ꝙ fex ypostasiua ẽ forma mel'ie attributa vni cui qz duoꝝ modoꝝ ñ mõꝝ mel'ie. sed modoꝝ ꝓp quos differt fex ab eo cuius est fex qꝛ dẽt esse difficilis digõnis ꝛ dz difficilius currẽ. ꝛ ita est de melẽcolia naturali qꝛ neqz labit' sicut sanguis nz dissoluit. Alij vero dicũt hic poni formã tã nãlis q̃ ꝑter naturalis mel'ie. Et tunc est sensus ꝙ rõ fecis ipostasiue supta ita gnãliter vt cõueniat vtriqz duorũ mõꝝ mel'ie est formalis cã eius. Et rõ est qꝛ ambe cõueniunt in hoc ꝙ neqz labunt' vt sanguis nz dissoluũtur. Sed ꝓma expõ plus michi placet.

Nota ẽt ꝙ auic. nõ intẽdit hic ꝙ fex sit forma mel'ie qꝛ ipsamet melãcolia est talis fex. Sed uult ꝙ dispõ merito cuius est fex est talis forma. Nota ẽt ꝙ nõ descripsit melãcolie formã p decoctionẽ. ꝛ rõ est qꝛ nõ obstãte ꝙ melãcolia nõ habeat eundẽ modũ digõnis cũ sanguine. Tamẽ incognitũ est. vtꝛ decocta sit supflue aut diminute. nã non cõuertit' i sanguinẽ p vlteriozẽ decoctionẽ. nec tamẽ videt magis suũ humidũ passũ a sicco q̃ in sanguine licz pluri sicco ꝑticipet terreo. iõ eam posse ꝓficari sufficiẽter aput medicũ p ratiõem fecis ipostasiue tã q̃ formã. Et forte dici posset decoctionẽ melãcolie esse tempatã ꝛ equalem cũ decoctiõe sanguis. ꝛ merito huius dici fieri a calore tpato. i. mediocriter decoquẽte. Et si allegat' Gal. 2° naturaliũ dicẽs. Alterato cibo in venis inato calore sanguinẽ quidem fieri a moderatiõe q̃ fm eũ. alij bũores ꝑpter imoderatiões fientes. P̃ot dici galie. ibi vocare calorẽ imoderatũ r°. caloris humoris ꝓducti quõ s̃ dictũ est calorẽ generantez mel'iaz esse diminutũ r°. gnãntis sãguinẽ Sed

UVA. BHSC. IyR_045_1

Sed auic. respexit dignõem noui. vltimũ dic tum est clarum.

Melãcolia autem fit multa.

Ponit cãs multitudis melãcolie ⁊ nũerat 5. Pº. est epatis caliditas ⁊ hec maxie ppor tionat gnãtioni aduste. licz naturalis melia possit ẽt p illud multiplicari attracto pluri tẽ reo ad epar ⁊ dissoluto pluri subtili. 2º cã ẽ debilitas splenis p̃cipue attractie qz nõ mun dificat epar. ⁊ iõ multa melia remanet cũ san guine in epate ⁊ de nouo alia gnãtur aut debi litas expulsiue splẽis ⁊ iõ melia remãet mlta 3º cã est remanẽtia frigoris coagulãtis. ⁊ hec cã facit melãcoliam nõnãlem. 4º cã ẽ pseuerantia cõstrictiõis. i. oppilationũ q̃ faci/ unt grossas supfluitates ⁊ terrestres remanẽ subtilibus resolutis. aut qz oppilatio est p̃bi/ bẽs transitũ melie ad splenẽ. aut qz ẽ ic̃ã frigo ris sozũ. 5ºcã ẽ egritudies plixe ⁊ multũ mã les p̃cipue ⁊ febriles. qz ex istis multa cineri/ tia remanẽt q̃ sunt de nã melie. Et qz pp eas multũ debilitat calor nãlis ⁊ crescit frigus.

Dic 2º q melia qñ multiplicat in loco q ẽ inter stõm ⁊ epar paucificat generatio sãguis ⁊ bonoz humoz ⁊ locus ille est mesenterium aut vene mesaice. Cã ãt dicti ẽ qz illa mlia p bibz suis mal'q'litatib' epaz opõz pfici iõ ⁊ẽ

Debes autem.

Auic. hic põit cañ. circa gnãtionẽ humoz incidenter. ⁊ sũt tres. 2º ponit ibi Debes añt attẽdere. 3º ibi Neqz oz. Be pº dic q tu dẽs scire q calitas ⁊ siritas sũt cãe generatõis hu moz sil' cũ alijs cãis. Mã caliditas equal'. i. tpata generat sanguinẽ. ⁊ superfluẽs generat co. ru. ⁊ multũ supflua gignit melaz adustam Frigiditas vo gnãt flegma. ⁊ multũ superflua generat meliam p superfluitatis cõgelationẽ.

Ubi pº nota q caliditas ⁊ frigiditas cum alijs cãis esse cãs generatiõis humoz. Jõ di citur vt sciamus has solas nõ fuisse sufficiẽtes nãcũ calitate tpata nisi alie cãe cõcurrãt non generabit sanguis. Jste ãt alie cãe sũt ⁊maleſ dispõnes chili ⁊ equalitates cõtuncte cũ calo re epaz temperato ⁊ forma subalis vel vt' sã guifica. Nota 2º q caliditas ẽ cã gnãtiõis humoz instrumẽtal' ⁊ per se. Sed siritas gene rat humores p accñs qz calorẽ tẽperat. Aut est cã generatiõis hũoz p̃hibendo caliditatẽ a generatiõe calioris humoris nõ tñ q siritas sit per se alie instrũz ad naturales hũores ge/ nerandos. Utz ãt p se frigiditas ingredi/ atur opus nẽ. aut quõ vide q̃ dicã infra capº. ustã ab itensiori calido generari q̃z gnẽt' cola ru. Patet qz ex qualibet colera. ru. põt mlia aduста generari p superfluitatẽ caloris. Põt ẽt ex supflua valde siritate generari. ⁊ in h nõ cõicãt melia cum alijs humoribꝰ q ab utraq exeessiuaz qualitatũ gnẽnt imediate. Sed dubitatur pº qz tũc melia ista esiz flegmate ex quo generat siroz. ⁊ p ꝓñs nõ esset flegma fri gidius qõ est in corpe. Hic sunt tres mõi di cendi. Primus cõcedit ꝓnẽ sed auctoritas Auic. quõ exponatur dixi ibi. 2º dicit negã do ꝓñaz. nã licet ex flegmate p cõgelationem gnẽt melia nõ tamẽ est frigidior eodẽ flẽate. qz ppter separationẽ ptium aqueaz q̃ expmũ tur totũ remanet minus siroz sicut lutũ quod vehemẽti frigore byemis in pulnerẽ expresso humido cõuertit. 3º dicit negãdo ꝓñaz. nã si melãcolia p superfluitatẽ cõgelatiõis gnẽt hoc nõ est ex flegmate sed ex chilo. ⁊ illa eaꝫ superfluitas siritatis ex alia mã flegma gene/ rat. 2º est cõformior mentibus auctorum.

Dubitat secũdo qz si melia per superfluita tes cõgelatiõis generet tunc frigus p se igre ditur opº nẽ. Hic negat ꝓña qz talis mlia non est naturalis. Reliqua hic dicta sũt pla na ex precedentibus.

Debes autem attendere.

Ponit secundũ cañ. ⁊ est q vtntes passiue debent cũ eqdistantia actiuaz cõcurrere ad humoz generationẽ. ⁊ est sensus q qualitates passiue ita debent cõcurrẽ ppoztiõate ad hu moz gnãtionẽ sicut actiue. ⁊ cã ẽ qz ẽt limita/ tos g̃dus passiuaz qualitatuz determiant sibi humorum forme.

Neque oportet.

Ponit tertiũ cañ. di. q nõ oz q tua credu litas sit q õis cõplexio semper generat sibi si mile ⁊ nũq̃ gnãt ꝓrium. nã multotiens gene/ rat ꝓriũ p accñs. Mã melica cõplexio est fri/ gida ⁊ sicca ⁊ generat flẽa quod est humidũ. Et hic melicus de quo hic est sermo nunc est bõ g̃cilis lenis timorosus laxarũ iuncturarũ. ⁊ ẽ suauis tactu ⁊ ãgustas bz venas. ⁊ sile cõ tingit in senibus õibus q ipsi oẽs multipltcãt flẽa q̃uis certũ sit eoz cõplexionẽ esse siccã.

Nota hic q generare p accñs est hic idez q p̃ter intentionẽ generãtis. nã complexio sic ca p se intendit sicca generare. ⁊ tñ qñz gene rat rem hũidã ut flegma quod nõ intendit. ⁊ hoc' ult Auic. hic. Nota 2º q debili exi stente vtute digestiua ciboz calor epaz non po tẽs humidũ supfluũ dissoluere generat humo res hũidos. Et hoc' qñz cõplexio cala ⁊ sic/ ca est cã humoris fri. ⁊ humidi. vt in ydrope a caliditate epatis pendẽte multa generatur aquositas ppea q vtus est debilis nõ obstãte

f4

UVA. BHSC. IyR_045_1

q complexio epatis est calida ꝛ sicca. No
ta 3°. q hō cuius cōplexio est multū frla ꝛ sic
ca ꝛ macer qꝛ sine carne ꝓptēr virtutis imu/
tatiue debilitatē ꝛ mēbra eius spmatica sunt
pua ꝛ gcilia ꝓpter eandē sed est lenis.i. sine
pilis ꝓpter defectū calozis eleuantis ꝛ sumū
in pilos cōuertētis ꝛ hz iūcturas laxas ꝓptē
defectū vtutis informatie q eas cōpactas fa/
cere nō potuit ꝛ ꝓpter plimū flēa currens ad
eas. Quod aūt dicit ab Aui.2ª pmi doc.3ª
cap°.4°. in 2°. genere signoꝝ. Ad pilositas in
puero significat q ad meliaz cōuertet. ꝛ in se
ne q iam ē melācolic⁹ est dictum de cōplone
melācolica p adustionē colere de qua hic nō
est sermo. Est aūt timidus ꝓpter cordis fri/
giditatē ꝛ spūuz paucitatē ꝛ ꝓpter eandē cāz
est quietus in morib⁹ ꝛ mollis in inceſſu. Nō
4°. q senū complexio dr apud oēs sicca. ꝛ iō
certū est q eoꝝ complexio est sicca. Et iō siqs
in nostro ex°. primo negaret a cōplexiōe sicca
generari flegma qꝛ illā diceret cōplexionem
nō esse siccā. hoc nō pōt negare in senio. Et
mō vides qr dixit q certa senū cōplo est sicca

Debes autem.

Hic auic. determinat de 3ª ꝛ 4ª digōibus
ꝛ sic de generatōe secundaꝝ humiditatū. Et
dicit breuiter q sanguis ꝛ illud quod labitur
cū eo in venis recipit tertiā digestionē. ꝛ i mē
broꝝ porositatibus recipit 4ª3 digestionem.

Nota g p°. q cū sanguine labit cola. ꝛ fleg
ma. ꝛ melia. Et de istis tenēdo q cum san/
guine vadūt. due sunt pōnes vt s dixi. Una
q nutriunt ꝛ q simul cū sanguine misceantur.
vt in humiditatē ꝓmā de secundis cōuertāt.
Et h vr velle Gal. ꝛ Auic. istā videt seq hic
Et iō digōez tertiā dicit hec.4. simul recipe
Et pz ex hoc q fm hanc viā neccio p°. humi/
ditas de secūdis spe differt a sanguine. Et fz
hoc nō est dubiū quō illud quod labit cū san
guine recipit tertiā digōem in venis. nā a ca/
lore venaꝝ tā innato qz influēte ut a forma ve
naꝝ digerit sanguis ꝛ illi būores miscent ꝛ i
primā būiditatē p digōez cōuertūt. 2ª opi
nio dicit q solus sanguis in secūdas humidi/
tates cōuertit cū solus sanguis nutriat. ꝛ ꝙr
dicit q aliud digeri digōe 3ª vel 4ª pōt intel
ligi dupl. Uno°. ut trāsmutetur p illas in rez
ꝓpinquiorē nē nutrimētali. s. mēbri. ꝛ hmō
solus sanguis digerit. 2°. mō ut trāsmutet
aliqua trāsmutatōe membris cōueniēte vel i/
cōueniēte sed ad expulsionē ꝑpante. ꝛ hoc°
nō solū sanguis sed būores secuz transeūtes
digerūtur digōne 4ª ꝛ 3ª. Nota 2°. q i ve
nis q sunt ante epar ꝛ in venis post epar est
aliqua virtus sanguifica. sed vltra illā est etiā
vtus sanguinē in primā humiditatē cōuertē/
di. Et iō ult Gal.p°. pnosticoꝝ comēto 47ª
q ibi sanguis dealbat. Et hec cōuerlio san/
guinis in humiditatē primā sufficit fieri in ve
nis p suū calorem inatum actuatū p influen/
tē. Et dr ista integra digō aput ponētes pri/
mā digōem specifice a sanguine differre. Ap
vo illud nō ponētes dr digō nō integra. verū
qꝛ est multa sanguis a ꝓpria nā mutatio ideo
ponitur p vna digōe. ꝛ nō sic digō cibi i ore.

Nota 3°. q in mēbris p°. būiditas de secū/
dis inoiata conuertit in rorē ꝛ ros in cābiuz
ꝛ cambiū in glutē. ꝛ oēs computant p vna di
gestiōe qꝛ in eodē loco fiunt. sed cōuersio glu
tinis in mēbri subam nō est digestio ymo nu/
tritio. Nec est incōueniēs cū nutritiua appo/
nit digestiuā digerere. Nota 4°. digestiōez
venaꝝ dici digōem cōez aliquo duoꝝ modoꝝ
Aut qꝛ p°. būiditas in vna vena genita nō est
nutrimentū unius tm ptis. Aut qꝛ totalis ōi/
um venaꝝ digō est toti corpori cōis. Digestio
aūt q 4ª est est in mēbris ꝛ illa nō est cōis ni
si tm intelligendo de totali quo ad oia mēba

Sed est dubiū vtz conuersio flegmaꝝ in sā
guinē sit digestio 2ª vl 3ª. Et puto q sit digō
3ª dicenda. nec dz inconueniēs putari aliquē
humorē p tertiā digestionē ꝓduci. ꝛ h maxie
si flegma in sanguinē conuertat in venis post
epar. Ultio nō q gal. ꝛ auer. videt digōm
venaꝝ ꝛ membroꝝ p vna computare. ꝛ iō tm
tres digestiones numerat ꝛc.

Superfluitas.

In hac pte in prin°. capli diuisa determi/
nat de supfluitatib⁹. Et qꝛ ille ab eodē agēte
generāt a quo illud cui⁹ sunt supfluitates nō
noiat supfluitaꝝ cās. sed modos expulsionuz
Dicēs q superfluitas p°. stōi transit p intesti
na ꝛ expellit ex. Superfluitas vo se plimū ex
pellit p vrinā ꝛ magna ps uadit ad sel ꝛ ad
splenē. Sed supfluitas 3°. 4°. digōis expelli
tur. aut insensibiliꝝ vt cū p poꝛos in vaporem
cōuertit ꝛ egredit aut in sorditie. aut p vias
sensibiles vt nasi. ꝛ auriū. ꝛ oculoruz. ꝛ oris.
Quedā vero in quasdā exmitatef ut in ūguef
ꝛ pilos cōuertunt. Ubi nota q in digōne
epaꝝ dicunt supflui r⁹. sanguis alij humores.
ꝛ pcipue quo ad illas ptes q non disponūt sā
guinem ad nutriendū q sunt cola ad chisti fel
lis transmissa. ꝛ melia ad splenē. ꝛ cū hoc ab
eadem digōne superfluit aquositas. Et qꝛ il
la est plurima ꝛ per vrinā pellitur. ideo dixit
plurimū de tali pelli p vrinam. Aliud vero
quod ad fel ꝛ ad splenē tendit non est oio su/

UVA. BHSC. IyR_045_1

perfluitas. Nota 2.° ꝙ per sudorē pellitur nō tantū aquositas sanguis sz mltotiēs aquositas rorida. ⁊ ideo ꝑ sudorē quādoqz superflua ꝑs rorida pellit. reliqua āt dcā sūt nota.

Debes autem scire.

In hac ꝑte penultia rēouet duo dubia. scdz ibi. Et dz scire. Dicit p.° ꝙ corpa quoꝝ hūores sunt subtiles facilr euacuāt. Et ideo multū ex euacuatiōe debilitant ⁊ eis iō multū nocet in sui debilitatiōe amplitudo poroꝝ suoꝝ qz ⁊ resolutiōz sequūt debilitas debilitāt ēt. qz cū sui humores facilr euacuāt. ideo sp̄s cū eo facilr resoluit. Ubi nota ꝙ hic ꝓprie intēdit Auic. ꝙ datis duob' hōibus quoꝝ vnus habeat subtiles hūores. alius hēat grossos ꝙ ex equali ṽtute euacuatiua aꝓproximata magis leditur ille q hz subtiles humores. ⁊ rō ē qz ab eo maior fit euacuatio cū humores subtiles minus resistāt. Item qz plimū de spū resoluit ⁊ qz eoꝝ pori sunt apti ⁊ qz cū hūoribus subtilib' spūs facilr associat ⁊ iō cū ill' egredit. Et potest addi ꝙ humores subtiles sunt mā gnātionis spūuz cū subtiliantur. ideo sp̄s facili' associat qz in ipsū facili' penetrat.

Debet scire.

Remouet scdm dubiū di. ꝙ humores quē admōz hēnt diuersas cās sue generatiōis ita habent diuersas cās ipsos mouentes. s. motu locali ⁊ motu alteratiōis. Et h declarat duob' mōis. P.° qz motus localis corporis cō mouet sanguinē ⁊ co. ru. ⁊ fortas cōmouz melācoliā. sed qes cōmouet flegma ⁊ quādā melācolie spēm. Secundū exemplū est qz estimationes mouent hūores. ⁊ diuerse diuersas vt ṽbi grā. sanguinē mouet intueri res rubeas Et ideo precipit illi q patitur fluxū sanguinis ne intueat res habentes splendorē rubeum.

Subdit Auic. vltio ꝙ ista sunt q̄ uult dixisse de humorib'. Sed loq ꝯ ꝓteruos ⁊ hec ꝑncipia negātes nō ꝑtinet ad medicū sed ad opifem phicalis sapiētie. Considera g̊ cās motus humoꝝ intelligi cās qr̄ humor moueat localiter. aut quare alteret. aut qr̄ fortificetur ⁊ augeatur. ⁊ quare fortius agat. Et intelligendo ista ꝑ motum pz primū dictū. Nam motus local' corporis mouet sanguinē ⁊ coleraz ipos calefaciendo ⁊ āpliando ⁊ localiter mouēdo ⁊ fortiores reddit in ĩprimendo in corpus. Flegma aūt ⁊ si localiter mouetur motis nob tamē ex illo in suis qualitatibus nō fortificat nec magis in corpus imprimit nisi valde per accidens. Melācolia autem adusta fortificatur quandoqz ex motu qz in tantū calor per ipsum augetur vt in adustione addatur. Et quies hoc modo mouet flegma qz per caloris naturalis teporē ⁊ obtusionē est cā multitudinis flegmatis ⁊ vigorationis eius in suis qualitatibus. ⁊ ita ĩ melēcolia naturali ꝑ cōgelatiōz factā prebet augumentū. Cōsidera 2.° hic per estimatōes intelligi cogitatōes ⁊ ĩmaginationes ⁊ estimationes que cōmouēt hūores proprij corpis. Et tu modos qui cōiter cōceduntur vide in hijs que dixi in 3.° thegni Quō etiam sm astrologos ⁊ Auice. possunt humores alioꝝ corporū mouere. Considera 3.° ꝙ ꝓterui entes sunt quidam generatiōz humorū in nobis negantes ⁊ ita virtutē digestiuam. sed dicunt humores esse in cibis ⁊ seq̄strari ab inuicem in nobis. Contra quos arguit Galienus 2.° naturaliū virtutū. ⁊ Aui. hic ⁊ multas alias abusiuas opiniones circa hanc māz relinqt philosophis naturalibus.

Doctrina 4.ª Capitulum de membris.

Embra sunt corpora ⁊c̄.

In ista 4.ª doctrina determinat de membris. ⁊ primo valde in generali. Secundo spēalius. Et 2.ª ps incipit in principio alterius capituli. Pn̄s capitulum diuiditur in duas partes. In pria ponit descriptionem membroꝝ. Secundo vnam distinctionē cum membroꝝ declaratōe ⁊ subdiuisione. ibi 2.ª Membroruz. De prima dicit ꝙ membra sunt corpora q̄ gnānt ex prima cōmixtōe humoꝝ quēadmōz gnānt ex prima cōmixtōe ciboꝝ ⁊ cibi generātur ex prima cōmixtione elementoꝝ. Nota ergo primo ꝙ corporū ad cōstitutionē integritatis vel conseruationem corporis humani in ipso requisitorū. Quedam sunt animata. quedam nō. Exemplum primi vt caro. os ⁊c̄. Exemplum secundi vt humores ⁊ spiritus sm cōez viam ad ꝓpositum sm comunē viam nō dicūtur membra nisi corpora q̄ sunt partes animate. Licet Haly secundo tegni comento 31.° capillos ⁊ vngues dicat manifeste ingredi ĩ genere membroꝝ licet nō sint anmati. Nota 2.° hec corpa siue in principio sue generatiōis siue post principium vi nutritiue generari ex humoribus aut mediate aut ĩmediate. Et qz ex humoribus membra generantur per digestionē ꝑ quam partes humorū miscentur. iō vere dicūt mēbra generari ex cōmixtiōe hūorū. i. ex mixtiōe ꝑtium in humorib' existētiū.

Solum dicitur membra corpa q sunt partes animate

UVA. BHSC. IyR_045_1

Sed si queratur quare dixi prima. dicēdū q̄ per primā humoꝝ cōmixtionē nō intelligit p̄mā illoꝝ mixtionē quo ad tp̄s sed p̄mā perfectionaliter. Perfectissima. n. in hoīne partiū humoralīū cōmixtio est ex qua membra generātur. Vel aliter ex p⁹. i. puta ad denotandū q̄ neccia est humoꝝ cōmixtio' p mēbroꝝ generatiōe tāq̄ puta. Nota 3⁹ q̄ nō solū membra generari ex humoꝝ cōmixtione sed ēt 2⁹ humiditates. tamē 2⁹ humiditates nō sūt mēbra. Et iō ad cōplendū diffinitiōz membroꝝ vī oportunū dicere q̄ sunt corpora ꝛptes aialium q̄ ex prima humoꝝ cōmixtione sunt genita. ꝛ tunc nō hēbit descriptio instātiā. Nota 4⁹ q̄ mēbꝝ dicī a men. greco vbo quod ē idez q̄ pars. ꝛ iō vocant sepe ptes aialiuz sepe particule ꝛ quādoqz loca. vt p⁹ interioꝝ.

Supplens defunctos

Nota 5⁹ humores generari ex p⁹ cōmixtione ciboꝝ qz ex cōmixtione ptiuz cibi q̄ ē necessaria tāq̄ puta in eoꝝ generatiōe. ꝛ paritē cibi generant ex elementoꝝ p̄ma cōmixtione nō quia sit oportunū in p⁹ elementoꝝ cōmixtiōe quēq̄ cibuz generari. Sed qz cuiuslibet cibi generationē verā p̄cedit tāq̄ cā elementorum cōmixtio ista mō. non ita intricatus est iste textus vt aput alias expositiōes.

Membrorum.

Hic ponit Auic. dionē. ꝛ diuidit in duas partes. P⁹ ponit generales distictiōes. 2⁹ speciales. ibi 2⁹ Et dicemus ēt. P⁹ in. 5. fz. 5. distinctiōes 2⁹ ibi Jn vno quoqz. 3⁹ ibi ꝛ tunc quidā. 4⁹ ibi Gal. aūt. 5⁹ ibi Et ēt denuo. P⁹ etiā diuidit in duas. p⁹ eas pōit 2⁹ declarat mēbra ibi 2⁹ Et simplicia qdez.

De p⁹ dicit q̄ membroꝝ. qdaz sunt simplicia ꝛ alia cōposita. Ubi nota mēbra nostri corporis triplici natura suas opationes pficere. s. complexione. cōpositiōe. ꝛ vnitate. Cōplexio est natura p⁹ simplicibus attributa ꝛ cōpositis p simplicia. Cōpositio p⁹ organicis ꝛ simplicib' merito organicoꝝ. Unitas aūt est cōis. ꝛ ideo hec diſio sumit quasi a forma mēbroꝝ vel natura eoꝝ. Est. n. ac si dicaī membroꝝ. Quedā sunt quoꝝ natura principaliter eis attributa est complexio. Quedā quorum talis est cōpositio. Nota 2⁹ q̄ de conuenientia ꝛ dria membroꝝ ad inuicē due sunt inuente positiones q̄tuz ꝓposito spectat. Una dicit q̄ cuiuslibet membri corporis humāi forma subalis in qua sumit suā speciez est aīa rationalis. ꝛ ideo omnia hec membra dicit eiusdem subalis speciei ꝛ non esse inter illa driaz nisi accūtalem. Alia vero opinio ponit membra habere formas subales q̄ remanent i moꝝ tuo animali vt forma carnis. ossis. ꝛ nerui. ꝛ cartilaginis ꝛc. Dicit 2⁹ multoꝝ membroꝝ eiusdem hominis formas subales esse diuersas ꝛ non esse animā que talia mēbra informet. ymo si dicunt animata hoc est per ptici patione sicut manū fabri dicim⁹ accidentaliter eruditā. Et qz de hoc tractare est magis phi ꝛ puto utrāqz partem ꝓbabilez ideo illoꝝ rationes dimitto. Sed iuxta secundā viā posemus dicere q̄ aliqua sunt mēbra cōposita q̄ non sunt dicenda simplicia qz constituta ex partibus q̄titatiuis diuersaꝝ spēꝝ. Simplicia aūt non sunt composita qz non constituta ex partibus diuersaꝝ spēꝝ. Et posset dici hoc⁹ istam distinctionē esse ab iuicez dr̄ntiuz. Et si dicatur q̄ tunc musculus non esset mēbꝝ simplex nec corda qz constituūtur ex partib' q̄titatis diuersarū speciꝝ. Cōcedit ꝓñs. nec Auic. voluit hic musculū esse vere simplex. sed ideo inter simplicia noiauit qz cuz illis multā videtur habere affinitatē. Et ita de vena ꝛ arteria dicaī. Sed aput cōiter exponentes fz viā p̄mā est alr dicendū. nā cuiuslibet mēbri' organici q̄libet pars cōuenit cuz toto in noie ꝛ diffinitione mere subali cū sit eiusdez spēi specialissime ꝛ habens oio formā subalez eandez. Omne g̃ mēbꝝ nostꝝ q̄tūcunqz organicū est simplex. Ulterius etiā qz non dī mēbruz organicuz qz nullo⁹ pars in noie cōicet cū toto sed sufficit q̄ aliquod hēat nomen totuz ꝛ aliquā rōnez i qua non cōicat secuz q̄libet eiꝰ q̄titatiua particula. ꝛ hoc etiaz cōuenit oi simplici. Et ideo oē mēbꝝ q̄tūcunqz siplex est aliquo⁹ organicuz. vt cor qđ est siplex quo ad māz. ꝛ organicū quo ad formā. vt 2⁹ de ptib' Et ꝛm hoc est ista distinctio mebroꝝ ut ab inuicez rationē differūt. Et qz ōne organicū est siplex ꝛ e contra. Jdeo auic. si aliqua noīat organica aliqua siplicia hoc facit. qz rō siplicitatis in quibusdā est magis manifesta. ꝛ in quibusdaz ratio compositionis. Ex quo patz nō esse negandū musculos esse mēbra siplicia ꝛ eosdez esse mēbra cōposita. Sz sctūs Tho. uult ptes aiaī nō esse per se i aliqua spē sz p reductiōz in spē sui totī'. ꝛ iō licz partes organice sit eiusd spei non tñ cōicant in noie sumpto a sua dispōe intrinseca oēs ptes cū toto. qz aliā formā ꝓpionalē a qua tale nom sumit hūt partes organici q̄tūtū. Nō tñ q̄ via p⁹ non neccio dicit vt putat. s. Tho. q̄ aīa p⁹ informat cor ꝛ nullū aliud mēbꝝ. ymo meli' q̄ aīa nullū mēbꝝ informat. qz tūc illud membꝝ esset aiaī ꝛ non totū composituz ex omnibus mēbris. Sed informat aīa prio totum. ꝛ cuz nulla partiali materia totius cōponit vnum.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Sed de hoc magis in philosophia.

Et simplicia.

Hic declarat mẽbra. ⁊ p⁹. in genere. 2⁹. spe cialr. ibi 2⁹. Primũ mẽbroꝝ. Be p⁹. dic tria. Primũ est q̃ simplicia mẽbra sunt. quoꝝ que libet ps sibilis cõicat toti ī noie ⁊ diffinitõe ita q̃ ea rõne dicũtur simplicia qua rõne cõi/ cant toti ptes sicut caro ī suis ptib⁹ ⁊ os in su is partibus. Dicit 2⁹. q̃ composita mẽbra sunt quaꝝ aliqua est rõ ⁊ nomẽ in quo non q̃ libet eoꝝ ps cõicat vt caput ⁊ facies ⁊ man⁹ nõ. n. quelibet p capitis est caput. nec quelibꝫ pars manus est man⁹. Dicit 3⁹. q̃ hec mẽ/ bra iõ dicũtur organica qz sunt aie instra ad pficiendũ opaõnes ⁊ motus eius. Ubi no ta quosdã dicere aliqua mẽbra ita esse diucr/ saꝝ partiũ in mõ subẽ ⁊ complexiõe. vt õino sint organica ⁊ cõposita ita q̃ nõ simplicia vt manus ⁊ caput. Aliqua vo esse in suis ptibus hẽtia simile cõplexionẽ ⁊ modũ subẽ. sed p certo fine quãdã naturã ꝓplexionalẽ sibi limi tãtia. vt epar. cor. ⁊ pulmo. ⁊ ista sunt quodã mõ simplicia qz ꝑm mãz. ⁊ quodãmõ compõi ta qz ꝑm formaz. Sed ex ꝟ 2⁹. seqtur oppo situ ꝑmi. nã epar nõ est membrũ simplex sub rõne eparis. sed sub rõne carnis. iõ sufficit ad vt aliquod membꝝ dicatur simplex quod hẽt aliquã cõem rõnem sibi ⁊ ptib⁹ a natura quã ab intrinseco sibi naturaliter limitat ex sui rõe nõ alterius. Et ex ꝟ sequit caput esse simplex qz hz aliquã talẽ rõez. Ad hoc aũt q̃ sit or ganicũ sufficit q̃ aliquã rõnem hẽat nõ cõem sibi ⁊ ptibus. Et hoc ẽt est de omni membro vez ꝑm cõem modũ exponẽdi viã ꝑmã vt pre dicit. Sed nõ sic fortas diceret sanct⁹ Tho. ⁊ sequẽtes. Si vero põnem de ꝛia membro rũ in specie tenuerim⁹ põt istud vtiqꝫ defẽdi q̃ aliqua sunt cõposita q̃ nõ sunt simplicia. sz hoc dictũ est statim. Nota 2⁹. q̃ organica dicuntur instralia qz sunt instra ad pficiendũ operatiões ⁊ motus. nã instrũm solet poni a gẽs nõ principale rñ principalis. Et qz ope/ rationũ aie principiũ est aia. ¦organa in qbus tales opationes complent dicunt aie instrã.

Nota 3⁹. in organicis ⁊ pcipue in illis ī q/ bus rõ organi magis manifestat duerse ptes ab iuicẽ sunt vt cõpleat aliqua aie opatõ. vbi ẽtia. oculus hz tunicas ⁊ humozes eo⁹. cõpõi tas vt recte visiua opatio in oculo cõpleatur Uezrũ talis operatio ab vna simplici ptica dati organici maxie depẽdet vt visio a cristali na ut ault Hal. p⁹. de accñti ⁊ morbo. Nõ 4⁹. q̃ doctozes dicũt hic p operatiões intelli/ gi passiões per motũ vo actiõz. nã actiuũ 2⁹. q̃ qui insunt rebus aiatis ꝓpriꝫ qdã sunt actões vt putere. loqui. ambulare. qdaz passiões vt sentire. Dicũt 2⁹. hic p aiaz intelligi vtutẽ viuẽtis operatiuã cũ cognitiõe uel cognitiõz sequendo quõ sumit aia p⁹. naturaliũ vtutuz. put ꝓ naturã distinguit. Et ꝑm ꝟ dicũtur or ganica mẽbra ꝓpe esse illa q̃ vtutem hẽnt cog noscẽdi vel mouẽdi. Et qz in plãtis nõ sũt il le vtutes iõ plãte nõ hũt organica mẽbra. Sz ego puto hoc nõ esse vez. nã nucha est mẽbꝝ organicũ ⁊ caret motu ⁊ ẽt sensu. Et iũcture sunt mẽbra organica q̃ sũt ossa cartilagies ⁊ ligamẽta. ⁊ iõ hẽnt solũ vtutez naturalẽ. ideo hic p aiam intelligo omnẽ viuentẽ naturã

Primum.

In ista parte spẽaliter declarat mẽbra ī q/ bus maxie rõ simpliciũ fundat. ⁊ diuidit in tot partes quot sunt mẽbra q̃ declarat ⁊ pate hũt legendo. Dic g̃ de p⁹. parte q̃ ꝑmũ mẽ brozꝝ simpliciũ est os. Et ꝟ est durius oĩbus partibus corporis vt sit fũdamẽtũ corporis ⁊ sustentaculũ motuũ. Ubi nota q̃ nõ dicit os ꝑmũ nisi aut in narratõe Huic. aut qz mã liter magis appropiquat simplicitati. aut 3⁹. qz amplioris q̃ntitatis sunt ossa inter mẽbra sper matica. Nota 2⁹. q̃ os dr̃ corporis funda/ mentũ. qz in rei vitate figure ⁊ cõcauitates q̃ cõtinue eleuatis laterib⁹ debẽt stare maxie ex ossib⁹ cõsistũt vt pz de pectore ⁊ capite ⁊ mul tis sib⁹. Dr̃ aũt motus sustẽtaculũ qz vt dr̃ in de cã mot⁹ aialiũ ad hoc vt aial mouẽatur nõ solũ regrit aliqd extrinsecũ fixũ sz ẽt intrise cũ. ⁊ fixio ī fortib⁹ motib⁹ magnoꝝ volatiliũ. ⁊ peditãtiũ idigz duritie. vñ isti fortes motus nõ pñt sicut in lũbricis sustẽtari a molli. Et iõ ad ꝟ vt fieri possit nã fecit ossa dura vt ẽent motuũ sustẽtaculũ. i. fixũ requisitũ ꝑ motu.

Post ipsum.

Determinat de cartilagine. ⁊ dicit prio q̃ post os est cartilago durioz õibus mẽbris ex/ cepto osse quo est mollioz ⁊ iõ flecti põt. Di cit 2⁹. q̃ cartilago facta est pp multa iuuamẽ/ ta. quoꝝ ꝑmum est ut mediet inter os durũ ⁊ carnẽ mollẽ. Nã si imediate se cõtangerent in boza cõpressiõis molle vehementer patere tur. ⁊ cartilago ꝓpter iuuamentũ ꝟ põita est ī exmitate spatule ⁊ ī exmis costaꝝ mẽdosarũ. Et cartilago sub thorace q̃ dr̃ pomũ genera/ tũ q̃ ponit ut os stomaci sensibile exñs nõ tã gatur imediate a duro. Secundũ est ut me diãte ipsa meli⁹ cõtineãt ossa ad inuicẽ in iũc turis. i. meli⁹ cõiungant. nã nisi cartilago me diaret piculũ esset ne frãgerẽt pp suã duritiẽ

Tertium iuuamẽtum est vt det fixionẽ ali/

UVA. BHSC. IyR_045_1

quã membro quod oz moueri ⁊ nõ habet os sicut cartilago q̃ est in palpebra. Quartuz inuamentũ est qz multotiẽs est neccius ꝙ res aliqua vt corda alicui rei initaf que nõ sit ita dura ut os. ⁊ iõ fcã est ibi cartilago loco ossis sicut in epigloti. Nota ḡ primo in viuẽtib⁹ inueniri supez in ex̃mitate ossiũ in iunctura q̃ dã rem albaz leuẽ tactu sed durã nõ tñ sicut os. ⁊ ista maxie apprz post fortẽ decoctionẽ qz separatur ab osse ad modũ grosse carte. ⁊ illa est cartilago. alia mẽbra sibi similia vt in lepore nasi ⁊ in cãna pulmonis inuenitur ⁊ in plerisqz locis. Hec ḡ cartilago fm mẽtẽ Aris. 2°. de historijs ca°. 6°. ẽ ei⁹dẽ nature cũ osse dif ferenf ab eo fm magis ⁊ minus qz est min⁹ du ra. Et iõ in finibus plexqz cõuenit cum osse. scz vt sit motiuũ sustentaculũ in locis i quib⁹ nõ fuit cõueniẽs esse ossa. ⁊ ita tũc sunt duovl time inuamenta dicta. Et qz hz duritiẽ quam dã mediã inter carnẽ ⁊ ossa. iõ fuit cõueniẽs aliqd mediare inter duz ⁊ nõ duz in loco vbi sunt motus neccij ⁊ inter min⁹ duz ⁊ minus molle. Nam i cõfricatiõe duri cuz duro time tur de fractura. Et in cõfricatõe duri cũ mol li timef de lesione molliozis. ⁊ ppter hoc fue runt p°. duo inuamẽta. Nõ 2°. ꝙ palpebra non habuit os ne cõprimeret nimif ⁊ lederet oculum cui⁹ suba est sensibilissima. ⁊ tñ corda veniens ad ipsã eleuãdum debuit habere fixũ in ea cui niteretur al'z non eleuaref palpebra tota simul. tale ḡ fixũ fuit cartilago. Nota 3°. ꝙ epiglotis qb̃ est caput cãne pulmõis con stituif ex pl'ib⁹ cartilaginibus eo mõ ordinaf ꝙ cõuenit ad formãduz vocẽ. Et qz in voce formãda oz eas qñz plicari ⁊ cõstringi qñqz dillatari. iõ si factus fuissz ex ossib⁹ nõ fuisset cõueniẽs. ⁊ qz indiguit fixiõe ppter mot⁹ ml'/ tos q̃ fiunt in eo iõ fuit cartilaginosuz.

os & cartilago sunt eiꝺ spẽi ⁊ nõ ꝑ mags duruz ⁊ mg⁹ duz

Postea nerui.

Determinat de neruis. ⁊ cõstat ꝙ nõ segf ordinẽ mẽbroz in duritie qz ligamẽta sũt ner uis durioza sed voluntariũ. vt oꝺ ꝑus. Dic ḡ breuiter ꝙ nerui sunt corpa orta a cerebro vel nucha ⁊ alba in colore ad flectenduz mol lia ad incidendum dura. sensus ⁊ motus ad eoz instrumenta delatia. Notificatuz ergo neru⁹ per quatuor. Per originẽ qz a cerebro oriunf vel nucha. Per colorem qz sunt albi Per modũ substantie qz sunt flexibiles ⁊ ml' tuz resistentes fracture. Et per finez qz sunt facti ad ferenduz sensum ⁊ motuz ad eoz in/ strumenta. Nota primo ꝙ neru⁹ est nomẽ quandoqz generaliter importãs omnia talia membra in nobis ad flectendum mollia ⁊ ad rumpendũ dura siue deferant sensũ ⁊ a cere/ bro oriant' siue nõ. Et hoc modo corde ⁊ li gamenta dicunf nerui. Secundo modo sumi tur ꝑprie pro tali corpe a cerebro orto. ⁊ sen sus ⁊ motus delatio. i. spirit⁹ animalis. ⁊ hoc modo sumif hic. Nota secũdo ꝙ neruos oriri a cerebro potest intelligi mltis modis. Unus est mod⁹ ꝙ a principio generatiõis vt in matrice cereby efficiat neruos principaliẽ iter membra corporis nostri. verbi gratia. qa virtus gignitia mediãte cerebro generat ner uos. Secundo mõ ꝙ cereby sit tãq̃ stipes cui nerui copulãtur sicut dicimus imꝓprie radicẽ oriri a stipite. licet cerebrũ nõ sit causa effitiẽs neruoꝝ. Tertio modo dicimus mem brũ oriri materialiter. qz i principio generatio/ nis materia ex qua generãf ab illo membro principaliter prepaꝛaf. vt verbi gratia. nõ ob/ stante ꝙ coz generet õnia mẽbra alia sil' cũ gi gnitio spiritu. aut sola virtus q̃ est in spiritu gignitio. tñ qz nerui a materia fiũt superfluẽ/ te a nutrimẽto cerebri ⁊ alterata a cerebro. iõ dicim⁹ a cerebro oriri. Altio df mẽbruz oriri ab alio nõ qz ab illo aliquo dictoꝝ mõꝝ oriaf. sz qz ẽ ad aliud terminatũ ⁊ sibi nãliter subordinatũ ad deferẽdũ aliqꝺ instrũz necio effectie cõcurrẽs ad cõseruatiõez indldui vel spẽi ab eo ad alia. Et hoc°. certe nẽui a cere/ bro oriũf. Nã ad cereby septẽ pia imediate oriũtur vl' termiant' ⁊ ad nuchã reliq nerui. ⁊ p istã a cerebro. Et p ões istos portaf spirit⁹ aial' a cerebro ad alia mẽba q est instrm vtutis sensibilis ⁊ motiue. ⁊ oñr ferre hãc vtutẽ qz defe rũt b⁹i vtutis instrũz. Nõ 3°. ꝙ qz nerui sũt ex mã cerebro ⁊ nuche ꝓportiõali. iõ sũt albi Illa aũt mã sui viscositate corꝑ facit faciliter flexibile ⁊ difficulter frãgibile. ⁊ vtraqz istarũ dispõnũ fuit neruo neccia flexibilitas ne mot⁹ diuersos mẽbroꝝ nerui ipediẽt cũ motus vo lũtarij fiãt ões ꝯctiõe ⁊ extẽsiõe ⁊ flexiõe. vt oñdef ista. ⁊ durities ne ꝓ fortef mot⁹ frãgaf

Post neruos.

Hic determiat ꝺ cordis. ⁊ diditur i duas p tes. p°. notificat eas ex mõ subẽ ⁊ fine. 2°. ex ꝯ põne eaz. 2ª. ibi Que primũ. Dic p°. ꝙ post nerυos sũt corde q̃ mẽbra i colore ⁊ flexibili/ tate ⁊ duritie sũt silia neruis. sed orte a muscu lo tẽdũt ad mẽbra mobilia plexqz vt sua retra ctiõe retrahãt mẽbra ꝑpter musculi cõtracti onẽ aut cõgregationẽ aut retrosum ductiõez ⁊ plerũqz relaxant mẽbrũ relaxamento sui ꝑ pter musculi elongationez ⁊ extensionẽ ultra quantitatez que sibi conuenit quando est in naturali suo situ sine opere virtutis motiue.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nota ergo primo q corde vt statim dicet sunt cōpositē ex plima pte neruea t aliqua li/gamētali. t iō dicūtur neruis assimilari. No/ta 2.° q in extremitate musculi versus mēbra que ab eo mouent. qñz congregātur oēs villi ner/vosi q in musculo expandūtur t sic cū villis li/gamentoz ventētib' a mēbro mobili cōstituūt vnū corpus contextū ex eis quod vocat cor/da ppter silitudinē quā bz cuz artificiali cor/da. Et ista mēbra notificat hic Auic. No/ta 3.° q qz multotiēs est motus necessari' in lo/co in quo nō dz esse mlta carnis q̄titas. t mo/tus tamē debet esse fortis. ut pz de motu ma/nuū t pedū. Et oportuit ēt motū esse mltipli/cem. iō musculi mouētes manū' puam nō sunt in ea sed in brachio. t ideo p illos musculos moueretur mēbrū. Fuit opotunū cordā a mus/culo oriri t ad mēbz tendere que est multo ḡ/cilioz musculo. Et qz in qbusdā musculis nō est ita ymo mouent ipm membz in quo sunt vt musculi frōtis t musculi ventris lōgitudia/les q̄ pōt' patere cā. vnde musculoz quidam habēt cordas. quidā nō. Nota 4.° in motu membri p.° moueri musculū ad motū musculi sequitur corde motus t ad motū cordesequit motus membri ad quod corde terminā t mlto/tiēs sibi adiecentiū t in corde ꝯctiōe ꝯbit membz qz trahitur ad aliquā partē sm exigē/tiā tractus corde. Nota 5.° autice. dicere q corde sua retractiōe retrahūt mēbra ppter musculi ꝯctionē t congregationē t ppter re/trorsum ductionē. Hic primo cū dicit cordaz sua retractione retrahere mēbra intelligatis tractū pupvt gnāl'r ꝯportat oēz tractū actiuū t retractionē membri vt gnāliter iportat om/nē tractum passiuū. Et isto modo ois motus musculi ꝯsus suū originē t corde dī tractus actiue t motus membri illū cōsequens dī trac/tio passiue. Sed cum dicit ppter musculi cō/tractionē t cōgregationē aut retrorsuz ducti/onē dz isto modo intelligi q quidā sunt mus/culi eo mō ligati cū mēbris vt ppter ꝯctionē eoz mēbra plicent. t sic dicantur ꝯbi qz simlr trahi cum musculo. s. versus partē domesticā t talem motū musculi dicim' ꝯctionē. vt ver/bi ḡtia cū musculus mouēs digitos ita moue/tur vt plicent digiti ad domesticā. Sed qdaz sunt musculi qui in suo motu tractus mouent membz ad partem silvestrē q̄ cōiter dī poste/rioz. Et ideo ille motus dicit retrorsū ductō. Quidam aūt sunt musculi in motu suo nō pli/cātes hoc modo mēbra. sed quodāmō in se cōgregantes vt in musculo ꝯbente linguā it' t talis motus dicitur aggregatio musculi. Et ideo Auic. vult istos oēs motus fieri tractu. Sed alij sunt motus qui fiunt impulsiōe t nō tractu. t de istis dicet statim. Et quādoqz re/laxātur. s. mēbra laxamento sui. qz mouentur motu ipulsiōis quando musculus extēdit vl/tra extensionē quam debet habere in suo situ naturali vt cū lingua ab ore emittitur p ipulsi/onē. Omnis. n. membroz volūtarius motus fit aut ipulsione aut tractu.

Que plurimum.

Declarat eas ex parte cōponentiuz dicēs q ille corde plurimū sunt composite ex neruis qui venientes ad musculū egrediunt ab eo ex alio capite musculi t ita obuiant corporibus q̄ dicuntur ligamēta q̄ venīūt ab ossibus. t sunt neruea sm visum t tactū t tendentia ad mus/culū fiunt fila in eo. Illud ergo quod est sup parte grossiori musculi vocat caro. t illud qō ab eo separat t tendit aut ad iuncturam aut membz motuz t in se collectū sine carne vo/cat corda. Et ista ps est clara. Ex qua elicit q corde non sūt membra ex toto carētia com/positiōe ex partib' diuersarū rationū. Causa aūt quare ligamenta venīūt in cordarū com/positionem est vt bene cum membro moven/do alligentur.

Post eas autem.

Determinat hic de ligamētis di. primo q sūt vt predictū est corpa in colore t mō subē neruo silia t ab ossib' orta. Dicit 2.° q hoz. q̄dam sunt q̄ absolute vocantur ligamēta. q̄daz cū hoc t alachabab. i. cōiūctio illa q̄ ad mus/culū tendūt tm̄ dicūtur ligamenta. Sed ista q̄ vnū os cū alio coniūgūt vel annectūt vocant alachabab. Dicit 3.° q nullū ligamentū bz sensū ne in fortib' motib' iūcturaz fiat dolor magn'. Sed alij non dicūt q nullū ligamētū habet sensū. sed q aliqō est ligamentū quod nullū habet sensū. Et rō est q̄ dicta est. sz hoc nō cōuenit nisi ligamēto coniūctionali. liga/mentū vero qō ad musculū tendit. vt dicunt sensū habz. Dicit vltimo q ex dictis patēt vtilitates ligamētoz. Ubi nota q bij q di/cūt ligamētū hr̄e puz sensū fundāt ex Auic. 4.° quarti. cap.° p.° quarti tract'. vbi circa fi/nē dr̄. Et in vulnerib' t disruptionib' q̄ adue/niūt ligamētis q̄ sunt in esse ad os nō ē malū Et vr̄ si qs ligat. capm q vult dicere q non sit timor de dolore. qz nō sētiūt. sz qz hec sola specificauit vr̄ inuere q alia habēt sensū t in eoz vulnerib' sit malū. t idē volunt Gal. 6.° de ingenio sanitatis cap.° 3.° circa medium ita di/cens. Uerū si ligamentuz patiatur quod duo rū ossium est cōiunctio nulla ex medicinarū acumie mollitia gnābit. si vo ligamētū patiat

UVA. BHSC. IyR_045_1

eoꝝ que cõiũgũt cũ lacerto ⁊ molestũ ẽ ⁊ nõ ꝑter suspiciõz erit nisi caute ⁊ diligẽt curet.

Ego tamẽ puto nullum ligamentũ habere sensũ. ⁊ ex textu Auic. hic ⁊ gal. ẽt loco statiz allegato. Vbi nult ꝙ ligamẽta nec sunt iũcta cũ cerebro nec sensũ bẽnt. Jn ligamentorum aũt vl'neribꝰ q̃ ad lacertũ tendũt timor est ꝓp neruũ cui cõiungit ne illi cõicato nocumẽto fiant accũtia mala nõ ꝙ ligamentũ sensũ habeũt. Nota 2º tria esse iuuamẽta ligamẽti eũtis ad musculũ vnũ fortificatio cãnis lacẽti cũ ligamẽtũ sit durꝰ neruo. scõm obtusio sensus corde. tertiũ alligatõ cõde cũ osse mouẽ.

Post ligamenta.

Hic auic. notificat arterias di. ꝙ arterie sũt corpa orta a corda cõcaua interius in lõgitudine extensa in sui suba neruosa ⁊ ligamentalia q̃ habent motũ dillatatiõis ⁊ cõstrictiõis q̃ peipiunt ꝑ qetem intermediã. Et iste arterie scẽ fuerunt vt p eas coꝝ euentet ⁊ fumosus vapoꝝ a corde expellat ⁊ sps mẽbris corpis distribuas. Circa quã ptem nota ꝙ aput medicos ões ⁊ phos nõ dubitatur de ortu arteriaꝝ a corde. Et intelligat hec ꝓpõ sicut dictum est ꝑ de neruoꝝ ortu a cerebro. Nota 2º ꝙ arteria mouet successiue motu dillatatõnis ⁊ cõstrictiõis nõ solum ꝓp se sed ꝓp cor sil' nec solũ ꝓpter coꝝ sed ꝓpter se. Et iõ drie pulsus in arteria nõ solum ꝓp neccitatis i ea existentis exigentiã fuit cõstãte virtute ⁊ obediente instrõ. sz plurimũ etiam ꝓpter cordis dispõem. Nec huic repugnat qõ dr ab auic. in cap. de pulsibꝰ cõpl'onũ de eo cuius vnum latus est calm ⁊ reliquũ frium. Nec illud qõ a Gal. dicit in cometo pulsuũ. Jlla pte fleg monis uero quod cõmouet. Nota 3º arteriã euentare coꝝ qz i ipsũ pellit sua cõstrictõe aerem frigidũ. mũdificat aũt qz dũ dillatatur ab ipso recipit fumũ capinosũ ⁊ sꝑm vitalem ⁊ sanguinẽ arterialem ⁊ ab exꝰ recipit aerem frium. Ex qbus pz arterie dillatatiõz cõstãte vtute ⁊ obediente instrõ nõ tm regulari sz exigentiã calitatis sed multoꝝ alioꝝ simꝝ. Tu tñ de hoc vide amplius in qõne quaz disputaui 2º tegni. Jn cõstrictiõe autem sua arteria pellit in cor aeremf rium. ⁊ in membra sꝑm. ⁊ in venas sanguinẽ arterialẽ. ⁊ exꝰ fumũ capiosuz ⁊ aerez calefactũ p poꝝos suos ⁊ cutis. Nota 4º quosdã putare arterias ex sola ligamẽ tali suba cõstare. ⁊ sic nõ sentire. Alij uero dicunt pluzimũ esse ligamentales. sz aliquos habere neruoꝝ villos. vt Auic. vr̃ sentire i litera. ⁊ iõ sentire sed obtuse. Nota 5º cãm ex dictis qr̃ arteria pedis mouet motu dillatatiõis ⁊ constrictiõis. ⁊ ipsa vena q̃ inter coꝝ ⁊ epar existit nõ mouet q̃uis sit multo calior Nam iste nõ solum ad ꝓprie caliditatis exigentiã mouet sed ꝓpter alias vtilitates. Vltimo nota ꝙ qz qetem cõprẽbendim' iteꝝ vnã pcussionẽ ⁊ aliã digiti ⁊ nõ pcipim' arteriam magis eleuatã ẽe i sie ꝙ pcussiõis q̃ i siep. iõ cõprẽbendim' ipsã moueri motu cõstrictõis. ⁊ ꝭ voluit auic. dicẽ ꝙ isti motꝰ ꝭpbendũt qete

Postea sunt.

Notificat venas di. ꝙ sunt corpa concauitates bẽtia arterijs silia ⁊ sũt orta ab epate ad deferendũ sanguinẽ ad corpus qui est illõ nutriturus ⁊ sunt qete nõ bẽtes motũ dillatatiõis ⁊ cõstrictionis/ Vbi nota venas oriri ab epate intelligit eodẽ mõ quo neruos a cerebro oriri. Nota ꝙ vene cũ arterijs habẽt silitudinẽ qz sunt coꝝpa ligamẽtalia ⁊ neruosa ⁊ oblonga ⁊ ramificata in multas ramos ⁊ interius cõcaua. Sed tñ differũt qz sunt ꝑrimũ ex vna tunica ⁊ arterie ex duab' ut ꝑrimũ. Et qz arterie sunt duziores venis ꝓp cãs infra dicendas. Et qz ab epate oriũtur ille a corde. ⁊ qz sũt sine motu ille cũ pulsu. ⁊ qz deferũt sãguinẽ nutrituꝝ corꝰ ille sꝑz vitificãtẽ.

Deinde sunt.

Hic notificat pãniculos. ⁊ diuidit in duas ꝑs. enim notificat ex pte cõponentiũ. 2º ex vtilitatibus eoꝝ. ibi 2º. Ex quibꝰ est. Dicit primo ꝙ pãniculi sunt corpa de villis neruoꝝ nõ sensu pceptis cõtexta cum pua pfunditate ⁊ dillatata alioꝝ corpuz superficies coopientia ⁊ ea cõtinentia ꝓpter multas vtilitates hec dicit. Dubitat vtꝝ pãniculi ex vill' neruoꝝ tm cõponant. Ad partẽ affirmatiz est Auic. hic nõ exprimẽs alios villos. Et idem vult 18º tertij. Ad renibus aduenit neruꝰ paruus ex quo creatur pãniculi eoꝝ. Jtem 4º interioꝝ cap. 7º. Membꝝ extorsum pulmõis cõstituitur ex duobus neruis mimis venientibus a 6º cõiugatiõe neruoꝝ cerebri. Jtez 2º theorice ⁊ in de malicia cõplonis diuerse. ꝓmo naturaliuz virtutũ cõputatur inter simplicia membza que dicũtur in eisdem locis non habere partes sensibiles nõ cõicantes toti in nomine ⁊ diffinitiõe. Cum ergo villi neruorũ ingrediantur eoꝝ cõpositionẽ soli ingrediẽt.

Et confirmatur ratione. qz si alij villi ingredezentur maxime essent ligamentales. sed hoc est falsum. quia per istos aufferetur iuuamentuz quod natura intẽdit ex pãniculis qõ est dare sensum mẽbris aliunde eo carentibꝰ.

Jn oppositum est Auicena paulo post. ubi ponit etiã ex ligamentalibꝰ villis cõstitu-

UVA. BHSC. IyR_045_1

Jn dubio breuiter dicendū verisimile esse quosdā pāniculos pure esse nerueos vt q ad sensum dandū tm̄ sunt ordinati. Aliquos aūt ex neruo ꝛ ligamēto. ut qui ad alligandū sūt facti. Alios aūt pure ligamētales vt q iunctu ras digitoꝝ circundāt. Sed sicubi dicat pāi culos frigidiores cordis. hoc est ut plīmū .s. qz ut plurimū pāniculi sunt ex pluri ligamen to q̄ cozda. Et pz ex his solo argumētoꝝ. cū nulla rōnū uel auctoritatū pbat vlem.

Ex quibus est.

Narrat pāniculoꝝ iuuamēta. Quorū pri mū est totam massā membri suoluti cuz est ex molli suba ut ep ꝛ pulmo cōtineat in sui figu ra ꝛ fractura dirrecte sicut aqua cōtenta i ve sica figuratur figura vesice ꝛ p eā in tali figu ra tenetur. Secumdū est vt illa mēbra an nectant cū alijs mēbris mediantibꝫ villis nez uoꝝ ꝛ ligamētoꝝ ex qbus est pāniculus sicut ren ānectitur ꝛ suspendit dorso. Tertium est ut mēbra fm se nullum sensum habentia ha/ beāt p pāniculos tegentes eoꝝ supficiē sentiē tem p eñtiam. i. p se illud quod sibi occurrit Et per accidens illud quod est contentū in tra membꝝ pāniculo coopertū. ꝛ illa mēbra sunt q̄ būt hac cā paniculū. pulmo. epar. splen ꝛ renes. Nam ista mēbra fm carnē ppriā nō sentiunt. ꝛ illa q̄ occurrunt istis mēbris in per cussiōe ꝛ casu nō sentit nisi panniculus ꝛ ille pāniculus ēt p accūs sentit illud quod in epa te. grā exempli cōtinet sicut ventus. ꝛ aposte ma ventositatē ēt sentit pāniculus qz extendi tur. ꝛ hoc accūtal sentit. sed apa sentit qz pū git pāniculū. ꝛ cum hoc principiū pāniculi sē tit apa p accūs. iō qz membꝝ laxat sua ḡuita te. Ubi circa duo p̄ma nota q̄ ex hoc māi feste cōcipitur paniculū suspendentē membm ab alio mēbo pticipare ligamēto ꝛ sunt suspē soria pticularia ne nimiū iparte una grauitēt ꝛ sine lesiōe pēdentis membi teneatur. Sz circa ultimū nota q̄ illō sēsibile ut hic loqmuz sētitur p se quod sentit tamq̄ totale ꝛ distinc tum obiectum. Illud vero p accūs quod cum alio. vbi grā Si video lōge cumulū frumenti ita q̄ nullū granū distinguā video cumuluz p se ꝛ granū p accūs. Ex hoc pz quō rem ime/ diate pāniculo occurrētem sētit pāniculus p se aut sentire pōt. Sed ḡuitatē apatis aut extē/ sionem vētositatis non pcipit nisi sil grauāte ꝛ membo ꝛ apate ꝛ extēdente vētositate mē/ bri suba. Et iō nec vētositas nec apa illoꝝ sētitur p se a pāniculo ,sz cum alio.

Postea est caro.

Declarat carnē dicēs q̄ caro est membrū factum ad iplendas vacuitates membroꝝ. s. q̄ remanerēt iter spermaticū ꝛ aliud sibi vicinū carne dēpta. ꝛ ipsa est fortitudo multorū mē broꝝ talium in qua sustentatur sicut vene per carnē ꝛ ossa p sps in carne musculosa existen tes. Nota ḡ q̄ quicuplex est caro. s. simplex ꝛ pura musculosa siue laceztosa glāduloſa ꝛ ? fusa. Hic maxime intelligitur de primis .4. modis carnis q̄ fiunt a nā in locis mediꝭ in/ ter vnum spmaticū ꝛ aliud. Est aūt caro sorti tudo illoꝝ spmaticoꝝ suū cōseruando calorē naturalē ꝛ ēt sui corpulētia prebēs fixionem Reliqua sunt clara.

Jn uno quoque.

Pōit distictiōem secūdam ꝛ est sumptaex pte forme q̄ est virtus. Et diuidit i duas par tes. Pōstēdit i qua uirtute oia membā cōue niūt. 2° rōe uiztutis i quibus nō cōueniunt pōit distictiōem ibi 2ª. Et post hoc quedam.

De pª dicit q̄ i uno quoqz membo est uir tus p quā eis cōpletur ref nutrimēti. i. opatō ptinēs ad nutrimētū. Et ista opō aggregata ex multis est attrahere nutzimētuz ꝛ retinere ꝛ assimilare ꝛ nutrize ꝛ supfluitates expellere

Circa partem ḡ nota q̄ qz pª uirtutū aie ē vegetatiua ꝛ p̄cipue de ea nutzitiua. ut sumit 2° de aīa. Jn oī uiuēte tam totali q̄ ptiali in/ uenitur hec vtus cum sibi sōseruiētibus. ꝛ iō i oī membo tales vtutes iueniūtur. Nota secūdo q̄ baꝝ uiztutū. quedam sūt pzincipales ꝛ mīstrate. quedā seruiētes ꝛ mīstzātes. Mi mīstrata necessaria i oī uiuēte est vtus nutritiua ꝛ seruientes sibi sūt attractiua. retētiua. dige stiua. ꝛ expulsiua. Et ista Aui. tetigit i litteza Et p assimilatiuā itellexit digestiuā. Per nu tritiam vo propzie. sed qz ista bn̄t magis ifra tractari ifza i cap. de vtutib. hic dimittat.

Et post hoc.

Pōit hic distictiōez. ꝛ diuidit i duas. Po nit pzimo duas distictiōes. 2° ex illis infert unam quadzimembrez distictiōem. 3ª ibi Cū ḡ cōpō. Dicit pzimo q̄ membroꝝ. sunt que dam que ultra vtutem naturalem dictaz bn̄t aliaz uirtutem quam tribuūt alijs membris. Et quedam sunt que hāc nō bn̄t. Secūda distictio q̄ membroꝝ quedam ultza vtutez na turalem pzopziam habent vtutem sibi ab alio influentem. quedam vo nō. Exemplum primi mēbri est cor. si est stomacus. caro. ꝛ ossa. exē plū tertij est caro. exemplū quarti sūt ossa. nā coz ultza nālem vtutem sibi ppziā vitalez cōi/ cat alijs membris. ꝛ caro ꝛ ossa nullā aliam vtutem alijs mittūt. ꝛ caro recipit aialez ossa aūt nullaz bēnt preter naturalem ꝛ uitalem.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nota ꝑ primo ꝙ virtus nālis est duplex. vt ꝓpositō ptinet. ꝗdam ē cōis. quedā ꝓpria Cum ꝑ ꝫ dr ꝙ in vno quoꝫ mēbro est virtus qua ei res nutrimēti cōpletur intelligit de ap ꝓpriata. Et ita hic cū dicimus ꝙ aliquod mē brū hz aliā virtutem quā alteri mēbro cōicat Nam nisi de appropriata diceret epar nō ha beret aliā quā cōicaret .i. ꝑ quā alijs mēbris aliquā vtutem pberet. Nota 2o ꝙ ex istis di/ stinctionib⁹ nō dicitur ꝙ sit mēbꝝ nullā susci piens virtutem ab alio. Sed qr ꝗdam sūt mē bra que aliam virtutē a dicta nāli ꝓpria a nul lo recipiūt qr .s. nō habēt alia vt ossa. Et si dicatur ꝫ ossa recipiūt vitalē a corde. Hic dr ꝙ recipiunt vitalē ꝑ quam aia seruat in eis . ſz nō ita ꝙ ossa alias opões viuētis facer pos sint qꝫ opatiões nāles ꝓprie . ꝛ hoc⁹ intelligit hic recipe virtutē. Vel dic ꝙ ꝑ virtutē natu ralē intelligit virtutē operatiam absqz cogni tiōe nō ꝓut a vitali distinguit ꝛ melius. Ex quibus pz ꝓdictas duas distinctiōes hoc mō intellectas nō esse ābiguas licet forte sequens dio ꝗ ex istis colligit quo ad ꝗdā sit ābigua.

Cum ergo.

Hic ex dictis infert vnam quadrimēbrem diuisionē. Et diuidit in duas. p⁹ hoc. 2⁹ de clarat quō sit certū esse mēbra istius distincti onis ꝛ quō nō. 2ª ibi De membri aūt. Dic p⁹ ꝙ cum fiat cōpositio mēbroꝝ duaꝝ diuisio nū ꝫ positaꝝ inueniemus quod est aliqꝺ mē/ bꝝ tribuēs ꝛ suscipiēs ꝛ membꝝ tribuēs ꝛnō suscipiēs ꝛ mēbꝝ suscipiēs ꝛ non tribuēs. ꝛ nō tribuens nec suscipiēs. Ubi nō ꝙ ꝓpie dionis ista videnr mēbra. s. quoddā ē mēbꝝ tribuēs alii ꝛ qꝺdā ñ tribuēs ꝛ ita ꝫdictoria duo ſe dionis erūt ista. mēbra. s. suscipiēs ꝛ ñ suscipiēs que sunt aliud p ꝫdictiōz. Et ex is tis. 4. possunt fieri sex cōbinatiōes. quaꝝ due manifeste sunt ꝑ possibiles. s. tribuēs ꝛ nō tribu ens. ꝛ ex alio capite suscipiēs ꝛ nō suscipiēs. ſz. 4. alie ꝗ sr dicte nō repugnāt ymaginatōi Et iō Auic. dicit ꝙ cū sit cōpō membroꝝ di uisionū positaꝝ inueniem⁹ ꝙ possumus yma/ ginari hāc quadrimēbrez distinctionē ꝺ qua quō verificer dicetur statim.

De membri.

Nunc ostendit quō aliqua istoꝝ membro rū certa sint. ꝛ quō nō. Et diuidit i duas. p⁹ ostendit ꝗ sunt membra de quib⁹ nō est dubiū ꝙ sunt duo. 2⁹ illa de quib⁹ est dubiū. ibi 2ª De alijs vero. Pª in duas ſm duo membra ibi 2ª De membri aūt. De p⁹ dicit ꝙ non dubitatur ꝙ repir membꝝ tribuēs ꝛ suscipiēs Nā medici oēs inter se cōueniūt in hoc ꝙ ce rebꝝ ꝛ epar sunt huiusmōi. Cerebꝝ. n. suscip virtutē vite a corde ꝛ calorem nālem ꝛ ſpuꝫ ꝛ trāsmittit virtutē sentiēdi alijs mēbris. Et epar recipit virtutē vitalem a corde ꝛ ſpiritū ꝛ prebet alijs mēbri virtutē nālem ita ꝙ vnū quodqz istoꝝ hz principiū virtutis quod alijs pbet. Sz ñ quidā dicūt ꝙ cerebꝝ ē principiū virtutis sentiēdi absolute ꝛ ſz alios ñ absolte ꝛ ita ep ē ꝓncipiū vtutis nutritiē ꝛ sibi subſui ētiū. ſm quosdā absolte. ꝛſm quosdā nō abso lute Circa ptē nota ut infra dicer ꝙ cor ē ꝓncipiū caloris nālis. ꝛ qr ſpūs a corde trāſ missus vitā in ōi membro cōseruat. Iō dicit cor alijs mēbris pbere virtutē vite. i. vitaz. ꝛ prebere calorē nālem. qr ille calor q subiecti/ ue est in membris ꝛest natural pēdet a ſpiritu quem cor transmittit. ꝛ cum hoc ſpm prebet vitalem. Ideo hec tria dic Auic. ꝓberi ce/ rebro ꝛ epati a corde. Nota 2⁹ ꝙ ſm cōez medicoꝝ opinionē ſpiritus aialis qui est prin cipium instrumentale corporeū opationū sen sus ꝛ motus sit in cerebro ꝛ a cerebro ꝛtrans mittitur ab eo ad membra sensibilia ꝛ mouē/ tia faciendo ꝙ possint in actus suos exire. Et ideo dicit cerebꝝ aput ōes alijs membris daſ principium alterius virtutis. Sed quidam di cunt cerebꝝ gnāre hunc ſpm in virtute cordis Et ideo nō est ꝓncipiū absolute quidē ꝺo nō. Et iō esse principiū aial virtutis absolte dixerūt. Nota 3⁹ ꝙ quia virtus vitalis op atur sine cognitiōe. Ideo vno⁹ loquendo pōt dici naturalis. ꝛ hoc modo epar nō est princi pium omniū naturaliū opationū. Et qr Aui. hoc vidit non dixit epar principiū opationuz naturaliū sed nutrimenti. qr operationū nutri tiuaꝝ est principium ꝛ sibi subseruientiū scilz attractiue ꝛ retentie ꝛ expulsiue. Et hoc mo/ do quidā dicunt epar esse principiū baꝝ opa tionū non tāqz vicarium cordis. sed absolute sed qdam tāqz vicarium.

De membri.

Declarat hic secundū membꝝ in quo non est dubitatio dicēs. Quod etiam de membri suscipientis ꝛ nō tribuentis inuentiōe nō est dubium. qr caro est tale membꝝ suscipientem virtutē vite a corde. ꝛ virtutē sentiendi a cere bro. ꝛ ipsa nulli⁹ vtutꝫ est ꝓncipiū quā alij mē bro tribuat. Ubi nota ex hoc dicto ꝙ non Ideo dicit aput Auic. hoc membꝝ esse tribu ens quia ꝗt qualitatē in aliud membꝝ. naz caro agit hoc modo in neruū ipsum cōtempe rando. nec iō dicit tribuens qr trāsmittat ſpz Nezui. n. transmittūt ſpm musculis. ꝛ nucha silr. ꝛ tamen nō dicūt mēbra tribuentia. Ꝺo igiur dicit membꝝ alteri tribuere. qr illi alicī

UVA. BHSC. IyR_045_1

tanq̃ sibi subordiato p̃bet istr̃m corporeū cõe
a se factū effciue nccio ad quasdãvite opatões
ꝓcurrẽs ꝛ hoc mõ p̃ncipa⁹ solū dñr tribuẽtia

De aliis vero.

Hic oñdit mẽbra in qb⁹ ẽ dubita⁹ ꝛ quõ:et
diuidit in tres. Primo narrat opinionẽ circa
mãz.2°oñdit quõ hec disputatio medicis pti/
neat.3°oñdit qd a medico ĩ hac diuersitate opi
nionũ credendũ sit.ibi 2ª Medico tñ. ibi 3ª
Debet aũt credẽ. Pri⁹ in duas.p̃mo oñt opi/
nionẽ circa vnũ mẽbruz dubiũ.2°circa aliud.
ibi 2ª Preterea in alia. De p̃ma dicit q̃ de
aliis ptib⁹ duab⁹ ꝓpositedíuisiõis vtrũ sint vl
nõ sint quaꝛ p̃ma eaꝛ q̃ est tribnẽs ꝛ nõ suſci
piẽs medici dissentiũt a magno pho ꝛ.s. Aris.
qꝛ ille magn⁹ phoꝛ dixit qõ ẽ vandũ mẽbrum
tribuẽs ꝛ nõ suscipiẽs:ꝛ illud ẽ cor qõ ẽ oĩuz
virtutũ p̃ma radix:ꝛ iõ oĩb⁹ aliis mẽbris p̃bz
suas virtutes qb⁹ viuũt ꝛ nutriunt ꝛ qb⁹ com
prehẽdũt.i.cognoscunt ꝛ mouẽtur volũtarie.
Sed medici ꝛ qdã p̃moꝛ phoꝛ diuiserũt vir/
tutes ĩ diuersis mẽbris ponẽdo eas:ꝛ nã oẽs
radicaliꝛ in vno mẽbro:ita q̃ dixerũt nullũ eẽ
mẽbꝛ nõ suscipiẽs.sz tñ sermo phi cũ vificaꝛ
subtiliter ẽ veratioꝛ ꝛ medicoꝛ sermo cũ cõsi
deraꝛ superficieten⁹ est magis manifest⁹ Nõ.
q̃ apd Aristo.mentẽ 3°de ptib⁹ aialiuz ca°.b
corde.Cor est p̃ncipiũ ꝛ fons viuẽdi ꝛ nutri/
mẽti ꝛ sensuũ ꝛ motuũ ita q̃ nulla istaꝛ opati
onũ fit in corpe aialiꝛ bñũ cor ꝛ p̃cipue bois ad
quã nõ ꝓcurrat cor tanq̃ p̃muz agẽs in genẽ
mẽbroꝛ:ꝛ iõ gnãtio spũs aialiꝛ q̃ fit in cerebro
fit tñ a corde p̃ncipaliꝛ cerebro mediãte: ꝛ ita
gnãtio spũs nãliꝛ in epate fit a corde:q̃ licet cor
recipiat virtutẽ aialez.i.instr̃m p qõ põt sen/
tire:illud tñ recipit a se p̃mo ꝛ nõ ab alio tãq̃
p̃ncipio:ꝛ ita dr̃ de nãli:ꝛ p ꝓñs dr̃ mẽbꝛ nõ
suscipiẽs. Nã mẽbꝛ ad bũc tm̃ sensuz dr̃ non
suscipiẽs qꝛ nõ recipit aliqb cor qõ sit suaruz
opationũ p̃ncipiũ ab aliquo tanq̃ p̃n⁹.p̃mo il/
lius effectiuo inꝭ mẽbra ꝛ taliꝛ ẽ cor. Rões
aũt Aris.q̃ ipsũ ẽ p̃ncipiũ nutrimẽti sũt multe

Pri⁹qꝛ ĩ p̃mo mẽbro genito dz eẽ p̃ncipiũ
nutritiue virtuꝭ cũ sine illa ipossi⁹ sit viuẽ 2° d
aia. 2ª qꝛ solũ cor inꝭ mẽbra hz ꝓcauitatez
nõ iueniꝭ sanguis nãliꝛ ꝓtẽtiuã ptervenas. Nã in epate
de oriũtur vene cũ nõ trãseat p ipz sz p epar.
4ª qꝛ p̃ncipiũ dz eẽ vnũ:ꝛ iõ nõ dz hre mẽ
ti ꝓponiꝭ splen:iõ epar nõ est p̃ncipiũ nutrimẽ
Ad aũt cor sit sensitiuũ : p̃ncipiũ pz qꝛ mot⁹
quã iferũt:ut docet expiẽtia. Et qꝛ passiones
ai cognitionẽ ꝓñtes p modũ ꝓuenientiũ ul nõ
ꝓueniẽtiũ siue de pñti uel in futuꝛ maxie:imo
oẽs in corde fiũt ut notat expiẽtia. Ad autez
oĩuz siꝭ sit initiũ pz p̃mo qꝛ bz sitũ in corpe cõ
uenientẽ p̃nci⁹cũ sit ĩ me⁹ ꝛ magis ad añ q̃ ad
post:ꝛ magis ad surſũ q̃ ad deorsũ 2°oñdi
tur idẽ suppositoq̃ qlibetviuẽtis opatio pfici
tur calo nãli mẽbri.2°qꝛ cuiuslibet mẽbri ca/
lor nutrimẽtaliꝭ ꝓseruaꝭ p spm̃ vitalẽ.3°q̃ glibz
vitaliꝭ spũs pẽdet a corde.4°q̃ quicqd ẽ cã cãe
est cã cãti ĩ eodẽ genẽ cause. Ex istis pz q̃ cor
est oĩuz opationũ viuentis p̃ncipiũ effectiuuz
ꝛ p̃mũ in genẽ mẽbroꝛ:ꝛ iõ fons oĩuz aie vir/
tutũ Et si ꝓfidẽs rões Auero.2°col. in pri
b⁹ capris nõ multũ addũt nisi rẽ ãbiguãde de
qua dicã alibi Nõ.2°q̃ apud mentẽ p̃onis
nõ est vnũ mẽbrũ qõ sit radix oĩuz virtutũ: sz
diuersis diuersa mẽbra ut narrat Apulle⁹ de
dogmate p̃onis dicẽs. At enĩ cũ tres ptes aĩ
dicat eẽ rõnalez.i.mentẽ optiaz portionẽ hãc
ait capitis arcem tenẽ. Prascẽtiã vopcul a rõ
ne ad domicilũ cordis deductã eẽ obseqq̃ eã
ꝛ in loco rñdẽ sapie capidinẽ atq̃ appetitum
ptes postremã mẽtis rõnez infrenas ab domi
nis obtinẽ ut popinas quasdã ꝛ latrinaꝛ late/
bras diuersoria negtie atq̃ luxurie ꝛc. Et
idẽ vult Auero.p̃mo de aĩa cõmen⁹.7°ꝛ Gal.
in li°de virtu.dispõib⁹ nr̃m corp⁹ꝛ 9° terapẽ.
ꝛ 3°iteriorꝭ ca°.4°ut infra dicã. Rões aũt
sunt qꝛ notabili exñte nocumẽto in cẽbro aut
clausa via q̃ est inꝭ cẽbrũ ꝛ mẽbꝛ sensitiuũ siue
mobile stati pdit aut notabiliꝛ ledit taliꝭ opatio
nõ sic aũt ex cordis nocumẽ⁹ nec sit clausa via
inter cor ꝛ mẽbra. Ex qb⁹ pz Arist.pquisitio
nẽ eẽ subtiliorẽ ꝛ magis verã qꝛ cor nõ dr̃ su/
scipiẽs.s.ab alio tanq̃ princi⁹.p̃mo inꝭ mẽbra.
Sz opi⁹.medicoꝭ ẽ magis apparẽs si qs tm̃ p
babilia sequaꝭ ꝛ ñ multũ itrin⁹.speculeꝭ: sz qꝛ
ifra doctria 6°.hec eadẽ tractãꝭ h̃ ista sufficiãt

Postea in alia.

Hic oñt varietatẽ opinionũ circa aliud mẽ
brũ ꝓpositedionis dicẽs q̃ in alia pte dionis
qua dr̃ q̃ aliqb est mẽbꝭ neq̃ tribuẽs neq̃ su
scipiẽs. Medici inꝭ se ꝛ phi inꝭ se sunt discor
des. Nã vna secta dicit q̃ ossa ꝛ cartilago nõ
sentiũt ꝛ sibi filia nõ pdurãt nisi p virtutes p
prias acquisitas a generãte p quas cuz nutri
mentũ eis affuerit sufficiũt sibi ad vniendũ: sz
iste virtutes nõ influxerũt eis ab aliqua p̃n⁹.ꝛ
iõ sunt neq̃ dãtia neq̃ suscipiẽtiavirtutẽ aliq̃

Sed 2ª secta dicit q̃ ista mẽbra nõ hñt vir/
tutes eis ꝓprias sine influxu sz ab epate ꝛ cor
de in princi⁹gnãtiõis influxerũt ĩ eis ꝛ postea
gete pmãserũt:ꝛ iõ ista nõ debẽt dici nõ suſci
pientia neq̃ aliqb mẽbrũ nõ tribuẽs dz dici ñ

UVA. BHSC. IyR_045_1

Qd intelligendū est ꝓpter qd dicit alios membra tribuere et suscipere

suscipiēs. Et tu ex hoc intellige ꝙ Auic. dicit membrum tribuere uel suscipere quia aliquā virtutē suscipit uel tribuit: ꝛ p ꝯns nō oī suscipē quia materiā opationis suscipiat ut sanguinē quia talia membra apud omnes opinionē sāguinem ab alio suscipiūt. Hec etiā intelligūt pca lorem virtutem actualē: ut sic: cuz etiam apud omnes būc a corde recipiāt nec itelligūt aiaz cū aia a princi: ꝛ generāte insit oibus. Sed p virtutē intelligūt insīm corporeū quo aia est opatia. Et lz hoc insīm sit spūs: ꝛ oēs cōcedūt spm a membris recipi: nō tm omnes dicunt hunc spm esse insīm quo aia facit nutricationem membroꝝ: qz ut qdā dicūt hoc facit p virtutem a principio gnātōis contractā q̄ spū cō seruatur ne a cōtrario frigido corrumpatur.

Medico tamen.

In hac parte ut supra dicit oñt quō hec disputatio medicis cōueniat. Dicens tria. Primū ꝙ ad medicū: ut sic nō ptinet ꝓcedere via demōstratiua in istis duab⁹ diuersitatib⁹ opinionū ita ut veniat ad veritatē demōstratiue terminandā. Dicit 2.º ꝙ etiam hec carentia demōstrationis veritatis in dictis dubitationib⁹ nō impedit cū in suis perscrutationib⁹: nec ēt in suis operationib⁹. Ubi nō. ꝙ disputatio de principatu ꝛ virtutib⁹ membroꝝ ꝛ ꝓsertī quo ad scire vtrū sint inate uel influentes partiū ad pbos: ꝛ iō demōstratio nō ptinet ad medicū: maxime cū ex principijs medicine aut demōstratis in ea: iste veritates nō possint declarari. Nō. 2.º ꝙ incertitudo istaꝝ dubitationum ea forma qua ꝓponūtur nō impedit medicū in suis perscrutationib⁹ ptinentib⁹ ad ipsuz inquantū est medicus: siue enim cor suscipiat spm aialez a cerebro tanq̄z principali inter membra in illi⁹ exhibitiōe siue nō principali medicinales cōclusiones nō' variant ꝛ parisomik intelligendū est de ope sanatio. Sed si dubitatur vtrū cerebrū imediate sit principiū effectiuū spūs aialis qui est insīm virtutis sensibil' ꝛ motiue: hec poterit afferre in vtraq̄ re. ſ. in perscrutatōe ꝛ ope impedimentū. Quod autez hic disputauit fuit ut pbs ut infra dicet. Hec rōnes Gal. 3.º interioꝝ de cerebro ꝛ corde pl⁹ cōtra archigenem concludūt.

Debet autem scire.

Hic vocet quid debet medic⁹ in hac diuersitate opinionū scire tanq̄z pbs ꝛ credē tanq̄z medicus. Et primo circa primā diuisionē. 2.º circa secundam. ibi 2.º Et de alia diuersitate.

Dicit primo ꝙ nō est curandū medico vtr cor sit cerebro principiū sentiendi ꝛ mouendi ꝛ epati principiū nutriendi aut nō. Sed bene oz scire credē ꝙ cerebrū siue per se siue p hoc habeat a corde est principiū sentiendi ꝛ mouēdi cōparatiōe alioꝝ. Et sīr epar est principiū actionū naturaliū nutrientiū Ubi nō. ꝙ oz medicū credē ꝙ alia membra a cerebro nō possint sentire uel moueri volūtarie nisi per influxum a cerebro veniente. Et vtrū cerebrū talē influxū mittat virtute cordis tanq̄z principis uel ipropria virtute: ꝛ cor tm adiuuet per accidens ad hāc spūs aialis generationē: medicū ut sic nō oportet scire. Et ita d epate respectu operationū naturaliū nutrientiū. Et dixit nutrientiū ꝓpter causam supradictam. Ad si arguit cōtra corde existente principio in defectu istarū operationū debet medicamen cordi applicari siue sit imediatū principiū siue nō: ꝛ eo nō existēte non oportet cordi medicinā applicari in istaꝝ operationū defectu: ut colligit 3.º interioꝝ ca. 4.º cōtra Archigenē: ꝙ medico est curandū scire vtrū cor sit cerebro ꝓncipiū taliū operationū. Cōfirmat ex Aueroy 2.º colliget capło de corde vbi ad litterā. Et si diceret aliquis hō ꝙ medic⁹ non habeat necessariā hanc inquisitionē dicēdo ꝙ habet eā multum necessariā. Dicendū ad primū ꝙ argumentū nō valet si vl'r intelligat ꝙ semp in barū operationū defectu medicamē sit cordi applicandū. Naz q̄nq̄z deficiūt ex egritudine cerebri quod quidē est cordis insīm. Q̄nq̄z aūt medicamē est cordi approximādū ut in syncopi. Ad Aueroym dicit negādo ipsum qz illud dicit studio ꝓdicendi Auic. Ex his primo patet ꝙ Auic. hanc questionē vtrū cerebrū tribuens ꝛ nō suscipiēs relinquit dubiā ꝛ vtrāq̄z partez velut imptinentez medico. Hoc tamen magis determinabit cuz de principatu membroꝝ querem⁹. 2.º sequit ꝙ apud omnes iuxta Auic. concedendū est cerebrū aliis membris esse principiū operationū aialiū. ſ. sensus ꝛ motus. Sed in isto termino alijs due inuniūtur expositiōes alijs. i. alijs a corde ita ꝙ hic nō inuat Auic. cerebrū effectiue concurre ad sensum cordis: imo ad illū cor est sibi sufficiens. Secūdus intellectus est ꝙ alijs intelligatur alijs a cerebro sibi enim ipsi nō ꝓncipatur. Et tūc intelligem⁹ ꝙ cerebrū etiā cordi ꝓbet spm aialez quō sentit. Et hūc secundū puto verū. Et tenendo hūc modū est ꝓmo difficultas quō cor sit membrū tribuens ꝛ nō suscipiens cum iam dicat a cerebro spm aialem suscipere. Hic dicit ꝙ cor nō suscipit a cerebro tanq̄z a primo tribuente inter membra qz illum spiritū aialem qui fit in cerebro principalius facit cor q̄z cerebꝝ. Secūda difficultas cuz cor primo viuat ꝛ vltimo moriat ut dicit

UVA. BHSC. IyR_045_1

2ᵘ tertij. Oportet ꝙ illo tpe quo viuat nō vi/
uentiᵇ alijs sentiat sine ifluxu cerebri. Hic
dicit duobᵇ modis: vnus ꝙ in ꝓncipio duz cor
viuit ante alia mēbra sentit per ifluxū ¡cerebri
patris eo ꝙ ab illo ¡spūs aialis cum spermate
ad locū generationis transiuit cū spū vitali et
nāli ꝛ cū spū gignitiuo. Nō ḡ influxit sibi a ce
rebro ꝓprij corporis sed alteri⁹. Cum aūt ppe
modū aliqd remāsit in eo de spū aiali. Se/
cūdus modus dicit ꝙ dum viuit cor alijs mē/
bris nō viuētibᵇ ipsum nō sentit nec sequit mo
uetur ḡ sentit: nā nō mouet motu volūtario sz
pure nāli q est dilatatōis ꝛ ꝯstrictionis ꝛc.

Et de alia diuersitate.

Nūc oñt Auic. qđ dictū est dicēs ꝙ in alia
diuersitate opinionū que erat de mēbro nō tri
buente ꝛ nō suscipiēte: medicᵇ debet scire tāḡ
pōs ꝛ credere tanḡ medicus quia ipse ut me/
dicus nō habet curare vtrū virtus naturalis
in tali quale est os in principio generationis i
fluxerit sibi ab epate. Aut sit virᵗ quā os me
retur p̄ua cōplexione. Aut nihil horuz sitve
rum imo sit alius modus. Sed debet credē ꝙ
hec virtus nō ꝓfluit sibi nisi ab epate qz si via
que est inter epar ꝛ os clauderet: ꝛ esset in os
se nutrimentū aptū ipsum tū non nutriet: imo
eius actio destrueret quēadmodū ꝓuenit i sen
su ꝛ motu mēbroꝝ cum restringit neruus q ē
inter cerebrū ꝛ datū mēbrū. sed tū virtus illa
est facta ossi nāli dum eius pmanserit cōple/
xio. Circa quā partē notādū ꝓmo ꝙ Auic.
videt inuere pl̄es ḡ duas fuisse vias ꝺ virtute
ossiū ꝛ taliū mēbroꝝ nutritiua. Una ē ꝙ vir
tus hec a ꝓncipio generatiōis fuerit sibi data
merito cōplexionis sue. 2ᵒ ꝙ fuit ab epate in
fluxa. 3ᵒ cōiter exponit ut si ꝺbi gr̄a: diceretur
ꝙ ab agēte vl̄i hec forma daret nō vi cōplexi/
onis: ꝛ būc modū nō puto ad mentē Auiceñ.
Nam lz dicat ꝙ a datore formaꝝ forma intro
ducatur tū vult formas esse in subiectis quas
maxime meret sua cōplexio. Posset ḡ aliᵗ
intelligi ꝙ in osse nō esset aia vel virtus subie
ctiue: sed in corde ꝛ merito illiᵗ fieret i osse nu
tricatio. Vel 2ᵒ ꝙ hec virtus nutriēdi i ꝓn
cipio nō fuerit in osse sed ifluxerit postea ab e/
pate vel ꝙ influxerit a corde ꝛ nō ab epate ut
videt velle Aueroys 2ᵒ colliget caᵒ de corde.
Nam hec nō pertinet ad medicū mō supradi
cto de alia diuisione. Nō. ḡ ꝙ Auic. dicit
medicū debere credere ꝙ hec virtus nō ꝓfluit
nisi ab epate. Cōtra hec ps videt repugna
re imediate p̄cedenti. Nam statim dixit ꝙ me
dico nō est curandū vtrū ꝓfluat. Et mō dicit
ꝙ debet credere ꝛ scire ꝙ hec virtus ꝓfluat
ab epate. Hic potest dici ꝙ non dixit prius
Auic. ꝙ medico nō est curandū vtruz ꝓfluat
ab epate uel nō. Sed nō est curandū vtruz in
principio generatōis ifluxerit ab epate vel nō
Nam medico est curandū scire a quo ꝓncipio
pendent ille operationes ut eis lesis p egritu/
dinem principij sciat qđ mēbrū curanduz sit.
Vel 2ᵒ dicendū ꝺ virtute qđ ꝓfluat ab aliquo
dupliciter pōt intelligi. Uno mō ꝙ sit virᵗ
que fiat ab alio ꝛ transmittit ad mēbrū ad qđ
ꝓfluit. Et hoc mō medicus de virtute aīe per
quā tanḡ forma ꝓpriā agit: os nō curat vtruz
ab epate ꝓfluat aut nō. 2ᵒ mō virtus pōt di
ci ab alio mēbro ꝓfluere in os. i. virtus que ē
in osse dependere in operādo ab alio membro
ꝛ ab eius influxu. ꝛ hoc mō virᵗ nutritiua os
sis ꝓfluit ab epate: ꝛ bene oportet medicū cre
dere: ꝛ illud ꝯcordat cum parte sequente que
est istius ꝓbatio. Ad secūdū dicit ꝙ hic nō
negat hanc virtutē ꝓfluere ab alio ḡ ab epa/
te: sed qualitercūḡ ꝓfluat ab alio in operādo
semp tū eo modo ꝓfluit ab epate imediatᵗ ḡ
a corde. Nō. 3ᵒ ꝙ hāc partē tertiā. s. ꝙ clau
sa via inter os ꝛ epar opatio tū ossis destrue/
retur. Exponit Jacobᵇ dupliciter. vno mō ꝙ
deficeret qualitas qua epar ossi mittit qua stat
cōplexioni ossis tanḡ forma: ꝛ sm hoc illa via
clausa patitur os. 2ᵒ mō quia sanguis aut alia
nutrimētalis humiditas caret qualitate occul
ta influxa ab epate merito cuius est sufficiens
mā nutricatiōis: ꝛ hoc mō clausa tali via os
pateret. Ex quo infert ꝙ ḡuis epar nullū spi
ritū mēbris influeret saluaret tū eius ꝓncipa
tus respectu aliorū mēbrorum quia ab eo de/
pendet aliorum membrorū opatio velut a ꝓn/
cipio dispositiuo debite nutrimētalis materie.
Et sine dubio ꝓma expositio tollerari pōt: sz
2ᵒ nō ꝓuenit Auic. Nam Auic. in textu dicit
ꝙ clausa via ꝛ si os nutrimentū haberet aptū
operatio eius in nutrimentū destrueret mō de
ficiēte tali qualitate os nō haberet nutrimen/
tū aptū. Patet 2ᵒ ꝙ cozzelariū non sequit
Nam lz ab epate dispositio materie dependēt
nō tū inde dī principale mēbrū sicut nec stōa/
chus dicit principale mebrū lz chilū generet.

Preterea apud ipsum nō dicit principale
etiā large loquēdo nisi mēbꝝ gnātiuū. Insti
necessario effectiue cōcurrētis ad cōseruatio/
nem speciei uel idiuidui quod nō faceret epar
ex capite dicto. Deli⁹ ē ergo dicere ꝙ defici
at qualitas: ut dicit ꝓimᵘ modᵘ. Aut spūs na/
turalis qui sui subtilitate cito dissoluit ꝛ in mē
bro nō remanet nisi nouiter influat a ꝓncipio
ut dicam statim. Nō. 4ᵒ ꝙ illa comparatio
quam facit Auic. ꝙ ita destrueret opatio ossis
clausa via inf ipsū ꝛ epar quēadmodū fit i sen

UVA. BHSC. IyR_045_1

su & motu cū neruus ꝓstringit ⁊c. Pōt intelligi multis modis. vn⁹ est q eq̄ cito ⁊ sūr ꝓpter defectū influx⁹ epatis clausa via ⁊c. destruet opa⁹ nutritiue ost sicut sensitiue clausa via neruoꝝ

Sed tūc restat difficultas qūo hec virt⁹ dī ossi nālis q̄diu ei⁹ remāserit cōplo ⁊ nō ita in virtute sensitiua cū vtraq; eq̄ a ꝑncipali depē/deat Ad qd dī q virt⁹ ifluēs a cerebro pōt retrahi a cerebro stāte sanitate mēbri. i. spūs i fluēs merito cui⁹ virt⁹ in mēbro exīs pōt opari sensū pōt retrahi a cerebro: ut pz in sōno: sz nō ita est de spū nāli ab epate trāsmisso qz retrahi nō pōt. ita enī fact⁹ est cōnatural mēbro cui influxit. Ex hoc etiā pz q nō obstāte q opatio virtutis pēdeat in esse ab influxu epatis sicut opa⁹ sensus pēdet ab influxu cerebri. Una tñ istaꝝ virtutū in operādo dī inata. s. nutritiua eo q opari sufficit p solū spm̄ ita apꝓpriatū, ut retrahi nō possit sz per talē solū nō sufficit opari virt⁹ sensitiua: ⁊ iō hec talia q̄ nō sentiūt ⁊ nō mouent vicūt a Gal. bñe virtutē inataz tm̄. Mā eoꝝ virt⁹ licet vere in operādo dependeat ab influxu tñ nō dī influēs sicut sensibil ⁊ motiua. Patet 2⁹ ex hoc intellect⁹ vltie partis lacte q hec virt⁹ est ossi facta natural oū ei⁹ p/māserit cōplexio. Mā quo ad opari hec virt⁹ pēdet tm̄ a spū apꝓpato ita q nō necessario ab illo q sub forma spūs cōis stat i mēbro. ali⁹ modus exponēdi ē q nō tā cito deficit opatio nutritiua clausa via sicut opatio sentiēdi: ⁊ iō virt⁹ natural est dicta inata respectu sensitiue. Cā aūt nō deficiēdi ita cito est qz spūs ille fit inatus ⁊ sufficit opari etiā sine alio influxu nō sic est de sensu ⁊ motu. Ex qb⁹ fm Auic. pz solutio ad qōnez q̄rentē: vtrū ossa ⁊ silia mēbra bñt virtutē inatā tm̄. Mā ut ex dict pz ⁊ b⁹ nomē virtus dī qñq; de aia ꝓnotādo ipsā posse in opa vite: qñq; de instō qualitatiuo: qñq; de spū. Sumēdo aūt virtutē ꝑ aia siue ꝑ ꝑncipali ꝑncip⁹ opationū vite mēbro vtrū hec virt⁹ q dī natural apud medicū ⁊ vital sit inata. i. ñ influxa ab alio mēbro vult Auic. eē ipertinēs medico nec patē viā medico ad hāc veritatez terminandā. Et sic nō est verisile Gal. de tali virtute ⁊ mō essendi in mēbris itellexisse cū dixit hec mēbra bñe virtutē inatā tm̄. hec enim qō ē phica ⁊ nō medicinales. Nec quo ad cōclusiones medicinales sequit varietas qcqd i ista qōne dicat. Sed de qualitate uel spiritu quibus mediantib⁹ anima in mēbris operatur vtrum sint in membris influētes ab alijs hoc oz medicū credē ⁊ quo ad hoc dz fm Auicē. sententiā credē q virt⁹ nālis fluit ab epate. nā exptū est q defectu exīte in epate mēbra non nutriūtur. Et si nutrimētū aptū haberēt verū tñ hec virt⁹ respectu aial pōt dici inata mō supra expōsito. Ex quib⁹ patet monachū sup 2⁹ tegni incōuenienter repbendere Gal. Et si quer⁹ a pho in ꝑmo intellectu viz in mēbris istis virt⁹ que ē principale agēs opa vite ifluat ab alio ꝑtin⁹ Dicendū q in hoc sunt multi modi ꝓbabiles. Quidā enīz dicūt tales virtutes eē ꝓprietates aie q tñ nō dicūt aliā eēntiā q̄z essentiā aie. Dicūt 2⁹ bas ꝓprietates informare mēbrū qb tñ nō bz ꝑ forma aie essentiā: ⁊ si eēntia aie sit ibi ꝑ pūtiaz. Dicūt 3⁹ q hoc mō ꝓtingit vnū mēbrū informari vna virtute ⁊ nō aliud sicut oculus informat virtute visiua ⁊ nō auris. Dicūt 4⁹ q mēbroꝝ qb⁹ i formatur aia est coꝝ uel sibi ꝓportionale a quo oēs virtutes particulares fluūt ⁊ alia mēbra: Et iō fm hūc modū solū coꝝ est mēbr bñs virtutē inatā tm̄. Reliqua aūt oia mēbra bñt virtutē influentē: nec tñ est credendū inꝛ hāc opinionē coꝝ bois esse boiez ⁊ asini asinū: qz ⁊ si aia informet coꝝ nō tñ cū illo cōponit vnū sed cū toto subiecto. Et fūt ad istas ꝓclusiones ꝑbandas q̄dā psuasiue rōnes. Et illud videtur inuere Aristo. in li⁹ de motu aialiū cū dixit oz existimare animal cōstare quēadmodū cimmatē bñ legib⁹ rectā ⁊c. quā ꝑ te videas Quidā alij dicūt aiaz q̄ est tal virt⁹ dari a generāte ⁊ nō a coꝝde qz cū virt⁹ spmat possit generare coꝝ poterit etiā alia mēbra gnāre. Sed ꝺ hoc etiā dicet infra ca⁹ de virtutib⁹ nālib⁹ ministrati Et lz ꝑma positio sit mihi verisilior. 2⁹ tñ est bodie eoꝝ apꝺ medicos. sic etiā cū circa hāc materiā q̄rit viz oia mēbra nr̄i corpis sint eiusdē speciei est qō nihil ad medicinaz ꝑtinētes. Mā sine dicat vtputo q nullū mēbrū bois est in specie ꝓprie sz solū ꝑ reductionem in specie bois qz ps bois sz nō cōpleta qb ad esse specifice substātie req̄rit siue dicat q sint eiusdez spēi ꝓpter forme eoꝝ idētitatē diuersimode tñ in illis operantē ꝓpter varietatē instrōrū siue 3⁹ dicat q sint diuersaꝝ spērū in qb⁹ tñ aia vna opat nō ē curādū: sufficit. n. medico scire quo req̄rant influx⁹ ab aliquo mēbro ad hāc vel illā opationē ⁊ quō nō quantū pūti qōni spectat.

Et tunc quidem.

Hic exequit⁹ ut dī pr⁹ Auic. ponēdo tertiā generalē distinctionē. Et diuidit in duas partes ꝑmo ponit illā. 2⁹ mēbra distinctōis declarat 2⁹ ibi. Mēbra vo ꝑncipalia De pr⁹ dicit q ex dicte diuisionis pr⁹ posite declaratōe explanabit medico habitudo mēbroꝝ vni⁹ alteri⁹ diuisionis. Et est q mēbroꝝ q̄dā sunt principalia q̄dā seruiētia principalib⁹: ⁊ q̄dā absq; seruitio ⁊ nō principalia Ubi nō. q hoc maxime nō ex notitia ꝓcedēs cognoscit pūtis diuisionis mēbroꝝ habitudo. Mā si aliqua sunt mē/

Quare dicit materia de inata ⁊c nālis & q sunt ista membra q hūt huiusmodi virtutes. dicitur g.d. 2⁹ ⁊be.

UVA. BHSC. IyR_045_1

bra tribuētia illa erūt principalia mō p̄cipue statim exponēdo ꝛ qz nō sūt tribuētia nisi alia sibi aut p̄parādo aut ꝺserēdo subfuiāt: iō erūt principalib⁹ seruiētia sz q̄dā sūt q̄ nec deferunt nec p̄parāt spāl'r p opatiōe p̄ncipal': iō illa sūt nō p̄ncipalia ꝛ sūt absq; seruitio Nō. 2°. seruitū sumi tripl'r: aut p actōe uel passione. 2°. p utilitate. 3°. p opatōe mēbri appꝛopate p̄ncipali subseruiētē mō cōstat q̄ membra nec primo mō nec 2° inueniūtur absq; seruitio sz 3° modo

Membra uero.

Declat mēbra diuisionis istⁱ ꝛ solū primū ꝛ secundū cū tertiū sit notū ex negatiōe illoꝝ. Et diuidit i duas. ibi 2° mēbroꝝ ꝺo serui. prima i duas: primo eni facit qꝺ dictū ē i gnē. 2° spāl⁹. 2°. ibi. Scꝺm ꝺo. Dicit primo q̄ mēbra principalia sūt illa q̄ hūt princi⁹ primaꝝ virtutū q̄ sūt ad hoc nccie ut spēs uel indiuiduꝫ pmaneat. Nō. p̄mo q̄ virtutes dicunt p̄me aut tpe sicut vegetatiua ut videt Aris. velle 2° ꝺ generatōe. Aut dignitate ut cognoscitiue aut cōitate ut vitales ꝛ nāles ꝛc. Et cōit ħ expo/nūt doctoꝛes p̄maꝝ cōitate. s. Naz naturales nō sūt p̄me dignitate. Sed ego credo p̄iaꝝ intelligendū eē nō suplatiue sz ut iportat aliquā excellentiā sicut ꝺr famosissimo qz valde famoso primaꝝ igr̄ virtutū itelligat valde excellentiū. Et Aui. declat quā excellentiā debēt hre qz. s. sūt ad hoc nccie ut species aut indiuiduū pmaneat. Nō. 2°. q̄ mēbra p̄ncipa⁹ hre i se princi⁹ talū ꝺtutū diuersimode opinat apꝺ diuersos. Nā Plato ꝛ Gal'. q ipsum seq videt ꝺcit q̄ sūt differētie eēntial'r aie i vno hoie. s. tres aut quatuoꝛ ꝛ i quolibet principali p̄serti triū fundamētal'r est vna aie essen⁹ q̄ est princi piū a quo fluūt po⁹ vni⁹ generis ut sensitiua a cerebro ꝛ nutritiua ab epate ꝛ vital' a coꝛde. Princi⁹ g̃ ꝺm hāc viā istaꝝ virtutū essent aie essentie. Alij ꝺo ponūt aiaz eē vnā totā i qualibet pte. ꝛ iō oē mēbꝝ ꝺcit hre p̄ncipiū ꝺtutū nccie ad indiuidui pmanētiā qꝺ ē aia: oz g̃ sup pleri būc textū apud eos. Nō. q̄ ꝺtus qñz ꝺr de re effectiue ꝯcurrēte ad opatiōes aie: ꝛ qz spūs effectiue ꝯcurrit ad illas iō spūs ē ꝺt⁹

Nō. 2°. q̄ reꝝ cōcurrentiū ad opa aie q̄daz nccio saltē in sui spē cōcurrint ad pmanētiaz indiuidui uel spēi. s. spūs vital' q in coꝛde gnāt tiu⁹ q in testicul'. Quidā aūt nō cōcurrūt necessario sicut ꝺbi gra spūs q visiu⁹ est Nō. 3°. q reꝝ q̄ i nob generāt q̄dā sūt nccie ad indiuidui ꝛ spēi pmanētiā sz nō effectiue ꝯcurrūt ad h° imo nāl'r ut ch'l' q i stōacho generat: ꝛ iō iste qz nō effectiue cōcurrūt ad idiuidui pmanentiā nō ꝺcunt virtutes: hoc g̃ mō illa mēbra q̄ p aīam suā ꝛ cōplexionē ꝓducūt ea instra aie q̄ effectiue ꝯcurrūt ꝛ necessario ad cōseruationē idiuidui uel spēi ꝺcunt hre in se p̄nci⁹ paꝝ virtutū ꝛ principalia. Et hoc° a Marsilio et Jacobo res ista limitat'. Nā cōciliatoꝛ Bin⁹ ꝛ Sētil' ad saluādū plura principa⁹ nō bñ verba limitāt nisi q̄ ꝺcūt q̄dā esse vere ꝛ q̄dā manifestatiue p̄ncipa⁹. Et coꝛ vere ꝛ alia ꝛia manifestatiue. Et hec nō plene sufficiūt nisi apꝺ illos q ꝺcūt virtutē eē ꝓprietatē aie fluentez ab ea quā ꝺcūt p̄mo a coꝛde fluē tanq̄ ab illo in quo pri⁹ radicat' aia. ꝛ bas tres: vitalē coꝛdis: aialez cerebri: ꝛ nālez epat̄ eē p̄ias virtutes ab aia fluētes cū sit q̄libet in suo gnē p̄ma Aui ꝺo bas nō ponūt nō p̄nt hoc ꝺicē. Et iō isti alij q bas nō ponūt distinctas ad būc aliū modū diuerterūt. Sed tn̄ mihi videt q̄ hec limitatio nō sufficit etiā ꝺicēdo q̄ nō sūt iste virtutes qualitates aie ab ea distincte ut volunt.

Et suppono q̄ oēs ptes quātitatiue stōaci vel pulmonis sūt nccie ꝛ effectiue cōcurrētes ad idiuidui pmanentiā mō ꝺcō qz in sua specie. necesse est eni aliquā partē talē cōcurrē. ꝛ hoc faciūt bee partes tanq̄ aie instra Suppono 2° q̄ aliq̄ tales ptes fiūt ꝛ pducūt a stomacho ꝛ pulmōe p actū virtut̄ nutritiue ut cōstat: ꝛ tūc sequit q̄ stomach⁹ ꝛ pulmo iuꝫ istoꝝ expōnez eēnt principalia qz hūt princi⁹ pductiua instroꝝ aie nccio effectiue ad idiuidui pmanentiā cōcurrentiū. Et iō ꝺco q̄ oz ad dere plib⁹ mēbris cōiuz isto° mēbra princip⁹ sūt illa q̄ hūt princi⁹ pductiua istroꝝ aie plib⁹ mēbris cōiuz q̄ sūt nccio effectiue cōcurrētia ad indiuidui uel spēi pmanētiā. Et hoc cōuenit solū coꝛdi cerebꝛo epati ꝛ testicul'. Nā generāt spūs q nō tm̄ exītes in eis sūt opatiui sz etiā in alijs mēbris: ꝛ iō ꝺcūt coia instra: ꝺm g̃ hāc significatōz largā p̄ncipal' mēbri Auic. cōcedit pla eē principa⁹ mēbra ꝛ non sumēdo principale ut iportat primū in gnē mēbroꝝ. h° eni mō ꝺm Aristo. mentē solū coꝛ posuisz principale in aialib⁹ coꝛ hūtib⁹ sicut Aristo. posuit vbicūq; de hac materia loquit'. Et qz in hoc⁹ significādi nō est ābiguū multa esse principa⁹ iō Auic. in hoc nō narrauit opinionū varietatē sz p certo habuit pla eē principalia Ulti⁹ nō. q̄ int mēbra q̄ hoc mō ꝺcunt principa⁹ q̄dā ꝺcūt principaliora ut coꝛ q̄dā min⁹ ut testiculi. Et q̄dā medio mō ut cēbrū ꝛ epar. De q bus duob⁹ qꝺ sit principal⁹: vide 4°. huius.

Secundum uero.

Hic special⁹ notificat mēbra princip⁹ ꝛ diuidit in duas. pri⁹ eniz notificat q̄ ꝛ quare sint aliqua mēbra princip⁹ p ꝓseruatiōe indidui 2° speciei. 2°. ibi. Sed ꝺm spēi. Dicit pri⁹ q̄

UVA. BHSC. IyR_045_1

mẽbra ꝓncipa⁹ ꝫz durabilitatẽ singlariſ. i. qnẽ bñt ꝓncipiũ vtuꝫ nccie ad indiuidui ꝛfuatõz mõ expoſito⁹ ſũt tria. ſ. cor qz ipſuz eſt ꝓncipiũ ꝓme vtuꝫ ꝛ vite: ꝛ cẽbrũ qz eſt ꝓncipiũ ſentiendi ꝛ mouendi. ꝛ epar qõ eſt ꝓncipiũ vtuꝫ nutritiue. Circa ptẽ nõ. ꝙ vnũqõqz boꝝ triũ mẽbroꝝ gñat ſpm̃ q eſt inſtm̃ cõe aie nccio ꝫ fectiue ꝛcurrẽs ad ꝛfuationẽ indiuidui. Maz ſpũs vitaľq a corde ꝓcedit eſt effectiue ꝛcurrẽs nccio ad oẽm opationẽ bois ut eſt viuens ꝛ iõ hec dr̃ vt⁹ pri⁹. ꝛ vita qz p̃bet alijs mẽbris vitã deficiẽte ꝯ hoc ſpm̃ idiuiduũ deficẽt. Sicľ in epe fit ſpũs naľ aut abſolute qz epar illũ ſpiritũ gñat dãdo ſibi ſubſtãtialẽ formã aut ꝫz qd qz epar nõ dãdo ſibi formã ſubalez facẽ tñ ipm nutritiuũ q eſt tũ ſufficiẽs ꝓncipiũ faciẽdi nutricationẽ mẽbroꝝ ad q̃ deſerť: lz hãc nõ faciat ſine vitali. Sicľ mõ cẽbꝝ gñat aialez q nccio effectiue ꝛcurrit ad oẽz ſenſũ ꝛ motũ volũtariũ. ꝛ ſic ſine iſtis effectiue ꝛcurrẽtib⁹ vita ꝛſeruari nõ poſſet. Qd ãt hec mẽbra tales ſpirit⁹ generẽt videť ꝛuinci expiẽtia rõe adhibita et iſtis trib⁹ mẽbris vere ꝛuenit rõ ꝓncipaľ, ſcdz ꝙ ꝫ ſumiť. Sed ad denotandũ ꝙ non q̃libet iſtoꝝ eſt ꝓmũ in genẽ mẽbroꝝ. dixit Auicẽ. de corde ſp ipz eſt ꝓncipiũ vtuꝫ ꝓme qõ nõ dixit i alijs lz de corde ſit manifeſtũ ꝙ ẽ ſpũs ꝓncipiũ vitaľ p aterią trãſeũtẽ. Et de cerebro qõ eſt ꝓncipiũ aiaľ ſpũs: tñ in epẽ videť res magiſ ãbigua: ꝛ iõ ꝓmo colliget dr̃ ſpũs ſunt duo. ſ. ſpũs apparẽs in corde ꝛ ſpũs apparẽs in cerebro ſz i epate nõ appet p viã ſenſus eẽ ſpũs Et Haľ. in tegni noiat ſpũz vitalẽ ꝛ aialez nõ noiando nãlez. Et in 3⁰. de igenio poſuit rẽ ſ̃b dubio. ꝛ iõ aliq volũt ſanguinẽ q i epate gñať effectiue p ſe ꝛcurrẽ ad ꝛſeruationẽ idiuidui Quõcũqz tñ ſit ad ſaluãdũ ꝓncipatũ epaꝫ mõ loquẽdi. Aui. videť meli⁹ ponẽ ꝙ ep gñat ſpũz nãlẽ. nã Aui. s̃ dixit ꝙ ſi os b̃ret nutrimẽtũ aptũ ꝛ via inť epar ꝛ os claudẽť os nõ nutriretť ꝛ hoc nõ niſi ꝓpť ſpũs ab epe veniẽtꝫ defectũ.

Sed ſecundum.

Notificat mẽbra principa⁹ q̃ ſũt talia r⁹. cõ ſeruatõis ſpẽi. Et diuidit in duas: qz ꝓmo facť hoc 2⁰. ſpaľ. teſticꝝ notificat iuuamẽta: ꝛ neceſſitatẽ: ibi 2⁰. Neccitas vo Be pria dicit ꝙ mẽbra principa⁹ ꝫm ꝛſeruationẽ ſpẽi ad ſenſũ datũ s̃ ſũt hec tria. ſ. cor: epar ꝛ cẽbꝝ. Et cuz hoc ſũt teſticuli ꝫm medicos q ad vnã rẽ ſunt neceſſarij ad aliã ſũt iuuati. Circa quã ptẽ nõ. prio ex bis q̃ dicũť 20. tertij ꝺ cauť ſpmaꝫ ꝛ 21⁰. de gnãtõe embrionis. ad faciẽdũ ſpma ñ ſolũ ꝛcurrit vt⁹ teſticuloꝝ ſz virt⁹ vniuſcuiuſqz boꝝ triũ principaľ ꝙ teſticuloꝝ virt⁹. vñ ibi dr̃ ꝙ oz ꝙ fit ſpmati ex oi mẽbro pricipali fõs Et iõ hec mẽbra generãt uel ꝓducũt iſtz cõe nccio effectiue ꝛcurrẽs ad ſpẽi ꝛſeruationez q̃ p actũ gnãtõis ꝛſeruať. Spma eni effectiue ꝛcurrit ad feť gnãtõez Nõ. 2⁰. ꝙ lz Arift. 2⁰. de generatõe aialiũ viſũ fuerit ꝙ teſticuli ñ generãt ſpma ſz ſint tanꝙ ſuſpẽſoria ãpliãtia vaſa ſpmatica. Cñ apud medicoꝝ mẽtẽ ꝛ vita tẽ nõ eſt ita qz in bñtib⁹ teſticulos ipſi imediate ſpma generãt lz in vtute alioꝝ principaliũ. Et ꝓ hoc vide ſcripta ſup 2⁰. tegni. Ex bis pz ꝙ alia tria pricipalioza ſũt ꝙz teſticli. Pz 2⁰. ꝙ iſta duplr̃ ſunt pricipalia teſticuli vo vno⁰ tm̃. Nõ. 3⁰. ꝙ teſticuli ſũt neceſſarij ad vnã rẽ ſm medicos. ſ. ad ſpmaꝫ gnãtionez: ꝛ hoc ſm mentẽ Haľ. ut infra dr̃ eſt vez tã de teſticulis mulieꝝ ꝙz viroꝝ. Sũt etiã iuuatiui ad aliã rez ut ſtati dr̃: qz res illa aut nõ ex toto pẽdet a teſticuľ aut nõ ẽ neceſſaria ad ꝛſeruationẽ indiuidui vel ſpẽi. Vel 3⁰. dicũť iuuatiui ad hãc ſecundã rẽ qz nõ niſi ꝓpter meli⁹ eẽ ſic factũ eſt Nã eoꝝ q̃ i aialib⁹ a nã quedã fiũt ꝓpť neccitatẽ quedã ꝓpť meli⁹ ut barba viris ꝛ mamille eiſdẽ. Et illa que ſũt pp meli⁹ nõ obſtãte ꝙ ad aliud meli⁹ ꝛñduz ꝓ q̃ ſunt fcã ſũt nccia tñ nõ dñr abſolute fcã ꝓpť neccitatẽ ſz pp iuuamẽtũ

Neceſſitas uero.

Hic declarat neceſſitatẽ ꝛ vtilitatẽ teſticuloꝝ dicẽs ſpaľ. primo ꝙ neceſſitas teſticuloꝝ eſt ut generãt ſpma qõ ſaluat genelogiã. i. ſucceſſiuã generationẽ. Dicit 2⁰. ꝙ iuuamentũ teſticuloꝝ eſt ad vandũ cõplementũ foꝛ. et ad hoc ut ꝛſeruet cõplo maſculina ꝛ feminina q̃ cõpkones ſũt accñtia iſepabilia qbuſdã ſpẽb⁹ aialiuz ꝛ nõ ſũt de reb⁹ ingredientib⁹ eſſentiam aiaľ. Ubi nõ. ꝙ vtꝫ teſticuli gnãtõi ſpmaꝫ ſũt neceſſarij tanꝙ ipſũ generãtes ẽ qõ: i qua diſcordare videnť Ariſto. ꝛ Haľ. Nã Ariſto. primo de gnãtione aialiũ vult teſticuloſ nõ generare ſpma nec ad hoc eẽ nccios. Cuľrõnes ſũt: pria qz in multꝫ aialib⁹ emittẽtib⁹ ſpma nõ ſũt teſticuli ſicut ſũt piſces ꝛ ſerpẽtes. 2⁰. qz ut dr̃ 3⁰. de hiſtorijs ca⁹. pri⁹. Taurus poſt abſciſionẽ teſticuloꝝ ipregnauit vaccã 3⁰. qz ſpma manifeſte inuenť in vaſis ſpmaticis ꝛ nõ in teſticulis. 4⁰. qz manifeſte videnť ꝫbi ſurſuz teſticuli in bñtibus teſticulos exť: ꝛ hoc nõ ẽ niſi qz hec vaſa tali tpe ꝫbũtur ad ſpma emittẽdũ. 5⁰. a teſticulis invirgã nõ eſt vie exit⁹ ſpermatis ſz bñ per vaſa. Imaginať ꝯ Arift. ꝙ nõ ſunt neceſſarij in gnãtõe ſpermaꝫ: ſz multũ ꝓſunt qz teſticuli ponunť ad hoc ut vaſa ſeminaria ſuſpendanť ꝛ teneanť apta ut per ea ſperma trãſire poſſit boza coit⁹ ꝛ ipelli ſicut lapilli qdã qb⁹ textoresvtũtur ad tenẽdũ aperta fila per que nauicula inter ſtamina oz trãſire. Sũt etiã qbuſdã aialib⁹ ſuſtentaculũ inuolutiõis vaſoꝝ. Nã ꝙadmodũ nã aialia vozatia

UVA. BHSC. IyR_045_1

fecit cū vnico ītestino ⁊ raro: ita etiā aialia ve
locissimi coitus fecit cum vasis seminarijs re/
cū ſz illi q ſūt morosi coit⁹ ut ſpma magis dige
rat bñt seminaria vasa iuoluta ad būc finē cir
ca testiculos sic̄ inteſtina circa meſenteriū iuol
uūtur. Ad aūt abscisis testicul⁹ aialia fiunt
ſterilia est q⁹ hec vasa aut p illud incidunt⁹ aut
q⁹ exiccant⁹ ⁊ ꝯbunt⁹. Sed ꝯ bāc Arist. posi
tionē ples vident⁹ esse rōnes. Pri⁹ q⁹ in aiali
bus bñtib⁹ testiculos int⁹ nō videt⁹ aliq̄d horuꝫ
inuametoꝫ in testicul⁹. 2⁹ q⁹ tpe coit⁹ quorūdā
aialiū sēl in āno coeuntiū testiculi eoꝫ inueni/
unt⁹ magni apparētes in alio tpe ita parui ſūt
ut nō percipiant⁹: ⁊ hoc nō esse nisi q⁹ ſūt pro
tūc pleni ſpermate 3⁹ q⁹ ꝯctio testiculoꝫ sur
sum nō faceret vasa lata hora emissionis semi
nis. 4⁹ q⁹ testiculi manifeste per vsum coit⁹ tu
mescūt. 5⁹ q⁹ superpositio narcoticoꝫ reddit
ſterilē: ſz hoc argumentū ſit debile. Voluit
g̃ Gal⁹ ⁊ medici ꝙ testiculi nō ſūt vnicuiq̄ aia
li generāti ſperma necessarij ſz ſūt q̄busdā spe
cieb⁹ aialiū necessarij ad generationez: q⁹ ipsi
ſūt generātes ſperma q̄d maxie apparet ex ſili
tudine carnis i colore ad ſperma. nā sicut ma/
mille lac generāt albū ⁊ epar ſanguinē rubeū
ita est de testicul⁹ re⁹ ſpermatiſ. Sperma g̃ ⁊ ſpi
ritus gignitiu⁹ ſz pendeat ab alijs trib⁹ ꝓncipa
libus mēbris in talib⁹ aialib⁹ testiculos bñtib⁹
gnāri tñ nō pñt ſine testiculoꝫ ꝯcursu: ⁊ iō po
nūtur testiculi ꝓncipale mēbꝝ q⁹ generāt ſpm
gignitiuū q est instrm gnāle nccio effectiue cō/
currēs ad ſpēi ꝯseruationē: ⁊ hoc maxie verū
est de viroꝫ testicul⁹. Nā de testicul⁹ feminaꝝ ñ
ita ꝯcordit dr ⁊ viā medicoꝫ sequendo Auic̄.
dicit in parte pñti ꝙ ad sperma generandū ſūt
necessarij q̄d sperma geneologiā seruat. 2⁹
ꝓncipal⁹ nō. ꝙ q̄uis testiculi ſm istos generē
tur ſperma: tñ ſtat ſperma q̄ñq̄ in vijs q̄ ſunt
inter testiculos ⁊ virgā retineri aliquanto tem
poze: ⁊ in q̄nbuſdam notabili temporevalde.
Et ideo dicunt potuisse ꝯtingē ꝙ tbaur⁹ post
castrationē ipleuit vaccā ex ſpermate in eo ge
nito añ castrationē. Circa ſecundū dictū ꝙ
testiculi ſūt iuuatiui in cōplendo formā. Nō.
ꝙ per formā possum⁹ hic intelligē pulcbritudi
nem que in viris iuuat⁹ per testiculoꝫ pñtiam
calorem in totū reflectentiuꝫ. Añ cū castrant⁹
perdūt barbā ⁊ multa ad decorem viroꝫ per/
tinentia. Aut dr compleri forma quo ad posse
operari in que nāliter inclinat⁹. ſ. generationē
ſz pmū plus placet. Nō. 2⁹ ꝙ masculina cō
plexio ⁊ feminina ſūt facientes ad hoc ut ma/
sculus possit in opus masculi ⁊ femina in opus
femelle ut sic: Nam enī ut ſumit⁹ pmo de ge/
neratione ca⁹ pmo est aial generatiuū sibi ſili⁹
in aliud. Et femina est aial generatiuū i ſe ab
alio. Per testiculos g̃ masculi⁹ est potens gene
rare: boc mō ⁊ femina q⁹ abscisis neuter pos
ſit in op⁹ in boie ⁊ aialib⁹ alijs testiculis ad ge
nerationē indigentib⁹. hoc g̃ mō a testicul⁹ cō
plexio masculina ⁊ feminina cōseruat⁹ Vel
aliter cōplexio masculina per quā inclinātur
aialia masculis conuenientia facē. Nā q⁹ di/
ctū est est poti⁹ nccitas q̄ vtilitas. Nō. 3⁹ ꝙ
cause efficientes masculū in matrice aut femel
lā sumūt⁹ a dispositionib⁹ ſpermatiſ viri. Pri/
mo ut ſi ſperma ſit multū in quātitate calidū i
cōplexione bñ digestū globoſū groſſū ventens
a dextro testiculo ⁊ a rene dextro ⁊ ab bomie
fortis corporis carnis mediocris duritiei ma
gnoꝫ testiculoꝫ ⁊ apparentiū venaꝫ. Et binc
est ꝙ rustici ligāt ſinistrū tauri testiculū cū ma
sculū volūt cōcipi. Et bec qdem inter cās mo
uentes particulares est principalioꝫ ut ſumit⁹
4⁹ de gñatione aialiuꝫ. Sumūtur 2⁹ a dispō
cordis fet⁹ ita ꝙ cor fet⁹ int⁹ fet⁹ mēbra est cā pri
ma ⁊ principal⁹ mouens ad generatiōez ma/
sculi. Nam cū cor ſit primū in generatōe vide
tur facē ad alioꝫ formatiōez: ut 2⁹ de generati
one aialium: ⁊ 4⁹ ſpāliter ſumit⁹ ita ꝙ cor cali/
duꝫ ⁊ tēperamento vicinū est cā masculinitatiſ
⁊ eꝫ cor frigidū ⁊ debile. Sūit 3⁹ cā ex par
te matricis ita ꝙ matrix calida aut tempera/
mento vicina ⁊ latus dextrū cum i ipſum sper
ma ceciderit ſunt cā masculinitatiſ: ut patet i af
fozismo. Mares qdem in dextris: femine vo
in ſinistris magis. Et ab Auic̄. 21⁹ tertij ca⁹ b
cauſis masculinitatiſ ⁊ ca⁹ de regimine ei⁹ colli/
gi pōt. Sumit⁹ 4⁹ a dispōne menſtrui nā cū
menſtruis mūdificata est mulier est aptior ma
sculū cōcipē: ⁊ cū est in fine menſis cōcipit pl⁹
muꝫ feminā aut bermosodritā ut 21⁹ tertij bu/
ius aūt cā est q⁹ ſanguis remanens post men/
ſtruoꝫ emissionē est purioꝫ ⁊ minus aquoſus ⁊
magis digestus ⁊ ille est mā fet⁹ q⁹ p tūc ꝓcipit.

Sumit⁹ 5⁹ ab accūntib⁹ aie mulieris in bora
cauſus ſpermatiſ in matricez. vñ Aui. pcipit 21⁹
tertij ca⁹ b regimine masculinitatiſ ꝙ bac bora
mulier ſuaꝫ figat imaginationez ſuper mascu/
lum nobilez. Sumit⁹ 6⁹ a cauſis ſupercele/
ſtib⁹ masculū aptā facē: vbi gra ſi dñs revoluti
onis ſit masculinās ⁊ in 4⁹ masculina: ſumitur
7⁹ ab extrinſecis occurrentib⁹: vbi gra flat⁹ bo
ree est cauſa generatōis masculoꝫ ſm Arist.
6⁹ historiaꝫ. Sed quedā difficultas circa di
cta occurrūt: pmo enī videt⁹ ꝙ a ſpermate pri/
cipal⁹ inter particulares cauſas nō pēdet ma
sculinitas ⁊ femineitas: q⁹ ab illo pendet ma/
gis ſexus differentia ſm cui⁹ variatiōez equa
lem maioꝫ ſit in fetu trāſmutatio ſed per equa

UVA. BHSC. IyR_045_1

lem variationem menstrui maior fit varietas in setu q̄ spmatī ĝ magis pēdet varietas maris ꝛ femine a mēstruo q̄ a spmate. Maior ē clara minor ꝓbat qz stante varietate specifica spmatī ꝛ idētitate menstrui generant eiusdem spēi spāliſſime aialia: ſz cū varietate specifica mēstruoꝝ ꝛ specifica idētitate spmatī generāt aialia specie differētia ĝ ꝛc. Maz si Tigrides coeūt cū cane femina generant canes veloces q̄ fūt eiusdē spēi cū genitī p coitū taliū canum adinuicē: ut sumit. 3°. de generatōe aialiū ꝛ 7°. de hiſtoriis. Et nulli dubium qn spmata tigridis ꝛ canū fūt differētie specie. Sed ex duob⁹ spermatib⁹ tigridis quoꝝ vnuz initiat in tigridem feminā ꝛ aliud in canē nō gnāt eadē specie ut ꝓstat. Cōfirmat stat duo aialia p cōcubitū eē genita eiusdē spēi spāliſſime: ꝛ tamē spma a qb⁹ genita fūt esse diuersaꝝ spēꝝ: ꝛ sic mīres ĝ idētitas specifica uel diuersitas nō pēdet ex idētitate specifica spmatī uel diuersitate ĝ ex varietate dispōne spmatī non pēdet diuersitas sexus. 2°. difficultas est qz nō videt q̄ ex calido spmate ꝛ digesto fiat gnāt⁹ masculus alijs ipedimētī sublatī ꝛ ex frigido femina ꝑmo qz tūc seqret nunq̄ debē generari mulū masculū: ꝓñs ꝓ experientiā. Et ꝓbat ꝓña qz quocūq̄ spmate asini est spma eq generatiuū tñ femelle in equa calidi⁹ ꝛ magis digestū: ĝ si spma illud ꝑpt sui frigiditatē est generatiuuz femie nullū asini spma in eadē matrice ꝛ alijs parib⁹ erit generatiuū masculi: ꝛ sic nō gnābit vnq̄ mulus. Cōfirmat in eodez ꝑncio. a est spma calidi⁹ ꝛ magis digestū q̄ b alijs parib⁹ ꝛ ex a generabit femina ꝛ ex b masculū: ĝ non pēdet masculus alijs parib⁹ a caliditate spmatis ꝛ femina a frigiditate: ꝓña nō. Et assūptū patet capiēdo duo spmatavnū eq aptū femina re in matrice eque. Aliud asini ī ꝓsili oino matrice qb⁹ generabit muluz mare: ꝛ ꝓz q̄ spma asini est frigidi⁹ spmate equi. Cōfirmat 2°. q̄ spma virtuosi⁹ est magis masculinās ſz sperma calidū r.ⁿ spmatī tpati est min⁹ virtuosuz cū viri⁹ sequat tpamentū: ĝ quodlibet semē tēperatū quolibet calido alijs parib⁹ est magis masculinās: ꝛ sic masculinitas poti⁹ videt seq tpamentū cōplonis. Forte dī ꝓcedēdo q̄ tēperatū sperma est magis masculinās. Cōtra ex hoc sequit aliqd distēperatum: aliquo temperato esse magis masculinās qd repugnat responsioni. ꝛ ꝓbat ꝓña. Et capio a semē tpatū in extremo tēperamēti versus calidū ꝛ b tpatū in extremo tpamēti versus frigidū: ꝛ sequitur q̄ a est magis masculinās q̄ b: qz est eque tēperatū ꝛ calidi⁹ naturāt⁹ alijs parib⁹ ĝ i certa ꝓportione sit f illa ꝓportio: ꝛ ꝓz q̄ in minori ī ꝓportōe q̄ est f. aliqd calidū est min⁹ masculinās q̄ a. ꝛ illo dato sequit q̄ erit magis masculinās q̄ b: qd tñ ponit tpatū. 3°. difficultas qz nō videt q̄ caliditas matricis sit cā masculinitatī aut frigiditat⁹ femineitatī qz quacūq̄ matrice mulieris aperte ad generationē est dare matricē frigidiorē ꝛ cū frigidiore spermate q̄ sit spma viri masculinantē: ĝ nec rōne frigiditatis matricis: nec rōne frigiditatī spmatīs fiūt ille differētie sexus. Et ꝓz assumptū ꝺ matrice ꝛ spermate piſciū ꝛ torturaꝝ ꝛ asinoꝝ et alioꝝ aialiū multū boie frigidioꝝ. Silr ꝓz de matrice ac spermate generātib⁹ masculos i germania ꝛ de generantibus masculos in india. Et quia iste difficultates plurimum sunt ꝓbice: iō ꝓpo nūc eaꝝ solutio dimittitur.

Membrorum vero seruientium.

Hic explanat aliqd mēbrū ꝑpoſite diuiſionis. ꝛ facit tria. Primo ponit illi⁹ mēbri vnaz diſtinctionē. 2°. declarat quasdā seruitutū declarationes. 3°. per exēpla declarat mēbra ꝑpoſite diuiſionis. ibi 2°. Et ꝑparatoria. ibi 3°. Cordis vero. Dicit primo q̄ mēbroꝝ seruētū principali⁹ quedā seruiūt sibi virtute ꝑparatoria: quedā virtute delatoria. Nō. ĝ q̄ mēbrorū seruientiū ꝓncipali: quedā dicūt cōiter seruientia quia aliquo mō sibi conferētia ꝛ i ipsū ordinata sicut craneū ad custodiā cēbri ꝛ pectus cordis. Quedā dicūtur ꝑprie seruētia ꝓncipali qz spāliter subordinata ꝓncipali p operatione merito cui⁹ dī ꝓncipale uel p cōicatione geniti p illā et cōstat q̄ isto mō nō oē seruiens ꝓncipali seruit fruitute ꝑparatoria aut delatoria. Nā aliquid defendēdo aut sustentādo seruit: ſz oē mēbꝝ seruiēs principali appropate p ſua operatōe uel p cōicatione opari illaz ꝓncipali spāt⁹ subordinatū seruit aliquo istoꝝ modoꝝ. ꝛ hoc intēdit Aui. hic nā illa q̄p operatione ꝓncipal⁹ subordinat⁹ ei ꝑparāt māz. Illa ꝺo que p coicando spm genitū ab alijs mēbris seruiūt: deferūt. ꝛ sic pri⁹ seruiūt seruitute ꝑparatoria. 2°. ꝺo seruitute delatoria ꝛc.

Et preparatoria.

Nūc notificat mēbra dicte diuiſionis. ꝓmo ex parte noiuz spāliuz. 2°. ex parte tpis. Dicit ĝ pri⁹ q̄ seruitus ꝑparatoria vocat⁹ vtilitas sed seruitus delatoria vocat⁹ solū seruit⁹. Dicit 2°. q̄ seruit⁹ ꝑparatoria est añ opationē mēbri ꝓncipalis: ſz delatoria est post opationē dictā. Circa primū ĝ nō. q̄ in seruitute ꝑparatoria ꝑparat aliqd ꝓncipali mēbro quo post ea vtitur ꝓncipalē suā faciendo operationē: ꝛ iō dī vtilitas qz p eā aliqd confert in vsū principalis mēbri dū suā perficit operationē: vt bi gra stomach⁹ seruiēdo ꝑparatorie epati facit chilū quo vtit epar tanq̄ mā appropriata in faciēdo sanguinē. In seruitute autē delatoria

UVA. BHSC. IyR_045_1

nō oz aliquā ꝑparari quo vtaꝫ ꝓncipale in operādo lz hec seruit⁹ sit bona ꝛ cōueniēs ꝑn cipali. Secundū dictū est claꝝ cū ꝓius de/ beat mā ꝑparari q̄z forma induci ꝛ pri⁹ instīm fieri q̄z ad alia mēbra trāsmitti. Cū q° itellige ꝙ tñ stat alicui⁹ corpis pri⁹ ꝑncipa⁹ operari q̄z ali quid eiusdē corporis seruiēs ꝓparator vtili tatis aliquid faciat.

Cordis uero.

Hic per exēpla declarat diuisionis ꝓposite mēbra. et diuidit in quatuor ꝑm ꝙ r⁹ quatuor ꝑncipaliū mēbroꝝ notat seruitia vtraq; serui tute 2⁹ ibi. Cerebri. 3⁹ ibi. Epatis. 4⁹ ibi. Et testiculoꝝ. Dicit pri⁹ ꝙ seruiēs ꝓparator cordis est sic pulmo. ꝛ latoꝛ sūt arterie Cir ca quā partē nō. pri⁹ ꝑm mētē Gal. spūs ex ae re mixto circa nos exīte ꝛ subtili etiā sanguis parte generari: ut colligit 12⁹ therapētice cap'o 4⁹ de vtilitate pulsus ꝛ iuuamēto habeli⁹. Et ō ꝑm hoc pulmo ꝓpans aerē ut vadēs ad coꝛ facile possit in spm̄ cōuerti est seruiens ꝑpara toꝛ cordis. Vel si quis hoc nō velit tenere di/ cendo ꝙ spūuz mā ꝓpria est vapoꝛ sanguinis: ut dr ab Auic. in de viribꝫ cordis banc intelli gemus hoc mō quia seruiēs ꝑparatoꝛ cordis est sicut pulmo. sed nō. pulmo. i. mēbꝝ quadā sūtitudine ita se habēs ad coꝛ sicut se habz pul mo. verbi gra epar. Mā sicut pulmo aerez ita ꝑparat ut inde coꝛ debite euentet ita epar san guinē talē cordi prebet ut inde coꝛ debite spm̄ vitalē generet: vñ nō dico pulmonē: iō dici ser uiēs ꝑparatoꝛ cordis qz tēperet aerē ad debi/ tā cordis euentationē q̄ est vite necessaria. nā illa euētatio nō est opatio merito cui⁹ coꝛ dicit ꝓncipale ut supra dictū est. De seruiēte aūt latoꝛe ꝙ sint arterie nō ē dubitatio cū spm̄ ad mēbra deferat q ē ist̄m genitū a ꝓncipali effe ctiue nccio ꝙrrens ad idiuidui ꝙseruatōez

Cerebrum.

Hūc facit qd dictū ē dicēs ꝙ seruiēs ꝑpa/ ratoꝛ cēbri ē sicut epar ꝛ alia mēbri nutrimē/ ti ꝛ custodie spūs. sed seruiēs latoꝛ sūt nerui.

Circa quā ptē nō. ꝑmo ꝙ epar ē seruiēs ꝑ paratoꝛ cēbri ꝓ quāto gnāt sanguinez ex quo tandē gnāt cerebꝝ spm̄ aialē quē nisi mā pri⁹ q° ſeqr ꝙ mēbꝝ seruiēs ꝑparatoꝛ nō nccio pre parat imediate opatiōi ꝓncipali mēbri. Ex q° 2⁹ sequit ꝙ ꝓ alia nutrimēti mēbra debem⁹ in telligē stomachū ꝛ meseraicaſ ꝛ alia ꝑpārātia nutrimētū. Aui āt dicūt epar ō ꝑparare cere broꝝ gnāt spm̄ nālez quo mediāte cēbrū ge/ nerat aialē tanq̄z mediāte instīo nō videnſple ne itelligē qd sit seruū⁹ ꝑparatoꝛia: tūc enī oio coꝛ cuilibz ꝓncipali mēbro dicēdū eēt seruire seruitute ꝑparatoꝛia cū vitaſ spūs ad oēz opa tionē alteri⁹ ꝓncipaſ ꝙcurrat. Preterea si ser uituſ ꝑparatoꝛia sit aliqd ꝑparare qđ adiuuet opationē ꝓncipaſ mēbri: ꝛ nihil plus reqraſ ad hoc ut dicaſ seruit⁹ ꝑparatoꝛia: tūc mēbra q̄ ſubstentāt ꝛ q̄ defendūt sicut ossa seruirēt cere broꝝ ꝛ coꝛdi ꝑparatoꝛia ꝛtute quod isti negāt.

Preterea seruit⁹ ꝑparatoꝛia ꝑm Auic. hic est seruit⁹ ꝛ iuuamētū. Sz iuuamētū ē illud qđ ꝑparaſ ad alteri⁹ mēbri opationē ſuſcipiēdaz ut stati post dicēſ ab Auic. ꝑ soluz ista opatio ē seruit⁹ ꝑparatoꝛia ꝑ quā aliqd ꝑpaſ ad alte rius mēbri opatōez ſuſcipiēdā. Epar āt gene rādo nālez spm̄ q oz ꝙrrē actiue ad actōez cēbri nō ꝑpat ad ſuſcipiēdā alteri⁹ mēbri opa tionē sz faciēdā. Sed tūc est dubiū vtꝝ coꝛ seruiat cēbꝛo seruitute ꝑparatoꝛia. Et ꝫ sunt duo modi dicī. qdā ꝙcedūt coꝛ seruire cēbro ꝛ etiā epati seruitute ꝑpatoꝛia qz coꝛ gnāt vi/ talē spm̄ q est mā ꝑparata ex qua cerebꝝ gnāt aialē ꝛ epar spm̄ nālē. Cōtra būc modū ar guiſ qz seqr coꝛ seruire seruitute ꝑparatoꝛia cēbꝛo: ꝑ coꝛ hz iuuamētū: ꝙña ex ꝓdict̄ pz ē ꝙ Aui. i sequēti diuisione. Hic isti ꝙcedūt ꝙñs sz de hoc magis in sequētib⁹. Alij āt dicūt coꝛ nulli mēb⁹ seruire ſuitute ꝑparatoꝛia. necvalz hoc argumētū. Coꝛ gnāt spm̄ vitalē q ē in mā ꝑparata ꝓ gnātiōe spūs aiaſ in cēbꝛo ꝛ nāſ in epate: ꝑ ſuit ſuitute ꝑparatoꝛia. nā in rōe ſui/ endi aliud icludiſ q̄z ꝑparare. Et si q̄raſ qd pl⁹ reqriſ: dic̄ Barsi. ꝙ reqriſ ꝙ gñet aut ꝓ paret aliud qđ nō ē idifferēter aptū trāsmuta ri sz appꝛopate. ꝛ iō epar generās sāguinē ap ꝓpate aptū mutari i spm̄ vitalē bū ꝑpat coꝛ di ꝛ eo mediāte ꝑpat cēbꝛo sz coꝛ cuz ꝑparet spm̄ vitalē indrūr aptū trāsmutari i aialē ꝛc. nō seruit ꝛc. Hec rño nihil ē qz si spūs vitaſ ē indrūs etiā sanguis ē indrūs cū nō nisi ꝓ ei⁹ trāsmutatōes i vitalē spm̄ fiat sāguis pat⁹ cō/ uerti i spm̄ aialē. Videſ ꝑ alr vđ ꝙ ad hoc ut mēbꝝ alti ſuiat ſuitute ꝑpatoꝛia reqrūſ duo. pri⁹ ꝙ ꝑpet māz ꝓ opatōe ꝓ quā aliud ē ꝓnci pale. 2⁹ ꝙ actio ſuiēt̄ dicta sit ſubordiata actōi isti⁹ cui ē ſuieſ r⁹ cui⁹ ꝑpat māz mō gñatio spūs vitaſ i corde nō ē ſubordiat actōi spūs aiaſ i cēbꝛo: imo ē ꝓordiata illi tāq̄z nobilioꝛ ꝛ oēm opatiōez aiaſ spūs opaſ spūs vitaſ nobili⁹ q̄z aiaſ qz ē vle ꝛ pri⁹ agēs: ꝫ ꝑ mō cor nulli mē bro ſuit ſuitute ꝑparatoria ꝛ nulli⁹ r⁹ hz iuua mētū: ut ifra dicā. 2⁹ ꝓncipaſ r nō. ꝙ ꝓ alia nu trimēti mēbra Aui. itelligit stomachū ꝛ venaſ i qb⁹ cib⁹ ꝑpaſ ut ꝙuertaſ i spm̄ mediate ul'im mediate ꝓ custodiā spūs ꝑm viā ꝓmā i dubio ꝓcedēte positā itelligit cor ꝛ arterias sz ꝑz alios nō intelligit nisi arterias subeticas aut q̄ sūt i rbete mirabili i qb⁹ vitaſ spūs quasdā recipit de articulatiōes ut facilius in spiritū animal ē

UVA. BHSC. IyR_045_1

conuertat. Nō.3.° q tam ꝺ q̄ supra Auic. nō curauit oia seruiētia numerare: sz aliqua p exēplo posuit. vñ in p̄parātib⁹ cordi non dixit nisi pulmonē: lz multomagis p̄paret epar ꝛ in latore seruiēte cēbro hic nō notat nisi neruos lz nucha sit etiā seruiēs latoꝛ cerebri ꝛc.

Epatis uero.

Nūc enumerat seruientia epat̄ dicens q p̄ parata seruiens epati est sicut stomach⁹: ꝛ seruiens latoꝛ est sicut vene Vbi etiā nō. q venarū quedā sūt inter epar ꝛ stomachū uel etiā intestina ꝛ dicūt meseraice. Et isti seruiūt epi nō solū latoria sz p̄paratoria seruitute qꝛ chilū versus sanguis nāz trāsmutāt: vñ postea facili⁹ epar in sanguinē ꝙuertit ꝛ tandē facili⁹ in spūm nālez. Ex hic nō. de coꝛde vtq̄ sit ꝺuiēs p̄paratoꝛ epat̄ dicendū ut ꝑ respectu cerebri.

Et testiculorum.

Enumerat seruientia testiculis dicēs q̄ seruiens p̄paratoꝛ testiculoꝝ sūt mēbra generāti a spma añ testiculos. Sed seruiens latoꝛ sunt virga ꝛ vene int⁹ testiculos ꝛ virga in viris et vene in mulierib⁹ deferentes sperma a testicul⁹ ad locū cōceptionis. Dicit vlteri⁹ remouendo dubiū q matrix in mulierib⁹ est mēbrū per qꝺ cōplet spermat̄ vtilitas. Nō. g̃ fm hāc partē primo q fm mentē Gal. nulla sūt membra vere generātia sperma añ testiculos cū soli testiculi virtutē habeāt int mēbra sperma generādi sz bñ sūt parātia māz ut in sperma posit ꝙuerti: ꝛ ista sūt vasa spermatica inuoluta i qb⁹mā spermat̄ dealbat anteq̄ ad testiculoꝝ veniat cōtactū: ꝛ iō ipꝛopꝛie dicūt gnāre sperma. Illi ꝺo q concedūt coꝛ p̄parare cēbro: puto q possent per hec mēbra itelligē coꝛ ꝛ epar qꝛ ista duo generāt sperma tanq̄ pꝛincipalius agens q̄ testiculi. Mā ipsi in hac operatōe sūt vicarij: ꝛ iō illa añ generāt nō tpe sz nā. Pꝛimus tū modus est sine instātia Nō.2.° q nō solū hec vasa sz alia mēbra coꝛporis in qb⁹ag gregat superfluitas 4.° digōnis: aut fm alios 3.° ꝙuertendo in sperma p̄t dici ut sic testiculis seruientia p̄paratoꝛie si non fuerint pꝛincipa.

Nō.3.° q post testiculos ꝺsus virgā sūt alia vasa ꝙcaua spma in testicul⁹ genitū recipiētia ꝛ ipsū ipellētia ad locū gnāt ōis. s. mr̄icis: ꝛ hec sūt ꝙcaua rotūda oblōga ad modū venaꝝ. iō Auic. vocauit eas venas ꝛ parit p⁹ testiculos mulieris ꝺsus mr̄icis ꝙcauū vbi fit gnātio. Et ista vasa sūt q̄ vult Aui c. esse seruiētia seruitute latoꝛia testicul⁹. Sic⁹ ꝛ viroꝝ ꝺga est seruiēs testiculoꝝ. iōq̄ ipsā oꝛ esse ꝓpoꝛtionatā nō nimis bꝛeuē nec nimis lōgā ut possit i mr̄icē impellē ꝛ ne in via spma multū ifrigidet. Nō. 4.° quosdā ꝺ dicē mr̄icē seruire seruitute p̄paratoꝛia ꝺtuti informatiue qꝺ nō puto ver. Pꝛimo ab Auic. mēbra dicūt seruiētia mēbris nō ꝺtuti 2.° qꝛ nō mr̄ix p̄parat spma uel māz generatōis: sz mulieꝝ testiculi ꝛ vene: ꝛ Auic. nūerat matricē int mēbra seruiētia: sz dixit q p eā ꝙplet spmat̄ vtilitat. Ipsa enī defēdēdo spma ab extrīsec⁹ alterātib⁹ ꝛ deferēdo ad ipm spm̄ ꝛ sanguinē ꝛ p nutrimēto ꝛ augmēto fer est quodāmō cā iuuatiua nō p̄paratiua lz aliq antiqui ꝑt dixerint q matrix est pꝛincipale generans ꝛ non sperma ꝛc.

Galienus autem.

Hic ponit Auic. aliā mēbroꝝ distinctionez ex auēte Gal. q̄ sumit a fine qꝛ ab actiōe membri: ꝛ facit tria. ꝑmo ponit diuisionē cū exemplis mēbroꝝ. 2.° ponit duas descriptiones duo declarādo exēpla. 3.° ꝺificat dcm̄ i ex.° tertij mēbri. ibi 2.ª Dico aūt. ibi 3.ª ipsū ꝺo epar. Dicit ꝑmo q Gal. dixit q mēbroꝝ qꝺā ē qꝺ tm̄ facit opationē quoꝺdā qꝺ facit tm̄ iuuamētū quoꝺdā qꝺ facit opationē ꝛ iuuamētū. Exemplū ꝑmi ē coꝛ scḋi pulmo tertij epar. Tu ãt p te itellige quartū mēbꝝ b⁹ ꝺionis. s. q sūt q̄dā q̄ nec bñt opationē nec iuuamēti sic cartilagines ꝛ ossa sumendo iuuamentū ut hic sumit.

Dico autem.

Ponit hic duas descriptōes duo. ꝑmaveri ficādo exēpla: ꝛ scḋaz ponit ibi. Et per iuuamentū. Dicit primo q per operatōez oz intelligē illud qꝺ solū cōplet cū re operatōuz i gredientiū in vitā singularis. i. idiuidui aut in permanentiā spēi sicut est illud qꝺ facit coꝛ in gnātōe spūs Circa quā partē nō. ꝑmo hāc partē diuersimode exponi: ꝛ cā diuersitat̄ i expositionib⁹ fuit qꝛ vno° intelligēdo dictā descriptionē saluat q coꝛ facit operatōez. sz inde videt seq q etiā faciat iuuamētū: ꝛ sic nō opationez tm̄. Alio° ponēdo nō saluat bñ quō epar faciat opatōez ꝛ iuuamētū. Ponā g̃ qualꝺā ex ill⁹ expōnib⁹ nō oēs stultū eni essz. Pꝛim⁹ g̃ mod⁹ itelligit p rē effectū ꝛ p cōpleri finē attingē. Et iō sensus ē q p opationē itelligim⁹ illꝺ qꝺ attigit finē suū solū ꝺbi gra coꝛ i generādo spūz facꝫ opationē. Mā ista spūs generat ꝙseqt finem ppt quā ē fcā. s. dare vitā solū cū spū vitali q ē effect⁹ opationū igrediētū vitaz singularis neq̄ idiget alio. nō sic ãt dicē possu m⁹ de opatōe epat̄. nā epar generādo spūz nā lē intēdit nutricatōez tot⁹ q̄ nō fit solū p illuz spm̄ ul sāguiez: sz oz sāguiez eē ꝙersū i ꝺbas būiditates ꝛ cū nāli spū epat̄ vitalē ꝙcurrē: ꝛ ita ꝺ de cēbro. Solū g̃ coꝛ hoc mō facit operationē. Ista expō ꝛ si videt melioꝛ huc vq̄ dataz: mihi videt tū oīno mala ꝛ cōtra mētem Auic. ꝑmo quia ex illa sequit q coꝛ nō ꝺs

UVA. BHSC. IyR_045_1

opationē. Nā dare vitā nō solū cōplet cū spū vitali sz mēbri cōplete cui vita dat vñ sine ina ta cōplone vita nō daret. Sil̄r oz ꝙ det cū cōplone influēte q̄ oz eē subiectiue i mēbro vi uēte. Nō g̃ solū cuz tali re cōplet ista opatio aut finē attingit nec iuenit solutio qn pari mō solnāde epate 2.ꝯ cū isti itendāt boc solū coz bre opationē seqt ꝙ nō descripsisset Aui. h illud nomē opatio sumēdo boc quo in dione Nā in dione siūt ita ut dicat h aliqua opatōe uel actōe epatē cū dicat epar bre opatōez z iuuamentū. Et opatio boc descripta nō ēificat de aliqua actōe uel passione epatis. 3.seqt ꝙ frustra fuisset addita in descriptōe illa pticula aut spēi pmanētiā. Nā illa i qb possit hec pticula aliqd sigre boc nō facit opationē qz non solū cū tali re attingūt finē imo exigūt mīicez z mēstruū: z in multa alia añq̄ finē ꝙsequant q est gnātio fet. Preterea si p opatōez itel ligam effcm opationū igredientiū vitā singu/laris: tūc sequit ꝙ ois res in corpe uīo genita saltē ois genita p aliq̄ actum uel opationē aie nre eēt res opationū ingredientiū vitā singu/laris. Nā ois tal ab ill opationib pēdet tāq̄ efficiētib cū eni ois talis pēdeat a spū vitali z ei ꝙseruatōe. Cōfuatio aūt spūs vitalis sit opa tio ingrediēs vitā indiuidui siue singlaris. pz ꝓpositū ꝙs tñ ē ꝙ illos qz opa epatis seqret fi nē solū cū re z. Alij dixerūt Aui. velle ꝙ actionū inuētaz i mēbris dicū q̄dā est opatio tm ut vitā dare: q̄dā iuuamētū tm ut aerē tpa re. Quedā opatio z iuuamētū ut gnāre sāgui nē. Et tūc h ponit descriptio illi q̄ est opatio tm ꝙ est ista q̄ cōplet. i. attingit finē solū cū re opationū vitā singularis ingredientiū aut spe ciei pmanētiā absq̄ boc ꝙ bec sit p se ad aliā actionē ordiata sicut gnātio spūs cordis. Nā ista fm mētē Gal. nō ordinat nisi ad vitā dan dā iuxt Gal. Sed hec 2.ꝯ multo facili impro bat q̄ ꝓma fere p eadē media. Et ne multa in epta h repetā dicā ꝓmo me putare Aui. i pte lecta velle ꝙ aliqd ē mēbz qđ bz opatōez tm i. bz opatōez z nō bz iuuamētū. Aliqd est qđ bz iuuamentū tm. i. bz iuuamentū z nō opōez Aliqd ꝺo bz vtrūq̄: primū est coz z. opatio est gnātio spūs. Scōm ē pulmo cui iuuamētū ātiū ē epar cui opa ē gnātio spūs nāl z sāguis tio z iuuamentū differāt solū rōnib. p opatio nē aūt dico itelligi illā mēbri actōez q̄ solū cō plet p cōplementū rei opationis ingrediēt vi tā singlarē aut spēi pmanentiā. i. rei q̄ est pnci pū instrale alti cōicabile ex mēbz i quo gene tōez i diui uel spēi: vbi gra: coz generādo spūm facit opationē. Nā ista actio q̄ est spūs gnātio nō cōplet nisi cōplemēto spūs vital cui ipsa ē factio. Nā habito ꝺmino cōplet actio illi ꝺmi Ille aūt spūs est res opationū igrediētiū z. qz est instrm cōicabile ex coz in q est genit: z tñ nccio effectiue ꝙcurrēs ad ꝙseruatiōz indi uidui uel spēi: z ita dicat de gnātione spūs nāl in epe z aial in cēbro: z gignitiui in testicul. h g̃ mō quodlibet pncipal mēbz bz operationē: sz coz ita bz operatōez ꝙ nō iuuamentū qz ut dictū est s. Seruit ꝑparatoria vocat fuit z vo cat iuuamentū: z iō iuuamentū nō est aliud q̄ seruit ꝑparatoria ut oñdaz infra i descriptōe iuuamēti mō coz iux ꝑhabita nō fuit ꝑparato rie alicui mēbro: pulmo aūt bz iuuamētū tm sz modū s dcm qz bz iuuamētū z ñ operationez Et epar bz opatōz z iuuamentū. nā spūs nāl gnātio in epe est opa z gnātio sanguis ē iuua mentū: z p illā māz ꝑparat cordi ut ex eo fiat cordis opatio. s. gnātio spūs vital. Ex qb pz ꝙ idē est mēbz pncipal z bñs opationez sz pn cipalissimū bz operatōez tm. mēbz aūt bñs iu uamentū est bñs fuitutē ꝑparatoriā ad opati/onē p quā aliqđ est pncipal ut stati oñdā ex te xtu Pz 2.ꝯ ꝙ illa pticula aut spēi pmanētiā nō frustra ponit i descriptōe. nā aliqđ mēbrū fac opationē q̄ tñ nō ꝙplet solū cū ꝙplemēto vl p ꝙplemētū rei mō dicto igredient vitā sin gularis ut testiculi gñando spm gignitiuū. Et dixi notāl p rē opationū igrediētiū vitā singu larez: aut spēi pmanētiā intelligi instrm gñale ex mēbz generās alti cōicabl nccio z. pp eas dē cās ppt quas istas ꝺditōes posui s i descri ptōe mēbri pncipal. Nā alr stomach faciēdo suā ptē p nutritōez z pulmo z mlta talia face/rēt opatōez qđ nō ē ꝙcedēdū fm modū loqn di Aui. Sz ꝙ dcā arguit qz oē mēbz corpis nri bz opationē z oē bz iuuamentū: g distinc itellecta mō s dcō est falsa z mala. Assūptū p ꝓma pte pz s i boc ca cū Aui. dixit i vnoquo q ātr mēb est vt nāl z. Pro 2.ª pte ē Gal. in ꝓmo de interiorib vbi vult ꝙ lz nō oē mēbrū bz opationē nullū tñ mēbz iuuamēto carent.

Hic dr ꝙ ābo bec noia opa z iuuamētū di uersimode sumunt a medicis. nā opa dr trib mōis. Uno de oi actōe vel passione mēbri: et boc sumit cū ponit i descriptōe sanitat z mor bi supi. 2.mō sumit strict solū p illa actōe vl passione mēbri ꝓpt quā mēbz est pncipal fa/ctū sic oculi opa solū dr visio. 3.mō ut h ē de/scriptū. s. p illa mēbri actōe merito cui dr pn cipale. h ātr nomē iuuamētū ꝓpriōabil sūit trib mōis. vno p oi actōe ul passiōe mēbri ali quo alti ꝙferēte: z isto visio z oīs actio corpis ē iuuamtū. 2.mō sūit p actōe ul passiōe mēbri q̄ non est sua pncipal actio uel passio: sz est or/

UVA. BHSC. IyR_045_1

dinata in illā ñē receptio ſpēz i foramie vnee ē iuuamētū i oculo z°mō ſumiť ſtricte iuuamē tū ut ſtati dicet:ħ aūt ſumiť ſtricte vtrūqz vocabulū ꝛ z°mō.ſz aūctes iā dicte ſumebāt alio°.

Et per iuuamentum.

Hūc deſcribit iuuamētū dicēſ q p iuuamē tū debem⁹ intelligē illud qđ p̄parat ad alteri⁹ mēbri opationē ſuſcipiēdā ꝛ tūc.ſ.qñ iuuamē tū ſuſcepit opationē tūc erit opatio cōpleta p ꝓductionē p̄ncipij cōicabiľ alteri neceſſario effectiue ꝯcurrēt ad vandū ſingulari vitā aut ſpēi pmanētiā ſicut pulmo p̄parat aerē cordi q ſupple aer ē iuuamētū: ꝛ qñ p cordis actionē fuerit ꝯuerſus aer i ſpm̄ erit ꝯpleta opatio mō dicto. Et b° exēplū pulmonis ſit ſm viam Hal'.tenēdo q ex aere ſpūs generet. Intelligo ģ q iuuamētū eſt mā p̄parata i cor.nō per actōez alic⁹ mēbri alti i iſto opē ſubordiati ex qua mā ꝛ i qua illud mēbz ē aptū facē operationē accipiēdo operationē:ut ſtati ſup̄ deſcriptuz eſt. Et illud mēbz facit iuuamētū qđ facē māz boc° p̄paratā: ꝛ iō dī ſe fuiēs fuitute p̄paratoria. Ubi mēti tene q quēadmodū i rō ne fuituꝫ includiť q mēbz p̄parās ſit alti ſubordinatū i tal'r operādo. Ita i rōe iuuamēti i cludiť q fiat per actionē alteri⁹ operatōi ſubordinatā. Ex his pz pri⁹ q illud qđ facit rem actiue ꝯcurrentē ad alteri⁹ operationē nō ꝓpť hoc dī facē iuuamētū. Seqť 2°q ſolū p̄parās māz p generatōe ſpūs nāl' uel aial' uel vitalis uel gigniti uel ſm aliquos ſanguis facit iuuamentū ꝛ nō oē tale ſz illud qđ i p̄parādo ē alteri ſubordiatū. Ex qb⁹ apparet q epar generādo ſanguinē q i corde eſt apt⁹ i ſpm̄ ꝯuerti cū i b° cordi ſubordinet facit iuuamētū ꝛ facit etiā operationē:ut ſup̄ dictū ē ſpm̄ nālē generādo aut ſanguinē ſm alios ut ſtatiz dicā facit igr̄ iuuamentū ꝛ opationez. Seqť vlteri⁹ q cor ñ facit aliqđ iuuamētū ſicut nec ſeruit fuitute p̄paratoria alteri mēbro. Hā q̄uis faciat ſpm̄ vitalē q ē mā p̄parata appropata aial': tñ i hoc nō ſubordinať cerebro generāti ſpm̄ aialē cū perfectionē illo faciat operatōez ut p̄dicitur. Et per b° pz vificatio diſtinctōis ſup̄ poſite mō quo expoſui vtrū aūt cerebrū p̄parat vl' iuuamentū faciat alicui mēbro eſt ābiguū. Hā ſi qs dicat nullū operatū a cerebro eſſe māz generatiui ſpūs ꝛ partē corpulentū ſpmať ñ agē ad fer⁹ gnātōez ꝯſtat cerebz nō facē iuuamētū Si qs aūt dicat gignitiuū ſpm̄ ex trib⁹ generib⁹ ſpūuz ꝯſtare p̄t teneri cerebz facē iuuamētū ipſi:teſticuli aūt ex hoc q māz vtuti generatie aut iformatie p̄pāt ñ ſt dicēdi facē iuuamētū cū illa vt⁹ iformatia nō facē opatōez mō dcō

Ipſum vero epar.

Hic declat q epar bz operatōez ꝛ iuuamētū. ꝛ dicit p̄mo q ipſū epar p̄mo perfiť ſcḃam digōnez ꝛ poſtea p̄ſtat apparatū z°ꝛ 4°. Bi cit 2°q nō iquātū adeo perficit ſcḃaz digōez ut ſāguis ſit bon⁹ ad ipſū nutriēdū eſt operatū actōez.i.operatiōez.ꝛ iquātū efficit operatōz q̄ auxiliať i alia operatōe expectata p̄ſtat iuuamentū. Ego hūc locū nō curo exponē ut alij ſz ꝯñr ad dcā ipſū declarādo Notādū q ſāguis in epate genit⁹ per ſcḃaz digōez bon⁹ ad epar nutriendū ē ſāguis ꝯueniēť diſpoſit⁹ ꝛ q iſte ē inſtz generale cōicabile alijs mēbris ab epate ēt neccio ꝯcurrēs effectiue ad actiōez q ſūt neccie i ꝯſeruatōe idiuidui iō generatio ſanguis ē opa°. Hā ſāguis nō ſolū māl'r ꝯcurrit ſz effectiue ad mēbroꝝ nutricatōem ita q ſine ipo ita ꝯcurrēte nō poſſit aial ſāguiez hūs diu viuē. Hoc ģ mō epar generādo ſāguinē bonū epaţ nutrimentū:qz facit ēt ipm̄ bonū ut iſtiz iō facit opationē:ſz eūdē ſanguinē ēt gnāt ut ſubordinet digōi z°ꝛ 4°ꝛ multo magis gnātoni ſpūs vital' i corde qđ Aui. tacuit volēs h nos itelligē p dicta ꝛ inquātū hūc ſanguinez gnāt ut apparatū auxiliū ul' māz i alia opatōe expectata.i.in quā hec actio ordiať ſicut gnātionē ſpūs vital' i corde eſt apparatū iuuamentū.nō ģ dico ſm hūc modū q epar iquantū facit ſanguinē ſubordiatū digōi z°ꝛ4°facit iuuamētū qz hec ñ ſūt opatōeſ ſz dico mō expoſito

Alij ſunt q dicūt ſanguinē mere nāl'r ꝛ nō neccio effectiue ꝯcurrē ad toti⁹ nutricatōez: et iō dicūt epar p quāto generat ſāguinē nō facē opatōez ſz ſolū p quāto generat ſpūz naturalē.ꝛ tūc dicūt textū boc°.itelligi q ep nūq̄z facē ſanguinē bonū ad ipſū uel aliud nutriēdū niſi p quāto facit ipſū ꝯiūgi ſpūi naturali q ē iſtiz effectiue ꝯcurrēs neccio ad nutricationē ꝛ idiuidui pmanentiā:qz nō facit ipz ꝯiūgi p ſe cū tali ſpū niſi p q̄ꝫto talē ſpūz generat iō epar p q̄ꝫto facē ſanguinē bonū ad ipſū nutriēdū ſpūz nālez generat:ꝛ iō facit opatōez quō aūt iuuamētū tūc faciet eſt māifeſtū. Vel z°pōt dici q Aui.logť ħ ſil'itudiarie nō tantū ad ēſtatez exꝑmendā q̄ꝫtū ad exꝑmendā. Hā epar facit aliqđ nō ſubordinatū ut recipiat alteri⁹ opationē qđ ē p̄ncipiū neccio effectiue ꝛ cōicabile alteri ꝯcurrēs ad opatōes p quas vita cōſuat ꝛ ħ ē ſpūs nāl' ꝛ aliqđ facit qđ ſubordiať opani alteri⁹ ut ſanguinē q ē apt⁹ ꝯuerti i ſpm̄ vitalē i corde ut ģ daret itelligi q merito p̄mi facit opatōez.ſ.inq̄ꝫtū facit p̄ncipiū neccio effectiue cōcurrēs ad idiuidui ꝯſeruationē nō ſubordinatū alteri⁹ opatōi dixit q inq̄ꝫtū facit ſāguiez p ſcḃaz digōez adeo pfectū vt ad eū nutriēdū ſit bon⁹ opatōez facit. Et 2ª pars ē māifeſt. i qua nō. q nō dicit inq̄ꝫtū p̄parat ad tertiaz ꝛ quartā digōez facē iuuamētū boc eni eēt falſū.

UVA. BHSC. IyR_045_11

Et etiam denuo

Hic Aui. ponit aliã mẽbrorꝝ diuisionẽ: q̃ sumit ut plimi dicũt ex mã qua fiũt mẽbra. Et p mo ponit distinctiõez. 2°. declarat intellectũ eius 2°. Sz fm fmonẽ. Dicit pmo denuo oꝺ esse q̃ mẽbrorꝝ q̃dã sũt q̃ gnãnt ex spermate: q̃daz sũt q̃ generãt ex sanguine. pmo° sũt oia simplicia mẽbra pter carnẽ ⁊ adipẽ. scꝺi mõi sũt caro ⁊ adeps. Mã mẽbra distincta ab bis duob⁹ geneãt ex duob⁹ spmatib⁹. s. viri ⁊ mulieris.

Vbi ꝓsidera q̃ nomẽ spmatꝭ apꝺ auctorez inuenit equoce dictũ. 4°. s. vꝺ spmate, plifico maris p coitũ expulso ⁊ de hũiditate quadã ante coitus expulsa in mulieris ꝓtactu q̃ vocat ab Auic. alguadi. Et ꝺ hũiditate saluiali subtili q̃z i coitu a mulierib⁹ expulsa ⁊ ꝺ spmate mulieris borta ꝓceptõis. ꝺ aũt solũ ꝺ duob⁹ mõis ẽ fmo. s. pmo ⁊ vlti°. Mã nõ dubitaf q̃ de hũiditate illa a marib⁹ subtili expulsa nullũ generaf mẽbrũ: nec etiã de saluiali hũiditate subtili cũ delectatio ẽ in coitu a muliere ex matrice expulsa. Nomẽ aũt mẽstrui ꝺe quatuor diuersis ab auctorib⁹ inuenit dici. pmo de sangue p venas mẽricis a mẽrice ex eaꝝ aptiõe ꝓpulsu q̃ vocat mẽstru⁹ q̃ de mẽse i mẽse ꝓpellit. 2°. ꝺ sangue ꝓpulso ad locũ ꝓceptõis q ẽ mã generatõis: siue ꝺ fuerit pr⁹ i mulieꝝ testicul⁹ dealbat⁹ ⁊ multũ ad näz spmatꝭ pmutat⁹ siue nõ. 3°. de sangue q tpe pgnatõis mal⁹ ⁊ supflu⁹ detinef in partu pellẽd⁹. 4°. de illo sangue q i muliere ad mamillas ut in lac ꝓuertaf trãsmittitur Hic g̃ cũ dicim⁹ mẽbra aliqua ex spmate generari intelligaf de spmate pr⁹ aut 4°. mõ. mẽbra vꝺ illa dicũf generati ex san°. q̃ generãf ex san°. nõ plimũ pr⁹ ad näz spmatꝭ trãsmutato: sz mẽstruo mõ 2°. supꝺicto. Mẽbra igr̃ pter carnẽ ⁊ adipẽ aut generanf ex duob⁹ spermatib⁹ masculi ⁊ mulieris fm Gal. aut generanf tm̃ de spmate mulieris mõ dicto: sz nõ sit spma actiꝰ ad fet⁹ generatõez ꝓcurrẽs ut vult Arist. ⁊ b° mõ generãf ex spmate aliquo duoꝝ supꝺcõꝝ modoꝝ capiẽdo spma. Caro vꝺ ⁊ adeps quia multã nẽ sanguis vicinãf generanf ex sanguie mẽstruo ad locũ ꝓceptõis expsso: ⁊ nõ pr⁹ i testiculis dealbato: ⁊ iõ dicũtur generari ex sanguine: sz adeps ex ptevnctuosa p infrigidatio nẽ coagulata. Et caro p coagulationẽ factã a calꝺo ex pte sanguis grossiozi. Vtrũ aũt ois caro boc° generef ex sang°. fuit ꝺubiũ antiquũ in quo dicũtur cõiter gdã carnẽ ꝓfusã mẽbrorũ interioꝝ pserti pncipaliũ debuisse ex spma te generari sic̃ cordis ⁊ cerebri ⁊ epatꝭ ⁊ testiculoꝝ lacertosã ãt ⁊ simplicẽ gnãri ex sang°. sz ñ video qn tex. Aui. planissime saluari dẽat

Sed secundum sermonem.

Hũc declarat dictã distinctõez pcipue quo ad pmũ mẽbꝝ fm varias opioes. Et diuidif i duas pmo facit qꝺ dictũ ẽ. 2°. docet q̃ ẽ mã nutricationis mẽbrorꝝ genitorꝝ tã in vtero q̃z exvteꝝ. 2°. ibi postea sanguis. Pri°. in duas. pmo declarat dictã diuisionẽ fm mentẽ Arist. 2°. fz mentẽ Gal. ibi 2°. Hoc aũt ꝺbũ. Dicit pmo q̃ fm fmonẽ ei⁹ q de sapiẽtib⁹ verificaf uel verificauit. i. veritatẽ inuenit aut putaf ver⁹ mẽbra nõ sũt eodẽ mõ ꝺ spmate viri ⁊ ꝺ spmate mulieris sz sũt de spmate viri sicut caseꝰ de coagulo ⁊ de spmate mulieris: sicut caseꝰ de lacte et sicut pncipiũ coagulatõis ẽ in coagulo ita pncipaliter coagulabis forme ⁊ figure fet⁹ ẽ i spmate viri ⁊ sicut pncipiũ coagulatõis ẽ in lacte: ita pncipiũ coagulatõis for°. s. virtuꝰ passiue ẽ in spmate mulieris. Et quẽadmodũ vnũqꝺq̃z eoꝝ. s. coaguli ⁊ lacꝭ est ps caseꝰ: ita vnũqꝺq̃z duoꝝ spmatũ. s. viri ⁊ mulieris ẽ ps substãtie embrionis. Nõ. g̃ pmo Arist. pmo de generatõe aialiuz voluisse q̃ solũ vir bz vez spma effectiue ꝓcurrẽs ad fet⁹ generationẽ fm mulierẽ dicit solũmõ pbẽ mẽstruũ ⁊ mãz generationis mẽbrorꝝ. Et qz sup tegni dixim⁹ spma viri solũ fm ptẽ spumosã effectiue ꝓcurrẽ ad fetus generationẽ. Et ps grossa ẽ solũ ut sit vehiculũ spũs ut sit materia spũs: iõ cũ spũs i mẽbrorũ substantiã nõ ꝓuertaf materialiter: sz solũ se diffundẽdo p materiã ipsaz trãsmutet. iõ ꝓuenieter posuit Arist. silitudinẽ coaguli i formando caseũ ad viri spma: qz de coagulo nõ oz nisi subtilẽ ptẽ quasi spũosaz p lac diffũdi. Mã factores caseꝰ coagulũ ⁊ flores herbarꝝ in qb⁹ est vis coagulãdi ponũt in pecia ⁊ exprmũt tm̃ subtile qꝺ nõ est aptũ igrossari in caseũ grossũ aũt corpulẽtũ eiciũt. ita spmatꝭ viri solũ pars spũosa subtilis agit i materiã generatõis: sed tm̃ nec ipsa nec ps grossa q̃ erat spũs vehiculũ in substantiã fet⁹ materialiter ꝓuertif. ẽ g̃ silitudo i duob⁹ inf coagulũ ⁊ spma viri. pr°. qz i vtroq̃z ẽ tota vis actiua coagulatõis. 2°. qz nullũ eoꝝ mãliter fm aliquã ptẽ i coagulatũ ꝓuertif. Nõ 2°. q̃ fz mã generatõis solũ ꝺef fm Arist. a muliere tñ b⁹ mẽ ps q̃dã fm Arist. exponẽtes ꝺe albaf i mulieꝝ testicul⁹ ⁊ vꝺus nãz spmatꝭ i mlꝭ dispõnib⁹ ꝓuertif ⁊ ẽ sic̃ mã mũda ⁊ ꝓpata cõuersioni i mẽbra q̃ dicunf spmatica. ⁊ ex hac fiũt a viri spmate mẽbra spmatica. Et qz hic Aui. ut supꝺ dixi bãc mãz vocat femineũ spma iõ nõ dubitanf dixit fm Arist. mẽtẽ ꝺ spmate mulieris fieri mẽbra sic̃ caseꝰ de lacte boc ẽ sicut ex mã. Nõ obstãte tñ isto Arist. negat sperma eẽ i muliere qz nõ vtif ista sigñõe bui⁹ vocabuli in negãdo boc ⁊ nõ põt boc Auic̃. reꝓbendi q̃ imponat Aristo. aliter q̃z dixerit qz i equocis nõ est ꝓdictio. Expsse aũt bãc Auic̃. sententiã posuit Arist. primo de gnãtõe aialiũ

UVA. BHSC. IyR_045_1

tractatu 2°.ca°.7°.fm quotatōez Alb̄ti sub his v̄bis. Sed accidit sicut ē rectū q̄ vit dat formā ⁊ pncipiū motus ⁊ femina dat corpus ⁊ materiā ⁊ sicut accidit in lacte coagulato q̄ corpus erit ex lacte ⁊ coagulatio erit ex coagulo ita erit illud q̄ abscinditur a mare ⁊ femina.

Dicūt aūt aliqui q̄ ab Aristo. introducunt signa ad oñendū q̄ pars grossa spermat̄ viri nō cōcurrit actiue nec passiue ad fet⁹ generati onē duo. Primū. s. si gallina cōceperit ouum cōpletū cū testa dura circūdāte ut gallus supcoieat fit ouū plificū. Et si añ: nō sic esset. Cōstat aūt q̄ corticē illū durū oui nō penetrat ps grossa ⁊ corpulēta spermatis: sz solū spumosa pars ut dicūt ab Aristo. narrari pmo de gnātione aialiū penultio ca°. Secundū signū ē q̄ pscīū quidā sūt quoz femina in aqua emittit ouа: ⁊ tūc sequit masculus qui supra illa ouа emissa eicit sperma ⁊ illa que ptangunt a sperm̄ate masculi fiūt plifica: illa aūt que nō ptangūtur sunt sine pullificatiōe pscīū: pstat autez in talib⁹ solū subtilē partē spermatis cōicari.

Siquis autē psideret allegato ca°. Aristo. verba inueniet ista signa adducta ad ostendēdū q̄ sperma nō exit a toto ut dicebāt antiq ⁊ nō ad probandū q̄ pars corpulēta spermatis nō ingredit generationē. Preterea isti etiā falsum imponūt Arist. q̄ loco allegato aut 2°. de generatiōe aialiū ca°. x°. q̄ postq̄ ouum iam est completū ⁊ circūdatū cortice duro si aspergatur spermate galli fit plificū: hoc enī nō dicit Aristo. sz pot⁹ ex mō suo loquēdi videt in nui oppositū. Sic enim dixit ad litterā in vetri trāslatione. Et si in femina sint ouа vēti de inde coiuerit cū mare anteq̄ alterent ouа a citrinitate ⁊ efficiant tota alba: tūc erūt ouа cōuenientia generationi postq̄ fuerint ex ouis vēti. Cōstat q̄ nō dicit postq̄ sunt cōpleta sz vidēt inuere anteq̄ sintvndiq̄ albumie circūdata: ⁊ iō nūdū cortice duro exīte. Sed Aristo. vtif rōnib⁹ ⁊ signis alijs ad ostēdendū q̄ sperma mulieris nō cōcurrit effectiue ad fetus generationē. Neq̄ ego hāc distinctionē partis corpulēte spermatis in agēdo ⁊ part̄ spumose exp̄sse ab Aristo. cōprehēdere potui. Sed p nūc ista sufficiāt ⁊ intelligat̄ fm Aristo. q̄ nō dicunt aliqua mēbra spermatica: qz illoz agēs sit sperma: tūc enim oia essent spermatica: nec qz illoz mā sit sperma ppzie acceptū. Mā tale est solū i mare ⁊ sperma maris nō pcurrit mā liter ad fetus generationē fm eū: sz iō dicunt spermatica: qz illoz mā est sanguis mēstruus i mulierū testiculis dealbatus ⁊ depurat⁹ q̄ sanguis a quibusdā dicit sperma muliebre ⁊c̄.

Hoc autem.

Nūc dictā declarat diuisionez fm mentem Gal. dicēs q̄ hoc verbū Aristo. nō parū imq multū est contrariū dictis Gal. Mā Galieno videt q̄ in vno quoq̄ duoz spermatū. s. maris ⁊ femine est virtus coagulatiua ⁊ virtus coagulationē suscipiēs. Et se nō pbibuit Gal. q̄n diceret q̄ virtus coagulatiua maioz est in sperm̄ate viri ⁊ virtus coagulationē recipiēs maioz est in spermate mulieris. Sed qualit̄ veritas hoz sermonū certificet querendū est in sapentijs radicalibus. i. in lib°. pbie nālis, cui subordinat̄ medicina. Nō. q̄ primo Gal. te nuisse in li°. de spermate hāc positionē q̄ Arist. q̄ taz maris q̄z femine sperma virtūq̄z ⁊ actiue ⁊ passiue cōcurrit ad generationē lz in actiōe dñetur actiua spermatis viri ⁊ in passione passiue spermatis mulieris. Et id est q̄ ab ipso dicit 2°. naturaliū virtutū ca°. 2°. q̄ sperma viri est sicut factoz ⁊ artifex sperma vo mulieris ē sicut mā artificij: aut enim dixit faciēdo denominationē a denoiante aut qz quando illū libzū nāliuz virtutuz cōposuit aliter sentiebat.

Signa vo quib⁹ Gal. maxime fundauit opinionē suā maxime sumūtur ex natoz silitudie ad matrē que nō videt esse agēs positū illam determinate intendēs preter sperma muliebze Et q̄ qñq̄z in quibusdā reb⁹. fet⁹ est silis patri ⁊ in alijs silis mr̄i: ex dictū pz pmo q̄ lz Auic. in narrādo positionē. Aristo. dixit q̄ sperma viri est pars fetus sicut coagulatū est pars casei q̄ nō est Auic. intētio imponere Arist. q̄ sperma viri sit māliter pcurrēs ad fetus generationē sz aut partē sumpsit iprope p oi particulari pcurrēte nō cōprehēdente totā cētiaz fet⁹. Aut voluit nos intelligere sicut in cōiugari dicim⁹ q̄ sicut est boc aut suū pdictorium Dicendū de coagulo q̄ sit ps casei ita ō spermate maris qz igr̄ coagulū nō materialr sz pure effectiue pcurrit: iō etiā viri sperma pure effectiue pcurrē dicendū est. 2°. pz q̄ cū Arist. dicit mulierē solū menstruū pstare in pceptōe Per menstruū nō solū debem⁹ intelligere sanguinē in ppria forma saltē rubedinis: sz rem materialr pcurrentē solū ex sanguine mēstruo genitā. ita q̄ mēstruuz hoc mō sumat p eo q̄ supra dixi iprope dici sperma muliebze. Sequit̄z. q̄ nō repugnat vnū aial esse filiū duoz patrū fm sententiā Arist. Mā possibile est ee duos patres per spermatis plifici effusionem eoz̄q̄z vtrūq̄z sperma per se actiue ad vni⁹ fet⁹ generationē cōcurrere. Et hoc expresse dicit Aristo. primo ō generatōe aialiū ca°. penul°. q̄ cū auis cōcipit ouū deinde admittit ut coeat vnus masculus cum illa fiet ouuz pullificum. Et si admittat alius masculus alterius potēt tū generare cum illa femina tūc fiet fet⁹ similis

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝓ parte 2°.admisso quia etiã secũdi semẽ facit ad generationẽ.vñ lr̃a veteris trãslationis ita habet post illa que superi⁹ sunt allegata ꝺ ouis vẽti ꝙ fiũt plifica ꝛ si coiuerint cũ alio ꝛ ouuz erit citrinũ adhuc exibit pullus ex illo ouo similis illi qui coiuit vltimo. Et ꝓpter hoc qdã boies qui vtũtur auib⁹ facĩũt hoc ꝛ mutãt qꝺ erat ex primo coitu ad genus qꝺ coiuit vltimo Et hoc accidit ꝓpter mixtionẽ: nisi fortasse qꝛ volẽs ꝙ pr̃ sit principal⁹ ꝯcurrẽs in agẽdo ꝺi cat ꝙ sit impossibile duab⁹ talib⁹ virtutib⁹ eque cõcurrẽtib⁹ fieri generationẽ ꝛ altero ꝺñante illũ esse patrẽ solũ. Ꝙꝺ aũt quidã inferunt ꝙ possibile ẽ virginẽ impregnari qz nõ fracto velamine virginitatis põt odor ꝛ subtil⁹ pars spermatis ad mr̃icis cõcauũ sup sufficiẽter ꝺis posita materiã adduci nõ videt mihi sufficien ter ꝓbasse. Ꝙã pri⁹ nõ soluz subtilis sed grossa ꝛ corpulẽta ps põt penetrare curvideam⁹ mulieres virgines mẽstruari ꝛ grossum sanguinẽ educi 2°.nõ ꝺr̃ virgo nisi ꝙ sperma in matricem aut vuluã nõ admisit. Ꝙꝺo illa q̃ talez subtilẽ partẽ concepisset sine ꝺubio accepisset sperma etiã ꝓprissime sumptuz vsqꝫ ad matricis ꝯcauũ nõ ꝯ esset virgo. Ꝓsset aũt hic cõuenienẽ queri quid est coagulũ: ꝛ in quibus aialib⁹ inuenit ꝛ qua virtute coagulat lac cum tam sanguinẽ qꝫ lac coagulatos eliquat Ꝙꝺ primũ ꝺr̃ ꝙ lz nomẽ coaguli qñqꝫ sumant cõiter ꝛ ꝺicat ꝺe oi corpulẽto p cui⁹ admixtionez est lac aptũ coagulari sicut ẽ lac ficuũ ꝛ flores quarundã herbaz spinas in folijs habentiũ ꝛ mirabolani ꝛ alia plura: tñ ꝺr̃ ꝺ substãtia quadam quodãmodo lacti coagulato siki supflua in ventrib⁹ aialium genita. Ꝙꝺ secundũ ꝺr̃ ꝙ lz nullã videat repugnãtiã claudere ꝙ i cuislibet aialis lactãtis vẽtre generet tñ nõ generat multũ notabiliter nisi in aialib⁹ bidẽtatis siue ruminãtib⁹ quoz lac est multũ grossuz Reperit etiã in lepore notabiliter licet in qui busdã marinis aialib⁹ ꝛ equo ꝛ vrso inneniri possit ꝛ in mure: ut ex Auic.iz°.aialiũ ca°.vlt°. Et Gal.xi°.de simplici medicina ca°.de coagulo vbi loquit de coagulo eq. Et 6°.quarti ca°.ꝺ morsu canis rabidi. Ꝙꝺ tertiuz ꝺicit ꝙ varij vario° opinati sunt. Quidã enĩ ꝺicũt coagulũ a forma specifica hoc facere ut Aueroys 5°.colliget. Et qz ꝓprietas aliqñ ex parua et occulta varietate facit vario mõ opari: ideo stat ꝙ coagulata eliquat p aliũ modũ applicationis uel actuationis. Alij ꝺo ꝺicũt in coagulo esse partes incisiuas ꝛ partes subtiles et acutas ꝛ ipsum p partes acutas coagulare et per incisiuas eliquare. Sed hoc nõ soluit difficultatẽ inductã quõ sanguinẽ coagulatũ ꝛ lac coagulatũ eliquat quia ꝛ cũ illis approximat partes habet acutas: ut qñ approximat lacti nõ coagulato: ꝛ ideo si ꝺñat aduuãt coagulationẽ ꝛ augẽt ꝛ seruãt. Et ideo ꝓ certo oportet ꝙ ꝺicat ꝙ alio mõ actuat vl̃ approxiat ad coagulandũ ꝛ alio mõ ad eliquandũ. Ꝙã cuz intus assumit videt agere ad coagulationẽ cũ restringat fluxũ vẽtris ꝓpter nimiã humiditatẽ. Quidã aũt ꝺicũt coagulũ nõ eliquare nisi coagulata a frigido ſz coagulata a calido magis coagulat.

Postea sanguis.

Hic ꝺocet q̃ sit mã nutricationis tam in vtero qꝫ extra vterũ ꝺum puer est paruus. Et facit quatuor: primo ostendit materiã nutricationis spermaticoꝝ ꝛ carniformiũ in vtero. 2°.exꝝ 3°.ponit differentiã inter carnẽ ꝛ adipem 4°.ponit differentiã iter carniformia ꝛ spermatica. ibi 2°.Cũqꝫ infans. ibi 3°.Caro quidẽ. ibi 4°.Ꝙẽbra aũt. Ꝺicit ꝓmo ꝙ post fet⁹ gnãtionẽ sanguinis qui solet de mense in mensem emitti a tpe ꝓgnatõis nõ emittit fit ꝼm quãdã ptẽ silis subẽ spmatis ex quo sunt genita mẽbra spermatica. Et ideo fit silis mẽbris illis ꝛ ea nutrit. Et alia ꝺo pars eiusdẽ sanguinis q̃ nõ est apta ut sit hoꝝ mẽbroꝝ nutrimentũ est apta ut coagulet ꝛ ipleat loca vacua q̃ fũt int spermatica mẽbra: ꝛ hec coagulat in carnẽ et adipẽ in princi⁹ generatõis istaꝝ ꝛ etiã nutrit eas. Sed ps quedã alia inepta ad vtrũqꝫ horum retinet ꝛ tandẽ in partu emittit cum fetu uel pauco tpe añ uel post tanqꝫ supflua a natura. Ꝛõ.ǧ circa hãc partẽ ꝙ sanguis q̃ als de mẽse in mensez pellebat tpe gnãtionis retinet ꝛ ps vna melior trahit ad mr̃icem ꝛ ibi cõuertit ad spmat̃ silitudinẽ ꝛ subaz mẽbroꝝ spmaticoꝝ. Alia ẽt sat̃ bona ad mr̃icẽ trahit q̃ lz nõ possit hoc° ad näz spermatis ꝺuci: tñ ẽ coagulabilis ꝛ ꝼm grossiorẽ partẽ in carnẽ fz subtiliorẽ in adipẽ trãsmutat. Et alia q̃ꝺã ps residua q̃ i tpe aliquo pcedẽte partũ ꝛ tpe partus ꝯuertit in lac. Alia ꝺo pars ineptissima ut expellat reseruat. Et Auic.hic de trib⁹ ptib⁹ solũ mentionẽ fecit volẽs nos illaz que in lac cõuertit intelligere ꝓ nos ipsos. Et iõ mulier ad cui⁹ mr̃icẽ nõ est aptũ ꝯcurrẽ menstruũ nõ impgnat. Et si impregnat nõ cõualescit fetus. Ex quib⁹ primo patet ꝙ licet sanguis mẽstru⁹ sit fedus ꝺũ mẽstruat̃ eicit: tũ nõ oportet ptẽ illã ex qua fet⁹ nutrit eẽ fedã. Ꝛõꝺũ enĩ oz tm stetisse ut sit fedata. Ꝓatet 2°.ꝙ nõ oẽs mulieres incipiũt eq̃ cito posse gnãre aut ꝯcipere neqꝫ eque cito ꝺesinũt ꝼm ꝙ varie põt cito mẽstruare ꝛ ꝺiu in tpe menstruatiõis permanere

UVA. BHSC. IyR_045_1

Patet 3°q nō repugnat aliquā impregnari anteq̄ menstruaf puta si tā vicinū esset tps mēstruatōis ⁊ sperma in matricē mittaf nō repugnat trahi sanguinē sufficiēter ita q̄ fiat cōceptio ⁊ fetus in vtero. 4°sequif q̄ quidaz pueroꝝ magis parati variolari sunt q̄ alij cū aliq nutriātur ex puriozi.⁊ aliqui ex magis fedo sanguine i matrice. Et ita pōt assignari cā multoꝝ apparentiuz circa natos. Nō. 2°q̄ pars sanguis mēstrui q̄ in silitudinez spermaf ꝓuertif ⁊ silr que in carnē ⁊ adipē coagulaf si ita trāsmutef ante fetus aiationē dī mā generatōis fetus. si vo post dī nutrimentū Nō. 3°q̄ nā sicut pictor bon⁹ ꝑmo facit corporis lineamēta ex mēbris spermaticis: 2°replet carne ⁊ adipe. Nō. 4°q̄ mēstruus sanguis q̄ seruaf in pregnatōe in partu emittif sed nō totus simul cū fetu nimia eni fieret virtuf pstratio sed paulatim. Et qz nomē partus dī de tota euacuatiōe pregnātis tā a fetu q̄ a supfluis gr̄a fetus retēti. Ideo dī 21°tertij q̄ tēp⁹ partus est 30. diez mare ⁊ 40. in femella. Naz in his tpibus cōiter cōplenf baz purgatiōes expellēdo menstruū. Anerif hic cōiter vtruz ad ꝓceptionē et debitā nutricationē fetus in vtero requiraf sanguis mēstruus matris tāq̄ mā subiecta nutricatōi oiuz mēbrorum fetus.

Et negatiue arguif. Stat mulierē ipregnari nullo mēstruo sanguine in eo existēte ⁊ silr fetū intra vterū nutriri g̃ ⁊c̄. Assumptū ꝑbaf multipliciter. Primo qz pōt puella añ mēstruationē ipregnari ut ꝓstat expimēto qz qñz āno xj°ipregnāf cū tū tēp⁹ icipiēdi i mēstruis sit in 2°septenario: ut vult Arist. in cōmento 7 bistorijs aialiū ca°primo. Et Gentil dicit i qō ne q̄ mulier quedā nunq̄ mēstruata fuit ⁊ tū plies ipregnata fuit. 2°qz statim post debitā mundificationē a mēstruis stat mulierē impregnari ⁊ ꝑ tūc nullū erit mēstruū g̃ ⁊c̄. Assumptū ꝑ maiozi est clarissimū: ⁊ꝑ minozi quia aliter nō esset plene mūdificata. 3°qz etiā post q̄ ex etate mēstrua defecerint ꝓtingit ipregnari: ⁊ ꝑ tūc nō fiūt mulierib⁹ menstrua. 2°pncipaliter arguif sic. Cadē est p̄cise mā nutritionis ⁊ generatōis: sz mā generatiōis sperma ticoꝝ est spma: igif ⁊ mā nutricatōis ⁊ ꝑ ꝓns nō ex sanguine mēstruo nutriunf maxie quia inter matricē nō videf quid tale sperma fere ꝓtinue generaret. 3°sic: illud quo nutrif puer est digerendū digōne in epate eius: g̃ nō est sanguis: tenet ꝓna qz sanguis iam est digestus digōe 2°. Et maioz est Auic̄. 21°tertij ca°7 generatione embrionis. Et minoz pz qz 2° digestione digerif cbilus: ut sumif supra ca°2°doctrine de humorib⁹ Cōfirmaf primo qz nā potuit infantem nutrire ex cbilo mr̄is cū digerat digestione. 2°g̃ frustra trāsmittit sibi sāguinem ꝑ nutrimento iam plurib⁹ digestionib⁹ digestum. Et cōfirmaf 2°quia nulli⁹ digōnis superflua naturalr ꝑ intestina pellūtur nisi prime que fit a stomacho: sed a digōne pueroꝝ superfluūt cum fecib⁹ pellenda. Cōstat enim q̄ pueri post natiuitatez esto q̄ nō sugāt ul̄ bibāt aliquid tū egerūt rōe nigrā superfluā que fuit superfluū nutrimenti eoꝝ Cōfirmaf 3°quia nisi ad stomachū trāsirent primo nutrimenta pueroꝝ ⁊ ibi digerēnf nō videref vñ in stomacho eoꝝ cū nascūtur babūdaret flegma qō pstū vomitu emittif. Cōfirmaf 4°quia saltē post stomaci formationē sufficiebat q̄ cib⁹ premasticatus a mr̄e ad stomachū pueri trāsmitteretur: ⁊ per ꝓns frustra fuit sanguinē transmitti ut supra dicebaf 4°principalr arguif sic. Si ita esset tūc semp in vtero pregnātis essent duo aialia distincta fm speciē. Nā nō pōt ex sanguine nutriri fet⁹ nisi ꝑ venas secūdine ad vmbilicū terminaf ⁊ ꝑ ꝓns nisi in vtero sit secūdina venas bīas ⁊ etiā fetus: sed secūdina est aial a fetu distinctū q̄ aūt sit alter⁹ speciei a fetu ꝓstat. Qō sit aial pz quia vene eius sentiūt. Vel si dī q̄ nō sit aial cū habeat nutricationē ⁊ augmentū erit planta: ⁊ fic saltem simul cū aiali generaref plāta necessario qō nō videtur verū. 5°si ita esset mulieres menstruatef deberēt menstruari oī mēse q̄uis minorē sanguinis quātitatē emitterēt: ꝓns cōtra experimentū ⁊ ꝓ oēs doctores. Et ꝑbaf ꝓna qz a nutrimento fetus supfluit pars sanguinis inepta nutritiōi fetus ⁊ generatōi: ut Auic̄. dicit i littera: g̃ debz expelli sicut ꝓgregaf. Probatur ꝓna quia pars ista est multo fedioz q̄ mēstruū mulieris nō pregnātis: vel saltē 7°⁊ 8°mense menstruari deberēt cū tūc sit iam quātitas magna reseruata talis supflui sanguinis ⁊ multū feda ut patet in eius colore in partu 6°si ex sanguine tali nutriref fet⁹ sequeref q̄ pregnātes quarū fortes fūt fetus essent debiliores q̄ ille quarū fetus sunt debilioꝛef ⁊ min⁹ bene colorate: ꝓns falsum ⁊ cōtra ypo. 5°: partic°illo affozismo. Mulier si masculū cōceperit bene colorata ⁊ cōtra Auic̄. 21°tertij ca°de signis masculinitaf. Nam ibi leuitatē ⁊ bonū colorē matris numerat inter signa masculoꝝ: ꝓna ta men arguif quia plus de sanguine ⁊ meliorē ad se trabit fetus fortis q̄ debilis: g̃ min⁹ ⁊ minus bonus remanet in mr̄e p eius operationē ⁊ nutriendis eius mēbris: ⁊ per ꝓns remanet mater debilioꝛ ⁊ minus bene colorata falsum ut in plurib⁹. 7°sequeref q̄ debiliores fetus generarenf in muliere robusta q̄ i debili: ꝓns

UVA. BHSC. IyR_045_1

falsum ⁊ ꝓña pz̄ ꝑ q̄to minus alijs partibus
ꝑmittūt fortia mulieris mēbra trahi ad cōcep
tū q̄ membra debilia. Ad oppositū ē aui.
in litera lecta ⁊ 2j. tertij cap°. de gnātiōe em/
brionis cū dixit. Et scias q̄ sanguis mēstruꝰ
in pregnatione diuidit in tres partes partez
que cōuertitur in nutrimētū ⁊c. Preterea
nisi menstruū esset necessariū vt mā nutritio/
nis vel generationis fetus. Nulla esset cā qr̄
mulieres nō impregnarent nisi post mēstrua
Cōsequēs tū ꝫ Arist. 9°. de bistorijs aialiuz
cuz dixit. Impregnatio aūt accidit mulierib⁹
nāliter post mēstruū. Et p°. de generatōe aīa
liū cap°. 8°. cum dicit. Et ꝑpter hoc nō parit
mulier oino cū non mēstruat. Et ꝫ Gal. in li
bro de anathomia matricis q est 15⁹ liber de
anathomia cū dixit. Ante. n. q̄ ꝑdeant mem
strua nequaq̄ cōcipit mulier. Preterea ni
si ita esset cōstrictio mēstruoꝝ ne ad fetū flue/
rent nō esset cā sterilitat. ꝓñs ꝫ Auic. 2j. ter
tij cap°. de sterilitate ⁊ difficultate impregnati
onis. ⁊ patet ꝓña. qz illa ad impgnationem
nō sūt necessaria. In solutōe qstiōis ponā
p°. pambula. 2°. rñsionē de quesito. Nota g̃
p°. vt s̄ dicit nomē sanguis mēstrui vt dictuz
est in notabilib⁹ nō dici solū de sanguie ꝺ mē
se in mēsez exeūte ꝑ venas mr̄icis. Sed dici
videt de oi sanguine apto ꝑ venas matricis
ad illius cōcauū duci. Nam si solum de san/
guine ad cōcauū mr̄icis veniente diceret nū
q̄ menstrua ex cāis illis retinerēt q̄ ab auic.
2j. tertij. ⁊ ab Aui. 6°. de interioꝛib⁹. dicūtur
retinere. cū cōstat eo modo retenta nō ēe mē
strua. qz ad matricis cōcauū nō sunt deducta

Ex hoc sequit p°. in aliqua mulieze ēe mē/
struū a qua tamē nūq̄ mēstrua pdierūt. ꝑus
enim est sanguis ad matricis cōcauū paratus
vel aptus deduci q̄ actualr deducat. Seq
tur 2°. q̄ stat in aliquā muliere multiplicari p
totum decursuz iuuētutis menstruū ⁊ ea sana
degente nūq̄ mēstrua per vuluā in sanguinis
forma educi vt colligit 2j. tertij. cap°. de retē/
tione menstruoꝝ. Nā ⁊ si multiplicent. stat
tamē fluxu ventris. vel per emoroidas. vel p
nares educi sufficiēter. aut in corpus trāsmu
tari. ⁊ superflua p poꝛos sufficiēter expelli in
viaglī. Et hec plane colligunt 2j°. tertij ca°.
de retētione menstruoꝝ. Nota 2°. q̄ fluxus
menstruoꝝ ad matricis cōcauū aliquādo est
naturalis. aliquādo est ꝑter naturalis. Tunc
ꝓpie dicit nālis quādo fit a natura ꝑpter si/
ne naturalē nulla cōcurrēte ad ipsuz ꝑter na/
turali cā. Et hoc cōtingit in gnē trib⁹ mōis
te sanaꝝ de mense i mensez vt plurimū a qb⁹
coiter oia menstrua nomē accepezunt. Dicun
tur eniz a mense qz in fine lunaris mēsis plez
qz cōtingunt. aut a mene q̄ est defectus qz de
fitiente luna plezqz exeunt. Hic enim fluxus
quod sit naturalis plane sumit a Gal. 6°. de
accidenti ⁊ morbo. Et ab Aristo. p°. de gene
ratione aialiuz. Et ab Aui. 21°. tertij. Nisi in
eo cā ꝑter naturalis cōcurrat. Patet tū p rō
nez qz p°. hec euacuatio fit a natura. Fit enī i
iuuenibus ⁊ sanis nullo extrinseco adiutorio
particulari cōcurrēte. Fit ēt ꝓpter finez natu/
ralē quem tāgit Aui. 21°. tertij tractatu 3°. ca°.
primo. cum dicit. Menstrua tempata in q̄ti
tate ⁊ qualitate sua ⁊ in tpe suo curretia ex cō
suetudinez suā naturalem i oi spatio sunt cā
sanitatis mulieris ⁊ mūdificationis corporis
eius ab oi nocumento i q̄ntitate ⁊ qualitate ⁊
faciunt ipsā acquirere castitatē ⁊ paucitatem
desiderij. Fiunt 3°. sine cōcursu cāe ꝑter natu
ralis. nā ex parte mr̄icis ⁊ membroꝝ nō est cā
ꝑter naturalis cum sint sane inculpate. nec ex
parte sāguis q̄ expellit est dispositio ꝑter na/
turalis. Nam si esset ꝑter naturaꝝ ꝫ essz aut i
q̄to. ⁊ tunc debuissent prⁱ accidere ⁊ nō exi/
uissent cōuenīēti tpe. Aut i quali ⁊ hoc est ra
ro cū exeunt tempore suo. ⁊ ideo pⁱmū tem/
pore suo exūtia nō sunt permutata ad quali/
tatem ꝑternaturalez. Et hoc lumit cap°. stati
allegato ab Auic. dicente de menstruis. Et
paz quidem accidit vt alterentur in tempore
suo. Ex quo primo patet Gentilem in qōe
Utz ante menstruoꝝ eruptionē cōcipiat mu/
lier iconuenīēter dixisse q̄ hec mēstrua ꝓdi
ce exeuntia vniuersaliꝝ sint inepta nutritioni ⁊
generationi. Nam saltez sūt apta nutricatiōi
fetus. alr eni cōceptus tēpore cursus nō fierz
leprosus nisi ex illis menstruis nutriret. Se
quit 2°. nō omnem sanguiem pellēdum. vel q
hoc modo ꝓdice pellitur esse corruptuz. Si
enim nō alterat tempore naturali iter vnam
mēstruatiōem ⁊ aliam ⁊ cum generat nō est
corruptus sequitur q̄ nō omnis qui pellit est
corruptus i naturali mēstruatiōe. Preterea
cum natura propter solum peccatū quāti pos/
sit a corpore sāguiem expellere hoc nō repu/
gnabit si i mēstruoꝝ eruptiōe fiat ⁊ sic nō vni
uersaliter talis sāguis erit corruptus. Secū
dus modus est cum mulier est pregnās. Naz
tunc virtute attractiua fetus vel spermatis.
aut expⁱsiua mēstruoꝝ. aut ambab⁹ cōcurren
tibus mouet menstruū ad matricē ad hoc vt
fetus nutriat ⁊ nulla ad hoc preternaturali
dispositiōe cōcurrēte. Et est differētia iter
mēstruum primi modi ⁊ huius secūdi modi.
Quia sāguis primi modi nō trahitur a matri

UVA. BHSC. IyR_045_1

ce sed propellit a membris illo sanguine gnato vt colligit a Gal. libro de simplici medicina. cap°. de medicis prouocatib⁹ menstrua. Et a Serap̃. proportionali cap°. Sanguis vo secũ di modi a virtute iformatiua vl̃ spermate talẽ virtutem habente trahit 21°. tertij capitulo 2°.

Secũdo differunt i modo motus q̃ prim⁹ producit mouet. secũdus autem post sextuz vl̃ septimũ diẽ cõceptiõis fere cõtinue profluit.

3°. differentia ẽ ex parte finis propter quem est motus. q̃ primus mouetur vt corpus inde mũdificat. ꝫ secũdus pro fetus nutrimento.

4°. differentia est comuniter q̃ cum sãguis q̃ in menstruis producit pellit sit p̃rimũ aggregat⁹ ex parte bona ⁊ parte coitez ad nutrien/dum fetũ inepta. Sanguis tñ q̃ ad nutriẽdũ fetum trahitur est pluzimũ pars melior illius ⁊ nutricatiõi aptior. ⁊ dixi notãter cõitez. Nã quãdoqz cõtingit sanguinẽ q̃ pellit nutricationi esse aptiorẽ q̃ sit datus sanguis qui nutrit fetum vel ipsum est nutriturus. Tertiꝰ modus est cum tpe coitus vel cõceptionis sãguis ad mulierꝝ testiculos trahitur ⁊ ibi ita alterat vt i substantiã spmatis cõuertat. aut in veruz spezma. deinde p vasa debita ad locũ conceptionis ducitur vt sit mã generationis. Hic. n. ⁊ si aput Aristo. opinionẽ non habeat vi effi/tiendi generationẽ est tamẽ mã per digõnem in testiculis mulieris facta mũda ⁊ preparata ad hoc vt sit generatiõis spermaticoꝝ subiec/tum ⁊ pncipaliũ membroꝝ. Et iste differt a p̃cedentib⁹ multis mõis vt ex dictis patet põt

Sed preter naturaliter plurib⁹ modis fluere põt vt ex pte matricis. ex parte sãguinis i se pcm̃ pternãle habentis ut in q̃to ⁊ in qua/li. ⁊ ex parte rei sanguini mixte. Et ex parte membroꝝ a quibus ppellitur aut attrahitur. vt põt colligi 21°. tertij. cap°. de fluxu mẽstruorũ. Ex quibus pz q̃ hoc mõ largo menstru/um sumẽdo in qualibet etate mulier hz vl̃ habere põt menstruũ Nã i qualibet etate ex corrosione uel vulnere matricis posset sanguis exẽ ferri ⁊ ad cõcauũ matricis duci. Sed au/ctores equoce sepe de mẽstruis loqũtur. Nã cum dicũt mẽstrua incipere in secũdo septẽario vt Aristo. 9°. de aialibus. Aut dicit Haliebas 9°. theorice. q̃ menstrua icipiũt in decẽ annoꝝ cõplemẽto ⁊ vltra. 14. nõ tardantur. Aut cũ dicitur q̃ auferũt quibusdã i 35. Jn quibusdã tardãtur usqz ad. 60. vt Haliebas. Aut usqz ad. 50. vt auice. nõ intelligit ꝺ mẽ/struo large sumpto apto exire naturaliꝫ ⁊ pter naturaliꝫ. sed tm̃ de menstruo apto naturaliter exire vel saltem ad matricis cõcauũ duci. Et tu fm̃ hoc potes descriptionem formare menstrui hoc mõ sũpti. Tertio pncipaliꝫ nota q̃ licet in omnibus generib⁹ aialiũ habentiuz sanguinẽ femine multiplicent mẽstruũ tamen manifesta emissio sanguis producit a mrice nõ est tanta in feminis alioꝝ aialium sicut in muliere q̃ est femina hominis. Et hoc vult Arist. 3°. de historijs aialiũ cap°. de dispõibus sanguinis cum dicit. Et mulier est maioris sanguinis q̃ femine alioꝝ aialiũ qua ppter accidit eis menstruũ magis q̃ accidit alijs aialibus. Et hoc idem 6°. de historijs tractatu 3°. cap°. primo fm̃ quotationẽ Alberti. Et accidit eis .s. aialibus menstruũ nõ tamẽ fm̃ modũ q̃ accidit mulierib⁹. ⁊ oues ⁊ capre menstruãtur. Et eadem sñia colligit p°. de gnãtione aialiũ Cã aũt quare fluxus de foris magis fit mulieribus pticularis. P°. est q̃ naturaliꝫ mulier in dispõne sana ⁊ etate cõueniẽti plus multiplicat de sanguine q̃ possit in subam corporis cõuertere aut dissoluere aut insensibiliꝫ emittere. deinde corporis eius mollities ⁊ quies. ⁊ cibi habũdantia. ⁊ carentia pilloꝝ ⁊ fortẽ laboris que oĩa sanguinẽ in venis augmentari faciunt. Et hoc natura fecit iõ ut materia generationis habũdaret in eis quod facit complexio feminina. Nam ppter hũc finem natura pncipaliꝫ femininã cõplexionẽ fecit vt rõe sue caliditatis defitiẽtis a caliditate masculorum possz plus digerẽ q̃ in ppria membra cõuertere. aut insensibiliꝫ resoluere. Et hoc maxime oz in feminis hominũ. vt Gal. exp̃sse vl̃ 14°. de vtilitate pticulaꝝ cap°. 6°. sic di. ad litterã. Jpsum quidez quod plasmabat aial iperfectius fecerũt oio pfectis toti vo generi utilitatẽ nõ paruã tribuerũt. oportebat. n. esse aliquod femininũ. Nõ eniz estimes q̃ vnq̃ media partem totius generis nostri Creator fecisset iperfectã ⁊ quasi detrũcataz nisi aliqua ex hac detrũcatiõe deberet esset magna utilitas. Que ẽ ꝺ hec iam dicamus. q̃ cõceptuz ẽ ⁊ est in pregnãte ad primã quidẽ constructioz ⁊ augmẽtationẽ totã que cõsequenter mã indigz copiosa. Quare necesse ẽ ei duoꝝ alterũ esse vl̃ rape ipsius impregnãtis nutrimentum vl̃ eo habundãte assumẽ inde posse. fugit calidius essz certitudinaliꝫ quod femineũ diapho/raret vtiqz id ⁊ exiccaret faciliꝫ. Frigidius igitur fieri melius fuit in tm̃ vt q̃ digestuz ⁊ elaboratũ nutrimẽtum nõ possit totũ diaphorari Quod enim plus est frigz neqz digerẽ ẽ sufficieus. quod aũt pfecte ẽ calm̃ sicut digerẽ ita ⁊ diaphorare ẽ forte. Quod ꝺ deficit nõ nal de multũ a totaliꝫ calido digerẽ sufficiens est ceu nõ adhuc frigidius ⁊ relinqre aliq̃ superfluũ ceu nõ ita vehementer exñs calm̃. hec ꝺ

UVA. BHSC. IyR_045_1

est vtilitas femineitatis femine. hec Galien⁹.

In alijs ēt animalibus ab hoīne menstruū apparens nō cuzzit ꝓdice ſm mēſes ſed aut tpe quo mouentuz ad venena aut tempore pꝰ tus. In equabus aūt ꝛ vaccis quādoqz ſm ꝓdum quatuor menſiū aut qnqz emittit ali quid menſtrui manifeſtins q̄z in reliquis.

Nota quarto q̄ vltra māz generationis ꝛ agens qz formatio nō fit ſubito requirit locꝰ determinatus p̄cipue in animalibus aialificā tibꝰ vbi hec materia ſubtiliat actiōi agētis. ꝛ hic locus eſt matrix que conſeruat ſperma ꝛ generationis māz. Nota quinto q̄ mate ria q̄ debet a ſemine i fetū trāſmutari debuit eſſe mollis ꝛ digā ꝛ p̄pata q̄to magis optie nē fuit poſſibile cū inter actus vegatatiue gnā tio ſit pfectioz ꝛ finis. Nō ſexto ſanguinē matris q̄tūcunqz bonū nō ex toto proportio natum eſſe fetui nutriendo cū fetus ſit valde humidioz ꝛ ſubtilioris ſubē q̄z mater. Et iō cum fetus eo nutritur reſecātur ex eo ſuperflui tates groſſe ꝛ aquoſe q̄ non poſſunt a fetu i ꝓ priam ſubam conuerti. Quin ymo de mēn ſtruo ſanguine ad matricē attracto ps purioz ꝛ melior per vmbilicū ad fetū trāhitur. ꝛ ps alia ex̄ dimittituz ꝛnō trahitur ad fetū tamq̄ inepta vt colligit hic in textu. Septīo nota menſtrua nāliter apta ad matricē fluere ꝛ ex̄ pelli nō multiplicazi ut plurimū in muliere ni ſi tpe quo eſt apta cōcipere ꝛ ſuū qualecunqz eſt ſpma generare ꝛ genitalia eius ita iaz ma gnificata ſunt vt ad cōceptū tenendū ꝛ fouen dum ſint ſufficiētia ꝛ māmille iam adeo vene rūt vt in tpe partus lac ſuffitiēs p fetu ul nato nutriendo generare poſſint vt ſumit ab Arīſt. p⁹ de gnātione aialium. ſm antiquā quotati onem capit⁹ 16⁹ cum dicit. Et manifeſtum eſt q̄ menſtruū eſt ſuperfluitas. ꝛ iſta ſuperfluitas eſt cōueniens ſpmati quod exit ex maribus ꝛ ſignificatio ſuper h̄ eſt accidētia que accidūt iſtis rebus. quoniā in vno tpe incipit ſperma eſſe in marib⁹ ꝛ menſtruū in mulierib⁹. ꝛ lege tu. Et dixi notāter ut pīmū qz non repu gnat ꝓpus venas matricis dilatari ꝛ ſanguiez in corpe multiplicari habundāter q̄z teſticuli mulieris ſufficiāt ſpma digerere aut e contra ita tardius vnū boz dimitti q̄z reliqū. Nō octauo q̄ duob⁹ mōis poſſumuſ intelligere ſe tum ex ſanguine gnāri vel nutrizi. Vno mō q̄ ſanguis in ꝓpria forma ſit imediatū ſubm trāſmutandi in fetū aut imediate nutriēs fetū Secundo mō q̄ aut ex ſanguine imedtate ge neref uel nutriaf fetus aut ſaltem nō nutriat ex alio quod nō ſit factum ex ſanguie. Hiſ habitis ſit hec prima ꝙ⁹ poſſibile eſt mulierē concipere nullo exñte in eo ſuperfluo ſanguie in q̄to vel in quali. Probaf qz poſſibile ē eam cōcipe poſtq̄z eſt complete mūdificata ꝛ eſt vere ex febze cōualeſcēs vt docz expiētia. Sed in talibus complete mūdificatis ꝛ vere cōualeſcentibus nullus eſt ſuperfluꝰ ſanguis in q̄to uel in quali. g̃ ꝛc. Maiorē docz quo tidie experiētia. Et minoz pz per hoc q̄ ſi in ea eſſet ſanguis in quali peccās nō eſſet plne mūdificata. Et ſi eſſet peccās in q̄to ſupfluo nō eſſet vere cōualeſcēs vt cōſtat ex 3⁹ tegni. illa parte Reſūptiua ꝛc. Vbi dī q̄ conuale ſcētis ſanguis eſt bonus ſed paucus. 2⁹ ꝙ⁹ vt pīmū gnātio fetus ex ſupfluo eſt vtili nu trimēti matris. Pz qz mater māz generatio nis prebet vt nūc ſupponitur ex mēte Arīſt. primo ꝛ 2⁹ de gnātione aialium. fz plurimū nō prebet māz ſibi neccīaz. ergo ſuperfluam. Et hoc voluit gali. 14⁹ de vtilitate. loco s̄ al legato. Et ariſto. p⁹ de generatione. q̄ men ſtruū datū a matze in gnātione eſt ſuperfluum

3⁹ ꝙ⁹ eſt ſuppoſito q̄ fe būiditates ſint al terius ſpēi a ſanguine nō oia mēbra nutriūf imediate ex ſanguine mēſtruo. Probatur qz ſaltē oſſa ꝛ mēbra dura nutziūf imediate ex fis humiditatibus. Ex iſta ſequitur q̄ im poſſibile eſt oia mēbra fetus imediate genera ri ex ſanguine menſtruo. Maz impoſſibile eſt oia talia nutriri imediate ex buiuſmōi ſāguie ſed eadem p̄ciſſe eſt mā generationis ꝛ nutri tionis. ergo impoſſibile eſt illa mēbza ex tali generari ſanguine imediate. Sequitur 2⁹ ſuppoſito q̄ ſpma mulieris ſm ptez corpulē taz ſit materia imediata gnātionis mēbzoruz q̄ hoc ſperma quo ad partez corpulentā ē ali quid de ſecundiſ humiditatib⁹. Et iō ſperma eſt ſupfluitas vltimi alimenti ꝛ ꝓportionabi le. Sequitur de ſpmate viri ſi ponatur tāq̄z mā generationis ꝛc. 4⁹ ꝙ⁹ ipoſſibile eſt mē bra fetus humani nutriri vl generari niſi me diate vel imediate nutriāf ul generētur ex ſā guine matris. ꝙ⁹ pz. qz ipoſſibile eſt talē fetū nutriri vel generari niſi ex mā a matre exhibi ta. Mater aūt nullā aliā māz p̄bere p̄ōt ad hoc niſi ſanguinē aut ex ſanguine genitā. g̃ ꝛc Maioz ſumitur p⁹ de gnātiōe aialiuz. ꝛ mi noz qz materiā mī nō niſi p venas p̄ōt p̄bere p quas nō trāſit mā nutricationis niſi ſāguis aut aliquid ex ſanguine genitū. Ex quib⁹ pz ad q̄ez rñſio dicendo q̄ ad gnātionē ꝛ nutri cationē fetus in vtero requirit ſanguiſ tamq̄z menſtruus mā generatōis āt nutzitiōis fetus cū requiraf ſan. aptus ad matricis cōcauum currere. ex quo mediate vel imediate fetuſ ge neratur vel nutriaf. Ad argumenta ergo

UVA. BHSC. IyR_045_1

principaliā ad primum negāt assumptum. Et ad pbationes. Ad primā concedo q puella pōt impregnari ante mēstruationē. i. ante q̄ menstrua effundant. Ex hoc tamē nō sequitur ipsam impregnari nullo existente in ea menstruo apto trahi a spmate viri licet nō essz ita generās membra si ad matricē sine tractore fuisset expulsum. Nota tamē p mā bui' rōnis q licet puella ante mēstruationē sit inculpate sana z habeat testiculos fortes z calidos z sit apta in testiculis sperma aggregare z digerere nō tamē est ad generatiōem ita apta sicut postq̄ menstrua extra prodierūt. Et cā sumitur a galieno i libello de anathomia matricis. qz oz sperma adherere matrici. modo ante menstruationē matricis cōcauū est politum z tersum. z tō sperma nō adheret. Sed postq̄ mulier semel mēstruata est z ora venarū matricis semel apta fuerint remanet asperitas quedā apta ad spermatis adherentiaz. vnde loco allegato ita dixit Hali. Ante enim q̄ prodeāt menstrua nequaq̄ concipiet mulier qm̄ z eius quod nutrit caret supfluo z firmationē non habet. lenis enim tunc est matrix clausis vasis quare effluit sperma z non applicatur tunice eius. magis ydoneū enim est ad applicationē id quod est aspex q̄ id quod est lene. Et cum dr̄ q anno. xj°. impregnatur z p tunc nō est menstruū. Dicit q ille que tali mō impregnant iam habēt menstruū. vnde quādoq̄ prodeunt xj°. anno cōpleto vt Hali bas 9°. theorice. Quod ergo dicit Aristote. 6°. de historijs z primo de gnātione aialium intelligitur vt plurimū. z tō inueniunt raro q̄ tunc cōcipiunt. Ad secundā cōfirmationē dicitur q in muliere cū integre mūdificata ē est tamē menstruū modo supd cō quod non oportet esse sanguinē sedū aut in quāto aut in quali peccātem. Ad tertiā autē non videt cōtra ymaginationē q postq̄ mulieri desinerūt egredi menstrua ipsa impregnaret cum stet virtutem fortē spmatis sanguinē bonum matris rapere vt quotidie fit. Et cōstat ex cōclusionibus supd positis plurimū tamē cōplio matricis est causa cōceptus priuationis tali tēpore. Al secundū principale pz ex dictis q sperma quo ad corpulentā suā partez illud precipue quod est futurū materia gnātionis idem cum secundis humiditatib' que ex sanguine menstruo generāt. Ad tertium dicit negando maiorē. negatur etiam q hoc dicat Auicena 21°. tertij. loco allegato. licet dicat venā non pulsatilē vmbilici p quā fetui defertur nutrimentū terminari ad epar z suū gibbū. sed concedendū est per viam digestionis in epate fetus sanguinē attractū digeri nō integra digōne nec ita q formā sanguinis acquirat sed ita vt fiat fetui conueniēs z ibi aquositas vrinalis sequestrat. z quedā ptes grosse p intestina p mesaicas mandāt q̄ pelluntur post natiuitatē p intestina. Et p hoc patet ad cōfirmatiōz. Nā negat nullā supfluitatez p intestina pelli nāliter nisi prime digōis supfluū et digestionis pprie stōi pueroz qb flegmaticuz est. z flegmata quedā a capite qñqz fluūt ad stōm pueri q̄ pellunt vomitu post natiuitatē. qñqz nō. qz cibus ad cōcauū stōaci trāsmittit aut chilus. Ex quo pz solutio tertie cōfirmatiōis. Ad quartū negat q hoc suffeciisset. nā stomacus erat debil' z facile male mē cōcuzzissent ad fetū ipsum pimentes z etiā stomacus illo tpe debilis est ita q talem rem digerē nō potuisset cū post partū non digerat nisi lac quod est sanguis bis coct'. Ad quartū principale negetur secundinā aut vmbilicū esse aial sed vene ille z arterie sunt partes fetus abscidenda fm q sunt ex suū corp' post natiuitatē tāq̄ supflua. Ad quintum negat ꝓna. Nam q̄uis grā exempli. mulier pregnās in 8°. mense plus bēat menstrui supfluī q̄ illa q̄ incipit menstruari. nō pregnās tñ illud nō mittit ad matricē vt fetus nō ledat. z caloz nālis fetus prohibet ne putrefiat.

Mirandū est aūt de illius caloris virtute cū secundinā raro retineat p horā post exitū fetus quin ex eius putredine sequāt pessima accidētia. Et tñ si post primū ptū alius fetus remaneat nō inde sequūtur mala accītia vt experientia notat. est ēt talis ps in ptu vtilis vt faciat lubricare fetū. Ad sextū negat ꝓña. z illud ꝓns sit cōtingēs. Si. n. fetus sit fortis z mater pauz bēat boni sanguis z sit debilis virtutis cōtentie mr̄ macrefiet z discolorabit vbi matre forti exīte fetu nō debili stat ꝓriū contigere. tū mulieres quaz fet' sūt fortes sūt cōiter quaz sāguis ē bon' z quaz vtus sufficit p se z fetu nutrimētū bonū facē. z e ꝓ quaz fet' sūt debiles. Nā vt dictū est ō fetus nutritur ex sanguine quo mulier habūdat. Ex quib' pz ad septimū z vltimuz responsio.

Cunque infans.

Cū supius docuerit māz nutricatiōis fet' in vtero. Hic docet ex quo nutriat ex vterū dicēs q cū ifans ptarit tūc sanguis quē gnāt epar ei' supplet vices sanguis mīcis ex quo in vtero nutriebat qz est nutrimētū pueri. hic ꝺo sanguis gnātur ex eo quod fuit genituz ex sanguie matricis qz gnātur ex lacte mīis qb lac genitū fuit ex sanguie mēstruo ei'. Circa

Aut q̄ calor nāl̄is fetꝰ q̄hibet secundinaz corrupi

UVA. BHSC. IyR_045_1

partem nota q̄ ante tempus partus non inuꝫ
tur nutriri infans ex sanguine genito in epate
sno sed ex sanguie matris. Vbi tamen vide
tur q̄ nō repugnat fetum nutriri ex sanguine
qui nō sit genitus in epate matris. Puta si p
pter necessitatez nutrimenti flegma in epate
fetus vel venis ad sanguinē conuersuz nutri/
et sed plurimū nō generatur sanguis in epate
fetus in vterozymo maternus sanguis modifi/
catur ⁊ dearticulatur in eo vt sit fetus cōueni
ens nutrimentū. Nota secūdo tempore p̄/
gnationis sanguiez menstruū qui nō conuēit
nutrimento fetus retineri. ⁊ ꝑm partez cōuer
ti in lac etiā ante partum cum ad māmillas
trāsmittitur vt puer post natiuitatē paratum
habeat nutrimentum. Sed circa hoc sunt
alique dubitatiōes. Primo enim nō videt
q̄ nutrimentū pueri post natiuitatez debet di
geri digestiōe secūda. Primo sanguis men/
struus dum fetus erat in matrice non indige/
batur secūda digestiōe in fetu. sed nutrimen/
tum pueri est idem sāguis magis digestus. ergo
nō indiget vt pluribus digestionibus dige
ratur. Maior patet superius. Et minor pa
tet q⁊ nutrimentū fetus est lac quod est magis
digestum sanguine mēstruo ex quo generatur
⁊ magis digestum sanguine bono matris.
Quod autem est magis digestū patet. q⁊ ex sā
guine per digestionē est genitum. Et ideo di
xit Auicenna capitlo de ptisi. q̄ lac est sanguis
bis coctus. Et Auicena secūdo canoñ. cap⁹
de lacte. Et lac qdem est propinque digestio
nis cui superuenit digestio quedam alia. Et
Aristoteles quarto de generatiōe animaliū
capitlo penultimo. Lac enim est sanguis de/
coctus nō corruptus. Preterea digestō ex
medicos est cōuersio in essentiā ⁊ complexio
nem que cōuersioni nutrimēti in effectu est cō
petēs. vt prima primi. Si ergo digestiōe alia
digeritur sāguis cum in lac cōuertitur sequit
q̄ magis est paratus cōuersioni nutrimēti in
effectu lac q̄ sāguis. ⁊ per cōsequēs pauciori
bus digestionib⁹ ad hoc indiget. Cōsequens
aūt falsum si in puero conuertatur in sāguiez
est lac. Quod enī sit humor patet ex diffiniti
one humoris. Quod nō sit primus constat.
Qđ nō sit secūda patz q⁊ minus appꝓpiquat
nature membri q̄ sanguis. Patet 2⁹ q⁊ nec
ros nec cambiū nec prima humiditas sangui
nea nec gluten. Tertia difficultas q⁊ si pu/
er ex lacte debet nutriri nō videt q̄ lac soluz
ex illo menstruo sāguine quo nutriebat puer
in vtero generet. Prio q⁊ si ita essz tunc puer
nō egrederet vterū tēpore partus naturalis
propter nutrimenti paucitatē. Quia ex quo
sanguis hic sufficit in lac cōuerti ⁊ inde fetus
ꝓñter nutriri. Et sufficit g̃ multo magis intra
vtez sufficiebat nutriri. Cōsequēs tamen est
falsum ⁊ ꝯ Auice. 21⁹ tertij capitulo secūdo
circa finem. nam dicit Partus aūt nō sit nisi
cum fetui nō sufficit quod emittit secūdina ex
sanguie. Et ꝯ Aristo. quarto de generatōne
animaliū penultimo capitulo cuz dixit. Cū
quando non potuēit cib⁹ cōcepti esse per vm
bilicū propter magnitudinem tūc ꝑparat lac.
Secūdo q⁊ lac generatur ex sanguine opti
mo matris. menstruū autem nō est sāguis op
timus g̃ ⁊c. Minor clara est. Maioz est
Auice. loco supius allegato cū dicit Quod ē
ex sanguine malo expoliato ab ōni malicia.
Quarta dubitatio. si lac gnāt ex sanguine
mēstruo retēto tūc magis debēt gnāri in pri/
mis mensib⁹ p̄gnatiōis q̄ vltimis. Cōsequēs
ꝯ expientiā ⁊ ꝯ Aristo. 4⁹ de gnātōe capitlo
allegato. Cōsequētia tamē tenet q⁊ tūc debz
lac magis generari qñ magis habūdat sāguis
menstrui supfluitatis. sed hoc est magis i pri
mis mensibus. ergo ⁊c. Maioz patet q⁊ hec
est eius mā. 2⁹ ex Aristo. ca p⁹ primi allegato.
cum dixit. Erit superfluitas maior. s. mēstru
orū. qm̄ illud q̄ cōsumit ex eis erit minus q̄
quod cōsumet āte. Et pp hoc erit lac dulci⁹
qm̄ nō auferet ab eo ps bone digōis. Minō
autē pz ex h. p⁹ q̄ in primis mēsib⁹ fetus est
minor. 2⁹ hoc hēt ex Gal. 5⁹ affōz comēto
29⁹. Mulier i vtero hñs flobothomata. ⁊c.
Quita dubitatio q⁊ nā vī male ꝓuidisse ꝺ
infantis nutrimēto qm̄ lac ē eis incōueniens
nutrimentū. P⁹ q⁊ nutrimentū qđ nocet fleg
maticis nocet pueris cū in eis dñet flēa. sed
lac nocet flēaticis. vt sumit ex Auic. 2⁹ can⁹.
cap⁹ de lacte dicēte. Et pp declinatōz suam
ad frigus lac nocet flēaticis. qm̄ caliditas eo
rū nō cōuertit ipsuz ad sanguinē sicut oz. 2⁹
p hoc q̄ lac magis cōfert cōsistētib⁹ q̄ adole
scētib⁹. g̃ magis adolescētib⁹ q̄ infantibus.
Tenet ꝓña q⁊ silis videt vtrobiqz cā. ⁊ assū
ptū ē Auice. loco allegato dicētis. Et ē ma/
gis cōueniēs cōsistentib⁹ q̄ adolescentibus.
3⁹ q⁊ lac nocet debilia hēntib⁹ capita. puēi
autē habēt capita debilia ⁊ supfluitatū susce
ptiua. Ad hec g̃ dubia respōdet. ⁊ primo
ad primū negat ꝓña. Et cā ē q⁊ puer nat⁹ oz
q̄ recipiat ab extra nutrimentū digerendum
digōne prima. ⁊ p ꝓñs etiā secūda. Et cōce
dit q̄ a. ē nutrimētū socratis magis digestuz
q̄ b. vel saltem per digōnem genitum ex b. ta
mē b. ē propinquius nē membroruz eiusdem
q̄ a. ⁊ pauciorib⁹ trāsmutationib⁹ indiget.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Subiũ tamẽ est vtꝫ lac fit magis digestuz q̃ sanguis optimus. puto enĩ q̃ nõ. nec valet ꝟ argumẽtũ. p digõem ex sanguie fũme dige sto generaf. g̃ est magis digestũ. Et ad cõ firmationẽ dr̃ q̃ per digestionẽ sanguis cũ in lac cõnertit fit aptior nutrire puerꝫ eo modo quo dz esse eius nutrimentũ q̃ sanguis. Ad secundã difficultatẽ pz ex dictis ꝑ cap.m de humoribꝫ. Ad tertiã dr̃ negando ꝯnaz. ꝛ cã ẽ qz vt dictũ est ꝑ nõ totus sanguis mẽstruus q multiplicatur in muliere ẽ opus vt sit fetuf nutrimentũ. sed parua pſ eius in vtero sed totuf sanguis menstruus in lac cõuertit ꝛ fit nutrimẽtũ fetus cũ est exẽ vtery. Item nõ totus sãguis mẽstruus q tunc multiplicaf sufficit trãſire p secundinã ad fetũ cũ pp multũ mẽstruum reseruatũ. vene sunt multũ oppilate ꝛ iõ regurgitat a matrice ad mãmillas. Ad cõfirmatiõz negaf q̃ menstruũ nõ est sãguis optimus in quali. Et hoc. vult serapio. q̃ est expoliatus ab õi malicia. ſ. q̃titatiua sanguinis ex quo fit lac. ſz ꝺ hoc habitũ est ſup̃. Ad quartã dubitatiõz negaf ꝯna. ꝛ dr̃ q̃ cũ sanguis mẽstrui supfluitas ẽ pauca tũc melꝰ potest digeri ꝛ ĩ lac cõuerti. Ad aristo. vide capitulũ bene. Ad quintã dr̃ nãz optie prouidisse. lac. n. optimũ ẽ infantibꝫ nutrimẽtũ qz ẽ boni nutrimẽti ꝛ multi ꝛ boni chimi ꝛ facilis digõnis ꝛ ꝓportionale nẽ mẽbrorꝫ. Vñ auic. 2. canoñ. cap.o allegato qñ dñatur ei caliditaf bona reducit ipsum ad nãz sanguis equalem velociter. Ad argumentũ g̃ cũ dr̃ q̃ nocet flegmaticis. cõcedif. sed pueros hic intelligimus tpatos nõ flegmaticos. nec pueri sũt frigidi sed tpati in calore. Ad secundũ dr̃ q̃ ibi ꝑ cõsistentes intelligit in fine cõsistentie q ꝓpter g̃uitatẽ morꝫ minus mouẽtur. ꝛ iõ minus ratione sue caliditatis acute corrũpitur ĩ eis ꝛ rõne caliditatis ꝓhibet citã exiccatiõez quod nõ est ita in adolescẽtibꝫ oino. Et ideo negatur argumentũ ꝛ similitudo. Sed tu ĩ cã cõsidera quare magis cõsistentibꝫ cõferat q̃z adolescẽtibꝫ. Ad tertiũ dr̃ q̃ pueri debilia nõ bñt capita q̃ztũ ad nãles vtuleſ ymo fortia

Et caro quidem.

Hic ponit diam inter carnẽ ꝛ adipẽ quo ad cãs generationis di. q̃ caro gnãtur ex sãguine spisso quẽ coagulat caliditas ꝛ siccitas Sed adeps ex sanguis aquositate ꝛ vnctuositate gnãtur quã coagulat frigus. ꝛ iõ calor ipſaz eliquat. Nota tamẽ p.o in parte q̃. ſ. caro generaf ex sanguine spisso r.i sanguis ex quo gnãtur adeps. Nõ aũt oz q̃ gnẽf ex sanguine spisso qz sanguine terrestri ꝛ melico vt sanguis nutriturus melica membra. Nota 2.o q̃ nõ dicimus adipẽ generari ex aquositate sanguinis tali qualis cũ vrina vel sudore emittit. illa enĩ aquositas nõ nutrit vt ſ dictũ est. Sed intelligimꝰ eam generari ex sanguis parte subtili ꝛ ad aq̃itatẽ declini. Circa tamẽ hunc locum sunt due dubutatiões. P.a q. nõ vr̃ hic assignari cã cõueniens effittẽs carnis. Nam caro eliquaf a calido sicco vt cõstat in assatione ꝛ distillatiõe. ergo coagulaf a frio.

Secũdũ dñium carnis sigt dñium humiditatis vt pz 2.o cõplexionũ ꝛ 2.o tegni. g̃ sãltez nõ a sicco coagulaf. Tertio hoc est expresse ꝯ Aristo. 2.o de generatõe aialiuz cap.o 14.o fm modũ diuisiõis Alberti. Dixit enim Aristo. sustentatio aũt carnis est ex frigore ꝛ ꝓpter ꝟ dissoluitur ab igne. 2.a dubitatio est de adipe que nõ videf vniuersalr coagulari a frigore. Si enim ita esset nõ debet inuẽiri circa mẽbra calidissima illis adherẽs cũ ibi frigus coagulans nõ videat. Consequẽs tamẽ est falsũ cum videatur multa adherens cordi. Preterea cum spezma sit applicatum parti grosse cõuertẽdo in carnem ꝛ parti subtili cõuertendo in adipem nõ videtur quomodo vnũ coagulaf frigore ꝛ aliud caloze. Ad primum dicunt quidam q̃ caro coagulaf calido. sed q̃dam piguedo ꝛ quedam humiditates carni cõmixte coagulanf a frigido. ꝛ hoc est quod eliquatur ex carne ad ignem. Caro aũt ipſa nõ eliquatur a calido sed forte dissoluif aut combuzzitur. Et licet carnis coagulatio sit a calido sicco nõ tollitur tamẽ qn habundante significetur humiditatis dominium respectu corporũ in quibꝰ non habũdat. Aristoteles aũt loco allegato loquif de illo vnctuoso carni cõmixto quod dictum est iam coagulari a frigido ꝛ calido eliquari. Cõtra hec respõſio vr̃ inuer: q̃ illud quod ẽ vere caro nõ coagulatur a frigido nec eliquaf a calido cum ab ipso coagulef. Contra hanc responſionem arguif. ꝛ primo quod caro ꝓ vt a pigue/dine distinguif eliquatur a calido. Et arguif ex Galie. secũda affoziſmorũ comento illius affoziſmi. Sana habentes corpora. Ubi in fine dicit q̃ medicina laxatiua cũ non inuenit humorem sibi appropriatũ aut aquositatẽ aut colerã vertit se ad sãguinẽ ꝛ carnem inde trahens. ꝛ hoc nõ niſi eliquãdo. g.o eliquatur caro vt sumitur ex Auicena secũda quarti capitlo de signis sumptis ab egestione cum dixit. Fluxus ventris super quem est vnctuositas non ab acceptione rei vnctuose significat liquefactionem membrorũ radicaliũ. ergo radicalia mẽbra pñt eliquari. cõstat aũt q̃ non a

UVA. BHSC. IyR_045_1

frigido ergo a calido. ⁊ tamen hec sunt mixti eliquabilia q̄ caro. ⁊ sunt etiam coagulata a calido vt Arist. loco allegato. Vult ossa cogulari a calo assante ⁊ ita panniculos ⁊ nervos. Et sumit ēt ab Auic. p⁹ quarti cap⁹ de ethica. q̄ ab ea liquefiūt cartilagines q̄ sunt a calore assante ut ossa. Et planius sumit de liqfactiōe carnis ꝑ pinguedinē ⁊ adipē distic 16⁹ tertij de signis fluxus ventris cū dicit Et qui est ex liqfactiōe adipis est virulentus grossus sicut in vlceribꝫ cū pinguedine ⁊ colore diuerso. deinde fit ei essentia adipis abz diuersitate in suba sua neqz i essentia sua. Et filz est dispō liquefactionis carnis rubee nisi qz priuat pinguedine ⁊ est postremū ei⁹ coloris feculenti. Et q̄ hec liqfactio fiat a calore sumit ab Auic. eadē 16⁹ tertij capit⁹ de cura fluxus colliquatiui. Albertus aūt magnus 2⁹ de generatiōe ailiū sup loco allegato non dixit exponēdo Aristo. q̄ carnis coagulatio fit a frio sed q̄ terminatio carnis est p frigiꝺ complexionale nō p frigidū absolute. Nam cum frium sit qualitas mortificatiua nō inuēit absolute frium viuēs. Et signū est huius q̄ calore sicco agente in carnem vī solui aliquo genere solonis. Et sic albertus nec ex illo textu vult q̄ absolute caro coagulat a frigido. nec q̄ ꝓprie eliquat a calido. Naz ſm ꝓpriū modū accipiēdi eliquationē ⁊ coagulatōz putādum est carnē ꝓprie dictā nec esse coagulabilē nec eliquabilē. si bene examinat ea q̄ ab Aristo. 4⁹ methauroꝝ dicunt. Et iō Arist. in textu veteris trāslationis. nō dicit q̄ caro coagulat a frio. sed dixit sustētatio autē carnis est ex frigore. ⁊ ꝓpter h̄ dissoluit ab igne Si āt sumat large coagulatio vt Auic. sumit hic p ōi factione terminati p resolonē hūidi supflui ⁊ cōprebēsione remanētis in sicco terreo ex in termiato. Constat q̄ coagulatio carnis fit ex calido sicco ⁊ ex frigore cōplexiōali Sed coagulatio piguedinis est a frio absolute nec ego volo ista p nūc clariꝰ dicere. Ex qbꝰ rāsio pz ⁊ cōcordia doctoꝝ ⁊ Arist. nā huic mō coagulatōis a calido nō repugnat eliquatio. Hanc āt māz de coagulatiōe ⁊ liqfactiōe hodie paz cognitaz reseruabo ad locū vbi loquamur de spmate. vtz fit a frio coagulabile vel liquabile. Ad secundū dr̄ q̄ adeps coagulatur a frigore. Nec valz argumētū adeps coagulatuz cū pūtia multi caloris actualis ⁊ tpamentū. ergo nō coagulat a frigido. Nam concedo q̄ a est nunc coagulatū ⁊ coagulat magis a frigido actuali ⁊ est calidum actuali caliditate in quarto gradu qz combuzzēs. vt constat in plumbo liquefacto statim post coagulationem. Non valet ergo argumèntum. Coagulatur circa principalia ⁊ coz. ergo nō est a frio. Ex quibus patet qūo speꝛma duaꝝ diuersaꝝ materiez. vnam coagulat p frigꝰ aliam per calorem.

Membra autem.

Nunc Auicena ponit differentiā iter mēbza spermatica ⁊ carniformia. Et duo facit. primo hoc. secūdo remouet vnum dubiū. ibi 2⁹. Et illud quidem. Dicit prio q̄ membꝝ que sunt genita ex spermate cum patiūt solutionē continuitaꝝ nō restaurātur certa cōtinuitate nisi pauca ex eis ⁊ in paucis habitudinibus ⁊ in etate pueritie. sicut ossa ⁊ rami puvenaꝝ. qz magni rami vēaꝝ nō restauzāt nec magni rami arteriaꝝ. fz cū aliq⁹ pt eaꝝ sepat totaꝰ a corpore scilicet notabilis nihil loco eius nascit. ⁊ ista sūt sicut ossa ⁊ nezui. Sed illa q̄ sunt creata ex sāguine renascūt post deperditionē suā ⁊ continuāt per talem substāti am qualē sūt ipsa sicut caro. Nota primo i duob⁹ poni differentiā inter mēbza dcā. vnū est de recontinuatiōe post solutionē solutionis q̄ alias vocat vnio. secūdū est renasci post talem ptis nōbilis separationē. Nā hec duo in notabili q̄titate ⁊ in omni etate inueniūtur in carne sed in membzis spermaticis nō inuenīūtur nisi raro ⁊ in paucis habitudinib⁹ ⁊ in pua sepatione ⁊ in etate pueritie. Nota secūdo per certā continuitatē Aui. intelligere cōtinuitatem verā per adherentiā ptiū consimiliū specifice denominataꝝ in genere membzorū absqz intermedio alteri⁹ rōnis sicut carnis cum carne ⁊ vene cū vena sine alterius corporis medio. Et hāc vocat Galienus continuitatem prime intentōis. Aut qz hāc primo natura intendit quod appet in nō hēntib⁹ pter naturale nocumētū. Aut qz hoc nomen continuitatis ſm magis ꝓpriā intentionē dicit de illa. Nō tertio q̄ licet hec membza non cōtinuent modo dicto. tñ fit continuitas secū de intentionis q̄ est colligatio ptiū diuersarū per aliquid ābob⁹ circūpositū quod vnā ptez phibz ab alia āpli⁹ separi. ⁊ h̄ res ligās hoc⁹ ossa vocat grece poꝝ sarcoides. i. callositas cānosa. arabice āt dr̄ ozosbot. Nō quarto q̄ cū dicit q̄ nihil talium ptium regeneret Hoc est falsum absolute loquendo. Naz quā do in medio coxe aut cruris frustrum ossis extrabitur totum in profundo natūra generat i medio partium remanentiū rem duzam non quātum ē os q̄ vocat ozosbot. Et hoc notat experientia. sed nihil generatur supple eiusō denominationis specifice in gnē membzorū.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nota 5.° vt sumit 3.° tegni q quãdoqz i pueris restaurãt z vniũ vera vnione z fm pri mã intentionẽ. z itez rami pui venaz restaurant. z remotis eis aliqñ loco eoz regenerãtur. Hoc tñ nõ accit nisi qñ puer est fortis vtutis nutritiue z digestiue quod maxime est in calido z humido nõ pluzimũ a tpamẽto recedẽte. z hoc notat expientia. in carnosis aũt mẽbris fit manifesta restauratio. Sed difficultas nõ pua est in assignãda istaz cã. Oẽs tñ in h cõueniũt q difficultas restaurationis qñqz est ppter nãles mẽbri dispões viuendi sicut sũt duzities. mollities. siccitas. calozis paucitas. vtutis debilitas. Qñz aũt est p aliqb accñs nãle cõiunctũ cũ mẽbzo sicut motus q contingit pulmoni z trãsitus rei aeris q contingitur vijs vzine. aut separatio z elõgatio ptiũ sicut in nezuo accit trãsuersalz inciso. aut res intus vt melãcolicus. aut defect bone mẽ. vl mala cõplexio mẽbzo acqsita. Ex quo pz gdus esse difficultatũ baz restaurationũ diuersos cum merito nãliũ dispõnuz os difficilie restaurat merito accñtaliuz cazo cozdis z magne arterie z magni nezui difficilt osse restaurãt. Ponere aũt nũc istos gdus lõgũ esset nimis cuz certitudie. sz in cã ipossibilitatis restauratõis in etate puecta z pcipue regnãtionis ptis deficiẽtis iueniũtur diuersi modi dicẽdi. Cõciliator. n. dzia 3.ª ãnexo 4.° ponit cãs. P.ª defectus nẽ agẽtis q̃ est informatiua. Nam mẽbzoz regeneratio fit ab informatia vtute. Ista aũt abscedit formato fetu aut si qd eius trãsmittit ad coz fetus mõ infra dicendo illõ est debile. 2.ª est defect mẽ appziate q̃ est spma. 3.ª est vtutis restaurative debilitas cãta in mẽbzo pp solonẽ cõtinuitat. 4.ª est duries mẽbri vñ nutrimẽtũ multa indiget trãsmutatiõe anteq̃si mẽbri subaz cõuertat. z eedez etiam pñt dici cãe ipossibilitatis cõtinuatiõis cũ ẽt glutinis p quod mẽbzoz existit cõtinuitas pncipiũ fit ex spmate. Sed qz infantibus z pueris vtus restaratiua ẽ fortis. z aliqb vtutis informatie relictũ est ex spermate. qdaz ẽt ps spmatice mẽ reseruata est latitãs in mẽbzis. z mẽbra ista nõ sĩ multũ dura. iõ qñz puoexñte defectu restaurãt. Reman ẽtia autẽ informatiue vtut inuit Auic. 2j.ª tertij capilo 2.° cũ dicit Et formatia qdem appziata est re cõtinuatia ad creatozẽ vt sit ppat nõ cessãs cõprehẽdere cũ augmẽto fetus q̃ non cõprehendit. Et hoc est de secretis dei hic Auice.

Qbibi tñ vr gue q ps spẽmatis remaneat tãto tpe nõ pmutata. Vidi tñ pluries puerosnatos z usz ad trienũ statẽs cã defectu ossis capitis cruris z ossis qb vocat caulla pedis ita vt sup pedes errigi nõ possent ymo lateraliter plicarẽt z tamẽ a nã cõpleri ita ut postrectissime incederẽt. Qõ puto ex vigore informatiue derelicto z superfluo nutrimẽti ossis qb adhuc multũ appziopiquat nẽ spmatis ex quo fit gnãtio vt paz post dicã. Sed in carnosis mẽbris fit restauratio z vnio ea ppea q sunt fortis vtutis restauratiue z nõ multũ sunt debilitata ex solone cõtinuitatis. z puã oz fieri trãsmutatiõem sanguis in eoz regnãtione. z mã pata est in pziptu puta sanguinis. Alij dicũt q spermatica mẽbza gnãnt ex spmate in quo fundata est aia. z nõ pñt hec spermatica sustentari sine parte aliqua spermatis a principio gnãtionis ꝛcti. z iõ cum deperdunt qz ibi nõ est antiqua mã super qua sustentat nõ põt fieri regeneratio. In carne aũt est ꝛrium sed hic modus nõ potest saluar qũo pui rami venaz z neruoz restaurãt in pueritia. Et iõ magis placet mihi modus ẽ posit dũmõ nõ ex toto negemus vtutẽ informatiaz remanere in puero. nec negam mãz ppoztionatã gnãtioni mẽbzoz radicaliũ inueniri in corpoze cũ sit eadẽ mã gnãtionis z nutritiõis. Sz dicat vt in fine limitaui. Utz aũt cerebz epar z silia mẽbza cũ ps defecerit possit solidari aut nõ aut regnãri ẽt. puto q sic. Mã de cerebzo testoz vidisse q̃ztitatem nucis exiuisse z postea itez repletũ esse locũ suba medullari vt supra effunderet ex craneũ. z tandẽ multoties talipte remota p caustica ifirmũ euasisse. In sima g̃ spmatica soluta aut fm partẽ ablata nõ vniũt z cõtinuãt certa cõtinuitate nec ẽt regnãnt nisi pauca zpna z in etate pueritie. Et cã est qz hec mẽbza debilẽ hẽnt imutatiuã vtutẽ iõ nutrimentũ i suã silitudinẽ nõ pñt plene cõuertẽ nisi sit cõphensũ i eoz poris. zubi sit in poris superficialib pcipue in pte diuisa z soluta ptez nãlz q̃ pp h debilitata est nõ plene assimilat sz in rẽ callosã nutritia vel imutatia ossis tale nutrimẽtũ cõuertit. Accedit ad hc multa trãsmutatio sãguis reqsita ad eoz regeneratoz. In qbusdã aũt iperfect aialib vt cãzo z lacerta. qz qĩ ex silĩ mã totũ nutrit zvirtus informatia remãsit in eis fort ne cito deficerẽt cõtingit q fiat taliũ partiũ regnãtio cuz sit facil. nõ ita aũt cõtingit in aialib perfect.

Et si qrat vtz hũoz albugine possit restarari p eũonez vel mltã et effusionẽ. Hali. vr cõcedẽ q sic. nã ult 4.° de accñti cap. 2.° q paruitas pupille cõtingẽs ex paucitate vel defectu hũozisalbuginei põt curari sz cũ difficultate. sz illũ hũozẽ nõ voco spermaticũ mẽbz.

Nõ tñ ex gal. ñ bñ qvbi effũdat dict hũor possit ignãri sz põt aliqualz ex 1.° dcõ suadẽ.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et illud quidem.

Hūc remouet dubiū qđ possit oriri. Et est vtrū sit aliquot mēbrū p̄ter carnē ⁊ adipē qđ cū tollī possit oriri. Gal. rndit ꝙ sic. quia alia mēbra sunt que generant ex sanguine in quo est virtus spermatis adhuc. ⁊ ideo qñ tollunt nō multo interuenīēte tpe inter ablationem eoꝝ ⁊ sperma ex quo genit⁹ fuit bō renasci possunt sicut dentes in etate pueritie. ſz qñ sanguinis iā ē ꝓuersus ad aliā cōplexionē ꝙ fuerit in etate pueritie nō renascunt. Vbi nota ꝙ Auicenna. innuit membrorū quedam generari ex spermate: quedaz ex sanguine absolute. ⁊ illoꝝ quedam generant ex sanguine in quo adhuc aliqua virtus existit spermatis. Quedā ex sanguine nō ita naturā spermatis būte generant. prima notabiliter remota non regenerant. secūda regenerant post eoꝝ separationē sed in tpe in quo sanguis nō multū a natura spermatis recessit. tertio loco posita regenerant in oī etate. sed hec dicta circūstant multa dubia. Primū qz nō videt ꝙ dentes sint ex sanguine i quo virtus existit spermatis Nam sanguis q fit in corpe in etate i qua sperma pōt i eo multiplicari est magis vicin⁹ nature spermatis ꝙ sanguis genit⁹ in etate in qua sperma generari nō pōt. ſz dētes plurimū generant in etate ipotēte ad spermatis generationē ut cōstat ergo generat ex sanguine multum distāte ex spermatis nā ⁊ in quo nō debet esse virt⁹ spermatis Preterea virt⁹ sperma tis q̄ debet esse in sanguine ex quo dētes generant aut est virt⁹ actiua ⁊ hoc nō qz sanguis est mā dentiū nō agēs vl̄ passiua ⁊ tūc ille sanguis plus participabat nā spermatis q facilī⁹ in sperma est trāsmutabilis ꝓstat aūt ꝙ hic est sanguis iuuētutis calid⁹ existēs ⁊ ex quo videmus sperma plurimū generari aut saltem sanguis adolescētie cū ergo dētes plīmū tūc non producant nō videt ꝙ generant ex sanguine in quo existit virt⁹ spermatis. Secundū dubiū ex qua virtute dētes generant ⁊ nō videt ꝙ a nutritiua: qz nutritiue est nutrimentū assimulare. nūc aūt in generatiōe dentiū nutrimētū nō assimilat Preterea nutritiue nō ē noua mēbra formare ex toto: dētes aūt ex toto generant de nouo. Tertium dubiū qz nō videtur ꝙ dētes possint post euulsionē regenerari. Nam difficilī⁹ est mēbrū totaliter ablatū regnare ꝙ partē ⁊ ei⁹ solutionē ꝓtinuare. Sed pars dentis fracti non restaurat: ⁊ silr dicit ꝓtingēs nō cōsolidat ergo ⁊c. Quartū dubiū qz videt ꝙ saltem nerui ⁊ vene in nota bili quātitate possint regenerari. Nā plus distat a nā sanguinis dēs ꝙ tunica vene vel ligamentū vel neruus nec fortior est virt⁹ restaurativa dentiū ꝙ dictoꝝ mēbroꝝ: ergo cū dentes possint restaurari sequit ꝙ p̄dicta mēbra p̄nt restaurari. Quintū dubiū qz videt ꝙ in senectute deberet fieri ossiū nostrorū maioratio: qz nō min⁹ sunt duri dētes in etate senectutis ꝙ ossa spondiliū ⁊ nō debiliorem est calor nālis ad illius būidi extēsionē ꝙ ad dentiū magnificationē: cū ergo dētes i qualibet etate crescūt sequit ꝙ ossa pariter crescere debēt. Sextū dubiū virū dētes habeāt sensū: ⁊ videt ꝙ sic ex Auicēna septia tertij cū dicit: Scias ꝙ dētes sunt de sūma ossiū qb⁹ iest sensus. Et pria primi de anothomia dentiū in fine. Ibi enī dixit ꝙ experimentū sibi demōstrat eos habere sensuz. In opposituz ē haliebas nono theorice capl̄o de egritudinib⁹ partiū oris cū dicit. Et sciendū est dētes p seipsos uullū habē dolorē nō enī sentiūt: cui⁹ signū est qz cū horū aliqs frangit in modica sui parte hō nō ledit

Ad hec duba rndet: ⁊ ꝑmo ad ꝑmū. Nō ꝙ mā ꝓpria generatōis mēbroꝝ spermaticoꝝ est sperma mulieris quo ad suā partē corpulē tam qđ fuit in testiculis mulieꝝ dealbatū dearticulalū ⁊ coctū ex superfluo in quāto digestiōis tertie aut quarte ſm varias vias ita ꝙ pars illa corpulēta nō differat specie ab būiditate ex qua fit nutrimentū mēbroꝝ ut quidā volūt tñ est aliter dearticulata ut virt⁹ spermaī gignīi possit ipsā segregatā trāsmutare in substantiā mēbri spermatici anteq̄ sit dearticulatū in mēbris nutrimentū qđ digerit ab eis cū ibibit i poris: ⁊ mēbra illa spermatica vndiq̄ quasi ipsuz p totū ꝓtangūt ad generationē: g̃ mēbri spermatici separati nō sufficit in mā sola ꝑparatio q̄ habet in būiditatib⁹ secūdis anteq̄ digerant in testiculis vbi illa sufficit ad generationē ꝓiucte partis q̄ fit in actu nutritiōis. Et ideo Aristo. tertio de generatōe aīaliū posuit differentiā inter dētes ⁊ ossa ex parte materie generatōis nō obstāte ꝙ dicat dētes generari ex nutrimento ossiū. Vñ sic dixit cā ꝺo ꝓpter quā nō est nā dentiū ⁊ aliorꝝ ossiuz eadē est qz oīa ossa creant ex ꝑma fusētatōe corpis. creatio aūt dentiū est vltio: ⁊ paꝝ post subdit: dentes aūt nō sunt nisi ex cibo ossiū: ſz ꝓpe principiū capl̄i dixerit gñatio dentiū est ex ossibus.

Ex hoc ifero ꝙ dētes fūt ex nutrimēto appropriato ossib⁹ ⁊ p̄cipue mādibulaꝝ ⁊ qđ illis supfluit: sequit ꝙ nō sunt ex sanguine immediate si ponam⁹ būiditates secūdas differre a sanguine. Vel si ponam⁹ ꝙ nō differūt a sanguine saltē sequit ꝙ dētes nō generant ex sanguine paꝝ trāsmutato a ꝓpria nā sicut caro ſz ex sanguinē multum trāsmutato versus natn

A

UVA. BHSC. IyR_045_1

ram mẽbrorꝫ spermaticorꝫ. Et ideo qdã intelligũt nõ absurde ꝙ generatio dentiũ est ex sanguine in quo adhuc aliqua virt⁹ existit sperma tis: qz ex sanguine trãsmutato nulluz ad nãm spermatici mẽbri. ⁊ qz horũ mẽbrorꝫ q̃ ex tali mã generant gñatio est difficilis indigẽs imutatiua fortiqz sunt mẽbra multũ a nã sanguis distincta iõ nõ põt semp tale mẽbruz de nouo generari sed in pueritia aut adolescẽtia. ⁊ qñ sanguis pmutatus est ad aliã cõplexionez q̃z pueritie aut adolescẽtie nõ põt generari. ⁊ qz mã nõ habet ita p̃parata ⁊ qz agẽs debilitat puta imutatiua. Ex quib⁹ argumentorꝫ ꝫ hanc partẽ factorꝫ patet solutio. Scdo mõ dici põt notãdo ꝙ licet in spermate viri sit virtus activa tñ virt⁹ de qua hic loquit Auic. nõ est illa cũ hic loquit de virtute q̃ est in mã loquit g̃ de virtute passiua q̃ est in vtriusqz spermatis parte corpulẽta sm Gal. vel in pte corpulenta spermatis mulieris tm̃ sm sequentes Aristo. hec aũt pars appropate est apta conuerti in mẽbra spermatica ut patet in notato pmi mõi. ille ergo sanguis magis participat tali virtute spermat̃ q magis est parat⁹ eẽ subiectũ generatõis seiũcte vel totalis mẽbri silis multis spermaticis mẽbris q̃z ille q non est ita parat⁹. ⁊ qz mẽbra pueri nõ multũ a nã spermatis differũt qz puũ tẽpus interuenit postq̃z ex illo fũt genita. iõ sanguinẽ generãt hoc mõ possibilẽ vbi inuenũ mẽbra multũ distantia ꝫ spermatis nã ⁊ silr senũ hoc nõ faciũt in sanguine g̃ infantib⁹ ineſt hec virt⁹ spermatis. et mẽbra q̃ nõ sunt apta nisi ex tali sanguine generari ꝫ possint post fetũ natũ generari tñ nõ semp nisi tãdiu q̃diu virt⁹ est in sanguine. cũ ergo dicitur ꝙ passiua silitudo est magis in sanguinez iuuenili q̃z in puerili qz ille sanguis põt in sperma ꝫuerti. Dicit ꝙ ꝫña nõ valet. nam sperma nõ est passiuũ siue receptiuuz forme spermat̃ ꝫ mẽbrorꝫ. Et iõ sanguis magis receptiu⁹ forme mẽbrorꝫ absq̃z cõuersione ad sperma est magis participãs silitudinarie hac virtute spermat̃ ⁊ iste ẽ puerilis sanguis.

Nõ tñ ꝓpter argumẽti mãz ꝙ de generatione dentiũ in senectute diuerse reperiunt opiniones. Nam aliabas putat nullo mõ possibile eos regñari in senectute. ut Auiceñ. videt hic inuere. Ñ 9⁹ theorice capitulo de egritudinib⁹ dentiũ ita dicit. Audiui autẽ nõnullos qui dicerẽt se senes vidisse quib⁹ cũ recessissent dentes redierũt ut alij ꝓducti sunt eorꝫ loco. Hec ego vex id credo que eteni ꝓducti oni dentiũ p̃parata est mã in senũ corporibus non habet. Sed Aristo. in qnto de gñatione aialiũ hoc nõ negauit vltio capło esse possibile. Dixit enĩ ⁊ forte nascunt iuxta senectutẽ ꝓpter multitudinẽ cibi q est in ãplitudine ossis Et Albertus magn⁹ secũdo de partib⁹ aialiũ capło de nã ⁊ nũero ⁊ cã dentiuz dixit. ⁊ ego vidi vnũ vix cui in senectute octuaginta ãnorꝫ nati sunt. Ad secundũ dr ꝙ gñatio dentiuz est opus virtutis gñatiue ꝓut gñatio est cõis ad virtutẽ generatiuã spermatis ꝓplifici ⁊ formatiuã. Et ut dixi aliqua talis respectu quorundã ꝓpriorꝫ mẽbrorꝫ remanet in fetu genito

Ad tertiũ dr negãdo ꝙ in quolibet casu et vlr est difficil⁹ regenerare rẽ silem loco mẽbri ablati q̃z partẽ abscisam sine tot⁹ ablatione regenerare vel aliqd loco eius aut q̃z partes cõtinuitat̃ restaurare certa vnitate. Nã caro in cancrena nõdũ mortificata ſz malignata incorrigibili malitia si auferat tota renascit alia faciliter loco eius vbi si ꝓ partẽ remoueas non renascet nisi prius tota remoueat ⁊ silr in talibus pars nõ ꝯsolidat ⁊ ablatio ad sensũ medicorꝫ renascit. Tu tñ cogita cãm ꝓpter quaz hoc fit in vẽte q̃ facilis ẽ Ad quartũ negat ꝯña ſz añs sit dubiũ. Et cã patet ex differẽtia assignata ab Aristo. loco supra allegato inter dentes ⁊ ossa. Ad quintũ dicit ꝙ nã intendit ꝯtinuũ additamentũ dentiũ ne deficiãt ex contritiõe vn⁹ cũ alio ut vult Aristo. tertio ⁊ quinto de gñatione aialiũ. nõ sic aũt est in ossibus. ut scdo de aia colligit. Nã tanq̃z regulat⁹ ab aia calor extendẽs nõ quãlibet intendit extensionẽ. Ad sextũ dicendũ ꝙ dentes sentiũt p spm̃ aialẽ delatũ p eos a neruis qui cũ ipsis ꝯiunguntur in radice eorꝫ. Et hãc opinionẽ vident sentire Auiceñ. ⁊ Gal. vtrũ aũt suba dẽtis p̃ter neruũ sentiat aut soluz sit medium ĩ tactu sicut qdã dicũt de carne videbit infra cum de organo tactus loquemur ⁊ẽ.

Et dicemus ꝙ.

Hec pars supius diuisa est in qua ponunt diuisiones particulares non vlr oia mẽbra cõprehẽdentes. ⁊ diuidit ĩ duas. ꝓmo hoc scdo in fine capli ponit regulã ibi scda mẽbra autẽ fortia. Prima ĩ v. sicut sunt v. diuisiones quas declarat ibi scda. Et dicem⁹ ibi tertia differẽtia quoqz mẽbra ibi quarta. Et dicem⁹ oia ibi quinta. Et dicem⁹ etiã ꝙ sũt. Dicit ꝓmo ꝙ mẽbrorꝫ sentiũ ⁊ mouentiũ alia sunt q̃ ambas opationes faciũt p vnuz neruum. Alia sunt q̃ bas opatiões faciũt p diuersos neruos ita ꝙ cuiuslibet istorꝫ est prncipiũ. Unus differens ab isto q est ꝓncipiuz alteri⁹. Nõ ergo prmo ꝙ nullus est neru⁹ in corpore humano nãliter dispositus qui nõ sit alicui⁹ sensus principium ⁊ in quo aliqua virtus sensitiua non sit

UVA. BHSC. IyR_045_1

aliquo mō. Et ideo cum dicit neruos quosdā esse motiuos quosdā sensitiuos nō intelligit: q motū nō sunt sensitiui: sed volūt auctores q aliq sūt nerui ita prebētes vim sensitiuā q nō motiuā: aliq vim sentiēdi z mouēdi: z isti dicunt motiui. Ex quo patet q nulli mēbro ab aliquo neruo prebet virtus motiua qn eidem prebeat sensitiua quēadmodū enim sentire fm totū gen⁹ videt pri⁹ nā q̄ moueri volūtarie: ita tpamentū requisitū p sensu est prius q̄ tē peramentū p motu requisitū: vñ ois neru⁹ motiuus est sensitiu⁹ nō cōuertit. Nō. tñ 2°. q ad acute z distincte sentiendū requirunt nerui in gñe suo hūidi ut tpamēto sint vicini: sed ad mouēdū fortiē requirunt duri ut possint resistere tractib⁹ z ipulsib⁹. Et iō cū mēbrū idiget acuto sensu tact⁹ z forti motu sicut manus nā dedit virtutē sentiēdi p neruū distinctū: et ita virtutē mouēdi p aliū nō obstāte q ille q motiu⁹ est sit etiā sentiēdi principiū Nō. 3°. q nerui hoc mō ad vnū mēbrū veniētes nō oino in eadē particula mēbri disseminant in musculo z cordis sz sensitiui disseminant in cute in pāniculis z alijs partib⁹ sensitiuis q̄ nō sūt motiue: z iō oppilatōe ptingēte in neruis qui i cute disseminant cutis mēbri nō sentit extrinseca occurrētia: sz tū musculi intrinsec⁹ exūtes q nō p illū neruū recipiebāt vim motiuaz: iō pūt exercere actū mouēdi: z hoc quotidie videm⁹ in manib⁹ stupidis: q̄ tū act⁹ eaz hūt fortes. Et hoc fortasse voluit Gal. dicere in illo: qui cū ab equo cecidisset pdidit sensū z ñ motum: qz sensū pdidit quo ad cutiz. Motū aūt nō pdidit in musculis: qz etiā musculi si incisi fuissent uel pforati uel calefacti sensissent.

Et etiam dicemus.

Ponit secundā distinctionē dicēs q pāniculi mēbroz interioz ipsa inuoluētes aut oriūtur a pāniculo cooperiēte costas ex parte interiori aut a pāniculo cooperiēte ventrē q vocatur sipbac. Dicit 2°. q origo pāniculoz involuentiū mēbra q̄ sunt in pectore sicut diaflegmatis z venaz z arteriaz z pulmonis origo est ex pāniculo tegēte costas. sed pāniculi mēbroz z venaz qui sunt sub diaflegmate oriunt ex sipbac Nō. g̀ pmo q panniculū oriri ab alio pōt intelligi duob⁹ modis ut ꝓposito pti/net vno mō vere: qz aliud in ei⁹ gñatione ipsū producat: aut qō ex supfluo sui nutrimēti uel materie gñationis generet: aut q sit ei adnatū z spāliter p deferēdo instrumentū ei⁹ suboz dinatū. Et nullo istoz modoz intelligim⁹ pāniculos oēs dcōs oriri a pleura aut a sipbac. Nā pāniculus imediate tegēs aut inuoluens coz aūt pāniculus tegēs aliud p̀ncipale mēbz pri⁹ fuit fact⁹ q̄z pleura uel sipbac. Secūdo mō dicit vnū oriri ab alio: qz affinitatē vnū cū alio habē z silitudinē: z ita colligari ut videatur egredi sicut min⁹a matoza: z hoc est ppt silitudinē ibi z in ramis plantaz quoz vn⁹ ab alio orit: z hoc mō 2°. puto Auiceñ. hic intelligre. Nō. 2°. q in corpore nostro tres notabiles cōcauitates sunt q̄ vētres vocant vna superior in qua mēbra aiata siue p̀ncipia sensus z mot⁹ cōtinent ut capiti in qua cerebrū z pāniculi ei⁹ cōtinent. secūda est media cōtinens spūalia ut coz z pulmonē: z ista est pect⁹. 3°. est cōcauitas inferior continēs membra que sunt p̀ncipia nutrimenti: ut epar splenem z stoma chū z intestina renes z vesicā. Note ergo mēbroz interioz intelligunt oia mēbra: in istis concauitatib⁹ contēta: z hoc mō cerebz ē mēbrū intrinsecū siue interi⁹. 2°. mō dicūt interiora solū illa q̄ in aliquo duoz inferioz ventriū continent. Et hoc mō totū caput cōputat int mēbra exteriora. z puto hoc mō Auic. intelligere hic cū dicit: Diuz interioz q̄ pāniculi z c. Nā nō bñ videt quō pāniculi cerebri ab istis duob⁹ oriunt. Nō. 3°. q 3°. cōcauitas circūdatur p̀sertī versus interi⁹. p̀mo a cute. 2°. a pinguedie coiter. 3°. a pāniculo vno qui vocat sipbac. 4°. a musculis vētris. 5°. ab alio pāniculo qui vocat butironi. Et iste est ille qui īmediate ponit supra zirbū adipinū p sipbac: ergo intelligam⁹ pāniculū sub cute imediate aut mediāte sola pinguedine positū in ventre. Et hoc vide 22°. tertij capło p̀mo. Aggregatū āt ex dictis pāniculis z musculis z cute z pigue dine dicit mirac. quia tū in lra dicit Auiceñ. q pāniculi a quo oriunt pāniculi tegētes mēbra que sunt in vētre oriunt a pāniculo qui tegit musculos interius z iste vocat butirō ut dicitur. Nam sipbac de quo est dictū est supp pāniculos: ideo quidā dicūt sipbac q̄nq̄ dici de butiron: quōcūq̄ aūt dicat qz isti pāniculi cooperientes intrinseca mēbra habēt colligātiā cum illo sipbac sic ut videant tanq̄ minores ab illo exige: ideo dicit q ab illo oriunt: z qz hoc magis est manifestū in butiron: ideo puto q secūda expositio sit apertior: sz prima saluari possit. Quod si queraf vnde pāniculi vere oriunt. Dicit q ipsi sunt ex parte neruosa z ligamētali. Quantū ergo ad partē neruosā oriunt vnde z nerui z quantū ad ligamentalē vnde z ligamenta.

Omnia quoq̄.

Hic ponit secundā distinctionē. z diuidit i tres. primo illaz ponit. secūdo declarat villoz

UVA. BHSC. IyR_045_1

finē ⁊ operationē. tertio rñt tacite q̄stioni. Ibi secūda. Et nullus quidē. Ibi tertia. Mēbro rum aūt. Dicit ꝑmo q̄ oīa mēbra carnosa: aut sunt villosa aut carētia villis. Exempluz primi sicut caro musculoz. Exemplū secundi sicut caro epatis ⁊ pulmonis. Et cōsidera q̄ nō solū carnosa sunt villosa. y° neruosa ⁊ liga mētalia. Sed qz min⁹ manifestū erat de carnosis q̄ villos haberēt: ideo de illis appropriate dixit. Describit aūt villus a cōciliatore differentia. 15° qd est mēbroꝝ neruosuz extensuz subtilissimū ad motū actionis cōis ordinatuz Et dicit neruosum nō quia ex nerui substātia cōpositū. Sed quia duritiē ⁊ extēsibilitatē cū plicabilitate includit. Et dicit ad motū actionis cōis ordinatū: qz mēbra que nō hūt actionē cōmunē villis nō indiguerūt: quia minus erant fortes mot⁹ ad eos requisiti. Sunt g̃ villi ad modū villoꝝ textoꝝ admiscē ⁊ mēbroꝝ cōstituentiū. Ex his igit patet ad experientiā divisionis verificatio ⁊c. Sequitur.

Et nullus quidem.

Ponit villoꝝ finē ⁊ operationē cū spāli declaratione dicēs q̄ nullus motus fit nisi ꝑ villos. nam motus volūtarie fiūt ꝑ villos q̄ sunt in musculis. ⁊ mot⁹ nālis sicut mot⁹ matricis ⁊ venaꝝ. Et mot⁹ cōpositꝰ ex nāli ⁊ volūtario sicut mot⁹ trāsglutiēdi fiūt ꝑ villos appropriatos talib⁹ motib⁹ ex forma sui situs in mēbro in lōgitudine aut latitudine aut trāsuersō: sed qui sunt in lōgitudine villi deseruiūt tractationi qui in latitudine expulsioni qui ex transuerso retentioni. Circa partē nota ꝑmo q̄ hic per motū intelligere debem⁹ motū localē. naz alterationes multe fiūt nō per villos ut alteratio q̄ fit a carne epatis q̄ nō est villosa. Sil⁹ intelligendū est ꝺ motu locali nō ꝑ se ꝑñte aliū motū. nam cū in oī augmēto necessari⁹ sit localis motus ⁊ multa mēbra nō villosa augeantur. videt mot⁹ ille localis nō fieri ꝑ villos. Tertio etiā intelligit ꝺ motu facto ab aīa. nā casus deorsū in aīali ⁊ motus vapoꝝ sursum uel sūes nō oportet q̄ fiant ꝑ vilios cū sequantur grauitatē ⁊ leuitatē ⁊ nō aie intensionez. Quarto intelligendū est de motu mēbroꝝ. nā nutrimentū mouet ad concauē ossis nō ꝑ villos. vez est tū q̄ nutrimentū cū localiter moueatur ꝑ cōi cōmodo mouet ꝑ villos: lz nō ita cū ꝑ appropato mēbro cōmodo. Est g̃ mens Auicē. q̄ oīs mot⁹ localis mēbra nō ꝑñs aliū motū eiusdē mēbri factus a virtute aie fit per villos saltē in corpore būano. Sed hūc dubiū est de cerebro. Ipsum enī mouet motu dilatatiōis ⁊ cōstrictionis ⁊ tū nullū habet villū. Hic sunt duo modi dicēdi. vn⁹ est Thome de garbo qui dicit hāc ꝓpositionē nō esse vl⁹ verā sed fallit in multis. vū cerebrū ꝑ suā substātiā medullarē mouet motu dicto ut trahat aerē ex quo in ꝑmis duob⁹ vētriculis generat spm̄ aialē. Et assumptū ꝓbat rōnib⁹ et auctoritatib⁹. ꝑma rō. Quia aut cerebrū ꝑ se facit hūc motū aut mouet motu locali pāniculoꝝ ꝓpter arterias in pāniculis existētes. sī primū habet intentū: scōm aūt dici nō pōt: qz arterie mouent motu dilatatiōis ꝑ quē replēt aere ⁊ alijs que recipiūt: g̃ ꝑcipue tm̄ dilatent quantū recipiūt uel saltē quantuz magnificat contentū in eis. Nō g̃ ex eaꝝ dilatatione exit oportunū aliqd ad ventriculos cerebri trahi.

Secūda rō qz mēbrū in quo sunt arterie infixe ꝑ arteriaꝝ dilatationē nō min⁹ tū versus suū concauū q̄z versus suū cōnexū: g̃ ex arteriarū dilatatōe deberet potiꝰ cerebrū quo ad vētriculos cōstringi q̄z dilatari Ad ꝺ si dicatur cerebrū moueri motu pāniculoꝝ qui dilatant ⁊ constringant dilatādo ⁊ constringēdo cerebrū Posset argui ꝯ quia vnūqꝺqz mēbrum ꝓprio seruit cōmodo ut 3°. virtutū nāliuz sed dilatatio nō est cōmoda pāniculoꝝ g̃ ⁊c. Dinoz patet quia pāniculi cū sint mēbra frigida nō indigēt refrigeratiōe ꝑ aerē in quā refrigerationē ordinat dilatio videt g̃ q̄ substātia cerebri est illa que hoc motu modo ꝑ se. Et pro hac parte allegat Hal. 9°. ꝺ iuuamētis mēbrorum cap⁹ 6°. cū dicit Dicim⁹. q̄ duo vētriculi anteriozes vētriculoꝝ cerebri faciūt hanelitū aeris ⁊ exitū eius apud hanelitū cerebri. Et 8°. de vtilitate particulaꝝ cap⁹ de vētriculis cerebri cū dicit. Anteriozes itaq̄ duo inspirationē ⁊ exspirationē ⁊ exufflationē operātur que a cerebro. Et eodē 8°. infra expresse cap⁹ de organo odoratꝰ aut de vtilitate extremitatum anteriozis cerebri. ⁊ Auicen. 5°. tertij ca. 3°. cum dicit. Et cerebro quidē ipsi inest aeris attract⁹ ut conseruet ⁊c. Et idē vult haliebas 3°. theorice cum dixit. Sunt aūt cerebro ꝓprietates tres que dicunt vētriculi quaꝝ due que in ꝑa sunt ꝑales vētriculi dicunt ꝑ quos attract⁹ fit aeris ⁊ expulsio flegmatis. Alij ꝺo dicūt cerebrū moueri motu pāniculoꝝ eo mō quo pulmo mouet motu pectoris in quib⁹ pāniculis sunt villi. Hec plus probāt ille auctoritates bene intellecte. Ad rationē autē q̄ est cōtra hoc: respondet ꝓcedēdo q̄ cōmodū est pāniculis spm̄ in cerebro existentē tēperari per aerē attractū non obūte q̄ pāniculi sint mēbra frigida. Secundū dubiū quia nō videntur villi talib⁹ motib⁹ appropriari ex diuersitate situs eo mō quo dicit Auicē. Nā Auc

roys 2° colliget capło de vētre dixit. Reten/
tio ꝛ expulsio fiunt per tunicā que ꝓcedit fm
latitudinē. Sic ergo duobus modis mor̄ cor
respondet vna villorū maneries. s. lati ꝛ non
erūt necessarij ad retinendū transuersi Ad
hoc dicit ꝙ per se latitudinib⁹ villis fit expul
sio tm: contingit aūt aliquādo inde sequi retē
tionē. vnde cū cōstringunt villi latitudinales
in fundo stomachi existētes materiā indirecto
sue partis existentē a loco illo ꝓpellūt ꝙ siver
sus medū stomachi ꝓpellāt contingit hac cā
in stomacho retineri: et hoc sufficit Aueroy:
sed transuersi per se operant ad retētionē qđ
voluit Auic. Quod aūt dr̄ ab Auicē. ꝙ mo
tus transglutiendi est cōpositus ex uolūtario
ꝛ naturali: declarabit in fine huius sen capło
de operationib⁹. Utrū aūt motus matricis
sit pure naturalis: etiam ibi uidebitur.

Membrorum.

Hic rūt Auiceñ. tacite questioni. Et ē utr̄
illi nulli in mēbris in quib⁹ sunt oēs eorū mane
ries sunt simul cōtexti aut nō. Et dicit breuit
ꝙ in mēbris unicā tunicā habētib⁹: sicut sunt
nene ꝛ uesica oēs ille spes villor̄ sunt simul te
xte in illa tunica. Sed in mēbris habentibus
duas tunicas semp nulli latitudinales sunt in
tunica extrinseca ꝛ in intrinseca tunica sūt nul
li lōgitudinales ꝛ transuersales qui sūt attra/
ctiui ꝛ retētiui: sed illi qui tendūt fm longitu/
dinē magis declināt ad intrinsecā supficiem.

Dicit 2° ꝙ cā hui⁹ secūdi. s. ꝙ nulli expulsiui
sunt in extrinseca tunica i his mēbris. et trās/
uersi retētiui sunt intrinseca est ne simul sint nul
li retinēdi ꝛ expellēdi unio ē meli⁹ ut sint fimr̄
nulli attrahēdi ꝛ nulli retinēdi nisi intestinis:
quia intestina nō indigēt multa retētione: sed
attractiōe ꝛ expulsione. Nō. 3° ꝓmo ꝙ si in
uno mēbro sunt plēs maneries villor̄ quo ad
totius mēbri ambitū tūc si nō sīt texunt. imo
separatiz cōstat ꝙ tot fierēt tunice quot sūt vil
lorum species. Et ideo si tunica est unica non
sunt nulli separatī texti: sed sīt modo quez nā
nouit conueniētiore illi mēbro uerisīle aūt est
longitudinales magis ad intrinsecā partē plu
rimū declinare ꝛ latitudinales magis ad ex/
trinsecam ꝓpter illa que statim dicem⁹ de mem
bro duas tunicas habentib⁹ Nō. 2° ꝙ quia
naturali⁹ est trahere inuatiuū q̄z expellere su/
perfluū ꝛ inuatiuū magis ex intentiōe retinet
q̄z expellat superfluū: ideo nā īstrumēta attra
hēdi ꝛ retinēdi magis intrinseca mēbro fecit
utplurimū saltē. de hoc enim dicem⁹ in dubijs
ꝛ ideo villi attrahēdi ꝛ retinēdi in intrinseca
ponunt tunica expellēdi autem inextrinseca.

Nō. 3° ꝙ quies in termio a quo est ꝓtraria
motui ab illo termio: ut 5° ꝓbicoꝛ. Sed quies
in termio ad quē nō cōtrariat motui ad illuz
terminū: ꝛ ideo magis repugnat actus expel/
lendi actui retinēdi q̄z eidē repugnat actus at
trahēdi. Plurimū ḡ melius est ꝙ nō essent si
mul retinēdi villi ꝛ ad expellendū apti q̄z ꝙ si
mul nō essent cū attractiuus retētiui. ꝛ iō plu/
mū ita est ꝙ villi expulsiui sunt i extrinseca tu/
nica ꝛ retētiui nō cū eis: imo cū attractiuis in
trinseca. Nō. 4° ꝙ quādoq̄z ex hoc ꝙ mē/
brū parua eget retētione: sed indiget expulsio
ne fortī ꝓtingit contrariū eius qđ nūc dr̄. s. ꝙ
villi trāsuersales sunt in ītrinseca tunica: imo
erūt in extrinseca ꝛ talia sunt intestina. Patet
ergo ꝙ cū Auic. dixit nisi in intestinis excepti
ea ab illo dicto ꝙ inhabētib⁹ duas tunicas vil
li trāsuersales sunt in intrinseca ꝛ ab añcedē/
tibus eius. Sed circa hec dicta cadūt mul/
ta pulchra ꝛ medicinalia dubia. Primū vtrū
vesica habeat vnam tunicā. Et videt ꝙ sic ex
Auiceñ. hic ꝛ Hal. 5° de vtilitate particule.
capło 5° ꝛ 12° ꝛ ex cā quia nulla quattuor cau/
sarū ꝓpter quas mēbra habēt tunicas inueni
tur in vesica: ut patet si cōsideras ea que i isto
capło pax infra dicenf. Nam neq̄z idiget mo/
tū ita fortī ut timeaf de fractura sua nec conti
net rē adeo nobilē ꝙ timeaf de sua resolutiōe
nec indiget motib⁹ diuersis ita fortib⁹ ꝙ ꝓpter
hoc debeant esse instrumēta separata. Nā oēs
villoꝛ spēs in vna tunica sunt texte. Nec indi
get ita diuersis operationib⁹ ꝙ per vnius com
plexionis tunicā cōpleri nō possint. In op
positū etiā ꝙ habeat duas tunicas est Auicē.
19° tertij capło ꝑmo cum dixit de vesica. Et si
vesica quidē ipsa habeat duas tunicas quarū
profundior est dupla extrinsece: quoniā ipsa ob
uiat aquositati acute. In hoc dubio rñdet
Gentilis ꝙ vesica habet duas tunicas occul/
tas ꝛ inseparabiliter coniūctas: ꝛ ideo hic di/
citur ꝙ sit vna Hec respōsio stare nō ꝓtest
nam Auiceñ. dicit dicit ꝙ prima est subdupla
ad interiorē mō cōstat ꝙ hec ꝓportio non eēt
cognita nisi vtraq̄z esset cognita ꝛ separabilis

Alij dicūt ꝙ vesica fm fundū habet duas
tunicas: sed nō fm totū ambitū: ꝛ ideo Auic.
19° tertij noiauit has ꝛ hic dixit habere vnaz
scilicet totalē. Hec respōsio nō faciliter im
probaref nisi quia visu apparēt due per totuz
Et quia Auicē. dicit stomachū habere duas
tunicas cum habeat tres. eadē autem est diffi
cultas quare stomachus cum habeat tres tu/
nicas hic dicit solū habere duas. Nec illaruz
triū alique est insensibilis aut insepabilis imo
ut ostendā quelibet est satis grossa. Ad antez
stomach⁹ habeat hoc modo tres tunicas vult

UVA. BHSC. IyR_045_1

epresse Gal. 4.° ō vtilitate particulaꝝ capło x.° sic dicēs: ꝙ ꝺo a frenib⁹ oziri ventris ab extra subimplantaſ vnſ bis que ex vtraqꝫ parte a ꝺorſo aſcendūt ⁊ hoc eſt pncipiū gñationis tertie tunice vētris ab extra oiuꝫ q̄ vtiqꝫ ⁊ co operimētū quoddā ⁊ pneuſoziū carnoſe parti circūpoſuit natura. Et ſubdit. Et ibi groſſa videbitur eſſe tunica hec q̄uis alie apophyſes peritonei que ad organa nutrimēti ferunt oēs ſint ſubtiles facte. Dicendū ergo ꝙ Gal. p mēbra nutrimēti intelligit tā illa in quib⁹ nutrimentū cōe elaboraſ ut ſtomach⁹ ⁊ epar ⁊ vene q̄ etiā illa per que ſupfluitates nutrimenti cōmunes expellunſ. ⁊ hoc ſumiſ a Gal. 5.° de vtilitate particulaꝝ. Dicēdū 2.° ꝙ a peritoneo ſiue a ſipbac: ut Auicē. ſupra noīare videſ oz untur pānículi inuoluētes mēbra nutrimēti cō tenta ſub diaſtāgte ita ꝙ vnūquodqꝫ tale mē brum ab aliquo tali pāniculo inuoluiſ. Et hꝰ voluit ſupra Auicen. ⁊ Gal. in 5.° de vtilitate capło ix.° Expreſſe voluit omniū taliū tunicaꝝ extrinſecā eſſe ortā a peritoneo. Dicenduꝫ tertio ꝙ ille tunice pāniculares nō dicunſ pro prie de ſubſtātia hoꝝ mēbroꝝ: ita ꝙ mēbra illꝰ mediantib⁹ opus attrahēdi ⁊ expellēdi uel re tinendi nō perficiūt. Et etiā mēbra diuerſa ſi milib⁹ talibus tunicis cooperiunſ. Hec oīa vl timo dicta patēt de mēte Gal. eodē 5.° de vtili tate 5.° capło cū dixit: Adhuc ſpecies ipſi⁹ ſub ſtātie ſingulariter tūicaꝝ que enī ab extra coī bus predictis organis ſunt quedā circūpoſite ſilꝛes araneis: ſunt aūt quidē in ipſa ſubtilita re oēs aūt ſm ſpēz. Nulla ℊ eaꝝ ad inulos re ſoluitur ſicut intrinſece ipſoꝝ organoꝝ ꝓprie ſm quas agūt: ſed ſunt ſimplices oiſariā ⁊ ſi miles oīno ⁊ certitudinaliter mēbranoſe intrī ſece ꝺo que coꝛpora ipſa particulariſ ꝓſtituūt In vētre quidē ⁊ ſtomacho ſicut añ dictuꝫ eſt ꝺue rotūdos quidez inulos eos qui extra re ctos aūt intrinſecos habuerūt tunice ꝺo inte ſtinoꝝ tranſuerſos vtroſqꝫ ad circulū rectitu dinaliter ꝺuctos: que ꝺo veſicaꝝ rectos ⁊ ro tūdos ⁊ obliquos habēt inulos vna enīz exi ſtens alterutra ad oīmodā ſpēz motuſ idoneā acquiſiuit conſtructionē hec Gal. Ex bis enim ꝓmo vult oīa iſta mēbra circūuolui tuni cis ortis a peritoneo a parte exteriozi. Vult 2.° ꝙ ille tunice ſunt ſine villis: ⁊ ideo per eas nō eſt pncipiū motꝰ. Vult tertio ꝙ ille quo dāmodo nō dicunſ conſtituētes hoꝝ mēbroꝝ ſubſtantiā ſuā: ⁊ ideo veſica ſi conſideraſ ſm ſuam ſubſtantiā ꝓpriā vnicā habet tunicā; ut dicit hic ab Auicē. ⁊ Gal. Si ꝺo conſideret ſimul cū ſuo coopertozio ſibi adherente eſt ex ꝺuab⁹. et hoc voluit Auicē. 16.° tertij ca.° ꝓmo Et nō ꝙ ſolū in fundo eſſet hec duplicitas. et hoc modo ſtomach⁹ habet tres tunicas ⁊ vena ꝺuas: ⁊ arteria tres. Et hoc ꝓ iſto ꝺubio ſuffi ciant. Et ex hoc cognoſcis quare Gal. qnto ō iuuamētis mābroꝝ capło. 3.° dixit de telis pro pꝛijs ſtomachi. 4.° quia ille ſunt de quib⁹ vere dicit ꝙ ſint ꝺue: ſed addita eſt tertia que ē cō munis in mō ſubſtātie cū telis multoꝝ alioꝝ mēbroꝝ: ⁊ que nō dicit de ſubſtātia ſtomachi Et patet argumentoꝝ ſolutio intelligēti ſcḋm ꝺubiū. Vtruꝫ in oī mēbro habēte ꝺuas tu nicas villoſas villi lōgitudinales ſint in tunica intrinſeca. Et arguit ꝙ nō: quia i arterijs vil li latitudinales ſunt in intrinſeca: ℊ nō longi tudinales tenet ꝓña ex Auicē. hic dixit eni ꝙ latitudinales nō ponunſ cum lōgitudinalib⁹ i mēbris habētib⁹ ꝺuas tunicas ne villi attrahē di ⁊ expellēdi ſint ſimul. Et aſſumptuꝫ ꝓbat ex Gal. 7.° de iuuamētis mēbroꝝ capło 3.° cum dixit: Vena aūt pulſatilis habet ꝺuas telas ⁊ interioꝛ eaꝝ habꝫ multā ſpiſſitudinē ⁊ ꝺuritiē ⁊ diſſoluiſ in fila ſm latitudinē. Et idēvult Aueroys ꝓmo colliget capło de anatho.° pul ſatiliū cū dixit. Sed pulſatiles cōpoſite ſūt ex ꝺuab⁹ tunicis pꝛeter vnā ⁊ vnaqueqꝫ eſt ſimil alteri niſi quia textura interioꝛis tunice tendit in latitudinē. Et idem ſentit Haly. 2.° tegni ꝙ tranſuerſales ſunt in extrinſeca. Et haliebas 2.° theoꝛice dixit arteria interioꝛ tunica villoſa eſt ⁊ in latū. ⁊ arguiſ rōne ſic. Expulſio ē pncipalioꝛ operatio arterie q̄ attractatio et pꝛioꝛ ergo inſtrumētū eius ꝺebet eē magis in trinſecū: ⁊ illi ſunt latitudinales ℊ ⁊c. Aſſum ptum patet: quia arteria conſtringiſ cū coꝛ di latatur ⁊ eſt oꝛdinata ad coꝛdis ſeruitū: cum ergo pnim⁹ coꝛdis motus ꝺilatatio ſequiſ ꝙ p mus arterie ſit ꝓſtrictio. Et ꝓña pz ex Auicē. 13.° tertij capło ꝓmo: cū dicit ꝙ i ſtomacho nō ſunt poſiti villi lōgitudinales in intrinſeca tu nica: niſi quia attractio ē prima ſtomachi ope ratio. In oppoſitū eſt Auicē. hic In iſto ꝺubio inuenio oēs cōcoꝛdare de ceteris aliis mēbris ꝺuas tunicas habētib⁹ ⁊ habētib⁹ oīn tutem attractiuā cōmunē ꝙ illa habēt longitu dinales in tunica intrinſeca: ſed in ꝺuab⁹ ma nerieb⁹ mēbroꝝ eſt auctoꝝ inter ſe diſcoꝛdia ſez in arterijs ⁊ in inteſtinis: imo de arterijs aliter videſ ſentire Gal. in vno loco ſupra al legato: ⁊ aliter 3.° naturaliū virtutuꝫ capło xi.° cum dixit: Tunicaꝝ arterie que quidē extroꝛ ſum ex rotūdis que ꝺo introꝛſum ex rectis qui dem plurimis: paucis ꝺo quibuſdā cum eis ē obliquis. Cuius tamē oppoſitū dixerat locis ſupra allegatis. De inteſtinis aūt Auiceñ. ex preſſe in iſto capło vult ꝙ habeāt virtutē attra

UVA. BHSC. IyR_045_1

ctiuã ꝛ ꝙ habeant villos longitudinales in in trinseca tunica: sed Hal. 3°. naturaliũ virtutum ꝛ 4°. de vtilitate particulaꝝ: ꝛ vbicũq; loquit de ista materia vult ꝙ intestina nõ habet villos nisi villos latitudinales siue rotũdos pro motu. Nam ꝛ si dicat 4° de vtilitate ꝙ in recto intestino sunt villi aliqui notabiles longitudinales: vult tamẽ istos nõ esse factos ad attrahendũ. Sed quia per rectũ intestinuꝫ sepe habet transire fortí motu res ĩdurata: ideo ne dissoluant illi villi latitudinales quasi ligamẽta quedã nã posuit lõgitudinales villos ꝺ cõpositione: g̃ ꝛ anathomia istoꝝ mẽbroꝝ quem admodũ ꝛ aliorꝝ ego magis credere Hal. q̃ Auiceñ. sed quia Hal. videt sibiipsi cõtradicere. Puto verius esse qꝺ dicit absolute in libro de iuuamẽtũ mẽbroꝝ maxime quia eiꝰ fidelis secutor Haly. hoc idem sentit Aueroys

Et Auic. hic intelligemꝰ ut in plurib⁹ ut supra in expositione dixeram ꝛc̃.

Et dicemus etiam.

Hic ponit alia mẽbroꝝ ꝑticularis distinctio Et primo hoc. 2°. vnũ mẽbruꝫ declarat ibi secũda. Que aũt duab⁹. Dicit primo se dictum ꝙ mẽbroꝝ neruosoꝝ continentiũ naturaliter in sua cõcauitate corpora aliena a sui substantia. Quedã sunt que habent vnã tunicã q̃ dam que habẽt duas Vbi nõ. ꝑmo nõ dici hic mẽbra neruosa: quia sint ex neruis cõstituta a cerebro ortis. Sed quia cõstituta ex neruis sili substãtia in coloze duritie ꝛ plicabilitate ꝛ priuatione sanguinis ita ꝙ sint villosa habẽtia fila ad modũ neruoꝝ. Nam matrix q̃ ẽ de hac sũma hoc modo ꝺ neruosa: ut habetur infra tertij ca°. ꝑmo. Et ideo Auiceñ. de istis specialiter dixit: quia in mẽbris que non sunt hoc mõ neruosa nõ dicim⁹ ꝓprie esse tunicas ut epar ꝛ pulmo ꝛ cãna pulmonis: ꝛ ossa ꝯcaua ꝛ os coste ꝛ crurís. Be rõne enim tunice ẽ ꝙ sit membrũ extẽsibile ꝛ cõtrahibile subtile: ꝛ latũ ꝛ alijs circũpositũ. Nõ. 2°. ꝙ mẽbra cõtinentia corpora aliena a sui substãtia nõ intelliguntꝫ hic nisi illa in quib⁹ est ꝯcauitas manifesta ordinata ad aliqd continendũ qꝺ non est de mẽbri essentia. Nam nõ est dubiũ ꝙ neruus continẽt spiritũ: qm̃ est alien⁹ a sui substãtia ꝛ tñ nõ oẽs nerui dicunt habẽ tunicã. Nõ ꝙ tale contentũ qñq; est humor: qñq; est spiritus qñq; superfluitas. Exempluꝫ primi ut id qꝺ in venis cõtinet. Exemplũ secũdi ut id qꝺ in sinistro cordis vẽtriculo ꝛ arterijs continetur. Exemplũ tertij ut vrina ꝛ feces de oĩbus intelligit Auicẽ.

Que autem.

Bat hic causam quare talia mẽbra duas habent tunicas ex quaruꝫ priuatione appareat quedã nõ habent nisi vnaꝫ. natura enim non multiplicat nisi ꝓpter vtilitatẽ. Et sunt quatuor prima est necessitas prohibẽdi fixurã mẽbri ꝓpter suos fortes motus sicut arteria maxime ꝓpter motũ rei contẽte in ea Secũda causa est necessitas multe custodie rei contente in illo mẽbro ne soluat ꝛ egrediat: ꝛ hoc est duobus cõcurrentib⁹. nam est timor de resolutione talis rei mẽbro continẽte nõ habente nisi vnã tunicã ꝓpter raritatẽ talis rei contente sicut est spiritus. Secũda est rõne cuius timemus de exitu: ꝛ est quia talis est valde custodienda ne per resolutionẽ uel fissurã egrediantur: ꝛ hec sunt sicut sanguis ꝛ spũs qui ĩ artarijs cõtinent. Tertia causa est quia ali quod est mẽbruꝫ cuius tam attractio q̃ expulsio indiguit motu vehementi: ꝛ ideo nã vtriq; operationi fecit instrumentũ singulariter separatũ ab instrumẽto alteri⁹ sicut ĩ stomacho accidit ꝛ intestinis. Quarta cã quia mẽbruꝫ indiget operationib⁹ diuersis indigẽtib⁹ varia cõplexione: ꝛ ideo nã intendit facere vnicuiq; operationi tunicã appropriatã ꝓpter meli⁹ et hoc tale est sicut stomach⁹ ĩ quo fuit oportunũ esse fortis virtutẽ sentiẽtez ꝛ fortẽ digestiuam sed sensus nõ fit fortis nisi in neruoso mẽbro ꝛ digestio fortis nõ fit nisi in carnoso mẽbroꝝ ideo natura in eo duas tales fecit tunicas: sed in stomacho natura fecit tunicã intrinsecã neruosam ꝛ extrinsecã carnosam. ꝛ cã est qꝛ digestio põt agere in rem distantẽ digerẽdo rem p̃ paratã nãliter ad talẽ motũ: sed sensitiua tactiua nõ potest sentire tangibile nisi obuiãdo sibi ĩmediate. Cõtra primã causam ꝛ secũdam arguit quia ex illa sequeret ꝙ arteria venalis debuisset duas tunicas habere magis q̃ arteria adorti. Nam contentũ in arteria venali fortius mouet q̃ contentũ in arteria adorti cũ moueat multo plus de aere per ipsaꝫ ꝛ de fumis ꝛ cum moueat motu pectoris ꝛ pulmonis quod nõ facit arteria adorti. Et quia illõ qꝺ continet in vena arteriali min⁹ mouet q̃ illud qꝺ continet in arteria venali: ꝛ min⁹ conseruandũ quia est sanguis ꝛ etiã illud qꝺ ĩ venali arteria continet est spirit⁹ videt ꝙ pot⁹ duas tunicas debuit habere arteria venalis q̃ vena arterialis maxie cum in illis nõ videt cã diuersitatis in habendo duas tunicas preter motũ ꝛ illius quod continet necessitatẽ cum ibi non sit tertia uel quarta causa assignata ut constat considerãti. Dubitat secũdo circa dicta in tertia causa. Nam vasa spermatis indigẽt attractõe ꝛ expulsione vehemẽti plusq̃

UVA. BHSC. IyR_045_1

inteſtina uel ſtomach⁹ cū multocitius trahatur ſperma: ⁊ velocius expellat q̄z feces: ⁊ tamen ſpermatica vaſa nō habēt niſi vnā tunicā: nō ergo eſt ſufficiēs cauſa. Prætera nō videt verum quod dicit de inteſtinis q̄ indigeāt attractione ⁊ expulſione vehemēti. ꝓmo quia iuxta Gal'. 3°. naturaliū virtutū: ⁊ 4°. de vtilitate particularū inteſtina habuerūt expellere tm̄ et nō attrahere. Itez ſm̄ Auiceñ. 16°. tertij dicit q̄ inteſtina nō indigēt forti attractiōe. Ad dicit: Cum indigeat attractiōe fortic⁹ ſimili nō indiget inteſtinū. Itē quia nā non fecit vtriq̄z iſtarū virtutū. ſ. expulſiue ⁊ attractiue inſtrumētuz ꝓpriū quia ſupra: vtriq̄z tunica inteſtinorum ſupra rectū vicit: ⁊ apud Auic. villus vadens in latitudine. Nam dixit 16°. tertij capl'o Primo ꝓpter illud g̃ vnices ſupra duas tunicas in inteſtinis eſt villus vadēs in latitudine Non g̃ habet attractiua inſtrumentū ſeparatum. Et eodē capl'o etiā aſſignat cā duarū tunicarū inteſtini cū dicit. Et create ſunt inteſtino due tunice ꝓpter conſeruationez in hoc ut non imbibant ipſum corruptio ⁊ putrefactio. Et hoc ſentit Gal'. 4°. de vtilitate particularū ca°. 17°. cū dicit: Cur itaq̄ tunice eorū due. ſ. inteſtinorū facte ſunt ſiquidē ſil'r ſe habēt vtraq̄z ſuperflua enim videt eſſe altera: ſed nō ſe habet ſic g̃a enim vix poſſibilitatē ⁊ fortitudinis exercitiorū virtutis ipſorū organorū inteſtinorū tunica duplex facta eſt. Circa dicta in exēplo quarte cauſe cadit etiā dubiū. Nam tunica digeſtiua debet eſſe imediata digerēdo primo ut bñ applicet. Secūdo quia nō agit tunica diſtans in cibū niſi in mediū agēdo: ⁊ q̄z mediat inter carnoſam tunicā ſtomaci: ⁊ cibū tunica neruoſa ſequit q̄ nō agit carnoſa tunica in cibū niſi agēdo in neruoſā ⁊ ſic illā facēt calaz ⁊ ſenſatiōi ineptā Tertio quia tact⁹ et vnuſquiſq̄z ſenſus ſentit per mediuz ⁊ nō ſentitur ſenſibile poſitū ſupra ſenſuz: ut dicit 2°. de aia. meli⁹ g̃ erat poni tunicā neruoſam exteri⁹.

Reſpondēdo ad hec dubia. nō. ꝓmo q̄ ſi ⁊ ſi Auicē. iſtas quattuor cauſas aſſignauerit tamē poſſunt alie aſſignari: ut patet ex cā ab eo aſſignata 16°. tertij de duob⁹ inteſtinorū tunicis Sed Auiceñ. iſtas hic aſſignauit tanq̄z magis cōmunes ⁊ magis faciles ad ꝓcipiendū volēs q̄ ex particularib⁹ libris itelligerem⁹ alias cās Ex quib⁹ reſpōdet. Ad primū dicit negā/do ꝓñaz. Nam quia fuit neceſſariū arteriā venalem eſſe motib⁹ pectoris in ſui dilatatione ⁊ conſtrictōe multū obedientē: ⁊ ad multū aerē capiendū ſimul: ideo ſubtilē ⁊ vnā tunicā fortita eſt: ut dicit a Gal'. 6°. de vtilitate. particul'. capl'o. 9°. Et ꝓpter contrariā cauſaz vena arterialis habuit duras ⁊ duas tunicas ne motibus fortib⁹ pectoris obediēs nimiū ſanguinez in pozzos pulmonis effuderet. In alijs autem mēbris oibus ꝓpter duas cauſas ab Auicē. tactas: quia nō eſt alia particularis impediēs Arteria habuit duas ⁊ vena vnicā tm̄. vñ allegato loco Gal'. Sed neq̄z inſpirantib⁹: neq̄z exſpirantib⁹ oportebat ſimiliter diaſtolari arterias ⁊ venā: quoniā neq̄z quidē famulatus eis cōmiſſus eſt illas enim receptacula ſpiritus nā fecit faciliter quidē repleri egētes inſpirantibus patos vo euacuari exſpirantib⁹ ⁊ vocitātibus. venas aūt velut receptoria quedā cibi creauit: neq̄z diaſtolari indigētes inſpirātib⁹ neq̄z exſpirantib⁹ ſiſtolari bene g̃ habebat illis quidem molle operari corp⁹: bis autē durū ſi demū illam quidē ꝓpte obedire vtriſq̄z motibus thoracis erat melius: bas aūt nō oino eſt obedire. Ad ſcm̄ dubiū dr̄ de fortiorez eē motum fecis motu ſpermat̄: lz hic ſit velocior

Ad tertiū dicit q̄ in iſto manifeſta eſt Gal'. ⁊ Auicē. ꝓtroverſia. Nā Gal'. 4°. de vtilitate: capl'o 7°. ſupra allegato: ⁊ 3°. naturaliū virtutū vult q̄ nō eſt in inteſtinis virt⁹ attractiua cōis cuius oppoſitū vult Auicē. ut fuit dictū ſupra Ad ergo dicit de Auicē. q̄ nō vult inteſtina habere fortē attractiuā negat ſaltē de inteſtino recto. Sed tamē i textu allegato vult q̄ nō habēt ita fortē ſicut ſtomach⁹. Et ad aliud cū dicit q̄ nō fuit vtriq̄z virtuti factū inſtrumētū ſeparatū: quia in vtraq̄z tunica inteſtini vincit villus latitudinal'. Dicit q̄ factū fuit vtriq̄z inſtrumentū in quo ſui villi dñantur ſeparatū a p̄ncipali inſtrumēto alteri⁹ vnde ſicut attractiua habet intrinſecā tunicā: ita expulſiua extrinſecā q̄ attractiua nō participat ea: ⁊ q̄z nō tam multa indigēt attractōe ſicut expulſione ſm̄ Auicē. ideo expulſiui villi in vtraq̄z tunica reperiunt ⁊ nō attractiui. Et habet virt⁹ fortioris operatiōis inſtrumentū paruū. Et ꝓceditur etiā q̄ preter cauſam hic dictā eſt alia cā

Ad vltimū dubiū dicit q̄ nō fuit poſita carnoſa tunica ſtomachi intus ne ſenſatio neruoſe tolleret aut plurimū impediret. Et cum dicit q̄ nullus ſenſus ſentit immediate iſto ꝓceſſo qđ eſt cōtra Auiceñ. tamē non oportet mediū multū eſſe i tactu: imo paruū aliter ſenſus impediret. Et hoc p iſto loco ſufficit. nam de hoc dicit in doctrina 6°. Ad aūt dicit tunica exterior nō ageret in cibū niſi ageret in interiorem. Negat argumentū ſicut duo boues trahētes currū iuuāt ſe ad trahendū nullo impimēte aliquid in alio ita hic ꝓtingit. Vel 2°. dr̄ cōceſſo añter q̄ calefacit itrinſecā nō tñ oz eā tm̄ calefieri ut nō ſit multū ſenſibilis.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et dicemus.

In ista parte ponit vltima distinctio partis: et diuidit in duo quoniã primo ponit istã distinctiõis vnũ mẽbruz. 2°. aliud ibi 2°. Et sũt ex. Prima in duas. primo hoc. 2°. infert correlatiũ ibi: quapropt in ea Dicit primo q̃ dam sunt mẽbra que sunt valde vicina nature sanguinis: ita q̃ sanguis nõ indiget qñ fit eoz nutrimentũ multis ꝓuersionib' uel trãsmutationib' trãsmutari: sicut virga caro. De 2ª parte dicit primo q̃ hoc mẽbruz nõ habuit foramina aut vẽtriculos i quib' morari debeat nutrimentũ anteq̃ digerat̃ p illo mẽbro et tandẽ in carnẽ conuertat̃: imo nutrimẽtũ qđ est sanguis illico sicut mẽbro occurrit in ipsaz ꝓuertitur Ubi vo quẽadmodũ supra in ca°. ò bumoribus in facto esse dixi quosdã velle q̃ anteq̃ sanguis in substãtiã carnis ꝓuertat̃ oportere q̃ trãseat p bũiditates secũdas ordinate et ió indiget multotiẽs ꝓuerti sicut in nutritõe ossiũ. Sed iste bũiditates 2ę modicũ distãt ab inuicẽ et a sanguine et carne: et ita tota trãsmutatio nõ ẽ ita magna sicut trãsmutatio sanguinis in ossa et est in minori valde tẽpore Juxta ĝ hoc textus iste aut alij sikes ut Auerois 2ª colliget intelligunt̃ q̃ sanguis nõ indiget multotiẽs. i. ita multũ cõuerti et trãsmutari sicut i ossiũ et aliaz nutrimẽto et q̃ illico sicut occurrit nutrit. i. cito nutrit respectu eiꝰ qđ facit cũ occurrit ossi. Alia est positio volẽs ex hoc textu et silib' q̃ sanguis imediate in carnẽ conuertit̃ absq̃ medio ꝓpter hãc vicinitatẽ. Et q̃ dr de bũiditatib' secũdis intelligũt q̃ sũt quatuor: sed nõ necessario medie inter qđcũq̃ mẽbrũ et sanguinẽ. Et hec secũda videt mihi magis ad mentẽ Auicẽ. Nõ. 2°. q̃ in carne sũt foramina et pozi: aliter nutrimentũ nõ reciperet ibi: ꝙ nõ sunt magne ꝓcauitates et manifeste et hoc volunt correlariũ pẽrtim ad nutrimentum appropriatũ continendũ quia nutrimentũ coẽ coz et stomachꝰ in cõcauitate habent.

Et sunt.

Hic secundũ mẽbruz diuisionis etiã inferẽdo quedã correlaria ibi: Quapropter. Dicit primo q̃ qdã sunt mẽbra multũ a nã sanguis distãtia ita q̃ oportet sanguinẽ anteq̃ in eorũ substantiã cõuertat̃ trãsmutari ordinat̃ multũ cõuersionib' sicut sunt ossa. De parte 2ª dicit primo q̃ in creatiõe istoz factũ fuit vnuz foramẽ aut multa qđ cõtineat eoz nutrimentuz tanto tpe quantũ est oportunũ ad trãsmutãdũ sanguinẽ in eoz substantiã: sicut positũ est vnũ foramẽ in osse coxe et in osse adiutorij aut mandibule inferioris. Jnfert 2°. q̃ necesse est mẽbris huiꝰ dispositõis esse pñs plus de nutrimẽto appropato q̃ p tũc indigeãt ad hoc ut paulatim cõtinet eoz nutritio cõuertẽdo illud in sui similitudinẽ. Ubi nõ. q̃ ꝓpter multã distantiã sanguinis a nã ossiũ medici nõ tauerũt quatuor bũiditates secũdas medias inter os et sanguinẽ. nã enim ordinate in suis trãsmutationib' ꝓcedit. Nõ. ĝ q̃ trãsmutationes iste sunt faciẽde postq̃ sanguis iã pmutatus est a sanguinis nã et appropriat̃ est nature mẽbri: et iõ oportet nutrimentũ tũc vndiq̃ a mẽbro ad cuiꝰ naturã debet ꝓuerti circũdari Et ideo fuit oportunũ locũ cõtinẽdi huiusmodi nutrimentũ esse in cõcauitate talis mẽbri.

Nõ. 3°. q̃ quia nutricatio est valde tarda et etiã cõuersio sanguinis mistas humiditas: iõ oportet q̃ inueniat̃ nutrimentũ multũ in cõcauitatib' istis sub varijs dispositionib' ppinquitatis ad os aliter ꝓmo cõuerso postea multo tpe carẽt nutrimẽto. Tu tñ vide quare leonum ossa nõ habẽt medullã: et quomodo ossa medulla nutriantur.

Membra autem.

Hic Auiceñ. ponit canoñ. iuxta suã cõsuetudinẽ dicẽs: q̃ tu debes scire q̃ mẽbra fortia expellũt superfluitates suas ad mẽbra debilia sibi vicina sicut coz ad ascellas et cerebꝝ ad loca pꝰ aures et epar ad nigmã. Et ꝓstat q̃ ħ loquit̃ de debilitate nãli. Sed etiã ħzveritatẽ ò accidẽtali debilitate ut ex solutõe ꝓtineri: uel mala cõplexione uel alio modo cõtingẽte ꝛc.

Sequit̃ capitulũ de virtutib' naturalibus.

Jrtutum.

Postq̃ determinauit de mẽbris ꝓñr determinat de virtutib' et opatõib' et spiritib'. et diuidit̃ in duas partes. Primo oñdit de ẽtutib' et opationib' determinãdũ eẽ in eo dẽ ca°. et ponit eaz gñalem diuisionẽ. 2°. magis spãliter determiat de eis ibi 2°. Jn pn°. sequẽs capli: virtutũ ẽo. ꝑma i duas. ꝑmo pbat ò opationib' et virtutib' determinandũ esse sil. 2°. ponit gñalẽ eaz diuisionẽ: ibi: virtutũ ãt. Primũ sic arguit de bis sil̃ est determinãdũ quaz alter cognoscunt̃ ex alteris et ecõtra: ꝙ ista ẽ de opatiõib' et virtutib'. Nã ois virt' est alicuius operatõis ꝓncipiũ p quã cognosci põt a signo: et ois opatio aiał sibi ꝓueniẽs ꝓ quãto est aialis ꝓuenit ab aliqua virtutũ que est eius cã: et sic nõ põt sciri sine virtutis cognitiõe cũ scia rei bñtis cãs nõ habeat̃ nisi p causaz cognitionez: ut supra ca°. de subiectis medicine. Notãb ꝑmo q̃ cũ virt' capiat̃ cõit̃ p oi forma ẽẽnli uł accñli opatiua ut supõ ò cõplonib' illa

UVA. BHSC. IyR_045_1

parte. Cum enī agūt ꝛ patiunt ſuis virtutib⁹ Quandoq; ſumit pro qualitate occulta ut qñ dicitur ꝙ attractio quedā fit a vacuo quedam a calido quedā a virtute. Quandoq; ſumit ꝑ habitu pfectiuo operationib⁹ p aſſuefactionē acquiſito uel doctrinā quō dicim⁹ morales et intellectuales eſſe virtutes. Hic nō ſumit aliquo iſtoꝝ modoꝝ: ſed ꝑ potētia aīe qua ipſa ē potēs in operatiōes tam actiue q̄ paſſiue que animalib⁹ ſunt conuenientes ꝛ ꝓprie. ꝛ operatio ſumit hic pro oī actione uel paſſione aīato corpori conuenīte ꝛ ꝓpria nō ꝑ operatione q̄ eſt ſolū principalis mēbri put cōtra iuuamentum diſtinguit: nec ꝑ oī actione que eſt in corpore aialis: puta ſi illa actio nō eſſet inuenta, ꝑ quāto eſt aiatum ut deſcenſus ꝓpter grauitatē vel ſi eſſet operatio leſa ſicut iectigatio uel ſimiles Ex quo intelligit ꝙ hoc modo ſumēdo verū eſt ꝙ cuiuſlibet operationis principiū eſt virt⁹. Capitulū autē ſumit hic ꝑ paruo tractatu. Simul enim in tota hac parte de virtutibus ꝛ operationib⁹ tractat. Nō. 2°ꝙ apd cōiter exponētes virtutes cognoſcunt ꝑ operationes notitia quia eſt. Sed operationes ꝑ virtutē notitia ꝓpter quid eſt. Ego aūt ut ſæpe dixi caplo de ſubiectis me credo ꝙ qñ cā non eſt nota niſi per ſuū effectū non fiat demōſtratio effectus niſi quia eſt: ꝛ in demonſtratione fiat ſcientia per cauſam.

Virtutum autem.

Nunc ponit virtutē diuiſionē. Et diuidit i duas. primo facit hoc. 2°. declarat ibi. ꝛ multū quidē. Dicit primo ꝙ genera prima virtutū ſunt tria: ꝛ ſic' genera operationū. vnū eſt genus vitaliū aliud aialiuz: aliud nāliū Et attende ꝙ precipue dixit apud medicos. Nam ꝓmi ꝓhoꝝ non diſtinxerūt genus vitaliū a genere naturaliū ut infra habebitis. Nō. tñ ꝙ hec tria genera ſufficiēter diuidūt virtutes ꝛ operationes: quia nō pōt virt⁹ inuenīte inueniri: vel operatio que nō cadit ſub aliquo illorum: ꝛ ipſa inuicē nō coincidūt. Nō. 2°. ꝙ quinq; po. aīe poſite ab Ariſto. 2°. de aia. ſ. vegetatiuū: ſenſitiuū: appetitiuū: motiuū: ſm locum ꝛ intellectiuū reducunt ad iſta tria genera. Nam vegetatiuū reducit ad nāle ꝛ vitale ꝛ reliqne quatuoꝝ ad aiale licet de intellectiuo: ut ſic nō pertineat medico Nō. 3°. ꝙ etiā ſpirituū ꝓportionalē hic poſſum⁹ intelligē diuiſionē. ſ. ꝙ aliquis eſt nālis: aliqs vitalis: aliquis aialis: ꝛ ſunt iſti ſpūs inſtrumēta actiue cōcurrētia ad operatiōes haꝝ virtutū. Hic ſolet introduci qō: vtꝝ iſta genera virtutū ſint abinuicē realiter diſtincta ꝛ ab ipſa. Et eſt qō magiſ metaphiſica Et arguit ꝙ ſic: ꝓmo ꝑ hoc ꝙ virtutes ſunt plures ꝛ aia vna. Secūdo per hoc ꝙ in reb⁹ inaiatis ꝓter formaz ſubſtantialē ꝛ cōplexionē eſt virt⁹: ut apparet in virtute magnetis trahentis ferrū et etiā rei barbari purgantis colerā g̃ pariformit erit in aiatis. Tertio ꝑ hoc ꝙ aſſuefactio facit nobis virtutē: ut eſt clauz: g̃ ꝛ nā ad diuerſa opera debuit facere diuerſas virtutes. Quarto per hoc ꝙ oēs concedūt mēbruz qđ trahit nutrimentū groſſum relicto ſubtili ſicut bos facē hoc per virtutē ſimilē forme ſpecifice ſicut magnes in trahēdo ferrū. Quinto per hoc ꝙ idem ſimul attrahit ꝛ expellit: ſed nō pōt hoc per idē facere: ꝙ per diuerſa: ſed aīa eſt vna ꝛ cōplexio ſua eſt vna: g̃ diuerſitas erit tm̄ i virtute que diſtinguet ab aīa ꝛ cōplexiōe. Sexto per hoc ꝙ vitalis pōt abſolui ab animali: ꝛ quia vnius iſtaruz operatio poteſt tolli ſine alterius operatione: ut patet in mēbro paralitico: ꝛ multa ſilia addūtur. In oppoſitū arguitur primo ſic per hoc ꝙ ad operatiōes aie ſufficit forma cū debito inſtrumēto: ergo non oportet ponere aliā virtutem a ſubſtantia anime ſuo inſtrumēto: quod eſt qualitas in organo. Et confirmat quia in arte ſufficit ars cuz debitis inſtrumētis ad operanduz. In iſta queſtione credo ꝙ nomē virtutis anime aliquādo dicit de principio ſubſtantiali cōcurrente principaliter ad operatiōes: ut ſumit ab Auic. prima ſexti naturaliū: caplo 2°. vbi ſic ad litteram dicit. Dicem⁹ g̃ nūc ꝙ aīa pōt dici vis uel virtus: uel potētia cōparatiōe affectionū que emanāt ab ea: ꝛ ſic omnes aie virtutes ſūtma virtus. Quandoq; ſumit pro inſtrumēto. ſ. cōplexione uel alia qualitate ſubſeruiēte: ꝛ iſto modo virtutes dicunt realiter abinuicē ꝛ ab aīa Nōes aūt i oppoſitū facte facile ſoluūt ſz tñ aliq; eaꝝ ꝑbāt ꝙ ꝓter cōplexionē oz ponē qlitatē occultā in mēbris qđ coiter ꝓcedit: ſz ꝺfēdi poſſz oppōitū ſz ad aliū locū hec ꝓtinēt

Et mutlis quidem.

Hic declarat mēbra diuiſiōis. ꝛ ꝓmo ponit declarationē ſm opinionē medicoꝝ ꝛ quorundā ꝑhoꝝ. 2°. apud opinionē Ariſto. ꝛ ſequentiū 3°. cōparat inter iſtas. Ibi 2°. Oibus aūt. Ibi 3°. Preterea cuz. Prima in duas ꝓmo declarat in gñali. 2°. ſpāliter apud ꝑhoꝝ poſitiones Ibi: Et videt. Dicit primo ꝙ multis ꝑhis ut Platoni ꝛ ſequentib⁹ ꝛ oib⁹ antiqs medicis ꝛ precipue Gal. viſū eſt ꝙ oīs virtus hz vnuz principale mēbrum qđ eſt ei⁹ minera in quo principaliter ē illa virt⁹ a quo ad alia mēbra influit ſicut a minera ꝓprie dicta deferunt

UVA. BHSC. IyR_045_1

ad alia loca metalla: ⁊ a quo mẽbro ꝓncipalit̃ in genere mẽbroꝝ fiunt oẽs operationes illius virtutis. Nõ. tñ ꝙ nõ inuenit̃ eodẽ mõ ab illis attributas esse virtutes mẽbris principalibus. Nam Plato ut vult Aueroys primo de aia cõmento 7.° posuit intellectualẽ in cerebro cõcupiscibilẽ in corde naturalẽ. i. nutritiuam in epate. Sed Hal. 3.° de interioribꝰ capitulo 4.° posuit desideratiuã in epate: Auda/ tiã siue irascibilẽ in corde. Regitiuã totius ut imaginatiuã: cogitatiuã: memoratiuã in cere/ bro. Sed in libello de virtutibꝰ nostrũ corpus regentibꝰ ⁊ 9.° terapẽtice ponit zoticã. i. ratio/ nalem in cerebro spiritualẽ siue vitalẽ in corde. naturalẽ in epate. Auiceñ. hic hũc moduz tangit. Nõ. 2.° ꝙ isti voluerũt istas virtutes esse tres formas substantiales abinuicem differentes: ⁊ sic tres alias. Moderni autem aliter ponunt ut infra.

Et uidetur.

Dicit primo declarãdo specialiter de aiali 2.° de naturali. 3.° de vitali. Ibi secũda. Et ꝙ virtus nãlis. Ibi tertia. Vitalis vo. Dicit primo ꝙ videt̃ eis ꝙ sedes. i. locus vbi principalissime reperit̃ virtus aialis est cerebrũ a quo omnes huiusmodi virtutis operationes p uenirũt ⁊ supple non tanq̃ vicario cordis: sed tanq̃ a primo illarum operationũ principio i genere membroꝝ tẽ.

Et ꝙ virtus.

Declarat de naturali. primo ponẽdo diuisionem vnam declarãdo vnũ mẽbruz diuisionis. 2. secundũ. Ibi: altera vo. Dicit ꝑmo ꝙ virtutũ naturaliũ due sunt species: vna cuiꝰ finis est conseruatio indiuidui ⁊ hec ministrat in re nutrimẽti faciendo. s. materiã nutricationis que est sanguis: ⁊ faciẽdo spiritũ naturalẽ qui est instrumentũ conseruãs virtutẽ nutritiuam in mẽbris: ⁊ fruiẽdo nutritiue per attractionẽ: retentionẽ: digestionẽ: ⁊ expulsionẽ: et hec facit nutriri corpus vsq̃ ad finẽ crescẽtie Quod intelligit̃ altero triũ modoꝝ: uel quia vsq̃ ad finẽ crescẽtie nutrit nutricatiõe corpꝰ perducẽte ad perfectionẽ quantitat̃: uel quia vsq̃ ad istud tẽpus ẽ nutricatio manifestioz cũ sit restauratio maioz dissolutiõe. Uel tertio per finẽ crescẽtie intelligẽdo totũ etatẽ que ẽ post crementũ in qua etate etiã nutrit̃ corpus quia vsq̃ ad finẽ vite. Et huiꝰ virtutis sedes ꝑm istos est epar quod suarũ operationũ ẽ ꝓncipium primũ in genere mẽbroꝝ: ⁊ non in isto cordis vicarius.

Altera vero.

Declarat aliã speciẽ naturalꝫ virtutis. Et ẽ virtus cuiꝰ principalis finis est cõseruatio speciei: licet ad hoc etiã ꝙcurrãt virtutes mẽbrorum conseruantiũ indiuiduũ: ⁊ hec ministrat in regenerationis. i. ministrat necessaria actui gñatiõis: ut. s. sit sperma ꝓlificũ qõ. s. actiue cõcurrit ⁊ passiue ad generationẽ ꝑm medicos uel actiue tm̃ ꝑm ꝓbm. Uel 2.° ministrat in regñationis in prima operatione gñatiue que est spermatis gñatio: ⁊ in illa ministrat separando substantiã spermatis ex humoribꝰ corporis: ⁊ postea informat ipsum. s. sperma: quia dat sibi propriã formã spermat̃ ꝑcepto sui creatoris: qõ dicit: quia voluit Auicẽ. datorẽ formarũ esse illũ qui formã substantialẽ inducit. Et huius virtutis que gñat sperma sedes ⁊ illud a quõ ꝓueniũt sue operatiões sunt testiculi. Virtus aũt gñatiua que informat sperma: conuertẽdo ipsum in nãm fetus est subiectiue in spermate uel in spũ gignitiuo nõ in testicul̃

Quod si arguit̃ ex isto: sequit̃ ꝙ virtus generatiua nõ esset in testiculis tanq̃ in ꝓncipio quia ꝓncipalis actꝰ generatiue est informatio fetus que nõ fit a virtute testiculoꝝ: sed a virtute spermatis. Negat̃ ꝓña. Nam virtus illa spermatis agit tanq̃ idolũ ⁊ instrumentũ virtutis testiculoꝝ: ideo ꝓncipalis generatiua virtus ẽ illa que imediate generat sperma: iz ꝓncipalis actꝰ illius virtutis imediate fiat a virtute in spiritu gignitiuo existẽte. Nõ. primo ꝙ testiculi suã virtute attractiua separãt substãtiam spermatis precipue a venis magnis ad quas tãntur vasa seminaria. Et ad illas venas superfluitas digestionis mẽbroꝝ trãsmissa est a mẽbris ipsis. Nec tñ videt̃ magnũ inconueniẽs ꝙ testiculi a mẽbris valde distantibus attraherẽt materiã spermaticã: quẽadmodum ex eoꝝ amputatione videnꝫ mẽbra valde distantia permutari.

Vitalis vero.

Declarat vitalem ⁊ dicit ꝙ virtus vitalis est illa que conseruat esse spiritus: qui spiritus est vehiculus sensus ⁊ motus: ⁊ hoc facit generando spiritum vitalem ex quo fit animalis ⁊ reddit ipsum spiritũ quam facit preparatuz ut cum peruenerit ad cerebrũ recipiat ab eo impressiones per quas potest fieri opatio sensibilis ⁊ motiua. Et tertio dat hec virtus spiritum quem facit potentiã dandi vitam id est conseruandi animaz vbicunq̃ expãditur. i. in oi mẽbro nro ad qõ transmittit̃. Et huiꝰ virtutis sedes ⁊ fundamentũ est coꝛ ⁊ est principiũ a quo eius operationes procedũt Nõ. g̃ ꝙ virtus vitalis ꝑmo generat spiritũ vitalẽ q est potẽs dare vitã. i. aiaz cõseruare in omni mẽ/

UVA. BHSC. IyR_045_1

bro ad qđ expandit. 2°illi spiritui ꝑparat ad recipiendā a cerebro virtutē aialez. Et hec ē causa ꝙ non reperit virtus vitalis in aiato nō habēte sensum. Nam hec virtus est cōseruatiua aie sensitiue in materia. Qđ si dicat ꝙ quedam sunt nr̄a mēbra viuentia que nō fūt sensitiua ut ossa dicendū est ꝙ nō habēt aiam aliā a sensitiua. Nō. 2°ꝙ hec est cā quare notificauit spm̄ vitalē per hoc ꝙ preparat ad recipiendas aiales virtutes: z nō dicit nāles: qa de nālibus potuisset esse dubitatio: qz videm⁹ plantas habere nāles virtutes sine vitali spū Et etiā quia nō oēs concedūt dari spm̄ nālez ut infra dicet: sed bñ concedūt oēs dari aialē

Nō. 3°ꝙ spūs vitalis nullo mō dicit vehiculum aialis virtutis. Primo qz ex eo fit aialis. 2°quia mēbra ꝑparat ad recipiendū aialē virtutē. 3°qz ipse vitalis existēs effectiue ꝓcurrit ad operatiōes aiales. 4°qz ipse etiā simul cū forma z cōplexione cerebri ꝓcurrit ad aialem faciendū. Et si ex isto inferē ꝙ virtus aialis sit vitalis: quia pōt dare vitā: sensuz: z motum: sicut vitalis qđ probat qz virtus posteriozis cōtinet virtutē priozē sicut tetragonū: trigonum: ut 2°de aia. Cum g̃ aialis sit vitali posteriozis ꝓtinet vitalē z p ꝑs poterit illud qđ potest vitalis: patet ꝙ hec rō nō plus ꝓbat nisi ꝙ sumēdo virtutē ꝑ aia: oīs vitalis est aialis: et hoc concedit. Nam non concedit ꝙ oē quod est instrumentū virtutis priozis sit etiā instrumentum posteriozis.

Omnibus autem.

Nunc ponit circa dicta sententiā Aristo. z dicit ꝙ oīs ꝓbis z maioza oīum. s. Aristoteli videt ꝙ coz ē ꝑncipiū in gñe ꝑmū mēbroꝝ respectu oīuz opationū z oīuz istaꝝ virtutū ita ꝙ minera z fundamentū oīum virtutū est in corde: verūtamē manifestatio primaꝝ operatiōuz in illis trib⁹ generib⁹ est in mēbris que medici dicūt principalia directe sicut apud medicos cerebrū est principiū operatōis visiue z auditiue: sed manifestatio istaꝝ operationū est principaliter in aure z oculo: ita coz est principiuz oīum virtutū. Sed manifestatio opationis aialis prius est in cerebro agente virtute cordis. Et nālis est in epate eodem mō agēte virtute cordis. Et hec sentētia colligit 3°de partib⁹ aialiuz capło de corde z 2°eiusdē ca°de cerebro ab Aristo. Ex quo itelligit absolute ꝑncipale mēbrū esse coz z cerebrū: non esse absolute principiuz aialis virtutis: sed manifestatiue: z ita epar respectu nālis. Nā licet coz habeat oēs istas virtutes: tū iste nō ꝓnt agere ꝑ prias operatiōes nisi cū debito instrumēto: et tale ꝑmo habet ad aiales operatiōes in cerebro z ad nāles quasdā i epate z quasdā in testiculis: z ita ista mēbra possunt dici manifestatiue principalia.

Preterea cum.

Comparat istas sentētias adiuicē. 2°docet quō hec determiatio ptineat ad medicū z quō nō. 2°ibi. Medico. Dicit primo ꝙ medici considerāt sicut debēt: z volūt certificari i ista sentētia inuenīēt esse sicut dicit Aristo. z non sicut ipsi dicūt z inueniēt suos tractat⁹. i. ꝓclusiones quas tractāt esse extractas. i. illatas ex ꝓpositionib⁹ sufficientib⁹. i. ꝑbabilib⁹ nō necessarijs ex quib⁹ nō sequunt cōclusiones nisi que possunt dici apparētes. i. ꝑbabiles. Nam ut apparet 3°de iteriozib⁹: ex hoc arguit Gal. principatū cerebri respectu operationū aialiū quia leso cerebro ledunt operatōes. Et rectificato per medicinas rectificant. Sed non est dubium ꝙ hoc idem accidit de instrumēto respectu principalis agentis: ut de oculo respectu cerebri in visiua operatione.

Medico vero.

Dicit ꝙ medicus inquantū est medicus nō attinet determinare veritatē but⁹ questionis: quia hec ad ꝑbm pertinet Et rō est quia si medico cōcedit ꝙ ista mēbra sint ꝑncipia istarum operationū sufficit sibi in bis que habet agere z nō curat vtrū ista sint principia ꝑma in gñe mēbroꝝ: uel sint aliqua alia illis posteriora: z ista sentētia est de illis que ꝑbs nō facit ei leuia: quia est difficilis z in ꝑbia est difficil.

Hic solet induci questio vtz sit distinctus vitalis a naturali z aiali: z arguit ꝙ non.

Primo ꝑ hoc ꝙ omnis virt⁹ operatiua sine cognitione circa nutrimentū est naturalis sed vitalis est huiusmodi cum de sanguine generet spiritū sine cognitōe: igit z c̄. Assumptū patet ex descriptione natural. Secūdo per hoc ꝙ actio vitalis virtutis est spiritū generare z coz z artias mouere motu pulsus: ut infra capło de vitali: sed iste operationes sunt naturales: ut 5°de accidēte dicit Gal. cognoscim⁹ moueri pulsum naturalit. Et Auicē. 2° tertij motus pulsus est naturalis. Et 6°de iuuamentis Gal. Q patio cordis est naturalis. Et ratio quia omnis virtus anime nutritiue vitalis est naturalis: ut patet infra: sed vitalis est huiusmodi ut vult Aueroys 2°colliget: z ita nō est conueniēs ponere illā virtutē distinctā ab alijs virtutib⁹: eo ꝙ ipsa est aie nutritiue sicut alie quinqz attractiua z c̄. Quarto ꝑ hoc ꝙ prim⁹ ei⁹ actus est dare vitā: ut in hoc ca°sed vita est consistentia aie ꝑ alimentū: talis autez

UVA. BHSC. IyR_045_1

operatio est nutritiue: ꝯ ꝛc. Quinto p hoc ꝙ opationes vitales sunt aiales: ꝯ ipsa non est gen⁹ ab aiali distinctū. Et assumptū colligit ꝑ mo virtutū nāliuz. nā dicit. Quedā sunt natu re opa ut q̄ sunt cōia plantis ꝛ aialib⁹ nōnalla ꝯ aialiū ꝫ opationes vitalis solū in aialibus reperiunt: ut supra dī. Et idē sentit baliabas 4°theorice cū dixit oportet nature ac aie vir/ tutem esse p quas possit suas opari actōes na ture siquidē actiōes sunt gñare: augere ꝛ nu/ trire: actiōes aūt aie. Quedā sūt vital⁹ dilata⁹ credis. s. ꝛ venaꝝ pulsatilū ꝛ ipsaꝝ cōstrictio

Oppositū volūt pene oēs medici. ꝛ hac di uisione Auicen. utit hic. Nō. ꝑmo ꝙ hoc nomē nāle est equiuocū apud medicos ꝛ apd phos. Nā qñq̄ sumit ꝑut distinguit ꝫ volū tariū: quandoq̄ ꝫ artificiale: qñq̄ ꝫ violentū qñq̄ ꝫ ꝑter nām: qñq̄ ꝫ cognoscitiuū. ꝛ vltio magis stricte ad mentē medicoꝝ dī aliq̄ virt⁹ nālis: qz opatiua actionū aie circa nutrimētū sine cognitione nō ꝑparando imediate ad re/ cipiendū virtutū sensibilē uel motiuā. Nō. 2°ꝙ hoc nomē aiale qñq̄ sumit generaliꝛ pro oi virtute uel opatiōe ita repta in aiali ꝙ non in alio. Qñq̄ ꝑ cognitiōe uel motiōe volūta/ ria uel opatione cognitionē p se ꝓsequēte ꝛ p virtute p se hui⁹ opationis factiua. Per vi talē ꝺo virtutē qđ apud medicos sit intelligen dū: ꝛ que sunt opa infra in ca°. ꝑprio dicemus Sufficit tñ nūc ꝙ ipsa est virt⁹ gñatiua spēs q conseruatiu⁹ est vite in mēbris ad q̄ trāsmittit Et ꝑparat⁹ est ut in cerebro trāsmutari possit in aialez ꝛ mēbra ꝑparare ad recipiendā a ce rebro virtutē sensibilē ꝛ motiuā. Quib⁹ posit facile intelligi pōt ꝙ vitalis distinguit a nāli vltimo mō accepta saltē rōne: ꝫ multis alijs modis dici possit nālis. Nec nūc disputo vtrū sit alia res cū sup̄ dictū sit ꝙ sit eadē subst̄ntia aie. Patet 2°quō est aialis large sumēdo aiale Patet 3°ꝙ stricto sumēdo aialez virt⁹ vitalis ut sic nō est aialis. Ex qb⁹ sequit vi tale virtutē distingui a naturali ꝛ aiali rōne.

Argumenta per te soluas.

Capitulū de virtutib⁹ naturalibus.

Irtutū uero na

turaliū ꝛc. Posita gñali distinctiōe virtutū exequit ꝺ mēbris. Et ꝑmo de nāli. 2°ꝺ vitali. Ibi virtutes aūt nāles 3°ꝺ aiali ibi. In vtute. Parf prima cōtinet duo capla. Pñs est de virtutib⁹ ministratis. Sequēs de ministrātib⁹. Pñs ca pitulū diuidit in duas partes. ꝑmo ponit gña lē diuisionē virtutū nāliuz. 2°exeqt ꝺ vno mē bro ibi. Et mistrat Dicit ꝑmo ꝙ virtutū nā liū quedā sunt ministrātes quedā ministrate. Et p ministrates intelligim⁹ istas. nutritiuaz: augmentatiuā: ꝛ informatiuā. Per ministran tes intelligim⁹ attractiuā: retētiuā: ꝛ digestiuā ꝛ expulsiuā. Nō. ꝑmo ꝙ virt⁹ nālis ꝫ mul tis modis dici possit. tñ hic sumit stricte in p/ cedēti dubio ꝑ virtute opatiua sine cognitiōe nō ꝑparādo p se virtuti aiali. Auicē. ꝺo ideo prius de nāli q̄ de vitali determinauit: qz ille virtutes sūt cōiores cū cōueniāt plāt. Nō. 2°ꝙ rō hui⁹ diuisionis est illa. Quia virtutuz nāliuz alie sūt opatiue finiū ꝛ ꝑncipales. alie sunt opatiue uel operatoꝝ ad finē ordinatorū uel tm̄ operationū in alias operatiōes ordina tarū. Et ꝑme ꝓprie dicunt ministrate 2°. mini strantes. Et potuisset Auicē. ponē silez diuisi onē in alijs generib⁹ virtutū infra: sed qz ma/ gis latet vsus est alijs magis doctrinalibus.

Sed cadit dubitatio quō ꝑdicte quattuor dicant⁹ ministrate cū nutritiua mīstrat augmē tatiue: ut in textu dicit. Nutritiua ꝺo virt⁹ cre scitiue seruit ꝛ gñatiua seruit informatiue. naz virtus generatiua spermatis ꝑparat materiaz in quā debet introducere formā virt⁹ informa tiua: ut patet. Hic dicit ꝙ iste virtutes sunt ministrate respectu aliquaꝝ ꝛ ministrātes re/ spectu quarundā. Cōtra tūc digestiua stōa/ chi ꝛ epatis debuissent diu ministrate qz respe ctu quarundā puta attractiue sunt ministrate

Alij dicūt solas eē ministrātes q̄ i sua opa tione plus ꝓsunt alteri q̄ sibi ut epar gñando sanguinē plus ꝓdest alijs q̄ sibi ꝛ stomachus in gñatione chili. Istud dictū est sine rōne ꝛ ꝑterea gñatiua hoc mō ministraret informa tiue. Alii dicūt ꝙ hic intelligit de virtutib⁹ ꝑ/ parantib⁹ ꝑparatōe cōi ꝙ sunt ministrātes si/ cut digestiua epatis uel stomachi: vñ particula/ res mēbroꝝ digestiones ponunt inter opa nu tritiue ꝛ ministrate virtutū. Sed iteꝝ h° nō suf ficit cū gñatiua spermatis cū ꝑparatiōe cōi pre parat informatiue. Ego estimo ꝙ virtutes dicunt⁹ ministrātes q̄ sunt nāliter alteri virtu/ ti: ut sic ordinate p se. nūc aūt ꝛ si accidat nu/ tritiuā seruire crescitiue qñ plus restaurat ꝯ est depditū nō tñ est crescitiue p se subordina/ ta ꝛ gñatiua spermatis si ꝑparet māz informatiue tñ nō agit tanꝯ subordinata virtuti spermatis sed preordinās sicut coz i generādo spm̄ vita lem non subseruit cerebro. Alia dubitatio solet esse vtrū vnū faciēs operatiōes ministra te ꝛ operatiōes ministrātis virtutis faciat sem/ per istas operationes mediātibus principijs realiter differentib⁹ ut virga stomach⁹ digerēs cibuz ꝛ conuertēs nibilū ꝛ agens in secūdas

UVA. BHSC. IyR_045_1

bũiditates sibi appropriatas nutrimẽto se faciat per eadẽ pncipia uel diuersus. Et hic respondẽdo ꝙr ad dicta superi⁹ de distinctione virtutũ. Dicendũ est ꝙ mediãte eodẽ calore ⁊ eadẽ oia ita ꝙ realiter pncipia illa operationũ sunt oino eadem.

Et ministratarum.

Ponit subdiones. ⁊ diuidit i duas partes Am̃ pmo illãvtriqꝫ mẽbro assignãdo spes duas. Secũdo sigillatiꝫ vnũqꝺqꝫ declarat ibivirtus vero. Primo dicit duo esse gñavirtutũ ministrataꝝ nãliũ vnũ ad hoc ministrãs in re nutrimẽti: ut indiuiduũ conseruet: ⁊ hꝫ duas spẽs nutritiuã ⁊ crescitiuã. Alteꝫ ad hoc ministrans in re mittẽte ut spẽs conseruet ⁊ habet duas spẽs: gñatiuaꝫ. ſ. que imediate gñat sperma ⁊ informatiuã ⁊ que imediate iformat mãꝫ spermat̃ introducẽdo formã fet⁹. Et attendendũ ꝙ hic ministrare nõ sumit stricte ut imediate ante: cũ iste virtutes nõ sunt ministrantes: sꝫ sumit ꝑ operari. Per rẽ nutrimẽti intelligere debem⁹ mãꝫ nutrimentalẽ. nota virtus nutritiua est necessaria in cõseruatione aial: nõ aũt in cõseruatione inaiatoꝝ ꝓpterea ꝙ aialia indiguerũt ꝑ suis opationib⁹ actuali calido ⁊ hũido qꝺ a calido illo dissoluit: non sic aũt inaiata ut supra capl̃o de mẽbris. Augmẽtatiua aũt virtus est necessaria ad integritatẽ indiuidui uel necessaria ad decurrenduꝫ p etates. Maꝫ sine augmẽto aialia nõ pñt decurrere eo mõ quo faciũt per etates ⁊ multo prius deficerẽt. Quãuis ergo aial viuat sine augmẽto in cõsistentia: ⁊ post tñ si nõ p̃cessissꝫ augmentũ nõ ita duraret in senectute ⁊ ꝙsitẽtia. Nõ. 2°ꝙ qr diminutio puẽit defectu nutritiue virtutis: ideo nõ fuit necessariũ ponere virtutem diminutiuam.

Virtus vero.

Nũc determinat sigillatiꝫ. Primo de agẽtibus ad indiuidui conseruationẽ. Secũdo de conseruãtib⁹ speciẽ ibi generatiua: pma i tres Primo ponit diffinitionẽ nutritiue. 2° augmẽtatiue. ꝫ° ponit cõparationẽ istaꝝ virtutũ adinuicẽ. Ibi scda virt⁹ autẽ crescitiua. Ibi tertia nutritiua vo. Dicit pmo ꝙ virtus nutritiua est que cõuertit nutriẽs in silitudinez nutriti: ideo ut p ipsam recupet restaurationez ei⁹ qꝺ est dissolutũ. Nõ. pmo ꝙ hic notat nutritiua virtus ex parte obiecti qꝺ est nutriẽs. Nã cũ in corpore nr̃o ut dicit supra capl̃o de hũoribus sit cib⁹ in stomacho: deinde chilus fit ex eo. ꝫ° sanguis. 4° pma hũiditas fit ex sanguie deinde ex ea fit ros: deinde cãbiũ. Oia istorũ alia a cãbio dicunt aut futura nutriẽtia: aut quasi nutriẽtia: sed cambiũ est vere nutriẽs cũ sit vere illud qꝺ cõuertit in substantiã nutriti

Notificat 2° ex parte subiecti. nutritũ ẽ id qꝺ denoiat nutriri: ⁊ est illud in cui⁹ silitudinem cõuertit nutriẽs ꝑ restauratione deperditi ab eo. Ex quo patet ꝙ signato i corpore bois toto p̃existẽte aggregato ex eo qꝺ remanet et resolui⁹ ⁊ signato aggregato ex eo qꝺ rẽanet in pncipio resolutionis date vsqꝫ ad finẽ et eo qꝺ apponit nullũ istoꝝ est illud qꝺ nutrit: sꝫ tm̃ nutrit illud qꝺ remanet a pncipio dissolutionis vsqꝫ ad finẽ assimulatiõis ⁊ assimulati bi nutrimentũ. ꝫ° notificat ex parte opationis que est cõuertere uel agere in nutriẽs. 4° ex termino actionis qui est assimulatio nutrienti etiã quo ad accidẽtia. 5° ex parte finis qui est restauratio ei⁹ qꝺ dissolutũ est. Sꝫ iuxta dicta videt ꝙ oẽm restaurationẽ debet p̃cedere resolutio: aliter enim nõ semp nutritio esset ad restaurationẽ eius: qꝺ dissolutũ est. Et idem sentit Gal̃. pmo affoꝝ. cõmẽto. 16°. ⁊ 14° de accidenti capl̃o penultio. Et Auiceñ. pmo canticoꝝ ca°. pmo de cibo. Sed cõtra nõ imediate post primũ instãs gñationis sit mẽbroꝝ dissolutio: tũc enim aliqua esset pars que nõ p tempus duraret: sed imediate post fit restauratio cuꝫ nutritiua sit semp in actu secũdo. Hic breuissime dicit ꝙ ut plurimũ restaurationẽ p̃cedit dissolutio: vtrũ aũt pmã restaurationẽ p̃cedat aliqua dissolutio est questio querẽs vtr̃ detur primũ instãs esse bois: ⁊ vtrũ iste resolutiones ⁊ restuaratões sint cõtinue uel non. nã si sint cõtinue tũc oẽm restaurationẽ p̃cessit resolutio uel ecõtra. Si aũt non sint cõtinue et detur primũ esse bois nõ ẽ demõstrabile q̃ ipa rũ alterã p̃cedat: tps enim erat post pmũ instãs in quo nec erit isto mõ resolutio nec nutritio: sꝫ tñ restauratio uel nutritio ẽ finalr ad restaurationẽ deperditi: uel ei⁹ qꝺ necessario deperdet: ⁊ hoc sufficit ꝑ mẽtib⁹ auctoꝝ. Dubitat 2° vtꝫ p actũ nutritiue ôtuꝫ possit restaurari hũidũ radicale. ⁊ videt ꝙ ñ: p b°ꝙ hũidũ radicale ẽ hũidũ spmaticũ a pnci° gñatõis ꝫctũ tale aũt restaurari nõ põt ĝrẽ. Maior. pꝫ p b°qꝫ si hũidũ radicale itelligem⁹ hũidũ p nutrimẽtũ acqsitũ: tũc nõ min⁹ q̃titatiue hr̃et de radicali hũido iuuenis q̃s puer cui⁹ oppositũ sup̃ capl̃o de etatib⁹: ⁊ minor pꝫ p b°qꝫ si tale hũidũ restaurari possꝫ tũc ptes spmatice pñt hũectari ⁊ regñari ⁊ reuniri fm̃ pmã intensionẽ cũ nec mã nec agẽs nõ deficẽt ad ista: ⁊ p̃ñs ẽ cõtra Gal̃. ꝫ° tegni. ⁊ Auiceñ. supra capl̃o d mẽbris. In oppositũ est Auiceñ. hic cuꝫ nutritiua assilat quaten⁹ dissolutionez recuperet eius qꝺ dissolutũ est: sed illud quod dissolutum est

UVA. BHSC. IyR_045_1

est humidū radicale ut tertia primi capło pri/
mo ergo ꝛc̄. Pro isto dubio aduertēdum
q̄ hoc nomē humidū radicale sumit duobus
modis. Aliqñ enī sumit solū p humido ꝯcto
a primo gñatiōis. Aliqñ p oī humido mēbrali
aiato. s. Ex quo patet q̄ aliqđ est humidū ra/
dicale ꝯctū ex tpe. Nutrimētale vo humiduz
qñq; dr illud solū q̄ adhuc pmanet sub forma
nutrimēti. qñq; vo oē illud qđ est ex nutrimē/
to generatū post gñationis pncipiū. ex quo pz
etiā aliqđ nutrimētale humidū esse radicale.
Qđ autē radicale humidū apud mentē au
ctoz possit dici de humido ꝯcto ex nutrimēto
Arguit ponēdo in casu q̄ in sorte loco carnis
ablate cum gladio regenerēt caro noua ex to
to. ꝛ patet q̄ illa ē viuēs g̃ habet radicale hu
midū ñ nullū habet humidū ꝯctū a pncipio
generatōis sortis cum sit totaliter facta ex nu
trimēto. Istis positis sit ista ꝯclusio rūsiua
possibile est p actū nutritiue virtutis restaura
ri humidū radicabile. Patet p hoc q̄ pōt re
staurari humidū mēbrale q̄ ex nutrimēto ge/
nerat. ꝛ ex his pz argumentoz solu. Utrū
peractū nutritiue virtutis possit restaurari hu
midū melius p vite lōgitudine eo q̄ est a coz/
pore resolutū. Et arguit q̄ sic i ethico ꝛ le
proso sanato humidū restauratū est apti⁹ p vi
ta q̄ humidū infectū pri⁹ in eis exñs qđ est a
corpe dissolutū ergo ꝛc̄. assumptū pz quia il/
lud humidū leproſi tale fuit q̄ si fuisset ipsum
vel sibi sile ꝯseruatū nō potuisset tādiu vitaz
durare q̄diu durabit cū illo restaurato g̃ ꝛc̄.
Scđo p hoc q̄ mōlicus pōt duci ad tempe/
ramentū. Sit ergo sor. nunc primo reductus ex
mōlico. tunc arguit sic. Humiduz nunc restau/
ratuz est pfecti⁹ ꝛ melio⁹ p lōgitudine vite hu/
mido resoluto. qz humiduz qđ nunc est restau
ratū est tpatuz ꝛ resolutū nō fuit tpatuz cum
nunc primo corp⁹ reductuz sit. Cōtra sit nūc
plato ex gñatiōe tpar⁹ in eodē instāti etatis cuz
sorte reducto in eodē gradu tpamenti. Et ar
guo sic. Humidū sortis p̄existēs in eo est dete/
rius humido prexñti in plone: qz cōtinue fuit
distēperatū ꝛ petatiuū decurosuz deteriozatū
plus igr si nō restaurat melio⁹ p̄exñte aggrega/
tum ex p̄exñte ꝛ restaurato est deteri⁹ in sorte
q̄ in plone. ꝯns tamē est falsuz cum nūc sor. ꝛ
plato sint p̄cise ꝯsimilis pfectionis cōplexionis
ꝛ etatis ut ponit casus. Preterea hō pōt fieri
substātifice humidioz: g̃ pōt restaurari humi/
dum substātifice humidi⁹ ꝛ p ꝯns melio⁹ p vita
ꝛ fiet humidioz nō tm qualitatiue sz substāti/
fice: qz in sui suba erit plus de elemētis humi
dis pportionabilit q̄ ante: vel qz in eo subie/
ctiue erit intensioz grad⁹ humiditat q̄ ante.
nec aliud videt iportare substātifice humidi⁹
Qđ si dicat q̄ nō dr substātifica humiditas
nisi aerea. patet primo hoc nō esse ab auctozib⁹
dictuz sz voluntariū. Preterea plus est de
aere in tali corpe reducto; pportionabilr q̄ an
te reductionē cum ante corp⁹ esset terrestri/
catū ꝛ humida elemēta quasi ꝯsumpta. In
oppositū arguit: qz si sic vita possit ppetuari
cōsequēs falsuz: ꝛ arguit ꝯña qz si in hora fu
tura restaurabit humidū eq̄ bonū cuz depdito
sequit q̄ i fine hore erit corp⁹ p̄cise ꝯsimiliter dis
positū sicut nūc quo ad causas lōgitudinis vi
te igit erit p̄cise equaliter duraturus: ꝛ sic i fi/
ne alteri⁹ hore fieret sile nunq̄ ergo corrūpet
In ista qōne primo tractabit cōis rūsio secū
do videbit quidā ali⁹ pbabilis modus rnden
di. Quantū ad primū supponit ex dubio p̄ce
dente qd sit nutrimētale: qd etiaz sit radicale
humidū. Humidū vo innatū sumit tot mo
dis: ꝛ p eisdē significatis sicut humidū radica
le. humidū vo influēs dr humidū nutrimētale
vtroq; duoz modoz. Nota scđo q̄ cū sint
tres actus nutritiue virtutis: ut infra in hoc ca
pitulo hic intelligim⁹ tm̄ de assimilatione. Nō
tertio q̄ dupliciter dicit aliqđ humidū esse al
tero melius: vno modo p vita: alio mō p opa
tionibus: dicimus enī humidū infantis eē me
lius p vita: iuuenis vo meli⁹ p opationib⁹. Et
istud qđ dicit pro opationib⁹ dicit esse meli⁹ a
doctoribus absolute: ut sumit tertia primi ca
pitulo primo. Nō quarto q̄ aliqđ humidū
esse aliud melius p vita pōt intelligi uel abso
lute: quia cū ipso diutius est aptū indiuiduum
absolute in vita ꝯseruari: vel rōne alicui⁹ qua
litatiue dispositōnis secū coniūcte: ut humidū
pueri leproſi sanabilis dicim⁹ absolute melius
pro vita humido restaurato in sanitate tm̄ me
rito qualitatiue dispositionis deterius. Ex
quo patet q̄ humidū restauratū post sanitatez
in eo qui fuit leproſus est meli⁹ p vita ad hūc
intellectū: qz cum ipso pōt diuti⁹ vita ꝯseruari
q̄ potuisset cū priori nisi fuisset facta sanatio:
nō tm̄ dicit absolute meli⁹ p vita: quia cū prio
ri poterat viuē toto tpe sanatōis: ꝛ cū hoc toto
tpe quo poterit post sanitatē viuere. ꝛ sic plus
cū priori pōt indiuiduū cōseruari. Nō. v.
q̄ dupliciter dicimus aliquid alio hūidi⁹. vno
mō substātifice alio mō qualitatiue. et illud ē
qualitatiue humidi⁹ qđ intēsiori gradu hūidi
ditat ē hūiduz. illud vo dr substātifice hūidi⁹
qđ habet hūidū melius conseruatiuū ꝛ āplio
ri tpe cali nālis quēadmodū ꝯtingit si hūidū
bz plus de aereo ꝛ min⁹ de terreo ita iuicē p
portōat ut sint caloris nāl⁹ ꝯueniēti⁹ ꝯseruatiua

UVA. BHSC. IyR_045_1

Tnnc supponit ꝑmo ꝙ per actionē calorif nālis semp resolui subtili⁹ ⁊ magis aerū qz est in se resolubili⁹ ⁊ calidū eq̄ bñ applicatum

Supponit secūdo ꝙ humidū magis aereū ⁊ vnctuosū est ꝓueniēti⁹ calorīs nālis sustēta culū cū facilius ab eo subtilief ⁊ disponat ſm exigentiā calorīs. Supponit tertio ꝙ stāti bus oīb⁹ sīlibus ⁊ equalib⁹ causis durabilita tis vite semp stat equalis vite durabilitas: ꝑ de se. Supponit quarto ꝙ mēbrū qđ assimi lant nutrimentū pfecte obtinet sup nutrimēto ex quo inferf ꝙ nutrimentū etiā ī qualitatib⁹ assimulatur nutrito. Tunc est ꝑma ꝯclusio in qua oēs ꝯueniūt ꝙ possibile ē restaurari hu midū meli⁹ ꝑ opationib⁹: ut patet in ꝓcessu de pueritia ad iuuentē. Scōa ꝯclusio possibi le ē restaurari humidū merito qualitatiue dis positionis meli⁹ depdito patet in leprōso sana to ⁊ ethico reducto ⁊ mīco facto tēperato in quib⁹ casib⁹ ꝯcedendū est ꝙ cū hūido restau rato diuti⁹ est aptū individuū viuere q̄ fuisset cum ꝑori nō facta sanatiōe vel restauratione.

Nota tñ ꝙ in casu tali humidū restauratū nō est absolute meli⁹ ꝑ vita vt supra declaratū est. Tertia ꝯclusio ipossibile est restaurari hūidū in se absolute eque bonuz cū resoluto.

Patet qz si sit possibile ponit ꝙ ī hora fiat resolutio ⁊ restauratio tanti ⁊ eq̄ boni ⁊ sequi tur ꝙ ꝓ tno fine hore cause durabilitatis sortis erūt oīno equales ⁊ ꝯsīles causis durabilitat⁹ ei⁹ in ꝑncipio ⁊ ꝑ ꝯns p̄cise erit duratuz tm̄ ī fine hore quantū in ꝑncipio qđ ē ipossibile ni si ꝑ tēpus infinitū esset duratuz. Et ex hac sequit ꝙ nō pōt restaurari meli⁹ depdito cum nō possit eque bonū. Et ſm hāc positionez dī in ꝑmo argumēto: ꝙ tā in ethico q̄ ī lepro so restaurat hūidū absolute deteri⁹ ꝑ vita: qz cū illo min⁹ diu vita ꝯseruari posset lz restaure tur meli⁹ merito qualitatiue dispositionis: ut supra dī. Ad secundū dicit ꝙ humidū qđ pri⁹ erat in melācolico reducto pōt esse ꝙ fuit absolute meli⁹ hūido ꝑexistēte ī tpato: nec va let argumētū fuit distēperatū ⁊ hoc tpatū: er go suū hūidū fuit deteri⁹ ꝑ vita nisi ponat pa ritas in etate: lz in casu nro ꝯtinue ante instās reducti esse fuit sor. iunior platōe stat etiā hūi dū p̄cise eque bonū fuisse ⁊ etiā stat ipsū fuisse deteri⁹ humido platonis: lz nō deteri⁹ q̄ ē hu midū platonis neq̄ eqmalū: lz necessario me lius q̄ est humidū platonis Ad tertiū dicūt nō esse humidiorē substātifice ethicū sanatuz q̄ esset añ: qz suū hūidū nō est ꝓportionatū su stentaculū sui calorīs: ⁊ hoc est id ꝙ ꝑ hūidi⁹ substantifice significat siue plus habeat de ae reo siue nō. Quantū ad secundū supponit ꝑmo illud esse hūmidū absolute meli⁹ ꝑ vita merito cui⁹ pōt diuti⁹ vita absolute ꝯseruari q̄ merito alterius: ⁊ differt hec suppositio a sibi corresp̄dente in ꝑtori pōne qz supra dī ꝙ il lud est meli⁹ cū quo est corp⁹ diuti⁹ cōseruabi le mō patet ꝙ in aliquo corpore diu ꝯseruabili in vita stat esse aliquot humidū malū ⁊ ineptū merito cuius corp⁹ nō ꝯseruaref in vita lz ab breuiaref Supponit secūdo nō tm̄ fieri bo minē indispositū ad diu viuendū ex hoc ꝙ hu midū restauratū esset min⁹ bonū deperdito lz etiā ex indispositiōe ⁊ qualitatiua ⁊ substātifi ca siccitate acqsita in hūido qđ remanet: ista clar⁹ est de se. Supponit tertio ꝙ possibile est partē subtilē corporis resolutioni aptā eē i fectā mala qualitate mortificatiua fixa i ea ita ꝙ sine hūido qualitas illa remoueri nō possit patet suppositio qz non repugnat ꝙ in morsu scorpionis uel canis rabidi vel serpētis infici atur paulatiue corp⁹ totū ita ut ꝓueniat ad ty riā: imaginabile ergo in talib⁹ ꝑtē subtilē eē infectā q̄ postea resolui ⁊ ꝑ ei⁹ resolutionem corp⁹ sanaf. Ex hijs suppositionib⁹ sequit ista ꝯclusio possibile est pactū nutritiue virtuī humidū restaurari absolute meli⁹ ꝑ vita humi do depdito ꝯclusio ꝑz ponēdo subtile resolue dum eē infectū mala qualitate fixa in eo ⁊ nō remouibile sine hūidi resolutiōe. Et ꝙ post il lius resolutionē fiat restauratio hūidi sani nō infecti: ut supponit in tertia suppositiōe. Et patet ꝙ merito hūidi resoluti vita nullo modo erat apta diu pmanere lz oīo ipediri ⁊ abbre uiari: merito vō restaurati est apta multis an nis durare: ergo absolute meli⁹ est restauratū.

Preterea nullā claudit naturalē repugnā tiā hūidū qđ restaurat esse meli⁹ in substātia sua depdito qz si aliquā claudēt maxie videre tur vite ꝑpetuatio: ut oēs illā positionē sequē tes dicūt: lz talis nō sequit ut paulopost solue do sua argumēta patebit. Preterea in ali quo determiato mēbro pōt restaurari meli⁹ de pdito ꝑ vita: ergo illud nō repugnat ex nā rei in toto. Et patet assumptū nā in aliquo vlcere stat genitā esse carnē spongiosā malā q̄ est ine pta tā substātifice q̄ qualitatiue ꝑ vite pdura tione ⁊ illā remoueri ⁊ loco ei⁹ bonā regenera ri. Et sil⁹ patet in fistula q̄ sanat in qua loco carnis callose exūtis in suis labijs generat ca ro substantifice humidior. Tūc ſm hāc po sitionē rūdet ad argumēta tertie cōclusionis admissa enim suppositione de causis duratōis negetur ꝙ in sorte ī fine hore erūt cause dura bilitat⁹ vite equales ꝑorib⁹: qz humidū qđ re manet nec acquisitū nec depditū est factū de terius ꝓ vite duratione.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Jrtus autem

creſcitiua ꝛc̄. Hūc deſcribit virtutē augmētatiuam: ꝛ breuiter dicit ꝙ eſt illa que addit in diametris totius corporis ſm nālem proportionabilitatē qua p ducat ipſum ad finem augmenti per nutriens qđ ipſum ingredit. Et patet ꝙ hic declaratur hec virtus. Primo ex ſubiecto qđ augeſ cuz dicit tot⁹ corporis. Et intelligo p̄exiſtētis et toto tpe remanētes. Secūdo ex parte opationis que eſt additio in diametris corporis qđ augeſ. Tertio ex parte modi opatiōis cū dicitur ſm nālez ꝓportiōabilitatē ꝙ ē dictu ꝙ iſta additio fit a virtute nō aliūde impedita: ita ut ſeruet nālis ꝓportionabilitas inter iſtos tres diametros. Nam nāliter in qualibet etate ad hoc ut quātitas ſit conueniēs ꝛ nālis corpori requirit aliqua ꝓportio iſtoꝝ diametroꝝ inter ſe: in ꝺo g̃ augmento debet ſeruare talē ꝓportionē ille diametri ut ſint indiuiduo naturales

Quarto notificat ex parte finis q eſt ꝓducē indiuiduū ad finē augmēti. i. ad pfectā quantitatē corporis. Quinto ex parte materie ꝛ ē illud qđ corpus ingredit: ꝛ p hoc a rarefactōe differt que nō fit p nutrimentū corpori adueniens. Nō. 2°. ꝙ iſte debēt eſſe conditiōes veri augmēti: ut ſumit ꝑmo de gñatione. Prima ꝙ id qđ augeſ maneat idē a ꝑncipio vſq; ad finē: aliter enim nō augereſ niſi p totū tps augmētationis eſſet. Secūdo ꝙ quelibet pars formalis augeat. Et intelligo p partē formalem iuxta formalē ſuiaz partes p ſe potētes i alie opationē. Et p mālem partem vnāquāq; partē aliqd de mā capiētē. Ex quo infert q̄ſli bet formalē eſſe mālez ꝛ nō ecōtra Sequit ſcdo nō poſſe fieri augmentū ſm partē formalem qn fiat ſm partē mālez: ſz nō oportet augmentū fieri ſm oēm partē mālem: ſz fiat ſm oēm formalē. Nō. tñ hic ꝙ Aueroys ꝑmo de gñatione ex toto vult ꝙ illud qđ augeſ augeat ſolū ſm formā cū ſolū forma ſit illa q̄ remanet eadē ꝛ mā contīnuat ꝛ refluat. Et ponit exemplū de vtere in quo aliqñ eſt modica aqua aliqñ multa q vter eſt maior ſeruata eadez figura cū multā cepit aquā. Ita forma eadem exīs mō eſt maior mō eſt minor nō in ſe ꝛ abſolute: ſz reſpectu ſubiecti uel iformatiue. Et illa poſitio eſſet facilis ꝛ ſm eā videt̄ claro qđ augeſ: quia aīatū corp⁹ ꝛ pars ei⁹ eſt que fit maior quia forma Alexāder aūt antiqu⁹ cōmentator ſm mentē Aueroys imaginat: ꝙ ſit impoſſibile ex toto variari māz ſtāte forma ita ꝙ neceſſariū eſt in indiuiduo contīnuari aliquid eſſe de mā ꝓcta a ꝑncipio gñationis ꝛ remanē cōpoſitū ex forma ꝛ aliqua tali parte materie Et tale eſt illud qđ vere augeſ ꝛ extendit recipiēdo in ſuis foraminib⁹ nutrimentū: qđ in ſui ſubſtantiā conuertit: ꝛ talē partē a qua ꝑncipaliter forma ſeruat in mā dicit partē ſcdm formā ꝛ ſm illā fieri augmentū. Et ego ſū cōtra hanc poſitionē ſecut⁹. Ex quib⁹ intelligitur ꝙ tam Aueroys q̄ Alexāder voluerūt ſaluare augmētū eo ſm qđ augeſ mānifeſte penitus eodē a ꝑncipio vſq; ad finē augmēti ſine aliqua in ſui parte varietate ſubſtātiali. Et ex his ꝑncipijs ꝓ opinionē Alex. ſequēdo concedebam nō eſſe incōueniēs aliqd augeri qđ tñ fit min⁹ cōtinue: ꝛ tamē omne qđ ꝓprie augeſ ſit longi⁹ lati⁹ ꝛ pfundi⁹: ut patet ponēdo ꝙ illa ps q̄ aduenīēte nutrimēto extēdit creſcēte ſuo foramie ꝓdēſet: tñ ita ꝙ q° ad dimēſiones ꝓpas ſit mior ſic̄ ſi in libra vini pedal⁹ ifūdat⁹ aqua pedal⁹ q̄ntitatē q̄ ſecū pmiſceat: tñ vinum ipſum in ſe aliqualiter condenſet: ita ꝙ totum cōpoſitū ex vino ꝛ aqua fiat min⁹ modico pedali: tūc ſit vin⁹ lōgius latius ꝛ pfundi⁹ q̄ eēt ſed quo ad ꝓprias dimēſiones remanet min⁹ hoc tñ magis attinet nālib⁹. 3ª. cōditio eſt ꝙ fiat augmentū aliquo corporeo aduenīēte ꝛ per hoc differt augmentū a rarefactiōe. Quarta ꝓditio ꝙ fiat ſz ꝓportiōabilitatē nāles triū diametroꝝ. Et ab hoc differt ab ipinguatione poſt macredinē in etate conſiſtentie uel poſt.

Nō. 3°. ꝙ iō nō ponit augmentatiuā virtutem diſtinctā realiter a nutritiua: qz eadez alia mediāte eodē inſtrumēto facit vtraq; operationē. ſunt tñ iſte virtutes ſm rōnem diſtincte.

Nō. 4°. ꝙ cū diminutio ꝓcedat defectu virtutis nutritiue nō ponit diminutiua virt⁹. Nā calor diſſoluēs mēbra nō agit hec tāq; ab alia directus: ſed ut calor abſolute.

Nutritiua vero.

Cōparat iſtas virtutes adinuicē. Et diuiditur in tres. Primo hoc. 2°. remouet vnā dubitationē. 3°. enumerat ꝛ exponit act⁹ nutritiue Ibi 2ª. Nō tñ totū. ibi 3ª. ꝛ nutritiue Dicit primo ꝙ virtus nutritiua ſeruit creſcitiue iſto mō. Nam aliqñ affert nutritiua tñ de nutrimēto quantū eſt deperditū. Aliqñ affert min⁹ aliqñ affert plus mō nunq; eſt creſcētia niſi illud quod ingredit ꝛ conuertit a nutritiua virtute ſit plus eo qđ diſſoluit hoc mō: g̃ accidit nutritiuā ſeruire creſcitiue nō ꝙ p ſe ſibi ſubordinetur principaliter ꝛc̄.

Non tamen.

Remouet dubitationē. Nā poſſet qs dicē

UVA. BHSC. IyR_045_1

vtrū semp qñ plus afferf de nutrimēto q̄z re/
soluif sit augmentū uel crescētia. Et rūt q nō
probaf quia post principiū consistētie cōtigit
impinguari: sed nō pōt hoc fieri nisi plus affe
ratur de nutrimēto quaz resoluaf ꝛ tamē i il/
la etate nō cōtingit augeri: quia nō est augmē
tum nisi additio fiat in trib⁹ diametris ſm na/
turalē ꝓportionabilitatē qb nō fit. hic cū mul
to plus in latū ꝛ in profundū addaf q̄z in lon
gum: ꝛ nisi fiat ad finē perducendi indiuiduū
ad finē augmenti post cōplementū ℊ augmēti
ꝛ in etate cōsistentie nō est ibi ꝓprie crescētia
q̄uis sit impinguatio quēadmodū ante ꝯsistē
tiam nō est ariditas. i. diminutio: lz illud. s. au
geri post consistentiā sit longi⁹ a vero: ꝛ magis
extens a necessario: quia nō ex toto est impos/
sibile fieri in iuuētute diminutionē. Naz bene
potest nutriwentū ꝓbiberi ꝛ virtus minozari
sed postq̄z deficit viri⁹ ꝛ mēbra sunt indurata:
nō pōt aliqua virtus facere retrogradationē
nāliter. Ex quib⁹ cōsidera q quis in adolescē
tia adderet in longitudinē tm̄ ꝛ in cōsistentia
in latitudine ꝛ profunditatē q in fine cōsisten
tie erit ita q in fine cōsistētie ille est augmēta/
tus: ꝛ tñ nō augebaf in adolescētia nec post.

Dnbitaf vtrū sit possibile in etate cōsisten
tie fieri vex augmentū. Et arguif primo q
sic: capto forte sanguineo in p̄mo instāti etatis
cōsistentie ꝛ pulmone mlico in p̄mo etat̄ con/
sistentie sue. Et arguif sic: humidū fortis est
extensibil⁹ humido pulmonis cū fortef sit san
guineus: ꝛ per ꝯns humidior ꝛ magis aereus
ꝛ minus terre⁹ q̄z humidū pulmonis: imedia/
te ante fuit ꝛ calor nālis in forte est potentior
q̄z calor nālis in platone ad extensionē facien
dam: ꝛ erat imediate ante: ꝛ est eque bona ap
plicatio: ꝛ agūt ambo mere nāliter ſm vltimū
sue potētie: ℊ cū imediate ante fiebat augmen
tū in platone: nūc debet fieri augmentū in for
te ꝛ imediate post: sed post erit in etate cōsiste
tie: ℊ in etate consistētie poterit fieri veruz au
gmentū. Hic dr̄ a quibusdā concedēdo q i
etate consistētie pōt fieri vex augmentū. Sꝺ
hic autē dicif intelligif q in etate consistentie
merito ꝓportionis que esset calozis tpati ad
humidū tpatuz non fieret vex augmentū: ꝛ b⁹
sufficit Auicen. vñ etiā ſm hoc concedenduz
esset aliqñ in etate adolescētie nō esse verū au
gmentū. Hec respōsio apparet expresse cō/
tra diffinitionē consistētie: ꝛ ꝯ Auicē. b. Alij
dicūt vr̄ q calor nālis in augmētatione non
agit ut calor absolute: sed ut nālis aliter non
agēt ad quantitatē sed i infinitū quēadmodū
ignis in infinitū augeref nisi deficeret cōbusti
bile. Dicūt ergo q calor ptūc in sanguineo nō
est ita potēs ad extendenduz sicut pri⁹ erat in
mlico: cū enī forma nō intēdit vlteriorē exten
sionē nō dirigit instrumentū suuz qđ est calor
ad hanc operationē: ꝛ iō calor est impotētior

Cōtra hāc respōsionē arguif ponēdo q
sit sanguine⁹ in p̄mo instāti sue cōsistentie mi/
nor tpato ꝛ mediocri boie: ꝛ post q forma ap
petit vlteriorē maiorationē cū appetat ꝓporti
onatissimā quantitatē que nō habef. Ad hūc
ergo nō ex defectu forme hoc accidit dirigēti.

Alij dicūt q humidū sanguinei ē terrestr⁹
in p̄mo instāti cōsistentie q̄z humidū mlici. Et
rō est quia calor cōsanguineiv sq̄z ad consiste/
tiam est conti⁹ absolute potētior calore mlici:
ergo qñ desint posse humidū extēdere humi/
dum suū est magis resistēs: sed hoc nō est nisi
quia est terrestr⁹ ℊ rē. Sꝺ si arguif. San
guineus est calidior ꝛ humidior melācolico ℊ
suū humidū posita paritate in etate est minus
siccū ꝛ sic min⁹ terrestre. Dicif q si intelli/
gatur de sicco substātifice: p̄ma ꝯña nō valet:
nam sanguine⁹ est humidior qualitative: sz sub
stantifice terrestrior cū sit humidū eius minus
per se paratū a calido subtiliari ꝛ extēdi. Et
hāc rōnez puto satis intelligibilē: si dicaf q
elemēta sunt imixto ſm suas formas substan/
tiales nō extēsas in mā. Nam tūc poterimus
dicere q plus de eltō terreo est in sanguineo q̄z
melācolico ꝓportionaliter vtroq̄z cōsistentie in
principio consistētie: sed tñ est de būiditate q̄
est qualitas plus est in sanguineo. Si ꝺo di
caf istas formas extēdi in mā ꝛ eē intēsibiles
ꝛ remiscibiles ſm correspondentiā grad⁹ me/
dij ꝓportionalis inter qualitates quas sibi ve
terminat elīuz ut videnf dicere illi qui volūt
seq viā cōmentatoris. Non video qn sangui/
neus plus habeat de gradibus forme aeris q̄z
melancolic⁹ in casu dato cum intensionē illaz
qualitatū humiditatū. s. ꝛ siccitatū sequaf in/
tētio forme substātialis aeris: ꝛ p idē min⁹ hꝫ
de forma terre. Ideo supponif p nūc q oē
mixtū limitat sibi respectu date materie certā
quantitatē ꝛ extensionē sub qua ꝓportiōe stat
forma sua. Cum enī vnūquodq̄ possit ꝓ/
raritatē iperfecte disponi: ꝛ ꝓpter nimiā den/
sitatē aliqua est me⁹ magnitudo sub qua optie
stat. Suppono 2° q nō ois exit⁹ ab ista ma
gnitudine uel diuersitate est sibi equaliter dis/
conueniēs. Supponif 3° q trāsmutatōi ad
magis discōueniētē dispositionū alijs paribꝫ il
lud plus resistit. Hec 3ª suppositio patet nam
nullā aliā causam assignare possum⁹ quare q
dam neruū facile extendim⁹ vsq̄z ad certā me
suram: sed cum ad illā peruenerit nō possum⁹
vlteri⁹. Et siliter vtrē uel vesicā inflādo vsq̄

UVA. BHSC. IyR_045_1

ad certū terminū extēdere possum⁹ ⁊ nō vltra nulla aduenīēte noua virtute resistiua. ex his dicit ꝙ humidū sanguinei est magis extensuz alijs parib⁹ i primo instāti consistētie ꝗ̄ melā/colici. Et sic plus sibi repugnat vlterioz extensio uel raritas ꝗ̄ humidi mīci ⁊ per ꝯns plus resistit. Dico ꝯ negādo ꝯnam banc humidum sanguinei est areū ⁊ minus terrestre: ꝯ ē magis extēsibile nisi addank alia paria: uel ꝯ min⁹ resistens vlterioꝛi extēsioni ut virga parnam cordā bene extēsam nō possum lōgius extendere: sed finū grossum multo magis facile possuz extēdere qui nūc cōtractus est. Et si dicat forma est eadē substātialis que añ extensionē in corda ⁊ tenacitas uel viscositas ē eadē nec mediāte alio resistit extēsioni: ꝯ non plus resistit tūc ꝗ̄ ante. Dicit ꝙ extensiōi vltra quantitatē quā habēt uel intēti ad talez trahere eque bene restitūsset sicut nūc. Sed illi prioꝛi extensioni modicū mediāte hoc ꝓncipio est apta resistere: breuiter ꝯ respectu eiusdem actionis precipue eque resisteret: sed ista extensio esset alia actio: vnde non habeo ꝙ in cōuenīēti ꝙ a nūc est min⁹ potēs calidū ⁊ minus resistēs ꝗ̄ fuit in b. instanti: ⁊ tū a minus potēti frigido p se ifrigidari poterat ꝗ̄ nūc posita paritate i mō applicatōis ſz de hoc alibi.

Et nutritiue.

Enumerat ⁊ exponit act⁹ nutritiue specialiter. Et diuidit in tres. Primo enim ponēdo numerū declarat vnū actū. 2⁹ aliū. Ibi 2⁹. Et alia. Ibi ȝ⁹. Et ȝ⁹. est. Dicit primo ꝙ operatio nutritiue cōplet trib⁹ particularib⁹ opationibus. Et vna illaꝛ est cōprehēsio substātie q̄ est subiecta permutatōi que est sanguis aut humoꝛ qui est pō ꝓpinqua in effectu silis mēbro ⁊ ista opatio qñq̄ fallit quēadmodū in egritudine que vocat atrotia cōtingit circa quā partē nō. ꝙ operatio nutritiue pōt dici totum aggregatū ex oībus operationib⁹ nutritiue p quanta est nutritiua. Et quia illud cōplet tribus tribus: ideo illo modo dicerem⁹ operationē nutritiue cōpleri trib⁹ operationib⁹ particularibus. Uel secūdo cōplet tribus operatōib⁹ particularib⁹: operatio vltimata que est assila tio que cōplet iūctis cum ea appositiōe ⁊ vnione. Nō. 2⁹. ꝙ ista operatio vocat cōiter apposition: ⁊ est cū nutrimentū ꝓpinquū apponit in loco vbi debet fieri act⁹ nutritōis. Nō. tertio ꝙ ſm quosdā solus sanguis nutrit ⁊ secūde būiditates noīate nō differūt a sanguine Et apud istos illud quod cōprehendit in primo actu nutritiue virtutuꝫ est sanguis: ita tū alteratus ut sit in pō ꝓpinqua silis mēbro ſm alios ꝺo humiditas. Secūda nō est substantia liter sanguis: sed differt ab eo. Jdeo Auicen. ut ponēt sermonē verū apud vtrāq̄ dixit subdistinc⁹ que est sanguis aut humoꝛ Nō. 4⁹ ꝙ hic actus qñq̄ fallit aut ꝓpter defectū nutrimenti: aut ꝓpter defectū virtuꝫ mēbri ⁊ egritudo illa vocat atrosia: in qua hic actus fallit dicta ab a. quod est sine ⁊ trosos qō ē ꝯuersio vel ſm alios appō. Nō itelligo aliquē eē viuē tē in q⁹ ex toto deficiat appō ſz valde ꝯminuit

Et alia est que.

Declarat secundū actū qui est vnio dicens ꝙ alia operatio que vocat adherētia. i. vnio p quā operationē fit ut hoc nutrimētū receptuz id est illud qō est appositū fiat cōpleto effectu pars mēbri. Et hic actus qñq̄ fallit quemad modū in egritudine que est ydrops carnosa.

Nō. ꝓmo ꝙ in hoc actu q̄ est vnio ſm quosdam nutrimentū vere conuertit in substantiā mēbri. Et ad hūc sensum dicūt Auicen. dicē ꝙ nutrimentū sit pars mēbri cōpleto effectu. Et ſm hāc viam ista eēt ꝓncipalissima opatio nutritiue ſm alios ꝺo nutrimētū ꝯuertit i mō substātie ad dispositionē mēbro silez ⁊ cū mēbro iuiscat: ⁊ ita quo ad ꝯtinuitatē materialē fit cōpleto effectu ps mēbri: ſz nō quo ad formalē continuitatē. Nō. 2⁹. ꝙ in ydrope carnosa sanguis est ineptus cōplemēto digestiōis sed tñ attribuit ⁊ apponit mēbro: ⁊ ideo mēbra tument ac si esset ibi caro: ſz illud nutrimētū nō vere vnit ⁊ imiscat cū mēbro deficit: ꝯ in illa vnio nō quidē ex toto ſz plurimū.

Et tertia est.

Declarat tertiū actum: deinde docet a qua virtute sit ista ȝ⁹. operatio. Jbi: Et hāc quidē

Dicit primo ꝙ ȝ⁹. operatio est assilatio q̄ est operatio p quā illud interceptū qō est factum pars mēbri fiat silē mēbro cui apponit in sui essentia ⁊ colore. Et istud qñq̄ fallit quemad modū in morphea ⁊ albaras. Jbi enim est expertū fieri appositionē ⁊ vnionez cū videam⁹ mēbre morpheatuz ingrossari ⁊ impinguari.

Nō. ꝓmo ꝙ ſm aliquos in hoc tertio actu nō acquirit nutrimēto nisi dispositio accītal: ⁊ ideo ista opatio non est pfectioꝛ scba: ⁊ tūc per essentiā intelligem⁹ modū substātie. Alij ꝺo volunt ꝙ in ista fiat acquisitio substātialis forme mēbri in nutrimēto: qz ista est finis aliarum ⁊ per silē fieri in essentia intelligūt assilari substātialiter. Nō. 2⁹. ꝙ morphea ⁊ albaras cū sint defedatiōes preter nāles sine vlcere pendētes a mā in cute contēta differūt in hoc ꝙ morphea est magis superficialis cū fiat

UVA. BHSC. IyR_045_1

a materia subtiliori ⁊ sup quã dñatur virt⁹ ex pulsiua. Albaris est ꝫ magis ꝓfunda ꝓpter cõ trarias dispositiones materie uel defectus ex pulsiue virtut̃. Nõ.3.ꝙ ablato p̃cedẽti isto rũ actuũ auferunt sequẽtes sed nõ ecõtra.

Et hanc quidem.

Docet a qua virtute fit assi'latio. Et dicit ꝙ hãc operationẽ. s. assi'lationẽ facit virt⁹ im/ mutatiua que est in vna de virtutib⁹ nutritiue. Et est hec virtus in boie vna in gñe ⁊ in p̃n/ cipio p̃mo: sed tñ diuersificat per spẽs: quia ĩ vnoquoq; mẽbro est virtus assi'latiua nutrimẽ ti fm cõplexionẽ illi mẽbro ꝓpriã ut in neruo est virtus assi'latiua nutrimẽti ꝙ quã cõuertit ad nerui cõplexionẽ ⁊ in osse est alia: sed epar habet virtutẽ imutatiuã que efficit opationez cõez toti. Nõ.ğ ꝙ hec virt⁹ dicit imutati/ ua quia in assi'latione nutrimẽti qõ p̃mo erat dissi'le expresse intelligit fieri nutrimẽti intrin seca mutatio dicit aũt vna de specieb⁹ nutriti/ ue distinguẽdo spẽs nutritiue fm spẽs opatio num. Nõ.2.ꝙ imutatiua epat̃ mediate spũ nãli cõcurrit tanq; gñale agẽs ad cõem assi'la tionẽ nutrimẽti que fit in vnoquoq; mẽbro cũ mẽbra nõ nutrirent̃ sine tali influxu ut est di/ ctũ supra ca⁹ de mẽbris. Jn mẽbris aũt alijs est ꝓpria virtus imutatiua q̃ illã dearticulat. Et p̃ma que est ĩ epate vocat̃ gñalis: quia ad oẽm assi'lationẽ cõcurrit ⁊ est vna ut videbitis ⁊ eius principiũ est vnũ puta epar. Reliq aũt virtutes dicunt̃ speciales cũ spãliter cõcurrãt ad vnã assi'lationẽ determinatã: puta illã que fit in eis: ⁊ tũc sensus est Auicẽ. ꝙ imutatiua ĩ boie est vna in gñe ⁊ in principio. i. in boie est vna virtus imutatiua generaliter ꝯcurrẽs ad omnẽ mẽbruz assi'lationẽ: ⁊ est in vno princi⁹ quia in epate. Sunt autem multe speciales in alijs mẽbris ad sensum expositum.

Generatiue.

Nũc declarat virtutes quaꝝ finis cõserua tio speciei ⁊ p̃mo generatiuã. 2⁹ informatiuaz ibi: virtus vo. Dicit p̃mo ꝙ virtutes gñati/ ue sunt due spẽs: vna est que generat sperma: tam in masculis q̃ in feminis. Alia est virtus qui diuidit virtutes que sunt in spermate ⁊ p/ miscet eos tpamẽto ꝯuenięte vnicuiq; mẽbro ⁊ dat neruo cõplexionẽ sibi ꝓpriaz ⁊ arterijs cõplexionẽ eis ꝓpriã: ⁊ sic de alijs mẽbris: et hoc totũ facit de spermate si'luz pertinet ⁊ si/ milis perfectiõis: permixtionis: ⁊ hãc virtutẽ vocãt medici imutatiuã primã. Nõ. primo ꝙ gñatiua virtus qñq; dicit generali' oĩs vir tus ad conseruationẽ speciei p̃ncipaliter ordi nata. ⁊ isto modo informatiua etiã dicent̃ vir/ tus generatiua. Aliqñ sumit̃ ꝓ virtute sperma tis gñatiua: uel fuaꝝ pertinet diuisa: ⁊ fm cõ/ plexionẽ contrarietatẽ p̃paratiuã: ⁊ ita sumit̃ hic quõ est cõmune ad duas virtutes quaruꝝ vna fm medicos est in testiculis. Et alia. s. im mutatiua prima est in spermate. Nõ. ꝙ licꝫ sperma sit si'luz partiũ: ⁊ si'lis permixtiõis q⁹ ad sensuz: tñ in eo sunt partes grosse ⁊ partes spũose multũ differẽtes. Et quia in fetu ꝓdu cendo debẽt esse mẽbra diuersaꝝ virtutũ: ideo fuit necessariũ ꝙ sperma haberet in se partes diuersaꝝ virtutũ: ut spm̃ vitalẽ: naturalẽ ⁊ alia lem: ⁊ est in spermate p̃cipue quo ad spm̃ gi/ gnitiuũ in eo existentẽ virt⁹ spermatica illoꝝ spũuz adinuicẽ: ⁊ mouet eos ad locũ gñatiõis mẽbroꝝ fm ꝓportionẽ requisitã ad eoꝝ gene/ rationẽ. Et si'r alie sunt partes corpulẽte iu/ xta tenẽtes ꝙ pars corpulẽta mãliter concur/ rat que sunt p̃parate ut sint mã cordis: alie ꝙ alijs mẽbris: ut habet videri super 2⁹ ca⁹ fen. 21. tertij. ğ imutatiua prima istas partes in q/ bus est hec p̃paratio separat ⁊ pmiscet ⁊ tem peratꝫ cõplexione ꝯuenięte mẽbro ex illis ge nerãdo. Nõ.3.ꝙ ille actiões oes videtur posse reduci in cõplexionẽ ⁊ qualitatẽ manife stam: sed operatiões per quas acquirit cõpo/ sitio vident̃ aliud principiũ regrere. iõ Auicẽ. virtutes facientes istas opationes ⁊ virtutes cõpositionẽ dãtes abinuicẽ separat istã ponẽ/ do generatiuã. Illã vo vocauit informatiuã. Et ideo nos aliqñ videmus boies bone com plexionis male tñ cõpositionis a nã.

Virtus vero.

Nunc declarat virtutẽ informatiuã. Et di uidit̃ in duas. p̃mo hoc. 2⁹ docet quõ ad qual dã alia mistras cõpet̃. Jbi 2⁹. Et huic. Di cit p̃mo ꝙ virtus informatiua iprimẽs est illa ex qua p̃cepto sui creatoris ꝓuẽit lineatio mẽ broꝝ ⁊ figura ⁊ cõcauitas ⁊ formã tã in arte/ riis venis q̃ pozis ⁊ alijs ⁊ aspitas ⁊ lenitas in superficieb⁹ fm ipoztunitatẽ ⁊ situs mẽbroꝝ ⁊ cõitas. i. societas eoꝝ: ⁊ ad vltimũ opatões que ex finib⁹ diuisionũ eoꝝ. i. ex finibus ꝓpter quos mẽbra sunt facta distincta. Vel sc̃dm aliã litterã ex finib⁹ dimensionũ eoꝝ. i. ex cõ/ plemẽto quãtitat̃ eorum. s. mẽbroꝝ pendent. Nõ. primo ut pertinet dicebat̃ supra ꝙ pro/ ductio nature cõplexionalis nõ videt̃ tñ pos se reduci in qualitates manifestas ſz occultas Unde Gal. 2⁹ cõplexionuz ca⁹ vlti⁹ ſ illos qui ex cõpositione volũt signare sup nãli com plexione sic dixit. Et errauerũt modo 2⁹ pro/ pterea ꝙ nõ rememorati sunt virtuũ informati ue que est in enarrata sapiẽtia ⁊ prudẽtia ipsa

UVA. BHSC. IyR_045_1

nāq̄ nō formāt mēbra nisi ſm q̄ moribus aīe cōuenit Ariſto. enī nedū alij in reb' hui' virtu tis dubitauit. Ita q̄ dixit de ea ut ſit digna ut ſit principij altioris ꝛ maioris ꝛ ꝓpinquioꝛ ut ſit diuina: ꝛ nō p caliditatē frigiditatē ſiccitatē ꝛ hūiditatē. Hec Gal. Iſta ḡ eſt cā quare hec virtus ponit diſtincta ab imutatiua ꝑma cui' opatōes i qualitates manifeſtas magis redu/ci pñt. Nō. 2.° q̄ cū quatuoꝛ ſint ſenſus cō poſitionalis nature: quātitas: numer': plaſma ꝛ ſitus: oēs videt tangere Auiceñ. ꝛ tu vide.

Nō. 3.° q̄ nō fecit mentionē ꝺ forma ſubſtā tiali introducēda: vel quia illud eſſet clar̄ p il lud qꝺ dicit de operatōib': uel qꝛ nō credidit forma induci a tali virtute ſed a vatoꝛe forma rū. Nō. 4.° q̄ quia hec virt' agit tanq̄ idoluꝫ virtute teſticuloꝝ in eoꝝ virtute: iō nō obſtāte q̄ imediate pfectiores opatōes faciat q̄ teſti/culi ponēdo q̄ formā ſubſtantialē introducat nō tñ eſt nobilioꝛ virtute teſticulorum.

Et huic.

Hūc cōpat iſtā virtutē. ſ. totalē miniſtrātē in cōſeruatiōe ſpeciei alijs miniſtrāt. Et dicit q̄ hanc virtuti miniſtrāt virtutes q̄ opant rem nutrimēti ad ꝓſeruationē ſpeciei: ꝛ ſunt nutri tiua ꝛ creſcitiua. Nō. ꝑmo q̄ iſte virtutes nō ꝓprie dicunt miniſtrātes qꝛ nō ſunt ſuboꝛ dinate p ſe alteri nāli miniſtrāt tñ ꝛ ꝑparant ꝛ māz gñationis ꝛ mēbra p q̄ oz fieri gñatio. iō dicunt hic miniſtrare iſti virtuti. Nō. 2.° q̄ creſcitiua ꝛ nutritiua imediate ꝑparāt nu/trimentū ad indiuidui cōſeruationē: ſz media te ꝑparat ad ꝓſeruationē ſpēi alia ꝺ iſta ꝺtute ꝛ pmanētia videnda ſunt. 21.° tertij de genera tione embꝛionis: ꝛ 2.° de cauſis ſpermat'.

Capm tertiū de virtutib' nālib' miſtrātib'

Irtutes uero

nāles ꝛc. In iſto ca.° deter miat' de ꝺtutib' miſtrātib'. ꝛ diuidit ꝓncipalr i duas partes. ꝑmo ponit vnā di/uiſionē declarādo mēbra diuiſionis. 2.° oūdit q̄ qua litates iſtis virtutib' ſeruiūt. Ibi 2.° His autē nē. 2.° vnūq̄q̄ mēbruꝫ declarat ibi: Attracti/ua ꝺo. Dicit ꝑmo q̄ virtutes nāles q̄ mini ſtrāt tñ virtuti nutritiue ſūt virtutes miniſtrā tes ꝛ ſunt quatuoꝛ. ſ. attractiua: retētiua ꝛ ex/pulſiua: ꝛ digeſtiua. Intelligendū ꝑmo q̄ i ſta ponit illa dictio tantūmodo cui' poſſum' intelligē: vel q̄ ille quatuoꝛ ſunt tñ miniſtran tes reſpectu nutritiue ita q̄ reſpectu ſui nō mi niſtrate: ꝛ eſt ſenſus ver' ut ſupioꝛi ca.° expoſi tum eſt. Vel 2.° intelligeret q̄ iſte miniſtrāt nutritiue tñ ita q̄ nō miniſtrāt alteri virtuti: ꝛ hoc nō eſſet vr̄ vez. Nā attractiua ſeruit vi tali ꝛ aīali virtutib' ꝛ expulſiua. Et aliqua at tractiua imediati' vitali uel aīali virtuti q̄z nu tritiue. Non ḡ dicunt miniſtrare nutritiue tñ imediate ut quidā dicūt. Nō. 2.° hanc virtu/tū quaſdā eſſe ꝓprias quaſdā cōes. Cōes ſūt q̄ agūt circa nutrimentū ꝓ toto uel talis nutri mēti ſupfluitates ut attractiua ſtomaci reſpe/ctu cibi uel epat': reſpectu cibili ꝛ expulſiua in teſtinoꝝ ꝛc. Ꝓꝛope autem que operant circa nutrimētuꝫ ꝓꝛo particulari mēbro uel ſuper/fluitatis eius: ꝛ differunt: qm̄ cōis attractiua uel retētiua uel expulſiua operant mediātib' villis. Alie nō ſic. Et rō eſt: quia circa obie/ctū maioris quātitatis ꝛ magis reſiſtēs operā tur q̄z particulares in particularib' : ḡ ſufficit ſola alteratio: ſz in cōib' fuerint villi neceſſa/rij qui localiter mouerent. Nō. 3.° q̄ ꝓter iſtas quatuoꝛ. Multi ponūt vnā aliā virtutē que vocat regitiua a quibuſdā ꝛ ab alijs diſ/cretiua: ꝛ eſt virtus que diſcernit et ſeparat res ꝓtrarias abinuicē: ita etiā ut ī vna ſimpli/ci medicina uel cōpoſita duab' virtutib' exñti/bus cōtrarijs nō vtet virt' illa illis duob' re/ſpectu eiuſdē obiecti: ſed reſpectu diuerſoꝝ ſm qꝺ erit meli' ꝓ cōſeruatiōe ꝛ regimie tot' ut appꝛoximata medicīa ſimplici calida ſtipti/ca apoſtemati in ſtatu nā vtik ſtipticitate ꝫ ma teriā paratā fluere recupcutiēdo ꝛ caliꝺitate ꝫ māz fluxā ipſam reſoluēdo. Et de hoc loquit Auiceñ. intra 2.° canoñ. ca.° 4.° in fine dū dixit. virtus aūt que diuidit ꝛ ponit vnāquāq̄z cō/plexionē ad partē quā merek ita ut ponat vir tutem reſolutiuā in partē mēi effuſe ab eo ē vo cta nā obedire creatoꝛi ſublimi ꝛ glorioſo. Et de hac eadē loqt ꝑma quarti: ca.° de cura emi tritei. Et Aueroys 2.° colliget cū dicit q̄ me/dici eā nō cognouerūt ca.° de iuuamēt veſice.

Intelligo ḡ q̄ in coꝛpe eſt q̄daz nālitas li/mitās vnā ꝺtutē ad agēdū incertā māz ꝛ aliā in aliā māz uel aliud patiēs. eadē eſt etiā diſti guēs ꝛ ſeparās ptes medicīe cōpoſite q̄ nō at trahunt aut mā uel mēbris diuerſis: ut verbi gr̄a diſtiguit pip a ptiſana ꝛ trāſmittit ad locū materie flegmatice ꝛ ptē ptiſane trāſmittit ad alia loca tpanda. Iſta tñ virt' nō neceſſario ē requiſita ad nutritionē. Nā ſufficiēter videnk nutritōi miniſtrare quatuoꝛ ſupꝛadicte: quia ḡ Auiceñ. loquit hic de virtutib' miniſtrātib' nu/tritiue ꝛ p ſe illi ſubordinat': iō de ea ꝫ nō fe/cit mentionē. Qꝺ ſi dicak q̄ iſta virt' ſepa/rādo ſupfluū a iuuatiuo opat' ſeruiēdo nutri/triue. Dicik q̄ ſepatio iſta fit ſufficiēter in

UVA. BHSC. IyR_045_1

nutrimẽto a quattuor virtutib⁹ iam dictis: vñ cũ vene meseraice attrahũt sucositatẽ bonũ ꝛ intestia retinẽt supfluũ fit sepatio illoꝝ abinuicem. Si g̃ hec virt⁹ iuuet qñq; ad hãc opatiõnẽ faciendã nõ tñ est necessaria nec ad illud finaliter ordinate: ꝛ iõ nõ ponit inter ministrãtes nutritiue. Mõ.4.⁹ꝙ sufficiẽtia istaꝝ virtutũ in seruiẽdo nutritiue huic sumit ꝛ necessitas earundẽ: qz eni nõ fuit possibile nutrimentũ eẽ p se semp pñs mẽbro nutriendo uel loco digestionis fuit oportunũ attrahere ad locũ si assikari debuit: ꝛ qz actio nõ fit nisi in tpe fuit oportunũ retineri. Et qz nõ sp nutrimentũ est aptũ imediate ꝙuerti in substantiã nutriti: iõ fuit oportunũ ꝙ ꝑparet p digestiuã: ꝛ qz in oi digestiõe resecat aliqd supfluũ qd incõueniẽt remanẽt in corpe fuit necessariũ expelli: ꝛ sic habemus predictas quatuor virtutes nec alie sunt necessarie ꝛc̃.

Attractiua uero.

Hũc Auiceñ. determinat sigillatiz de vnaquaq; illaꝝ quatuor. Et diuidit i quatuor. ibi 2.⁹ ꝛ retẽtiua. ibi 3.⁹ digestiua. ibi 4.⁹ expulsiua.

Dicit ꝓmo ꝙ attractiua est virt⁹ q̃ fuit creata ad attrahendũ. Nutrimẽtũ iuuatiuũ: licet aliqñ attrahat uel medicinã: uel etiã aliqd nocitiuũ p accñs: ꝛ ponit obiectũ ꝓprium qd ẽ nutrimentũ iuuatiuũ ꝛ instr̃m qd est villi lõgitudinales mẽbri in quo est. Mõ. tñ ꝙ aliqua est attractiua cois de qua hic intẽdit m⁹ aliqua propria: ꝛ illa opat sine villis multotiens ut attractiua ossis nõ g̃ diffinitur ista hic ꝛc̃.

Et retentiua.

Declarat rerentiuaz dicẽs ꝙ est virtus que fuit creata ad retinendũ nutrimentũ iuuamtiuũ. Dũ in eo opant virtutes imutãtes ipsuz q̃ ab ipso suscipiũt alimentũ: ꝛ ista virtus opat mediantib⁹ villis trãsuersalib⁹. aliqñ tñ iuuat a villis lõgitudinalib⁹. Et pz etiã ꝙ hec virt⁹ notificat ex obo fine ꝛ instr̃o tam ꝓprio q̃ cois adiuuatio ut supꝛ de attractiua. Et itez aliqua est cois retẽtiua aliqua ꝓpria ꝛ ꝓpria nõ vtit villis necessario: ut supra Itẽ aliqñ retinet ꝓter intentionẽ nocitiuũ ꝛ nõ iuuatiuũ

Attẽde tñ ꝙ cũ mẽbra suscipiũt alimentuz dicim⁹ iꝓpe virtutes mẽbroꝝ suscipe alimẽtũ. Et ita hic dicit Aui. ꝙ virtutes imutãtes a nutrimẽto suscipiũt alimentuz. Mõ.2.⁹ꝙ villi latitudinales mẽbri i pte i qua dz eẽ trãsitus iuuãt retentiuã cõstringẽdo sicut villi latitudinales portanarij claudẽtes portanariũ iuuant ad retinendũ cibũ in stomacho.

Digestiua vero.

Declarat digestiuã virtutẽ: ꝛ ꝓmo ex parte operationis ꝛ iuuatiuo. 2.⁹ in nocitiuo ibi. Et vo. Dicit ꝓmo ꝙ virtus digestiua est illa q̃ ꝙuertit illud qd attraxit attractiua ꝛ retinuit retentiua in essentiã aptã opatõi virtutũ in eo facientiũ opationẽ. i. trãsmutationẽ ꝛ incõplexionẽ cõpetentẽ cõuersioni ei⁹ inutriẽs in esse actu: ꝛ hec est hui⁹ virtutis opatio in iuuatiuo q̃ ꝓprie vocat digestio. Est g̃ notandũ ꝓmo ꝙ hec descriptio lz sit cois digestiue coi ꝛ ꝓpe tñ tñ hic maxie loquit de coi. Mõ.2.⁹ illud ꝙ digerit distat a dispositiõe nutrimẽti tã quo ad modũ substãtie ꝛ mixtionis q̃ quo ad cõplexionẽ: digestio g̃ trãsmutat nutrimentuz quo ad vtrũq;: ꝛ iõ ãbas trãsmutatiões Aui. in lra tetigit. Ex quo pz ꝙ p ꝙuertẽ nutrimentũ in essentiã aptã trãsmutationi nõ intelligit Auicẽ. acquisitionez forme substãtialis: lz fiet formã talẽ acquiri in huiusmodi trãsmutatiõe sz intelligit trãsmutari ꝼm moduz substãtie in grossitie ꝛ subtilitate ꝛ mõ mixtionis Mõ. 3.⁹ ꝙ apd Aui. hic digõ ꝓprie accepta sic describẽda eẽt. Digestio ẽ cõuersio nutrimẽti in essentiã aptã opationi virtutũ debentiũ ipsum trãsmutare ꝛ cõplexionẽ ꝙuenientẽ ꝙuersioni ei⁹ in nutriẽs in euectu ꝛ isto mõ nõ esset digestio nisi ꝓparatio nutrimẽti tã ꝼm cõplexionẽ q̃ ꝼm modũ substãtie ad hoc ut trãsmutet in nutrimentũ. Mõ.4.⁹ꝙ apud phos digestio sumit largi⁹ ꝛ diffinit diuersimode. Aristo. eni 4.⁹ methau. ca.⁹ 4.⁹ ꝼm vnã quotatiõz sic describit. Digestio est pfectio uel completio in vnoquoq; hũido a ꝓprio ꝛ nãli calido ex oppositis passiuis. Cui⁹ descriptiõis sensus est apud mentẽ Aueroys in cõmento quarti methau. ꝙ digestio est cõplementũ passionis ꝛ mixtiõis reꝝ ꝛ̃riaꝝ q̃ admiscent ꝛ tpant adiuicẽ ꝛ istes ꝛ̃rie sunt humidũ ꝛ siccũ. Cõplementũ aũt seu pfectio est multiplex sz in ꝓposito nr̃o dr̃ cõplementũ passionis ꝛ mixtionis qñ nulla vlterioz in hũido requirit passio uel mixtio p finem qui intendit in tali passione uel mixtione a ꝓncipali agẽte qd ẽ calor nãlis uel forma ipm dirigẽs. vñ qñ agẽs intẽdit aliqd mixtũ ꝓducere qñ hũidũ cũ sicco est ita debite cõmixtuz ꝛ ita passum ab isto calo ꝙ sufficiat forma illi⁹ mixti recipe dr̃ digestũ. Et illi⁹ hũidi dispositio dr̃ digestio. Sikr qñ humidũ habet formã: sed nec habet mixtionẽ neq; cõplementũ i cõplexione qd est requisitũ p sua opatõe exercẽda: tũc calor aliqs nãlis agẽs cõplendo istas dispositiões digerẽ dr̃ ꝛ cũ cõpleuerit illud humidũ est digestũ. ut verbi gr̃a: fruct⁹ amigdale in ꝓncipio est quasi mucilago ꝛ nõ est ꝙueniẽs ad agendũ sibi sile: sed postea agẽte calore nãli arboris ꝛ solis virtute cõplet ꝛ pficit ita ut

UVA. BHSC. IyR_045_1

possit generare tale quale est ipsū: ⁊ tūc dr di/
gestū: ⁊ illa dispō est digestio. Aliquādo tamē
digestō dicit de tali trāsmutatiōe p quā illud
cōplementū acqrit ut hic sumit Auic. Et ali/
quādo de oi tali partiali dispōne ut pz ex mo/
dis loqndi medicoz ⁊ phoz. Medici autē
vocāt digōnez tm illā q̄ p se pparat ad nutri/
cationem. Distinguūtur aūt species digestōis
in pepāsim q̄ est digō in paricarpijs. i. fructise
ris plantū in qb⁹ humidū seminis digerit ⁊ tūc
dicit digestū cū pōt generare tale quale ipsuz
est. Generalr tn sumit pepāsis aliquādo p ge
nere digōnis p quāto fit a nāli calido nō ꝓno
tādo ꝙ calor agat ꝑt ꝓiūctus est cū humido
nec ꝑt ꝓiūctus est cū ficco: ⁊ sic est genus ad
ephesiz q̄ ē digō facta a calido nāli fundato i
hūido ⁊ optesim q̄ est digō facta a calo nāli fū
dato in ficco: quādoq̄ aūt effesis ⁊ optesis su/
munt iuxta ꝓpria suā significationez: ⁊ tūc si/
gnificāt elixationez ⁊ assationez artificiales ⁊
nō nāles digestiōes. Quāq̄ etiā dr trāsūptiue
pepansis ꝺ opatōe calorif nālis i res putresce
tes: ut qñ calor maturat materiā apostematis
uel de opatione natural insuperfluitates: cū eni
egerit in illas calor natural optimā dispositōz
quā pōt iducē dicenf digeste sz ipropē: qz nō
inducit optias dispōnes ꝑ fine quā itendit nā
nō intendit generare supfluitates nec saniem
sz agit illā ꝑter intensionez ꝓpf defectū ex pte
patientis uel agentis: sic nā agit mēstrua ⁊ multa
ꝑter itensionē: ⁊ hec dcā breuif cōsidera opa.

Eius vero.

Declarat hāc virtutez quo ad operationez
in superfluitatib⁹. Et dicit ꝙ operatio hui⁹ vir
tutis insuperfluitatib⁹ est mutare eas ad dispo
sitionez dictā sz modū substātie conuenientez
operationi virtutū facientiū trāsmutationē nu
trimentalē. s. in eis ⁊ cōplexionez ꝓuenientez
cōuersioni in nutriens in effectu: ⁊ ista etiā vo
cat digestō ꝙ si hoc nō pōt agit ut faciat eozū
egressionez a mēbro facilē subtiliādo eas si il/
lud qd̄ ꝓhibet fuerit grossities aut ingrossan/
do si qd̄ ꝓhibet fuerit viscositas ⁊ hec opatio
ropē dr maturatio: lz doctozes aliqñ sinonie
vtant istis duob⁹ noīb⁹ digestio ⁊ maturatio.

Hic dubitaf vtrū digō ꝓcedat ingrossando
videf ꝙ nō. ꝑmo ex Aui. ħ. 2°. qz cū generaf
chilus ex pane nō ē dubiū ꝙ grossior ē panis
ꝙ chilus ex eo genit⁹ p digestionē. Preter
ea spūs vitaf generaf p digestionē cū sit mixtū
pfectū: ⁊ tn est subtilior sanguine ex quo gnaf
fluxibilius. Silr lac generaf ex sanguine ⁊ est sanguie
ra sūt molliora ⁊ subtiliora digesta ꝙ cuz sunt
cruda ⁊ vinū est subtilī⁹ musto Itē ex mixto
grossiori pōt gnari p viā digōnis mixtū subti/
lius ut videm⁹ ligna dura ex qb⁹ generaf ver
mes in eis: ⁊ nō est dubiū vermes esse subtili
ores dato ligno ⁊c. In oppositū est Arist.
4°. metheu. dum dixit: Ex spumosis. i. aereis
aquea: ex his aūt terrea fiūt ⁊ tandē grossiora
pepansiz passa oia. Et cōmētator 4°. metheu.
ca°. 4°. Et qn̄ digerunf res inspissanf ⁊ ingros
sanf ⁊ calefiūt ⁊ arescūt posq̄ fuerit frigide.
Operaf aūt in illis siccitatē ⁊ spissitudinē ca
lor nālis ⁊ hoc ꝙ dixim⁹ est opus calōris nāl

In hac qōne sunt plures modi dicēdi: vn⁹ est
valde antiqu⁹ ⁊ notat ꝙ digō alia ē in iuuatio
alia in nocitiuo: tunc dicūt duas cōclusiones.

Prima digō in iuuatiuo sp ꝓcedit ingros/
sando: ⁊ hāc dicūt de mēte Arist. ⁊ Aueroys
fuisse. ⁊ ꝓbaf per hoc ꝙ digō in iuuatiuo sem/
per ꝓcedit ꝓparādo māz ꝓuersioni ad mēbrū
sed mēbrū est grossi⁹ ⁊ spissi⁹ nutrimēto: g̃ ꝓti
nue nutrimentū inspissaf. Secda ꝓclusio di/
gestio in nocitiuo qñq̄ ꝓcedit subtiliādo. Pa
tēt hec p Aui. Et ē rō qz virt⁹ i nocitiuo agit
remouēdo dispositionē: per quā est iepta expl
sioni: taf aūt qñq̄ est grossities Ista opinio
nō declarat quō in generatiōe spūs ex sang⁹
digō nō ꝓcedat subtiliādo: ⁊ silr de gnātione
chili ex pane: nec de gnātōe lactis ex sanguie
Et multa talia sunt ꝓ istā positionē expertaz.

Preterea si caro vaccina debēt cōuerti in
nutrimentū pueri. Arguo sic virtus digestiua
agit ꝓparādo istā ꝓuersioni in carnez pueri q̄
est subtilior: g̃ ipsam subtiliat argumētū suo p
portionale. Secūda pō est ꝓciliatoris q̄ ali
qualr precedentē limitat: dicēs ꝙ digō i iuua/
tiuo est duplex: quedā ordinata ad ꝓuersionē
nutrimēti in mēbra alia ad cōuersionē ipsi⁹ i
rem ipso nobiliorē sicut cōuersio sanguis i spi
ritū tūc dicit aliquā digestionez in iuuatiuo ꝑ
cedere ingrossando ⁊ aliq̄z ꝓcedē subtiliādo.
Nā digō ordinata ad restauratiōez mēbrorū
oīs ingrossando ꝓcedit ⁊ hoc apud ipsū vult
Aristo. ⁊ cōmentator. Digō ordinata ad no/
biliozis generatōz: aliqñ subtiliādo ꝓcedit. ⁊
sine dubio hec positio vult ꝙ quādoq̄ digō ꝑ
cedit ingrossādo quādoq̄ subtiliādo ꝓm finis
exigentiā: ⁊ ita nō videf ad mentez Aristo. ⁊
cōmentatoris ꝓcedē q vlr dicūt digestionez in
grossare ⁊ inspissare. Preterea neq̄ illud
est vlr verꝝ ꝙ digō procedens ꝓo restauratōe
deperditi sp ingrossando procedat ut supꝫ dr ꝓ
alia opinionez Tertia opinio est Thome ꝺ
garbo qui notat ꝙ ad digestionez concurrunt
mālia principia duo: humidū ⁊ siccū. Nā sine
sicco nō digerif humidū ut aqua nō ingrossaf

UVA. BHSC. IyR_045_1

solo humido. Notat 2°q̄ digestio est passio humidi nō sicca. Qđ probat̄ ꝓmo ex diffiniti one cū dicit̄ in vnoquoq; humido. 2°qz dige/ri est pati: g̃ illi⁹ est digō qđ est magis passibi/le: sed humidū est huiusmodi ut claruz est: g̃ di gestio est passio hūidi ꝛ nō sicci Tūc ponit quatuoꝛ ꝯclusionis: vna est oīs digō respectu humidi rei digerēdi uel in hūido rei digerēde procedit igrossando. Probat̄ oīs digō resp.ᵛ talis hūidi ꝓcedit ipsuz cū sicco debite pmiscē do: sed sine dubio tale humidū p admixtionē cū sicco ingrossat̄ cū hūidū nō reddat̄ grossū uel subtile nisi per diuersa cū sicco mixtionez.

Scđa ꝯclusio respectu sicci cū hūido pmi/scēdi digō subtiliādo ꝓcedit patet. Tertia cōclusio oī digō respectu eiꝰ qđ ꝓprie digerat̄ ingrossando ꝓcedit. Patet qz illud qđ ꝓprie digerit̄ est humidū: ꝛ tale cōtinue igrossatur.

Quarta cōclusio: aliqđ totale digestuz est grossius eo qđ erat indigestū ex quo factū est. Et aliqđ totale est subtiliꝰ. Patet nā cū plus subtiliat̄ terreū q̄ ingrossat̄. Humidū tūc to/tū sit subtiliꝰ Cū aūt eꝫ totū sit grossiꝰ. et hāc pōnez sequunt̄ plūi moderni. Cōtra hāc pōnez arguit̄ ꝓmo p hoc q̄ nō solū hūiduz ē illud qđ digerat̄ ꝛ est ꝓpriū subiectū digōnis Nam Aueroys exp̄sse vult in cōmēto quarti metheu. q̄ digō est cōplementū passionis ꝛ mi xtionis rez ꝯriaꝝ q̄ miscent̄ ꝛ tpant̄ adinuicē Ecce q̄ nō vult humidū tm̄ eē digōnez ſz hūi di ꝛ sicci. ꝛ paulopost subdit. et certū est q̄ oē gñatū bz vnū modū mixtionis: ꝛ sua pfectio ꝛ cōplementū eiꝰ est digestio. Scđa suppo/sito q̄ illud qđ ꝓprie digerit̄ sit hūidū ꝛ nō sic cū nec cōpositū ex hūido ꝛ sicco. Patet q̄ pō est falsa. Nā est possibile p digestionē hūiduz qđ prius erat cōmixtū cuz multo sicco terreo ꝛ intēse sicco ꝛ bñ pmixtū separet̄ ab illo ꝛ cō miscere cū pautiori terreo ꝛ minꝰ sicco: ſz tūc fiet illud hūidū subtiliꝰ q̄ añ: ut pz qz ingros/satio hūidi iuxta positionē est ꝓpter eiꝰ cū sic/co permixtionē: g̃ vbi est pmixtio equ al̄ hūidi cū pluri sicco ꝛ intēsiori erit humidū grossiꝰ ꝛ vbi cū pautiori ꝛ remissiori erit subtiliꝰ. Et hᵒ cōfirmat experimentū. Nā hūidū panis fit p digestionē hūidū sanguis. Et nō est dubiū q̄ illud hūidū qđ ꝓmo est panis postea sanguis: ē priꝰ cū pluri sicco ꝛ terrestriori pmixtū: nec pōt dici q̄ sit magis permixtū. nā pōt eē q̄ cū erat hūidū in cibo erat permixtū magis q̄ qñ est sub forma sanguinis. Et primū añs pz: qz nullā nālez repugnantiā claudit qđ hūidū ta/le per digestionē sepet a multo sicco terreo qđ est superfluū: ꝛ cū modico misceat̄ ꝛ interim dū sit ista separatio fiat alia mixtio. Tertio arguit̄ ꝫ qz saltē nō sufficiēti motiuo mouetur Nā nulla est ꝓbatio q̄ probet humidū qđ di/gerit̄ magis pmisceri q̄ prius cū sicco: ſz alit̄ permisceri q̄ priꝰ. Multa ex istis obici pūt huic positioni ꝯria. Sed ꝓ rñsione ad que stionē suppono q̄ loquamur đ digestione ꝓpe dicta q̄ sup̄ describit̄ Suppono 2°q̄ cū qđā est digō q̄ est cōplementū respectu forma rei/ piēde ut illa q̄ est in nutrimēto qñ ꝯuertit̄ ad substantiā nutriti. Quedā q̄ est cōplementū re spectu opatōis pfectissime illiꝰ forme pducēde sicut semina dicunt̄ cruda anteq̄ pūt gñare si bi sile: ꝛ dicunt̄ digā cū pūt. Hic tū ad pns lo quamur de ꝓma digōne cuiꝰ finis est nā q̄ est forma. Et suppono 3°q̄ digōnuz taliū qđā imediate ꝓparat ad formā mixti terminati q/dam nō. Sed uel p se ꝓparat ad formā mixti interminati: uel si ꝓparat ad formaz mixti ter/minati hoc est mediate. Exemplū ꝓmi sicut ꝓ paratio nutrimēti imediate ꝯuertibilis in os uel in granū frumēti uel in fabā uel in pirū: et sic de silib⁹. Exemplū secūdi sicut ꝯuersio ci/bi in chilū uel chili in sanguinē uel sanguis in spm̄. Tūc sit ista ꝓma ꝯclusio: Nō oīs di/gestio ꝓprie accepta in mixto termiato ꝓcedit ingrossando ita q̄ illud qđ digerit̄ sit grossius q̄ ipsum erat dū erat indigestū. Patet i multꝫ fructib⁹ qz cū sunt imaturi sunt crudi ꝛ grossi ꝛ cū sunt digesti sunt molles ꝛ subtiles sicut fi cus ꝛ pira ꝛ sorba ꝛ silia Scđa ꝯclusio: nō oīs digō imediate ꝓparās ad formā mixti re/cipiendā ꝓcedit ingrossando: pz de gñatione chili ex cibo ꝛ spūs ex sanguine ꝛ multꝫ alijs talib⁹. Tertia ꝯclusio: oīs digō imediate ꝓ parās ad receptionē mixti pfecti ꝓcedit igros sando: hoc pz ad experientiā nā nutrimentuz tā aialiū quā plantaꝝ qđ ꝓnā trāsmutatione est aptū cōuerti in substantiā aial̄ q̄ plante est mollius q̄ ps in quā cōuerti bz ꝛ silr de nutri mēto in fructꝰ cōuertibili. Et istam oz putare causā eē quare nā plēs ordinauit digōnes fie/ri i aiali. nā cū aial nutrit̄ cibi multotiēs gros siorib⁹ q̄ est substātia carnis aialis: nō potuit p calorē digerentē vnica trāsmutatiōe cōuer/tere in carnē: qz calor nālis agēs imediate p tale gñatione agit ingrossando ꝛ inspissando ut vult cōmentator 4.ᵐ metheu. Hec ē actio ca lozis p quāto est nālis dū dixit. Opaſ aūt sic citatē in illis ꝛ spissitudinē calor nālis. Et ꝫ hanc vltimā ꝯclusionez glosande sunt aūtes vles de inspissatione q̄ sit i digōne. Et hoc q̄ dixi est opꝰ caloris naturalis. Rōnes aūt alie nihil ꝫ ꝯclusionē ponderāt. Et tu ꝓside/ra. Et si dicat̄ q̄ ex carne oura ꝛ ligno fiūt p digōnez vermes. ꝛ ex seminib⁹ ouris plante

UVA. BHSC. IyR_045_1

molles ut in legumĩb⁹ ⁊ nō est dubiū ꝙ ibi ē mor⁹ ad formā mixti terminati ⁊ ꝓcedit subti liando. Dicendū est ꝙ in gñatione vermiū ꝓcessit putefactio q̄ materiā subtiliat: ⁊ ex ista subtili fit ꝓ digestionē ⁹mis grossior. In plāt aūt ꝫstat semia hr̄e ptē subtilē aereā q̄ ingros sat in cōuersione ad plantā q̄ pars subtil non erat pri⁹ ꝑmixta cū illo terreo qđ remanet p illā mixtionē ita ingrossantē. Vel dicendū ꝙ a calo extriseco nō naturali fit pri⁹ptiū qua rundā subtiliatio. ⁊ postea calor natural semis fit potēs ad illas digerendū ⁊ cōuertendum.

Expulsiua vero.

Hūc declarat ꝺ virtute expulsiua. Et pri⁹ eam ex parte sue opationis declarat. 2⁹ ex pte viaꝫ ibi. Et hoc qdē. 3⁹ remouet vnū dubium ibi: Cūq; in parte. Dicit ꝓmo ꝙ virt⁹ expul siua est illa q̄ supfluitatē expellit residuā ex nu trimēto q̄ nō est ꝫueniēs ad nutriendū: aut q̄ est excedēs mensurā q̄ sufficit ad nutriendū: ⁊ alla q̄ nō est quoquo mō necessaria: aut si ñ ex pellit hec virt⁹ tales supfluitates saltē euacuat in receptaculo. Hō. ꝓmo ꝙ expellē ꝓprie ē extra pellere: ⁊ iō qr hec virt⁹ aliqū extra cor pus pellit: aliqū aūt nō sꝫ euacuat ad recepta culū aptū cōtinē aliquāto tpe talē supfluitatē sicut vesica cōtinet vrinā: iō Aui. vtrāq; ista rū tetigit. Hō. 2⁹ ꝙ supfluitates in nr̄o cor pore quedā est peccās in quali ut būiditas me diocritatē quātitatꝫ nō excedēs: sed a tpamē to p̄pe spēi remota. Quedā in quāto ut būi tas mediocritatē excedes a tpamēto tñ qualita tiue nō remota quedā vtroq; mō. Et itez̄ sup fluitatū in quali ⁊ quanto quedā multiplicat ⁹m cursuꝫ nature: ut feces: vrina: sanguis: ne cessarius ꝓ gñatione spermatꝫ. Et quedā mul tiplicat ꝓternaturalr: ut būores putridi⁹ san guis mensurā naturalē excedēs. Et Aui. oēs istos modos tetigit supfluitatū qualis tā natu raliter multiplicatas q̄ nō cū dixit ꝙ nō ē cō/ nientes ad nutriendū superfluitatē quāti natu ralē cū dixit que excedit mensurā que est ne cessaria ad nutriendū ⁊ supfluitates quanti p̄ ternaturalis cū dixit. Et que nō est necessaria nā oēs ille sunt obiectū expulsiue Hō. 3⁹ ꝙ aliqua est expulsiua cōis: aliqua ꝓpria: que particularis mēbri ⁊ particularis nutrimenti superfluitates expellit. Et ꝺ de coi Aui. logt que per villos operat latitudinales: hoc tñ ta cuit Aui. dans intelligē ex supiorib⁹. Hō. 4⁹ ꝙ superfluitates quedā habuerūt recepta culum quedā nō. Hā feces habēt ꝓ recepta culo grossum intestinuꝫ: ut habet videri 4⁹ de vtilitate parti. ⁊ vrina vesicam. Supfluitates ꝺo 4⁹ digōnis non habet receptaculū sed de beret extra pelli. Finis ꝺo receptaculoꝝ est ut non sit continua necessitas uel quasi continua illas superfluitates emittendi.

Et hec quidem.

Docet per quas vias expellit hec virt⁹. Et dicit breuiter ꝙ hec virtus talis aut expellit p poros aut foramia ꝓparādo superfluitates ad hoc ut expellent per anū ⁊ vrina p ꝓpr̄ium foramē ⁊ silia. Aut expellit de nobili pte ad ignobilē uel de duro ad laxū: uel de forti ad debile si nō fuerint foramina a natura ꝓpara/ ta. Hō. tamē ꝙ istoꝝ foramiū quedā sunt sensibilia quedā nō ut pori. Et expellit etiam mā p vtraq; foramina qñq; sensibilr ut sudor ⁊ vrina qñq; insensibiliter ut vapores.

Cumq; in parte

Remouet dubiū. Posset quis dicere eua cuat ne vnq; natura p aliā viā q̄ p viā sibi na turalr ordinatā. Rndet ꝙ sic: sꝫ tñ cū ma teria declinauerit ad viā euōnis. i. ad viā or diatā a nā ꝓ illi⁹ euōne: tūc virt⁹ nō ꝫuertit eā ab illa iquantū fuit possibile: g̃ si aliqū euacuat p aliā viā hoc est ꝓp ipediment ut in vomitu stercoꝝ in ylios ⁊ multꝫ alijs. Et cā pz cū na tura semp agat de possibilib⁹ qđ melius est.

Hijs autem quatuor.

Hūc Aui. ostēdit que qualitates seruiunt istis virtutib⁹. ⁊ diuidit in quatuor partes. ꝑ/ ma docet in gñali. 2⁹ ibi imediate. Sed calidi tatis docet sigillatim de vnaquaq; ꝑmaꝝ qua litatū cui virtuti: ⁊ quō seruiat. 3⁹ ibi. Post b⁹ aūt cōparat istas qualitates adinuicez ⁹m qđ plus uel min⁹ seruiūt istis virtutib⁹. 4⁹ ibi. Et ex hoc qdē colligit circa partē totā. Dicit primo ꝙ istis quatuor virtutib⁹. ſ. attractiue: retētiue ↄ. seruiūt quatuor ꝑme qualitates ⁊ hoc uel tanq; agēs instr̄ale illis virtutib⁹ sub ordinatū uel adiuuādo ad op⁹ virtutꝫ. Hō. ꝑmo ꝙ istas virtutes iuuari ab istis qualitati/ bus in operādo est notū ꝓ se per experientiā. Hā istas virtutes sepissime videm⁹ debilitatas in operādo: calefactēdo: infrigidādo: exiccan do uel būectādo reduci a bñ ⁊ debite agendū

Nota scđo ꝙ licet aliqui dicant hoc tantū esse verum de qualitate potentiali: tamen ut dixi experiētia docet hoc de istis quatuor qua litatib⁹ actualib⁹. ⁊ ideo Auicē. dixit quatuor ꝑme qualitates q̄ sine dubio sint actuales.

Sed caliditas.

Hūc sigillati de vnaquaq; oñdit ꝙ seruiat istis vtutib⁹. Et diuidit in quatuor. 2⁹ ibi frigi ditas. 3⁹ ibi. Siccitas. 4⁹ ibi vigestiua autem.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Dicit primo q̄ p certo seruitiū caliditaſ̄ est cōe oib⁹ istis q̄tuor ⁊utib⁹ ita q̄ vnaq̄z istaꝝ virtutū vtik in sua opatiōe calitate tanq̄z istro sibi ad illud op⁹ pse ordinato Ubi nō. q̄ nō cuiusq̄ intēsionis calitas ē debitū instiz istaꝝ virtutū: tō aliq̄n ex nimia caloris intēsione cu iuslibet istaꝝ ⁊utū opatio ipediret Mō. 2°. q̄ lz calitas sit vna simplex forma tñ p̄t esse sub diuersib⁹ gradib⁹ instīm p se ꝯcurrēs ad actiōes ꝯrias puta attractionē ⁊ expulsiones imo ⁊ eadē mēsura est instrumētū aie ad retinendū ⁊ attrahendū ꝯueniēs ⁊ expellēdū dis cōueniēs: ⁊ ita licz calitas agēs ut elemētaris tm̄ esset ⁊sus vnā dīaz motiua tñ agēs ut nāl ⁊ subordinata aie est ad oēs dīas pōnis motiua. Mō. 3°. q̄ qz expiētia docet q̄ calor acquisit⁹ in mēbro iuuat mēbrū ad opatiōes ista rū virtutū pficiēdas esto q̄ nō ꝯcurrat tanq̄z in mō substātie p̄parās instīm uel ad aptitudinē ad aliq̄z cōpositionalē näz iō dicim⁹ ꝯcurrit tāq̄z istrale agēs p se ⁊uti subordinatū q̄ est p se ꝯcurrē ad mentē Auicen. ut infra stātz.

Frigiditas vero.

Mūc docet quō seruiat frigiditaſ. ⁊ diuidit in duaſ ptes. p̄mo ponit ꝯclusionē. 2°. pbat ibi q̄ enī frītati. Dicit p̄mo q̄ frigiditas accidentaliter ꝯfert ad opatiōes alicui⁹ istaꝝ virtutū sed nō eētialr Mō. hic q̄ p accñs dicit multq̄ modis quot modis dī p se qz p accñs. i. nō p se put tñ ꝓposito ptinet illud dī p se cōcurrē ad aliquā opationē q̄ est p̄ncipale agēs p se intendēs illā opationē uel instīali agenti nāliter ad illā actionē agendā subordinatum. Frigiditas ḡ nō dicit p se ꝯcurrē ad opationē nature qz nō est instīm nāl⁹ virtuti subordinatū ad opatiōes faciendā: nec ē ipsūmet agēs p̄ncipale q̄ virtuq̄ opationē dz facē. Mō. 2°. q̄ nō est Auic. intētio q̄ frītas ad nullā nālē opationē cuiuscūq̄ agēt⁹ p se ꝯcurrat. Mā in gñatione aq̄ p se ꝯcurrit frigiditas tanq̄z instrumentū p se subordinatū: illi forme ad hāc actionē ⁊ ista forma est nā: sz intēdit Aui. näz sumēdo p virtute p̄ncipalr opatiua in viuente sine cognitōe ⁊ nō sequēdo cognitionē q̄ frigiditas nō cōcurrat p se ad sensū datū ad aliq̄d opus talis nature. Ūñ p̄ma sexti nāliū dixit: Frigiditas nō bz ordinē in ⁊utib⁹ q̄ ꝯueniūt appetitib⁹ ad hūc sensū q̄ nō ē subordinata p se illis talib⁹ virtutib⁹ aie q̄ ꝯueniūt appetitib⁹ nālib⁹ p̄prijs tñ viuētib⁹. Et ad hūc sensuz dixit Gal. 6°. de accñti. Frigiditas nullū ī actiōe cōfert iuuamētū. Ad si arguit frigiditas p se cōcurrit ad eē aiati. ḡ p se ꝯcurrit ad opationē qz quicq̄ est cā cōe est cā causati in eodez gñe cause. Rñdet a plib⁹ diuersimode. q̄ dā eni dicūt frigiditatē ꝯcurrē dispositiue tñ ad esse aiati nō p̄ducēdo formā uel cōplexionē. Mā cōplexionē dicūt fieri a calitate. Et in bꝛutis aiaz fieri a virtute informatiua agēte p caliditatē nō p frigiditatē: lz frigiditas sit necessaria in mā tanq̄z p̄parās ad huiꝰ forme receptionē: ⁊ tūc frigiditatē ī eodē gñe cause. s. mālis dispositiue ꝯcurrere ad opationē: nō tñ p se effectiue ad sensum expositū Alij dicūt frigiditatē nō p se cōcurrē ad eē aiati neq̄ dispositiue neq̄ effectiue. Mā frigiditas nō facit ad esse nisi p quanto remittit calorē ⁊ facit ipsum esse debite mēsure in cōparatiōe ad talē uel talē formā: ita q̄ si calor eēt ad imaginationē debite mēsure sine frigiditate: alś esset ⁊ oparet. Mūc aūt frigiditas facit ad calorē eē talis mēsure: ⁊ sic p accñs facit ad eē aiati: et etiā p accñs ꝯcurrit ad opationē. Cōcilatoꝛ tñ vult ꝯ Auic. frigiditatē p se cōcurrere ad nature opatiōes puta retentionē ⁊ tales: sz tñ ꝯcurrē cū subdñio saltē ī boie cū sit a dñio ſm oia mēbꝛa calid⁹. Aliq ⁊o cōsiliatoꝛē sequētes ⁊ nolētes Aui. negare dixerūt hoc eē p accñs cōcurrē. i. cū subdñio ꝯcurrē: ⁊ hoc Aui. voluisse hic. Sed sine dubio si isto vltimo mō dicaſ oportēt dici siccitatē per accñs ꝯcurrere ad oīa opera q̄ Aui. nō dixit. Estimo igit̄ p̄mā fuisse mentem Auicē.

Quod enim frigiditati.

Mūc p̄bat conclusionē: ⁊ diuidit in duas. p̄mo p̄bat frigiditatē nō p se iuuare opationē istaꝝ virtutū. 2°. ibi: Ad retētionē p̄bat scōam ptē ꝯclusionis. s. frigiditatez p accñs iuuare.

Primo intēdit talē rōnez. Illa qualitas q̄ p se ꝯcurrit ad operatiōes istaꝝ virtutū cui essentialr iest eē ꝯriū oib⁹ virtutib⁹ illis: sz hoc est frigiditas ḡ ⁊c. Maioꝛ ē clara de se ⁊ minoꝛ arguit: qz oīuz virtutū opatiōes pficiūt p motū localē ut apparet de ope attractiue ⁊ expulsiue. De digestiua etiā pz q̄ cōplex eius opatio pmiscēdo ptes rei grosse cū subtilib⁹ ⁊ tenuib⁹: ⁊ diuidēdo vnā partē grossam ab alia grossa: ⁊ iste sunt ille opatiōes p quas digestiua dī tpare ⁊ separe. Itē etiā retentiua in suo p̄nci°. operaſ mouendo villos trāsuersales ad hoc ut mēbꝛuz hēat figurā cōpzehēsionis bñ factā. Mā mēbꝛū dū attrahit nō est figuratus figura bñ amplectēte id q̄d attrahit. Sed q̄n cōpleuit attractiua suā operationē tūc retentiua mouz trāsuersales villos ita ut faciat mēbꝛū bñ cōpzehēdē attractū. Ptigit tñ aliq̄n fil⁹ ⁊ sel opari attractiuā ⁊ retentiuā ut apparet infra: q̄ omniū istaꝝ virtutū opatiōe perficiūt p motū

UVA. BHSC. IyR_045_1

sed frigiditas ē faciēs paraliticū ⁊ mortificās ⁊ ab oib⁹ ꝓhibēs opationib⁹: isto mō ipedien do localē motū qui requirit ad opatōes. Pa ret ḡ frigiditatē p se ⁊riari vnicuiq illaꝝ vir tutū q erat ꝓma pars ⁊clusionis probanda.

Ubi nō. p frigiditatē p se ⁊riari virtuti nō est intelligendū de ⁊rietate ꝓprie dicta que tm est inter ea que sunt eiusdē gñis aut gña ⁊ria. Nā frigiditas nō est in gñe in quo est virtus: sed fūt ⁊rietas p virtuali ⁊rietate: qz est ipe ditiua opationis alterius. ⁊ isto mō ꝓcessit rō Auic. nec intelligit Auicē. q essentialiter iest frigiditati ⁊riari istis virtutib⁹ q hec sit eēnti alis ꝑdicatio frigiditas ⁊riat virtutib⁹: ſz qz frigiditas est qualitas effectiue ⁊currēs ad im pediendū opa tanq̄ nāliter appetēs aliqd illi opationi ⁊riū puta quietē. Ad si arguit il lud qd essentialiter vni ⁊rioꝝ ⁊riat debet al teri ꝓuenire: cuz ḡ frigiditas attractiue ⁊riat debet ꝓuenire expulsiue. Negef maior. Naz virtus vna duob⁹ vitijs est ⁊ria ⁊ vnū tpamē tū duob⁹ oppositis distēperātijs. Nō. 2°. q opationes illaꝝ virtutū cōpleri p motū debet intelligi q ad cuiuslibet istaꝝ virtutū cōpletā operationē cōcurrit motus uel tanq̄ ipsamet opatio uel tanq̄ pars uel tanq̄ necessario req sit⁹ non q cuilibet istaꝝ operationū causa sit motus. Cū eni aliqua istaꝝ opationū mot⁹ sit causank p motū ⁊ fieret lōg⁹ ꝓcessus. Nō. 3°. q in opatione retētiue opak virt⁹ a ꝓncipio monēdo villos trāsuersales ſz postq̄ amplexa est virtus obiectū ⁊ueniēter nō mouenk villi illi: est tñ ibi quasi continu⁹ mot⁹ spūuz qui fūt principale instm illi⁹ virtutis. Nō. 4°. q i di gestione ⁊currit mot⁹ partiū rei digerēde quē ipediret frigiditas quantū est de se: ⁊ iō tā p/ prie digestiue q̄ cōmuni frigiditas cōtrariak.

Nō. 5°. q per būc motū localē rez grossaꝝ ⁊ subtiliū ⁊ diuisionē ⁊ iuxta positionē debitā fit tpatio grossi ⁊ subtilis q̄ ꝓprie est digestio.

Utrū aūt motus isti locales sint pars vni⁹ totalis operationis que vocak digestio, uel nō pro nūc non pertinet ꝓposito ⁊c.

Ad retentionem.

Probat secundā ptē ⁊clusionis q frigidi tas accñliter cōfert in qbusdā opationib⁹ ista rū virtutū. Et ꝓmo dicit q ad faciendā re tentionē iuuat ex eo q tenet villos sm figurā bone cōprehēsionis. Postq̄. 5. fūt isto mō bñ applicati retinēde rei: nō tñ ꝓpter hoc dī in gredi eēntialr hāc operationez: qz tm̄ ꝓparat instm tali ꝓparatione qua fit ⁊uenies virtuti in sui opatione: ⁊ hec nō est dicere q frigidi tas sit p se subordinata nālr virtuti ad banc operationē faciendā. Dicit 2°. q frigiditas iuuat expulsiuā dupl'r. vnus modus est ꝓhibē do dissolutionē vētositatis que in expellēdo iu uat ⁊ facit istā ventositatē esse grossam. Se cūdus modus est cōprimēdo ⁊ inspissando vil lum protēsum in latitudine qui vill⁹ ⁊stringit in expellēdo qui duo modi sunt etiā ꝓparare instm nāliter virtutis has opatōes agētis. Cō cludit tandē q frigid⁹ nō ingredik essentialk istas opatōes. Nā si ingrederef istas opatio nes ipediret eas ⁊ nō iuuaret. Nō. ꝓmo q frigiditas inspissat ad inspissationē aūt sequik p accñs villos teneri sm figurā bone cōprehē sionis: ⁊ iō frigiditas p accñs facit instri ꝓpa rationē: ⁊ sik in vētositate ingrossando p acci dens iuuat expulsionē: ⁊ iō nō oportet ex hoc dicere q p se ad istas operationes concurrat.

Nō. 2°. q licet alie qualitatef ⁊currāt istru meutū ꝓparādo: qz tñ ad hoc ⁊currāt directe a virtute ad istud ꝓparandū: ut calor applicā do villos sm bonā figurā: iō nō ⁊uenit q ali qua alia qualitas a frigiditate ꝓparādo instm p se ⁊currat ad opationē nō sic āt frigiditas.

Siccitas vero.

Nūc Auic. docet quib⁹ seruiat siccitas. Et diuidik in tres. Primo ponit vnā ⁊clusionez 2°. pbat vnā partē ei⁹. 3°. pbat secundā partez. Ibi 2°. Duab⁹ vo. Ibi 3°. Sed retētiue. Di cit de ꝓma q siccitas est necessaria i opatione triū ōtutū q̄ fūt due localik motiue ⁊ retētiua.

Dicit de 2°. pte q duab⁹ motiuis localr q̄ fūt attractiua ⁊ expulsiua siccitas prebet iuua mentū: qz ꝑbet multā sustētationē q̄ ē necia in motu: ⁊ h° ꝑcipue i motu spūs q istas virtutes defert ad loca vbi istas opatōes cōplēt ipulsi one vehemēti quā ipulsionē ⁊ sibi silles, phibz fluxibilitas hūoral valde excedēs cū fuit ul' in suba spūs. i. subiectiue in spū uel instri. i. subie ctiue in instro. De 3°. pte dicit q retētiue cō uenit siccitas ꝓpt ⁊strictionē. i. ꝓpt fuare mē brū retinēs ⁊strictū Nō. ꝓmo q attractiua ⁊ expulsiua dicūt localr motiue respcū retētie qz pl⁹ i sua opatōe motu vtunk nō qz retētiua nullo mō motu vtak. Nō. 2°. q in oi motu requirit fixio: ut qz in opatione istaꝝ virtutuz mouek obiectū ⁊ organū: iō oz vtrūq̄ hr̄e ali quā fixionē ⁊ ꝑcipue in expulsione uel i pulsio ne oportet obiectū aliquā habere fixionē. Nā nō tā lōge neq̄ tā fortiter impellim⁹ aquaz si cut lapillū sibi equalē ob hāc cām. et hec ē cā quare qñq̄ ipedik virtus ab attractōe subtilis ⁊ nō ab attractiōe grossi sicut in quadam dña quā vidi sex mensib⁹ impotentē ad bibenduz: sed tñ optie comedebat vtrarūq̄ ḡ istaꝝ fixio/

UVA. BHSC. IyR_045_1

num tetigit Auicē. in lra. Nō. 3°. q licet ſiccitas ꝓcurrat in inſtrumēto ipſum ꝑparando tñ quia iſtā ꝑparationē facit tanꝯ virtuꝫ inſtrumentū: ideo dicim⁹ q ꝑ ſe cōcurrit ad talē operationē nō tñ incōuenit q ꝑ quanto ad aliquā operationē cōcurrit inſtrumentū: diceret⁹ per añs ꝓcurrere: ſz ipſa alio mō eēntialr ꝓcurrit tanꝯ virtuꝫ inſtrumentū ad retinendū: nō ſic aūt frigiditas. Nō. 4°. q nō oportet ſi ſunt cōtrarie attractio ⁊ retētio q nō ſit idē inſtrumentū vtriuſq; virtuꝫ ut dicit ſupra. Nō. 5°. q cū Auiceñ. dixit ſiccitatē eſſe neceſſariaz in triū virtutū operationib⁹ intellexit ꝑ ſe concurrere ad operationē illā: ita q virt⁹ mediāte ſiccitate in organo exiſtēte facit retentionez etiā ſi min⁹ intēſa ſit i illo inſtō ſiccitas ꝯ humiditas. Sunt tñ aliqui qui volūt ſiccitatē ꝑ accñs cōcurrere ſolū ad opatiōes: quia ꝓcurrit tanꝯ ſubdñans inſtrumentum: ſed dicunt Auicē. hoc nō dixiſſe expreſſe quia ſiccitas nō tā ꝓtraria eſt caliditati que eſt apertiſſima inſtrumentū ad oēs opatiōes ſicut frigiditas tū quia min⁹ eſt ꝺ ſe actiua ⁊ ꝑ ꝓñs impeditiua ꝯ frigiditas tū quia intēſior gradus ſiccitatiſ ſtare pōt cū perfectiōe operatiōis ꝯ frigiditatis: ⁊ iō quodāmodo ſiccitas reſpectu frigiditatis poteſt dici per ſe cōcurrere. Sed quid de iſta opinione credā dixi ſuperius.

Digeſtiua autem.

Oſtendit cui virtuti ſeruit humiditas ⁊ intendit q digeſtiue virtuti: quia digeſtiua magis indiget humiditate ꝯ ſiccitate qz indiget qualitate habilitante digeſtibile ad nutritionem.

Qꝺ ſi dicaſ q digeſtiua ſtomaci iuuaſ ſtipticis in quibus eſt ſiccitas: ut ſumiſ. iz°. tertij capl'o de debilitate ſtomaci. Itē qz digeſtio ingroſſando ꝓcedit quod facit magis ſiccitate

Hic ſi dicaſ q digeſtiua magis indiget būiditate ꝯ tres ꝓcedētes: ſed nō magis būiditate ꝯ ſiccitate res haberet paruū dubiū in ꝓpoſito niſi apud ponētes mixtū omne humiduz.

Si ꝺo dicere volum⁹ q digeſtiua magis indiget humiditate ꝯ ſiccitate. Negaſ argumētum vtrūq;. nā ſtomach⁹ debilis iuuaſ ſiccis: ut plīm aliqñ frigidis ⁊ humidis: ut ſumiſ 7°. tarpen⁹ quia tñ plurimū babūdat in ſtomacho phlgema: ideo plures ſicco iuuaſ extrinſeco uel extraneo in morbo: ⁊ ſil'r in 2°. quia enī digeſtiua de qua hic loquimur debet ingroſſādo procedere nō indiget humiditate in re digerē de melius etiā ꝑ humiditatez iuuaſ que eſt in mēbro digerēte: vnde melius digerūt pueri ꝯ ſenes. Ingroſſatio autē ſit caloze illa ꝺ qua ḣ q eſt ꝑ diſſolutionē ſubtiliato būido ut ſuꝑ dī

Poſt hoc.

Superi⁹ Auiceñ. determinauit de iuuamēto iſtaꝝ quatuoz qualitatū ad opera iſtaꝝ virtutū: nūc de illis determinat cōparatiue oſtēdendo reſpectu virtutū iſtaꝝ que plus iuuet ⁊ vides hec determinatio eſt in practica neceſſaria ut ſciamus cum qua qualitate poſſum⁹ defectui virtutis ſubuenire. Diuidit aūt in quatuoz partes. ꝓmo determinat de iuuamēto iſtarum qualitatū inuicē compataꝝ in relatōe ad retentiuā. 2°. in relatione ad attractiuaz. 3°. ad expulſiuā. 4°. ad digeſtiuā. Ibi 2°. attractia ꝺo Ibi 3°. Expulſiua. Ibi 4°. que aūt plus. Prima i tres diuidit. ꝓmo ponit ꝓcluſionē. 2°. ꝓbat per rationē ibi. eo q. 3°. per ſignuz ibi. Et quia pueroꝝ. Dicit de prima parte q comparando iſtas qualitates adinuicē inuenimus retentiuaz plus indigē ſiccitate ꝯ humiditate

Be ſecūda parte facit talē rationē. Retētiua indiget pluri quiete ꝯ motu: g indiget pl⁹ ſiccitate ꝯ caliditate: ꝓña tenet per hoc q in quiete vtitur ſiccitate: in motu aūt caliditate. Et aſſumptū patet quia tēpus quo vtiſ motu eſt tēpus applicationis villoꝝ qꝺ eſt valde minus tēpore quo tenent⁹ applicati. Be 3ª parte dicit q ſignū hui⁹ eſt q retētiua ē debil⁹ puerīs: qz eoꝝ cōplo tēdit ad būiditatē. Nō. ꝓio q qz retētiua idiget mlta qete ēt motu: iō fuit oportunū vti multa ſiccitate. Mā ges aut frigiditate aut ſiccitate pficiſ. Sed ſi frigiditas intēſa fuiſſe poſita in inſtō retētiue: tūc nimis debilitata fuiſſet caliditas reqſita ad motū: iō nā poſuit ſiccitatē ad quā nō ſeqt calitatis remiſſio. Nō. q virtutē retentiuā plus indigere ſiccitate ꝯ calitate apud diuerſos diuerſimode exponiſ. qdā enī dicūt q nō abſolute plus indiget ſiccitate ꝯ caliditate cū in q. libet viuēte ſit maioz calitas ꝯ ſiccitas: ſz itel ligūt ꝓportionabiliter plus indigē ſiccitate. i. ſiccitatē retētiue plus excedē ſiccitatē ad alias virtutū operationē reqſitā ꝯ calitas calitatem. Alij dicūt abſolute plus ſiccitate ꝯ caliditate: quia dato q in organo ſit plus de caliditate ꝯ de ſiccitate: tñ illa caliditas nō ē reqſita ꝓ retētiōe nec tāta calitas eſt neceſſaria quāta ſiccitas. Negarēt g hoc argumentū: intēſior eſt calitas in organo ꝯ ſiccitas: g intēſiori calitate idiget hec virt⁹ ꝯ ſiccitate. Sz ſi dicaſ vl'r: oē viuēs eē calꝺ ⁊ būidū ꝑz q intēſior grad⁹ calitatꝫ reqrit ad eē virtuꝫ in organo ꝯ ſiccitatꝫ. et qcūq; grad⁹ reqrit ad eē reqrit ad opari. Aliter pōt dici ꝓbabilit tenendo q omne animatū eſt calidū ⁊ humidū: concedendo q intēſior caliditas requirit ad opera

UVA. BHSC. IyR_045_1

tionē retētiue q̄ siccitas tamē illa remissa sic/
citas plus operat in retinēdo q̄ illa caliditas
quia est magis ꝓportionatū agēs ad hāc acti/
onem. Et ideo Auicē. nō dixit virtutē hāc in/
digere maiori siccitate: sed magis uel plus il/
la qualitate indigere. Hec valet argumētū
Caliditas est magis actiua q̄ siccitas: g̃ ma/
gis ad banc operationē cōcurrit Aliqui di
cūt ꝙ nos consideram⁹ duplex organū. Unuz
est spūs qui est principale instrumentū. Aliud
est villus. Dunc dicūt quo ad primū plus in/
digere caliditate quo ad secundū min⁹: quia
villus talis plerūq̄ est siccus absolute ⁊ frigi
dus: ut villi panniculoz: vel saltē magis sicc⁹
q̄ calidus ut villi venaz ⁊ arteriaz. Hic tamē
modus nō saluaret nisi ponēdo: nō oē viuēs
actu calidū ⁊ humidū Dubiū tñ solet intro
duci: vtrū retētiua pueroz sit debilioz retenti
ua iuuenū. Et videt ꝙ nō: quia puer tpat⁹ ha
bet fortiorē imutatiuā ut infra tāget q̄ iuuenis
sed retētiua intpate ꝓportionat imutatiue: ha
bet ergo fortiorē retentiuā. Hic dicit negā
do ꝙ ita ꝓportionat retētiua imutatiue ꝙ pre
cise tm̄ sufficit in tpato retinere quantū sufficit
imutare: sed plus in vtroq̄ sufficit retinere q̄
imutare. Et stāte nāli debita ꝓportione reten
tiue ad imutatiuā stat retentiuā crescere ⁊ im/
mutatiuam minorari.

Attractiua vero.

Nunc determinat de qualitatib⁹ istis cōpa
ratione ad attractiuā. Et diuidit in duas. pri
mo facit hoc. 2°. docet modos quib⁹ potest fie/
ri attractatio ibi. Et attractatio quidē. Pria
in tres. Nam ꝑmo ponit conclusionē. 2°. ꝓbat
per vnam rationē. 3°. per aliā. Ibi 2°. Ām ca/
liditatis. Ibi 3°. Hec enim virtus. Dicit ꝺ
prima parte ꝙ attractiua plus indiget calidi/
tate q̄ siccitate. Be 2°. parte ꝓbat conclusi
onē sic: Caliditas adiuuat plus q̄ siccitas in
ista operatiōe in qua plus est necesse mouere
partes instrumēti q̄ facere getes: ſz operatio
attractiue est huiusmodi igit ⁊c. Be 3°. pte
dicit hāc rationē. Illa virtus que indiget nō
solum multo motu sed motu vehemēti indiget
plurimi caliditate q̄ siccitate: sed hec est hu/
iusmodi g̃ ⁊c. Nō. primo ꝙ opatio attracti
ue fit isto mō p̄cipue cois ꝙ villi lōgitudiales
in principio mouent versus obiectū ⁊ amplia
ti amplectunt ipsum: ⁊ tūc constringunt circa
obiectū ⁊ ꝛtrahunt: ⁊ tūc pars alia ꝓpinqua
villoz longitudinaliū extēdit versus illos qui
continent obiectum: ⁊ illi paulatim relaxant
reliquis capitibus ⁊ sic vsq̄ quo sit obiectum
in quo contineri debet. Et secundum quos/
dam in tali motu concurrit operatio duarum
aliaz virtutū attractiue seruientiū. s. retētiue
que iuuat ad tenendū rē q̄ attrahit donec at/
tractio alteri⁹ partis ꝓueniat ad ꝑmā ⁊ expulsi
ue q̄ cū attractio alteri⁹ partis ꝓuenit ad primā
cōprimit paulatiz partē primā ut obiectū pel/
latur in partē secundā. Et videt hoc sensisse
Auicen. 13°. tertij ca°. ꝑmo de anatho°. meri: in
quo ꝓpter hāc causam posuit villos trāsuersa
les ⁊ tunicā exteriorē cū villis latitudinalib⁹
requiri ꝓ deglutione meri Ex quib⁹ ꝓz quō
indiget gete villi lōgitudinales: ⁊ quō quies
est minoz tpe mot⁹ respectu vnius cuiusq̄ partis
attrahentis Patet 2°. ꝙ illa fixio ⁊ quietatio
fit a retētiua ꝓ quāto habet seruire attractiue

Patet 3°. fm̄ istos quare dixit ꝙ ps sue ope
rationis est mouē: nā cū in sua opatiōe sit mo
tus ⁊ intermediat quies solū motus est pars
sue opationis ꝓprie: ſz necesse est partes suas
quietas facere nō ꝓ operationē q̄ est attractio
uel attractiue: sed retētiuā sibi seruientē ita ꝙ
facere getas ptes instīri nō est de opatōe attra
ctiue. Aliq tñ volūt ꝙ attractiua villoz longi
tudinaliū aliqñ facit villos getos stare: ꝛz opor
tunitatē ⁊ ꝛstringi fm̄ partem decetē aptā ad
pellendū in aliū ad quā debet fieri attractio:
sed hoc nō esse de ꝑncipali intentōe attractiue
sed secūdaria: hācviā nō credo sensisse Auicē.
ut ꝓz ca. supꝑ allegato Nō. 2°. supponēdo ꝙ
a vtutue eadē fieret egta°. villoz ⁊ eoz motus
qb̄ licet ꝛtingat mediāte eodē tpamēto h°. fie/
ri diuersimode applicato obiecto: tñ ꝓ quiete
minoz reqrit calitas q̄ ꝓ motu. Et ita intelli
gendū est de retētiua que motu vtit ⁊ quiete.

Nō. 3°. ꝙ sicut ꝑma rō videt arguē ꝙ virt⁹
idigeat calitate tpe maioꝛi: ita 2°. ꝓbat ꝙ itēsi
oꝛi indiget calitate ꝓpter mot⁹ vehementiam.

Et attractio quidem.

Nūc enūerat modos qb⁹ fit attractatio. et
diuidit i tres ptes. ꝑmo facit h°. 2°. remouet du
biū. Ibi: 3z h°. Ibi 3°. cū g̃. Infert corrolariū.

Dicit de ꝑma pte ꝙ attrac°. aut fit a vtute si
cut ferrū attrahit a magnete: aut sic attrahit
a vacuo sicut aqua attrahit in instrō qb̄ arabi
ce vocat azarach: ⁊ ē instrm̄ cōpositū ex dua/
bus cānis quaz vna est alia valde lōgioz ⁊ cō
iungunt inuicē in angulo ⁊ minoz ponit i vase
pleno aq̄: deide posito oze ad aliā attrahit aer
⁊ seqt aqua: ⁊ post cū dimittit aqua ꝓ se seqt
aut 3°. fit attrac°. a calido sicut i lāpade lichinū
attrahit oleū Be 2°. pte dicit ꝙ hec attrac°.
q̄ fit a calido apꝺ certificātes. i. pꝺos reducit
advacuū. nā cū ps olei q̄ in lichinio ꝛtinet le/
uigata ascendit alia mouet ad locū prime ne

UVA. BHSC. IyR_045_1

detur vacuū. Dicit de tertia parte q̄ ex his seq̄t q̄ cū virtus attractiua habuerit auxiliuz calitatis attractio erit fortior qz ibi due cause coniungent. Nō. primo attractionē fieri a vacuo itelligit hoc mō q̄ attrahit aliquid ne detur vacuū ꝛ nō q̄ vacuuz sit quoquo modo causa attractionis. Nō. 2°. q̄ per virtutē de bemus intelligere aut specificā formā aut qualitatē occultā: iz tales nō agant nisi ut instrumentū forme substātialis. Et ꝫm hoc voluit q dam q̄ spongia que ponit in parte in aqua: et tamē implet aqua quo ad partē distantē attrahit aquā per formā specificā. Et sic̄r de attractione pāni. Dānus attrahit aquā uel vinum ꝛ sic̄r de lana. Et dicunt generaliter in talib⁹ corporib⁹ siccis spongiosis esse talē specificaz virtutē attrahēdi liqda currentia: non tū hoc fieri ratione siccitatis attrahentis. Aliq nolunt hoc fieri rōne siccitatis attrahentis. Et dicunt Auicē. hic de siccitate tacuisse dans intellige re hic per caliditatē quā noiauit. Sed hoc nō videt vez cum Auicē. attractiōez a calido re ducat ad vacuū tanq̄z nullā ponat in calido p se virtutē attractiuā Alij dicūt in talib⁹ corporibus attractionē fieri ne detur vacuū. Nā aqua condensat aerē: ꝛ ille occupat minorē locum: ꝛ sequit aqua ne detur vacuū: ꝛ sic ꝓñr uel alio mō q̄ aer fugit ab aqua tanq̄z a ꝓtrario motu veloci ꝛ insequit aqua ne det vacuū

Ad si dicat q̄ spongiā sup aquā suspensaz expertū est nō tū tangentē aquā tandē inueni ri plenā aqua. Dicūt aliqui hoc esse argumentū probās q̄ attractio fit ibi a forma specifica: sed nō est dubiū q̄ ꝓtiª fit vapoꝛ ab aqua eleuatio qui in spongia remanētes possunt in aquā cōuerti: ꝛ multis alijs modis si cōsideras hoc saluari potest. In attractione autē ouarum virgulaꝛ auelane causa est occulta ꝓprietas que tamē debilis est: ꝛ in siccis virgulis nō reperitur. Sed in parte ista dubitat: qz videt q̄ nulla attractio fit a vacuo per hoc q̄ attractio est quid positiuū: g̃ habet causam efficientē positiuā: sed vacuū nō est huiusmodi cum nō sit nec possit eē naturalit. Ad si dicatur ut supra vacuū nō esse causam: iz tamen corpus moueri ne det vacuū tū stat argumentum: quia in casu nulla est ibi cā positiua efficiens talis motus: g̃ talis motꝰ nō debet esse ut verbi gr̃a qñ aqua instrumentū sequit in istrumento supra noiato ascendēdo in ꝑma cānula

Hic dicit cōiter ab oibus q̄ in oib⁹ corporibus sublunarib⁹ est quedā qualitas q̄ possūt moueri probibēdo vacuū ut vnūquodq̄ istoꝛ corpoꝛ sublunariū appetere vnde quaq̄ cōtiguari cū alio corpore ad saluandā contiguitatem ꝛ ordinē vniuersi siue illa qualitas sit cōnata siue a superceleſtib⁹ influxa: ꝛ hāc dicit causam positiuā hui⁹ motus ne detur vacuum

Cōtra primo sequit hūc motū esse impulsionem nō attractionē. Secūdo sequeret ꝛ oī tali motu qui fit simpl'r ne detur vacuū contra naturalē specificā inclinationē ei⁹ q̄d mouetur sicut aque sursuz ignis deorsum qualitatem illam motiuā ne det vacuū esse fortiorē p tūc ad illū motū faciendū q̄z sit specialis qualitas: utputa grauitas ad resistendū. Et patet ꝓña quia in tali motu est resistētia ut ad experientiā videm⁹ q̄ aqua in cipho cū fundo superiori resistit trahēti cipbū sursum: sed nō fit talis motus vbi est resistentia nisi virtute actiua dominātē: g̃ ad talē motū faciendū oportet illam qualitatē motiuā ne detur vacuum dñari speciali qualitati eius: q̄d mouet: sed hoc ꝓñs est falsum: quia tūc in tractu aq̄ sursum ne det vacuū nullus esset labor. Nec difficile trahemus multā aqua simul ne detur vacuū q̄z pauca q̄d est contra experientiā. Et ꝓña patet per hoc q̄ cum illi motus fiant a ꝑncipio intrinseco dominātē resistētie. virtus quantumcūq̄ modica posset tales motus facere et in multa aqua esset equalis ꝓportio virtutis mouentis ad resistentiā sicut in pauca ut patet intelligenti: neq̄ etiā possemus assignare causaz quare magis aqua q̄z lapis sequit ne det vacuū cū etiā in lapide sit tale principiū motiuū quod in tēpore vicit suam grauitatē. Propter hec et multa silia credo q̄ in motu aque sursum supp suam sperā ne det vacuū intrinsecū principiū in aqua nullū ē q̄d sit effectiuū illi⁹ mot⁹ vl q̄d ad illū motū inclinet. Sed dico illū motū eē a princi°. extrinseco mouēte corp⁹ ꝓtiguū ꝛ appetitū quē hūt corpora ad ꝓtiguationē uel ꝓtinuationē vndequaq̄ eē p accñs cāz illi⁹ mot⁹ directe sicut si ferrū p collā alliget ligno ꝛ trahat lignū sursū ꝛ ferrū seq̄t nō ē dubiū q̄ viscositas cole ꝛ tenacitas nō est cā efficiēs p se illū motū ferri nec appetit⁹ quē hūt ptes ferri ad ꝓtinuitatē adinuicē ē efficiēs illū motū: iz ego q̄ trabo ꝛ p accñs illi appetitus sunt cole nō g̃ ferrū a ꝑncipio intrinseco mouet: iz tñ aliquis appetit⁹ ei⁹ est cā accñtaliter isti⁹ mot⁹: et iō dico istos mot⁹ esse simpl'r violētes ꝛ eē rere attractōes q̄ sunt a corpore uel virtute mouēte illud ꝑmū q̄d alia sequūt Nō. vltero q̄ i lucerna ꝛ silib⁹ attractiōib⁹ ꝓsideram⁹ duplicia motu vnū motū ē ps calefacta leuigata q̄ sui leuitate ascēdit sursuz: ꝛ hoc nō ꝓpte oī attrahi ali⁹ mot⁹ est partē nō leuigate q̄ seq̄t ad locū in quo recedit pars leuigata: ꝛ ista mouetur ne detur vacuuz ꝛ dicitur ꝓpte attrahi

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nō. vlteri⁹ q̄ dolor si sit causa attractionis hoc est per accidēs: quia nā trāsmittit ꝛ calefacit mēbrū: ꝛ mēbrum calefactū attrahit a p̄n cipio tū pot⁹ est cā impulsionis q̄ attractiōis Ad si dicat q̄ siccitas est cā attractionis: quia cerebrū siccū facile replet: ut p̄ma tertij. Negat ꝓpa cū eadē multitudo vapor veniēs ad cerebrū naturali siccū erit sibi disconueniens que nō est disconueniēs cerebro naturaliter humido nel tpato. Ultimo cōsidera q̄ cum coniūgant necessitas vacui: ꝛ calor ꝛ virt⁹ fortior sit attractio. Sed hec Auicēna reliquit tanq̄ notum.

Expulsiua uero.

Nunc determinat de istis qualitatib⁹ incōparatione ad expulsiuā. Et cōparādo expulsiuā quibusdā virtutib⁹ in indigētia siccitatis. Et diuidit in tres. p̄mo ponit vnā conclusionem. 2⁹ ponit vnā rōnez ad ipsam probandaz 3⁹ ponit aliā. ibi 2⁹ Nō indiget. ibi 3⁹ Et adhuc Dicit de p̄ma parte q̄ expulsiua min⁹ idiget siccitate q̄z attractiua ꝛ retētiua Be 2⁹ parte dicit hanc rationē expulsiua nō indiget cōtractiōe retētiue: nec indiget inseparabilitate obiecti ꝛ constitutiōe organi ꝛ circūdati one obiecti ꝛ retētione ei⁹ tanto tpe donec aliarum partiū attractio perueniat ad ipsuz gb⁹ indiget attractiua: g̃ min⁹ indiget expulsiua siccitate q̄z retētiua uel attractiua tenet ꝓpa per hoc quia si siccitas est necessaria istaz virtutū opationib⁹ maxie ꝓpter istas dispositiōes est necessaria. Be tertia parte vult hāc rationē Expulsiua nō indiget quiete sui organi ꝛz motā ꝛ inspissatione pauca tāta. s. quanta sufficit ad tenendū partes instrumēti ſm figurā bonā expulsionis ita q̄ nō indiget tenere suū instrumentū quietū tēpore lōgo sicut retētiua. Nec tpe pauco sicut attractiua: g̃ minus indiget siccitate: quia ꝓpter quietē maxime videt siccitas necessaria. Circa partē vo p̄mo q̄ licet plus debeat instrumentū cōstringi in expulsione q̄z in data retētione: tamē quia cōstrictio q̄ est in retētiōe fit cū quiete rō pluri indiget siccitate. Cū ergo dicit q̄ expulsiua non indiget cōstrictiōe retētiue nō itelligit q̄ nō indigeat tanta instrictiōe: sed nō indiget ea ita circumstantioza cū quiete sicut retētiua. Nō. 2⁹ ut supra dicit in attractiōe cōcurrere attractionem partis contrabētis: ꝛ quietē obiecti contenti in cōcauitate attrahentis que vocat hic ab Auicē. inseparabilitas ꝛ quietē partis p̄o ris circūdātis obiectū donec pueniat ad ipsā attractio partis alteri⁹. Et hec oīa indigēt fitione etiā siccitate que oīa Auicē. tetigit in littera. Expulsiua vo nō indiget huiusmodi quietibus: ut patet si habuerim⁹ vnū corpus oblōgum ad modū intestini plenū in expulsione cōtenti in eo nō indigem⁹ nisi conti⁹ constrictiōe incipiēdo ab vno exēplo trāseundo vsus aliō.

Nō. 3⁹ q̄ licet expulsiua virt⁹ iuuet aliqua būiditate ut sumit ab ysaac libro eltōz. Et a Johānitio: ꝛ ab Auicē. 1z⁹ tertij: ꝛ experiētia docet tamē ad ei⁹ operationē requirit aliqua lis siccitas: ꝛ nō qualitercūq̄ intenderet humiditas fieret expulsio fortior. Dis enim imoderata discrasia deicit actum ꝓprie virtutis.

Nō. 4⁹ q̄ licet expulsiua videat ex dictis indigere humiditate tamē magis videt idigere caliditate quā alia qualitate ex quo magis motu indiget ꝛc.

Que autem plus.

Nunc Auicē. determinat de istis qualitatibus cōparatione ad digestiuaz: ꝛ cōparat digestiuā alijs virtutib⁹ quo ad indigentiaz alicuius de istis qualitatib⁹. Et diuidit in duas partes. Primo ponit intentionē probādo. 2⁹ respondet cuidā dubio ibi. Neq̄ potest aliqs

In parte prima duas intēdit conclusiones Prima est digestiua virtus plus indiget caliditate istis alijs: ꝛ intelligo de digestiua cōi. Patet per experientiā ꝛ ꝓpter fortitudinē motuum qui a digestiua fiūt. Secūda cōclusio digestiua nō indiget siccitate tanq̄ instrumēto sibi subordinato ad opationez. Probat digestiua indiget illa qualitate que facit nutriēs liquidū ꝛ aptū ad penetrandū per foramina et ad recipiēdas figuras mēbroꝝ in que cōuerti debet ꝛ nō cōtrario: sed huiusmodi instm est humiditas ꝛ siccitas est impeditiua ergo ꝛc.

Nō. tū q̄ littera pro 2⁹ ꝓclusione possit aliter introduci videlicet nō q̄ dicat digestiuam absolute nō indigere siccitate: sed q̄ digestiua nō indiget siccitate ad eliquandū nutrimentū nec ad faciendū penetrare: nec ad figuras capiendas cum hoc tamē stat q̄ indiget siccitate propter dare humido digerendo cōplexionez conuenientē: ꝛ propter ingrossare: ꝛ propter multa alia: ꝛ ista mihi plus placet. Nō. primo q̄ hec dicta oīno sunt vera de digestiua cōmuni. Nam ꝓpria digestiua ingrossat ꝛ inspissat: ut supra dictū est. Nec facit nutrimentū liquidum: uel ad ꝓpter penetrandū in foramina ꝓparatū. Nō. 2⁹ q̄ licz frigiditas multotiens effectiue cōcurrit ad complendū dispositiones rei gñate p digestionē: ipsa tū nō effectiue ꝓcurrit ad digestionē ut virga cū gñat pinguedo per viam digestionis a calido: cum ipsius coagulatio est a frigore: ꝛ ita rostra pili

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝛ vngues ꝛ multa talia: requirit tñ caliditas
tpata ad digerendū: ꝛ iō p accñs ꝯcurrit fri/
gus. ℳō.3.ꝙ ad digestionē cōez maioꝛ re/
quiritur caliditas q̄z ad attractionē uel expul
sionē aut retentionē. Jn lienteria enim a frigoꝛe
cāta caloꝛ sufficit p attractiōe ꝛ expulsione et
nō p digestione. Silr aliqñ sufficit p retentōe
ꝛ nō p digestione. Be ppria aūt nō sic mani/
festū est: sed tñ ꝓportionabiliter est putanduz:
lz g̃ mediāte eodē caloꝛe mēbruz attrahat et
digerat tñ maioꝛ mēsura caloris requirit ad
debite digerendū q̄z ad ita attrahendū: ꝛ hoc
voluit ℳuicen. ℳō.4.ꝙ digestiua stomaci
iuuat sicco p accñs duob⁹ modis. Unus ē qꝛ
cōsumit hūiditates flegmaticas in stomacho
babūdantes q̄ digestionē impediūt. Et alio mō
quia sicca iuuāt ꝛ constringūt partes stomaci
adinuicē magis que magis iūcte meli⁹ digerūt
Et hoc voluit ℳuicē. iz⁹ tertij ꝙ digestiua in
natur calidis ꝛ siccis: nō tñ ꝙ siccitas sit istru
mentū digestiue virtut̄ in operādo. Et ad hūc
sensum dixit ℳuicē. hic ꝙ digestiua nō indiget
siccitate. Jngrossatio aūt que fit in digerēdo
sufficiēter a calido. Et si aliqua reperiat digē
stio in nobis ꝓportionata assationi: in ipsa tñ
operat virt⁹ mediāte hūido: sed remissiori q̄z
in alijs veris digestionib⁹. ꝛ sm hoc virt⁹ dige
stiua indiget hūiditate in ppio subiecto ꝛ i ob
iecto circa qd̄ operat idiget illa ut vtat ea ad
inducendā cōplexionē mediā inter humidita
tem ꝛ siccitatē ꝛ ut p illā mā fit p̄parata suos
motus ꝛ impssiones retinere siccitatē aūt non
indiget ad ista sed ut sit hūiditas ꝓportio fini
tētio: lz aliq dicāt hic ut supra dr ℳuicē. lo/
qui de digestione coi que fit hūido ut in stoma
cho ꝛ in epate: sed qñq maioꝛi ut in pueritia
uel flegmatico: qñq ab oꝛi ut in senectute uel
colerico. Et istas dicūt nō ppꝛie esse opteses
sed cōparatiue tm̄. Ex quib⁹ patet solutio quo
rundā dubioꝝ hic moueri solitoꝝ vtrū aliqua
digestio fiat a frigido. vtrū digestiua vtat sicci
tate. vtrū maioꝛi indigeat caliditate digestiua
uel attractiua ꝛ multoꝝ similiū. Et si que/
ratur que virt⁹ indigeat pluri caloꝛe uel dige/
stiua uel nutritiua. ℜespōdet cōiter ꝙ di/
gestiua cōis pluri caloꝛe indiget q̄z ppꝛia uel
nutritio ita ꝙ lz coꝛ sanū mediāte eodē caloꝛe
faciat digestionē cōez ꝛ ppꝛiā tñ cū aliq̄to gra
du caloris sufficit facē ppꝛiā cū q̄to nō sufficit
facere cōez. Sz digestiua ppꝛia itez caloꝛe mi/
noꝛi indiget q̄z ppꝛia nutritiua: ut quidā dicūt
ℳam si per remissionē caloris vtriusq̄ virtut̄
operatio debet impediri oportet ꝙ ipedit nu/
tritio non impedita digestione ut assi'latio uel
unio: sz nō pōt ipediri digestio qn ipediat nu
tritio. Ego aūt credo ꝙ hec rō nō probat.
ℳam q̄uis impediat nutritio impedita ppꝛia
digestiōe pōt dici ꝙ hoc est qꝛ obiectū nō ē cō
uenient̄ p̄paratū: nō quia virtus nutritiua tm̄
debilitata sit ꝙ nō sufficeret in ppꝛiā operationē
respectu conueniētis obiecti.

ℳeq̄ potest.

ℜemouet dubitationē dicēs ꝙ nō pōt alic⁹
quis dicere ꝯ ea que statim dicta sunt ꝙ si hu/
miditas iuuaret in digerendo: tūc seq̄t ꝙ pue
ri possent digerere res duras sicut iuuenes vt
melius q̄ est falsuz. Et patet ꝯña p hoc ꝙ in
caloꝛe sunt equales: sed humiditatē hūt pueri
maioꝛē g̃ hūt foꝛtioꝛē virtutē digestiuā. Et p
cōsequēs res duras p̄nt magis digerē ℜe
spondet eni ꝙ hoc nō accidit pueris nō posse
res duras digerē iuuenib⁹ potentib⁹ ppter vir
tutis digestiue debilitate: sz ppterea ꝙ res du
re hūt homogeneitatē cū iuuenib⁹ q̄ sunt duri
respectu pueroꝝ ꝛ nō hūt homogeneitatē cuz
pueris q̄ sunt valde hūidi. Et iō virtutes di/
gestiue pueroꝝ nō operant conuenīēter in rē
siccā ꝛ sue retētiue nō hñ recipiūt illā: sed cito
expellūt ipsum expulsiue. Sed illud siccū ē cō
ueniēs cōplexionib⁹ iuuenū. ꝛ iō digerit ꝛ re
tinet. Circa partē nō. ꝙ homogeneitas in/
telligit silitudo in cōplexiōe actuali q̄ sola nō
est sufficiēs cā facilitat̄ digestionis. nā videm⁹
ꝙ ouis q̄ est hūida digerit paleas siccas quas
nō digerit serpens uel leo uel ancipiter q̄ sunt
aialia siccioꝛa: ꝛ eꝯ illa digerunt carnes quas
nō digerit ouis. ℜequirit g̃ etiā occulta ꝓpe
tas currēs inter nutrimentū ꝛ nutritū ꝛ dige/
rens ꝛ digerendū que facit digerendū aptum
pati a digerēte. ℳō. ꝙ hūiditas facit obie
ctū passibili⁹ q̄z siccitas ut oēs ꝯcedūt ꝛ docꝫ
experientia ꝛ p̄cipue passionū q̄ regrunt in di
gestione. Ex quo sequit ꝙ alijs parib⁹ hu
mida sunt facili⁹ digestibilia q̄z sicca. Et istud
colligi pōt in cōmento illi⁹ affoꝛismi. Facilius
est repleri potu q̄z cibo. Et ex istis apparet
ꝙ nō sequit hoc nutrimentū habet maioꝛē ho
mogeneitatē cū isto coꝛpoꝛe: g̃ est facili⁹ dige/
stibile nisi ponant alia paria. nā stat ꝙ nō cur
rat iter ea ita conueniēs ppꝛietas occulta uel
ꝙ rōne siccitatis multoplus resistit q̄z rōne ho
mogeneitat̄ fiat facile digestibile. ℙueri g̃ nō
digerūt res duras sed molles: qꝛ in mollibus
homogeneitas ꝛ p̄petas equalis ꝛ maioꝛ pas
sibilitas ex parte hūiditat̄. Juuenes aūt ma/
gis digerūt duras q̄z molles: sz tñ possunt di/
gerere duras ꝛ nō pueri. ꝛ rō quia licet dure
res habeāt cogeneitatē qd̄ nō hūt molles: tñ
ex parte maioris humiditat̄ sunt molles tāto

UVA. BHSC. IyR_045_1

ex parte maioris humiditatis sunt molles: tã/
to magis passibiles. Et ex hoc fundamẽto cõ
prehẽdẽ potes quare senes melꝰ digerũt res
molles q̃ duras: ꝛ sunt mollis nutrimenti.
Utrũ iuuenes hñt virtutẽ digestiuã fortio
rem pueris. Et arguit ꝙ sic. ꝓmo qꝛ melꝰ di/
gerũt dura ꝛ equalit humida. ut 6ᵒ de accũti.
Secũdo qꝛ habẽt cõplexionẽ tpataz: ꝺ 2ᵒ
modo: ꝛ tpatuz sequit fortitudo Tertio qꝛ
calor est acutior ꝛ magis absolutus ab humi/
do suffocante. Quarto quia plus simul di/
gerũt cũ plus in vna cibatõe recipiãt Quin
to quia melꝰ restaurãt ꝛ perfectꝰ cũ restaura
rent proportionatũ sibi qui sunt perfectiores
ꝛ melius operant. Sexto qꝛ pueroꝝ natu/
ra in digerẽdis cibis nõdũ est firma ut 3ᵒ affo
rismoꝝ cõmẽto 26ᵒ Jn oppositiũ arguitur
ꝑiᵒ quia nãles actus pueri sunt fortiores 6ᵒ
de regimine sanitatꝫ. Scꝺo qꝛ plus habent
de humiditate q̃ iuuat ad digestionẽ alijs pari
bus. Tertio quia digestio eoꝝ seruit cõple
te nutritiue ꝛ augmẽtatiue sz iuuenũ nõ nisi nu
tritiue. Quarto quia citius digerũt cũ plu/
ries comedere possint in tpe equali digerẽdo.
Quinto quia digestio in pueris est melioꝛ q̃
esse potest in plibus horis supᵃ caᵒ de etatibus
Jn dubio est rñsio antiqua Johãnis de scã
Sophia ꝙ digestionẽ eẽ pfectiorẽ põt intelli/
gi dupliꝛ: uel quia citioꝛ ꝛ velocioꝛ aut qꝛ pfe/
ctius ꝛ melius est genitũ p illã digestionẽ. Jtẽ
genitũ perfectius põt dupliꝛ dici uel absolute:
uel cõparatione ad vite durationẽ Tũc po
nit tres cõclusiones. Prima pueroꝝ digestio
ẽ velocioꝛ respectu obiecti sibi ꝓportionati q̃
iuuenũ: pbaᵗ quia digestio ꝓportionat nutri/
tioni ꝛ resolutioni que sunt velociores in ꝓue
ro q̃ in iuene: ut i cõmẽto affoꝛismi. Qui cre
scũt plurimũ hñt calorez ꝛc. Et quia pluries
sine uocamento comedũt. Secũda cõclu
sio digõ pueroꝝ est perfectioꝛ digestione iuue/
nũ rõne geniti p digestionẽ cõparatione ha/
bita ad vite p durationẽ. pz qꝛ bũidũ pueroꝝ
ẽ aptiꝰ p vite ꝓdurationẽz Tertia ꝛclusio di
gestio iuuenũ ẽ absolute pfectioꝛ digestiõe pu/
eroꝝ. Patet quia genitũ p talẽ digestionẽ est
absolute perfectiꝰ cũ pfectiores possint opatio
nes. Et ꝼm hoc patet argumentoꝝ solutio: et
cũ hac põne plimi moderni transeũt Anto
nius autẽ de parma voluit ꝙ in digõne ꝛsidera
mus eliquationẽ ꝛ operationẽ que ꝓprie ẽ
digestio qꝛ pmixtio ꝛ tpatio humidi cuz sicco
quo ad primũ dixit fortiorẽ eẽ iuuenũ digesti/
nam: ꝛ iõ res duras meliꝰ digerere. Quo ad
secundũ dixit vnam non esse alia fortiorẽ. Sz
si conũgas vtriusq̃ positõis dicta solutio erit
facilor. Et ex hoc.

Hic Aui. epilogat circa dcã ꝛ pz ꝛsiderãꝺ
Capitulum de seruitutibus vitalibꝰ aialibꝰ

Jrtutes autem

aiales ꝛc. Post determi/
nationẽ de virtutibꝰ nãlibus
determinat de aialibꝰ. Et di
uidit pñs capm in duas par
tes. Ponit ꝓmo vnã notificationẽ de virtute
aiali. 2ᵒ illã explanat ibi. Nos aũt hãc. Prima
in duas. ꝓmo ponit notificationez. 2ᵒ docet q̃/
daz aie accũtia ad istã virtutẽ reduci ibi: Qui
bus etiã. Dicit primo ꝙ medici p virtutem
aialem volũt intelligi illam virtutẽ que cũ fue
rit recepta in mẽbris ꝑparabit ea ad recipien
dum virtutẽ sensus ꝛ motus ꝛ operatõis vite
Primo notandũ ꝙ virtutes nãles ea rõne
qua nãles conueniũt oĩbus aiatis siue sint aia
lia siue nõ: ꝛ ideo dicũtur cõiores vitalibus ꝛ
iõ de illis priꝰ Auicᵉ. determinauit. Nõ. 2ᵒ
ꝙ virtus põt dici aialis aut quia est virtꝰ aie:
ꝛ sic digestiua ꝛ oẽs virtutes de quibus in ista
doctrina determinat sunt aiales. 2ᵒ mõ dicit
virtus aialis: virtus aie opatiua cognoscẽdo
uel mediãte cognitione. Et isto mõ solũ virtꝰ
cognoscitiua uel motiua volũtarie dicit aialis
3ᵒ mõ dicit aliqua virtus aialis: quia solum in
corpore aialis reperta: ꝛ isto mõ vitalis ꝛ aia
lis imediate ante dicte sunt aiales. 4ᵒ sumitur
aialis ꝓprie ꝑ virtute in solis aialibꝰ reperta
que ꝑparat ad receptionẽ virtutꝫ sensibilis mo
tiue ꝛ isto modo sumit hic ꝛ hec virtus est il/
la quã medici vitalẽ vocant ex quo patet sen/
sus rubrice ꝛ sigtio istius termini in ꝓncipio
capli. Nõ. 3ᵒ ꝙ per operatiões vite quidaz
intelligũt vlr oẽs operatiões in uiuente reper
tas que sine vitali virtute fieri nõ pñt. Alij di
cũt intelligi opationes ꝓprias vitali sicut spi/
ritũ generare pulsare: ꝛ aiam in subiecto con/
seruare. Sensus g̃ erit aut quia virtus vitalis
ꝓparat ad oẽs opationes viuẽtis aut qꝛ ꝑ/
parat ad oẽs opationes ꝓprias vitali virtuti:
ꝛ vtrũq̃ est verꝫ. Nõ. 4ᵒ ꝙ virtus vitalis ꝺ
se est ꝑparatiua ad recipiendã virtutẽ sensus
ꝛ motus: sed qũq̃ mẽbrũ ad qꝺ venit non est
sufficiẽs ad recipiendũ banc ꝓparationẽ. ꝛ
iõ nõ oportet ꝙ oẽ mẽbrum in quo recipit hec
virtus sit ꝓparatũ ad virtutẽ sensus ꝛ motꝰ
recipiendum ut ossa ꝛ cartilagines ꝛ filia. Et
iõ in notificatione vitalis virtutꝫ intelligendũ
est ꝙ sit ꝑ se ꝑparatiua nõ tñ ꝙ vbiq̃ ꝑparet.
Nõ. 5ᵒ ꝙ in quocũq̃ mẽbro recipit hec vir
tus vitalis saltẽ aliquã operationẽ vitalez re/
perimus ꝛ si nõ oẽm: ut verbi gra: operationẽ

UVA. BHSC. IyR_045_1

qđ eſt aiaz in mã conſeruare: ⁊ ſic in oſſe i oi alio mẽbzo talis operatio inuenit: ſed opera/tionẽ que eſt ſpũz generare uel pulſare nõ oz in oi tali mẽbzo vitalẽ virtutẽ babẽte reperire

Nam cũ ſit aliqua virtus vitalis ꝓpria et aliqua coĩs ſicut dixim⁹ ſupza de nãli in illis mẽbzis eſt virtus generãdi ſpm̃ ⁊ pulſandi q̃ tm̃ pzopziã babent. Jtẽ attende ꝙ per vir/tutem vitalẽ intelligim⁹ hic nõ aiam ſed qua/litatiuũ quoddã pzincipiũ quo aia bas ope/rationes operatur.

Quibus etiam.

Dicit ꝙ medici admiſcẽt.i.attribuunt iſtis virtutib⁹ aialibus motiones que fiunt in ira ⁊ timoze. Et cauſa eſt quia in iſtis reperit dila/tatio ⁊ cõſtrictio que ſunt motus ſpũs ꝓpara ti.i.ſeruiẽtes tanq̃ pzopziũ inſtrumentũ huic vitali virtuti. Nõ.ꝑmo ꝙ in ira ⁊ timoze ⁊ gaudio ⁊ ſilib⁹ cõſideram⁹ duo.ſ. vnũ quod ẽ ipſa paſſio appetitus que eſt inclinatio ad ꝓſe quendũ uel fugiendũ uel nõ recipiẽdũ uel nõ perſiſtendũ. Et cõſideram⁹ etiã motus quoſ/dam cozpozeos ut cozdis pulſum ⁊ arteriarũ ⁊ ſpũs motus nũc ad extra nũc ad itra. Quo ergo ad primũ iſte paſſiones ſunt ꝓprie virtu/ti aiali cognoſcitiue quo ad ſecundũ ſunt per/tinentes ad virtutẽ vitalẽ. Et ideo Auic. di/xit timozis ⁊ ire motiones ⁊ nõ dixit timozez ⁊ iram. Quod ſi dicaſ quid eſt qđ mouet ſpi/ritũ intus ⁊ extra. Dicunt coĩter ꝙ eſt pzo pzia foꝛma ſua que eſt naturaliꝛ ſubozdinata vi tali virtuti ⁊ etiã aiali. Et mouet ꝓpzionali ter ad paſſionẽ que eſt in virtute aiali ut in ti/moze verſus inteſtina ⁊ femoza. In verecũdia ad faciẽ. In ira circa coz ad extra ⁊ ad intra diuerſimode. Alij dicũt ꝙ cerebzũ habens talem paſſionẽ itroducit in ſpũs qualitates ꝓ quas ſic mouẽt. Sed pzima reſpõſio mihi vi/detur. Nõ.2ꝰ ꝙ ſpũs in ira dilataꝛ ⁊ ꝯſtri gitur: quia quandoq̃ expandit ad extra: q̃nq̃ trahit ad intra ⁊ nõ ſolũ ſpũs ſed coz ⁊ arte/rie mouenꝛ: ut bz videri in de pulſib⁹ 2ꝰ huiuſ q mot⁹ fiũt a vitali virtute ſine dubio ꝓ quãto eſt quo ad quid aiali ſubozdinata.

Nos autem hanc.

Declarat dictã notificationẽ vitalis virtuꝫ Et diuidit in duas. ꝑmo ponit pzeambula. 2ꝰ notificat ibi. Et hic quidẽ Pzeambula ſũt duo. Pzimũ eſt ꝙ quẽadmoduꝫ ex ſpiſſitudie humoꝛ.i. ex parte groſſa ⁊ cozpulẽta bũoꝛuꝫ ſm aliquã cõplexionẽ.i. acquirẽte aliquaz de terminatã cõplexionẽ generaꝛ mẽbzuꝫ in ꝑn/cipio generationis aut pars mẽbzi in nutritio ne ita exvapoꝛib⁹ ſanguinis ⁊ ſubtili parte hu moꝛũm generaꝛ ſpũs. Secundũ eſt ꝙ quẽ/admodũ apud medicos epar eſt pzincipiũ pa me generatõis.ſ. ſanguinis ⁊ humoꝛ: ita coꝛ eſt pzincipiũ ſecũde.ſ. ſpũuz Ubi notandũ ꝙ hec preambula fuerũt neceſſaria ut notifica retur nobis ꝑncipale inſtrumentuꝫ huius vir tutis qđ eſt ſpũs ⁊ ꝑncipale eius ꝑncipiũ: pu ta coꝛ. Nam virtutẽ cognoſcim⁹ ꝑ operatões que fiũt ab his duob⁹ pzincipijs. Nõ.2ꝰ ꝙ notificat ſpũm ex parte agẽtis qđ eſt coꝛ ⁊ ex parte materie que eſt vapoꝛ ſanguinis tpatus ⁊ ex parte foꝛme cũ dixit ſm aliquã cõplexio nem. Nam nõ oĩs cõplexio eſſet cõueniẽs ad eſſe ſpũs: ⁊ ita intelligaꝛ de mõ ſubſtantie ꝙ ꝑ portionabiliter notificauit mẽbza ex parte ma terie que eſt pars cozpulẽta ⁊ foꝛme cũ dixit ſm aliquã cõplexionẽ. Efficiẽs autẽ mẽbzuꝫ eſt virtus generatiua de qua ſupza dictũ eſt: z dedit nobis intelligi ꝙ ex eadẽ mã generaꝛ mẽbza ⁊ nutriunꝛ cũ dixit ꝙ ex parte cozpulẽ ta humoꝛ generaꝛ mẽbzuꝫ intelligẽdo i actu generatiue: aut pars mẽbzi in actu nutritiue.

Nõ.3ꝰ ꝙ ſpũs eſt illud quo ꝑncipaliter vi uimus: ⁊ cozpulentũ ẽ illud quo nutrimur mõ ſpũs reſpectu cozpulẽti quo nutrimur eſt cali dus ⁊ humidus. Et ideo dixit ad hũc ſenſuꝫ damaſcenus vivim⁹ calido ⁊ humido ⁊ nutri mur frigido ⁊ ſicco. Nõ.4ꝰ ꝙ ſpũs vitalis reſpectu cutis eſt calidus ⁊ humid⁹: reſpectu aũt fumoꝛ ⁊ vapoꝛ eſt tpatus ad iuſticiã. Ex reſpectu ſpũs aialis ⁊ nãlis eſt calidus ⁊ ſic⁹ Et ad bosvarios ſenſus ſunt gloſande aucto ritates que ꝯ hoc ſanare videntur.

Et hic quidem.

Ponit ſnĩe declarationẽ dicẽdo ꝑmo ꝙ hec virtus ꝓparat aiali. 2ꝰ ꝓbat ꝙ hec virtus pre parat nãli ⁊ nõnãlis vitali ibi. Et preparãs.

3ꝰ ꝓbat ꝙ motiones ire ⁊c. ſunt ad hanc vir tutẽ reducẽde ibi: Et quia ira. Pzima i duas ꝑmo ſnĩam declarat. 2ꝰ ꝓbat ꝙ virtus vitalis pzeparat aiali: ibi 2ª. Virtutis equidẽ. Di cit pzimo ꝙ hic ſpũs qui a coꝛde generaꝛ cuꝫ peruenit ſm cõplexionẽ quã debet habere pre paraꝛ ad recipiendũ hanc virtutẽ. ſ. vitalẽ: de inde ille ſpũs veniẽs ad alia mẽbza ꝓparat ea ad oẽs alias virtues aie recipiẽdas: ⁊ ꝑ hũc modũ virtus vitalis ꝓparat ad aialez: ⁊ hãc ſnĩam nõ ꝓbat ſed vult ꝙ experiẽtia ſit nobis magiſtra ꝙ ſpũs a coꝛde veniẽs ad mẽbza cõ ſeruat in eis vitã cũ ꝓhibito influxu coꝛdis mẽ bza coꝛrũpanꝛ: ⁊ precipue influxu qui eſt ſpũs tranſmiſſionẽ. Ubi nõ. ꝙ ſpũs ille ad hoc ut habeat virtutẽ vitalẽ requirit ꝙ habeat de bitã cõplexionẽ. Et ideo Auic. dixit cum ſm

UVA. BHSC. IyR_045_1

cõplexionẽ ꝓuenit quã debet habere. Nõ. 2.ꝙ ex hoc videt Aui. inuere hãc virtutez in ſpũ eſſe aliud a tẽperamẽto ſuo cum dicat ꝙ per debitã cõplexionẽ ꝓparat ad hãc virtutem recipiendã Nõ. 3.ꝙ ſpũs ꝓparat mẽbra ad alias virtutes recipiendas hoc mõ: qz dat eis diſpoſitionẽ ſine qua etiaz ſi aduenret ſpũs aialis uel nãlis mẽbruz: tñ talẽ virtutem ab illis ſpiritib⁹ recipe nõ poſſet. Nõ. 4.ꝙ hic ſpũs q̃uis ꝓparet mẽbra ad tales virtutes recipiẽdas: tñ etiã effectiue ꝓcurrit ad oĩa opera mẽbri: ideo effectiue z diſpoſitiue ad oẽs opationes alias ꝓcurrit Nõ. 5.ꝙ alio modo dicunt iſte virtutes in ſpũ eſſe z in mẽbruna in ſpũ ſunt virtualiter quia ſpũs poteſt talẽ virtutẽ facere in mẽbro ſicut lumẽ habet virtualiter caliditatẽ. Sed in mẽbro ſunt formaliter quia mẽbruz ꝓprie eſt illud qd̃ informatur tali qualitatiuo principio p qd̃ aia põt in tales uel in tales operationes.

Virtuti equidem.

Probat ꝙ virtus vitalis ꝓparat aiali. Et diuidit in duas ſm ꝙ duas ponit rõnes ibi 2ª Ideoqz. Prima rõ virtutes aiales nõ recipiunt in ſpũ uel in mẽbro niſi poſtq̃ virt⁹ vitalis fuerit in eis recepta g̃ preſupponũt vitalez tanq̃ ad ipſas ꝓparãtez. Aſſumptũ relinqt tanq̃ notum. Nã impoſſibile eſt mẽbrũ ſentire z moueri niſi viuat. g̃ impoſſibile eſt homie virtutem ſentiendi z mouendi niſi habeat virtutem vitalẽ: quia ſicut operatio ad operationem: ita virtutes ad virtutem.

Ideoque.

Ponit ſecundã rationẽ inferẽdo vnũ correlariũ ibi: In mẽbro igit. Ratio eſt lz in aliquo mẽbro virtutes aiales deſtruant mẽbruz tamẽ viuit. Sed ſi virtus vitalis tollat ita ꝙ mẽbruz moriat ipſum nõ ſentit nec mouet: g̃ virtus aialis ꝓſupponit vitalẽ: ꝓña clara z mala patet quia in mẽbro ſtupido z ĩ mẽbro paralitico deficit ſenſus z motus: nõ tamẽ ſcõm actũ ſed etiã ſm habitũ uel ꝓpinquã potẽtiaz cum nõ poſſint ſentire applicato obiecto: nec moueri ꝓcipiente appetitu: z hoc uel ꝓpter malitiã ꝓprie cõplexionis mẽbri uel ꝓpter oppilationẽ inter mẽbruz z cerebrũ ex quo recipitur ſpũs aialis: z tamẽ iſta talia adhuc ſunt viua z minor de ſe eſt clara. Per mẽbruz aũt ſtupidũ ꝓprie intelligim⁹ mẽbruz ꝓprie naturaliter ſenſu tactus ſenſitiuũ qd̃ eſt hac opera tione ſenſibiliter diminutũ ꝓter nãliter: vel totaliter ab ea iſta operatio remouet. Et p paralitico intelligim⁹ mẽbruz naturaliter motu volũtario mobile hac virtute priuatũ: aut ĩ eadẽ valde notabiliter diminutũ ꝓternãliter. Et cõtingit idẽ mẽbruz ſiue ee ſtupidũ z paraliticũ z faciliter diſpoſitiones ille coniungunt.

In membro.

Infert corrolariuz ꝙ g̃ in mẽbro paralitico qd̃ ſanari debet eſt virtus que cuſtodit ei⁹ vitã. i. aie preſentiã in mã. Donec cũ remotuz fuerit impedimentũ quod ꝓhibebat ipſum ad opere ſenſus z motus recipiat virtutẽ ſenſibilem z motiuã: qz erat ꝓparatũ per vitalem: ut illã virtutẽ recipere poſſet: quia illud qd̃ ꝓhibuit nõ ꝓhibebat niſi qd̃ nõ poſſet iſtã virtutem recipere cum effectu. i. habitu cõpleto: ſed ꝓpter hoc mẽbruz nõ erit mortuũ. Circa partẽ hanc nõ. ꝓmo ꝙ licet aliqd̃ mẽbrum reperiri poſſet naturaliter diſpoſitũ ĩ quo ſit virtus vitalis z non ſit in eo aialis nec actu nec aptitudine. Et etiã poſſet reperiri aliqd̃ rõnale indiuiduũ in quo eſt virtus vitalis z non eſt aialis: virtus ſm habitũ ut in appopletico forti appoplexia ante mortẽ tñ nõ poteſt inueniri aliquod indiuiduũ totale in quo ſit virt⁹ vital⁹ z tñ nõ ſit in eo aialis virtus ſm actuz aut ſm aptitudinẽ. Et ꝓpterea nõ poſuerũt phi huic virtuti correſpõdere gradũ diſtinctũ viuentiũ

Nõ. 2.ꝙ licet dicam⁹ vitalẽ virtutẽ parare aializ nõ tñ ipſa ſola ſufficit ad faciendũ mẽbrũ habere virtutẽ aialez: ſed requirit influxus uel virtus cerebri mediante aiali ſpiritu.

Dubiũ tñ eſt cũ ſpũs vitalis ſuſcipiat hãc virtutẽ vitalẽ a corde vtrũ cor in dando hanc virtutẽ ſpũi operet mediãte vitali ſpũ: z ſi ſic tũc eſſet in ſpiritib⁹ ꝓceſſus in infinitũ. z ſi nõ tũc ſequit ꝙ in ꝓncipaliſſima opationevitalis virtutis cor nõ vteret ſpũ: cuius oppoſitũ ponũt oẽs. Hic dicit a quibuſdã primũ ſpũm repertũ in corde genitũ eſſe a virtute generatiua que eſt in ſpermate. Ego tñ credo ꝙ ſicut virtus generatiua que eſt in ſpermate non generat ſanguinẽ: ſed oportet oẽm ſanguinez ab epate generari. Itẽ ſpm̃ oportet habẽ determinatũ agẽs qd̃ eſt cor: ideo cõcedo oẽz vitalem ſpm̃ genitũ eſſe a corde mediãte ſpũ vitali. Eſt tñ dare primuz vitalem ſpm̃ in corde meo: gr̃a exẽpli: qui ſpũs genitus fuit a corde patris z ſimul cũ ſpũ gignitiuo in ſpermate emiſſus eſt z remãſit ſub forma vitalis vſq; ad cordis generationẽ z a virtute imutatiua prima ad locũ generationis cordis fuit trãſmiſſus ita ꝙ in principio cor habuit ſpm̃ ſibi appoſitũ a pr̃e genitũ: z in talib⁹ nõ ẽ incõueniẽs ꝓceſſus in infinitũ ſicut in pr̃ib⁹ iuxt̃ viã phoz.

Et preparans.

Hic ſm varias doctores vario mõ ſit text⁹

UVA. BHSC. IyR_045_1

introductio. Sed ego ponã ꝑmo expositionẽ que mihi videt deinde subdã alioꝝ expositionem. Est ꝯ ꝑmo sciendũ ꝙ quidã fuerũt dicentes ꝙ virtus nutritiua est ꝑma virtus naturaliter in corpore aialis ꝛ cuiuscũq; viuentis repta ꝛ ꝙ preter hanc virtutẽ nõ oportet ponere aliã virtutẽ vitalẽ que vitam conseruet ꝛ ꝑpter hoc ꝑparet: imo dicũt solũ hanc nutritiuã ꝑparare ꝛ dare vitã Hanc ꝯ positionẽ intẽdit Aui. destruere. Et ꝑmo narrat positionem nõ esse veraz. 2°. ꝓbat ibi. Quoniã hoc ipsum. 3°. ꝓbat ꝙ nutritiua ꝑ quãto est nutritiua nõ ꝑparat aiali virtutẽ ibi. Et si virtus. 4°. cõcludit ex dictis ibi. Restat. 5°. docet quõ vitalis ad oẽs alias ꝑparet operationes vite ibi: Deinde spũs ſm phm Dicit ꝑmo ꝙ nõ tm virtus nutritiua ꝓparãs est ad virtutẽ aialẽ ita ꝙ dicat ꝙ nulla alia virtus requirat ad viuere: sed q̃diu virtus nutriẽdi fuerit erit mẽbrũ viuũ: ꝛ qñ destruet virtꝰ nutriẽdi mẽbrũ erit mortuum ita ꝙ breuiter dicunt ꝙ preter naturalem virtutẽ in aiali non requirit ad ꝑparandũ ꝑ virtute animali nisi naturalis que est nutritiua non vere dicũt.

Quoniam hoc.

Probat cõclusionẽ per hoc ꝙ hocmet verbum qđ dictũ est supra de virtute aiali ad prohandũ ꝙ ipsa ꝑ supponit aliã virtutẽ ꝑ quam vita conseruat: possumus dicere de virtute naturali quia foztasse in aliquo mẽbro destruet eius operatio. ſ. nutritiue virtuꝫ ꝛ remanebit viuũ: ꝯ nõ est nutritiua illa per quã imediate mẽbra viuũt: ꝛ per ꝙñs est alia virtus preparans ad alias virtutes. Similiter foztasse remanebit eius operatio ꝑma nõ multũ debilitata ꝛ tm mẽbrũ tẽdit ad mortẽ ita ꝙ virtꝰ debite conseruatiua erit notabiliter debilitata et nõ nutritiua: ꝯ alia etiã est virtus ꝑ quã imediate etiã conseruat vita q̃ nutritiua. Sz tũc sunt due difficultates. Prima qm̃ in prima rõne supponit esse possibile destructã eẽ operationẽ nutritiue virtutis: ꝛ tamẽ mẽbrum viuere qđ videt falsum cũ 2°. de aia dicat ꝙ vsq; ad hoc viuũt aiata quousq; suscipiũt alimẽtũ ꝛ ꝙ vita est cõsistentia aie ꝑ alimentũ. Hic dicit ꝙ Aui. opinionẽ nõ est ipossibile mẽbrꝫ viuere ꝛ in eo destructã esse operationẽ nutritiue virtutis: vnde superꝰ in ca°. 2°. huiꝰ doctrie dixit ꝙ appositio q̃ est primꝰ actꝰ nutritiue virtutis qñq; fallit ut in egritudine que vocatur atrosia. Et nõ est dubiũ ꝙ cuz fallit appositio fallit etiaz vnio ꝛ assimilatio. Ad auctoritatẽ Aristo. respondet ꝙ vsq; ad hoc viuũt ꝛc̃. et id est nõ notabiliter viuit plus aliqđ totale viuens q̃ nutriat ꝛ suscipiat alimentũ quia nisi alimentũ susciperet non esset potẽs si est aiat ad generationẽ spũs qui est vite sustentaculũ nõ tm vult ꝙ absolute nõ potest viuere nisi nutriat vnũ aũt mẽbruz particulare foztassis notabili tpe viuet ꝛ nõ nutriet quia reciperet a corde influxũ ꝛ nõ ab epate: ꝛ sm hoc aliqui volũt ꝙ lz nõ sit possibile in aliquo totali aiali viuẽte esse vitã sine nutritione: quia nõ est nisi possit spm̃ vitalẽ regenerare cũ hic sit primus actus vitalis: ꝛ qñ hoc potest esse ibi est ꝛ mã ꝛ virtus potẽs nutrire tã in particulari membro hoc põt deficere: ꝛ cõcordant isto modo Aui. ꝛ Aristo. Secda difficultas. Mã si virtus vitalis ꝑparat nãli ꝛ nutritiue quõ est possibile ꝙ remaneat plurimũ operatio nutritiue virtutis: ꝛ tamẽ mẽbrũ tendit ad mortez. Si ꝯ tendit ad mortẽ multũ debilitat vitalis: sed debilitata virtute ꝓpaꝛãte necessario debilitatur ꝑpata ꝯ etiã multuz debilitat nutritiua

Et similis difficultas posset adduci ad probandũ ꝙ vitalis nõ ꝑparat aiali: quia tũc debilitata uitali debilitaret aialis cuius oppositum uidemꝰ in etbicis ad mortẽ tendentibꝰ et febzibus quibusdã pestilentialibꝰ in quibꝰ ifirmi sunt cum debilissima uirtute uitali ꝛ tm sentiũt ꝛ cognoscũt optime. Hic dicit a quibusdam ꝙ in quocũq; mẽbro multũ debilitat uirtus uitalis in eodẽ multũ debilitat nutritiua: ꝛ etiã aiat Dicũt 2°. ꝙ nõ est incõueniẽs uirtutẽ uitalẽ esse multũ debilitatã lz nõ sit sic in alijs Et tũc dicũt 3°. ꝙ stat in aliquo mẽbro fortes esse operationes uirtutis nutritiue ꝛ tm mẽbruz ad mortẽ tẽdere ꝑ accns: ꝓptereaq; alio mẽbro debilitat uirtus uitalis ad cuius mẽbri corruptionẽ sequit totius corruptio: ut uerbi gꝛa cordis ꝛ arteriaꝝ. Et ita dicunt de aiali uirtute ꝙ in quocũq; mẽbro est debilitutis si sit in eo aialis uirtus illa est debilis: lz tm stat in mẽbris quibusdã aialibus esse fortẽ uirtutẽ uitalẽ: lz in quibusdã aialꝰ sit valde debilis. Et per hoc ad argumentũ. Debilitatẽ tẽdit ad mortẽ ꝯ uirtus uitalis est debilis. Nego argumentũ. Nam tẽdit ad mortẽ ꝑ accns ex nocumẽto in alio mẽbro. Alij dicũt notando ꝙ licet uirtus uitalis ꝑparet aiali ꝛ nutritiue tm remissus gradus uitalis uirtutꝫ ꝓparat intẽso gradui aialis ꝛ nãlis. Et tõ stat notabiliter debilitari uirtutẽ uitalẽ nõ debilitata notabiliter aiali ꝛ nutritiua. Et sic negatur argumentũ: uirtus ꝓpaꝛãs est notabiliter debilita: ꝯ uirtꝰ ꝑparata est notabiliter debilitata. Secũdus modus exponẽdi hũc textum fuit Bini de florẽtia. Et intẽdit Auicẽ. in ista parte ꝙ nõ tm uirtꝰ nutritiua est ꝑparãs uitali

UVA. BHSC. IyR_045_1

virtuti ita ꝙ ꝯdiu nutrit membrum viuit ⁊ qñ
destruit opatio virtutis nutritiue sit mortuuz
Et hoc pbat Aui. ibi. Quoniã hoc ipsuz. Et
est rõ talis hoc ipsum verbũ qð nos diximus
de virtute aiali respectu vitalis possum⁹ dicẽ
de nutritiua respectu vitalis videlicet ꝙ fortas
se. i. possibile est ꝙ eius opatio. ſ. virtuti nutri
re destruatur in aliquo membro: ⁊ tñ illud mẽ
brum remanebit viuũ ꝯ virt⁹ vitalis poti⁹ pre
parat naturali. Et silr fortasse remanebit plu
rimũ operatio illius nutritiue virtutis: ⁊ tñ mẽ
bruz tẽdet ad mortẽ. Et hec parua particula
exponit apud istos duob⁹ modis aut dicendo
ꝙ ly remanebit significat idẽ ꝙ cessabit ⁊ tũc
est sensus ⁊ fortasse remanebit plurimũ opera
tio ill⁹ virtutis nutritiue. i. cessabit qz membruz
tẽdit ad mortẽ: ⁊ sensus est clar⁹. Alio mõ di
cũt ꝙ operationẽ nutritiue possum⁹ dupl̃r ꝓsi
derare uel in se: ⁊ sic dicũt esse ipossibile ꝙ re
maneat ista operatio plurimũ membro ad mor
tem tẽdente: uel cõsideraf quo ad influxũ ab
epate: ⁊ tũc est possibile virtutis ill⁹ opationẽ
que est spiritũ naturalẽ ab epate trãsmitti ad
membruz remanere plurimũ: ⁊ tñ membruz tẽdit
ad mortẽ cordis influxu deficiẽte. Et ꝼm hãc
viã iteꝝ oportet ꝓcedere qð ẽ possibile ut supꝑ
aliqð membruz viuere: ⁊ ipsũ nõ nutriri: qz vi
uere cum sit existẽtia aie in corpore est pri⁹ nã
liter ꝯ nutriri ꝯ nõ claudit aliquã naturalẽ ꝓ
dictionẽ viuere ⁊ nõ nutriri. Et si dicaf ꝙ
virtus nutritiua est coior vitali coitate subie
cti cõcedit nõ tñ est prior naturalr vitali i eo
in quo est vitalis. Tertius modus exponẽ
di est gẽtilis qui positis quatuor significationi
bus huius termini vita ⁊ hui⁹ termini viuũ di
cit ꝙ viuũ in isto paragrapho sumit ab Auic.
p eo qð est aptũ aptitudine ꝓpleta remota ad
sentiendũ ⁊ mouendũ. Nõ. 2°. ꝙ ad hoc ꝙ
membruz sentiat duo requirunt influxus vn⁹ a
corde alius a cerebro. Et nõ cuiuscũq; grad⁹
sunt sufficiẽtes: sed vtriusq; requirit certa mẽ
sura. Ita ꝙ verbi gr̃a de vitali requirit mẽsu
ra ut quatuor ad hoc ut p influxũ talẽ postea
possit sẽtire ⁊ moueri ita ꝙ si min⁹ ꝯ quatuor
hret de influxu cordis nõ posset sentire ꝯtũ
cũq; influxus intẽsus a cerebro veniret: qñ ꝯ
membruz hz in mẽsura ambos iflux⁹ oꝝ hr̃e vir
tutẽ aialem in habitu ꝓpinquo. Cum autẽ hz
influxũ cordis sufficientẽ: ut verbi gr̃a quatuor
sed nõ hz influxũ cerebri: tũc hz virtutẽ aialẽ
in aptitudine remota cõpleta viuũ: ꝯ tantũ oꝝ
de illo qð hz cõpletã aptitudinẽ remotã saltẽ
ad virtutẽ aialez. Supponit vlteri⁹ ꝙ licet
in aialib⁹ virtus vitalis ⁊ cordis influx⁹ sit ne
cessarius p opere nutritiue: tñ nõ est tant⁹ ne
cessarius pro opere nutritiue ꝯtus p ope aĩa
lis: quia in plãtis istas virtutes videm⁹ nutri
tiuas in quib⁹ nõ est uitalis uirtus: ꝯ influxus
cordis sufficit ad vndũ membro aptitudinẽ re
motã cõpletã p uirtute aiali: ut uerbi gr̃a: di
camus ꝙ mẽsura ut duo de influxu uitali req
raf ⁊ sufficiat ad operatiões nutritiue: ⁊ qua
tuor ad operatões aialis. Ultimo supponi
tur ꝙ etiã ad opatiões nutritiue requirit epa
tis influxus vltra influxũ cordis. Ex qbus
sequitur ꝙ stat in membro esse fortes opationes
nutritiue ⁊ membruz oino eẽ bñs aptitudinẽ re
motã cõpletã ad sentiendũ ⁊ mouendũ: uerbi
gr̃a si membruz hz de influxu cordis ut duo et
nõ plura ⁊ habet de influxu epatis ꝯtũ suffi
cit: tũc eni nutritiue opationes fiũt ⁊ tñ membꝝ
nõ est preparatũ tẽ. quia ad talẽ ꝓparationẽ
requirit influxus cordis ut quatuor qui nõ ẽ
ibi: ⁊ sic membrũ illud est mortuũ ꝼm significati
onem iaz dictã uiui ⁊ tñ nutrit. Sequit 2°
possibile eẽ in aliquo membro destrui opationẽ
nutritiue virtutis ipso remanẽte cõplete ꝓpa
rato ad sensuz ⁊ motũ sicut si in membro stante
debito influxu cordis ⁊ cerebri deficiat influ
xus epatis bis positis dicũt ꝙ Aui. in ista pte
Et ꝓparãs nõ est. Intendit istã ꝯclusionẽ ꝙ
uirtus nutritiua sola nõ est ꝓparans ad uirtu
tem aialez. i. si ita eẽt oportet ꝙ dicam⁹ ꝯdiu
uirtus nutriendi erit in membro erit ipsum viuũ
ad sensũ expositũ qz cõplete preparatũ tẽ. et
qñ destruet erit mortuũ: sed supple hoc ẽ fal
sum ꝯ falsũ est ꝙ preparet. Et ꝙ hoc sit falsũ
probaf: qz hoc ipsũ verbũ qð dicebam⁹ ð aia
li respectu vitalis. ſ. ꝙ stat aialez in membro cor
rũpi remanẽte vitali ita hic dicem⁹ qð fortasse
id est possibile est ꝙ et⁹ operatio. ſ. nutritiue de
struaf in aliquo membro ⁊ illud membꝝ remane
bit viuũ vt supra dicebaf esse possibile: ⁊ stat
ꝙ remaneat plurimũ ist⁹ opatõis: ⁊ tñ membꝝ
tẽdat ad mortẽ. i. nõ sit viuũ ad sensũ dictũ qz
nõ bẽat tm̃ de vitali spũ ꝯtũ requirit ad cõ
pletã aptitudinẽ remotaz ad sentiendũ ⁊ mo
uendũ. Hec ẽ gẽtilis expõ quã nullo⁹ puto
ad mentẽ Aui. ꝯadmodũ nec aliã nisi primã

Et si virtus.

In ista parte iuxta oẽs pbat ꝙ virt⁹ nãlis
vt huiusmodi nõ ꝓparat aiali per hoc ꝙ si ꝓ
paret cũ nãlis reperiaf in plãtis ⁊ alijs vege
tabilib⁹ in quib⁹ est nutritiua repiref ⁊ aialis
sed hoc est falsũ. Hic cadit dubitatio qz nõ
videf ꝙ rõ valeat qz tũc probaref ꝙ vitaf nõ
prepararet aiali qz tũc aialis reperiref i esse
cum in eo sit vitalis. Hic dr̃ ꝙ nõ ualet ar
gumentũ: nã Aui. nõ vult plus infer.e nisi ꝙ

UVA. BHSC. IyR_045_1

tunc vnū totale indiuiduū qđ haberet p̄parā tem de illis virtutib⁹ debet esse aptū ad hn̄dū preparatā nūc os nō est vnū totale.

Restat ergo.

Jnfert ex dictis q̄ p̄ter virtutē nutritiuā ē alia virtus in aialib⁹ que preparat ꝛ insequit cōplexionē illi virtuti appropriatā quā vocāt vitalē ꝛ ipsa est p̄ma virt⁹ q̄ recipit in spū qñ spūs fit ex būiditate humoꝝ. et quod sequat clarū est ex quo enī illa alia est virtus p quam stat vita nō est dubiū q̄ ipsa est p̄ma que ī spū ꝛ mēbris recipitur.

Deinde spiritus.

Postq̄ iam declarauit q̄ virtus vitalis p̄parat ad recipiendū virtutē sensus ꝛ mot⁹ declarat q̄ p̄parat ad oēs alias vite operatōes. Et primo declarat hoc ſm sententiā Arist. 2° iuxta modū medicoꝝ ibi. Et apud medicos.

Dicit p̄mo q̄ ſm opinionē Arist. spūs cuꝝ est factus ex subtilitate humoꝝ ꝛ habet hanc vitalē virtutē recipit p eam principiū primuꝝ ꝛ aiam primā. i. ex hoc q̄ dicit habere vitalē virtutē habet animā primā. i. virtutē p̄mā aie ex qua virtute alie virtutes oēs in aiali repte proueniūt ad principiū primū. i. dī eē principiū instrumētale primū inter spūs opationes faciēdas ita q̄ nō intelligat q̄ spūs sit aiatus uel q̄ p virtutē vitalē recipiāt primā virtutez aie tanq̄ esse ille due res distincte. Sed ē modus loquēdi ut si dicam⁹ q̄ mā ex hoc q̄ recipit aiaꝝ humanā recipiat nobilissimā aiaꝝ terenā nō q̄ nobilissima aia ꝛ būana realiter distinguant Dicit 2°q̄ opationes istaꝝ aliaꝝ virtutū nō p̄ueniūt ab illo spū in p̄ncipio rei: quia licet aie virtutē receperit que istas opationes est apta facere tñ nō habet alias dispositiones requisitas que sunt ist⁹ virtutis instr̄a verbi gr̄a: spūs aialis in cerebro recipit virtute faciendi sensationē: sed nō sufficit facere sēsationē nisi veniat ad cristalloydē ꝛ ibi altere tur ut recipiat instr̄m quo aialis virt⁹ facit visionē ꝛ ad linguā ꝛ recipit dispositionē qua mediante virtus vitalis facit gustationez aut ad alia mēbra veniat vbi p alijs disponit sensati onib⁹ ita est de spū in corde facto cū pars eius venerit adventriculū cerebri in eo recipiet cōplexionē p quaꝝ erit conueniēs ut ab ea p̄ueniant operatōes quedā virtut⁹ q̄ p̄mo erat ī eo ita q̄ virtus vitalis est illa que facit sensatōes ꝛ motiōes ꝛ indiget tpamento a cerebro acq̄sito ꝛ ita cū pars venerit ad epar recipit complexionē p quā fit spūs cōueniēs ut exerceat opationes nāles p virtutē vitalē que in corde recepta fuerat p̄cipalr: ꝛ sīlr dicendū ē de generatiua quo ad partē que venit ad testiculos. Notandū est g̃ ſm mentē ph̄i in corde spūs recipit virtutē aie que cōcurrit effectue tanq̄ p̄ncipalis inter virtutes que sunt in spū ad oēs vite opationes: ꝛ hoc nō dicūt medici ista tñ virtus nō pōt nisi in vitales opationes per dispositiōes solū a corde receptas sed ad exeundū in alias requirit quedā instr̄a que acquirunt in spū ī cerebro epate ꝛ alijs mēbris Et nō pōt istas dispositiones spūs recipe nisi prius receperit vitalē. vitalis g̃ virtus p̄parat ad recipiēda instr̄a p alijs operationib⁹ in spū ꝛ effectiue cōcurrit tanq̄ p̄ncipalis spūs dispositio ad oēs alias opatōes. Et hic ē modus quo uitalis virtus p̄parat ad oēs alias operatōes ſm ph̄m Aristotelem.

Et apud medicos.

Nūc ostēdit quō vitalis virtus p̄parat ad oēs opationes alias vite ſm medicos. Et dividit ī quatuor partes. p̄mo hoc. 2°. ibi: Preterea dixerūt. Enumerat opatōes vitalis virtutis. 3°. ibi. Et hec quidē. Ostēdit cōueniētiā ꝛ differentiā istius virtutis cū alia ꝛ aiali. 4°. ibi. Ph̄i aūt. Ostēdit q̄ hec virtus pōt dici aialis: ꝛ pōt etiā dici nālis Be p̄ma dicit duo. Primū est q̄ apud medicos spūs vitalis nō bz virtutē actiue ꝯcurrētē ad sensus ꝛ motus nisi postq̄ est p̄mutata in cerebro: ꝛ ibi receperit aliā cōplexionē. et sīlr de epate q: nō habet virtutē effectiue cōcurrentē ad nutriendū nisi postq̄ fuerit in epate alterat⁹: ꝛ sic de alijs mēbris. i. testiculis. Sed cōplexio p̄ma acquisita in corde iuuat ad recipiendā primā virtutē que est uitalis ꝛ sine qua recepta reliq̄ recipi nō p̃nt. Jta q̄ differētia est inter ph̄os ꝛ medicos: qz ph̄i voluerūt uitalē uirtutē receptā a corde esse p̄ncipiū primū oīum aliarū operationū effectiuū. Sed isti nō uolūtvnū ē tale principiū sed plura. Dicit 2°q̄ cā hui⁹ dicti medicoꝝ est quia ipsi nō⁹ posuerūt unam aiam in aiali: sz uoluerūt q̄ unūquodq̄ genus operationū bz unā aiaꝝ in aiali que est principiū effectiuū opationū illi⁹ generis primū. Si g̃ p̄ma cōplexio acquisita in spū ī corde iuuat illū ad recipiendū primā aie uirtutē: tunc ille spūs dat uitalē mēbro uirtutem ad qđ pueniit spūs ille ꝛ uirtus illa: que uirt⁹ ꝛ spūs fit ei⁹ mēbri pfectio: sed hec uirtus apud eos nō sola sufficit ut spūs p ipsā oēs alias recipiat uirtutes nisi recipit nouā cōplexionē in mēbris ꝛ nouā uirtutē. Nō. p̄mo q̄ tam apud medicos q̄z apud ph̄os uirt⁹ uitalis p̄parat ad oēs alias opationes uite in aiali sed diuersimode

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nam phūs vult illaz virtutē effectiue cōcur/
rere ad opationes tales: ⁊ etiā ꝑparare mēbꝛ
ad alias virtutes recipiēdas. Medic⁹ autem
nō vult vitalē virtutē ꝑ se effectiue cōcurrere
ad aiales opationes. Nō. 2° ex dictis me/
dicos istos secutos eē Platonis sniaz quā nar
rat Aueroys ꝑmo de aia cōmento sup̄ alīato

Preterea.

Enumerat opationes quas hec opatio hz
facere ſm medicos. Nam ſm phos oium ope
rationū est principiū: ⁊ sunt ille vna ꝑparare
pro aia conseruāda in mā. s. ꝑparare uitam.
2° est ꝙ est principiū mot⁹ substantie subtil
ſpūalis. i. mouet spūm int⁹ ⁊ extra ſm neceſſi/
tatē 3° est qō est principiū dilatationis ⁊ cō
strictiōis aeris attracti. i. mot⁹ baneli⁹. 4°
ꝙ ipsa est principiū pulsus ⁊ dilatatiōis ⁊ cō/
strictionis cordis ⁊ arteriaꝝ: ⁊ sic ipsa virt⁹ vi
talis cōparatione vite affert auxiliū qō ē pas/
sio. i. qō reducit ad causam materialē. Nā ꝑ
paratio mēbꝛi ad aiaz sustentandū est cā ma/
terialis dispositiua vite: ⁊ hoc est adiutoꝛium
vitalis virtut̄ in cōparatione vite: sed cōpara
tione aliarū opationū affert adiutoꝛiū qō est
agere ut mouere motu pulsus ⁊ motu baneli/
tus ⁊ istas operationes apud medicos facit vi
talis virt⁹ ut vital' est: nō tamē oēs reperiunt
in oi mēbꝛo in quo est vital' virt⁹ ut patet cla/
re sed ꝑma coiter est in oibus. Nō. 3° ꝙ cū
dicit hanc virtutē esse principiū mot⁹ substan
tie spūalis ⁊ spūs ad mēbꝛa. Pōt dupl'r itelli
gi. vno mō tm̄ de spū vital': sed mot⁹ aial' spūs
principiū erit virt⁹ aialis: ⁊ natural' virt⁹ ꝑnci
pium trāsmittēdi naturalē spm̄ ad mēbꝛa. Et
rō est ista qm̄ vnaquęq; virt⁹ debet suū ꝑncipa
le instrumentū ad mēbꝛa influxū virtut̄ recipi
enti amittere cū oē agēs intendēs finē intēdit
ordinata ad finē. Alij vo dicunt nullū spm̄
moueri ad mēbꝛa natural'r nisi a virtute vitali
ita ꝙ cerebꝛū si trāsmittit spm̄ aialez ad mem
bꝛa hoc est ꝑ virtutē vitalē: ⁊ hec trāsmissio ⁊
etiā spūs aialis generatio nō est operatio vir/
tutis aialis. Et sil'r dicūt de nāli ⁊ gignitiuo
Probat ꝙ hoc ꝙ aialis stricte sumpta ꝛ vita
lem est virt⁹ cōprehēsiua ⁊ motiua volūtarie
quoꝝ nullū ē spm̄ generare uel ad mēbꝛa trās/
mittere. ⁊ naturalis stricte sumpta cōtra vita
lem est operatiua: ut sit circa nutrimentū: gña
tio aūt spūs ⁊ ei⁹ transmissio ⁊ ꝑcipue gñatio
nālis ex vitali nō est opatio circa nutrimentū
Et ſm hoc epar generādo naturalē spm̄ agit
opus vitalis virtut̄ nō nālis quēadmodū coꝛ
nutriendo se agit op⁹ virtut̄ nālis ⁊ nō vital.

Et hec quidem.

In hac parte ostēdit conuenientiā ⁊ differentiā vital' virtut̄ cuz aiali ⁊ nāli. Et dicit ꝙ
sil'atur nālibus virtutib⁹ quia sicut opationes
virtut̄ natural' nō proueniūt a volūtate vñ ꝓ/
fluūt tanq̄z a principio effectiuo ꝑ se illaꝝ opa
tionū ita nec vitalis ⁊ cōuenit cuz virtute aia
li: quia hec virt⁹ facit opa differētia ⁊ ꝛtraria
ita ꝙ habet potentiā ad cōtraria sicut virtus
aialis: ipsa eni vitalis virt⁹ cōstringit ⁊ dila/
tat sil' coꝛ: vbi gra ꝛstringit ⁊ arterias dilatat
uel ecōtra: ḡ mouet sil' duob⁹ motib⁹ ꝛtrarijs.

Nō. ꝑmo ꝙ lz general'r i coꝛpoꝛib⁹ in aiat̄
que solū mouent ſm grauitatē ⁊ leuitatē gña
liter uerū sit ꝙ si vn⁹ mot⁹ alicui nālis sit reli/
quus est sibi violētus nō tamē general' in oi/
bus coꝛpoꝛib⁹ ⁊ motib⁹ est illud vez. Nam ali
que forme sūt motiue suoꝝ subiectoꝝ ſm finis
exigentiā mō vno motu mō cōtrario. Et ali/
qñ idem mobile ſm varias partes motu ꝛtra
rio. Ex quo intelligt' ꝙ licet virt⁹ vital' natu/
raliter moueat motu dilatatōis nō sequit vio
lenter mouere motu constrictiōis Attende
2° ꝙ aliqui reperiunt doctoꝛes ⁊ ꝑcipue plus/
q̄z cōmētatoꝛ 2° tegni qui volūt motū pulsus
fieri nō a virtute: sed ꝑ hūc modū ꝙ humidū
nutrimētale spumosuz existēs in coꝛde ⁊ arte
rijs cū sit valde aptū spumosationi ⁊ caloꝛ ibi
dem sit foꝛtis: ideo spumificat ⁊ dilatat ⁊ au/
getur: ⁊ ideo eleuat pletes coꝛdis ⁊ artariaꝝ
sed veloci⁹ q̄z ipsum magnificet ꝓpter foꝛtem
impulsionē: ⁊ ideo ne det vacuū ingredit aer
frigidus quo ingrediēte detumescit huiusmōi
humidū ⁊ densat: ⁊ ideo pletes coꝛdis ⁊ ar/
tariaꝝ concidūt ⁊ deꝓmunt. Et quia frigus
percipit tanq̄z dispꝛoꝓortionatū obiectū: iō ēt
uirt⁹ conat ad excutiendū ⁊ constringit foꝛti⁹
q̄z minoꝛes spūs ⁊ iō exꝓrimit aerē illū qui at
tract⁹ fuerat ita ꝙ ad constrictionē quodāmō
cōcurrit uirt⁹ mēbꝛoꝝ motiua natural'r ad ex
pellendū contrariū sed nō ad dilatationē. Et
fundat leuib⁹ motiuis nisi auēte Aristo. in de
morte ⁊ uita ⁊ multū extēdit se in ostendēdo
ꝙ uentositas facit motus foꝛtes plusq̄z est pul
sus ⁊ nemo negat. Sed cū uena arterialis
contineat sanguinē eque subtilē ⁊ tam multū
de spiritib⁹ sicut arteria pedis si ꝑpter talem
spumificationē constrictio fiat ⁊ dilatatio sine
dubio uena arterialis pulsaret cuius opposi/
tum notat experiētia. Credo ergo hūc motuz
fieri a uirtute ut dicit Aui. ex hoc motiuo licz
quidā per alias uias faciles soluētes nitant
ad hoc probanduz: sed de hoc alias sequitur

UVA. BHSC. IyR_045_1

in textu: ꝓbi autem ꝛc̄.

ꝓhilosophi autem.

Hic ostēdit ꝙ hec virt⁹ vital' posset dici ālis: ꝛ potest dici nālis ꝛ potest poni tertiū gen⁹ distinctū fm varios modos accipiēdi būc terminū ālis ꝛ būc terminū natural'. Dicit ergo ꝑmo ꝙ ꝓbi cum dicūt āiaz solū āiam terrenē intelligūt per illud nomē perfectionē. i. formā corporis nālis instrumētalis. i. organici ꝛ per hoc volūt intelligere formā que ē ꝓncipiū oīs virtutis in corpore āiato reperte ex quaz ipsa forma ꝓueniūt motus ꝛ opationes oēs diuerse que in āiali reperiunt. Et sc̄m būc modū hec virt⁹ vital' erit ālis. Et etiam virtutes quas vocauim⁹ naturales sunt āiales quia virtutes āie hoc mō accepte. Dicit 2° ꝙ si nō volūt intelligere hoc dictū per animā sed habēt alīā intentionē ꝛ dicūt solū illā virtutem ālem que ut sic est ꝓncipiū cognoscēdi ꝛ motus localis volūtarij. Et dicūt naturalem virtutē oēm virtutē in corpore ex qua ꝓueniūt operationes fm diuersitatē ist⁹ forme dicte ālis ex qua non ꝓueniūt opationes que sunt operationes nec veri mot⁹ volūtarij tūc fm hanc significationē hec virt⁹ non erit ālis sed nālis ꝛ altioris ordinis q̄z illevirtutes quas nos vocamus nāles. Est enī solū in ālib⁹ reperta iuxta ea que supra diximus Et itez nobiliores facit operatōes quā sint ille quas dixim⁹ nāles excepta generatiōe. Si vo accipiāt ālem ut statim sed dicāt naturalem solam virtutē que ministrat rem nutrimēti. i. que agit circa nutrimentū ut passiue concurrat ad individui conseruationē uel speciei tunc enim hec virtus nō erit naturalis: nō enī ut sic agit circa nutrimentum ut passiue concurrat ꝛc̄. sed erit genus tertiū qđ nos vocamus vitalē virtutez. Nō. ꝑmo hinc colligi oēm āie virtutē posse dici ālem sine sit vegetatiua āia sine nobilior. Sed tamē Hal'. ꝑmo de virtutib⁹ nālibus nō vocauit āiam oēz formā viuentē: sed tm̄ illā a qua ꝓprie ꝓuenit sensus ꝛ mot⁹. Nō. 2° nō esse intētionis Aui. ꝙ vitalis sit de partib⁹ vegetatiue: lz non operetur ꝓ̄ndo imperiū volūtatis.

Et quia ira.

Hic docet quō motiones ire ꝛ timoris reducunt ad hanc virtutem. Et totum est superius dictum. Ex illis que in ꝓncipio capituli notata sunt.

Huius autem.

Excusat se a determinatiōe quozundā questionum circa hanc virtutem.

Caplm de virtute āiali stricte accepta.

¶ A virtute.

In isto caplo Aui⁹. determinat de virtute āiali stricte accepta. Et diuidit i duas partes. ꝑmo ponit vnā diuisionē 2° mēbra declarat ibi: virtus cōprehensiua. Dicit ꝑmo ꝙ virtus ālis ē sicut gen⁹ duaz virtutū que cōprehēdunt sub ea: ꝛ sunt virtus cōprehensiua ꝛ virt⁹ motiua Ex quib⁹ dictis intelligit ꝙ virt⁹ ālis dividitur in cōprehēsiuā ꝛ motiuā sicut gen⁹ i species. Nō. ꝑmo hic siue virtutē ālem stricte ꝓut in caplo precedēti describebat ꝙ ē virtus cōprehendēdi uel mouēdi motu qui ꝓuenit volūtarie ex aliqua cōprehēsione ꝛ nō large ꝓ omni virtute reperta in āiali tm̄: uel i q⁹libet viuēte. Et ꝓz causa quare dimisit difficultionē ponere cū imediate posita fuerit in ca° precedente. Nō. 2° ꝙ hoc nomē virtus ālis est cōmune ad virtutē sensitiuā ꝛ virtutē locaaliter motiuā ita ꝙ min⁹ cōnotat quilibet istoz terminoz duoz q̄z virtus ālis ꝛ virt⁹ ālis de vtroq̄z ꝑdicat vlr ꝛ quo ad hoc dicit eē sicut genus. Genus enim sepe hoc mō dī sepe de suis specieb⁹ quia tū nō est claz vtrū virtus ālis in quid predicet de vtraq̄z illaz virtutum. Et vtrū mere vniuoce. Et ideo Aui. nō dixit ꝙ est genus: sed sicut genus habet sufficientem similitudinē cum genere.

Virtus com.

Hic determinat ō istis duobus mēbris. Et primo de cōprehēsiua. 2° de motiua in fine capituli ibi: ¶ Motiua vo. Prima in duas. ꝑmo ponit vnā diuisionē. 2° declarat mēbra ibi. Et virt⁹ qdē Dicit ꝑmo ꝙ virt⁹ cōprehensiua ē sicut genus duaz virtutū quaz vna ē virt⁹ manifesta cōprehēsiua. altera est virt⁹ occulte cōprehēsiua. Ubi nō. ꝙ nō ponit descriptio cōprehēsiue virtutis quia notū est ꝑ se virtutē cōprehensiuā esse illā que est apta cōprehēdē uel cognoscere uel ꝑ quā āial est aptū cognoscere uel reseruare intētiones uel imaginationes. Nō. 2° ꝙ dī sicut gen⁹ ꝛ nō dī absolute gen⁹ ꝓpter cām silem ei q̄ in parte ꝓcedenti dī. Nō. 3° ꝑ virtutē manifeste cōprehēsiuā intelligi deberevirtutē cognoscitiuā nō ꝓcedē te cognitiōe alteri⁹ virtutis sicut sunt sensus vocati exteriores. Per virtutē aūt occulte comprehensiuā intelligim⁹ virtutē cōprehensiuaz que tm̄ nō cōprehēdit nisi ꝓcedat alteri⁹ virtutis cognitio sicut sūt sensus cois fantasia ꝛ cogitatiua ꝛ silles. Certū est enim istas virtutes

UVA. BHSC. IyR_045_1

nō cognoscere nō p̄cedente cognitione sensus exteriozis. Sed cōtra cognitio sensus cois est cā sensationis exteriozis: g̃ nō p̄i⁹ est sensatio in exteriozi sensu q̄z in coi. Assumptū p̄batur quia hoie in aduertēte ꝛ oculo bñ dispositē delata sub oculis nō vidē⁹ sed hui⁹ cām nō possum⁹ assignare: nisi quia ad hoc ut exteriozes sensus percipiāt obiecta req̄rit aduertētia sensus cois: sz talis aduertētia nō videt aliud a cognitione: g̃ requirit cognitio sensus cois: ꝛ assūptū est clar̄ ad experientiā. Dic dicit a quibusdā ꝛ bene negādo q̄ cuiuslibet exteriozis sensationis cā est sensus cois ꝛ negatur q̄ hō cum multū intent⁹ fuerit in aliqua cognitione oculus sit cōuenienter dispositus ad videndū: quia tūc nō est sufficiēs spirituū p̄sentia sufficientiū advisionē. Alij dicunt q̄ videm⁹ delata sub oculis in casu: sed non p̄cipimus nos videre. Scdo cōtra descriptio memoratiue occulte cōprehensiue arguit. melancolici sunt timidi ꝛ somniāt ꝛ cogitant res nigras que sunt cā timoris ꝓpter nigredinem mḱie que cōtinet in cerebro: sed hoc nō est nisi quia talis nigredo percipit a sensu interiozi ꝛ nō est dubiū q̄ nō percipit ab exteriozi sensu: g̃ fiat sensum interiozē cognoscere nō p̄cedente cognitiōe exteriozis. Dicit hic q̄ melācolici cogitāt nigra ꝛ tenebrosa: ꝛ sāguinei rubea ꝓpter ꝓprietatē occultā currentē inter melanconiā ꝛ fantasmata res nigras significantia. Nam aspect⁹ rer̄ rubear̄ ꝛ cogitatio de eis cōmouet sanguinē: ut 5°. tertij g̃ intētio rubeozū ē motiua sanguinis nō nisi aliqua tali virtute. Ita ecōtra putādū est sanguinē motiuū i intētionis rei rubee: ꝛ sic mḱiaz motiuā in intētionis rei nigre: sed tūc nō sequit aut i gredinem mḱie in cerebro existentē sentiri aut virtutē interiozē cognoscere rubedinē aut nigredinē que no sint sensata. Sed tūc dubitatur vtrū quēadmodū iteriozes virtutes imutantur a sensib⁹ exteriozib⁹ ita ecōtra possint exteriozes sensus moueri a virtutib⁹ interib⁹. Et arguit q̄ sic p̄mo ex mēte Aueroys in cōmento libri de sōno ꝛ vigilia. Et ꝓfirmat q̄ virtus posteriot puta memorialis potest moueri anteriozē puta cogitatiuā uel estimatiuā ut infra: sed nō maior rō est de istis q̄z ꝺ sensu cōmuni respectu sensuū exterior̄: g̃ sensus cōmunis p̄t imutare sensus exteriozes. Cōfirmatur per hoc quia in sōno apparet nobis vidē⁹ ꝛ q̄ gustam⁹: sed hoc nō potest fieri nisi facta aliqua sensuū exterior̄ imutatiōe ergo tūc imutant sensus exteriozes sed nō nisi ab interiozib⁹ cum tunc nō sint obiecta p̄sentia que possunt illo mō imutare organa ergo ꝛc. Confirmat ultimo quia aliqui ꝛ naturaliter timidi p̄cipue ex pergefacti a somnio terribili adhuc iudicāt se uidere aliquod obiectū tenebrosum ita ut oculos superualent ad p̄hibendā obiecti terribilis uisionē. Et idem apparet in freneticis qui iudicant audire tibicinas ꝛ hostes uidere armatos ꝛ sic de alijs que oia sine imutatione exteriozis sensus fieri non possunt. Nam aliter sequitur q̄ quicūq̄z faceret fantasiā alicui⁹ rei sensibil⁹ putaret se illam rem sentire quod exprimit falsum sed cum in talibus talib⁹ nō imutent sensus nisi a virtutibus interiozib⁹ sequit virtutes interiozes posse imutare exteriozes ad sentiētum. In oppositum tamē arguit quia tunc esset possibile sentire post corruptionē sensibilis ꝛ eius diuturnā absentiā Sequeret etiā q̄ me possibile est videre hominē volantem in monte aureo: licet impossibile sit esse hominez sic volantē videre enim est visu percipere nūc autem possum visu talez percipere cum imaginatiua conceptū ita significantē possit habere ꝛ per illum sensum exteriozē imutare. Sequitur 3°. q̄ stat te videre aliquid q̄ nunq̄z fuit nec vnq̄z erit ut si fiat in cogitatiua conceptus alicuius visibilis q̄ nunq̄z fuit q̄ patet possibile In isto dubio sepe tenui q̄ possibile est virtutes interiozes imutare sensus exteriozes ꝓpter rationes ante oppositū factas ꝛ cōcessi cōclusiones que ex positōe inferunt Q̄ si arguit ex Aui. 6°. naturaliū parte 4°. q̄ illi q̄ sunt priuati oculis aliq̄n in somno iudicāt se videre: g̃ tale iudiciū fit sine operatiōe sensus exteriozis. Dicit uel q̄ visio fit in crutiatione neruoz que nō fuit remota ab illis somniātibus. Uel 2°. q̄ per priuatas oculis intelligit qualitercūq̄z cecos ut babētes aquā in quib⁹ cristallinus humor est sanus p essentiā. Ut 3°. q̄ nō negat ex toto ꝓpter defectū in cogitatiua posse fieri iudiciū ꝺ imutatione sensus exteriozis non imutato sensu exteriozi. Ex quo tunc nō sequit positionē esse falsam. Si q̄s autem vellet dicere nō omnē cognitionē sensus exteriozis dici sensationē sed solum illam que fit per imutationē ab obiecto sensibili esse huiusmodi: tūc ꝯclusiones saltē vltie nō ꝯderent. Si q̄s aūt velit defendē sensus exteriozes nō imutari nisi ab obiect̄ exteriozib⁹: tūc dicēt oēs illas opatiōes in q̄b⁹ apparet nobis vidē in sōnis eē falsas: ꝛ eē iudicia cogitatiue corrupta uel imaginationis. vñ Gal. 3°. de accidēti ꝛ morbo dicit apprehēsiuā corruptā fuisse in illo medico q̄ iudicabat tibicinas eē i camera. et dicet Aueroyz illi⁹ fuisse opiniōis sz hec magis ad libz de sensu ꝛ sensato ptinent.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et quidem virtus.

Hic declarat vnū mēbrum diuisionis ꝑmum Belde scōm ibi. Et virtus quidem occulte.

Dicit ꝑmo ꝙ virtus manifeste cōprehēsiua est virtus sensibilis. Dicit 2°ꝙ est sicut genus ſ. virtutū ſm quosdā aut octo ſm alios.

Dicit 3°ꝙ illi q dicūt illas. ſ. virtutes eē ſ. dicūt istas esse visum: auditū: odoratū: gustum ⁊ tactū. Illi aūt qui dicūt istas virtutes eē 8. dixerūt hoc qꝛ plurib⁹ ꝓbatur visum est ꝙ tact⁹ nō est vn⁹ sensus ſz plures. ſ. quatuor ⁊ ponūt vnūquodq; genꝰ tact⁹ virtutē p se: ſz sint virtutes contūcte in mēbro sensibili. i. licet idē sit organū oīum genꝰ tact⁹ sicut coniunguntᵏ gustus ⁊ tact⁹ in lingua ⁊ visus ⁊ tactus in oculo sed certificare bꝰ est ꝓbi nō medici Nō. ꝑmo ꝙ de alijs sensib⁹ a tactu nō fuit diuersitas inter ꝓbos vtrū esset vn⁹ sensus uel multi sed de tactu fuerunt varij modi. nam illi q dixerūt virtutes sensitiuas nō dici distinctas nisi ſequantᵏ distincta tpamēta dixerūt tactū esse vnū cū vnū sit tpamentū quo mēbrū sentit calidum ⁊ frigidū humidū ⁊ siccū: ⁊ alia tāgibilia sumitᵏ 6°naturaliū parte 2°capło 3°vbi dicit. Non autē oportet ut necessaria vnaquaq; harꝰ istarꝰ virtutū habeat instrumentū sibi ꝓprium. Sed possibile estvnū instrumentū eē cōe illis loquēdo de virtutib⁹ tactiuis: ſz hec auctoritas aliter posset intelligi. Alij vō q distinxerūt virtutes sensitiuas per distinctionez generū p se sensibiliū dixerūt tactū eē plures sensus ⁊ pꝛes virtutes sensitiuas ſm pluralitatem ꝓtrarietatū per se ꝓprie sensibilum tactu.

Et licet de numero taliū virtutū varie sint positiones videᵏ rōnabiliter dicendū ꝙ sēsus tactus sunt quatuor vn⁹ ꝓceptiu⁹ calidi ⁊ frigidi: alⁱ humidi ⁊ sicci: alius grauis ⁊ leuis alius solutionis ⁊ restaurationis. Duꝛ autez ⁊ molle aſpeꝛ ⁊ lene lubricū ⁊ aridū sentiuntᵏ per accēs ad sensationē humidi ⁊ sicci ⁊ ſ solutionis cōtinuitatis uel restauratiōis. Hec obstat qꝺ dꝰ 6°nāliū parte 2°caꝰ de tactu. ea aūt que tangunt diuulgatū est ꝙ sunt calor ⁊ frigiditas: humiditas ⁊ siccitas: asperitas ⁊ lenitas. Nam paulopost ponit solutionē cōtinuitatis per se tangibilē Nō. tamē ꝙ apꝺ hāc positionē vnūquodq; sensibiliū p se ⁊ ꝓprie sensu tactus sentiᵏ per ſpeciē quā agit in ſensū sed requiriᵏ varius modus applicationis ad actionē vn⁹ q̄z alteri⁹. Nam calidū ⁊ frigidū per iuxta positionē vi ꝓpria agit in organū ſz graue nō qualitercūq; applicatū agit ſpeciem grauitatis hec tū magis tractari habēt 2°de aia. Nec obstat ſi solutio ꝯtinuitatis ſit mot⁹ ⁊ per ꝯñs sensibile cōmune. Quod nō ſit sensibile ꝓpriū. nam est ꝓpriū sensibile ꝑ quanto est solutio mēbri ſm tactū nō absolute ꝑ quāto est motus localis. Et ſi queraᵏ ꝙ res est faciens sensationē solutionis cōtinuitatᵗ ſi ponamus eaz nō esse aliud a partib⁹ solutᵗ Dicitur ꝙ vna pars que debet esse naturaliᵏ alteri cōtinua cum separaᵏ agit in aliā sensationē hui⁹ solute cōtinuitatᵗ in illa que sensitiua est: ⁊ aliqñ reciꝓroce qñ soluunᵗ abinuicē partes quaꝛ vtraq; est sensitiua tactu. Si quis tamē vult dicere ꝙ solutio ꝯtinuitatᵗ nō percipiᵗ tactu nisi ſm ꝙ cōmune sensibile dicet ꝙ durum ⁊ molle aſpeꝛ ⁊ lene nō fūt nisi ꝑ solutionē uᵗ restaurationē sensibilia tactu ⁊ nō poneret nisi tres tactus ſz alia sit sensatio tactiua q̄ percipitur solutio ꝯtinuitatᵗ q̄z illa qua ꝑcipiᵗ mala cōplexio. Haz hec positio ponit sensibile coē percipi p sensationē in sensu exteriori distinctaz a sensationi sensibilis ꝓpriꝰ quō aūt durum ⁊ molle dicanᵗ ꝓpria sensibilia tactu alibi est ridendū. Nam equiuocaᵗ de sensibili ꝓprio.

Et virtus quidem.

Declarat aliud mēbrum. ꝑmo ponēdo nūerum. 2°declarādo vnūquodq; sub hoc mēbro diuisionis contentā ibi vna. Dicit primo ꝙ virtus cōprehensiua occulte. i. que non potest cōprehendere nō cōprehendēte ꝓius aliarum ⁊ nō sentiens. i. que nō dicit sentire est sicut genus ſ. virtutū. Ubi nō. ꝙ cognoscere per virtutes interiores nō est sentire nō obstante ꝙ ille virtutes uel alique illaꝛ dicantur sensus. Nō. 2°ꝙ simile haꝛ virtutū diſtinctionē ponit Aui. 6°naturaliū parte ꝑma caꝰ vltimo: ⁊ parte 4ª capło 3°. Sed aliter Albertus magnus 2°de aia tractatu 3°capło 7°. Nā ibi ponit ꝓmū sensuz cōem secunda formalē uel imaginationē ⁊ in haꝛ opere cōcordat cū Aui. tertiā cognitiuā que elicit intentiōes insensatas quartā memoriā que has retinet quā tam fantaſiā que cōparat adinuicē cōponēdo ⁊ diuidendo tam intētiones insensatas q̄z sensatas. Nō. 3°ꝙ ois virtus cognoscitiua quod dāmō abstractione vtiᵏ ⁊ gradus abstractionū ponunᵗ quatuor ab Auiceñ. 6°naturaliū. Primᵘ est cōprehensio formē abstrahendo a mā sed nō a ꝑsentia materie uel appenditijs ⁊ istū gradū faciūt exteriores sensus ⁊ coſſ. Secundus est abstrahēdo a materia ⁊ ꝑsentia et hic gradus cozzespondet imaginatiue uel cogitatiue. Tertiᵘ abstrahit intentiōes nō sensatas: sed tū ꝯiūctas materie appēditijs ⁊ cozzespondēt estimatiue. Quartᵘ abstrahit a mā ⁊ appēditijs et cozzespondet intellectui.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Una uero.

Nō. q Hal. posuit virtutes interiores coꝛ
poreas tres sub ꝑma illaꝝ cōprehēdunt due:
t sub 2°. due apud Aui. ita q in ſūma ſunt. 5.
Nā cōprehēſiua quā ponit Hal. includit fan
taſiā t ſenſum cōez t diſcretiua includit cogi
tatiuā t eſtimatiuā. Aui. ḡ cū exequit nō ob/
ſtante q dixerit virtutes eſſe 5. ꝑmo determi/
nat de ſenſu cōi t fantaſia tanq̄ ſub una ꝓtē/
tis t ponit inter eos differentiā. 2°. de cogitati
ua uel imaginatiua t eſtimatiua oſtēdendo dif
ferentiā eaꝝ. 3°. de memoratiua. Et 2°. pars in
cipit ibi. Et 2°. 3°. ibi 3°. vo illaꝝ. Be ꝑma
parte dicit ꝑmo q una eſt uirtus que vocatur
ſenſus cōis t fantaſia. Dicit 2°. q apud medi/
cos eſt una virtus. Dicit 3°. q apud ꝓbos cer
tificantes ſunt due virtutes diſticte. Dicit 4°.
q cā quare ſunt due virtutes eſt qz ſenſus coiſ
eſt virtus que recipit oia ꝓcepta ſenſu exteri/
oꝛi. i. cognoſcit ꝑmo inter virtutes interiores
oia exteriora ſenſu ꝓcepta t patiť paſſionē ꝑ
ꝓtiā ꝑpter formas ſenſibiliū que copulanť in
ipſo: ſed fantaſia eſt virt⁹ q̄ reſeruat iſtas oēs
formas: uel imaginē p abſentiaz ſenſus: t illa
de iſtis duab⁹ q̄ reſeruat eſt alia ab ea que eſt
recipiēs. i. cognoſcēs t hui⁹ diſtinctionis cer
tificatio ꝓtinet ad ꝓbm nō ad medicū. Di/
cit 5°. q qualitercūq̄ ſit ſiue ſint una virt⁹ ſiue
due tū ſedes ei⁹ eſt ꝑim⁹ ventriculus cerebri.

Nō. ꝑmo q iſtud nomē fantaſia eſt equocū
apud doctoꝛes. nā q̄nq̄ ſumiť ꝑ ſenſu cōi ut
Aui. 6°. nālū parte ꝑma ca°. vltimo duz dixit:
Virtū aūt apꝛehēdentiū occultaꝝ uel ſenſi/
biliū vitaliū. ꝑma eſt fantaſia que eſt ſenſus cō
munis. Et in 2°. de ſomno dī q ſomniū ē paſ/
ſio ꝑmi ſenſitiui. Et diffinit tū q eſt fantaſma
factū in ſomno. Nāq̄ ſumiť ꝑ virtute reſerua
tiua formaꝝ uel imaginū quomō ſumiť hic ab
Aui. 3°. ſumiť ꝑ virtute interiori apꝛehenſiua
diſtincta ab itellectu t exteriora ſenſu ut Ari.
nō reſtringēdo videť ſumere 2°. de aīa. Nomē
aūt ſenſus cois dī appꝛopꝛiate de virtute q̄ ē
ꝓma oi virtutū interioꝝ. virtutū apꝓhendē/
tiū cui⁹ opatio eſt cognoſcere ꝑ ſe oia ſenſibi/
lia exterioꝝ ſenſuū t inter illa ferre iudicium
ſm quoſdā affirmādo ea de ſeinuicē uel negā
do ut q demōſtrato lacte eſt hoc dulce. Et 3°.
de ꝓuatiuis oppoſitꝫ ſenſib⁹ ꝓꝛijs ut tenebra
t ſilentiū iudicare t 4°. ſenſationes exteriorū
ſenſuū ꝓcipere. Nō. 2°. q apud oēs ſenſus
cōis eſt cognoſcitiu⁹ oiuz ſenſibiliū ꝓꝛioꝛuz
cuiuſcūq̄ ſenſus exteriꝛis. vñ Aui. loco alle
gato dixit. Aui eſt vis in ꝑma ꝓcauitate cere
bꝛi recipiēs ꝑ ſeipſam oēs formas q̄ ipꝛimunť
5. ſenſib⁹ t reddunť ei Nō. 3°. q vtrū cōpo
nat uel diuidat nō oēs equaliť ſentiūt. Ba/
derni enī plurimi tenēt q ſic. nā aliter bꝛutuz
nō ꝓciperet ſapoꝛē ex odoꝛe niſi iudicaret q
taliter odoꝛabile eſt dulce. Auič. aūt 4°. parte
ſexti nāliū ca°. ꝑmo videť ſentire oppoſitū: vbi
ad principiū dixit. Nam ſenſus cois eſt virt⁹
cui reddunť oia ſenſata. Si enī nō eēt hec vir
tus q̄ apꝛehēderet coloꝛata t tacta nos non
poſſem⁹ diſcernerē inter illa nec dicere q hoc
nō eſt illud. dicam⁹ aūt q hec diſtinctio t ſi nō
fiat niſi ab intellectu tū oꝓꝛtet ꝓculdubio q
intelligim⁹ inueniat ea ſil quouſq̄ diſcernat ea
inter ſe. Videť ḡ velle Aui. q 3z ex ꝓpetiōe
formaꝝ ſenſibiliuz in ſenſu coi bꝛuta: q̄nq̄ ex
odoꝛe veniūt in cognitionē ſapoꝛis. vñ ſequiť
ꝓſecutio uel fuga illud tū nō fit affirmādo uel
negādo qz hoc eſt ꝑꝛiū intellect⁹ ſed alio mō
ſicut eliciť intētio inimicitie uel amicitie i bꝛu
tis t tu cōſidera. Nō. 4°. q de apꝛehēſio
ne ꝓuatiuoꝝ que oꝓponunť ſenſibilibus ꝓo
ꝓꝛijs: quidam moderni volūt q pertineat ad
ſenſum cōem. ſed tamē nō eſt ita ut ſumiť ab
Aui. 2°. parte ſexti naturaliū ca°. 2°. ad finem:
nam ita dixit. Bicemus nūc q oīs ſenſus ap/
ꝓhēdit ſuū ſenſatū t apꝛehēdit etiā ꝓꝛiua
tiuū ſenſati: ſed ſenſatū apꝛehendit ꝑ ſe ꝑma
tionē vo ſui ſenſati ſicut tenebras oculus ſilē/
tiū auditus quia illa ſunt in potētia nō in eſſe
ctu ſed apꝓhendere quid vnūquodq̄ eoꝛū eſt
nō pertinet ad ſenſibilitatē apꝓhendere enim
nō eſt coloꝛ qui videať nec ſonus qui audiať
vñ non apꝛehendiť niſi actione intellectuali
aut eſtimabili. Nō. 5°. q quidā modernivo
lunt ſenſus exteriores nō ꝓcipe ꝑꝛias ſenſa/
tiones: quia ille ſunt inſenſibiles. Viſio enim
non eſt coloꝛ t auditio nō eſt ſonus: ſed dicūt
hoc eſſe ꝓꝛopꝛiū coi ſenſui ꝓꝛimo ſenſationes
alioꝝ ſenſuū ꝓcipere ut canis audiēs ſe voca/
ri nō flecteret oculos ad locū vocanť niſi co/
gnoſceret ſe viſuū t viſionē ſuaz: hāc ergo di
cūt cognoſcit ſenſus interioꝛ ſed nō exterioꝛ:
hec tū poſitio eſt ꝯria Ariſto. ſi bñ notať 2°. d
aīa ca°. de ſenſu coi. ſ. textu cōmenti 138. Et ꝯ
cōmentatoꝛē cōmento eodē. Et ꝯ Aui. 6°. nā
liū parte 2°. capło 2°. ſtatim allegato: vult enim
formā ſenſibilis impreſſaz in oꝛganū eē ſenſa/
tū vez t imediatū t ſenſuz quodāmodo ſenti
re ſe. vñ ſic dicit: Senſatū enī certiſſimuz t ꝑ/
pinquū hoc eſt p qđ informať ſenſus ē forma
ſenſati: ḡ ſentiēs eſt aliquo mō ſentiēs ſeipſū ñ
coꝛp⁹ ſenſatū ipſū enī eſt qđ informať forma q̄
eſt ꝑpinquū ſenſatū ſz extrinſecū eſt formatuz
forma q̄ ē ſenſatū ꝓcul ḡ viſus ſentit ſeipſū nō
curuū cū voluerim⁹ dicere ꝑpinqui⁹ ſenſatū t

UVA. BHSC. IyR_045_1

in quo iam nō est medium. Nec obstat dictis Aui. Arist. inde sōno cū dixit: Non enim visu q dem videt: qm̄ videt ꝛ iudicat. Itaq; ꝛ potest discernere quoniā alia quedā dulcia sūt ab al bis nec gustu nec visu nec ambob⁹: sed quadā coi pticula sensitiuoꝝ omniū ꝛ soluitur ut scis.

Restat ḡ fm Aui. mentē q̄ ō istis quatuor opationib⁹ que ponunt ꝓprie sēsui coi quaꝝ p ma est oia sensibilia exterioꝝ sensuū cognoscē 2ᵒ illa cōponē ꝛ diuidē. 3ᵒ puatiue opposita sē sib⁹ appōbēdere. 4ᵒ sensatōes exterioꝝ sensuuꝝ pcipe. ꝑma est opatio sensus cois. 2ᵒ aūt ꝛ 3ᵒ nullo mō est opatio sensus cois: 3 4ᵒ ē opatio sensuū exterioꝝ etiā. Et iō Aui. nō pl⁹ voluit in lra esse de opatione sensus cois q̄z recipere oia exteriora sensu percepta. Aui ḡ supponūt istas quatuor fieri opatōes a coi sensu: ꝛ ex h⁹ arguūt nō oportē eē aliā virtutē intrinsecā or ganice distinctā cognoscitiuaꝝ a sensu coi fun dant sup falso: nō mirū ḡ si exorbitāt Nō. 6ᵒ q̄ illa virtus que vocat hic fantasia vocat 6ᵒ naturaliū formalis. Et aliq̄ vocat imagi natio ꝛ aliq̄ imaginatiua ita q̄ ista noia sunt valde equiuoca ꝛ fm multas significatiōes si nonima Nō. 7ᵒ q̄ de ista virtute que hic vo catur fantasia: ꝛ est virtus apud Aui. reserua tiua imaginū sine intētionib⁹ in ꝑmo ventricu lo cerebri ꝓbi varie sunt locuti. Quidā enim dicūt hanc nō eē virtutē reseruatiuā sine actu ali cognitione. Sed quia actualis cognitio p manet in sensu cōi notabili tēpore ꝛ post sensi bilium absentiā: ꝛ aliud est retinere ꝛ aliud co gnoscere dicūt in eadē precipue parte in qua est sensus cois esse hanc reseruatiuā que tamē remota cognitione actuali nihil reseruat. Et patet q̄ sine dubio sensus cois reseruat imagi nes dum actu cognoscit: sed illa nō est ista vir tus quā Aui. vocat fantasiā uel imaginatiuaꝝ quia vult q̄ reminiscētia est inquisitio intenti onum p imaginē uel ecōtra quod fit post actu alem cognitionē rei cuius reminiscimur: vide tur ergo Aui. velle q̄ hec virtus reseruat p⁹ absentiā cognitionis. Alij dicūt nullā esse vir tutem reseruatiuā sine actuali cognitione nisi memoriā que est in postremo cerebri ventricu lo: quia relique seruātes essent frustra cū me moria possit quicq̄z possint alie aut aliqua alia virtus reseruatiua ꝓior. Sed ista positio ē expresse cōtra Aui. ꝛ eius ꝓbatio statim vi debitur. Alij dicūt conformiter ad Auicē. q̄ in ꝑmo vētriculo cerebri est virtus reserua tiua imaginū post actualē cognitionē que vir tus deseruit imaginatiue: ꝛ sensui coi imedia te: ꝛ hoc probat experiētia. Nam in somnio quod est ꝓprie somnuꝝ sensus cois cognoscit ex specie reseruata ꝛ nō in postremo vētricu lo cerebri cum nō cognoscat plerūq̄z cum dif ferentia tpis cū qua reseruat mēoria. Pre terea q̄ñq̄z in somnio pcipim⁹ res p modū pre teritaꝝ: ꝛ tūc operat memoria: q̄ñq̄z vo tm p modū presentiū: ꝛ tūc fit imutatio a fantasia: vel aliter assignet rō diuersitatē in istis modis perceptionū que nō videt bñ posse assignari.

Preterea hūiditas anterioris partis cere bri est cā obliuionis somnioꝝ: ꝛ nō nisi quia i illa anteriori parte est fantasia reseruās ꝑ hu mia humiditate ledit Hic solēt duo alia du bia moueri Primū vtꝝ organū sensus cois sit cerebrū. ꝛ videt q̄ sic: primo q̄ a cerebro virt⁹ sentiēdi dat oib⁹ mēbris sensitiuis. Nā via a cerebro ad mēbrū sensitiuū clausa tollit sensus mēbri. 2ᵒ p hoc q̄ leso cerebro nota biliter ledit opatio sensus cōis ꝛ nō leso alio mēbro. 3ᵒ p hoc q̄ mēoria ꝛ cogitatiua sūt in cerebro: ḡ decenti⁹ est ibi esse cōem sensuꝝ q alias virtutib⁹ seruit. 4ᵒ p hoc q̄ nō videt si coi esset organū sensus cois qn posset p aliq̄ nocumentū corrdis ꝓpriū nō coiceatū cere bro ledi opatio sensus cois cui⁹ oppositū notat experiētia: imo versus quācūq̄z qualitatē con tingit valde intēse labi coi non lesa opatione sensus cois nisi coicet cerebro: ḡ principaliu⁹ est in cerebro q̄z in corde. Hic videt Auicē ne in hoc loco sūia ꝛ Hal. 2ᵒ tegni: oppositum vult Ari. in de sōno ꝛ vigilia vbi ad litterā di cit: Dia aūt babētia sanguinē coi habēt ꝑnci piū motus ꝛ sensus principalis. In hoc du bio credo ꝓpriū organū sensus cois esse pri mū cerebri ventriculū ꝓpter rōnes añ oppos tū factas ꝑcipue q̄ nocito ꝑmo vētriculo le dunt opationes sensus cois etiā si nullū alio mēbruꝝ inde ledat 3ᵒ nullo alio mēbro leso le dunt nisi ꝑmo vētriculo coicet nocumentuꝝ.

Nec video qn eque bñ defendi possit q visio ꝛ auditus ꝛ gustus sunt in corde sicut de fendit sensuꝝ cōem esse ibi. Ad Aristo. p nūc dī cōcedēdo q̄ coi est primū ꝑncipiū sen sus generando spm̄ vitalē ꝛ ipsū cerebro coi cando virtute cui⁹ cerebrū opat ex hoc tū nō sequit ipsū eē organū in quo talis opatio ꝓpri cit. 2ᵒ dubi⁹ vtrū sit dare tm̄ vnū sensuꝝ cō munē. Nā videt q̄ gustabiliū ꝛ tāgibiliū sen satio terminat ad coꝛ tanq̄z ad mēbrū in quo fit ꝑma eoꝝ occulta cognitio ꝛ visibiliū ꝛ odo rabiliū ad cerebri ut dicit in de sensu ꝛ sensa to: sed de hoc magis in questionib⁹ dicetur.

Nō. vltimo fm cōmunē viam q̄ 3ᵒ fantasia ꝛ sensus cois sint i ꝑmo cerebri ventriculo tū fm varias partes. Nam si in eadem ꝑcise pte essent tunc semp sensus cois actu cognoscerēt

UVA. BHSC. IyR_045_1

per huiusmodi species reseruatas cum sint cō
tinue presentes: de hoc magis videbit cuz de
memoria tractabitur ꝛc̄.

Et secunda quidem.

Determinat de cogitatiua ꝛ estimatiua do
cendo eoꝝ differēcias: ꝛ diuidit in duas. ꝑmo
de cogitatiua. 2°. de estimatiua ibi 2ª Et ipsa
quidē. Itē ꝑmo notificat ea per nomē ꝛ nomi
nū diuersitatis. 2°. per operationes ꝛ locuz et
differēciā eiꝰ a sensu cōi ꝛ fantasia ibi 2ª Quo
cūqz tamē mō. Dicit ꝑmo q̄ virtus 2ª apō
cōputationē Gal. sed zª fm eum est illa quam
medici vocant cogitatiuā. Sed tū certificato/
res. i. phi quandoqz vocāt eā cogitatiuā: qñqz
imaginatiuā. Nā qñ ipsa subseruit intellectui
dicit cogitatiua qñ vo estimatiua dicit imagi/
natiua. Potest ḡ intelligi uel q̄ hec virtꝰ in ho
mine vocat cogitatiua ꝛ sibi cozrespondēs in
brutis quia nō deseruit intellectui sed estima/
tiue vocat imaginatiua. vel q̄ hec virtus i ho
mine potest vtroqz istoꝝ nominū notiari: sz di/
uersis cōnotationib⁹. Nam ꝑut subseruit esti/
mative in hoie est imaginatiua: ꝛ ꝑut subser/
uit intellectui cogitatiua. Et hoc 2°mō intel/
ligēdo concedēdū esset cogitatiuā esse imagi/
natiuā: sed nō fm primū sensum. Nō. 2° q̄
seruitū cogitatiue ad intellectū est repzesenta
tio fantasmatū a quib⁹ intellectus abstrahit.
Nam hec est virtus imediate quo ad formas
sensibiles intellectui seruiēs seruitū vo eiꝰ ad
estimatiuā est quia imagines in ista recepte et
formate reddunt estimatiue: vnde estimatiua
insensatas intēciones elicit. Et fm hoc dici/
mus q̄ estimatiua reducit imaginatiuaz ad id
qō ei. s. estimatiue ꝑdest ꝛ cōuersa habitudo
intellectus ꝛ estimatiue ad hāc virtutē vocat
imperiū illaz virtutū respectu istius.

Quocunque tamen modo.

Notificat hanc per operatiōes ꝛ locū ꝛc̄.
Dicens q̄ qualitercūqz vocat inter istam: tū
ꝛ istā quā vocamꝰ fantasiā est differēcia: quia
illa tm̄ recipit ꝛ seruat formas sensu ꝑceptas
ꝛ ista. s. cogitatiua se exercet in illis formis cō
ponēdo ꝛ diuidendo. Secūda differēcia ē
quia. s. cogitatiua ꝑficit inter se cōponēdo for
mas sibi a fantasia repsentatas cōponēdo fm
q̄ apud sensum fuerūt: ꝛ aliqñ aliter non fm
mōte volat smaragdino. Nā tale nō fuit apō
sensum sed fantasia nō recipit nec repzesentat
nisi fm q̄ a sensu. Dicit 2°q̄ huius virtutis
sedes est medi⁹ vētriculus cerebri. Dicit zª
virtuti que est occulte cōprebēsiua ꝛ ista alia
virtus est estimatiua de qua statī dicet Cir
ca primū dictū cōsidera q̄ cōpositio ꝛ diuisio
virtutis cogitatiue nō oportet q̄ sit ꝑ affirma
tionē ꝛ negationē sed per coniūctionē forma
rum adinuicē simul repzesentātiuz ut gīa exē
pli: subiectū cōplexū alicuiꝰ ꝓpositionis habz
talē cōpositionē in se sine affirmatiōe ꝛ nega/
tione ut hō albus hō volās ꝛc̄. vtrū autē hec
virtus affirmet uel neget dicet alibi. Nō.
2°q̄ hec virtus nō tm̄ cōponit formas: sz etiā
eas recipit simpl'r: sed quia in cōponēdo dif/
fert a priozib⁹ ideo cōpositionē expressit Aui.
ꝛ receptionē simpl'r dedit intelligi cū dixit sin
gulas perficit. Dubitat hic quia dicitur q̄
fantasia nō ponit cozā te nisi q̄ztū recipit a sen
su. Oppositū habet 6°nāliuz parte 4ª ca° 2°
cū dicit. Aliqñ virtꝰ formalis reponit ea q̄ nō
fūt apꝑhēsa sensu. virtꝰ eni cogitatiua ꝓuertit
ad formas q̄ fūt in hac virtute formali qñ fūt
obiectū ipsiꝰ: ꝛ cū eis cōposuerit aut diuiserit
formā possibile est ut reponat in ista. s. virtute
formali q̄ est fantasia. Hic nō. q̄ virtutes in
teriozes q̄dā apprehēdūt ꝓncipal'r q̄dā secū/
dario. s. adiutozio alteriꝰ virtutiꝫ nō rñdet sibi
sz iūctis. Et sumit hec distinctio ab Aui. 6°nā
liū ꝑte ꝑma ca° vlti°. Nūc dicendū q̄ fantasia
nō apꝑhēdit ꝓncipal'r nisi qñ recipit a sensu ꝛ
ꝑ se nō variādo modū forme recepte sz qz cō
tingit q̄ recipiat a virtute sequēte. s. cogitatia
q̄ nō eēntial'r seruit sibi: iō scēdario apꝑhendit
illud qō nō est apꝑhensuz sensu Aui. aūt ħ di
xit tm̄ ꝓncipalē opationē virtutiꝫ fantastice: et
si dicat pōt imutari a vtute sequēte: ḡ poterit
mediate uel imediate imutari ab estimatiua:
ꝛ ꝑ ꝫns poterit recipe intēciones nullo modo
sensu ꝑceptas nec ex talib⁹ cōpositas Dicit
concedēdo q̄ estimatiua pōt imutari sz nega/
retur q̄ intēciones tales ut amicitie ꝛ inimici/
tie pōt recipe ab ea uel alias nullo sensu ꝑce/
ptas nec ex talib⁹ cōpositas. Nā hec virtꝰ ē cō
prebēsiua formaꝝ repūtantiū res ꝑ modū sen
sibiliū siue ille veniāt ab intꝰ siue a sensibilib⁹
sz intentionū repūtantiū nō sub rōne sensibi/
liū hec virtus a nulla virtute est receptiua. Et
hoc voluit Aui. parte 4ª sexti nāliuz caª 2° al/
legato dum dixit de formali uel fantasia. Illa
enim nō est thesaurꝰ hui⁹ forme fm q̄ hec for/
ma cōparat ad aliqō aut fm q̄ᵈ est veniēs ab
intus uel ō foris sz est thesaurꝰ eiꝰ iō est qz ipa
forma abstracta hoc mō abstractionis. At
tendendū ꝑterea fm Aui. caª statim allegato:
q̄ imaginatiua siue formalis pōt recipe imagi
nē ab influxu celesti q̄ imago nō fuit in sensu:
imo est imago rei future sicut accidit in ꝓphe
tia imaginatiue virtutis: ꝛ talis etiam non est

a sensu sibi reddita. Et tu vide modum clarū a dño Alberto almano in libro de somno ⁊ vigilia: ⁊ hec talis imago pōt imutare sensuz cōmunē ita ut appareat res pñs esse. Et ex hoc sequit ꝙ sensus cōis nō tm recipit illud qđ a sensibus exteriorib⁹ sibi reddit. Sed multoties a formali istā talē imaginē a celestib⁹ impressam. Et iō notant dixit Aui. in prima parte ca°. vltimo de sensu cōi ꝙ recipit p se ea que reddunt a. 5. sensib⁹ sed nō repugnat p accñs recipere a formali ⁊ imaginatiua. Sed tūc videtur ꝙ deficiēte sensu stat habere scientiā de coloribus cum imagines colorz possint fantasia recipere per super celestiū influxū sine sensuz adiutorio. Hic potest dupl̄r dici ꝓmo cōcedendo ꝯclusionē sed mens Aristo. fuit ꝙ nāli ordine per virtutē sibi inuicē p se subordinatas nō acquirit nobis sciētia de sensibili pro prio sensus nisi mediāte sensu illo. Non negaret tñ quin p accidēs acquiri posset a virtute altiori nō subordinata nostris virtutib⁹. Vel 2°. dicit negādo cōclusionē. s. ꝙ stat deficiente sensu ⁊c. habere scientiaz de sensibili ꝓprio.

Bī vlteri⁹ ꝙ imaginatiua nō pōt recipe formā repsētantē rem sub rōe sensibilis ꝓprij nisi primo aliquā talē a sensu recipit. Verum ꝙ quēadmodū pōt imaginatiua intentiōes sensibiliū ꝓprioz conūgere cū intentionib⁹ figure ⁊ magnitudinis cū quib⁹ nō fuerūt ex pcepte ⁊ravi supcelestiū exist̄te intētione albi gr̄a exēpli: in fantasia pōt vi supercelestiū fieri imutatio infantasia talis ut intētio albi conūgat cū intētione motus cuiusdā ⁊ figure cū quib⁹ nec fuit conūcta vi imaginatiue: nec in sensib⁹ exterioribus: ⁊ tu cōsidera. Circa scām dcm̄ cōsidera ꝙ experimento ꝓbatū est ꝙ si medi⁹ ventriculus cerebri reciperet certa nocumēta ledit opatio isti⁹ virtut̄: ⁊ nō ledit ex lesione in alijs vētriculis nisi p accidēs. Ex hoc ꝯ inferūt medici ꝓbabiliter orgaū hui⁹ virtut̄ eē mediū cerebri vētriculū. Et addūt quidaz ꝙ pars anterior medij ventriculi est illa q̄ ē hui⁹ virtutis orgaū: posterior vo est orgaū imaterialis virtutis q̄ est estimatiua. Circa tertiū dictū attēde ꝙ virtus estimatiua elicit intētiones ꝯueniētes uel incōueniētes adiutorio cogitatiue. Nā gr̄a exēpli: viso lupo qescente cogitatiua uel imaginatiua cōponit intentōez ei⁹ cū intētione mordent̄: lz apud sensum nō sic videat ⁊ ex imagine ita cōposita pōt estiatiua elicere intentionē inimicitie uel discōueni entis vbi nisi illa ꝯpositio p̄cessisset ñ potuissz estimatiua illā intentionē elicē: hꝰ ꝯ mō ministrat sibi. Hec exemplariter dicta sunt.

Et ipsa quidem.

Nūc declarat de estimatiua. et quatuor facit. ꝓmo notificat eam p suā opationē. 2°. pōit differentiā inter eā ⁊ alias virtutes noiatas. 3°. oñdit vnā variā ipsius denoiationē. 4°. quō medic⁹ se habet in cōsideratiōe de ista virtute 2°. ibi: Et hec qdē. 3°. ibi: Quidā aūt. 4°. ibi: ⁊ medicus. In parte ꝓma dicit: ꝓmo ꝙ hec virtus est illa p quā aial iudicat ꝙ lup⁹ est inimicus: ⁊ ꝙ filius est dilect⁹ qui annonā prebē cōsueuit est amicus a quo non est fugiendum.

Dicit 2°. ꝙ hoc iudiciū aialis ꝙ ab illo qui prebet annonā nō est fugiendum est ꝓm modum rōnalez. Dicit 3°. ꝙ amicitia ⁊ inimicitia nō sunt sensu p̄cepte p̄cipue alioz aialium ab hoīe. Ex quo datur intelligi ꝙ hec opatio est alia ab opatione cuiuscūqz virtutis precedētium quia nō cōprehendūt nec se exercēt nisi in perceptis sensu. Ex quo infert ꝙ nō cōprehendunt neqz ꝺ eis iudicat nisi a virtute alia a precedentib⁹. Dicit vlteri⁹ ꝙ licet talis intentiōes sensibiliū cōprehēsio nō sit rōnalis: est tū aliqua cōprehēsio nō rōnalis Subdit vltimo ꝙ hō vtit in multis suoz iudicioz hac virtute sed tamē cū ista vtit operat tanqz aial nō rōnale in hoc ꝙ nō vtit rōne. Circa primum istoz considerandū ꝙ virtutis estimatiue opatio qua differt a p̄cedentib⁹ est intentiōes non sensatas elicere ⁊ in eis se exercere: lz has intentiones cōprehēdat non denudatas ab appēditis materie. Judicat etiā distincte ꝺ convenientia ⁊ incōueniētia obiecti hoz vo iudicioz harum intentionū quedā facit hec virtus per purā naturā ei⁹ quedā vo cū adiutorio experientie: quedā vo p quadā silitudinē currentē Inter formā pñtatā ⁊ formā a qua alias talem insensatā est elicitū. Exemplū primi sicut ouis ⁊ agnus qui nunqz stabulum exiuit: tamen statim viso lupo fugit ⁊ hoc quia naturaliter stat cum est in estimatiua ouis similitudo lupi est ouis apta intentionē hanc inimicitie elicere sicut lumē naturaliter calefacit ⁊ multe sunt tales naturales cautele sicut in puero stante lippitudine. In oculis stringit palpebras non ꝙ cognoscat per hoc lippitudinem ab oculo removeri. Et statim cum nascitur querit pupillam. Et huius rationē dicit Auicen. 4°. parte sexti naturaliū prouenire a cautela, pueniēte a diuina clemētia. Exemplū fecūdi ut agn⁹ qui alias nō vidit hominē lz nūc ab eo portat filibi pabulum sine dubio a principio ex illo viso nō habebat nāliter elicē timorē: sed cū pabulum sumpsit ⁊ multotiens ab eo pabulum

UVA. BHSC. IyR_045_1

recepit coniũgit intentionẽ cõueniẽtis que naturaliter a pabulo abstrahit cuz intentõe istãz portãtis: ita ut tandẽ multis talibꝫ interuenientibus illo solo viso: ꝛ sine pabulo eliciat conuenientis ꝛ amici intentionẽ hec ꝯ abstractio fit adiutorio experiẽtie. Exẽplũ tertij sicut agnꝰ qui consueuit ab hoie verberari viso homine etiam alio fugit. Et qui a latronibꝫ penã passus est cum in via solitaria hominibꝫ armatis obuiat statim sine discursu rationis timet ꝛ refugit hic tamẽ tertius reducit quodãmodo ad secundum. Et hos modos tangit Aui. loco statim allegato: ꝛ in textu primũ dedit intelligi: cum dicit ꝙ aial iudicat lupũ inimicuz: secũdũ cum dixit qui anonam ꝑbere consueuit ẽ amicus a quo nõ est fugiendũ. Circa secundũ dictũ cõsidera ꝙ hoc iudiciũ estimatiue de illo qui anonaz ꝑbere cõsueuit ꝙ est amicꝰ non est ſm modũ rationale. Duobꝫ modis potest dici nõ esse ſm modũ rationale. Primus modus est quia abstr actio illa ab estimatiua facta non est sine materie appenditijs. Rationalis aũt sine secundus: quia nõ fit per discursum illatiuũ sicut multa rõnalia iditia. Circa tertium dictũ attende: ly forte esse amicũ in re sit idem ꝙ esse albũ uel dulce: nõ tamẽ eadez ratione dicit aliquid amicũ ꝛ albũ: sunt ꝯ amicitie ꝛ inimicitie intentiões que nõ recipiunt in sensu: virtus ergo istas recipiens est alia a precedentibus. Reliqua patent.

Et hec quidem .

Hunc ponit Aui. differentiã inter estimatiuam ex vna parte ꝛ imaginatiuã ꝛ cogitatiuã ex alia parte: ꝛ dicit ꝙ hec differt a fantasia: quoniã fantasia sensu percepta retinet sed ista ex perceptis sensu elicit intentiões nõ perceptas sensu. Secũdo dicit ꝙ differt a cogitatiua in duobus: vnum est ꝙ operationes cogitatiue nullũ sequit iuditiũ sed operationes estimatiue sequũt multe iudicia. alterꝫ est ꝙ cogitatiua facit cõpositionẽ i intẽtionibꝫ pceptꝫ sensualiter saltẽ pceptibilibꝫ ly estimatiua i illꝫ cõprehẽdit: ꝛ ex illis elicit intentiões non perceptas sensu. Et quẽadmodũ in aiali ſm vnã expositionem est sensus iudicãs de formis sensibilibus. i. cõprehendens ꝛ componens formas sensibiles: ita estimatiua iudicat de intẽtionibus illaz formaz sensibiliũ que intentões vocãtur ad estimatiuã nõ ad sensuz. Primũ dcm nomẽ iuditij quandoqꝫ sumit large ꝑ oi complexa cogitatione: ꝛ isto mõ dicit hic ꝙ ẽ sensus iudicãs. Et hoc mõ dicit in parte secũda sexti naturaliũ ca°. 2°. cum dixit. Et in hoc differt apprehẽsio iudicantꝫ sensibilis ꝛ apprehẽsio iudicantꝫ imaginabilis ꝛc. Secũdo mõ sumitur iudiciũ stricte ꝑ apprehẽsione cõpleta per intẽtiones nõ sensu perceptas: ꝛ hoc est mestimatiua nõ in precedentibꝫ virtutibꝫ. Et hoc mõ dixit hic Aui. cum dixit ꝙ operatões illaz nullũ sequit iuditiuz. Ubi ũ videt ꝙ iudiciũ ꝑprie sit cognitio quã nõ sub sequẽte cognitione sequit inclinatio appetitꝰ: ꝛ ẽ aptꝰ sequi volũtaria operatio. Hunc aũt aliqua talis est cognitio in organo sensus: ꝛ patet hoc in pũctura cuiꝰ perceptionẽ sequit fuga mẽbri Similiter etiã in estimatiua ꝛ intellectu sed cognitionẽ imaginatiue uel cogitatiue nõ imediate sequit appetitus inclinatio ad motũ volũtariũ: vez ſm hũc modũ ponẽda est virtꝰ imaginatiua: impfecta in eodẽ organo cum sensu ꝛ secũ coniũcta de qua intendit Aristo. 2°. de aia textu cõmenti 20. ꝛ cõmentatoz cõmento eodẽ ꝛ hanc vim vocaret hic Aui. sensum iudicantẽ de intẽtionibꝫ sensibilibꝫ que. s. elicit impfecte cognitionẽ conuenientie uel incõuenientie obiectoz ſm ꝙ sunt sensibilia ꝛ in pũtia. In absentia vo estimatiua uel intellectus iudicat ꝛ limitatius. Sz cogitatiua uꝫ imaginatiua de qua supra nullũ facit tale iudiciũ nullus igitur sequi iudiciũ ad eaz operatões ẽ ipsas nõ facere iudiciũ: ꝛ hoc mõ sensus iudicat et estimatiua. Ob autez dicit 6°. naturaliũ parte 2ª. ca°. 2°. iudicantꝫ imaginabilis: credo ꝙ li imaginabilis determinat illũ terminũ apprehẽsio ꝛ sit in recta. i. apprehẽsio imaginabilis animalis iudicantꝫ: ibi enim determinat de gradibus abstractionũ istarũ virtutũ qui pertinent ad apprehensionẽ nõ ad iudiciũ.

Quidam autem .

Ponit eius aliã noiationez dicẽs quidam presumũt hanc vocare imaginatiuã sz nos de noibus nõ curamus dũmodo intentiões ꝛ rerũ differẽtias itelligam. Et hec pars ẽ clara

Et medico quidem .

Ondit quõ medicꝰ circa huiꝰ virtutꝫ cõsiderationẽ se oz bñe. ꝛ ꝑmo facit hoc. 2°. remouet dubiũ ibi: Ob lesio. Dicit ꝑmo ꝙ medicꝰ ñ curat scire hãc ỽtutẽ ꝑbaz qz medicꝰ nõ curat scire hãc ỽtutẽ cuiꝰ opatiões nõ ledũt nisi ꝑpter ipedimẽtia accẽtia. In virtutibꝫ pcedẽtibus eã ꝛ estiatiua ẽ huiusmõi ipedimẽta suaz actionũ sequũt ipedimẽta virtutꝫ ꝙ sũt añ ipsã s. fãtasie imaginatiue ꝛ mẽoraꝫ quã postea noiabimꝰ. ꝛ maioz bꝰ rõnis, pbaz qz medicꝰ ñ curat scire ỽtutes ex qbꝰ cũ acciderit lesio opationũ in suis ipedimẽtis. i. ꝑpter sua ipedimẽta puenit egritudo mõ virtutes quarũ operationes

UVA. BHSC. IyR_045_1

non ledunt nisi ꝑpter lesionē alteri⁹ opatōis non sunt tales ꝙ ex lesione eaꝝ in suis impedimentis ꝓueniat egritudo. Hic cadūt due dubitationes. Prima quō dicim⁹ ex virtutib⁹ cū acciderit lesio in suis ipedimētis ꝓuenit egritudo. Videt enim ꝙ poti⁹ ex egritudine ꝓuenit lesio nō ecōtra. Ad hoc dicit ꝙ nō ē intentio Aui. ꝙ ex lesione virtutū fiat egritudo: ꝛ hoc sit possibile: sed intētio Auicē. est ꝙ ex lesione virtutis prouenit egritudo. i. ꝛ inferre lesionē eē ꝑpter egritudinē imediate ita ꝙ de illa virtute curat medic⁹ que cū fuerit lesa ꝑternāliter licebit inferre aliqō suoꝝ ipedimentoꝝ. i. aliquā causam illā virtutē imediate impedientē esse egritudinē Secūda dubitatio quia videt ꝙ nulla virtus sit corporea in viuēte quin ex ei⁹ lesione ad hūc sensum ꝓueniat egritudo. Nam quecūqꝫ virtus ledit ab ītrinseco illa ledit ab aliqua dispositione ꝑternaturam in mēbro p se ꝛ imediate ledente opationes. Dis aūt talis dispositio est egritudo: ut dicit sup̄. Hic dī notādo ꝙ nō ois dispositio in corpore būano inuēta imediate ꝛ sensibiliter ledēs opationes est egritudo ut clausura oculoꝝ pendēs a manu cooperiēte. Nā ad hoc ut aliqua tal⁹ dispositio dicat egritudo requirit ꝙ ab ipsa essentialr ꝓueniat nocumētū in opatione aialis: ꝛ intelligo ab illa dispositione essentialiter ꝓuenire nocumentū p quam tollit per se aliqō debitū ꝛ intrinsecū nāle instrumentū virtuti ad operandū: uel que includit formaliter debiti instīri carentiā. Nūc patꝫ ꝙ stantib⁹ nālib⁹ instrumētis intrinsecis virtutis ad operandū. Alique sunt dispositōes operationes sensibilr impediētes sicut intēsa cogitatio impedit visionē. Et dolor in vno mēbro prohibet delectationē in alio: tales ℊ nō dicūtur egritudines. Nō. 2°. ꝙ nulla dispositio dicit egritudo respectu opatōis lese nisi opationis lesionis ipsa dispositio sit cā imediata: patet ex dispositiōe egritudinis. Nō. 3°. fm quosdā cogitatiuā nō differre subiecto ab estimatiua ꝛ nō ledi extimatiuā in ope nisi p hoc ꝙ cogitatiua nō bñ sibi ministrat. Ex quib⁹ꝫ ꝙ cū accidit lesio in ope estimatiue nō poterimus ex hoc arguere in corpore eē egritudinē respectu operationū estimatiue: quia mala cōplexio uel cōpositio medij ventriculi cerebri nō ledit estimatiuā nisi mediāte lesione cogitatiue: ℊ talis mala cōplexio non dicit egritudo respectu opationis lese estimatiue: quia nō est eius imediate cā nec operatio lesa cogitatiue est egritudo respectu opationis estimatiue quia nō obstāte ꝙ ipsa sit dispositio corporis imediate ledēs opatiōes tū nō p se ꝛ essentialiter ledit operationē cū ipsa nō includat formaliter defectum alicuius intrinseci instrumēti nāliter virtuti subordinati ut patet ꝛ ridet ranti. Quidā tū volūt ꝙ medicus curat scire hanc virtutē: sed nō multū qꝛ raro ledit opatio eius nisi ꝓpter egritudinē ledentē aliā virtutē precedentē: ꝛ ꝙ hoc sufficit Aui. Et eodē mō dicūt si querat: vtrū opatio bui⁹ virtutis possit ledi nō lesa opatione ꝑcedentū virtutis dicūt ꝙ sic: sed qꝛ hoc est raro: iō medicus nō multū curat. Ad aūt huius virtuꝫ opatio ledat sine alterius lesione patet in exēplo posito a Hal. 3°. de accidenti ꝛ morbo. De illo infirmo q vasa ꝓpio noie noiabit: sed nesciebat qō ꝓsequi debuisset si ꝑiceret: ꝛ iō interrogabat si ꝑicere deberet: videt ℊ in eo estimatiua lesam esse: quia nō recte de cōmodo uel incōmodo iudicabat. Sequēdo tū primā rōnem ad secundū dubiū ꝛ textū Aui. hic dicit ꝙ in illo Halieni infirmo cogitatiua lesa erat nō enī cōponebat intentionē fracti cū intētione vasis cadentis ut debuisset cōponere: ꝛ hec ē opatio cogitatiue. et iō Hal. dixit allegato loco: quid tū si eicerent cōtingeret ignorabat: qꝛ ignorabat ꝙ frāgi deberēt. Intētio vō fracti uel eius quod frangit est sensibilis ꝛ non ꝓpria estimatiue ꝛc.

Quod si lesio.

Remouet dubiū. Posset quis dicere. Si aliqua virtus in sua opatione ledit nōne ip de tali lesione curat cōsiderare medicus. Et respōdet ꝙ si lesio alicui virtuti accidit solꝫ per lesiones operationes virtutis precedentū ꝛ lesio precedētis virtutū fuerit imediate secuta malitia cōplexionis uel corruptionē cōpositionē alicui⁹ mēbri: tūc medico sufficit cognoscere illā lesionē q̄ imediate accidit ꝓpter malitiā cōplexionis uel cōpositōis ad hoc ut succurrat illi mēbro malā cōplexionē uel cōpositionē remouendo cū medicina aut ut mēbrꝫ ab illis infirmitatib⁹ custodiat ꝛ nō curat scire dispositionē virtutū cui impedimentū quod accidit nō accidat nisi mediāte alio ipedimēto nisi postq̄ sciuerit illud impedimentū qō fine medio sequit malitiā cōplexionis uel cōpositionis corruptionē. Et certū est ꝙ hoc dictū est limitatiuū ꝑcedētis. Nā nō est dicendū ꝙ medic⁹ nō curat scire ipedimēta q̄ estimatiue accūt absolute: sꝫ nō curat ea scire. Postq̄ sciuerit ipedimēta virtutū aliaꝝ ad q̄ sua sequūt ꝛ que imediate sequunt egritudinē.

Tertia vero.

Determinat de memoratiua virtute. Et dividit in duas. ꝓmo determinat de hac virtute

UVA. BHSC. IyR_045_1

quid sit ⁊ in quo mẽbro. 2.ᵐ remouet dubiũ ibi 2.ᵐ hic tñ. Dicit ꝙ virtus 3.ᵃ quã ponũt me/ dici est 4.ᵃ uel 5.ᵃ cũ certificauerimꝰ vere nume rum virtutũ. Dicit 2.ᵒ ꝙ hec est virtꝰ reseruati ua ⁊ memorialis. Dicit 3.ᵒ quo ad hãc partem ꝙ hec virtꝰ est thesaurꝰ eiꝰ qꝫ cõprehẽdit esti matiua de rebꝰ pceptꝫ sensu exͤ formas. i. ima/ gines sensu pceptas quẽadmodũ dictuz ẽ supͣ ꝙ fantastica ẽ thesaurꝰ eiꝰ qꝫ puenit ad sensũ de formis sensu pceptꝫ. Dicit 4.ᵒ ꝙ locꝰ ⁊ sedes huꝰ virtutis est posterior vẽtriculus cerebri.

Circa primũ dictuz scitũ est supra quõ hoc a Gal. dicat 3.ᵃ ⁊ ab Aui. 5.ᵃ Circa secũdũ dictũ cõsidera ꝙ memoria dicit equiuoce de uuobꝰ virtutibꝰ diuersis etiam loco operandi. Nam primo dicit de virtute cognoscitiua per speciẽ reseruatã sub rõne ꝑteriti: ⁊ prꝰ cogni/ ti ut potest colligi in libro de mẽoria ⁊ remini scẽtia ab Arist. cũ dicit ꝙ est passio primi sen/ sitiui p se: ⁊ ab Aueroy loco eodẽ dum dixit: Actio eni virtutis rememorative est facere re presentari post eiꝰ absentiã intentionẽ rei ima ginare ⁊ iudicare illã intentionẽ esse quam añ sensit ⁊ imaginabat. Aliquãdo vo sumit me/ moria p virtute ut est seruatiua intentionũ uꝫ imaginũ post actualez consideratione actuali cõsideratione cessante ut ex Aristo. sumit in de memoria ⁊ reminiscẽtia dum dixit: Oꝑ/ tet intelligere talẽ aliquã factam p sensum in alia ⁊ in parte corporis habẽte ipsam velut pi cturam quandã passionẽ cum dicimꝰ habituz esse memoriã. Si ergo memoria est talis habi tus picture: ergo memorativa est virtus ī qua hic est habitus: ⁊ illa est reseruatiua ut patet.

Attẽde 2.ᵒ ꝙ sumẽdo memoriã p virtute co gnoscitiua ꝑteriti p modũ ꝑcogniti uel p vir/ tute reseruatiua adhuc ẽ varietas in modo lo quẽdi auctoꝝ. Quidã enim p memorativa in telligũt oẽz interiorẽ virtutẽ cognoscitiuã pre teriti per modũ ꝑcogniti: ⁊ hoc generali mõ loquẽdi loquit Aristo. in de memoria ⁊ remi niscentia: ⁊ similr oẽz virtutẽ reseruatiuã ima ginũ uel intentionũ post absentiã actualis cõ/ sideronis quõ etiã ibi loqui videt Arist. et Aliqui vo p imaginatiuã intelligũt tm virtu/ gnoscitiuã p tales intentões sub rõne ꝑcogni ti. Et isto mõ loquit Auic. hic ⁊ in 6.ᵒ nãlium locis allegat. Et hoc etiã mõ sola estimatiua uel virtus reseruatiua in postremo vẽtriculo est memoria ⁊ est virtus a fantasia distincta.

Nõ. 3.ᵒ ꝙ virtꝰ memorativa hoc mõ vlt.ᵐ ac/ cepta nõ est intentionũ reseruatiua: sed etiam imaginũ quẽadmodũ estimatiua nõ solum co gnoscit p intẽtiones nõ sensatas: sed etiã per sensatas. Est ꝫ ista virtꝰ nõ solũ thesaurꝰ eiuꝰ qꝫ abstrahit estimatiua a formis pceptꝫ sensu principalr: sed etiã reseruat imagines ꝫz fanta stica nõ nisi imagines reseruat. Quartũ di ctũ est claꝫ qz experiẽtia notat ꝙ leso postre/ mo vẽtriculo ledit hec virtus.

Hic tamen.

Remouet duo dubia secundũ ibi: Virtus vo. Dicit ꝓmo ꝙ hic esset locꝰ cõsiderationis ꝓhice vtrũ virtus conseruatiua q̃ dicit memo rialis: ⁊ virtus que reducit illud qꝫ est absens a memoria de eis que sunt reposita ab estima tiua sunt virtꝰ vna vel plures. Et subdit ꝙ de hac qõne medico nõ est curandũ qm̃ nocumẽ ta q̃ qualitercũqz sunt in operibꝰ illaꝫ virtutũ sunt homogenea: quia sunt solũ lesiones q̃ ac/ cidũt ex nocumẽto posteriori vẽtriculo cerebri siue de gñe male cõplexionis uel male cõposi tionis ⁊ supple vnitatꝫ. Pro intellectu par tis cõsidera ꝙ in actu memorãdi aliquã opor tet ponẽ virtutẽ que reducat ad actualẽ appͣ/ hensionẽ intentionẽ reseruatã. Nõ dubiũ ẽ vtrũ hec virtus q̃ reducit intentionẽ q̃ erat ab sens quia nõ actualr imutãs cognoscitiuã ad hoc ut actu imutet sit virtus alia a reseruatiua quia aliud est seruare ⁊ aliud imutare. Et sic videt cõsentire Aueroys in de memoria ⁊ re mi. ca.ᵐ 2.ᵒ cũ dixit. Et iam dixim' ꝙ virtꝰ cõser uationis ⁊ virtꝰ rememorationis est idẽ in sub/ iecto ⁊ due fm modũ. Et silr in ꝓncᵐ capli cũ dixit: Declaratũ ẽ igit ex hoc sermone hic eẽ virtutes tres. s. virtutẽ q̃ facit ꝑsentari intẽtio nẽ imaginis illius ⁊c. Ecce ꝙ illa q̃ facit ꝑsen tari ut sic ponit vnã virtutẽ. hoc ꝫ mõ intelli/ gẽdo hanc dubitationẽ supponendũ est ꝙ in postremo vẽtriculo est virtus que facit redu/ ci intentionẽ actualẽ cõsiderationẽ ⁊ estimati ua ab illa patit hora mẽorandi. Est ꝫ hec vir tus eadẽ subiecto cũ reseruatiua intentionũ' ⁊ ideo nocita vna nocet reliqua. Et nocumẽta illis virtutibꝰ accñtia sunt homogenea: ⁊ solũ contingẽtia p se ex lesione ī postremo cerebri vẽtriculo. Hac igit de cã medicꝰ nõ curat de inquisitione istius distinctiõis. Et hoc mõ ex positionis lr̃a nõ habet dubitationẽ. Nõ. 2.ᵒ ꝙ apͣ Barsiliũ ⁊ quasi oẽs alios h Aui. intẽdit dubitare vtrũ virtꝰ q̃ vocat reminisci/ bil sit eadẽ cũ memorativa reseruãte. Sz pu/ to hoc nõ esse vez. Nam virtꝰ reminiscitiua ẽ virtus querẽs inuenire aliquid oblitũ. Nõ cõstat ꝙ hec virtꝰ apud Aui. est estimatiua ut põt colligi parte 4.ᵃ sexti naturaliũ ca.ᵐ 4.ᵒ uz dixit. Sed recordatio q̃ est ingeniũ renouãdi

UVA. BHSC. IyR_045_1

quod oblitū nō inuenīt ut puto nisi in solo homine cognoscere enīz aliquid tibi fuisse quod deletū est nō est nisi virtutis rōnalis ꝛc. Ecce quō virtutē reminiscitiuā vult hec cognoscē.

Idē potest colligi ab Aueroy ꝛ in de mēoria ꝛ reminiscētia ca.ᵒ 2.ᵒ Et ab Aristo. expꝛesse in eodē libro ca.ᵒ 3.ᵒ vbi dixit ꝙ reminisci ē ut quidā silogismꝰ ꝛ quedā questio. Ex quo apparet ꝙ si per hanc virtutez que reducit illud qđ est absens Aui. intelligeret reminiscentiaz qđ non esset vex ꝙ nocumēta que illis virtutibus accīt sunt homogenea: nam bñ reminiscitiui sunt male rememoratiui ꝛ ecōtra ut in eodem libro Arist. circa principiū dicit: Stabit ergo per aliquā transmutationē fieri lesionē i memoria nullo mō lesa reminiscētia: ergo bis rōnibus nō puto ita intellexisse Aui. sed ut supra dixi. Ut tū aliqualis noticia reminiscētie habeaꝰ ꝛ differētie eius aut memoria videamus primo que operatio sit reminisci. 2.ᵒ cuiꝰ virtutis sit. 3.ᵒ que est causa inuētionis obliti p aliud priꝰ inuentū. 4.ᵒ in quibꝰ aialibus inueniatur reminiscētia. Propter primū attendēdum ꝙ cum alicuiꝰ fuerimꝰ obliti nō ex toto: sed quia nō ad libitū respōdet eius memoria multotiēs nos querimꝰ inuenire istud oblituz discurrēdo p multa alia a nobis p̄cognita: et qñq; hoc mō inuenimꝰ intentū. Tūc g̊ dicimus reminisci cū obliti alicuiꝰ querimꝰ eius inuentionē p priꝰ cognita a nobis ꝛ tandē in illius attingimꝰ cognitionē nō p modū illatōis vnius ex alio: sed p modū ordinate imutationis vnius post aliud reminisci: g̊ est aggregatum ex ista inquisitione cū inuētione p̄cogniti per modū p̄cogniti ita ꝙ nec sola inquisitio nec sola inuētio est reminisci sed aggregatū. Cum Aristo. cū in de memoria ꝛ reminiscētia dicat reminiscentiā esse quodāmodo questionē ꝛ eē quendā silogismū. Et in eodē loco ꝙ multotiens querētes nō reminiscunt hec oia nō bñ saluant nisi ponamꝰ aggregatū ex inquisitiōe ꝛ inuētione esse reminisci sicut silogismꝰ est aggregatū ex p̄missis ꝛ ꝯclusione Ex hoc pz rōsio scdi. Nā reminiscētia nō est opatio nisi aut rōnalis virtutis aut estimatiue que deco/ratur rōnabilitate ut dicit Auic. 6.ᵒ naturaliū parte ꝛ ca.ᵒ quartis cuz talis inquisitio discursus a nulla inferiori vtute fieri possit. Pro tertio dicendū ut sumit ab Arist. in de memoria ꝛ reminiscētia ꝙ motus facti ꝑ ñr vl multotiens uel imagines ꝑ ñr facte in aia sunt apte ꝑ ñr moueri ita ut se repsentēt: ꝛ prima mouēte 2.ᵒ est aptior ad mouendū nō ꝙ necessario motū pme sequaꝰ motus secūde: sed qz p motuz prime fit 2.ᵒ aptior ad imutandū. Ex bis ēt patet solutio quarti. Nā quia reminiscētia est operatio intellectus aut estimatiue q̄ est deco/rata rōne. Et iste nō nisi i boie inueniunt: iō solus bō inter aialia est reminiscitiuus.

Virtus uero.

Douet secundū dubiū vtrū de rōnali debet medicꝰ tractare. Et dicit ꝙ nō quia si de estimatiua ꝓpter rationē dictā non curat tunc multo minus de intellectu ꝛc.

Capm̄ sextū doctrine 6.ᵒ pmi canoñ. pme sen. de virtutibꝰ nālibus motiuis.

Otiua uero

m

Hoc ē sextū capitulū doc. 6.ᵒ prie sen. pmi cañ. Aui. i quo posteaq; Aui. determinauit in p̄cedenti de virtutibus aialibꝰ cōprehensiuis determinat de virtutibus aialibus motiuis. Ubi considerandū ꝙ motuū qui reperiunt in aialibꝰ quidā sunt cōes corporibꝰ aiatis ꝛ inaiatis ut descendē ꝓpter grauitatē uel ascendē pp leuitatē. Quidā vo sunt in solis aialibus inuēti naturaliter ut ābulatio natatio ꝛ locutio ꝛ silꝫ. Intētio vo in isto capᵒ nō est tractare de virtutibꝰ motiuis. pmo mō acceptis sed de 2.ᵒ mō acceptis.

Aduerte 2.ᵒ ꝙ cū motus dicat vel motu locali ꝛ motu alterationis ꝛ motu augmentatiōis Hic tñ solū de virtutibꝰ ꝓ quanto sunt motiue motu locali determinat Aui. Nō. 3.ᵒ ꝙ motuū qui ꝓprie sunt aialibꝰ quidā a medicis vocantur mere nāles sicut motus pulsus: ut pᵗ tertij de sermone vl̄i banelitus. Et Bal. in libro de vtilitate pulsus ad finē ꝛ vel vtilitate respirationis: ꝛ in libro de diſnia 3.ᵒ ca.ᵒ ꝛ silr motus villoꝝ venaꝝ i attrahēdo sanguinē ut plures 3.ᵒ virtutū naturaliū ꝛ in de motibꝰ liquidis. Aliquis est pure volūtarius ut qui fit p se a virtute muſculi recepta a cerebro in sequēdo voluntatē uel appetitus sensitiui ipertū ut ambulatio natatio motus pleriq; alij ut etiā a Bal. sumit in libro vel motibꝰ liquidis. Quidā vo sunt mixti ex nāli ꝛ volūtario ut morꝰ palpebraꝝ ꝛ motus banelitus ꝛ deglutitio ꝛ nisꝫ vrine ꝛ fecū expulsio. Nā in istis motibꝰ non tenet cōcurrit virtꝰ nālis uel tm̄ virtus volūtarie motiua: sed ambe ut sumit hac sūma ab Aui. ca.ᵒ sequēti. Et sunt isti duoꝝ modoꝝ qm̄ aliquis talis fit a mēbro in quo nāliter est virtus volūtarie motiua sicut motus palpebraꝝ sed cōcurrēte aliqua virtute nāli nō subiecta per se volūtati: aliquis aūt fit a mēbro nāliter mobili ꝛ ñ p se subiecto volūtati ut trāsglutio

UVA. BHSC. IyR_045_1

que fit ꝺ meri quod nō eſt per ſe volūtati ſub/
iectū: ſed iuuat a membꝛo volūtarie motiuo.
Motuū eni voluntarioꝝ quidā eſt volūtarⁱ
de intētione pꝛima ⁊ eſt quicūqꝫ motⁱ fit ꝓ ſe
ab inſtrumēto naturaliter ſubozdinato volun
tati uel appetitui in ſequēdo voluntatē uł ap
petitus imperiū ſiue cū tali cōcurrat mēbꝛuꝫ
uel virtus mere nāliter motiua ſiue nō. vnde i
libello de motib⁹ liquidis ſic habeť ad litterā
Reſtat cū ꝓcꝛdes ſumⁱ ꝙ lacerti qū meatuū
extremitates cōpꝛimūt nō egrediť quicqꝫ ab
eis qū ꝺo ab actōe eⁱ arceť qꝺ in illis exiſtit
meatib⁹ egrediť. Merito ergo dicit obiectoꝛ
ꝙ illud qꝺ egrediť ab illis meatib⁹ cū relaxa
tio vincit illi quippe lacerto cōtingit actio nō
volūtaria qui ſit per virtutē tm̄ naturalē ⁊ qꝺ
egreditur ab eis eo manēte in ſua cōplexione
cum ſuffragať lacertⁱ illis conueniēť inſtrumē
tis extrinſecⁱ actio ſit volūtaria veraciter erit
ſm intentionē pꝛimā uel viā uel ſemitā pꝛimā
vel qualiter voluerit noīare. Et nō eſt ꝺubiū
ꝙ illa expulſio pꝛecipue p viā inteſtinoꝝ fit cō
currente nāli virtute villoꝝ circūꝺantiū inte/
ſtina ut ſumiť ibiꝺē a Gal⁹. ⁊ 3⁹ virtutū nāliuꝫ
⁊ 4⁹ de vtilitate parti. Alius aūt vocať motⁱ
volūtarius de intētione 2ª ⁊ eſt motⁱ qui fit p
ſe ab inſtrumēto p ſe ſubozdinato volūtati uł
appetitui mediāte ſpū aīali nō in ſequēdo vo/
lūtatē uel appetitus imperiū uel motⁱ per acci
dens factus ab eis inſtrumētis in ſequēdo vo
lūtatis imperiū itaqꝫ motus volūtarius de in
tentione. 2ª eſt ꝺuobⁱ modis: uel quia per ſe fi
at ab inſtrumēto virtutis volūtarie motiue ſz
nō ſequēdo voluntatē uel appetitus imperiū
ut eſt motus palpebraꝝ ⁊ quidā baneliť: vel
quia fiat p accīs ab inſtrumēto volūtarie mo
tiuo ⁊ in hoc ſequendo imperium volūtatis
ſicut eſt exitⁱ ſuperfluitatis a fiteri muſculis i
ſua nāli diſpoſitiōe exiſtentib⁹: ſed imperio vo
luntatis nō ꝓſtringentib⁹ anū. Et hoc ad litte
ram ſumiť a Gal⁹. in de motib⁹ liquidis. vbi ſic
habeť imediate poſt textū ſupꝛa allegatū. Et
ſiquidē intēdit illoꝝ lacertoꝝ ipedire uel laxa
re actionē illud qꝺ egrediť actio volūtaria p
ſecundā intentionē ⁊ non pꝛimam appellať.
Ex quibus colligiť ꝙ aliqs eſt motⁱ factⁱ a mu
ſculo mediāte ſpū ⁊ caloꝛe ꝺato a cerebꝛo ſe/
quēdo volūtatis imperiū qui nō eſt volūtarⁱ
ſm intentionē pꝛimā apud Gal⁹. poſitionē cuⁱ
oppoſitū ſentit Jacob⁹ a foꝛliuio in queſtione
de motu baneliť ⁊ pulſus vtrū ſibiinuicē pꝛo
poꝛtionenť. Patet 2º quare motū baneliť
aliquē ꝺicit Gal⁹. voluntariū ꝺ intētione 2ª qꝛ
nō obſtante ꝙ fiat a muſculis tū aliqū fit non
ſequēdo volūtatis imperiū. imo etiā cōtra vi
etamē volūtatis. Motus ꝺo ideo ꝺicit nāl⁹
uel quia fit a mēbꝛo nō per ſe nāliter ſubozdi
nato imperio volūtatis uel ſenſui appetitus:
ut ſupꝛa ꝺixim⁹ de motu venaꝝ ⁊ inteſtinoꝝ
aut quia fit nō ſequēdo appetitⁱ ſenſitiui impe
riū vel volūtatis ut motⁱ tuſſis in inuito ⁊ ba
nelitus ⁊ palpebraꝝ in nō cogitante. Naz in
iſtis muſculis ēvis p quā p ſe inclinanť ad ſe/
quendū ꝺictamē cognoſcitiui appetitⁱ efficaci
ter. Et etiā vis alia nāl⁹ p quā inclinanť ad
mouendū ſe p fuga nocitiui ⁊ attractiōe iuua
tiui. Et cōtra imperiū appetitⁱ aīalis: ut etiaꝫ
ſi nolimⁱ in pꝛincipio tertiane concutiunť mu
ſculi percepta mala qualitate materiei ſup mu
ſculos mote. Motuū etiā naturaliť qꝺam ſe
quunť motū imaginatōis etiā ſi ꝓtradicat vo
lūtas vt patet de motu vapoꝝ ad iplendū mē
bꝛa pudēꝺa viſo obiecto etiā nolentib⁹ nobis
⁊ de tremoꝛe ſequēte timoꝛē in ambulāte ſup
mōtis pinaculū uel ſup trabē q ſit pons alicⁱ
pꝛofūꝺi fluminis ⁊ de motu ſanguinis ad fa/
ciem boꝛa verecūꝺie ⁊ multis ſiłib⁹: aliqs ꝺo
fit nullo mō ſequendo cognitionē ſicut attra/
ctio venaꝝ. Virū aūt fortis imaginatio vł fo
rte ꝺeſideriū poſſit mouere humoꝛes ⁊ mēbꝛa
coꝛpoꝛis alterⁱ quēadmodū ꝺicit de faſtina/
toꝛib⁹ nō pertinet pꝛeſenti loco. Nam cū tam
multifoꝛmes ⁊ varij ſūt motⁱ locales aīalib⁹
ꝓpꝛij. In iſto caº ſolū ꝺ motu volūtario ⁊ vir
tute volūtarie motiua loquiť Aui. Cōſide
randū 4º ꝙ virtutū volūtarie motiuaꝝ qꝺam
ꝺicunť imperātes motū quedā obſequētes vł
agētes iperātes ſūt volūtas efficaꝝ ⁊ appetitⁱ
ſēſitiuⁱ efficax. Obſequētes ꝺo ſūt virtutes in
muſculⁱ infuſe a cerebꝛo q̄ nāliter tā volūtati
quā ſenſitiuo appetitui obſequunť ⁊ ſolum ꝺ
iſtis ſubſequētib⁹ logiť Aui. Et ſumiť hec di
ſtinc⁹ 4º parte ſexti nāliū Aui. capº de virtute
motiua. Et poniť parte ꝓma caº vltiº vtrū ꝺo
diſtinguūť ille virtutes abinuicē ⁊ ab aīa rea
liter vel ſolū ꝺiuerſis rōnib⁹ eaꝺē aīa noietur
iſtis ꝺiuerſis noīb⁹ nō attinet medico: ſed ſuf/
ficit ſibi ꝙ ꝺiuerſis mēbꝛis ⁊ ꝺiuerſis iſtrumē
tis aīa vtiť vt imperat motū ⁊ vt obſequitur
Nam cōtingit ipediri in obſequēdo p ligatu
ram manuū ⁊ pedū cuius nō ipediať volūtas
vel efficax appetitⁱ in pꝛecipiēdo. Et ſiłr con
tingat ſanū eſſe mēbꝛuꝫ in quo fit pꝛeceptū et
appetitus ⁊ egrū eē mēbꝛū ſubſeruiēs. Sz
iſta ꝺicta anteqꝫ ad capłm ꝺeſcendam⁹ circum
ſtant multa ꝺubia ⁊ ꝺifficultates. Pꝛimuꝫ
queriť quedā coꝛpoꝝ generabilia ſunt mobi/
lia huiuſmōi volūtario motu: ⁊ quedā ñ quē
admodū inaīata ⁊ plante. Ad quod ꝺicen
ꝺum ꝙ coꝛpoꝝ quedā habent foꝛmā pfectam

UVA. BHSC. IyR_045_1

que potest alias formas imaterialiter recipere quarū sunt multi gradus: et iste tales forme habent similitudinē cum intelligētijs in hoc q̄ possunt per imperiū corpus sibi coniunctum mouere scōm exigentiā appetit⁹. Quedā autē habēt formas ita imersas materie ut alias formas nō possint intentionaliter recipere: sz sūt affixe materie et inclinate ordini vni mouēdi fm regulā intelligentie prefigentis eas ad vnū ut forme inaiatorū aialia ergo ex perfectione suarū formarū et similitudine quam habent cū intelligentijs pūtvoluntarie et ex imperio suo moueri ad formā perceptā quod facere neque unt inaiata: et hoc ideo finaliter est: quia ania perfectiora existentia ut melius suos fines cō sequātur cognouerūt cōuenīēs et incōuenienī eis ad persecutionē vnius et fugam alterius. Et sumitur ꝑ parte hec solutio 8⁹ ꝓbicorū textu et cōmento 57⁹. Sed tunc dubitatur 2⁹ cum inaiata moueāt ad loca sua a suis formis ut colligit partim⁹ primo de celo: et partim in 4⁹ ad finem cōsequēdū sibi naturalē et prefixum quare nō dicunt moueri a se sicut aialia que motu voluntario mouēt: ut sumit 8⁹ phisi corū. videt enim q̄ magis mouent a se q̄z aialia: quoniā illa in quibus mouens et motū sūt idem omnino sunt magis ꝑprie motu a se q̄z illa in quibus differunt. Sed in elementis que mouentur ad sua loca naturalia post remotionem ꝓhibentis mouens et motum sunt idē oīno ergo ꝛc. Maior est manifesta: minor sumitur ab Aueroy 8⁹ phisicorū cōmento 28⁹ ad finem vbi dixit. imo in eis. s. elementis nō ē aliquetas oīno. s. motoris et moti. Ad hoc dicit q̄ in multis locis videt a cōmentatore cōcessum q̄ elemēta mouent ad sua loca naturalia ex se: ut 2⁹ phisicorū cōmento primo et cōmēto 3⁹ expressius. Et 8⁹ phisicorū ꝯmento allegato vbi ad litterā dicit. Ista enim inueniunt moueri ad loca sua naturalia ex se loquendo de elementis. Item cōmento 33⁹ dixit q̄ nō mouentur ex se nisi per accidens. Ex quo dat intelligi q̄ mouent aliquo mō ex se uel per se. Multotiens vo negat elemēta moueri ex se uel per se: ut 4⁹ phisicorū cōmento 71⁹ et 8⁹ phisicorū cōmento 30. et 31⁹ et plerisq̄ alijs in locis ergo dicendū banc ꝓpositionē esse equiuocaz elemēta mouent ex se ad loca sua naturalia. Nam pōt signare q̄ mouent ex se vel a se ex potentia essentiali nō violenta: et hoc est falsū ut 8⁹ phisicorū textu cōmenti 30. et xxxi. et cōmentis eisdem nec plus ꝓbant Arist. rōnes. vel pōt signare q̄ mouent ex se uel a se ex potentia accidentali vel violenta: et hoc est cōcedēdum ut cōmento allegato 33⁹ dixit ꝯmentator et videt ex sentētia cōmētatoris cōmento 33⁹ hec esse Arist. ad hāc qōnez solutio dixit enīz de Arist. incepit illic. s. 7⁹ phisicorū demōstrate q̄ omnē motū habet motorē. Sed nō dissoluit illic qōnez accidentē in eis ex istis simplicibus. In hoc autem loco dissoluit illā qōnez ut declarauit q̄ ista mouent extrinseco et non mouentur ex se nisi per accidēs. Notandū est ḡ q̄ cum aliq̄ corpus in sua naturalissima dispōne existens est in primo ad aliquā trium motus: uel stat ipsum esse ad illum in potentia nō existente eo extra suam naturalē dispōnez ut terra est in potentia leuis et in loco sursum: potentia talis dicit naturalis et essentialis corpori: sz illa vocat potētia accidētalis uel violenta que reperit in re ꝓpter impedimētū qđ habet ꝑternaturale uel violentū ita q̄ nō stat hec potentia cum naturalissima dispōne eius: qđ est in tali potentia accidētali ut ignis cum est deorsum est in potentia sursum: et terra cuz est sursum est in potentia deorsuz: quia ḡ als ē in potentia essentiali ad locū ad quem mouet ab intrinseco: ideo in aiali reperit mobile essētialiter et motuz: ḡ est mobile a se essentialiter nō sic autē elemēta qm̄ motiuū elementorū intrinsecū est forma sed in eis nō est illud i actu q̄ sit in potentia essentiali ad sua loca naturalia eo enīz ipso q̄ sunt in potētia ad illa caret illis et cū carent illis hoc est violentia et nō naturaliter. Ex quo infertur 2⁹ cōclusio. Nullum elementū est naturaliter mobile ad locuz sibi naturalē: lz elemēta naturaliter sint mobilia ad loca opposita suis locis nālibus Patet quia ad nullū locū est elementū naturaliter mobile nisi ad illum sit natural⁹ in potentia: sed nullū elementū natural⁹ est in potētia ad locum suū naturalē ḡ ꝛc. Minor patet quia omnis potētia tal⁹ in elemēto ad locum suū naturalē est violēta et accidental⁹. Et hanc cōclusionē videt sensisse Aueroys 8⁹ ꝓbicorū cōmento 31⁹ allegato vbi dixit. Et cum declarauit q̄ omne qđ in quolibet predicamēto mouet nāliter ab eius motore extrinseco natural⁹ cum fuerit in sua potētia: ut mouet ad illud: verbi gr̄a ad quale ad quantū ad vbi: et posuit q̄ illud qđ mouet accidētaliter et violente est illō qđ mouet ecōtrario illi qđ est in sua potētia: ut moueat et idem quasi comento 32⁹ cū dixit Et potentia vna qua est actio leuis. s. mot⁹ ad superius est in graui in actu qđ ē leue in potētia. Ad si dicat dictū eē ꝑmo celi elemēta moueri ad loca sua nāliter ad opposita violenter. Dicit q̄ equiuoce dicit ibi motus nālis et hic a cōmentatore. Nā ibi dixit motū eē naturalē cuius per se termin⁹ est natural⁹ mobili

Hic aũt illũ qui est in subiecto nãliter inclinato ad recipiendũ: & ideo motus decursum põt dici terre violentus: quia terra nõ est in potẽtia ad locum deorsum qui est motus illius terminus nisi violẽter. Põt dici tamẽ naturalis quia termin⁹ ad quẽ est naturalis est ut terra sit in bonũ sensum. Patet 2°. ex dictis nõ tñ dici aliquid moueri ex se ꝓprie ad moduꝫ loquendi cõmentatoris 8°. phicoꝝ & Arist. quia põt per intrinsecũ principiũ ei⁹ motũ incboare absq; boc q ab extra noua mutatio supueniat: cui⁹ oppositũ dicit Jacob⁹ a forliuio qõe 38. secũdi tegni que sit illius mot⁹ causa. Probatur ꝓmo per boc q celũ apud Arist. & commentatorẽ mouet ex se: & tñ nõ habet principiũ incboatiuũ sui motus cũ sit ipossibile apõ eos ipsũ incipere moueri: imo clare ostendit 8°. phicoꝝ textu cõmenti 46. & cõmento eodẽ q est necessariũ aliqd esse motũ a se semp qd nõ incipiat nec possit incipere moueri. 2°. p boc q aliqua calefacta & leuigata preternãlit posita in medio resistẽte ut duo põt ab intrinseco reduci ad pristinã grauitatẽ & frigiditatẽ ita ut potentior fiat ad descẽdendũ q̃ ut duo vbi prius erat min⁹ potẽs ut patet cogitãti casus: & tunc illa aqua ponit per intrinsecũ eius principiũ ei⁹ motũ deorsum incboare absq; b° q ab extra noua mutatio supuẽiat ut patet intuenti & nõ est mobilis ex se ut dicit 8°. phicoꝝ cõmentis allegatis. Causa ℊ nec est sufficiens nec cõuertibilis. Nec valet si dicat q oꝫ supleri uel ab intra superueniat mutatio p quã manifestũ principiũ f at qd sit grauitas & leuitas. Nã primo bec glosa est volũtaria & sine fundamẽto. 2°. bec glosa nõ respõdit ad argumẽta de celo ſm opinionẽ Arist. & cõmẽtato. 3°. qz ſm phos nullũ aĩal põt incboare motuꝫ absq; boc q superueniat noua pars mot⁹ celestis que sit illi⁹ mutatiõis cã cũ mot⁹ celi oiuꝫ alioꝝ motuũ sit cã: ut dicit 8°. phcoꝝ cõmento 46°. allegato & pleriſq; alijs locis. Tertiũ dubiũ est cũ virtus volũtarie motiua ꝑerans sit in cerebro: & tñ ad ei⁹ imperiũ moueant mẽbra distãtia a cerebro ut pedes manus & talia vtrũ bec mẽbra p solũ imperiũ volũtatis uel appetitus moueant cũ intellect⁹ uel cogitatia monet bec mẽbra distãtia: uel cõcurrat ibi aliqua mẽbroꝝ alteratio: q p solũ ipiũ pz. Per p boc q multa talia mẽbra ab eodẽ neruo viz mouendi recipiẽtia mouent motib⁹ q̃ꝫ contrarijs & q̃ꝫ diuersis. Si ℊ p quolibet illoꝝ regreret diuersa alteratio sequeret ꝓmo neruũ inter mediũ p quẽ maxie fieri videt ista alteratio alterari simul cõtrarijs alterationib⁹ quia ↄtrarijs motib⁹ debẽt cõtrarie alteratio nes correspõdere. Sequit 2°. q vtrũq; mẽbrũ debet simul illis cõtrarijs motib⁹ moueri aut nullo. Nã cũ ab eodẽ neruo alterato alterationib⁹ p cõtrarijs motib⁹ facientib⁹ oriat vtrũq; mẽbꝝ vtraq; alteratiõe alterabitur qz alteratio illa nõ est cũ electiõe sed a neruo mere naturalr alteraret⁹ musculus qui ab eo oritur. Preterea nõ videt⁹ quõ tã subito põt alterari mẽbꝝ ut tã varia recipiat ꝓncipia motiua q̃ꝫ varijs motib⁹ mouet⁹ successiue ut apparet in ioculatorib⁹. Ad autẽ non per solũ iperiũ arguit⁹ quia tunc sequeret⁹ q nõ ois actio & mot⁹ fieret per cõtractũ uel indistãtiã cõsequẽs cõtra Aristo. 7°. phicoꝝ & cõmentatorẽ ↄmentis 8°. & 9°. Et arguit⁹ ↄña supponẽdo q brutoꝝ aĩa sit extẽsa. Suppono 2°. estiatiuã & appetitiuã sibi correspõdentẽ esse in cerebro uel corde. Tũc patet q aĩa cerebri uel cordis distat a pede: qm̃ aliqñ mouet nõ motꝫ inter medijs per solũ volũtatẽ iperiũ iuxta positionẽ: nõ ergo ois mot⁹ fieret p indistantiaꝫ

In ista qõne inuenta est opinio Aui. quem in boc sequit⁹ algazel & abymain q supercelestes intelligẽtie lz agãt plurimũ motu celi mediãte & alijs influẽtijs: tñ põt indistantẽ mãꝫ agere p merũ iperiũ. Et sil⁹ aĩa bũana cũ fuerit nature nobilis poterit p solũ iperiũ mouẽ nõ tñ mẽbra quib⁹ appropriat⁹ & assistit sz materiã extrinsecã ita ut aliũ boiez p voluntatez & solã imaginationẽ possit ab equo deicere et precipere elementi ita ut possit pluuias & tẽpestates & serenitates excitare ſm sue voluntatis iperiũ: imo q̃ñq; sine volũtate p solã fortẽ imaginationẽ. Et sumit⁹ boc parte 4.ª sexti naturaliũ Aui. ca°. 6 virtutib⁹ motiuis. Et ad boc roborandu⁹ vtitur rõne tali virtualiter.

Ex corroboratiõe imaginatiõis mẽbra et bũores corpis permutant⁹ ad calorẽ & ad frigus & ad naturã vaporis vt patet in boie imaginante pulchrã mulierẽ cuius virilia multotiens etiã ipso inuito extendũt & vapor ad ea iplenda mouet⁹ vbi nullũ videt⁹ mouẽs preter imaginationẽ. Si ℊ bũores corpis ꝓprij obediunt imaginatiõi etiã distantes a loco imaginis cũ illis bũorib⁹ aĩa nõ appropriet⁹ cũ non sunt aĩati: ℊ & mã exterior debet fortiori imaginatiõi obedire: & p ↄis poterũt distãtia & local⁹ & alteratiue mutare sine motore imediato et nõ coagẽte calore vl frigore uel corpis virtute: & h°mõ dixit fieri ea que fiũt a fascinatorib⁹ & miracula q̃ fiũt a ꝓphetis. Et hãc opinionẽ diffuse ipugnaui lib°. de sõno & vigilia.

Alia ẽ opinio quã fere oẽs peripatetici sequunt⁹ dicẽs q i fũma q oẽ agẽs agit p idistantiã ita q inter agẽs & patiẽs nõ est mediũ nisi

UVA. BHSC. IyR_045_1

per illud mediū fieret actio ita ꝙ pateret me/dium ab agente. Dicūt 2°ꝙ mēbra in qui/bus est virtus volūtarie motiua exequēs p ꝑso lum iperiū mouenf volūtatis uel appetitus.

Dicūt 3°ꝙ aīa vna que est pncipiū mouē di in talibus est assistens vnicuiqꝫ mēbro p se volūtarie moto ita ꝙ brutoꝝ aīa assistit talib⁹ per indistantiā ꝛ boc est vnū motiuū adpban dum oēm aīam aīalis cē indiuisibilē multipli catā in mēbris de quo aliquid diximus supra

Dicūt 4°ꝙ spm uel būorem distantē non mouet nisi moto medio per qđ motus pueni/at ad distans. Et boc mō volūt fascinatores p imaginationē imutare mediū ꝛ tandē corpus distans. Et ita dicūt de miraculis ꝓphetaruꝫ ꝛ talibus qualia sunt actiōes imaginū factaꝝ ab astrologis ꝛ sīr anuloꝝ. Et hec ꝺ ista que stione sufficiāt. Nā per boc patet motiuoꝝ cō trariorū solutio. Quinta difficultas cōmu/niter solet tangi vtꝫ cerebrū uel cor sit primū pncipiū inter mēbra motus volūtarij. In qua qōne est differētia inter Gal'. ꝛ Aueroyz ꝛ Aristo. Nam Gal'. vult motiuā virtutez in/fundi mēbris alijs a cerebro pncipal'r ꝛ non a corde. Et vtif tali rōe. Remoto influxu cor dis mēbra mouenf: sed nō remoto influxu a cerebro: ꝙ virtutē motiuā mēbra recipiūt a ce rebro: assumptū patet iuxta eū quia ligatis et precisis arterijs p quas influs cordis ad mē/brū deriuaf: remanet adhuc mot⁹ mēbri: ſz li/gatis uel abscissis neruis p quos neruis aīalif de cerebro deferf statiz tollif motus ꝙ ꝛc. etiā hac rōne vtif in libro de motib⁹ liquidis ca°. ꝓmo. Confirmaf añs 2°ut dicit Aueroys 7°phioꝝ cōmēto 4°qz remoto corde ab aīali adhuc mouef aīal p vnū aut duos passus ali qñ: ꝙ cor nō est primū inter mēbra tribuēs vir tutem mouēdi. In oppositū est Arist. 2°de partib⁹ aīaliū ca°. de cerebro ꝛ 3°. de partib⁹ ca°. ꝺ corde ꝛ ab Aueroy. 7°phicoꝝ cōmento 4°. vbi Aueroys dicit se vidisse arietē: cui fuerat amputatū caput qui tñ arief post capitis absci sionē huc ꝛ illuc multotiēs mouebaf. Istā questionē tractaui supra bac sūma ca°. primo dicendo: ꝙ cor est virtutis motiue quēadmo/dum aliaꝝ in aīali primū pncipiū verū spūs ab eo genitus nō est cōplete dispositus ad boc ut faciat mēbra localiter volūtarie moueri ni si primo a cerebro recipiat bācvim quā recipi at virtute cordis. Et banc sententiā ꝓbāt rō/nes ꝛ experimēta. Ulteri⁹ querif vtruz in cuiuslibet aīalis motu regraf aliqđ fixū tāqz sui motus cōcausa. Et videf ꝙ nō ꝑmo de pi sce natāte in fluuio 2°de aue in aere volāte ꝫ motū venti uelversus eandē differentiā in gb⁹ ꝛ quelibet pars aīalis mouenf ꝛ pars corpis imediante circūdātis. 2°arguif sic: lapis et elemēta in motu suo nāli nō requirūt aliquod quiescens qđ sit sui motus cā cū oīb⁹ pertinē/tibus motis: nihilomin⁹ posita extra sua loca mouerenf deducto ipedimēto: ut patet ꝺ igne moto sursum ad suā sperā que cōtinue mouet ut sumif ꝑmo metheuro. ꝙ pariter nec i motu aīalis. 3°. Celū mouef localiter a se ꝛ tñ nō requirit aliqđ intrinsecū uel extrinsecū quie/scens quod sit sui motus cā ꝙ perfozmiter aīa lia tenet ꝓña per boc ꝙ tā celū q̄z aīal mouen tur motu volūtario. Et assumptuz patet ꝑmo quia si quid tale fixū esset requisitū maxie eēt terra. Juxta illud qđ dicif 2°celi. Si celū mo uetur necesse est terrā quiescere uel polos: sed neutrū illoꝝ est tale cuius quies requiraf in motu celi ut ꝓbat Arist. in de causa mot⁹ aīa/lium. Nam poli sunt indiuisibiles: ꝛ per ꝓñs nō quiescūt ꝛ terre nō est tante fixionis quāta est virtus motiua celi: ꝛ per ꝓñs nō sufficit ei⁹ fixio in motu celi. Ad oppositū est Aristo. in de cā motus aīaliū ꝛ in de ꝓgressu aīaliuz. Et idē x°. pticula ꝓbleumatū ꝓbleumate. 30.

In ista qōne primo ponenf distinctionef ꝺ dam ꝛ suppositiōes. 2°rūdebitur de quesito.

Prima distinctio. aīaliz quedā sunt mobi/lia tm̄ motu dilatatiōis ꝛ cōstrictōis ut cōchi lia. Quedā ꝓgressiua. Quedā natilitia. Que dam volatilia. quedā reptilia. Quedā mixtuz Hec distinctio pōt sumi partim in libro de p/gressu aīaliuz: partim in de bistozijs ca°. 3°. vbi ostendif cōchilia quedā tm̄ dilatationē ꝛ cō/strictionē facē 2°. distictio ptiū que mouenf in aīali quedā mouēt ꝛ mouenf ut musculi uel sibi ꝓportionales. Quedā mouenf tm̄ ut ossa ꝛ multa alia. Ille ꝺo que mouenf tm̄ ab alia parte corpozea pñt dici quodāmodo p accīs moueri: ꝛ de eis nō intendim⁹ hic. Reliq ꝺo per se. Et sumif hec distictio sen ꝑma capla ꝺ mēbris. 3°. distinctio. Aliqđ fixū regri i mo tu volūtario pōt intelligi uel de vere quiesce/te sicut sunt corpora: uel de imobili fient possu mus dicere deinde esse fixū requisitū in motu celi. Et sumif virtualif hec distinctio ab Ari. in de cā motus aīaliuz. 4°. distinctio corpo reū esse quiescēs potest intelligi duob⁹ modis Uno mō ꝙ nullo motu moueaf locali. Alio° ꝙ a certo motu quiescat: ſz alio moueaf quō dicere possumus nauiz motā quiescere etiā re quisitā ad ambulationez boīs in ea. Ultia distinctio corporeū quiescens requiri in motu voluntario animaliū potest intelligi duob⁹mo dis uel de extrinseco toti aīali uel de pte aīal quia semp aliquā partē oportet quiescere ꝛ ꝺ

UVA. BHSC. IyR_045_1

vtracꝫ est ꝓsens dubitatio. Suppono er/
go ꝓmo ꝙ per motū voluntariū itelligo mo/
tum per se cōsequentē cognitionē ⁊ appetituꝫ
aiaℓ sine perfectuꝫ siue imperfectū siue gressi/
bile siue volatile uℓ reptile uel mixtiꝫ istis mo
tibus mobile Suppono 2.ᵒ ꝙ hic loquamur
de aialibus generalibus ⁊ nō de celo in titulo
questionis ⁊c̄. Suppono 3.ᵒ ꝙ partes per se
mote in istis motib⁹ mouent volūtarie tm̄ per
extensionē ⁊ cōtractionē. Virtus enim volun
tarie motiua existens in lacertis uel ꝓportio/
nalibus mēbris nō est virtus aliter illoꝝ mem
brorū per se motiua nisi attrahēdo uel exten/
dendo. Hec suppositio ꝑmo pōt colligi ex mō
loquendi Auicen. hic qui describēdo hāc vir/
tutem per eius ꝓpriam operationē dixit ꝙ est
illa que cordas attrahit ⁊ relaxat. Patet etiā
generaliter discurrēdo per oīa aialia ⁊ omnē
modum suorū motuū voluntarioꝝ: videbit ꝙ
nullus sit nisi cōtractōe ⁊ extēsione. Sumitur
etiam ab Aristo. in ō causa motus aialiuꝫ ca.ᵒ
3.ᵒ Et hec suppositio est fundamētū in assigna
tiōe solutōis pūtis dubij. Ex qua suppositōe
patet virtutes volūtarie motiuas nō oīno eo/
dem modo motiuas esse in superceleſtib⁹ ⁊ in
aialibus hic inferius. Nam celoꝝ virtus ⁊ si/
ne cōtractiōe ⁊ extensione mouet suū mobile
ut patet manifeste Suppono 4.ᵒ ꝙ ꝯtractio
⁊ extensio aialium uel suarū partiū que per se
mouentur motu voluntario fiunt inflexōe ⁊ di
rectiōe hec suppositio colligit ab Aristo. in ō
ꝓgressu aialiuꝫ ſm quotationē meaꝫ ca.ᵒ 5.ᵒ Et
ꝓbatur ob eodem ibi de ambulantib⁹ ⁊ repetē
tibus siue fluctuatib⁹ ut serpentes lūbrici ⁊ li
mache ⁊ de volantib⁹ ⁊ de natantib⁹. Dif
fert autem hec suppositio a priori quia extensi
onem ⁊ contractionē possemus imaginari per
puram cōdensationē ⁊ rarefactiōez corpe ma
ioris quantitatis facto minori in eadē figura:
⁊ taℓ nō est ꝯctio et extensio necessaria in mo
tu aialiuꝫ. imo oportet hanc cōtractionē fieri
inflexione uel directiōe ⁊ simpliciter extensio
nem. Nam aliter per talē extensionē ⁊ cōtra/
ctionē aiaℓ nō mutaret sitū totaliter: nec possꝫ
in directū bene ꝓcedere. Et hoc vide ꝓbatuꝫ
ibi per inductiōez ab Aristo. Supponitur
5.ᵒ inflexionē esse ex recto incirculare uℓ angu
lum permutationē ⁊ ecōtra rectificatio ex an/
gulo uel circulari in rectum est transmutatio.
Sexta suppositio ꝙ nō quiescente alio cui
adherent uel superstant aialia naturaliter lo/
cata nō quiescerēt: hec patet per se loquendo
de quiete que cuiusdā motus nō cuiuslibet est
priuatio Quantū ad secundū est hec prima
cōclusio. Sumēdo quiescēs ꝓ eo qꝺ nullo mo
tu penitus mouet locali nō oportet i motu vo
lūtario aialis aliquid esse quiescēs. Patet cō
clusio de aiali ſm se totum moto volūtarie in
aqua fluente ⁊ in aere cōmoto ex ventis ⁊ de
formica ambulante super lanceā motā ⁊ ꝺ ho
mine ambulante in naui ⁊ multis silib⁹. 2.ª
cōclusio stat aliquid moueri motu volūtario
nulla eius parte quiescēte quiete opposita mo
tui quo mouetur pars per se mota. Patet in
saltu postq̄ iam aial a terra est eleuatū ipsum
enim ⁊ oēs partes per certū tēpus versus ean
dem differentiā mouent eque velociter. 3.ª
cōclusio. Necesse est si aial mouet voluntarie
aliquā eius partē corpoream quescere vel quieuisse
qete oppositā motui quo mouet ps ꝑncipaℓr
ꝓ se mota i eo ꝓbat oē aial mouet inflexione
vel rectificatiōe facta partiū suaꝝ: sed impossi
le est fieri rectificatiōez vel inflectiōez sine ta/
li qete. Nam oibus paribus oīno consimiliter
motis nō fieret rectificatio vel inflexio vtpatꝫ
intuenti qꝫ tenerēt adinuicē simiℓ positionez
Et hac ratiōe virtualiter vtit Arist. in de ꝓ
gressu aialiuꝫ ca.ᵒ 5.ᵒ Quarta cōclusio Ne/
cesse est si aial mouet motu volūtario aliquod
corporeū extrinsecū sibi quescere vel quieuisse.
Patet qꝫ nō potuisset pars quiescere sine qe/
te alicuⁱ⁹ cui superstat vel adheret: vt dixit 5.ª
suppositio vltimo. Et hoc loquendo de aiali/
bus nāliter locatis. Naꝫ si imaginaremur ho
minē in centro terre existentē circūdatū aere
adhuc posset brachia mouere: ut patet intelli/
genti. Quinta conclusio Ad motū volūta/
riū aialis reqrit cōtra resistentia quescentis ex
trinseci: ꝓbat: aial oportet firmari vel ſm to/
tū nō ſm partē acquescens extrinsecū in motu
volūtario: ſꝫ nisi quescēs talē habēt resistentiā
firmari nō posset ꝙ ⁊c̄. hec minor patet experi
mēto. Naꝫ super aquā ambulare nō possum⁹
vel in aerē ⁊ male sup sabulo. Et nulla ē alia
cā nisi modica resistentia eⁱ⁹ sup quo firmari
debet. Et maior patet ex cōclusionib⁹ ꝓbitū.
Ex istis patet primo cā ꝓpter quā saltatores
magis saltant būtes lapides in manib⁹. Nam
ad illos lapides firmāt man⁹ primēdo eos in/
ferius velociꝰ q̄ꝫ sint ꝑ se mobiles: ⁊ sic quasi
nouū ipetū recipiētes plōgant motū in aere.
Patet 2.ᵒ cā ꝓpter quā currētes velociꝰ cur
rant motis ad laⁱ⁹ manib⁹ q̄ꝫ si man⁹ quescerēt.
In ipulsione eniꝫ aeris ꝑ man⁹ aliqꝺ recipiūt
firmamētū ꝑ motū supiorū partiū ſꝫ tale non
eēt in boie ꝑ se sufficiēs sine firmamēto pedū
Patet 3.ᵒ ꝓpter qd oīa aialia pedes habē/
tia habēt pedes pares: nō eniꝫ fuit hoc ꝓpter
necessitatē ſꝫ ꝓpter melⁱ⁹. Potuisꝫ eniꝫ aial
vnico pede moueri saltando ⁊ quadrupedes

UVA. BHSC. IyR_045_1

tribus claudicando vt notat experiẽtia. Sed qz in motu aial' requirit fixio ad sensum datũ ideo melius est ut possit aial cõtinue ꝛ lõgo tẽ poze sine fatigatione moueri ut vn' pes quiescat dum ali' mouet sibi cõpar: ꝛ hec snia sumitur x°. particula problematũ ꝓblematib' 26°. ꝛ 30. ꝛ in libello de ꝓgressu aialiuz ca°. 4°.

His expeditis ad argumẽta añ oppositũ facta respondeo. Primo ad primũ patet nauiz ꝛ aerẽ ꝛ aquã fluentẽ quiescere modo superi' dicto: ꝛ hoc sufficit ad illos mot'. Si autez ita moueren' ut ad illa firmari nõ posset nõ moueretur Ad scõm quicquid sit de añcedẽte negat ꝓña: virtus enim motiua lapidis ꝛ elemẽtoꝝ est motiua sine cõtractiõe ꝛ extẽsione: sed nõ virtus aialiuz gnãbiluz ut dicit in notatis. Ad tertiũ negat similitudo. Nam motoꝝ celi nõ mouet ꝓ se nec ꝓ accidẽs: ut sumitur 8°. phicoꝝ. Est ergo illud fixũ cui' fixio sufficit ad motum celi ꝛ nõ terra nec poli. Et hanc solutionẽ inuit Arist. in libro de cã motus aialiũ auctoritate homeri ca°. 2°. vbi dixit ꝓpter qd videbit vtiqz sic estimandũ bñ dictum esse apud homeꝝ: sz nõ vtiqz amouebũt e celo in terrã tonem supremũ oium: neqz si valde multum laboꝛẽt appẽdẽ oẽs diȷ oẽsqz dee: totaliter eniz imobile a nullo cõtingit moueri. Et in hoc est Arist. cõtus. Ex his patet primo intellectus rubrice. s. q hoc ẽ capitulũ in quo determinat de virtute motiua aialiuz motu volũtario ſm intẽtionẽ primaz que virtus est virtus exequẽs motiuã nõ imperãs: ꝓpria tamẽ aialibus q̃ ꝓñt moueri ex se ꝛ cui' ꝓpriũ ozganũ ẽ musculus vel cozda. Patet 2°. q hec virt' ẽ virtus aie ꝛperantis ꝛ ꝓsentis sibiliõ lz fiat imperiũ in cerebzo nõ requiritur motus intermedioꝝ inter ipsũ ꝛ mẽbza distantia quib' imperat. 3°. patet q hec virt' ꝛfluitur musculis a cozde recepto tñ aliquo necessario tẽperamẽto a cerebzo 4°. ꝛ vltio pz in oi motu facto ab huiusmodi virtute reqrt aliquid intrinsecũ ꝛ aliquid extrinsecũ cozpoꝛeũ fixũ Ex quib' plurima q̃ circa rubricã dubitari poterant sunt manifesta: alia inferi' in expositõe lre declarabunt. Nunc g̃ ad lraz deuenio capli. Et dividit ꝓns cplm in tres partes: primo notificat hanc virtutẽ ꝓ ei' opationẽ. 2°. ꝓ suũ subiectũ. 3°. quo ad vnitatẽ vl pluralitatem 2°. ibi: Et ei' quidẽ penetratio. 3°. ibi: Et est genus. Dicit primo q virtus motiua ẽ illa q̃ cõtrabit ꝛ relaxat cozdam: ꝓpter quã contractionẽ ꝛ relaxationẽ mouẽtur ꝓñr alia mẽbza ꝛ iũcture sua dilatatiõe ꝛ fixione. Ubi cõsidera q mẽbrũ ꝓprie ꝓ se motũ motu volũtario solũ ẽ musculus: ꝛ sumit a Gal. primo ð in uamẽtis cap°. 2°. Et ꝓmo de interioꝛib' ca°. 6°. Cozda vo cõtrabit a musculo vl relaxatur ab eo vt sumit supza doctrina 5°. lũma 2°. ca°. primo verũ Aui. spãliter cozdas noiauit qz illis mediantib' ut plurimũ musculi mouẽt alia mẽbza Et ego ꝺ causa breuitatis diffinitionẽ musculi dimitto ꝛ cozdaꝝ ꝛ neruoꝝ quia note sũt ex ꝓbabitis. Attẽde 2°. q hec virtus cõtrahit ꝛ relaxat obediẽdo impio volũtatis vl sensui appetitus ꝛ non impando. Attẽde 3°. q hec virtus ẽ qualitas in musculo impꝛssa mediante aiali spũ a cerebzo p neruos transmisso.

Attẽde 4°. hanc virtutẽ relaxare ꝛ cõtrahẽ eandẽ cozdã in diuersis tẽpoꝛibus non simul.

Attẽdendũ 5°. q lra inuenit duplex: vna dicit mouẽtur mẽbza ꝛ iũcture dilatatiõe sua ꝛ fixione. Alia dicit flexione. Si dicat flexione clarus est textus. Nam dictũ est supza omnes talẽ voluntariũ motũ fieri extẽsione ꝛ flexiõe Si vo dicat fixione: itez verificat quia dictus est supza modi tali motu regrt partẽ fixã. Vñ si mouet astũ ꝓprio motu figit cubitus ꝛ cum mouet brachiũ f gif humerus. Dubitatur vtrũ volũtario fixio mẽbri vl totius corporis sit motus volũtarius. Et est dubiũ qd disputat Gal. in libello de tremoze ꝛ rigoze ꝛ iectigatiõe. Negatiue arguit stans ꝑmanet in eodẽ situ cõtinue ſm se ꝛ q̃libet suaz partẽ: g nõ mouet locale. Assumptũ pz eẽ possibile ꝛ tñ in stando ẽ fixio vulũtaria: g nõ ois talis fixio ẽ motus. 2°. mõ tũc sequeret q in motu volũtario partis aial' nulla pars quiesceret ꝓns cõtra Arist. in libello de cã motus aialiuz ꝛ in libello de ꝓgressu aialiuz caplis supza allegatis. Et cõsequẽtia tenet quia i ꝓgressu aial' vnus pes mouet ꝛ alter volũtarie figit: sz ille qui figit mouet iuxta partẽ dubiȷ ꝓbandaz: g vterqz mouet: ꝛ sic oẽs partes 3°. si sic eẽt sequretur q aliqd moueret qd nõ moueret velociter nec tarde qd videt cõtra mentẽ Aristo. 4°. phicoꝝ texti cõmẽtu 96. ꝛ cõmẽtatoꝛẽ cõmẽto eod. Et pz ꝓña quia p talẽ stationẽ nec ptransit multum in modico tẽpoze nec paruz in multo tpe cũ penit' nihil ptranseat mõ velox vl tardũ nõ est nisi aliquo istoꝝ duoꝝ mõꝺ vt sumit textu ꝛ cõmẽto statiz allegato. 4°. sequit q sinistrũ eẽt dextrũ ꝓbat sinistruz est: vñ ẽ ꝓncipiũ fixionis volũtarie: sz ois talis motꝰ: g sinistrũ ẽ principiũ mot' volũtarij: sed dextrũ in aiali ẽ illud: vñ ẽ principiũ motus g sinistrũ ẽ dextrũ. Maioꝛ ẽ Arist. in libro ꝺ ꝓgressu aialiuz ca°. 3°. Quod aũt dextrũ in aiali ẽ principiũ vñ motus sumit eodẽ loco ꝛ 2°. de celo Ad oppositũ arguit ꝓmo sic. Tremoꝛ nõ accidit mẽbris nisi cum conant moueri ut

UVA. BHSC. IyR_045_1

vocet experiẽtia ꝛ vult Bal. in libello de tre/
more ꝛ rectigatõe ꝛ rigore capło 4.° ſz tremor
accidit cum mẽbra nituntꝫ figi: ꝯ talis fixio eſt
motus. Minor pz experiẽtia ꝛ ſumit a Bal.
loco ſtatim allegato 2.° ſtare nõ eſt quies: ſz
eſt opatio volũtarie motiue virtutis: ꝯ eſt mo/
tus tenet cõſequẽtia: quia opatiões virtuũ vo
lũtarie motiue nõ ſunt niſi motus vel quies.
Maior ſumi poteſt ab ypo. in libello de hu/
moribus ut recitat Bal. quia ſtare nocet vice
ribus pedũ ꝛ ambulare: quies vor imobilitaſ
pdeſt: ꝯ ſtare eſt aliud a quiete. Minor vo ẽ
Bal. loco ſtatim allegato: ꝛ 5.° de accidenti ꝛ
morbo. 3.° ſic: Aliqua talis fixio eſt motus:
ꝯ quelibet aſſumptũ arguit ſupponẽdo ꝙ ſit
poſſibile mẽbrum moueri ſurſũ per accidẽs et
deorſum p ſe p lineã rectã: ut patet d aqua de
ſcendente per lanceã ꝛ mota ſurſum motu ba
culi cui adhẽt. Ex hoc ſuppoſito ſequitur ꝙ
poſſibile eſt motũ tale eque velociter illis duo
bus motib⁹ moueri. Nam ſi motus ſurſum ve
locior motu deorſum nõ põt ipedire ne mobi
le illo tardiore motu moueatur: ſequit ꝙ a for
tiori equalis nõ poterit ipedire equalẽ. Ex q
bus patet eẽ poſſibile ꝙ mẽbrum ſui grauitate
moueatur deorſuz ꝛ ſik p eandẽ lineã motu vo
lũtario moueat ſurſuz eque velociter p̃ciſe: ꝛ
tunc illud mẽbrum ſtat ꝛ figit ꝛ illa fixio ẽ mo
tus ꝯ ꝛc. In iſta qõne ſupponit pr.ꝙ quietẽ
voluntariã eſſe actiõez virtutis volũtarie mo
tiue. Suppoſitio patet per experientiã qz ſub/
ducta virtute ꝛ eius conatu mẽbrum ſtatim de
ſcenderet ꝛ mouẽtur. Patet etiã ex Bal. in li
bello de rigore ꝛc. Et 5.° de accidẽti. Ex quo
ſequit talẽ quieſcẽs mẽbrum pati a virtute il/
la. Supponit 2.° ꝙ deducta huiuſmodi paſ/
ſione mẽbrũ in ſitu aliter ſe haberet ꝙ iam ha
bet. Patet quia moueret acquirendo ſitũ ali
quem quẽ nunc nõ acquirit. Ex quo ſequitur
ꝙ per hanc paſſionẽ limitat ad aliter ſe habẽ
dũ in ſitu ꝙ ſe habẽt deducta hac paſſiua limi
tatiõe. Supponit 3.° nomẽ motus eſt equo/
cũ ad motũ qui eſt formaliter acquiſitio ſucceſ
ſiua alicuꝰ per ſe termini motus vel ſaltez ad
quẽ talis acquiſitio cõſequit: ꝛ ad oẽm talem
paſſiuã ſpecialẽ limitatiõez p quã mobile alit
ſe habeat in ſitu vl qualitate vel quantitate ꝙ
ſe habẽt illa ſubducta ꝑma eni ſignificatio ter
mini eſt cois ꝛ famoſa. 2.° ſumit ex hoc ꝙ alit
nõ poſſem⁹ ſaluare retrogradatiões ꝛ ſtatiões
ꝛ motꝰ planetaꝝ quib⁹ cõtra motũ primi mo
bilis mouenꝫ: tales eni motꝰ cũ nõ ſũt deſcri/
ſcente: nec ſũt formales acquiſitiões ſituũ ver
ſus oriẽs: quia cõtinue verſus occidẽs magis
appropinquãt ſequit ꝙ nõ ſũt niſi tales limi/
tatiões oꝛbiũ paſſiue p quas diſpariter ſe ha/
bẽt in ſitu ꝙ ſe haberẽt illis ſubductis ꝛ ex quã
motus acceptiõez cõcedũt phi oẽ violent de/
tentũ ꝙtinue moueri. Bal. vo nõ tã large vtit
iſto vocabulo: ſed per motũ intelligit oẽz paſſi
uã limitationez per quaz mobile aliter ſe ha/
bet in ſitu ꝙ haberet ea ſubducta ꝛ p quã re/
motis aliis motib⁹ ipedientibus ab acquiſitõe
ſitus mobile acquireret ſucceſſiue nouũ ſituz.
Nã 5.° de accidẽti ꝛ morbo vult ꝙ manus re/
laxata ſine egritudine ſuper aliquo quieſcẽte
nõ mouetur ꝛ ꝙ ſuũ quieſcere nõ eſt appellan
dũ motus ſed quies manus que extenſa tenet
a virtute eſt quodãmodo mota. Et puto ego
hanc ſignificationẽ eſſe cõformiorẽ locutioni/
bus veteruz ꝙ ſecundaz ꝛ eam ſufficere licet
multi phivtank: ſecũda negligẽtes iſtã. Ex
quibus ſequitur ꝙ hoc tertio mõ vtendo voca
bulo hec eſt cõcedenda fixio volũtaria p quã
mẽbruz uel totã aial cõtinue permaneat in eo
dez ſitu eſt motus localis: illa eniz fixio eſt li/
mitatio paſſiua i mobili per quã diſpariter ſe
habet in ſitu ab eo quod ſe haberet ea vedu/
cta: ꝛ p quã mobile veductis aliis motib⁹ ꝛc.
cõtinue nouũ ſitũ acquireret. In tali eniz fixi
one duo motus eque potẽtes cõcurrũt motus
grauis ad deorſũ ꝛ motus virtutis trahentis
ſurſũ ut ſumit a Bal. loco ſtatĩ allegato ita ad
litterã dicentẽ. Itẽ ſicut diximus extenſio ma
nus eſt cõpoſita ex duobus motibus equalib⁹
in virtute: quoniã id qõ ſubleuat eſt virtus et
quod deorſuz eã ponit nõ eſt niſi ei⁹ grauitas
nãlis veducto: ꝯ motu qui a grauitate fit ma/
nus ſtantẽ eodẽ virtutis conamine aſcẽderet.
Ex hac ſequit primo aliquẽ eſſe motũ qui nõ
eſt velox neq; tardus cũ per ipſuz nihil acqui
ratur de p ſe termino mot⁹. Sequit 2.° aliquẽ
eſſe motũ permanentẽ ꝛ nõ eſſe diuiſibilẽ diui
ſione tẽporis in partes realr diuerſas. Se/
quitur 3.° aliqd moueri cõtinue verſus certuz
punctũ quieſcẽs ad qõ punctũ citius veniret
veducto motu quo verſus illũ mouet alijs pa
ribus: vt patet de ſole motu verſus oriẽs mo/
tu ꝓprio retardat eni a reditu in oriẽs p mo/
tũ ꝓpriũ terre p quartãonius boze. Et multa
talia ſequunt ad hec dicta. 2.° cõcluſio talis
fixio mẽbri volũtaria eſt quodãmõ ges. Pa/
tet de mẽte Bal. loco ſtatim allegato: ꝛ qz eſt
quies oppoſita motui ꝓprie dicto. Sz circa
hec dicta Bal. cadũt aliq difficultates Pri
ma qz videt fixio volũtaria mẽbri nõ trahere
mẽbruz ſurſum cũ reſiſtat trahẽti eſt etiã fixio
reſiſtẽs laterali motui: ꝛ non eſt ibi principiũ
inclinãs ad motũ oppoſitũ. Itẽ p voluntariã

UVA. BHSC. IyR_045_1

fixionē mēbrūz vnum sil' resisteret ad q̄cunq̄ differentiā positionis: cū g̃ nō sit ibi volūtar' motus ad vnāquāq̄ sequit ibi esse operatōez per quā mēbrū inclinat ad permanendū quo cūq̄ subducto motu. Jtē videt q̄ in fixiōe motus grauitatis deorsum ꝛ volūtarius sursū nō sunt equales: quia tunc quantūlibet modica superaddita grauitate mēbrūz descenderet preterea in tremore videt esse equalitas virtutis ꝛ grauitatis: g̃ in stando virtus iuuat: boꝝ solutio clara est cognoscēti anathomiā musculoꝝ ꝛ varietatē conatus virtutis cū mēbrūz figit a conatu que est cū mouet sursum. Tremor aūt fit cum mō vincit virtus mō grauitas mēbri nō tamē est equalitas. Ad argumenta aūt principalia patēt: pmū nō ꝓcedere nisi di cētur mēbrūz fixū moueri ſm primā acceptionem vocabuli q̄ nō cōceditur

Et eius quidem.

Notificat iuxta cōem modū introducendi hanc virtutē per subiectū dicēs q̄ penetratio h' virtutis est in neruis qui sunt cōtinui lacertis. Ubi cōsiderandū q̄ vie p quas defert hec virtus ad musculū qui est ꝓpriū subiectuz h' virtuꝫ sūt nerui q cōtinuant cū musculo. ꝛ būc passum iuxta hoc exponūt quidā q̄ penetratio hui' virtutis. i. spūs defertis bāc virtutem est p neruos cōtinuatos lacertꝫ per q̄ dat̄ intelligi q̄ lacerti sunt subiectū istius virtutis sed nerui sunt via per quā hec virtus lacerti defert. Alij dicūt q̄ quia lacertus cōponitur ex carne ꝛ neruo: lacertus nō est subiectū huius virtutis nisi p neruū qui est pars ei' integralis nec fuit neruus sufficiēs ad recipiendum vim mouēdi nisi cum est in lacerto dispositus a carne secū cōmixta. Et ut hoc daretur ītelligi dixit Aui. q̄ penetratio hui' virtuꝫ ꝛc. id est ista nō est tanq̄ in subiecto nisi in neruis qui sunt cōtinui lacertis. i. pars cōtinuitatis ꝛ integritatis lacertoꝝ. Et quicūq̄ istoꝝ modoruz dicatur est ꝓbabilis. Et patet ex istis quare cōtingit aliqñ mēbrūz fieri stupidū ꝛ nō p/dere motū voluntariū ꝛ aliqñ ecōtra. Nā cū est oppilo in neruis veniētib' ad lacertos per quos mēbrūz habet moueri stante sanitate cutis perdit motus ꝛ nō sensus. Jtē etiā ex diſ coopertura lacerti ꝓbibet motus ꝛ nō sensus: cum autem oppilatio fiūt in neruis ad cutiz mēbri ꝛ ad partes als a lacertis veniētibus nō aūt musculoꝝ nervis: tūc fiet mēbrūz stupidū ꝛ nō erit lesum in motu volūtario. Et hoc totū sumit a Gal. ꝑmo de interioribus ca°. 6°.

Et est genus.

Hūc notificat hanc virtutē quo ad vnitatē uel pluralitatē. Et diuidit in duas. ꝑmo facit hoc. 2°. infert vnum corrolariū ibi. Jn vnoquoq̄ igitur. Dicit primo q̄ virtus motiua de qua dixmus est genus quod specificat ſm specificationē principij motuū: ꝛ etiam est sensus q̄ hoc nomē virtus motiua est nomen generale sicut ꝓprie dicimus hominū genus ut pmo methice. Et specialia noia que sumunt ab isto ꝓprie dicta tamē specie sicut dicimus multas esse species religiosoꝝ: specificant per expressionē principij motus. i. musculi uel membri qd̄ mouet primo tali motu uel ꝓncipij motus. i. passionis appetitus. Jmperantis ut est persecutio ꝛ figura. Putandū tamē est diuersas virtutes motiuas que sunt in diuersis musculis hominis esse eiusdem specie essentialis: sz differtur accidentaliter ꝛ materialiter: ꝛ per has differentias expressas fiūt vocabula significātia diuerso mō hac virtutes: ꝛ hoc ē qd̄ Aui. hic intendit dicere.

Jn unoquoq̄.

Jnfert corrolariū dicens q̄ scōm hec dicta sequitur q̄ in vnoquoq̄ musculo est alia natura id est virtus motiua numero distincta a virtute in alio musculo existente que virtus in sua opatiōe sequitur iudicium estimatiue ꝛ a qua virtute musculi prouenit consensus cōmunis: id est effectus in quo cōmuniter ꝛ simul cōueniunt appetitus ꝛ virtus iudicatiua que datur hic intelligi per estimatiuā: uel a qua virtute motiua prouenit effectus in quo cōmuniter id est simul consentiūt ipsa motiua ꝛ estimatiue: cū estimatiua impet ꝛ motiua sequat. Ubi nō. iuxta sententiā Aristo. 3°. de anima textu cōmenti 50. q̄ virtus imperans imediate motum voluntariū est vna scz appetitus animal. verbi gratia: in homine duplex inuenit appetitus. s. rationalis qd̄ alio nomine dicit voluntas: ꝛ sensitiuus qui dicitur in veteri translatione desideriū ꝛ vterq̄ sufficit imperare motiui nisi fuerit impediēs aliud. Sed vterq̄ potest ab alio impediri ut ostenditur ab eodem 3°. de aia per exempla continentis in quo stante desiderio vincit rationalis appetitus ꝛ incontinente in quo stante ratōis dictamine vincit desideriū. Et quia iter virtutes corporeas hominis estimatiua est illa que optime iudicat de conuenienti uel incōuenienti quod iudiciū sequit appetitus. ideo Auiceñ. dixit q̄ virtus musculi sequitur iudicium estimatiue: id est appetitus consequentis ad iudiciū estimatiue nisi fuerit impediens ex parte intellectiui appetitus qui est voluntas: ꝛ ita intelligatur iste passus. Quod si arguitur ex cōmentatore

UVA. BHSC. IyR_045_1

3.de aĩa 98.cõmento dicẽte q̃ neq̃ intellect⁹ neq̃ desideriũ habet vim mouẽdi singulariter q̃ mouẽs est hec duo desideriũ ꝛ intellectus uel imaginatio ꝛ Aristot. in textu veteris trãslationis. Apparet igit̃ q̃ illud q̃ facit motũ est hec duo: desideriũ ꝛ intellectus Hic dicitur q̃ nõ solũ desideriũ facit motũ nec solus intellectus: sed vtrũq̃ istoꝝ sufficit facere deducto ipedimẽto ut supra dictũ est: ꝛ ideo nulli istaꝝ attribuit ille motus singulariter ita q̃ nõ attribuat alteri: sed nõ intelligo q̃ vna istaꝝ tñ posit mouẽ sine altera: hoc enĩ est manifeste falsũ in exẽplis Aristot. vbi ostẽdit q̃ vna mouet alia cõtradicẽte Nõ. 3.º q̃ Aristot. 3.º de aĩa vocat fantasiã virtutẽ cognoscitiuã obiecti sub ratiõe cõueniẽtis uel incõuenientis quã hic Aui. vocat estimatiuã. Ex quibus apparet q̃ virtutũ interioꝝ imperantiũ motũ q̃daꝝ sunt iudicatiue quedã appetitiue. Judicatiue sunt fantasia ꝛ intellectus practicus uel estimatiua loco fantasie ſm modũ loquendi Aui. voluntas autem desideriũ ꝛ ira sunt oẽs species appetitus. Et hoc sumi potest apte ab Aristot. inde causa motus aialiuꝝ capło 4.º Sequit vlterius in motu aialis mouens primũ esse appetibile quod mouet: cõsequenter mouet intellectum uel estimatiuã: deinde appetitũ tandeꝝ virtutẽ motiuaꝝ obsequentẽ que est in muscul⁹ ꝛ quia nihil est appetibile nisi bonũ uel apparens bonum: ideo cum aialia querant ea que nec semper sunt bona nec semper apparent celestes vo intelligẽtie appetunt id quod semper ꝛ indeficiẽter est bonum. ideo aialium motus interrupti sunt ꝛ desinẽtes: sed motus celestiũ sunt continui ꝛ perpetui. Cõsidera vltimo q̃ in aialibus iperfectis est virtus estimatiua iperfecta ꝛ indeterminata: quia non determinate cognoscens locũ obiecti: ideo mot⁹ eoꝝ sunt imperfecti ꝛ nõ recte limitati ad vnaꝝ differentiã positionis. In perfectis vo est hec virtus discite pcipiẽs locũ ꝛ viam ad appetibile ideo limitatos ꝛ ad certos terminos pfectos habent motus voluntarios: hec p nunc o ista expositione sufficiant.

Capitulũ vltimũ hui⁹ doc. de operatiõib⁹.

Icemus q̃ ope.

d Ista est 2.ª pars huius doctrie in qua Aui. determinat o operationib⁹ ad sensum expositus in primo capło huius doctrine ꝛ hic nõ fuit oportunũ q̃ determinaret q̃ sunt operationes aie quia iam prius hoc docuit declarando virtutes. Nam simul ponebat virtutis descriptio: ꝛ elici poterat descriptio operationis: sed restabat aliquas res accñtales operationũ dicere que nõ poterãt bene cõprehẽdi nisi post scientiã de virtutib⁹: ꝛ has nõ oẽs sed aliquas hic ponit ut per illas indagemus alias: ꝛ hec est causa q̃ hoc capłm ponit vltimũ: ꝛ post determinationẽ de virtutibus quia hic nõ determinat de operationib⁹ put sunt illud quod sunt uel diffinitiue. Sed de eis in relatione ad virtutes ꝛ suas causas intrinsecas sub qua rõne nõ poterant cognosci nõ cognitiꝝ primo de virtutib⁹. Diuidit autẽ pñs capitulũ iudicio meo in duas partes. ꝑmo ponit vnam distinctionẽ declarãdo mẽbra. 2.º satisfacit dubio: ibi 2.º ꝛ fortsitan. ꝑma in duas. primo ponit distictionẽ ꝛ vnũ mẽbruꝝ declarat 2.º secundũ ibi. Alie sunt. Dicit primo q̃ operationuꝝ singulariũ quedã sunt que cõplentur ab vna virtute sicut ꝑbi gra: cibi digestio. Ubi ꝑmo nõ. ut supra ca.º ꝑmo huius doctrine vł operatio hic sumi ꝓ operatiõe que est actio dł passio ab aia ꝓueniẽs: ꝛ aialis ꝓpria ꝛ nõ duobus strictis modis ut ibi dixi Nõ. 2.º q̃ cũ operatio dicat cõmunis trib⁹ modis quorum vnus est per ꝑdicationẽ: ali⁹ ꝓ participatiõeꝝ ꝛ tertius ꝓ iuuamentũ cõmunicari multiꝝ. Exemplũ ꝑmi ut attractio nõ limitãdo ad aliquã dicitur cõmunis. Exempluꝝ secũdi ut cursus ꝛ operationes artiũ. Exemplũ tertij ut digestio cibi in stomacho. Et ecõtra posset dici singularis tribus modis oppositis. Hic sumitur operatio singularis ꝓ singulari putatiõe quia sit vnica ꝛ nõ sicut species uel genus. Nõ. 3.º q̃ operationẽ peruenire ab vna uel cõpleri ab vna virtute nõ icludit q̃ nihil pter illã virtutẽ ad opationẽ faciendã cõcurrat effectiue. Nã ad digestionẽ cibi ꝯcurrit effectiue preter virtutẽ calor ꝛ hũiditas ut 3.ª ca.º huius doctrine Nõ etiã dł iõ qz nulla alia virt⁹ ad hoc coadiuuat. Nã ad digestionẽ coadiuuat retẽtiua q̃ tenet obiectũ pñs. sz dł opatio cõpleri ab vna virtute qz nihil ptic̃larit ꝯcurrit ad talẽ operationẽ faciẽdã effectiue nisi vt⁹ vna cũ suis nãlibus instñs q̃ sunt sua nãlia instña ꝛ inquantũ est aie virt⁹ ꝛ hoc magis patebit in pte sequẽti

Alie sunt.

Hic ponit scõm mẽbruꝝ ꝛ diuidit in quatuor ptes qz ꝑmo ponit mẽbra diuisionis cũ vno exẽplo 2.º scõm: 3.º aliõ. 4.º aliõ ibi 2.º ꝛ silr trãsglutiẽdi opatio: ibi 3.º trãsit⁹ quoq̃: ibi 4.º Et silr supfluitates De pte ꝑma dicit quatuor ꝑmũ q̃ aliq̃ sũt opatiões singłares q̃ cõplent a plib⁹ virtutib⁹ sicut cibi desideriũ q̃ dł fames

Dicit 2.º q̃ istũ desideriũ ꝯplet virtute nãli

UVA. BHSC. IyR_045_1

attractiua ꝛ virtute sensibili. Dicit ꝫ.° ꝙ attractiua in fame operat ex hoc ꝙ mouet villū qui procedit in longitudine retinēdo illud qđ attrahit ꝛ suggendo ex humoribus qđ est sibi propriū sed sensibilis operat quia sentit hanc passionē ꝛ quia sentit mordicationē colere nigre que excitat desideriū de qua supra dixim⁹

Dicit vltimo ꝙ nos nō dicim⁹ ꝙ hec operatio cōpletur duabus virtutib⁹ nisi quia cū acciderit nocumētū virtuti sensibili destruit intētio.i.res intenta quam famē vocam⁹ ita ꝙ corpus cibū non desiderat ꝫ eo indigeat. Circa primā partē nō.ex dictis apparet ꝙ ad hoc ut dicamus vnā operationē cōpleri a duabus virtutib⁹ nō requirit ꝙ ab vtraq; illaꝝ imediate dependeat.imo stat ꝙ ab vna media te ꝛ ab alia imediate ut in exēplo Aui. Nam desideriū animatuꝫ uel tristis sensatio vtrūq; nō imediate ꝓuenit ab attractiua: sed a sensitiua uel appetitiua Nō.2.° ꝙ in fame nāli ut sumit 4.° de accidēti cōsideramus ꝛ.motus.ſ. resolutionē mēbroꝝ eorūdē attractionē a venis attractiōem venarū a stomacho tristē sensationē in stomacho banc suctiōeꝫ ꝯtem. Et vlti.° desideriuꝫ animatū qđ est passio appetitus sensitiui. Et hoc nomen fames nō dicitur de illis primis: sed dr̄ qñq; de sensatōe illa tristi quā sequit animatū desideriū: qñq; dicit ꝺ illo desiderio aīato. Si ġ sumatur ꝓ sensatiōe tunc est imediate opatio sensibilis virtutis. si ꝺo sumat ꝓ aīato desiderio: tunc est operatio imediate virtutis appetitiue. Et banc nō solum duabus sed tribus dicim⁹ cōpleri virtutibus. Nō.3.° ꝙ qñ virtus attractiua venarū meseraicaꝝ fugit a stomacho nutrimentale humidū chilosum nō fit cōmuniter tristis sēsatio sed qñ deficiēte chiloso humido ille sugunt a stomacho humidū nutrimētale qđ est in pozis mēbri in illius separatione fit aliqua partiuꝫ destractio in qua est aliquis motus ꝯtusionis uel distensionis que reducit ad solutionē ꝯtinuitatis ita ꝙ humiditas illa per partes illas mouet eas tangēdo in sitib⁹ in quib⁹ pri⁹ non tangebat: ꝛ iō fit ibi tristis sensatio. ꝛ ad h°ad iuuat ꝙ nā illa bozа illuc trāsmittit mlicū humoreꝫ q est acris a sui acredine mordicat partes illas hoc mō distractas. vnde talis sensatio intendit ꝛ hoc vult dicere Aui. hic cuꝫ dicit ꝙ virt⁹ sensibilis operat sentiēdo hāc passionē.ſ. attractionē. ꝛ quia sentit mordicatōeꝫ mlie. Nam ostendi in tegni verisime eē ꝙ tam motus humiditatis illius q̄ motus partiū se inuicem cōfricantiū q̄ etiā qualitas mordicatiua in humore mlico sint obiectū istius tristis sensationis: ꝛquia succio siue attractio nō est aliud q̄ motus aut mēbri aut humiditatis: ꝺ attractio sentit ꝛ qualitas ipressa ex nouo ꝺ cursu humiditatis ad diuersas partes ē passio sequens illam attractionē que etiam sentitur.

Nō.4.° ex vltimo dicto signū ad ostendendum ꝙ operatio ab aliqua virtute fiat: ꝛ est ꝙ qñ in illa virtute fit nocumentū tunc actio illa uel operatio destruit sicut accidit de sensitiua virtute respectu famis Sed circa banc partem alique cadunt difficultates. prima quia ꝺbi digō nō videtur fieri abvna virtute quia ad omnē operationē corporis cōcurrit virtus talis que est in corde ut dr̄ sepe supra: ġ ad digestiōeꝫ cibi effectiue cōcurrit: ꝛ per ꝯsequēs cibi digestio ꝯpletur a plurib⁹ virtutib⁹ Cō firmatur quia lesa virtute cordis ledit cibi digestio ꝛ destructa vitali tollit cibi digestio ergo cōpletur ab illa. Secundū dubiū qz nō videt ꝙ ab attractiua virtute fiat cibi desiderium quia nō attrahentib⁹ meseraicis fit multotiens cibi desideriuꝫ: ut apparet in appetitu canino: ġ nō fit ab illa: tenet ꝯña ex eo ꝙ fatī dicit quia banc operationē nō dicimus fieri a sensitiua virtute nisi quia qñ sēsibili virtuti accidit nocumentū destruit fames Tertiū dubium quia attractiua nō videt retinere illud qđ attrahit cum retentio sit cum quiete attractio cum motu rei que attrahitur: nō ergo idē attrahitur ꝛ retinet Quartū dubiū quia videtur ex dictis sequi ꝙ tristis sensatio que est imediata causa famis nō esse vna ꝫ duę: quia duoꝝ diuersoꝝ obiectoꝝ diuerse sunt sensationes sed bozа famis tristem sensationeꝫ facium tanq̄ obiecta succio humoꝝ ꝛ mordicatio colere nigre que sunt duo distincta obiecta ergo ꝛē. Ad primū istoꝝ dicitur ꝙ illā operationem dicimus cōpleri ab vna virtute ad quam particulariter nō tanq̄ agens vniuersale cōcurrit vnica virtus cum suis naturalibus instrumentis: ꝛ sic est de digestione cibi nō obstante ꝙ ibi cōcurrit vitalis cordis. Et ita respōdetur ad cōfirmatiōeꝫ ꝙ vltra hoc ꝙ ea lesa destruatur requirit ad hoc ut dicamus a tali virtute fieri operationē ꝙ ipsa nō fit ad illam solū ut vniuersalis causa se habēs Ad secundū dubiū dicit ꝙ naturalis fames fit ab attractiua virtute fames autem canina ꝛ voluptuosa nō oportet ꝙ fiant ab attractiua: sed Auicen. hic loquit de naturali fame que destruitur desinente attractiua attrahere Ad tertium dicit ꝙ ipropzie villi lōgitudinales retinent illud quod attrahunt quia non permittunt illud ad locum vnde trahitur redire: ꝛ sic nō teneāt in eodē loco Ad quartū negat ꝙ vnius sensatōis tristis qua nō ꝓcipit obiectū

UVA. BHSC. IyR_045_1

distincte nō sint plura partialia abiecta.

Et similiter.

Hic Aui. ponit secundū exēplū dicens q̄ operatio transglutiendi cōpletur duab⁹ virtutibus quarū vna est attractiua naturalis: alia attractiua voluntaria quarū prima operatur per villū longitudinalē oris stomaci siue byso pbagi. Et secūda operat mediāte villo lacerti transglutiendi. Dicit 2.° q̄ cum vna istaꝝ virtutū destruet operatio transglutiendi durit er prouenit. s. q̄ quādo virtus non erit: imo erit ablata destruetur operatio. Sed quando virtus nō fuerit operata erit operatio trāsglutiendi difficilis. Dicit 3.° ostendēdo q̄ nālis operat indeglutiēdo per exemplū quod tu vides quia quādo desiderū nō recte p̄cedit: qz homo nō desiderat illud quod deglutit: tunc est transglutio difficilis sicut accidit nō potentibus deglutire vnā pilulaz qui tamē deglutirent nucleū pruni. Secundū exemplū ē qz quādo rem aliquā abhoiati fuerim⁹: ut verbi gratia bonas carnes quia super illas vidimus vermes muscaꝝ ita ut sit ꝓpter hoc territa virtus attractiua naturalis et desideratiua erit dura operatio transglutiēdi volūtarie: id est quā nos vellemus. Nō. ergo circa hanc partez q̄ transglutiendo cōcurrit mot⁹ volūtarij⁹ duorum musculorū qui dicunt gutturnosi qui sūt iuxta gulam magis intra q̄z meri. Et isti quādoq̄z dicunt musculi intrinseci meri lz nō sint de substātia. Et de istis loquit Auic. 9.° tertij capło de squinantia q̄ apostemate existente in eis impedit deglutitio. Concurrit et virt⁹ naturalis que est in villis longitudinalib⁹ qui sūt in meri et concurrūt ad suam cōstitutiōez qui villi nō mouent voluntarie. Et ideo duasvirtutes dicit Auicē. ad hunc motuz cōcurrere. Isti autem villi cum per linguā aut cum cibus aut res cōueniens ponūtur iuxta caput guttu ris naturaliter ꝓtendunt versus illud obiectū q̄ habet cū illis naturalē cōuenientiā trahēdo sursum meri: et cū isto trahūt nodū guttu ris qui medicis epiglotis appellat ꝓpter colligantiā quā ad seinuicē habēt meri et epiglotis Nō. 2.° q̄ Aui. intentio est q̄ cū vna istarum virtutū penitus non operat non fit talis operatio: sed si paruz operat erit difficilis deglutitio: et hoc dat intelligi p hec verba cuz dicit q̄ cum vna duaꝝ virtutū destruet transglutiendi operatio durit peruenier. Et expone in sequēti littera: quia non fuerit virtus. s. destruetur operatio: sed quādo fuerit in cozpore talis virtus sed nō fuerit opata erit trāsglutiendi opere sed difficilis. Nam constat q̄ equale est nō eē et nō operari quo ad hoc q̄d diximus: sed intelligit q̄ quādo virtus fuerit et nō operet bene et fortiter tunc est operatio: sed difficilis. Nō. 3.° q̄ virtus attractiua naturalis meri subordinat virtuti desideratiue ita q̄ cum obiectū nō fuerit desideratū aiali desiderio: aut quia habet malū sapoꝛez aut ꝓpter aliā causam virtus attractiua naturalis nihil aut paꝝ operat: lz g̃ ꝓ tūc respectu taliū obiectoꝝ virt⁹ volūtaria p̄cipiat deglutionē tū virt⁹ nālis aut nihil aut paꝝ opat: et ideo d̄glutitio fit difficulter: vbi gra: ego volo deglutire medicinaz que est mali sapoꝛis aut in loco publico accidit q̄ posui in oze bolū qui mihi videt mala sapoꝛis et pre verecūdia volo deglutire: tūc notat experiētia q̄ deglutitio ē difficil. Ex quo patet q̄ quādo territa est virtus desiderativa ex aspectu uel memoria uel imaginatione rei abhoiabilis lz res boni sapoꝛis obijciatur tamē nō bene deglutit quia virtus desiderativa territa nō fertur: tunc in aliqd obiectū nedum in illud qd abhoiabiliter p̄cipim⁹ Circa tamē hec dicta cadūt aliqua dubia. primuz est virū ad deglutiendū ꝯcurrat virtus expulsiua nālis meri. Et videt q̄ nō ex modo loquendi Aui. hic qui cam nō noiat. Ex Hal. in libro de motib⁹ liquidis qui attractiuā solā naturalē dicit concurrere. Et rōne arguit sic virtus expulsiua nō expellit nisi obiectum incōueniēs. Et attractiua attrahit obiectum conueniēs: cum ergo fit attractio illud est cōueniens: et cum fit expulsio illud est inconueniens idem ergo erit cōueniēs et nō cōueniēs ergo pro tūc nō operat expulsiua. Assumptū patet ex descriptionib⁹ harū virtutū superius in ꝓpꝛio capło. et Hal. in libello de motibus liquidis circa finem cum dixit. In vnoquoq̄z membro est virtus attractiua qua id quod est ei simile attrahit et assimilat quemadmodū in vnoquoq̄z ipsoꝛum est virtus expulsiua ad id quod est contrariuz et odit. In oppositum est Auiceñ. iz.° tertij capło primo cum dixit: et operatione duarum tunicarū eius simul completur simul cōplet deglutitio p id qd attrahit villus eius: et pro illud quod reprimit villus eius. Et idem expresse eadem iz.° capło d̄ qualitate deglutionis. In hoc dubio videntur mihi discordare Hal. et Auiceñ. Nam ut apparet ex Auicē. loco allegato. Auicē. vult q̄ deglutitio fiat vtraq̄z cōcurrēte tunica et virtute. Hal. autem in libello de motibus liquidis videtur contrariū inuere cum dicit. Non puto quēq̄z venisse ad tantaz ignoꝛantiam: ut credat q̄ stomachus attrahat id quod appetit per pelliculam que disponit circulariter et in

UVA. BHSC. IyR_045_1

latū. Et hoc ꝓbat experimēto quia si in gallo famelico abscindatur in longū pellicula exterior hysophagi non facto nocumento in ꝓncipijs vite: tunc gallus bibit ꝛ comedit anteq̄ locus apostemetur ꝛ doleat sed postea non: cō stat autem ꝙ hoc non faceret si necessaria eēt operatio virtutis expulsiue que est villis latitudinalib⁹ q hoc casu essent abscisi. Si quis autē sit curiosus concordant dicere poterit ꝙ villus latitudinalis quandoq̄ operat ex ꝓpria intentione: ꝛ tunc operatur expellēdo nociuū quandoq̄ operatur tm̄ naturaliter subordinatus villo longitudinali: ꝛ tunc operatur in obiectū conueniēs ꝛ contrahit maxie ſm partem extremā mēbri trahentis super illud quod trahitur. Et primo modo non fit deglutitio per latitudinalē ut Gal. innuit. ꝛ ideo nō est necessari⁹ in attractione: q̄ sit iuuatiuus. q̄ 2°. modo contingit ꝙ iuuat longitudinalē contrahēdo partē mēbri sup̄ attrahibile existentē Et hoc forte vult ipsemet Gal. 3°. naturalium virtutū cap'o 8°. vbi dicit. Preterea transglutire facilius est q̄ vomere: quoniā transglutit quidē vētris tunicis agentib⁹ ea quidē que in tus trahente ea vo que extra circūtracta ꝛ co expellente ꝛ ꝙ hoc non per se faciat exterior voluit loco allegato in fine libri de motib⁹ liquidis. Et ad hūc sensum videtur Auiceñ. fuisse locutus iq̄ 3°. tertij cap'o de qualitate deglutionis vbi dixit. Quos adiuuant villi latitudinales ꝓpterea ꝙ retinēt retro illud qd̄ deglutitur ꝛ exprimūt ipsum ad inferiora. Secūdum dubiū vtrū in deglutione sit oportunum operari virtutē attractiuā naturalē. Et videtur ꝙ non quia possum⁹ deglutire rē stomacho penitus inconuenientē ut venenū: sed ad talem rem deglutiendā nullo modo concurrit virtus attractiua naturalis ergo ꝛc. Minor patet quia attractiua non cōcurrit per se nisi ad attrahendū conueniēs ꝛ per imperiū volūtatis non mouet: ergo sequit ꝙ nō concurrit in attractione rei penit⁹ disconueniētis. In oppositū est mens Auicē. hic ꝛ iq̄°. tertij. Nā quia in deglutione cōcurrit virtus villozū lōgitudinaliū meri: ꝛ in illis non est vis motiua voluntarie sed solū nāliter seq̄t ꝙ ibi concurrit virtus aliqua mere naturalis. Et hoc idē patet ex Gal. 3°. naturaliū cap'o 8°. supra allegato: preterea motus epiglotis sursum est accidens ineuitabile deglutionis: sed mod⁹ gutturis siue epiglotis mouetur sensum motu villozum longitudinaliū meri. Maior est Gal. in libello de motib⁹ liquidis cum dicit. Et ex hoc patet manifeste ꝙ eleuatio nodi gutturis est accidens ineuitabile transitus eius quod transit per hysophagū. Et minor est Gal. ibi dē assignantis cām hui⁹ esse colligantiā meri ꝛ epiglotis quia cooperitur tunica continua ꝛ vnius rationis cum tunica intrinseca meri ꝛ ideo necessario eleuatis villis longitudinalibus tunice dicte oportet ꝙ epiglotis secum ligatus ascendat: vnde hoc etiaq̄ fit in appoplaticis in quibus aliquid infunditur in ore in q̄ bus tamē motus non sunt voluntarij ut Gal. ibidem. Ad dubiū respondet ꝙ sic. Ad argumentū incontrariū dicit ꝙ attractiua q̄ per se primo non attrahat nisi conueniēs tamē in quantū est motui volūtario subordinata multotiens attrahit inconueniēs. Nam multi sunt modi subordinationis virtutis in operando sicut ostendi alias ꝙ lacerti aperientes os subordinātur expulsiue meri: vnde multotiēs nobis inuitis aperiūt os ꝛ ore impleto aliquo liquore: ꝛ postea ore stricto ita ut liquor egredi non possit: etiam in bruto videmus liquorem dato ꝙ sit displicēs deglutiri ꝓpter necessitatē banelandi. Tertio dubitat⁹ ad modū pro bleumatis ꝓpter quid cibum sapidū in se bonum stante fame: ꝛ volentes deglutire quandoq̄ non possumus ꝓpter rem aliquā fedaz visam sicut buffonē uel vermes uel aliud abhominabile ꝛ maxime si fetor ad nares veniat Et odor sicut nuchi accidit quādo crus bominis anathomizant adhuc firmās ꝛ buliens Nam nō tm̄ nō potui deglutire quicq̄ sed deglutita vomui horū omniū solutio est vna. Et vide illā ꝓma affozis. In his q̄ dixi super affo. 2°. ꝛ 3°. de subordinatione motiuū mēbrozum ad humor ad imaginationē ꝛ sensus absq̄ voluntate ꝛ de imutatōe sensitiuaꝝ ab imaginatōe.

Transitus quoq̄.

Hic ponit exemplū tertiū dicēs ꝙ transit⁹ nutrimēti ad mēbra pficit virtute mēbri ipellentis ꝛ virtute attractiua mēbri trahentis. Ex quo primo patet ꝙ transit⁹ chili ad epar non fit tm̄ virtute epatis trahentis sed virtute stomaci expellentis: et ita est de motu sanguinis ab epate ad mēbra. Ex quib⁹ ꝓinferebā ꝙ in re perato corpore ꝙ vsq̄ ad tantū inclinat⁹ ō bono sanguine pellere ad mēbra ut in eo tā pauca mensura remaneat ꝙ inclinet trahere a flo macho. Et super hoc fundaui modum meum ō fame naturali corpoꝝ athletarum vltimate repletarum cum periculo crepature venarum ꝓpter nimiā sanguinis in quali nō peccāti qualitatē. Sunt autē alij dicentes ꝙ aliqō obiectū in aliquo tēpore est conueniēs vni mēbro qō post q̄ alterationē quādā ab eodē mēbro suscepit ꝛ aliquā fecerit desinit esse con

UVA. BHSC. IyR_045_1

veniens: verbi gra: cibus quouscz non est ad
sanguinē cōplete uersus habz qualitatē qua
voluptuat epar. Sed etiā epar indiget illa vo
luptuatiōe: id est indiget ut a tali qualitate al
teretur. Postcz autem cibus est pfecte con
uersus in sanguinē nō est conueniēs epati me
rito illius voluptuatiōis sed p nutriēdo epar
Et ideo pro tunc non inclinat sanguinē reti
nere nisi pro suo nutrimēto: ꝛ ideo expellit re
siduū vtpote superfluū. Item quia iam quali
tate illa affectū est epar non indiget presentia
obiecti similr iprimētis. imo si intendat lede
re recte sicut stomach⁹ famelicus sumit a vide
runt calida ꝛ pinguida: sed postcz ō illis
satis sumpsit non inclinat ad illa uel silia su
menda. Et si fames nō ex toto recesserit: imo
in fine mense abhoiatur ea ꝛ volum⁹ absterſi
ua falsa: ꝛ ideo stomach⁹ duz cibus digeritur
abhuc indiget tali ipressione: ꝛ cum est cōple
te digestus non indiget: ꝛ ideo cibū tancz su
perfluū expellit ad epar: ꝛ simili mō epar ad
venas ꝛ vene prime ad secūdas ꝛ ad mēbra.
Et hec est quasi redditio cause primi modi.

Nō. tū ꝙ qūcz nutrimentū trāsit sine trās
missione mādant ut in fame a stomacho trāsit
sanguis ꝛ humiditates stomachi ad epar qua
rum tractui stomach⁹ resistit ecōtra: quādocz
mandat non trahēte eo ad quod mandat ut
apparet in mēbris nimiū repletis recipientib⁹
tamē ꝓpter sui debilitatē superfluū mēbrozuz
fortiū: debet ergo intelligi in naturalissima dis
positione trāsitus nutrimēti ad mēbra

Et similiter.

Ponit quartū exemplū dicēs ꝙ simili mō
egressio superfluitatū fit p duas vias. Et pōt
hic textus intelligi ꝙ superfluitatū egressio fit
virtute mēbri trahētis ꝛ expellentis: vñ Aui.
vult ꝙ in testinis est virtus attractiua: ut dixi
supra capło de mēbris: ꝛ nō obstante ꝙ oppo
situm velit Gal'. Et similr de vesica. Aut po
test intelligi ꝙ egressio superfluitatū a corpo
re per viam intestinoz ꝛ per viam vrine fit si
militer a duab⁹ virtutib⁹ expulsiua naturali ꝛ
volūtaria sicut deglutitio nutrimēti fit virtute
attractiua naturali ꝛ volūtaria: ꝛ hoc putove
rius. Vbi nō. ingressionē vrine ꝛ fecū i na
turali dispositione fieri per virtutē expulsiuaz
naturalem villoz latitudinaliū. Et vltra illaz
cōcurrit virtus lacertoz ventris ꝛ virt⁹ lacer
torum constringentiū collū vesice ꝛ anū ꝛ vir
tus diaflegmatis quod est a superiori premēs
talū superfluitatū cōmuniter venter parūper
ad anteriora premit: sed simul se constringēti
bus musculis superiorza claudit ita ꝙ nō ēsus
superiora pelluntur feces ꝛc.

Et fortitan.

Hic satisfacit dubio ꝛ primo declarādo ex
emplo. 2°. duob⁹ aliis incidentib⁹: ibi 2°. Et fri
giditatis. Posset ergo quis dubitare vtrū
omnis operatio per quā nō dicim⁹ solum ab
vna virtute prouenire proueniat a plurib⁹ vir
tutibus. Et rñt ꝙ fortitā. i. quandocz opera
tio que nō cōpletur ab vna virtute complet a
duabus: sicut verbi gra naturali ꝛ aniali. Et
fortassis. i. quādocz talis operatio nō fit a plu
ribus virtutib⁹: sz a virtute ꝛ a qualitate. Et
quia primi patuerūt exēpla datur exemplum
secūdi sicut frigiditas q̄ iuuat expulsiuā ꝛ phi
bet materias in perilitate. i. tēpore quo quasi
equaliter possunt virtus ꝛ superfluitates que
a mēbro descendūt ꝛ vetat frigiditas talez de
scensuz ꝛ in faciē mādant reuerberat Nō.
ergo primo ꝙ operationē dicim⁹ cōpleri a vir
tute ꝛ qualitate quando cōpletur a virtute et
qualitate que qualitas non est virtutis natura
lis instrumentū. Nam aliter ois operatio fa
cta a virtute fieret a qualitate cum aīa nō ope
retur nisi mediante cōplexione ut sepe dictuz
est. Et ideo quādo stomachus digerit cibum
concurrente caliditate emplr aut fomentatio
num aut medicinaz dicim⁹ talem cibi digestio
nem fieri a qualitate ꝛ a virtute. Nō. 2°. ex
emplū infrigidationis adductuz adaptari ab
expositorib⁹ ad duos modos: vnus est ꝙ quā
docz virtus expulsiua fecū in intestinis ē par
ꝛ equalis virtuti resistitiue fecū exiccataz pro
pter caliditatē epatis: infrigidatio ergo tūcve
tat superfluitatez manere in membro ꝛ prohi
bet illas scilicet quiescere: ꝛ reuerberat in fa
ciem scilicet mēbri in quo sunt superfluitates:
vetat autem ꝛ prohibet earum remanentiam
in mēbris infrigidando epar: ꝛ ideo remitten
do eius attractiuam: ꝛ secūdo generādo ven
tositatem reuerberat feces in faciem id est in
superficiem intestini eius stimulando virtutē
expulsiuaz vnde postea expelluntur. Ego
hunc modum non puto ad mentem Auicen.

Secūdus modus est ꝙ hic loquatur de ex
pulsiua membri ad quod currunt superfluita
tes: verbi gratia. In principio epatis ꝛ quan
do hec virtus est in perelitate. i. vicina equali
tati in resistendo superfluitatib⁹ ad mēbruz tē
dentibus tunc infrigidando que fit cum medi
cinis repercussiuis prohibet superfluitates a
membro ꝛ vetat earum motum ad membrum
et reuerberat in faciem mandantis membri:

UVA. BHSC. IyR_045_1

quia retropellit ac si in faciē ipsi' mittentē, ppellef: ⁊ hoc mō iuuat expulsiuā mēbri incipientis apostemari: ⁊ huic modo magis est conformis littera sequēs. Facit ergo tria hec frigiditas in dicto casu: primo prohibet materias a cursu suo. 2°. vetat. 3°. reuerberat in faciē mādantis. Nam expulsio q̄ fit cum repcussiuis ē ad ipsū mandās: ⁊ hoc tertiū ꝓpriū ē act' expellēdi. quō āt h' facit frigiditas statim dicet.

Et frigiditatis.

Hic remouet duo alia ex isto accidētia dubia. Et ꝑm hoc diuidit ī duas ibi secundū: et caliditat. Dicit de prima q̄ si queraf quō infrigidatio facit hec dicta. Rñdet q̄ facit primo ꝓhibitionē cursus materiei duob' modis: vnus est ingrossare substantiā humoris qui in fundit ⁊ currit ad mēbra. secūdus est coangustādo vias p quas habet trāsire: ⁊ isti duo modi sunt modi prohibēdi cursum p se a frigiditate. Et est tert' modus p accns quia remittit calorē mēbri recipiētis p qō fit attractio.

Ubi nō. q̄ cōstringēdo vias mēbri apostemati est oportunū humorē inclusum in illis effundi: ideo fit hoc mō eius expulsio nō tm̄ p̄hibitio cursus. Subdit etiā q̄ caliditas attrahit. i. iuuat attractiuā modis qui istis opponūtur: quia subtiliat ⁊ dilatat vias: ⁊ ideo nec detur vacuum currūt humores: ⁊ ideo attractio a calido reducitur ad illam vacui ut dictuz est supra in caplo alio.

Et caliditatis.

Remouet secundū dubiū incidēs dicēs q̄ caliditas ⁊ vacuū stantib' bene applicatis trahibilibus nō trahūt nisi illud qō est subtile in principio: ⁊ tandē etiā attrahūt grossū qm̄ nō est amplius subtile paratū currere ad locū vacui: sed virtus attrahit cū ꝓprietate rē ꝓueniente sibi ⁊ multis vicijs ꝓtingit q̄ hoc sit magis grossum sicut ossa trahūt sanguinē aventis grossiorē ⁊ splenēticam. Causa aūt huius est quia vacuū trahit id qō minus fluxui resistit. hoc aūt ceteris parib' est subtili'. Et dixi nō tanter ceteris parib' quia stat ad locū aliquā fieri necessitatē vacui ad quē aqua incliat currere nāliter: ⁊ aer ab isto recedere: ꝑ ambob' eque subtilis aer nō subintrabit sed aqua. Et ideo ut als dixi motus q fuerit solū ad vacuū vocādi fūt violēti ⁊ nōnāles: sz virt' ita determiate alterat rē ꝓpriā q̄ nō q̄libet idifferentē vñ si cōmixtum esset ferrū cū pēnis cōmixtione ad sensum ad modū aggregatiōis magnes traheret ferrum ⁊ non pēnas. Et ista p nunc de isto caplo sufficiant in quo est complementum prime fen. primi canoñ. Aui.

Capitulū primū 2ª fen primi canoñ. Auic. de eo quod comedit ⁊ bibitur.

Quod cōeditur ⁊ bibitur ⁊c. Aui. superi' determinauit de bis que proueniūt ex quatuor reb' nōnātibus. Nūc determinat ō bis que proueniūt ex reb' comestis ⁊ bibitis sub quib' cōprehendunt cib' ⁊ potus qui sunt vna alia res nōnāl'is. Et diuiditur ps̄ capl'm in tres partes: qm̄ primo ponit distinctionē vnā sumptā a modis operādi comesti ⁊ bibiti in nobis ⁊ illā declarat. 2°. aliaz sumptā ex agere ⁊ pati respectu humani corporis. 3°. ponit specialē diuisionē nutrimēti. 2ª pars ibi. Dicam' aūt denuo. 3°. ibi: Ampli' dicemus. Prima in duas. primo ponit distinctionē 2°. declarat ibi: Sui ō qualitate Prima diuidi pōt sed sumādo dicit primo q̄ illud qō comedit ⁊ bibit operat in corpore humano aliquo triū modoz. f. aut sola qualitate aut sua mā aut cū tota sua substātia Subdit 2°. q̄ isti tres termini iā dicti videant modicuz differre ꝑm considerationē lingue. i. ꝑm significationē cōem quā hūt in toto ydeomate tū nos nō volum' intelligere p eos in isto caplo intentiones quas statim explanabim'. Circa primū dictū cōsidera q̄ illud qō comedit intelligitur: oē qō p̄cedēte masticatiōe deglutit ita ut stomachū ingrediat. Et id qō bibit intelligit sine masticatiōe deglutitū ita ut stomachū ingrediat: ⁊ sunt hec duo coia ad cibuz ⁊ potum ⁊ medicinas ⁊ venena que iteri' accipiūt de quib' oibus in hoc caplo intēdit. Nō. 2°. q̄ dixit operat ⁊ nō dixit agit quia operari est coē ut hic famil' ad agere ⁊ pati. Mā sensatiōes sunt opationes q̄ tū sunt passiones q̄ aliquid ingrediēs corp' patit tō ut cōprehenderet virūq; dixit operat. Nō. 3°. q̄ quātū isti modi operādi sunt distincti a modis infra dicēdis: tamē nō est incōueniēs aliquid vnuz opari in corpore simul ⁊ semel a mā ⁊ a qualitate ut lactuca comesta operat a qualitate ma frigidando a mā p quāto nutrit. A ꝓprietate obtenebrādo visū ⁊ somnū inducēdo ⁊ hoc melī'ifra videbit. Ex quo pz q̄ vltra istos tres simplices modos opādi sūt itelligēdi ex bis aggregati. Nō. vlt°. q̄ quis multi termini sunt ex cōmuni ipositione aliquo mō impositi ad significandū nō incōuenit ī vna scia uel doctrina limitare eos ad aliter significandū ⁊ illa significatione posita vti eo mō in illa doctrina: ita ergo facit hic Auice. de istis terminis

UVA. BHSC. IyR_045_1

operans a qualitate: operans a materia ꝛc.

Sui uero qualitate.

Declarat hāc distinctionē. Et diuidit i duas. Nā primo ponit vnā declarationē nō multum limitatā. 2° specialius oia mēbra declarat ibi. Cūq; dico. ꝓma in tres scōm tria mēbra. ibi. Et sui quidē. Ibi 3° Sui vō substantia.

Dicit ꝓmo q operās sui qualitate est id qđ solet calefieri in corpore hūano aut infrigidari ꝛ posse corp⁹ calefacere caliditate sua aut sua frigiditate infrigidare ita ꝙ nō assimilet corpori

Nō. ꝓmo hoc dictū esse diminutā expositionē. Nā humectantia ꝛ exiccātia agūt a qualitate: ut infra filr calida ꝛ frigida actu: sicut ignis glacies nix sine eo q calefiāt uł infrigidētur. Aui. g̊ loquēs quodāmodo exēplarit hec dixit tm̄ de operantib⁹ a qualitate que sūt talia i potētia: ꝛ per calida ꝛ frigida dedit intelligi būida ꝛ sicca maiorē infra datur⁹ declarationē Nō. 2° q scōm cōez viā ut infra dicam: medicina in potētia frigida nō infrigidatur a corpore hūano ita q acquirat frigiditatem si debeat infrigidare cū calor noster nō sit frigiditatis sibi oppositę inductiu⁹: sed tamē si ipsa est frigida in potētia anteq̄ infrigidet reducitur a calore nr̄o ad actū infrigidatōis qđ quō fiat infra dicet. Aui. g̊ cū dixit q solet calefieri in corpore hois aut infrigidari intelligit q solet ita trāsmutari a corpe hois ut deducatur ad actū ifrigidādi sua frigiditate aut calefaciēdi sua caliditate. Nō. 3° q aliq̄ dicūtur medicine etiā tpate agētes a qualitate et ralīū ut sic nō est calefacere uel infrigidare: sz resistere ne corp⁹ a ꝓprio tpamēto trahat. nō est g̊ necesse oēm medicinā a qualitate agentē corpus alterare: sed aūt oportet q alteret aut resistat ꝛ phibeat alterationē. Nō. 4° q illa particula ita ꝙ nō ei assimilet pōt intelligi duobus modis. vnus est q hic loquat de medicina operante a qualitate tm̄ ut posuit diuisionem supra in principio capli ita q non operet a mā: ꝛ tunc talis a qualitate tm̄ operans nō assimilat corpori. Alius est q intelligam⁹ gñaliter q operātes a qualitate nō assimilant corpori et si nutriant quia pars que fit ex nutrimēto calore est calidior corpe: ꝛ p ꝓns nō ex toto sit silis: sz būc scōm modū nō puto generaliter verū.

Et sui quidem.

Declarat vnum mēbrum ꝛ duo facit primo hoc. 2° remouet dubiū ibi. Et eius mā. Bicit primo q illud qđ ꝓmo a mā operat est illō qđ in corpore hois cōuertit a sui nā: ꝛ recipit formā alicuius diuisionis mēbrorum. i. alicuius mēbri cōtenti sub generali diuisione mēbrorū

Ubi notandū q cibus plerūq; habet ꝓprietatē currentē inter ipsum ꝛ cibatū ꝓpter quā est aptus pati a cibato talē passionē per quam cōuertit in substantiā nutriti ut patet ex Aueroy 7° colliget ca° 9° vbi dixit. Et cibi nāles nō ꝙueniūt nobiscū nisi in tota substātia. Carnes g̊ pulloꝝ habēt ꝓprietatē p quā sunt apte pati a calore stomachi passionē qua ꝙuertunt in veꝝ chilū. Et hec est causa q asin⁹ digerit paleas ꝛ nō bō: ꝛ stomachus digerit napellus ꝛ nō bō: ut sumit eodem 7° colliget capło x°

Nō. 2° q hec ꝓprietas que est in cibo inter cibū ꝛ cibatū nō agit transmutationē sui subiecti: sed ē dispositio ꝑparans materiā ad hūc determinatū modū ut patiat: ꝛ iō operatio cibi ut cibus est nō est in corpore nisi pati quod principaliter ꝓuenit a mā: ꝛ vocat operans a mā oē qđ isto mō patit q cozrūpat ita ut tandem cōuertat in substantiā mēbroꝝ. Nō. 3° q pure medicine que nō ꝙuertunt in substātiam patiunt tm̄ a corpore sed nō ꝓpter hoc dicunt operari a mā fm modū loquēdi medicorum quia nō ita patiunt ut tandē i substantiā mēbri p actionē corpis cōuertant.

Sed eius materia.

Hunc remouet dubiū. Posset quis dicere vtrū illud qđ operat a mā posset opari a qualitate. Et rn̄t q sic quia stat i tali opante a mā sit aliqua qualitas que suo mō est fortior qualitate humani corporis ꝛ talis qualitas facit eam met remanere i corpe quousq; cōpleatur etiā coagulatio ꝛ assimilatio sicut verbi gra: sanguis qui generat ex lactuca qm̄ ipsemet habz plus de frigiditate q̄z sit in cōplexiōe hois: et est frigidior q̄z sanguis tpatus hois: ꝛ tn̄ ē sanguis ꝛ bonus ad hoc ut fiat pars mēbri hois Sanguis aūt qui ex alleis generat est huic cōtrarius qui est calidior. Primo ex hac lra habemus q operās ex mā stat opari a qualitate ꝛ per ꝙns ecōuerso stat operās a qualitate operari a mā ꝛ fieri ei sile in quod operat cuius oppositus dicebat supra illa particula. Sui vō qualitate. Dicendū est enī q ibi intelligit de operāte tm̄ a qualitate ut ibi expositum est. 2° nō. cum dicim⁹ alicui⁹ a mā operans qualitatē suo mō esse fortiorē q̄z humani corporis qualitas nō esse intelligēdū q illa sit absolute fortior: sed quia nō ita subdñat corpori fz illā ut possit ex toto remoueri in prima vel in 2ª trāsmutare facta in illa mā a corpore ideo dicit quodāmodo fortior uel quia potest saltē nobiliter tale operās a mā per illā qualitatē corpus alterare ꝛ agere in ipsuz. Nō. 3° q sanguis genit⁹ ex lactucis lz sit mēbris bu

UVA. BHSC. IyR_045_1

manī corporis calidior tū spm̄ ⁊ cor quib⁹ est frigidior p se pōt infrigidare ⁊ ꝑnr totū cor/pus infrigidat ad illoꝝ ifrigidationē Nō. 4.° q̄ lz aliq̄ totus excessus cibi medicinal⁹ in qualitate remoueat anteq̄z ipse cōuertat i sub stantiā mēbri: tū multotiēs stat actio nutrimē/ti in residuū corporis vsq̄z ad cōpletā assimilatio nū tunc ꝺo actio cessat. Nō. 5.° q̄ ex hac lit tera cōcipit in cōplexione boīs ſm Auic. esse aliquid frigiditatis. Sed circa dicta cadūt due difficultates. Prima est quia nō videt q̄ in nutrimēto remaneat qualitas alterativa p⁹ coagulationē ⁊ cōuersionē ei⁹ in substantiā nu triti qz ex quo perdit formā p̄hibitā a fortiori ꝺebet pdere qualitatē. Hic dicit q̄ stat for mā substantialē alicui⁹ corrūpi nō oibus g̃di/bus suaꝝ qualitatū corruptis ⁊ pariter nouaꝝ formā introduci. 2.° difficultas est ꝺ cibo fri gido ex ipso enim anteq̄z nutriat necessario oz fieri sanguiné qui est calidus respectu cōple/xionis būane: g̃ ois cibus quātumcūq̄z frigi/dus cū in sanguinē cōuertit corpus calefacit ⁊ hoc sumit infra hoc eoꝺē ca.° q̄ lactuca ⁊ cu curbita hoc mō calefaciūt g̃ non remanet ista qualitas quo ad coagulationē Hic dicit cō cedendo q̄ sanguis ex lactuca genit⁹ calefacit quedā mēbra sed tū cor ⁊ spm̄ remittit in calo re ut dicit sup̄ ꝑprie ergo oī calefacere quā i/tatiue lactuca ⁊ qualitatiue infrigidare qz ca/lidissima que in corpore sunt i caloze remittit multa ꝺo mēbra calefacit. Nō si dicat con tra quia nutriti ex lactucis ⁊ sil⁹ : ſm totum corpus infrigidātur: g̃ mēbra frigida ut ossa ⁊ nerui nō tm̄ cor infrigidat ab eis. Hic dici tur q̄ infrigidat hec mēbra sanguis ex lactuca genitus priuatiue: qz nō calefacit sicut calefa/ceret sanguis ipatus ⁊ qz plures partes aq̄as imponēdo reddit mēbruz magis aptū a frigi/dis pati ⁊ minus a calidis: ⁊ etiam p̄ sui nāli mensura minus ꝺe caloze ꝺeterminās nō q̄ oū actu est sanguis per suā frigiditatē frigefaciat positiue neruos ⁊ ossa.

Sui vero sub.

Declarat mō secundū mēbruz. Et dicit q̄ illud dicit operās a tota substātia qꝺ agit per suā formā specificā que est illa qua ipsuz est il lud qꝺ est ⁊ nō agit qualitate sui ⁊ hoc facit p̄ ter qꝺ fiat corpori sile uel ipsi fiet sile corpus.

Ubi nō. hic nō eē positā ꝺescriptionē ope rātis a tota substātia uel ꝺeclaratione cōuerti bilē sed tm̄ exemplarē: qz nō est verū q̄ forma specifica uel tota substātia nō sit ad modū lo/quēdi medicoꝝ nisi forma substātialis p quaz res est illud qꝺ est ut statim videbit. Sed hoc est vnuz exemplū eoꝝ que operātur a tota sub stātia sicut si esset vnuz qꝺ ageret p formā suā per quā bz esse specificū ⁊ substātiale que nō est aliqua primarū qualitatū: nec imediate ex eoꝝ cōmixtione: tunc dicerem⁹ illud operari a tota substātia ita q̄ hic textus nō intelligatur vlr. Nō. 2.° ex hoc nō oportere ad hoc q̄ a liquid dicat agere a tota substātia q̄ ipsū non fiat sile corpori ⁊ q̄ nō agat a qualitate qz in principio capli dictū est fiat idē simul operari oibus illis trib⁹ modis in corpore. Sed q̄ hic dicit q̄ non agit qualitate sui ⁊ preter q̄ fiat si mile corpori cē. iō dicit ut ꝺef exemplū agen tis a tota substātia ⁊ nō operātis aliis duob⁹ modis. Nā clari⁹ intelligit iste mod⁹ opatōis per exemplū nō operātis simul aliis modis.

Cunqz dico qua.

Declarat mēbra prime diuisionis cōplex. Et diuidit i duas. p̄mo hoc. 2.° subdiuidit duo illoꝝ mēbroꝝ: ibi 2.° Et istius quidē forme. p/ma in tres ſm tria mēbra: ibi 2.° Sua ⁊c opās ibi 3.° Et sua quidē. Dicit p̄mo q̄ cum di/cit in isto capło qualitatē. Intelligit vnā qua/tuoꝝ qualitatū. s. primaꝝ. Et ex hoc infert q̄ operātis a qualitate mā nō bz ingressū i ope etius ſm q̄ a qualitate operat Nō. primo q̄ operationū que fiūt in nro corpore quedā fiūt que appropriātur p̄mis quatuoꝝ qualitatibus nō q̄ ab aliis fieri nō possint : sz q̄ ois prima qualitas est alicui⁹ illaꝝ p se factiua ⁊ nulla ē de ipsis quin p̄ma qualitas ut elemētaris essz illius factiua ⁊ iste sunt calefacere ⁊ infrigida re humectare ⁊ exiccare. Alie vo sunt actiōes non appropriate p̄mis qualitatib⁹: imo sia p/mis qualitatib⁹ fiāt fiūt uel p quāto agūt ille indeterminatā māz uel p quāto dirigunt a de terminato agēte sicut digestio attractio nutri/mēti subtiliatio ⁊ sil⁹es. Alie vo operatōes sūt determinata mēbra respiciētes sicut frāgere lapidē vesice ⁊ p̄me haꝝ vocātur p̄me virtu/tes uel opationes primaꝝ virtutū a seraphe p̄ncipio aggregationis: ⁊ ab Aueroy s.° colli get. Et oēs iste qñq̄z dicunt fieri a qualitate Sed ſm modū Aui. loqnēdo hic nō dicit ali/quid operari a qualitate nisi q̄ operat aliquā primaꝝ operationū ⁊ econtra ita q̄ oē calefie rens uel infrigidās cē. siue hoc faciat p formā que est caliditas siue per aliā virtutē sicut mo tu lumine influentia cē. dicit operari a quali/tate ad mentē Aui. hic. Ad etiā q̄ mediāte ta li inductiōe prime qualitatis sit dicit fieri ope rādo a qualitate sicut putrefacere corrodere sicut sumit 7.° quarti ca.° 2.° Nō. 2.° q̄ mā nō ca lefacit uel infrigidat cē. iō ipsa nō bz ingressū

UVA. BHSC. IyR_045_1

in eo opere ſm q̄ res applicata corpori debet operari a qualitate ſtat tñ diuerſo mō alicuius operātis a qualitate māz hr̄e ingreſſū in opere.ſ.alio ut lactuce cū nutrit corpus.

Sua vero ope.

Declarat operās a mā dicēs q̄ illud quod operaf a mā eſt illud cuius mā cum alteratur z trāſmutaf de ſubſtātia quā hēbat.i.a forma ſubſtantiali quā hēbat tanq̄ a termino a quo trāſmutationis trāſmutatione quā in ea facit virtus corporis humani:tunc reſtaurat illud qđ ex corpore fuit diſſolutū z hoc primo z p ſe z cum hoc accendit calorē innatuz ꝓpterea q̄ in ſanguie facit augmentū z hec 2°.reſpectu operationes dicte.Et adhuc cōtingit q̄ opaf in corpore ſuis quātitatib⁹ que remāſerunt in ipſo:z hec eſt 3°.reſpectu predictoꝝ. Nō.ꝑmo q̄ ꝓpria rō quare aliquid dicif operari a mā:eſt qz nutrit uel trāſmittunf trāſmutatiōe ad nutriendū ꝓparante: g̃ ſi reſtauraf illud qđ ex corpore fuit diſſolutū operās a mā hoc cōuenit ſibi ꝑmo:qz eſt de illis que in diffiniti one importātur:ſed etiā oē operāſ a mā quod comedif z bibif anteq̄ in ſubſtātiā corporis cōuertaf cōuertif in ſanguinē z calefacit corpus mō qui infra dicef.Hoc g̃ q̄ eſt accendere calorē inatū cōuenit oi rei comeſte a materia operāte:ſed tñ non eſt indiffinitiua rōne: dicif g̃ ineſſe rei tali 2°.reſpectu precedētis: et qz agere ſuis qualitatib⁹ que remāſerūt in ipō nō eſt cōmune oi operātia a mā:ſz tm̄ nutrientium medicinaliū:tō dicif 3°.de operante a mā reſp°.predictoꝝ:ita q̄ Aui.ꝑ pri° 2°.z 3°.nō intēdit ordinē tpis illaz operationū cum nutrienſ medicinale.prius alteret q̄z nutriat z pri° etiā conuertaf in ſanguinē q̄z reſtaurat: ſz illi termini ꝓportāt modos predicationū uel cōuenīē tie ſm q̄ dicif a materia.

Et ſua quidem.

Declarat mēbruz tertiū dicens q̄ operans a ſubſtātia eſt illud qđ operaf p formā reptā in rebus ſue ſpeciei quā formā acquiſiuit tale operās poſt cōplexionē:z hoc tale ita ſe bz q̄ cum ſimplicia ipſa cōponētia ſe cōmiſcuerunt z fuerit generata ex eis res vna.Hec res parauit ſe.i.in hac eſt mā ꝑparata prius ad recipiendū ſpeciē.i.formā dantē eſſe ſpecificum z formā in coi ſiue que dat eſſe ſpecificū ſiue ñ que eſt addita vltra formas ſimpliciū:hec g̃ talis forma addita nō eſt qualitatis ꝑme quas bz mā nec eſt cōplexio que generaf ex eis ſed eſt quedā perfectio quā acquiſiuit mā ſm aptitudinē que fuit ei acquiſita ex cōplexione:ver bi gra:in magnete virtus attractiua ferri z ſi/cūt eſt nā.i.forma cuiuſcq̄ ſpeciei vegetabiliuz z aīaliuz.ſ.iſta quā habēt poſt cōplexionē ꝑ/pter ꝑparationē cōplexionis que nō eſt vna ō ſimplicibus qualibet nec ipſamet cōplexio:qz nō eſt caliditas:frigiditas:humiditas:ſiccitaſ neq̄ ſimplices neq̄ cōmixte ſz eſt verbi gra color aut odor aut aīa aut alia forma de nō pceptis ſenſu. Nō.hic ꝑmo in corporib⁹ mixtis inueniri qualitates ꝑmas elemētoꝝ z cōplexionuz:z vltra iſtas inueniunf in eis qualitates 2°.tam ſenſibiles ſicut odor z color q̄z inſenſibiles ſicut virtus attractiua que eſt in magnete z reperiunf forme ſubſtantiales.Ex ergo formā aduenientē poſt cōplexionē vocat hic Aui.formā ſpecificā ſiue totā ſubſtantiā z h° ſiue iſta forma fuerit ſubſtātialis:ſiue accidentalis:ſiue ſenſibilis:ſiue nō:z exēplificauit de colore z aīa. Nō.2°.q̄ operās per has virtutes ſi calefaceret uel infrigidaret uel humectaret uel exiccaret diceref operari a qualitate qz ſolez dicim⁹ a qualitate operantē z actu calidū ut ſumif 3°.de cōplexionib⁹. Et hoc iō qz ſic operādo faceret operationē appropriatam mō predicto ꝑmis qualitatib⁹. Et hoc intēdit cum dicit q̄ operaf p formā quā acquiſiuit poſt cōplexionē.i.operās a tota ſubſtantia eſt illud qđ facit operationē nō appropriataz primis qualitatib⁹ uel cōplexioni: z hoc facit p formā quam acquiſiuit tē. Ex quo patet q̄ nō obſtante q̄ apud plures dicendū eſſet q̄ per calefacit p formā ſubſtantialē ſuā tanq̄ ꝑncipale agēs:tñ in hoc nō habēt concedere ipſū operari a tota ſubſtantia. Nō.3°.q̄ licz hoc nomē forma ſpecifica apud pōs videaf importare formā dantē eſſe ſpecificuz z aliqñ ꝓprietatē ꝯñtez talē formā quo ad totā ſpeciē tamē apud medicos z ꝑcipue in iſta mā nō ſumitur forma ſpecifica hoc mō:ſed ut ſtatim dicebaf p oi ſiue qualitate ſiue forma ſubſtātiali que eſt poſt cōplexionē. Et iſtud partiz hic ſumitur z parti ab Aueroy 5°.colliget ca°.8°. vbi dicit in eadē re eſſe infinitas ꝓprietates z ꝓprietatē appellari totā ſubſtantiā ſiue formaz ſpecificam Nō.4°.q̄ q̄z Aueroys dicat eodē loco q̄ iſta ꝓprietas cōſiſtit in ꝓportionibus primaꝝ qualitatū:nō tñ dicimus hanc ꝓprietatem eſſe illam menſuraz: ut patet de aīa z de colore de quibus Aui.exēplificauit ſz ꝑprietas ꝯſiſtit in iſta ꝓportione ſicut cauſatū i cauſa. Nō tñ q̄ talis ꝓportio ſola ſit ſemp ſufficiēs cā qz cū illa alie cauſe q̄z requirunf.

Et iſtius quidem.

Nūc ponit quaſdaz ſubdiuiſiones mēbrorū duoꝝ diuiſionis ꝑme. Et ꝑmo forme ſpeci

UVA. BHSC. IyR_045_1

ſice. 2°. opantiū a qualitate ibi 2°. ℜediemus.

Dicit ꝓmo ꝙ huius forme que generat ex mā poſt cōplexionē: qñq; pfectio. i. opus ē paſſio qñ hec forma eſt virtus paſſiua: qñq; vo pfectio eſt actio ⁊ nō aliud: ⁊ ſenſus hui⁹ diuiſionis eſt ꝙ formaꝝ q̄ dicunt ſpecifice quedā eſt actiua ⁊ nō ꝑparās ſubiectū ad patiendū: et quedā paſſiua qz nō cōcurrēs actiue ad opus ſed ꝑparās ſubiectū ad patiendū. Exemplū ꝓmi ſicut virtus attractiua que eſt in magnete Exemplū ſecūdi ſicut diafaneitas in criſtallo

Dicit 2°. quo ad eandē partē ꝙ qñ hec forma eſt actiua qñq; ē actiua in corp⁹ bois qñq; nō: ſicut verbi gr̄a: ſpagi ſunt venenū cattis ⁊ nō boib⁹ ⁊ napell⁹ boi ⁊ nō turdo uel ſtornello ut 5°. colliget. Dicit 3°. ꝙ qñ hec forma ē opatiua in boiez qñq; eſt opatiua opatōis cōueniētis boi qñq; diſcōueniēt̄: ⁊ tota hec opatio nō ꝓuenit ex cōplexione: imo ex forma ſpecifica que aduenit poſt cōplexionē: vñ dr̄ opari cū tota ſubſtātia ⁊ ñ qualitate qz nō aliqua quatuor ꝓmaꝝ qualitatū neq; in eo ꝙ ſit cōmixtio illaꝝ. Et exēplū ꝓuenient̄ opatiōis ē peonia qz deſtruit epilliaz. Diſcōueniētis vo ē napellus qui bois corrūpit ſubſtantiā. Ex ꝓma diſtinctiōe elicit ꝙ aliqua ē forma. ſ. qualitatiua que nō eſt actiua. Attēde tñ ꝙ qz oīs talis forma ſpecifica eſt corruptibilis: iō oīs pōt dici quodāmodo paſſiua. Ad mentē tñ Aui. dr̄ actiua ⁊ nō paſſiua: quia p ipſā nō inclinat ſubiectū aliquo mō ad patiendū. ſecundū dictū eſt claꝝ. Sed circa tertiū dictū attende ꝙ opa q̄ fiūt a tota ſubſtātia dicunt nō fieri a tota cōplexione qz nō ſunt appropata cōplexioni ut opatiue tm̄ in virtute ꝓmaꝝ qualitatū inuicē coniūctaꝝ: imo ſi fiāt a cōplexione fiūt ab ea ut directa a forma mixti q̄ forma eſt alia a cōplexione ⁊ eadē cā dicunt nō fieri a qualitate. Mā digō quā dixi fieri ꝓpter ꝓpetatez currentē iter cibū ⁊ cibatū fit a calido: ut ſuꝑ ſen ꝓma doctrina de virtutib⁹ tñ talr opās nō dr̄ opari a qualitate ꝑ quāto digerit qz qualitas ꝓma nō ē hui⁹ opatōis factiua niſi ꝑ q̄to a forma altiori dirigit. Attēde 2°. ꝙ peonia eſt herba ſatis nō ſz illa in qua eſt fortis virt⁹ tollēdi epilliaz eſt illa cui⁹ flos eſt alb⁹ ut dicit Gal'. in libro de thyriaca ad Antoniū ceſarē. Modus aūt eſt qz ſua ꝓpetate cōfortat cerebrū ne malos fumos recipiat ⁊ ne malā qualitatem illoz recipiat ⁊ ꝓhibet ipm̄ conſtringi.

Attende 3°. ꝙ napellus eſt herba calida in 4°. ⁊ ſicca in eodē gradu: ſed vltra caliditatez ⁊ ſiccitatē habet aliā ꝓpetatē ꝑ quā corrumpit bois: eſt g̃ merito qualitatis medicina venenoſa ⁊ merito ꝓprietatis venenuz abſolute

Mō. 4°. ꝙ mus napelli eſt quedā maneries muris qui nutrit redice napelli: ⁊ eſt bezoar napelli: ut 2°. canon. dr̄ inter cōfectiōes de dy amuſcuz maxie in potu eius cōfert. Et maior doſis napelli eſt 3. ſ. ex qua quātitate plerq; moriunt cōfert leproſis iunctū ⁊ bibitum.

Rediemus autem.

Hūc ponit ſubdiuiſionē opantis a qualite. Et diuidit in duas. ꝓmo intellecta vna diuiſione vnū et⁹ mēbruz declarat. 2°. ponit aliā diuiſionē ibi: ꝑterea dicemus. Prima in duas qñ ꝓmo eligit mēbrū de quo intendit. 2°. illud ſubdiuidit. 3°. ibi: Et qñ hāc poſitōez Primo g̃ ſubintelligat hec diuiſio medicinaruz q̄ ſunt calide uel frigide ⁊ oīno opantes a qualitate: quedā ſunt tales in effectu ſicut ignis et nix quedā tales in potētia. Et tunc ſequit textus. ℜediemus ad loquendū de talib⁹ ⁊ dicemus ꝙ cū in iſto capl'o dicem⁹ ꝙ res q̄ comeditur ⁊ bibit aut qua fit inūctio eſt calida uel frigida ⁊c. volum⁹ dicere ꝙ eſt in potētia plus calida q̄ nr̄a corpa Ubi nō. ꝙ medicina ꝑ talē in effectū intelligūt rem in qua ē ꝓncipiū actiuū nulla ꝑcedēte trāſmutatione in ea eius opationis merito cui⁹ dr̄ talis: ſicut verbi gr̄a ignis eſt calidus in effectu ⁊ ſol: ut ſumit 3°. cōplexione. Per rē vo in potētia talē dicim⁹ illā q̄ adhuc ut eā opationē faciat merito cui⁹ dr̄ talis indiget trāſmutari. Intētio g̃ in iſto cap eſt de his q̄ ſūt tali boc mō in potētia Mō. 2°. ꝙ res q̄ boc mō dr̄ calida dr̄ a medicis calidioz q̄ corpa nr̄a: nō: qz habeat corp⁹ caliditatē actualē intenſiorē caliditate humana: ſed qz hz virtutē actiuā in humanū corp⁹ caliditatis intēſiorīs: uel ſaltē qz eſt apta facere humanum corpus calidius q̄ añ: ⁊ ſic intelligat de frigido ⁊ alijs. Mō. 3°. ꝙ nō oē qd̄ pōt būnum corp⁹ calefacere dr̄ a medico calidū actu uel potētia. Mā boc mō aqua frigida diceret calida qd̄ nō inuenit dictū. Aqua eni frigida pōt ꝑ accūs calefacē ut in cōmēto illi⁹ aſſoluti. Eſt aūt vbi in tetbamo: ꝙ medicinā: g̃ calidā actu intelligūt medicinā actu habentē principiū ꝑ ſe calefactū būani corporis ⁊ p calidā in potentia illā que eſt apta p trāſmutationez corporis noſtri deduci ad boc ut p ſe calefaciat merito ꝓncipij nāliter in ea inuenti. Et ille dicunt a Gal'. 3°. tegni talia ſm̄ virtutē. Ea vo que actu habēt ꝓncipiū ſue nature diſcōueniens ꝑ quod operāt calefaciēdo ut aqua calida uel ifrigādo ut es actu frigidū dicunt ab eo talia ſm̄ apparentiā ⁊ ita de alijs ſimilib⁹.

Ultimo nō. ꝙ apud auctores quoſdā medicine que dicunt tales in cōparatione ad bo

UVA. BHSC. IyR_045_1

minem absolute. Et ideo Auic. hic dixit plus calide q̄ corpora nostra ꝛ nō specificauit tpa ta. Sed apud alios medicine dicunt tales in relatione ad corpus tpatuz: ꝛ nō oz hoc specificari cū ipsū sit regula: ut dī 3°. de simplici medicina que aūt baz sit vera dicet infra.

Et cum hanc.

Hunc subdiuidit medicinā talē i potētia: ꝛ diuidit in quinq; partes. Hā ponit quatuor modos significationis huius termini medicina talis in potētia. Et incidenter vnū moduz dicendi medicinā calidā aut frigidā que nō p tinent medico 2ª pars incipit ibi: Et etiam. 3ª ibi: Etiā est. 4ª ibi: Et est. 5ª ibi: Et inter potentias. Circa tū oēs partes attende q̄ pomendo istas quatuor significationes intelligit statim diuisio ꝛ est diuisio equiuoci i sua sigta.

De prima ꝑ parte dicit Aui. q̄ vno modo dicendo medicinā in potētia: per hāc potētiā intelligim' virtutē actiuā cōsideratā p opationem caloris quā opationē nr̄a corpora efficiūt in eo q̄ hūt hāc virtutē qm̄ cū portitor ei' virtutis. i. subiectū illius virtutis patiet a calore inato qui est in nobis accidet tūc in ea virtute illud in effectu. s. qđ prius de ea dicebat i potentia. Ubi nō. q̄ potētia que est in medicina hoc primo mō est quia medicina habet i se principiū operatiuū: sed nō finez contūctione alterius qualitatis puta actualis caloris a corpore nostro recepti: ꝛ ideo dicit potētia considerata per operationē caloris ꝛc. qz illa nō esset actiua in corpus nostrū sine operatiōe nr̄i caloris: sicut verbi gr̄a in corpore colorato posito in tenebra est color visibilis in potētia: qz ille color nō potest videri nisi cōiunctus lumini ꝛ lumie facit illud coloratū actu visibile ita medicine cōplexio sine eo qđ a nostro calore recipit nō sufficeret agere.

Est etiam cum.

Ponit modū quo dicim' medicinā esse i potentia dicēs q̄ aliquādo cum dicim' hāc potē tiam. s. medicinaz volum' dicere aliā rem: ꝛ ē nō q̄ in medicina sit principiū actiuū talis effectus: sed q̄ medicina habet bonā ꝓparatiōem ad recipiendū huiusmodi principiū sicut cum dicimus sulfur esse potētia calidū ꝛ aspaltuz.

Ubi nō. q̄ multe sunt res que licet nō hūt qualitatē per quā talem uel talem effectū facē possint tamē aut ex modo substantie aut ex proprietate sunt parate ut qualitatē recipiāt faciāb° 2°. mō ꝛ differt a pori qm̄ iste totale ꝓncipiū acgrūt qualitatiuū p qđ agūt ab alio ꝛ ñ pri.

Et est cum di.

Hic ponit vnū modū quo dicit q̄ medicie sunt calide uel ꝛc. qui medico nō ptinet. ꝛ dicit q̄ aliqū medicine dicūtur tales ab elemēto dñante in eis nō cōsiderādo operationē quaz in nostris efficit coporib' ut tū visum est ꝑma ꝑmi ca°. de cōplexionib' hec nō cōsiderant a medico ut sic. Ex hoc pōt elici q̄ nō oē mixtū est a predicto calidū fm intentionē Aui.

Et est cum de.

Ponit tertiū mēbrū quo medicina dicit talis in potentia. Et dicit q̄ aliqñ medicina dicitur talis in potētia ad illā intētionē ad quā dicimus q̄ habēs habitū nōdū tñ operās dī in potētia operari sicut scriptor qui non actu scribit. Et hoc mō dicim' q̄ napellus est corrumpens in potētia. Et inter istū modū ꝛ primū est differētia quia ꝑmo mō existente in potentia nō operatur in corpus nisi postq̄ corp' ea cōuertit manifesta cōuersione. Sed iste aut operant ipsa obuiatione ad corpus sicut venenum viparārū aut per quālibet modicā cōuersionē sicut napellus sui qualitate. Ubi nō. fm quosdā expositores de quib' est marsilius Medicinas que hoc modo sunt in potentia nō indigere aliqua trāsmutatione ita q̄ ignis qui nō est applicatus nobis hoc mō dicat in potentia. Sed cum paulo ante dixerit q̄ nō voluit dicere rem calidā aut frigidā in effectu id est in actu ꝛ ignis dicat apud medicos actu calidus ut 3°. ꝓ°. nuz. Ideo puto q̄ non dixerit hoc mō potētia calidū: imo si bene cōsideret mens Gal'. 3°. cōplexionū vult q̄ medicine frigide quia neq; ex se habēt q̄ applicent corpori ut oportet ad hoc ut suum effectū operētur neq; subtilitatē requisitā ad hoc habēt nisi naturali calore adiuuāte: iō nō obstante q̄ nullū principiū actiuū acquirāt a calore nostro tñ dicunt in potētia ꝛ reduci ad actū a nr̄o calore ignis vo quia statim operat cuz tangit nec indiget aliqua nr̄i caloris operatiōe ad suā operationē ē in actu. Itaq; dicēdū medicinis q̄ hoc° sunt in potētia differre ab illis quas medici dicunt tales in actu: sed hoc videbit paulopost in questione.

Et inter poten.

Dat quartū modū potentie medicine dicēs q̄ iter potētias duob' modis dictas: ꝛ hāc potentiā 3°. mō dictā est alia potētia media q̄ ē sicut potētia medicinaz venenosaz. Ubi nō fm cōes exponētes q̄ medicine in potētia primo aut 2°. mō indigēt multū a nr̄o calore trāsmutari. Medicine vo in potētia 3°. mō nō indigēt trāsmutari sicut venenum aut modicissime indigēt trāsmutari. Sed aliq̄ sunt medicie

UVA. BHSC. IyR_045_1

qñe nec tanta trāſmutatiõe indigēt ſicut ꝑme
nec ita modica ſicut 3°. Et iſte mod⁹ potētie ē
ille q attribuit veneno: ſz hoc nõ puto ad mē
tem Aui. ſaltē qz vl'r medicine venenoſe indi/
gēt modica trāſmutatõe ad hoc ut actuentur.

Nā hui⁹ oppoſitū hēbim⁹ infra in hac doc.
illo ca°. loquemur nūc. Vbi Aui. dicit de ceru
ſa ita ad lr̄az. Sed cū comedit eſt res huic cõ
traria ⁊ etiā nā venenoſa q̄ eſt in ea nõ efficit
impſſionē niſi ipreſſione ſupflua a caloze inato
q eſt in nobis in ea. Vult g̃ q̄ nõ modicū trāſ
mutat ſed regrat ad actuandā ceruſe veneno
ſitatē ſupflua ipreſſio inati calozis 2°. nõ ap
paret ꝙuenies expõ. Nā ſi iſte potētie nõ diſ/
ferrēt niſi p multū indigere trāſmutari ⁊ pau
cz duo gradus ſufficiebāt vel ſi plus nõ erat
artificialis diuiſio. Credo g̃ q̄ oīs medicina
q̄ oī talis in potentia. Aut caret ex toto ꝑnci⁹
qualificatio: p qõ eſt actiua illi⁹ effect⁹ aut nõ.
Si caret nõ põt dici i potētia niſi mõ 2°. qz. ſ.
bz ꝓparationē ad hoc ut tale ꝑncipiuz acqrat
a nr̄o caloze: ⁊ poſtea p illud agat. Si vo non
caret ex toto hoc ē duob⁹ modis: aut qz bz tm̄
partiale ꝑncipiū p qõ eſt actiua ⁊ regrit ut re
ſiduū acqrat a caloze nr̄o ſicut vbi gr̃a: caloz q
p ſe nõ cauſat ſpeciē in medio ſine lumine. Et
medicine q̄ ſunt huiuſmodi diſpõnis ſunt i po
tētia mõ pri⁹ dicto: qz p opationē calozis ina/
ti recipiūt ꝑncipiū ptiale actiuū. Et bñt etiaz
partiale ꝑncipiū qõ tñ nõ ſufficit agere niſi cõ
currēte qualitate opata a nr̄o caloze quātum/
cūq̄ debite appꝛoxiaret. Si vo bz totale ꝑn/
cipiū p qõ eſt opatiua. Hoc ꝙtingit duob⁹ mo
dis: qz uel hoc eſt ꝓncipiū eſt ꝙūctū qualita
ti ꝓhibēti ab eius actõe ſicut vbi gr̃a magnes
qñ eſt inūctus ſucco allei qz forma ſua ſpecifi/
ca tūc ipediret ab attrahēdo ferrū: vel bñt ta
le ꝓncipiū nõ ipeditū. Si ꝑncipiū totale ha/
bet nõ ipeditū tūc eſt medicina in potētia mõ
3°. q̄ nõ regrit niſi ut p calozē nr̄i corꝑis appli
cet partib⁹ in quib⁹ oz agere ⁊ hāc ſolā actua
tionē recipit nõ q̄ aliqd̄ ꝓncipiū opationuz
acquirat. Et huiuſmodi ſunt apud Gal'. 3°. de
cõplexionib⁹. Et 3°. de ſimplici frigide medici
ne. Si aūt habet totale ꝓncipiū ꝙunctū qua
litati ipediēti: tūc indiget illi⁹ qualitat̄ remoti
one: ⁊ hoc mõ remoto ipedimēto a caloze nr̄o
reducunt ad actū: ⁊ iſte ſunt in quodā mõ po
tētie medie inter ꝓiozes duos ⁊ tertiū. Naz i
primis duob⁹ modis acquirebat ꝑncipiū acti/
uū ⁊ in 3°. erat ꝑncipiū totale dūmodo eſſet ap
plicatū p ſe ſufficiēs agere. Sed in 4°. mõ nõ ē
ꝓncipiū totale p ſe ſufficiēs agere niſi ꝑmo p
hibens remoueat. Sūt g̃ quodāmodo int̄ me
dio inter illos in potētia ⁊ plīme medicine ve
nenoſe ſunt huiuſmodi nõ oēs qz nõ eſt verifi
mile q̄ calor noſter agat partiale ꝑncipiū acti
uum ſuū venenatiõis niſi i paucis ⁊ raro. Et
hāc puto verā expoſitionē q̄ reducit hos mo/
dos potētie ad diuiſionē neceſſariā bimēbrē.
⁊ datā p oppoſita. Ex qua diuiſione facillime
videbis modū reducēdi medicinas ad actuz.

Pertinēter ad dicta dubitat vtrū oēs me/
dicine q̄ dicunt tales a medico i potētia redu
cant ad actū a caloze nr̄i corꝑis. Negan
ue arguit. Medicie frigide nõ reducunt ad
actū a nr̄o caloze igit ⁊c. Aſſumptuz patet q⁹
caloz noſter nõ eſt factiu⁹ actus infrigidati cū
illi cõtrarie. 2°. ſic. Medicine tales in 4°.
gradu non reducunt ad actū a caloze nr̄i cor/
poris ⁊c. Aſſumptū ꝓbat qz in eis cū ſunt in
actu eſt maior mēſura calozis q̄z in corꝑib⁹
nr̄is: aliter enim nõ calefacerēt corꝑa noſtra ca
liditate iterficiēte. 3°. medicine būide ut fici
ce nõ reducūtur ad actū a caloze nr̄o igit ⁊c.
Aſſumptū ꝓbat qz caloz noſter eſt calefactiu⁹
⁊ cū ſit vna forma ſimplex ⁊ vni⁹ iquantū vnū
nõ eſt facere niſi vnū videt q̄ nõ habeat facē
actū exiccātis uel hūectātis. 4°. ſi reducē
tur ad actū a caloze nr̄o: vel hoc eſſet acqren
do ab illo aliqd̄ ꝓncipiū operatiuū uel non.
Nõ põt dici q̄ nõ acquirēdo ꝓncipiū opati
uum. Primo qz tūc eſſet hoc ſolū qz acqreret
debitā appꝛoximationē ⁊ reducerētur p illaz
ad actū operādi. Sed tūc eodē mõ dicerem⁹
medicinas actu tales reduci ad actū ⁊ ēe i po
tētia puta ignē cū nõ eſt applicat⁹ ⁊ poſt appli
catur qd̄ tñ nõ dicit a medicis: imo ignis ab
huius medicinis ponit differre p hoc qd̄ eſt i
actu ut 3°. cõplexionū ca°. ꝑmo. Nec põt dici q̄
reducat ad actū mõ 2°. qz acquirāt ꝓncipiuz
p qõ ſūt opatiue qz tūc frigide hoc mõ nõ re/
ducent ad actum qz nõ tranſmutant a caloze
noſtro ut 3°. cõplexionū ⁊ 3°. de ſimplici. Et b⁹
patet ratiõe facta in ꝓncipio nõ g̃ videt mo
dus q° vniuerſal'r medicine reducant ad actū

Vltimo tales medicine ſūt corꝑa mixta.
Nam eleméta ſūt quo ad ſuas virtutes i actu
ſed oē mixtū actu habet cõplexionē per quaz
eſt operatiuuz: g̃ oēs tales ſunt in actu antecz
etiam corꝑori appꝛoximētur. In oppoſitū
eſt Gal'. 3°. de cõplexionib⁹ ⁊ ꝓmo ⁊ 3°. de ſim
plici medicina. In huius q̄ōnis determina
tione. ꝑmo ponā famoſas opiniones de ea 2°.
dabitur modus facilis ex mente Aui. Pri
ma ergo poſitio monachi ꝓ nunc ſit illa ſuper
3°. tegni illa parte. Manifeſtū vo q̄ ſm̄ verita
tem. Et vult in ſentētia duas principales cō/
cluſiones quaz ꝓma eſt iſta: Medicina ta/
lis in potētia calida uel frigida nõ reducit ad

UVA. BHSC. IyR_045_1

actum a caloze nr̃o qz acquirat calozē actualē vel frigus actuale p qd̃ fuam in corpus faciat operationē. Probaf̃ de calida quia a nostro corpore nō acquirit calozē actualem intēsiozē q̃ sit in corpe ut notat experiētia ī his qui vo munt piper aut euforbiū. Nam ad tactū nōvi dentur calidioza q̃ sanguis uel partes intrin/ fece nostri corpis. Et p ꝓñs p illū calozē quē acquirūt nō possunt corpus vltra gradū p̃bi/ bitum calefacere. Et patet eadez ꝓ: de calido p rōnez quia caloz noster nō pōt agere vltra gradū ꝓpriū. de medicina vo frigida patet qz optū nō infrigidaf̃ in corpore nr̃o:imo calefit ꝑ reducit medicina ad actū frigoris quia actu ale frigus acquirat 2ª cōclusio eius est medi cine calide vel frigide uel humide vel sicce re ducūtur ad actū calefaciēdi uel infrigidandi: humectandi uel exiccandi a nostro caloze acq rendo ab eo formā aliquā equiuoce calozis vl frigoris humiditatis uel siccitatis factiuā: ver bi gratia qualitatē aliā a caloze que est calefa ctiua sicut lumē specie differens a caloze tamē calefacit. Hanc ꝓclusionē sic ꝓbat: vel medici ne reducūtur ad actū calozis uel frigoris acq/ rendo calozē actualē uel frigiditatē: ꝛ hoc nō ut dixit ꝓma ꝓclusio uel p solā diuisionem ad minima ꝛ approximationē: ꝛ hoc nō qz hoc ñ est nisi ꝓparare ad agendū nō recipe actū: vel erit aliqd̃ aliud ꝓncipiū calefaciēdi uel infrigi dandi uel humectandi uel exiccandi acqrēdo ꝛ tunc habeā intentū. alius aūt modꝰ dari nō pōt ut patet cōsiderāti. Vult ꝑ breuiter qꝫ fm diuersitatē ꝓprietatū currentiū inter boies et medicinas: cōtingat qꝫ caloz noster agat ī vnā medicinā quandā formā calefactiuā que nō ē caloz ꝛ in aliā medicinā quandā formā frige/ factiuā que nō est frigus. Et in aliā humecta/ tiuā que nō est humiditas ꝛ in aliā exiccatiuā que nō est siccitas. Et isto mō ille forme scḋm suas varias species sunt etiā in corpus nostrū diuersoꝝ graduū dictarū qualitatū opatiue a ꝓmo vsq; ad quartū: nō ꝓpter caliditatē actu alem uel aliā qualitatē de ꝓmis secū coagēti/ bus. Hec positio ut ipsemet fatef repugnat Bal. 3º. de simplici ꝛ ꝓmo ꝛ 3º. de cōplexionibꝰ

2º. repugnat Auic. qui vult aliquas medici nas esse in potētia simili habitui. Nam si que libet medicina in potētia talis regrit ꝓncipiuz ꝑ quod opatur nulla est in potentia simil̃ ha/ bitui: talis enim est cū ꝓncipio opatiuo ut pz lis vulpis facta veste calefacit nos supra tēpe raturis: ꝛ hoc ꝑ caliditatē actualē tactu per ceptibilē que recipif̃ in ea a nobis. 4º. possi bile est dari aliqd̃ mixtum habēs qualitatem que non est caliditas q̃ est nr̃i corpis calefacti ua: sz illa nō sufficit agē nisi ꝓiūcta actuali ca lori a nr̃o corpe facta hac data ipsa reducetur ad actū calefaciēdi solū p acqsitionez calozis actualis cuiꝰ oppositū dicit positio. 5º. nō re pugnat aliq̃ medicinaz ex mō sue ꝑparatiōis esse aptā in corpe tpato reduci ad gradū cali/ ditatis equalē g̃dui spūs vitalꝫ: ꝛ ita talē g̃duz acqrere sicut aspaltū uel aliud tale: sz cum ad talē gradū rèducef̃: reducef̃ ad actū p acqsiti onē calozis ꝑ ꝛc̃. Ad aūt tūc calefacit corpus qualitatiue arguif̃: qz sanguis calefacit ut vult Aui. sup hoc ca. ꝑ multomagis vnū eque cali dū cū spū vitali. Fundamēta vo sua sunt de bilia. Nā ꝓmo cū dr̃ q ad experiētiā cū tales medicine euomunt apparēt tepide. Pōt dici hoc ꝓcedēdo: ꝛ iō caloz ille actualis acqsitus nō est totale instrumētale agēs: sz q̃litas agēs equiuoce caliditatē ut ipse dicit que tñ quali/ tas nō est data medicine a nr̃o caloze: sed erat prius nō sufficiēs agere nisi actuali seu debili calori cōiuncta sicut color nō cōiunctus lumi ni nō agit. Et quia ꝓbatio scḋe. ſ. cōclusionis p̃supponit primā patet argumentū nō valere.

Est tamē mirandū de Gentili qui ꝓtra istā conclusionē arguit seu positionē in suis argu/ mētis: supponēdo q medicina qū reducif̃ ad actum nō acquirat nisi aut primā qualitatem aut subtiliationē cuius oppositū intendit plus q̃ cōmentatoꝛ. videf̃ ꝑ quasi ipsum nō voluis se intelligere. 2ª positio ꝛ cōputaf̃ p vna et est positio Gentilis ꝛ visum est sibi ut apparz in suo tractatu de reductiōe medicinaꝝ q tri/ bus modis potuit istā questionē soluere ita q quelibet illaꝝ triū rationū posset defendi lz in ꝓma magis videf̃ quiescē. Primus ꝑ mo/ dus de suis est intelligēdo p medicnas tales ī potentia oīa mixta ꝓ quanto sūt nostri corpo/ ris alteratiua nō per qualitates eis acquisitaſ accidētaliter ut ab aere uel aqua uel igne ex/ neo. Et tūc vult q in qualibet medicina est cō plexio p quā merito sue virtualitaſ quā habēt qualitates ꝓmaꝝ a quibꝰ facta fuit pōt nostruz corpꝰ alterare uel cōseruare: illud pz supponē do q cōplexio est qualitas 2ª resultās ex pri/ mis in qua virtus primaꝝ soluaf̃: ut dixim̃ su pra ca. de cōplexionibꝰ. Et tunc ē 2ª cōclu sio. Medicine oēs tam calide q̃ frigide bñt in se actū primū p quē sunt corpis nr̃i altera/ tiue. Hec 2ª. ꝓbaf̃ multꝫ rōnibꝰ: ꝛ hec ē sū/ ma quia bñt actu cōplexionez cū habeāt for/ mā substantialē ꝛ cōplio est actꝰ alteratiuꝰ ꝛc̃.

3ª cōclusio: medicine nō reducunf̃ ad actū qz aliqd̃ ꝓncipiū alteratiuū acqrāt a caloze nr̃o. Hec pz qz iaz tale ꝓncipiū habēt ut dixit

UVA. BHSC. IyR_045_1

Secūda cōclusio. Contra hunc modum soluē di mouet plures difficultates quarum plurime possunt esse cōmunes multis vijs: sed quedā p prie sunt huic opinioni. Prima est qr tunc omnes medicine essent actu tales. Et istā con cedit ꝙ omnes sunt tales actu primo sed dicū tur in potentia respectu elementoꝝ in quibus sunt iste prime qualitates operatiue talīū ope/ rationū. Jn mixtis vo est qualitas virtutē: ha bens ita operandi non ꝙ sit illa qualitas ꝑma verbi gra Cōtra hāc responsionē arguo qr ſm mentē Hal. 3°. cōplexione: sol est actu cali/ dus r tñ non hz caliditatē que sit qualitas ꝑ/ ma. Hec dicit sol a Hal. potentia calidus: hz agat per qualitatē que virtutē hz calefaciendi sed non est caliditas puta lumē rc. 2°. Sol/ uit ꝙ medicine dicunt tales in potentia nō qr a caloze nostro acquirāt principiū per qđ agūt sed qr acquirunt aliquid per quod iuuātur ad agendū puta subtilitatē r diuisionem per quā portātur ad mēbra principalia in que agunt.

Contra hāc rōnez arguit ꝙ tunc sequitur ꝙ saltem in partem approximatā eis agerēt si ne actuatiōe qr illi parti applicātur nec in b° iuuātur a diuisione ad minima que per illā il/ li parti per applicātur: r etiā sit debilioz me/ dicina cum virtus vnita sit fortioz seipsa disp/ sa. Hic dicit Gentil ꝙ forma medicie est ta lis ꝙ non potest agere nisi coniūcta subtilitati r ideo ante subtiliationē non agit Sed hec respōsio implicat id quod per subtilitatē acq/ ritur aut ipsamet subtilitatē coagere cum for/ ma medicine: omne enim ꝙ ad actionē aliquā requirit est ibi aut ex nā agentiū ul patientiū uel effectiuū: cum g̃ subtilitas requiratur ipsa erit aliquod istorū in opere medicine: cū g̃ nō sit patiens uel effectus medicine erit coagens Quod si cōcedit tunc sequit ꝙ medicine re/ ducuntur ad actū aliquod partiale acquiren/ do principiū sue actionis quod negat primo r hec rō notef. Reliqua ab eo tacta sunt cōmu nia igitur rc. 2°. ego in isto cōtra positionez per rōnem de veste calida superfacta ꝫ plusq̃z cōmentatorē. 3°. cōtra hāc positionez vadit rō tertia superfacta ꝫ monachū r eodem mō rō 4ª. Jtem hec positio repugnat Aui. qui vult aliquas medicinas esse in potētia que est tm̃ bona ꝑparatio ad calefieri uel infrigidari Et pz ꝙ tales reducunt ad actū acquirendo aliquod principiū actiuū. Secūdus modus quem dicit Hētilis probabilē est Aueroys 5°. colliget r intelligendo ut Hētilis intelligit et reducit: oīs medicina talis in potentia corrū/ pitur in corpore nostro r acquirit eius mā no uā formā a caloze nostro r nouā cōplexionez r oīs talis complexio est caloz a dñio: sed alio quis est intensus: aliquis valde diminuꝫ sicut nos videmus ex cibis generari flegma r cole/ ram mediāte eodem caloze. Jlle g̃ medicine q acquirunt calorē cōplexionalē valde intensū respectu nostri sunt calide r ille q̃ remissū sūt frigide: r ille tales res pfecte dicunt sanguis chilus uel 2°. humiditates impropie tñ qr ex eis nō reponit pars essentialis nutriti sed cum in stomacho generātur dicunt chilus cum in epate sanguis cū in alijs mēbris 2°. būiditates tm̃ ꝓpter locū sue trāsmutationis: ita ꝙ empla strum extra applicatū ſm partē penetrat i po ros mēbri r alterat r ex ea generat 2°. humi/ ditas ad sensuꝫ dictū calefaciēs uel infrigidāt Et medicina interꝰ sumpta ſm locū sue trans/ mutationis recipit nomē: r oēs tales res ge/ nite habent cōplexionē nālem que est caloz si cut generaliter videtur sentire Aueroys d° 6° mixto perfecto 4°. metheu. ut supꝑ sen ꝑma du/ xi Hec positio iudicio meo non est vera. nā possibile ē aliquod eē mixtū quod hz qualita/ tem per quā est operatiuū in corpus nostrum. Sed illa qualitas non est sufficiens agere nō coniūcta alicui qualitati a nostro caloze acqui sibili sicut supra de caloze r lumine dictum est r hec possibilitas non debet negari a pho sup posito ꝙ illud mixtū est medicina talis in po/ tentia r non reducitur ad actum modo dicto quia corrumpitur r nouā formā acquirat. Et simile argumentū fieret de medicina in poten tia tali modo 3°. superius dicto 14°. Jtē nō verificatur de veste. Jtem de multis medici/ nis que videnꝫ remanere sub eadez specie, vi bolum armenū sumptū causa defensionis a pe ste vidi pluries in forma ꝓpria egestū. Ter tius modus quem Gentilis reputat ꝓbabiliꝫ est ꝙ in qualibet medicina que est potentia ta lis est ꝓpria cōplexio per quā est actiua in cor pus: sed talis complexio non sufficit agere ca lefaciendo uel infrigidando nos nisi priꝰ actu alem calorem a nobis receperint: r sēm qđ ipse sunt in ꝓpria cōplexione diuise ita diuer/ sam mensurā calorīs recipiunt actualis ita ꝙ quedā diminutiue quedā satis intensū caloreꝫ recipiunt qui cum cōplexione preexistente cō stituit vnum totale agens. Et hanc positionez nititur ostendere fuisse Auicen. Sed hic modus primo repugnat Hal. 2°. videl ꝙ me/ dicina que est in potentia modo 2°. supra posi/ to non reducitur isto modo ad actū. Hec me/ dicina in potentia modo 3°. uel 4°. de his qui a medico considerantur. Et breuiter cōtra hāc positionē vadunt quartū r septimū argumētū supra facta ꝓtra positionē plusq̃z cōmētatoris

UVA. BHSC. IyR_045_1

Ite non est rationabile actuale calorem ee partiale agens ad frigoris inductionē actual cum sibi contrarietur. Preterea non repugnat aliquam esse medicinā que habet in se tale principiū alteratiuū corporis sed coniunctum cum qualitate impediēte. Et patet hanc esse in potentia ꝛ reduci ad actū per solam remotionē qualitatis impediētis cuius oppositum dicit positio. Item dicit positio. Medicinas que sunt in potentia simili habitui eē actu tales cuius oppositū dicit Aui. supra. Et Gal. 3°. de simplici distinctiōe 4ª. ca°. 2°. ꝛ ꝑmo: vult enim ꝙ medicine frigide nō obstante ꝙ i eis sit totale principiū per qđ sunt infrigidative tamē ꝙ non habēt a se ꝙ applicent mēbris principalib⁹ nec hoc habēt nisi per actionē caloris subtiliantis ꝛ diuidentis ꝛ attrahentis: ideo dici debēt in potētia. Iste ergo nō reducuntur ad actū partiale principiū acquirēdo.

Tertia positio est dini qui nititᵏ sequi sentētiam Gal. 3°. complexionū ꝛ 3°. de simplici. Et vult in sūma ꝙ oīs medicina talis in potentia reducit ad actū a calore nr̄i corporis differenter tū calida ꝛ frigida. Nam calida reducitur ad actū acquirendo subtilitatē ꝛ diuisionē ad minima ꝛ cum hoc etiā acquirendo caliditatē uel qualitatiuū principiū: frigida vo solū subtiliatur ꝛ ad minima diuidit ꝛ mēbris applicatur ſz non acqrit qualitatiuū principiū per qđ agat infrigidādo cum noster calor nō videtur habere vnde vet istud infrigidandi principiū Et hec videt Gal. positio si quis ꝯsiderat eiᵒ dicta 3°. de simplici distinctione 4ª. ca°. 2°. Et 3°. cōplexionū. Contra hanc positionē arguitur quia quēadmodū datur medicina frigida que habet corporis humani viz alteratiuā ita debet dari calida: quia nō minoris essentie est in vniuerso caliditas q̄ frigiditas: g̃ quēadmodū datur medicina frigida que reducitur ad actū per solam diuisionē ad minima ꝛ subtilationem ꝛ approximationē ita inueniet ꝛ calida. Et dicit Gentilis hanc rationē sibi cōcludere cōtra hanc positionē. Et in virtute puto ꝙ ratio vez cōcludit ꝙ datur aliqua medicina potētia calida sili habitui sicut frigida. Vtr aūt Gal. hoc negaret videbit post. Nam non videtur in suis dictis hoc negare: sed velle ꝙ medicina frigida nō reducit ad actū a calore nostro sicut calida acquirēdo principiū p qđ infrigidat. 2°. cōtra hāc positionē arguit qz sequit ꝙ medicina frigida añ diuisionē ad mēdicinā posset alterare infrigidādo saltē partē cui obuiaret cum sit sufficiēter applicata ꝛ virtus eius magis vnita q̄ cū erit ad minima diuisa. Et videt Gal. hoc nō negasse. Nam 3°. ō simplici loco allegato dando causaz quare frigide dicantur in potētia dixit. Et est sermo i illo cōueniens cum nō sit in eis ꝓpter seipsas ut infrigidēt corꝑ infrigidatiōe cōpleta actu imo necesse est ante illud ut faciat in eis corꝑ operationē qua cōplet eius infrigidatio. Videtur ergo inuere ꝙ medicina frigida nō diuisa ad minima infrigidaret ſz nō cōpleta infrigidatione. i. non infrigidatione tanti gradus in quāto dicunt in potentia. Et hoc videt sensisse Binus in qōne super canonibus ſi. 3°. hec positio non dat nobis modū quo reducit ad actū medicina frigida uel calida si qua essz talis potētia qñ principiū alteratiuū qđ habz est impedimentū: nam talis non sola diuisione ad minima nec acquisitiōe principij alteratiui reducit ad actū. Positio posset dici 4°. cōciliatoris qui tm̄ de medicina frigida fecit mētionē. Et voluit ꝙ ꝑ modū cuiusdā antipistasis frigida medicina reducit ad actū a calore Et hec licet forte in aliquo casu habeat veritatē tū non potest in oībus casibus verificari sicut colligit ex dictis cōtra alias positiones.

His omissis venio ad oppositionē Auicen. que mihi videt cōpletior ꝛ verior nō ꝙ nō videam ꝓpter quālibet dictaz defēdi posse. Sz p̄dicte habent negare quedā esse possibilia que non videt quare esse non possint. Pro qua declarāda suppono ꝑmo ꝙ medicine que dicunt a medicis tales in potētia: nō iō dicuntur in potētia qz nō actu operent talē effectū in corꝑe hūano: ſz ꝙ sint apta opari. Ista ꝑz. Nā ignis nō dr̄ talis in pō ſz i actu sil sol supposito ꝙ nullū boiez de facto calefaceret ut sumit 3°. cōplexionū ca°. 2°. Suppono 2°. ꝙ ñ dr̄ iō medicina talᵉ in pō qz nō habeat in se ꝓncipiū totale ꝑ qđ est talᵉ effectus in corꝑ hūanū tpatū ꝓductiua ſz apta sit tale ꝓncipiū recipe ita ꝙ hec sit adequata rō medicine talis in ꝑ pō Patet qz medicine frigide sunt in potētia tales ut opiū ꝛ mādragora iux̄ mentē Gal. 3°. ō simplici: ꝛ tñ hñt totale ꝓncipiū iuxta suā opinionē Item apud Aui. aliqne medicine sūt tales in potētia sili habitui q̄ sola applicatiōe debita facta opanᵗ: ꝛ tñ tales hñt totale ꝓncipiū ꝑ qđ sunt ꝓductiue illiᵘ effectus in corꝑ humanū respectu cuiᵘ dicunt tales in potētia.

3°. suppositio iō dicunt alique medicie talᵉ in potētia a medicis qz applicate corꝑi hūano tpato in dosi debita non sufficiunt in illud corꝑ illū effectū facere respectu cuiᵘ dicunt tales nisi p̄cedente eaz trāsmutatiōe ab eodē corꝑe facta: ꝛ cum hoc sunt apte ut per principium in eis existens facta transmutatione in eis a nostro corꝑe immediate operentur

UVA. BHSC. IyR_045_1

in illud effectum merito cuius dicuntur tales
Hec suppositio pz ꝑmo de medicinis nō bñti
bus principiū per qȝ sunt effectus inductiue i
nobis quia dicuntur tales in potētia hoc mō
cum oportet tale principiū acquirere ꝛ per cō
sequēs trāsmutari. Sed de medicinis in quib⁹
totale principiū per qȝ agūt existit anteq̄ cor
pori applicet. Pz q aliq̄ dicunt tales in actu
apud Hal. ut solet ignis. Alique dicunt tales
in potentia ut oppium ꝛ napellus. Prime di-
cūtur tales in actu qz non indigent trāsmuta-
ri in corpore ad hoc ut agāt effectū. Sed scde
non calefacerent uel infrigidarēt in 4.° gradu
nisi delatis ipsis per venas ꝛ arterias ad cor
ꝛ cerebrū: ꝛ hec delatio non potest insano ho
mine fieri nisi per illarū medicinaȝ trāsmuta-
tionē a corpore. Et hoc intellexit plane Hal.
3.° de simplici distinctione 4.° ca.° 2.° Et hoc in-
tendit Auicen. hic de medicinis in potentia si
mili habitui q ipsa obuiatiōe operant obuia-
tione. s. qua cordi obuiāt pro qua requirūt no
stri calozis operationē. Ex hoc sequit q ois
medicina talis in potentia est in potentia: aut
propter presentiā alicuius dispositōis impedi
tiue aut ꝓpter carentiā alicuius dispositōis re
quisite ad eius actionē. Pz qz aliter posset si
ne trāsmutatione precedente ꝓducere effectū
cum transmutatio nihil aliud facit q̄z aut no-
uam dispositionem acquiri aut veterez depdi.

Sequit 2.° q ois medicina talis in potentia
sit in actu aut per deperditionē dispositōis im
peditiue aut acquisitionē dispositionis iuuati-
ue ad agendū. Sequit 3.° nō esse vnū modū
in specie in quo conueniāt oēs medicine in b⁹
q reducant ad actū: ꝛ hoc est quod supra di-
xi in expositione textus. Sequit 4.° aliquā
medicinā reduci ad actū a calore nostri corpo
ris ꝛ ipsam nullum principiū actiuū in corpo
re nostro acquirere. Pz dum reducitur dep-
dendo dispositionē impeditiuā ad actū ꝛ etiā
dum reducitur ad actū acquirendo subtilitatē
per quā potest sufficiēter applicari corpori: ta
lis enim subtilitas nō est principiū actiuū: sed
māliter preparat medicinā ut bene possit ap-
plicari corpori quo ad partes in quibus debz
agere. Et si dicat q ita esset medicina tal añ
subtiliationē poterat talē qualitatē agere sal-
tem in partē cui imediate applicat. Hic dicit
cōcedendo q aliquā qualitatē: ubi gra: frigidi
tatē sufficit talis medicine introducere in par
tem sibi imediatā: sed nō sufficit tm effectū fa
cere quātus est ille merito cui⁹ dī talis in potē
tia: ubi gra: opiū est actu frigidū qz nō prece-
dente trāsmutatiōe sufficit alterare p se ad fri
giditatē corp⁹ tpatū: ſz in potētia est frigidus
in 4.° gradu nō eni sufficit infrigidādo mortifi
care nisi applicet cordi ꝛ cerebro qȝ fieri non
potest in corpore sano nisi prius subtiliet ꝛ ad
hec mēbra deferat a calore uel saltē vi calori
nālis. Nō g repugnat apud medicū aliquam
medicinā dici actu calidā vel frigidā: ꝛ tm in
potentia calidā i 3.° vel in 4.° gradu. Ex dis
notatis ponit ꝓclusio rūsiua ad quesitu q ois
medicina potētia talis respectu corporis bū
ni cū reducit ad actū reducit ad actū a calo-
nostri corporis aliquo mō dictoȝ. Et ad ar
gumentū de medicina frigida uel de calida in
4.° gradu pz ex dictis quid sit dicendū Qȝ
si q̄rat qs est mo⁹ q° medicina frigida reducit
ad actū. Ad hoc videt mihi q satis bñ de-
fendi posset q medicina frigida acqrit ꝓpte-
tatē diuerse speciei a frigiditate a nro corpore
qua pōt infrigidare. Potest etiā defendi q re
ducat ad actū requirēdo qualitatē q̄ ꝓiuncta
cū cōclusione illi⁹ medicine ꝓstituit vnū tota-
le principiuȝ. Videt 3.° q posset deduci ad
actū deperdēdo qualitatē ipeditiuā Et 4.°
p solā diuisionē ad minima ꝛ applicatōez mē
bris q̄ oportet pati. Hal. añ visum est q nō ac
qrit in corpore ꝑncipiū infrigidādi ſz dispōnes
bñ applicatōis ꝛ forte sibi sufficit q calida po
test reduci ad actū p acquisitionē caloris actu
alis ut cōplexionalis: ꝛ hec de ista questione.

Preterea dicit.

In parte ista Aui. ponit aliā diuisionē me-
dicinaruȝ precipue distemperataȝ. Et diuidi-
tur in duas partes. ꝑmo ponit numeȝ gradū
positorū a medicis. Et per hoc includit diuisi
onem medicinaȝ fm numeȝ graduū positorū
a medicis. 2.° gradus declarat ibi. Et gradus
quidē dicit pri⁹ q graduſ medicinaȝ positi sūt
iā ab alijs quatuor. Ubi nō. q dixit qua-
tuor positi ad signandā hāc distinctionē volū-
tariā esse. Nam potuissent esse tres. Sed cum
gradus sit qualitas quo ad intentionē aliā ex
cedens uel ab alia excessa totam medicinaruȝ
distantiam qualitatiuā a temperamēto in qua
tuor notabiles partes distinxerunt medici: et
huius dicti cām in fine ptis signabo. Nō.
secunda q in qūlibet gradu notauerunt tres
mansiones: id est tres partes scōm intensius
ꝛ remissius differentes. Nō. tertio q quia
medicina temperata apud medicos non est ca
lida nec frigida nec humida nec sicca: ideo est
sub nō ḡdu calidi vel frigidi ꝛc̄. Et oēs q po
nitur in aliquo gradu est distemperata.

Et gradus qui.

Hunc declarat gradus. Et diuidit in qua
tuor 2.° ibi: Et gradus. 3.° ibi: Tertius. 4.° ibi:

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et quartus. Dicit ꝑmo ꝙ gradus ꝑm⁹me dicinaꝝ. i. in gradu ꝑmo sūt medicine q̄ cū cō medunt uel bibunt uel cū eis fit i uenctio effi/ cūt in corpe sua qualitate opationē non pce/ ptā sicut cū calefacit aut infrigidat ⁊ nō ꝓcipi tur neq; sentit calor aut frigiditas nisi fuerit reiterata uel facta multe quātitatis id qđ ap/ proximātur corpi. Ubi nō. ꝙ in ꝑmo g̃du sūt medicine pauciss̄me a tpamēto distātes: ⁊ iō dī hic grad⁹ ꝑm⁹ qz cū medicina a tpamēto recedit versus aliquē excessū ꝑmo in hūc gra dū trāsit. Nō. 2°. de mēte Aui. nō esse ꝙ ca liditas que fit a medicina ꝑmi gradus nō sen/ tiat a medico uel paciēte esse diuersa a calidi/ tate preexistēte. Nā infra tēperamētū sūt sen sibiles alterationes sicut ꝓz de tpato exercitio ⁊ de tpata quiete. Sed mens eius est qđ me/ dicina primi gradus ⁊ si deducat corpus a p/ prio tēperamēto tñ non sufficit sensus tact⁹ so lus qualitatis inducte nobis ut iudicem⁹ cor/ pus a ꝓprio tēperamēto exiuisse uel per virtu tem interiorē: imo indigemus discursu ⁊ cōsi deratione alioꝝ accidentiū sicut pulsus vrine ⁊ similiū. Nō. 3°. ꝙ ois medicina etiā primi gradus in dosi debita approximata i vice vna sufficit corpus ad dispositionē preternaturalē ducere. Patet p hoc ꝙ sicut se habet medicina distēperata ad tpatā: ita debet se habere opa/ tio distēpate ad operationē tpate sed distēpe/ rata est extra totā latitudinē tpati medicine g̃ operatio eius est extra totā latitudinē opatio nis medicinaꝝ tēperataꝝ: cum g̃ tēperate me/ dicine alterent intra latitudinē tēperamēti ut patet ex his que de medicina tēperata prima huius ⁊ 2°. ⁊ 3°. de cōplexionib⁹ ⁊ infra dicetur

Sequit ꝙ ois distēperata est alteratiua ex̄ latitudinē tpamēti sed tñ tactus solus nō suf/ ficit ad hoc ut iudicet ꝙ corpus est extra tem peramentū. Medicine vo secūdi grad⁹ al terant ita ut tactu iudicem⁹ ad bonū sensū cor pus exiuisse tēperamentū: sed tñ non sensibili ter ledūt ita ꝙ viraꝝ ad neuteralitatē alterāt

Sed si quis oppositū dicere vult dicet tēpe ratā medicinā ad actū reductā nō alterare ad calidū uel frigidū ⁊c̄. Et omnē alterantē esse graduādā distemperatā. Et eā que primi gra dus infra latitudinē tēperamēti: eā vo que se/ cūdi extra sed insensibiliter ledendo. Nō. 4°. ꝙ medicinaꝝ primi gradus nō quelibet sen sibiliter alterat ad sensum expositū supra per reiterationē. Nā alique sunt que corp⁹ tñ di/ stans a tēperamēto sicut ipse versus eandem qualitatē non alterāt. Nā cum oleum ro. con gelatos calefaciat: ut sumit 3°. de simplici ⁊ ca lefactos infrigidet videt ꝙ est venire ad aliqđ corpus inter hec mediū quod non calefiet ab eo neq; infrigidabitur: ⁊ hoc videtur frigidus tēperato ut patet ꝓ iderāti. alique tñ sunt me dicine calide in primo que reiterate calefaciūt plus vsq; ad caliditatē quā faciūt medicine se cūdi uel tertij gradus. Sed tunc oportet pri/ mo videre causam diuersitatis deinde modus quo hoc fit. Pro primo g̃ dicit cāz esse qm̄ medicinarū primi gradus quedā sunt haben/ tes virtutē intēdēdi determinatū g̃dū caloris supra tēperamentū uel frigoris. s. distātis a tē peramēto per vnum: ⁊ iste cum applicant ha/ benti maiorē gradū remittunt sicut aque tepi/ da remittit feruentē: ⁊ cuz introduxerint gra/ dum quem intendūt non vlterius agūt: g̃ licet multiplicat quātitas uel reiterat non vltra a/ gūt per se. Alie vo sunt medicine a doctorib⁹ posite in primo que applicate in dosi ꝓuenīti ut infra dicet nō alterāt corp⁹ vltra caliditatē primi nō qz nō intendit eaꝝ forma gradū intē siorē: sed qz ꝓpter tarditatē sui motus uł pau citatē sue resistētie prius exterminat a corpo/ re eaꝝ virtus q̄z vlteriorē gradū ꝓducāt. Iste g̃ iterare faciūt effectū medicine secūdi grad⁹ ⁊ etiā dosi maiorata. Et ex hoc ꝓz mod⁹ quo ipse agūt effectū medicinaꝝ secūdi gradus: qz bñt formas illū effectū intēdentes: ⁊ ille appli cate calidiori corpori facili⁹ ⁊ magis illud ca/ lefacerent q̄z frigidus: ꝑme vo calidus infrigi daret: ⁊ hoc pone mēti. Ex his ꝓz non repu/ gnare aliquā medicinā ꝑmi gradus facere p augmentū quātitatis uel reiterationē effectū quarti grad⁹. Aliqua tñ ē q̄ solū tertij: aliqua q̄ solū secūdi: aliqua q̄ nō nisi ꝑmi: imo calidi/ orib⁹ applicata infrigidaret. Ꝓz etiaz virum medicina calida in ꝑmo respectu corpis tpati si calida in ꝑmo respectu corpis colici in ꝑmo Nā aliqua resp⁹ illi⁹ eēt frigida nō calfa ⁊ ali/ qua forte calida plus q̄z i 2°. et hoc vult Aue/ roys 5°. colliget ca°. 6°. vbi dixit: Expiētia hz i istis vijs ⁊ in istis arbitrijs locū magnū loquē do ꝺ b°oubio. Hec eadez ē cā ut dicā infra ꝙ medicine q̄ dicūt absolute tales a doctorib⁹ in telligunt in relatiōe ad tpamētū ⁊ nō ad aliꝺ ꝛz de hoc infra. Ultimo nō. ꝙ dixit comedi tur ⁊ bibit ⁊ quo fit intuctio ad denotandū p hoc oēs alios modos applicatōes medicinaꝝ.

Et gradus secundus.

Declarat medicinas secūdi gradus dicēs ꝙ medicine sunt in 2°. gradu q̄ alterāt fortius i. deducūt p alterationē corp⁹ ad maiorē lapsū q̄z ille que sunt in primo qz. s. sensibil⁹ ꝛz tñ nō puenīūt ad hoc ut ꝑpediant opatōes manife/ ste: uel mutant a cursu naturali nisi per accūs

UVA. BHSC. IyR_045_1

vt cū medicina talis multotiēs applicatur aut
est multa.i.in dosi maiori q̄ cōueniat. Cir/
ca hanc partē nō.q medicina aliqū per accñs
operat:quia.s.agit pꝛeter id qđ intendit sicut
aqua frigida cōfortādo p fugā calorē calefa/
cit ita posset dici calida in 2°p oppilatōez vel
alio mō facere effectū maiorē. Posset etiam p
reiteratione aut multā quantitatē facere talez
effectū mō quo dr de pꝛima. Et hic nō.diuer
sitates easdē secūdi grad⁹ in medicinis quas
dixim⁹ in medicinis ꝑmi.

Et tertius quidem.

Hunc notificat gradū tertiū ꝛ pz. Et quar
tus quidē. Notificat quartū gradū dicens
q quartus gradus est medicinaꝝ puenientiuz
ad mortificandū ꝛ corrumpendū:ꝛ hec est p/
pꝛietas medicinaꝝ venenosaꝝ cū hec opantur
a qualitate agēdo sed mortificās a tota substa
tia est venenū. Vbi nō.q nō est incōueni/
ens aliquā medicinā habere qualitatē secūdā
operatiuā mortificādo in corpus humanū cuz
cōiuncta sibi fuerit caliditas actualis modica
vl' alia qualitas a nr̄o calore facta. Simil'r nō
est incōuenies qualitatē secundā actiuā calo/
ris mortificātis fieri a nr̄o calore in passo de/
terminato. Et ex hoc nō sequit agēs vniuocū
agere vltra gradū ꝓpꝛiū.3°.tales medicie pos
sent dici reduci ad actū p subtiliatōez ꝛ appli
catiōez ꝛ 4°.remouēdo ipediēs. Nō.2°.q
ad hoc ut dicat quid ꝓpꝛia medicina veneno/
sa oportet q sit apta mortificare. Oportet 2°
q hāc opationē efficiat qualitatē pꝛimā indu
cendo:sed illud qđ interficit nō p hoc qđ idu
cit aliquā pꝛimā qualitatē sed ꝓpꝛietate occul
ta vocat absolute venenū Nō.3°.in hoc 4°
gradu significari mās̄iones penes cit⁹ ꝛ tardi⁹
interficere. Dubitat vtrū medicine q̄ dicū/
tur tales in relatōe dicant tales in relatōe ad
tēperatū boiez:uel in relatiōez ad oēm boiez
absolute. Et arguit ꝑmo q dicant tales in re
latiōe ad boiez absolute. Dis medicina cali/
da uel frigida respectu bois tpati oēm boiem
calefaceret:g̃ respectu cuiuslibet debet dici ca
lida uel frigida. Assumptū patet quia frigidos
calefaceret ꝛ calidos. Nā medicina ꝑmi gra/
dus sufficit calefacere ad secundū gradū q̄ p
reiterationē ꝛ ad tertiū ꝛ quartū:g̃ oēz boiez
quantūcūq; calidū sufficit calefacere. Et idez
dicit de frigidis medicinis. Et q p reiterati/
onē sufficiat hoc facere dictū est pr⁹. 2° q
medicine dicunt tales in relatiōe ad corpora
in quib⁹ fuit facta experiētia:talis aūt fuit fa/
cta in sanis ꝛ egris: g̃ in relatiōe ad sanos et
egros dicunt tales. 2°pars assumpti colligit.
3°.de simplici. Et ꝑma patet ex quo solū p ex
perientiā recte iudicant tales ibidē. 3°me
dicine dicunt tales ab auctorib⁹ p effect⁹ i cor
pore relictos absolute nō cōtrahēdo ad tēpe
ramentū:ut patet p Aui.hic ꝛ supra ca°.de cō
plexionib⁹ de medicina tpata. In oppositū
ē Gal.3°.ꝛ 5°.d simplici medicina ꝛ 3°.cōplexe
Et arguit rōne q̄ respectu illi⁹ dicunt medi
cine tales qđ est regula oium corpoꝝ: sed tale
est tpatuz g̃ ꝛc. In qōne ista sūt due pōes
ꝑma est monachi super 3°.tegni ab eo ꝛ brevi
ꝛ sub dubio posita quaz etiā gentilis ꝛ magis
Thomas nituntur defēdere. Pro qua decla
randa supponit ꝑmo q intelligam⁹ de medici
nis talibus in potētia. Supponit 2°.q iste
medicine si fuerūt in ꝑmo gradu per reitera
onem pōt facere effectū medicine secūdi ꝛ ter
tij gradūs ꝛ etiā quarti ut videt inuere Aui.
ꝛ hoc etiā experiētia notat. Supponit 3°.q
medicine calide in pꝛimo approxiate corpi fe
brienti ipsū inflāmat ut patet de camomilla et
alijs similibus. Nam cum carnes pulloꝝ sunt in
cōuenientes sua caliditate ꝛ vitelli ouoꝝ sequi/
tur q multomagis ille calefaciūt ꝛ hoc notat
experiētia. Supponit 4°.q medicine seda
tiue doloris que sunt vere anodine debent esse
calide in ꝑmo respectu corpis in quo doloꝛez
sedant. Tunc est ꝑma cōclusio. Dis medi
cina que dr talis est tal' respectu cuiuslibet cor
poris hūani indifferenter ꝓbat ꝛ sit a medici
na calida in ꝑmo ꝛ sequit q ista pōt oē corp⁹
humanū calefacere in ꝑmo gradu:nā frigida
corpora in magna dosi pōt calefacere ꝛ omne
corpus humanū quantūcūq; calidū q̄ si non
fit.a.corp⁹ calidū qđ ab illa medicina calefie/
ri nō pōt. Cōtra hec medicina p reitera/
onem pōt introducere effectū quarti gradus
g̃ cū effectus quarti gradus sit ꝓpter nimiā ca
liditatem mortificare:sequit q vltra qualibet
gradū cū quo stat humana vita calefacere:et
per ꝓns boiem calidiorē.a.g̃ etiā.a. Assūptū
patet ex 2°.suppōne. Patet g̃ q ois medicina
in ꝑmo calida oē corpus humanū in ꝑmo pōt
calefacere:ꝛ sic dicendū d frigidaꝝ humida ꝛ
sicca Cōfirmat medicina calida in ꝑmo in/
flāmat corpora febriētia g̃ saltē oē corpus hu
manū sanū sufficiūt calefacere: ꝓna tenet quia
ista corpora quolibet sano sunt calidiora ut no
tat experiētia ꝛ assumptū est 3°.suppō. Itē
sequeret si cōclusio nō sit vera q anetū cano/
milla ꝛ sikes medicine ꝑmi grad⁹ nō eēnt ano
dine in corpore valde colerico:quia nō essent
calide in pꝛimo respectu eius ꝓns ꝓtra suppo
sitionē quartā ꝛ cōtra oēs medicine vocatores
ꝛ practicantes qui ꝓpter dolores sedandos

UVA. BHSC. IyR_045_1

per anodina tã in colerico q̃ in flegmatico ꝛ i
febriate ꝛ cõgelato istis vtũtur medicinis: hãc
ꝯclusionẽ sub hoc sensu intelligũt q̃ ois me
dicina dicta taꝫ auctoriꝫ est in eodẽ gradu re
spectu oiuꝫ corpoꝝ homanoꝝ saltez sanoruꝫ.
2ª cõclusio est ad hoc ut medicina dicta ta/
lis i gradu in corporibꝫ diuersis similẽ effectũ
efficiat nõ est in eadẽ dosi approximãdi. Pa/
tet nã corpora nõ equaliter resistũt medicinis
alterãtibus: g̃ ad equalẽ effectũ introducendũ
requirit maior quãtitas medicie respectu cor
poris magis resistẽtis. Et hec est causa ut di/
cunt quare doses taliũ medicinaꝝ nõ sunt po/
site ab auctoribꝫ qꝛ nõ sub vna eadẽq̃ dosi re/
spectu oiuꝫ corpoꝝ dicunt tales: ꝛ in istis dua
bꝫ ꝯclusionibꝫ ꝯueniũt Gentil ꝛ monachus ꝛ
Thomas: sꝫ Thõs ponit quasdã ꝯclusiones i
quibꝫ iudicio meo sibimet quodãmodo cõtra/
dicit. Nã vult q̃ medicina tpata vere corpori
tpato quantũcũq̃ reiterata nunq̃ ageret p se
extra punctuale tpamentũ cui est tpata. Et fũ
datur super hoc q̃ agẽs siue virtualiter simile
effectũ siue formaliter nõ agit vltra graduꝫ si
bi similẽ. ꝑma cõclusio vult q̃ ois medicina ta
lis in potentia est talis respectu cuiuslibet cor
poris. Hec aũt nõ bene stãt nã si aliqua medi
cina est vere tpata alicui corpori qꝛ bꝫ quali/
tatẽ virtualẽ ꝓductiuã tpamẽti ꝛ non vlterio
ris caloris: g̃ a pari dabit medicina calida in
ꝑmo que respectu colici ita se habebit q̃ illuꝫ
gradũ sufficit agere ꝛ nõ maiorẽ. Etiã posq̃
est ad actũ reducta uel fortius apud suã opini
onem de reductiõe: ꝛ illa erit calida in primo
respectu tpati ꝛ nõ respectu colerici qꝛ colicũ
nõ calefaceret cũ sit sibi virtualiter similis. Hec
valet si dicaꝫ illã medicinã calidã in ꝑmo non
esse similẽ corpori calido in ꝑmo: qꝛ maior est
distãtia medicinaꝝ q̃ corpoꝝ ut posset quodã
modo ex Thome colligi qꝛ capio medicinam
virtualiter similẽ corpori calido in ꝑmo. Et ꝺ
illo facio argumentũ: hoc argumentũ si bñ cõ
sideꝛeꝫ etiã est cõtra Bonachũ ꝛ Gentilez.
2ª vlr cõtra oẽs arguiꝫ qꝛ nõ repugnat me
dicinã talẽ in potẽtia habere formaꝫ que cum
erat reducta ad actũ intẽdit caliditatez primi
gradus ꝛ aliã habere formã que intẽdit cali/
ditatẽ secũdi gradus: ꝛ sic vltra hoc posito pꝫ
nõ oẽm medicinã esse eiusdẽ gradus respectu
oium corpoꝝ humanoꝝ. Et puto q̃ hoc biꝫ di
xerũt qꝛ viderũt quasdã dictas tales in ꝑmo
oẽ corpus humanũ calefacere. Sed errant ex
hoc vlr arguendo illud quod inuenit in vno.
2ª videt in dictis Thome alia virtualis re
pugnãtia. Naꝫ ꝓcedit ꝑmo q̃ quãtitas aucta
nõ auget gradũ. Cõcedit 2ª q̃ ois medicina q̃
per reiterationẽ uel quãtitatẽ additã põt itro
ducere effectũ secũdi uel tertij uel quarti gra/
dus cũ est reducta ad actũ est tãti gradꝰ quan
tũ põt p reiterationẽ inducere uel auctã quãti
tatẽ. Cõcedit 3ª q̃ ois medicina talis in potẽ/
tia põt p reiterationẽ effectũ quarti gradꝰ in/
troducere. Cõcedit 4ª q̃ si sint due medicine
quaꝝ vna est i quãtitate minori applicata suf/
ficit effectũ equalẽ introducere sꝫ alia in quã/
titate maiori. Illa que in minori quãtitate suf
ficit facere est gradus maioris. Ex quibꝰ 4ª se
quit q̃ oẽs medicine calide tales i potẽtia sũt
equalis gradus postq̃ sunt reducte ad actum
qꝛ sunt tãti gradus quantũ possunt introducẽ
ꝛ oẽs sufficiũt effectũ quarti gradus introdu/
cere per reiterationẽ. Ex eisdez sequit q̃ vna
medicina calida est maioris gradus q̃ alia in
se: qꝛ aliqua est medicina que in quãtitate mi/
nori sufficit in idem corpus equalẽ effectũ itro
ducere sicut alia certa in maiori ut patet de pi
pere ꝛ cinamomo. Videt g̃ ex suis dictis seq
contradictionẽ. Nõ tñ mirãdũ est qꝛ illa sua
dicta erãt edita dum adhuc esset iuuenis 2ª
opinio est Gal. Pro cuius declaratiõe suppo
nitur primo q̃ medici dũ dicunt aliquã medi/
cinã calidã uel frigidã uel humidã uel siccam
nõ itelligũt q̃ sit talis absolute: qꝛ tũc sola ele
menta essent talia. Nec intelligũt q̃ sit talis p
vincẽs in nã sua: qꝛ tũc aquã maris dicerent
hũidã qꝺ nõ faciũt. Restat g̃ siue dicãtur me
dicine tales in actu siue in potẽtia dicant cõ/
paratione ad aliqd in qꝺ debet agere: cũ g̃ me
dicus cõsideret de eis in cõparatiõe ad hoiez
medicine dicũt calide uel frigide in cõparatio
ne habita ad corpꝰ hois ſm qꝺ in corpꝰ hois
sunt actiue. Ex quo sequit q̃ per experientiã
in hũano corpore debemꝰ de qualitate medici
ne iudicare ꝛ q̃ nouũ est p colorẽ uel sapoꝛez
velle istã arguẽ: hec oia tractat Gal. 3ª de sim/
plici distinctõe prima caª 2ª ꝛ distinctiõe 2ª caª
primo. Supponit 2ª q̃ eadez medicina vni
hoi est frigida alteri est calida: ꝛ hoc habet p/
cipue veritatẽ de medicinis modicũ distãtibus
a tpamẽto: hec ꝑbat ꝑmo ad tactũ aq̃ puteal
hoibus infrigidatis in hyeme apparẽt tepide
aut calide. Edez hoibus q se aqua calida bal
neauerint frigide vident q̃ nõ eẽt nisi illa coꝛ
pora ab illa aqua diuersimode alterarent. pꝫ
2ª de vrina que hoi extra balneũ existẽti appa
ret calida in balneo nõ frigida. 3ª patet ex acti
one. Nã oleũ ro. calefactos in sole infrigidat
ꝛ infrigidatos calefacit. Et hec ẽ snia scdi ca
pituli ꝛ quarti ꝛ 2ª distinctionis tertij de sim/
plicibꝰ. Supponit 3ª q̃ medicꝰ nõ debet di/
cere de eadez medicina q̃ est frigida ꝛ calida

UVA. BHSC. IyR_045_1

iudicio vniuersali non cõtracto ad diuersa in diuidua. Patet quia iste sunt cõtrarie denoiationes. Et hoc sumit 4°. ca°. distinctione 2ª. 3°. de simplici. Ex his infert 2°. q medicine q̃ vlt iudicio dicunt tales a medicis intelligũtur in relatione ad hominẽ tẽperatũ. Nam intelligũtur tales cõparate homini vt dixit ꝓma suppositio. Et si indifferẽter ad hoiez sanũ dicerent tales oportet q aliqua medicina dicat vlt iudicio frigida t vlt iudicio calida cuz aliqua sit medicina que quosdã calefacit t quosdã infrigidat vt 2°. dixit suppositio. Cũ ꝑ hoc sit impossibile vt dicit in suppositione 3ª. sequit q ñ dicunt tales in relatione ad omnẽ hoiem: sed ad hoiez determinati modi cõplexionis tũc arguit sic: vel dicunt tales in relatiõe ad tpatũ vel calidũ vel frigidũ nõ debet dici de calido vel frigido: qz sũt modoꝝ infinitoꝝ differentiũ fm gradꝰ quoꝝ nõ est ars. Restat ꝑ q dicunt tales in relatione ad tpatum hominẽ q est regula t metrũ aliarũ cõplexionũ: t q est modi vniꝰ vel fere vniꝰ: t hoc est qd voluit Aueroys 5°. colliget ca°. allegato q dicunt tales cõparatione ad temperatũ vel sibi propinquũ. Et sicut dicit de calidis ita intelligit de frigidis t humidis t siccis. Circa banc opinionez cadũt aliq difficultates. Prima vtrũ ois medicina dicta talis in ꝓmo ḡdu colericũ in primo conseruaret. Hic breuiter dicit ut supra q medicine fuerũt experte in certis dosibꝰ t aliqua q̃ fuit expta in dosi aliqua faciens opationem primi gradus habet formã intendentẽ in tẽsiorẽ gradũ caloris quam introducat in vna approximatiõe: talis ḡ colericũ magis calefaceret q̃ tpatuz alijs paribꝰ. Alique ꝺo sunt illum determinatũ gradũ intẽdẽtes ut dicit supra: t tales p se nõ calefacerẽt colericũ vel febrientẽ fz forte p accidẽs hoc facerent. Nam aqua frigida cõuertit ad colerã infebriẽte cũ modice fuerit quãtitatis: ut 6°. colliget. Dulto ḡ magis medicina i ꝓmo gradu calida. Et hec est cã quare non dant corporibꝰ calidis talibus nõ q p se talia calefacerẽt. 2°. difficultas quare medicine que possunt in certa dosi calefacere corpus in ꝓmo gradu: t in maiori possunt vsq ad quartũ nõ fuerũt posite in 4°. gradu a doctoribꝰ sic euporibũ: piper t anacardus. Nam istoꝝ quãtitas etiã taz modica põt offerri q nõ calefacerẽt nisi in ꝓmo: debuisset ḡ poni in ꝓmo respectu parue dosis Ad bm̃ respondet Hẽtilis q forme medicinaꝝ determinant sibi certas quãtitates ad agẽdum proportionatissimas sue nature quas si excesserit superbabundãt in agẽdo t cũ defecerint diminuunt in actione: quãtitas ḡ proportionatissima forme medicine ad agendum est dosis sub qua medicus debet eam experiri. Sed iudicio meo hec responsio nõ ẽ mibi cõsona nec vllo modo scibilis a medico. Nã quãtitas proportionatissima forme ad eius conseruationẽ ẽ sibi proportionatissima ad agẽ nãlissime suã actionẽ mõ talis quãtitas nõ ẽ posita dosis in medicina ut granũ pipis cõpletissimũ nõ est dosis puta peris: nec vnũ granũ papaueris nec pstli: t tamẽ talia habẽt quãtitates proportionatas illis formis illoꝝ semiũculis fructuuz. Hic forte diceret q licz quãtitas talis grani sit forme proportonata ad agendũ actionẽ sibi naturalissimã q̃ ẽ gnãre tamẽ nõ ẽ proportionatissima ad agẽdũ in corpus humanũ fm exigẽtiã nature sue: modo dosim dicim̃ quantitatẽ proportionatissimã ad agẽdũ in corpus humanũ fm exigẽtiã nature sue. Cõtra: quia forma agẽs sine cognitione intẽdit vltimuz qd põt: ḡ si aliqua ẽ medicina q̃ p se põt in dosi magna agẽ effectum quarti gradus ipsa illũ effectũ intẽdit sz quãtitas illa ẽ proportionatissima forme q̃ ẽ aptissima ut producat gradus ab illa intẽtus maxima: ḡ quãtitas taliũ medicinaꝝ i qua effectũ quarti gradus introducerẽt eẽt illaꝝ dosis debita quare in 4°. gradu ponẽdo eẽnt cui°pposito manifeste videm̃ poni a doctoribꝰ Preterea tunc nulla eẽt via cognoscẽdi hãc proportionatissimã quantitatẽ illi forme. In hac difficultate alias putaui doctores subtilibꝰ in dosibus constituẽdis cogitasse t vidisse q ẽ minima quãtitas medicine q̃ applicata copi sufficit alterare totũ t illã cõstituisse dosim. Nam cum dosis sit mẽsura debet eẽ minimũ quodã modo t in casu nostro nõ oz eẽ minimũ absolute. Restat q sit minimũ modo dicto. f. sufficiẽs totũ corꝑ humanũ alterare. Nec hic curabãt vtrũ tale minimũ stricte detur. Nã sufficit q minimũ vel aliqd̃ ꝓpinquũ maximo qd̃ nõ eẽt talis dosis. Et tũc dicebãt in hac dosi exptas fuisse medicinas vt in gradu ponerentur hoc modo: quia illa q̃ sufficit aliquã partẽ in tali dosi mortificare est in quarto. illa q̃ non sufficit mortificare fz sensibiliter ledere est in 3°. Illa que sensibiliter trahit mẽbruz a ꝓpria tpamẽto: sed non sensibiliter ledit est in 2°. Ita sensibiliter ꝺo alterãs mõ dicto ẽ in ꝓmo t sic per hoc fundamẽto fabricabã respõsionẽ ad difficultatẽ quã tu cõsidera. Nunc ꝺo puto doctores fuisse expertos medicinas in certis mẽsuris et furis t fm varias causas in varijs mẽsuris et iuxta operationẽ ꝓcedentẽ i mẽsura qua exti fuerũt graduauerũt medicinas. Causa ḡ quesiti in secũda difficultate est quia contingit aut ex sapore horribili aut nimietate q̃titatis

UVA. BHSC. IyR_045_1

auctores nō feciſſe experientiā in tanta quāti
tate in quanta faciunt talem effectū: ſed in mi
nori: ꝛ in iſta talem fecerunt operationē ꝙ ab
eis poſite fuerunt in gradu ꝑmo 2°. aut 3°. Alie
ꝺo que in modica quātitate effectū quarti gra
dus faciunt vel in quantitate ſatis faciliter ap
plicabili poſite ſunt in gradu 4°. Tu ꝺo elige
quēadmodū vis. 3°. diffultas quo nam mo
do ponanꝯ in gradu reſpectu alioꝝ corporum
ꝛ de hoc ꝙ parte ſupra dixi cum notaui de me
dicina calida in ꝑmo quia hoc ꝓfiſtit in iudi
cio arbitrario cōiuncto experientie. 4°. diffi
cultas de quo tēperato homine intelligiꝯ vtꝫ
de tēperato de ſecūdo mō equalitatis uel tpa
to largo in quo ponunꝯ pueri ꝛ ſenes. Ad
hoc iudicio meo intelligiꝯ de ſano ſimpliciter
in ꝓpinqua etate illi in qua inuenitur tempe
ramentum ſecundi modi puta a .xxx. vſqꝫ ad
40. annum ꝛ talium corporum tam multa
inueniuntur ꝙ bene potuit fieri experientia.
Hec ſufficiant hic breuiter. Ad argumenta
ante oppoſita. Ad ꝑmū negaꝯ aſſumptum ꝙ
omnis medicina calida in ꝑmo omnē homi
nem calefaceret per ſe ut ſupra viſum eſt. Et
negatur ꝙ omnis talis per reiterationē poſſit
per ſe effectū quarti gradus facere. Ad ſe
cundū patet ex dictis. Ad tertiū dicitur ꝙ
Auiceñ. hic cum dixit hominē voluit intelligi
tpatuꝫ: nec viſum fuit neceſſariū hoc exꝑimē
Sed Haꝯ. expreſſit ꝛ Aueroys modo dicto.
Ad argumēta ꝺo ꝓo poſitōe pluſqꝫ cōmenta
toꝛis patet ſolutio ex dictis.

Dicemus autem.

In iſta ſecūda parte principali Auiceñ. po
nit vnā aliā generalē diuiſionē eoꝝ que corpo
ri applicantur a medico ſumptam ab eo quod
eſt agere uel pati. Et diuiditur in duas partes
ꝙ ꝑmo ponit hāc diuiſionē declarādo mēbra
diuiſionis. 2°. remouet q̄dam dubia. circa hec
dicta: ibi 2°. cum aūt dicimus. Prima in duas
ꝑmo ponit diuiſionē. 2°. mēbra diuiſionis de
clarat ibi. 2°. Quod ꝺo mutaꝯ. Dicit ꝑmo
omne qꝺ aduenit corpori loquendo de illis in
ter que currit agere ꝛ parati aut mutaꝯ a cor
pore ꝛ mutat ipſum aut nō mutaꝯ a corpore ꝛ
mutat ipſum. Ubi nō. dictuꝫ eſſe inter que
currit agere vꝫ pati ad differentiā celeſtiū que
corpus imutantia tñ nō ſunt de genere paſſibi
lium ab eo uel ad differentiā formaꝝ. Nō.
2°. ꝙ cum hic dicitur de iſtis ꝙ non mutatur a
corpore vel ꝙ nō mutatur nō mutant nō eſt in
telligendū ꝙ nullo mō mutent uel mutenꝯ ut
infra dicetur: ſꝫ cum certis modis explicādis i
fra. Nā oīa de quib⁹ loquiꝯ quodāmodo mu
tāt ꝛ mutātur. Et ideo dixit inter que currat
agere ꝛ pati ꝛc. Sequitur.

Quod vero mutatur.

Declarat hec mēbra ꝛ diuidiꝯ in tres par
tes ſm tria mēbra 2°. ibi. Quod ꝺo. 3°. ibi illud
ꝺo. Dicit ꝑmo ꝙ illud qꝺ mutatur a corpo
re ꝛ non mutat corpus mutatiōe de qua ſit cu
randum aut cōuertitur in ſimilitudinē corpis
quia vere ſit pars mēbri aut nō. Et ſi cōuer
titur in ſimilitudinē corpis tūc eſt nutrimentū
abſolute. Si ꝺo nō cōuertiꝯ eſt medicina tpa
ta. Ubi nō. ꝙ aliquid nō mutare corp⁹ mu
tatione de qua ſit curandū eſt ipſum nō muta
re ita ꝙ ipſum a nāli diſpoſitione remoueat: ta
les enim mutatiōes medic⁹ nō curat remoue
re ꝛ tam cib⁹ q̄ꝫ tpata medicina mutāt aliquo
modo corpus ſed ipſum nō remouēt a natura
li diſpoſitione. Hoc ꝯ mō intelligaꝯ de iſtis ꝙ
nō mutant corpus ſi cibi dicaꝯ Nō. 2°. ꝙ ci
bus ꝺupliciter dicitꝯ nutrimentuꝫ abſolute qñ
nō participat natura medicine neqꝫ natura ve
neni quia neqꝫ ꝓprietate neqꝫ qualitate ē cor
poris extra ſuam naturaꝫ alteratiuus. Id er
go qꝺ in ſubſtantiā corporis ꝓuertiꝯ ꝛ nō mu
tat corpus mō dictū eſt nutrimentuꝫ abſolute
vel cibus abſolute qui alꝫ dicitꝯ cibus tpatus
vt carnes laudate. ſ. bedi lactentis vituli pul
lorum ꝛ panis Haꝯ. Nō. 3°. ꝙ medicinam
tpataꝫ poſſumus duob⁹ modis intelligē. Uno
mō ꝙ nullo mō mutet corpus verſus calidum
aut verſus frigidū vel alias qualitates. 2°. mō
ꝛ ſi aliquo iſtoꝝ modoꝝ mutet nō tñ trahit in
ꝺoſi debita ſūpta i ꝑma approximatōe corp⁹ a
ꝑpo tpamēto. Et hoc pōt intelligi ex bis que
elicitunꝯ ſupra ca°. de cōplexionibuſ ſen prima.

Hic tamē ꝺubitaꝯ vtrū ꝺetur aliqua medi
cina tpata. Et videꝯ ꝙ nō. Primo quia nul
la medicina eſt ſimiꝯ cōplexioni cuiuſlibet hu
mani mēbri: ſed nulla niſi talis eſſet tēperata
ergo ꝛc. Patet aſſumptū quia mēbra ſunt cō
trariaꝝ cōplexionū. 2°. ꝙ oīs medicina pati
tur corruptionē a caloꝛe noſtri corporis ut ſu
pra ca°. de cōplexionib⁹: ꝛ hic ꝯ oīs talis ē cor
pori cōtraria: ut ꝑmo de generatione ſed oē
cōtrariū nō eſt cōſeruatiuuꝫ ꝯ ꝛc. 3°. ꝑ hoc
ꝙ oīs talis medicina ſentireꝯ corpori applica
ta ꝛ per ꝓñs alteraret. In oppoſitū ē Aui.
hic et ſuperius. In qōne ſūt ꝺuo modi reſpō
dendi. Unus Jacobi qui ſupponit ꝑmo ꝙ
a ſpū cordis ꝛ ſanguīe ſuper totū fluēte cuiuſ
libet mēbri cōplexio ſeruaꝯ Supponit 2°. ꝙ
quicqꝫ cōſeruat hunc ſpiritū cōſeruat oīa mē
bra corporis. Nam conſeruās ꝑius cōſeruat
cōſequenter poſterius 3°. ſupponit ꝙ in qua

UVA. BHSC. IyR_045_1

cũq; latitudine graduũ abinuicẽ distantiũ nõ repugnat inueniri mediũ. Tunc est pria cõ clusio dabilis est medicina tẽperata tal' in actu Patet de boie tpato et quia inuenit caliduz actu ⁊ frigidũ:actu respectu hois tẽperati: er go inuenit equale quod est mediũ ⁊ tale est tẽ peratũ. 2ª cõclusio dabilis est medicina tẽ perata talis in potẽtia:quia dabilis est medici na que ad actũ reducta nõ calefaceret nec in frigidaret tẽperatũ.patet sili ratiõe. 3ª con clusio lz ita sit nulla: tñ medicina tẽperata est imediata cõseruatiua cõplexionis toti⁹ bũani corporis. Probat q nulla talis habet silitu dinẽ cũ oibus mẽbris diuersoz cõplexionuz.

Ex quo sequit q ois medicina tpata ẽ me diate conseruãs cuiuslibet mẽbri nostri corpis cõplexionẽ. Modus autẽ est quia conseruat spũz:⁊ iste oia mẽbra vt dixit vna suppositio. Et si bene ꝓsideras in istis cõclusionib⁹ loqui tur de medicina tpata punctualiter cõseruãte Multa alia addit que titulo nõ sunt necessa ria. Cõtra conclusionẽ tertiã arguit sic ali quod corpus calidũ actu est cõplexionis oiuz mẽbroz imediate conseruatiuũ: g a pari medi cina aliqua tenet ꝓña:quia si tale corpus pro pter aliquã ꝓprietatẽ currentẽ inter ipsũ ⁊ mẽ bra est oiuz mẽbroz conseruatiuũ nõ obstante dissilitudine magna qualis est inter spm̃ ⁊ ossa nõ videt quare repugnet silez ꝓprietatẽ i me dicina inueniri. Ex hoc patet nõ oez cõserua tionẽ fieri ꝓpter actualẽ silitudinẽ cõseruanti ⁊ cõseruati quod ipse supponit in ꝓbatione 3ª cõclusionis. 2ª illa suppositio 3ª nõ videtur vera ad sensuz suũ. Nã datovno diffozmi cui⁹ vna medietas sit calꝺa vtrnũ ⁊ alia vt quatuoz Patet nõ inueniri corpus calidũ vel frigiduz nullo mõ illius alteratiuũ nisi merito defectus forte potẽtie de quo nõ est ad ꝓpositũ:oẽ eniz calidius q̃ ut vnũ partẽ calidã vt vnuz potest calefacere:⁊ oẽ frigidius vtrãq; potest partez infrigidare ⁊ calidũ vt vnũ potest caliduz vt quatuoz remittere inxta eius viã:oẽ ergo cali dũ esset a corporis alteratiuũ calefaciẽdo vel infrigidãdo. Nõ g sequitur datur corpus qõ calefaceret ita q nullo modo infrigidaret ⁊ da tur aliqõ qõ infrigidaret ita q nullo mõ cale faceret: g datur mediũ nullo mõ calefactiuuz a.vel eius infrigidatiuũ:⁊ sic tertia suppositõ ad hunc intellectũ militãs ꝓ cõclusione nõ est vera. Secũdus modus supponit ꝓ ratione Primo q inter oia cõtraria vel dissimilia in qualitatib⁹ actiuis ꝓmis generabilia ⁊ corrup tibilia potest cadere actiovnius in reliquũ ⁊ ecõtra. Omne enĩ agens cõicans in mã cum passo aut repatit aut saltẽ est aptum repati ab aliquo speciei ſm oẽz viã vt primo de generat tione. Suppono 2º solũ inter talia contingere actionẽ corruptiuã:hec etiã sumit eodẽ p mo. Suppono 3º q tam in medicinã tpatez q̃ distẽperatã potest corpus nostrũ agere ita q de rõne medicine est q sit a corpore nostro cum sibi applicatur notabiliter passibilis pas sione corruptiua:hec suppõ sumit ex Aui.b⁹ intelligo q sit passibilis etiã ad actũ reducta vt infra patebit. Nam illud quod nõ patitur a corpore est venenũ. Ex his sequit q nõ ꝓpter hoc dicit aliqua medicina tpata:q; re ducta ad actũ nõ sit tpati calozis corpis alte ratiua aliquo mõ. Nã cum ad actum reducta patiatur sequitur ex suppositiõe q est apta re agẽ:quocũq; eniz corpe calido vel frigido da to illud est aptũ corpus humanũ ſm aliquam partẽ alterare. Sequit 2º q ois medicina quantũcũq; tpata est humani corpis etiã tpa ti alteratiua vt patet. Ex quib⁹ sequitur q medicina ideo dicit tpata quia in dosi debita ad actũ reducta in tpato corpe nõ ẽ per se ei⁹ extra ꝓpriũ tẽperamentũ eductiua. Probat quia solũ altero duozũ modoz dicit medicina tpata:aut quia nõ est alteratiua:aut quia solũ infra latitudinẽ tpamẽti est alteratiua:sed nõ primo mõ g 2º Et hoc est quod Aui.voluit su pra primo huius capl'o de cõplexionib⁹:⁊ q medicina vt sic ẽ humani corpozis alteratiua. Ideo voluit Aueroys 5º colliget q si quis ac sumeret de medicina quantũcũq; tpata tantũ quantũ sumit de cibo faceret euenire rem ex traneã. Et his positis sit ista prima cõclu sio. Aliqua est medicina respectu totalis com plexionis hois tpata. Istã cõclusionẽ nõ po to ꝓbari posse aliqua rõne sed sola experiẽtia Nam alique inueniũtur medicine que in dosi debita approximate siue intus siue extra non sufficiũt alterare aliqõ mẽbruz nec aliq; par tem tpati vt toti inexistit extra latitudinẽ pro prij tpamẽti. Naz sunt ita debilis virtuẽ acti ue ⁊ ita passibiles a corpore q cuicũq; mẽbro applicant siue calido siue frigido plus ab illo alterant ⁊ expellunt vel corrũpunt q̃ sufficia ant ipsuz extra propriũ tẽperamentũ educere

Ex hac cõclusione sequit aliquã medicinã esse tpataz que non est tpamenti corpozis cõ seruatiua. Patet quia aliqua est talis que licz in dosi debita p se nõ trahat corpus a tpamẽ to tamẽ nõ iuuat ad hoc vt tpamentũ perma neat sz potius iuuamẽto habito extra ꝓpriam latitudinẽ alteraret. Sed de hoc magis dice mus in 3º tegni. Ad argumẽta igit. Ad pri mũ negatur ꝓña. Ad secundũ itez negat ꝓña ut patet ex hac 2ª cõclusione. Ad tertiũ negat

UVA. BHSC. IyR_045_1

iterum ꝓña. Nam licet oīs talis sit alicuⁱ būa ni mēbri alteratiua tñ nō in dosi debita extra latitudinē ppij tēperamēti.

Quod vero a corpore.

Declarat mēbrum secundum per subdiuisio nem noia ponēdo. Dicit g̃ ꝙ illud qđ mutatur a corpore ⁊ mutat ipsum aut mutat corpus ⁊ mutaf ab eo: sed tandē corpⁱ mutat ipm ⁊ destruit eius mutationē ⁊ facit ipsū impotēs ad amplius imutandū sensibiliter aut cōtinet ecōtra ꝙ ipsum mutat corpus aut eꝫ: sm tandē ipsum mutat corpus ⁊ destruit ipsū. Et etiam si sit mō p.ſ. ꝙ mutet ⁊ mutef a corpore ita ꝙ destruaf a corpe eⁱ opatio: hoc est duobⁱ modis quia aut illud cōuertif tandē in similitudine corpis ⁊ ē medicinale nutrimētū aut nō cōuertitur in similitudinē corpis: ⁊ est medicina absolute: sed sm mēbrum diuisionis est veneno sa medicina. Vbi nō. ꝙ vnūquodq̃ sub boc 2.mēbro contentū est aptū imutare corpⁱ mutatione de qua medicuf curat qz remouef corpus ab eius nāli dispositiōe: ⁊ iterū oē tale notabiliter a corpore trāsmutaf i forma Nō. 2.ex boc bñ ꝙ medicina talis absolute posit̃ est reducta ad actū mutaf a corpe ita ut eius opatio destruaf: ⁊ per ꝓñs ita debet esse ō medicina tpata ut supra in qōne. Nō. 3.ꝙ sub boc mēbro cōprehendunf tria hic ab Auicē. posita. Nutrimentū medicinale medicina absolute ⁊ medicina venenosa. Nō. 4.ꝙ oīa hec tria dicunf hic mutari a corpore quia corpus trāsmutat ea in virtute sm quā operantur posit̃ sunt reducta ad actū illā virtutē notabiliter remittendo: sz nō ita opaf corpⁱ in veneno absolute ut statim dicef: iō dicif venenū nō mutari a corpe. Medicina aūt venenosa ⁊ si corpus tandē destruat tñ posit̃ est ad actū reducta notabiliter a corpe trāsmutaf.

Illud vero quod.

Declarat mēbrum tertiū dicens ꝙ illud qđ nullo mō mutaf a corpore sed mutat ipsum est venenū absolute. Vbi nō. ꝙ nō est intentio Aui. venenū absolute nullo mō mutari a corpore ut statiz dicef. Sed vult ꝙ cū assumif in dosi qua dicif ppie venenum nō permutaf a corpe nostro ita ꝙ perdat formaz qua dicif ppie venenū: vel ita ut notabiliter in tali opatione impediaf eo in corpe remanēte. Ex quo apparet cum bis que dicta sunt supra ꝙ ad hoc ut aliquid dicaf venenū absolute distinctū cōtra medicinā venenosam due ꝓditiones requiruntur: vnū ꝙ agat a tota substātia nō a qualitate ut supꝫ dicebaf i declarando gradū quarti medicinaz 2.cōditio est ꝙ nō ꝓpatiatur a corpore: sed agat ad sensum datū transmutādo corpus trāsmutatione mortifera. Sed tūc cadūt tres difficultates: ꝓma ponaf ꝙ sit vnū verbi gratia. Napellus qđ a ꝓprietate corrūpat hominez: sed tñ patiaf a corpe bois ita ꝙ eius forma per quā agit corrūpatur vel notabiliter debilitetur ut videf esse possibile ex bis que 7.ⁱ quarti dicunf: uel si napellus nō sit huiusmodi: tamē possibile est aliqđ tale aliud eē huiusmodi: quero vtrū hoc sit venenū absolute uel nō. Non pōt dici ꝙ sit venenū qz mutaf a corpe ⁊ mutat ipsum: g̃ nō est medicina venenosa non venenū absolute. Nec potest dici ꝙ sit medicina venenosa quia nō agit a qualitate: sed ē a tota substātia mortificās ut ponit cā sus: tale aūt est venenū absolute ut ponif supꝫ in expositione medicinaz quarti gradus. Hic puta dicendū ꝙ tale datū esset venenū cū operetur interficiēdo a tota substātia. Sed tūc dī ꝙ ipsum nō patiaf a corpore ad sensum Aui. Nam nō dicif mutari a corpe ad hūc sensum uel quia calefaciat vel resoluaf vel expellatur a calori nostri corporis: tunc enim plurima venenorum a ꝓprietate operātiū dicerenf a corpore pati ut potest videri 7.ⁱ quarti ca.ⁱ 2.ⁱ de signis cōplexionū: dicere ergo medicinā mutari a corpore uel aliud hoc sensu ē dicere ꝙ virtus ꝑ quam agit remittaf manētā subiecto: et hoc nō accidit in veneno quia agit ꝑ ꝓprietatem occultā que nō remittif: ⁊ hoc est qđ statī dicef ab Aui. sed volumⁱ dicere ꝙ nō mutaf in sua forma nāli. ſ. ꝑ quā agit venenoso subiecto. ſ. remanēte: sz si debilitaf hoc est ꝑ resolutionē accñtez partibⁱ. Nō. tñ in istis diuisionibus Aui. nō oīa cōprehēdi. Nam bezoar aliqñ nō trāsmutaf a corpore ⁊ nō est venenū quia nō imutat corpⁱ ad sensuz datū. Est g̃ bezoar qđ nec mutat mutatiōe ꝑternaturali: nec mutaf de qⁱ mēbro Auicē. hic nō loquif. 2.ª difficultas supposito ꝙ aliqua sit medicⁱ quarti gradus caliditatis cuⁱ tñ virtⁱ qua mediāte calefacit nō possit trāsmutari a calore nostro ea exhibita in dosi qua est quarti gradus vtrū ista sit medicina venenosa uel venenū. Et videf ꝑ. ꝙ sit medicina venenosa qz esse opatiuū a qualitate quarto gradu est ꝓprietas medicine venenose ut dī supra: ꝓpterea venenuz est illud quod est mortificās a tota sui substantia: sed ista medicina non mortificat a tota sui substātia sz a qualitate: g̃ ista nō est venenum. Sed ꝙ sit venenū arguif oē qđ imutat corpⁱ ⁊ nō mutaf a corpe in sua forma nāli est venenū: sz talis medicina de qua hic loquimur mutat corpⁱ ⁊ nō mutaf a corpe: g̃ ipsa est venenū maioz est Aui. hic ⁊ minoz pz ex casu. Ad

UVA. BHSC. IyR_045_1

hoc ꝑmo respondit ꝙñr ad ea que dicta sunt i precedēti dubio ꝙ quēadmodū ꝓprietates venenose nō sunt remiscibiles a nr̄o calore stāte subiecto eiusdē speciei vt p experientiā visum est Aui. esse concedendū: ita oēs virtutes medicinaꝝ taliū in potētia per quas operantur a qualitate possunt remitti a nostro calore ⁊ si i dosi sufficiēti tales medicine exhibeant ⁊ rēaneat ꝓpria forma: ideo casus lz de imaginatione nō implicet cōtradictionē tñ repugnat veritati ⁊ nō est admittēdus cū bis que dixit Aui. sicut si quis poneret hoiez esse ⁊ nō habere caliditatē. 2°. pōt respōderi tam in isto q̄ in p̄cedēti dubio ꝙ nō fuit Aui. intētio in partib⁹ lectis ꝙ mēbra distinctionis posite oīno cōuertibiliter dicerent de illis p que notificant: verbi gr̄a cum dicit primo ꝙ illud qd̄ patit a corpore ⁊ nō mutat corpus mutatione de qua fit curandū ⁊ cōuertit in substantiā corpis ē nutrimentū absolute nō dixit ad hoc significādū ꝙ illi duo termini conuerterent lz fortassis sit ita conuertant. Nam aliqñ aliqd̄ venenū i tā parua quātitate exhibet ꝙ non mutat corpus mutatione de qua fit curāduz ⁊ cōuertit i substantiā corporis: ⁊ tamē nō est nutrimentū absolute. Sil̄r cōcedit ꝙ aliquid mutat a corpe ⁊ nō mutat corpus mutatiōe de qua fit curandum ⁊ nō conuertit in substantiā corpis: ⁊ illud nō est medicina tpata: fortassis enim ē medicina disiēperata vel venenū ⁊ in tam parua dosi exhibet ꝙ nō mutat corpus mō dicto: lz nō cōuertat in corporis substantiā. Et pariformiter dicendū est de ꝑmo ꝙ mutat corp⁹ et mutat a corpe: ⁊ tandē corpus mutat ipsuz et corrūpit operationē eius ꝙ est medicina absolute. Nam hoc etiā nō est ꝙuertibile qz gratia exēpli lz ād solūmodo a ꝓprietate esset exicatiuū vel ꝓuocatiuū epi'ie sicut epar capre uel apium: ⁊ cum hoc nō possit trāsmutari in corporis substantiā: sed tñ tandē vinceret a virtute ⁊ corrūperet eius virtus: tunc nō esset i medicina absolute quia nō agit a qualitate: ⁊ tñ mutat corpus ⁊ mutaret ab eo ⁊ tandē vincereturEt pari modo dico ꝙ iuenit medicina venenosa que mutat corpus ⁊ nō mutat a corpore ad sensū Aui. hic ⁊ venenū ꝙ mutat corpus ⁊ mutat a corpore. Sic g̃ dicit ꝙ nō fuit mens Aui. ꝙ isti termini cōuertant venenum ex vna parte ⁊ id qd̄ mutat corpus ⁊ nō mutatur ab eo ex alia parte: ⁊ sic de alijs superi⁹ dictis. Sed sunt tñ exēpla posita ad verificationem mēbroꝝ diuisionis ꝓpositę quia aliqd̄ est venenū absolute qd̄ mutat corpus ⁊ nō mutatur a corpore ad sensuz dictū ita tñ ꝙ ipsa tandez destruit corporis virtutē ita ꝺ reliquis exēplis ꝓpositis. Ex qua rōne patet ꝙ 3°. difficultas que moueri poterat erat vtrū oē id qd̄ mutat corpus ⁊ mutat a corpe ita ut tandem nō cōuertat in substantiā corpis sed ei⁹ virtutē opatio destruat sit medicina absolute. Bicendū est enim ꝙ nō quia ut patet ex dictis alia qua est talis q̄ operat a ꝓprietate ⁊ nō a qualitate ⁊ per ꝙñs nō est medicina. Et ista videtur mihi rūsio rōnabilioꝝ ⁊ verioꝝ in quolibet istoꝝ triū modoꝝ dubioꝝ lz nō ita plane videatur correspondere mō loquēdi Aui. Et tu ex illis intellige ꝙ correlariū superius illatuz de duob⁹ ꝙditionib⁹ requisitis ad hoc ut aliqd dicat venenū absolute nō habet locū nisi ꝑ primā rūsionē ad hec dubia.

Cum autem.

Hic remouet quasdā dubitatiōes. Et diuiditur in tres. Naz ꝑmo remouet dubitationē circa dictū de veneno. 2°. remouet dubitatiōez circa dictū de cibo. 3°. remouet dubia circa dicta de medicina nutritiua. 2°. ibi: Totū ꝺo illiꝫ 3°. ibi: Et medicina Bicit ꝑmo ꝙ cū dicim⁹ aliquid nō mutari a corpe: puta venenū nolumus dicere ꝙ nō calefiat a caloze inato qui est in corpore. Nam ꝓlima a venenoꝝ nō agūt nisi postq̄ operatus fuerit calor in eis. Sed volumus dicere ꝙ venenū nō mutat i sua forma nāli. i. nō remittit in ꝓprietate sibi nāli p quā est venenū: imo nō cessat ab opatiōe ei⁹ cū dat insufficiēti dosi manēt ib⁹ ei⁹ virtute. s. ꝓprietate ⁊ forma substātiali donec corp⁹ corrūpat ad hūc sensum dr̄ venenū non pati. Et subdit ꝙ alicui⁹ venena nā est cōplexio calida: ⁊ tunc ista cōplexio adiuuat ꝓprietatē veneni ad resoluendū spiritū sicut venenū napelli ⁊ vipeꝝ ⁊ aliqñ nā. i. cōplexio est frigida: ⁊ illa cōplexio iuuat ꝓprietatē cōgelando spiritū ⁊ debilitando sicut venenū scorpionis ⁊ iusgami ⁊ p̄cipue nigri. Ex quib⁹ itelligit talia venena dupliciter agere in corpus ꝓprietate ⁊ cōplexiōe

Hic tñ cadēt dubiū vtrū venenū ꝓprie sumptū possit corp⁹ nutrire: ⁊ ego nō itēdo multū argumēt̄ istaꝫ cū dicat ℣. quarti auēte rufi ca. 2°. ꝙ puella fuit nutrita napello ⁊ saliua ei⁹ interficiebat aialia ⁊ nō appropiquabat ei gallina. Et auēte Bal. ꝙ qdā an⁹ assuefecit se paulatine ad sumendū napellū ⁊ infrene audebat super eo: ⁊ nō ledebat. Cōcedēdū est g̃ aliqd̄ venenū posse nutrire: ut sentit Bal. z. ꝺ simplici distinctiōe 4.ª ca°. 3°. nō tñ quodlibet venenū pōt nutrire ut venēa putrefaciētia sicut arsenicū ⁊ silia. Ista enim quia non habent ꝓportionē ut a calore stomachi conuertant i chilum nec a calore epatis in sanguinē nec hanc

UVA. BHSC. IyR_045_1

preparationē possūt a nostro calore suscipere: ideo etiam quātitas ita parua ut nō ledat non potest tū nutrire: ⁊ hec est Gal. sentētia expres se loco allegato: ⁊ hūc defectū ꝓprietatis que dicit currere inter nutriēs ⁊ nutritū vocat ibi Gal. cōtrarietatē istaꝝ medicinaꝝ ad naturaꝫ humanā ꝑm suū genus Et nō. vlteri⁹ ꝙ modus operandi veneni a ꝓprietate non a qualitate agētis est quia iprimit i cor qualitatē quae existente non sufficit cor facere operationes vite ⁊ spiritū ex sanguie generare vel sīl nō imprimit qualitatē in spiritū uel in aliud mēbrū cuius est venenum: ⁊ hoc potes intelligere si subtiliter consideres signa huius veneni posita 7°. quarti capl'o ℥°. ⁊c̄.

Totum vero.

Nunc remouet dubitationē circa dicta de nutrimēto: dicit enim ꝙ id qđ mutat ⁊ nō mutat est nutrimentū absolute. Sz ℥ nutrimentū calefacit cum ad sanguinē ꝙuertit. Rndet ergo concedēdo ꝙ totū illud quod nutrit mutat corpus nāli mutatione que est calefacere i fra tamē latitudinē ꝓpriꝰ tpamenti. Et hoc ē quia cū conuertit in sanguinē sine dubio in calefaciendo p̄bet augmentū cū sanguis sit calidior corpore. ⁊ hoc mō lactuce ⁊ cucurbite cū in sanguinē conuertunt dicunt calefacere. sed qm̄ nos loquēdo dicim⁹ de medicina ꝙ calefacit intelligimus illud calefacere qđ fit ab aliq° eo in sua specie remanēte: ⁊ nō istud nūc dictū

Vbi nō. ꝙ aliquid dicit calefacere quantitatiue qz addere in quanto in re calida: ⁊ hoc mō oē nutrimētū calefacit cū i sanguinē ꝙuertitur. Alio mō dicit aliqd calefacere qualitatiue quia ipso in sua specie remanēte calefacit: ⁊ hoc mō calefaciūt medicine calide: quō aūt sanguis ex cucurbita uel lactuca genit⁹ calefacit ⁊ infrigidat: vide supra in principio huius capl̄i. Nō. 2°. esse intentionē Aui. ꝙ medicina calida reducit ad actum non quia cōuertit'in cbilū calidiorē: ℥ quia vult eā calefacere ei⁹ specie manēte ⁊c̄.

Et medicina.

Nunc remouet dubitationē circa nutrimētum medicinale. Et diuidit in duas partes: ꝑmo hoc. 2°. ponit quasdā diuisiones de nutrimēto medicinali ut inde alique dubitatōes remoueant: ibi 2°. Medicinarū ꝓpterea. Circa primū posset quis dubitare si medicīa nutriēs mutat in substantiā mēbroꝝ quō mutat corp⁹ eius specie remanēte. Videt enim ꝙ spēs nō remanet cum in mēbroꝝ substantiā trāsmutat

Hic respondet ꝙ medicina nutriēs mutat corpus per sui qualitatē ad sensuꝫ datū supra ⁊ mutatur a corpore per sui qualitatē quādo complet assilatio: sed quedā taliū medicinarū anteq̄ ꝑm substantiā transmutet mutatur i calliditate. i. reducitur ad actū calefaciendi: ut supra dictum fuit: ⁊ tunc calefacit sicut alia ⁊ aliqua est que ꝑmo. ſ. anteq̄ ꝑm substantiā transmutetur mutatur in frigiditatē. i. reducitur ad actū infrigidandi ut supra dicitur: ⁊ tunc infrigidat eius manēte specie ut lactuce: sed talis frigida medicina cū in sanguinē conuertit pluri mū operatiōis eius est calefacere: ꝓpterea ꝙ i sanguine efficit augmentū quō enī nō calefaceret cum tam sit facta calida respectu humani corporis ⁊ exspoliauerit se. i. fuerit expoliata sua frigiditate nō totaliter. Dicit vlteri⁹ ꝙ vnicuiq̄ medicinaꝝ taliū: etiā positq̄ sunt cō uerse in sanguinē assotiat aliquid de qualitate inata. i. quā habebāt medicie ex quib⁹ sanguis est genitus qm̄ in sanguine qui generat ex lactucis aliqua remanet infrigidatio ⁊ in sanguie qui generatur ex alleis aliqua remanet calefactio: sed hoc est vsq̄ ad tēpus quia tandē assimulantur etiā ꝑm qualitatē mēbris ꝑm primā cōclusionē existentib⁹ nisi multa fit reiteratio. Et tu prius habuisti quō sanguis ex lactucis genitus infrigidat spūs ⁊ cor ⁊ plusq̄ deberet sanguis tpar⁹ ⁊ alia mēbra ut supra dixi. Ex his ℊ habes ꝙ iste medicine trāsmutāt corpus earum manēte specie. Et etiam quō positq̄ fūt in sanguinem conuerse.

Medicinarum.

Nunc ponit diuisiones. Et diuiditur in duas ꝑm duas diuisiones sed dicto totum simul.

Dicit ℊ ꝙ mediainaꝝ nutrientiū alia ē magis vicina nutrimēto ⁊ alia est que magis ē ꝓpinqua nature medicinaꝝ absolute sicut etiam in ipsis nutrimentis. Aliq̄ō est valde vicinum conuersioni ad sanguinē sicut vinum ⁊ vitelli ouoꝝ ⁊ aqua carnis. Alia sunt que parūp sūt longinquiora: sicut caro aliqua sunt valde lōginqua sicut nutrientia medicinalia ⁊ sīl'a et cucurbite. Ex hac diuisione tollitur dubitatio vtrū oēs medicine nutritiue sint equefacīt cōuersionis in substantiā mēbroꝝ uel alteratiue equaliter. Et respōdet ꝙ nō qz aliq̄ magis appropinquāt ⁊c̄. Vbi nō. ꝙ medicina cuius pauca quantitas cōuertitur in sanguinē ⁊ cui⁹ qualitas in sanguine remanet fortis pl⁹ ap propinquat nature medicine. Illa ꝺo cui⁹ pauca virtus alteratiua remanet: ⁊ multa pars in sanguinē ⁊ cito conuertitur in ipsum est ꝓpinquior nature nutrimēti. Nō. 2°. ꝙ cibū esse viciniorē substantie sanguis est cibū per leuiorem trāsmutationē uel a debiliori virtute et

UVA. BHSC. IyR_045_1

in tēpore minori: ⁊ ꝺm plures partes eē aptuz conuerti in ſanguinē: boc pōt contingere vel merito compl exiōis: quia ſit calida ⁊ bumida tpmēto vicina: vel merito modi ſubſtantie qz ſit ſubtilis liquida vel merito ꝓprietatis currētis inter cibuz ⁊ corpus. Et ꝓpter bec tria vinū ⁊ q̄ dicta ſūt approꝑinquāt ſanguini. Caro enim ⁊ ſi ſilior ſit carni q̄z vinū uel aqua carnis actuali ſilitudine nō eſt ꝓprinquior mō dicto de quo bic intelligit ⁊c̄.

Amplius dicemus.

Hunc in tertia parte principali ponit diuiſionē nutrimēti: ⁊ eſt ꝙ nutriens ſiue medicina le ſiue nō mutat aliqñ corpus ſua qualitate: aliquando ſui quantitate: quō autem mutet ſui qualitate dictū eſt modicū ſupra ſed ſui quātitate mutat: quoniā aut augmentabit nutriens vltra. ſ. debitaz quantitatē: vel ſi dicat augebit ille. ſ. qui nutritur augmentabit quantitatē nutrimento modo dicto: ⁊ tunc ꝓueniet ex eo ad ptiſim. ſ. vniuerſalē corpis exiccationē Vbi cit 2°quo ad banc partē ꝙ augmentū in quātitate ex nutriente ſemp infrigidat niſi ꝓueniat ex eo putredo ⁊ calefactio: quia ſicut putredo nō accidit niſi ꝓpter calorē extraneū: ita ex ea prouenit calor extraneus Vbi conſidera ꝙ prius fuit dictū ꝙ medicina nutriēs mutat corpus per ſui qualitatē: fuit etiā dictū ꝙ cib⁹ nō mutat corpus. Poſſet ꝑ quis dubitare vtrum medicina nutriēs alio modo mutet corpus q̄z prius dicatur. Et vtrū cibus abſolute quoquo modo ſit cauſa mutatiōis corporis. Et iſtorum dubioꝝ habeꝝ ſolutio per banc diſtinctionem ut vides. ⁊ ideo vtor iſta cōtinuatione textus. Nō. 2°ꝙ mutatio quā facit cibus ſui diminuta quantitate eſt ꝓuatiue ⁊ per accñs Nam cibus parue quātitatis ſumptus non ē per ſe vel poſitiue cauſa ptiſis uel macrefactionis: ſed calidū diſſoluens cum non habet debitā recōpenſam. Nō. 3°augmentū i quantitate cibi ſemp eſſe infrigidans dupliciter ſolet ſaluari. Vnus modus eſt ꝙ augmentuz in quātitate cibi in cōparatione ad virtutē ſemp eſt infrigidās: ⁊ boc dicūt eſſe veruz quia boc augmentū ſemp eſt cum multitudine ſupfluitatis. Sed iudicio meo boc non eſt verū. Nam ſtat plus augeri ſanguinem q̄z ſuperfluitates. Preterea ſtat ſupfluitates eſſe calidas vt nos videmus colericaſ ſuperfluitates multiplicari in eſtate ⁊ tūc calefaceret. Secūdus mod⁹ eſt quia cibus multus infrigidat oppilando et calorē ſuffocando eſto ꝙ ex ipſo ſolus ſanguiſ generet. Modus aūt eſt quia tanta occurrit cordi multitudo ſanguinis ꝙ oportet multam partem ſpirituū a corde expelli. Et quia maior eſt in reſiſtentia in muto ſanguine q̄z in mediocri: ideo ⁊ ꝓpter reſiſtentiā ⁊ paucos ꝓcentes ſpūs non poteſt tantus generari quantus generaꝝ ex tpato cibo: ⁊ ideo reſoluū̄ poſequitur ad boc remanētia aquoſe ⁊ flegmatice bumiditatis ⁊ ſuperfluitatis tertie digeſtionis que reſoluerenꝝ niſi eſſet multe ſanguinee bumiditatis preſentia. Augmentū ꝑ nutrientē etiā in ſanguinē cōuerſi eſt infrigidans. Sed cōtra quia in ſinocba ſine putredine cā multe caliditatis ⁊ inflegmationis eſt multitudo ſanguinis ſine putrefactiōe: ꝑ non ſemp augmentum nutrimēti boc modo eſt infrigidās Puto ꝑ ſupponendū ꝺ illo nutriēte ꝙ ſolū p quātitatem eſt corporis imutatiuū quia ꝺ cibo abſolute. Puto 2°intelligendū eſſe de cibo exteriori ⁊ nō de ſanguine vel ſecūdis bumiditatibus: ⁊ tūc tale augmentū nutrimēti in cōparatione ad virtutez ſemp eſt cā indigeſtionis. Indigeſtio aūt ē cā frigiditaū ⁊ multi flegmatis. Alijs ꝑ cauſis deducū multiplicare nutriens abſolute ſumēdo. ſ. pl⁹ de cibo q̄z vir⁹ ſufficit digerere ſemp eſt cā multiplicatōis flegmatis ⁊ nō colore cū colera p ſuperfluā decoctionem generet: vt prima hui⁹ capl̄o de būoꝝ⁹: ⁊ iſto modo infrigidat niſi inde putrefactio ſequaꝝ. Etiaz ſi mult⁹ ſanguis generet ex nutrimento autē medicinali poſſet ſiue q̄ntitas nutrimū calefaciens ſicut ex alleis. Circa vltimū dictū vbi dicit ꝙ putredo nō accidit niſi ꝓpter calorem extraneū: ⁊ ita ex putrefactione accidit calor extraneus. Nota ꝙ putrefactio eſt corruptio ꝓpe caliditatis ab aliena caliditate. Et per alienā caliditatē itelligim⁹ omnez caliditatē agentis non intendendo determinatam ſormā mixti: cū ꝑ caliditaſ aliena agit corrūpendo complexionē innatā mixti: iſta actio vocatur putrefactio ⁊ diſpoſitio illa putredo. Non ergo accidit putredo imediate niſi ex caliditate extranea ab ipſa etiam prouenit calor extraneus. Nam omne mixtum iſto modo alteratum eſt alteratiuū ſibi ꝓpinqui extranee caliditate: quia iam illam recepit vapores etiā ab illo mixto eleuati calefactiui ſunt eius q̄ tangunt ⁊c̄.

Dicemus etiam.

Ponit bic quaſdā ſpeciales diuiſiones nutrimēti: ⁊ intendit de tota parte. Primo ꝙ nutriens aliud eſt ſubtile aliud groſſum aliud tēperatū ⁊ ſubtile dicit ex quo ſanguis ſubtilis aptus eſt generari ⁊ ꝓportionabiliter groſſuz ⁊ tēperatū. Dicit 2°ꝙ ſub quolibet iſtorum

UVA. BHSC. IyR_045_1

mẽbrozuz cadit diuisio q aliud est multi nutrimenti: aliud pauci: aliud tẽperati in quantitate supplendũ. Exemplũ subtilis nutrimẽti est vinũ aqua carnis vitelli ouozũ tremẽtes. Ista dicũt omnia multi nutrimẽti qz ſm plimã partem conuertunt in ſanguinẽ conuertunt. Exempluz grossi nutrimẽti z pauci sũt in elongia z caro sallita z case qz ista scõm paucã partẽ conuertunt in ſanguinẽ vel in nutrimentũ. Exemplũ aũt subtilis pauci nutrimẽti est iulep olera tẽperata in sui substãtia z qualitate z poma granata z malagranata z sika. Exẽplũ aũt spissi multi nutrimẽti sũt oua elixa z caro vaccina. Dicit z° q in quolibet istozũ membrozũ cadit alia diuisio: qz aut est boni cbimi aut mali z exemplũ multi subtilis nutrimẽti boni cbimi sunt vinũ z aqua carnis z vitelli ouozũ sozbiliũ. Exemplũ aũt subtilis modici nutrimenti boni cbimi sũt lactuce matiana z malagranata. Et per matiana intelliguntur poma dultia siluestria. Exemplũ aũt subtilis pauci nutrimenti malicbini sũt pulmo z caro anagaid. i. nouiter natoz. Exemplũ aũt spissi multi nutrimenti sunt oua elixa z indurata: non tñ vt būditatem totã perdiderint z caro agni ãnualis. Exemplũ spissi multi nutrimẽti mali cbimi sũt caro vaccini z caro ãnatũ z caro egna. Exemplũ vo spissi pauci nutrimenti mali cbimi est caro mulũ sallita. Addita vltimo q tu inuenies tẽperamentũ inter ea q̃ inueniunt posita in hac sũma exemploz. Vbi nota pmo q aliud est esse aliqd multi nutrimẽti: z aliud est nutriẽ esse multe q̃titatis. Nam cibꝰ qui ſm plimas partes est aptꝰ in ſanguinẽ cõuerti est multi nutrimẽti: sicut verbi gra: vnꝰ oui vitellꝰ. Cibꝰ aũt tante q̃ntitatis vt nõ bene digeri possit dicit nutrimentũ multũ ad expositũ sensũ sicut mꝛta q̃titas pulmonis diceret cibꝰ multꝰ modici nutrimẽti. Nõ. 2° oua tremẽtia esse multi nutrimẽti z vinũ z aqua carnis propter tres ꝺditiones supꝺictas. Per aquã aũt carnis non brodiũ carniũ nec illud qꝺ ex assaris carnibꝰ exprimit: sed succũ q ex carne distillat cũ in duplici vase sine aqua secũ concucta coquit. Nõ. tertio q per caseũ pauci nutrimenti precipue intelligimꝰ veterem mulũ sallitũ z siccũ. Nõ. 4°: per olera tẽperata grossa z duraꝝ viscosa sicut est lactuca vel borago respectu cauliũ vel cucurbitarũ. Et temperata dicunt in qualitate: qz nõ multũ a tpamẽto recedẽtia sed tamẽ matiana ad temperamentũ declinant z granata dultia nõ multũ pcipue inter calidũ z frigidũ. Nota 5°. q liczouozũ vitelli sũt boni nutrimenti albumen est mali nutrimenti z viscosi vt sumit a Rasi z° almansozis caplo de ouo. Nota 6°. q caro vaccina cũ ponit multi nutrimẽti credo intelligi de non vltimate sene sz incipiente senescere. Illa enĩ est mala cbimi z nõ vitulus vt potest colligi tertio buiꝰ capli de eo quod comeditur z bibit. Nõ. 7°. q nutrimentũ lactuce ponit bonũ qz nõ obstante q sit frigidũ etꝰ tamẽ frigiditas facile corrigit a virtute. Nõ. 8°. q carnes nouit natoz sũt mali nutrimẽti qz plimus superfluis habũdat: cetera p se patẽt. Et bec de pũti ca° dicta sufficiant.

Sũma prima 2ª fen ꝑmi canonis Aui. capitulũ primũ de pulsibꝰ sermo generalis.

PAlsus est motus receptaculozũ. Ista est prima sũma doctrine z° fen 2ª primi canonis Aui. In qua positꝫ superius in precedenti parte huiꝰ fen. Auicẽ. determinauit de signis in generali specialiter. Nũc de vna manerio signozũ qua mulũ vtunt medici determinat. s. de pulsu. Et diuidit i partes duas. Nã primo determinat de eo ponendo suam descriptionem z generales conditiones attendendas z obseruandas in eius perceptione generales etiã pulsuum diuersitates. 2° specialiter z sic de alijs diuisionibꝰ z causis determinat. 2° ibi. Dicunt q diuersi. Prima in sex. primo diffinitionem ponit. 2° dat intentionem huius sũme. z° determinat ex quibus partibꝰ pulsus componitur. 4° dat causam quare pulsus tangitur in brachio. 5° docet quasdã cõditiones attendendas in tangendo pulsum. 6° ponit genera vnde sumuntur pulsuum distinctiões. 2° ibi: Consideratio autem. Ibi z°: Dicemus ergo. 4° ibi: Causa vo. 5° ibi. Et oportet. 6° ibi Amplius dicemus. De prima dicit q pulsus est motus receptaculozũ spiritꝰ compositus ex diastole z sistole ad regendum spirituz per aerem attractum. Circa quam partem primo nota scõm quosdam quilibet pulsus est aggregatus ex duobus motibꝰ z duabus quietibus: z ideo nullus pulsus hoc tenendo est motus vnus proprie dictus: sed sumitur motus in descriptione pulsus positus pro aggregato ex motibus z quietibus ad vnum finem ordinatis qualiter peregriationẽ plurũ diez dicimꝰ motũ nõ obstante q in ea sint multe quietes z similiter prelũ. Et hanc sententiã innuit Aui.

Aliter q modo pulsus dz motus

UVA. BHSC. IyR_045_1

infra parū cum dicit: quilibet pulsus est cōpositus ex duob⁹ motib⁹ ⁊ duab⁹ quietib⁹ Alij autem dicūt ꝙ pulsus solum est duo motus. ſ. diastole ⁊ sistole qui tamen non sunt continui: ut infra dicet: sed intermediat ges: ⁊ ideo impropꝛie dicetur infra ꝙ vnusquisq; pulsus est compositus ex duobus motibus ⁊ duab⁹ quietibus quia ex quietib⁹ nō cōponit: ⁊ ſm istos motus in diffinitione positus sumitur pro motu non solum continuo: ſz interciso cui⁹ tamen motus quietes ille non sunt partes: ⁊ hoc notat descriptio hic posita cum specificando quis sit motus pulsus addit ex diastole ⁊ sistole cōpositus ⁊ nō dixit quietib⁹ intermedijs. Et bo sentit Gal. in ꝓncipio cōpendij pulsus cum dixit. Pulsus est dilatatio ⁊ cōstrictio cordis et arteriarū. Quod autē infra dicit intelligit ꝙ ad ponendū pulsum requirūt duo mot⁹ ⁊ due quietes nō tamē requirunt quietes tanq̄ integrantes pulsum. Quācūq; g istarū viarū tenuerimus motus suo modo acceptus. In hac diffinitione sumit ꝓ genere pulsus Nō. 2° ꝙ ſz multa mēbꝛa moueant motu dilatationis ⁊ cōstrictionis: ut patet de meri cuius pars in ꝓncipio attractionis dilatat ⁊ circūplectit attractū cōstringit: tamē solū dilatatio cordis ⁊ arteriaꝝ dicit pulsus. Nam etiā in banelitu fit pectoris ⁊ pulmonis dilatatio ⁊ constrictio: ⁊ tamen illoꝝ motus nō est pulsus. Et ideo hic terminus receptaculoꝝ spiritus ponit ad expmendū pꝛopꝛiū subiectū pulsus. Et intelligit per receptacula spūs tam coꝛ q̄ arterie: ⁊ ſm quosdā nullū aliud mēbꝛū ut Gal. loco supꝛa allegato expꝛimit. Nō. qō dicit ex diastole ⁊ sistole cōpositus ad ponendū differentiā inter pulsum ⁊ alios motus cordis ⁊ arteriarū. Nam solus motus istoꝝ mēbꝛoꝝ qui est cōpositus ex dilatatione que dicit diastole ⁊ cōstrictione que dicitur sistole ē pulsus vnde nec sola diastole est pulsus nec sola sistole per se: nec etiā alij motus boꝝ membꝛoꝝ pꝛeter compositum ex ambabus. Nō. 4° ꝙ dicit ad regēdum spiritū per aerē attractū. ad differentiaꝫ quarundā dilatationū ⁊ cōstrictionū quas cōtingit fieri in coꝛde ⁊ arterijs nō ad regendū spiritū sicut cum in tremoꝛe cordis agitatur in cōstringendo ⁊ dilatando ad expulsionē male materiei vel ad fugā ab illa. Et hic tremor nel saltus cordis non dicit pulsus iuxta hunc modum: quia non est ad hunc finem: ut regat spūs per aerē attractū. Hec igit particula ponitur loco differētie ad expꝛimendū finez pꝛopter quē natura fecit pulsum. Pꝛopter qō nō. ꝙ spirit⁹ per aerez attractū duob⁹ vel trib⁹ modis regit. Unus est quia euentat ⁊ refrigeratur. Secūdus est quia mūdificat. Nam cū in generatione spūs que est quedā digestio superfluāt partes fumose has partes fumosas ⁊ alias si que sint oportet expelli ut spūs permaneat mūdus peruius ⁊ subtilis. 3° ſm Gal. ex parte aeris extracti generat spūs in coꝛde: ut sumit 8° de iuuamētis mēbꝛoꝝ. Et ideo etiam per generationē mēbꝛoꝝ regit spūs. Sz Auerroys 7° colliget huic sentētie non consentire: ideo quidā dicūt attractionē frigidi aeris seruire generationi spūs tpando coꝛ cui⁹ tēperiē sequit gnatio ⁊ fūt ista p aerē frigidum attractū. Nam aer occurrēs spiritib⁹ qui fūt corpa subtilia calida facile p motū iflāmabilia ipsos refrigerat ⁊ tēperat. Et idem cōmixtus malis vaporib⁹ ⁊ fumis cā est quare illi fumi melius exterius expellunt a virtute sicut lixiuiū ⁊ saponis partes cōmixte cum sordib⁹ pannoꝝ sūt causa quare expꝛimēdo sordes facilius exeunt qō est cōmune oi lauatio: verū igit dicit hunc motuz esse ad regendū spiritū per aerē attractū Circa tn hec dicta oriunt alique difficultates. Pꝛima qz ſm Gal. 5° de accidēt. Pulsus est motus ꝓtinu⁹ ⁊ i hoc differt a iectigatione igit non solū est motus aggregatus ex duobus interciſis. Nam in hoc non differt a iectigatione cum etiā in ea sit dilatatio ⁊ cōstrictio. 2° difficultas vtruz pulsus sit ita vtilis ⁊ necessarius sicut banelitus. Quod nō videtur ex Gal. in libello de vtilitate pulsus hoc pbante p longū pcessum cum circa pꝛincipiū dicit. Quādo nēpe banelitu ꝓuati fuerim⁹ motu emur incontinēti. Sepe etenim pulsu priuant multa mēbꝛa corpis: nec tamē nocumentū incurrūt indecēs: ⁊ infra dicit. Et inuenit banelitus in nro iuuamēto ⁊ nō pulsus. Pulsus at ſm qō video vel nō sequit ex eo magna vtilitas in re pꝛisus: vel si ex eo puenit vtilitas modica exiſtit hec Gal. Qō aūt sit ita necessarius patet quia motus dilatationis ⁊ cōstrictionis cordis est ita: vel magis necessari⁹ sicut ē banelitus ⁊ iste est pulsus. 2° quia ille mot⁹ est magis necessari⁹ sine quo min⁹ pōt durare vita: sed sine pulsu pōt min⁹ durare vita qz nō per diē ſz sine banelitu septē mensib⁹ cōtingit viuere ut in materno vtero. 3° qz ille qui est necessarius in oībus babētib⁹ coꝛ ē magis necessarius q̄ q nō est in oīb⁹: ſz pulsus est i oīb⁹ coꝛ babētib⁹: nō aūt banelitus vtputa in non babentib⁹ pulmonē igit ⁊c. 3° difficultas ē ꝙ sequit solū coꝛ ⁊ arterias moueri motu pulsus. Cōtra qz cerebꝛū mouet motu pulsus ut 4° de iuuamēt cap. 6° ⁊ 8° de vtilita. par. ca. 8 iuuamēto istri odoraⁿ cū itertozes et pectoris attrahāt aerē se dilatādo ⁊ expellāt pstri

UVA. BHSC. IyR_045_1

gendo ad regimē spirit⁹ p aerē attractū 4ᵘᵐ difficultas est quia nō videt ꝙ pulsus sit fact⁹ ad regendū spiritū per aerē attractū. Si enīz ita esset vbicūꝫ naturaliter esset maior necessitas regendi spiritus potius deberet esse pulsus ꝙ vbi minor est necessitas: ꝯñs est falsum: igitur rē. Et minor patet quia maior est necessitas regēdi spiritū per aerē in vena arteriali ꝙ in arteria pedis: ꝛ tamē i vena nō ē pulsus igitur nō est potius pulsus vbi est maior necessitas regēdi spiritū. Et maior patet quia in vena arteriali est spirit⁹ amplior ꝛ calidior ꝙ in arteria pedis: ꝛ per ꝯñs maior est ibi necessitas euētandi ꝛ mūdificādi spm̄: ꝛ minor ē clara. 5ᵘᵐ difficultas nō videt sufficiēter exprimi finis ꝓpter quē factus est pulsus quia non solū factus est ad regendū spiritū p aerē attractum. Nam diastole arteriaꝝ est ꝓpter omnes operatiōes que imediate ad ipsam nāliter sequuntur: sed cōstat ꝙ ad illā sequit attractio sanguinis de venis ad arterias: ut vult Gal. i libello de vtilitate pulsus cum dicit: postq̄ in ueninus venas nō pulsatiles euacuari p euacuationē pulsatiliū cōstat nobis sentētia illius q̄ vidit ꝙ ventēt arterie sunt alie ad alias apte illis igit meatib⁹ ac vijs attrabūt arterie a vicinis qū dilatant ꝛ euomūt ad eas qū constringunt. Ex quo patet etiā constrictionē nō solū fieri ꝓpter mūdificationē: ex qb⁹tu potes formare rationē ꝙ nō existēte necessitate attrahēdi aerē stat fieri dilatatōez arteriaꝝ ꝛ sine mūdificationis necessitate fieri ꝯstrictionē. 6ᵘᵐ difficultas est quia tremor cordis ꝟm hanc descriptionē eēt pulsus cōtra Gal. in cōpendio pulsuū rep̄hendentis illos qui pulsum vocant tremorē aut iectigationez: ꝛ arguit ꝯña quia tremor cordis saltē aliquis est motus compositus rē. In diffinitione positis cum aliquis fiat a virtute ꝓpter expellere rem nociuā spiritui mixtam: ut sumit in xᵒ tertij caᵒ de tremore cordis: ꝛ cum tremor ꝛ saltus ꝛ iectigatio cordis sint idē vt in cōpendio pulsuū potest comp̄hendi: est etiā difficultas in se ꝺ tremore. nā Gal. vult ꝙ fiat a virtute expulsiua ꝛ Gal. 5ᵒ de accidēti caᵒ ꝓmo vult ꝙ a solo morbo non concurrēte virtute aiati corpis fiat hoc. 7ᵘᵐ difficultas est vtꝝ signū sumptū a pulsu sit certius ꝙ signū sumptū ab vrina. Et videt ꝙ sic quia signa sumpta a pulsu sunt ab operatōib⁹ sumpta aūt ab vrina sunt ab exeūtib⁹. Ꝺo/do signa sumpta ab operationib⁹ sunt ꝑma et perfeuerātia: nō sic aūt illa que sūt sumpta ab exeūtib⁹: ut sumit caᵒ ꝓmo huius doctrine. Et idem videt sentire Galiebas 7ᵘᵐ sue practice: cum dicit ꝙ pulsus est p̄co verus qui multa refert rē. Jn oppositū arguit quia significatio sumpta a pulsu est magis variabilis ut patet ex Gal. in introductorio pulsuū dicente ꝙ nō est adeo parua cā que pulsū nō diuersificet ꝛ permutet. Ad hec dubia respondet ꝛ primo. Ad primū dicit Gal. loco allegato nōvel le motū esse pulsum continuū vere: sed ꝙ cōtinue. i. in oi nobili parte etatis pulsus ē motus sed nō est sic de iectigatione que nō affligit nisi cū interpolationib⁹ notabilib⁹ ut cōstat intelligenti. Ad secundū dicit ꝙ pulsus aut sumitur ꝑ pulsu cordis aut ꝑ pulsu arteriaꝝ que sentiunt in brachio ꝛ extremitatib⁹. Si ꝓmo modo pulsus est magis vtilis ꝙ̄ banelitus cū banelitus in illum ordinet tanꝙ̄ in finē imediatum p quē fit cordis refrigerū. Sed si ꝺ pulsu arteriaꝝ que tangunt fit sermo cōstat ꝙ banelitus est magis vtilis: ꝛ hoc voluit Gal. loco allegato. Ex quib⁹ patet solutio ad obiecta cum per banelitū matris deseruiat fetui i vtero. ꝛ in nō habentib⁹ pulmonē aliquid sit refrigerās loco banelitus. Ad tertiū dicit cōcedendo illud ꝯñs: ꝛ dicit ꝙ dilatatio ꝛ constrictio ventriculoꝝ cerebri nō est pulsus ꝓprie loquendo ut hic loquimur. Nec cerebrū est receptaculū spiritus vt hic sumit quia hic accipit ꝑ illo in quo plurimū de vitali cōtinet ꝛ ordinato principalit ad vitalis cōseruationē ꝛ generationē. Nec auctes allegate hoc dicūt cū Gal. illū motū loco allegato vocet banelitū cerebri ꝛ nō pulsum. Ad quartū negat ꝯña ꝓma. Et rō est quia pulsus inuenit vbi nō est maior necessitas. Nam ꝛ si arterie pulsent ꝓpter ꝓpriā cōmoditatē tū etiā ꝓpter refrigerū ſpūs cordis attrabūt aerē: ꝛ in corde maior ē semp ſtāte vita necessitas ꝙ̄ in aliquo alio mēbro: ut patet ex Gal. in libello de vtilitate pulsus dicēte. Et si cordi quidē infrigidato in tm ꝙ aial tēdat ad pernitiē inimicitias ꝛ vnūvētriū pfores ꝛ precipue finistrū et ventrē: ꝛ digituz tuū intromiseris in ipso iam senties in eo calorem nimiū excedere qui nō in ceteris mēbris pōt inueniri in sua nāli dispōne pmanētib⁹ qm̄ quātitas vna caloris est cordi sūme modica et reliquis mēbris sūma valde. Ex hoc patet ꝙ nō solū ꝟm varietatē ꝓprie necessitatis variatur pulsus arterie Ad quintū dicit negādo ꝙ nō sufficiēter exprimat finis ꝓpter quē est pulsus. Nā nō oz in diffinitōe oēs tales fines scīario itētos exprimē nec fit pulsus nisi pp eū ſpūs regimē fiat p aerē attractū lz ad būc finē alij qñz ꝯiūgāt Ad sextū ꝺr ꝙ trēor ꝛ si fit ꝓpter regimē ſpūs tū nō p aerē attractū quō āt fiat a virtute cū sola iectigatio fiat a solo morbo ꝺr ꝙgal. sufficiē aliqz iectigatōz a solo mōbo

pulsꝰ ē ꝓbꝰ. haha 7ᵘᵐ ꝑtez.

UVA. BHSC. IyR_045_1

vel a mã morbi fieri. Ad septimũ dixit Bi nus prenotãdo ꝙ in cõparatione ad vlem dis positionẽ corporis multe signorũ diuersitates inueniunt: quedã enim significãt sup salutẽ vl mortẽ quedã super speciẽ morbi: quedã super digestionẽ vel indigestionẽ 2°notat ꝙ signũ esse certius potest esse seẽũdi vel in se uel quo ad medici considerationẽ. Et tunc rñdit ꝙ si/ gnificatio sumpta a pulsu quo ad significandũ speciẽ morbi uel salutẽ vel mortẽ est certior in se vel significatio sumpta ab vrina. Hoc ꝓbat de salute vel morte quia pulsus figt sup opera tionẽ principij vite. Et de specie morbi ꝓbat per Gal. 2°de crisi dicentẽ ꝙ nulla est certior figtio sup tertiana ꝙz pulsus. Si ẽo loquamur in cõparatione ad medici cognitionẽ tũc certi or est figtio sumpta ab vrina qr significationes pulsus sunt occulte ꝛ requirũt i medico excel lentiã tactiue virtutis ꝛ bonitatẽ imaginatiue

Jacobus aũt rñdit absolute ꝙ certior est si gnificatio sumpta a pulsu ꝙz ab vrina in cõpa ratione ad dispositionẽ sup quib⁹tã pulsus ꝙz vrina habet significare. Mã certũ est ꝙ super aliqua dispositione habet vrina figre sup qua nõ significat pulsus: ut verbi gra: scabies vesi ce leuis. Et hãc ꝯclusionẽ ꝓbat ꝓmo aũcte ha liebatis supra allegata. 2°qr cõtrariantib⁹ indi catione sumpta ab vrina ꝛ sumpta a pulsu seq debem⁹ pulsus iudiciũ ut 2°quarti tractatu 2°. de iudicijs. sumptis ab vrina: ꝛ ca°. de iudicijs signor malor Et ideo in carmine dicit vri ne fraudes aperit discretio pulsus: certificatq; fidem. Dicit 2°ꝙ dispositiones ꝛ differẽtie pulsus quib⁹ mediantib⁹ significam⁹ super cor poris dispositionẽ sunt difficiliorꝛ cognitiõis apud nos ꝙz dispositiones vrine. Et in verita/ te dixit ꝙ Bin⁹ dixit nisi ꝙ primã cõclusionez posuit ita vlemvt sit falsa. multe eni sunt dispo sitiones sup quib⁹ figtur ex pulsu ꝛ ex vrina i quib⁹ est certius iudiciũ sumptũ ab vrina. Et multe in quib⁹ est ecõtra quẽadmoduz in apo/ stemate renũ cõuerso in adubelati: in icteritia in ipegnatione. Credendũ est igit ꝙ super ali/ quas dispositiones vrina figt certius ꝙz pulsus ꝛ ecõtra sup alias. Sed tñ figtio generalis qñ mẽbruz est egrũ est fortior ex lesione operatio num. Maz vrina figt egrã vesicã ꝓ quãto figt lesam operationẽ. vñ signũ sumptũ ab vrina si mili loture carnis: dixit Aui. esse ab opationi bus supra ca°. ꝓmo huius doctrine.

Consideratio.

Hic dat intentionẽ sũme huius dicens ꝙ cõ sideratio que attẽditur in pulsu est duplex vna est vlis: alia particularis q̃ attendit scom vnã qñãq; egritudinẽ. Dicit 2°ꝙ cõsideratio ꝛ pulsu in isto loco erit vlis: sed particularis re seruabitur postea cũ erit loquendũ in partic lari de egritudinib⁹ vt i 3°ꝛ 4°canoñ. Et nõ. ꝙ nõ obstante ꝙ quidã per considerationẽ ꝺ pul particularẽ intelligãt oẽz cõsiderationẽ ꝺ pul su contractã ad determinatã corpis dispositio nem fm speciẽ: tñ in veritate hoc mõ nõ intel ligit Aui. cũ in hac sũma determinat de pulsu cõplexionũ ꝛ tẽpor ꝛ pregnantiũ que sunt dis positiones fm speciẽ determinate: sz intelligẽ debemus cõsiderationes vles illas que sunt cõ munes sanis aut egris: aut egris nõ cõtractis ad aliquã speciẽ determinatã. Particulares autẽ que limitant ad aliquã speciem morbi ut hic Aui. dicit: Consideratio autẽ pulsus sano rum dicit cõmunis: quia illã oportet habere i mẽte tã ꝓ cognitione sanor ꝙz egrorum.

Diccmus igitur.

Aui. hic docet ex quib⁹ partib⁹ pulsus cõpo nitur. Et diuidit in duas partes. ꝓmo facit h° 2°docet quõ sistoles sentiat. 2°ibi: Depressio/ nis. Primo intẽdit istã cõclusionẽ: omnis pulsus est cõpositus ex duob⁹ motib⁹ ꝛ duabꝰ quietib⁹. Probat sic. Ex illis partib⁹ est pul sus cõpositus quas oportet necessario interue nire anteq̃z alius pulsus succedat: sed iste sunt duo motus ꝛ due quietes igit ꝛc. Maior ꝓz fm cõmunẽ modũ loquẽdi medicor qui par tes totius vocãt illas que requirunt ꝓ esse to tius. Et minor probat quia pulsus ois est cõ positus ex diastole ꝛ sistole qui sunt duo mot cõtrarij: sed inter quoscq; motus cõtrarios ne cessario cadit vna qes media: ꝙ in oi pulsu an teq̃z alius interueniat oportet esse duos motꝰ dictos ꝛ duas quietes. Minor autez ꝙ inter quoscũq; motus cõtrarios cadit quies media probat ꝓ hoc qꝺ impossibile est ꝙ vnus motꝰ alteri continuet posteq̃z vni eorũ accidit termi nus ꝛ extremitas in effectu: ꝛ hoc ẽ magis cõ siderandũ in scia nãli: ꝛ sic tandẽ sequit ꝙ in oi pulsu añq̃z alꝰ iteruenias sint necessarij duo motꝰ ꝛ due qetes. Circa istã ptẽ ꝯsiderãdũ ut dixi supꝑ i diffinitõe ꝙ phi dicũt pulsũ eẽ ag gregatũ ex motib⁹ ꝛ qetib⁹: ꝛ hoc intendit ex Aui. ḃ. Quõ aũt diffinitio superi⁹ posita apꝺ eos intelligat dictũ est supra. Alij ẽo dicũt pulsum eẽ solũ duos motus. s. dilatatõis ꝛ cõ strictionis: ꝛ apud illos due qetes nõ sũt ptes vere integrantes pulsuz ꝛ de eius essentia: sed solum duo motus. Et apud hos dicim⁹ pulsũ ex quietib⁹ compositũ quia quietẽ sunt necesse ad esse pulsuũ sibiinuicẽ succedẽtiũ: ꝛ hoc lar go modo dicim⁹ sanguinẽ ꝛ flegma esse partes

UVA. BHSC. IyR_045_1

corporis humani: lz sint inaiati ꝛ mixta viam cōmunez pili hoc mō sunt partes capitis ut p ma tertij: sūt tū aliq primū moduz sequentes assignātes hanc rationē quare aggregatuz ex motibus ꝛ quietib⁹ est pulsus ꝛ nō solū motus quia pulsus est totalis operatio cozdis ꝛ arte riarū facta ad spiritū debite euentandū ꝛ mū dificandū que nō est nisi aggregata ex talibus duob⁹ motib⁹ ꝛ duab⁹ quietib⁹ quaꝝ vltima est quies sequēs sistolē ꝛ precedēs diastolē sequē tes pulsus. Ego aūt apud istos nōvideo q in quiete sequente sistolē fiat mūdificatio cum tunc nō expellant fumi vel aer nec euentatio: cum pro tunc ita caleſiāt spūs vt in eius cōple mento insurgat necessitas euentā: ꝓterea nec semp in pulsu debite euentat nec mūdificabit spiritus. Nō. 2°. q in pulsu sunt duo motus cōtrarij quia reflexi super eadem linea ut mo tus eleuationis ꝛ motus depressionis parietū arterie. Nō. 3°. q motuū cōtrariorꝝ quidaz sunt super eadez linea recta sine reflexione ut si lapis per lineam rectam moueret sine refle xione vsq; ad centrū ꝛ vltra centrū de directo transiret. Quidā autē sup eadem linea circu lari: vt si lapis super semicirculi circūferentiā moueret quādo ad longā distantiā proijcitur cuius semicirculi vtraq; extremitas ad terrā terminaret in plano: ꝛ medius pūctus esset al tissimus. Quandoq; autē sunt isti motus con trarij per reflexionē super eadē linea. Similr in vtroq; casu. Quidā sunt a volūtario mouē te quidam a non cognoscente. Et iterū quidā fiunt non cōcurrente impedimēto extrinseco quidā autez aliquo impedimēto extrinseco cō currente. Exemplū primi in ista vltima distin ctione: vt cū lapis sursum proijcit ꝛ permittit redire sine impedimento. Exemplū secūdi ut cum fabe sursum piecte superincidit lapis ma gnus descendens. 4°. distinctio duplicit con tingit aliquid moueri duob⁹ motibus contra rijs. Uno mō q vtroq; illoꝝ moueat per se. Alio mō q vtroq; moueat vel altero p aliud. Exemplū primi est claꝝ. Exemplū secūdi: ut cū bō i naui exēs motu nauis mouet de oriēte in occidens ꝛ eꝫ p pri°. motu. His distincti onibus habitis tres inuenio modos glosandi ꝛ intelligēdi illā ppositionē hic positā. s. necess se est q inter quoslibet motus ctrarios cadat quies media. Unus est Aarsilij qui ponit cum burleo in 8°. phisicoꝝ q inter quoslibet ta les cōtrarios mot⁹ cadit quies media que nō est moueri ꝛ est saltē instantanea. Nam pro in stanti quo incipit moueri motu cōtrario mo tui, primo. aut mouet ambob⁹ aut nullo: qz nul lo mō dicendū est q ambobus vt Aristo. vult 8°. phicoꝝ: ideo restat q nullo: sz istud nō opoz tet durare per tēpus: vt ibi arguit Burle⁹. et probatur in multis casib⁹ de faba ascendente ꝛ lapide descendēte super eā. Et de violentia noua volūtarie agētis. Et de musca ascendē te super lanceā incipientē cadere Secūdus modus ē Bini⁹ virtualiter hūc modū limitan tis. Et est q hoc nō est verū vlr: sed est bñ ve rum de motibus cōtrarijs quib⁹ aliquid moue tur per se ꝛ nō per motū alteri⁹. Nam nō est inconueniēs q idem moueat motib⁹ cōtrarijs Uno mō p se: alio mō p motū alterius ut cō stat in celis qui motu ꝓprio mouent cōtra mo tū primi mobilis quo tū motu ꝑmi mobil⁹ mo uentur per accidens cōtinue. Tertius mo dus est Jacobi a forliuio qui videt intelligere Aui. hic loqui de quiete tpali ꝛ certe de quie te tpali loquit Aristo. 8°. phisicoꝝ. Ubi vult q inter quoscūq; motus reflexos cadit quies me dia ꝛ cōmentatoꝛ cōmento 81°. Sed tunc dicit hic doctoꝛ debere intelligi de motib⁹ ctrarijs reflexis nō volūtarijs deductis iunamētis et ipedimētis extrinsecis. Rationē aūt assignat ex naturali phia: quia si graue mouet sursum violenter: tūc si debet deorsuz descēdere dedu cto ipedimēto oportet hanc virtutē minorari itantū q grauitas illā virtutē excedat: ꝛ ideo aliqñ grauitas illius ꝛ virtus erūt equales p illo igitur instāti mobile nō mouet sursuz nec deorsum cū ibi nō sit sufficiēs ꝓportio grauita tis ad illā virtutē nec ecōtra: ꝛ post etiā p tem pus quiescet quia cum illa virtute sursū trahē te resistit mediū. Et ideo tēpus erit anteq; su per grauitas illa mediū ꝛ virtutem simul: ꝛ iō per tēpus quiescet. Si aūt ipedimentū extrin secū supueniret non oportet q p tēpus quescat vt cū fabe ascēdenti occurrit lapis molaris ca dens. Ubi vo videt q hic mod⁹ ꝛ si ma gis sit ad mentē Aui. q; precedētes inquantū loquit de quiete tēporanea tū nō sit vlr ver⁹. Nā sepe cōtingit q mediū nō resistit. Nā si la pis proijceret in medio qō cōtinue mouet de orsuz: etiā in ꝓncipio motus lapidis vel lapis motus versus oriēs velociꝝ q; nauis in qua est ipse moueat vsus occidēs vnifozmiter tarda ret motū suū qnouscp tardi⁹ moueat q; nauis. Et si vt ad experientiā videm⁹ fieri quotidie ne det vacuū aqua p cannā egrediens de ma gno vase statiz necessitate vacui cessante reuer tit deorsū. Et iō puto q Aui. p mot⁹ ctrios in ter quos vult cadere qetē mediā intelligit mo tus nāles eiusdē mobil⁹ ad terminos p se intē tos vltimate a virtute illi⁹ mobilis: ꝛ hos vo cat hic mot⁹ quoꝝ spacio applicat termin⁹ i ef fectu: ꝛ ō istis sol ꝓcedit rō Ari. ꝛ ꝓmētatoꝛis

Modi Aarsilij

Modi Jacobi de forliuio

Modi Burlei doctoris

UVA. BHSC. IyR_045_1

8°phificoꝝ loco allegato: ⁊ sufficit ꝓpositio nostro: cum tam diastole q̄ sistole sint motus nā/les ad determinatos terminos p se intentos a virtute. Et tu hoc examina ⁊ videbis hec suffi cere Aristo. volenti ꝓbare q̄ nō est motꝰ vnus perpetuus ꝓpter reflectionē super lineā vnaꝫ rectā: ⁊ quia hec nimiū distāt a medicina non amplius me extēdo. Nō. 4°. ut subtiliter di xit Binus quies media inter motos qui sunt i pulsu nō solum interuenit ex necessitate medi/andi inter motos ꝯtrarios: sꝫ est de intētione nature ꝓpter fines ⁊ vtilitates. Nā quies post diastolē ordinat in refrigeriū spūs cum mora frigidi aeris pmixti cum spiritibꝰ faciat ad illo rum infrigidationē: ⁊ hec mora est p quietez.

Quies aūt post sistolē ⁊ si nō deseruiat euē tationi ⁊ mūdificationi deseruit tñ spirituū ge nerationi ⁊ augmēto calozis in gradu: ⁊ ideo ꝓpter fines fiūt quietes a virtute ꝓpter quod nō incōmode dixit Binus q̄ ille quietes possunt dici motus in relatione ad virtutē vitalem: qꝛ sunt opationes eius sicut tenere manꝰ rectas ⁊ stare. Dicunt motus locales a Gal. 5°. de acci denti: ⁊ in libello de tremoꝛe ⁊ iectigatione et spasmo. Et puto q̄ qlibet sane mētis rōes as/signatas de mediatione quietis iudicabit esse meliozes q̄ sint rōnes Jacobi sic arguēdꝫ. ſm aliā applicationē virtus facit constrictionē: ⁊ ſm aliā dilatationē igit cōpleta dilatatiōe tē/pus erit anteq̄ debite applicet ꝑ cōstrictione cōstat enim p villos latitudinales fieri cōstri/ctionē ⁊ dilatationē per longitudinales qui at tractiōi deseruiūt: ⁊ ideo stat applicatā eē vir tutē: sed nō operatā fuisse constringēdo ꝓpter nō indigere cōstrictione sed quiete. Nec opoꝛ tet alias suas rōnes adducere.

Depressionis.

Hic facit q̄ dictū est. Et prīo dicit q̄ motus depressionis apud plurimos medicoꝝ nō sen/titur. Dicit 2°. q̄ apud alios cōtingit sentiri ⁊ hoc est aut in forti pulsu qui sua fortitudine sentitur aut in magno ꝓpter eleuationē suam aut in duro ꝓpter suam refrenationē: aut i tar do ꝓpter tēporis lōgitudinē sui motꝰ. Di/cit 3°. q̄ Gal. dixit se longo tēpoꝛe nō fuisse sol licitum de cognitione depressionis: sed postea non quieuit donec de illa aliquid comꝓheh/dit ⁊ postea cōpleuit cognitionē eius. Nā po/stea ꝓpter pulsus fuerunt aperte: ⁊ dicit q̄ qui ita studuerit sicut ipse poterit cōseq quod ipse cōsecutus est. Dicit q̄ �sꝫ ita fuit sicut dicit Gal. tamen in plurib' dispositionib' nō sentit sistoles. Circa quā partē nō. prīmo q̄ ratio siue motiuū antiquoꝝ fuit: quia solum ille mo/tus tactu percipit: per quem obiectū applicat oꝛgano tactus aliter ⁊ aliter: sed per motū de/pressionis recedit obiectū ab oꝛgano ⁊ nō ap/plicatur: ideo motus depressionis non sentit. Jsti in minoꝛi decipiunt: quia �sꝫ quiescente di gito recedat ab oꝛgano tactus per depressionē quādoq̄ tñ arteriā digito in sequente stat cōti nue sufficiēter applicari: ꝓterea �sꝫ recedat a digito tamē non subito per depressionē cessat eius ꝓpressio in digito: imo paulatim ⁊ per illā aliter ⁊ aliter applicat. Digito enīꝫ cōprimē/te arteriā ⁊ arteria etiam nō ex toto cadente aliquo mō partes digiti cōprimūtur. Et cum arteria incipit cōstringi incipit quibusdā digi ti partibus prius cōpressis cedere: ⁊ illo mō aliter applicat ⁊ aliter sentit recte si vtrē ple num dausis oculis comꝓimerem ⁊ inciperet vter euacuari sentirē ipsuꝫ sub digito cōprimi ⁊ ideo nō sufficiēter dixerūt. Nō. 2°. q̄ qua tuoꝛ ponūtur conditōes pulsus faciētes ad de pressionis cognitionē. Prima ē foꝛtitudo pul sus. Et cā est qꝛ pulsus foꝛtis multū resistit di gito cōprimēti arteriā: vnde digitus etiāꝑ pte ab arteria deprimit multū respectu eius quod fit a pulsu debili: ⁊ iō cum incipit arteria com/primi cessat depressio digiti que erat foꝛtis re/spectu aliaꝝ: ⁊ ideo sentit melꝰ q̄ debit 2ª est durities pulsus. Et hec est eadē causa 3ª est magnitudo. Et cā est quia si pulsus sit mol lis ⁊ magnus ⁊ diastole multe parte digiti oc/currit arteria: ⁊ cum recedit paulatim percipi tur recessus arterie a digito melꝰ q̄ si paruo spacio tetigisset. 4°. est tarditas quia cū non sit paruus ⁊ percipit etiam per mediuꝫ aliq̄ō si velociter fieret effugeret cognitionē sue quā titatis. Tarditas igitur in pulsu et ꝓcipue i sistole est causa perceptionis eius �sꝫ in multis motibus nimia tarditas sit causa occultatiōis motus ut patet in quibusdā rotis hoꝛologioꝝ tardi motus. Nō. 3°. q̄ dicit Aui. in pluribꝰ dispositionibus sistole non est sensu percepta: cuius oppositū videt dicere Gal. 5°. de accidē ti ca°. 2°. cū dixit: Jnter dilatationē ⁊ cōstrictio nē. Pulsus quedā sequit quies que sensu per cipitur nisi cū foꝛmiculosus fuerit. Cuꝫ igit ges illa nō percipiat nisi motus percipiat: sequit q̄ motus cōstrictionis percipit nisi cū pulsus fuerit foꝛmiculosus ⁊ cum in pluribꝰ dispōnibꝰ nō sit foꝛmiculosus seq̄t q̄ ut plurimū sentiet

Dicit igit ꝑ ꝯcordia q̄ hec quies erat sen su percepta a Gal. sed nō in pluribꝰ dispositio nibꝰ tangentiū ⁊ pulsuū Nō. 4°. ex Aueroy 4°. colliget q̄ oꝛ debentē recte iudicare d mo/tu depressionis habere tria in se. ꝓmo cogno/scē oēs differētias pulsuū. 2°. multo ipe exerci

Aliss q̄ erā ꝓpꝛ fines ges mediar diastolē sistoles et nō solus ꝓpꝛ ea q̄ fuit Jnis

UVA. BHSC. IyR_045_1

tari in eis. 3.° q̄ habet tactū optimū. Ista autē in pluribus dispositionib⁹ nō inueniuntur.

Causa vero.

Hic dicit causaz quare tangit pulsus i bra chio. Et dicit q̄ sunt tres. Prima est facilitaſ prebēdi brachiū medico. 2.° cā est quia non est multa cura in brachio discooperiēdo siue pro pter verecundiā siue ptimorē nocumēti. 3.° cā est qz rōne respicit arteria brachij aut coz aut quasi. Et potest addi 4.° cā qz in brachio sunt arterie discooperte ppter carnis paucitatē in illo loco. Ex quib⁹ sequit q̄ rectius z melius iudiciū habet ꝺ pulsu p tactū arterie brachij q̄ p tactū pectoris uel arteriaz timporis: qz directi⁹ respiciūt coz ille brachij q̄ ille timpo rum: z qz in pectore tangimus mediāte parte valde grossa z dura ppter ossa.

Et oportet qui.

Hic ponit cōditiones obseruādas in tangē do pulsum. Et ut mihi videt ille conditiones in tangendo pulsum ut cognoscaſ pulsus q est regula aliox. Et iste sunt tres quas hic ponit Aui. Prima est q̄ tactus fit manu lateraliter posita ita q̄ pollex fit in superiori parte. et cā est qz si tangaſ manu existente super vola sua pulsus apparebit latior z minus altius z mi nus longius: z si stat manus resupina appare bit altior z longior z minus latus. 2.° cōdi tio est q̄ tangaſ dum hō est remotus ab omni excellētia passionū aie. s. ire: gaudij: tioris cē. z cum hoc quādo nō est exercitatus aut reple tus repletione cōstringente: aut quādo est re nouandi vsus aut relinquēdi consuetudines.

3.° conditio est q̄ sit tactus pulsus bois ipa ti nobilis in cōplexione: ut per illius pulsū re liquos cognoscamus. Nō. q̄ primo q̄ causa primi solet assignari a doctorib⁹ antiquis quia manu posita super vola arteria in parte inferi ori erit: z ideo ad eam currit multū de sangui ne z impletur de latitudine z phibeſ eleuatio pulsus: si aūt ponit resupina tunc minus gene ratur virtus: z ideo eleuat in altitudine z ad ditur in longitudine. Hic modus non ē ve rus: quia virtus minime grauat in situ natu raliſſimo brachij qui est cum brachiuz stat sup latus: ut isti dicūt. 2.° non est verū de cursu san guinis ad arteriā quia non oportet tunc quia hec maxime esset in macilentis. Moderni autem dicūt causam esse quia manu posita sup vola cōprimit multū arteria aperte brachij su per arteriā que est valde grossa: z ideo dilata tur arteria z prohibeſ eleuatio eius z longitu do pulsus. Ecōtra autē quādo ponit resupi na quia paz de carne generat super arteriā et fit pulsus altus z longus. Sed dum est sup la tus est medio mō. Et hoc etiam est falsuz: nā caro z ossa non generāt z cōprimant arteriaz brachio posito super volam dūmodo teneatur suspensum. 2.° plus grauat cutis super arteriā cum est brachiū resupinū q̄ dum stat lateraliter quia constat q̄ non comprimit a cute ver sus profundū brachij: z ideo non creſceret al titudo per situm resupina brachij: ppterea h° modo istevarietates plus fierent in habentib⁹ multā carnē q̄ in macilentis cum plus eēt ap tum grauare id qꝺ arterie supeminet Me lius est igitur imaginari q̄ cum manus teneſ super latus tunc brachiū est in eius situ natu rali sine toztura. Cum autem voluit super vo la tozqueſ ita ut inde insequaſ arterie toztura z in illa fit pars arterie iuxta raſettā latioz et minus alta ut notuit experiētia. Sed qñ non ecōtra ponit brachiū resupina manu tunc i lo co dicto ex toztura arterie accidit cōtrariū. s. q̄ fit arteria eleuata in altū z stricta in latum: vnde fit q̄ sentit longus pulsus in brachio re cte si habemus intestinū vacuū a re cozpulēta sed aere plenū z tozqueam⁹ inueniem⁹ in qua dam parte latificari z in alia eleuari z p hoc ista sufficiūt. Maxime aūt apparet hoc i ma cilentis: quia arteria nō cōstricta a multa car ne magis mutat in eis situ suum ex toztura in cubito q̄ in multā carnē habentib⁹ in quibus arteria in ppria situ teneſ iuxta manuz ppter constringētia circūdantia. Circa secundaz conditionē attēde q̄ non est mens Aui. q̄ nul lo modo debet medic⁹ cōsiderare pulsum illo rum qui alterati sunt aliquo modoz. Nam in fra docebit pulsus istoz accidentiū cognoscē: sed est eius intentio q̄ in habitudo in mēte mo dum pulsus qui est regula aliox debem⁹ tāge re in homine nō permutato vehemēter ab ali quo dictorū accidentiū. z sic de tertia cōditio ne est dicendum q̄ consideratio pulsus tempe rati ad hunc finez debet esse. Ex quo patet q̄ ex parte eius cuius pulsus tangit. Hic tan guntur sufficienter conditiones requisite ad habendum regulam omniū pulsuum in men te. Sicut eni temperatus non alteratus est re gula in complexione omniū aliozuz ita pulsus eius est aliozum pulsuum regula comparatio ne cuius dicuntur aut magni aut parui aut ali arum denominationū: z ideo conditiōes que dam que hic adduntur a quibusdā doctorib⁹ auctoritate Egidij non sunt ad supplendum Auicen. defectū in ppposito suo. Nam primo dicit q̄ debemus pulsum boiuz distemperato rum in nāli dispositione tāgere: z hoc est verū pro cognoscēdo eoz pternaturales dispōnes

Nō cōz ḡrecpſ debet tamē manū lateraliter ponere

Artēalias ḡraues mor bos pulsus q adū tuc ꝺbz poni ab Aui. & sunt septez

UVA. BHSC. IyR_045_1

nō ꝑ regulaꝫ vniuersali oium aliozꝫ pulsuū quō loquit hic Aui.2°.dicit ꝙ nō statim cum ad infirmū vadim⁹ debem⁹ tāgere pulsuz qz forteve recūdia uel gaudio uł alia passione permutat in aduētu medici:ꝛ hec reducit ad secūdā cō ditionē supꝛapositā 3°.addit qz nō statim duabus aut tribus pcussionib⁹ pceptis. Dimittamus qđ est verissimuz sed in egris fit istud ad percipiendū diuersitatē que qñqz nō nisi in cētesima percussione pcipit sicut in pulsu quietē habente sepissime sum expertus:sed ista comꝑhendit in verbo:cōsideratio. Nā si debet esse cōsideratio bona ꝛ recta illa non babebit nisi multotiēs tāgam⁹ꝛ multū expectem⁹.4°.dicit ꝙ manus sinistri medici sustentē brachiū:q cō ditio est vera ī infirmis ne ex debilitate tremēdo corꝛūpat iudiciū medici:sed in ꝓposito nō est necessaria qz tpatus nō bz hāc debilitatē. 5°.addit ꝙ caueat ne egrotās habeat arteriā constrictā:ꝛ hoc est vez ꝛ dat intelligi ꝑ ꝓmā conditionē.6°.addit ꝙ ꝓmo leuitet cōꝑimat arteria.2°.fortius paulatim quousqz videamus in quo mō cōꝑessionis maxime in digitis imꝑimit:ꝛ in illo pstam⁹:ꝛ ista est ex parte medici tāgentis.7°.additur ꝙ medicus sit sanus ista est ex parte medici tāgētis ꝛ nō tacti. Sufficienter igit tetigit ꝯditiones attēdendas in illo qui tāgitur nō ꝑ oī pulsu sz ꝑ pulsu equali qui est vtis ꝛ aliozū regula. Circa tñ hec dicta cadūt aliqua dubia. Primū qz Auic.in hac sūma videt fuisse superfluꝰ aut diminutꝰ. Nā si nō intendit de pulsib⁹ morboꝫ determinate supflue determinauit de pulsu dolozum ꝛ apostematū. Si aūt generaliter etiā de pulsib⁹ morboꝫ determinare intendebat cōstat ꝙ fuit diminutus qz nō determinauit de pulsibus febrium nec in generali nec in spāli nec de pulsibus vulneꝫ. Secundū dubiū qz dictū est supra ꝙ nā intēdit quietē determinati tpis quēadmodū ꝛ motus fm finis exigentiā. Contra ex hoc sequit ꝙ stātib⁹ causis contentiuis pulsuū oīno sistibus nō tñ inde aliis deductis extrinsecis impedimētis pulsus differētie simi les ꝓuenirēt:ꝓñs impossibile ut dicem⁹ infra ꝛ probat ꝓña suppositō ꝙ in forte ꝛ platone virtutes sint equefortes ꝛ necessitatef euentādi ꝛ mūdificādi equales ꝛ instrumēta eque obediētia:sed in forte cā incitās ad quietē pulsus sit fortioꝛ qz in platone ꝛ sint in cōstricto esse arterie vtriusqz eque ꝓmo ꝛ sequit tota ꝓclusio ut cōstat qz quies erit longioꝛ ī forte ꝛ iō pulsus rarioꝛ. Seqꝛef 2°.ꝙ nō qñcūqz insurgit in coꝛde uel arterijs necessitas efficax euentādi cōstāte virtute ꝛ obediēte instrumēto fit uł incipit fieri diastoles deducto impedimento.

Tertiū dubiū qz ñ videt ꝙ sistoles fit quo quo mō a nobis tactu perceptibilis. Nā ꝑ sistolem arteria recedit ab oꝛgano tact⁹ ꝛ nō ꝺ nouo partib⁹ alijs tactus occurrit:iō nō sentitur:ꝑterea aut in sentiēdo digitus cōꝑimere/tur ut sequatur arteriā aut nō.si nō tunc nō/detur quō motus sentiat partiū sepataꝫ a digito.si sic.aut eque velocit aut velociꝰ aut tardius.si tardius ita non senuit ac si nō sequeretur digitus arteriā.si ꝑcise equevelociter tunc ꝑcise eodē mō applicaret digito:ꝛ sic nō apꝑereret moueri tactui.si velocius ita motus digiti cōfunderet motū arterie ꝛ ꝓueniret illum:ꝛ sic illius ꝓꝓriū motū non sentiret Ad ꝓmū dicit ꝙ de pulsib⁹ febriū dedit generales regulas cum dixit pulsus cōplexionū. Vulnera aūt nō mutāt pulsum perseueraēter nisi aut ꝓpter apostemata ipsa aut ꝓpter malā cōplexionem aut debilitatē virtutis:ꝛ ideo de illis non fuit opoꝛtunū hic determinare:sz apostemata hūt spālem modū permutatiōis ꝛ doloꝛ. Ad secundū cōceditur ꝓclusio que etiā apud omnē viā est concedēda:puta si in principio dilatationis arterie sortis sit ī eo maioꝛ necessitas euādi ꝙz in arteria platonis in principio sue dilatationis:sz per min⁹ ꝙz excedat necessitas euādi in principio diastoles sortis suāmet necessitatē in principio quietas post sistolez. Ad tertiū dr ꝙ sistolef sentit ꝑ accūs a tactu nō ꝑ se sicut tāgitur manus socratis aut filij tui.

Amplius.

Hec est 6°.pars huius capituli in qua ponit rōnes a quib⁹ sumūtur genera pulsuū ꝛ nō sumit hic genus ꝓꝓrie sed ꝑ generali seu cōmuni rōe.et diuidit ī duas ptes qz ꝓmo has enumerat.2°.figillatim exequit ibi 2°.Ben⁹ vo quātitatē. Dicit ꝓmo ꝙ genera ex quib⁹ cognoscunt dispositiones pulsuū sunt.x.fm ꝙ dixerunt medici ꝙꝝ sit necessariū eis dicē ꝙ sufficiūt nouez. Dicit 2°.ꝙ hec sunt illa.x.gña primū est genus sumptū ex quātitate diastolef secundū est genus sumptū ex qualitate pcussionis vene in digitos.tertium est genus sūptuz ex tēpoze vtriusqz motus cōponentis pulsuz. quartuz sumptū est essentia ꝛ mō substātie instrumēti.ſ.arterie ꝙ sit dura aut mollis.quintum est sumptū a plenitudine uel vacuitate instrumēti.ī.arterie.sextū a qualitate tāgibili pma in arteria cōsiderata.septimū a tēpoze gētis puta frequēs ꝛ raꝝ.octauuz ab equalitate ꝛ inequalitate partiū pulsuū adinuicē.nonum genus sumit ab oꝛdine ꝛ inoꝛdinatiōe.decimū a pondere. Nō.igit primo ꝙ ois pulsus inoꝛdinatus est inequalis:ꝛ ideo illud genꝰ qđ

UVA. BHSC. IyR_045_1

ab ordinatione vel inordinatione sumit conti
netur sub pulsu inequali vel diuerso. Non ob
stante tñ q̄ isti posuerūt genera decē tñ nonuz
cōprehēditur sub octauo: ꝛ ita nō nisi 9. sunt
necessaria Nō. 2.° q̄ istaz dispositionū a qui
bus sumūtur genera pulsuū: quedā cōcomitā/
tur pulsum essentialiter quedaz accidētaliter.
Et illa dicūtur essentialiter ꝯcomitantia que
ipsum sequūtur ꝛ cōueniūt sibi ꝑut est ¦motus
ille cōpositus cū interpositis quietib⁹. Illa ꝯo
dicūtur accidentaliter attribui pulsui q̄ sibi at
tribuūtur rōne alicui⁹ accñtalis dispositionis
inuēte in organo vel in instrumēto ei⁹. Exem
plaz primi vt velocitas: tarditas: magnitudo:
paruitas: spissitudo: fortitudo: equalitas. Ex/
empluz secūdi sicut durities: mollities: calidi/
tas: frigiditas: plenitudo: vacuitas. Ex quib⁹
apparet q̄ dispositiones essentialiter pulsū cō
comitantes a quibus gña hec sumūtur sunt 7.
Nam tres assignaui accñtaliter ꝯcomitantes
Haz aūt sufficiētia hoc mō bñ pōt. Iste di
spositiones autē sunt accepte ab accidētaliter
aut essentialiter ꝯcomitātib⁹. Si ab essentialr
hoc est tripliciter quia vl sumūtur a quātitate
virtuā ad modū Aueroys 4.° colliget vl a qua
litate percussionis: vt hic Auic. aut a quātita
te dimēsiua. Si primū est fortis vel debilis. si
secūduz est pertinēs ad magnū ꝛ paruuz. Si
tertiū aut est sumptū a tpe mēsurāte motuz: et
sic est velox ꝛ tardus aut a quātitate quietis ꝛ
est spissus ꝛ rarus aut a ꝓportione partiū: tūc
est equalis aut diuersus sub quo est ordinat⁹ ꝛ
inordinatus. Si ꝯo a ꝓportiōe partiū ad illā
habitudinē in quo pulsus inuenit: ꝛ sic ē pon/
dus ꝛ erūt sex principales subtellecta septia
Si ꝯo sint cōditiones nō essentialiter ¦cōcomi
tantes: tūc aut sumit a qualitate prima tāgibi
li in instrumēto ꝛ est calidus aut frigidus aut
a modo subiecte tūc est durus aut mollis aut a
cōtento ꝛ est plenus ꝛ vacu⁹. Nō. 3.° q̄ vnū
gen⁹ dicit sumptū a quātitate diastoles. s. ma/
gnitudo diastoles aut paruitas sed nō ita ¦itel/
ligatur qñ etiā a quātitate sistoles sumat vt in
cōmēto pulsuū ca.° de pulsu sōni sumit a Hal.
vt hic noiauit diastolē tanq̄ notiozē. Reliqua
sunt in sequētib⁹ sigillatim declarāda.

Genus vero quantitatis pulsus.

Hic exequit sigillatim de dictis generib⁹.
Et diuidit in. x. partes ſm q̄. x. genera sunt.
2.° ibi: Generis ꝯo. Et alie partes patebūt. p/
ma in tres. primo ostēdendo vñ sumant varie/
tates ꝛ significationes in isto genere ꝛ nume/
rat simplices spēs ꝛ sigillatiz declarat 3.° ꝯo cō
positis determinat specieb⁹. 2.° ibi: Et nouem
est quidē. 3.° ibi cōpositaz. Dicit primo q̄ ge
nus pulsuū qō sumit ex quātitate sigt quātita
tem suoz diametroz. s. lōgitudinis: latitudis:
ꝛ profunditatis Dicit 2.° q̄ ex hoc sequit q̄
in hoc genere sunt nouē spēs pulsus simplicis
ꝛ sunt etiā cōpositeꝫalie. Nō. igitur primo q̄
spatiū descriptū ab arteria in pulsu est ¦corpo/
reū: ꝛ ideo ex eo sunt tres dimensiones quas
Auic. hic vocat diametros. Nā primo in diasto
le imaginamur spatiū inter locū vbi est arteria
qñ est in cōstricto esse ꝛ locū ad quē venit p di
latationē versus domesticuz brachij ꝛ versus
digitū tangentē: ꝛ hoc spatiū dicim⁹ ꝓfundita/
tē vel altitudinē in pulsu. 2.° imaginamur spa/
tiū a loco vbi est paries arterie in cōstricto eē
ꝛ sitū vbi sunt parietes arterie in dilatato esse
versus vtrūq̄ focile brachij: ꝛ banc distantiā
inter vtrūq̄ dicim⁹ latitudinē. 3.° imaginamur
ſm brachij lōgitudinē p quantū spaciū potest
percipi pulsus boza sui motus: ꝛ banc totā di
stantiā dicim⁹ longitudinez: vñ licet tota arte/
ria dilatet ſm totā suā longitudinē nō dicim⁹
totā arterie longitudinē esse longitudinē pul/
sus: sed lōgitudinis ei⁹ tm̄ q̄ sentit in brachio
Et ab haz triū diametroz quātitatib⁹ quō in/
fra dicā sumūtur pulsus in hoc genere species
Nō. 2.° q̄ cā quare sunt nouē simplices spe
cies vel differētie est quia in vnaquaq̄ istaruz
triū diametroz cōtingit pulsum aut equari tē/
perato aut excedere tēperatū aut deficere ab
illo: ꝛ ideo respectu vnīscuiusq̄ istaz tres fue/
rūt simplices differētie Nō. 3.° q̄ hic triplex
inuenit lra. vna dicit. Sūt igit in eo nouē pul
sus differētie ꝛ nouē cōposite ꝛ illa est corru/
pta ꝛ falsa quia plures nouē sunt cōposite. 2.°
dicit nouē simplices ꝛ cōposite nō ponēdo nu
merū cōpositaz ꝛ hec est cōioz ꝛ verior q̄ vl/
tra simplices inuenitūr cōposite. In 3.° ꝯo lit
tera que inuenit ponit numerus cōpositaz: et
dicit 27. cōposite. Et si ita dicat etiā est vera
vt potest colligi a Hal. in libello de differētijs
pulsuū: ꝛ tu cōbinādo potes illas colligere cō
iungendo primo longū ꝛ latū ꝛ variādo ꝓfun
ditatē trib⁹ modis. 3.° longū ꝛ mediocrē inter
strictū ꝛ latū variādo itez ꝓfunditatē trib⁹ mo
dis: ꝛ sic erūt nouē cū lōgitudine ꝛ nouē cum
breuitate cōposita ꝛ nouē cū mediocritate et
nō plures erūt igit 27.

Et nouem quidem.

Hic exequit de simplicib⁹. Et primo narrat
de specieb⁹ sumptis a quātitate simplici. 2.° ¦spe
cialiter illas declarat: ibi 2.° Longi⁹ aūt Di
cit primo q̄ nouē spēs simplices sūt lōg⁹: certus
ꝛ mediocris: latus: strict⁹: ꝛ mediocris. Alt⁹

UVA. BHSC. IyR_045_1

profundus ⁊ mediocris. De 2°parte dicit q̄ lōgus est ille qui sentiť in longitudine plus q̄ naturalis absolute. Et ille nālis absolute p certo est illius qui habet complexionē tpataz Aut lōgus dicit ille qui sentiť magis q̄ ille q̄ est naturalis lz non absolute. Et iste est illius qui est propinquus huic. s. tpato. Et tu iā sci/ uisti differentiā inter illū qui est temperat⁹ et illū qui est vicinus tpato. Curtus aūt est huic contrarius ⁊ mediocris est medius inter eos.

Dicit 2°q̄ sili modo tu poteris ſm hanc re gulam iudicare que sunt descriptiones ponē/ de in sex differētijs simplicib⁹ q̄ remāserunt.

Circa istam partē nō. ꝑmo q̄ iste differētie dicūtur simplices dispositiōes pulsus quia su/ mētes denoiationē in quantitate: ut sic solum ab vna diametro sumūtur ⁊ eꝫ dicunť cōpo/ site. Nō. 2°q̄ quia in qualibet triū diame/ trorū ꝓtingit aut mediocritas in pulsu aut ex cessus aut defectus: ideo cū tres sint diametri nouē causanť pulsuum simpliciū dispositiōes.

Nō. 3°q̄ pulsus qui denoiať aliqua extre/ marū dispositionū dicit talis cōparatiōe pul/ sus nālis in dispositione illa. Naturalis autē ad quē cōparať pōt eē duobus modis. Aut nālis absolute. i. naturalissim⁹: aut nālis. i. cō/ ueniens corpi paz a tēperamēto pmutato si/ cut ē sanū ⁊ multū. Et iō dixit Aui. q̄ pulsus lōgus cui⁹ ptes in lōgitudine magis sentiunť q̄ nālis absolute q. s. naturaľ absolute est illi⁹ qui pro certo habet complexionē temperataz aut naturalis supple nō absolute: sed qui ē il lius qui bz complexionē tpato vicinā Nō. 4°q̄ quia natura ⁊ regula omniū lapsarū cō/ plexionū est cōplexio tpata: ideo pulsus dispo sitio ſm quem ꝓprie fit cōparatio alioz est pul sus tēperati. Et ideo dixit Aui. Et est tempe rati cui est ꝓpriū ut cōparatione eius dicať lō gus pulsus aut curtus: ⁊ ita intelligať ꝺ alijs pulsuum differentijs. Nō. 5°q̄ nō intelligi mus hic tpatū solum de scꝺo mō equalitatis sed cum latitudine: ⁊ ideo etiā in longitudine ⁊ magnitudine tpati pulsus ⁊ alijs differētijs dare est latitudinē quandā. Ex quo patet ſm Auiē. mentē non dici pulsum absolute longū nisi longiozē pulsu tpati. et dicūt cōiter docto res q̄ magnitudo diastoles attenditur penes trāsitionē termini nālis in dilatatiōe. Et sim magnitudo sistoles penes transitionē termini nālis i ꝓstrictōe ⁊ nō penes spatiū ptrāsitū a parietib⁹ arterie. Sed de bis videbiť infra ⁊c.

Compositarum.

Determinat de specieb⁹ cōpositis. Et dicit primo q̄ cōpositaz dispositionū pulsus i quan titate quedā sunt currentes noie sicut qui ē lō gus ⁊ alt⁹: quedaz autem sunt que habent no mina sicut ille qui augmentat⁹ est in trib⁹ dia/ metris. s. longitudine: latitudine ⁊ pfunditate ⁊ vocať magn⁹ ⁊ paruus est sibi cōtrar⁹ ⁊ al/ tus ⁊ latus vocatur grossus ⁊ subtilis est sibi contrar⁹. Ubi nō. q̄ iuxta mentē Haľ. i libel lo de differentijs pulsuū nō debem⁹ pulsuz au gmentatū solū in vna diametro dicere magnū absolute: sed ſm diametri rationē dicēť aut lō gus aut latus aut altus. Et magnus absolute debet in qualibet baz excedere tpatum ita q̄ pulsus equalis tēperato in alijs diametris. s. altus non est magnus sed denominādus alt⁹. Alij vo modū quidā dicūt q̄ pulsus ē magn⁹ qui in oīb⁹ diametris excedit tpatuz aut actu/ aliter aut equiualēter: ita q̄ pulsum in vna dia metro excedentē tēperatū actualiter ita q̄ cō/ putatis omnib⁹ tantus est vt valeat in quātita te pulsum maiorez tpato in aliquanto exceſſu dicūt illū magnū absolute. Et ad būc intelle/ ctum dicūt hic Aui. fuisse locutū Circa pre sentem partē cadūt aliqua dubia quia non vi/ dētur eē tm̄ decē genera pulsuū. Primo quia Aueroys 4°colliget non numerat nisi septez 2°Auiē. dicit q̄ est necessariū q̄ faciant ea no uem. Secundū dubiū quia nō videť q̄ sint nouem species pulsus simplicis cuz nullus sit pulsus qui non cōtineatur sub aliqua specieꝫ compositaz superi⁹ noiataz vt cōstat calculāti

Tertiū dubiū quia si pulsus nō est lōgus aut alt⁹ aut lat⁹ nisi excedat tēperatū in aliquo diametrorū sequiť q̄ si. a. pulsus est maior. b. qꝺ ecōtra. b. sit minoz. a. quia stat cuz antece/ dente q̄. b. non sit paru⁹: sequiť 2°q̄ penes re cessū a naturali termino magnitudinis atten/ deretť magnitudo: ⁊ sic sequiť q̄ in infinitū ma ioz tēperato eēt aliquis pulsus finit⁹ quemad/ modū sequiť q̄ infinite paz magn⁹ est aliquis pulsus maioz temperato qz in infinite paz alt qs talis excedit tēperatū. 4°sequiť q̄ sisto les nō diceretť magna qz nō lata nec alta. Nā si est lata aut dicit ſm latitudinē quam habet in principio cōstrictiōis: ⁊ hoc non aut penes latitudinē quā habet in fine ꝓstrictōis: ⁊ hoc nō qz quāto esset maioz tanto esset strictior: ⁊ ita de altitudine cōstat. 5°videť q̄ si pulsus est magn⁹ ratiōe supradicta q̄ aliqs est pulsus q nec ē paru⁹ nec magn⁹: nec mediocris: vtpu ta long⁹ ⁊ strict⁹ aut lōg⁹ tm̄. Ad hec dubia respondeť ad primū dicit q̄ in veritate gene/ nera pulsuū sunt nouē vt Auiē. innit: quoruz vnū nō per se sub alio cōtineť ⁊ sufficientiam dixim⁹ pri⁹. Haľ. autez in libello de differētijs pulsuū posuit ea decē ad maiorē expressionez

UVA. BHSC. IyR_045_1

modoꝝ diuersitatis: vñ posuit ordinatū ⁊ inor dinatū aliud genꝰ. Aueroys aūt nō numerat nisi genera essentialia ad modū supra dictū q̄ sunt septē ad modū Gal. Ad aliud dicit ꝙ nō est in re aliqs pulsus qui nō sit sub aliqua specieꝝ cōpositaꝝ. sed tamen species simplices differūt a cōpositis quia stat pulsuꝫ remanere sub eadem specie simplicis ⁊ permutari in cōpositis. Ad tertiū dicit ꝙ vere ſm Gal. viā ⁊ veterū nō est pulsus magnꝰ aut altꝰ vel longꝰ absolute nisi excedēs tpatuꝫ. Et concedit 2ꝰ ꝙ ſm locutiões medicoꝝ ad hoc ꝙ vnꝰ pulsus dicat maior altero nō requirit alterū eorum: aut vtrūq̄ esse magnū: sed sufficit ꝙ vterq̄ est quant⁹. Et vnus eorū est parꝰ alter magnus aut vnus tpatꝰ ⁊ alꝰ magnꝰ. Aut si vterq̄ est paruꝰ vnꝰ est minor alio: aut si est magnꝰ vnus est maior alio. Si quis tamē vellet vocare pulsum magnū mō dictū ⁊ sequi ꝓprietatē sermonis nō dicet aliquē esse pulsum maiorē tēperato. Et cōcedet probabiliter ꝙ infinite parum magnꝰ est aliquis pulsus supra tpatuꝫ: sed nō ꝙ infinite maior esset tēperato aliquis pulsus

Ad quartū dicit ꝙ sistoles est alta ⁊ nō ſm latitudinē arterie in principio cōstrictiōis nec ſm eius latitudinē in fine: sed ſm ꝙ transit cōstringendo se in latitudine terminū tēperate sistolis: ⁊ ita in altitudine. Ad vltimuꝫ dī ꝙ apud Gal. 9ꝰ est ꝓcedenda ut patet in affozismo penul⁰ 2ꝰ parti⁹. In magnitudīe corpis ⁊c̄.

Generis autem.

Hic exequit ꝺ 2ꝰ genere dicēs ꝙ in genere qꝺ sumit ex qualitate percussionis vene inuenitur tres sensus. s. fortis: debilis: ⁊ mediocris. Et fortis est ille pulsus qui apud diastolē resistit tactui: sed debilis est illi contrariꝰ: et inter eos est mediocris Cōsidera igit ꝓmo vt dicit Gal. in de pulsuū differētia ꝙ in iudicio pulsus fortis sepe medicꝰ errat naꝫ pulsus magnū putat fortē: quia magnꝰ est motus ⁊ putat pulsum altū fortē quia multuꝫ eleuat arteriam ⁊ pulsum duꝝ putat fortē quia multū resistit cōprimenti. Sed vere ille dicit fortis pulsus qui ex virtutis fortitudine horā eleuatōis arterie resistit tactui: mō stat virtutez eleuare arteriā: ⁊ tñ debilr respectu tpati sicut si puer nitat manū suā leuare super mensam velocit vt quatuor: ⁊ ꝓ pedale erit motꝰ magnꝰ velox. Sed si bos nitat caput eleuare per quartā pedis ⁊ velociter vt duo erit minor ⁊ tardior: ſz pueri motꝰ erit debilior motu bouis. Nam manu tua faciliter poteris eleuationē manꝰ pueri deprimere sed nō ita caput bouis. Et ita medicus debet cuꝫ diligētia hec cōsiderare: ⁊ ex multo vsu tangēdi. In duro aūt cōprehendit arterie durities modo infra dicendo. Ex quo patet ꝙ hoc genꝰ sumit ex qualitate percussionis vene in digitos: quia etiā fortiꝰ percutit digitū pulsus fortis q̄ debilis esto ꝙ aliquando tardiꝰ ⁊ minꝰ sicut si musca velocissime volādo percutiat faciē tuā ⁊ equꝰ ambulādo cū suo capite obuiet tuo fortior eniꝫ erit eq percussio licꝫ motꝰ esset minor. Nō. 2ꝰ būc locū dupliciꝫ exponi. Uno modo apud Binū ꝙ ita absolute intelligat vt iacet littera. Sed ꝓ mediocrē nō intelligim⁹ illū qui dispositōi mediocri corporis est conueniēs. Sed illū q est mediꝰ inter extremā debilitatē ⁊ extremā fortitudinē: ⁊ ꝫ non est pulsus tēperati corporis vt infra dicetur. Aliꝰ est Barsilij modus exponēdi q̄ inuit ꝙ fortitudo in pulsu est duoꝝ modorum. Nam aliqua est fortitudo vera ⁊ perseuerans ⁊ ista est illa que cozzñt mediocri ꝯplexioni ⁊ respectu istiꝰ nō intēdit Auic̄. hic ꝙ aliqs pulsus sit mediocris. Et ꝺ hoc intendit infra ca⁰ de pusu nāli. Alia est ficta ⁊ non perseuerans ⁊ de hac contingit aliquā esse extremā: ⁊ hoc modo loquit hic. Nō. 3ꝰ ꝙ sistoles etiā potest comprebēdi fortis quando arteria nō existenti dura. Non tamen horā sistoles faciliter comprimit digito: sed quia hoc est difficilimū ideo Auic̄. hoc tacuit ꝫ sit ita fortitudo in sistole sicut in diastole.

Generis quoq̄.

Ponit hic species in tertio genere. s. in genere quod sumit ex tpe mensurāte motuꝫ. Et dicit ꝙ in hoc etiam genere sunt tres species. vna est pulsus velox: ⁊ est ille q in breui tēpore complet motū suū ⁊ tardꝰ: ⁊ hic est ille qui motū in multo tēpore cōplet. Et mediocris q medio modo se habet. Ubi nō būc locum dupliciter intelligi. quidā enim absolute intelligūt vt hic dicit ꝙ velocitas pulsus attendit penes puitatē tpis mēsurāti motū ⁊ tarditas penes magnitudinē siue motꝰ ille fiat sup magno spacio siue sup paruo. ⁊ ſm būc modū cōcedūt ꝙ. a. pulsus ē velocior. b. pulsu tñ. b. pulsus est velocior motꝰ q̄. a. pulsus puta vbi. a. pulsus cōplēt motū suū imedietate horе ⁊. b. in duabꝰ tertijs horе sed in duplo plus de spacio describeret: tūc enim patet cōclusio intelligenti. Scds aūt modꝰ exponendi est ꝙ velox pulsus est ille cuiꝰ motꝰ complet in tempore paruo non absolute sed motꝰ supra equale spaciū. Nā motꝰ velocitas attendit penes paritatem tēporis mensurantis motū nō absolute sed in cōparatione ad spaciū. Et ſm hanc viam non esset concedēda cōclusio dicta. Et

Alꝙ ad euitandos errores Incognite pl⁹ B fons & cognus reddo dñs Intereus ꝙ⁹ hs magnus velocē altus & durū. q ꝺs medio nō mtnd exēmato fortes apper & ad diligēt est ad stēdus eaq dodordnt

UVA. BHSC. IyR_045_1

hec secūda iudicio meo est verior ⁊ magis ad mentē doctorū. Nō. 2°. ꝙ sicut apud medicum non dicit pulsus magnus nisi excedēs in magnitudie tpatū. Ita nō dicit pulsus velox nisi excedens in velocitate tpatuz. Et tu sup hoc funda cōclusiones q̄ ꝓportiōabilr elitiūt hic sicut sup̄ cū de magnitudine loq̄bamur.

Generis vero.

Nunc declarat species sub genere sumpto ab essentia instrumēti sub quo genere etiā cōtinētur species tres: vna est pulsus mollis. Et hic est cum pulsus ꝓpter arterie mollitiē faciliter recipit cōpressionē ad intra. Alia est pulsus durus ⁊ est contrari⁹ huic. Alia etiam est pulsus mediocris qui modo mediocri se habz

Ubi nō. dupliciter resistere arteriā comp̄menti. Uno modo ratione fortitudinis eleuationis vt in pulsu forti dictū est. Alio mō ratione duritiei arterie. Hic intelligim⁹ de 2ª resistentia. Nam prima cum solum est cum hac resistentia sed cum forti percussione vbi secundā non oportet esse cum forti percussione oportet igitur medicū assuescere in tactu. Et illū pulsum cui⁹ arteria cum percutit videt ad modū carnis dicere mollē. Illū autem cuius ad modum corrigie tense videt dicere duꝝ ut Gal. i introductorio dixit.

Generis vero.

Hic determinat de specieb⁹ quinti generis dicens ꝙ in hoc genere qd̄ sumit a dispositōe eius quod continet in arteria sunt tres species. s. plenus: vacuus: ⁊ mediocris. Plenus ē ille qui sentit ac si in foramine. i. in cōcauitate esset humor replēs. Et de hoc humore sollicitandū est vt pure euacuet. Vacuus autem est ei contrari⁹ ⁊ medius est inter eos. Ubi nō. ꝙ in arteria quādo dilatat quandoqz apparet esse ad tactū plenitudo rei humor alias quia in ea cōprehēditur multa res grossa. Et quandoqz apparet plenitudo rei aeree cognoscitur differētia ista tactu sicut vesica plena aere ⁊ plena aqua discernunt: lz igit non detur vacuū veri sed semp pulsus ⁊ arteria sit plena tamē non semp est plena corpore sensibili i eo ad modū humoris. Et de hac plenitudine loquitur Auic. ⁊ de vacuitate opposita Nō. 2°. ꝙ hec plenitudo debet euacuari pure. i. ita ut purificet arteria a tali plenitudine quia repletio in arterijs est deterior ꝓpter caloris fortitudinē ⁊ est periculū suffocationis: debz etiā cito euacuari ꝓpter periculū: ⁊ ideo sollicitandum est de eo ut pure euacuetur.

Et generis quidem.

Exemplificat de specieb⁹ sexti generis dicens ꝙ in hoc genere sunt tres spēs. s. calid⁹: frigidus: ⁊ mediocris. Et hij sunt noti.

Generis uero.

Determinat de 7°. genere dicēs. In genere sumpto ex tēpore cuiusqz quietis sunt tres species. s. frequēs: ⁊ est ille in quo tēpus sensatuz inter duos motus est breue: ⁊ hic vocat etiam spissus ⁊ ei contrari⁹ qui vocatur lassus ⁊ resolutus ⁊ mediocris. Dicit 2°. ꝙ hoc tēpus sensatū inter duos motus est duob⁹ modis diuersum apud tangentē sm ꝙ tangēs percipit sistolē aut non percipit. Nam in eo qui non percipit sistolē totū tēpus est inter vnam percussionem ⁊ reliquam siue inter duas diastoles ita ꝙ si hoc tēpus est magnū pulsus est rar⁹ apud non percipientē sistolē: ⁊ si tēpus est paruum pulsus est spissus. Si autē quis cognouerit sistolem: tunc pulsus dicit spissus aut rarus sm duo tēpora duarū quietū in pulsu perceptaꝝ.

Nō. igitur ꝓ grossis medicis differentiā inter pulsum velocē ⁊ spissus. Nam pulsus dicitur velox rōne paruitatis tpis in quo est motus ⁊ dr̄ spissus rōne puitat̄ tpis quietis. nā formicā tarde ambulantē ad locū ⁊ ab illo cito recedentē dicim⁹ frequēter redire. Sz irundinem velociter volantē ⁊ multū in nido quiescentē dicimus raro redire. Et tu ex isto potes ostendere ꝙ possibile est vnum pulsum esse alio multū frequentiorē ⁊ tamē in eodē tēpore multū pauciorib⁹ vicib⁹ pulsantē. Ubi non obstante paruitate tēporū quietis tēpora motus sunt multū maiora. Nō. 2°. ꝙ nō inconuenit vnum in eundē pulsum apud vnum tangentē esse raꝝ: ⁊ apud aliū esse frequentē. vbi enim totuz tēpus inter duas sistoles sit maius temperato per. a. sed tempus sistolis sit maius sistole mediocri plusq̄z per. a. verificatur 2° de duobus quorum vnus percipiat sistolem alius non percipiatur.

Generis uero.

Nunc notificat octaui generis species. Et dicit quatuor. Primū est ꝙ in hoc genere sūt due species prime. s. equalis ⁊ diuersus Dicit 2°. ꝙ illa equalitas vel diuersitas est ꝑ comparationē similitudinis ⁊ dissimilitudinis aut pluriū pulsuum adinuicē. Aut pluriū partiuz vnius pulsus aut vnius partis vni⁹ pulsus. Et hoc in 5. rebus. s. aut in magnitudine ⁊ paruitate aut in fortitudine ⁊ debilitate aut in velocitate ⁊ tarditate aut in frequentia ⁊ raritate aut duritie ⁊ mollitie. Et hoc ꝙ dicit consideratur cōparatio sil̄itudinis in vna parte vni⁹ pulsus: ⁊ ido quia ista considerant donec perueniatur ad cognoscendū ꝙ contingit ꝙ vni⁹

UVA. BHSC. IyR_045_1

pulſus ꝛ vnius partis eiuſdē eſt extremū ſue diaſtoles citius ꝓpter vehementiā neceſſitatē aut debilius ꝓpter ſuperuenientē debilitatez. Dicit 3.ꝯ ſi tu volueris dilatabis ſermonē ꝛ conſiderabis in equalitate ꝛ diuerſitate in illis trib⁹ generibus dictis alias partes. Sz tamen fortitudo conſiderationū ad iſtas reduci tur. Dicit 4.ꝯ pulſus equalis abſolute eſt ille qui in omnib⁹ predictis eſt equalis. Et ſi in aliquo iſtorū fuerit equalis ſolūmodo: tunc in eo ſolūmodo dicetur equalis vt ſi dicerem⁹ equalē in virtute aut equalē in velocitate. Et ſimiliter diuerſus pulſus eſt qui non eſt equalis aut abſolute aut in aliqua re. Circa primum attende ꝯ in reſpectu equalitatis nō ponuntur in pulſu duo extrema diuerſarū denominationū: ſed vnum. ſ. diuerſitas ſimpliciter ſemp enim diuerſitas in ſuſcipiente diſpoſitionem magis ꝛ min⁹ eſt per hoc ꝯ in vno ē plus ꝛ in alio eſt minus: ꝛ ideo in omni inequalitate eſt plus ꝛ minus Nō. circa vnum pcm ꝯ pulſus dicitur diuerſus ꝛ equalis per cōparationem aliorū in pulſu inuentorū: ꝛ hoc tribus modis: vnus eſt comparādo vnum pulſū alteri pulſui. 2.ꝯ cōparādo diuerſas partes eiuſdem pulſus adinuicē. 3.ꝯ cōparando vnam partem vnius pulſus ſibi ipſi quo ad diuerſa i ea Exemplū primi ſicut ſi comparem⁹ diaſtolem vnam alteri diaſtoli. Exemplū ſecūdi ſicut ſi cōparem⁹ partē vnius diaſtolis que correſpōdet vni digito alteri parti que corrñdet alteri digito. Exemplū tertij ſicut ſi comparem⁹ vnam partem diaſtolis ſub vno digito ſibimet quo ad principiū ꝛ finem. Ea igitur que comparantur in pulſus equalitate vel diuerſitate: aut ſunt diuerſi motus aut diuerſe partes eiuſdem pulſus correſpondentes diuerſis digitis aut vna pars vn⁹ pulſus ſed ſcōm diuerſa ei⁹ tempora. Ex quibus collige ſimul etiam cum bis que dicūtur infra in capło ſequēti qō non denominat pulſus diuerſus ex cōparatione ſiſtolis ad diaſtolem vel tēporis qetis ad tēpus mot⁹ vel tēporū qetis adinuicez. Nō. 2.ꝯ circa hoc ꝯ illa in quib⁹ hec comparant dicēdo pulſum equalē vel diuerſum ſunt ſpēs quinqz generū nominatoꝝ in textu lz in alijs etiā poſſint comparari vt infra dicet. Nō. 3.ꝯ illa pars donec contingit ꝯ vn⁹ pulſus ꝛc̄. poteſt exponi duob⁹ modis. vn⁹ eſt ꝯ vn⁹ pulſus portrem⁹ id eſt ſequēs aliū ſue diaſtoles. i. in ſua diaſtole eſt cit⁹. i. velocior ꝓpter vehementez calorē aut debilior ꝓpter virtutis debilitatez. Et iſta pars eſt exemplificatio prime. ſ. cōparatiōis pluriū pulſuū adinuicē. 2.mō poteſt intelligi ꝯ ſit exemplū diuerſi pulſus in vna parte vni⁹ pulſus. Et ſenſus eſt iſte. Donec cōtingit. i. ſicut contingit ꝯ vn⁹ pulſus eſt poſtrem⁹ ſue diaſtoles citior. i. velocior ꝓpter vehementiam caliditatis aut debilior ꝓpter debilitatē ꝛ hoc ſcōm pl⁹ mihi placet. Nam harū diuerſitatū maneries habebis infra Circa tertiū dictū conſidera ꝯ dupliciter poteſt exponi. vno modo comparando ad id qō imediate eſt dictū. ſ. donec contingit ꝛc̄. Et erit ſenſus ꝯ ſi tu volueris dilatare ſermonē in exemplis potes cōſiderare alias partes. i. alias cōſiderationes in trib⁹ dictū generib⁹ ſupple de quib⁹ nō eſt exēplificatū de velocitate ꝛ de fortitudine ꝛ non de quātitate aut frequētia aut duritie: ꝛ ideo in iſtis trib⁹ generibus p̄dictis poteris etiam exēplificare. 2.ꝯ poteſt intelligi ꝯ dicit ō generib⁹ in qb⁹ conſiderat equalitas ꝛ diuerſitas. Et erit ſenſus ꝯ ſi tu voles poteris cōſiderare aliaſ partes. i. alioſ modos comparationū in trib⁹ dictis gñib⁹ aliis ab iſtis qnqz. Nā ſupra notata fuerūt decē genera ꝛ in iſto octo non cadit cōparatio vt dicat pulſus equalis aut diuerſus. Nec i 9.ꝯ qō ſub iſto 8.ꝯ continet ergo reſtat ꝯ ſolū poteſt cadere in octo gener⁹ iſta cōparatio de quib⁹ fuerūt nominata quinqz: ꝛ ideo tria remanſerūt in qb⁹ poteris dilatare ſermonē. ſ. calid⁹ ꝛ frigid⁹ ꝛc̄. plenus ꝛ vacu⁹ ꝛ pond⁹: ꝛ hanc ſecundā puto veriorē

Ex 4.ꝯ aūt dicto poteſt cōprehēdē ꝯ ſtat aliquē eē pulſū q nec abſolute ē equalis nec abſolute ē diuerſus. Circa omnia tamē attēde ꝯ in pulſu equali non oportet equari partes eiuſdē pulſus inuicē ita ꝯ tempora qetis ſint equalia vel velocitates duorū motuū ſint equales. Nam in rei veritate vt ſumit ex Gal⁹. in libello de vtilitate pulſus quies ſequens conſtrictionē ē diuturnior qz quies ſequēs dilatationē in naturali diſpoſitione ſicut in baneli/tu manifeſtū eſt. Ex quo ſequit contra Jacobū circa būc locū nō vere dixiſſe pulſū cui⁹ vna quies non eſt alteri equalis eſſe diuerſuz fundat aūt ſuper hoc ꝯ cuz Aluic̄. dicit ꝯ pulſus eſt diuerſus ex cōparatione ſimilitudinis aut diſſimilitudinis partiū vni⁹ pulſus hoc nō poteſt intelligi niſi quietē ad quietē cōparando aut ſiſtolē ꝛ diaſtolē qō fundamentū ē fallax cū partes diuerſas vni⁹ pulſus dicat Aluic. partes eiuſdē diaſtolis diuerſis digitis correſpōdētes vt patet ſequēti capło. Et tu ex hoc vides ſolutionē quorundā falſoꝝ ſophiſmatū puta ꝯ in qualibet lapſa complexione ſimplici alijs deductis eſſet pulſus diuerſus vt i humida tm̄ ē maior ſiſtoles qz diaſtoles: ꝛ in calida tm̄ maior diaſtoles qz ſiſtoles: nā ꝓſtat ex dicto ꝯ iſta iequalitas nō facit pulſū diuerſuz.

Les seans instructifz est longior seans de illa ratione Jmmali dispositiue

UVA. BHSC. IyR_045_1

Genus autem.

Declarat nonū gen⁹ dicens q̄ in hoc genere sunt due species: vna est ordinatus. Alia ē pulsus iordinat⁹ Dicit 2°. q̄ ille est ordinat⁹ cui⁹ diuersitas habet ordinē conseruatū super quem transit: ꝛ hoc est duobus modis. vn⁹ est vt pulsus dicat absolute ordinatus quando. s. non habet diuersitatē vnam aut est ordinatus cum habet duas diuersitates vel plures sicut si esset circulus aut ali⁹ circul⁹ diuersus a primo ita q̄ ambo ad suū ordinē redirēt: inordinatus autem est ei contrari⁹. Dicit 3°. si bene considerabis inuenies q̄ hoc decimuz genus est sicut species soni intrans sub equali: siue diuerso. Dicit autem decimū non Auic̄. narratione: sed Gal. ꝛ tu ex hoc collige q̄ ois pulsus ordinatus est inequalis: ꝛ ideo est abusio in locutione cū medici grossi pulsum equalem vocant ordinatū.

Debes autem.

Hic exequit de vltimo genere. Et diuidit in duas partes. primo ponit quedam preambula. 2°. de genere sumpto ex pondere ibi, 2°. Gal. 3o qđ ex pondere. Prima diuidit i tres partes. Nam primo ostendit q̄ in pulsu reperitur nā musice. 2°. ostēdit que sūt ꝓportiones musicales quas dicit Gal. sentiri posse i pulsu 3°. ostēdit qđ ipse credit de istis sensib⁹ comprehensibilib⁹. 2°. ibi: Gal. quidē. 3°. ibi: Ego 3o.

De prima igit parte primo proponit quod intēdit dicēs q̄ tu debes scire q̄ in pulsu reperitur natura musice. Dicit 2°. q̄ hoc est isto modo qz sicut ars musice complet p mixtionē sonorū cū debita ꝓportōe inter acuitatē ꝛ grauitatē eorum per circulos casuuz tēporū que sunt inter pcussiones: similis ē dispositio i pulsu qz ꝓportio suorū tēporū mot⁹ in velocitate ꝛ spissitudine est sicut ꝓportio sonorū in musica ꝛ ꝓportio illorū tēpoꝝ mot⁹ in quātitate: et in fortitudine ꝛ debilitate ē sicut ꝓportio acutatis ꝛ grauitatis adiūctoꝝ in musica. Et etiā quēadmodū contingit q̄ pulsus ferīēdi vel percutiēdi instrumentū musicale ꝛ quātitas sonorū sūt qñq̄ conueniētes ad consonantiā: ꝛ qñ q̄ inconueniētes: ita contingit in pulsu q̄ aliquādo ille diuersitates sint ordinate ꝛ aliquādo non: ꝛ etiam ꝓportio dispositionū pulsus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ in quātitate est cōueniens etiaz corporis dispositioni: ꝛ qñq̄ nō sed est diuersa ab ista que est conueniēs corpori ꝛ cōstat q̄ cōsideratio de partib⁹ pulsus ꝑm quem ipsum sub dicta ratione cognoscim⁹ est egrediens a genere ꝓsiderandi ordinē Circa primū attende q̄ in pulsu reperiri naturam musice intelligit q̄ in pulsu reperiunt dispositiones a medico considerāde silēs dispositionib⁹ repertis in consonātijs ꝛ tonis que ꝓsiderande sunt a musico. Nō. 2°. q̄ musica ēvis vel facultas differētias sonoꝝ vel vocū sensibili ratione perpendēs: ꝛ ita a Boetio describitur. Sed ab Ysidoro 3°. ethimologiarū describitur q̄ musica est peritia modulationis cantus sonoꝝq̄ cōsistēs. Ponit aūt cōiter triplex musica: mūdana: hūana ꝛ organica. Mūdana ē debita habitudo partiū mundū constituentiū ꝛ maxime principaliū vt in celis. Hūana aūt est debita ꝓportio partiū ꝛ virtutū corporis hūani. Organica aūt est illa quā describim⁹.

Nō. 3°. quasdā diuersas voces nāliter talē habere ꝓportionē: vt inde nāliter sensus humān⁹ delectet: ꝛ ille dicunt consonantie ꝛ illarū vocū aggregatio dicit consonātia. Quasdam aūt nāliter aptas ad faciendū tristitias i auditu: vel saltē non delectare: ꝛ istarū aggregatio dicit dissonātia. Item etiaz contingit in pulsu q̄ quedaz sunt suarū partiū ꝓportiones que sūt conueniētes ꝛ quedam sūt que sūt disconueniētes: ꝛ ita in pulsu reperit natura musice. Circa secūdū dictū cōsidera vt dicit Binus q̄ Auic̄. vult ostēdere similitudinē dispositionū pulsus cū dispositionib⁹ cōsiderandis a musico. Et dicit primo q̄ musica completur id est attingit finē per coniunctionē sonorū ꝑz ꝓportionē comitantē eos in acuitate ꝛ grauitate ꝛ supple in magnitudine ꝛ paruitate eorū ꝛ cū hoc per debitos circulos casuū tēpoꝝ q̄ sūt inter eorū percussiones per quod etiam vult q̄ intelligam⁹ ꝛ circulos tempoꝝ mensurantiū percussiones: qz hec etiam sūt in musica multū consideranda Dicit 2°. q̄ similis ē dispositio in pulsu supple consideranda a medico. Et hoc declarat qz ꝓportio suorū tempoꝝ in velocitate ꝛ spissitudine: id est temporū q̄ considerant⁹ ꝓ velocitate ꝛ spissitudine ꝛ sicut ꝓportio sonorū musice: id est temporū consideratorū in sonis. Nam tēpora considerata in sonis musice sūt tēpora ferendi vel sonandi ꝛ tēpora quescendi temp⁹ aūt velocitatis est temp⁹ mot⁹ ꝛ temp⁹ spissitudinis est tēpoꝝ quetis. Dicit 3°. q̄ ꝓportio dispositionū pulsus in fortitudine ꝛ debilitate ꝛ in quantitate est sicut ꝓportio adiūctionis sonorū musice .i. est sicut ꝓportio cōsiderata in ratione sonorū vt sūt magni vel parui acuti vel graues cōiūcti adinuicē non considerādo temp⁹ mensurans. Dicit 4°. q̄ quemadmodū in sonis de quib⁹ consideret musica quandoq̄ contingit q̄ ꝓportio temporū ferendi ꝛ quantitates sonorūz sez magnitudines ꝛ acuitates quādoq̄

Ꝓportis hec oīa melius videre q̄ consuluerit dicā. ꝑz. Ignorātibus musicā & diuersas alias oīo ꝑs nō intelligibil'. & ea quod florentinus 2° sonū ꝛ deperditis. q̄ doctores melius exponūt hanc ꝑtem dicendo. ci rens

UVA. BHSC. IyR_045_1

sunt conuenientes ꝛ quandoqꝫ nō:ita contin/
git in pulsu ꝙ aliquādo diuersitates eius.i. di
uerse partes eius sunt ordinate.i. debite. Et qñ
qꝫ inordinate.i. indebite. Et tu hoc cōsidera
ꝙ duob⁹ modis potest cōtingere ꝙ ꝓportio tē/
porū ꝛ sonorū non est conueniēs. Uno modo
quia est talis ꝛ nullam facit consonātiā. Alio
modo ut aliquā faciat consonantiā sed nō pro
portionatā fini quez intēdit musicus vel non
proportionatā auditui illius ꝓpter cui⁹ delecta
tionē musicus pulsat: vt verbi gratia: alia con
sonantia vtendū est in tristitia funerū: alia nu/
ptijs: alia i bello. Similiter duob⁹ modis con
tingit istas dispositiones in pulsu esse discōue/
nientes. Uno mō quia nō sunt cōueniētes ali
cui cōplexioni naturali hois. Alio mō ꝙ sint
cōueniētes sed nō in illo in quo inueniūtur. ꝛ
patet modo cōsideratio istarū ꝓportionū par
tium pulsus scōm quod referunt ad naturam
vel etatē corporis in quo est pulsus ē alia a cō
sideratione ordinis: hic taz multa dixi quia te
xtus est intricatus.

Galieno videtur.

Modo ostendit quomodo Gal. dixit mu/
sicalem dispositionē in pulsu comprehēdi. Et
dicit ꝓmo ꝙ Gal. videtur ꝙ illud quod potest
sentiri de pondere in pulsu est scōm viam pro
portionū musicaliū ꝛ maxime: imo soluz scōm
aliquā de ʃ. dicēdis. prima est ꝓportio toti⁹ et
ʃ. ꝛ ista est in rei veritate ꝓportio tripli. Et ra
tio est quia tripla ꝓportio ē dupla ꝓportio cui
adiūcta est ꝓportio addentis medietatē. i. pro
portio sexqualtera. i. tripla est composita ex du
pla ꝛ sexqualtera. 2ª. ꝓportio est ꝓportio per to
tum: ꝛ ista est ꝓportio dupla. 3ª. ꝓportio est ꝓ
portio per quinqz: ꝛ illa est ꝓportio addēs me
dietatem. i. illius qꝫ cōtinet totū ꝛ medietatē
eius sicut tria ad duo: ꝛ vocat sexqualtera. 4ª.
est ꝓportio ꝓ quatuor: ꝛ ista est ꝓportio addēs
tertiam partē ꝛ vocatur sexquitertia. ʃ. est ꝓpor
portio addens quartā partē: ꝛ illa est ꝓportio
sexquarta Ubi nō. ꝙ ꝓportio describitur
ʃ. ab eꝓz euclidis ꝙ est duorum quantecūqz fue
rint quantitatis certa alteri⁹ ad alterū habitu
do. Et diuidit in ꝓportionē equalitatis ꝛ ine
qualitatis. Ꝓproportio aūt inequalitatis diui
ditur in ꝓportionē que est ꝓportio maioris in
equalitatis que est ꝓportio maioris quantitati
ad minorē ꝛ ꝓportionē minorē inequalitatis
ꝛ illa est ecōtra. Ꝓproportio autez maioris in
equalitatis diuidit in rōnalē ꝛ irrationalem.
Rationalis est qui potest in numeris inueni
ri. Irrationalis autē nō pōt vt diametri qua
drati ad suam costā. Rationalis ꝓportio ma
ioris inequalitatis diuidit in multis ꝛ in sup
particularē ꝛ suppartientē ꝛ multiplicez sup
particularez multiplicē suppartientē. Iste sūt
quinqz eius species. Multiplex est quando
maior quātitas cōtinet minorē multis vicib⁹
adequate vt dupla vel tripla. Supparticula/
ris est quando maius cōtinet minus semel et
aliquam vnam partem eius aliquo tā adequa
te sicut si continet totum ꝛ medietatē eius: vt
se habet quatuor ad tria quia cōtinet semel et
tertiam partē. Suppartiēs est cum maior con
tinet minorez ꝛ aliquas partes aliquotas ade
quate que tamen partes simul sumpte nō con
stituūt vnam partē aliquotā vt quinqz ad tria
quia ʃ. continet tria ꝛ duas partes aliquotas
ꝛ nō sunt vna pars aliquota que aliquotiens
sumpta adequate reddat totum. Et patet que
dicatur multiplex supparticularis: ꝛ que mul
tiplex suppartiens. Nō. 2º. ꝙ apud grecos
ꝓportio dupla in qua maius cōtinet totū bis
dicitur diapason quod est dictū ꝓ totū. Nam
dia. i. per ꝛ pason totū: ꝛ ideo sic dicitur quia
vltra minorē quantitatē continet etiā eaz alia
vice totam minorē adequate. Sed ꝓportio in
qua maius continet minus semel ꝛ medietatē
dicitur a nobis sexqualtera ꝛ a grecis diapē/
te. Et diapente est idez: ac si diceret ꝓ ʃ. ꝛ hec
ꝓportio ideo sic dicitur quia inuenit in quinta
corda in monacordio ad illam que ꝓ quintaz
distat ab ea. Ista autem in qua maius ꝯtinet
maius semel ꝛ tertiā partē dicitur diatesserō
. i. per quatuor: ꝛ hoc quia ista inuenit i quar
ta corda monacordij Nō. vlterius ex quin
to eꝓz euclidis ꝙ quibuscūqz duob⁹ extremis
datis interposito medio ꝓportio ꝑmi ad vlti/
mū componit ex ꝓportione ꝑmi ad secundū ꝛ
secūdi ad tertiū. Ex isto sequit ꝙ ꝓportio tri
pla cōponit ex ꝓportione dupla ꝛ ꝓportione
sexqualtera. Nam capio ꝓportionē trium ad
vnum: ꝛ quia extrema sunt tria ꝛ vnum inter/
pono mediū quod est duo: ꝛ sequit iuxta regu
lam dictam ꝙ ꝓportio illa componit ex ꝓpor
tione trium ad duo: ꝛ duorū ad vnum modo ꝓ
portio triū: ad duo est ꝓportio sexqualtera sed
duorū ad vnum est dupla: ꝛ sic ꝓportio tripla
est cōponenda ex ꝓportione dupla ꝛ sexqualte
ra. Et hec est causa quare ꝓportio tripli dicit
apud grecos diapason diapente: ꝛ ab Auic.
ꝓportio totius ꝛ ʃ. Idem enim est dicere ꝙ ē
ꝓportio cōposita ex duplaꝛ sexqualtera. Et
tu scōm hūc modū intelliges textū. Nam sen
titur ꝑmo pondus ꝑm ꝓportionē que est toti⁹
ꝛ ʃ. ꝛ ista est ꝓportio tripli: ꝛ ideo dicit ꝓpor
tio tripli proportio totius ꝛ ʃ. cum pro qꝛ ipa
est proportio dupli addita. i. adiūcta cuz pro/

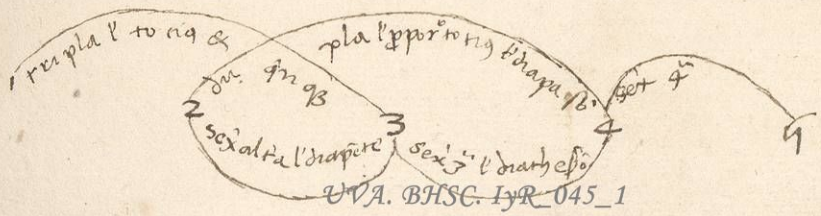

UVA. BHSC. IyR_045_1

portione addente medietatē: ⁊ ista est ꝓportio per 5. Reliqua sunt clara.

Et ego quidem.

Hic ponit Auic̄. ꝙ sibi videt circa hāc materiā. Et dicit primo ꝙ ipse mirat quomō possunt ille ꝓportiones p tactuz discerni. Dicit 2°. ꝙ tamē est facile dicere ei qui consueuit i gradu tangēdi ⁊ cōsueuit ꝓportioe sonos p artez postq̄z est ei acquisita potentia cognoscēdi musicā. i. musicalia. Et ille cōparabit factū id est ꝓportionē factā a natura in ꝓportionib⁹ pulsus p notas. i. ꝓportiones vel notas apud intangendo cordis. Nam iste homo cuz reduxit intentionē suam ad pulsum poterit discernere in eo dictas ꝓportiones.

Genus vero quod ex pondere.

Hic declarat genus sumptū ex pondere et species eius ⁊ diuidit i quatuor partes. Primo ostendit vnde sumit genus pōderis i pulsu. 2°. remouet circa hanc materiā vnum supfluū modū. 3°. ostendit in quo oz inueniri musicalis ꝓportio. 4°. enumerat species huius generis. 2°. ibi: Qui aūt ponūt. Ibi 3°. Et pond⁹ ibi 4°. Et dicemus Dicit ꝑmo ꝙ genus qđ sumit ex pondere sumit a cōparatione ꝓportionis quantitatis ꝓportionū quatuor temporū que sunt duob⁹ motib⁹ ⁊ duab⁹ quietib⁹. Et si sensus non potest hoc totū discernere. s. quatuor temporz qz nō cognoscit sistolē: tūc erit p cōparationē proportionis quātitatū proportionis tēporz diastolis ad id tempus qđ est inter duas sistoles ⁊ in breui tēporz mot⁹ ad tempus quietis. Pro intellectu illi⁹ partis attende vt supꝫ dicit ꝙ in pulsu consideram⁹ proporti/onem que est inter tpa existentia in pulsu tam quietū q̄z motuū. Consideram⁹ 2°. habitudinem isti⁹ proportionis ad dispositionē naturalem siue etatiuā corporis in quo est ille pulsus Tūc stante textu vt cōiter inuenit: hoc mō exponemus. Gen⁹ 2o qđ ex pondere sumptū est supple sumit p comparationē. i. p cōsiderationem nostrā que consideratio est proportiōis id est habitudinis quātitatū proportionū quatuor temporz que sunt duob⁹ motib⁹ ⁊ duabus quietib⁹ supple ad dispositionē corporis i quo est pulsus ⁊c̄. Sed apud cōciliatorē littera ē facilioz. Naz vbi nos habem⁹ quantitatū proportionū ipse habuit quantitatū proportionabiliū: ⁊ tūc sensus est clarus. s. gen⁹ qđ ex pondere sūptū est sumit p cōparationē proportionis quantitatū proportionabiliū quatuor temporū ⁊c̄. p cōparationū. s. istaz proportionuz ad corporis dispositionē. Nō. iuxta mentē cciliatoris differētia 8z°. ꝙ magis possum⁹ sensu pcipe proportionē motus ad quietē sibi immediatā impulsu q̄z proportionē mot⁹ ad aliū motū succedentē. Et bui⁹ causa est qz motus opponit quieti ⁊ opposita iuxta se posita magis elucescūt ⁊ discernūt. et potest addi 2a. cā quia temp⁹ mot⁹ immediatur tpi quietis nō autē tpi mot⁹. Nec tps quietis in pulsu immediat tē pori quietis: ⁊ ideo ille proportiones pūt sensu discerni in pulsu. Nō autem proportiones gentuz adinuicē aut motuū adinuicē. Et iō dicit Auic̄. ꝙ attendit hoc genus solū in cōparatione tpis motus ad quietē: quia igit tps quietis apud non cōpbendentes sistolē est totuz tps qđ est iter duas diastoles: ideo apud eos sentitur pondus ex proportione istoz tempoz ad corporis dispositionē. Sed apud cōpbendentes sistolē tēpus diastoles cōparat ad tps quietis sibi imediate ⁊ ita tps sistoles. Pondus igitur sumit in pulsu a proportione tpis motus ad tps quietis oīno ꝛm Auic̄.

Qui autem.

Remouet hic vnum modū supfluū. ⁊ dicit ꝙ illi qui in hoc capto de pondere pulsus ponūt compationē tpis motus ad tps motus vt puta diastolez ad sistolē ⁊ tpis quietis ad tps quietis inducūt capm in ca°. ⁊ lz huiusmōi immissio sit tollerabil⁹ tamē nō est bona. Vbi ꝑmo nō. ꝙ Aliebas 7°. theo°. posuit istam comparationē: ⁊ Bal⁹. in libello de differētijs pulsuum hoc manifeste voluit in ca°. de pulsu spisso ⁊ raro cum dixit apud compbendentes sistolem. Ritimū aūt ꝛm tps diastoles simul cū quiete que est scōm ipz comparatū tpi sistoles simul cum tpe eius que post ipsam quietis. est aūt qđ est tps diastoles solius tpi sistoli soliul cōparantes ita ritimū generari dicūt. Falsū est igitur ꝙ expositores hoc solū Haliebati imponunt. Nec potest dici ꝙ hoc Bal⁹. dicat aliorum auctoritate quia in eodē ca°. infra ex proposito hoc affirmat: sed vt dixi ꝛm modū cōciliatoris Auic̄. visum est ꝙ hoc sit impossibile sensu discerni. Cum igit loquendo de pulsu rt medici: debeam⁹ dicere de sensibiliū: ⁊ ille proportiones de quib⁹ isti dicūt nō sunt sensibiles vel sensu pceptibiles: ideo hoc est supfluū i medicina: ⁊ ideo dicit ꝙ isti ponūt capm i ca°. qz illud qđ debet esse de ca°. intellectiue cognitionis ponūt in ca°. de signis que debēt sensu percipi: est tū missio tollerabilis qz de istis proportionib⁹ dicūt isti veritatē ꝙ pūt esse cōuenientes ⁊ incōueniētes: sed tamē hoc nō pcipit sensu Et iste est modus cōciliatoris in exponendo hunc locum. Bin⁹ aūt aliter exponit ⁊ dicit ꝙ hoc totū sic dictū pōt intelligi duob⁹ modis.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Unus est q̄ illi qui dicūt in põdere cõside/
rari proportionē tpis mot⁹ ad tps mot⁹ volūt
dicere q̄ est cõparandū tps diastoles ad tēp⁹
sistoles: ⁊ tps quietis post diastolē ad tps qui
etis post sistolē. Et hoc mō Auicē. vult q̄ isti
errant ⁊ ponūt capl̄m in ca°. i. illud qđ nō est
ponēdū. Rō qz cõparāt tps quietis post di/
astolem ad tps sistoles: ⁊ ista cõparatio nō ē
hōta sensui cum nec est notū tps quietis nec tē
pus sistolis. Et licz ista missio sit tollerabilis
apud cognoscētes sistolē tñ nō ē cōuenies ne
q̄ bona apud plīmos qz plīmi hāc nō cogno/
scūt. Hec ꝓma expō penitus nihil mihi pla
cet cum idem fuisset sup̄ ab Auicē. dicendū de
frequētia qđ nō fecit p̄terea iam dictuz est qđ
hoc fit apud cognoscentes sistolē. Secūd⁹
modus expōnis Bini ē q̄ p cōparatōez tpis
motus ad tps motus ⁊ quietis ad quietē itel/
ligim⁹ cōparatiōem vnius diastoles ad aliam
⁊ tps inter vnam ⁊ aliam ad tps insequens ⁊
hoc mō peccant isti ponentes capituluz in ca°
quia ponūt illud qđ ptinet ad genus ordinis
in ca° põderis. Nam cõparatio ista ptinet ad
genus ordinis: ⁊ ista expō min⁹ videt vera q̄z
p̄cedens. Nam Bal. exp̄sse intellexit de quie
te post sistolez cõparata quieti post diastolem
⁊ de cõparatõe diastolis ad sistolem. Et nō ē
putandū Auicē. hoc ignorasse. 2°. etiā alia est
cõsideratio proportiõis alia est ordis. Bar
silius autem duos dixit modos: vnus est mo/
dus primus Bini. Ali⁹ est q̄ cõparatio mot⁹
ad motū est superflua ⁊ sūf quietis ad quietem:
quia si motus ad quietē est debita proportio:
etiam motus ad motū erit debita ⁊ quietis ad
quietē. Et ista 2ª est falsa. Nam pone q̄ mot⁹
ad quietē debet esse proportio dupla ⁊ motus
ad motū dupla: ⁊ ponam⁹ q̄ diastoles ad seqn
tem quietē sit etiam dupla: sed diastoles ⁊ si/
stoles sūt equales. Et patet q̄ erit debita pro
portio motus ad quietē imediate sequentē tñ
nō erit debita proportio mot⁹ ad motū. Ja
cobus aūt a forliuio voluit q̄ ꝓma cõparatio
debet esse motus ad quietē imediate sequentē
⁊ illius secūdi mot⁹ ad quietē imediate sequē/
tem ⁊ istis scitis scim⁹ proportiõez mot⁹ ad mo
tum ⁊ quietis ad quietē Quidā g̃ dixerunt
q̄ ꝓmo cõsideranda est proportio mot⁹ ad mo
tum: deinde quietis ad quietē. Et ex istis sci/
unt capl̄m in ca°. quia illud qđ debet esse i po
steriori ca°. ponūt in ꝓori: ⁊ iste fuit vt dicit ba
liebas 7°. theo°. ca°. 4°. Et ista expō etiaz nō
videt bona: qz Auicē. dixit sup̄ assignando vñ
gen⁹ istud sumit̄ qđ est cõpando tps in quo ē
motus ad tps istud in quo est quies ⁊ nō dixit
q̄ ab hoc incipe debeamus: ꝓterea nec Bali/
bas dixit q̄ incipere debem⁹ a cõparatiõe tem
poris motus ad tps motus⁹. Preterea qz nō
esset tollerabilis error sed falsus. Et tō videt
mel⁹ transire cū expõne ꝓciliatoris ⁊ q̄ Aui.
credidit q̄ nō sentiunt iste cõparatões: sed so
lo intellectu cognoscunt in genere ⁊ tollerat
propter dicta sup̄. Nō. vlteri⁹ q̄ pz ex dictis
q̄ etiaz in alia proportiõe dixit Bal. cõsistere
ritimū de qua nullā mentõez fecit Aui. s. ipso
portiõe tpis aggregati ex diastole ⁊ quiete im
mediate sequēte ad tps aggregatū ex sistole ⁊
quiete imediate sequēte. Sed ꝓtra expõez
cõciliatoris arguit qz ex mēte Auicē. põdus i
pulsu cõsideratur in proportiõe fortitudinis
ad fortitudinē ⁊ magnitudinis ad magnitudi
nem: sed cõstat q̄ in fortitudine nō cõparatur
nisi motus motui: igit i põdere cõsiderat pro
portio motus ad motuz. Hic dicit q̄ in pō
dere cõsiderat ꝓportio motus ad motū: sz nō
tpis mot⁹ ad tps mot⁹ nisi in itellectu: ⁊ hoc lo
quēdo de motibus vnius pulsus in quibus p
pter paruitatē eorum ⁊ difficultatem cõsiderā
di nō pōt illa proportio bene tactu cōprehen/
di. Posset tamen aliter ⁊ faciliuſ exponi q̄
illi qui ponūt cõparationē tpis motus ad tē/
pus motus in eodem pulsu ⁊c. mittūt capl̄m i
capl̄o. i. nimiū prolõgant materiā ⁊ nō cū vti
litate multa. Maior enim est labor i faciēdo
se doctum ad hec discernenda q̄z vtilitas i hec
cognoscendo sit g̃ illorū missio tollerabilis et
nō incōueniēs qz nō dixerūt in nā q̄ ritimū si
ue põdus in pulsu pōt cōsiderari mō dicto: sz
tamen illa missio nō est bona. i. vtilis propter
plus poni laboris in istis cōprehendendis q̄z
inde sequatur vtilitas.

Et pondus.

Hūc declarat in q° oz inueniri musical⁹ pro/
portio: ⁊ dicit q̄ põdus ē illud in quo proport
tiões musice cadūt. i. inueniūtur vel sūt. Hic
loc⁹ pōt itelligi duob⁹ mōis: ꝓmo vt ponit diffe
rentiā inter pulsū hūtez põdus ⁊ pulsū nō ha
bentē põdus. ⁊ dicit q̄ põdus i pulsu ē illa ei⁹
dispō i qua proportões musice cadūt sz tñ cū nō
cadūt proportões musice. i. in quib⁹ nō est cō/
sonātia nō est ibi põdus. Ali⁹ mod⁹ exponē
di est q̄ remoueat dubiū qz eni dixit q̄ hoc ge
nus sumit̄ p cõparatõez tpis mot⁹ ad tps qđ
possz qs addere q̄ ꝓsideratio põderis i pulsu
nō essz nisi in istis Ad hoc igit tollendū di
xit q̄ gñal⁹ põdus pulsus dr̄ ois cõpatio par
tiū ei⁹ sensibilis in qua cadūt uel apte sunt ca/
dere sensibiliter proportiones musice: et ideo
etiam comparatio motus ad motū nō in tem/

UVA. BHSC. IyR_045_1

poze duratiõis sed in fortitudine ꝛ magnitudine in quib⁹ cadẽt ꝓportiões musice vt dicũ ẽ

Et dicemus.

Hic species enumerat sub isto genere contentas. Et dicit ꝙ sub hoc genere primo comprehendunt due species. s. pulsus boni ponderis ꝛ pulsus mali ponderis. Et est triũ modorum. Unus est ꝙ pondus in pulsu est permutatum a bono pondere sed est ꝓpe bonũ pondus vtputa si pondus senis inuenit in iuuene vel econtra. 2°. est vt sit pondus pmutatũ multum vt si pondus senis reperiat in puero vel ecõtra. 3°. est vt sit permutatũ sed ad nullũ põdus conuenies alicui dispositioni naturali hominis: ꝛ ideo pondus eius non simulatur ponderi pulsus hominis: ꝛ iste quandoq; appellatur absq; pondere. Subdit vltimo ꝙ multa in põdere pmutatio magnã sigt mutationẽ in instrõz pulsus dispositõib⁹: hec oia mihi satis clara vident ex precedentib⁹.

Capm spãle de pulsu equali vel diuerso.

Icunt quidã ꝙ

Post determinationẽ d pulsu generalẽ Auic. particulariter de pulsu exequit determinando. ꝛ in tres diuiditur Primo enim specialiter de diuersi pulsus specieb⁹ determinat. 2°. quis sit naturalis pulsus declarat. 3°. de dispositionuz pulsuũ causis determinat ibi. 2°. Cuiusq; generum. 3°. ibi. Causarũ pulsus. Prima pars ibi partita est. In prima enim quasdã dictoz pulsuum ponit diuisiones. In 2°. species quasdaz diuersi pulsus noia habentes declarat sequenti capm ibi. Ex eis est. Presens capm in duas diuidit partes. primo enim quandã ponit distinctionẽ. 2°. mẽbra distinctiõis subdiuidendo declarat. 2°. ibi: Et illius quidẽ. Dicit primo ꝙ auctores medicine dicũt ꝙ diuersi pulsus diuersitas aut est in multis pulsibus aut in vno tm̃. Et diuersitas cadẽs in vno pulsu aut est partib⁹ diuersis vnius pulsus. i. in diuersis partib⁹ cadentib⁹ sub diuersis digitis aut in vna parte vnius pulsus. s. in loco vnius digiti. Nõ. igit primo ꝙ lz multa genera pulsus sint superius posita. Auic. non fecit speciale capitulũ nisi de equali ꝛ diuerso ꝓpter duo primũ est qz illud genus oia quasi alia genera comprehẽdit seu continet. 2° quia i isto cadũt plurime diuersitates specierũ nõ sic autem in alijs generib⁹. Et hec eadẽ est causa quare rubrica eius intitulat de pulsu equali ꝛ diuerso tamẽ nõ prosequit nisi de specieb⁹ pulsus diuersi. Nõ. 2°. ꝙ diuersitas que attẽditur in multis pulsibus intelligit cõparando vnũ pulsum proprie dictũ ad aliũ pulsum: sed illa que attendit in vno pulsu nõ attendit nisi cõparando tione ad vnũ motũ illi⁹ pulsus nõ cõparando sistolẽ ad diastolẽ vt dicit Jacob⁹. Et hoc potes percipẽ ex modo loquẽdi hic: ꝛ Bak. in libello de differẽtijs pulsuũ vbi nunq; noiat aliquem pulsum diuersum ex cõparatione sistolis ad diastolẽ nec Auic. etiam. Et constat ꝙ diuersitatẽ attendendã in vno pulsu diuidũt ratione pluriũ partiũ eiusdẽ pulsus fm ꝙ partes ille correspondet diuersis sitib⁹ arterie sub diuersis digitis ꝛ nõ dicũt diuersitatẽ inter sistolem ꝛ diastolẽ. Nõ. 3°. ꝙ licet per vnam partem Auic. exemplificet intelligi locũ sub vno digito: tamẽ debem⁹ intelligere diuersitateq; q non est ꝓpter varietatẽ in diuersis partib⁹ arterie: ꝛ hoc colligit ex Bak. libzo de differentijs pulsuũ. Cũ diuersitatẽ pulsus in vna parte dicit nõ eẽ imaginabilẽ nisi in diuersis partibus tẽporis. vnde sic ad litterã dicit: Incipientes ab ea. s. diuersitate que fm vnam particulam existit. Manifestũ est aũt ꝙ nõ fm idẽ tẽpus. Impossibile enim est vnã ꝛ eandẽ particulã in vno ꝛ eodẽ tpe nõ similiter apparere moueri. Ex quo patet intellectũ Jacobi de pulsu intersecto ꝛ continuo ꝛ recidiuo esse malum cũ intelligat ista ad diuersas partes arterie que sunt aut in extremo aut in medio digiti correspondẽtes. Sũma igit est ista qz diuersitas aut attendit in multis pulsib⁹ sibinuicem cõparatis: aut in cõparatione pluriũ partiũ vni⁹ pulsus que sunt partes differentes fm sitũ arterie aut fm vnã partẽ vni⁹ pulsus i qua nõ cõsiderat diuersitas fm sitũ arterie. s. i successiõe. Mb aũt dr de vno digito ꝛ b quatuor ponit ꝓ exẽplo vt intelligat mens diuisionis

Et illius quidem.

Hic exequit de mẽbris dictarũ diuisionum Et primo de primo mẽbro ꝑme diuisionis. 2°. de 2°. 3°. de 3°. 2°. ibi: Diuersitaf bo. 3°. ibi: Ex diuersitate. Prima pars diuidit in quatuor: primo enumerat vnaz speciẽ pulsus diuersi i pluribus pulsibus attẽta diuersitate. 2°. illã speciẽ vno mõ subdiuidit. 3°. illã eandem speciẽ alio mõ subdiuidit. 4°. alio mõ. 2°. ibi: Aut rediẽs. Ibi 3°. Et est cũ ad finẽ. Ibi 4°. Cũq; intersecatur. Be prima parte dicit ꝙ vna spẽs illi⁹ pulsus q diuidit in plurib⁹ pulsib⁹ est pulsus diuersus ḡdat⁹ equalr currẽs Dicit 2°. ꝙ ille pulsus qui noiat diuersus gradatus ꝛ equalr currẽs est ille q incipit ab vno pulsu ꝛ pmutatur ad maiozẽ eo aut minozem: ꝛ procedit sic:

UVA. BHSC. IyR_045_1

aut augmẽtando aut diminuẽdo equalit̃ ⁊ sil̃i ordine donec perueniat ad finẽ augẽdi aut diminuendi: deinde intersecat̃ ⁊ redit ad primã magnitudinẽ. Ubi nõ. primo ꝙ hic pulsus dicit̃ primo gradat⁹ qꝛ inter pulsus ẽ excessus primi ad secundũ ⁊ secundi ad tertium ⁊c̃. sicut in gradib⁹ scalaꝝ: ⁊ dicit̃ equaliter currẽs qꝛ vsq̃ ad itersecationẽ semp excessus pulsuũ imediatorũ sunt equales. Nõ. 2°. ꝙ ad hoc vt pulsus dicat̃ hoc mõ: requirit̃ primo ꝙ sit diuersus in plurib⁹ pulsib⁹. Requirit̃ 2°. ꝙ sit ibi equalitas excessuũ primũ ad secundũ ⁊ secũdi ad tertiũ: ⁊ sic vltra vsq̃ ad intersectionem. Requirit̃ 3°. ꝙ intersecceť ⁊ reddat̃ ad pristinã dispositionẽ ⁊ vbi aliqd̃ istorũ deficiat non erit huius speciei. Nõ. 3°. ꝙ non solũ ĩ magnitudine ⁊ paruitate cõtingit hec diuersitas: sed etiã in velocitate ⁊ tarditate: in fortitudine ⁊ debilitate ⁊ alijs differẽtijs suscipiẽtib⁹ magis ⁊ min⁹ ⁊c̃.

Aut rediens.

Ponit primã ad distinctionẽ isti⁹ speciei dicens ꝙ hic pulsus cũ intersecat̃ ⁊ redit supple ad diuersitatẽ gradatim quandoq̃ redit simili reditu in ambab⁹ dispositionib⁹ ad primam regulam. i. quãdoq̃ redit ad similẽ terminuꝫ a quo ⁊ peruenit ad similẽ terminũ ad quẽ ꝑ regulam primã. i. prime diuersitatis vt si p̃mo incepit a magnitudine vt vnũ ⁊ sex vicib⁹ venit ad magnitudinẽ vt sex ita directe faciat in 2°. reditu. Et duo termini sunt illi ambe dispositiones de quibus loquitur: aut diuersum facit ad hoc postq̃ incepit a certo principio: et terminat⁹ fuit ad certũ finẽ.

Et est cum.

Ponit secundã distinctionẽ dicẽs ꝙ in secũda via ad modũ secũde scale ad quam redeunt post intersectionẽ: quãdoq̃ intersecat̃ qñ peruenit ad terminũ ad quẽ: ⁊ quãdoq̃ intersecatur anteq̃ ad illũ terminũ veniat: ⁊ quandoq̃ transit illũ terminũ anteq̃ interseccetur vt si primo inceperit ab vno gradu magnitudinis ⁊ ꝑuenit ad sex quãdoq̃ in reditu intersecatur veniẽdo ad sex: quandoq̃ ad quinq̃ intersecat̃: et qñq̃ venit vsq̃ ad septẽ.

Cunq̃ inter.

Ponit tertiã distinctionẽ illi⁹ speciei dicẽs ꝙ hic pulsus quando intersecat̃ qñq̃ intersecatur cessando a motu in suo medio: quãdoq̃ faciẽdo alio modo quia nõ faciẽdo quietẽ in medio: ⁊ hoc est quia in medio ĩterueniat motus ⁊ pulsus habẽs hanc cessationẽ est diuersus in quo expectat̃ quies ⁊ venit mot⁹ ⁊ ali⁹ est in quo venit quies quando expectat̃ mot⁹. Et vterq̃ istoꝝ vocat̃ intersect⁹: lꝫ nõ eodem mõ quo infra dicet̃.

Diuersitas.

Hic exequit̃ de pulsu diuerso cui⁹ diuersitas est in plurib⁹ partib⁹ vnius pulsus. Et dicit primo ꝙ talis diuersitas aut est in situ duarum partiũ. s. arterie aut in motu suaꝝ partiũ

Dicit 2°. ꝙ diuersitas que est in situ partiũ est diuersitas positionis vene. i. arterie ad partes alias: ⁊ qꝛ partes sũt sex. s. sex extrema diametrorũ: ideo illud qd̃ cadit in istis partib⁹ de diuersitate erit simil̃r in sex extremis triuꝫ diametrorũ. Dicit 3°. ꝙ diuersitas qui est in motu aut est in velocitate ⁊ tarditate aut ĩ cõsecutione ⁊ preuẽtione. In consecutiõe quando pars mouet̃ post horam sui mot⁹ in preuentione quando mouet̃ ante horã sui mot⁹ aut ĩ fortitudine ⁊ debilitate aut in magnitudine ⁊ ꝑuitate. Dicit 4°. ꝙ hec tota diuersitas aut currit ꝑm ordinẽ equalẽ in augmẽto aut diminutione aut ꝑm ordinẽ diuersum. Dicit 5°. ꝙ hec diuersitas quocũq̃ modo de istis cõtingat aut erit in duab⁹ partib⁹ pulsus aut in tribus aut in quatuor. i. in partib⁹ arterie super quib⁹ cadũt quatuor digiti. Et tu ex his principijs poteris elicere numeꝝ specierũ tam simpliciũ q̃ cõpositaꝝ diuersitatis que sunt quasi inumerabiles: vt colligit̃ ex Gal̃. in libello de differentijs pulsuũ. Nõ. ꝙ arteria in loco vbi tangit̃ pulsus habet situ suũ ꝑm quem debet naturaliter sentiri pulsus ⁊ quelibet partiũ eius potest permutari ita vt in ea sentiatur aut magis altus aut magis profundus aut magis latus versus superius focile aut versus inferius focile aut magis longus versus manuꝫ aut versus grossum brachij aut minus. In oĩbus igitur istis modis contingit diuersitas in pulsu ratione situs partiũ pulsus uel arterie. Iste igit̃ sunt sex partes de quib⁹ dicit Auic̃.

Nõ. circa tertiũ dictũ ꝙ naturaliter om̃es partes arterie debent simul eleuari. Ille igit̃ que pri⁹ dilatant̃ eleuant̃ ante horam sui motus: ⁊ ille que post eleuant̃ post horam sui motus eleuant̃. Reliqua hic dicta sunt facilia.

Nota tamen ꝙ in omnibus istis contingit vnũ pulsum esse diuersum: vt est vndosus de quo dicetur infra.

Ex diuersitate.

Hic Auiceñ. declarat aliud membrum puta diuersum in vna parte vni⁹ pulsus. Et duo facit. primo hoc ponendo diuisionem hui⁹ mẽbri. Secũdo declarando 2°. ibi: Intersect⁹ aũt

Dicit primo ꝙ ex diuersitate que est in vna

UVA. BHSC. IyR_045_1

parte vnius pulsus consurgũt tria genera. s. intersectus reditiuus ꝛ continu⁹. Ubi nõ. iuxta Gal. in libro de differẽtijs pulsus ꝙ diuersitas in vna parte vnius pulsus aut est manifeste interueniente quiete in medio: ꝛ iste vocatur intersectus: aut tota diastole apparente cõtinue dilatari: ꝛ ille est continu⁹ aut diastole anteq̃ manifeste quiescat apparẽte redire a ꝑ fundo: ꝛ iste est reditiuus ꝛ est diuersus a ꝑma specie: quia in prima specie nõ apparet a profundo redire ſz quiescẽ ꝛ itez moueri. Jn hac aũt apparet a profundo venire ꝛ pcuttere.

Intersectus.

Declarat istas tres spẽs. Et diuidit i tres 2°. ibi: Reditiuus. 3°. ibi: Continuus. Dicit primo ꝙ ille pulsus est intersectus qui in parte vna separat cum paruo motu id est quãuis motus sit paruus cũ quiete ita ꝙ breuiter pulsus ille est intersectus in quo quies interuenit inter vnam partẽ dilatationis ꝛ aliã anteq̃ tota dilatatio compleat ꝛ media est quies extrema vo sunt due partes diastoles. Dicit 2°. ꝙ in isto pulsu quandoq̃ cõtingit ꝙ extrema sũt similia quandoq̃ ꝙ sunt diuersa in velocitate ꝛ tarditate ꝛ in similitudine. Et nõ. ꝙ licet sole tres partes ponant tamen potest esse ꝙ sint plures ꝛ due quietes: ꝛ tres motus: ꝛ hoc mõ pulsus integri non solum erit cõposit⁹ ex duabus quietibus ꝛ duobus motib⁹: sed quandoq̃ ex pluribus valde. Verũ ſm Gal. non percipitur in eadem diastole differentia nisi triu⁹ partium. Nam ipse dicit se obscura imaginatione quandoq̃ cõprehẽdisse quatuor. Et ideo continuũ non diuidit nisi in tres partes. Et q dam dicunt hunc pulsum bis pulsantẽ. Sed ō hoc in sequẽti capitulo.

Sed reditiuus.

Declarat pulsum reditiuu⁹. Et dicit ꝙ hic est pulsus qui in vna parte sui est magn⁹ ꝛ redeundo paruus fit. i. qui primo facit magnam percussionẽ in vna parte arterie: deinde redeundo retro facit vnã aliã percussionẽ paruam directe: sicut cum percutim⁹ ab alto cum malleo post primã percussionẽ resistit malle⁹ in altum ꝛ redit ad percutiendũ scda vice incudẽ deinde redit⁹ subtili id est occulto redit ad debitum situm arterie sicut post secundã percussionem notabilẽ quibusdam factis paruis agitationibus quiescit malleus. Dicit 2°. ꝙ pulsus reditiuus est ille cuius quedaz species ingrediũtur alias species: ꝛ hoc est vt sit vn⁹ pulsus sicut duo: id est quia iudicat de vnõ pulsu sicut si eẽnt duo ꝓpter diuersitatẽ. Aut de duobus sicut de vno ꝓpterea ꝙ alie in alias ingrediuntur. Tertio dicit ꝙ hoc scdm dictu⁹. s. ꝙ quedam illius spẽs ingrediant in alias ꝛẽ. infra est dictũ scdm sententiã illorum qui non conuenerũt in isto. s. ꝙ iste non debet dici pulsus diuersus in vna parte vnius pulsus. Sed dixerunt ꝙ ille est diuersus diuersitate cadẽte inter plures pulsus. Pro intellectu partis nota primo ꝙ pulsus intersectũ ut sic non dicit Gal. contineri sub isto genere: imo expresse dicit ꝙ non est de isto genere: vt colligit ex dictis suis in libro de differentijs pulsuũ. Bi primo ponit distinctionẽ supra positã de pulsu diuerso scdm vnam partẽ arterie. vel vn⁹ pulsus in tres species quarũ prima fit intercedente motum arterie quiete. 2°. vocatur continuus continuo apparente tali motu. 3°. vocatur super rediens ꝛ postq̃ de duabus specieb⁹ determinauit: determinat de tertia que est reditiuus. Et dicit ꝙ sunt illi quos archigenes discretos dixit: ꝛ tamẽ nominat eos sicut vnu⁹ pulsum. Postea parũ dicit de isto quietẽ: habente in medio ꝙ non est discretus hoc textu. Nã eos qui in vna diastole deficiũt nequaq̃ dices duos esse pulsus: ꝛ nimiz bis pulsant aperte eni in eis motus procedens quod continuũ imobilitate media interciditur: sed genus quidez discretorũ. Non ita igitur vult ꝙ gen⁹ discreti pulsus nõ ita faciunt sicut intersecti. ꝛ ideo intersecti nõ sunt discreti ꝛ per consequẽs nõ reditiui. Et ex istis comprehẽdas quantũ longe a mente Gal. ꝛ per consequẽs Auic. hunc locum exponant cõmuniter doctores. Nõ. 2°. ꝙ in isto pulsu reditiuo ꝑmo fit dilatatio arterie: ꝛ postea recessus paruus a viguo: ꝛ postea redit paruo redito. Quod aũt hoc mõ fiat potest esse trib⁹ modis. vnus modus est ꝙ fiat prima dilatatio magna: deinde fiat constrictio ꝛ sistoles a natura intendẽte constringere sed paruula interueniente quiete ꝛ quasi subito redeat ad diastolandũ. 2°. modo cõtingit ꝙ fiat dilatatio magna ꝛ velox aut virtute in tãtum vt a sua forti dilatatione resiliãt parietes ꝛ concidant parum ꝛ subito redeant ad ꝑmã dilatationem. 3°. ꝙ facta dilatatione arteria cõcutiatur ꝛ non scdm nature intentionẽ continuenter mouetur eleuando se versus dextruz ꝛ sinistrum sicut accidit in corde quando subito tendũtur ꝙ ipse concutiunt⁹ vt fit in pulsu convulsiuo ꝛ accidit in istis vt vtar exemplo Gal. sicut si ramũ ligni attraherẽ a suo loco plicando deinde subito dimitterẽ rediret ramus ad locum suũ ꝛ non subito ibi quiesceret sed pcuteretur reuertẽdo ꝛ iterũ redeũdo donec i locũ

UVA. BHSC. IyR_045_1

ſuo quieſcet. Iſtoꝝ ergo triũ modoꝝ duob⁹ vl
timis fit pulſus reditiu⁹. Primo aũt mõ ſunt
duo pulſus ꝛ nõ vnus: nam ibi inter vnam p
cuſſionẽ ꝛ aliã virtus cõſtringit arteriã quod
nõ fit in iſtis duob⁹ vltimis modis: ſed aut nõ
cõſtringit: aut ſi conſtringit eſt ꝓpter vehemẽ
tiam tenſionis quod fit in dilatando vnde per
cutiũtur pietes arterie etiã verſus int⁹ Nõ.
ꝟ.ꝙ quidaꝝ antiqui medici vt Hal. narrat di
cto loco dixerũt iſtũ pulſum reditiuꝝ eſſe di
uerſum ꝛ nõ vnũ eſſe ſꝫ plures: ꝛ ſm iſtos ſpe
cies iſtius pulſus ingrediũtur alias ſpecies ꝛ
quõ eſt hoc. ſ. ꝙ vnus pulſus qui vere eſt vn⁹
apud illos ſint duo: ꝛ duo veri pulſus ponun
tur apud illos ita ſe habere ſicut iſte qui ẽ ve
re vnus: ꝓpterea ꝙ in iſto vno alie alias
ingrediũtur. i. iſte alie ꝛ diuerſe percuſſiones
ingrediunt alias totales dilatationes vel alio
mõ dicat textus: ꝓpterea ꝙ alie alias ingredi
untur. i. ponũtur ſub aliꝭ ſpecieb⁹ ab iſtis. et
ꝙ vt dixi iſte ingreſſus ſpecierũ in ſpecies: et
ꝙ vnus eſt ſicut duo eſt apud ſententiã illoꝝ
qui nõ conueniũt in hoc ꝙ iſte pulſus debeat
dici vnus ꝛ diuerſus in vna parte. Et tu nõ.
oia iſta ſumẽda ex Hal. loco allegato que hic
a doctoꝛib⁹ exponẽtib⁹ ſunt obmiſſa. Et loco
eoꝝ ſunt poſite imaginationes falſe aut lit
tera eſt inexpoſita dimiſſa: ꝛ etiã cõfert intelle
ctuũ ſequentis capti.

Continuus.

Declarat pulſũ continuũ. Et dicit ꝙ hic ẽ
ille qui eſt ordinate dimẽſus nõ percepta ſepa
ratione in cõtinuitate mot⁹ eſt velocitate ad tar
ditatem ꝛc. Et totũ eſt notũ niſi ꝙ tibi relin
quo ꝙ cõſideres quõ ſit diuerſitas in magni
tudine in vna parte quin pari mõ oĩs pulſus
magnus poſſet dici in magnitudine diuerſus.
Ego aũt pulſum ſm vnã partẽ vn⁹ pulſus di
uerſum nõ memini legiſſe a Hal. diuerſum in
magnitudine vel frequẽtia ſed in velocitate.
imo plane ab eo colligit ꝙ in magnitudine nõ
poteſt eſſe diuerſitas in vna parte vn⁹ pulſus
in libro de differẽtijs pulſus Hal. ita dicente.
Si ꝺo vna particula arterie nõ cõſiſtat ſcõm
hoc genus. ſ. quãtitatis anomalia. i. diuerſitaſ
ſm vnũ pulſum anteq̃ꝫ eniꝫ in finẽ deuẽiat mo
tus nondũ magnitudo manifeſta: ſꝫ ſoluꝫ hoc
genus pulſuꝫ in cognitione ſine indiget hec
Hal. Nõ. vlterius Hal. in iſto tres cõſide
raſſe partes ꝛ dicere ꝙ quãdoq̃ occulta ima
ginatione vel obſcura ſunt ſibi viſe comprehẽ
dit quattuoꝝ ſcõm quarum varietatem multi
plicat ſpecies.

De ſpecieb⁹ pulſus diuerſi hũtibus noĩa.

Et eis ẽ garzelãs.

Poſtq̃ ſuper⁹ Auic. determi
e nauit de pulſu diuerſo magiſ ge
neraliter: hic magis ſpecialiſ de
terminat de ſpecieb⁹ pulſus di
uerſi habentib⁹ noĩa. Et ita debet dicẽ rubri
ca ꝛ nõ debet dicere cõtinui. Diuidit i duas.
Primo facit hoc. 2⁰ ſe excuſat in fine ibi: Pul
ſuũ ꝺo. Prima diuidit in tot partes fere quot
ſunt ſpecies niſi ꝙ qñq̃ mixtũ de quibuſdam
ſpecieb⁹ multã affinitatez habẽtibus determi
nat ꝛ patebunt partes in legendo. Dicit
g̃ primo ꝙ de pulſib⁹ diuerſis eſt gazelans: et
ipſe eſt pulſus qui cum ſit diuerſus in vna pte
vnius pulſus primo eſt tardꝰ: deinde interſe
catur ꝛ ſit velox ita ꝙ oĩs gazelans eſt interſe
ctus per quietẽ inter partes vnius diaſtolis: ꝛ
quia interſectus aliqs erat cum ſilitudine par
tium aliquis cum vna velociori hic gazelans
eſt cum altera parte velociori. ſ. 2⁰ nõ prima:
ꝛ dr̃ ſic ꝓ ſilitudinẽ mot⁹ gazele qꝺ ẽ aial mul
tũ ſile capolo in ſuis motib⁹: primo facit vnũ ſal
tum tardũ: deinde alĩ velocem.

Et ex eis eſt vndoſus.

Determinat hic de vndoſo. Et i ſũma pul
ſus vndoſus eſt diuerſus in plurib⁹ partibus
vnius pulſus ꝛ diuerſitas eius eſt in ſitu par
tium ꝛ motu. ſ. in altitudine: latitudine: veloci
tate: tarditate: preuẽtione: cõſecutione: fortitu
dine ꝛ debilitate: ſꝫ ad hoc ut cũ iſtis diuer
ſitatib⁹ dicaſ vndoſus requiriſ ꝙ habeat lati
tudinẽ manifeſtã ꝛ ꝙ nõ ſit valde paru⁹. Re
quiriſ 2⁰ ꝙ ſit mollis. Nã cũ iſtis diſpoſitioni
bus ſi eſt valde paru⁹ nõ eſt vndoſus. Iſte igr̃
ſiſaſ vndis quaꝝ alie poſt alias ſequuntur.

Ex eis eſt vermiculoſus.

Determinat ꝺ vermiculari ꝛ formicãte mi
xtis quodãmodo. Primo dicens ꝙ vermicu
loſus eſt ſimilis vndo in modis diuerſitatis: ſꝫ
eſt valde paru⁹ ꝛ valde frequẽs in tm̃ ꝙ ſui fre
quentia putaſ velocitas ꝛ nõ eſt ita. Dicit
2⁰ ꝙ formicãs eſt minor vermiculoſo ꝛ ſpiſſior

Dicit tertio ꝙ diuerſitas vermiculoſi ꝛ for
micantis in eleuatione ad ſuperiora ꝛ preceſ
ſione ꝛ conſtrictione eſt manifeſtior diuerſita
te eoꝝ in latitudine: imo quaſi in hoc nõ ap
paret Vbi primo nõ. ꝙ cauſa quare in iſtis
pulſibus non apparet diuerſitas ſiue differen
tia in latitudinez eſt quia ſunt plurimi ſtricti.

Nõ. 2⁰ ꝙ licet Auiceñ. dicat hic de vermi
culoſo ꝙ ei⁹ ſpiſſitudo apparet velocitas. Et

UVA. BHSC. IyR_045_1

nō est ita: tñ Gal. in libro d̄ differētijs pulsuū dicit hoc de formicante ⁊ nō de vermiculoso ⁊ forte de vtroq; est verū. Causa aūt est breuitas tēporis mensurātis hunc pulsuz. Et quia nō bene discernit̄ in eo tēpus motus ⁊ temp⁹ quietis apparet paruuz tēpus motus tñ in rei veritate est tempus quietis paruū: nō tñ quin tēpus motus sit paruū: sed nō est paruū in cōparatione ad spatiū dicūtur aūt isti pulsus ita in cōparatione ad motū perceptū ex tactu vermis subterranei qui dr̄ lumbric⁹ ⁊ formice. et ambo sunt diuersi in omnib⁹ illis modis in q/bus vndosus. Et q̄uis illi oēs cōprehendantur sensu vt dicit Gal. loco allegato. Differūt autē ab vndoso in magnitudine ⁊ nō in qualitate diuersitatis.

Et ex eis est.

Determinat de serino dicēs ꝙ hic sil̄at̄ vndoso in diuersitate: sz est dur⁹ ⁊ vndosus: mollis ⁊ induritie est diuersus: ⁊ cum hoc oz ꝙ sit velox ⁊ spissus aliter nō dicit̄ serinus.

Et ex eis est cauda sorrisina.

Hec patet nisi ꝙ cauda sorizina in vna parte vnius pulsus nō pōt intelligi diuersa in magnitudineq; sed in velocitate ⁊ spissitudine.

Et ex eis est Mesalius et ipse est.

De hoc satis patet quid dicat Auic̄.

Et ex eis est bispulsans.

Determinat de bispulsāte. Et primo dicit breuiter ꝙ in pulsu bispulsante sunt discordati medici quia aliq dixerūt ꝙ est vn⁹ pulsus: aliq ꝙ duo sunt quoꝝ alter alterū seqt̄. i. cito post.

Dicit 2.° ꝙ vltima veritas est ꝙ nō oīs pulsus ex quo due sentiunt̄ percussiones est duo pulsus: tūc enim ille q est itrinsec⁹ eēt duo pulsus: imo non sunt duo pulsus nisi cum incipit ⁊ fit diastoles a virtus. ⁊ postea redit virtus ad fundū faciendo sistolē: deinde redit iterum virtus ⁊ diastolādo facit diastolē. ⁊ d̄ hoc sufficienter habuisti capl̄o precedēti cum dixi de pulsu reditiuo.

Et ex eis sunt.

Determinat de duab⁹ specieb⁹ ⁊ patet ex p̄cedenti capl̄o. Et cadens in medio est diuersus sed gazelās est diuersus in vna parte vni⁹ pulsus: ⁊ ideo 2.° percussio ante venit q̄ totalis dilatatio incipiens in prima percussione finiatur ⁊ in cadente in medio sunt due integre diastoles: sz sit vna pua ⁊ citoveniēs in tpe in quo expectabat̄ quies post primam.

Et ex istis capitulis.

Hic de quatuor specieb⁹ simul determinat. Et primo dicit ꝙ in istis pulsib⁹ ⁊ pulsus spasmosus ⁊ pulsus tremulus ⁊ pulsus retortus. Et isti etiā tres dicunt̄ a sil̄itudine. Nam spasmosus est quando arteria sentit̄ retrahi ⁊ remoueri per tensionē a suo naturali situ aut ad vnum latus aut ad aliud. In ꝯcussiuo qui tremul⁹ dicit̄ hic ab Auic̄. sentit̄ moueri arteria iteꝝ a suo situ ⁊ forte magis q̄ in spasmoso vt vult Gal. sed nō sentit̄ hoc modo moueri ac si traheret̄ ⁊ tenderet̄: imo potius cum mollitie. Retortus autē simulat̄ filo qd̄ retorquet̄ qd̄ filum etiā in sua positione nō seruat rectitudinem: ⁊ ille est diuersus in cōsecutione ⁊ precessione ⁊ in situ partiū. Dicit vlterius ꝙ cordosus est de sūma retorti sed nō est admoduz fili sed corde ⁊ assimulat̄ tremulo. Dicit vlterius ꝙ in tremulo diastoles est magis occulta. Et in retorto exitus ab equalitate situs in eleuatione ad superiora est occultior: sed i cordoso tensio est manifesta: lz aliqñ eius tensio ē ad vnam partē tm̄. Dicit vltimo ꝙ isti tres scz spasmosus: cordosus: ⁊ retortus plurimuz accūt in siccis egritudinib⁹ ⁊ hoc nō dicit de tremulo. Postea ponit excusationē a determinatione cōpositoꝝ. Et totū est claꝝ habēti bonū sensum assil̄andi res istas.

De naturali pulsu rubrica.

c Uiusque generum p̄nominatoꝝ ⁊c̄. Determinat de pulsu qui inter p̄dictas species ē natural̄. Et diuidit̄ in tres partes. p̄ma ostendit quis est absolute naturalis in specieb⁹ pulsus suscipientibus magis ⁊ minus. 2.° cōparatiue in eisdem specieb⁹. 3.° ostendit in specieb⁹ non suscipientib⁹ diuisionē per superfluitatē ⁊ denominationē. Ibi est si aliqd̄ aliorū. Ibi 3.° Aliorū v̄o. Dicit primo ꝙ in oī genere pulsus cui⁹ species sumit̄ s̄m superfluitatē ⁊ diminutionem naturalis est ille qui est equalis. i. medius nisi in genere fortitudinis: ille enim ē naturalis qui est fortissim⁹. Ubi nō. ꝙ in quibusdam prenoiatis generib⁹ sumūtur species penes superfluere a medio vel deficere ab illo vt magnus: paruus ⁊ velox: frequēs tard⁹ rarus ⁊c̄. In quibusdā autez nō vt in diuerso ⁊ equali ordinato ⁊ iordinato boni vel mali pōderis. De primis autem loquitur Auic̄. hic.

Causa autē quare plus in instis q̄ in alijs hoc mō spēs sumant̄ est dicta sup̄. Nō. 2.° ꝙ p equalē nō intelligim⁹ illū qui opponit̄ diuerso: sed qui est medius vt mediocris in magnitudine vocatur hic equalis i magnitudine.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nō.3° ꝙ hic nālis pulsus pōt intelligi dupliciter. Uno mō in respectu ad spēm būanā ⁊ ille dicit nālis q est tpatissimo corpori ꝯuenies: aut respectu illi⁹ cui⁹ est ⁊ hoc mō ille est nālis q est conueniēs corpi i sua nālissima dispositione existēti: ut verbi gra: fortī uel platonici ⁊ vtroq; mō equalis est medi⁹. ꝓmo medi⁹ absolute: ut inter extrema respectu speciei. 2° medi⁹ inter extrema respectu corporis illius.

Nō. 4° ꝙ rō quare in forti medi⁹ nō ē nālis est qz nālis est ille q ē sequēs tpatiorez cōplexionē mō fortitudo virtutis sequit cōplexiois temperamentū: ⁊ ideo fortissim⁹ pulsus est ille q est tpatissimi: ⁊ ideo ille ē nālissim⁹ Nō. fū apud quosdā itelligi fortissimū illū q est fortissimus perseueraēter. Nam ꝓ quibusdā pulsationib⁹ fiat ꝓpter vehementiā conat⁹ fortior esse alicui⁹ egri pulsum tpato pulsu. Alij so absolute volūt hoc intelligi: ⁊ dicūt ꝙ licz virtus plus conet ad pulsandū: ex hoc nō sequitur pulsus fortior: lz bene maior sed debilior quia non est conatus talis nisi cum distēperantia quādo necessario sequitur debilitas Ex quo patet ꝙ nō sequit: contingit virtutez plus conari: igitur pulsum esse fortiorez: quia nō potest alijs paribus plus: sed accidit disparitas ꝓpter quam fit pulsus ⁊ virtus debilior 2° patet ꝙ non potest esse habundantia virtuū respectu virtutis tēperati cum temperatissim⁹ sit fortissim⁹ p̄sertim in virtute vitali. Et si arguit contra dicta quia possibile est pulsuz mediocris magnitudinis nō esse naturalē: qz potest inueniri in febriente. Concedo conclusionem: sed hic non dicit ꝙ omnis pulsus medius est naturalis: sed ecōtra ꝙ ois naturalis est medius in genere suo ⁊c.

Et si aliquod alio.

Facit qđ dictū est dicens ꝙ si in aliquo genere fiat augmentū in aliqua differentia qđ nō fiat nisi ꝓpter augmentū fortitudinis: tunc illud qđ tali modo est augmentatū est naturalius ꝓpter fortē. i. ꝓpter causam dictā in forti verbi gra quādo cōtingit pulsum magnificari propter augmentū virtutis: tunc pulsus ille magis erit nālior ꝙ ille qui erit minor ꝓpter debilitatē: ⁊ ita intelligatis de veloci ⁊ frequenti ⁊ aliis. Et ideo etiā mediocris aliqs in magnitudine aliquo magno est minus naturalis. Et aliquis mediocris aliquo paruo est min⁹ naturalis. Nam in febriente ꝯstante virtute ⁊ obstante instrumēto fit pulsus magn⁹: per virtutis debilitatē cōtingit fieri paruū igitur stabit vn⁹ mediocrē Ponō postea ꝙ fortificetur vn⁹ stante equali necessitate ⁊ constat ꝙ magnificabitur ⁊ erit magis naturalis: ut statim dicetur: ⁊ ita de veloci ⁊ frequēti arguē possumus. Non igitur sequit naturalitas necessario mediocritatē: sed bene si est naturalissim⁹ oportet ꝙ sit mediocris. Quod autē quidam hic inferūt pulsum variari fm oēs differētias ⁊ cōtinue remanere eque nālez puto satis possibile ut cōstat in casib⁹ multis nō tñ ꝙ sit possibile tpatuz de 2°mō equalitatis. Nā statim sicut permutat a dispositiōe optima nō ē amplius de 2° modo equalitatis tpatus.

Aliorum vero.

Hic docet quis est naturalis in generibus alijs. Et dicit ꝙ in alijs generib⁹ que neq; tolerant augmentū neq; diminutionē nālis est i vno eorum equalis ordinatus ⁊ boni pōderis in alio genere qui non est absolute nālis cum ois tal⁹ sit diuersus ⁊ q nō est ponderis boni. Et nō. ꝙ ista genera dicūt nō tolerare superfluitatē augmēti nec diminutionis. Nā in diuerso nō potest minui superfluitas. Uel melius illa nō tollerāt ꝙ ꝓma diuisio eoꝝ in suas spēs sumat a plura vel minori participatiōe i eadē natura sicut faciūt alia septem.

Causarum pulsus

c In hac parte determinat ꝺ causis. Et ꝓmo ponēdo diuisiones generales. 2° ostendēdo quales dispositiones pulsuū ex istarum causaꝝ varietate ꝓueniāt. 2° ibi: Cū instrumētum. Presens capl̄m diuidit in quatuor ptes Primo ponit vnam distinctionē. 2° aliā. 3° numerat contēta sub vno mēbro ꝓme distinctionis. 4° ponit vnū canoñ. 2° ibi: Et baꝝ. 3° ibi: Cōtentiue. ibi 4°: Et baꝝ. Dicit ꝓmo ꝙ cārum pulsus quedā sunt cōes necessarie constitutionē pulsus ingrediētes eēntiales que vocant contētiue. Et quedā sunt constitutionez pulsus nō ingrediētes. Ubi nō. ꝙ causarū quedā sūt a nā p se intēte siue ordinate ad pulsum cauendū ⁊ sūt imediate. Iste igit⁹ qz in oi pulsu in suo genere iueniunt dicunt cōmunes Et quia sine illis nō pōt eē pulsus dicunt necessarie: ⁊ quia sunt ordinate ad pulsum cauēdum a natura dicūtur eēntiales: ⁊ quia sunt cū hoc toto imediate: ideo explicāde sūt i diffinitione debita pulsus. ⁊ ideo dicunt ingredientes constitutionē pulsus. Et quia virtualiter continent omnes causas pulsus mutantes dicuntur contentiue. Be secunda parte dicit ꝙ illarū que nō sunt contētiue: quedā sunt inseparabiles ut sexus ⁊ etates. Et iste dicuntur inseparabiles quia nō possunt fm totū suū

UVA. BHSC. IyR_045_1

genus nō esse causse pulsus: quedā aūt nō sunt inseparabiles: ⁊ ille dicūtur mutātes absolute vt motus ⁊ accidentia anime.

Contentiue.

Hic enumerat causas contētiuas pulsus dicens ꝙ sunt tres. s. virt⁹ vitalis: ⁊ hanc cognouisti sen ꝑma. Et instrm. s. arteria: ⁊ istam cognouisti in capꝝo ꝺ mēbris. ꝛ: ē necessitas euētandi ⁊ extinguēdi. ⁊ ista necessitas est eueniens per quantitatē notā extinctiōis. i. accidit quia adest indigētia extinctiōis: que extinctio renouat oppositā termino calozis in suo incēdio aut extinctione sua aut equalitate sua. i. remittendo calozē ⁊ suū effectū aut ꝓhibētie exitum ab equalitate. Circa quā partē nō. ex Gal. in libello devtilitate pulsus quosdā dixit se constrictionē arteriaꝝ pulsus fieri a virtute sed nō dilatationē: imo dilatationē esse reditū ad nālez sitū arterie qui est vt parietes se ¸non cōtangāt. Quod ꝓbāt quia in aīali mortuo quāuis reperiant⁹ vene pietib⁹ se tangentib⁹ cōstricte: arterie tñ inueniūt cōcaue ⁊ dilatate et a nulla virtute. Alij aūt fuerūt qui dixerūt cōstrictionē nō fieri a virtute sed cōtingē cessante virtute a dilatatione sicut apparet esse i banelitu: sed Gal. vtrāꝙ opinionē imꝓbat.

Primā per hoc ꝙ dilatatio fortis inuenit cōstante virtute ⁊ debili existēte virtute inuenitur debilis nō obstāte ꝙ eque magna inueniretur Secundā ꝓbat qz hoza multiplicationis fumoꝝ in arterijs fit maioz cōstrictio: ⁊ hoc no esset nisi fieret a virtute. Et assumptuz ꝓbat⁹ p id qꝺ apparet in sōno post multā comestionē. Et tu cōsidera ꝙ nullus modernoꝝ fortiozes rōnes adducit cōtra plusq̄ cōmenta tozē oppositū tenentē: nec plusq̄ cōmentator has rōnes soluit 2°tegni. Nō. 2°ꝙ ꝺ necessitate extinguēdi vtrū sit cā contētiua ē dubiū Nam possibile est pseuerāter in cozde ⁊ arterijs esse caliditatē diminutā ut indigeat continue coz ⁊ arterie ⁊ spūs calefactiōe ad hoc vt sint in debito tpamēto: ⁊ tñ in talib⁹ dispositionibus fit pulsus. Et nulla ꝑ tūc est necessitas extinguēdi: ⁊ ideo nō est cā ꝯtētiua Hic sūt plures rōnes vna ē Narsilij qui vult ꝙ gradus calozis introduct⁹ a fumis capinosis nō ē conueniēs ꝑ operationib⁹. Et ideo indigetvt remoueat⁹: qz igit in oi dispositioni cozdis sūt fumi tam in cozde q̄ in arterijs calefacientes coz ⁊ arterias: igit in omni dispositiōe indigetur euentatione ⁊ extinctiōe talis caliditatis.

Et ad argumentū admitto ꝙ coz ⁊ arterie ⁊ spūs labant⁹ ad frigidū. Et ꝯcedo ꝙ ꝑ magnū tēpus in quo est pulsus stat ita esse. et cuz arguit⁹ coz ⁊ spūs indigēt calefactiōe: igit nō indigēt extinctiōe. Nego argumentū. Nā inmoueatur calor inductus a fumis mal⁹. Cōtra arguit⁹ quia stat inter fumos ⁊ coz ⁊ spūs nullā cōcurrere malā ꝓprietatē ⁊ coz indigere calore actuali igitur stabit tūc caliditatē a fumis introductā nō esse extinguendā. Nā calor est clara ⁊ minoz quia multotiēs coz indiget calefactōe ab exercitio per qꝺ solus calor sine alia ꝓprietate inducit. Itē quō scit⁹ ꝙ ꝑ adsint fumi calidiozes cozde ⁊ spiritib⁹: bē enī principiū ē volūtarie dictū. Aliter dicit Galcobus ꝙ dilatatio fit aut ꝓpter extinctionē et remissionē calozis cozdis ⁊ spirituū vel arteriaꝝ: aut ꝓpter conseruationē illoꝝ calor: aut ꝓpter ꝓhibitionē lapsus possibilis. Quādoq̄ aūt attrahit⁹ aer ꝓpter ꝓhibere spirituū resolutionē q̄ semp sunt subtiles ⁊ calidi. Et q̄nq̄ attrahit⁹ ut permisceat fumis capinosis ⁊ idefumi facili⁹ expellant⁹. Et ideo concedendū ē qñq̄ magis imediatā causaz dilatationis esse necessitatē mūdificādi q̄ sit necessitas euentādi. Ad argumentū q̄ dicit cōcedēdo ꝙ pulsat arteria cozde indigente calefactione ꝓpter fines dictos. Sed sine dubio ista solutio infert ꝙ non semp pulsus ⁊ dilatatio sunt ꝓpter extinguēdi necessitatē. Sed sic necessitas non esset cā cōtentiua maxime qz stat spūs ē grossiozes debita indigētes subtiliatione. Alit agitur dico ex dis que dixi ꝑma ꝓmi de pabulone calozis nālis ab humido radicali per cui⁹ mixtionē ⁊ adnascētiā cū spiritib⁹ siue spiritus cōuertit⁹ approꝑati cozdi ita ut coz medi antib⁹ illis operet⁹ recte sic ꝑ resolutionē būdi radicalis lichinij flāma adheret lichinio debito mō ita ut succedat ad locū materia noua ꝑ alteriꝰ generatiōe. 2°supponendū est ꝙ i talibus cozpozib⁹ calidis que cū alio coniūgūtur sicut flāma cuz candela nisi fieret euētatio citius id qꝺ est cōuersum ad subtile ex corpe grosso cui calidū subtili initit dissolueret⁹ anteq̄ noua pars ꝑpararet⁹: hoc enim ꝑz qz alis nō esset cā vanda quare flāma suffocet ⁊ candela extinguat in suffocatozio. Ex his patz ꝙ cum oē coz viuēs sit vehemēter calidū ⁊ eius spūs ut supza allegaui ex Gal. in libello ꝺ vtilitate pulsus: igit i qualibet cōplexiōe ē necessaria cozdis euētatio ad hoc ut nō nimis cito dissoluat⁹ id qꝺ est ꝑparatū ⁊ in vapoꝝ puerfum ex substātia cozdis ꝑ cui⁹ ꝓsentiā calor conseruat⁹ ⁊ spūs cozdis debite ad nascit⁹. nā etiā in cozde quantūcūq̄ frigido citi⁹ tale dissoluit⁹ q̄ nouū ꝑpare⁹ semp igit est necessitas euentādi. vñ sic videm⁹ ꝙ nec magna nec pua

UVA. BHSC. IyR_045_1

flāma sufficit saluari i suffocatorio. et ſm hūc modū necessitas extinguēdi est cā necessaria ꝛ essentialis in oi integro pulsu: lz aliquod coz indigeat calefactiōe cū qua cōiungit flabella/tio illi⁹ vaporis. Et alie pñt sumi solutiōes ex parte multitudinis spirituū ꝛ subtilitatis sup/flue ipsorum pter gradū calozis. Nō.3.ꝙ si dilatatio fit ppter necessitatē sequit ꝙ ꝓstante virtute ꝛ obediēte instrumēto qñ est efficax necessitas debz arteria dilatari deducto impedimento: tamē ꝓñs est falsuz: quia tūc in febri entib⁹ cum cōstantia virtutis nulla esset quies post sistolē. Naz in quolibet instanti post sisto lem est necessitas efficax ad euentandū cuz sit calor multo maioz ꝗ in sanitate Hic rñdet Jacob⁹ negando primā ꝓñaz. Et iō qz ut supdixerat cā quare quies media inter motus pulsus est necessaria est quia virtus alio mō debz applicari qñ facit diastolē ꝛ qñ facit sistolez: ꝛ ideo cōpleta sistole oportet ꝙ tanto tpe saltez quiescat ꝙ virtus sit applicata. Cōtra hāc rōnez arguit quia ex hac sequit ꝙ in febrientibus cōstante virtute pulsus debēt eē frequētioz ꝗ si virtus nō cōstaret. Nam virtus constans pōt citius se suo instō applicare ꝑ fine cōsequendo ꝗ qñ nō ꝓstat: sed ꝗ cito applicat tam cito dilatat: igit citius post sistolē alijs parib⁹ diastolat ꝗ qñ virtus est debilis ꝓñs tamen cōstat eē falsū: quia vna de causis frequētie est debilitas virtutis nō potētis velocitate satisfacere ꝛ magnitudine ut capl'o sequenti.

Melius est ꝑ dicere ꝓñter ad dicta in ca⁹ primo ꝙ virtus intendit quietē post sistolem: et ꝑ illa vtitur villis transuersalib⁹ ꝛ ipsa resistit dilatationi tēpore aliquo ſm ꝙ vna necessitas aliam superat.

Et harum.

Ponit canoñ. dicens ꝙ operationes harū causarum cōtentiuarū variant ꝛ permutant ſm ꝙ causis illis cōiungūtur cause mutantes absolute ꝛ cause inseparabiles. Et hic loc⁹ intelligit a quibusdā ꝙ operatiōes harū causarum permutant ex cōiunctōe aliaꝝ ſm ꝙ alie per talem cōiunctionē pmutant. Ego autem dico ꝙ stantib⁹ causis cōtentiuis nō variat in suis ḡdib⁹ pp accētia aie ꝛ multa alia ꝓtingit variari pulsus vt infra dicā suis locis ppriis.

De causis contētiuis solūmodo.

Nam instrumentū

Hoc capl'm est dictuz de his que proueniūt a causis cōtentiuis solūmodo quia in ea determinat de differētijs pulsuū ſm ꝙ ex causis contentiuis pendent nō hūdo respectū ꝑ se ad alias causas. Et diuidit iuditio meo in xi. partes. primo tractat de causis magnitudinis. 2°. paruitatis. 3°. velocitatis. 4°. frequētie. 5°. velocitatī cū magnitudine coniūcte. 6°. velocitatis ꝛ spissitudinis ꝓiūctaꝝ cū magnitudine. 7°. lōgitudinis ꝛ latitudinis. 8°. de causis tarditatis ꝛ spissitudinis. 9°. de causis debilitatis ꝛ duritiei ꝛ mollitiei. x°. d causis pulsus diuersi. xi°. excusat se a determinatione de pleno ꝛ vacuo ꝛ calido et frigido. 2°. ibi: Ad fortitudinem. 3°. ibi: Si vo necessitas. 4°. ibi: Ad si virt⁹. 5°. ibi: Si aūt virt⁹. 6°. ibi: Et si necessitas. 7°. ibi: Lōgitudinē. 8°. ibi Spissitudinis. 9°. ibi: Cause vo debilitatī. x°. ibi Et diuersitatis vo cā. xi°. ibi in fine. Et cause quidē pleni. Hūc modū tenui in diuidēdo voluntarie quia debite in 15. partes diuidebatur principales. Et ego quasdā partes diuidam.

Dicit ꝓmo de ꝓma: cū instrumentuz fuerit obediens sui leuitate virtus etiaz fortis fuerit ꝛ necessitas euētandi vehemēs pulsus erit magnus Dicit 2°. ꝙ de istis tribus causis necessitas est iuuantior ad pulsum magnificanduz.

Nō. igit hūc locū a qbusdā exponi ꝙ Aui. hic narrat causas requisitas ad pulsus magnitudinē: ita ꝙ quecūqꝫ istaruz defecerit nō erit pulsus magn⁹ ꝛ sunt etiā sufficiētes ad pulsus magnitudinē: ideo illis positis ponit pulsus magnitudo. Dibi aūt videt ꝙ stat pulsuz eē magnū necessitate nō existente multa ut colligitur ex Gal. in cōmento pulsuuz ca°. de pulsu tenuiū expresse: ꝛ ideo dico ad istas cās deducto impedimēto sequi pulsus magnitudinē nō tū qñcūqꝫ ē magnitudo necessario ille cause inueniunt. Et dico notāter deducto impedimēto: quia penes me tristitia ꝛ somn⁹ ꝛ multa alia paruificāt pulsuz ꝛ si necessitas euētandi sit multa. Nō. 2°. ꝙ instrumentū est dilatationi obediēs nō ꝑ quācūqꝫ mollitiē: posset enim esse nimis molle ita ut parietes ꝓciderēt vn⁹ sup alīū ꝛ impediret magnitudo: ut infra patebit neqꝫ etiā cū quātalibet duritie: sed debet habē mediocritatē quandā inter ista quā Auic. vocat lenitatē in qua mediocritate ē latitudo cū quidā est gradus tpatissime obediētie quidā maioris ꝛ quidā minoris: dī igit instrumentū obediēs quia hūs mediocritatē infra dictā latitudinē vel clari⁹ tpatissime obediens. Nō. 3°. ꝙ nō solū ꝑ suaz duritiē resistit dilatationi: sed ꝑ carnis ꝛ pinguedinis multitudinē: ꝛ iō intelligat obediēs ꝑ priuationez istoꝝ. Nō. 4°. ꝙ virt⁹ dupliciter dī fortē. vno mō absolute ꝛ ista est cū tpamēto ꝓplexionis Alio mō respectu hui⁹ determinati effectus. s. magnificādi pulsū: ꝛ talē virtutis magnitudinē voluit hic Auic. Nam ꝑma nō inuenit cū

UVA. BHSC. IyR_045_1

augmento neceſſitatꝫ. Nō. vlteriꝰ vt infra dicetur ꝙ per nullam pulſus differentiā ſatiſfit ita neceſſitati ſicut p magnitudinē: ideo ſemp virtus conatur deducto impedimēto ad faciēdum magnitudinē ꝓportionatā neceſſitati. Cū igitur neceſſitas euētandi ſit multa conat ad magnitudinē facienda que illi ꝓportionat. et ideo ſi adhuc ſit fortis ⁊ inſtrumentū ſit obediens ſequit magnitudo: ut dixi impedimēto deducto. ⁊ hocvult hic Auicē. Et ego nō habeo pro inconueniēti ꝙ virtus eſt fortis ⁊ inſtrumentum obediēs: ⁊ neceſſitas aucta: ⁊ pulſus paruus ꝓpter cauſas magnitudinē impedientes: nec habeo p inconueniēti qꝫ ecōtra ꝓtingat ꝙ pulſus ē magnꝰ ⁊ neceſſitas nō eſt aucta ſed nō ſtat ꝙ ſit magnus: vel cū virtꝫ debilitate vel debilitate vel impotētia reſpectu buiꝰ effectus ꝓducēdi. Circa ſcm dictū attēde ꝙ dupliciter ſolet exponi ꝙ neceſſitas magis iuuat ad pulſus magnitudinē qꝫ alia cā ꝺ iſtis tribꝰ. vno mō ꝙ nō eſt iuuātior quo ad actum cauſandi: ſed quo ad modū: qz neceſſitas ē cā ut finis ⁊ virtꝰ ut agēs. 2ᵒ ⁊ meliꝰ ꝙ pulſu exiſtente tpato per nulliꝰ dictaꝝ cauſaꝝ ꝓtētuaꝝ mutationē pōt ita magnificari pulſus ſicut poteſt per mutationē neceſſitatꝫ. Nā ſed virtus ē fortiſſima tñ per eius mutationē nō ita magnificaret. Jtē inſtrumentū licet p ſinobedientiā ſit cā ꝙ magnificet pulſus non tñ tm magnificari poteſt p inſtrumēti obedientiā ſicut p augmentū neceſſitatꝫ: ⁊ boc eſt ad experiētiā manifeſtū: lꝫ igit abſolute p virtutꝫ augmentū poſſit tñ augeri pulſus ſicut p neceſſitatē augmēti: quia tamen ſtante magnitudine ꝓportionata neceſſitati nō pōt p aliquā pmutatā ita augmentari pulſus ſicut per neceſſitatis augmētū: ideo dicimꝰ ꝙ ipſa eſt iuuantior.

Quod ſi uirtus.

Ponit cauſas paruitatꝫ ꝑmo 2ᵒ cōparatiue ibi: Sed tñ paruitas. Jn prima parte vult tres cōcluſiones. Prima eſt illa ſi virꝰ ſit debilis neceſſario pulſus eſt paruꝰ. Et iſta intelligitur non debilitate abſolute intellectu reſpectu tpate virtutis. Nam cōſtat ꝙ in febre pulſus eſt magnus ⁊ virtus debilis: ſed de debilitate in cōparatiōe ad pulſum magnificanduz vel mediocrē faciendū: ⁊ boc mō cōcluſio eſt certa qz nō ſit effectus ſine ſufficiētia agentis.

2ᵒ ꝯcluſio ē ꝙ ſi cū debilitata virtute fuerit inſtī duritiei: ⁊ diminutio neceſſitatꝫ pulſus erit minoꝛ: patet quia plures cauſe ad paruitatem conūcte faciūt maiorē paruitatē alijs paribus. 3ᵒ cōcluſio eſt ꝙ qñꝫ ſola inſtrumēti duritiei facit pulſuz paruuz. Et cā eſt quia inſtrumētū duꝝ difficilius dilatatꝫ ꝙ mollis pz in vtribꝰ ⁊ calciamētis duris.

Sed tamen paruitas.

Determinat cōparatiue de paruitate iniſcendo vnā cauſam paruitatꝫ abſolute. Et ponit quatuoꝛ cōcluſiones. Prima paruitas cuius cā eſt duricies differt a paruitate cuꝰ cā eſt debilitas virtutꝫ. Primo i boc qz paruitas ſequens duritiē facit pulſū duꝝ nō debilē cuꝰ oppoſitū facit paruitas ſequens debilitatem.

Differt 2ᵒ quia pulſus paruus ꝓpter duritiem non eſt multū breuis nec multū ꝓfundꝰ ſicut qñ eſt paruus ꝓpter debilitatē virtutꝫ. et cā prime differentie eſt manifeſta. Cā vo 2ᵉ eſt quia ex quo eſt fortior percuſſio ⁊ ꝓpter duritiem ſenſibilioꝛ in quo ꝓpter duritiē. Econtra aūt in paruo ꝓpter debilitatē: ideo cōſtat ꝙ apparebit magis alta percuſſio ⁊ in aliquo loco ſentiet in quo non ſentiet ille ꝓpter cooperturam a carne etiā erit lōgioꝛ. Aliqui volunt cauſam primi qz vter cuiꝰ partetes ad duritiez tendūt cū in vno extremo dilatant facile ſeqꝫ dilatatio vſqꝫ ad aliud extremū. Propterea ꝙ partes dure exiſtētes eleuant ad eleuationem ſibi vicine: ſed in molli nō eſt ita: ⁊ cū virꝰ ſit fortis in duro ſaltē totā arteriā ex conatu ſubleuādo facit apparere pulſuz min⁹ pfunduz ⁊ ſi ambe cauſe cōiūgant erit res clarioꝛ. 2ᵒ cōcluſio eſt ꝙ pauca neceſſitas eſt cā paruitatꝫ pulſus: ⁊ rō quia virtus nō conat ad tm dilatandū uel tm aerē frigidū attrahēdū: ſicut neceſſitate exiſtente tpata quia non indiget: lꝫ ꝺ talis pulſus non erit cū debilitate quia virtus non eſt debilitata adhuc: ⁊ intelligas tanta ſicut eſt paruitas. 3ᵒ ꝯcluſio eſt ꝙ nulla iſtaꝝ triū cauſaꝝ ita facit paruitatē ſicut debilitas. Et iſta boc mō intellligat ꝙ per nullius cauſe permutationē a tpamēto ſtātibꝰ alijs poteſt tm permutari pulſus ſicut p defectū virtutis. Et patet per boc quia ſtante neceſſitate tpata ⁊ inſtī obediētia virtus pōt vſqꝫ ad nōgradū diminui: ⁊ ita pulſus quantitas ad nō quātuz deduci: lꝫ nō pōt neceſſitas ad nōgradū venire ſtante virtute. Et ideo nullo mō p ſoliꝰ neceſſitatis diminutionē poteſt tm ꝑmutari ſicut p virtutes decrementū ſiꝝ intelligat de inſtī obediētia. Adde etiā ꝙ ſi neceſſitas extinguēdi ad nōgradū veniret: tñ ſunt ibi alie cauſe ꝓpter quas fit diaſtoles ſed deficiēte virtute nō eſt agēs illā 4ᵒ cōcluſio ꝙ paruitas ſequēs duritiē ſtāte virtute pulſatili eſt maioꝛ qꝫ paruitas ſequēs diminutionē neceſſitatꝫ ſtante fortiti virtute. hāc cōcluſionē ꝓbat Auicē. qz ꝯſtante virtute ⁊ diminuta neceſſitate virꝰ nō multū

UVA. BHSC. IyR_045_1

minuit ex equali. i. ex mediocri qz nō ē ibi po
tiuū impedīēs a dilatatōe: etiā nō est ibi cāp
bibens ne fiat pulsus magn⁹ nisi qz ibi non est
necessitas sed nō positiua cā sed cā duritiei est
cā positiua que ē resistētia instri. Et p̄sens
locus intelligit duob⁹ modis. vn⁹ est q duriti
es instri pōt multū crescē cōstante virtute: qz
multa pōt fieri tensio in arterijs virtute ꝓstā
te: ꝛ ideo potest multū minui pulsus p indura
tionē arterie: sed nō ita de diminutōe: qz dimi
nuta necessitate si multū sit diminuta necessa
rio sequit virtutis: pulsatilis: debilitas: frigi
ditas enim intēsa est mors inati caloris ꝛ pro
pter hoc nō pōt diminui pulsus tm cōstātevir
tute p diminutionē necessitatis sicut p duritiem
instrumēti. Alio mō pōt intelligi q ꝓstante
ꝓportionali lapsu in defectu necessitatis ꝛ in
strumēti obediētia: ꝓpter duritiē sequat mior
pulsus ex instrumēti inobediētia q̄ ex defectu
necessitatis: ꝛ hoc etiā satis bñ tolleraf ꝛ vi
detur satis ad mentē Aui. Et assignāt quidā
p causa qz diminuta necessitate cōstante virtu
te pulsus nō fit solū paruus sed tardus ꝛ rar⁹
Sed inobediēte instri virt⁹ facit pulsuz paruū
ꝛ conaf cū velocitate ꝛ frequētia satisfacere.
Et ideo cū ibi satisfaciat cū duab⁹ differētijs
potest multomagis paruificare: hec tñ causa ē
ambigua: qz lz sint ibi differētie ad satisfacien
dum: tamē plus est etiā de necessitate. Et alia
cā clarior est qz dilatatio nō solū variaf scōm
variationē necessitatis euentādi: nec illā solaz
sequit licet igit necessitas euētandi sit diminu
ta ad subduplū: nō oportet pulsū eē ad subdu
plū diminutū: sz ꝓstat q sit multomin⁹ diminu
tus ot satisfat alijs finib⁹ ꝓpter quos ē diasto
le: sz cū sit instrumēti inobediētia eq̄ ꝓportio
nabil⁹ diuit magnitudo p quocūq̄ sine fuerit

Si uero necessitas.

In hac 3ª parte ponit causaf velocitatis. Et
dicit q: si necessitas fuerit multa ꝛ virt⁹ fortis ꝛ
instrm inobediēs magnitudini nō poterit esse
quin pulsus fiat velox. Et cā est qz virtus de
ficiens a satisfaciēdo necessitati p magnitudi
nem. conaf ad restaurandū illud p velocita
tem qđ per magnitudinē deficit Ubi no. ꝓ
mo q magnitudo est differētia virtuti difficili
or q̄ frequētia ꝛ q̄ velocitas: ꝛ ideo tā ex vir
tutis diminutione q̄ ex instri inobediētia pri⁹
desinit virtus pulsus posse magnū aut medio
crem facere q̄ velocē Causa aūt quare ma
gnitudo est difficilior est p̄mo ex parte instri:
cōstat aūt q vtres dilatatōivsq̄ ad quā non ē
oportunū cor̄iuz extēdi parū resistūt: sed cum
dilatati sunt vsq̄ ad nāliuz cor̄ij dimensionuz
extensionē vlteriori dilatationi multo plus re
sistūt q̄ ante: imo parue vlteriori multopl⁹ q̄
toti p̄cedenti: magnitudini igit sup̄ mediocri
tatem multoplus resistit arteria q̄ velocitati
que nō est cū tanta dilatatione. 2ª cā est qz
in ꝓcessu dilatationis spūs quo iuuāte fit dila
tatio est min⁹ vnitus. 3ª cā est qz multū aerē
aut aliud resistens corp⁹ attrabere est difficil⁹
q̄ paruūvelociter. Parua enī virt⁹ sufficit gra
num frumēti velociter ferre vt formica q̄ duo
grana nullo mō pōt ꝛ iō instō facto inobedi
ente ꝓpter duritiē ꝓtingit impotentē fieri ad
magnificandū: sed tñ remanere potentē ad ve
locitandū. Cum igit virtus nō pōt p magni
tudinē satisfacere conaf ad meli⁹ de possibili
bus ꝛ facit velocitatē. Et ego būc locū nō in
telligo q augmētata necessitate paz virt⁹ non
faceret velocitatē si eēt constās ꝛ instrm tpatis
sime obediēs alijs impedimētis deductis: sz
sufficit q faciat velocitatē qñ nō est obediētia
instri dilatationi magne qđ puto etiam facere
qñ est tpatissime obediēs, ꝛ sunt ipedimēta de
ducta. Neq̄ ex isto itelligo q pulsus i hoc ca
su nō fiant frequētes imo puto q ipsi fiunt.

Quod si virtus.

Ponit causas spissitudinis dicēs q si virt⁹
fuerit debilis ita q nō possit magnificare pul
sum nec facere velocē. Et supple necessitas sit
aucta tūc fiet pulsus spissus. Dicit 2º q sic
est simile sicut debenti ferre pondus de vno lo
co ad aliū locū qui si pōt totum pondus ferre
fert vna vice. Si āt nō pōt diuidet ꝛ portabit
tarde sed modicū quiescet inter vnā oneratu
ram ꝛ aliam ꝛ multe vices tenebūt locū vniuf
sufficiētis ꝛ magne aut pluriū velociū. Sed si
multe fuerit debilitatis feret tarde ꝛ stabit diu
inter vnā ꝛ aliā. Ubi nō. q ex trib⁹ particu
lis supra diuisis ꝛ expositis solēt cōiter docto
res elicere q augmētata necessitate ꝛ constan
te virtute ꝛ obediēte instō p̄mo si a tpamēto
augeaf acquirit magnitudo 2º velocitas ꝛ 3ª
spissitudo. Nam ex quo in ꝓncipio dixit q ac
quirit magnitudo ꝛ postea q exquirit veloci
tas qñ instrm est inobediēs dilatationi daf in
telligi q instō obediēte nō fieret velox. Sic⁹
de spisso dicit q est spissus si virtus adeo fue
rit debilis qđ velocitatē ꝛ magnitudinē facē
nō pōt. Sic⁹ ex alijs duob⁹ sequētib⁹ canoni
bus ꝛ exēplo posito. Jsti igit volūt q virtus
semp facit de possibilib⁹ id qđ est meli⁹ ꝛ quia
melius est per vnicā differentiā virtuti satisfa
cere q̄ p plures: ꝛ p duaf q̄ per tres: ideo vir
tute hoc potēte facere satisfacit solū p vnā et
cum parūplus est satisfacit p duas ꝛ qz ma

UVA. BHSC. IyR_045_1

gnitudo est differētia p quam melꝰ satisfit ne/
cessitati q̄ per aliquā differentiā: ꝛ velocitas ē
in secūdo loco: ideo paruo existente augmēto
necessitatis illa differētia quā addit est magni
tudo cū ista sit differentia p quā optime satis/
facit necessitati: ꝛ sic per duas facit cū veloci/
tate ꝛ magnitudine que sunt differētie ad hoc
aptiores ꝛ nā facit de possibilibꝰ quod melius
est. Vltimo aūt cū sine eo facere nō pōt addit
frequētiaz. Et hāc positionē secuti sunt antiq
oēs. Cōtra quā sunt quedā motiua infra dicē
da p tertia opinione. 2ª positio fuit narra/
ta breuissime a Hētili supra 2ª tertij: sed illaz
Jacobꝰ a forliuio ornauit ꝛ dilatauit. Et vult
hec opinio q̄ ꝓstante virtute ꝛ obediēte instꝝo
si augeat necessitas semp fiūt in pulsu magni/
tudo ꝛ velocitas ꝛ spissitudo ꝛ triū eque pro/
portionabiliter crescūt. Et ꝓncipale motiuuz
est quia tam ꝑm istos q̄ etiā iuꝫ Auicē. nunq̄
cum istis circūstantijs acquirit p necessitatis
augmentū i pulsu frequētia qn velocitas prꝰ
acquirat ꝛ magnitudo: sed semp cū istis circū
stantijs necessitate pseuerāte acquirit frequē
tia: igit magnitudo ꝛ velocitas. Maior patz
ex dictis probat minor qz sit. a. cor calidū su/
pra tpamentū quantūcūq̄ modicū: ꝛ sit nūc p
mo in ꝓstricto eē ꝛ. b. sit cor tpatuz ꝛ sit istru/
mentū obediēs ꝛ virtus fortis. ꝛ arguitur sic:
Quāꝑmo insurgit necessitas efficax ad euē
tandū tam cito dilatabunt in vtroq̄ istoꝝ ar/
terie cū ibi nullū sit impediēs cuz virtus agat
ꝑm necessitatē sed citius insurgit necessitas in
a. q̄ in. b. igit citius incipiet. a. dilatari. Et pz
minor quia. a. est cor calidꝰ ꝛ inflāmabilꝰ. b.
ꝛ silr spūs ꝛ fumi sui ꝛ cetera sunt paria: g̃ ve
locius calefit: ꝛ sic velocius acquirit graduz
caliditatis ꝛ necessitatē ad dilatationē effica/
cem. Ex ꝓsequēti arguit citius dilatabit ꝛ eq̄
cito incipit quiescere vt ponit casus: g̃ minor ē
eius quies post sistolē: ꝛ sic pulsus frequētioz
ꝛ ideo maior est ꝛ velocior. Tertius autez
modus est magis iudicio meo ad mentē Aui.
vult enim q̄ constāte virtute ꝛ instꝝo obediēte
ꝛ necessitate aucta supra tpamētū incipiēdo a
gradu tpati non necessario est in pulsu magni
tudo velocitas ꝛ spissitudo: ut dicit 2ª positio
nec necessario acquirit prꝰ magnitudo. 2º ve/
locitas deinde spissitudo veruz quibusdā cir/
cumstantijs possibilibꝰ cuz prima parte stat q̄
acquirit magnitudo sine spissitudine ꝛ cum q
busdam stat q̄ ex quantolibet paruo augmē/
to necessitatis acquirunt oēs iste dicte differē
tie. Nam tpata existente obediētia ꝛ alijs de
ductis ipedimētis aut iuuamētis necessitate
crescētie a tpamēto quantūcūq̄ parū crescat
si necessitas est pseuerās ꝛ virtus fortis fiunt
pulsus magni ꝛ veloces ꝛ frequentes ad hoc
ut virꝰ sufficiat cum ꝓportionatissimis infi/
ferētijs. videmꝰ enim manifeste in febzientiꝫ
augeri magnitudinē velocitatē ꝛ spissitudinē
simul cuius cā nō pōt clare dari nisi quia pro
portionate magis cuz illis tribꝰ satisfacit q̄ si
sola magnitudo amplioꝛ tñ adderet. Et ideo
Gal. in cōmēto pulsuū voluit q̄ calidiores cō
plexionaliter hñt deducꝫ alijs pulsū tāto ma
iorē ꝛ velociorē tpato quanto ipsi calidiores
existūt. Et in introductorio pulsuū vult q̄ in
excercitio ꝛ balneo calido in vsu cibarioꝝ ca/
lidoꝝ in calidis aātibꝰ pulsus a principio vs/
q̄ quo ista nō nimiū excedūt sunt magni velo/
ces ꝛ frequētes. Et silr in libello de vtilitate
pulsus vult q̄ qualitercūq̄ corpus calefiat ad
dunt magnitudo velocitas ꝛ spissitudo. ꝛ eꝫ
deperdunt p infrigidationē: sed reliqua q̄ ad
has opiniones ptinēt q̄re 2ª tegni vbi late hec
disputaui. Prima igit positio tenet tertium
verū ut iacet ꝛ ita exemplū cuius causam assi
gnat ut dixi quia nā qū est fortis facit de possi
bilibus id qd̄ est melius. Et quia melius est p
vnam differētiā satisfacere qñ pōt: iō p vnicā
differentiā satisfacit qñ modicū est necessitaꝫ
augmentū ꝛ p duas qñ est parū amplius: et p
tres vltimate: ꝛ hoc constante virtute ꝛ obedi
ente instrumēto. Et quia illa p quā optime sa
tisfacit est magnitudo: ꝛ in 2º loco est velocitas
ideo cū dictis primo facit solā magnitudinem:
deinde magnitudinē cū velocitate ꝛc. Nō.
2º q̄ ut dixi supra omniū istarū differentiaruz
difficillima virtuti est magnitudo ꝛ 2º loco ve
locitas ꝛ 3º spissitudo. Et hoc Auicē. notauit
in exēplo de portāte onera. Nō. 3º circa vl
timū dictū q̄ cōiter exponit qz cū virꝰ fuerit
multe debilitatis: tūc virtus stabit ꝛ faciet pul
sum in quo erit quies in tpe in quo oportet eē
motū ꝛ post feret festine. i. mouebit parū velo
cius q̄ prius: sed postea redibit ad suaz tardi
tatē recte sicut debiles faciūt qñq̄ qui paulāt
ꝛ post parū magis festināt ꝛ tandē ad tardita
tem redeūt. Et ista est tollerabilis expositio.

Binus aūt duas alias posuit expositiones
illi vltime particule: vna q̄ in lra deficiat vna
negatio. Nam debet dicere non feret eaz festi
ne vbi dicit affirmatiue. Et hoc mō dictū illis
eēt repetitio dictoꝝ de his q̄ proueniūt ex mul
ta debilitate: vnde primo stat. i. quiescit ꝛ non
fert festine ꝛc. ꝛ iterū redit cū tarditate. 2ª
expositio est tenēdo litterā ut iacet: ꝛ hoc mō
oportet dicere q̄ hoc est repetitio eoꝝ qd̄ dixit
de pulsu spisso ꝛ est littera patz torquēta q̄ si
virtus multe fiūt debilitaꝫ stabit festine ita q̄

UVA. BHSC. IyR_045_1

ly festine referat ad ly stabit ⁊ feret eā. s. one/
raturā: deinde redibit cum tarditate ⁊ stare fe
stine est cito stare quia motus est paruus ⁊ tē/
pus eius ppter suā paruitatē est paruū: ⁊ ideo
quies est festina sed ambo motus sunt tardi.
¶ Vbi videt tollerabilioꝛ ꝑma expositio.

Si autem uirtus.

Ponit causam velocitatis cū magnitudine
conūcte. Et dicit ꝙ si virtꝰ fuerit fortis ⁊ istru
mentū obediens ⁊ necessitas maioꝛ fortitudi/
ne ꝑata: tūc virtus augebit velocitatē cū ma/
gnitudine. Et hic est vnus de passibꝰ vbi docto
res plerīq; volūt ꝙ nō ex quolibet augmento
necessitatꝭ supra ꝑamentū fit pulsus velox: sz
qñ tanta est necessitas ut illi virtꝰ ꝑata cū so/
la magnitudine satisfacere nō possit: tūc enim
addit velocitatē. Jacobꝰ aūt vult ꝙ semp ad/
ditur velocitas augmētata necessitate ⁊ instru
mēto obediēte ⁊ virtute constāte sz nō sp sen/
sibiliter. Et Auic. vult hic ꝙ qñ necessitas est
maioꝛ q̄ꝫ ꝑata sua fortitudo. i. q̄ꝫ mediocritas
aucta supra ꝑatuz tūc fit cū magnitudie velo
citas. s. sensata Ego aut dico ꝙ aucta neces
sitate supra ꝑamentū multotiēs ꝓtingit ꝙ pul
sus sit magnꝰ: tardus: ⁊ rarus constāte virtute
⁊ obediēte instō vt in tenuibꝰ: ut ꝑz ex Bal.
in cōmento pulsuū in cōmēto 2ᵒ. Sz vbi sit val
de aucta supra ꝑamentū ꝑ multā instī obedi
entiā nō ꝓhibet velocitas imo fit etiā velox.
Sed vbi ꝑatū istī̄m ꝑatissime obediat ꝙ quā
tumcūq; modicū augmētū necessitatꝭ ābe bee
differētie acquirunt deducto impedimēto.

Et si necessitas.

Dat causam omniuz trium dictarum diffe/
rentiaꝝ sic̄ coniunctaꝝ. Et dicit ꝙ si fortioꝛ fu
erit necessitas tūc augmentabit cū dictꝭ duab⁹
s. magnitudie ⁊ velocitate spissitudo. Et tu po
tes ex dictis cōprehēdere quō ħ loc⁹ exponat
a Jacobo ⁊ apud ꝑmā opinionē. sz apud meā
opinionē difficultas est maioꝛ. Sed dico ꝙ est
certū augmentū necessitatꝭ in quo virtus cum
magnitudie superat id qđ deberet respectu il
lius necessitatꝭ: ⁊ cū quo oportet aliqd veloci/
tatis addere: sed qꝛ aer multū frigidꝰ attrahit
plusq̄ꝫ requirit in refrigerio ꝓportionatissimo
illius gradus: ideo aer pluri tpe tenet anteq̄ꝫ
sit incōueniēs euētationi ⁊ fit pulsus rarꝰ. Cū
autem multꝰ est valde caloris excessus cū vir/
tute ⁊ instī obediētia nō pōt eē gn̄ fit spissus.

Longitudinem.

Facit qđ dictū est dicēs ꝙ cause magnitudi
nis pulsus faciūt ꝑ certo longitudinē qñ ꝓhi/
berit fieri pulsus amplitudo ab alia cā ⁊ nō pmi/
serit fieri eleuationē ad superioꝛa: ⁊ sensus est
qñ sunt cause sufficiētes ad faciendū pulsū ma
gnum deducto ipedimēto qꝛ virtꝰ fortis ⁊ ne
cessitas aucta fit pulsus magnꝰ: tū si aliqd im/
pedit dilatationē aut eleuationē ad superioꝛa
tunc fit pulsus lōgus: ut verbi gr̄a duricies in/
strumēti q̄ nō ꝑmittit fieri amplitudinē ⁊ den
sitas carnis ⁊ cutis que nō ꝑmittūt fieri eleua
tionē ad superioꝛa. Et tu vide superioꝛa dicta
de differētia inter pulsum paruū ꝑpter duritiē
instrumēti ⁊ paruū ꝑpter virtutꝭ debilitatē ut
causam hic habeas. Alij vo dicūt ꝙ virtus
nō potes facere altitudinē ⁊ latitudinez satis/
facit cū eo quo mediāte pōt ⁊ est longitudo.

Sed est cum.

Dat causas amplitudinis: ⁊ fūt corꝑis ma
ties: quia vt dicit Bal. in cōmento facit latas
regiones arteriarū ⁊ arteriam plus dilatari.
2ª. cā est vacuitas instrumenti. s. ab būoꝛib⁹
mā ⁊ sanguine vñ quasi cōcidūt parietes vn⁹
sup alīū ⁊ reddit latioꝛ arteria q̄ꝫ si eēt rotū
da ut est qñ est plena. 3ª. cā est multa lenitas
instī que est cā latitudinis uel qꝛ paꝝ resisten/
do ex equali conatu magis dilatat.

Spissitudinis.

Dat causam spissitudinis dicens ꝙ aut est
cā virtutis: ⁊ hoc ꝑ accūs ꝑ quāto nō pōt vir
tus cū magnitudine satisfacere ⁊ velocitate fa
cit spissitudinē q̄ est facilioꝛ: multa aūt necessi/
tas facit spissitudinē ad moduz supradictū qꝛ
sibi ꝓportionatur spissitudo ꝑsertiz cum mul/
ta fuerit necessitas.

Et raritas quidem.

Ponit causas raritatꝭ pulsus. Et sunt qua
tuoꝛ. hic narrate ꝑma est virtus superās neces
sitatē cū magnitudine 2ª. est frigiditas dimi
nuēs necessitatē. 3ª. est minima intēsio calo/
ris vnde virtus dissoluit. 4ª. est aduent⁹ dis
positionis ꝓxime ꝓditioni ex quacūq; cā vir/
tus multū debilitet. Circa ꝑmā causam ad/
uerte plures expōnes. Prima est intelligē
do ꝙ virtutē q̄ superat necessitatē cū magnitu
dine virtutē facientez magnitudinē āpliozē q̄ꝫ
debeat corrūdē necessitati. Et cū facit hoc vir
tus attrahit plus invicevna de aere frigido q̄ꝫ
sit necessariū ꝑ refrigerio. Et iō diutiꝰ stat ille
aer anteq̄ꝫ sit conueniēs expulsioni: ⁊ qꝛ etiaz
magis refrigerant coꝛ ⁊ arterie q̄ꝫ oportet: iō
diutius stat anteq̄ꝫ sit necessitas secūdi pulsus
Tpa igit quietū sunt maioꝛa ⁊ pulsus est ra/
rioꝛ. Et hoc ego puto verum in modo autem
quo dicimus virtutem pulsum facere maioreꝫ
q̄ꝫ necessitati corꝛespondet quidā mecū nō cō
uenīūt. Unde iuxta hanc ꝑmā expositio/
nem vult Jacobus a fortiuio ꝙ virtus nō facit

UVA. BHSC. IyR_045_1

dilatationē solū p aere frigido attrabēdo: sz etiam pro alijs ¡corporib'.s. fumis capinosis ꝛ aere calefacto ꝛ spiritu ꝛ sanguine arteriali vltra frigidū aerē qui ab extra attrahit. Et ideo stat ꝙ p illis amplius attrabēdis natura dilatet arteriā plusq̄ prius ꝛ p consequēs attrabit plus de aere frigido q̄ necessitati correspondeat ꝛ q̄ alias attraberet si nō tm̄ dilataretur. Et penes hoc aliqñ concedit crescēte necessitate solum velocitatē ꝛ frequentiā acquiri constāte virtute ꝛ obediēte instō. Naz posito ꝙ necessitas crescat in tm̄ ꝙ aer qui attrahitur in casu dicto sit necessitati ꝓportionatur: ꝛ sequit ꝙ illo casu non oportet pulsū crescere quia nō oportet plus de aere attrahi frigido ad refrigerādū: ꝛ tm̄ oportet variari pulsuum differentias cum cause contentiue variantur fiet igit pulsus velotior ꝛ frequētior.

Et si dicat ꝙ illa 2ª repugnat Aui. qz vult ꝙ aucta necessitate ꝑma differētia que acquiritur est magnitudo 2ª velocitas ꝛc. Dicit ꝙ Auic. hoc intelligit vbi qñ augef necessitat attrabere pr̄'aer ꝓportionalē necessitati. Et ita respondef si quis dicat hoc repugnare positioni sue de corde calidiori tpato. Nam pr̄imo dicit ꝙ aucta necessitate acquirunt simul omnes differētie. Intelligendū est vbi pr̄'aer qui in vice vna attrahebat non ampli' attrahatur q̄ necessitati ꝓportionef. Et hūc modum licet reputet Jacobus ꝓbabilē tamē dicit eum non plene satisfacere ꝓpter duo. ꝑmū est quia si est necessitas amplius attrahendi ō fumo capinoso ꝛ de sanguine arteriali ꝛ ō spiritu: tunc maior quātitas aeris esset illis refrigerandis ꝓportionalis q̄ quando sub eodem gradu essent pauci. 2º quia nō videf quare sequitur ꝙ plus attrahit de aere q̄ ꝓportionef necessitatati. Nam p illa maiori dilatatione facienda sufficit ꝙ attrahit plus de alijs corporibus. Et si dicat plus attrahit de sanguine arteriali ꝛ spiritu igit plus de aere frigido

Argumentū nō valet: nā ista attractio sit a virtute attrahere determinatū obiectuz illud cuius est indigentia. Ad bi autē videf hāc expositionē repugnare opinioni Jacobi etiā cum glosa quā facit. Nam sit nunc sor. in dispositione in qua attrahit aer ꝓportionalē sue necessitati ꝛ crescat in eo necessitas attrahēdi plus de sanguine ꝛ spū ꝛ fumo intantū ut ide sequat magnitudo pulsus ꝛ attractio aeris frigidi āpliorꝫ q̄ necessitati corrñdeat ꝛ fiet alijs paribꝫ pulsus maior sed rarior. Ponam' mō in eodem instāti incipere crescere necessitatez precise tm̄ ꝙ per illā pdef tanta raritas quanta acquireret per hoc augmentū. Ex quo per ipsum stat raritatē deperdi nō augmētata magnitudine. Et tūc patet ꝙ aucta necessitate cō stante virtute ꝛ obediēte instō: ꝛ vbi pr̄'aerat necessitati ꝓportionatus tm̄ crescit magnitudo ꝛ nō spissitudo. Secūdus modus ponēdi hunc locū ponit ab eodem ꝙ si esz. a medius gradus virtutis ꝛ. b. medi' necessitat tunc virtus faceret pulsum i medio gradu magnitudinis quia maiorē non posset tunc aucta virtute stante etiā eodē gradu necessitatis augebitur pulsus quia differētie pulsus debēt variari variatis causis contētiuis ꝛ non nisi ad magnitudinē igit magnificabit: ꝛ quia remanet eadem necessitas rarificabit. Confirmat etiā ꝙ magnificabit pulsus quia virtus fortificat ꝛ equalē facit conatū igit magnificat amplius Et cōfirmat hoc p id qō accidit pueris. Nam pueri tēperati in ꝓcessu ad iuuētutem fortificant caloze stante equali. Et tamen quia virtus auget fit pulsus maior ꝛ rarior.

Et hunc secundū modū etiā nō putat clarz Nam oībus admissis que in casu ponūt dicit ꝙ aucta virtute pulsus nō fiet maior nisi ꝑmo fuerit necessitati ꝓportionat' ꝛ instīm sit obediens. Et negat hoc argumentū: vir' est fortius igit equali existēte conatu fit pulsus maior quia virtus in hoc casu maiorē nō intēdit sed facit fortiorē: ꝛ hec est differētia que acquiritur ex hac variatione cause contētiue. Et exemplū pueroꝝ nō est ꝓportionatū: qz nec ipsi habent virtutē completā nec instīm cōpletū.

Tertius modus qui sibi placet est dicere ꝙ virtutē superare necessitatē cū magnitudine ē virtutē sufficiēter satisfacere necessitati cū magnitudine. Et raritas de qua hic loquit ē cōparatiua ad illā que eēt vbi vir' nō satisfaceret cū magnitudine: ita ꝙ sensus Auicē. est ꝙ virtus facit pulsum maiorē qñ sufficit satisfacere necessitati cū magnitudine q̄ qñ nō sufficit: qñ enim nō sufficit addit frequentiā ut pr̄edicit ꝛ hāc dicit tutiorē ꝛ Auic. cōformiorē.

Sed hec 3ª penitus puto ꝙ nō sit ad mentē Auic. Iz enim sit verꝫ ꝙ qñ virtus pōt magnitudine satisfacere alijs paribꝫ min' frequēter facit tm̄ Auic. hic intelligit seu intēdit ponere causas raritatis absolute nō minoris frequentie vñ si minoris frequētie posuisset causas nō oportebat dicere de aduētu virtutis ad bocet sit ꝓximus pdurationi. Sed loquit ꝑ certo de raritate absolute conformiter ad id qō dicit Bal. in cōmento pulsuuz de pulsu tenuiū vbi dicit ꝙ tenuitas quia facit latas regiones arteriarū. Jdeo respectu tpamenti addit magnitudinē in pulsu: ꝛ per ?ñs oportet ipsum fieri

UVA. BHSC. IyR_045_1

rarū. Jgitmens Gal. est q̄ si tpato corpori ac
cidat tenuitas cōstāte virtute ⁊ necessitate stā
te q̄ pulsus fit maior tpato: lz solum tpata sit
necessitas ⁊ per ꝑ̄s virtus superat necessita/
tem cum magnitudine ad sensum ꝑmi notabil'
⁊ facit raritatē absolute: ⁊ istud contingit cuz
instrumentū est obedienti' tpato cōstante vir/
tute: ⁊ ideo in letitia pulsus est magn' rarus ⁊
multos alijs dispositionib'. Quod aūt Jaco/
bus dicit q̄ hic locus est cōtra opinionē suam
est verū. Est enim vnū de principalib' funda/
mentis ad ipsam ꝓbandā ut dixi in q̄nib'
libri tegni. Tres aūt alie cause sunt note si me
mineris q̄ debilitas virtutis nō ꝓxima depdi
tioni facit frequentiā q̄ nō pōt facere magni/
tudinē ⁊ velocitatē: sed q̄n vltimaſ debilitas
tunc facit raritatem.

Cause vero.

Narrat causas debilitatis. Et intentio sua
est q̄ oia virtutē cordis ⁊ arteriaꝝ debilitans
debilitant pulsum ut tediū q̄d est passio ex lon
ga expectatione rei q̄̄ cito vellem' cōpleri est
cā inordinati motus spirit' ⁊ resolutionis vigi
lie: matteꝰ: euacuatio ex eodē capite quia que
libet euacuatio assotiaſ resolutioni spūs būoꝝ
nocitiu' ꝓpter mō ut in pestilentialib' febrib'
videm' quia aut malā qualitatē ipsimēdo aut
oppilādo debilitat. similiter superfluū exerci/
tium. Motus aūt humoꝝ ⁊ agitatio ꝑsertī
cum sunt mali debilitat quia motī magis ipsi/
munt. Et si sunt boni quia motus impedit di/
gestionē per quā spūs generaſ cum aut obui/
ant mēbris vicinis cordi: aut cum obuiant mē
bris sortis sensus quia eorum malignitas ma/
gis cordi cōmunicatur.

Et cause duri.

Dat causas duri ⁊ mollis. ⁊ patet: in crisi
aūt tendunt mēbra ⁊ villi eorū versus mēbrū
ad quod nā humorē mouet ⁊ in vomitu. Ad
aūt dicit nutrimentū esse causam nālē: nō ē q̄z
sumitur ibi ꝓ quasi vel vero nutrimēto q̄d est
humor ⁊ humor est res naturalis.

Et diuersita.

Hic dat causas diuersitaꝝ. Primo hoc. 2°
mali ponderis. 2°. ibi: Cā autē pulsus. Pria
dividitur in nouem partes quia primo deter/
minat de causis diuersitatis in genē. 2° i octo
partibus sequentibus de causis nouem specie
rum pulsus diuersi: sed de duabus determinat
simul. s. vermiculoso ⁊ formicāte. Et ideo sūt
in toto partes nouem que in legēdo patebunt
2°. ibi ⁊ serini. 3°. ibi dispulsantis ⁊c. Be ꝓ
ma dicit q̄ causa diuersitatis cum perseueran
tia virtutis est cibus grauans virtutez aut bu
mor. Sed causa diuersitatis cum debilita
te virtutis est pugna virtutis contra morbum
⁊ suam causam. Dicit secūdo specificando
q̄ repletio multa venarum ex sanguine est cau
sa diuersitatis: sed ista remouentur cum flobo
tomia. Quandoq̄ autem causa eius est visco/
sitas sanguinis suffocans spiritū qui mouetur
in arterijs boza motus pulsus ⁊ ꝓprie cum
densitas humoris est ꝓpe cor. Dicit ter/
tio q̄ ex causis que cito faciunt diuersitatem
est accidens anime sicut tristitia ⁊ repletio sto
maci ⁊ cogitatio in aliquo: sed illa que est pro
pter malum humorem in stomacho non cessat
stante humore: imo quandoq̄ ex illo ꝓvenit
tremor cordis ⁊ fit pulsus tremulus. Nō.
igitur q̄ constante virtute cum materia est gra
uans facit virtus varios conatus non conti/
nuos sicut nos videmus fieri in euacuationi/
bus ventris in quibus sunt vicissitudines. Et
iō vario mō habet in pulsando propter reple
tiones ⁊ precipue in locis in quibus cor mul/
tum cōmunicat: virtus autez debilis per essen
tiam ⁊ per viam resolutionis: lz per grauita/
tem humorum ⁊ cibi pulsum diuersuz faceret
tamen facit ipsum diuersum causa non existen
te multum grauāte quia in pugna non manet
quin multum proportionabiliter permutetur:
⁊ ideo ex pugna facit pulsum diuersum nota/
biliter. Ex quib' patet quare repletio ex san/
guine multo facit diuersitatē ⁊ multomagis cū
est in arterijs. Tollitur autem talis diuersitaſ
multitudine sanitatis per flobotomiā remota
causa ⁊ sufficit flobotomia ex vena esto etiam
q̄ repletio esset in arterijs quia arterie euacu
antur per flobotomiā venarū cū sint ad ipsas
aperte ut dixi supra capō primo huius consū
me viscositas vō sanguinis ꝓhibens vnifor
mem motum spūs facit diuersitatē ⁊ maxie cū
diuersitas būoris uel apostemaſ est ꝓpe cor:
quia tunc virtus cordis magis grauatur alijs
paribus ⁊ magis varios facit conatus. Re/
pletio autem oris stomaci facit pulsum diuer/
sum ⁊ grauat valde cordis virtutem propter
vicinitatem ⁊ sensibilitem oris stomaci. Sed
accidentia anime ⁊ cogitatio hoc faciunt pro/
pter naturalē subordinationē virtutis vitalis
in motu spiritus ad virtutem animalē in com/
prehendendo vnde supra sen. prima doc. 6°
dicit q̄ motus aīe reducunt ad opa virtuū vi
talis modo ibi exposito.

Et serrini quidem.

Modo declarat causas serrini. Et sūt q̄
faciunt diuersitatē induritie artarie quo ad ta
ctum. Et patet ex dictis supra sepe.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Biſpulſantis.

Dat cauſas biſpulſantis. Et tu attẽde qꝺ dixi biſpulſantẽ quandoqꝫ eſſe interſectũ qete ⁊ ille eſt de quo loquit hic. Alius eſt reditiꝰ de quo dixi ſupra ꝙ fit in eo primo magna et fortis dilatatio cum duritie arterie. Deinde ſm virtutis intentionẽ: ſed ꝓpter concuſſionem ſequitur per accidẽs reſilitio ad fundum ⁊ reditus ad repercutiendũ vna alia vice. Sꝫ de illo non Auic. hic cauſam dixit ſed Galie. in libro de differẽtijs pulſus ꝓmo Auicẽ. mõ biſpulſans non fit niſi cum cauſis aſſignatꝭ ab Auic. niſi enim virtus eſſet fortis nõ poſſet tm̃ dilatare: ⁊ niſi neceſſitas eſſet multa nõ etiam oportẽt tm̃ dilatare. Et ſi inſtrumentũ eẽt plene obediẽs non oporteret in medio quieſcere ſine noua neceſſitate. Inuit etiaꝫ autem ꝙ obediente inſtrumento ſubitus neceſſitatis euentus eſt cauſa dilatationis. Scõo ante ſiſtolem que cum ꝓma facit vnũ pulſũ iuxta ſupradicta

Soricini.

Dat cauſaꝫ caude ſoricine ⁊ patet nã ſicut in eo eſt fere ꝓceſſus vniformis de magno ad paruum ⁊ eꝯ. ita oportet cauſã eẽ vniformẽꝫ ꝓceſſã virtutꝭ de laboze ⁊ aggrauatõe ad exonerationẽ vel eꝯ: ⁊ ita ſupple de neceſſitate ad ꝑuationẽ neceſſitatꝭ. Nõ. tñ hic ꝙ tres diuerſe diſpoſitões ꝯſideranꝭ in differẽtijs in quib⁹ eſt diuerſus pulſus q ẽ cauda ſoricina vt magnitudo mediocritas ⁊ puitas ⁊ qñqꝫ incipit a magnitudine ⁊ trãſit per mediocritatẽ ⁊ venit in paruitatẽ: qñqꝫ aũt ꝑmanet continue ſub paruitate: ſub magnitudine ẽo manere cõtinue nõ diceꝛeꝭ cauda ſoricina qꝛ oportet ꝙ i paruitatẽ veniat. Si a magnitudine incipiat: alr nunqꝫ eẽt ſubtilis uel ſubtili ꝓportionaruꝭ Et tõ cauda ſoricina manẽs ſub vna diſpõne eſt qñ ſemp eſt paruꝰ aut ſemp debilis: ⁊ iſte ẽ peioꝛ ⁊ maioꝛẽ ſignificãs debilitatẽ qꝫ caudaꝫ nõ manere ſub vna diſpõne. Nõ. 2º ꝙ cauda ſoricina ad hoc ut dicaꝭ mãſiua oꝫ incipẽ abvna diſpõne verſus latus diminutõis ⁊ ꝯtinuepcedẽ addẽdo uel diminuẽdo nõ tñ exire latꝰ diminutõis: ⁊ cũ hoc nõ oꝫ terminari ad nõ gradũ: ĩmõ aliqñ redire ad minꝰ malũ uel minꝰ diminutã finitiua aũt minuiꝭ vſqꝫ ad nõ gradum. Reditiua redit aut ad magnitudinẽ aut ad mediocritatẽ: ⁊ iõ pꝫ ꝙ eoꝝ peioꝛ ẽ finitiua ſignificãs ꝓditionẽ in 2º loco eſt manſiã ⁊ minus mala eſt reditiua.

Cadentis autem.

Coiter doctoꝛes oẽs hic ꝑ pulſuꝫ cadentẽ in medio intelligũt pulſũ in quo eſt qes in tpe in quo oꝫ venire motus ⁊ ſi hoc mõ dicaꝭ: pꝫ quia virtꝰ laſſata in multis pulſationib⁹ vnã omittit: ⁊ ſiꝛ ſi accñs aie ſupueniat ad qꝺ aia vehemẽter aduertat ⁊ ad ipſuꝫ etiã redeat caloꝛ nãlis: q caloꝛ ſm illã exigentiã mouef aut quieſcit ſtat dimitti motuꝫ pulſus ut in timoꝛe ⁊ doloꝛe ad q̃ accñtia foꝛtioꝛ ſequiꝭ ꝑ illo tpe motꝰ ſpũs qꝫ ad neceſſitatẽ euentandi.

Spaſmoſi autem.

Dat cauſam ſpaſmoſi ⁊ tu ꝑ motꝰ nõ nãles in virtute intelligas motꝰ ꝯctionis mẽbꝛorum quos virtꝰ facit ſiſtata a re ꝓter nãꝫ vñ tẽdit ad vnũ determiatũ latꝰ arterie villi ⁊ ipe tote

Pulſus autem tremulus procedit

Pulſus tremulus illo mõ fit quo dixi ſupꝛ fieri pulſũ biſpulſantẽ mõ nõ poſito ab Auic. cũ cõcuſſio nõ eſt vna vice diſtincte ſenſata pcuttere. Sed plib⁹ indiſtincte ⁊ iſte nõ fit ſine trib⁹ cauſis poſitis in littera qui molle eſt ineptum tali concuſſioni.

Undoſi.

Dat cauſas pulſus vndoſi ⁊ ſunt aut virtꝰ debilitas reſpectu arterie in vna eleuatione ſiꝰ eleuãde aut ineptitudo arterie ad ita eleuari quãdo eſt multũ mollis ⁊ patet totũ in littera

Et vermiculoſi.

Patet hic cauſa tam vermiculoſi qꝫ formicantis qui ſunt multis ſimiles ⁊ vicini.

Cauſa autem pulſus mali.

Dat cauſam pulſus mali ponderis ⁊ tu recozdare ꝙ Auic. mirũ fuit viſum ꝙ ꝓportiões muſice ꝑ tactũ diſcernẽt iõ putãdũ ẽ apõ ipſũ malũ põdus nõ ꝓcipi niſi qñ tãta ẽ qes ut manifeſte ſit qes in tpe in quo expectaꝭ motꝰ aut vna quietũ ſit ita parua ut motus ſit in tpe in quo expectanꝭ quies reliquoꝝ aũt maloꝝ põderis cauſam nõ aſſignat: primũ iſtoꝝ vocat pulſum mali ponderis in diſpoſitionib⁹ tẽpoꝛis motꝰ ⁊ ſm vocat mali ponderis in diſpõni tpis quietis: ⁊ ideo patet ꝙ in pulſu mali ponderis in diſpoſitionib⁹ temporis quietis habꝫ motũ quãdo expectaꝭ quies: ⁊ ideo eſt ibi augmentũ neceſſitatis. Sed alius habet quietem quando expectaꝭ motus ⁊ quies tali tpe poteſt ouab⁹ cauſis contingere: aut ꝓpter virtutẽ debilitatis aut ꝓpter diminuere neceſſitatem. Conſtat aũt ꝙ pulſus qui dicit mali põderis ꝓpter tẽpus motus. i. quia diaſtoles ſit multũ velox nõ eſt ille quẽ hic dicim⁹ mali põderis in diſpõnib⁹ tpibus motus: in hoc enim eſt quies in tempoꝛe in quo manifeſte motꝰ expectatur non ita in illo.

Et cauſe quidem plene.

Hic ſe excuſat ⁊ eſt manifeſta excuſatio.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Asculorum. In hoc ca°. Auic.

m determinat de differētijs pulsuum prouenientib⁹ a sexu ⁊ etate. ⁊ diuiditur in duas. ꝑmo loquit de pulsu sexuū. 2°. etatū ibi: 2°. puerorū ꝙ. ꝓmo dicit duo. Primū est ꝙ pulsus masculorum est maior ⁊ fortior supple pulsu feminarū: ⁊ hoc propter necessitatē augmentū: ⁊ propter virtutis fortitudinem. Sed quia in masculis complexio necessitas ꝓpter magnitudinē: id est magnitudo est sue necessitati ꝓportionata quod non est in feminis: ideo eorū pulsus est tardior ⁊m plurimū. Dicit 2°. ꝙ omnis pulsus in quo ꝙ cunq; virtus oportet proculdubio ꝙ sit velox si ipse est spissus. Sed bene contingit ꝙ virtus facit quandoq; pulsum velocem ⁊ non spissum. Primo igit nota ꝙ ista comparatio masculorum ad mulieres intelligitur suppositio ꝙ illi qui comparātur adinuicem sint in similibus ꝓportionalib⁹ suarum latitudinum ita ꝙ si masculus est temperat⁹ inter masculos et femina etiam sit tempata inter feminas. Et si est in primo gradu calidus ita sit mulier inter feminas. Constat enim ꝙ si mulierem calidam comparem⁹ viro frigido: aut frigidam calido: quod non oportet dicta in cōparatione esseuera. Requritur 2°. ꝙ mulier sit plasmata ꝓportionate ad suam complexionē ⁊ sexū: ⁊ ita vir. Nam i muliere si arterie essent: gr̄a exempli magne in viro autem stricte non oportet cōparatos ita se habere vt dicit: vt statim videbitur. Nō. 2°. ꝙ cōparatio seruat cōditiones dictas mulier est debilioris virtutis q̄z vir ⁊ strictiores habet arterias ⁊ minorē calorem. Ex istis verificat primū dictum: nam qz in masculo virt⁹ est fortior: ideo pulsus est fortior ⁊ qz cū hoc necessitas est maior ⁊ istrumētum est obediens: ideo pulsus est magnus: sed quia partim ex debilitate virtutis partim ex inobedientia instrumenti in muliere magnitudo deficit ab illa que esset sue necessitati ꝓportionalis: ideo oportet ꝙ ipsa recōpenset cū velocitate ⁊ spissitudine: ⁊ sic patet causa totius cōparationis. Contra tamen Auic. conclusionem arguit sic. Primo sicut in mulierib⁹ necessitas est minor: ita instrumentū est obedientius q̄z in viro: igitur stabit eque magnum esse pulsum in vtroq; hic breuiter negat obedientius esse instrumentū in muliere q̄z in viro: et negatur hoc argumentū: est mollius igit obediens inobediens q̄z mollities addat ad obediētiam. 2°. arguit ꝙ saltem pulsus in eis non sunt veloces ⁊ frequētes sicut quemadmodū pulsus est maior in viro q̄z in muliere: ita necessitas est maior: igitur sicut per magnitudinem pulsus satisfit necessitati viri: ita per minorem pulsum satisfit necessitati mulieris igit non oportet ad recompensandū defectum magnitudinis in mulierib⁹ pulsum fieri velocem ⁊ frequentē. 3°. sic si mulieruz pulsus essent veloces ⁊ frequentes respectu viroruz: igitur pulsus complexionis frigide debet esse velox ⁊ frequens: tenet ꝓña: quia ita se habet cōplexio frigida ad tpatam sicut mulier ad virum: stat enim precise tanto esse frigidiorē datis virum dato tēperato sicut mulier tpata est frigidior eo: consequēs tamen falsū ⁊ cōtra Auic. sequenti capło. Quarto arguit sic: si ita esset pulsus senū deberent esse frequētiores pulsibus iuuenū: consequēs falsum ⁊ cōtra Aui. in isto capło: ⁊ probat consequētia: quia in senibus instrumentū est inobedienti⁹ respectu iuuenū ⁊ virtus debilior ⁊ necessitas minor. Si igitur ex istis causis in muliere pulsus velocior ⁊ frequētior est q̄z in viro, sequit ꝙ pariter in senibus respectu iuuenuz. Pro respōsione notandū primo arteriā esse magis inobediente magne dilatationi ratione paruitatis q̄z ratione duritiei. Nō. 2°. ꝙ partim ex debilitate virtutis partim ex instrumenti inobediētia contingit ꝙ mulieres non ita per magnitudinē sue necessitati satisfaciūt sicut viri ita quod maior est ꝓportio magnitudinis pulsus in viro ad magnitudinē in muliere q̄z necessitas eius ad necessitatez illius. Ex his dicit ad ꝓmū negando ꝙ instrumentū sit obedientius in muliere q̄z in viro: quia est minus lz sit mollis⁹

Ad secundū argumentū negat ꝙ ita ꝓ suā paruitatez satisfacit mulier sue necessitati minori sicut vir per suam magnitudinē sue necessitati maiori: vt patet ex 2°. notabili. Et ad tertiū quidā concedūt ꝓsequens in cōplexione frigida naturali in qua est arteriaz strictura: ⁊ hoc dicūt velle Gal. in 2°. tegni capło de signis frigidi cordis. sed Auic. dicunt intellexisse posita paritate in instrumēto ⁊ stante virtute ꝙ in cōplexione frigida declinat ad paruitatē tarditatē ⁊ raritatē in sequēti ca°. Alij ꝺo negāt añs: ⁊ rō est qz in viro eq̄ frigido sicut est mulier tpata stante i vtroq; debito psalmate artaria est latior: ⁊ per hoc respōdet ad quartū quia in senib⁹ virtus debilitat: sicut necessitas diminuitur: sed i mulierib⁹ est debilior ꝓportionabilr ⁊ instrm inobediēti⁹ q̄z necessitas sit minor. Sed circa secundū dictū attēde ꝙ magnitudo est differētia cū qua virt⁹ magis

UVA. BHSC. IyR_045_1

satisfacit necessitati q̄z velocitas: ⁊ velocitas ē magis satisfactionis q̄z frequentia: ⁊ ideo virtus potens minime dimittit magnitudinē 2° loco minus velocitatē. 3° loco frequentiaz: et ideo virtus fortis instrumēto nō inobediente velocitati nunq̄z facit spissitudinē quin faciat velocitati: quandoq̄z tamē ex causis dictis supra dimittit frequentiā ⁊ nō velocitatē: ⁊ ideo nunq̄z facit pulsum spissum quin faciat velocē Sed aliquando facit velocē non spissū. Et nō. q̄ addidi obediēte instrumēto velocitati nā apud quosdā q̄nq̄z ꝓpter instrumēti inobedientiam desinit virtus facere posse velocitatē. q̄n adhuc est potens facere frequentiā sicut accidit in decremēto virtutis: ⁊ hoc est quia difficilius est velocitare q̄z frequentare Nō. 2° hūc locū a quibusdā exponi nō absolute sz addendo sensibiliter ita q̄ volūt q̄ nunq̄z sit pulsus velox qn fiat spissus: sz tn aliqn fit manifeste velox ⁊ nō spissus: quia velocitas est min⁹ sensibilis. Et hanc expositionē non putoverā tu dixi in qōne de corde calidiori.

Puerorum.

Determinat de pulsib⁹ etatū. Et diuidit in tres: quia primo determinat de pulsu puerox cōparatorū ad iuuenes. 2° iuuenū cōparatorum ad pueros ⁊ ad senuicē. 3° senū. 2° ibi: Juuenum vo. 3° ibi: Senū. Dicit in prima parte duo. Primū est q̄ pulsus puerox est leuior ⁊ debilior pulsu iuuenis. Causa primi est humiditas. Causa secūdi est virtutē nō esse completam ideo debilem in eis facit pulsum. Est etiā spissior pulsu iuuenis: ⁊ causa est quia nō satisfaciunt sue necessitati sufficienter ꝑ magnitudinem sicut iuuenes ꝓpter instrumēti paruitatē ⁊ virtutis debilitatē: ⁊ ideo oportet q̄ recompensent cuz spissitudine ⁊ cū velocitate. Dicit 2° q̄ pulsus puerorum cōparatione sui corporis est magnus quia eorum instrumentū est molle ⁊ necessitas est fortis vicina necessitati iuuenū iuxta dicta in capitulo de etatibus. Et eorum virtus cōparatione corporis non parua sed in cōparatione ad iuuenes eorū pulsus est paruus ex dicta causa sed velocior ⁊ spissior quia necessitas est multa: nam in eis multiplicat multus vapor ex multitudine digestionis eorum: ⁊ oportet illū expelli ⁊ calorē euētari. Ubi nō. primo q̄ licet virtus puerorū sit fortior q̄z virtus iuuenū in cōparatione ad vite diuturnitatē vel diuturnā conseruationez tamē absolute nō est fortis ad perfecta opa sicut virtus iuuenū. Nō. 2° ex dictis q̄ necessitas euentandi est q̄n q̄ ꝓpter multitudinē vaporum expellendorū.

Juuenum uero.

Determinat de pulsu iuuenū ⁊ dicit quatuor. primū est q̄ pulsus iuuenū sunt magni: sed diminuti in velocitate ⁊ spissitudine: ⁊ boc respectu puerorū pulsus. ⁊ causa est dicta Dicit 2° q̄ existentiū in principio iuuētuq̄ sūt maiores ⁊ existentiū in medio sunt fortiores. Et causa quia in ꝓncipio cū equali necessitate arteria est mollior ⁊ virtus fortis ad multū dilatandū sed in medio iuuētutis quia tūc pationes sunt est virtus fortior ⁊ etiaz pulsus. 3° dicit q̄ causa dictaz cōparationū ⁊c. et patet.

Dicit 4° q̄ principiū eff ctiuū magnitudinis est virtus. sed necessitas est appetens. i. est illud ꝓpter cuius appetitū virtus facit appetitū sed instīm est adiuuās. i. ꝓsentiēs: ⁊ q̄ necessitatē tpalē intendit virt⁹ ꝓseruare ⁊ illa nō conseruaf nisi per euentationē: ideo virt⁹ appetendo necessitatē facit pulsum fortē ⁊c.

Senum.

Determinat nūc de pulsu senū ⁊ pz totuz.

De pulsibus complexionū Rubrica.

Pulsus calide cō.

Hoc est capitulū de pulsu cōplexionū ⁊ diuidit in duaf partes. ꝑmo ostēdit que sunt differētie pulsus cōsequentes cōplexionē. 2° remouet vnū dubiū ibi: Et ꝑterea. Prima in quatuor scdz quatuor gnā cōplexionū simpliciū lapsarū. 2° ibi: Jn cōplexione vo frigida. ibi 3° cōplexionū. ibi 4°. Et siccā. Prima in duas. ꝑmo facit qd dictuz est. 2° remouet duo dubia. 2° ibi: Et si caliditas. De ꝑma dicit q̄ pulsus calide cōplexionis est ille q est necessitatī aucte sine vehemētis. Jdē est igit hic dicendū d pulsu illi⁹ cōplexionis: qd dī in ca°. de causis continuis q̄ si virt⁹ est fortis cū ista cōplexione ⁊ instīm est obediēs pulsus erit magn⁹. Si autē erit duz instīm aut virt⁹ erit debilis: tūc varia dīf: vt supꝛ dī in necessitate aucta: ⁊ nihil est mutandū ꝓrer illa que dicta sunt in capīo.

Et si caliditas.

Remouet duo dubia iudicio meo. Primū vtrū in complexione calida ꝓpter debilitatez virtutis contingit pulsum esse parvū. Et rīdetur q̄ si cōplexio calida est naturalf est sana cōplexio. Et est multū fozū respectu pulsus magnificandi. Nō enī cōtingit cōplexionē calaz nālez eē cū debilitate respectu isti⁹ effect⁹ qui est pulsum magnificare: hanc igit primā partē textus non intelligo q̄ omnib⁹ cōplexio calida naturaliſ sit sana vt multum: ⁊ ideo nō posuit

UVA. BHSC. IyR_045_1

illū terminū multū ad illud nomē sana. Nec
telligo ꝙ sit multū fortis complexio absolute
respectu tpati: quia boc esset falsum cum forti
tudo virtuꝫ sequat tpamentū cōplexionis: sz
ꝙ est multū fortꝫ respectu pulsus magnificādi
ꝛ iō in oi tali cuz obediētia instīri pulsus ē ma
gn⁹: nō sic aūt ꝓtingit in cōplexione calida p
ternāli: qz illa qñqz debilitat virtutē respectu
pulsus magnitudinis ꝛ in febrib⁹ qñqz pulsus
est paruus. Secūdū dubiū soluit ibi. Et neqz.
Et iudicio meo est tale: Dubitaf vtruz sp qñ
calor vltra tpamentū intendif virt⁹ debilitaf.
Nam p hui⁹ intensionē corp⁹ magis a tpamē
to distat: ꝛ iō videf magis debilitari. Ad il
lud rūdendo dicit ꝙ tu nō estimes illud gene
raliter verum eē. Nam qñ est corp⁹ cui inest ex
nāli dispōne inatus et conuenies calor mult⁹
aliqñ ex augmēto caloris inati supra tpamen
tum prouenit in substātia spūs fortitudo ꝛ in
alia audacia: sed est benevez generaliꝫ ꝙ calor
sequēs malitiā cōplexionis. i. ꝙ calor nōnatu
ralis si augef qñ plus augef tanto plus auge
bit debilitatē virtutꝫ. et ut itelligaf mēs Aui.
pono casum in quo nō sequif calor nāl⁹ sup
tpamentū existēs augef in gradu: igif virtus
debilitaf. Nam sit for. qui in sua nālissima cō
plexione debet esse calid⁹ ut duo supra tpamē
tum. Sed nūc sit aut p quietē aut p aerē frigi
dum reduct⁹ ad gradū ut vnū nō dico reduct⁹
quia gradus ut vnū supra tpamentū sit optia
sua sanitas sed tā sit sanitas sibi: tūc dico ꝙ si
for. redeat ad gradū ut duo modis cōuenien
tibus q gradus ut duo ē nālissima sua sanitas
tunc verificaf ꝙ calor supra tpamentū augef
ꝛ nō diminuif ex virtute: imo addif qz addif
in nālitate qñ igif addif simul in nālitate ꝛ ca
lore supra tpamentū addif in virtute. Sed si
sola esset caloris additio non cū nālitate: imo
ꝑter nām: tūc virtus tanto magis debilitatur
quāto magis augef alijs parib⁹. ꝛ vere hec ē
mens Aui. Dinus aūt ꝑmā partē exponit
intelligēdo p caliditatē nō male cōplexionis
caliditatē intra latitudinē sani ut multū q̄ est
sana simpliciꝫ ꝛ est fortꝫ respectu sanoꝝ nō sim
pliciter. Sed frigida cōplexio nō est sanitas:
quia frigiditas nō est qualitas nālis. Secū
dam aūt partē intelligit ꝙ nō existimes ꝙ ca
lor inatus quantuscūqz fuerit nō fm gradū sz
fm nālitatē qō minuat ex virtute ita ꝙ sensus
Auic. est ꝙ nō oportet ex hoc ꝙ calor inatus
est magis inatus ꝙ minuat ex virtute: imo ex
hoc ꝙ fit magis inatus fit fortior: ꝛ videf mi
hi ꝙ nullo mō hec sit mens Auic. Nā nō oz
ex hoc ꝙ calor sit magis nālis ꝙ crescat auda
cia ut Auic. dicit: vt patet si calidū ꝛ siccū fiat
vere tpatū. Et iō hoc nō placet mihi sicut
nec expō Jacobi que est hec eadē. Nec video
ꝙ bñ ꝓbari posset positio: dicēs ꝙ quanto
calor nālis alijs parib⁹ est intēsior tanto virt⁹
pulsatilis est fortior. Nam in experiētia nō vi
di aliquē bominē sibi optime sanū ꝛ calidū in
quo nō videret pulsus multū fortis ꝛ cōplexi
onem tpatam: fm būc modū dicerem⁹ fortissi
mā nō in cōparatione ad pulsuz causandū: sz
ad alia quedā sicut dixi de pfectiōe opationū
ꝙ nō qualibet facit pfectiorē. Et tu considera
quō hoc tenēdo oportet exponere capl'm sup
positum de pulsu naturali.

In complexio.

Hic docet que sunt differētie pulsus cōple
xionis frigide. Et diuidif in duas partes. pri
mo hoc. 2⁹ rñdet tacito dubio. Ibi 2ᵃ. Debili
tas vo. De prima parte dicit tria. Primū
est ꝙ in cōplexione frigida declinat pulsus ad
latus diminutōis: sicut est ꝑprie tarditas: par
uitas ꝛ raritas. Dicit 2⁹ ꝙ cum instīm fue
rit molle. i. arteria erit pulsus maioris latitu
dinis ꝛ maioris tarditatꝫ ꝛ raritatꝫ. Dicit
3⁹ ꝙ si instīm fuerit duruz erit min⁹ boc. i. erit
min⁹ rarus pulsus ꝛ min⁹ tard⁹. Ubi primo
nō. circa dictū ut sepe superi⁹ dictū ē ꝙ qñvir
tus habet instīm obedienti⁹ alijs parib⁹ facit
pulsum maiorē ꝛ ꝑcipue in latitudine ꝛ altitu
dine que duo diametri magnificate faciūt pul
sum amplū. Et ideo cū instīm fuerit molle qz
obediētius fit amplitudo siue latitudo maior:
ꝛ qz nā aliquo mō addēte in magnitudine rō
ne alicui⁹ diametroꝝ diminuit de velocitate et
spissitudine alijs parib⁹ iō arteria molli exīte
ita ut sit obedientior dilatationi fit pulsus mi
nus velox ꝛ min⁹ spissus: ex quib⁹ patet cā scbi
dicti qz dura exīte arteria: ꝛ si parūp pulsus
prolongetur tamē multoplus minoratur in al
titudine ꝛ latitudine: ꝛ ideo istis deficientib⁹
fit velotior ꝛ frequentior. Sed circa primū
dictum attende ꝙ quidam ex eo intelligunt ꝙ
si frigida sit complexio oportet quod pulsus
tendat ad latus differentiarū que proportio
natur diminutioni necessitatꝫ. Et hoc noluit
Auic. cum dixit: declinat pulsus ad lat⁹ dimi
nutionis. Volunt 2⁹ ꝙ non semp pulsus i isto
casu est paruus nec semp tardus aut rarus: sz
semper aliqua istarum trium differentiarum
participat qualitercunqz contingat deductis
alijs impedimentis. Nam istoꝝ quidam di
cunt ꝙ virtute stante: ꝛ instrumento obedien
te necessitate diminuta: aut complexione exi
stente frigida pulsus fiunt. Primo rari et
nō tardi aut parui. Addita autem frigiditate

UVA. BHSC. IyR_045_1

cum alijs parib⁹ fiũt ꝑmo rari: 2°: tardi. 3°: parui. Alij vo sunt qui ex hoc dicto volũt q sp cõstante virtute obediente instrumẽto necessitate diminuta p frigiditatẽ augmentũ acquirũtur semp iste tres differẽtie: quia pulsus fiunt de necessitate parui: tardi: ⁊ rari. ⁊ Auic. hoc voluisse hic cũ oẽs istas tres differẽtias noiat hic. Ego aũt volo q qñq ille oẽs differentie acquirunt cũ dictis ꝯditionib⁹: qñq autez sola raritas aut sola tarditas ⁊ raritas: qñq sola raritas ex quantũcũq parue necessitatis decremẽto a tpato gradu. Et quia hãc questionem sup tegni nimis breuiter trãsiui: hic volo diffuse de ea dicere. Querit igit virtum cor de existente frigidiori tẽperato pulsus sint sp parui: tardi: ⁊ rari. Nusq repta est hec qõ.

Et debilitas quidem.

Hic remouet vnũ tacitũ dubiũ. Et est vtrũ quemadmodũ iuxta dicta nõ inuenit ꝯplexio calida nãlis cum qua alijs deducit virt⁹ nõ sit fortis respectu pulsus magnificãdi ita de cõplexione frigida sit q ipsa existente nãli semp fit virt⁹ fortis ad pulsum magnificandũ. Et i hoc dubio vult virtualiter q nõ imo ꝯtingit q virtus in cõplexione nãli frigida est debilis respectu pulsus magnificandi in naturalissima etiã illi⁹ cõplexionis dispositione. Et rõ qz debilitas quã facit hereditare: frigiditas est maior ea quam facit hereditare: caliditas vtraq. s. existente nãli: qm caliditas est magis ꝓueniens calori innato. Et ideo supple in ista cõtingit q frigiditas facit virtutẽ debilẽ corpe in sua naturali dispositione existẽte qd nõ ꝯtingit ꝺ caliditate respectu pulsus magnificãdi. Ubi nõ. hũc locũ diligẽter cõsiderari ab his q dicũt q cõplexio de scõdo mõ equalitatis plus distat ab extremo calido q̃ frigido. Maz ex quo debilitas que sequit ex mala cõplexione frigida est maior q̃ illa que sequit ex mala cõplexione calida sequit q p frigiditatẽ acquisitionem citi⁹ veniet corp⁹ ad nõ gradũ virtutis ⁊ p cõsequẽs ad mortẽ q̃ per eque velocẽ 'caliditatis acquisitionẽ: ⁊ sic multoplus potest sup temperamentũ acquiri de caliditate stante vita q̃ ꝺ frigiditate: ⁊ ideo pl⁹ distat tpata ꝯ° ab extremo calido q̃ frigido. Ego aũt hũc locũ intelligo nõ absolute: sed ut nũc exposui de caliditate enim ꝓternaturã dico sec⁹. Aut si volum⁹ dicere hoc esse verũ tam de caliditate q̃ ꝺ frigiditate nãlib⁹ ⁊ ꝓternãz. tũc dico q Aui. ꝺ logt tm ꝺ corde nõ aũt vlr de toto corpore

Complexionem.

Vocet differentias pulsus in cõplexiõe humida dicens q humiditatẽ supra tpamentũ sequitur inundatio in pulsu ⁊ dilatatio. Et ideligitur q si valde plurima fuerit hũiditas, vel arteria valde multũ mollificet ⁊ fiat inobediens dilatationi ⁊ vice vna ꝓpter sui nimiã flexibilitatẽ: tunc facit pulsũ vndosum ut supra dixi ostẽdẽdo causas hui⁹ vndosi pulsus: si vero nõ ad hoc ꝓueniret facit pulsum latuz: aut q absolute facit maiorẽ alijs stante equali contu ꝓpter sui multã obedientiã: aut ꝓpt nimiã humiditatẽ inobedientiã facit pulsum latũ nõ altũ qz pietes arterie ꝯcidũt vn⁹ sup aliũ ⁊ nõ multũ eleuant in altũ sed latã tenẽt arteriam fm diametrũ latitudinis.

Et sicca quidem.

Dat differentias ex siccitate ꝓueniẽtes ⁊ cõstat q p eam arteria fit angusta siue stricta fm latũ ⁊c. ⁊ fit dura: vnde sequit instrumẽti inobedientia: ⁊ ideo sequunt illa que fuerũt dicta de inobedientia instri ꝓpter duritiẽ. Nam pulsus fit min⁹ alt⁹ ⁊ lat⁹ constãte virtute: ⁊ sit velocior: fit tamẽ longior q̃ si arteria nõ esset dura. Sed si cum hac duritie fuerit virtutis fortitudo ⁊ instrumentũ obediẽs fit pulsus qñq bispulsans aut spasmosus aut tremul⁹ quõ supra dixi cũ causas istoz dixi. Subdit tandem q seruat istis ꝓncipijs tu cõponas in alio quales debẽt eẽ pulsus ꝓportiõ ꝯplexionũ lapsaz

Et preterea cum.

Hic remouet vnũ dubiũ. Et ꝓmo ponit resum ⁊ quid in casu accidat. 2°: infert dubij remotionẽ ibi: Et ex hoc. Dubium ĝ est hoc vtrũ semp arterie moueant in dilatatiõe ⁊ cõstrictõe fm exigentiã necessitatis cordis. Solvendo ĝ ꝓponit ꝓmo q qñq cõtingit q⁹nus hominis vnũ latus est calidũ ⁊ aliud frigidũ. Et ex hac diuersitate accidet q pulsus vnius lateris erit pulsus calide cõplexiõis ⁊ pulsus alteri⁹ lateris erit pulsus frigide cõplexionis.

In 2ª parte infert solutionẽ dubitatiõis dicens q ex hoc tibi certificat q pulsus in sua diastole ⁊ sistole arteriarũ non solum est scõm modum accessionis. i. ꝯstrictionis ⁊ supplere cessus a partib⁹ thoracis: ⁊ similiter in dilatatione: sed est scõm modũ ꝓpriũ sibi in dilatatione ⁊ constrictione. Nam ex quo cor in isto homine est vnuz ⁊ modus sue accessionis vn⁹ pulsus autem duorũ laterũ sunt diuersi ⁊ non similes: oportet autem vnum aut ambos non proportionari: licet necessario dependent a motibus cordis: vnde licet istorum inferiorũ oẽs effectus dependeant a superceleſtib⁹ influxib⁹ non tñ fm superceleſtiũ influx⁹ variant: ⁊ruz aũt dũ cor sistolat arteria dilatat: ⁊ eꝫ est 2ª questio quã intendo interserere.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Pere quidē cuz

Superius determinauit Auic̄.ꝺ mutationib⁹ contingētib⁹ in pulsu ex dispositiōib⁹ nālib⁹ aut ānexis hic determinat de pmutationib⁹ contingētib⁹ a reb⁹ nō nālib⁹. Et de his que accñt ex pmutatione aeris ſm āni tpa. Et diuidit in duas pmo docet quales pulsus pueniunt in medio tpoz. 2° quales in pncipio ꝛ i fine. 2° ibi: Tē poziū vo. Prima in quatuoz ſm quatuoz tpa. ibi 2° ꝛ in estate. ibi 3°: Et in hyeme. ibi 4° i autūno. In pma parte dicit ꝙ in vere pulsus est paruus sed nō in oī re: ꝛ est in fortitudine augmentatus. Sed cōtra hoc dictū est primo mens Gal. in introductorio medicine oīcentis ꝙ pulsus veri sunt maximi ꝛ fortissimi: ꝛ idem dicit in cōmento pulsuū. 2° quia ver est tempus tēperatuz g̃ pulsus tpati: quia tūc cōplexio est magis tpata. 3° quia in vere virtus est fortis est etiā instrm obediēs ꝛ necessitas satis magna: g̃ pulsus sūt magni. Prezerea ſm Auic̄. in estate sunt pulsus parui: ꝛ i hieme parui: ꝛ in autūpno parui: ut pz p Aui. in illo capo: g̃ si in vere sunt parui semp ꝛ in oī tpe ān erūt parui. Pro solutione istoz nō. ꝙ apud oēs in medio veris sunt meritoveris pulsus tpati: quia tunc est habitudo tpati corporis tpatissima: ꝛ hoc pbat 2° rō statim facta. Si aūt cōparent pulsus tpati corpozis in vere ad pulsum tpati corpozis in alijs tpibus merito suoz dispositionū pueniētes pulsus veris sunt maximi. Et hoc voluit Gal. in introductorio pulsuū: ꝛ hoc innuit Gal. in illo capo ponens alioz tempoz pulsus paruos Nō. 2° ꝙ pncipiū veris sapit hiemis naturā: ꝛ iō in pncio pulsus est paruus respectu eius qđ est in medio veris. Ex his patet qđ dicendū sit si quer̄ vtrū pulsus veris sint parui. Nam si loquamur absolute sunt medij nō parui nec magni. Si ꝺo ad alia tpa comparent sunt magni. Sed de textu Auic̄. sunt multe rñsiones. Antiqua eni rñsio dicit ꝙ littera est corrupta ꝛ debet dicere ut habet in littera exterioꝛ. In vere pulsus est equalis in oī re: ꝛ est in fortitudine augmētatus ita ꝙ vbi dicit parui debet dicere equales. 2° expositio est Bini dicentis ꝙ pulsus sunt parui. i. diminuti in oī excellentia in cōparatione ad medios qz sunt medij nisi in fortitudine in qua sunt augmēta ꝺ sed ista expositio nō saluat bene quare dicat nō in oī re quia hec solum videt referri ad paruitatē. Dicit tñ Binus ꝙ pulsus veris sūt minuti ab oī excellētia in generib⁹ recipientibus superfluitatē ꝛ diminutionē: nō tñ in oib⁹ illis quia in genere fortitudinis sunt augmēta ti. 3° expositio est Jacobi quā dicit veterez. Et est ꝙ pulsus veris esse paruos pōt duobus modis intelligi. vno mō absolute ꝛ hoc mō esset falsum. alio mō cōparatione fortitudinis ꝛ est sensus ꝙ nō sunt ita ꝓportionaliꝫ magni sicut fortes: ꝛ hoc voluit Auic̄. hic. Sed iuditio meo tūc ista particula: Nō tm̄ in oī re esset hic falsa quia in oī differētia suscipiēte magis ꝛ minus sunt diminuti respectu fortitudis cū sint fortissimi possibiles ꝛ in nullo alioꝝ generū supremū gradū optinēt. 4° expositio est quā tāgit Marsil⁹ ꝙ in vere pulsus sunt parui. s. in pncipio ꝛ in fine respectu medij veris in quo sunt maiozes: ꝛ tūc intelligit nō in oī re. i. nō in oī parte veris qz nō in medio sūt parui. Aut 2° dicit ꝙ cōtingit ex nimia hiemis repletione ꝙ in vere eliquant materie ꝛ virt⁹ g̃uat vū facit pulsus paruū. Sz hec 2° expō nō est bona qz nō debite adderet ꝛ est in fortitudine augmētatus. Aut 3° ꝙ in vere pulsus ē paruus in altitudine: sed nō in latitudine ꝓp humiditatē. Hibi aūt videt ꝙ Auic̄. dicat hic vnaz contingentiā ꝛ nō regulā de qualitate pulsus veris. Nam certū erat ex dictis supra ꝙ corpus tpatū optime se habet i vere debito stante regimine: ꝛ iō pulsus est tpat⁹ siue medi⁹ in oī re excepta fortitudine in qua est augmentatus. Sed posuit hic vnū cōtingēs ꝛ ē ꝙ aliqñ pulsus veris in corpe tpate cōplexionis est paruus nō in oī re. i. nō in oī diametro sed tm̄ cū hoc toto est augmentatus in fortitudine. Casus est cum corpus implet ꝛ artaria ex multo nutrimēto sit mollis ꝛ caro multa augetur tūc pulsus nō est altus: imo est paruus i altitudine respectu pulsus debent̄ esse in optima ꝯplexione: ꝛ tm̄ est augmentatus in fortitudine ꝓpter complexionis tpantiā ꝛ spirituum multitudinem.

In estate uero.

Ponit differētias pulsus estatis. Et dicit ꝙ in estate pulsus est paru⁹ ꝛ debilis: ꝛ hoc ꝓpter debilitatē virtutis que sequit resolutiōez spūs sequentē caliditatē estatis dūantis superfluam. Ubi nō. calorē estatis ꝓpter naturā seruātis esse superfluā. et iō nō debet proprie estas ꝓpriā naturā seruās esse tpata sz calida

Sed cōtra regulā arguit sic: virt⁹ in sano ē fortior ꝙ in febriente sed in febriēte est fortis virtus ad magnificandū: g̃ sine febre erit fort̄ ad magnificandū: ꝛ ideo pulsus non est paru⁹ ꝓpter debilitatē. Pro solutione nō. primo

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝙ calor estatis paulatī inducitur: ideo magis ꝓportionabiliter virt⁹ debilitaf q̄ calor intendatur siue necessitas: in febrib⁹ aūt ꝛ accidentibus aīe ꝛ exercitio plus ꝓportionabiliter cōtingit augeri calorē q̄ virt⁹ debilitef: ꝛ cōtingit etiā virtutē plus debilitari ꝓpter calorem ꝛ necessitatē maiorari. Mō. 2°. ꝙ virtus fortior ex equali conatu alijs parib⁹ pulsum facit maiorē: ꝛ cū minori stimulo plus conaf. Maz in forti conatu fit debilitatio: ꝛ ideo nā ingeniauit que de possibilib⁹ facit semp melius ꝙ virtus que sufficit facere conatū fortē ut duo ad pulsum magnificandū: gratia exēpli: stante necessitate cui per magnitudinē hunc conatū sequentē satisfieret debite non tū conaf vt duo: sed minus quia minus malū est parū sibi deficere a conatu ꝛ nō tm debilitari q̄ satisfacere per magnitudinē cū illo conatu ꝛ eadē virtus augmētata necessitate augebit conatū quia nimis lederef si a tā multū satisfaciēdo necessitati deficeret. Ex his respondef ad argumēta cū dicif ꝙ virtus in estate est fortis ad pulsum magnificandū. Negaf ꝙ ad hoc sit fortis cū illo conatu quē facit. Et cū dicif ꝙ in febre ꝛ post exercitiū ꝛ in gaudio debilitata virtute faciet tantā magnitudinē ꝛ sufficit eā facere. Cōcedo quia tūc cū maiori conatu facit magnitudinē q̄ in sanitate. Ex quo pz ꝙ aliqua virtus nālis debilitata aliquē effectuz sufficit facere quē nō sufficit cū est fortis.

Et in hieme.

Ponit differētiaf pulsus hiemis: ꝛ diuidit in duas: ꝓmo facit hoc. 2°. remouet dubiuz ibi: Et in qbusdā. Dicit p°. ꝙ pulsus hiemis ē maioris tarditatis ꝛ raritatī ꝛ debilitatī. Dicit 2°. ꝙ cū hoc est paru⁹ ꝛ ꝓpter debilitatē virtutis quia virtus in hieme debilitaf. Et primū debet intelligi cōparādo ad pulsuz estatī. Mā nō videf cui alteri cōparet. s. cū dicit maioris tarditatis ꝛ raritatis ꝛ debilitatis. Ex quo i fero ꝙ in corpore debite recto ꝛ tpato virtus ē debilior in hieme q̄ in estate: ꝛ hoc intelligo ꝺ virtute inquantū est pulsatilis. Ista enim virtus plus in tpato debilitaf p frigiditatē aduenientē q̄ in estate per spūs resolutionez: in eo tamē virtus est fortificata respectu autūni. Et tu būc textū nō. ad būc effectū. Quod aūt ꝺ ꝙ est paru⁹ nō exprimif cōpa: ad estatē: sed ū sequif si virt⁹ debilior ꝛ necessitas minor.

Et in quibusdam.

Remouet dubiū: posset quis querē vtrum hoc sit in corporibus oibus ꝙ pulsus in hieme debilitef. Et rūt ꝙ nō quia in quibusdā corpibus accidit ꝙ eorum virtus etiā pulsatilis fortificatur ꝛ fūt illa quoz ꝛ°. est calida que refrenat frigus ꝛ nō patitur per ipsazita ut debilitetur sed ꝛ frigiditas in eis nō penetrat ad fundum. Ubi nō. fm Auic. corpora in quibus vitalis virtus vt pulsatilis fortificaf esse complexionis calide ōnantis supra tpamentū: ipsa aūt in hieme debilitat i respectu estatis. Istis aūt que hic ponit nō est intelligendū ꝙ frigus nō penetrat ad fundū quia nullo mō intelligendī eoz corda respectu eius qđ est alijs corporibus vt dixi ꝓma affozif. 14°. affozismo sz nō ita penetrat vt virtus debilitef pulsatilis. Mā corpora hec reducūtur magis ad nālitatē frigoris: ꝛ iō in istis in hieme pulsus nō est debilior sed fortior q̄ in estate.

In autumno est.

Hūc vocet ꝙ pulsus autūni est diuersus. ꝛ trabit ad quandā debilitatē. Et ipsius diuersitas est ꝓpter multitudinē cōuersionis accītalis nūc ad calorē nūc ad frigus: ꝛ ꝓpter eandem causam est pulsus debilis. Et rō est quia complexio diuersa semp efficit deteri⁹ nocumentum q̄ sibi ꝛ equalis q̄uis sit mala: ꝛ quia etiā autūnus est tēpus nature ꝛ vite cōtrariū qz in eo debilitaf calor ꝛ siccitas fit fortior q̄ sunt qualitates opposite principijs vite. Ubi nō. ꝙ diuersitas in autūno est ex permutatōe alterationis. nūc ad calorē nūc ad frig⁹ in qua ꝓmutatione natura diuersimode agitaf ad resistendum ipressionib⁹: ꝛ diuersificaf etiā necessitas ꝛ ideo pulsus fiūt diuersi. Mō. 2°. ꝙ hec diuersitas alterationū. Hūc ad caliditatē accidentalē nunc ad frigiditatē stat cū temperato

Mō. 3°. ꝙ mala cōplexio pōt intelligi duobus modis. vno mō ut distinguif cōtra malaz cōplexionē frigidā fixā vt loquif Gal. in libello de malitia cōplexionis diuerse. Et hoc mō mala cōplexio diuersa nō est deterior q̄ mala cōplexio equalis. 2°. mō dī mala cōplexio diuersa quia aggregata ex qualitatib⁹ cōtrarijs quaz vtraq̄ est ꝓeternaturā. Et mala cōplexio equalis est illa que est vni⁹ speciei. Et hoc modo loquif Auic. hic. Nam in autūno accidit ritur cōplexio accītalis mala que est aggregata ex calida ꝛ frigida cū matutina i eo sint valde frigida ꝛ vespertina valde calida. Ista ergo hoc mō diuersa alijs parib⁹ in quātitate pulsus est deterior. Nam magis debilitat virtutem ex nouitate contrarij sepe occurrentis. ꝛ quia virtuti difficilius est duobus contrarijs q̄ vni resistere: ꝛ licet per vnum istoz alterū ꝓ parte corrigaf: non tamē ita corrigitur ut corpus ad suam redeat naturalitatē sed solus accidentalis qualitas introducif. Mō. 4°. ꝙ autūnus est cōtrari⁹ calori innato ꝛ debilitat

UVA. BHSC. IyR_045_1

ipsum: quoniã partes diei frigide inuenientes
corpus cum poris apertis ⁊ aere i quo fuda
tur frigus existente subtili multũ imprimũt in
frigidando ⁊ extinguendo: sed partes diei ca/
lide postea fortiter dissoluũt. Jn vere aũt nul/
lam horum contingit: quia nec frigide inueni
untur partes ⁊ corporis pori ita aperti sunt:
nec calide multũ dissolluũt. Jn siccitate autez
autũnus addit ꝓpter aeris siccitatẽ ⁊ digestio
nis debilitatem.

Temporum uero pulsus.

Facit quod dictum est: ⁊ patet.

Regionum.

Ponit diuersitatẽ dispositionũ pulsus ex
parte regionũ. Et patet totũ vbi p regiones
autũnales debes intelligere illas in quib⁹ aer
est subtilis ⁊ que faciliter p vẽtos septẽriona
les conuertunt ad frig⁹ ⁊ p solẽ ad calidũ.

Exterius aduenieñ

e Hic Aui. determinat de pulsib⁹ p/
uenientib⁹ a cibo ⁊ potu. Et primo
ponit vnã diuisionẽ. 2°. declarat. ibi
2° Sed qualitate. Dicit primo ꝙ corpa ex/
terius aduenientia ⁊ nostrũ corpus ingrediẽ/
tia pulsum a sui quãtitate aut qualitate mutãt

Vbi nota ꝙ hic per exterius corpori adue
nientia non intelligit nisi illa que ab extrinse/
co venientia ipsum tamen intrant ita ꝙ in sui
substantiã conuertãt vel ad alteri⁹ conuerten/
dum delatationẽ adiuuãt ut sunt cibi ⁊ potus
Et ideo in isto capꝰlo de alijs ab extra occur/
rentib⁹ non prosequit nisi de cibo ⁊ potu. Jsta
autem mutãt aut quãtitate sui aggrauãdo aut
non aggrauãdo aut confortando aut nõ con/
fortãdo aut mutãt sui qualitate: intelligẽdo p
sui qualitatẽ tam qualitatẽ ꝑmã manifestã q̃z
occultã ꝓprietatẽ q̃z formã specificã. Et patz
ꝙ hoc mõ intelligẽdo nõ alijs modis pulsum
mutãt inquantũ sunt cib⁹ ⁊ potus.

Sed qualitatem.

Exequit ⁊ primo de primo mẽbro. 2°. ꝺ al/
tero. ibi 2° Et quantitate quidẽ. Dicit pri/
mo ꝙ sui qualitate mutãt pulsuz aut calefaciẽ
do aut infrigidando: ⁊ ideo ꝑm hoc mutabũt
pulsum ita ꝙ si fiat permutatio ad calidũ: tũc
dicemus sicut quando necessitas est augmẽta/
ta ⁊ quãdo infrigidãt sicut quãdo necessitas ẽ
diminuta. Et istoz regule sunt in ca°. de bis q̃
proueniũt ex causis contẽtiuis. Et p hec intel
lige siccitatẽ ⁊ humiditatẽ.

Et quantitate quidem.

Hic docet quõ a quantitate. Et primo quõ
fiat permutatio a cibo. 2°. a potu. ibi 2° Unuz.

Prima in tres: quia primo ostẽdit quid ac
cidit ex quãtitate tẽperata. 2°. quid ex quãtita
te augmentata. 3°. quid ex quãtitate diminuta.
ibi 2°. Et si plurime. ibi 3°. ꝙ si pauce. Be ꝑ
ma dicit ꝙ si ista exterius veniẽtia fuerit quãti
tatis equalis siue temperate fiet pulsus ex illo
maioz velociz ⁊ frequẽtioz. Et hoc ꝓpter au
gmentũ fortitudinis ⁊ ꝓpter augmentũ neces
sitatis: ⁊ hec mutatio durabit aliquãto tẽpore

Vbi primo dubitaꝯ vtrũ ex cibo quantita
tis tpate pueniat pulsus magni. Et arguiꝯ ꝙ
non quia ex cibo tẽperate quãtitatis virt⁹ ali/
quãtulũ grauaꝯ ergo pulsus paruificaꝯ Cõ
firmatur quia sumpto cibo motus calozis est
versus interioza ⁊ ad locũ cibi g̃ diastoles di/
minuitur. 3°. quia cibus est contrari⁹ cibato:
⁊ ideo aliqualiter alterãt ita ꝙ debilitat virtu
tem: ⁊ per consequẽs pulsus fit minoz. 4°.
quia cibus refrigerat: ut patet in capꝰlo de eo
quod comediꝯ ⁊ bibiꝯ: ⁊ ut sumiꝯ ex Arist. in
libzo de inspiratione ⁊ respiratõe: g̃ diminuiꝯ
necessitas: et iõ pulsus minoraꝯ. Prio istoz
solutione nõ. ꝙ in cibo tria tpa consideram⁹.
Principiũ ante digestionez cibi tẽpus in quo
cibus est digestus ⁊ tempus in quo cibus dis/
soluitur. Jn principio exhibito cibo tempe/
rate quãtitatis diastoles paruificaꝯ. Sed qñ
cibus digestus est ⁊ in corpus diffundiꝯ: tunc
magnificabiꝯ virt⁹ ⁊ pulsus ⁊ velocitas ⁊ fre/
quẽtia. Jn tpe aũt dissolutionis iterũ paruifi/
catur. Auicẽ. g̃ loquiꝯ hic de tpe 2°. qꝺ ẽ post
digestionẽ quo tpe generaꝯ ex eo ⁊ multipli
cantur spũs ⁊ crescit hoc mõ virtus ⁊ necessi
tas: ⁊ ideo pulsus fit magnus velox ⁊ frequẽs
respectu perceptiuũ tẽpoꝝ. Sed absolute dicẽ
do pulsus est tpatus quia corpus tunc est i dis
positione tpati optima Et tria argumẽta p
bant ꝙ in ꝑmo tpe pulsus est paruus ⁊ nõ de
2°. de quo Auic. intẽdit. Ad quartũ aũt dꝰ
ꝙ cibus calorẽ augmẽtat postq̃z est digestus ⁊
non infrigidat sed in principio refrigidat. Et
si nimie fuerit quãtitatis ifrigidat respectu ei⁹
quod facit tpatus qz nõ bene digeriꝯ. Nõ.
vlteri⁹ ꝙ hec mutatio est aliquãdiu qz aliquan
to tpe ⁊ notabili perseuerat.

Et si plurime.

Ostendit hic qꝺ ex multitudine cibi sequi
tur. Et dicit quatuor. Primũ ẽ ꝙ si cib⁹ pluri
me fuerit m̃titudis pulsus erit diuersus absq̃
ordine ꝓpter aggrauationẽ nutrimẽti sup̃ vir
tutem. Nam ex oĩ aggrauatione virtutis pue
nit in pulsu diuersitas. Dicit 2°. ꝙ archige/
nes estimauit ꝙ in hoc casu velocitas est mul
tomaioz q̃z spissitudo. Dicit 3°. ꝙ hec muta/
tio que est a plurima quãtitate est perseuerãs:

UVA. BHSC. IyR_045_1

quoniã causa eius est perseuerãs. Dicit 4.° ꝙ si cibus fuerit mult⁹ sed non valde plurim⁹ erit diuersus vel diuersitas ordinata. Circa primũ nota hanc diuersitatẽ esse ante digestionẽ dum est in stomacho: ⁊ post dũ est ĩ epate ⁊ venis. Nam virtus grauata diuersimode conatur: ⁊ ideo variat pulsus differentias. et hoc voluit cum dixit ꝙ ex omni aggrauatione prouenit in pulsu diuersitas. Circa dictum Archigenis nota ꝙ Auiceñ. nõ approbat nec reprobat: sed Gal. in introductorio respondit hoc dictũ in tribus. primo in debita assignatione pulsus cibi multi quia propria differẽtia quam facit cibus multus est diuersitas et archigenes hanc tacuit. 2.° reprehendit ipsũ de incõuenienti comparatione. Nam cõparauit velocitatẽ ad spissitudinẽ in qua cõparatione non attendit diuersitas sed in cõparatione velocitatis ad velocitatẽ: aut spissitudinis ad spissitudinẽ. 3.° quia non dixit vniuersal'r veruz. Nam cuz multoplus vigorat virtus ex cibo q̃z grauatur fiunt plures pulsus veloces q̃z spissi quando accidit contrariũ contingit vt fierent plures spissi q̃z veloces. Circa tertiũ dictũ nota ꝙ textus cõmunis nõ bene stat. Sed debet stare vt dicit exterior littera quoniã causa perseuerantie est fixa: ⁊ hoc modo est clarum.

Circa quartũ dictũ attende ꝙ virtus a quibusdam grauat ita vt diuersimode conet ⁊ cũ hoc non similẽ expectat dispositionẽ in 2.° conatu illi quem habuit in primo: vt quãdo plurimuz aggrauatur virtus: ⁊ tunc fit pulsus nõ tm̃ diuersus sed inordinatus: quandoqz autez causa grauans ⁊ si stimulet ad varios conatus tamen in variando conatus virtus expectet similem dispositionẽ priori: ⁊ hoc est quãdo virtus non est plurimũ aggrauata: ⁊ tũc fit diuersitas cũ ordine: ⁊ ideo quãtitas nõ valde pl'ima facit diuersitatẽ ordinatã ⁊c̃.

Quod si pauce.

Docet quid prouenit ex cibo pauce quantitatis. Et diuidit in duas. p̃.° qñ est aliquant⁹ cibus exhibit⁹ sed paru⁹. 2.° respondet iuditio meo tacite questioni. ibi 2.° Amplius si virt⁹.

Dicit primo ꝙ si cibus fuerit pauce quantitatis erit pulsus minoris diuersitatis ⁊ magnitudinis ⁊ velocitatis ⁊ eius mutatio non erit perseuerãs quia materia pauca cito digeritur

Sed tu dicẽs cõtra quãtitas mediocris nõ grauat virtutẽ ergo nec parua: g̃ ex illa non ꝓuenit pulsus diuersus: ⁊ sic nõ minoris diuersitatis. Sed vide ſm Gal. in ĩtroductorio pulsuum eedem differẽtie ſm gen⁹ acquirunt ex cibo pauco ⁊ ex tpato. s. magnitudo: velocitas: ⁊ spissitudo respectu precedẽtis dispositionis cui⁹ dicit corporis: verũ etiã pauco minor magnitudo velocitatis ⁊ spissitudo. Et ratio est quia min⁹ addit in necessitate cũ paucior sanguis ⁊ spũs generet ex eo in cibo: g̃ sumendo diuersificat pulsus ab eo qui pri⁹ fuit in hora inanitõis si pri⁹ fuerit tpatus cib⁹ in magnitudine ⁊ velocitate ⁊ spissitudine: ⁊ in eisdẽ differentijs diuersificat si pauce fuerit quantitatis cibus: sed min⁹ fit a precedente diuersus quia minus auget ⁊ velocitat ⁊ inspissat: ⁊ hoc voluit Auic̃. hic ꝙ est diuersitas minor non quia pulsus in suis partib⁹ sit diuersus: sed quia h̃ pulsus qui ex paruo cibo ꝓuenit minus in suis differentijs diuersificat a precedente pulsu. ⁊ ideo addit quasi expositiue qd̃ est minoris magnitudinis ⁊ velocitatis. s. pulsu proueniẽte a cibo quãtitatis mediocris. Causa aũt quare ista mutatio nõ est perseuerãs: est qr materia pauca cibo digerit: ⁊ ideo sanguis faciens caloris augmentũ cito in mẽbroꝝ substantiaz transmutat cũ est paucus: ⁊ cessat ei⁹ permutatio in pulsu.

Am plius si uirtus.

Hic loc⁹ ⁊ si a Dino extorqueat aliter introducendo. s. quid fit quando nihil dat videtur tñ mihi soluere duo dubia: vnũ est supposito ꝙ duo debilitent. vn⁹ ꝓpter cibi nimietatez vnde nõ digerit. ali⁹ ꝓpter cibi abstinẽtiã quõ se habebũt istoꝝ pulsus. Et rñt ꝙ in paruitate ⁊ raritate vsqz in fine rei. i. quousqz perseuerat debilitatio sũt similes qr vtrobiqz sũt parui ⁊ rari: sed tamẽ non sũt sil'es in diuersitate qr ex paucitate non fiũt diuersi. Secunduz dubiũ vtrũ conti.e perseuerãdo remaneãt ĩ h⁹ similes. Et respondit ꝙ non. Nam si natura fiet fortis in digerendo illo quod erat multuz pulsus fiet temperat⁹. i. redibit versus temperamentũ: sed in illo q non sũpsit non erit hic reditus cum ibi non sit quod digerat ⁊ vñ ad virtutem redeat.

Et nimium etiam.

Hic ostendit quales diuersitates ex potib⁹ contingũt. ⁊ primo quales ex potu vini. 2.° aq̃. 2.° ibi in fine capl'i: Aqua v̄o. Prima in tres. p̃mo ostendit quales proueniũt pulsus ex vino rõne sue quãtitatis. cõparatiõe ad alia. 2.° ratione sue qualitatis. 3.° rõne sue ꝓprietatis. 2.° ibi: Cũ aũt vinũ actu. 3.° ibi: Cũ aũt ipsum.

In prima parte dicit ꝙ vinũ habet ꝓprietatem. i. habet aliqd distinctũ ab alijs nutriẽtib⁹ operari: ⁊ est hoc rõne quantitatis qm̃ qñ assumit plurime quãtitatis facit diuersitatem in pulsu. Sed hec diuersitas minus durat q̃z

UVA. BHSC. IyR_045_1

ex equali quantitate alteri⁹ nutrientis: ⁊ hoc
ꝯ ꝓpter raritatem vini et ꝓpter subtilitatē: et
q̄ ē leue sup naturā nr̄az vbi per raritatē itel
ligimus qꝫ faciliter diuidit in paruas partes
Per lenitatē intelligim⁹ qꝫ nō habet multuz
resistere calori ipsuz dissoluēti nec multū ꝑter
naturales dispositiones inducere. Nā habitu
do vini est ad calorē humanū ad faciliter pati
endum ab eo.

Cum autem uinum.

Docet que prouenīūt ex vino rōe sue quali
tatis. Et primo de dispositionib⁹ pulsus. 2°. de
alijs incidentur. ibi 2°. Quod si cum. Dicit
primo duo. primū est ꝙ quando vinū est actu
frigidū prouenit in pulsu varietates que pue
nii ex alijs frigidis. s. minoratio ⁊ tardatio pul
sus ⁊ rarificatio: ⁊ hoc ꝓpter velocitatē sue pe
netrationis in corpus: sed tamen hec mutatio
parū durat ⁊ velociter remouet cum vinuz in
corpore calefit veloci⁹ qꝫ alia. Dicit 2°. ꝙ si
vinū penetret tarde nō multū elongabit eius
calefactio a nā. i. ab innato calore. i. calor ab eo
prouenies nō multū ledit calorē innatū in suis
operationib⁹: ⁊ cuz hoc cito dispartit ⁊ vapor
eius a corpore pellit. Nam est passibile id qꝫ
ex vino fit facile tam in expulsione qꝫ in dige
stione: ⁊ ideo paz durat ei⁹ mutatio.

Quod si cum fuerit.

Docet alias dispositiones a differētijs pul
sus prouenētes a vino rōne sue qualitatis. et
dicit tria ꝙ vinū dū penetrauerit frigidū actu
in corpore facit nocumētū quod nō fit ex alijs
frigidis rebus. Et ratio quia alie tardant in
stomacho anteqꝫ penetrēt donec calefiāt ex ea
rum penetratio non est ita velox sicut penetra
tio vini. Nam istud velocius penetrat qꝫ ipsi⁹
compleat calefactio ⁊ eius impedimentū ē tūc
magnū quia obuiat frigidū actu sanguini ⁊ spi
ritui ⁊ alijs humorib⁹ existentib⁹ in venis: vñ
illi condensant ⁊ fiūt oppilatiōes. Dicit 2°.
ꝙ hoc impedimentū est precipue magnū in eo
rum corporib⁹ qui sunt parati horripilatōi: vel
ꝑm aliā litterā oppillationi. Dicit 3°. ꝙ eius
impedimentū nō est sicut impedimentū calefa
ctionis cum vinū penetrat calidū: imo supple
est maius. Et ratio est quia vinū calidū ꝑ sui
caliditatē in principio nō magnū facit impedi
mentū: ⁊ postea nā sibi cito cum participatōe
obuiat ⁊ distributione ⁊ resolutione: sed vinū
frigidū quandoqꝫ facit deficere naturā ⁊ exti
guit eius virtutē anteqꝫ veniat ad ꝑticipatōez
⁊ distributionē ⁊ resolutionē ipsi⁹. Subdit
tuā epilogū ꝙ hoc est quod ꝓuenit ex vino sui
multitudine ⁊ sui caliditate ⁊ sui frigiditate.

Primū dictū est notū si intelligas ꝓuenire ex
potu vini frigiditatē fortē: spirituū ⁊ sanguis
⁊ humoꝝ coagulationē ex hoc ꝙ penetrat fri
gidū. Nam ꝓpter eius familiaritatē attrahit
ad venas ante digestionē ⁊ calefactionez ⁊ re
liqua nō ⁊ ita frigidū occurrit humorib⁹ ⁊ spi
ritibus in venis contētis quod non contingit
de alijs cibis ⁊ potib⁹. Et ideo cauendū ē fri
gidum valde vinū ieiunio stomacho: ideo etiā
volentes refrigerare venas cum potu: damus
potū permixtū multe aque hec vina magis pe
netratiua actu frigida magis nocēt. Circa
secundū nota ꝙ corpora apta horripilatiōi sūt
corpora multi sensus in quib⁹ sunt superfluita
tes acute. ⁊ in istis quia per vinū percutiunt
nerui ⁊ cōmouent superfluitates sup eis: ideo
magis horripilant. Si autem dicat oppilatio
nem res est clarior quia ꝓpter infrigidationē
ingrossant humores in vijs ⁊ addūt inoppila
tionem. Tertiū autem dictū supra declara
tum est: ideo illud ꝑ nunc transeo.

Cum autem.

Nunc docet qd in pulsu accidit merito sue
proprietatis passiue. s. quam habet ex qua est
aptum in spiritū in corpore hois cōuerti cibo
Et diuidit in duas partes. primo ostēdit qua
liter varie se habet in faciendo virtutē. 2°. quō
diuersimode variat pulsū. 2°. ibi: Ipsum ergo
Prima in quatuor. Nam primo ostendit quō
vinum se habet in faciendo fortitudinē merito
istius ꝓprietatis. 2°. incidētaliter ostēdit quō
vinum varie facit fortitudinē calefaciēdo aut
infrigidando. 3°. ostēdit differentiā inter hūc
secundū modū ⁊ primū. 4°. ostendit ꝙ vinuz
ex varietate cōplexionū cōsiderata qualitate
⁊ ꝓprietate: diuerso mō facit fortitudinē in di
uersis hoibus. ibi 2°. Sz licet calefactio. ibi 3°.
Non tamen est sermo. ibi 4°. Quod si vinum

Be prima parte dicit ꝙ considerando vinū
ex parte qua facit fortitudinē. i. ex pte sue apti
tudinis merito ꝓprietatis ad fortificandū cor
pora humana habet hec iudicia: primū ꝙ ipsū
sui essentia. i. ꝓprietate sanos facit fortes. Et
cā est quia in substātia spūs efficit augmentuz
velociter quia cito in spiritū conuertit in cor
poribus sanis ⁊ intelligit temperate sumptuz
In egris aūt hoc fortassis non facit vt in cau
sonide in quo ad malā colerā conuertit. Sed
insanis inculpate nullus est ita calidus aut fri
gidus in quo merito ꝓprietatis cōmuniter cur
rentis inter hominē ⁊ vinū nō fit vinū addē
aptū in fortitudine quia in spm̄ cito conuertit
Et dixi notanter merito ꝓprietatis cōmunit
currentis inter vinū ⁊ hominē quia merito ꝑ

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝓtietatis singularis non icõuenit qvinũ sit alicui venenũ: sicut videm⁹ quosdã dicere se vehementissime ledi ꝛ ipsum abhoiari.

Et licet calefactio.

Facit quod dictũ est dicẽs ꝙ licet calefactio vini ꝛ infrigidatio vini plurima corpora impediunt tamen etiã aliqua iuuat calefactio sua: ꝛ aliqua iuuat infrigidatio sua: ꝛ aliqua impedit sicut dicit Gal. ꝙ res frigide eos fortificãt qui cõplexionẽ calidã habent ut vinũ granatorum semp fortes facit ꝛ aqua mellis semper fortes efficit infrigidatos. Et ideo vinũ ex parte qua calefacit naturaliter aut infrigidat quosdam fortificat ꝛ quosdã debilitat. Et ego puto Auic. velle ꝙ quedã sunt vina naturaliter calida ꝛ quedã frigida. Et licet differãt in complexione conueniũt tamẽ in hoc ꝙ in spiritus faciliter conuertunt. Et ideo aliqã merito cõplexionis vinũ fortificat tpando cõplexionem corporis aliqñ debilitat addendo in lapsum.

Non tamen.

Facit quod dictũ est dicens ꝙ in precedẽti parte cum diximus ꝙ vinus oẽs sanos fortes facit nõ habuit sermonẽ de hoc mõ fortitudinis quia est merito cõplexionis: imo loquit de eo quod prouenit ex eo rõne fortitudinis sue passiue. s. per quã velociter cõuertit in spiritũ que virtus sequit ipsum per suam essentiã.

Quod si unum.

Facit quod dictũ est dicẽs ꝙ si vnũ istorum duoꝝ inuenerit vinũ in fortificãdo: tũc magis fortificabit: ꝛ si impediuerit minus fortificabit tantũ quantũ cõplexio impedit ꝛc.

Ipsum igitur pulsum conuertet.

Nunc ut predicit redit ad ostẽdendũ quõ vinum variat pulsum. Et dicit ꝙ vinũ conuertit pulsum ꝫm hoc quod dictũ est quia si facit fortitudinẽ virtutis augebit in pulsu fortitudinem: ꝛ si calefacit efficit augmentũ in necessitate ꝛ per ꝙs facit differẽtias ꝓportionatas augmẽtate necessitati ꝛ si infrigidabit diminuet necessitatẽ. Et ꝫm plurimũ addit in fortitudinem: quia in spiritũ conuertit plus ex hoc iuuando vt plimũ q̃ debilitãdo qualitate Ultimo dicit ꝙ nunq̃ efficit augmentũ in necessitate quin addat in velocitate ꝛ reliqua sũt clara. Sed hoc est ambiguũ apud dicẽtes ꝙ augmẽtata necessitate ꝓmo acquirit magnitudo ꝛ ideo dicũt litterã esse corruptã ꝛ debere dicere: ut dicit extrinseca que dicit: ꝛ nõ i omni dispositiõe addit in necessitate. Sed apud Jacobum ꝛ modum meum textus non facit difficultatem.

Aqua vero.

Docet quid ex aque potu sequit ꝛ intelligitur qñ sumit cũ cibo uel boza digestionis cibi qñ dr ꝙ est potus delatiu⁹: cũ autẽ ꝑ se sumit nõ facit hoc. Reliqua patent.

De pulsu somni ꝛ vigiliarũ.

Pulsus quidem.

p Auic. in hoc ca°. determinat ð differentijs pulsus prouenientib⁹ ex somno ꝛ vigilijs. Et diuidit in duas partes. ꝓmo determinat ea que ex somno prouenit. 2°. ex vigilia. ibi 2°. Vigilie. Prima in duas. ꝓmo enumerat ea in somno ex quorum parte fit pulsuũ diuersitas. 2°. determinat ð varietatibus. ibi 2°. Pulsus igitur in principio.

Dicit primo ꝙ pulsus diuersificat in sõno aut ꝫm bozã sõni: aut ꝫm digestionis dispões.

Ubi considera ꝙ in cibo cõsiderauit alterationẽ pulsus ab eo prouenientẽ rõne quabus: ꝛ ideo postq̃ est digestus non fuit oportunum ꝙ distingueret in eo pulsuũ diuersitatem ꝫm dispositionẽ digestionis. In somno aũt qz plurimũ fit somn⁹ post comestionẽ ꝛ i ipso maxima perficit digestio: ideo Auic. considerauit permutationẽ pulsus ꝫm dispõnẽs digõis.

Pulsus igitur.

Nunc determinat de differentijs pulsuum ꝓtingẽtiũ ex sõno: Et diuidit i quatuor ptes primo ostẽdit quales pulsus sunt in principio somni. 2°. quales post cõplementũ digestionis. 3°. qñ somnus est superflu⁹. 4°. qñ somnus incipit cũ vacuitate ꝛ carentia nutrimẽti digerẽdi ibi 2°. Cũ aũt cib⁹. ibi 3°. Deide qñ. ibi 4°. Cũ aũt somnus. ꝓma in duas. Primo docet qualis est pulsus in magnitudine ꝛ fortitudine. 2° in raritate ꝛ tarditate. ibi 2°. Et pulsus etiã.

De prima parte dicit ꝙ in principio somni pulsus est paruus ꝛ debilis. Et causa est quia tunc calor totus tendit ad occultũ corporis ꝛ motus eius est ad constringendũ ꝛ submergẽdum ꝛ nõ ad dilatandũ ꝛ manifestandũ: quia aia mouet calorẽ totũ in illa bora ad digerendum nutriens ꝛ maturandũ superfluitates: et ideo calor ꝙ tunc est debilitatus ꝛ virtus quia calor est sicut superatus ꝛ obsessus pculdubio

Nõ. ꝓmo ex hoc textu ꝙ in tpe somni calorис motus in principio est ad submergendũ ꝛ constringendũ ipsum ꝛ nõ ad dilatandũ: et ideo pulsus est paruus quia natura nõ conat dilatare arteriã hoc tpe: Ex quo patet ꝙ non semper ꝫm exigentiã necessitatis cuẽtandi instrumento obediente fiunt pulsus differẽtie ut sepe superius dictũ est. Causa aũt quare calor tunc ad interiora mouet ꝛ ad loca digestionis queraf in his que dixi super 2°. particula assq

UVA. BHSC. IyR_045_1

rismorū affozismō ꝑmo. Nō. 2.° ꝙ cū calor est retractus ad interiora ad locū digestionis cōsumpsit vapores qui a cibo eleuant humidi ꝛ quodāmodo aquei spiritui cōmiscēnt: ꝛ ideo ē calor ipse oppressus ꝛ submersus ꝛ debilitatus quoniaꝫ digerat sicut accidit quo igni submultis lignis viridib⁹: ꝛ ideo virtus est debilis et est 2.° cā debilitatis pulsus.

Et pulsus etiam.

Hic ostendit quomodo se habz pulsus quo ad raritatē ꝛ tarditatē. Et vult breuiter ꝙ pulsus est tardus ꝛ rarus. Et rō est quia necessitas est diminuta in principio somni. Cui⁹ etiā causa est quia in principio somni calor fortificatur per vnionē in interiorib⁹ ꝛ in vigilia fortificatur per motū. mō fortificatio que est per motū est maior q̄ illa que est per retractionez ad interiora. Signū autē ꝙ motus plus facit augmentum caloris q̄ retractio ad interiora ꝛ vnitio est quia banelitus fatigati alicuius et lassi est velocior ꝛ spissior q̄ banelitus illius q̄ est submersus in aqua frigida. Et ideo nulle res de illis cōmuniter corpozib⁹ sanis occurrunt que magis faciūt calorē q̄ motus ꝛ quia vigilie faciūt calorē nō solū per motū corpozis sed ad motū spūs ad extra tendentis cōtinue cum hic motus sit generatio. i. causa eius. s. vigilie cōstat ꝙ magis intendit calor in vigilia q̄ in somno alijs paribꝫ: ꝛ ideo in somno est minor necessitas quare pulsus tardat ꝛ rarificatur. Circa istam partez ꝑmo nō. ꝙ ratio Auic. ad probandū ꝙ pulsus est tardior ꝛ rarior fundatur super isto ꝙ necessitas tūc est minor. Et rō ad ꝓbandū ꝙ necessitas est minor in somno q̄ in vigilia fundat super hoc ꝙ motus facit plus ad augmentū necessitatis q̄ cōstrictio: ꝛ ideo in vigilia in qua est mot⁹ necessitas est maior q̄ tēpore somni quoniā calor intenditur ꝓpter constrictionē. Et signū ꝙ motus plus auget necessitatē q̄ cōstrictio est: qz banelitus lassi ꝛ laborantis est velocior q̄ banelitus submersi in aqua. Et si dicat ꝙ in vigilia corpus quādoqꝫ quiescit. Hic dicit ꝙ sp in vigilia est motus spūs ad exteriora cum ꝓtalem motū teneat vigilia: ꝛ ille spirituū mot⁹ sufficit ad intensionē caloris de quo sermo ē. Et ex superhabundāti dī ꝙ nihil est qd̄ auget calorem sicut motus ꝛ labor: ꝛ intelligo bn̄ q̄ nō vniuersaliter. Nam ignis magis calefacit q̄ motus: sed intelligo de his que corporib⁹ in ꝓpria sanitate manētib⁹ aut ad sanitatis conseruationē sunt administrāda. Sed contra id qd̄ hic dicit de pulsu somni est Gal. in cōmento pulsuū cum dixit de pulsu dormientiuz in ꝓncipio. Hic aūt est non tardus simplicit sed fm alterā partē motuū tardus totus aūt non magis tardus q̄ citus Dicendū ꝙ hic Auic. loquit ut Gal. in introductorio pulsuū ad illos qui nō cognoscūt sistolē ꝛ iudicādo ō pulsu rōne diastoles tm̄. hic dixit vnde etiā sic ibi dixit Gal. Sed Gal. in cōmento pulsuum dicit ꝙ apud instructos pulsus' ꝓncipij sōni nec est absolute velox nec absolute tardus: sz tardus ꝛ rarus fm diastolē: sed sistolē ō contrario modo. Tu aūt habe mēti illud cōmentū quia multa sunt in eo vtilia. Nō. etiā ex hoc loco ꝙ in sōno nō siūt interiora graduali⁹ calidiora: cuius oppositū multū dicūt.

Cum autem cibus.

Modo ostendit qualis est pulsus in sōno post digestionē cibi. Et dicit ꝓmo ꝙ hac hora pulsus redit ꝛ fit fortior supple q̄ in ꝓncipio somni. Et causa est duplex. vna quia virt⁹ fortificatur a cibo quādo cibus est digestus et in sanguinē conuersus. Et 2.° causa est quia illud quod in ꝓncipio somni descenderat ad profundū ad regendū nutriēs. i. cibū ꝛ ad suum ꝓncipiū. s. ad cor redit ad exteriora. Et hic est vnus modus exponēdi illū textū uel aliter Illud quod descenderat ad profundū ad regendum nutriens. i. cibum redit ad exteriora ꝛ redit ad suū ꝓncipiū finale quia ad mēbra nutriēda ꝓ quo magis finaliter est fact⁹ spiritus naturalis q̄ ꝑ digerēdo. Dicit 2.° ꝙ ꝑ ptes istas causas pulsus magnificat multū et magnificat ꝓpter aliam causam etiam ꝛ est quia illa hora augetur caliditas ꝓpter cibū ut est dictum supra capitulo de eo quod comeditur ꝛ bibitur ꝛ etiam augetur leuitas ꝛ obedientia instrumenti ꝓpter illud quod ad arteriā de nutrimēto venit. Dicit 3.° ꝙ tū ꝓ tūc nō auget velocitatē licet augeat magnitudinem. Nec auget spissitudinē. ꝛ rō est qz hoc augmentū caloris nō est illud augmentū qd̄ i necessitate ꝑbet augmentū supple tm̄ ut oportet addere velocitatē ꝛ spissitudinē ꝛ in illo ñ est aliquid quod ꝓhibeat per solam additionez magnitudinis restaurari illud quod oportet de refrigerio. Et ratio quia cum augmēto necessitatis augetur virtus ꝛ instrumēti obedientia. Et hoc totum oportet experientia notum esse ꝙ. s. sola magnitudo addit ꝛ non velocitat aut spissitudo Ubi nō. ex textu i quadam parte somni esse redditū spirituū ab interioribus ad exteriora ꝛ a principali ad seruiētia. Et ideo diffinitio Auic. somni posita 3.° ꝓmi nō est sufficiēs nisi intelligat: ut dixi 2.° affozismoꝝ affozismo ꝑmo ꝛ 2.°

UVA. BHSC. IyR_045_1

Deinde quando.

Ostendit quid fit qñ somn⁹ supfluit post digestiouē. Et dicit ꝙ in hoc casu fiet pulsus debilis quia virtus debilitat ⁊ opprimit calor a superfluitatib⁹ que sunt euacuande in vigilia ſm diuersos modos euacuationū ex quib⁹ est euacuatio facta per exercitiū ⁊ alie euacuationes que non sentiunt p actionē caloris dissoluentis frigide: ⁊ tu hic intellige maiorē fieri i sensibilē resolutionē in vigilia q̄ꝫ in somno: et vide quō cum hoc stat ꝙ in sōno auget sudor ex his que dixi 3°. tegni.

Cum autem somnum.

Docet quid prouenit ex somno facto super vacuitate ita vt nō sint in corpore nutrimenta in sanguinē conuertēda. Et dicit ꝙ pulsus minorat tardat ⁊ debilitat ⁊ rarificat. Et quāto magis procedit tanto in istis differētijs fit magis augmentū: ⁊ hoc est quia continue declinabit ad partē infrigidationis.

Vigilie etiam.

Hic Auic. agit de differētijs pulsus ꝓuenientibus ex vigelia. ⁊ diuidit in duas partes. Docet primo quales sunt cū euigilat nāliter. 2°. quando euigilat violenter. ibi 2ª. Sed subita. Dicit p̄mo ꝙ vigilie etiā habēt diuersa iudicia. Nam quando dormiēs euigilat a natura tunc pulsus ꝓcedit ad magnitudinē ⁊ velocitatē ordinate. Et causa est quia intendit in vigilia vt supra dictū est. Erit aūt ordinat⁹ ꝓcessus quia paulatim calor intendit.

Sed subita.

Facit quod dictū est dicens ꝙ in euigilato ab aliqua causa subito occurrēte accidit vt pl̄sus quiescat. i. accidit ꝙ pulsus cadat ⁊ nō moueatur tpe quo expectat motus: ⁊ hoc est propter terrore quē facit causa excitās. Nā timorem sequitur subita retractio caloris ad intra ⁊ ideo nimiꝝ si fit expansionis ꝓhibitio: ⁊ iō quia grauat virtus diuersimode ab humorib⁹ petentib⁹ cor fit pulsus diuersus: hoc tamē nō diu durat quia causa licet sit fortis apparent tamen nō diu durat: ⁊ ideo cito accidens aūt cessat cognita destructione eius quod est cito.

Nō. tamē hic illū textū qui dicit: Et quia motus est similis violento ideo nō inflāmat. Nam quidā intelligūt ꝙ quia motus iste est similis violēto in trahēdo spm̄ ad interiora ꝓpter aggrauationē: ideo non inflāmat anteq̄ꝫ velocitet: imo fit velocitas sine necessitate caliditatis multe. Alij dicūt textū debere stare vt iacet in littera exteriori que dicit: ⁊ quia mot⁹ ē silis violento ⁊ morat etiam. Et tunc ē reddere causam quare etiā post excitationem aliquantulū manet hec diuersitas.

De pulsu exercitij.

In principio qui.

i Determinat de pulsu prouenientē ab exercitio. Et diuiditur in tres partes. p̄mo ostendit quales fiunt in principio quousq̄ꝫ fit moderatū. 2°. qñ superflue incipit aut lōgitudiue aut intēsione. 3°. qñ valde multū superfluit. ibi 2°. Qd si perseuerauerit. ibi 3ª. Postea velocitas Dicit p̄mo ꝙ in principio exercitij quousq̄ꝫ est tpatū pulsus est magnus: velox ⁊ frequens: quia cū constātia virtutis auget necessitas. Et hec pars facit pro opinione mea de corde calidiori De parte 2ª. dicit ꝙ si supfluit aut fuerit nimis forte q̄ꝫuis breue fit pulsus debilis ⁊ paruus propter resolutionē caloris inati. Etiaꝫ fit velox ⁊ frequēs ꝓpter duas causas: p̄ma est augmētum necessitatis. 2ª. quia virtus deficit a magnitudine ſm exigentiā necessitatis. De 3ª. parte dicit ꝙ postea minuitur velocitas magis debilitata virtute: postea ad vltimū debilitata virtute fiet formicans propter vehementē spissitudinem. Et plus debilitata fit vermicularis. et cum ad mortē ducit facit tardū ⁊ rarum sicut alia resoluentia. Ubi considera Auic. hic sumpsisse formicantē pro maiori q̄ꝫ sit vermicularis: lꝫ opposito mō supra dixerit aut oꝫ dicē ꝙ lr̄a est trāslata. Et reliqua sunt clara.

De pulsu balneatorum.

Alneatio erit cum

b Modo loquit de pulsu balneatorū. Et p̄mo ponit distinctionē 2°. de vtroq̄ꝫ mēbro prosequit ibi. Si aūt. Prima pars de se patet.

Si autem.

Exequitur ⁊ primo d̄ balneatis in aqua calida nō numerali. 2°. in aqua frigida. 3°. in aqs mineralib⁹ siue i terinis. ibi 2ª. Sꝫ balneatiōis ibi 3ª. Ex aquis. Prima in duas. Primo ſm veritatē. 2°. ponit dictū Gal. cū limitatiōe. ibi 2ª. Gal. quoq̄ꝫ. De prima parte patet totū.

De 2ª. parte ipse dicit ꝙ Gal. dixit ex balneo superflue debilitante fit pulsus paru⁹: tardus ⁊ rarus. Et subdit limitando Gal. dictū ꝙ si aqua calida penetrat per poros in corp⁹ fortassis caliditas accidentalis aque non durabit vt post exitum a balneo: sed aqua redibit ad propriā naturā quia fiet frigida. Aliqñ aūt caliditas accidentalis durat ut quādo in tali aqua calida remanent. Si g̊ ista accñtalis

UVA. BHSC. IyR_045_1

qualitas que est caliditas remanet: tunc erūt pulsus veloces ⁊ frequentes nisi ad summū vl' prope summū debilitatis veniat ⁊ hoc ꝑpt aut gmentū necessitatis. Si aūt caliditas ad frigi ditatē mutet tūc verificat dictū Galieni.

Sed balneationis

Facit quod dictuz est ⁊ dicit ꝙ si ex balnea tione cuz aqua frigida frigus penetrauerit ad interiora fiet pulsus debilis: paruus: tardus ⁊ rarus. Sed si frigus nō penetrauerit: imo ex eo calor readunet tūc augmentabit in pulsu fortitudo ⁊ crescet paz in magnitudine ⁊ dimi nuet velocitas ⁊ spissitudo. Et hic loc' vide tur expresse cōtra dicentē ꝙ ex omni augmēto necessitatis fit pulsus simul magnus velox et frequēs constante virtute ⁊ instrumēto obedi ente sed ipse intelligit ꝙ crescit paz ⁊ diminui tur velocitas ⁊ spissitudo. i. nō taz sensibiliter crescit velocitas ⁊ spissitudo vel nō tm ꝑpor tionabiliter ⁊ hoc est textuz tozquere Pre terea penes ipsum querendū est quare plus ꝑ portionabiliter crescat magnitudo q̄z alie dif ferentie: ⁊ nō pōt ꝑm suā viaz dicere. Ego autē dico aquā humectare: ⁊ ideo istrumentū magis obedire. Dico 2ᵒ ꝙ ꝑpter sensatum frigus virtutē conari ad emittendū extra spi ritum: ⁊ ideo magnificari pulsum plus q̄z ne cessitati cozrespondeat. ⁊ ideo rarificari ⁊ tar dari. Ex aquis vo patet quid dicat quia aque salsuree ⁊ alūinose exiccādo indurāt arteriā.

De pulsu pregnantiū Rubrica.

Ecessitas est i eis

Hoc est capm de pulsu pregnan tiū. Et dicit ꝙ in pregnātib' ē ne cessitas multa ꝑpter cōitatez filij ⁊ attractionē aeris qz ipse attrabūt quasi dua bus attractionib'. i. quasi ꝑ duob' cozporib' ꝑ se ⁊ ple. Nam ples in vtero non euentat nisi per arteriā que est in vmbilico: ⁊ ad arterias matricis terminat. Dicit 2ᵒ ꝙ virtus i eis nō fortificat nec multū debilitat nisi quantuz debilitat ex labore in portādo onus pueri: et ideo iudiciū pulsus est iudiciū necessitatis fortis ⁊ mediocris fortitudinis: ⁊ ideo est magn' velox ⁊ frequens.

De pulsu doloris.

Olor mutat pul

Hic determinat de pulsu doloris Et cōsidera ꝙ nō cōnumerat do lorem inter alie accidētia: sed bñ distinctiā quia dolor aut est qualitas sensibilis: aut passio in organo exterioris sensus. Et pri mo dat modos quibus dolor mutat pulsū. 2ᵒ exequitur de permutatiōe que fit ab eo ꝑm tē pus durandi. ibi 2ᵒ Et dolor quidē. Dicit primo ꝙ dolor mutat pulsum aut ꝑpter sui for titudinē: aut quia dolor est ī mēbro nobili aut ꝑpter longā suā morā. Nō. ꝑ primo ꝙ do lor est accidēs nature contrariū siue ponatur sensatio siue qualitas sensibilis ꝑpter qđ acci dens in quocūq; mēbro fuerit dum fuerit for tis terret virtus ⁊ agitat ⁊ cōmouet spirituz ad locum doloris: vnde sequit inflāmatio spi ritus: ⁊ sequit virtutis debilitatio: ⁊ hoc pro pter maxime cū dolor est fortis: aut cuz dolor multū durat aut dum est in mēbro principali aut nobili. Nam ex eque intēso dolore in ore stomaci aut capite multotiens magis agitatur per viaz cōmunitatis spirit' q̄z in pede aut ma nu primo igit dolor permutat pulsum: quia ꝑ ipm virtus incitat ad velociter mouendum spiritū ⁊ multū. Et ideo ad faciendū pulsum magnū ⁊ velocē esto ꝙ non fiat in virtute aut necessitate permutatio 2ᵒ quia ꝑmutat virtutis fortitudine cū sit de maxime, ꝓsternētib' virtu tem cuius debilitatē auget intendēdo calorez ꝑpter spūs agitationē 2ᵒ patet qualiter mu tat qñ est fortis: ⁊ aliter qñ est debilis: ⁊ aliter cū est in ꝑncipali mēbro ⁊ nobili: ⁊ alit ignō bili: ⁊ aliter qñ durat: ⁊ aliter qñ nō durat. et hoc scd̄m intendit Auic. in loco isto.

Et dolor quidem.

Nūc exeqt de illo mō vltiꝰ ꝑmutādi relin quēs differētiā alioz modoz tanq̄z notificalez ꝑ hāc. Nā ꝑm' ꝙ est in nobiliori magis agitat ⁊ ꝑm ꝙ ē intēsior etiā magis agitat vñ seqt ma ior virtutis debilitaꝰ ⁊ maior neccitas: ⁊ iō ꝑm istoz incessū variat pulsus sicut dicet de dura bilitate. Diuidit āt pars ista in tres. ꝑmo ostē dit qd facit qñ ē in prinꝰ 2ᵒ qñ magis ꝓcedit. 3ᵒ qñ est in vltimo debilitatꝭ virtutis ibi 2ᵒ Cūq; dolor. ibi 3ᵒ et si augmētat' Be ꝑma pte di cit ꝙ dolor in sui prinꝰ facit pulsū magnū ⁊ ve locē ⁊ frequentē. ⁊ rō est qz facit virtuē ebuli re ⁊ feruere eā tanq̄z stimul' ad hoc ut nitat re sistere ⁊ refrenare causam doloris: ⁊ hoc cum motu spiritus: ⁊ ideo facit spiritū moueri velo citer multū ⁊ frequenter. Sed dubium est vtrum dolor in principio facit pulsum fortem. Quod sic est mens Gal'. in introductorio pul suum dicentis ad litterā: Paruus quidem ad huc existens ⁊ incipiens maiorē et vehemen tiorē ⁊ velociorem ⁊ spissiorē pulsuz operat.

In oppositum quia pulsus fortior est tēpe rati sed dolens nō est tēperatus ꝑ ⁊ cē. Pre terea fortitudo pulsus seqt fortitudinē virtuꝭ ⁊ fortituꝰ virtuꝭ tpamētū cōplexiōis ꝑ pulsus est fortior in tpato sine dolore q̄z cum per do/

UVA. BHSC. IyR_045_1

lozem stimulatur. Hic dicitur q duplicit dicitur pulsus fortis. vno modo simpliciter t p seueráter: t hoc modo solius tẽperati est fortissimus. Alio mõ fm quid t hoc mõ est qñq pulsus fortis indistẽperato. Et tu būc locum nota ppter illa que dicta sunt supra in capl'o d pulsu qui est nãlis. Pulsus g dolozis in principio est fortis ppter magnũ virtutis conatuz ut sumit a Gal'. in cõmento pulsuũ t est fortũ. 2°. mõ hoc sufficit Gal'. sed non simpliciter t p seueranter. Mõ. tamẽ vlteri' qd dicit i litera: Quoniã fixio magnitudinẽ facit t velocitatẽ: ibi enim fixio sumit p conatu: t est sensus q conatus magn' virtutis ad cito resistẽdum cause facienti dolozem est causa velocitatis t magnitudinis: esto etiam q nõ cresceret necessitas.

Cunq; dolor.

Ista pars patet ppterea q virtus debilitatur remanente necessitate

Et si augmentatus.

Patet etiam hec pars quia ad vltimũ dissoluta virtute hoc accidit.

De pulsibus apostematum.

Dopstematũ alia

a In isto capl'o determinat de pulsibus apostematũ. Et nõ. q nõ logtur de pulsibus alioz mozbozũ aut ppter causam dictã in capl'o pmo a me in vno dubio aut quia sufficit qd hic dicit cum apostemata omne genus mozbi includãt. Diuidit autẽ presens capl'm in duas partes. nã p/mo ponit duas distinctiões apostematis ad p positũ vtiles. 2°. ostendit quõ ex apostematib' mutantib' pulsum proueniũt varie pulsuũ differentie. ibi 2ª. Quod vo per sui speciẽ. De prima parte dicit pmo q apostematũ quedam sunt que faciũt febres: t quedã nõ. Pria mutant pulsum mutatione que est ppria febri: de qua dicet in pma quarti. Sed 2°. mutãt per essentiã pulsum in mẽbzo in quo sunt t cõtingit q mutant pulsum in toto rõne alicui' accñtũ q ipsa cõitat: sicut verbi gra dolor. Circa hoc tñ addit q apata faciẽtia febrẽ aut faciũt illaz ppter sui magnitudinẽ aut ppter mẽbzis nobilitatẽ in quo sunt. Mõ. g q apata faciunt qñq se. effimerã ut qñ nõ trãsmittit ad coz ex apate aliqua putreda fuligo sed solũ spũs ad locũ apatis veniẽs t ibi calefact' rediens ad coz ipsum calefacit: qñq aũt ab apate coitat fumus putrid' cozdi: t fm istoz varietatẽ fiũt pulsus varij sicut varij sunt pulsus effimere febzis t putride. Et ideo dixit q mutant pulsuz fm mutationẽ febzi ppriã. Mõ. 2°. q ꝯ apa essz in mẽbzo nobili: t magnũ tñ nõ oportet q febrẽ faciat nisi fuerit calidũ aut per essẽtiã sicut apostemata sanguinea t colerica aut per accñs sicut apata de alijs humozib' i. putridis. Et hoc vult Gal'. 5°. de interiozib' t nõ oportet addere q sit calidũ. Mõ. 3°. q tunc apostema mutat pulsuz per essentiã qñ mutat imediate per aliqd de apatis essentia: puta rõne male cõplexionis aut solutionis ꝯtinuitat aut male cõpositionis: t tũc dicit mutare pulsum per accidẽs qñ mutat pulsuz rõne alicuius accñtis ipsum ꝯñtis. Modo apa qd nõ facit febzem in mẽbzo i quo est multotiẽs facit calditatẽ t necessitatẽ augmentatã. Et ideo rõe illoz pulsum in illo mẽbzo mutat: t sic p sui essentiã sz in toto residuo mutat pulsũ qñq p pter dolorẽ ppter quẽ agitat spũm virtus regitiua ut dictũ est supra de dolore. 2ª. distinct. quam ponit est q apostema mutans pulsũ aut mutat ipsum rõne sue speciei aut rõne sui temporis. s. principij augmẽti tẽ. aut p sui quantitatẽ. aut ratione mẽbzi in quo est aut rõe accidentis ipsum concomitãtis. Et hec 2ª. distinctio statim declarabit.

Quod uero per sui speciem.

Modo exequit declarãdo mẽbza 2ª. distinctõis. Et diuidit in 5. fm q sunt 5. mẽbza ibi 2ª. Mutatio vo ipsi'. ibi 3ª. fm quantitatẽ vo sui. ibi 4ª. t fm suũ. ibi 5ª. Mutatio vo qua. Prima pars diuidit in quatuoz. Nã pmo docet cuiusmodi pulsus pueniũt ab apate calido 2°. a molli frigido flegmatico. 3°. a duro. 4°. ab exitura. ibi 2ª. Et molle. ibi 3ª. Duz vo: ibi 4ª. exitura. De pma dicit q apaz mutat pulsũ p sui spẽz. sicut verbi gra: apa calidũ qd facit pulsũ mutatũ a nãli versus ferrinitatẽ tremorẽ t bozzipilationẽ t velocitatẽ t spissitudinẽ. Et hoc bz veritatẽ nisi cũ apate calo fuerit aliqua cã būectãs q destruat ppzietatẽ ferrinitatis t mutat ipsũ vsus vndosũ. sz tñ in hoc casu tremoz t velocitas t bozzipilatio t spissitudo ipz sp ꝯitant. Et subdit q sicut aliqua ẽ cã p bibens ferrinitatẽ ita t aliqua augens. Sz circa ista cadunt dubia primũ qz nullus ẽ pulsus bozzipilationis ut patet: quia doctozes de ipso nullam fecerũt mentionẽ Secundũ dubiũ quia pulsus fit ferrinus aut ppter diuersitatẽ cozpis arterie induritie t mollitie: aut p pter diuersitatez contẽti in ea vt iup dr: nunc aũt ex calido epate nullum istoz videt sequi.

Tertium dubium quia si causa humectans facit pulsum vndosum: sequitur q non remanebit tremulus. Nam tremulus nõ fit sine ar/

UVA. BHSC. IyR_045_1

terie duritie que non est cū superflua humidi/
tate. Et ꝙ nō sit tremulus sine arterie duritie
patet supra in ca°. de his que proueniūt ex cau
sis contētiuis cū dixit. Pulsus enī tremul' p/
cedit ex fortitudine ꝛ instrumēto duro ꝛ necef
sitate fortis: sine istis enim nō fit tremor Ad
primū dicit ꝙ pulsus horripilatiu' est ille in q°
tam parua percipit cōcussio ut nō imerito di/
catur tremulus. Sed differt a tremulo p min°
percipe cōcussionē. Et potest sub tremulo ꝓti
neri. Unde Gal. in cōmento pulsuū dixit: ali
quid habet cōcussionis. Ad secundū dicit
ꝙ apa calidū tendēs mēbrū in quo est facit ar
teriaꝝ villos extendit ꝛ arteriā p hoc diuersi
mode indurari ꝛ obedire. Ad tertiū dī ꝙ
tremor qui vere dicit tremor: ꝛ est manifesta
multū cōcussio nō fit sine duritie arterie: sz bñ
horripilatio qñq; sine ea. Aduerte tñ ꝙ cā
humectās est aut multitudo humide materie:
aut humidi vaporis. Cā aūt verificās dictum
Auic. ē quia caliduz apa sue materiei collcōe
mēbruz qđ apostemat in parte: apata multum
iplet ꝛ multū tēdit: vñ ad tactū vīr dura: ꝛ iō
neruoꝝ villi ꝛ ligamentoꝝ qui in arteriis sunt
per viā cōpassionis tendunt.

Et molle uero.

Propter snia ꝛ cā qz apostema molle pulsuz
facit vndosum. Et si fuerit valde frigidū ipsū
facit rarū ꝛ tardū. Durum ūo. Patet
ꝙ apa durū ꝓprietatē serini augmentat.

In extura quidem.

Dicit ꝙ pulsus in extura hora qua colligi
tur materia cōuertit pulsus de ꝓprietate serri
ni ad vndositatē ꝓpter humiditatē ꝛ lenitatez
arterie que sequit collectionez: sed fit pulsus
magis diuersus ꝓpter grauitatē extiture super
virtutē. Dicit 3°. ꝙ velocitas ꝛ spissitudo mi
nuit multotiēs ꝓpter quietē caloris accidēta
lis cā maturatōis. Primo ꝑ aduerte ꝙ exi
tura est apa in quo mā sanies ꝛ incōcauū locū
colligit aut collecta est. Nō. 2°. ꝙ hec hora
mā ꝓparte dissoluit ꝛ etiā mollificat tam mā
ꝗ apa: vnde videtis ꝙ qñ sanies ꝓparte est fa
cta apa est mollius ad tactū ꝛ mā magis pōt
euaporare ꝛ humectare Nō. 3°. ꝙ qñ fit exi
tura plurimū qđ fuit in toto mēbro collectuz
colligit in parte vna: ꝛ illa est etiā diuisa ꝛ so
luta: vñ virtus ab illa mā magis grauat Ul
timo nō. ꝙ ut plurimū extiura est cū generati/
one sanies bone: ꝛ ideo cessat post eā putredi/
nalis calor: ꝛ ideo vt plurimū minuit accētat
calor eius: qñq; aūt ꝛtingit oppositū. Ex dis
collige causam oiuz que dicunt.

Mutatio uero.

Hic ponit mutationes pulsus ratione tem/
porū apostematis. Et dicit ꝓmo ꝙ dū caliduz
apa est in augmēto auget velocitas ꝛ spissitu/
dō ꝛ serrinitas ꝛ tremor alijs deductis im/
pedimentis. Mā duricies ꝛ necessitas crescūt

Dicit 2°. ꝙ qñ est in statu crescūt oia accidē
tia exceptis illis que sequunt fortitudinē vir/
tutis: ꝛ iō non est ita fortis: sed est velotior et
spissior ꝛ serrinior ꝛ magis tremulus: sed non
dicit ꝙ sit maior quia hoc nō est semp quia ali
quando est minor ꝓpter virtutis debilitatem.

Dicit 3°. ꝙ si in statu perseueret diu ꝛ non
succedat declinatio sicut accidit in mortalib'
depdit velocitas ꝛ fit pulsus formicās. Di
cit 4°. ꝙ si apostema minorat ꝛ veniat ad ap/
tionē: tūc fiet pulsus fortis quia virtus exone/
rabit ꝛ cessabit tremor quia dolor extēsiu' mi
nuetur. Et hoc vltimū nō est vīr vez in exitu/
ris intrinsecis statim sicut qñ ad apertionē ve
niūt tunc enim quandoq; virtus quasi deficit
ꝛ syncopizat. Sed post quietē ab illo materie
exitu ꝛ ut plurimū: reliqua patent.

Secundum quantitatem.

Docet quō pulsuū differētie mutent mutā
tione quantitatis epatis dicens ꝙ differentie
quas apostemata ratione sue speciei faciunt fi
unt maiores a magno ꝛ miores a paruo quod
verum habet de per se: sed quandoq; ratio/
ne debilitatis cōsequētis magnū apostema ca
lidū facit pulsum minorē.

Et secundum suum.

Ponit diuersitatē consequentē apostema/
ta rōne mēbri i quo est apostema dicēs ꝙ hoc
mō accidit qz si in mēbro sunt neruoso puenit
pulsus cum ꝓpꝛietatib' serrini merito mem/
bri ꝓpter contractionē ꝛ dolorem qui inde
sequitur. Dicit 2°. ꝙ ex apostemate in mem
bris venosis puenit magnitudo ꝛ vehemen/
tia ꝛ diuersitas multa. Et hoc habet maxime
veritatē nisi in membro plurime fuerint arte/
rie sicut splen ꝛ pulmo: ꝛ durabit magnitudo
ꝗ diu durabit virtus ꝛ non plus. Dicit ter
tio ꝙ humida membra ꝛ lenia faciunt pulsum
mollem ꝛ vndosum ꝛ cerebrū ꝛ pulmo. Cau/
sa primi dicta est supra. Causa secundi est
magnitudo necessitatis: ꝛ multa virtutis ag/
grauatio cum materia fumos cōmunicet cor/
di. Causa tertij clara est quia ex nutrimen
to illorum membrorū: ꝛ ꝓpꝛie humido mul/
tum dissoluitur ꝛ cōmunicatur arterie vñ mol
lificantur quare rē.

Mutatio uero.

Docet exēplariter quō apata mutāt pulsū
aliquo mediāte. et ponit quatuoz exēpla: pmū

UVA. BHSC. IyR_045_1

est ꝙ apostema pulmonis qñq; nō semp aliq° mediante facit pulsum tremulū lz nō ratione substātie mēbri: ⁊ hoc est qñ suffocat: tunc enī ex vehemēti conatu banelādi extendunt mu/sculi pectoris ⁊ extendūt villos arteriaꝝ ⁊ qz multa est necessitas ⁊ conat⁹ fortis fit tremor.

Secundū exemplū est de apostemate epaꝝ qđ facit pulluz mictuale. i. pulsū quē habz hō cū multū mingit: ut verbi gra: si ex calo aposte/mate fiat diabetes. Tertiū exemplū est de apostemate renū quod facit pulsum strāguria lem. i. mutatū ſm exigentiā strangurie in qua sunt interpolati multi dolores acuti ⁊ hoc nō semp sed qñ tale apa seqt strāguria. Quar/tū exemplū est sicut apostema mēbri fortī sen/sus ut oris stomaci facit pulsum spasmosum. i. bois spasmati qñ ad ipsum sequit spasm⁹: aut pulsum syncopizantē. i. boīs syncopizati: ⁊ hoc qñ dolorē talis apatis sequit syncopis.

De pulsib⁹ accidentiū anime.

Ra quidē propte

i Jn isto ca°determinat de pulsibus accidentiū aie nō oiuz sed illoruz que maxime vident pmutare ⁊ re/latione ad que reliquoꝝ faciliter habemus co/gnitionē. Diuidit aūt p̄sens cap'm i quatu/or partes: ꝑmo ponit pulsus ire. 2°. delitiaꝝ 3°. tristitiaꝝ quarto timoris. 2°. ibi. Et ex delitijs 3°. ibi: Jn tristitia. 4°. ibi: Timor vo. De p̄/ma parte dicit ꝑmo ꝙ pulsus ire est magn⁹ ve/lox ⁊ frequēs. Et cā est quia ira facit virtutez feruere. i. feruido motu moueri ad trāsmitten/dum spm: ⁊ cū hoc ad subito. i. velociter trās/mittēdo. Jntelligo ḡ esto ꝙ ex ira nō creſceret calor fieret tñ pulsus magn⁹ velox ⁊ frequēs ex inclinatiōe nature cū tale est accñs. Di/cit 2°. ꝙ nō oportet pulsum ire esse diuersū: qz passio est silis et vniformis. i. intēsio in passio/ne est vna ⁊ vlcisci ⁊ recōtristare nisi forte mi/sceatur timor aut verecūdia aut dictamē rōis prohibēt in exitū ire. Nō. tñ ſm Hal. in cō/mento pulsuū hūc pulsuz esse fortē ꝑpter co/natum nature. Et intelligit nisi ira multū ꝑse/uerando intantū alteret ⁊ resoluat ꝙ oportet debilitari ⁊ minorari.

Et ex delitiis.

Ponit pulsus delitiaꝝ ⁊ letitie. Et itelligi/tur a Jacobo ꝙ hij pulsus sunt magni ꝑpter augmentū necessitatis: ⁊ tō sunt apud ipsū ve/loces. Et ideo intelligit hūc locū ꝙ sunt min⁹ addentes in velocitate ⁊ spissitudine q̄z in ma/gnitudine. Et ideo dicunt diminuti in istis re/spectu magnitudinis. Et hic mod⁹ nō vide/tur mihi verus. ꝑmo qz Auic. dicit ꝙ ꝑpterea nō sunt veloces ⁊ spissi: quia virt⁹ satisfacit ne/cessitati cū magnitudine. 2°. quia apud ipsū nō pōt signari cā quare plus ꝓportionabiliter crescat magnitudo q̄z alie differentie pulsus. 3°. quia in introductorio pulsus dicit abso/lute ꝙ est magnus: tardus: ⁊ rarus. Jdeo aūt sunt magni quia virtus inclinat multū spiritū effundere: ⁊ hoc nisi sit gaudiū pnitiosuz non autē sunt magni necessario ꝑpter augmentuz necessitatis. Nō. vlteri⁹ differentiā eē inter delitias ⁊ letitiā: qz delitie dicūt delectationez ex sensib⁹ occurrentib⁹: letitia aūt dicit de/lectationē ex quacūq; causa.

Jn tristitia uero.

Et patet littera ⁊ cā. Sed arguit cōtra quia pulsus tristitie est contrari⁹ pulsui letitie: si igit in letitia est tardus ⁊ rarus. Jn tristitia erit velox ⁊ frequēs ⁊ assumptū ē Hal. in cō/mēto pulsuū. Preterea qñq; tristitiā sequi/tur effimera fe. Ad primū dicit Hal. volus/se qđ est contrari⁹ in magnitudine: nā ibi dixit vtrūq; esse tardū ⁊ rarū. Ad secundū dicit ꝙ hoc est per accidens.

Timor uero.

Ponit pulsum timoris dicēs ꝙ timor subi/tus facit pulsū velocē diuersū ⁊ inordinatū: lz timor cōsuetus facit pulsū sollicitudinis. i. tri/stitie qui est paru⁹ tardus ⁊ rarus nisi intantū debiliet ꝙ oporteat recōpensare cū velocita/te aut sequit inde fe. Causa secūdi dicti est quia silantur motus spūs in timore ⁊ tristitia Causa primi est quia in subito timore nā su/bito reuocat calorē ⁊ etiam mēbris velociter transmittit. Fit aūt diuersus quia nā grauatur ex motu humoꝝ ad cor.

Ꝺ eis fit mutatio

a Secundū ꝙ Din⁹ introducit Aui. vult hic generalizare modos qui/bus res cōtra naturā mutāt pulsū Sibi tñ videt ꝙ tm̄ vult in generali dicere quō mutant pulsū illa que contrariant causis ꝓtētiuis pulsus nālis: ⁊ tō ista dicunt ꝛria nē ⁊ eēntie pulsus. Nō aūt quare dico hoc est qz volo ꝙ causis ꝓtētiuis oīno eisdē ⁊ equalib⁹ manētib⁹ pp alios fines a necessitate euētan/di fit in pulsu varietas de quo ꝫ Auic. nō lo/quit. Et tu ꝑ ca°nō ꝙ dimisit dicē illō qđ ac/cidit ex diuersitate instri volēs ꝙ hoc p nos i/telligam⁹. Nō. 2°. ꝙ hūores vl mā multitu/do oī ꝫ hūor aggrauās virtutē nōbilē vñ vir/t⁹ facit conat⁹ ex iteruallo ad se exonerādū nō aūt vlr vocat hūorē siue māz oēz peccāte q̄ntū tatē saltē loquē°. ꝺ diuersitate sēsu ꝓceptibili. ⁊ hec de hac sūma cū laude oīpotētis sufficiūt.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Incipit ſūma de vrinis ⁊ egeſtionibus.

Je ſignificatio

nis diſpoſitionis vrine ⁊c̄.

Poſt determinationē de pulſib⁹ tanc̄ de nobiliori materie ſignorum: ꝓſ in hac ſūma determinat de vrinis et egeſtionib⁹ tanc̄ de manerieb⁹ ſignorū magis digeſtionis factep toto: de ſputo aūt ⁊ ſudore in locis magis particularibus determinabit ut .3°.tertij ⁊ 2°.quarti. Diuidit aūt ſumma preſens in duas partes: ꝑmo enim determiat de vrinis. 2°. de egeſtione. ibi 2°. Egeſtio. Prima in duas partes. Nam ꝑmo determinat alia qua que oportet p̄cedē ad regulas alit limitādas hui⁹ ſūme. Et diſtinguit genera diſpoſitionum vrine p que medic⁹ ſigt ſup corpis diſpoſitiones. 2°. ſpecialiter ꝓm vnūquodc̄ dictorū genep docz ſignificare ad cōplendā doctrinā de vrinis huic loco pertinētē addēdo. 2°. parſ incipit in ꝑn°. ſequēt capli. Pñs aūt capl'm diuidit in tres partes. Nā ꝑmo ponit ꝓditiones obſeruādas in verificatiōe regulap q̄ ponent infra. 2°. docet ſup quib⁹ mēbris ꝑmo ⁊ ſup quibus ſcdario ſigt vrina. 3°. enumerat gnā diſpoſitionū vrine p que medic⁹ iudicat. ibi 2°. Scito etiā. ibi 3°. Ampli⁹ ſigtiones. Prima ī duas ꝑmo ꝓponit bap ꝓditionū neceſſitatez. 2°. eas explanat. Ibi oportet eni. Dicit ꝑmo q̄ nō oportet credere vie ſigtionis diſpoſitionū vrine niſi poſtq̄ fuerint obſeruate ꝓditiones quas ſtatiz dicem⁹ Ubi nō. ꝑ°. q̄ medic⁹ ꝺ vrinis triplicē facit ꝓſiderationē. vnā ut eſt res nālis de ſūma humop: ⁊ hoc mō de ea locutus eſt Auic̄. ꝑma hui⁹ca°. ꝺ generatōe hūop Aliā facit ut vrina eſt res medicinalis nīo corpori applicabilis tam intus q̄ ex̄. Et de hac loqt 2°. canōn. ca°. de vrina. 3°. eſt ut ſignuz ⁊ hoc modo de ea loquit hic. Nō. 2°. q̄ etbimologice vrina dr̄ ab aliquo iſtop triuz. Aut q⁹ fit vna in renib⁹. i. fit ſeparata ab hūorib⁹ vnitas enim dicit diſcretionē ⁊ nō fit vna in renib⁹ q⁹ ibi recipiat ꝓpriā formā ut quidā dicūt. Haz formā ſubſtantialē recipit in epate aut pri⁹ habebat ut dixi ꝑma hui⁹ capl'o de gnātione hūorum. ſz quia ibi diſcernit ⁊ fit diſcreta ab hūorib⁹. Aut 2°. ab vrith grece q̄ ideꝫ valet q̄ latine demōſtratio. Nā vrina eſt diſpoſitionū corpis ſignū demonſtratiuū. Aut 3°. ab vrē do quia vrina eſt acuta ⁊ mordicās mēbra ſuq⁹ ponit ut 2°. cañ. Et iō hoc notauit egidius in coib⁹ verſib⁹. Nō. 3°. q̄ deſcriptione ſua deſcribit vrina ab yſaac ꝑma vrinap hoc mō vrina eſt colamentū ſanguis aliorum hūorum de nature actionib⁹ factū. Et eſt itelligēda quia vrina eſt id q̄ꝺ p colaturā factā in renibus ſequeſtrat ab humoꝛib⁹ ⁊ p veſicā tandem a nā expellit uel eſt aptū expelli. Cā aūt hui⁹ aquoſitatī mālis ad bonū ſenſum ē hūidi tas cibi ⁊ potus ſupza illā qua indigēt hūoreſ poſt ſanguinis cōpletā digeſtionē. Et cā final eius anteq̄ expellat eſt debita groſſities hūorum: ne enim nimiū ſint aquei ſequeſtrat. Et cā efficiēs eſt calor epatis qū in epate gnātur. Multotiēs aūt eſt aqua bibita q̄ nō generat in epate: ſed ibi cū hūorib⁹ pmiſcet ⁊ ſeparat quodāmodo: ut oñdi ꝑma hui⁹ loco ſup allegato. Forma aūt a qua dr̄ vrina nō oportet q̄ ſit forma ſubſtātialis alia a forma aq̄: ſed aut eſt forma aq̄ aut forma mixti multuz vicini aq̄ a dñio. cōnotādo q̄ tali mō fit cōmixta in epate cū hūorib⁹: ⁊ tali mō fuit cōmixta in epate: ⁊ tali mō ſeq̄ſtrata. Et iō quidā doctoꝛes dicūt q̄ talis motus eſt forma vrine. Alij aūt vt Bin⁹ dicūt q̄ digō eſt ei⁹ forma: ⁊ hoc ſaltē nō eſt generaliꝛ verꝫ. Nō. 4°. hūc locū intelligi a quibuſdā qz ſi nō obſeruent ꝓditiones ibidē corrūpit ſigtio vrine. Ego aūt ſcio q̄ Auicē. infra ponit vrinam ſignificantē vinuz nigrum fuiſſe potatum tingens vrinā ⁊ ſigntē ieiunīū. Et ideo ſcio q̄ ſine obſeruatiōe iſtop canoñ. aliqñ vere ſigt. Sed dico q̄ Auic̄. intētio ē q̄ nō debem⁹ intelligere canoñ. abſolute itelligēdos aut ꝓferēdos inferi⁹ in quib⁹ de iſtis ꝓditionib⁹ nō fit mētio ſpālis niſi ſuppoſito q̄ iſte cōditiones ſeruent ita q̄ ille regule ſubintelligūt hanc obſeruantiā: verbi gra cū dr̄ q̄ vrina citrina ſiue igne ſigt caliditatē intelligit ſi fuerit collecta ꝑma de mane: ⁊ nō fuerit in potu ſumptū aliqd tingēs vrinaz ⁊ ſic vlteri⁹: ꝛz tñ aliqua iſtop verificētur ⁊ aliqua omittātur cō tingit aliqñ verificari canoñ. ſz nō vl'r nec oēs canoñ. bene verificarētur.

Oportet enim.

Explanat cōditiones obſeruādas aliqua ponēdo ſigna diſtictiua inter vrinā ⁊ alios liquores ſibi quodāmodo ſiles. Et puto q̄ ē meli⁹ dicere q̄ diuidit in tot partes quot ſunt ꝓditiones obſeruāde. ⁊ ſunt in toto. 17. partes. Dicit ḡ ꝑmo q̄ vrina ꝺz eſſe ꝑma q̄ in mane colligit. Dicit 2°. q̄ nō debet pmanere lōgo tpe. Dicit 3°. q̄ nō debet eſſe reſeruata ex nocte.

Circa primū nō. nō eſſe Auic̄. intentionez q̄ alie vrine nō cōſiderētur: ſz vult q̄ nō tam certū habem⁹ iudiciū de aliis. Et rō eſt quia vrina ꝑma habet ſigre ſupdiſpoſitōes epatis ⁊ viap vrine: ⁊ p̄cipue ſup digōne 2°. epatis ⁊

ſk

UVA. BHSC. IyR_045_1

venaꝝ. Modo ſuppoſito debito regimine cō ſeruatiua vrina ꝑma in mane collecta bz opti me reſpectu aliaꝝ ſignificare ſuper digeſtione huius digeſtionis 2ᵉ. Et ratio eſt quia ſtāte de bito regine bō ita cenat ꝙ in nocte boza ſōni melius completur digeſtio ⁊ in mane eſt per/ fecta digeſtio 2ᵉ. Vrina ergo que tūc colligit decidit a digeſtione 2ᵉ facta dum epar eſt ope ratum vigoroſius. Et ideo magis de hac 2ᵉ digeſtione ſignificat. Sed diceret cōtra: ꝓ/ mo vrina 2ᵉ facta in mane plus recipit de acti one caloris nālis epatis ⁊ venarū: g̃ meliꝰ pōt ſignificare ſuper caloris illius diſpoſitionez. Et patet aſſumptū quia ampliori tpe ſtetit in epate ⁊ venis. Preterea ſtat dominē nō debi te dormire in nocte. Preterea 3ᵉ ſtat medi/ cum intēdere ad habendū cognitionē de dige ſtione humoꝝ qui ſunt in venis i ambitu totꝰ ⁊ nō in epate ut in tertiana cōtinua: ⁊ tūc nō cōfert iudiciū vrine ſig̃ntis ſup digeſtionē ſe/ cundā ſicut vrine que ab alijs venis reuertit ad veſicā. Preterea 4ᵉ ſequeret ꝙ in ꝓnci pijs febriū putridaꝝ deberet apparere ypoſta ſis vbi humor peccās nō ſit in epate qz facta digeſtiōe 2ᵉ reſecabit ſuperfluitas groſſa cum aquoſitate que in vrina reſidebit. Preter/ ea digeſtio 2ᵉ eſt cōpleta in fine 16. bozaꝝ. hec enim rō eſt quare in duabꝰ diebꝰ debemꝰ tribꝰ vicibꝰ comedere uel ſaltē ſm aliquos cibꝰ ſtat in corpore tpato in ſtomacho x. boris ⁊ qua/ tuor ſunt in digeſtione 2ᵉ erūt g̃ 14. ſed boc ē quādo iam vrina 2ᵉ mingit: g̃ 2ᵉ magis ſuper digeſtione 2ᵉ debet ſignificare. Pro iſtis g̃ dicas ꝙ ſupponit debitū regimē rex natura/ liū: ⁊ ꝙ in plurib' iſta eſt que eſt cōſideranda. quis enim dubitabit ꝙ in illis qui ꝓpter febrē cibant in nocte ꝓpe mane nō eſt ꝓma vrina illa cuius eſt principaliſſima ſignificatio: ſz ut plurimū hoc eſt verū. Cauſa autē quare ſcde vrine ſūt clariores ⁊ minus habētes de ypo/ ſtaſi eſt quia in ꝓma ſequeſtratione aut dige ſtione 2ᵉ natura tētat plurimuz de ſupfluitate expellere: ⁊ ideo parū eſt ꝙ 2ᵉ vice tingit vri/ nam aut in ea reſidet Secundū aūt ⁊ tertiū dictū poſſunt itelligi duobꝰ modis: aut ꝓmo ꝙ nō permaneat lōgo tpe uel nō ſeruet ex nocte in veſica poſt appetitū emittēdi eā ſicut qdam ruſtici faciūt ut eā magis recēter emiſſam oſtē dant. Et tūc eſt vez qz p hāc reſeruationē al/ teraꝝ a nīo caloze. 2ᵒ mō ꝙ nō ſeruet ex diu uel ex nocte qz alteraꝝ ab extrīſeco. Et de bᵒ 2ᵒ mō dicetur infra: ideo puto ꝙ Auicē. ꝓmū habuit intellectū.

Neque ſit ille.

Ponit alias cōditiōes attendēdas in illo: cuius vrina eſt videda. Et dicit ꝓmo ꝙ nō de bet eſſe vrina illius qui nō bibit aut qui nō cō medit. i. qui ieiunus ſtetit ex nocte Dicit 2ᵒ ꝙ nō ſit illiꝰ qui ſumpſit in potu rē tingentez ſi cut caſſiā fiſtulā que vrinā tingit citrina ticu ra: aut crocū qui eo mō tingit: aut vinū nigruz tingēs vrinā ſm colorē ſuū: aut almuri ⁊ ē ge nus nigri ſalſamēti quo vtebātur illi qd tingit vrinā tinctura nigra: aut olera ad viriditatem tingētia ſicut ſunt ꝑcipue olera viridia ꝓcā tia vrinā ſicut ſpagi recētes. Circa primū g̃ dictū nō. ꝙ ieiunū acuit colerāvñ nā magis ipſam agitat ⁊ ꝓmiſcet cum vrinali aquoſita/ te: ⁊ quia aquoſitas eſt paucioz ⁊ magis cale/ fit: ideo cōtingit ꝙ poſt ieiunū vrina eſt rubea nō obſtāte ꝙ in corpe nō ſit colere dīium aut ſanguinis. Circa ſecundū attēde ꝙ pulpa caſſie fiſtule: ⁊ ſi ſit a dīio nigri coloris tamen quaſdā habet partes citrinas ſubtiles qd ap paret ex hoc ꝙ aquā clarā cui infundit tingit tinctura citrina: ⁊ quia iſte ſunt ille que ad re ſicam venīūt: ideo vrina mingit ꝓpter ipſam citrina ⁊ feces emittūtur nigre Nō. 2ᵒ ꝙ vi num tingit vrinā ſm colorē ſuū in quibuſdam corporibus nō in omnibꝰ ut infra dicet in ca. de coloribus vrine.

Neque ſit qui.

Ponit alias cōditiones dicēs ꝙ nō oz eſſe vrina illius qui exteriora ſua tingit aliqua re tingēte quia forte penetrat tinctura in pfūdaz ſicut alcāna que eſt arbuſtū cuius ſuccus tin/ git rubea tinctura. Et ſaraceni etiā tingūt ex/ trema bodie alcāna ſaltē femine tingūt crura ⁊ vngues Dicit 2ᵒ ꝙ nō debet eſſe eius qui ſumpſit rem educentē coleraz aut flegma aut humorē aliū quia iſti humores cōmoti cū vri/ na egrediūtur. Et ideo dicit ꝙ in die farmaci nō debemꝰ multū de vrina iudicare.

Neque ſe exercuerit

Dat alias cōditiōes dicēs ꝙ nō debet ille cuius eſt vrina ſe exercuiſſe motibꝰ aut opatio nibus que ſunt extra curſuz nature que mutāt colorē vrine ſicut ieiuniū aut vigilie aut labor aut timor aut ira: quia oia iſta tingūt vrinā aut ſm citrinitatē aut ſm rubedinē: aut ſicut cotꝰ qui vrinā vehemēter ſpinguat ⁊ ſicut vomitus ⁊ euacuatio quoniā iſta etiā mutāt vrinam ſm colorē ⁊ ſubſtantiā que oz eſſe in vrina Sed circa iſta cadūt difficultates. ꝓmo quō vrinaz tingit ieiuniū ad rubedinē. Et hic dicit ut ſta tim in ꝑcedēti parte. 2ᵒ videt ꝙ vrine non mutātur in rubedinē rōne vigilie. Nā ſequēti capło dicit vrine vigilantiuz ſunt albe. Hic

UVA. BHSC. IyR_045_1

dicit Bin' q vigilie aut fiũt super ieiunio aut cum plenitudine stomaci. Si cum plenitudine tũc vrine sunt albe quia nõ tam bñ digerit cibus. Si aũt fiũt sup stomaci vacuitatẽ tũc sũt rubee ꝛ scdm vult hic: primũ aũt volet infra.

Sed cõtra vrine diurne ỗ mane collecte 2ª vice sunt min' rubee q̃z vrine primo collecte i principio vigilie etiã in seruãtibus stomachuz ieiunũ vsq̃z ad duas vrinas ut cõstat experiẽtia. Aliter ĝ dixit Jacob' sequẽti ca°. q vigilie hũ tres partes. Prima est quousq̃z corp' debite debet vigilare anteq̃z. s. vigilia supfluat ꝛ in hoc tpe loquit infra in quo vrine fiũt albe ut statim arguit. Secundũ est qñ vigilie sunt supflue ꝛ illo tpe calor acuit vñ multotiens ex vigilia incidũt febrẽ effimerã ꝛ tũc fiũt rubee: ꝛ de hac loquit hic. Tertiũ est cum valde magis superfluũt vnde virtus debilitat ꝛ tũc iterq̃ redeũt ꝛ fiũt albe 3ª difficultas qz timor infrigidat: ĝ nõ tingit vrinã tinctura rubea aut citrina. Ad hoc dicit q timor mouet materias humorales ad vias expulsionis ꝛ ideo etiã plus de colera ad ãbas vias trãsit q̃z sine timore. vnde multi timẽtes egerunt et mingũt propter timorẽ. Non ĝvalet argumentũ Timor frigidat ĝ nõ facit vrinaz rubeã Ad primo nõ. q post coitũ in poris vrine qui sunt p' virgã magis intra corp' remanet mã piguis quia in trãsitu sperma p̃ poros viaz sperma tis penetrat in vias vrine ꝛ in vesicã vapor vinosus vñ vrina cũ illa permixta impinguat Et nos videmus ad experientiaz q vnctuosa qñ deglutiunt applanãt cannã pulmonis per hũc modũ quia penetrãt alique eorum partes per poros meri in cannã pulmonis. Ultio nõ. q vomitus ꝛ euacuatio diuertẽdo materiã ad aliũ cãalẽ faciũt vrinã minus tinctaz hoc habetis 16°. tertij ca°. de signis fluxus ventris: ꝛ in sequenti capitulo.

Et similiter.

Ponit alias cõditiones dicẽs q vrine mutãt colorẽ ꝛ substantiã cum multis horis permãserunt. s. postq̃z est emissa. Haz ut supra dñ mutat a continẽte. Et ideo quidaz dixerũt q vrina nõ est cõsiderãda post sex horas quia i tpe illo debilitat ꝛ mutat significatio: quia eius color mutat ꝛ ypostasis iterũ mutat quia aut dissoluit aut fit spissior: ꝛ ideo Auicẽ. dicit q nec post vnã horã est cõsiderãda. Ubi ꝓsidera q permutatio colozis aut est quia fit turbida aut quia partib' humoralib' multum decrẽtib' in ea ad locũ ypostasis remãet aquositas clarior ꝛ min' tincta. ypostasis aũt qñq̃z ingrossat qñ partes eius fiũt magis sibtinuicẽ vicine ꝛ partes quedã eius subtiles dissoluuntur remanẽtibus grossis. Qñq̃z autez cum tota est multum subtilis dissoluit a calore cõtinẽtis. Sed est difficultas quare tunc aquositas nõ dissoluit cum sit subtilior ypostasi. Et tu considera. Nam per dissolutionẽ fortẽ intelligit q fit magis diuulsa ꝓpter quarũdã vẽ tositatẽ generatõez in partib' ypostasis. plurimũ autez quod vidi est q ypostasis si aqua nõ turbidatur fit vnitior ꝛ magis petẽt fundũ sui grauitate ꝓtinua ipsã inferi' declinãte. Nõ 2°. q non vult Auicẽ. q non consideret nullo modo post horam vnam nam considerat post horas sed circa horam est eius certior significatio cum tũc debet ypostasis descẽdisse si dz sigre digestionẽ: ꝛ cum descendit tardi' qñq̃z nõ ita significat maturationem.

Urina preterea.

Modo dicit vrinam totã esse colligendaz in vrinali magno ne aliquid ex ea effundatur. Et causa est quia medicus considerat quãtitates nõ solũ alias dispositiones. 2°. qz cõtingit cum aliquid effundit emitti illud per quod pricipaliter significat ut sanies uel trũbus vel arena uel aliud ut humor ꝛc̃.

Et eius quidem.

Modo dicit q vrine dispositio nõ est consideranda statim cũ mingit nec cõsiderari debet nisi postq̃z in vrinali residet. i. tanto tẽpore quieta tenet ut possit ypostasim fecisse. Nam si statim cum mingit aliquo mõ sit cõsiderãda ut patebit 3°. ca°. tamẽ pro tũc nõ habetur eius integra significatio sicut postq̃z residẽtia facta est. Et ideo quando agitate sunt vrine nõ possunt digestionẽ ita significare sicut quãdo gete steterũt in vrinali. Dicit 2°. q obseruanduz ne sol eam tangat neq̃z ventus ne perturbet ꝛ ne congelet donec colligat ypostasis ꝛ separet. Et ideo qñ timet de frigore nõ sunt tñ multũ appropinquãde igni ita ut inde calefiãt. Sed vrinale cum vrina calida debet bñ undiq̃z tegi pãnis ꝛ stuppa ꝛ obturari ne alteretur calore aut frigore extrinseco. Et ratio est qz ypostasis nõ subito descendit: etiã si sit in fũmo maturitatis. Et ideo oportet ut obseruetur q descensus ꝛ sequestratio ypostasis sint scdm vigorem vestigij caloris naturalis in vrina remanentis.

Et non colligatur.

Dicit q non colligat in vrinali in quo alia fuit vrina nisi pri' bene lauet: ꝛ cã patet.

Amplius vrine.

Modo monet medicũ q non multũ attendat dispositioni vrine pueroz ꝛ ꝓprie infantiũ

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝓ̄ ſignꝺo ſuper coꝛꝓꝛis diſpōne. Et cauſa eſt quaꝺruplex. Prima eſt quia in cibo vtuntur lacte. 2ª quia materia tingens in eis ē ſubmerſa ꝛ quieta. 3ª eſt quia in natura eoꝛuꝫ eſt aliqua debilitas. 4ª eſt quia multū doꝛmiunt ꝛ doꝛmitio pernecat ſignificatōes maturatōis

Circa primā cauſam attende ꝙ lac cum aliqualiter frigiditati attineat: ideo habet facere ꝙ vrina ſit parūper diſcoloꝛata Circa ſecundum conſidera ꝙ materia tingens vrinam eſt colera aut ſanguis ꝛ precipue colera. Iſta autem dicitur in pueris ſubmerſa quia in multo humido aſſotiata: ꝛ ideo nō tam acuta nec tam mobilis a virtute ꝛ precipue extra qꝛ ſanguini plurimū ſociaſ. Sed 3ª cauſa eſt ambigua. Nam virtutes naturales pueroꝝ ſūt foꝛtiſſime: ut 6ª de regimine ſanitatis ꝛ 6ª ꝺ accidenti: ꝛ ideo non ꝓpter virtutis debilitatez carent tinctura. Hic dicit ut ſupra in qōne de ꝛpamento conſiſtētie ꝙ virtutes nāles pueroꝝ ſunt foꝛtiſſime reſpectu vite ꝓlongande nō aūt reſpectu omniū aliorū finiū: ꝛ ideo in virtute pueroꝝ exiſtit aliqua debilitas reſpectu colere emittende cum aquoſitate vrinali.

4ª etiam cauſa eſt ambigua quia ſomn' foꝛtificat digeſtionē: ꝛ ideo potiuſ facit ad debitā coloꝛationē vrine. Hic dicit ꝙ multitudo ſomni facit ad paruā ſuperfluoꝝ expulſionem vnde oēs foꝛtes retinēt euacuationes excepto ſudoꝛe: vel aliter ꝙ ſomnus eſt in eis longioꝛ ꝙ̄ ꝺeberet: ꝛ ideo ſubmergunt ſuperfluitates qꝛ ſomnus agit ad cōmixtionē nō ita ad ſeparationē: ꝛ ideo etiā humoꝛes cōmixti cū aquoſitate nō eo mō miſcent ꝙ faciāt ypoſtaſim q̄ ſignificat maturationē.

Et inſtrumentum.

Pꝛ ꝛ eſt ꝙditio ex pte inſtꝛi in quo aſpicit

Scias autem.

Hic docet modū cognoſcēdi vrinā ab alijs liquoꝛib' cum quib' quādoq̄ medicoꝝ tentat peritia. Et dicit ꝙ vrina quāto magis eā a te elōgaueris tāta videt clarioꝛ. Et quāto magis appꝛopinquabis claritas apparebit mioꝛ cuius oppoſitū eſt in liquoꝛib' cum quibus ſit medicoꝝ experimentū. Ubi nō. cum aquoſitate vrinali pellunt quedā coꝛpoꝛa oppaca de ſubſtātia humoꝝ: ꝛ iſta eſt de ꝓpinquo ꝓſpiciūtur ꝛ faciūt vrinā apparere aliqualr turbidā. Sed in vino ꝛ ſimilr acetoſo hec cōmuniter nō ſunt: ꝛ ideo de ꝓpe maxime videtur trāſparentia. Tu tñ attēde ꝙ odoꝛ magis facit cognoſcere. ꝛ ne vulgares hoc ꝓſpiciant vtimur cautela qꝛ fingim' nos deſup ī vrinali ꝓſpicere ꝛ occulte odoꝛam': aut capim' vꝛiale cum manu ipſum cooperiēdo ꝛ agitamus deinde ad naſū pomni' manū fingētes fricare et ſentimus vtrum ſit odoꝛ vrine.

Cum vrina.

Primo ꝙ cuſtodiaſ a ſole dictū eſt ꝛ vento ſupꝛa. Sed quare nō debet in radijs ſolis ꝓſpici: ꝛ cā eſt qꝛ apparet albioꝝ ꝛ clarioꝝ ꝓpter luminis redūdantiā: ꝛ multotiēs tenui valde exiſtente nebula non ꝓſpicit.

Scito etiam.

In iſta 2ª parte huius capli docet ſup quibus diſpoſitionib' ꝓmo ꝛ ſuper quib' nō ꝓmo ſignificat vrina. Et dicit ꝙ ꝓma eius ſignificatio eſt ſuper diſpoſitione epatis ꝛ viaruꝫ vrine ꝛ ſuper diſpoſitionib' venaꝝ: ꝛ mediātib' iſtis ſignificat reliquas diſpoſitiōes. Cauſa aūt iſtius eſt quia cum vrina in iſtis mēbris generetur aut per ipſa trāſeat poſtq̄ eſt genita: tō recipit trāſmutatōes ab eis ꝛ reb' que in mēbris illis continētur tam in permixtione q̄ in ſuis qualitatib' ꝛ accidentib' : ꝛ quia effectus ꝓꝓrias cauſas ſignt: ideo ſuper bis diſpoſitionibus imediate ſignt diſpoſitiones vrine. Et qꝛ ab iſtis venarū ꝛ epatis diſpoſitionib' multe alie totius coꝛpoꝛis uel determinatoꝝ membꝛoꝝ variātur diſpoſitiones: ideo iſtis mediantibus ſuper alias ſignificam' ꝓ vrinā: principalius tamen de epatis diſpoſitione: aut quia ipſum eſt ꝓncipale in generādo eā: aut qꝛ maxime ſufficit eā alterare qualitatib' ꝛ humoꝝ cōmixtione cū inter iſta ſit foꝛtiſſimū.

Amplius ſi.

Iſta eſt parſ tertia in qua enumerat Auic. genera diſpoſitionū vrine ex quib' nos ſignificamus ſuper coꝛpoꝛis diſpoſitionē. Sumit autē coiter ſufficiētia hoc mō quia diſpoſitōes iſte aut ſunt ex ipſo vrine liquoꝛe in ſe aut rōe contentoꝝ in eo. Si ꝓmo aut erit rōne ſubſtantie aut rōne qualitatis aut rōne quātitatis ꝓmo ꝛ 3ª modo habemus duo genera. Sed ſi 2ª mō aut erit qualitas tāgibil' aut guſtabilis: et iſte abiūtur. Aut odoꝛabil': ꝛ ſic eſt aliud genus aut viſibilis ꝛ hoc aut ꝓꝓrie ſicut coloꝛ ꝛ eſt vnum genus: aut ipꝛoꝓrie ſicut claritas et obſcuritas: ꝛ eſt genuſ aliud ꝛ ſunt 5. genera. Sonū aūt vrina de ſe nō habet. ſi aūt ſit rōne contentoꝝ. Aut hoc erit ſupꝛa vrinā ut ſpuma ꝛ hoc vnū genus: aut infra: ꝛ hoc eſt gen' ypoſtaſis: ꝛ ſic ſūt 7. Nō. 2ª differētiā iter claritatē ꝛ tenuitatē ꝛ inter turbulētiā ꝛ groſſitiem de qb' ifra dicem': valz āt iſta ſufficiētia q̄tuz pōt. nā paucis habitū ſuppleme ū clare diceret licet ſciā q̄dā iſtoꝝ in vnū gen' ꝓiūgi poſſe: et ſic fieri paucioꝛa gnā ꝛ q̄daꝫ diuidi: ꝛ ſic fieri plura ſꝫ iſta fuit ꝓuenientioꝛ cōnumeratio.

UVA. BHSC. IyR_045_1

✠ coloribus uri.

Auic. in hoc ca⁹ determinat ō vri
ne coloribus. Et diuidit in duas
partes: ꝑmo ponit signa à simplu/
cibus coloꝛib⁹ sumpta ſm modū loquendi me
dicoꝝ 2°a cōpoſitis. ibi 2°. Amplius coloꝛum
vrine. ꝑma in 5. Primo enim determinat de
coloꝛe citrino. 2°. de rubeo. 3°. de viridi. 4°. ō ni
gro. 5°. de albo. Et ne laboꝛem⁹ in cā oꝛdinis
uico q ita voluit. 2°. ibi. Poſt iſtos ōo. 3°. ibi.
Poſt ōo ſunt. 4°. ibi. Graduū aūt coloꝛis. 5°.
ibi. Vrina aūt alba. Prima in duas quia pri
mo enumerat gradus coloꝛis citrini quos me
dici diſtingūt. 2°. ponit eoꝝ ſigna ibi. 2°. Omneſ
aūt qui. De prima dicit q de coloꝛib⁹ ſunt
gradus citrinitatis. ſ. palearis: citrin⁹: flauus
ruſus: citrāgularis: igneus: ⁊ rubeus clarus:
qui vocaſ croce⁹: quia in coloꝛe ſilaſ capillis
ſaffrani. Nō. g primo de hoc coloꝛe primo
determinaſſe: quia iſte eſt qui nāliter ſm aliq̄ꝫ
ſuā ſpeciē in vrinis maxime hominū inueniſ.
Nō. 2°. q nomē citrini eſt apud medicos in
hoc loco equiuocū. Nā dicit tanq̄ꝫ gen⁹ oium
iſtoꝝ coloꝛū: ⁊ tanq̄ꝫ ſpecies importās graduꝫ
2°. nominaſ qui ſilaſ coloꝛi citri bene maturi.
Nō. 3°. q hoꝝ graduū diſtinctio nō eſt ſpe/
cifica in coloꝛe ſed eſt ſm participationē maio
rem aut minoꝛē eiuſdē ſpeciei coloꝛis: ⁊ ideo
fuit oportunū q hec diuerſitas explicareſ per
ſimilitudinē ad res tali coloꝛe coloꝛatas: vn/
de primus gradus eſt cū vrina ſilaſ coloꝛi pa/
lee frumēti qui paꝝ diſtat ab albo. Secund⁹
parū plus ad citrinitatē diſtat ab albo ⁊ eſt ſi/
milis coloꝛi citri maturi. Tert⁹ eſt grad⁹ in/
teſior ⁊ eſt medius inter citrū ⁊ auꝝ ⁊ eſt ſilis
coloꝛi capilloꝝ. Quartus grad⁹ ſilatur auro
Quint⁹ coloꝛi citrāguli pomi qui eſt ad cro/
ceū magis accedēs Sextus ſilaſ coloꝛi aque
in qua crocus diſſolut⁹ eſt. Septim⁹ ipſi croco
ſumpto in ꝓpria ſubſtātia ⁊ iſteꝫ ꝓpter ꝓpinqui
tatē quā habet cū rubedine ipꝛopꝛie vocaſ ru
beus clarus. Nō. 4°. q in hoc oēs iſti colo
res cōueniūt q ſunt ꝓpter mixturaꝝ coſe cum
vrinali aqua. Nō. 5°. q nāliter cū aquoſita
te vrinali boꝛa debita collecta debet permiſce
ri aliquid de colera: ⁊ debet vrina tingi tinctu
ra aliqualiter citrina.

Omnes autem.

Bodo ponit ſignificationē iſtoꝝ graduꝫ
dicēs q oēs iſti gradus qui ſunt poſt citrinum
ſignificāt caliditatē: ſed differūt ſm ſuos gra/
dus plus aut min⁹ ſignificādo caliditatē. veꝝ
tñ aliqū iſti colores fiūt ꝓpter vehementē mo
tum localē: aut ꝓpter doloꝛē aut ꝓpter fameꝫ
aut ꝓpter aque abſtinentiā. Nō. g ꝑmo ex
hac littera cōcipi poſſe q iſti coloꝛes qui ſunt
citra citrinū ſignificāt frigiditatē: ⁊ q ſunt ma
ioris tincture ſignificāt caliditatē: ⁊ citrin⁹ ipe
ſignificat tpamentū. Nā experiētia notauit q
in coꝛporib⁹ tpatis debite rectis vrina eſt citri
na ⁊ cū infrigidanf tendit ad paleaꝛē ⁊ albaꝫ
⁊ cum caleſiūt tendūt ad vlterioꝛes grad⁹ dic/
tos. Cauſa aūt eſt q⁹ tm̄ coſe ſeu ſanguiniſ
permiſceri debet cum aqua vrinali ut tingatur
tinctura citrina. Cum aūt tinctura eſt amplioꝛ
ſignificaſ q amplioꝛ coſa cum aquoſitate mi/
ſcetur aut q eadē coſa magis tingit ⁊ vtrūq̄ꝫ ē
plurimū ꝓpter caliditatē ⁊ ecōtra cū tinctura
eſt remiſſioꝛ. Nō. 2°. q licet coloꝛes ſupra ci
trinū diuerſificenf in ſignificādo caliditatem.
ſm ſuos ḡd⁹ ñ tñ q vlti⁹ dī magis ſigt calitatē
Nā rubeus clarus qui eſt vltim⁹ minoꝛez ſigt
caliditatē q̄ꝫ igne⁹ quia igneus purū dñiuꝫ co
loꝛe ſignificat. Sed rube⁹ clar⁹ ſignificat domi
nium coſe mixte ſanguini. Nō. 3°. q doloꝛ
nāliter agitat colericū humoꝛē. et ita fames et
mot⁹ coꝛpoꝛei foꝛtes ita q eſto q caliditas nō
maioꝛ eſſet in coꝛpoꝛe tñ plus de tinctura reci
peret vrina: ⁊ ideo ne accidat erroꝛ in iudicio
dixit Auic. q iſta tingūt vrinā: quō autez pau
citas aque eſt cā tincture dictū eſt ſupra ⁊ ſilr
de ieiunio. Et ideo canō ille q iſti coloꝛes ſi/
gnificāt caliditatē intelligēdus eſt ſeruaꝫ ꝓdi
tionib⁹ poſitis in capto ꝓcedēti. Sed tūc eſt
dubiū q⁹ ſi coloꝛ citrin⁹ ſignificat tpamentū g
ipſe eſt magis nālis ⁊ maxime nālis. ꝓñs falſū
eſt ⁊ ꝓma Hal. ꝑmo de criſi dicēs q vrina ho/
minis perfecte ſani declinat ad citrinitatē ⁊ ad
rubedinē clarā cōſtat q iſte nō eſt citrin⁹: imo
quodāmodo intēſioris tincture. Et ꝓz q hoc
Hal. voluerit cū dicit loco allegato. Omni āt
vrinaꝝ laudabilioꝛ eſt que declinat ad ruſedi/
nem tinctā ⁊ ad rubedinē clarā. Et añ in ꝓn/
cipio capli vrina cuiuſcūq̄ꝫ digeſtionis pfecta
nō eſt querēda niſi in hoīe perfecte ſano: hec
aūt vrina declinat ad citrinitatē tinctam ⁊ ad
rubedinē clarā: ſed tūc ad citrinitatē tinctā de
cliniοꝛ q̄ꝫ ad rubedinē clarā Jn hoc dubio
dicūt quidā q gradus citrinitatis habet latitu
dinē. Et Auic. vult q hec latitudo coꝛreſpon
det latitudini tpamenti. ⁊ hoc vlut Auiceñ.
Sed Hal. vult q gradus intēſuſ hui⁹ citrinita
tis coꝛreſpondet tpamēto. Hec tñ rō nōvideſ
vera: quia ſi latitudo citrinitatis coꝛreſpōdet
latitudini tpamēti mediū debet medio corre/
ſpōdere ⁊ extremū extremo ⁊ nō extremū me

UVA. BHSC. IyR_045_1

dio. Videf ḡ mihi dicendū q̄ declinare ad citrinitatē ꝛ rubedinē clarā potest itelligi duo bus modis. Uno mō q̄ magis appropinquat istis q̄ albo uel palleari. Alio mō q̄ absolute habeat de tinctura citrinitat̄ ꝛ rubedinis cla re. mō primo nō voluit Hal̄. q̄ color nālissime urine sit declinās: sz 2°modo quia participās utroq̄. Nam ut vult eodē capło tincura urine est ex sero sanguinis quod tingit versus rubeū ꝛ colera que tingit versus citrinū: ꝛ ideo ē de clinās ad rubeū ꝛ citrinū. i. utroq̄ participāſ Mēsura aūt hui⁹ participatiōis ſm Hal̄. nō pōt lingua exprimi sed oportet q̄ discaſ p ostē/ sionē ab alio medico: aut oportet q̄ cōsideret in urinis optime sanoꝝ boza cōpleméti digesti onis: ꝛ figaſ in alio illa imago ut p regula. vñ sic dicit loco allegato. Et quātitas baꝝ permi xtionū sermone nō pōt exprimi: verū est necef se tibi ut uel addiscas ab alio considerationez ad urinam naturalē ul̄ experiaris eā p teipsū tētando ꝛ experiendo in urinis sanoꝝ. Autē. autē visum est q̄ hec quātitas est in urina quā vocat citrinū sumēdo citrinū p speciali colore Et hec sufficiāt p cōcordia.

Post istos.

Hūc declarat colores rubeos: ꝛ diuidit in duas partes. in p̄ma hoc. 2°ponit regulas de significatiōe illoꝝ coloꝝ coniūgendo cum illiſ regulas aliquas de significationib⁹ urine citri ne: ibi 2°. Et oēs quidē. Dicit p̄mo q̄ post gradus citrinitatis dictos sunt gradus rube/ dinis: ꝛ sunt quatuor: rube⁹ ꝛ roseus: rube⁹ ob scurus: ꝛ rubeus puluerulētus. Ubi nō. p mo q̄ gradus rubedinis dicūtur p̄mus grad⁹ citrinitatis: aut qz sunt ita in narratione Hui. aut quia sunt ita in nālitate quia color rubeus nō est ita nālis sicut citrin⁹ ꝛ min⁹ preternatu/ ram q̄ relīq. Aut ſm alios quia tictura rubea plus distat ab albo tenēdo ad nigrū q̄ citrina ꝛ intelligit nō plus gradualiter sed ſm forme ꝓprie naturā stante graduū paritate. Nō. 2°. q̄ sicut hoc nomē citrinū est nomen coloris facti a colera ita rubeū est nomē coloris facti a sanguine. Et sicut citrin⁹ sumit̄ p specie sub illo genere que nō est multū intēsa: ita hic ru/ beus sumit̄ p colore nō multū intēso in rube/ dine. Et hic distinguit̄ a roseo: quia in roseo est intensa rubedo. In rubeo obscuro est rubedo cum obscuritate siue liuiditate pau/ ca. In rubeo aūt puluerulēto est rubedo non trāslucēs sed cum obscuritate sicut verbi gra: color puluerisꝛ rubei ex laterib⁹ cui aliquid al/ bedinis videf cōmisceri.

Et omnes qui.

Modo ponit significationes. Et quia di/ minute valde locutus erat de significationib⁹ citrinoꝝ coloꝝ aliquid de illis imiscet. Diuidi tur ergo in duas partes: p̄mo ponit significati ones magis generaliť. 2°specialib⁹. ibi 2°. Est preterea. In p̄ma parte ponūtur octo re gule. p̄ma q̄ oēs isti colores significāt calidita tem. Patet quia oēs significant q̄ magis tin/ gitur urina tinctura sanguinea q̄ debet: et qz hoc est ut plurimū ꝓpter sanguinis habundā tiam: aut ꝓpter eius nimiā caliditatē ꝛ utrūq̄ istoꝝ sequiť caliditat̄ dñiuz: ideo oēs isti signi ficant caliditatē. Tu tñ attende q̄ ex hoc non sequiť q̄ sit egritudo calida: quia quandoq̄ ē color rubeus ꝛ egritudo frigida ut infra dicā

2°regula est q̄ oēs colores silēs zaffranoꝝ tincture sue supple supra citrinū signt dñium colere. Et rō est quia signt dñiuz humoris ba bentis tingere talis tinctura ꝛ nullus est aliuſ talis nisi colera. 3°regula est q̄ oēs colores attinētes rubeo pulueruleto: quia rubei signt dñium sanguinis. Et causa est quia rubea tinctura urina est ex sero sanguinis: ut primo de crisi. 4°regula est q̄ color igne⁹ magis signt calorē q̄ rube⁹ puluerulētus. Et cā ē qz signt dñiuz vltimatū coꝛe ꝛ alius dñium sanguinis: modo colera in se est calidior sanguine. Et tu hec nō. ꝓpter illa que dicūtur de ḡdibus cali dorum: p̄ma huius ca°. de cōplexionib⁹ mēbro rum. 5°regula est q̄ color urine in egritudi nibus acutis trahit ad colorē zaffrani etignei tatis. ꝛ cā est qz egritudines acute incendētes sunt a colera sicut causon ꝛ tertiana cōtinua: ꝛ ideo tingiť urina tinctura colerica. 6°re/ gula est q̄ q̄uis cū urina tendēte ad colorem zaffrani fuerit tenuitas signt tamē aliquā dige/ stionē ꝛ q̄ iam incepit sz nō apparuit digestio in substātia. 7°regula q̄ si in ista urina fiat citrinitas fortior ꝛ pueniat vsq̄ ad ianeitatez ꝛ ad finē in ea. i. vsq̄ ad sūmuz igneitat̄ signt q̄ color incessanť ꝓcessit augendo: ꝛ iste. i. finis igneitatis est termin⁹ uel finiť citrinitat̄. i. pure aut finis i signdo caliditatē. nā rube⁹ clar⁹ ut sup dī: ꝛ si sit magis tict⁹ q̄ igne⁹ ꝛ sit i ḡdib⁹ citrini tat̄: tamē nō est purus ꝛ nō ita intēsam calidi tatē signt. 8°regula est q̄ si in urina ignei co/ loris aut alterius zaffrano attinētis augeť cla ritas p diminutionē tincture citra igneitatem scilicet signtur q̄ calor incedit diminuēdo. Sz circa sextā regulā nō qō habet duplicē intelle ctū. vnus est Dini q intelligit q̄ si in urina ten dente ad colorē zaffrani fuerit tenuitas. i. fue rit remissio coloris zaffrani versus minorē tin ctura tūc signt aliquā digestionē ita q̄ p tenu itatē intelligit tenuitatē coloris ꝛ eꝰ remissio/

UVA. BHSC. IyR_045_1

nem: ꝛ iō statim subdit Auic̄. ꝙ si addit citri/
nitas ꝙ incessantur ꝓcedit caliditas. Et ideo
si arguit sibi in febrib⁹ acutis incēdentib⁹ mā
est subtilis: ergo digestio est ꝙ ingrossatione cō
cedo ꝓns: sed ista ingrossatio est in substātia ō
qua hic nō loquit nec de tenuitate sibi oppo/
sita. Et si 2.⁹ arguit digestio prius fit in sub
stātia q̄ in colore quia color fundatur in sub/
stātia ut sequēti ca⁹ dicet ḡ si ibi est aliqua di/
gestio erit in substātia. Respondet ꝙ duplr
sumit digestio: vno mō ꝓprie ꝛ ista pri⁹ opera
tur in substātia. ꝛ de ista nō loquit hic Auicē.
2.modo pro cōuersione rei quocūq̄ mō ad
naturalitatē: ꝛ ista potest esse in colore: esto ꝙ
nō sit in substātia. Et de hac loquit h Auicē.
cū dicit de ista vrina. Si attenuet. i. remittat
citrinitas sua qb̄ significat aliquā digestionez
id est aliquē motū versus naturalē dispositōez
Et būc modū in sūma sequuntur precise Ja/
cobus ꝛ Marsilius. Sed vere istorū funda
mentū est falsum. Nam hic est canō Gal. pri/
mo de crisi quādo loquit de vrina ꝑmo subti
li aquosa ꝛ postea subtili subrufa. Dicit ꝙ ista
subrufa subtilis in substātia iam digerit ꝓpter
colorem suū. Ponit ḡ illam subtilē in substan
tia in qua est aliqua digestio sīgta ꝓpter colorē
suū ꝛ est digestio respectu illius que est aquo/
sa in colore ꝛ in substantia. ꝛ ideo intelligo ꝙ
ly si sumit ꝑ quānis. Et do secundū intellectū
l. ꝙ q̄nis in vrinis tēdentib⁹ ad colorē zaffra
ni fuerit tenuitas tū ibi significat aliquā dige/
stionē: sed nō apparet in mō substātie lz sit ꝓ/
pter mixtionē cōe. Apparet aūt in colera: qz
magis tingit q̄z ingrossat talis colera mixta.
Et ego dico ꝙ sīgt digestionē ꝓprie acceptam
respectu aquose sine colore. Nam sīgt ꝙ virt⁹
iam aliquid sufficit sequestrare vbi pri⁹ nō po
terat ꝛ ꝙ aliquid de colera miscet vbi pri⁹ ni/
hil miscebat: sed hoc nunq̄z pōt ex mō substā/
tie sensu percepto argui cū nō sit facta sensibi
liter grossa. Quod si arguit digestio in vrina
debet ꝓcedere ingrossando: ꝓcedo ꝛ ita facit
respectu aquose pri⁹ apparētis lz grossities nō
est sensu ꝓcepta. Quid aūt debem⁹ intelligere
ꝙ digō prius sit in substātia q̄z in colore dicaz
infra loco suo ca⁹ de sīgtionib⁹ substātie vrine.

Est preterea.

Hic ponit particulares cōtingētias: ꝛ sunt
tres. secundā ponit ibi. In icteritia. ibi 3.⁹ fa/
mes quoq̄. In prima parte dicit sex. Pri/
mū est ꝙ cōtingit in egritudinib⁹ acutis sangui
neis ꝙ vrina mingit sicut ipse sanguis nō exi/
liente ibi apertiōe vene. Et hec est natura de/
riuāte ad vias vrine sanguinē multū grauātez
virtutem. vñ egredit dilatato colatorio ꝛ ista
vr sīgt repletionē superfluā ex sanguine: alit
enim natura nō sic sanguinē deriuaret. Di
cit 2.⁹ ꝙ si ista vrina mingat paulatim ꝛ sit cuz
odore malo est sīgtio timoris quia sīgt ꝙ ē du/
bium ne sanguis fusus deriuet ad loca suffoca
tia. i. in quib⁹ facit suffocationē sicut cor ꝛ par
tes eius. Et rō est quia si ibi est malus odor:
tūc sīgtur putrefactio in sanguine fortis ē ꝛ qz
paulatim mingit sīgt ꝙ natura agitat eum: et
nō pōt bñ sibi dñari: ꝛ iō tior ē ne currat ad
loca nobilia i hac diuersa agitatōe nā nō regu
lāte motū Dicē 3.⁹ ꝙ ista ē peior si sit subtil i
colore qz paz colorata colore sanguineo ꝛ sit
subtil in dispositōe. i. i mō substātie. Hec enim
maiorem significat virtutis impotentiā. Di
cit 4.⁹ ꝙ aliqū est significatio bona in febribus
acutis ꝛ cōmixtis: qz quādoq̄z significat crisiz
ꝛ sanitatē: ꝛ hoc est quādo ex ea multū mingit
Dicit 5.⁹ ꝙ hoc est verū nisi ipsa i principio
sui exitus. i. post modicū exitū suū attenuetur
añq̄z sit hora crisis: quia tūc significat ꝙ mā
retinet ꝛ ꝙ nā nō complet crisiz ideo signifi/
cat recidiuā. Dicit vltimo ꝙ eodē mō signi
ficat recidiuā si post crisim tenuitas nō fuerit
ordinata. i. si nō attenuet paulatim: tūc eni ēt
significat aliquā partē retineri. Et ea q̄ reliquū
tur i morbis subuersiōez facere ꝓsueuerūt.

In icteritia.

Ponit scōm speciale ꝛ dicit ꝙ in icteritia
vrina quādo fuerit tāte rubedis id ē tincture ꝙ
trabat ad nigredinem ꝛ pānū ifusū i vrina ta
liter tingat ꝙ color citrinus ab eo remoueri ñ
possit quāto maior fuerit ista tinctura erit sa/
nius. Et si vrina fuerit alba aut rubea pauce
rubedinis. i. citrina pauce citrinitatis icteritia
manēte i eadem dispositōe i se ꝛ sua causa si/
gnificatur ex ea ydropisis. Ubi nō. ꝙ plu/
rimū loquitur de icteritia citria in qua habū/
dat colera ita ut cutis tota fiat citria ad modū
icteris auis Nō. 2.⁹ ꝙ mīta tincturavrine mō
dicto significat potētiā virtutis supra materiā
pellēdam extra. Et iō est signū bonū. Cōtra/
riū aūt significās ipotētiā facit timere ne vir/
tus epatis succūbat alterationi humoris. Et iō
timor est ne fit tāta debilitas ut' loco sanguis
generet aquositatez ꝛ fiāt ydropes. Et timor
ē etiā ne oppilatio pori fellei fit ꝓpter apa du
rum i cōcauo epatis vñ tādez sequit ydrops.
Et būc casum pluries vidi.

Fames quoq̄z.

Nō ponit tertiū cōtingēs dicēs ꝙ fames
est de bis que vrinā vehemēter tingūt ꝛ ipsaz
valde accuūt. Cā aūt hui⁹ dicit Gal. ꝑmo de

UVA. BHSC. IyR_045_1

crisi esse qz vacuo vētre calor agit in partem dulciorē ⁊ subtiliorē sanguis ⁊ p hāc actionē conuertit in colerā: ideo multū de eo trāsit ad vrinam ⁊ tingit illam.

Post uero sunt.

Modo determinat de vrina viridi. Et ꝑmo enumerat modos in ea. 2°ponit signōes ibi 2ª Phisticalis. De prima dicit q post gradꝰ rubedinis sunt gradus viriditatꝫ. Et iste ordo pōt intelligi modis supradictis de rubea: postea enumerat diuisionef q sunt sicut illa cuiꝰ color sikatur colori phisticoꝝ. 2ª cuiꝰ color est similꝫ erugini eris. 3ª cuiꝰ color est silis colori lilij celestis siue yreos. 4°cuiꝰ color sikat idico. 5ª cuiꝰ color sikat succo porri. s. folioꝝ Ubi nō. q isti gradus nō solū differūt ſm plus ⁊ minꝰ sed ſm speciē. Mā due istaꝝ sūt vere virides. Alie autem magis ad indicū declināt Nō. 2°istos modos notari a rebꝰ quibꝰ sikant in colore ut p̄cedētes. Phistici aūt sunt quidā fructus in magnitudine auelane: in quoꝝ medulla est parua tendētia ad liuidū ⁊ indicū. yreos aūt est liliū celeste ⁊ plus tēdit ad indicū. Alie sunt note ex suo nomine.

Phisticalis.

Ponit sic significationes: ⁊ sunt octo regule. Prima q vrina phisticalis coloris significat frigiditatez. 2ª regula est q ois viridis vrina excepta sili erugini erit ⁊ sili succo porri signt frigiditatē. Causa autē est qz isti colores ad liuiditatē trabūt que fit p viā cōgelationis sanguinei humoris: ut patet in hieme ingentis sanguineoꝝ: sed duo dicti fiūt ex pmixtione colere zinarie aut prassine que sunt vehementer calide aut ꝑma buiꝰ capl̄o de humoribꝰ. 3ª regula est q silis erugini eris ⁊ succo porri significāt vehemēs incendiū. Et cā pz ex dictis statim. 4ª regula est qz vrina silis succo porri ⁊ sanioꝝ q̄z silis erugini eris. Et cā est quia colera prassina est minꝰ mala q̄z zinaria ut supꝫ dictū est ꝑma buiꝰ 5ª regula est q vrina erugini eris silis post laborē. i. forte exercitiū sigt spasmū qz significat fortissima adustio in hūoribꝰ: vñ eruginosa colera est genita: ex tali ātq̄z accidit spasmꝰ siccus ex mēbroꝝ resolutione: q̄z aūt nō ꝓportionatꝰ ad materiā hac mā colica petēte neruos aut caput: ⁊ sui maxima acuitate pungēte ita ut fiat ꝯtractio neruo ſm ut spasmus: ut inuitꝰ saac. 7ª partiª vrinarum. Alij tamē per laborē intelligūt dolorem mēbri neruosi ut stomachꝰ ⁊ cā pz 6ª regulª est q vrina viridis in pueris sigt spasmū. Et intelligit Binus de viridi sili erugini eris q̄ apparēs in pueris etiā sine p̄cedēte labore sigbit spasmū: quia ista corpora sunt spasmo sicco aptiora ut 2ª tertij. vel aliter q in pueris nō tm eruginosa sz pozze: alis vere viridis significat spasmū ita q nimiū incendiū i eis sigt spasmū de inanitione. 7ª regula est q yreal. i. silis yreos ut plurimū sigt vehementē frigiditatez ⁊ ante ipsam p̄cedit vrina viridis minoris. s. viriditatis ⁊ est phisticalis que minoꝝ sigt frigiditatē. Dicit 2°quo ad hāc regulā q quidam dixerūt q ista sigt venenuz in potu fuisse sumptū. Et q in ista est ypostasis est spes vite ⁊ si nō timef de morte. Prima pars buiꝰ regule patet ex cā ꝑme ⁊ 2ª. 2ª pars pōt esse d veneno in frigiditate ꝯgelante ⁊ caliditate p viā mortificatiōis caloris p accīs in frigiditate. Cū vo ypostasis apparet significat aliquaz mēbroꝝ virtutē ⁊ q magis humores sit pmutati q̄z mēbra. Si vo est sine ypostasi significat mēbroꝝ debilitas: ⁊ hoc dictū est Gal. 6°interioꝝ: ⁊ intelligaf vbi corpus priꝰ fuerit in nāli dispōne ⁊ nō percipiaf aliud inconueniēs regimē. 8ª regula est q eruginosa vehementer significat perditionē: ⁊ hoc quia colera eruginosa est de genere venenozum.

Graduum.

Modo determinat de vrina nigra. Et diuiditur i duas partes: ꝑmo enumerat spēs colozis nigri: ⁊ ponit generalē ipsoꝝ significationem. 2°distinguit modos significationū. ibi 2ª Et ad sūmuz. De ꝑmo facit tria ſm tres gradus ingredinis quos notat. ibi 2ª Alius ē. ibi 3ª Et alius. De ꝑma dicit q de gradibꝰ nigri colozis vnus est q ex citrino ꝓuertitur ad nigredinē sicut i icteritia: ⁊ iste sigt colē rubee spissitudinē ⁊ ipsiꝰ adustionē ⁊ colerā nigram ex adustione colere rubee generatā: ⁊ significatur icteritiā. Ubi nō. primo hos gradus nigredinis nō distingui ſm intensuz ⁊ remissū ut dicit Binus qz fiat ꝑmi colozis vrinaz multomagis esse nigrā ⁊ tinctā q̄z in 2°mō. Sz distinguit penes modos ꝯiunctionis cū alio colore uel carētie mixtionis. Nō. 2°q primꝰ modꝰ accidit ex colere adustione uel grossitie. Nam quia citrinitate participat hoc non pōt esse nisi p mixtionē colere: ⁊ qz ibi est nigredo oportet q sit aut per adustionē eiꝰ vnde in melanconiā ꝑ parte cōuertit: aut quia grossa est nundū adusta ⁊ multe quātitatis: ⁊ hoc etiaz est quod accidit in icturitia. Nam colera ei participat multa citrinitate tñ cū vehementer grossa est ad fuscedinē citrinitati permixtā declinat. Nō. 3°q hic possemꝰ de duplici icteritia loqui aut nigra que est cuꝫ defedatio ad nigredinē tendēs ꝓpter humorē nigrum imbi

UVA. BHSC. IyR_045_1

brum cuti aut citrina: sed mihi videt q̄ intel/ligatur de sola citrina. Nam in reliqua nō est color niger p̄ viā coloris croci cum sit ratione mixte nō facte ex colera rubea.

Alius est co.

Narrat secundū gradū dicēs q̄ alius ē color niger tendēs in nigrū ex fusco. Et p̄ fuscū intelligim⁹ rubeū obscurū valde: ut puto licz ſm aliquos intelligam⁹ colorē nigrū remisse si ne alterius permixtione vel solius alibi Bi nus ḡ̊ z sequētes cū dicūt q̄ ista vrina fit p̄ so lam cōmixtionē mixte naturalis: z qz paulatim misceť: ideo paulatim fit p̄mo remissa in colo/re nigro z dicit fusca: hic ḡ̊ grad⁹ ſm hūc mo dum significat mixtiaz sed nō significat illā adu stā nec ita vehemēter frigiditatez sicut sequēs z precedēs: sed hec imaginatio nō sufficit. nā cōtingit mixtiaz p̄m⁹ fieri nigrā p̄ adustionē: et postea paulati incipere cōmiscere cū vrina ita ut vrina fiat fusca postea nigra. Et constat q̄ ista nō significat mixtiaz naturalē non adustam

Preterea sanguis pōt aduri z in mixtiaz cō uerti: z cū vrina miscerut ut vrina fiat tandē nigra: z de ista nō est esset facta z Auic. valde fuisset diminut⁹ z sil'r de flegmate. Et ideo di/co q̄ color fuscus est nomē cōmune ad colorē tendentē ad nigrum imediate ex albo z ex ru beo. Et patet infra in ca°. de significationibus yposta'is vbi narrat z vocat colorē vnum ru/beum fuscū p̄cipue cum est ex sanguis adustio ne. Dico 2°. q̄ qz in hoc trāsitu potest esse cō/mixtio cuiuscūq̄ speciei mixte: z pōt esse p̄ adu stionem sanguinis z per adustionē alioz̄ hūo/rum z sine adustione. ideo dicit Auic. q̄ signi/ficat melanconiā nō limitādo se ad modū me lanconie quem significat.

Et alius est.

Bodo narrat tertiū gradū dicēs q̄ aligs est qui ex viridi tendit ad nigruz. z iste signifi cat mixtiaz puram. Ubi nō. ſm modū Aui. q̄ colera zinaria per vlteriorē adustionē deal batur nō denigrat similiter z colera prassina: ideo nō fit transitus ex viridi istas significāte in nigrū sed ex viridi sil̄ modico aut ex yreos aut fistico: tales aūt colores significāt vehemē tem frigiditatē: z ideo iste color significat frigi ditatem valde intensam z mixtiaz multū frigidā

Nō. 2°. q̄ hic per mixtiaz puraz intelligimus mixtiam intēsam in suis qualitatib⁹: z ex his pz canonis verificatio. Et ex istis potes suffu/ciam istorū graduū intelligere. Nā cū vrina nigra fit talis p̄ cōmixtionē mixtici hūoris: hoc erit aut per adustionē aut p̄ cōgelationez aut sine cōgelatiōe z adustione genite. Si p̄ cōge lationē est vrina tertij modi. Si per adustōez hoc erit aut colē z erit p̄m⁹ modus aut sangui nis aut mixte z erit modus secundus. Aut sine adustione p̄ solā cōmixtionē: z etiam secūdus Per adustionē etiā flegmatis aut nullus aut solum secūdus modus.

Et ad summum.

Distinguit modos significationū vrine ni/gre. z diuidit in duas partes. In prima enūe rat generales sigtiones vrine nigre ostenden do modū distinguēdi inter illas. 2°. ponit quas dam cōtingentias spāles. ibi 2°. Et est quidez Prima in duas. p̄mo hec sigta enumerat. 2°. docet distinguere. ibi 2°. Ad autē ex incēdio.

Dicit p̄mo assumendo significata vrine ni/gre in genere q̄ ois vrina nigra sigt aut vehe mens incendiū aut forte frigus aut mortifica/tionē caloris innati aut crisiz z expulsionē qua natura expellit superfluitates colere nigre. et patet quia sigt colerā nigraz expelli uel rubeā grossam multā: hoc aūt aut erit p̄ modū crisis z sic est vltim⁹ modus aut ppter habundantiā humoris nigri superātis naturā. Et hoc aut ē ppter adustionē aut ppter ꝯgelationē qm̄ bis duob⁹ modis habūdat mixtic⁹ hūoz: aut ppt̄ de/fectū caloris ꝯtinētis hūores z ē tertij mod⁹.

Quod autem ex.

Hūc docet inter ista sigta distinguere. z di uidit in quatuor sicut quatuor sunt generalia sigta vrine nigre. ibi 2°. Hez qd̄ ē ex frigidita te. ibi 3°. Illud aūt. ibi 4°. Illud quidē. Be p̄ma dicit q̄ nigredinē esse vrine ppter vehe/mens incendiū cognoscit p̄mo qz est fortis ar doz. Et pōt dupl'r intelligi. Uno mō q̄ sit ar/doz in emissione. 2°. mō q̄ est calor adurēs in corpe sicut febris causon aut est aliqd sil'e. Co gnoscit 2°. qz ante ipsam fuit vrina citrina aut rubea: z hoc qz sigtur calidos humores p̄dīna tos fuisse. 3°. qz yposta'is est diuulsa z incōti: z inequal' ppter actōez caloris vrēt̄ z discōti nuātis. 4°. qz nō est vehemētis ingredinis qz est adhuc mixtio hūoz̄ colericoz̄ z rubeoruz.

Verum quod.

Docet cognoscē q̄ sit ex frigore positiuo. z p̄mo dicit cogscī qz p̄cessit vria viride. itellige de fiscali aut yreali aut idica. Nec de alijs qz iste frigiditates sigt. 2°. qz sedimē ē paucū cuz de hūore tali paz coiter expellat z ē ꝯtuctuz qz frig⁹ ꝯtūgit. z est ac si eēt siccū p̄ expssionē hūidi liqdi subtil' z nigredo ē purior qz nō sūt ibi alij vñantes hūores colerētes vrinā. z qñz discernit a sigñte calorē p̄ odorē. Haz p̄uata odore est ex frigore z fortē z acutū hūs odorē est ex calore. Illud aūt cē. Patet ista pars.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et illud quidem.

Hunc vocet quando significat crisim. Et primo ostendit conditiões ad hoc requisitas. 2°vocet quid significat quando caret istis cõditionibus ibi. Quod si nõ ita. Dicit primo q̃ vrina nigra que fit per modũ purgationis ꝛ crisis cognoscit quia accidit i fine quartanarũ ꝛ duritiei splenis ꝛ doloris dorsi ꝛ matricis ꝛ febriũ melicarum ꝛ post alia nocumẽta que sunt ex retẽtione menstruorũ: ꝛ post retentionẽ sanguinis cõsueti fluere per anum: et hoc precipue habet verum cum ars ꝛ natura in prouocãdo vrinã se iuuãt. Et sicut accidit mulieribꝫ quarũ menstrua retinentur: ꝛ natura nõ retinet superfluitates sanguis ita q̃ intelligantur ista simul. s. q̃ mulieribus retineant mẽstrua ꝛ tamẽ natura nõ retineat superfluitates sanguinis. i. q̃ nõ sit tamẽ superfluus sanguis in eis quod cognoscit quia ante istã fuit vrina alba aquosa indigesta: ꝛ post ipsam vrinam nigrã sequit leuitas infirmi ꝛ erit quãtitas multa ꝛ copiosa. Ubi nõ. egritudines notatas esse a mlico humore qui cuꝫ cretice expellitur facit vrinam nigram. Nõ. 2°q̃ oportet i crisi quantitatẽ esse multã ꝛ lenitatẽ infirmi seq si debet esse crisis bona. Sed dubiũ est ò textu illo: Et non retinet natura sanguinis ꝛc. Hic iuxta expositionẽ quam statim dedi intelligo duo conũgi ante vrinam nigrã: vnum est q̃ menstrua retineãtur. scõm q̃ tũc nõ sit i corpore sanguinis superfluitas: tũc enim babũdat humor mlicus parte bona sanguinis cõuersa in mẽbrorum substantiã. Retinẽtur g̃ mẽstrua ꝛ tamẽ nõ retinet natura sanguinis supfluitates quia nõ remanet tm̃ in corpore sanguis superfluus. Et hoc modo intelligẽdo tollit secundũ dubiũ quod esset quare ante nigrã vrinã debet apparere aquosa cruda. Nam si dꝛ crisis bona expectari debet vrina significare digestionẽ ꝛ nõ esse aquosa. Dicit enim q̃ signũ q̃ in muliere mẽstrua retineãtur nõ retinẽdo tamẽ sanguinis superfluitates ad sensum dictũ est q̃ p tũc vrina est aquosa cruda sꝫ parum ante crisim nõ est aquosa cum iaꝫ mã debeat esse digesta. Si quis aũt vult aliã glosam venet eam quia quidã dicũt textũ illum corruptum ꝛ debere esse istũ terminũ cũ in loco vbi est negatio: sed ego oẽs textus hoc mõ vidi ut iacet: ꝛ ideo sic exposui. Et si arguit cõtra p̃dicta qꝛ ꝑm Hal. primo de crisi ois vrina nigra est mortalis. Cũ dixit: ois vrina ꝓueniens ad nigredinẽ est in fine malitie adeo ut nemini videã liberari qui vrinã minxerit nigrã

Hic dicit q̃ Hal. intelligit de his qui minguñt vrinã nigrã ante signa digestionis: q aũt post signa digestionis egritudinũ mlicaꝝ minguñt vrinã nigrã: qñq̃ cretice ꝛ laudabiliter bene facilũt quod vult hic Auic̃.

Quod si non cum.

Docet quid sequit bis nõ seruatis. Et dicit q̃ si nõ fuerit cum his cõditionibꝫ significãtibus crisim ois vrina nigra erit vehementer mala ꝛ precipue in egritudinibꝫ acutis ꝛ maltoplus si vrina fuerit nigra ꝛ pauca qꝛ ex paucitate scitur q̃ humorẽ inde destruxit adustio: ꝛ q̃to magis fuerit grossa erit deterior: ꝛ q̃to magis tenuis erit minoris malitie: ꝛ tu ex hoc loco potes glosare Hal. loco supra allegato.

Nõ. tamẽ q̃ humor grossior est magis rebellis: ꝛ ideo grossior illũ significãs est deterior ꝛ subtilis minus mala: pauca aũt ei in acuta est mala: quia virtus est debilitata a calore adurẽte ꝛ humores paucificati.

Et est quidem.

Ponit cõtingentias speciales. Et diuidit in sex sicut sunt sex. ibi 2°. Et cum bone. ibi 3°. Multotiẽs enim. ibi 4°. Et quãdo affuerint. ibi 5°. Et est etiam. ibi 6°. Urina nigra. Dicit q̃ quãdoq̃ cõtingit q̃ vrina nigra mingit aut rubea obscura ꝓpter potationẽ vini i quo est talis color cum natura nõ fuit aliquo mõ i ipsum operata sed in isto non est timor. Et dicit Binus q̃ accidit in diabetica passione ò qua Hal. ꝓmo de crisi ꝛ 6°. de interioribꝫ vult q̃ est sicut lieteria stomaci ita diabetes renibus qui expellũt potũ in eadẽ forma in qua sumit Sed ego puto hoc nõ esse ad mentẽ Auic̃. nã in ista est maximꝰ timor ut vult Hal. locis allegatis. Ideo puto q̃ alij melius dicũt q̃ hoc accidit ꝓpter plurimã potationẽ vñ virtus nõ vocat nisi expulsioni: aut quia in quibusdã respectu vini habẽt renes ꝓprietatẽ trahẽdi ꝛ ipsi cum nimiũ habẽt pellũt ꝓpter grauitatem.

Et est etiam.

Dicit hic qñq̃ est signũ future crisis ꝓbone etiã in acutis egritudinibꝫ: ꝛ hoc cũ fuerit tenuis ꝛ bũoꝫ suspẽsionẽ. i. nubẽ i ptibꝰ oueꝛ.

Multotiens.

Dat aliã contingentiã ex qua cũ sequẽtere rificabitur precedens. Dicit ergo q̃ vrina nigra cum conditionibꝫ supradictis significabit capitis sonitum ꝛ vigilias ꝛ desipientiam ꝛ surditatem ꝛ precipue si eger eam minxerit paulatiꝫ ꝛ suspensio in vrina ꝓappareat longo tempore: id est in longo tempore suspendatur ypostasis apparens ꝛ non cito quia parum ẽ q̃ hoc modo sequestratur ꝛ non multum grauet: ꝛ fuerit eius odor acutus ꝛ fuerit cuꝫ febre bus: quoniã tunc vehemẽter significat capitis

UVA. BHSC. IyR_045_1

fomitum ꝛ defipientiã. Et tu vides quod hoc
eſt qz ſigñ mã i qua eſt fortis aduſtio habuit ra
ptum ad caput qui raptus hec facit accñtia.

Et quando.

Ponit tertiã contingentiã dicẽs ꝙ qñ cuz
predictis ſignis fuerit iſta vrina ſignificat flu/
xũ ſanguinis nariuz: ꝛ ideo ſignificat criſiz ut
dicebaf in cõtingẽtia 2ª ſupza poſita. Vbi
nõ. raro verificari primã de iſtis trib⁹. Nam
cum vrina eſt magna ſubtilis cũ nube penden
te in diuerſis locis ſignificaf humoris nõ niſi
pauca digõ ꝛ eius vehemẽs malitia: ꝛ ideo ut
plurimũ nõ ſequif criſis bona. Et hoc voluit
Yſaac ꝙ huiuſmodi vrina cũ iſtis ꝯditionibuſ
perditionẽ ſignificat. Nam etiã ſi ſit cũ raptu
materiei ad caput tñ pluries criſis eſt apatis
propter materiei rebellitionẽ: ꝛ aliqñ eſt criſis
mortalis: quia nã euacuat bonũ ꝛ malũ ſimul
vnde deficit virtus. Sed Auic. vult hic ꝙ ra/
ro cõtingit oppoſitũ ꝛ cõtingit ꝙ ſequif criſis
bona tñ materia exiſtẽte valde aduſta ꝛ ſubti
liqñz enim cõtingit ꝙ nã ipſũ ſuperat ꝛ par
tem magis digeſtã ꝛ ampliozẽ deriuat verſus
caput ad venas per quas poſtea exit ſanguis
vnde in vria expellendũ nõ eſt multũ ꝛ nõ eſt
bene digeſtũ: ꝛ ideo vrina fit mõ dicto qð aũt
digeſtũ pellif ſurſum: etiã in iſto caſu qñz eſt
ſignũ criſis bene: ſed eſt valde ambiguũ ſignũ
ꝛ cum maiozi dubitatione de oppoſito. vñ me/
dicus bãc vrinã videns dicet ꝙ magis verifil'e
eſt ꝙ ſequif pditio. Et hoc vult Yſaac: ſz ad/
dit tñ per hoc ꝙ in vrina apparet ſignificaf ꝙ
poſſet eſſe raptus materie digeſte ad caput q̃
per fluxũ ſanguinis euacuabif: ꝛ fit criſis bo/
na: ꝛ hoc ſufficit Auic. Et tu hoc nota.

Et eſt etiam.

Ponit quintã contingentiã. Et hanc nõ.
ꝙ multotiẽs euenit. Dicit g̃ ꝙ vrina nigra
eſt multotiẽs cã lapidis in rene. Jõ dixit Ru
fus medicus ſublimis ꝙ vrina nigra in egritu
dinib⁹ renũ ꝛ precipue lapidis eozum q̃ proue
nũt ab humozib⁹ groſſis ꝛ bona: ſed in acutis
egritudinib⁹ renũ cum ibi vehemẽs eſt ardoz
eſt mala: ꝛ ideo ad iudicandũ per eã: ꝯſidera
primo alia ſigna. Nõ. g̃ primo ꝙ in bis qui
ſunt cõſueti pati lapidẽ in renib⁹ uel parati ad
illud vrina apparet nigra ante renũ dolorem.
Et eſt ſignũ ꝙ materie groſſe mlice deriuanf
ad vias renũ ꝛ egrediũtur cũ vrina: ꝛ iſta ut
plurimũ ſignificat lapidẽ futurũ. Nã hec mã
oppilat renũ colatoziũ deinde plurimũ de ea
ibi remanet ꝛ adurif in tpe ꝛ cõuerif in lapi
dem. Et ideo plurimũ quando vrina incipit
clarefieri ſequẽti die patiũtur dolorẽ renum ꝛ
hoc niſi per leuificationẽ ventris ꝛ aperitiam
fiat ſufficiens mundificatio. Et ideo 18ª tertij
ca. de ſignis lapidis renũ dicitur ꝙ quãdo ſa
ni ꝛ propzie ſenes mingũt nigrũ abſqz dolore
aut cum dolore iudicat ꝙ lapis cõplef in veſi
ca. Et in principio capli dixit. Cum vrina in
principijs eſt groſſa deinde incipit cõuerti ad
tenuitatẽ ꝛ attenuaf ꝓpter retentionẽ turbidi
tunc eſtima eius. ſ. lapidis generationẽ Sz
tunc diceres: ergo vrina iſta nigra eſt mala cũ
ſignificet lapidis generationẽ cuius oppoſitũ
ſtatim habef auctozitate Rufi. Hic dicif ꝙ i
hac egritudine minus mala eſt groſſa ꝛ nigra
q̃z clara quia ſignificat meatuũ ꝛ virtutis po/
tentiã. Et hoc dicit Auic. loco allegato cum
dicit: In principio rei groſſa. ſ. vrina eſt ma/
gis ſignificatio ſanitatis virtutis ꝛ dilatatõis
meatuũ. vnde licet abſolute ſit mala ſignificaſ
egritudinẽ tamen cum alijs ſignis huius egri
tudinis ſignificabat bonum ſignificans virtuꝫ
vigozem ꝛ vias latas. Sed dicens 2ºquo/
modo ergo eſt vrina nigrũ in egritudinib⁹ re/
num mala cum ardoze. Hic dicitur ꝙ ſi eſt
cum ardoze erit aut ex vlcere a quo ſanies ni/
gra exit: ꝛ ideo eſt malum: aut propter acuita/
tem materiei cõmixte ex coziatis: ꝛ iſta etiam
eſt mala nõ ſignificans bonũ aliqð ut pcedẽs

Vrina nigra.

Hec eſt ſexta contingẽtia: ꝛ diuiditur in du
as: primo illã ponit cum vna ſimilitudine. 2ª
ſũmat ſignificationẽ boni vel mali ex vrina ni
gra: ibi ad ſũmuz. Prima in duas: naz primo
facit quod dictum eſt. 2ª ponit regulam. ibi 2ª
Vrina nigra. Dicit primo ꝙ vrina nigra i
ſenib⁹ non eſt bona ꝓpter illud quod tu ſcis et
nõ venit niſi ex cozruptiõe mala. Et ſimiliter
in mulieribus. Sed diceres cõtra quia ma
gis eſt bona in ſenib⁹ q̃z in alijs. Nã ex Auic.
loco ſupra allegato ꝓprie in ſenib⁹ ſignificat la
pidem ꝛ egritudinẽ in qua eſt bona. 2ª ſe/
nes multiplicant humozes melancolicos qui
ſunt nigri. ꝛ ideo magis in eis debet eſſe bo/
na. Preterea vrina eſt bona in retentione
menſtruozum: ꝛ hoc eſt maxime in mulierib⁹.

Preterea vrina cum egritudine renum ac
cidit vbi eſt maioz meatuũ largitas: ꝛ in illis
eſt ſignum bonum modo mulieres ſunt huiuſ
modi. Propter iſta puto Auicẽ. loqui hic
de vrina nigra que non apparet cũ egritudini
bus noiatis: videtur enĩ de alijs debere loqui
ex quo tam propzie de iſtis dixerat. Et iõ ma
xime videf loq de illa q̃ eſt ꝓpter aduſtionẽ qz
ſenes ſunt frigidi ꝛ mulieres. ꝛ iõ vehemẽs a
duſtio eſt mala valde in eis. Et hoc voluit cũ

UVA. BHSC. IyR_045_1

dixit ppter illud qđ scis. Et ppter hoc hanc partem introduxi ego tanq̄ contingentiā non tanq̄ regulā quod vult: quia cōtingit ꝙ in mulieribus ꝛ senibus est mala magis q̄ in masculis ꝛ iuuenibus: ꝛ hoc quādo est ex adustione quod est raro.

Urina nigra.

¶ Modo ponit regulā dicens ꝙ urina nigra post laborē significat spasmū. Et cā est similis illi que fuit dicta de viridi supra hoc ca°. ꝛc.

Et ad summum.

Facit quod dictū est ꝙ urina nigra in p̄ncipijs febriū est pernitiosa: ꝛ silr in earū fine nisi cum ea fuerit alleuiatio ꝛ signa significantia crisim. Et hoc intelligas nisi ibi fuerit egritudo renū. Ego hāc sepe vidi i principio febriū in his qui assueti erāt lapidi renū ꝛ nō inueni malū nisi lapidē significantē.

Urina autem alba.

¶ Modo ponit significationes vrine albe: ꝛ diuidit in duas partes. Primo ponit significationes generales. 2°. magis speciales. ibi 2°. Et cum in oībus. Prima in duas q̄ primo ponit modos acceptōis vrine albe. 2°. eius generales significatiōes. ibi 2°. Albū ergo scōm. Dicit p̄mo ꝙ urina dicit alba equiuoce ſm duas intētiones. quaꝝ una est que dicit alba q̄ ipsa est tenuis trāslucēs qm̄ vulgus illud quod est translucēs ut vitruꝫ claꝫ ꝛ ut cristallus vocat albū. Alio mō dr̄ alba: quia alba vere ꝛ bñs colorē disgregratiuuꝫ visus sicut lac ꝛ pgamenum que sunt alba: sed nō trāslucētia q̄ visus nō penetrat in ea. Sed trāslucentia nō est nisi p̄uatio omniū colorꝝ supple cuꝫ aptitudine ad eorꝝ spēs recipiēdas. Nam puto aliqđ eē opa cū quod colorē nō habet nec minus visū imutaret q̄ tenebre.

Album ergo.

Hic exequit: ꝛ diuidit in duas. Primo ponit de significationib⁹ albe trāslucētis. 2°. albe vere. 2°. ibi. Sed alba p certo. Declarat p̄ma dicit ꝙ urina alba p̄mo modo significat frigiditatem oīno ꝛ aufert fidutiā digōis ꝛ si fuerit cū grossitie significabit flegma Nō. p̄mo ꝙ urina tingit ex permixtione humoris colōrati q̄ est sanguis uel colera aut mꝛia: ꝛ cum equali permixtione maior calōris actio maiorē facit aliqđ tinctura. permixtio aūt fit a calore: ꝛ iō alba ſm intentionē trāslucētis nullū habet mixtū humorē: ꝛ per ꝓns significat frigiditatem: quia defectus calōris permiscētis ꝛ defect⁹ humoris nāliter tingentis. s. colere que est calida ex quo patet quomodo aufert fiduciā digestionis. i. significat ꝙ nulla est in humore digestio ꝛ cruditatē intensam. Patet 2°. ꝙ cū fuerit grossa quia hoc nō pōt esse nisi ex permixtione humoris nullus aūt alius humor caret colore restat ꝙ significat flegma multū esse cōmixtū. Sed tūc est prima dubitatio quia urina alba qñq̄ significat frenesim que est ap̄a calidum. Et qñq̄ excoriationē intestinoꝝ a colera ut p̄ma tertij ꝛ quarta particula affozismorū. Quibuscūq̄ vrine limpide ꝛc. ꝛ 16°. tertij ca°. de signis fluxus vētris: in p̄ncipio ꝑ qñq̄ significat caliditatez. 2°. dubitatio q̄ urina alba si significat ablationē fidutie digestionis significaret mortē semp: ut patet ex dictis: primo de crisi ꝛ p̄mo affo. i2°. cōmento Tertiū dubiū quia ex dictis hic videt ꝙ aliqua sit urina alba: p̄mo mō que sit grossa huius aūt contrariū dicit statim supra cuꝫ dicit ꝙ est tenuis

Ad primū negat ꝓña: nam nō ideo dicitur vniuersaliter significare frigiditatē quia semp eo apparēte sit cōplexio frigida: sed q̄ ex illa absolute plurimū vere arguim⁹ frigiditatē. ꝙ enim cum alijs signis potest caliditatē significare habet infra ꝛ ꝙ aliqñ tam ista que q̄dam alie significatiōes fallūt Alij autem dicunt itelligi regulā vbi nō significet raptū materiei ad aliū locū. Ad secundū dicit ꝙ aliud est auferre fiduciā p̄sentis digestionis: aliud futurē: alba ꝑ aufert fiduciā p̄ntis digōis ſz non future: ꝛ ideo nō est necessario signuꝫ mortis.

Ad tertiū dicit ꝙ illa que est grossa ẽ alba scōm primaꝫ intentionē quodāmodo nō absolute: prius autem descripsit istam absolute albam. Nam flegmatic⁹ humor ꝛ si sit trāslucēs nō tñ est pure absq̄ colore.

Sed alba pro certo.

Ponit signa albe 2°. modo. et potest diuidi in sex partes. Nā primo ponit vnā generales conditionē albe pro certo: deinde i 5°. partib⁹ ponit 5°. eius maneries cum suis significatis ꝛ diuisio patet. Dicit ꝑ primo: hec alba semp est grossa ꝛ intelligat respectu trāslucentis pure. Nā in illa nō est mixtio humoris: sed bene in ista. Non aūt intelligit grossa respectu mediocris quia infra illa cui⁹ est albedo similis albedini fungi dicitur subtilis. Dicit 2°. ꝙ hoc secūdo modo vna species est mucilaginosa. i. ad modum mucilaginis ꝛ ista significat multitudinem flegmatis ꝛ humores crudi. Dicit tertio ꝙ aliqua est cuius albedo est vnctuosa⁹ quod significatur ex suo adipino nitore: et ista significat adipis liquefactionez scilicet noui. Dicit 4°. ꝙ aliqua est que est similis maculē albe apparenti in nigro oculi. Et ista

UVA. BHSC. IyR_045_1

sig̃t flegma qd̃ liquefit aut liquefiet. Dicit 5.° ꝙ aliqua est alba sil̃is albo fungo. s. pulueru lente albedini cum pauca liuiditate: ⁊ ista sig̃t saniẽ ⁊ vlcera ⁊ qñq̃ est ex lapide vesica. Et qñq̃ ex resolutione materiei crude nõ matu/re separãtis absq̃ sanie. Dicit 6.° ꝙ aliqua est sil̃is albedini spermatis: ⁊ ista est ex crisi a/postemata flegmaticorũ ⁊ qñ mẽbra interiora sunt relaxata. Et quãdo adest crisis egritudi num pendentiũ a flegmate vitreo. Et ideo qñ ista vrina apparet nõ per modũ crisis tunc est ꝓpter apostemata flegmatica: ⁊ cum apparet pronosticat̃ per alisim aut appoplexiã Cir ca istas partes nõ. ꝙ 2.° partis causa est qꝛ nul lus est humor in corpore alb⁹ mucilaginosus nisi flegma: ⁊ ideo mucilaginosa est ꝑ flegma/tis mixtionẽ. Circa tertiũ dictũ nõ. primo ꝙ adeps ⁊ pinguedo quãdo nõ est fortis actio caloris nõ permanet permixta cum tota sub/stantia vrine: sꝫ supernatat forti autez existẽte actione miscet̃ ut in multis brodijs apparet q̃ per totũ sunt vnctuosa maxime si cõmisceatur res viscosa cui adherẽs vnctuosum prohibea tur ab ascensu ⁊ facit adeps nouus colorẽ al/bum non antiquus quia ad citrinũ trahit: ut notat Gal. 2.° pronosticoꝝ. Circa quartũ di ctum attende ꝙ albula est macula in oculo ap parens ex cicatrice vlceris cornee. Ista autez significat flegmatis liquefactionẽ que iam ac/cidit quia ex illius permixtiõe forti facta a ca lido: hic calor apparet aliter nõ esset tanta ꝑ/mixtio ꝙ color hoc modo apparet. Et nõ attẽ das ad quosdam qui dicũt hic sumi albulam pro vno fluuio cuius aqua parũ est turbulẽta: ⁊ allegãt hugutionẽ. Nam autem Auic̃. se ex ponit ꝙ intelligit̃ macula oculi: quia talis flu/uius nõ fuit Auic̃. notus. Et turbulẽtia poti⁹ significaret multi flegmatis cõmixtionẽ q̃ liq̃ factionẽ. Circa quintũ attende ꝙ albedo si milis albedini fungi ut dixi ante est puluerulẽ ta cum liuiditate: ⁊ talis est insanie ⁊ in pulue re ⁊ in lapide vesice dissoluto ⁊ in flegmate crudo quãdo ad paruas diuidit̃ partes: ⁊ iõ ista vrina aliqd̃ istoꝝ trium significat discernit̃ autem pus fetore ⁊ puluis lapidis ex sua dis/cõtinuitate subtiliũ partiuz ⁊ flegma crudum vtriusq̃ istarũ priuatione. Causa v̄o vltimi dicti est quia tanta grossities nõ est nisi ꝓpter plurimã emissionẽ: ⁊ ideo aut est cretione aut ꝓpter plurimã habundantiã: ⁊ cum plurimuz habũdat verisimiliter in cerebro est qꝛ est frigi dum ⁊ facit morbos dictos.

Et cum in omnibus.

Modo ponit particulares significationes Et diuidit̃ in tres. ꝑmo quasdã ponit. 2.° remo uet dubia circa dicta. 3.° redit ad alias particu lares significationes ponẽdas. ibi 2.° Scito ãt ibi 3.° vrina quoq̃ multotiẽs. In prima par te ponit sex particulares significationes. Et primo dicit ꝙ cum vrina apparet alba in oĩb⁹ horis febris putride significat ꝙ febris cito in quartanã conuertet̃. Sed circa hoc dubita tur: nõ videtur ꝙ vrina debet apparere albaz omnib⁹ horis ⁊c̃. quia tunc in omni tẽpore ei⁹ esset priuatio digestionis ⁊ oppositi ⁊ sic semp esset eius vniuersal̃r principiũ 2.° vrina alba significat dominiũ flegmatis ut predicit̃: sꝫ ex dñio flegmatis potius fiet flegmatica q̃ quar tana: g̃ non est verum quod dicit̃. Preter/ea illa febris in qua vrina apparet alba in oĩ/bus horis aut est quartana aut nõ. Si ẽ quar tana non conuertet̃ in quartanã: si nõ ẽ quar tana ergo humoris a quo ipsa pendet ex vri/ne albedine significat̃ cruditas vltimata ⁊ nõ plus: ex hoc autem nõ significat̃ putredo ml̃ie ergo nec quartana. Pro isto notandum ꝙ vrinã apparere in omnib⁹ horis albã Auic̃. in telligit ꝙ appareat multo tẽpore hoc modo ĩ cronica febre. Nõ. 2.° ꝙ multotiẽs cõtingit principalẽ motum ad putredinem fundari in flegmate multo melãcolico humore permixto ad quã putredinẽ sequit̃ ꝑmo quotidiana sed propter ml̃ie permixtionẽ multũ difficulter di geritur ⁊ ꝓportionabiliter contingit in colera

Nõ. 3.° ꝙ raro contingit alium humorem a ml̃ia uel permixto cum multa melãcolia tm̃ re sistere digestioni ꝙ per multũ temp⁹ vrina ap/pareat alba. Nam flegma ⁊ sanguis ꝓpter hu miditatem citius patiũtur ⁊ non nisi per mul/tam putrefactionẽ tm̃ digestioni resistit nec co lera cum sit valde subtilis. Si autem merito talis putredinis resisterent non ꝓpter hoc ap parent longo tẽpore vrina alba: restat g̃ ꝙ ut plurimũ longo tpe in febre apparere vrinam albam significat ꝙ multus melancolicus hu/mor est permixtus humori facienti febres quo resoluto prius ꝓpter sui subtilitatez fiet quar/tana. Ex quibus notatis patet argumentoruz solutio.

Et plumbina.

Hic ponit secundam dicens ꝙ vrina colo/ris plumbei sine ypostasi est valde mala. Ra tio quia plumbina est alba ad liuiditatem tra/hens que significat ut supra. Dicitur autem initium vehementis incendij aut caloris inna ti superationem: ⁊ quia est sine ypostasi signi/ficat multum materiei resistentiam: ⁊ hec sunt mala mortalia.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Et lactea uero

Ponit tertiã dicẽs q vrina lactea quia similis lacti in acutis est pernitiosa. Et hoc declarabitur in 6ª statim. Nam aut pronosticat mortem aut ptisim.

Albedo.

Ponit quartã dicẽs q qñcũq; fuerit vrina alba postq; fuit tincta in febrib⁹ acutis sigt q mã declinat ad aliqd mẽbrũ qd apabit aut q declinat ad fluxũ vẽtris. Sed qd magis significat est q tẽdit ad caput. Et silr si vrina appareat rubea ⁊ post subito dealbat significat desipientiã. Cã patet pfertiz qz colera leuis exñs maxime est apta petere supiora ut in cõmento illi⁹ afforismi. Quibuscũq; vrine limpide ⁊c.

Et cum in.

Ponit quintã dicẽs q vrina cũ insanitate multũ pseuerat alba significat priuationẽ digestionis. Et nõ. q põt eẽ ex idigestione stomaci vñ epar nõ multã colaz gnãt sz flegma. Et põt eẽ ex indigõne epatis ⁊ hoc est plus.

Et albule.

Ponit sextum dicẽs q vrina silis albule. s. macule albe oculi i acutis febrib⁹ pnosticatur mortẽ aut ptisim. Rõ est quia si acuta ẽ febris ⁊ vrina apparet silis albule: tũc est ex liquefactione flegmatis aut pinguedinis si mõ tm badũdat flegma in acuta febre: tũc est signum q virtus nõ poterit humores superare infra terminũ acute febris. Si aũt fit ex liquefactione pinguedis significat q eger ꝓsumit ⁊ fiet ptisicus ⁊ marasmatus. Nã ptisis h sumit ꝑ corporis ꝓsũptõe a calo nõ pro vlcere pulmonis

Scito autem.

Modo remouet dubia. Et diuidit i duas partes: pmo remouet dubia. 2º assigt dictoruz causas. ibi 2º Colera enim rubea. Circa pmũ nõ. q supra absolute dictũ ẽ q tinctura citrina sup citrinũ spãliter sumẽdo citrinũ sigt caliditatẽ. ⁊ silr ꝺ rubea Dubiũ est gvtz necessario apparẽtib⁹ bisvrinis sit cõplexio cala Silr dictũ est de alba translucẽte q significat frigiditatẽ oino dubiũ: est g vtrũ possit apparere sine cõplone frigida. Et p vtroq; rñt q nõ obstantib⁹ dictis tñ põt esse q vrina sit alba ⁊ cõplo calida ⁊ colerica: ⁊ possibile est q vrina sit rubea ⁊ cõplexio frigida ⁊ flegmatica. Et tu nõ. ex illo q nõ sequit vrina alba ẽ signũ frigiditatis. g semp apparẽte vrina alba erit cõplexio frigida ⁊ silia argumẽta. Nã p añcedẽte sufficit q valde in plib⁹ cõtingit illo mõ. Et hoc vult Bak. in cõmẽto illi⁹ afforismi spasmus ex elleboro mortalis. Cum autez volunt doctores inuere talis ꝓñe veritatem ponunt membrum necessitatis.

Colera enim.

Modo assignat causas dictoꝝ. Et diuiditur in duas partes ꝫm duoꝝ declarationes. ibi 2º Causa vo ob quam. Dicit de prima q cã qz vrina est qñq; alba ⁊ cõplexio calida est quia colera rubea declinat. i. recedit a vrine: ⁊ tũc nõ ꝓmiscet vrine: ⁊ ideo vrina remanet alba sine tinctura. Dicit 2º quo ad eandẽ partẽ q tu debes vrinã albã ꝓsiderare si fuerit multi ⁊ luminosi humoris grosse substantie multi ⁊ grossi sedimis tunc ista est alba ex frigiditate flegmatis. Dicit 3º q cuz vrina nõ fuerit luminosa clara ⁊ eius sedimẽ nõ fuerit multũ ⁊ ipsa nõ fuerit peruia. i. trãspares. imo albedo ad fuscitatẽ traxerit tũc iudica q colera rubea est occultata: ⁊ supple non oportet q cõplexio sit frigida. Dicit 4º qd qñ in egritudine acuta fuerit vrina alba ⁊ fuerint in ea significatões sanitatis ⁊ tales q nõ timeꝫ frenesis ⁊ alia apata colerica sicut ẽ frenesis: ut verbi gra pleuresis: tũc debes scire q colera rubea declinat ad altũ canalẽ ⁊ ad intestina ⁊ accidit ei cõstrictio. Sed tũc est dubiũ nam supra dicit q vrina lactea in febrib⁹ acutis est pnitiosa. Et de alba silr albule mõ cõstat q in istis casib⁹ est cõplexio calida non frigida. Respondeꝫ q in illis nõ est vrina luminosa. Nã qñ multũ flegma cõmiscet vrine ꝑpter calorẽ eliquantẽ: tũc vrine nõ habet substantiã luminosaz sz opacã ut lac ut ibi dicit. Sed tunc est dubiũ de eo quod sequit Nam dicit si vrina nõ fuerit luminosa clara: neqz eius sedimẽ multũ ⁊ nõ fuit pura ⁊ albedo ad fuscedinẽ traxerit q hoc est quia colera nigra est occultata ⁊ nõ oportet q sit ex frigiditate. Contra stat esse talem vrinã cum albedo est similis albedini ut supra dicit cõstat autem q illa nõ est propter occultationẽ colẽ

Preterea cũ vlcere in vesica stat mala complexio frigida: ⁊ ista tñ nõ ꝓhibebit quin vrina nõ sit clara ꝑpter sanitẽ nec ꝓhibebit quin sit nõ luminosa: g nõ est vlr verus canon. Et idem patet in lapide vesice. Pro isto dicit nõ fuisse dubiũ apud Auic. quin cõtingat esse vrinam albam non translucentẽ non mota colera ad alium locuz ut in casibus supra dictis quãdo nocumentũ cõmunicat vijs vrine. sed Auic. intẽtio est q nõ stante defectu instrumẽti vrine qñq; apparet vrina alba ⁊ complexio tñ epatis est calida quia colera rubea occultatur. Et hoc cognoscit per signa supradicta. Et causa est quia vrina apparẽte non ex toto

UVA. BHSC. IyR_045_1

clara significat permixtio humoris non clari nec luminosi quia permiscent res opace aduste. Ista autem permixtio fit a caliditate. Et ideo si pro tūc nō est color citrin⁹ sine nocumēto instri vesice significat ꝙ colera trāsit alio ⁊ iō occultat qꝛ nō ꝑmiscet cū vrina: verificat ꝗ ut in plib⁹ ⁊ deducto īpedimēto nocumēti ī strumētoꝝ vrina Tertiū dictū est claꝝ. Nā licet sit possibile nō apparētib⁹ signis mot⁹ materiei ad capud ꝙ mā colerica moueat ad apostemandū aliud mēbrū: verbi gr̄a spatulaꝫ tñ quia colera est subtilis leuis ⁊ inter fel ⁊ intestina est via nālis eius declinationis: iō qñ nā diuertit eam a vijs vrine plimū trāsit ad alteꝝ duoꝝ locoꝝ aut ad caput ꝓpter leuitatē ⁊ caliditatē aut ad intestina ꝓpter vie latitudinē apparentib⁹ ꝗ signis quib⁹ significat ꝙ nō currit ad caput ut sūt incolumitas rōnis ꝑuatio doloris acuti ⁊ vigiliaꝝ arguim⁹ moueri ad fluxū vētris. Nō. tñ ꝙ hoc dictū ꝙ accidit ei cōstrictio exponit aut ꝙ accidet apa in intestinis vnde fiet cōstrictio. Alij itelligūt ꝙ accidit dolor ꝓpter quē cōstringūtur hoīes: ⁊ hoc puto verius. Nam ſm Auic. 16ᵃ tertij caᵒ de signis fluxus ventris omniū modoꝝ cum istis signis est timēda excoriatio itestinoꝝ ⁊ hᵒ ē cū fluxu.

Causa vero ob.

Nūc causas assignat quare vrina apparet rubea cū cōplone frigida ⁊ assignat quatuor causas. Prima est dolor fortis qui colerā resoluit. et est Auic. intētio ꝙ dolor fortꝫ ex quacūq; cā ꝑcipue in mēbris vicinis epati quibus epar ⁊ fel multuꝫ cōpatiūtur cōmouet nāliter colerā ⁊ subtiliat eā: vñ de ea assotiat vrine ⁊ tingit esto ꝙ dolor sit a cā frigida. Et hoc mltū accidit in colica frigida: qꝛ multum cōpetit epati ⁊ intestinis. 2ᵃ cā est oppilatio pori fellei que ꝓhibet colerā trāsire ad vias intestinorū: ⁊ ista cā est clara ⁊ plurimū accidit in icteritia opilatiua. Et Auic. dedit exemplū ꝺ colica quia min⁹ erit certū in colica: ꝗ due cause cōiungūtur dolor ⁊ opilatio. Tertia cā est debilitas epatis ut accidit in ydropisi frigida qñq;. Et est rō qꝛ epar nō bñ se cernit inter aquositatē ⁊ sanguinē. vñ nimis trāsit de sāguine ad emulgētes venas ⁊ renes ⁊ fit vrina ut lotura carnis recētis. Et nō. ꝙ hec tinctura est vere rubea sanguinea: sed due ꝑcedētes sunt de gradib⁹ citrinitatꝫ. Nā hic rubeū sūit ꝑ cōi ad rubeū ⁊ citrinū iuxta vulgarē locutionē. 4ᵃ cā est cōstrictio flegmatꝫ in loco aliquo venaꝝ vbi putrefit ⁊ mutat colorez in rubeū: sed tunc nō est vrina luminosa: qꝛ flegma cōmixtū vrine ⁊ ipsā ita colorās nō est peruiū nec luminositatē recipiēs. Colera aūt tingēs est luminosa. i. nō prohibēs vrinā ab illuminatione ꝓpter sui subtilitatē nisi fuerit valde multa ut in icteritia.

Vrina quoq;.

Modo redit ad particulares regulas: et sunt partim regule ⁊ partim cōtingētie: ⁊ sunt xi. Prio ergo dicit ꝙ quādoq; vrina in principio morbi apparet alba: postea apparet nigra ⁊ fetet sicut accidit in icteritia. Nō. ꝗ ꝑmo ꝙ hoc est vnū cōtingēs ꝙ fiat aliqñ ista mutatio ñ fit solū in icteritia: sed fit etiā ī alijs morbis ab oppil'oe pendētib⁹ in quib⁹ ꝑmo vrina est alba ⁊ postea digā uel putrefacta materia retēta ⁊ oppilationib⁹ apertis fit vrina nigra fetēs quia humor qui expellit fuit putridus.

Nō. 2ᵒ hoc nō debere ꝯtingere in icteritia facta ex sola oppilatiōe pori fellei ad intestina eūtis quia ex illa fit ab ipso princiᵒ vrina magis rubea. Sed cōtingit ex oppillatiōe vie a felle ad renes siue emulgētes venas qui aperta fit multe colere emissio ⁊ vrina apparet nigra ꝓpter illins col'e diu retēte horribilē odorem ⁊ aliqñ ꝓpter suā putrefactionē: nā etiaꝫ in icteritia quādoq; putrefit colera ⁊ sequitur febris. Nō. 3ᵒ ꝙ silr possum⁹ imaginari de icteritia nigra. Nam supra est habitū ꝙ colera nigra emissa cretice facit vrinā nigrā sed raro ꝓpter hāc icteritiā in ꝑncipio apparet alba quia vrina nō dealbat ex priuatiōe exit⁹ mlie pōt tñ cōtingere ꝙ stat oppilationes que sunt causa nigre icteritie eē cōmunes ita ꝙ inde sequitur vrina alba.

Amplius.

Hec est regula. Et dicit ꝙ vrina post cōmestionē albescit: ⁊ non desinit eē alba nisi quando incipit digestio: tunc enim incipit vrina tingi. Sed diceres vrine que post cōmestionez mingantur non sunt ex superfluitate noui cibi sed sunt de aquositate veteris cibi retenta: ergo deberent esse colorate quia multum passe a calido. Hic dicit Dinus ꝙ non obstante ꝙ sint ex veteri cibo tamen albent propter duas causas. vna est quia calor a toto corpore reuocatur ad membra nutrimenti ⁊ ad stomachuꝫ ⁊ ideo a membris vrine: et quia calor tingit vrinam ideo tunc vrine manent priuate hac tinctura. Secūda causa potest esse quia per meseraicas clauso etiā portanario aliqui etiā vapores cibi assumpti trāseunt ad epar ⁊ ad renes qui sunt aquee nature ⁊ permixti cum precedēte aquositate reddunt eam crudiorez.

Ego aūt expert⁹ sū in me ꝙ post multū cibū ⁊ potus accidit multū mingē ⁊ albā vrinam:

UVA. BHSC. IyR_045_1

vnde existimo q aquositas ⁊ pars subtil' multa noui cibi per meseraicas que terminant ad stomachū trāsit ad epar cuius pauciſſimuz in sanguinē cōuertit:⁊ iō cū aquositate supflua que cito ad epar trāsit paz aūt nihil vadit colere:⁊ iōvrina est alba. Cū aūt digō est in epate vrina incipit tingi ꝓpter colerā genitā cui' pars trāsmittit cum vrina.

Et prpoter hoc.

Modo ponit causam cuiusdā particularis ꝓtingētis. Dicēs q ꝓpter hoc. i. ꝓpter ꝑuationē digōnis qñqz vrine vigilantiū sunt albe:⁊ ad hoc adiuuat resolo caloris inati. s. ad paz digerendū:sed iste nō sunt luminose sz attinēt fuscitati ꝓpter ꝑuationē digōnis Nō. g̃ q superi' ca°. ꝑmo hui' dī q vigilie mutāt colorem vrine ad rubedinē. Et iō ex mō Bini būc locū cū illo ꝓcordaui ⁊ ex mō Jacobi. sz ex b° mō exponēdi hēas aliū meliorē ⁊ est q ꝓtingit vrinas ex vigilijs supfluis mutari ad albedinē ſm varietatē dispōnis corpis:vñ qñ ad albedinē mutant est ex pauca digōne ⁊ resolutōe caloris inati:qñ aūt ad rubedinē ē ex acuitate caloris quare aūt nō sunt clare. Cā ē quia ex motu in vigilia facto pmiscet būor:sz ille nō permiscet optime ꝓpter digōnis defectū:⁊ ideo nō est clara.

Tinctura rubea.

Hic ponit vnā regulā q in acutis egritudinibus melior est tinctura rubea q̃ alba aquosa ⁊ substātie rubee est etiā melior qz est grossior. Cā est quia alba significat ꝓuationē digestionis penit' aut eliquationē rubee aūt aliquā digōnez:⁊ ita substātia aliqual'r grossa respectu aquose.

Sed rubea.

Ponit quintū ⁊ est regula dicēs q tinctura rubea sanguinea est maioris securitatis q̃ ru. colerica. Et causa est quia sanguis est bumor magis benignus.

Rubea quoq;

Ponit sextū dicēs q rubea colerica est maioris timoris qñ colera mouet q̃ qñ est quieta ⁊ est ut plurimū. Nam qñ colera quieta est apans cerebrū est perdēs oino ⁊ cā est clara: quia mota magis ledit q̃ qeta nō faciēs apa.

Amplius.

Ponit septimū dicēs q vrina rubea i egritudinib' renū ē mala quia ſm plurimū sigt calidū apa. Nō est quia egritudine existēte i renib' vrina rubea sigt ibi multitudinē materie sanguinee ⁊ hec ibi ut plurimū facit apa.

Et in doloribus.

In hoc 8°. dicit q vrina rubea in doloribus capitis significat desipientiā: Sed cōtra est quia alba significat desipientiā g̃ nō rubea q rubea est ex cā oppositā. Hic dī q tā multa rubea q̃ alba in dolorib' capitis cuz acuta sit significat desipientiā: quia significat raptū materie calide ad caput. Sz alba significat raptū toti' materie: rubea aūt significat tantā ei multitudinē ut nō obstāte q pars tendit ad caput tñ sunt alie partes remanentes.

Cunqz vrina.

Ponit nonā ⁊ est regula dicēs q qñ i egritudine acuta vrina rubee ceperit:⁊ sic pmānerit ⁊ nō fecerit inferi' descensū:tūc affert timorem perditionis egri:⁊ significat apostema renum. Ubi nō. q cū vrina perseuerat rubea sed nō facit descensū:quia nō habet ꝓpostasz significat humorē nō digeri:⁊ tñ esse calidum ⁊ ideo acuta existēte egritudine significat morte qz virt' illi' ipressionē tāto tpe tollerare nō valet qñqz aūt est apa in rene ꝓpter qd opilatione exīte ꝓhibet transitus partis grosse q descensū in vrina facere deberet.

Quod si urina.

Ponit decimā di. q si vrina fuerit turbida ⁊ ru. permanēs turbida significat apostemaz in epate. Et cā est quia significat ebullitionem forte sanguinis in loco cōmixtionis humoruz cū aquositate vrina:⁊ ille est epar. in renib' ät nō ita fit turbulēta respectu apatis.

Et caloris.

Ponit vltimū di. q statiz dicta vrina significat debilitatē calidioris inati: Nā si calor innatus esset fortis nō fuisset tanta ventositas ꝑ mixta humori turbāti vrinā ut vrina deberet remanere turbida.

Amplius.

Hūc determinat de signis ex coloribus compositis. Et diuidit in quatuor ptes ſm q de quatuor talib' facit intentionē. 2°. ibi. Et ex eis est color. 3°. ibi: Et ex ea est carneus 4°. ibi: Et qñqz est. Dicit ꝑmo q colorz cōmixtoruz in vrina vnus est qui fit' lotura carnis recentis nouiter. s. decolate ⁊ est aquositas sāguini mixta. Et ille significat aut debilitatē epatis ex quacūqz cā aut multitudinē sanguis. et discernitur inter ista qz qñ est cū dissolutōe totius ⁊ multa debilitate:tūc est ex debilitate epatis ex quacūqz cā:qñ aūt virt' est fortis tūc nō est nisi ex nimia sanguinis quantitate q̃ virt' disgregatiua disgregare ñ pōt ab aquositate Ubi nō. q ille color dī cōpositꝰ ex albo ⁊ rubeo nō qz in eadē parte adequate appareat alb' et rube':sz qz i quadā pte discernit sola aquositas

UVA. BHSC. IyR_045_1

ꝛ in alia ſanguis pmixtus ſicut videm⁹ i aqua in qua lote ſunt carnes recẽtes decolati aial. Nõ.2.ꝙ hoc ꝓtingit qñ ſanguis miſcetur cum vrina nõ tamẽ taliter ut tota vrina appareat ſanguis nec ita paꝛ ut ex toto ſanguis ſit in pfundo admodũ ypoſtaſis: ꝛ iõ iſta vrina apparet ꝓpter ſanguinis multitudinẽ in toto ſtãte fortitudine virtutis renũ ꝛ epatis qz tãta eſt quãtitas ut virtus aliquã ſanguinis partez cũ aquoſitate pellat tantã ꝙ renes nõ totã reꝛ vinẽt: imo aliquid de ea notabili cũ aquoſitate ad veſicaz trãſmittũt cum ea ſatis cõmixtum. Quandoqz autẽ apparet quãdo epatis digeſtiua eſt debilis in tm ut lz ſanguinez rubeum generet tamẽ nõ ita bonũ ꝙ a mẽbris trahaf. imo mẽbra magnã eius partẽ reſpuũt: ꝛ ad renes trãſmittit: ꝛ inde ad veſicã. Si aũt vena eſſet fracta in epate aut renib⁹ tãta eſſet ſãguinis quãtitas ꝙ vrina eſſet tota rubea ut pluriũ ſicut ſanguis nõ ſicut lotura carnis. Et ſi in veſica eſſet fracta vena: tũc tam parum eſſz mixta vrina cum aquoſitate ꝙ ſanguis in fundo ꝓ ſe remaneret nõ ſicut lotura. Quãdo ergo ẽ ſicut lotura quaſi ſemp eſt ꝓpter iſtas duas cauſas lz poſſet ꝓtingere tam paruã venaz eſſe fractã in epate ꝙ vrina eſſet ſicut lotura ꝛ hoc eſt raro. Et ſilr ex debilitate contẽtiue rei num ut dicit 18°. tertij: ſed hoc etiã eſt raro: et ideo nõ corrũpit veritatẽ regule. Sed hic ẽ dubiũ multo exiſtẽte ſanguĩe bono ꝓpter quẽ oportet vrinã apparere ſimilem loture carnis vtrum ſit ibi alicuius virtutis debilitas. Et videtur ꝙ ſic ex Auic. dicẽte: hãc multitudinem quã virtus diſgregatiua penitus diſgregare ñ ſufficit. In oppoſitũ eſt quia quatuoꝛ virtutes attractiua: retẽtiua: expulſiua: ꝛ digeſtiua hoc caſu ſunt foꝛtes ꝛ nõ ſunt alie miniſtrãteſ ut ſupra dictũ eſt ꝑma ꝑmi: imo in hoc videf ſequi errorẽ Aueroys qui hãc quintã virtutẽ poſuit. Hic dicif ꝙ nullus virtus hoc caſu eſt abſolute debilis: lz nã nõ ſufficiat hãc multitudinẽ ſanguinis ſequeſtrare ſicut tũc nulla ſtomaci virtus eſt debilis lz oſſa cẽſoꝛ nõ poſſit digerere ſed eſt debilis reſpectu multitudinis ſegregande que virtus nõ eſt niſi attractiua aliozꝫ mẽbroꝫ ꝛ retẽtiua epatis ꝛ attractiua renum ab bis enim fit ſanguinis ab aquoſitate ſequeſtratio.

Et ex eis eſt.

Boto determinat de 2° coloꝛe cõpoſito. ꝛ duo facit ꝓmo notificat hũc coloꝛẽ. 2°. ponit ſua ſignificata ibi: Et in plurimis. Circa ꝓmo ꝙ de coloꝛib⁹ cõpoſitis eſt coloꝛ oleagenus ꝛ ibi eſt citrinitas cui admixta eſt ſiclinitas. i. coloꝛ viridis ſilis illi qui inuenif in ſicla que eſt ſpecies blitis ꝛ aſſilatur coloꝛi olei ꝓpter viſcoſitatẽ que eſt in ipſo cuz nitoꝛe adipino ꝛ cum ſplendoꝛe qui ad quandã ſubſtantie ſpiſſitudinẽ trahit. Hic nõ. ꝙ coloꝛ ſumitur hic cõmuniter ad oẽz apparentiã ꝑ ſep ꝓpte ptinẽtez ad viſũ ita ut lux ꝛ apparẽtia ex caſu radij ſuꝑ corꝑ dicãtur coloꝛes. Et quia ad ſubſtãtie ſpiſſitudinẽ ꝛ viſcoſitatẽ cũ ſimili ẽo coloꝛe ſequif alia apparentia: iõ Auic. dixit ẽ ꝙ ſilatur coloꝛi olei ſua groſſitie ꝛ viſcoſitate ꝛ cum nitoꝛe adipino.

Et in pluribus.

Modo docet ſignificata eiꝰ: ꝛ diuidif i duas partes. ꝑmo ponit regulas quaſdã. 2°. enumerando ſpẽs uel modo vrine oleaginee docet modũ diſtinguẽdi ſua ſignificata. ibi 2°. Et ad ſũmuz. In prima ponit ſex regulas. prima ꝙ oleaginea vrina in plurib⁹ diſpoſitionib⁹ ſignificat malũ aut nõ ſignificabat bonũ neqz maturationẽ neqz meliozationẽ. Cauſa ꝑmi ẽ quia oĩs oliginea vrina ſignificat liquefactionez pinguedinis aut carnis: ꝛ talis ꝓuenit ab ardoꝛe ꝛ victoꝛia calozis inflãmatis aut putrefactiẽtis: ꝛ hoc ſemp eſt malũ. Semp igif ſignificat hoc malũ ſaltẽ ꝛ nõ eſt hoc per digeſtionẽ uel meliozationẽ quia digõ nõ eliquat.

Sed foꝛtaſſe.

Ponit ſecundã di. ꝙ hec materia raro ſigt materiez vnctuoſarũ euacuationẽ per modum criſis. Et hoc nõ eſt niſi quãdo poſt ipſaz aduenit requies ita ꝙ nõ ꝓprie ſed ꝓpter requiẽ ſequẽtez ſignificam⁹ iſtud ꝛ raro ẽ ꝙ talis ꝙes ſequaf. Ex quo patet hoc nõ cõtradicere ꝓpri quia ꝓcedẽs intẽdit ꝙ nõ ſe ſignificat bonum uel meliozationẽ. Hec ẽo qñqz bonum ſignificat ut qñ euacuationes pinguedinis ſeqf requies: qõ cõtingit cũ pinguedo a caloꝛe febrili eliquata ſimul cuz materia moꝛbi iã a caloꝛe nãli diminuta ꝛ digeſta criſi euacuaf eo qz ꝑ poꝛos ſubtiliata intrauerat venas.

Que vero.

Ponit hic tertiã di. ꝙ illa vnctuoſa vrina eſt valde pernitioſa que eſt fetida ꝛ ꝓprie qñ ex ea parua mingif quãtitas. Cã ꝑmi eſt ꝙ ꝑ fetoꝛẽ ſignificaf vehemẽs putrefactio qua nõ corrigit digeſtio. Cauſa fecũdi eſt qz ꝓpter eiꝰ paucitatẽ ſignificaf expulſiue debilitas.

Cum uero ei.

Ponit quartã di. ꝙ qñ vrine oleaginee cõmiſcef aliquid ſimile loture carnis recẽtis eſt deteriox ꝗ iam dicta: quia iſta cũ ſignificatiõe liquefactionis ſignificat ꝙ ventũ eſt ad extremã debilitatẽ virtutũ naturaliũ epatis. Accit

UVA. BHSC. IyR_045_1

ſtūē in ydropiſi quia in ea eſt epatis nocumē tum ꝓpter eſſentiā ⁊ ut plurimū in colica ma/la que eſt ab apoſtemate eſt nocumentū harum virtutū p cōpaſſionē. Jn ptiſi aūt eſt nocumē tum in toto intelligēdo p ptiſim conſumptio/nem totius corporis ſiue fuerit cū vlcere i pul mone ſiue non.

Et eſt etiam.

ODodo ponit qūintā dicens ꝙ qñq; vrina oleaginea mingit poſt nigrā quod ſignū eſt bo nū. Nō. ꝙ hoc nō eſt vniuerſaliter verū: nam ſi eſt vrina nigra ꝓpter vehemens incendiū ⁊ ſequit oleaginea ex liquefactione: tūc nihil eſt boni. Sed cōtingit ꝙ qñq; poſt criſim aduſta/tum materierū cum quib⁹ vnctuoſe exuberant iam euacuatis aduſtis ſole vnctuoſe euacuan/tur in fine criſis. Tunc enim cum iſtis conditi onibus ſignificat bonum.

Maius autem.

Hic ponit ſextū dicēs ꝙ plus quod ſignifi/cat vrina oleaginea in acutis eſt ꝙ apparens i quarta ſignificat mortē in ſeptima. huius aūt cauſa eſt qz permutatio fortiū ſignificationū in quarta ad bonū uł malū indicat bonū uel ma lum in 7ª cuius quarta eſt indicatiua.

Ad ſummum ver o.

Hic docet modū diſtinguēdi ſignificata vri ne dicte ponēdo duas diſtinctiōes ex quib⁹ ſi/gnificatorū poſſumus intelligere differentias.

Prima eſt ꝙ quedā eſt oleaginea que tota eſt adeps. Quedā cuius iferior pars ē adeps Quedā cuius pars ſuperior. 2ª diſtinctio ē ꝙ quedā eſt oleaginea tm̄ in colore ſicut i ꝑn/cipio ptiſis: quedā eſt oleaginea tm̄ in ſubſtan tia: quedā in ambobus ſicut in renū egritudi/nibus ⁊ in cōplemēto ⁊ pfectōe ptiſis Ubi nō. ꝑmo ꝙ qñq; tanta eſt cōmixtio pinguedis cū aquoſitate ꝙ nō ſeparat ſicut qñq; videm⁹ in rebus que bulliūt. qñq; aūt ſepatur ⁊ tunc alio quocūq; deducto ſupernatat. qñq; autem vnctuoſitas fortī permixtione eſt ꝑmixta cum ſubſtātia terreſtri ut in reſolutione radicaliuz mēbroꝝ ⁊ tūc ſtat in fundo. Ex quib⁹ patet di/ſtinctio prima ſignificatoꝝ p tres ꝑmas. 2ª nō. ꝙ adeps qñq; paucus eliquat ⁊ permiſce tur cum aquoſitate: ⁊ ſi ſit pinguedo noua tūc color eſt alb⁹ ⁊ nō olei. Sed ſi ſit pinguedo an tiqua tūc color eſt oleagine⁹: ſed ꝓpter pauci/tatez quātitatis nō apparet ſubſtātia ita viſco ſa ⁊ groſſa ut oleum ſed ſonat cuz concutitur. quandoq; autem eſt multa pinguedo ⁊ noua ⁊ facit ſubſtātiā magis ſimilē ſubſtātie olei q̄ co lorem colori ꝓpter cauſam dictā. qñq; autem eſt multa pinguedo ⁊ vetus: ⁊ iſta facit ſimili/tudinem in ſubſtātia ⁊ colore. Et ideo appa/ret hoc in perfectione ptiſis: quia nō ſolū nos ua ſed antiqua pinguedo eliquaſ ⁊c.

Et ex eis eſt.

Determinat hic de alio cōpoſito colore q dicit carmunius. Et ſm expoſitores eſt color mixtus ex citrino ⁊ nigro. ⁊ ſm alios eſt citri/ritius. ſed debet alicui citrinitati attiere: ⁊ iſte ſignificat aduſtionē colere nigre ⁊ colere ru/bee: ⁊ ideo eſt malus ⁊ pernitioſus. Et addit Binus ꝙ eſt pernitioſus niſi p modum criſis acciderit ſz putoꝝ iſte color cineriti⁹ nō appeat niſi ꝓp aduſtionē vltimatā cum qua non ſtat poſſibilitas bone criſis.

Et quandoq;.

Hic determinat de quarto colore mixto di cēs ꝙ quidā eſt color rubeus in quo currit ni gredo ⁊ ſignificat febres cōpoſitas: ſz ſi vrina fuerit clarior ⁊ nigredo ad ſuperiora traxerit tunc ſignificat apoſtema lateris Ubi nō. ꝑ/mo ꝙ hic color eſt in aquoſitate rubeus ⁊ ē ac ſi ſubtilis nebula nigra eſſet cum illa: ⁊ ꝓpter rubozem ſignificat vñium aut colere aut ſan/guinis. Et ꝓpt nigredinē ſignificat materias groſſas ad mliaz tendētes: ⁊ ideo ſignificat fe bres ex diuerſis humoꝝ nōvnitis: ⁊ ideo cō poſitas. Sed cauſa quare cum eſt clara et nigredo ad ſuperfitiē tendit ſignificat apoſte/ma lateris ponit a Bino: notādo ꝙ nō per ſe hoc ſignificat ſed cum alijs ſignis pleureſi p/prijs. Ratio aūt eſt quia pleureſis eſt de co/lera ⁊ facit vrinā clarā quia eſt clara niſi adu/ratur. Et quia mā aliqua aduſta ſubtilis ſup/natat ⁊ ſupioza petit: ideo eſt veriſimile ꝙ ad pleurā veniens ibi faciat apoſtema. Et forte nō minus verū eſt ꝙ pleureſi exiſtēte ut plu/rimū valde paꝝ de eius materia mittit cū vrina vnde vrina bona in pleureſi nō eſt valde bonū ſignū: ut xª tertij. Et ideo ꝓpter raptū bonū ad ſupioza remanet clara: ⁊ qz aliqd ſubtile aduſtū cōicaſ facit nebulā ad nigrū tendētes.

Jbſtantia urine

ſ Jn iſto caº determinat Auē. de ſi gnis ſumptis a ſubſtātia vrine et claritate ⁊ turbulētia: ⁊ hoc ꝓpt conuenientiā que videſ eſſe inter turbiditatē ⁊ groſſitiē claritatē ⁊ tenuitatē. Et diuidit in tres partes. Primo ponit abſolute ſignificati ones ſube vrine. 2º claritatis ⁊ turbulētie. 3º redit ad ſigna ſubſtātie vrine nō abſolute ſed cum alijs. Ibi 2º Amplius vrina ſpiſſa. Ibi 3º Cum vrina groſſa mingitur. Prima in du/as. primo ponit diuiſionē vnam. 2º ponit ſigna

UVA. BHSC. IyR_045_1

Ibi 2°.Valde vero. Dicit primo q substã/
tia vrine aut est tenuis aut grossa aut medio/
cris. Ubi nõ.q per substantiã nõ intelligi
mus rationẽ quidditatiuã.sed intelligim⁹ mo
dum se habendi in grossitie uel densitate ⁊ in
subtilitate uel raritate. Mediocris aũt est il/
la que est naturalissima. Grossa quelibet gros
sior. Subtil quelibet alia deficiẽs ab illa gros
sitie mediocri. Quomodo aũt grossities ⁊ sub
tilitas cognoscant:dictũ est supra ca°.primo: et
dicẽt infra in hoc ca°. Nõ.tamẽ q aliquã
do vrina dicit tenuis in cõparatiõe ad aliam
que debet tũ corpori a quo emittit i nãlissima
sibi dispositione ut vrina talis qualis est in tu
uene tpato diceret tenuis respectu vrine pue
rorum:⁊ ita intelligat de grossa. Hic autez lz
Dinus cõtrariũ dicat videt mihi Auic.loqui
de tenui ⁊ grossa primo modo.

Valde vero.

Hic ponit signa tenuis ⁊ grosse absolute.
⁊ diuidit in duas. Primo ponit significatões
vrine tenuis.2°grosse.ibi 2ª Urina autẽ mul
tum spissa. Primo in quatuor. ꝑmo ponit
absolute significatiões vrine tenuis.2°signa i
egritudinib⁹ acutis.3°i pueris.4°in sanis vbr
ibi 2ª Et in acutis.ibi 3ª Et vrina quidez. ibi
4ª Et sibr si hec. Be ꝑma dicit q qnq; sub
distinctiõe sigt vrina cuz est valde tenuis ⁊c.
nũ est priuatio maturationis.scõm est opila
tiones in venis.tertiũ debilitas epatis aut ca
nalũ vrine:⁊ ista debilitas aut est i attractiua
virtute quia trahit solũ subtile quod paz resi/
stit:aut in expulsiua:quia non potest expellere
nisi illud qđ est valde subtile.quartũ est multa
potatio aque.quintũ est cõplexio vehementis
frigiditatis cũ siccitate. Ubi notandũ ꝑmo
q quia vrina qñq; est tenuis cũ nãli cõplexiõe
ut i femib⁹:ideo Auic.nõ dixit q vrina tenuis
ista significat sed dixit valde tenuis. Et intelli
gitur q multũ sit distans a mediocri. 2°nõ.
q digestio est qua virtus ꝓmiscet humores cũ
aquositate vnde fit grossior vrina q; aqua que
bibitur:⁊ ideo cũ est valde tenuis quia signifi
catur q nõ fit talis cõmixtio:ideo significat ꝑ
natio digestionis ⁊ peccãtis humoris ⁊ ciboz
Nõ.tñ q nõ necessario significat priuationez
futurã ut dixi de vrina translucẽte. Nõ.3°
q opilationib⁹ existentib⁹ via est strictior ⁊ p/
dibetur exitus rei grosse:⁊ ideo opilatões fũt
cã vrine tenuis. Sed diceres cõtra qz nec
opilationis epatis nec aliaz venaz nec emul/
gentiz. Nam vene epatis horza qua talis vrina
apparet nõ prohibẽt transitum nutrimẽti ad
epar ⁊ ad alia mẽbra quod est grossius aquo/
sitate:igit nõ possunt prohibere transitũ gros
se vrine. Item nec venaz emulgentiũ opilatio
est huius causa cum trãseat per illas sanguis
quo nutriũur renes.videt g̃ q nulle opilatio/
nes sint cã tenuis vrine. 2°dubitat quia nõ
videtur q epatis debilitas sit cã vrine subtilis
mõ dicto. Nã ex debilitate fortis epatis fit vri/
na silis loture carnis recẽtis i qua est aliquid
de ipsa sanguinis corpulẽtia:ut in ꝑcedẽti ca°
visum est. Et cõstat q talis est grossa. Cõstat
etiaz q in ea est pars sanguinolẽta grossa que
pellitur. Pro primo igit nota q in plurib⁹
dispositionib⁹ aquositas nõ soluz peruenit ab
epate ad renes:sed a venis in ambitu toti⁹ re/
currit ad renes. 2°nõ.q cõcauitate venaz
eque lata manẽte cum tamẽ est opilatio prohi
betur rei grosse trãsitus magis q̃ rei subtilis
alijs parib⁹. Maiorẽ enim conatũ oportet fi
eri ad vandũ viam rei que nõ in subtiles par
tes diuidit q̃ rei que in subtiles partes diuidi
tur. Ex his dicitur q ꝓpter venarũ epatis
⁊ emulgentiũ ⁊ totius corporis opilatões vri
na potest mingi tenuis quia oẽs iste sunt vie p
quas transit vrina ad renes ut patet ex primo
notato. Nec valet argumentũ. Horza qua talis
vrina mingit transit per barũ venarum cõca/
uitatem sanguis ⁊ alij humores qui sũt valde
grossiores vrina grossa igit vrina grossa potest
transire. Nam per aliũ modũ trãsit vrina et
per aliũ nutrimentum. Et virtus fortius tra/
hit nutrimentũ ad mẽbra q̃ pellat aquã ad re
nes. Posset etiã dici q opilationib⁹ existẽtib⁹
de viscosa materia prohibetur mixtio materie
humoris cum aquositate ꝓpter viscositatẽ vñ
vrina remanet subtilis. Pro 2°dicit q de/
bilitas epatis in qua vrina apparet sicut lotu/
ra carnis est debilitas digestiue:⁊ ista hic dcã
est attractiue vel exẽplissime. Qđ si dicat:
vrina spissa significat opilationes igitur nõ te/
nuis:negatur cõsequẽtia. Nam hic contraria
signa significãt qñq; similes ꝑ parte dispositio
nes.vtraq; enim istarum significat presentiaz
rei grosse aut viscose in venis ⁊ ita opilatiões
sed vna ꝑsentiã talis humoris cuius aliquam
partẽ nã euacuat:alia presentiã talis cui⁹ par/
tem nã nõ euacuat.

Et in acutis.

Modo ponit significationẽ vrine tenuis i
acutis:⁊ diuiditur in duas partes.primo facit
quod dictũ est.2°remouet dubiũ.ibi 2ª Et est
etiam. Dicit primo q vrina hec in acutis
egritudinib⁹ significat debilitatẽ virtutis dige
stiue ⁊ priuationẽ maturationis Ubi nõ.q
vrina tenuis in febrib⁹ acutis significat mãz

UVA. BHSC. IyR_045_1

humoralē nō cōmiſceri cum aquoſitate vrina li. Et ideo illam nō eſt eſſe maturā: ⁊ per cō/ ſequens debilitatē digeſtiue ſaltē in relatione ad humorē facientē morbū. ⁊ ideo Auicē. ad demonſtrandū q̄ non dicebat abſolute ſignifi cari per vrinā tenuē debilitatē virtutis digeſti ue: ſed in relatione ad materiā ſubdit ⁊ matu/ rationis priuationē. Quod ſi queras vtrū idem in cronicis ſignificat. Ad hoc dicenduz q̄ ſic. Dicit autem Auinus q̄ quia nō ita appa ret in cronicis ſicut in acutis ideo ſe maxie re tulit ad acutas. Ego āt multo plures vidi vri nas ſubtiles in principio cronicaꝝ q̄z in acutis. Et ideo puto q̄ ſic ad acutas retulit qz priua tio maturationis in eis eſt peioz. Nam nō da tur tp̄s ad maturandū ſicut in cronicis.

Et eſt etiam.

Remouet dubiū: Poſſet eniz quis dicere Pōt ne vrina eſſe tenuis ſine debilitate abſo luta digeſtiue aut ꝓpter aliaꝝ virtutū debilita tem. Et dicit q̄ ſic quia q̄nq̄ hec vrina ſignifi cat tantā debilitatē aliarū virtutū a digeſtiua ut nullo mō operent in aquā: imo ſicut ingre/ ditur ita labitur. Vbi nō. nō eſſe Auiceñ. mentē q̄ alie virtutes nullo mō operēt i aquā quia nō pelleret ⁊ nō attraheret ad epar. ſed adeo eſt aliqua aliaꝝ virtutū debilis ut digeſti ua nullo modo in aquā operet quia. ſ. retenti ua nō retinet tēpore notabili. Et quia digeſti ua indiget tēpore determinato in ſua operatio ne: ideo abſq̄ notabili permutatione a digeſti ua virtute egredit. Et ex hoc patet quare ſupra in gnāli ſignificatione nō poſuit oēs mo dos ſignificationuz in genere. Nam aliq̄ eſt eſt vrina ſubtilis ꝓpter nimiā caliditatē renuz ⁊ epatis: vnde retētiua eſt debilitata: ⁊ hoc eſt in diabetica paſſione que eſt talis inſtrumento vrine qualis eſt lienteria ſtomachbo 19ⁿ tertij.

Ego aūt memini multos medicoꝝ nō inter rogantes de quantitate cū talē vrinazviderūt iudicaſſe de opilationib⁹ ⁊ frigiditate infirmoſ ad mortē duxiſſe: quare frequēter eſt inquirē/ duz de frequētia mingēti ⁊ quātitate cū vrinā videm⁹ valde tenuē ⁊ trāſlucētē qz i hoc erro re eſt periclitatio infirmi in totū.

Eſt urina.

Docet modo quid talis vrina ſignificat in pueris. Et dicit tria. primū eſt q̄ talis vrina te nuis in pueris eſt deterioz q̄z in iuuenib⁹: ⁊ rō eſt quia nālis vrina puerorū debet eſſe groſſa reſpectu vrine iuuenū ꝓpter duas cauſas. vna eſt quia pueri ſunt humidioreſ. 2ª eſt quia pue ri indigent attractōe multi nutrimēti ad epar ⁊ corpus ut ſufficiat ꝓ augmēto ⁊ nutricatōe Et ideo ſi eoꝝ vrine fiūt multū ſubtiles i acutis febribus plus diſtant a naturali diſpoſitione: ⁊ ideo ſunt deteriores. Dicit 2ª q̄ ſi vrine multū ſubtiles perſeuerauerint in pueris cum febre acuta nō ſignificant niſi perditionē. Et ratio eſt quia ſignificāt multā reſiſtentiā mate rie aut multā virtutis imbecillitatē: ⁊ ideo in tempore breui non poſſe ſuperari morbi mate riam ⁊ per ꝯſis in acuto morbo infirmū per/ turum. Dicit 3ª q̄ q̄nq̄ reliquis ſignis bo/ nis apparentib⁹. ſ. ſignis incolumitatis virtu/ tis ſignificat ꝰ vrina apoſtema quod accidit i ferius ⁊ ꝓprie ſub parte epatis. Sed circa dicta dubitaſ. primo non videſ q̄ humiditas pueroꝝ ſit huius cauſa. Primo quia illa hūi/ ditas eſt aerea que eſt ſubtilis: ⁊ per cōſequēs non eſt cauſa groſſitiei. 2ª quia ſenum vrine ſunt ſubtiles ⁊ tamen ſenes ſunt humidi extra nea humiditate que magis videtur facere ad groſſitiē vrine q̄z ſubſtātifica humiditas. 3ª dubitaſ qz ſi pueroꝝ corpora multo nutrimen to indigent: ergo parū de humorib⁹ relinquūt in aquoſitate: ⁊ per conſequēs hec eſſet potiꝰ cauſa ſubtilitatis vrine. Pro iſtis nō. q̄ di geſtiua multa indiget humiditate ut prima p/ mi: ⁊ iō pueri ꝓpterea q̄ humidi ſūt ſubſtātifi ce fortē hūt vīutē cōmixtiuā ⁊ digeſtiuā. Et quia multo indigēt nutrimēto oportet illius multas ſequeſtrari ſuperfluitates que per di/ geſtiue fortitudinē miſcenſ cum aquoſitate: et fit vrina ſpiſſa. Quod autē dicit Auin⁹ iſtos ꝓpter indigentiā multi nutrimēti cogi ad ca/ piendum plus cibi q̄z bene poſſint digerere: ⁊ ideo vrinā īgroſſari: iudicio meo ꝯdicit Gal. 3ª tegni vbi dixit q̄ tēperatū corpus tantū ap petit quantū bene digerere poteſt: ⁊ conſtat q̄ loquiſ in omni etate. Ex quibus patet ad vtrūq̄ dubium reſponſio. Nam non ſequiſ: ē humiditas ſubtilis: igiſ non eſt cauſa groſſiti ei vrine. Nec ſequiſ humiditas extranea ſenū eſt cauſa ſubtilitatis: igiſ naturalis puerorum ita erit. Nec i 2ª dubio ſequiſ. Multū nutri/ mentū trahunt mēbra: g̃ non multa remanet ſuperfluitas. Ultimū autem dictuz concordat cum dictis Gal. 2ª pnoſticoꝝ cum dixit q̄ vri/ na clara ⁊ cruda ⁊ diuturna ſignificat apoſte/ ma futurū ſub diafragmate. Cauſa autem ē q̄ ſignificaſ materia rebellis virtuti ⁊ groſſa: et ideo ſignificaſ q̄ natura nō faciet criſi niſi p/ mutationis: ⁊ q̄ erit verſus inferiora ꝓpter materiei grauitatem.

Et ſimiliter.

Modo oſtendit quid ſignificat vrina ſub tilis inſanis perſeuerās ⁊ intelligunſ hic ſani

UVA. BHSC. IyR_045_1

non inculpate sani quia isti vrinas habent me diocres: sed oēs qui nō sunt actu egri. Et dicit primo q̄ si vrina fuerit tenuis in sanis ⁊ ita permanserit ⁊ nō permutata fuerit ad grossā vel mediā significat apostema futurū in parte in qua sentiūt dolorē. Si aūt dolor aut ḡuitas non fuerit vni mēbro. i. nō doleāt plus in vna parte q̄ in alia sed in ambitu totius. Tunc significat variolā aut morbillū aut botor. i. parua apostemata aut alia apostemata que erunt cōmunia toti corpori. Dicit ꝫ. q̄ si hec vrina tenuis apparuerit in crisi sine ordine significat recidiuā. Causa autem primi est qz cū hec vrina in sanis significet materiā superfluā retineri sequit̄ q̄ erit ibi causa aūs apostemat̄ Si igitur dolor in vno mēbro sentit̄ significatur q̄ materias ad illū locū natura iaz incipit deriuare iuxta sententiā affforismi. Et vbi in corpore dolor ⁊c. Aut etiaz si dolor esset a cā primitiua ad illū locum nā stimulata superfluaz materiā transmitteret ⁊ apostema faceret cuz dolor trahat sicut ventosa. Causa autem secūdi est quia lassitudine uel dolore pauco existente in toto cum dicta significatione materie retente significat̄ q̄ ad musculos q̄ sunt in ambitu tot⁹ aut ad cutē natura transmittit māmquē ꝑm sui varietatē qñq̄ facit variolas quandoq̄ botor. i. parua apostemata sicut in scabie apparet: quandoq̄ forūculos multos in tot⁹ ambitu. Causa autem tertij est quia in crisi que per vrinam accidit vrina debet esse grossa ut infra quia humores multi debent cuz ea ēē mixti. cum igit̄ crisis est cōpleta paulatim circa finem crisis vrina ordinate fit minus grossa sed si subito fiat subtilis significat̄ q̄ ex aliqua cā impedit̄ virtus ab expulsiōe totius. ⁊ ideo aliquid de materia grossa relinquit̄. Modo que relinquunt̄ in morbis post crisim subuerſionem facere consueuerunt.

Vrina autem multa spissa.

Hic docet significare per vrinaz multū spissam siue grossaz. Et duo facit. Primo hoc. 2°. respōdet tacito dubio ibi: Non autem subtilitas. Primo diuidit in nouē partes sicut nouē sunt regule quas ponit ut patebūt. Primo igitur dicit q̄ vrina multū spissa significat priuationē maturatiōis ꝑm plurimū. Et raro significat humoz grosse sube maturationē: ⁊ ideo ista talis erit in statu febriū humorosaz. i. pendentiū ab humorib⁹ grossis ⁊ multis qñ. s. debet esse crisis ⁊ in apertōe apostematis postq̄ sanies per vrinā pellit̄. Considera igit̄ q̄ vrina multū spissa est de qua loquit̄ qz parum spissa potest esse cum nāli dispositōe sz multuz nō. Nō. 2°. q̄ hec multū spissa ꝑm Auicen. qñq̄ significat priuationē digōnis: qñq̄ significat digestionē: sed raro significat digestionē. Causa autē est qz qñ materia digerit humores grossos raro eos cū vrina trāsmittit qz vie sūt stricte. Plurimū igit̄ cū humores grosse substantie sint cuz vrina pellit̄ ipostasis grossa sz vrina nō fit multū spissa qz nō tm̄ de isto būore pellit̄ cum vrina q̄ ipsaz faciat multū spissā ad intellectū datū. Plurimū igit̄ mingit̄ vrina multū spissa ꝓpter multitudinē grossoꝝ humoꝝ stimulantiū ad sui expulsionē añ digestionē eoꝝ: ⁊ ideo ut plurimū significat ꝑuatiōnē maturatōis. Reliq̄ in isto canone sūt clara

Et plurimum.

Est canō secūdus ⁊ dicit plurimū qđ significat vrina multū grossa in acutis egritudinibus esse malū. Causa aūt est qz talis plurimū significat peccatū grossoꝝ humoꝝ nō digestorum. Et quia grossi humores nō faciliter cito digerūtur morbi aūt acuti cito termināt̄: ideo significat q̄ terminabit̄ morbus ante materiei digestionē ⁊ per ꝛ̄ns male. Dicit aūt notāter plurimū qz aliquo mō ꝓuenit oppositū ut si materia subtilis digesta essz ⁊ per vrinaz expelleret nā vrina fieret grossa qz humor lz sit subtilis est tamen grossior vrina.

Verumtamen.

Ponit tertiū dicēs q̄ peior est durabilitas tenuitatis q̄ grossitiei: ⁊ ratio est qz spissitudo significat quandā digestionē: ⁊ iō ista confert substātie. i. significat bonū quoddā ex pte modi substātie quia aliquid de digestione significat̄ suscepisse. Vel aliter sigt̄ digestionē q̄ cōfert substātie. i. que sufficit facere subam vrine grossam: lz nō sufficiat facere bonā ipostasim ⁊ hec est melior expositio. Preterea significat etiā vrina grossa q̄ virt⁹ habet potentiā expellendi ⁊ hoc est etiā signuz in quo. i. ꝓpter qđ habeat̄ fiducia bonitatis ex vrina grossa Sz tamē ista vrina grossa sigt̄ maluz ꝓpter tria Primo quia significat materiei corruptionem. aliter enim virtus nō stimularet̄ ad eiuſ expulsionē añ complementū maturationis. secundū est multitudo materie que significat̄ ꝓpter eandē causam. tertiū est priuatio digōnis nō absolute ⁊ penitus sed digestionis separātis ⁊ ad fundū descendent̄. i. significat q̄ digō nō est tanta q̄ humor qui cum vrina pellit̄ descendat in forma ipostasis laudabilis: imo remanet permixtus cū tota aquositate Ex q° patet q̄ vrina spissa aliquo mō significat bonū ⁊ ꝑ parte malū. Sz valde tenuis significat absolute malū. ⁊ iō tenuitas: durabilitas est dete

UVA. BHSC. IyR_045_1

rioꝝ. Deinde quia posset quis querere quō cognoscat quid est maius an bonū quod significat an malū: dat modū in hoc dicens ꝙ illō quod superat de istis. s. bono uel malo significato cognoscit ex requie accīte post aut ex augmēto debilitatis. Nā qñ superat bonitas expulsionis ꝛ digestionis malitiā cozzuptiōis sequitur banc vrinā requies ꝛ ꝓriū debilitas.

Et urinarum spissarum.

Iste est quartus cañ. ꝛ patet.

Illauero.

Ponit aliū cañ. dicēs ꝙ illa que paulatim euacuatur significat multos humozes ꝛ virtutis debilitatē quia nō fieret multuꝝ grossa nisi ꝓpter humoꝝ multitudinē ꝛ nō mingit paulatim nisi ꝓpter debilitatē expulsiue.

Et post illam.

Canō sextus ꝛ causa est quia tandē cozp' mūdificatur: ꝛ ideo fit postea mediocris ꝛ sequitur requies.

Cum autem tenuis.

Septim' canō ꝛ dicit ꝙ cū vrina tenuis cōuertit ad valde grossam ꝛ post illā non aduenit reges in acutis egritudinib' significat liqfactionē. s. mēbroꝝ aut humoꝝ grossoꝝ qz prius erat subtil quia nibil de tali poterat pelli: nūc aūt pellit ꝛ nō ꝓpter digestionē qz si tia eēt sequēt requies igit erit p viā liquefactionis.

Cumque in sano.

Est octauus canō ꝛ dicit ꝙ 'qñ ꝑseuerat vrina spissa in sano. i. neutro nōdū egro ꝛ iste senserit in parte capitis. s. aut ante: aut retro: aut a latere ꝙuassationē. i. doloꝛē cū pturbatione ꝛ obfuscatiōe sensuū significat futurā febrem. Et rō est quia significat ꝙ humoꝛ peccās incipit ebullire: vñ fumi petūt caput ꝛ putrefient ꝛ facient febrem.

Est tamen cum hoc

Canō nonus ꝛ vltim'. Dicit ꝙ qñq cōtingit ꝙ hec. s. vrina grossa in sano est ex supflua expulsiōe. i. magna: vnde agitati humozes aliquid suoꝝ fumoꝝ capiti cōicant: sed quia cito euacuātur nō sequit febris. Quandoq autez significat apertionē opilationū ꝓpter quā materie grosse retēte expellunt: aut 3°. ꝓpter vlcera in vijs vrine ꝓpter que mingit sanies multa ꝛ tñ nō sequit febris.

Non autem.

Hic respondet tacito dubio: posset enim qs dicere. Statim dicebat ꝙ vrina tenuis significat priuationē maturatiōis: ꝛ nūc dicit ꝙ multum spissa idem significat: qđ videt falsum qz spissitudo est cōtraria subtilitati ꝛ cōtrariozū signoꝝ debent eē cōtraria significata. Hic respōdet ꝙ vtraq significat priuationē maturationis. rō est quia maturationē cōmunicat mediocritas in mō substātie. Ideo maturatio materie spisse est ut attenuet versus mediocrē ꝛ maturatio subtilis est ut ingrosset ꝛ ꝙuertat ad mediocritatē versus spissitudinē Nō. tñ hic ꝙ vrina tenuis nō ideo sigt priuatōez maturatōis qz significet subtilē humorē: sepe enī est ꝓpter hūorē nimiā grossitiē q opilones faē

Amplius vrina spissa.

Hic ponit signa claritatis ꝛ turbulētie ut mihi videtur. ꝛ hoc ideo in isto capl'o qz claritas ꝛ turbulētia putātur habere ꝙuenientiaz cū grossa ꝛ subtili. Et ideo etiā miscet significationes grosse ꝛ subtil. Diuidit in duas partes. Primo docet hoꝝ significatōes sigillatiz s. clare ꝛ turbulēte. 2°. qñ in eadē vrina appareret claritas ꝛ turbulētia quo ad diuersa tpa. ibi 2°. Amplius tres debes. Prima in duas. ꝓmo ponit vnā distinctionē ꝛ differentiā inter clarā ꝛ subtilē. 2°. ponit significatōes. ibi 2°. et que quidē. Dicit ꝓmo ꝙ ut dictuꝝ est supra capl'o bui' sūme vrina spissa quedam est clara translucēs ꝛ quedā est turbulenta. Dicit 2°. ꝙ inter spissam trāslucentē ꝛ subtilē sūt tres differentie. vna est ꝙ qñ grossa trāslucens agitat mouet tarde. 2°. ꝙ qñ agitat sue vnde nō sūt parue sz magne. 3°. est ꝙ in ea fit spuma multarum ampullaꝝ ꝛ iste ampulle nō cito rumpuntur. Sed in subtili vrina ꝙtraria cōtingūt. Cā aūt est quia grossa est grauioz ꝛ terrestris magis ac magis viscosa ꝛ ꝓpter grauitatē tarde mouet: ꝓpter terrestreitatē nō facile i paruas partes diuidit: ꝓpter viscositatē in ꝙcussione fiunt ampulle ꝛ nō cito rumpunt.

Et que quidem.

Hic ponit significationes clare ꝛ turbide ꝑmittendo signa grosse ꝛ subtilis. Et diuidit in quatuoꝝ partes. Primo ponit signa spisse clare. 2°. tenuis. 3°. spisse sine limitatione ad claritatem. 4°. turbide absolute. ibi 2°. In tenui. ibi 3°. Spissa aūt. ibi 4°. ad vltimū. Circa ꝓmā partē attende ꝙ textus cōiter inuenit affirmatiuus ꝙ vrina spissa ꝛ clara generat ex flegmate bene digesto. Sed oēs auctores dicūt litteram esse cozzuptā quia oz dicere ex flegmate non bene digesto. Et dicūt manifeste patere ꝑ sequētia: quia statim dicit ꝙ si in ea est tinctura ad citrinitatē trabēs est colera vitellina: sz si est sine tinctura est ex liquefactione vitrei flegmatis. Modo cōstat ꝙ vitreū flegma non ē digestuꝝ. Et ideo sepe apparet in vrina epilēticoꝝ ista vrina quia in eis tale flegma multuꝝ

UVA. BHSC. IyR_045_1

habundat. puto igit hãc expositionẽ eẽ veraz
ꝫ posset dici ꝙ etiã ꝓpter flegma vitreũ bñ di
gestum fiat vrina spissa. Nam ipsũ bñ digm ẽ
nũ vehemẽter grossum ut supra dr. ⁊ hoc non
erit generalit ꝫ in pauciorib⁹ ut supra dicitur

In tenui.

Hic ponit significationẽ tenuis: ⁊ diuidit i
quatuor sic̃ quatuor regulas ponit: ⁊ patebũt
partes legẽdo: prim⁹ canõ est nor⁹ Circa tñ
hũc locũ cadit dubitatio quia ꝑmo videt esse
in verbis cõtradictio. 2°. ꝙtradictio cũ dict⁹ su/
pra. ⁊ 3°. nõ videt sentẽtia vera in se. Primo
enim ad probandum ꝙ tinctura non est ꝓpter
digestionẽ infert ꝙ aliter nã operaret substan
tiam prius q̃ colozis permixtionẽ ac si ex op/
posito sequeret ♄ falsum. videt igit velle ꝙ nã
non pr⁹ operet substantiã q̃ colozẽ ⁊ statiz di
cit oppositũ ut patet. Secundũ patet qz su/
pra capło de colozib⁹ dixit. Et color quidem
vrine in egritudinib⁹ acutis incendẽtib⁹ trahit
ad colorẽ zaffrani ⁊ ad igneitatẽ. ꝙ si ibi fue/
rit tenuitaſ aliquã maturatõis significat dispo
sitionẽ ⁊ ꝙ iam incepit sed nõ apparet in sub/
stãtia. Istud expresse ꝙtradicit p̃senti regule.

Tertiũ aũt patet ex hoc 2°. qz nã in casu b⁹
nec⁹ dedit colorẽ p digestionẽ ⁊ tñ nõ substan
tiam igit nõ semp pr⁹ apparet in substantia q̃
in colore digestio. Pro istis dimittẽdo sup
flua ⁊ nõ vera dicta expositor est ꝑmo notan/
dum ꝙ possibile est p actionẽ digestiue virtut⁹
dari colorẽ manifeste ⁊ nõ manifeste dari mo/
dũ substãtie ut in aucte statim allegata. Nam
stat per mixtionẽ humorẽ multũ citrini valde
pauce quãtitatis notabiliter tingere aquosita/
tẽ ⁊ nõ notabiliter ingrossare eandẽ. Bi
cendũ 2°. ꝙ nã pr⁹ i digerẽdo intẽdit dare mo
dum subẽ q̃ colorẽ. Nam digestio ẽ ꝓparatio
ad expulsionẽ: talis aũt habet ꝙ modũ substã
tie nõ p colorẽ: ideo digestiua virtus p̃cipue i
nocitiuo pr⁹ intẽdit modũ subẽ q̃ intẽdat co
lorẽ. Ex quo sequit ꝙ cũ virt⁹ digestiua mł
tũ agit digerẽdo aut multũ digerit oportet ꝙ
multũ det de mõ substãtie quaz intẽdit qz iste
ꝓprie ⁊ p se sequit opationez digestiue virtut⁹
⁊ hoc intẽdit Auic̃. hic cũ dixit ꝙ opatio dige
stiue est pr⁹ dare substantiã deinde eã tingere

Nõ. tñ ꝙ cũ ♄ stat ꝙ sit det color ⁊ substã/
tia mediocris ⁊ ꝙ pr⁹ ⁊ ꝙ post. Sz nõ stat ꝙ p
multã ⁊ fortẽ digõez det color ⁊ nõ modus
substãtie qz semp p fortẽ ⁊ multã digõez segt
mod⁹ subẽ ꝓpinqu⁹ mediocri. Dicendũ 3°. ñ
esse Auic̃. intẽtionẽ ꝙ color multe tincture in
vrina tenui nõ sit quoquo mõ p digõez sz vult
ꝙ nõ est ꝓpter intensã digõez ul multã sicut
multa est tinctura: ⁊ hoc mõ legat. In vrina
tenui in qua existit multa tinctura scit ꝙ tictu
ra nõ est ꝓpter digõez. s. ita intensã in suo ge
nere sicut est tinctura. Nã hoc nõ ẽ pp multã
digõez sz pp icboatã ⁊ debilẽ nõdũ apparẽ
tẽ in substãtia ut dr supra cap°. de colorib⁹ i aucte
allegata: ⁊ hoc ꝑbat Auic̃. ibi. Alioqn dicen/
do ꝙ alioqn. i. si alr eẽt q̃ dicat ⁊ tinctura eẽt
pp multã digõez tũc nã pr⁹ fecisset i hac vri
na substãtiã digeste vrine q̃ istã colozis permi
tionẽ. Nã ut ego dixi statim si digõ ẽ multa ⁊
intẽsa oz ꝙ sit manifesta in substãtia. Nõ b°
est repugnãs in casu nr̃o qz supponim⁹ vrinaz
tenuẽ. Nõ vult igr̃ Auic̃. in erre ex oppos
to sui dicti ꝙ digõ pr⁹ operat substantiã q̃ colo
rẽ tanq̃ absolute falsũ sz tãq̃ repugnãs oppo
sito regule. Ex quo segt ꝙ iõ oppositũ sue re/
gule ẽ ipossibile qz ad ipsũ sequit aliqd sibi re
pugnãs. Ex quo patet ꝑmo ꝙ hic nulla est
cõtradictio ⁊ nõ presuppenat in mõ arguẽdi
falsum esse ꝙ nã pr⁹ operat substantiã q̃ colo
rem. imo vult hoc esse verũ sed repugnãs op/
posito regule. Et ideo ne quis putaret ꝙ dice
ret hoc esse falsum subdidit ꝙ digõ pr⁹ opera/
tur substantiã q̃ colozis permixtionẽ: ⁊ intel/
ligitur ad sensum secũdi notabilis ꝓpositi. Et
sic soluit primũ dubiũ de ꝙtradictione littere
Silr secũdũ ♄ cõtradictiõe ad dicta capli p̃ce
dentis. Nam nõ intẽdit absolute ꝙ nõ sit ꝓp
digõez ut dixi. Ad tertiũ aũt dubiũ patet ex
2°. notabili. ⁊ iõ hãc litterã ñ lego dicẽdo alio
qn ꝓ qz ut dicit vn⁹ modus dini. nec trãsponẽ°
sniaz partis sequẽtis ly alioqn ut dicit secũd⁹
mod⁹ nec addẽdo vnã negationẽ ut dic̃ sua 3ª
expositio. His enim modis exponere nõ est ni
si falsificare litterã. Quod si queraf virum
ois tinctura vrine det ꝑ digestionẽ: puto ꝙ nõ
Nam contingit vrinã tingi ꝓpter ebulitõez
a calore putredinali ut potest colligi 2°. quarti
ca°. de signis sumptis ex tenuitate vrine: cũ di/
xit. Si autem fuerit rubedo aut nigredo scias
ꝙ cã in hoc est res cõtingens aut vehementia
virtutis qualitatis egritudinalis imꝑmẽtis in
aquã. Credo tñ ꝙ aquositas pura nõ tingit nł
si ꝓpter cõmixtionẽ alicui⁹ rei bũoralis cũ ea
ut expresse vult Gal. ꝑmo de crisi: sz hec pars
humoralis q̃q magis tingit nõ ꝓpter maio/
rẽ digõez: sz ꝓpter maiorẽ ebullitionẽ ꝓpter
quã ille bũor fit intẽsius coloratus.

Et propter hoc.

Ponit secundã regulã ad modũ cozelarij
dicẽs ꝙ ꝓpter causam dictã. s. ꝙ ꝑma digõnis
operatio est facere substãtiã sequit ꝙ vrina te/
nui pseueratẽ i egritudine acuta est signũ ma
lum significãs ꝙ virt⁹ est sopita. i. remisse agẽs
in digerendo aut non digerens.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Cum autem.

Ponit tertiã regulam dicẽs ꝙ cuꝫ videris vrinã tenuem que habet diuersitatẽ in partib⁹ in citrinitate ꝛ rubedine ista significat laborẽ inflãmantem. Vbi nota intelligi ꝙ appare at diuersitas rubedinis ꝛ citrinitatis: aut quia diuerse partes vrine appareant vna rubea et alia citrina sicut si in superiori parte appareat rubea ꝛ i inferiori citrina: aut secũdo quia appareat color cõmixtus ex rubeo ꝛ citrino: ꝛ p laborẽ inflãmatiuuꝫ possumus intelligere lassitudinem inflãmatiuã que prouenit ex habundantia humoruꝫ calidorũ scilicet sanguinis ꝛ colere qui significant ex hac diuersitate colorum in vrina apparentiũ aut 2°. per laborez in telligendo vniuersaliter omnẽ lesionẽ ut intelligitur 2°. afforismoꝫ afforismo ꝑmo: ꝛ hoc mihi plus videt verum.

Et si tenuis.

Ponit regulã quartã dicens ꝙ si vrina fuerit tenuis ꝛ habuerit sedimẽ ad modum furfuris nõ existente egritudine in vesica significat flegmatis adustionẽ. Causa autem est quia hec similia furfuri sunt alba ꝛ lata: ꝛ ideo sunt aut ex excoriatione albor̃ mẽbrorũ sicut vesica aut adustione humoris albi sicut flegma. Non existente igit in vesica egritudine erit ex flegmate adusto.

Spissa autem.

Hic ponit signa vrine spisse nõ limitãdo ad claritatem uel turbulentiã dicẽs ꝙ vrina spissa in febribus acutis significat multos humores aut liquefactionẽ. Et illa est que cum permanet vna hora congellat. Causa autẽ est quia si humores eẽnt pauci in morbo acuto cũ sint ut plurimũ subtiles non facerent vrinam grossam. Et ideo quando est grossa ꝑpter humorum cõmixtionem significat ipsos multos. Quandoqꝫ autem est grossa ꝑpter liquefacta cõmixta cum ea ut esset pinguedo ꝛ ista recedẽte calore actuali congelat sicut alie pinguedines a calore eliquate.

Ad vltimum.

Ponit significationẽ vrine turbide absolute ꝛ dicit ꝙ significat permixtionẽ partiũ terreaꝫ ꝛ ventositatis cũ aquositate vrinali. Et ratio quia quando iste due res. s. ventositas ꝛ pars terrea admiscent in vrina ex eis prouenit turbulẽtia: ꝛ quãdo separant prouenit claritas. Et hec regule nõ habẽt dubiũ. Haꝫ oia alia elementa sunt puia preter terram: ꝛ ideo nõ habent aquã reddere opacã. Terrea aũt pars non maneret sparsa per totam aquositatem nisi esset ventositati coniũcta ipsam facienti natare aliter descenderet ad fundum.

Nota tamẽ hic ꝙ verisimile est contingere esse partes terreas cũ aqua ita ut vrina sit clara. Nam nõ est dubiũ ꝙ vrine alique sunt clare ꝛ non generatis ventositatib⁹ in eis sicut hide igitur ꝑius erant ventositates ꝛ partes terree stante claritate. Et aliũ patet qñ vrina mingitur clara ꝛ per infrigidationẽ fit turbida sicut vocam⁹ eas corruptas que postea cũ ad ignem calefiunt clarificãtur. Imaginandum est igitur ꝙ quendã modũ mixtionis partium humoraliũ cum aquositate sequit claritas esto etiaz ꝙ partes terree sint multe nõ descendentes ad fundum sicut clara est cristalli nõ obstante ꝙ plurimũ sit terrea ꝛ vitruz cui multa pars est terrea: tamen regula Auic. verum est in se ꝛ maxime habet verum de turbulẽtia que accidit aquositati per se puie que fit turbida per admixtionẽ nõverã partiũ terrearum. In hoc eniz casu oportet ꝙ sit ꝑpter partes terreas coniũctas ventositati ꝛ econtra partes terre opace coniũcte ventositati sufficienti ad subleuandũ eas in aqua sunt semp cã talis turbulentie: ꝛ ita patet generale significatum vrine turbide.

Amplius tres debes.

Hic ponit signa claritatis ꝛ turbulẽtie qñ in eadem vrina apparet claritas ꝛ turbulentia diuersis temporib⁹ ꝛ turbida que remanet turbida. Et diuidit in tres partes. ꝑmo ponit tres modos considerãdos. 2°. cõparat duos illorum adinuicẽ. 3°. ponit quasdã speciales regulas. ibi 2ª. Illa vo q̃. ibi 3ª. Vrina quoqꝫ. Itẽ ꝑma tres ſm tres dispões ꝓsideratas. ibi 2ª. Aut mingit. ibi 3ª. Aut est dispositio. Dicit in ꝓte ꝑma ꝙ tu debes attẽdere tres dispositões in vrina quaꝫ vna ẽ ꝙ qñqꝫ mingit tenuis. i. clara: ꝛ postea inspissat ꝛ fit turbida: ꝛ ista figt ꝙ nã laborat i maturãdo ſz mã nõ ex toto obediuit ꝛ est pariẽs: ꝛ aliqñ figt liqfactionẽ mẽbroꝫ. Nõ igit ꝑmo ꝙ Auic. narrat illos tres modos turbide vrie quos ponit gal. ꝑmo de crisi ſz nõ ponat eo ordine Nõ. 2°. ꝙ in vrina q̃ mingit fũt dispões ex alteratõe ꝛ ꝑmitione bũoꝫ tã a calore nãli q̃ putredinali itra corꝑ recepte merito quaꝫ dispõnũ vrina ex corꝑ pmutat: ꝛ iõ ex pmutatiõe ex corpal cognoscit quõ passa fuerat itra corꝑ ꝛ corporis ꝛ humoꝫ dispões ut dicit Auero. 4°. colliget. Nõ. 3°. ꝙ cũ vrina mingit clara ꝛ postea turbidat figt ꝙ partes bũorales sunt mixte cũ aquositate vrinali p opus caloris nãlis Nam ex opere putredinali potius mingit turbida: sed hoc opus significat esse debile q: per

UVA. BHSC. IyR_045_1

leuem actionē aeris continentis permutat: qz
etiā vrina nō mingit turbida significat q̄ i hu
moribus nondū est fortis putrefactio: ⁊ qz ab
aere exteriori cito hanc alterationē recipiunt
significat q̄ sunt parati putredini. Ex qui/
bus patet primo regulam Auic. esse veram q̄
hec vrina significat q̄ natura laborat in matu
rando. i. aliquo modo agit color naturalis in
humores: sed materia non ex toto obediuit.

Patet 2.° q̄ verum dixit Hal. cum dixit pri
mo de crisi q̄ hec vrina significat q̄ humor nō
dum est motus sed erit in proximo. i. nondum
vehemēter bullit nec multū digerit in primo
est futurus in eo motus ebullitionis. Ulti.°
nota q̄ ex mēbror ⁊ adipis liquefactione con
gingit mingi vrinā clarā que per leuē cōgelati
onem turbidat quia hoc est de natura pingue
dinis que dum est liquida ⁊ dissoluta est puia
sed infrigidata est opaca. Et Auicē. hanc sub
dit significationē quā tacuit Hal. loco allega/
to quia raro accidit.

Aut mingitur.

Ponit significationes secūde manerei: et
dicit q̄ vrina quādoq̄ mingit turbida ⁊ po/
stea clarificat ita q̄ pars grossa ab ea separat
⁊ stat in fundo: ⁊ ista significat q̄ natura iam
maturauit materiā. Et quāto magis clarifica
tur ⁊ citi° tanto est certius signū maturationis
⁊ similr quāto maior est descēsus inferi°. Pri
mo igit nō. de his trib° manerieb° fecisse mē
tionem Hal. primo de crisi. ⁊ Aueroys 4.° col
liget ⁊ Auic. hic ita q̄ putat cōmuniter ab ex
positorib° de eadem dispositione locutus fuisse
Sed aliter videt dixisse Hal. de significatione
huius ⁊ aliter Aueroys ⁊ aliter Auic. Nam
Hal. primo de crisi dixit ita. Sed que mingitur
turbida ⁊ post paulatim residet in ea sedimen
laudabile significat egritudinē absq̄ mora di
gerendam. Auic. hic ut videt sic dicit q̄ signi
ficat materiā esse digestam nō dicit digerendā
Aueroys autem 4.° colliget videt hanc pone
re que primo est grossa post subtiliat ⁊ post ēt
ingrossat sicut accidit plerūq̄ cū vrina dimit/
tur: ⁊ de hac dicit q̄ significat pigritiā natu/
re post incepti operis principiū: vñ sic dicit ad
litterā. Sed vrina grossa que postea subtiliat
⁊ iterum ingrossatur quāuis hoc opere natu
re pcedit pigritiem nature significat post su/
cepti operis principiū. Ego libēter in hac di
versitate vidissem quid crediderūt antiqui ex
positores: sz nō inuenio Binū aut Antoniū ꝺ
prima aut Mondinū aut Marsiliū ista decla
rasse. Dico igit istud qꝺ puto fuisse de mente
horū auctor. Pro quo nō. q̄ vrina q̄ min/
gitur turbida ⁊ clarificat qñq̄ mingit parum
turbida ⁊ clarificat bñ per descensum ipostā/
sis laudabilis: ⁊ hec est dispositio vrinaꝝ com
pletam digestionē significantiū in morbis ma
terialib°. Nam quia ipostasiua materia nō est
ex toto clara nec est cōmixta ꝺo mō cōmixtio
nis cum aquositate sed per vicinitatē: ideo oz
q̄ cum mingitur ⁊ per motū est mixta reddat
aquositatē parū per obfuscatā: ⁊ de ista puto
q̄ loquit Auic. hec enim significat naturā di/
gessisse ⁊ superasse materiā. Et ideo addit q̄
quanto maior fuerit claritas supple cum debi
ta substantia ⁊ citior descensus magis signifi/
cabit maturationē. Quedā autem est vrina
que mingit vere turbida: quia intense turbulē
tie ⁊ omnis talis significat vehemētez ebuliti
onez. Nam Hal. de illa que clarificat ⁊ est ꝺ
qua loquimur ita dicit. Nam vrina que clari
ficat post paululū significat illud quod rema/
net de augmento feruoris ⁊ de agitatione dcā
esse parum. Vult igitur q̄ etiam ista significat
augmentū feruoris ⁊ dictam agitationē ⁊ per
consequēs ois alia vrina multū turbida. Sed
de istis quedā est que clarificat per descensuz
partis terrestris ad fundū ⁊ ista si sedimē fue
rit laudabile. nō dico laudabilissimū: ē enim im
possibile i isto casu significat ut dicit Hal. q̄ ci
to cōplebit digestio. Erit ār sedimē laudabile
quod nō erit male substātie nec mali coloris:
lz non ex toto oēs habeat ꝓditiones optimi se
dimis: sed de hac nō loquit Auic. supra. Et
ideo nō oīno dispositiōes easdē intellexerunt
Auic. ⁊ Hal. Causa aūt dicti Hal. est quia
ex quo est in princi°. ita turbulenta vrina non
pōt esse sine preternaturali ebullitione que ex
cludit cōplementū digōnis. Sed quia cito fit
seqstratio sigtur q̄ vestigiū caloris nāl sit forte
⁊ vētositates p ebullitionē putredis ibi exītis
sūt pauce paz resistētes: ⁊ iō cito cōplebit ma
turatio. Si ꝺo vrina mingit turbida ⁊ clarifi/
cat p descensū ad fundū: sz postea cito corrū/
pit ꝓpt aeris ipressionē: ꝺ est de qua Auero.
loqt: ⁊ ista sigt pigritiā nature i digerēdo eo°
quo prī. de illis ꝺ qꝺ° Auic. loqt. ⁊ ita isti au/
ctores nō de eadē penit° vident loq dispōne i
bis locis ꝓpter qꝺ nō ponūt eadē significata

Aut est dispositio.

Ponit manerie tertiā di. q̄ qñq̄ est dispō
media inter ꝑmam ⁊ secundā que est q̄ vrina
mingitur turbida. ⁊ ita remanet: ⁊ ista si hoc
modo perdurat ⁊ virtus est fortis significat q̄
nūc. i. paruo tēpore perueniet ad integrā ma
turationē. Sed si virtus nō fuerit fixa signifi/
cat timorē ne mors ꝑueniat maturatiōez. et si

UVA. BHSC. IyR_045_1

perduraūerit hoc modo ⁊ non fuerint ibi ſi/gna alia timoroſa ſignificabit capitis dolorez quia ſignificat ventoſitatē ⁊ ebullitionez ma/teriei. Et in hac etiaz tertia diſpoſitione di uerſimode.videnf dicere Gaſ.⁊ Auicē. Maz Gaſ.dicit ꝙ hec vrina ſignificat cōmotionem ⁊ augmentū feruoris qui eſt in ſanguine eē in ſummo augmenti ſui.Et Aueroys ita dixit: ſed ſi ab ipſo principio apparuerit groſſa ⁊ in eadez groſſitudine permanſerit ſignificat mul tam humorū ebulitionē a caloze extraneo fa/ctam:⁊ propter hoc eſt malū ſignū:videf igif ꝙ nō ſignificat ꝙ cito venietur ad maturatio/nem integra cum ſignificet ſummuz motū pu/trefactōis. Pro iſtis nota ꝙ ut dixi in que ſtione de magnitudine febris 2ª particula affo riſmorū non repugnat materiā fortī motu mo ueri ad putredinē ⁊ tamen digeri ⁊ eſſe prope complementū digeſtionis:imo ꝓpterea digeri velocius natura magis conāte ⁊ materia ma/gis apta recipere ſaltem ex parte eliquationiſ ⁊ facilitatis vaporationis ſuperflui:vnde nos videmus vermes plurimos generari in aqua cum vehementer putrefit ⁊ ſimiliter in carni/bus. Nota 2ª hanc vrinā ſemper ſignifica/re vehementē modum putredinalis coloris. Cum hoc tamē quandoq; eſt coniunctꝰ fortis motus digeſtionis:⁊ hoc eſt cum virtus eſt cō ſtans ⁊ non ſint alie male ſignificationes: ⁊ ħ voluit Auicē. ⁊ hoc etiam inuit Gaſ.cum iſtaz dixit meliozem prima:⁊ ex bis patet concoz/dia auctorum.

Illa vero.

Ponit quaſdam ſpeciales regulas.Et di/uiditur in quatuor ⁊ patebūt partes. Be ꝓ ma dicit ꝙ illa que mingiſ tenuis ⁊ ex tenuita te peruenitur ad turbulentiā eſt melior q̄ illa que permanet in turbulētia ſm plurimas bo/ras ⁊ ut plurimū. Et hoc videf contrariū dicto Gaſ.primo de criſi. Nam que peruenit a claritate ad turbulentā dicit eſſe deteriozem iſtarū trium.vnde ſic habz littera. Urina que turbida ſit exterius ſignificat ꝙ nonduz eſt ei motus ſed erit in proximo. Neceſſario igitur hec vrina eſt earum deterior.Et paulo infra. vrina 3ª 2ª ut dictū eſt inter has duas eſt me/dia. Nam ipſa cum generef a cōmotione que eſt in vltimo fine ⁊ ſtatu ſuo in tm diminuta ē in malitia ab vrina ſignificante ꝙ nonduz eſt motus eius ſz erit in proximo inquantū exce dit in malitia vrinā ſignificantē ꝙ ille motꝰ iaz proximus eſt ut ſedetur ⁊ quieſcat: ⁊ conſtat ꝙ vrina ſecūda apud ipſum eſt que mingiſ tur bida ⁊ ſic remanet.3ª 3o mingiſ clara ⁊ extra turbidatur. Pro concordia igitur dicendū hanc vrinam que turbida mingitur raro eſſe bonam. Raro enim eſt cum digeſtione ⁊ cum alijs ſignis bonis:ſed quando eſt bona eſt me lior q̄ illa que mingiſ clara ⁊ turbidatur cito quia iſta ſignificat digeſtionē proximā: ⁊ boc eſt raro.Gaſ.igitur loquiſ de ea quando bo/num ſignificat.Et Auicē.dicit boc quia ut plu rimū eſt deterior quia raro eſt bona:⁊ cuz eſt mala eſt deterior. 2ª regula eſt ꝙ multotiēs vrina fit ſpiſſa ꝓpter caſum virtutis nō ꝓpter expulſionē materie. Et poſſumus hic intelli/gere turbidam per ſpiſſam vel ſpiſſaz ꝓprie di ctam. Nam quia contētiua mēbrorum deficit ideo multi humores ſimul cum vrina trāſeūt: non quia natura illas intendat expellere 3ª regula eſt ꝙ vrina que mingitur aquoſa ⁊ ita permanet ſignificat priuationē maturationis penitus.⁊ hanc dicit Gaſ.primo de criſi peio rem q̄ ſit aliqua tertiū ſupra nominatoz. Et de hac ſatis diximus precedēte capło cum lo/cuti fuimus de vrina alba. 4ª regula eſt ꝙ vrinarum ſpiſſarum iſta eſt melior que eſt faci lis ad exeundū:⁊ eſt multe ſeparationis:quia in ea fit ſequeſtratio ⁊ ipoſtaſis multa ꝓ quaz tota mā turbulētie ⁊ nimie groſſitiei deſcēdit: ⁊ fit ipoſtaſis:quia illa ſignificat maiorē mate rie obedientiā q̄ aliqua alia:⁊ ex tali multo/tiēs ſanaf paleſis uel aliꝰ filis morbꝰ ut ſpaſmꝰ būidꝰ expulſa ꝓ vias vrine mā morbū faciente

Cum urina groſſa mingitur.

In hac 3ª parte capli ut ſupra dicif ꝓncipa liter docet ſingulare per modos ſubiecte ⁊ tur bulentiā ut alij diſpoſitioni coniūgunf.Et di uiditur in tres partes.Primo docet ſignifica re per diuerſos modos ſubſtantie. 2º per tur/bulentiam.3º ponit quaſdam extrauagātes re/gulas concernentes maxime ſignificationes rerum cum vrina mixtarū.ibi 2ª vrina turbu/lenta multotiens.ibi 3ª. Urina coloꝛi. Pri/ma diuiditur in tot partes quot ſunt regule.

Be prima igitur dicit ꝙ quādo vrina groſ/ſa mingiſ ⁊ deinde procedēdo ſm ordinē atte nuaf ſi ſit multa eſt conueniēs. Ratio regule eſt quia ſignificat hanc eſſe purgationē nāles.

2ª regula eſt ꝙ vrina dicta.ſ.groſſa multa q̄ ſm ordinē attenuaf quādo eſt poſt turbidam aut ſpiſſam paucā eſt ſignū bonum:⁊ hoc ē qñ vrina ſpiſſa ⁊ turbulenta apparet que minge/batur primo paulatim:ſed poſt ſubito ⁊ facilr inde ⁊ poſt eam multa quantitas facile mingi tur.Et cum iſta multotiens reſoluitur.i.finit/ tur egritudo: ſiue ſit acuta ſiue repletionalis ſiue fuerit repletio ex qua non prouenit mani/

UVA. BHSC. IyR_045_1

festa egritudo: ⁊ iste modus vrine ē extrane⁹. Et recte ſm ꝙ dicit Bin⁹. Auic. voluit h̄ po/ nere ſententiā Ypocratis in illo affo. 4.ᵉ parti/ cule. Quib⁹ vrine groſſe globoſe ⁊c. Cau/ ſa aūt verificās ē qz qñ hec mlta tenuis emitti tur poſt paucā groſſam aut turbidā ſignificat ꝙ mā eſt digeſta p ſubtiliationez factā a nā et pellit. vī aūt hic modus vrine extrane⁹ qz ra/ rus. Plerūq; enim fit mutatio ↄtrario mō qz ex ſubtili ꝓcedit ad groſſam cū añ digeſtionē plurimū nā nō pellat būozez cū aquoſitate et poſt digeſtionē expellat. Et tu nō. ut in cō/ mento voluit Hal. ꝙ p tenuē itelligim⁹ medio crē. ⁊ iō Aui. dic. ꝓcedēdo ꝛz ordinē attenuat.

Quando cum urina naturalis co.

Hic ponit tertiā regulā dicēs ꝙ vrina ſup/ flue ſpiſſa ⁊ nālis coloris ſigt qñq; bonū qñq; malū. Bonū ſigt qñ exit faciliter: et multa qz ſigt expulſiōez nālez multaꝝ materieꝝ. Ma/ lum ſigt qñ egriditur pauca ⁊ paulatim quia ſignificat humoꝝ multitudinē ſua groſſitie et curatis debilitatē ſua paucitate.

Urina ſpiſſa.

Iſta eſt 4.ª regula: ⁊ dicit ꝙ vrina ſpiſſa q̄ ē crisis egritudinū ſplenis aut febriū permixta/ rum eſt bona. ⁊ cā eſt quia iſta ſignificat finem alloꝝ morboꝝ conſūpta mā. Et ſubdit ꝙ i iſta nō expectet equalitas in mō ſubſtātie quia nā impedit in expellēdo. Et nō ꝙ durāte cri/ ſi nō vult ꝙ expectet equalitas vrine qm̄ nā ē occupata in expellēdo būozes ita groſſos nō obſtante ꝙ ſint digeſti ꝙ vrina per totū temp⁹ criſis eſt groſſa.

Urina ad ultimum.

Iſte eſt quintus canō de turbida iſtis inci/ denter imixtus dicit ꝙ vrina turbida vltimate ſigt humoꝝ multitudinez ⁊ naturaz ab eis oc cupatā in maturādo eos. Et rō eſt qz cū ſigni ficet materias expelli oſtendit ꝙ nā laborat i maturando maxime quia ſignificat ꝙ nō ſunt integre digeſti.

Urina ſpiſſa

Hic eſt ſextus canō dicit ꝙ vrina ſpiſſa cū arenoſo ſedine ſignificat lapidē. Ex quo eniz eſt ſpiſſa ſignificat materiā groſſam viſcoſam. Et quia ſunt ibi arenule ſignificat ꝙ inſpiſſa/ tur ⁊ induraf in lapidē aut in renib⁹ aut in ve ſica. De hoc tñ infra cū de ipoſtaſi dicemus.

Urina ſpiſſa.

Hec eſt ſeptima regula dicēſ ꝙ vrina ſpiſſa cognoſcit ſignificare apertionē apoſtematis p ea que precedūt ⁊ per ea que cum vrina cōmi ſcentur. Illud autem quod cōmiſcef cum vrina que ſignificat apertionē apoſtematis eſt ſanies que cognoſcit quia fetet aut quia illud qd̄ miſcef erit aliquid de rebus que a mēbro ſeparantur ſicut petala alba aut rubea aut fur furea aut alia ab iſtis ſicut ſunt quedam filoſa

Sed illud quod preceſſit vrinam ⁊ facit co gnoſci ꝙ ſignificat apertionē apoſtematis eſt ꝙ prius in homine illo fuerint ſigna apoſtema tis in interioꝛib⁹: ſicut verbi gr̄a in rene autve ſica aut epate aut in partib⁹ pectoꝛis: ⁊ etiam ſi ante vrinam cum ſanie fuerit vrina ſimilis lo ture carnis recētis ſignificat apoſtema eſſe in concauo epatis: ſed ſi fuerit ante hanelitus an guſtatio ⁊ tuſſis ſicca ⁊ dolor in membris pe/ ctoꝛis pongitiuus ſignificat ꝙ fuit apoſtema i pectoꝛe ⁊ ꝙ ſanies exiuit ex latere arterie vici nioꝛis ⁊ ſi pus illud eſt maturū erit conueniēs

Et attēde ꝙ numerādo ſigna que fūt ante eruptionē apoſtematis dixit: aut vlceris. Nā vlcuſ nō precedit eruptionē apoſtematis: ⁊ iō per vlcus debem⁹ intelligere exiturā. Aut hoc verificaf quia aliquādo vlcus cū debilitat mē brum eſt cauſa apoſtematis: ⁊ tale vlcus prece dit illius apoſtematis apertionē.

Et eſt cum ſanus.

Hec eſt 8.ª regula que poſſz tamē poti⁹ poni pro vna cōtingentia ⁊ eſt ꝙ contingit homies ſanū mingere vrinā ſicut pus ⁊ virus tenue ⁊ maxime cum dimiſerit exercitiū ⁊ p hanc pur gabitur eius coꝛpus ⁊ remouebif ab eo laſſitu do quā fuerat cōſecutus ꝓpter dimiſſionē ex/ ercitij. Et hoc ↄtingit qz nā materiā hanc ag gregatā digerit digōne in nocitiuo ſine ei⁹ pu trefactione. deinde expellit p vrinā: ⁊ hec non eſt vex pus nec vex virus cū in ea nō ſit putre do: ſed ē ſicut pus qz ſilis illi: ⁊ hic ſumif ſan⁹ p oi eo q nō eſt eger. Nā ex quo laſſitudinez patiebaf poti⁹ erat neutrū q̄z ſanū coꝛp⁹ eius.

Et eſt cum in epate.

Hic ponit nonā regulā dicēs ꝙ ↄtingit fie/ ri opilationes in epate aut in eo quod eſt coꝛā ipſo de mēbris ut ſtomacho aut ſplene aut pe ctoꝛe. Et cōtingit ꝙ p aptionē harū opilatio/ num mingaf vrina ſpiſſa qz cū aperiunf egre/ ditur mā earum quia faciēs eas. Et iſta nō ē pus ſed illa que egredif ex apertione apoſte/ matis eſt pus ⁊ diſcernunf a binuicē. Et ſi hec vrina trahit ad nigredinē ⁊ preceſſit doloꝛ in latere ſiniſtro ſignificat ꝙ eſt ex ſplene. Et ſe/ cundum hanc cōſiderationē ſi doloꝛ fuerit ſu/ pra femur: aut in ſumitate ventris erit ex par/ te ſtomaci. ſ. fundi anteriozis. ſed tamen pluri mum eſt ex epate quia epar eſt magis vicinus vijs vrine. Et iſte canō eſt manifeſtus.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Urina turbulenta.

Modo facit quod dictum est: & diuidit in tres sicut tres regulas de turbulēta vrina ponit. ibi 2ª turbulēta eni. ibi 3ª Urina q̄ vrinis.

Dicit pmo q̄ multotiēs vrina turbulēta significat casum virtutis. s. nālis & vitalis regulantiū totū corpus: vñ neq̄ valēt sequestrare humorē ab aquositate neq̄ putrefactionē pro bibere nec retinere būores: & ideo fit inde vrina turbida. Et quādo cadit virtus tunc vrina est frigida sicut illa que exteri⁹ infrigidat. nec est in isto casu intelligenduz q̄ hec vrina ex toto mingat frigida sicut aqua sed valde pauce caliditatis. Nam tūc calor relinquit mēbra lōginqua a corde & ēt in ipso corde paucificat

Urina turbulenta.

Hec ē 2ª regula i qua dicit q̄ vrina turbulēta que similat malo vino aut aque ciceris est vrina pregnantiū & habentiū apostemata calida lōgi tpis in interioribꝰ. Sed hic sunt duo dubia. Primū quia in pregnātibꝰ debet eē vrina clara similis vrinis viroz igit nō turbida.

Secundū qz apostemata lōgi tpis debēt eē ex materia frigida que nō facit supfluitatē rubeā simile vino. Preterea plerūq̄ ē apostema in interioribus & nō appet huiusmōi vrina ut patet experiētia. Ad primū dicit q̄ pregnantes pauci tpis quia paz mēstrui retinuerūt: & qz cōstricte sunt vie & id parū menstrui qđ superat tēdit ad venas matricis & iuuant in digerēdo a calido spermatis viri: iō vrinas habēt claras: sed pregnātes vicine partui qz multū mēstrui retinuerūt: & qz illud tūc regurgitat a venis matricis in alias: & est mali coloris. Ideo q̄nq̄ aliquid tale emittūt cū vrina & faciūt vrinā turbidā dicti coloris Ad scām dr̄ q̄ apostemata in interioribꝰ duobꝰ modis: cum sint lōgi tpis sunt cā dicte vrine. Primo quia epatis virtutē debilitāt vñ fit vrina cuz permixtione sanguinis mali. 2º qz ab illis tandem refutat mā que adustiōe participat & mingitur. Et iō hec talis mixta cū parte sāguinis & aquositate reddit vrinam dicti modi.

Urina que vrinis.

Hec est 3ª regula in qua dicit q̄ vrina simil vrine asinoz & alioz subiugaliū & est quasi mulachach: quia est multū turbida sigt corruptionem humoz corporis maxime flegmat crudi: in quo per opationē caliditat & vētositas fuit generata: & iō sigt capitis dolorē ventuz aut alachal. Nō. primo q̄ mulachach est aqua qua vtūtur saraceni que est ex aqua rosata cū musco & ambra & gariofilis & alijs odoriferis & est valde turbida. Sed alabachal est egritudo in qua a cerebro salsa descendit ad inferiora: & vocat stillicidiū siue spēs catarri: & tunc verificat regula qz turbulentia illa nō fit sine humoz putredine ut est dictū supra. 2º sine vē tositate coniūcta parti terree. 3º qz ista nec nigra est nec citrina nec rubea maxie flegmatis significabit putredinē. 4º qz ibi est opilatio significat q̄ cōicat capiti: & ideo si retinebit faciet dolorē capitis iuxta affozismi sententiam. Quib⁹ vrine cōuerse turbate velut subiugalis ē. Et si nō retinebit faciet catarrū dictū.

Urina que colori.

Hic ponit extrauagātes regulas & sūt quatuor. Prima est q̄ vrina q̄ silat colori vni⁹ mēbri & perdurat: hoc mō significat egritudinez futurā in illo mēbro. Et rō est quia nō obstāte q̄ color detur vrine ex pmixtiōe materie & nō imediate a mēbri colore. Tamē mēbra multiplicantia supfluitates multotiēs eas faciūt sibi siles quodāmodo in colore. Et iō cū vrina perseuerat fm talē colorē significat q̄ mēbrū cōtinue multiplicat supfluitates expellēdas & ideo tandem egrotabit.

Et quidam.

Secūda regula est ex dicto quorūdā q̄ qñ in inferiori parte vrine fuerit aliquid qđ est sicut puluis aut fumus egritudo significat lōgā Et si perdurat in tota egritudine pnosticatur mortē aut flegma crudū quod a pure discernitur p fetorē. Ego aūt hoc expresse vidi i quadam puella. Nō. igit q̄ multotiēs in vrina alba clara superi⁹ ppe funduz videt obscuritas ac si fumus esset ibi: & hec qñq̄ accidit ab vlcere in vesica aut renib⁹ cū paucissima sanie pellit & cū igit videt quasi fum⁹ a fundo ascendere multotiēs aut quasi per totā vrinā est hoc & qñ leuiter declinam⁹ vrinale ad vnā partez appet iuxta superficiē fum⁹ ille. si igit i vrina ē fetor tunc est sanies. si vo non sit fetor sigt salsa crudū cui accidit ex putredine dio ad partes sine digōne: & iō qñ ptelat sigtur mors cū significet q̄ nā nō dñatur humori.

Urina habens.

Hec est tertia regula in qua dicit q̄ vrina q̄ habet partes diuersas significat q̄ quāto partes ille sunt maiores tāto nature operatio est studiosior & natura pl⁹ potēs & pozi plus apti

Nō. igit q̄ multotiēs in vrina sunt partes humorales aut in fundo aut natātes que non sunt contūcte imo percipiūtur ab alijs diuersē: & qñq̄ ptingit q̄ iste sūt partes mēbroz ut petala et trūbi. cū igit sint ptes humorales regulariter: sz si sint ptes mēbroz tūc quāto fuerint maiores partes tāto significant vlcera peiora

UVA. BHSC. IyR_045_1

Vrina.

Quarta regula est ꝙ vrina in qua videntur quasi fila adinuicē mixta significat ꝙ fuit post coitū mixta Et nō. ꝙ hec fila sunt grossa alba ex spermatis parte que remāsit in virga p' coitū que cū vrina pellitur.

De significationib' vrine sumptū ex odore.

Ixerunt quidam.

In isto capl'o Aui. determinat d significationib' vrine p odorē. et diuidit in duas partes. primo ponit quorundā dictū circa hoc. 2°. ponit regulas significādo ꝑm ꝓpriā intētionē. ibi 2ª. Et nos. De prima dicit quosdam dixisse se nūq̄ vidisse egrum cuius vrine odor esset silis odori vrine sanoꝝ. Ubi nō. ꝙ Auicē. de hoc dicto nullū ponit iudiciū suū veritatis uel falsitatis. Sed veritas est ꝙ non repugnat inueniri odorem in vrina vni' sani ⁊ vnius egri: puta si sanus eēt coleric' ⁊ eger naturaliter flegmaticus ⁊ egrotaret parua egritudine colerica. Secūdus casus est vbi vnus san' sibi vteretur quadā dieta permutāte odorez vrine ut spagi permutāt deinde vtēdo alia dieta ex egritudine haberet vrina odorem similem illi. Tertius casus est vbi egritudo nō cōmunicaret nocumentū epati ⁊ vijs vrine ⁊ venis. Nam tunc nō oportet vrine odorem ꝑmutari plurimū tñ variat in eodem hoīe odor vrine: qñ de sanitate inculpata trāsit in febrē putridam qꝛ ea ex quib' vrina habet odorē nō seruāt ꝓportionē ad oīno silem odori priori.

Et nos quidem.

Modo exequit ꝑm ꝓpriā intentionē. Et tria facit. ꝑmo docet significare p priuationez odoris. 2°. per odorē. 3°. permutationē de odore certi modi ad ꝑuationē. ibi 2ª. Cū aūt odorem. ibi 3ª. in fine. In acutis egritudinib' Dicit ꝑmo ꝙ ꝑuatio odoris penit' in vrina significat frigiditatē cōplexionis ⁊ superfluā cruditatem ⁊ in acutis egritudinib' plerūq̄ significat mortē nature. i. mortificationē caloris naturalis. Ubi nō. ꝙ cum odor fundet in fumali euaporatiōe calida ⁊ sicca: ⁊ vrina nālis debeat habē odorē acutū sequit ꝙ ꝑuatio ei' significat priuatione hui' fumalis euaporationis. ⁊ ideo frigiditatē ⁊ quia frigiditas est cā cruditatis significat cruditatē. In acutis autē egritudinib' quia plurimū pēdēt a materia calida nō videt ꝙ vrina sit hoc mō facta penitus sine odore: nisi quia iam resolutus est calor nālis. ⁊ cum eo etiam preternaturalis ūt in febribus accidit colliquatiuis in quib' etiā hanelitus est frigidus. Ex quo patet quō in acutis hec vrina sig̃t mortem nature.

Cum autem.

Ponit significationes ex odore positiua. ⁊ diuidit in sex partes ꝫ sex regulas ⁊ patebūt partes. Prima ergo regula est ꝙ fetor in vrina si sit cū signis digestionis ex parte. s. subiecte vrine ⁊ ipostasis significat vlcera in istrumentis vrine. s. vesica aut renib' aut ex scabie sed si nō fuerit cum signis digestionis: tūc pōt esse ex isto ⁊ pōt esse ꝓpter putrefactionē hūorū absq̄ scabie ⁊ vlcerib'. Ubi nō. ꝙ odor fetidus in rebus que nō ex tota specie sunt fetide nō sit nisi ex putrefactione rei secū cōmixte talis aut res aut est sanies aut ali' humor ut plurimū Nō. 2°. ꝙ qñ residuū corporis ē sanū nō obstante ꝙ in vijs vrinalib' sit egritudo tamen vrina multotiēs apparet digesta: immo digestio i vrina significat sanitatē ⁊ dñiuz caloris nālis in locis qui sunt supra vias vrine ut infra dicet. Cum ergo vrina est digesta ⁊ habet odorē fetidū nō est nisi ex putredine vl' sanie ab' instrumētis vrine: ⁊ hec non sunt nisi cum vlcere ⁊ scabie in eis. ⁊ sic patet prima pars regule. Cum aūt digestio nō est in vrina tūc etiam potest esse ꝙ putredo tamē nō ē nisi ex vijs vrine: ⁊ ideo potest etiā esse ex vlcere uel scabie in eis ⁊ potest esse ꝙ veniat a superioribus mēbris: ⁊ tūc significat putrefactionez in eis preserti in venis. Vrina ergo fetida cū sanitate mēbroꝝ vrine significat putredinē in venis. Si ergo volum' discernere ex quo sit talis fetor hic fit per signa ꝓpria vlcerū renuz ⁊ vesice posita 18ª. tertij. ⁊ 19ª. et ex hoc patet 3ª. pars regule ꝙ qñ tal' vrina fetida fuerit in fe. acuta ⁊ non fuerit causa mēbroꝝ vrine: est signum malū quia significat materie morbi fortem putredinem.

Et cum ad acredinem.

Ista ē 2ª. regula in qua dic̄ ꝙ qñ vrina traxerit ad acredinē significabit putrefactionē q̄ accidit in humorib' substātie frigide quos superauit calor extraneus. Sed si fuerit egritudo acuta erit signū mortis ⁊ significabit mortem caloris natural' ⁊ dñiuz frigiditatis in nā cum dñio caloris extranei. Ubi nō. ꝙ per odorē trahentē ad acredinē illā intelligimus que habet odorē acetosum. Nō. 2°. ꝙ odor acetosus fit ex causis ꝓportionatis ad faciendum saporē acetosum: nec talis fumalis euaporatio inuenit in reb' corpulētis nisi cum frigiditate p priuationē fortis caloris naturalis

UVA. BHSC. IyR_045_1

Nō.3.° ex his que dixi in capl'o de humoribus ꝙ acetosus sapor fit duob' modis. Uno mō ꝑ viam digestionis incomplete uel cōplete cum paruo calore nāli. Alio mō per viam putrefactioni per quam calor inatus rei exalat in re habente humidū ⁊ subtilē substantiā sicut accidit in vrina. In vrina ergo cum odor fuerit acris aut acetosus hoc ꝯtingit quia humores naturaliter hui' saporis sicut flegma acetosum putrefiūt: ⁊ ideo separant' ab eis partes a nā: ⁊ pellūtur cum vrina: ⁊ tūc significat putrefactionem in humorib' frigidis subnatural'r aut quia in hūorib' alijs tanta accidit putrefactio ut resoluat' pars spumosa nālis caloris eoruz subiectū vnde fiūt acetosi: ⁊ ideo hoc erit cum mortificatiōis caloris nālis inati ⁊ dñio caloris extranei: ⁊ quia acuta egritudo fit plerūqꝫ ex calidis humorib': ideo in illa vrina hoc significat mortē qꝛ significat defectū nālis caloris cum multo extraneo.

Odor uero.

Ista ē 3.ª regula in qua dicit ꝙ odor trahēs ad dulcedinē significat dominiū sanguinis. et dicit' odor dulcis sicut alij odores qui a saporibus denoiant': ut 2.° de aia: ⁊ in de sensu et sensato: ⁊ 4.° colliget: ⁊ patet causa regl'e quia solus sanguis inter humores ē vere dulcis ut pꝫ ex his que dixi in capl'o de humoribus.

Et que multis.

Hic ponit quartū dicēs ꝙ vrina multū fetida significat ꝙ est colerica semꝑ intelligēdo ꝺ illis que sunt nō ꝓpter vlcera ⁊ saniē Sꝫ q̄ritur ꝓpter qd est ꝙ sanguinei sunt fetidi odoris magis q̄ꝫ colerici: ⁊ tamē multū fetor i vrina significat putredinē colere Hic dicit Dinus dupliciter vrinā posse fieri multū fetidā similiter ⁊ sudorē. Uno modo quia multū horribilē ⁊ molestā odoratui nr̄o. 2.° quia valde acute īprimentis ꝑmo mō sanguinea vrina sil'r sudor sunt magis fetidi q̄ꝫ colerici. Et h° vult Gal'. de sudore 8.° terapentice. 2.° mō sunt magis fetidi colerici: ⁊ hoc vult hic Auic̄. de vrina: forte aūt lꝫ in sanguine uel sua suꝑfluitate facilius accidat leuis putredo ꝓpter caliditatem ⁊ humiditatē: vnde facilius fit fetor in sudore i sanguineo q̄ꝫ in colerico tamē vehemēs fetor magis accidit ex putredine colere cū putrescit: vnde fella qñ sunt fetida sensi ego eē intollerabilis fetoris. Et ex hoc potes al'r causam reddere ut patet.

Et fetida.

Ista est 5.ª regula dicens ꝙ vrina fetida trahens ad acredinē est melācolica: ⁊ causa ē qꝛ flegma nō est ex sui putredine ita aptuz fetere vt melancolia.

Cumqꝫ.

Ista est 6.ª regula dicens ꝙ vrina fetidi odoris perseuerās in sanis significat futuras i eo febres putredinis quia significat habūdantiā humoris apti ad putrescendū: aut significat ꝙ purgat' corpus a putrido humore in eo multiplicato: ⁊ si hoc sit tūc statim post illā alleuiat' corpus ei': ⁊ causa patet ex dictis.

In acutis.

Ista est 3.ª pars capl'i in qua facit qꝺ dictuz est dicit ꝯ ꝙ si in vrina acute egrotātis fuerit fetor: ⁊ postea subito fetor remoueat' ⁊ nō sequitur requies istud significat casuz virtutis. Ex quo enim nō sequit' alleuiatio: sequit' ꝙ materia mala adhuc remanet: ⁊ qꝛ fetor subito remouet' sig̃t ꝙ virtus ꝺ mā nō potest expellere ⁊ ideo significat ꝙ cadit ipsa virtus.

Capitulū de signis spume.

Spuma accidit.

Ponit in isto capl'o signa ex parte spume. ⁊ diuidit' in duas partes ꝑmo docet quō fiat spuma i vria 2.° suas significationes. ibi 2.ª Et spuma. Prima in duas: qꝛ primo facit quod dictū ē. 2.° remouet dubiū. ibi 2.ª vētositas. De prima dicit ꝙ spuma fit ex ventositate ⁊ viscositate proiecta in vrina: ⁊ sumit' hic ventositas ꝑ vapore ⁊ ꝑ aere ⁊ ꝑ vera ventositate: ⁊ ꝯstat ꝙ iste due sunt cause materiales spume cū spuma nō sit nisi aggregatū ampullaꝝ quaꝝ pars circūdans est viscosa ⁊ ꝯtenta est subtilis aerea vl' ventosa. Et tu ꝑ hoc lege q̄ scripsi in ꝯmento illius afforismi. Strangulatoꝝ dissolutoꝝ ⁊c.

Ventositas.

Remouet dubiū qꝛ possꝫ quis dubitare vñ venit ventositas que est cā spume. Et respondet ꝙ ventositas egrediens in substantia vrine. i. que egredit' permixta substātie vrine proculdubio prebet auxiliū in generatiōe spume Et hoc patet quia in vrina hñtis opilationes multe apparēt ampulle qꝺ nō est qꝛ multa vētositas ab eis egredit' cū substātia vrine ꝑmixta. Ubi ꝯsidera ꝙ intra corp' nō est verisimile in vrina esse spumā qꝛ nō est in loco vbi fiat agitatio aut ebulitio requisita ad spumaꝫ pōt tñ cū ea ꝯiūgi vētositas ⁊ facit ampullas que dicūtur granula qꝛ apparēt in medio vrine ad modū granuloꝝ magis lucidoꝝ qñ in lumine ꝓspicit': sꝫ hec vētositas cū vrina expellitur ꝓpter agitationē pōt facere spumaꝫ. In vrina aūt hñtiū opilatiōes: iō fiūt vētositates

UVA. BHSC. IyR_045_1

q̄ ista corpora multū habundāt viscosis būo
ribus qui p calidū ventosant.

Et spuma.

Hic exequit de significationib⁹. Et primo narrat dispōnes spume p quas ipsa significat 2ᵉ illis docet spāliter significare sup dispōi bus renū. ibi 2°. Et parue. In ṗmo dic̄ qua tuor: ṗmū est q̄ spuma q̄ñq̄ significat p suū co lorem: verbi gra: si spuma est nigra aut rufa. i. citrina significat icteritiā. s. aut nigrā aut citri nāq̄ nigra significat exitū mlici būoris. Ru fa colici. Mā qz ṗlima mā nigra aut citrina cū vrina expellit: iō viscosa pars ampullaꝝ tan tam habet oppacitatē ꝛ colorez q̄ apparet in spuma color eⁱ⁹ qđ non accidit in spuma vrine nō multe tincture qz ṗpter multū aerē inclusū ꝛ paucū colorē ꝛ opacitatē viscose partis am pulle appet alba. Dicit 2°. q̄ spuma sig̃t sui magnitudine. i. p magnitudinē ampullaꝝ: ꝛ il le significant viscositate materiei: aliter enim nō tollerarēt multā extensionē. Dicit 3°. q̄ significat sui multitudine qz multa spuma sig̃t multā ventositatē: ꝛ cā est clara Dicit 4°. q̄ significat p hoc q̄ āpulle cito rūpunt aut tar de qz tarda ruptura significat intētionē visco sitatis intensionē.

Et parue.

Facit q̄ dictū est dicēs q̄ parue ampulle in egritudinib⁹ renū significat vētositatē ꝛ visco sitatē: ꝛ hoc qñ remanēt ꝛ in sūma sig̃t maluz qz būoz viscosus in eis est malus qz sig̃t būo res malos ꝛ frigiditatē. Et hec sig̃nt granula q̄ nūc noiauim⁹. s. parue āpulle remanētes sta tim dicte. Cōsidera g̃ hic q̄ parue ampulle sunt duoꝝ modoꝝ q̄dā apparētes insuperficie vrine circa latera vrinalis q̄ nō sunt cū multi tudine ita q̄ debeāt dici spuma. Et quedā sūt in medio vrine intra supficiē que vident q̄ñq̄ moueri aut ascendēdo uel descendendo sicut athomi qui sunt in radio solis: ꝛ oēs iste am pulle vocant hic etiā granula lz appropriate medici moderni dicant granula illas ampul las que sunt in medio. Considera 2°. q̄ in egritudinibns renum scilicet quando dolor ē in renibus ista granula significant q̄ materia frigida trahit ad renes: ꝛ q̄ si est ibi dolor au gebitur ut colligi potest 18ᵃ tertij: capitulo 2°. ꝛ hoc voluit hic Auic̄. Causa autem quare hec granula hec significāt est quia significant ventositatem ꝛ materiā viscosam circūdantez que sunt ut plurimū a frigiditate.

Capitulū de significationib⁹ vrine sumptis ab ipostasis.

A primis dicēus

Jn isto ca°. Auic̄ determinat de si gnificationib⁹ sumptis ab ipostasi Et diuidit in duas partes: ṗmo ponit descriptionē hui⁹ nois: sed illā significa tionē ſm quā est in vsu medicoꝝ. 2°. sig̃tōes ibi Dicem⁹ g̃. Primo g̃ dicit Auic̄. duo. ṗmū est q̄ significatio hui⁹ nois ipostasis est sīr se diminis ſm q̄ hodie medici vtūtur his noib⁹ recessit a via cognita. i. ab vsu ppio istoꝝ vo cabuloꝝ. Dicit 2°. q̄ medici dicūt ꝛ intelli gūt p ipostasim ꝛ sīr p sedimen oēm rē gros siozis substātie q̄ñq̄ est vrine aquositas. ꝛ ab il la diuisam in ea tñ supple contentā: siue stet in fundo siue sit natās siue pendēs. Nō. g̃ pri mo q̄ ſm cōez significationē hoc nomē ipostasis oz significare rē substantē nō rē natantez. Dicit enī ab ipos qđ est sub ꝛ stasis qđ est po sitio mō res que in vrina apparēt q̄ñq̄ sunt in fundo ꝛ ppie dicūtur ipostases. Q̄ñq̄ pēdēt in medio ꝛ dicunt greco noie enozima. Q̄ñq̄ natāt in supficie ꝛ dicūtur nephilis. vult ergo Auic̄. q̄ ſm p̄sentē vsuz vocabuli oī ipostasis de oib⁹ istis trib⁹ modis ꝛ iō recessit a via co gnita. i. appropetate sui vsus ṗmarij. Nō. 2°. q̄ nō oēs res grossiozis substātie q̄ñq̄ aquosi tas vrine oī ipostasis. Nā in vrina grossa aut turbida in qua nulla fit sequestratio medici ñ dicūt esse ipostasim: ibi tñ sunt partes būoza les ingrossantes ꝛ turbidātes aquā q̄ sunt sub stātie grossiozis q̄ñq̄ aquositas: sz qz nō sunt di uisa ab ea: iō nō dicūtur ipostases dicūtur aūt esse ita diuerse ut sensu discerni possint.

Dicemus ergo.

Exequit de significationib⁹. Et diuidit in duas. ṗmo enumerat dispōes ipostasis p quas significat. 2°. p illas docet significare. ibi 2°. Si gnificatio vo. In ṗma dicit q̄ ipostasis sig̃t multis modis. s. ex sui subā quātitate qualita te: situ suaꝝ partiū loco sui tpe. s. sui descēsus ꝛ qualitate sui pmixtionis. i. q̄ multū sit cōmi xta cū aquositate aut multū separata. vel q̄ fa ciliter cōmisceat cū vrina p agitationē aut nō sunt g̃ 7. modi quos medici ꝓsiderāt in quib⁹ est vtilitas: nec expectem⁹ h̄ sufficientiaz quasi ista dio oz esse generis in spēs: est enī subiecti in accidētia: nō oia sz q̄ vtilia sunt ad significā dum sup corpis dispositiones.

Significatio.

Hic exeq̄t docēdo significare sup bos mo dos. Et diuidit in 7. 2ª pars incipit distanter ab ista p quatuoꝝ colūnas textus ibi. Jposta sis vo. 3°. ibi. Eius aūt significatio. 4°. ibi. Ex ipsi⁹ vo situ. 5°. ibi. Et⁹ aūt sig̃tio ex loco. 6°.

UVA. BHSC. IyR_045_1

ibi. Significatio vo. 7°. ibi. Sigtio aūt. Prima in duas. primo subintelligēdo vnaz distinctionem ipostasis ex mō substātie qz aliqua est nālis aliqua nō nālis ponit significationes nālis 2°. nō nālis. ibi 2°. Mō naturalis vo. Prima i tres partes. primo enumerat significata ꝛ ꝓditiones naturalissime ipostasis. 2°. cōpat illā puri siue sanies laudabili. 3°. rīt quibusdā tacitis dubijs. ibi 2°. Et ꝓportio. ibi 3°. Et ipostasis.

Primo dicit ꝙ significationes ipostasis ex parte substātie sūt hoc mō ꝙ qñqz ipostasis ē natural' ꝛ laudabilis cui' significata sūt digō ꝛ maturatio naturales: ꝛ ista vz eē alba descēdens ad fundū ꝛ ei' partes debēt esse cōtinue silles ꝛ equales rotūde figure equalis subtilis silles ipostasi aq ro. Ubi nō. ꝙ octo sunt cōditiones quas Auic. hic ponit in ipostasi naturali ꝛ laudabili demōstrāte digōnez naturalē Una est ꝙ sit alba: ꝛ hoc iō qz fit p digestionē tertiā mēbroz. s. fm vnā viā. Aut est pars cibi fm aliā. mō 3°. digō dealbat ad naturā mēbroz ꝓuertēdo. Et hāc causam assignat Gal'. ꝑmo pronosti. cōmēto vlt°. 2°. ꝓditio ē ꝙ descēdat inferi'. s. ad fundū vrinal'. Et hui' cā est qz ipsa sit terrestris respectu aquositatis: est iō grauior nisi detineat a vētositate dscēdit: nūc aūt qñ ē cōplete digā ē ab ea exclusa ventositas. 3°. cōditio ꝙ eius partes debent eē cōtinue adinuicē quia diuulsio ipostasis sigt ꝙ ñ vniformiter ꝓcessit actio nature in materia et iō nō est cōplete digesta. 4°. cōditio ꝙ eius partes sint equales adinuicē ꝛ intelligitur ista equalitas in mō substātie: qz vna sit ita grossa sicut alia: ꝛ cā est eadē que prioris cōditionis

5°. cōditio est ꝙ partes sint silles. s. in colore ꝓpter eādē causam. 6°. cōditio est ꝙ sit figure rotūde vbi nō. ꝙ verus fūdus debet esse figure rotūde sz fm situ altitudinis debet eē pinealis figure. Cui' causas lz plles assigt Aueroys 4°. colliget: credo tñ esse ꝙ cuz ipostasis pellat mixta cū tota aquositate vrinali ꝛ post partiū descensum cōgreget accidit illud qō in casu plueris uel frumēti ab alto ad cumulū faciendū qm tales cumuli sunt superi' acuti ꝛ lati inferi'. Quidā aūt dicūt hoc eē qz calor naturalis talē figurā intēdit: cui' signū est qz cor est talis figure ꝛ qz calore naturali agēte qdā partes sūt subtiliores quas oz in acutū tendē ꝛ de istis est Aueroys. 7°. conditio est ꝙ est equalis subtilis. i. est tota ipostasis in mō substātie mediocris ad subtilitatē decliuis. Nam talis superfluitas dcū vrina expellit non oz esse multū grossa. Ultima cōditio est explanatiua 7°. ꝙ sit silis ipostasi aq rosate. nā expti sūt medici ꝙ nālissima ipostasis ē in illa subtilitate. s. ipostasi. aq ro. Et in hac intelligūtur duę quas addit ysaac quarta vna est ꝙ cū aqua ꝓcuritur mō versus sursum. 2°. ꝙ nō multum facit turbidā vrinā. Nam expertū est in hac cōditione venire qñ est optima: sz qz de hac ipostasi naturalis modi substātie nō est certū qd sit et vnde decidit. Dubitat vtr ois ipostasis naturalis substātie decidat a 3°. digōne q est mēbroz. Et ꝑmo arguit ꝙ ipostasis sequestratur a loco 2°. digōnis sic. Ab illo loco seqstrat ipostasis vbi nā cōuertit cibū ad sanguinē: sed hoc est in 2°. digōne: ꝑ assumptū patet ex Gal. primo ꝓnosticoz cōmento vlti°. cū dixit ꝙ ē ores q refugit natura ut operet in eā ex cibo apud conuersionē suam ad sanguinē residet in vrina: non ꝑ alterat ab ea ut sit sanguis ꝓstat hic ꝙ Gal'. vult partes cibi que dū natura cibum cōuertit in sanguinē refugiūt hāc naturē actionē ita ꝙ nō sit sanguinis esse ipostasim et illud est ꝓprie in 2°. digōne. 2°. sic: nisi ipostasis sequestraret a 2°. digōne non oporteret ꝙ ꝓma ipostasis expelleret cū sanguis est in semita digōnis: ꝛ cōpleta digōe minoraret cui' oppositū dixit Gal. primo de crisi. in his ūbis Et qñ sanguis remanet in semita digōnis videtur in vrina que mingit color ad albedinez decliuis ꝛ sedimē in ea lene ꝛ equale albū plurimū. Cūqz cōplet digō addit color ei' ꝛ minoraz ꝙ in ipsa residet. Et ꝓña patet nam si ipostasis decidat a digōne 3°. erit ꝓma qñ cōpletur uel cōpleta erit 3°. digō nō anteqz incipiat ꝛ duz fit sanguis. 3°. sic: ipostasis aut ex parte cibi nō ꝓuersa ad chilū aut ex parte cibi nō cōuersa ad alios humores: aut ex parte hūoris nō cōuersa ad alias hūiditates sēbas Aut ex parte secundaz humiditatū nō cōuersa in mēbra nō primū qz pars cibi nō cōuersa ad chilū nō vadit ad venas ꝛ epar in nālissima dispōne: ut patet ꝑma huius capl'o de generatione humoz nec ex parte humoz cōuersa ad humiditatef secūdas. Nam aut talis pars eet in ꝓpria specie humoz: ꝛ boc est falsū: tūc enis ipostasis aut esset sanguis: ꝛ sic esset rubea sanguinea ꝛ ista est ipostasis nōnaturalis: ut patz hic infra in boc ca°. Aut ex colera: ꝛ tūc aut esset citrina aut rubea: ꝛ ista etiā est nōnatural. Aut esset solū flegma ꝛ hoc nō primo: qz tunc nō significaret colere aut sanguinis digestiōes

2°. qz flegma subtiliaf qñqz ita ut putaref ipostasis naturalis ut infra in hoc ca°. cū dicit: plerūqz eni subtiliaf ꝛ attenuaf ut putef ipostasis laudabilis supple flegma. et quia hoc flegma subtiliatū nō est talis ipostasis. subdit. Quapro pter in acutis egritudinib' nō est confidendus in eo ꝙ apparet fm silitudinē laudabil' ipostaf

UVA. BHSC. IyR_045_1

Sīr arguīt ꝙ nō sit pars mīie. Aut 2°dicere/
tur ꝙ est ex parte istoꝝ humoꝝ que cōuertitur
in supfluitatē hoza qua fit digestio 3ª ut dicunt
fere omnes medici. Sed arguīt ꝙ non: primo
quia ista non est pars ex cibo que effugit actio
nem nature apud conuersionē suā ad sangui/
nem: ut dixit Gal. loco allegato. 2° quia nō
plurima apparēt hoza digestionis sanguinis ꝛ
paucificaret quādo sanguis est digestus. 3°
quia ipostasis laudabilis nō est aliud ꝙ būor
faciens febrē q iam digestus est ut Auic. dicit
prima quarti capło de cura putridaꝝ in gene/
rali. Sed cōstat ꝙ tales humozes nō sunt cō/
uerti ad aliā naturā cum in crisib⁹ expellātur
seruātes propriā naturā ꝛ colorē: ergo ipostā
sim laudabilē nō oportet esse ex supfluo rema
nente ex humore in digestione 3ª imo est qñq
ipsemet humor digestus 3ª digōne. 4° quia
ipostasis ꝓportio ad significandū super matu
rationem materiei in toto non esset sicut ꝓpoz
tio puris albi ad significandū maturationē a/
postematis. Nam sanies elt ex būore digesto
nō supfluitas digestionis: ꝓñs tamē ꝫ Auicē.
in illo ca° statim sequēte post parū. 5° quia i
principio putridaꝝ febrium deberet apparere
sedimē melius ꝙ in statu uel augmēto cum in
principio nutriat corpus magis ꝛ sit virt⁹ mi/
nus defecta: ideo amplioz esset bona superflui
tas digestionis ex sanguine sequestrata cui⁹ op
positū docet experiētia. 6° quia in vrinis sa
noꝝ esset magis querēda ꝙ egroꝝ. oportet
enim ut in sanoꝝ venis sit talis humor excu/
tiendus quia oportet in eis talē supfluitatez
aggregari siue generari cum nō possint stare
quin in eis sit 3ª digestio: ꝛ per ꝓñs eius super
fluitas generet. Similib⁹ modis arguīt ꝙ
non sit ex secūdis humiditatib⁹. Restat ergo
ꝙ non potest esse nisi ex parte chili nō conuer
sa ad sanguinē in epate: sed post trāsmissa ad
vias vrine cum aquositate: ꝛ ideo est decisa a
loco 2ª digestionis: non tū genita per secundā
digestionē: sed per primā: ꝛ hoc sentit Gal. lo
co allegato in primo argumēto. Ultimo si
postasis esset ex superfluitate 3ª digōnis nōvi
deret modus quo sīgret super digōnez epaī.
Nam digestio 3ª perficit in mēbris post epar
ꝛ possibile est epate bene digerēte alia mēbra
male digerē ꝛ ecōtra. Jn oppositū ꝛ ꝙ ipo
stasis sit supfluitas 3ª digestionis arguīt multi
pliciter: primo sic. Nisi ipostasis decideret a
digōe que fit in ambitu totī⁹ nō posset sīgre su
per maturationē materiei in toto sz ipsa debet
post dicit Auic. in isto ca° ꝫ ꝛc. maioz patet
ꝙ exīēs significās sup maturationē oz decidi
a loco vbi fit talis maturatio ꝛ p illā transmu
tari ut cōstat de egestione ꝛ vrina ꝛ sputo ꝛ su
doze. 2° sic: si ipostasis esset pars chili uel
a digestione 2ª decisa: sequīt ꝙ ipostasis lauda
bilis nō habet significare sup digestionē mate
riei facientis febrē quando illa materia nō es/
set in epate: ꝓñs contra Gal. primo de crisi ꝛ
Auic. 2° quarti: ꝛ omnes auctores medicine.
Et ꝓña patet ut precedēs quia illa pars a 2ª
digestione decisa nullo modo permutat scōm
permutationē materiei facientis febrē: ꝛ ideo
sup illā nō significat 3°. si ita esset nō eēt ipo
stasis laudabilis pars humoris faciētis febrē
contra Auic. prima quarti capło statim supra
allegato. 4° sequīt ꝙ in principijs febrium
humoraliū deberet amplior apparere ipostas
laudabilis ꝙ in statib⁹ ꝛ ꝙ in sanitate: ꝓñs tū
falsum ꝛ contra Gal. ꝑmo de crisi qui ponit i
principio vrinam sine ipostasi: in statu aūt ꝛ i
sanitate cum ipostasi. Et patet ꝓña ꝑmo quia
in principijs talīū febrīū min⁹ est potens epar
digerere ꝙ in sanitate: ꝛ ideo plus remanet ꝺ
chilo nō conuerso ad sanguinē. Et quia i ꝑn
cipijs febrīū multo plus comedit infirm⁹ debi/
te rectus ꝙ in statu multo plus de tali mā ipo
statica tunc superflueret. Jn hac qōne tres
ponam articulos. Jn primo ponā quedā cōia
de ipostasi que oportet vnūquēq dicē. 2° nar/
rabo pōnem plusq cōmentatoris. in 3° dicam
illud qꝺ magis mihi videt auctorū mentibus
conforme in nr̄o quesito. Quantū ad ꝑmū
nō. ꝑmo ꝙ noīe ipostasis cōmuniter intelligē
dum est ſm vsum medicoꝝ oēm rem cū vrina
a corpore expulsam grossioris subē ꝙ vrina:
ꝛ ab ea diuersam. ſ. ita ut visu discerni possit.
Ex quo sequīt ꝙ de ipostasi in genere non est
dubitandū ꝙ qñq nō est pars chili refugiens
operationē nature apud suaz conuersionē ad
sanguinē: nec tamē repugnat aliquā ipostasim
esse talem rem large ut predicit accepto voca/
bulo. Constat 2° ꝙ sumēdo ipostases ꝑ non
naturali non oportet omnē talē esse supfluita/
tem 3ª digestiōis. ꝛ ideo si questio generaliter
ꝓponeret nō esset vlr determināda. Restrin
gamus ꝫ titulū qōnis ad ipostasim naturalis
substantie. Nō. 2° ꝙ ipostasis bene substan
tie significat sup digestionē humoꝝ qui sunt in
ambitu totius precipue in venis. Jstud colligi
tur ex Auic. in particula imediate sequēte ca
pituli istius. Nō. 3° ꝙ tam humorē ad beni
gnum reducibilē ꝙ humorem malignū tunice
venarum digerūt. de naturali patet quia in eis
conuertit sanguis ad primā humiditatē de se/
cūdis. Et colligit etiā ex Gal. pleriscq locis ꝑ
cipue ꝑmo pronosticoruz cōmento vltimo de

UVA. BHSC. IyR_045_1

nõnaturali patet ex Gal. & primo de differen tijs febriũ. Nõ. 4°. q nõ oportet apparere ipostasim in vrinis sanorũ: ut colligit ab Aui. infra: & a Gal. pmo de crisi: sed nõ expresse. & causa est quia nõ oportet ut sit in eorum venis humor euacuãdus per vrinã Nõ. 5°. q per ipostasim naturalis substantie intelligim' ipo stasim significatiuã digõnis bonoꝝ malorum i sanis & similiter ipostasim significatiuã digõis humorum malorũ nõ conuertibilium ad be nignum in cõcauo venarũ existentiũ: qvtraq; istarũ dicatur ipostasis bone substãtie patet ex Auicẽ. hic. Nam dicit q hec ipostasis. s. na turalis nõ expectat nisi in egritudinib'. & sub dit q si in venis sanoꝝ sit humor crudus me lius est q fiat ipostasis i vrina aut matura aut nõ matura: & Gal. dicit hoc clarius primo de crisi cum vult qvrina optima habet sedimẽ al bum. Quantũ ad secundũ articulũ p decla randa positione plusq; cõmẽtatoris supponit primo q ois ipostasis laudabilis in vrinis sa norum est ex supfluitate cruda: hec positio pz ex Gal. primo de crisi: cũ dicit q ipostasis ista lenis alba equalis significat q digestio est con firmata: & expellit a corpore chim' crudus vl tra mensurã. Modo cõstat q hunc chimum aut oportet esse ipostasim aut saltem ex eo fie ri nam aliter non significaret ipostasis chimũ crudum expelli. Et Auicẽ. in hoc ca°. parũ in fra cum dicit: In venis autẽ sani nõ semp oz esse humorẽ qui sit excutiendus. Sed si sit me lius est ut hoc significent ex eis supfluitates q̃ in eis superfluũt ex cibo a digõne priuate: de inde supfluit supfluitas que in vrina fit ipostasis. Preterea nisi esset ex supfluitate cruda non esset causa multe ipostasis in vrina infan tium quia cibus eorum trahit ex stomacho an teq; sit bene digestus nam hec nõ adderet ad ipostasim: ꝓñs tamẽ cõtra Gal. primo de crisi 4°. si nõ esset ex supfluitate cruda nulla es set causa sig̃nda: quare dum sanguis esset in se mita digõnis: apparet ipostasis plurima alba lenis rẽ. & quando cõplet eius digõ minorat sedimẽ: & tamẽ hoc apparet ad experientiã et est de mente Gal. primo de crisi cum dicit. Et dico q q̃diu sanguis permanet in semita digõ nis: in omni vrina que mingit videtur sedimẽ lene equale album plurimũ. Cũq; complet di gestio addit color eius & minorat quod i ipsa residet. Et idem sentit nõ multo post cum assi gnat causam quare est plurima ipostasis i vri na vtentiũ multo otio & pueroꝝ: dixit enim et pp hoc agregat i vrinis pueroꝝ oiuꝝ nisi pau corum & in vrinis vtentiũ trãquillitate & ocio completoꝝ: & aliorũ multo vtentiũ cibo ipost. plurima: ppterea qõ multiplicat in corpoꝝ omniũ quos diximus supfluitas cruda Ex bis ergo & multis similib' patet suppositio q ipostasis laudabilis in sanis est ex supfluitate cruda. Supponitur 2°. q in se. bu. pu. humore peccante existẽte in venis sine apostemate di gestio humoris per quam se. ducit ad statũ et crises fiũt laudabiles & per quã materia para ta est euacuatõi nõ pmutat humorẽ peccantẽ a ppria specie ita q colera sũme digesta in no citiuo in causone boza status nõ est facta alte rius speciei: sed est colera ut ante: & ita est de sanguine in sinocha & flegmate in latica & de mlia in quartana cõtinua. Hec suppositio pa tet quia in crisib' taliũ febriũ que fiũt post com pletam digõnez expellit in causone colera et in sinocha sanguis & similiter in alijs. Sup ponitur 3°. q ipostasis laudabilis in talib' febri bus significans 2°. digõnis complementũ nõ è aliquis istoꝝ humoꝝ: hoc patet quia nõ è san guis: nec colera nec melãcolia cũ sit alba nec etiã est flegma subtiliatũ: ut cõstat ex Auicẽ. in capto ista: & patet quia colera & sanguis p di gestionẽ nõ cõuertũtur in flegma cum tamen ex eorum digõne appareat ipostasis. Supponitur 4°. q ipostasis laudabil' in hoc differt a sanie laudabili q cause facienti samẽ est con iũcta dispositio extra naturã: sed cause faciẽti ipostasim nõ est cõmixta dispositio ꝓternaturã hec suppositio est Gal. primo prognosticoꝝ cõ mento vltimo cũ dixit in fine cõmenti loquens de dicta ipostasi nec est sicut sanies. Cause eni efficienti eam nõ permixta est dispositio extra naturã. Vltimo supponit q dicta ipostasis est illud ex cibo qõ refugit operationẽ et' apõ conuersionẽ eius ad sanguinez. Patet hec suppositio ex dicto cõmento & auctẽ i argumẽ tis supra allegata. His habitis sit ista ꝑma cõclusio ipostasis laudabil' substãtie in corpo ribus sanoꝝ nõ est supfluitas genita in corpo re bũano ex sanguie p tertiã digõnez Pro batur ꝑmo sic: si ipostasis esset hoc mõ nõ ois talis esset ex supfluitate cruda ꝫ primã suppo sitionem. Et ꝑña arguit quia aliqua esset ex sanguine bene digesto & optime cum ex illo sit supfluitas dicta quod per tertiã digestionẽ di gerit: hoc autem est in sanis ac optime sanis sanguis bene digestus. Forte dr q ipostasis est ex supfluitate sanguinis & ex parte q super fluit sanguini cũ digerit 3ª. digõne: & ista è cru da respectu partis que in secundã humiditatẽ cõuertit: uel respectu 2ª. humiditatis ex illo fã guine genite. Et ad hũc sensum intelligũt au ctoritates ꝓdicte p ꝑma suppõne. Contra qz vrinã & feces in genẽ suo hñ digestas nũq

UVA. BHSC. IyR_045_1

vocat Gal. superfluitates crudas: g a pari nec debet dicere crudā superfluitatē 3.e digōnis bñ digestā in genere suo. Preterea ipostasim talem dicūt bñ digestā: ꝛ tamen dicunt esse ex superfluitate uel humore crudo: cū g ipostasis hoc mō dicto in rōne esset cruda: sequit ꝙ nō illo modo intelligūt auctores. Si vo dicat ꝙ ipostasis non fit nisi quando sanguis habet partes que sunt partes sanguinis ꝛ sunt crude ꝛ fit ex illis Cōtra ex sanguine quantūcūqꝫ bñ digesto sequestrat supfluitas per tertiam digōnez: i omni enim integera digōne resecat aliquid superfluū. Si ergo ipostasis nō est ni/ si ex tali superfluitate ꝓsequit ꝙ contingeret esse ipostasim ex sanguine nō habente partes cru/ das 2.o principal'r probat cōclusio sic Gal. volnit ꝑmo de crisi ut supra dicit ꝙ in olvrina que mingit' dum sanguis est in semita digōnis est sedimē lene ꝛ equale ꝛ albū plurimū ꝙ nō esset si esset ipostasis supfluitas 3.e digōnis: er/ go nō est ita: minor patet quia si ipostasis eēt supfluitas digōnis 3.e nō sequestraret ante di/ gestionē tertiā sed sanguis est in semita dige/ stionis añ digōnem tertiā: ergo tūc non seque straretur saltē plurima. 3.o si ita esset nō eēt ipostasis illud qđ refugit operationez nature apud conuersionē suā ad sanguinē. Nam tal' superfluitas est ex parte cibi que nō fuit passa a natura bona conuersionis in sanguinē ꝛ nō que fuit passa a natura bona cōuersionis san/ guinis in mēbra. Nec valet ꝙ quidam dicunt ipostasim eē illud quod refugit operationē na ture apud digōnez tertiā que fit in sanguine. Nam si ad būc intellectū Gal. dixisset frustra addidisset statim illud verbū nō g alteratur ꝛ fit sanguis. Naz certū est ꝙ in bac digōne ter tia cibus nō cōuertit' in sanguinē: sed in secū/ das humiditates aut in mēbra. 2.a cōclusio principalis ē ista ipostasis laudabilis in febri/ bus humoralib' absqꝫ apostemate putridis nō ē ex parte humoris qui ē causa añs vel causa coniūcta se. Cōclusio probat' sic ipostasis lau dabilis in istis nō ē aliqs quatuor humoꝝ nec facta ē ex ipsis: ergo nullo mō ē vere ex parte humoꝝ qui sunt cā febris. Prima pars assum pti patet ex suppositōe 3.a 2.a pars probat' quia ipost. fit p digōnez humoꝝ taliū si ē ex eis sed p digōnez quā recipiūt isti būores nō ꝓuertū tur a ꝓpa specie: ut dixit suppō 2.a g si boc mō eēt ex parte illoꝝ būoꝝ ipostasis eēt aliqs qua uoz būoꝝ ꝓfis tū ꝑ secūdā suppositionē ut sta tim dicit ꝛ ꝑ experientiā. Videm' enim ꝙ se/ dimen laudabile visum in causone nō ē colera ꝛ visum in sinocha nō ē sanguis ꝛ visū i quar tana nō ē mlta. Restat ergo ꝙ ipostasis lauda bilis in talibus febrib' nō sit ex parte humo/ rū q sūt cā ꝓiūcta uel cā añs se. Cōfirmat' ꝑcipue ꝙ nō sint ex parte cause cōiūcte q actu putrefit: qz si ita eēt sequeret' ꝙ ipostasis esset sanies: nā nō differt a sanie nisi quia cause fa/ cieti ipostasim nō ē ꝓiūcta cā ꝑter naturā: sed cōstat ꝙ cū calore nāli digerēte talē humorez qui ē cā ꝓiūcta cōcurrit calor ꝑter nām g ꝛc.

3.a cōclusio ē ista ipostasis laudabilis tam in sanis qꝫ in egris ē ex parte cibi que ē in epate boza generatiōis sanguinis ꝛ humoꝝ nō fuit cōuersa in sanguinē uel aliquē alioꝝ humorū cōclusio probat' sic ipostasis ista aut ē ex parte cōuersa ad aliquē humorē aut ex parte nō cō uersa ad aliquē: sed nō est ex parte cōuersa ad naturā humoꝝ: g ē ex parte nō cōuersa ad ali cuius humoris naturā. Minor ꝑz qz aut eēt ex pte ꝓuersa ad būores ipost. sanoꝝ aut egro rū: sz nō sanoꝝ ut pōt iferri ex ꝓclusione ꝑma nec egroꝝ ut ꝑz ex 2.a g nulla oino ipostas' nā' sube ē ex pte ꝓuersa ad nāz būoꝝ in epate sz ex pte cibi nō ꝓuersa ad nāz humoꝝ i epate q effugit opatōez nature apud cōuersionē suaz ad sanguinē: ut dicit Gal. loco allegato Et ut plan' intelligat' hui' pōnis intētio dicā sum matim: vult g pō ipostasis nāliꝫ sube q bz si/ gnificare sup digōnez epatiꝫ ꝛ būoꝝ q sūt i cō/ cauo venaꝝ in toti' ambitu boc mō accidē tā in sanis qꝫ in egris in quib' inuenit' ꝙ cibo di gesto i stomacho ꝛ genito chilo aliq partes ex cibo genito mittūtur ad epar q dū chil' in san guinē ꝛ alios humores ꝓuertit' nō ꝓuertūtur ipse ad spēm alic' būoris sz remanēt nō passe illā digōnez: nec ꝓuerse ad aliā spēm qꝫ prius eēnt. Nā si ad aliā spēz eēnt ꝓuerse supfluita tes genite p secundā digōnez eēnt ꝑles qꝫ sūt ab auctorib' posite: ꝛ eēt opportunū in sanis sp debite rectis huiusmodi ipost. apparē sicut ꝛ feces ꝛ vrinā ꝛ sorditiē: qđ ē falsū ꝛ ꝑ expi/ entiā. Iste g partes transeūt cū aquositate ad vesicā ꝛ cum pellūtur residēt in vrina ꝛ sicut multa pars aquositatis vadit ad venas cū sā/ guine ita multa pars hui' ipostatice materie trāsit ad venas cū sanguie ꝛ aquositate recur rente aut tarde aut cito ad vesicā recurrit ipo stasis q in vrinis apparet substātie laudabil'. et bāc ptē diē Gal. vocari chimū crudū: ꝛ Alui. supfluitatē crudā: qz ñ ꝛcipit digōnē scdaz eo ꝙ ñ tm̄ fuit digesta i stōacho ꝑ ꝑmā ꝛ ut epar cū alijs circūstātijs tunc existentib' sufficiat i 2.o digerere Et attende ꝙ ego nō limito me ad dicendum ꝙ bec pars sit chilus: uel ꝙ sit pars potential' chili: uel pars cibi assumpti ex bis dictis: sz relinquo boc sub dubio solū boc dicens iuxta banc opinionem ꝙ ipostasis est

UVA. BHSC. IyR_045_1

res facta ex cibo que refugit actionē nature a/
pud cōuersionē cibi ad sanguinē. Sed hāc
positionē circūstant multe difficultates quas
oportet soluere si debet ista positio plene intel
ligi. Primū g dubiū est q ex dictis videt se
qui q ipostasis laudabilis in sanis sup indige
stionē stomaci significat: ꝓñs tñ ꝫ oēs auctores
medicine qz ipostasis sup digōez significat nō
sup indigōnez 2°videt q significat impfecti
onē digestionis epatis. Nā sigt partē cbili ef/
fugere opatōez nature qō nō accidit nisi epar
diminute digerat. 3°videt q ipostasis lauda
tissima in sanis nō sigt sup digōnem in epate:
aut digōnez humoꝝ in venis. Nam ipostasis
nō sigt sup illas digestiones p quas ipse nō di
gerit sed nō digerit aut 2°aut 3°digōe: g nō si
gnificat super illas: ꝓñs tñ oīno ꝫ oēs aucto/
res. 4°ipostasis laudabilis in febrib' i ꝑn°
deberet apparere: nā stat in principio taliuz fe
briū partē cibi crudā trāsmitti ad vesicā z in/
de cū vrina egri Quintū dubiū qz nō signi
ficaret in febrib' sup humoꝝ digōnez. Nā cuz
nō fit ex parte peccātis humoris nō videt mo
dus quo sup talīū humorū digestionez signifi/
cet. 6°ꝫ opinionē est expresse Hal. ꝑmo de
differētijs febriū: cū dixit: Putredo aūt būo/
ris que in vasis silis est ei que fm apostemata
Et subdit parūpost de putredine que fit dñan
te nā. In flegmonib' z pustulosis tumoꝝib' pus
est: in humoꝝib' aūt que sūt circa arterias z ve
nas ꝑportōabile puri. s. illud qō in vrinis sub
sistit. Ecce q Hal. vult humorē putrentē i ve
nis subsistere in vrinis z esse ipostasiz. z idem
expresse vult Auic. ꝑma quarti ca°de cura pu
tridaꝝ in generali cū dixit. Et an sedimē lau/
dabile est aliquid nisi humor faciēs febrē q iā
digestus est. 7°Si esset ut dicit nō esset cau
sa albedinis ipostasis ista qz cū digerit assimilat
mēbris radicalib' fm colorē ꝫ Hal. ꝑmo pro
nosticoꝝ cōmen°. vlti°. Silr ꝫ Aueroym 4°col
liget ca°de ipostasi vbi cāz albedinis ipostasis
dicit eē qz nō nutriūtur mēbra ex sanguine ni
si postq̄ est dealbat' z eis assimilatus: z ꝑpterea
erit color superfluitatis sicut color nutrimēti qñ
nutritiua sequit suū cursum nālem. 8°diffi/
cultas qz si ista positio fit vera nō essz vera cā
assignata ab Auic. i isto ca°paz infra q ipost.
nō requirit in vrinis sanoꝝ. Nā assignat hāc
causam qz nō oportet in venis sanoꝝ esse būo
rem excutiendū ꝓstat g q vult ipostasis in sa/
nis esse ex parte humorali Pro solutōe isto
rum nō. primo q lz res que est ipostasis i epa/
te boza 2° digestiōis nō permutet a ꝓpria spe
cie in epate: nec conuertat ad aliquā humorē
ipsa tamen aliquo mō digōnis digerit z ꝑpor
tionabiliter patitur ā caloze epatis sicut reli/
qua massa ptisanaria ita q epate bene digere/
rente residuuz hec pars que refugit operatio
nem nature ita q nō cōuertit in humorē: nec
est aquositas digerit ita q sit alba z equalis i
partibus z mediocris subtilitatis: sed cum di
gestio est debilis fit grossioz z cum per digesti
onez sanguis fit multū coleric' plerūq̄ de hac
ipostasi multum subtiliat z resoluit ut modicū
remaneat aut nihil cuz vrina excernendū. Si
militer etiā cum sanguis z alij humores trā/
mutantur in venis simul cuz eis transit ipsa
tica materia transmutabilis diuersimode a ca
loze z frigoze z humorū dispositionib' nō solū
in dispositionibus sensibilib' z manifestis: sed
in quibusdam ꝓpꝛietatib' ita ut digestis hu/
moribus simul hec ipostatica materia est dige
sta modo suo z cum putrescit similiter hoc ac/
cidit in illa materia. Nō. 2°q Hal. z Aui.
talem superfluitatē talibus humoꝝib' peccanti
bus mixtam sepe vocant peccantē humorem
aut partem eius: z hoc putandum est esse aut
quia multū ꝑportionabiliter disponit cū pec/
cante humore cui admiscet in digestione z pu
tredine: aut quia ita se cum cōmixtus ē ut dis/
cerni sensu nō possit aut ꝓpter vtraq̄: et quia
talis materia est apta peccare cum colera z cū
flegmate z cum alijs humoꝝib' z sequi illoꝝ
putredinem z augere febrez: ideo tales vocāt
medici materias cōmunes ad quarū euacua/
tionem elaborat in principio putridaꝝ febriū
ut prima quarti capl'o de cura putridarū i ge/
nerali. Et Hal. bas vocat sepe serosas supflu
itates. Nota 3°banc supfluitatē optime dis/
positā quodāmodo dici posse ꝓternaturalez
z quodāmodo naturalē: vnde Hal. primo p/
nosticoꝝ cōmento vltimo hāc dicit mediū in
būores naturales z ꝓternaturales: nā qz ipsa
fit a solo caloze nāli non regsito ꝓternāli: nec
regsita ꝓternaturali dispōne coagēte uel ꝓter
naturali dispōne qualitatiua spāli i mā: iō illā
dicim' naturalē qz vo hec ipostasis nō accidit
nisi ex quadā ꝑpotētia nature sup cibū ul ꝓtez
suā: iō pōt dici quodāmō ꝓternāz recte sic dia
forus ex relatu Hal. ꝑma affoꝛismoꝝ oēz su
dorē dicit ꝓternaturā. z iō nō oz hāc inueniri i
corporib' sanoꝝ qz nullo facto errore in regi/
mine z corpore optime sano in etate pfecta nō
oportet esse huiusmodi ipostasiz: hoc autez est
valde raro: sed ex multis alijs modis accidit
q i sanitate nō appareat. Ex qb' patet dubio/
rum oīuz solo. Ad primū ꝓcedo q sigt sup
indigōnez quarundā ptiū cibi i stō sz residuū
cbilū ipostasis optima declarat esse bene dige
stum: z ideo faciendo benoiationē a maiori di

UVA. BHSC. IyR_045_1

ligre digõnez ꝛ piformit ſit ad ſcõm. Ad
tertiũ negat ꝙ ipoſtaſis nõ digerit mõ ſuo p.
vel 2°digõne uel 3°.ut dictũ eſt in ꝓmo notabi
li. Ad quartũ ꝓcedit ꝙ aliqñ apparet ipo.
laudabil in ꝓnci°putridaꝝ ſꝛ nõ ꝓſeuerant et
in omni eoꝝ vrina tunc micta.et' dicit ypo. 2°
ꝓgnoſticoꝝ vrinã fidelẽ nũtiã ſalutis habere
ipoſtaſim laudabilẽ ſemp vſq; in criſim ꝛ non
ex vnica vice hoc ſignificari textu cõmenti 26
cũ dixit vrina laudabilis que ipoſta.albã ſub/
ſtantie ꝛ equalẽ ꝛ ꝓtinuã atq; lenẽ habebit:
ꝛ ſic ꝓmanẽs vſq; in criſim:eſt enim fidel' nũtia
ſalutẽ ꝛ brenitatẽ egritudinis ſignificat neq; ẽ
enim fidelis. Ex quo patet multuꝝ errare me/
dicos q ex vnica viſione vrine volũt ſignifica/
re ſup digõne bũoꝛis faciẽtis morbum. Ad
quintũ patet modus ex ꝓmo notato quo ſigni
ficat ſup digõnez humoꝛis peccãtis ꝛ ſup idi/
ſpoſitionẽ ei°. Ad ſextũ qõ fundat ſup dictũ
Bal.of ꝙ Bal.ſufficit ꝙ in putredine materie
rũ q̃ ſunt in vaſis.i.venis.ꝛ arterijs pars cõ/
mixta bũoꝛi q̃ putrefit ſil' cũ bũoꝛe qñ digerit
integre vincẽte nã fit ipoſtaſis laudabilis. nã
ſi ex bũoꝛe putrido ſuã ſpeciẽ pdẽte ꝛ ad aliã
nãm ꝙuerſo fierẽt ipoſtaſis:illa fiẽt vere pus:
qꝛ nõ eſt alia rõ puris ꝛ ſanici q̃ꝝ ꝙ ſit res ge/
nita in corpoze nr̃o ex bumoze putrido nõ re/
ducibili ad benignũ in aliã ſpeciẽ trãſmutata:
ut oñdi in qõne 2°afforiſmoꝝ illo afforiſmo.
Circa generationez ſanici imo eſt hec vna de
rõnib°p hac opinione qꝛ in putredine ꝼm cõ/
cana valoꝝ cũ qua vincit nã id qõ putrefit nõ
cõuertit ad aliã ſpeciẽ p digõnez:ꝛ iõ cũ ipo.
laudabilis in ſe.colerica nõ ſit colera reſtat ꝙ
nõ fit ex parte colere:ꝛ ad hũc ſenſũ loquitur
Auic.ꝓma quarti ca°.allegato. Ad ſeptimũ
negat ꝓia:nã in ſtomacho cuꝝ ſit alba aſſimilat
ſtomacho q̃ eſt mẽbꝛuꝝ radicale ꝙ ſi cũ tranſit
ad epar nõ eſt alba ꝛ vadit ad venas cũ bũo/
re malo digerit mõ ſuo a tunicis ꝛ dealbatur
Ad vltimũ patet ex dictis in 3°notabili: ꝙ
ſi queraꝛ ꝼm hãc viã an in febꝛib°putridis de/
cidat ipoſta.a cã ꝓiũcta uel añte dicere habet
ꝙ in multis eaꝝ a ſola añte decidit ut in inter
polatis in quib°humoꝛ dũ putrefit eſt extra ve
nas:ſed nõ video qd cogit negare in cõtinuis
febꝛib°quaꝝ putrefactio eſt intra venas deci/
di ipoſtaſim a cã ꝓiũcta ut multe auctes ſona/
re videnꝛ. Quantũ ad tertiũ articulũ ſup/
ponit ꝓmo ꝙ virtus digeſtiua mẽbꝛoꝝ ꝛ vena
rum agens in nutrimentũ boza digõnis 3°.ipꝛ
dealbat:ꝛ ſuꝑfluitates eiꝰ hec ſuppõ ſine cõdi
tione eſt Bal.ꝓmo ꝓnoſti.cõmento vltimo:et
Auerroys 4°.colliget ca°.de ſignis contentoꝝ
in vrina. 2°ſupponit ꝙ cũ virtus bñ digerit
ſit digeſtũ nõ tm̃ benignũ ꝛ ꝙ in mẽbꝛoꝝ ſub/
ſtantiã cõuertit:ſed etiã ſuꝑfluitas generatur
bene digeſta:hec ſuppoſitio patet p hoc ꝙ alit
ex bonitate digõis expulſoꝝ ñ ſignificarem°bo
nitatẽ digõnis principal'r intentoꝝ p digõnez
Suponit 3°.ꝙ lz nãliſſim°loc°ſuꝑfluitaꝫ ex/
pellende 3°.digõnis ſint poꝛi cutis ut põt colli
gi ex mõ loquẽdi Auic̃.ꝓma hui°ca°.de gene/
ratõe humoꝝ:ꝛ ꝓma afforiſmoꝝ cõmẽto 14°.
tñ habũdãte multa ſuꝑfluitate aut clauſis po
ris cutis nõ incõuenit hãc ſuꝑfluitatẽ expelli
p vrinã.2°.pars hui°ſuppõnis patet qꝛ ibi eſt
via parata ad alias ſuꝑfluitates cũ illa cõmi/
xtas expellẽdas. Vltimo quo ad hanc viã
ſupponit ꝙ ipoſtaſis laudabilis ſubſtãtie eſt il
la que habet ſignificare digeſtionẽ humoꝝum
in ambitu coꝛporis ꝛ in ꝓcauo venaꝝ. Ex his
arguit hec ꝓ°.ꝓma põnis alteri° ipoſtaſis lau/
dabilis ſubſtãtie in coꝛporib°ſanis apparẽs ẽ
ſuꝑfluitas 3°.digõnis p illã tertiã digõnem ex
humoze uel humoꝛib°genita.cõcluſio ꝓbat ta
lis ſuꝑfluitas reſidet aliqñ in vrina: ut ſequit
ex 3°.ſuppõne:ſed qñ ſic reſidet ipſa eſt ipoſta.
laudabil' ꝛ nãlis ſubẽ g̃ ꝛc̃. Minoꝛ ꝓz qꝛ qñ
ſic reſidet ſigꝛt hec ſuꝑfluitas ſup ſuã cauſã: ſꝛ
ei°cã eſt ꝓfecta digõ 3°.g̃ ꝛc̃. Et ex hac ꝓclu/
ſione inferꝛ corꝛelarie ꝙ ois ipoſta.nãl' ꝛ lauda
bil' ſubſtãtie i ſanis ẽ ſuꝑfluitas p digõnez ter/
tiã ex bũoꝛe uel bũoꝛib°genita qꝛ nõ videt ma
ioꝛ rõ de vna q̃ꝝ de alia. 2°.via ad hãc ꝓclu
ſioẽ ꝓbandã ẽ hec. Supponit ꝓmo ꝙ ipoſt.nã
lis ſubſtãtie in ſanis aut eſt pars ex chilo ve/
niẽs a ſtõacho q̃ nõ fuit digeſta in epate ita ut
i aliquẽ bũoꝛẽ ꝓuertẽt ut dixit p̃cedẽs opinio
Aut ẽ ſuꝑfluitas genita i 3°.digõne.nã ipſa nõ
põt eẽ aliqs nãliuꝝ humoꝝ qꝛ tũc nõ nãl' ex/
pellereꝰ:ꝛ qꝛ nulli illoꝝ ꝓuenit i coloze odoze
ꝛ mõ ſubẽ erit g̃ ſuꝑfluitas illoꝝ modoꝝ 2°
ſupponit ꝙ quãdo digeſtio ꝓma eſt perfectioꝛ
alijs paribus minus de chilo uel cibo trãſmit
titur ad epar quod ſit ita diſpoſitũ ut effugiat
operationẽ epatis conuertentis ipſum in ſan/
guinem uel alios humoꝛes. Supponit ter/
tio ꝙ in bieme fit ꝓma digeſtio melioꝛ q̃ꝝ i eſta
te in coꝛporibus in quibus caloꝛ natural' foꝛti
ficat in bieme. Hec eſt Bal.primo afforiſmoꝝ
cõmento allegato. Ex his ſequit ꝙ ſi ipo/
ſtaſis eſſet illud ex cibo quod refugit actionez
nature ꝛc̃. ad ſenſum precedentis opinionis
minus de ipoſtaſi deberet eſſe in vrina in hie/
me q̃ꝝ in eſtate:conſequẽs tamẽ falſum. Et ar
guitur conſequẽtia quia digeſtio fit melioꝛ in
bieme:g̃ min° de cibo refugiẽs nature actiõez
trãſit ad epar:g̃ min° in vrina debet reſidere.
Forte dicit ꝙ licet plus de tali cibo tranſe/

UVA. BHSC. IyR_045_1

at in estate: tñ minus vadit cum vrina qz ma/
ior ei⁹ pars dissoluit Contra pari mō min⁹
de vrina deberet esse in estate q̄ in hieme: ꝓ̄ñ
tamen est falsum ꝛ ꝓra Gal. loco allegato cū
dixit q̄ in hieme quātitas minoraī vrine ꝛ ipo
stasis est seculētior. Falsitas aūt ꝑmi ꝓsequen
tis patet ex eadē auctoritate. Naz si ipostasis
est seculētior ꝛ vrine quātitas minoraī sequi/
tur q̄ plus de ipostasica mā tūc inuenit Cō
firmaī 2°. ex hac via ꝓclusio sic. Nisi ita esset
hec ipostasis nō testaret corpus se bene habē
quia potius testaret digestionē nō esse ita per
fectam. Et ex hoc sequit ipostasim naturalez
esse superfluitatē digestione 3ª genitā. Confir/
matur etiā 2°. quia nisi ita esset cā generalis al
bedinis ipostasis non esset quia mēbra radica
lia ipsam bealbant. s. tunice venaz ꝛ arteriarū
ꝛc̄. ꝓñs tamen ꝓra Gal. ꝑmo ꝓnosticoz com
mento vltimo. Preterea fictū ꝛ voluntariū
videt ꝛ sine rōne dictū q̄ cibus qui taz crud⁹
a stomacho mittit ut epar ipsum in humorem
naturalē ꝓuertere nō possit cōfiguraret tamē
sanguini qui tunc generaī ꝛ būoꝛi cū quo mi
scetur. Nam si est cibus uel pars cibi cū non
sit obiectū ꝓportionatū digestiue mēbroz non
videt q̄ habeat ꝓportionabiliter digeri cū hu
moꝛib⁹. Preterea cum magna pars actōis
variet ex varietate pacientis mirabile videtur
q̄ semp ul' ut plurimū hec cibi superfluitas di/
geratur simul cum digestione humoris cui ad
miscet. Sed de ipostasi laudabili in egritudi/
nibus dicit hec positio q̄ est superfluitas 3ª di
gestionis genita p digestionē in nocitiuo a vir
tute digestiua venaz ꝛ mēbroz. Ad hāc cō
clusionē probandā supponit ꝑmo q̄ possibile
est aliquē febrire febre sanguinis in cuius ve/
nis nō sit pro tūc aliquid de tali ipostatica mā
qualē dicit precedēs positio. Hec suppositio
patet qz iuxta precedentē opinionē stāte opti⁹
regimine in corpore optime sano taī ipostati⁹
mā nō trāsit ad epar sed possibile est aliquē q̄
fuit vsus optimo regimine vsq̄ ad sui vltimi sā
guinis generatiōe febriēdi ḡ ꝛc̄. 2°. suppono q̄
in statu febris sanguinis salubris ꝓueniēti stā/
te regimine debet in vrina deductis impedimē
tis esse ipostasis alba circa fundū: hec patet ex
Gal. primo de crisi. Ex his arguit sic: i ta
li febriente in statu est ipostasis laudabilis: sed
ista nō est ex parte cibi que nō fuit digesta 2ª
digestione in epate: ḡ nō ois ipostasis laudabi
lis substātie in egritudinib⁹ est ex tali parte. ꝛ
quia nō videt dicendū esse ipostasim si non sit
modo dicto nisi superfluitatē digōis humoris
peccātis sequit ꝓclusio. Et p hac cōclusione
est expresse Auic. prima quarti ca°. de cura pu
tridaz loco allegato cum dixit. Et an sedimē
laudabile est aliqd nisi humoꝛ faciēs febrez q
iam digestus est. Et idē sentit Gal. ꝑmo d̄ dif
ferentijs febriū loco allegato cū dixit putredi
nem que est in venis dñante nā esse illud quod
in vrinis subsit. Et hoc vult Aueroys 4°. col/
liget loco supra allegato: hec etiā est cā quare
in vrinis egroz egritudine humoꝛali expecta/
tur ipostasis ꝛ nō in venis sanoz. Et hec ē cā
quare in ꝑncipijs putridaz nō apparet vrina
digesta quia ex humore qui nōdū est digestus
nō separaī supfluitas: nec est separata que ex
pelli debeat. Et vult i fūma hec positio q̄ ipo
stasis laudabilis substātie mō dicto tam in sa/
nis q̄ in egris fit per digestionē tertiā tam in
iuuatiuo q̄ in nocitiuo tanq̄ supfluens a tali
digōne: sed in sanis per digestionē in iuuatiuo
Et stante regimine optimo debet per poros
expelli: sed cum supfluit aut ex alia cā impedi
tur eius exitus per poros tūc recurrit ad ve/
nas cum vrina ꝛ residet in fundo. et hoc vult
Ysaac 8ª particula vrinaz dando causā quare
ipostasis sit alba. Et rñdēdo argumētū sophi
sticoz in his verbis. Respōdem⁹ duob⁹mo
dis hoc posse fieri vel qz iposta. fundamentū ē
3ª digō in mēbris q̄ cū suā cōpleāt digestionez
ꝛ coctionē mēbroz pfecte exꝑmit similitudinē ei⁹
qz ipostasis sanguis ē 2°. coct⁹ q̄ in 2ª coctione
post cōpletū ruborē nō inuenit in quā mutaī
qualitatē mēbris assimilantē nisi tm̄ in albedinē
hic manifestissime vult Ysaac dictā ꝓclusionez
Sed dicit pō q̄ in egris humore malo existēte
in venis nō reducibili ad benignū nā ipsuz di
gerit ꝛ in digōne aliquā sequestrat supfluitatē
q̄ ad aliam nā cōuertit: ꝛ ista dealbaī ꝛ currit
cū vria. ꝛ iō pōt ꝑm suas varias dispōes sigre
sup būoz digōe. Et h⁹ 2°. ꝓclusionis suia colli
gēda est ex Gal. ꝑmo d̄ differē. fe. loco sup̄ al
legato. ꝛ cū paz infra eodē ca°. subdit. manēte
eni adhuc ꝑtute digestiua vasoz q̄ putrescit in
teri būoꝛ in talē alterationē deuenit. Et colli
gitur idē ab Auic. ꝑma quarta loco allo. Et
inumerabiles sūt quasi auctes q̄ hoc sonareni
dent. Sz tñ hāc etiā pōnez multe circūstāt dif
ficultates. ꝑma est ista si ꝓclu° ꝑma eēt vera se
quit q̄ in vrins q̄ mingūtur dū sanguis ē in se
mita digōis min⁹ ē de ipost. q̄ in vrinis q̄ min
gūtur postq̄ sanguis ē digest⁹. ꝛ pbaī ꝓña qz
dū sanguis ē in semita digōis adhuc nō sit di
gō 3ª nec est facta: igiī ꝓ tūc nihil aut paz ē d̄
supfluitate digōnis 3ª que est iposta. ꝛ sīr q̄
sanguis tā est digestus sit digō 3ª ꝛ per ꝓñs tūc
sequestraī ꝛ multiplicaī illius digestionis su/
perfluitas que est ipostasis. ꝓñs tñ prime ꝓñe
est cōtra Gal. primo de crisi loco supra allato

UVA. BHSC. IyR_045_1

Forte dicit ꝙ Gal. voluit ꝙ in vrinis q̄ min
gūtur dum sanguis est in semita digestionis 3ę
t nō 2ę. Contra qz in vrinis primis q̄ in mane
colligūtur apparet plus de sedimine t ipostа
in caꝰ pme hui⁹ sūme. sed ille mingunt duz sit
sanguinis 2ª digestio. i. dum fit sanguis in epa
te: ḡ de 2ª digōne est intelligēdū. Et minor pz
quia ille cōiter mingūtur i2. horis post cenaz
sed cōstat ꝙ tūc fit digestio 2ª. Nam cib⁹ dige/
ritur digōne pma x. horis. Juxta illud Auic.
3: tertij hora equalis remanētie cibi in stoma
cho est illud qđ est inter i2. horas t 22. 2ª
difficultas ꝙ si ipostasis in sanis non sit aliud
q̄ supfluitas digōnis 3ę sequit ꝙ causa assigna
ta ab Auic. quādo nō requirit ipostasis invri
nis sanaz nō esset vera: dixit enim boc esse qz
nō oportet ut in venis sani sit humor excutien
dus mō cōstat ꝙ oportet in venis sani eē hāc
superfluitatē. Nam quantūcūq; optimo existē
te regimine resecat hec superfluitas ut cōstat
per experientiā in qua videm⁹ sorditiez in pā/
nis. Et ex Auic. 3ª primi caꝰ de exercitio 2ª
sequit ꝙ si esset in venis sani humor excutien/
dus per ipostasim nō esset melⁱ q̄z esset super/
fluitates a digōne priuate. Nam si illud qđ in
ipostasi expellit est supfluitas 3ę digōnis: melⁱ
est ꝙ hec sit ex humorib⁹ bene digestis q̄z ex su
perfluitatib⁹ ꝑuatis a digestione. ꝯñs tamē est
falsum t cōtra Auic. in littera. Qđ si est. s. in
venis sani humor qui sit excutiēdus melius ē
ut hec significet ex eis supfluitates que in eis
fiūt ex cibo a digōne priuate ut supra allegatū
est. 3ª difficultas est ꝙ in corpore febriētis es
set ipostasis ex hūore putrido sequeret ꝙ ipo
stasis esset vere sanies: ꝯñs tñ ꝯtra Gal. ꝑmo
pronosticoꝝ cōmento vltimo: t ꝑmo de differē
tijs febriū. Et ꝓbatur ꝯña. ꝑmo sic. ipostasis
esset corpus fluidū genitū ex humore putrido
nō reducibili ad benignū ḡ esset sanies saltem
large loquēdo de sanie: tenet ꝯña p descripti/
onem saniei quā vide 2ª affozismoꝝ illo affozis
mo: circa generationē saniei dolores rc̄. Cō
firmat ꝙ differētia inter ipostasim t saniē est
ꝙ cause facienti ipostasim nō est cōmixta cā p
ternaturā sed cause facienti saniē ꝑculdubio ē
cōmixta dispositio ꝓternaturā: ut sumitur ex
Gal. primo pronosticoꝝ loco allegato. Sz cau
se facienti istam ipostasim est cōmixta dispositio
ꝓternaturā. s. putredo: ḡ nō differt ab il/
la ergo est sanies. Forte dicit ꝙ ad faciendum
saniē cōcurrit effective calor ꝓternaturā nō
aūt ad ipostasim. Sed cōtra ꝑmo boc est con/
tra illud qđ ostēdi in qōne de sanie affozismo
allegato. Et cōtra Auic. ꝑma quarti caꝰ de iu
dicijs saniei: ut ibi ostendi. Preterea nulla
videt rō ꝙ putridus calor in apostemate agat
cum nāli ad saniē generandā quin ꝑ idem pu
tridus calor in humore faciente febrē agat ad
generationez superfluitatū albe ex illo genite.

Ad bas difficultates respondet. Et ꝑmo
ad ꝑmā cōcedo ut dixit rño ibi posita ꝙ Gal.
intelligit de digōne sanguinis que est digō 3ª
Et cum arguit ꝙ vrine in quib⁹ plus de ipo/
stasi apparet sunt ille que in mane colligūt pri
mo cōcedit ꝙ ut plurimū ita. Et cum dicit ꝙ
illa est hora digōnis 3ę dicit ꝙ est hora dige/
stionis 3ę in cōmuni regimine. Ad argumē
tum quia nō distat a cena nisi i2. horis aut x.

Dico ꝙ in sumētib⁹ bis cibum in die ꝑ tūc
fit digestio 3ª ꝓsertim in venis conuertendo
sanguinē ad naturā primaz humiditatū. Nā
cōstat ꝙ Auic. in caꝰ de bis que proueniūt in
pulsu ex somno vult ꝙ in tēpore somni auget
pulsus quādo cibus digestus est t arterie fiūt
molliores ꝑpter nutrimentū qđ ad eas pene/
trat: vult ḡ ꝙ in somno naturali iam ꝑ magna
parte cōpleta est digestio 2ª t fit 3ª in venis et
constat ex bis que dicūtur 3ª ꝑmi ꝙ somn⁹ con
uenienter approximat⁹ digerit cibū ꝑm digōes
notatas vbi nō videt velle ꝙ tm̄ vna sz pluri
bus. Cum ḡ incipere debeat postq̄z cibus ab
ore stomaci descenderit t anteq̄z exeat de sto/
macho constat ꝙ in ea fit ꝑma t 2ª digestio t
ꝓ magna parte 3ª t ideo ꝓ tūc in fine talis
somni plurimū habet de ipostasi. Qđ autē
dicit ꝙ hora equalis remanētie cibi in stoma
cho est illud qđ est inter i2. horas t 22. a qui
busdā intelligit ꝙ cib⁹ qui sumit in quātitate
sufficiēti in corpore tpato quando cōmedit in
duob⁹ diеb⁹ trib⁹ vicib⁹ stat in tpato stomacho
x. horis computādo temp⁹ cōprehensionis ci/
bi in stomacho t tēpus exitus: t cuz hoc cibo
bñ sūpto mane distabit ab eo horis i4. t ideo
tunc erit cōpleta digestio 2ª t fit 3ª Alij ꝺo
dicūt ꝙ boc tempus est illud quod est mediū
inter i2. t 22. t boc est 5. horarū. Et hoc vo
lut Bartholome⁹ de varigrana. Ad secun/
dam difficultatē respondet negādo ꝑmā ꝯñaz
nam t si in venis sanoꝝ sit supfluitas digōnis
3ę Non oportet illā esse excutiendā p vrinam
sz cū nō supfluit in quantitate t nō ē aliud im
pedimentū ut supra dicit pellit per poros ma
nifestos aut occultos. Ad confirmatōez ne
gat etiā ꝯña intelligēdo ad sensum Auic. naz
Auic. vult ꝙ si sit hūor excutiend⁹ p vrinā me
lius est ut sit supfluitas cibi nouiter. s. sumpti:
que nō fuit ita plene digesta sicut alia pars: sz
tñ fuit digesta: t ꝯuersa in humorē per secun/
dam digestionez: t cū boc fuit taliter obediēs

UVA. BHSC. IyR_045_1

vt conuertat in superfluitatē 3°. digestiōis que transit cum vrina hoc est eniz minus malū qđ esse potest in superfluitatib⁹ humoz in venis. Qđ si esset sanguis bene digestus nimie quantitatis. Nō aptus hoc mō pelli maius eēt nocumentū in futuz. vel 2°. voluit ꝙ si est humor excutiēdus meliuſ est ꝙ hic sit superfluitas ex cibi a digōne priuata. ſ. 3°. pfecta ⁊ ꝑncipalit intēta: ⁊ tamen sunt tales ut expellant ꝙ vrinā ⁊ ibi resideāt. Ad tertiā difficultatē ꝓcedo ꝙ ipostasis laudabilis in febrib⁹ est sanies largo mō loquendo de sanie. Sed qđ dicit Gal. differre sanē ab ipostasi intelligit de sanie in apostematib⁹ genita in quib⁹ deterior cōiter ē putredo q̄z inter venas: ⁊ ista differt ab ipostasi laudabili in febrib⁹ putridis ſm plus ⁊ minus perfectū nō ſm speciē. Et potest hoc comprehēdi ex Gal. ꝑmo de differētijs febriū ca°. 6°. cum dixit. Qđ aūt in apostematib⁹ putredinis sunt differētie tot ⁊ in febrib⁹ aut putredie accēsis sunt species eoz que in vrinis inferuntur. Et ideo istam ipostasim vocāt ꝓportionalem puri. ſ. apostematis: quia nō cū tanto defectu innati caloris facta est. Sed ꝙ dicit ꝑmo ꝑ nosticoz cōmēto vltimo intelligit de ipostasi laudabilissima in sanis q̄ sit nulla existente putredine. Si quis aūt diceret ut plusq̄z cōmēta toz ꝙ ipostasis nunq̄z decidit a cā ꝓiūcta hāc difficultatem solueret: sed incidit in alias maiores. Et ex hoc vltimo patet responsio ad cōfirmationem. Ad argumēta autē principalia habēti hec principia facilime patet rñsio. ⁊ fit ꝛ ad rōnes ꝑme pōnis ꝑ suis ꝓclusionibus.

Et proportio.

Hic ostendit habitudinē ipostasis ad sanē ⁊ dicit ꝙ ꝓportio significationis ipostasis iaz dicte sup maturationē materie in toto ē sicut ꝑportio significationis puris albi ⁊ lenis ⁊ silis essentie sup significationē maturationis materie apostematis. Sed tamē est differētia quia pus est spissum ⁊ ipostasis subtilis. Et ego dixi ſm vtrāq̄z positionē de p̄cedentib⁹ ꝙ nō oīno sicut se habet ipostasis ad humorē digestū sic sanies ad humorē apostematis digestū. nā ipostasis est supfluitas aliquo mō apud vtrāq̄z viam sed sanies est ipsum principale digestum in digestione humoris faciētis apostema. Sed in hoc est silitudo qz vtraq̄z significat maturationē. Nō. tñ ꝙ hic p pus debem⁹ appropate intelligere pus in apostemate genitū: quod oportet esse grossum: ꝓpterea ꝙ est in loco cōstrictius ⁊ resoluit suū subtile plus q̄z ipostas ꝓpterea ꝙ humor ex quo fit ipostasis est in venis cum multo alio humore vnde ꝓhibet imutatio talis qualis est infanie apostematis. Sumendo aūt large pus nō oportet ꝙ sit grossus imo ut ꝓdixi aliqua ipostasis laudabilis substantie est pus.

Et ipostasis.

Hic respondet quibusdā dubitationib⁹. Et diuidit in sex ptes. 2°. ibi. Ampli⁹ 3°. ibi. Qđ alle aūt. 4°. ibi. Et hec quidē. ibi 5°. Et in mactlentis. ibi 6°. Et in nullis. Dubiū primū est vtrum deficiente aliqua conditionū istaz sint bone eius significatiōes. Respōdet g̃ ꝙ iz deficiat tinctura: ⁊ iz etiā deficiat equalitas tñ significatōes eius sunt bone Dicit 2°. ꝙ tamē melioz ꝓditio est tinctura q̄z equalitas. Et rō quia ipostasis laudabilis equalis nō alba: sed rubea est melioz q̄z ipostasis alba nālis aspera

Vbi nō. ꝙ quemadmodū in multis corpib⁹ diſpositionib⁹ inuenit magis ⁊ min⁹ in bonitate ⁊ malitia ita in signis: ⁊ ita inuenit ipostasis laudabilis iz nō sit optima. Nō aūt secūdi dicti est quia oportet ꝙ restringat ad ipostasim laudabilis substātie. Nam in ipostasi mala nō est verū ꝙ melior sit equalitas. imo est in ea vituperabilis: ut infra dicet ⁊ hoc mō ꝑticulariter intelligēdo cā dicti est quia mod⁹ substantie nō dat ipostasi laudabili nisi a calore digerente: albedo aūt q̃nq̄z datur a ventositate mixta cum ipostasi. ut colligit. 2°. ꝓnosticoz. Et iō absolute laudabilioz est in bona ipostasi. equalitas q̄z albedo. Sz forte dicit ꝙ talis alba sine equalitate est malū signū cuius oppositū dicit hic Auic. Et assumptū est Ypocratis 2°. ꝓnosticoz tex. cōmenti 28. cū dixit. Alba aūt ⁊ liquida tenuis mala. ſ. ipostasis ⁊ Gal. cōmēto eodem ut patet legēti. Hic dicit ypo. ibi vocare ipostasim que nō vere est equalis iz ꝑ mixta ex partib⁹ paruis. ſ. ventositat⁹ ⁊ būoris ut Gal. dicit in cōmento. Dicit 2°. ꝙ hec ⁊ si sit mala: hoc non est quia nullo mō significet bonum sed quia est mala respectu illius que ē optima ⁊ respectu illius albe in qua partiū diuersitas est maior quia partes non sunt ita adparua cōdiuise. Non g̃ voluit ibi ypo. ꝙ oīs alba liquida lenis sit mala sed ꝙ aliqua talis sit mala comparatiue qđ Auic. ꝫ nō negat.

Amplius.

Hic remouet secundū dubiū ⁊ est tale vtrū ipostasis debet esse eiusdē coloris cum vrina ⁊ quis est ordo ipostasis mali coloris aut boni

Dicit g̃ primo ad dubiū ꝙ plurime ipostases sunt coloris vrine. Dicit 2°. ꝙ ipostasis que diuersificat a colore melior est alba 2°. loco rubea. 3°. que est citrina. 4°. que est sicut arsenicum sed mala absolute qz plus mali q̄z boni

UVA. BHSC. IyR_045_1

significat: aūt quia nō significat bonuz incipit a colore lentiginoso. 2°nō. quo ad hanc partem remouet errorem circa solutionē ꝑmi dubij dicēs ꝙ tu de ꝑmo dubio nō credas id qđ dicūt alij .s. dicētes ꝙ albedo est melior q̄z substātia. Et rō est qz albedo non semp est ꝑ pter digestionē: imo qñq̄z ꝑpter multe vento/ sitatis permixtionez: sed equalitas. s. in ipost. laudabilis substātie nūq̄z est nisi ꝑpter matu/ rationē: ꝛ hoc est qđ supra dixi de mēte Bal. ꝑmo ꝓnosticoꝝ. Nō. ģ primo ꝙ licet nō de eadem substātia sint ipostа. ꝛ aquositas tū bu mor tingēs aquositatez plerūq̄z cōmiscet cum ipostasi ꝛ ipsam tingit. Et multotiēs cōtingit ꝙ ipostasis est superfluitas ex humore tingente urinam: ꝛ quia superfluitas multotiēs attestat i colore aliquo mō illi cui⁹ est superfluitas: ideo cōtingit etiaz ipostasim sillari vrine in colore. Nō. 2°ꝙ qñq̄z diuersificat in colore ꝛ hoc potest multis causis contingere. Nā qñq̄z mā ipostasis est grauis grossa nō bñ cōmiscibilis cum aquositate ꝛ de se colorē habēs vñ nō fa cile tingit per aliqđ parū ex alio humore cō mixtū: ut verbi gra ipost. fiat niger: ꝛ nō aquo sitas aut alba aut rubea. Nō. 3°ꝙ ipostasis ab albo ꝓcedentes in citrinū vsq̄z ad colorem arsenici citrini nō ponūtur absolute male: qz nō oportet humores a quib⁹ decidūtur carere digestione aut plurimū esse recedētes a nātita te. Sed illa que est in colore lentis ꝛ alie ma/ gis ad nigrū tendētes significātes sunt aut for tez adustionē aut forte frigus ut plurimū: ꝛ iō absolute sunt male modo dicto: ſz in colorib⁹ bonis: ꝑma est alba nō tñ quelibet alba quali bet rubea est melior ut patet ex dictis. Sed a/ liqua ut illa q̄ habet aliquas alias bonas ꝯdi tiones oi rubea est melior: illa enī significat p fectionē digōis qđ nō facit alia. 2°loco ē ru/ bea quia significat dñiuz humoris benigni. nā ſz significat longitudinē morbi respectu albe dicte est tñ nūtia fidelis sperāde saluti ut ypo. 2°ꝓnosticoꝝ texti cōmenti 27. Citrina aūt est 3°loco quia color ei⁹ est ex colera nō multū ma ligna est silis arsenico qz maiorē ḥz citrinitatē magis accensam colerā significat.

Male autem.

Hic rñt 3°dubio. Et duo facit primo qđ di cit ꝙ incōtinuitas male tpost. est melior sua cōtinuitate qz ꝯtinuitas sigt cōpletū dñiuz. et soluit dubiū an semp melior sit cōtinua aut in paulopost dicet. Sed bona ipsta. silatur puri ꝛ flegmati crudo qñ ista sunt tenua. Cognosci tur tñ a pure uel sanie ꝑ fetorē ꝛ discernit a fle gmate crudo ꝯculcatione suaꝝ partiū. Nam partes flegmatis sunt viscosiores ꝛ difficili⁹ ab inuicē separant ꝯcussa urina: ꝛ tu hic ꝑ pus i tellige pus apostemati nō general⁹ ut ex qōne potes elicere ipos. aūt optima vtraq̄z leuior ē ꝛ subtilior.

Hec quidem.

Hic remouet quartū dubiū ꝛ est vtrū i vri nis bonis sanoꝝ sit expectanda ipostа. Et rñt ꝙ hec ipostasis nō querit nisi in egritudinib⁹ Et ideo in sanitate nō requirit. Rō aūt ē qz nō dubitat ꝙ in corpore egri sunt retēte male materie ꝛ in suis venis que nisi maturent ꝓte/ tendūt corruptionē: sed nō oportet ꝙ in venis corporis sani sit humor excutiēdus. Dicit 2°quo ad hāc partē ꝙ si ipos. inuenit in corpo re sano melī⁹ est ut ipsa significet superfluitates que superfluūt ex cibis ꝑuate digōne: deinde ex illis supfluit superfluitas q̄ descēdit ꝛ fit ipo/ stasis in urina siue matura siue nō matura. Et hic locus est notabilis. Naz ꝑmo est dubiū vtrū in bona uel pfecta urina sanoꝝ debeat eē ipostа. ꝛ videt ex Auic. ꝙ nō. primo hic. Naz si nō requirit nisi in egritudinib⁹: intelligit ꝙ nō requirit ad bonū significandū. Et ideo in sanis ad significandū nō requirit ipostasis: si enim per hoc qđ dicit nō requirit solū intelli/ geret ꝙ non est necessariū esse. Sil⁹ etiā nō re quirit in egritudinib⁹ qz nō obstāte ꝙ habeāt malos humores stat virtute nō digerere ꝛ ni/ hil emittere de illis ꝑ urinā ut accidit in prin/ cipijs morboꝝ. 2°hoc idem apparet ex suo modo loquēdi infra in ca°. ō optima urina vbi dicit ꝙ debet habere ipostа. albā ꝛc. ꝛ hoc nō dixit absolute sed cum ꝯditione si ipostа. bēat vbi inuit qđ pōt esse sine ipostа. Sed oppo situ vult Bal. ꝑmo de crisi vbi dixit: Laudabi lior ḍo urinarū est illa que est boni coloris: in qua est nubes alba lenis ꝛ equalis aut residēs in fundo vasis aut natās in supmo aut pendēs in medio. Et laudabilior harum trium est cu/ ius nubes subsidet quam sequitur cuius nu/ bes pendet in medio: deinde 3°cui⁹ nubes pen det in supmo hee nūq̄z spes urine significāt di gestionē. Reliquaꝝ ḍo oium speciez urine q̄/ dam significāt ꝯtrariū digōnis ꝛ quedā ꝑditi onem In hoc dubio respōdet Bin⁹ ꝙ sano rum quidaz sunt sani optime aut simpl⁹ qdaz cū latitudine. In urinis aūt sanoꝝ optime nō requirit ipostа. Et hoc ꝑpter duas causas vna est qz deficit mā: ut Auic. dixit: Non enim est in eoꝝ venis humor excutiēdus. 2°ē ex parte agentiꝫ qz ut dicit Binus ipostа. fit a calore nā

UVA. BHSC. IyR_045_1

li ⁊ ꝑternaturā ſimul ut allegat ex Gal.i ſano nūt cū latitudine pōt eſſe ipoſtaſis quia ſtat in ea mā ſupfluēs ⁊ agēs quia agregatū ex vtro q̄ caloze. Sed hec rñſio nō eſt digna tāto viro:maxīe q⁊ allegat Gal.male. Mā Gal.p/mo ꝓnoſticoꝝ cōmēto vltio vult q̄ ipoſtaſis i hoc differt a ſanie quia cauſe faciēti ipoſt.non comūgitur diſpoſitio uel caloz ꝑternaturā: ſz bñ in ſanie Alij ſunt q dicūt q̄ in cozpoze ſa niſſimo ⁊ optime recto nō apparet ipoſtaſis. Et rō quia in eo nō ſunt humozeſ mali q ſunt excutiēdi ⁊ ſupfluitates 3ę digōnis ſufficiēter p poꝛos expellūtur. Nam quāto nālis caloz ē foꝛtioꝛ tanto iſtius ſupfluitaꝫ diſſolutio eſt oc/cultioꝛ. Dicūt 2o q̄ in venis ſani ſtat eſſe ali quā paruā partē excutiēdi p vrinā. Mā nō oē paruū quid habūdantie humozis trahit a lati tudine ſanitatis ſimpliciter lz nō ſit in optimo gradu abſolute. Alij vo dicūt q̄ nō in qua/libet vrina ſane ſimplr ſemp optie recte debet eē ipoſtaſis vtputa in illis que mingūt poſt di/geſtionē ſanguinis completā ſz in cuiuſlibet ſa niſſimi optime recti vrina que mingit in tpe di gōnis ſangunis requirit ipoſtaſis. Et primū hoꝝ dicūt voluiſſe Auic.ſcōm vo ē id qđ dicit Gal.ꝓmo de criſi cū dixit. Et dico q̄ q̄diu ſā guis ꝑmaneat i ſemita digōnis in oi vrina q̄ mingit videt ſedimē lene equale albū plurimū Et cōſtat qđ loquit ibi Gal.de vrinis ſanoꝝ ⁊ ut de bis que in iſta hoza mingunt i loco ſa tim ſupza allegato. Et fortaſſe hic modus eſt verioꝛ. Sed reſtat dubiū de qua digōne lo/quit Gal. Et rñdet ſm pluſq̄ cōmentatoꝛem q̄ de digōne in epate. Sed apud ſecundā opi nionē ſupzapoſitā de ipoſtaſi intelligēdū erit de digōe in venis ⁊ mēbris q̄ eſt 3a 2a diffi/cultas eſt de illa parte. Sed ſi eſt meliuſ eſt ut hoc ſignificēt ex eis ſupfluitates a digōe ꝑua/te:⁊ que ſequunt in parte. Nam melius vide retur q̄ ſignificaret ſupfluitates digeſtas q̄z i digeſtas ut cōſtat:g nō eſt melius q̄ ſignificet ſuperfluitates hic locus ē vnū de pzincipalib⁹ fundamētis opinionis monachi. Mā dicit mo nachus q̄ ſi eſt humoꝛ excutiēdus in venis ſa nozum:melius eſt ut ille humoꝛ ſit ſupfluitas ex cibo veniēs a ſtomacho ad epar que ꝑuat digōne 2am ⁊ ē apta ut expellat cū vrina ⁊ fiat ipoſtaſis matura ⁊ imatura. Nam iſte ſupflui tates ſunt minime leſiue coꝛporis. Et ex hoc vult ypoſ. nō eē ex humoꝛe genito p ſecundā digōnez tanq̄z ſupflnites digōnis 3e. Mā ſi ſic eſſet tunc eēt melius ut ſit ex digeſtis q̄z idige/ſtis humoꝛib⁹. Qui vo volūt tenē aliā viaz dicūt q̄ ſi eſt humoꝛ excutiēdus in vrinis ſani aut ſi eſt ipoſtaſis in vrinis ſanoꝝ meli⁹ eſt ut ſignificet ſuperfluitates 3e digōnis cibi q̄ ſunt ꝑuate digōne pzincipaliter intēta a mēbzis et ſunt apte expelli cum vzina. Si quis autez hic ſubtiliare vellet poſſit eligere q̄ ipoſtaſis i ſa nis ſit ad modū dicendi oꝛuſiani ⁊ in infirmis ad modum poſitionis 2e. ſed cauſa bzeuitatis non extendo.

Et in macilentis.

Hic remouet quintū dubiū inferēdo vnam coꝛrelariū. Dubiū g̃ eſt vtrū in omniū ſanoꝝ coꝛpoꝝ vrinis equaliter requirat ipoſtaſis. et dicit q̄ in diſpōne ſanitaꝫ in macris ⁊ vtēnb⁹ exercitio multis ⁊ artib⁹ laboziosis paꝛ deſcē dit de ſedimine ſiue ipoſt. in diſpoſitiōe ſanita tis:imo nō multiplicat ipoſtaſis niſi in coꝛpo ribus pinguiū ⁊ vtentiū otio. Infert 2.coꝛ relariū q̄ i vzinis egroꝝ macroꝝ nō ē expectā da ipoſ.ſic i vzis egrozū pinguiū. Et rō eſt: quia multotiēs egritudo macroꝝ recedit ſine hoc q̄ aliquid deſcēdat ad fundū ſed plerūq̄ eſt in eis ſedimē paucuz pendēs in medio aut natans in ſupzemo. Et cauſa omniū illoꝝ eſt q̄ humoꝛes macroꝝ ſunt pauci ſubtiles facile reſolubiles niſi eſſent melācolici qui etiā ſunt paucoꝝ humoꝝ. Nam ſiue apud vnam opini/onem tranſeā ſiue apud aliā multitudo reſolu tionis ⁊ motuſ ad exteꝛioza paucificat ipoſta. aliquod iuuat q̄ ex flegmatis humoꝛib⁹cuz di gerūtur multa ſequeſtraꝫ ipoſtaſis non ſic ex ſiccis.

Et in nullis.

Remouet ſextū dubiū ⁊ eſt vtrū in vrinis ſtatim reſideat ipoſtaſis dicēs q̄ in nullis vri/nis ſtatim cuz mingūtur reſidet ipoſtaſis niſi ſint valde mature. Nam in iſtis in deſcēſu pa/rum eſt expectandū. Et cauſa eſt quia ventoſi tas nō ē cōmixta cum ea. Repetit aūt q̄ ꝑles coloꝛes ipoſtaſis ſunt ſm coloꝛē vrine. ſed il/larum que diuerſificanꝫ melioꝛ eſt alba dein/de rubea:deinde citrina.

Nonnaturalis vero ipoſtaſis.

Hic exequit de alio mēbzo .ſ. de ipoſtaſi nōnaturalis ſubſtātie. Et diuidit in duas:pri mo enumerat modos nōnaturaꝫ ipoſtaſis. 2o eius ſignificationes. ibi 2o Silis vo. In pri ma dicit q̄ de ſpecieb⁹ ipoſtaſis nōnaturaꝫ ſub ſtantie quedā eſt coꝛticalis ⁊ iſta eſt plurimuz modoꝝ. nam vnus ē coꝛticalis ſilis raſure in/teſtinoꝝ que dicit furfurea:aliꝰ bozobina: aliꝰ ſimulaginea. alius illius que eſt ſilis arſenico rubeo aut illi qđ eſt valde citrinū. 2o ſpēs eſt ipoſtaſis carnoſa. 3o ſpēs eſt adipina. 4o eſt ſa niioſa. 5o eſt mucilaginoſa. 6o eſt ſilis fruſtulis frumēti in aqua. ſ. diſſoluti. 7o eſt ſanguinea ſa

UVA. BHSC. IyR_045_1

guinſagalis. 8°. eſt capillaris. 9°. ẽ arenalis gra
noſa. 10°. eſt cineritia. Vbi cõſidera ꝙ lz nã
lis ſit vnius modi: tamẽ preternaturalis ẽ mul
torum modoꝝ ſicut recedere a medio eſt multi
pliciter nõ obſtãte ꝙ mediũ ſit vnũ. Sufficiẽ
ter aũt iſtoꝝ decẽ modoꝝ poteſt aſſignari: ſed
oportet ꝙ fundet ſup experiẽtia ꝙ alioꝝ mo
dorum nõ inueniant. Nam nõ põt cadere ſu
per diuiſionib⁹ p ſe notis niſi experiẽtia medi
ante. Nam rõ nõ ꝓbat eſſe qn poſſit eſſe oſſuo
ſa niſi ꝙ viſum eſt nunqz egredi oſſa p vrinã ꝛ
hõ omittẽdo modũ ſufficiẽtie ſequamur ptes

Similis uero.

In hac parte ponit Auiẽ. ſignificatões ba
rum ſpecieꝝ ipoſtaſis nõnaturalis. Et diuidi
tur in decẽ partes ſicut ſũt decẽ maneries. 2°.
ibi. Et tu quidẽ. 3°. ipoſtaſis vo adipina. 4°. ibi
Sanioſa vo. 5°. ibi. Simulaginoſa. 6°. ibi: Ca
pillaris vo. 7°. ibi. Que aũt 8°. ibi. Arenoſa plu
rimũ. 9°. ibi: Sanguiſſugalis ꝛc. Circa pri
mam partẽ nõ. ꝙ petala dicuntur partes late
plaſqz pfunde ipoſtaſis: g ſi'lis raſure iteſtino
rum corticalis ab Auiẽ. hic ponit ex pte quã
tuaſ trũ modoꝝ quoꝝ duo ſunt manifeſte lati
tudinis ad ſenſum: vnus nõ ita manifeſte. Et
iſtos modos tres ſubdiuidit ut dicã. Pri
mus ergo iſtius modus eſt ipoſtaſis petaloy
des magnaꝝ partiũ qz partiũ pfecte ꝛ manife
ſte latitudinis ꝛ lõgitudinis pluſqz cõiter eſt
furfur. Secũdus modus eſt latitudinis ꝛp
funditatꝫ ſi'lis furfuri. Tertius eſt ſi'lis cer
noy. Et cernoys eſt ſimila frumẽti ꝛ eſt fari
na granoſa groſſa que fit plerũqz ex grano ſi
cilie ꝛ ibi vtũtur ea ꝑmo: g Auiẽ. diſtinguit ſi
guraĩcata primi modi: 2°. ſecũdi: 3°. terij. 2°. ibi.
Et ex ea quidẽ. ibi 3°. Et cernoydis vo In
prima pte dicit quatuoꝝ ꝙ de ipoſtaſi ſi'li raſu
re inteſtinoꝝ: quedã ẽ petalides magnaꝝ par
tiũ albaꝝ aut rubeaꝝ que ſigñt que ſunt ex mẽ
bris mingẽdi. ſ. veſica aut poris vriditib⁹ aut
rene. Et albe ſignificãt ꝙ ſunt ex veſica ꝓpter
vlcera uel ſcabiẽ. Et rubee carnoſe ſunt ex re
nibus. Secundũ dictũ eſt ꝙ ex petaloydib⁹
que ſũt fuſca ꝛ obſcuri coloris ſi'lia ſquami pi
ſciũ in lunditate ꝛ luciditate: ꝛ iſta ſunt vehe
menter mala ꝛ deterioꝛ oĩbus ſpecieb⁹ ipoſta.
noiatis: ꝛ ſignificat raſurã mẽbroꝝ radicaliũ.
Tertiũ dictũ eſt ꝙ duo ꝑma genera nullo
modo impediũt: imo plerũqz veſicã mundãdo
ſanãt. Quartũ dictũ eſt ꝙ quidã dixerũt ſe
dediſſe cuidã i potu cãtarides qui minxit coꝛ
tice reſoluebanꝫ: ꝛ tingebãt tinctura rubea q
factus eſt ſanus ꝛ vixit. Nõ. ergo hic ꝑmo
ꝙ petalia ſiue partes late mõ dicto mingũtur
in vrina plerũqz cũ ſanie vnde nõ videnꝫ niſi
cõcuſſa vrina. Oportet g cum videris in vri
na ſanie agitare ꝛ ꝓſpicere ſi petalia vides na
tãtia ꝛ qñqz abſqz ſanie: ꝛ etiã meliꝰ videꝫ vri
na circũuoluta fortiter ut natent. Nõ. 2°. ꝙ
hec petala qñqz habent ſubſtãtiaz durã ut ca
ro uel pãniculus ꝛ tũc nõ ambigiꝫ quin fuerit
partes mẽbroꝝ per excoctionẽ uel corroſio
nem ſeparate. Et cũ ſunt alba lata ſunt ex ve
ſica cũ oblonga pauca latitudine ex poris vri
tidibus aut collo veſice. Cum rubea aut citri
na ex rene ſupra aũt venire nõ poſſunt ꝓpter
viarũ ſtricturaz: ꝛ iſta oia impediũt ꝛ ſunt ma
la ſignificãtia vlcera i iſtis mẽbris. Qñqz aũt
hec petala nõ ſunt ita dura: imo cum ficanꝫ di
gitis reſoluũtur in aqua ad modũ paſte aut lu
ti aut pinguedinis: ꝛ iſta aliqñ ſunt ex mẽbris
mingẽdi. Nam qñqz in eis aggreganꝫ quadã
res viſcoſe ad modũ pãniculoꝝ adherentiũve
ſice ꝛ parietib⁹ venaꝝ ꝛ poroꝝ: ꝛ ꝓꝑie ſunt al
ba. Et de iſtis fuit id qꝺ dictũ eſt de illo q ſum
pſit in potu cantarides: ꝛ iſta nõ ſũt mala nec
per viã ſigni nec cauſe: nam exitus eoꝝ ſanat
oppillationes ꝛ ſignificat illã ſanitatẽ. Et de
iſtis intelligit Auiẽ. in 3°. dicto. Et ideo dixit
ꝙ prima duo genera nõ impediũt. ſ. qñqz non
vl'r intelligẽdo. Aliqñ aũt hec petala que hoc
mõ reſoluũtur p fricationẽ ſunt ſi'lia ſquamis
piſciũ ꝛ fuſca: ꝛ iſta ſignificãt liquefactionẽ ra
dicaliũ mẽbroꝝ: ꝛ ideo nõ ſunt niſi mortalia.
Accidũt aũt quia carne eliquata ꝛ in locis ca
lidis permanẽte eliquata tranſit in hac forma
p vias ſtrictas colatoriꝫ: ſed cũ veniũt ad veſi
cam ibi coagulanꝫ ꝛ conuertũtur in petala nõ
tanto exiſtente ibi caloꝛe ut ꝓhibeat hãc co
agulationem. Ex quibus omnes particulas i
telligis plane.

Et ex ea quidem.

Ponit ſigna 2°. maneriei. ſ. que habet furfu
ris quaſi latitudinẽ ꝛ groſſitiẽ: ꝛ tria dicit: pri
mo ꝙ de ipoſt. corticali quedã eſt minoris lati
tudinis qz due p̃dicte: ꝛ maioris ſpiſſitudinis
ſ. ꝓfunditatꝫ que quãdoqz eſt rubea qñqz nõ
ſed alba. Et cũ eſt rubea vocaꝫ oꝛobina: ꝛ cũ
eſt alba vocaꝫ furfurea. Dicit 2°. ꝙ oꝛobina
ſi eſt rubea aut fuſca ſignificat liquefactionem
partiũ epatis aut ſanguinis aduſti: ꝛ qñqz eſt
ex rene. Sed ſi eſt duoꝝ primoꝝ tũc eſt magis
trabẽs ad rubedinẽ fuſcã: ꝛ nõ eſt ita dura ſi
cut carnoſa. imo facilus frangiꝫ ꝛ diſſoluiꝫ. et
quando vehementer trahit ad citrinitatẽ ẽ p
culdubio ex rene: ꝛ iſta eſt illa quam dixit ſu
pra ſimilẽ arſenico valde citrino. Dicit 3°.

UVA. BHSC. IyR_045_1

q furfurea quandoq; est ex scabie vesice: qñq; est ex liquefactione mẽbroꝝ. Et horum differentia cognoscit hoc modo quia si est illic fetor ⁊ dolor ⁊ pruritus in radice virge. s. circa pecten erit ex vesica ⁊ ppter quando alie significationes demonstrant urine maturationẽ et nõ fuerit macula in venis superioꝝ totꝰ corporis. sed si fuerit cuꝫ inflãmatione ⁊ debilitate virtutis ⁊ cum incolumitate mẽbroꝝ urine ⁊ color fuerit fuscus: tunc significat q est ex liquefactione humoris. Et cause haꝝ diuersitatum sunt similes superioꝝ sed est diuersitas: quia cum sunt petala parua fusca resolubilia significãt liquefactionẽ humoꝝ magna autem membroꝝ. Et tu ex his cõsidera cũ tuo iudicio estimatiuo q nõ repugnat hec parua eẽ ex mẽbris: ⁊ illa magna ex humoribꝰ.

Ex crinoidi.

Hunc ponit significatõs tertij modi corticalis. Et dicit tria: primũ est q plurimũ ipost. crinoidis est ex adustione sanguinis: ⁊ ita trahit ad rubedinem ⁊ est illa que est similis arsenico rubeo. Et multotiẽs est ex liquefactione mẽbroꝝ ⁊ rasura si attinet albedini ⁊ qñq; sꝫ rarius est ex vesica scabiosa. Dicit 2°q possibile est tibi cõsiderãda superius dicta ut itel ligas ⁊ cognoscas istoꝝ modoꝝ differẽtias ex colore. s. ⁊ duritie in fricando ⁊ passione membrorum: sed si attinet nigredini est ex adustione sanguinis in splene quia ille est niger Dicit 3°q species ipostasis petaloides que nõ fũt ex renibus uel vesica aut poris vritidibꝰ i acutis egritudinibꝰ ostendũt malũ pernitiosum. et causa regule est quia ostendũt liquefactionẽ ⁊ adustioni maturationi oppositas ⁊ multũ ipsã prohibẽtes. Sed dubitaf que istarũ trium sit peior an petaloides magnaꝝ partiũ an furfurea an crinoides. Et videf q furfurea ex auctoritate ysaac ⁊ Theopboli. Sꝫ ille que magnarũ partiũ vult Auic. Et videf istos doctores discordasse. Nã Auic. videf velle q nũq; est magnarũ partiũ fusca nisi ex mẽbroꝝ radicalium eliquatiõe. Sed alie ex humoꝝ possũt contingere eliquatione. Itẽ videf estimasse q nõ fiũt petalia lata nisi pp fundũ eliquationẽ vnde partes multũ viscose ⁊ tenaces eliquantur: sed in crinoidi ⁊ furfurea minus tenacis.

Quod si dicaf crinoidẽ fieri ppter nimiaꝫ adustionẽ incinerantẽ. Hoc Auic. nõ videtur voluisse quia stante vita nõ põt radicabilium membroꝝ nobiliũ tanta fieri ab intrinseco adustio ut ppter illam fiat incineratio: sed plurimũ qõ facit talis calor i mẽbris est i dissoluẽdo partes valde glutinosas que cũ sunt multe conuertũtur in petalia magna: ⁊ ideo deterior est illa magnaꝝ partiũ. ⁊ ego Auicẽ. iudiciuꝫ magis probo.

Et tu quidem ex hac.

Hic determinat de ipost. carnosa. Et dicit duo: primũ est tu cognosces disponẽz ipostasim carnose ex hac sũma ex his que sunt nũc dicta de corticali. Id aũt qõ scif ẽ q plurimũ ipost. carnosã ẽ ex rene: quia alia vrinalia membra sunt neruosa: sed quandoq; nõ est ex rene. nã quando est ex rene est integre carnositatis sane id est dure: ⁊ p tũc nõ est in corpore liqfactio Et per oppositũ intellige quando ipostasis ẽ carnosa ⁊ nõ dura: tũc est ex liquefactõe membrorum ⁊ est deterior. Dicit 2°q vrina matura. i. digesta significat sanitatẽ venarũ. s. supra renes ⁊ nõ significat ita renũ dispositões Et ratio est quia maturatio vrine est supra renes. i. perficif in mẽbris supra renef. Sed hic cadit difficultas Nam in diabete vrina est penitus cruda ut prima de crisi ⁊ 18ª tertij ⁊ i illa patiũtur renes. g renũ passio facit vrinam indigestam. Preterea vrine patientiũ lapidẽ ⁊ vlcera in vesica plerũq; sunt indigeste ut notat experiẽtia ⁊ dicif 18ª tertij. Hic dicif q aliquando sunt ille passiones nõ cõicantes superioꝝ mẽbris: ⁊ tunc vrina apparet digesta: qñq; cõmunicant epati ⁊ venis: ⁊ tunc variaf digestio vrine p illos: ⁊ tu hãc elige solutõez.

Ipostasis vero.

Determinat de adipina. ⁊ dicit tria: primũ est q adipina significat liquefactionẽ adipis ⁊ pinguedinis ⁊ aliqñ carnis. Sed illa que ẽ deterior est illa que assimilatur auri aque. Est aũt aurum aque tela sup aquã putridã natans cũ nitore auri ⁊ liuiditate. Dicit 2°q pncipia ipostasis adipine vtrũ sit a longinquo aut a renibus cognoscũtur per multitudinẽ ⁊ separationẽ ⁊ cõtraria. Nam quando pinguedo est multa ⁊ parum permixta est ex rene. ⁊ quãdo est panca ⁊ multũ cõmixta est supra renes a remotiori loco Dicit 3°q cum fuerit visũ granum album in vrina simile grano granati sigt q est ex rene. Ubi nõ. primo q circa renes multa pinguedo inuenif que quando eliquat quia non multum morat anteq; ad vesicam tendat: ideo ⁊ multa est ⁊ parum cõmixta cuꝫ aquositate. sed cum pinguedo supra renes eliquatur primo illa loca nõ tm habundant pinguedine. 2° quia multã viam transit anteq; ad vesicam transeat: ideo a calore qui primo eliquauit ⁊ multũ consumif ⁊ multũ pmiscetur aquositati. Sed de illa que est similis grano granati considera q est ex adipe in pcano

UVA. BHSC. IyR_045_1

renum qui ādeps cum eliquaſ paꝛ trāſit i po
ros ꝛ ſtatim coagulatur in veſica. Si autem a
lōginquiozi loco fuerit nō fiet ad modū grani
granatozum.

Sanioſa uero.

Ponit hic ſignificationes ſanioſe dicēs ꝙ
ſanioſa ſignificat vlcus quod fuit apertū ꝛ ꝑ
ꝓie in mēbꝛis mingendi ꝛ hoc verū ꝓecipue
ſi in vrina fuerit ſedimē laudabile tendens ad
fundū. Ubi nō. ꝙ ꝓpter acuitatē vrine mē
bꝛa illa aptioza videnſ ad incurredū vlcera q̄ꝫ
alia mēbꝛa intrinſeca vnde multo plures inue
niūtur cum vlcere renum aut veſice q̄ꝫ aliozū
membꝛoꝝ interiozū niſi forte inteſtinoꝝ. Et iō
cum ſanioſa ipoſta. mingitur ſignificatur ꝙ ab
vlcere venit ꝓecipue viarū vrine accedit ad
hanc cauſam ꝙ etiaꝫ alioꝝ mēbꝛoꝝ vlcera nō
ita faciliter per vrinam euacuātur ſicut vlcera
illarum viarū Nō. 2°. ꝙ cum in vrina appa
ret ipoſtaſis laudabilis ſubſtātie ſignificaſ ꝙ
membꝛa ſuperioꝛa ſunt ſana ꝛ ꝓecipue epar
a quo maxime fluere poſſet de aliꝭ membꝛis
ſanies cum vrina. ꝛ ideo tūc maxime ſignifica
tur vlcus in vijs vrine. Sed dubiū eſt quō
in tali vrina in qua eſt ipoſtaſis ſanioſa appa
ret ſedimē laudabile. Dicendū eſt iuxta id
quod vidi per experientiā ꝙ habētes vlcera i
renibus aut veſica nō ſemper mingunt ſaniez
in omni ſua vrina: īmo quandoqꝫ eam ſine ſa
nie mingunt: ꝛ tunc non conuenit apparere ſe
dimen laudabile: volet ergo Auic. ꝙ in illis i
quoꝝ vrinis quādoqꝫ apparet ſedimē lauda
bile: ꝛ quando ſanioſum multis vicibus ſigni
ficatur ꝙ ſanies eſt a vijs vrine. Aut 2°. di
citur ꝙ nō incōuenit ſanis exiſtentib⁹ ſuperio
ribus partibus eſſe vlcera in vijs vrine vnde
fiet vrina digeſta ꝛ cum ſedimine laudato. Sa
nies autem grauioꝛ ꝛ groſſioꝛ ꝛ ꝑauce cōmi
xtionis cum aquoſitate cito deſcendit ipoſtaſ.
laudata poſtea ꝛ nō ita ad fundum.

Et mucilaginoſa.

Hic determinat de mucilaginoſa. ꝛ diuidiſ
in tres. primo facit quod dictū eſt. 2°. docet vi
tare duos errozes. 3°. ponit vnam regulam de
ſignificatiōe mucilaginoſe. ibi 2°. Plerūqꝫ. ibi
3°. Et vrina. Dicit primo ꝙ ipoſta. mucila
ginoſa ſignificat aliqd iſtoꝝ quatuoꝛ. ſ. aut hu
mozem crudum eſſe multū in cozpe aut ꝙ mul
tus talis humoꝛ egrediſ ab inſtrumētis vrine
a 3°. criſim apertionis ſciatice vene. Et etiam
criſiz doloꝝ iūcturaꝝ. quartū āt ſignificatū po
nit in ſequenti parte. Cauſa aūt eſt clara. Nā
ipoſtaſis mucilaginoſa accidit qz multū de fle
mate mucilaginoſo pellik qd flegma eſt cru
dum hec autem expulſio aut eſt ꝓpter habū
dantiam eius in toto aut in mēbꝛis vrine ꝓpk
qd cogitur natura emittere aliquid eius: aut
ꝓpterea ꝙ maturatus eſt talis humoꝛ ꝛ ter
minaſ egritudo que ab illo pendebat: ꝛ tunc
plurimū erit terminus ſciatice aut podagre a
talibuſ humoꝛib⁹ pendentiū. Signū aūt quod
accidit hoc mō per viam criſis eſt alleuiatio q̄
ſequik iuxta ſententiā ſcōi affoꝛiſ. ꝑme partiſ.

Plerunqꝫ enim.

Docet vitare errozeſ. Et facit duo. Primꝰ
eſt ꝙ tu debes ſcire ꝙ hoc flegma mucilagino
ſum plerūqꝫ ſubtiliaſ ꝛ putaſ ꝙ ſit ipoſt. lau
dabilis: quod ſupple eſt falſum. Et ex hoc in
fert Auic. ꝙ in mozbis acutis nō eſt confiden
dum in eo qd apparet ſm ſimilitudinē lauda
bilis ipoſt. cū nondū fuerit boza maturatiōis
nec fuerint preſentes eius ſignificationes. Et
ſubdit ꝙ ipoſtaſis mucilaginoſa quandoqꝫ ſi
gnificat vehementē frigiditatē cōplexionis re
num. Secūdus erroꝛ eſt ꝙ aliqñ eſt ipoſtaſ
ſanioſa ꝛ apparet cruda vl mucilaginoſa. Et
differētia tamē inter eas eſt quoniā ſanioſa ē
cum fetoꝛe ꝛ cruda ſine fetoꝛe. ꝛ ſanioſam pre
cedunt ſigna apoſtematis in aliquo mēbꝛo nō
ſic oportet in cruda ꝛ partes ſanioſe faciliter
ſeparantur quando vrinale concutiſ ꝛ facilik
coniūguntur quando dimittiſ quieſcere. Sed
in mucilaginoſa uel cruda eſt oppoſitū: īmo ē
turbida ſpiſſa que nec faciliter diuidiſ in par
tes nec faciliter ſeparata congregaſ Circa
primū ergo erroꝛē attende ꝙ ſepe in eo decipi
untur medici. Nam a caloꝛe febꝛili ſepe ſubti
liatur aliqd flegma crudū: ꝛ habet ſimilitudi
nem laudabilis ipoſtaſis ꝛ nō eſt. Et ideo ad
hunc erroꝛē vitandū: oportet primo cōſidera
re naturā ꝛ ſpeciē mozbi in ſe: ꝛ videre vtrum
in tanto tēpoꝛe debet eſſe materia mozbi dige
ſta. 2°. oportet cōſiderare alias conditiones
oēs dictas ſupꝛa de laudabili ipoſta. ꝛ vtrum
ſit ſimilis ipoſtaſis aque ro. cito deſcendens.
3°. ex aliꝭ ſignis ſignificantib⁹ materie digeſti
onē ſicut ſputū: feces: ꝛ quedā alie ſignificati
ones magis a longe digeſtionem ſignificātes.
Reſiduum eſt clarum.

Et urina.

Hic ponit vnā regulā dicēs ꝙ vrina i qua
eſt plurima ipoſta. mucilaginoſa in fine dolo
rum iūcturaꝝ ꝛ podagre eſt bonū ſignū. ꝛ cā
eſt qz ſigt ꝙ expellitur cretice in bona criſi.

Capillaris.

Hic docet ſignificata capillaris ipoſ. ꝛ cau
ſas dicens ꝙ capillaris ipoſtaſis eſt ꝓpter hu
mozē occultū qui conſolidaſ ꝓpter caloꝛez in

UVA. BHSC. IyR_045_1

ipsum agentē. Et ista ipostasis quandoq; ē alba quandoq; rubea: ⁊ eius consolidatio est in rene. Et quidā dicūt q; in eius lōgitudine plerūq; inuenit mensura palmi. ⁊ tu de hoc vide Hal. 4°. afforismoꝝ 18°. cōmento vbi talē rationem adducit ad ostendendū q; pili illi sūt ex materia ingrossata in renib⁹ ⁊ ibi adusta a calore: quia illi q hoc patiūtur plurimū sūt ventes grossa ⁊ viscosa dicta ut comestione fabaꝝ ⁊ caſei ⁊ nō curātur nisi cū medicina incidēte ⁊ humectante ⁊ subtiliante. Et p̄cipue debet hoc intelligere si habuerit respectū ad renes. Et ibi Hal. narrat q; medietatē brachij būit aliquis talis pilus in lōgitudine. ego autē in monte alcino vidi hominē qui quotidie p multos annos minxit. Nec ū curat⁹ erat cū multorum medicoꝝ cōsilia secutus esset. Causa autē ꝓpter quā in renib⁹ generat ⁊ non in alijs mēbris est quia ibi est colatoriū strictos poros habens a quo oriūtur pori vritides. In trāsitu ergo per poros materia recipit subtilitatez pili ⁊ pēdet pilus in poro vritide ex vno capite dum ex alio stat adherēs colatorio: ⁊ sic loci cōmoditas in alijs mēbris nō inuenit.

Que autem fermenti.

Docet significata ipostas. similis frustul' fermenti in aqua dissoluti dicēs q; hec significat stomaci debilitatē ⁊ intestinoꝝ ⁊ malitiā digerendi: ⁊ quandoq; est ꝓpter cōmestionē lactis ⁊ caſei Vbi nō. q; hic nō debet dicere text⁹ frumenti frustulis sed fermēti. Nam vrina similis frustulis frumenti est illa que vocat⁹ eri noydes. ⁊ de hac dixit Hal. 2°. ꝓnosticoꝝ comento. 28°. q; non potest fieri per būc modum q; partes cibi indigeste veniāt ad vias vrine dure ut erant: imo est ex adustione humoꝝ: sz ista est similis frustulis fermēti quod est ad fermentādū panē dissoluti in aqua. ⁊ sunt quedā partes albe crosseviscose sicut fermentū: ⁊ iste accidūt mō dicto. Non ergo bene dixit Bin⁹ quādo cōcessit hanc esse manerie: aliā crinoidalis ipostasis apparentis in sanis. Sz Aui. supra ⁊ Hal. loco allegato locutos fuisse i egris Modus autem quo accidit hec vrina aut est quia a stomacho tales partes trāseūt aut quia ex chilo crudo generant⁹ in epate.

Arenosa vero.

Ponit sigta ipost. arenose ⁊ dicit q; ista significat lapidē qui cōsolidat aut consolidādo procedit aut lapidē qui resolui. ⁊ si est rubea est ex rene: ⁊ si est alteri⁹ coloris est ex vesica: ⁊ per rubeā itelligas citrinā. Vbi notadū q; arenosa differt a crinoydi: quia est duriorꝝ cōmuniter minoꝝ partiū Nō. 2°. q; renes fortez habēt virtutē digestiuā respectu vesice: ⁊ ideo superfluitatē diu in eis retentam subi in colore assimilant: ⁊ ꝓpter hoc lapis ⁊ arena renū sunt rubei aut citrini. Sed vesica ē debilis digestionis: ⁊ ideo lapis in ea genit⁹ aut est albus aut ſm colorē humoꝝ ex quo fit ut aliquando niger. Nō. 3°. q; differētia est inter arenā significantē lapidē qui coagulat⁹ et arenā significantē dissolutionē. Nam prima ē grossior ⁊ viscosior ⁊ mollior. 2°. cōtrarijs modis disponit. Nō. tū ut vult cōmentator ꝓmo epidimiaꝝ illa parte. et in renib⁹ dolor pōderosus quandoq; arenule a renib⁹ sunt albe sz raro. Et ego testor me Venetijs vidisse mulierem que post dolores renū vehemētissimos qui versus pectē extēdebāt administrato baneo mixit lapides plures albos ad modū aluminis roche cōbusti ⁊ lenes. Ex quo patet q; licet ad plurimum superfluitates sibi assimilent non tamen semper. Et ex hoc patet quare pili de quibus supra sunt albi.

Plurimum.

Determinat sigta cineritie dicēs q; plimuz quod significat ipostā. cineritia est flegma aut pus cui ꝓpter longā morā accidit mutatio colozis ⁊ sectio. i. minoratio partiū. Et q̄q; est ꝓpter adustionē que accidit ei. Cineritia amē differt ab arenosa in duritie quia nō tm̄ est dura ⁊ minoratiōes valde bz partes sicut cinis.

Et cā dicti est qz nō videt alia mā bñ mutabil' in būc colorē ⁊ modū subē q̄ due dicte.

Sanguissugalis.

Hic ponit significationes ipost. sanguissugalis siue sanguinee. ⁊ dicit sex Primū est q; talis ipost. q̄ est multū cōmixta cum aquositate significat debilitatē epatis. Secundū ē si est mixta sed min⁹ significat solutionē contineri i vijs vrine. Tertiū est q; si est multū separata tunc est ex vesica uel virga. Quartū est q; de hoc magis dicet in 3°. in ca°. d mictu sanguinis Quintū q; si in vrina apparēt sicut parue sāguissuge infirmo patiēte splenē. i. grossitiē splenis significat illi⁹ morbi salutē. Sextū est q; tu scias q; i egritudinib⁹ vesice nō mingit mult tum sanguis qz vene sunt cōmixte cū sua carne calcate angustate ⁊ pauce. Et tu considera hic dici sanguissugalē sanguineā ipost. Et tūc est clara cā prius dicti. Nam ex epatis debili tate accidit q; nō pōt sequestrare aquositatē a sanguine: ⁊ ideo multū de sanguine trāsit cū vrina ita a renib⁹ nō pōt bñ colari ⁊ multū de sanguine vadit cū vrina ⁊ multū est cōmixtus ꝓpter lōgitudinē vie qua venūt sil'. sed dicēs pori vritides sūt neruosi g̃ ex eoꝝ solutiōe cō

UVA. BHSC. IyR_045_1

tinuitatis nō egredit̄ sanguis. Hic dicit̄ ꝙ sunt neruosi tamē in eis sunt alique venule q̄bus apertis fluit sanguis minus tamē mixtus q̄ ab epate veniēs Sed iterū est difficultas quō ex splene venit sanguis ad modū paruaꝝ sanguissugarū cum enim splen multomagis distat a vesica q̄ epar magis cōmixtus debet eē aquositati sanguis a splene veniēs q̄ veniens ab epate. Hic dicit̄ ꝙ sanguis iste ꝓpter sui grossitiē ⁊ viscositatē nō permiscet̄ cū aquositate sicut ab epate veniēs. Nam lōgitudo vie maiorē facit permixtiōe si cetera sint paria.

Ipostasis vero.

Hic prosequit̄ de significatōe ipost. per secundū modū dispositionū consideratoꝝ in ea scilicet per cōsiderationē quātitat̄: ⁊ dicit duo vnū ē ꝙ ipos. multa declarat multitudinē cause faciētis ipsam ⁊ pauca paucitatez. Dicit 2.° ꝙ ex quātitate ipost. in magnitudine ⁊ paruitate est quemadmodū dictū est de ipost. mucilaginosa Ubi primo nō. ꝙ ꝑ multitudinē ⁊ paucitatē ipost. itelligim⁹ multitudinē ⁊ paucitatē sui magnitudinē ⁊ paruitatē quo ad sui totalitatē. Sed per magnitudinē ⁊ paruitatē intelligim⁹ quo ad partē ipost. ita ꝙ illa dicat̄ magna que habet partes magnas ⁊ parua habens partes paruas. ita ꝙ in ipost. habēte partes diuersas quedā est que est cōposita ex partib⁹ paruis quedā ex magnis: ⁊ de hoc loquitur hic Sed tūc sūt due difficultates: prima est qꝛ ipost. multa est in egris ⁊ in sanis pauca sed in sanis causa efficiēs ipost. est amplior: ḡ nō est verū ꝙ multitudo ipost. significat cause efficiētis ipsum multitudinē. Et patet minor quia virtus est amplior in sanis: ⁊ virtus ē cā efficiēs ipost. 2.° difficultas quia nō videt̄ ꝙ significatio ipos. magne mō dicto sit quēadmodum dictū est in mucilaginosa: quia mucilaginosa multa est bonū signū in fine morboꝝ: sed aliqñ est malū signū in ꝑncipijs significās materie multitudinē ipost. aūt magnarū partium est semꝑ bona: ut vult Gal. 2.° ꝓnosticoꝝ cōmēto 28.° cum dixit: Ad est quia sedimē diuersuz cuius partes sunt magne est sup virtutē significatio nature ꝑm magnitudinē illius substātie composite ex partib⁹ illis ⁊ rectificatiōe digestionis eius. Partes aūt parue significant ꝙ materia iam vincit naturā ⁊ eā supauit Ad primū istoꝝ dicit̄ ꝙ Auic. per causam facientē ipostā. itellexit ipropꝛie causam materialez. s. humorē vnde decidit̄. Ad secundū dicit̄ ꝙ ipost. magnaꝝ partiuz est bona respectu ipost. paruaꝝ partium: lz vtraq̄ non sit optima. Et dicit̄ ꝙ similitudo istius in significatōe ad mucilaginosam est intelligēda ꝙ sicut magnitudo ⁊ paruitas significant in mucilaginosa ita in ipostasi diuersarum partium magnitudo ⁊ paruitas partium modo in mucilaginosa melior est multa q̄ pauca: ⁊ tu illud itellige nō ut dicit Dinus dicēs ꝙ hec quādoq̄ est ex dominio virtutis: qñq̄ ex multitudine materie ⁊ cōcedēs ꝙ ipost. magnaꝝ partiū est qñq̄ ex dominio virtutis: cuius oppositum expresse vult Gal. loco allegato.

Eius vero significatio.

Modo ponit significatōes qualitat̄ ipost. Et primo coloris. 2.° odoris dicēs ꝙ ipost. nigra est mala ꝑm diuisiones noiatas. i. ꝑm modos dictos in ca.° d̄ colorib⁹ ꝙ sit malus color niger quia. s. significat vehemēs frigus congelans aut calorē adurentē. Sed dicit ꝙ illa est minus mala cuz ipost. est nigra ⁊ quositas nō est nigra. Ubi nō. ꝙ quēadmodū dictū est ī loco allegato quādoq̄ vrina nigra est ꝓpter crisim egritudinū melancolicaꝝ: ⁊ ita ipostasis et cuz alijs signis multa existēs est qñq̄ signū bonum: sed quādo nō est ꝑ modū crisis est signū malū ⁊ minus mala qñ ipostasis est nigra ⁊ nō vrina. Nam significatur nō tanta eē materiei male multitudo: imo aliqñ talis materia digerit̄ sed raro. Dicit 2.° ꝙ ipostasis rubea significat dominiū sanguis ⁊ fastidiū. Ubi nō. ipost. fieri rubeā deducto vlcere ex sanguinis dñio mō dominātē sanguine plerūq̄ est fastidiū. Nam vna de causis nō esuriēdi est copia sanguinis in epate: ut 3.° naturaliū virtutū

Dicit 3.° ꝙ ipostasis citrina significant calorem fortē ⁊ egritudinē insidiosam: ⁊ hoc quia significat colere nō pure dominiū. talis autez est multū calida ⁊ egritudo ab illa est periculosa presertim multa existēte materia Dicit 4.° ꝙ ipostasis alba quedaz est bona de qua supra dictū est sicut saniosa mucilaginosa: ⁊ spumosa est illa d̄ qua dixi sup̄ cū dicebat̄ ꝙ equalitas est melior tinctura vnde ibi vide. Dicit 5.° ꝙ viridis est semita ad nigrā. Et hic per viridem possum⁹ etiā intelligere indicā ⁊ yrealem ⁊ phisticalez. Et omnes iste sunt colores minus mali q̄ niger in quem terminant̄: lz aliqua nigra ipostasis aliqua viridi sit min⁹ mala viridis aūt vere viriditatis significat coleram zinariā ⁊ est pessima nec ē via in nigrā. De 2.° parte dicit ꝙ de odore oīno dicendū ē sicut superius dictū est de odore vrine.

Ex ipsius uero situ.

Ponit significationes ex situ partiū adinuicem ⁊ comprehendit hic lenitatē in superficie ⁊ asperitatē ⁊ diuulsionē ⁊ coniunctionez

UVA. BHSC. IyR_045_1

partiũ adinuicez. ⁊ dicit ꝙ lenitas ⁊ equalitaſ in ipoſt. laudata ẽ melioꝛ. Sed in nõ laudata eſt deteriꝛ. Sed diuulſio ſignificat ventoſita/tem ⁊ digerendi debilitatẽ Vbi nõ. ꝙ ſicut lenitas ⁊ equalitas in ipoſt. laudata ſignificãt vnifoꝛme dominiũ caloꝛis naturaliſ ſuper ma teriã ita mala ſignificatvnifoꝛme dominiũ ma le qualitatis: diuulſio aũt ſignificat ventoſita/tem. Sed iuditio meo quidã ſunt modi diuul/ſionis qui aliqꝫ ſignificãt ut ipoſtaſis circula ris uel perfoꝛata. Nam iſta meo iudicio ſigni ficat materiei viſcoſitatẽ ⁊ groſſitiẽ: ⁊ cuz boc plurimã caliditatẽ. Modus autem eſt quia a medio vrine plurimi fumi ſurſum via recta aſcendũt qui ꝓhibẽt congregari ipoſta. circa mediũ vrinalis ſed circũquaqꝫ deſcẽdente ma teria vnif̃ i circulo ⁊ ſui viſcoſitate poſt vapo rum receſſum nõ concidũt partes.

Eius autem ſignificatio.

Ponit hic ſignificationes ex loco ipoſt. in vrina. ſ. aut ſuperius aut inferius aut i medio Et pꝛimo in genere bone uel male ipoſtaſis. 2°dat cauſas natãdi uel ad fundũ deſcenden/di. 3°ponit regulas ſpeciales in ſignificando ſuper locis ipoſtaſis. ibi 2°. Et cauſa quidẽ na tandi. ibi 3°. Cũqꝫ in pꝛincipio Jn pꝛima di cit ꝙ boc modo ſignificam⁹ ex loco ipoſt. Nã aut natat iuxta ſuperficiẽ: aut pendet i medio Et iſta ſignificat maioꝛẽ maturationẽ in ipoſ. laudata. Et de iſta melioꝛ eſt que babet quaſi ſimbꝛias ad fundũ deſcendẽtes quia ſignificat ꝙ in parte materiei ꝓceſſit magis digõ. Alia ꝯo eſt deſcendẽs ad fundũ ⁊ bec ſignificat me liozem maturationẽ: ⁊ bic eſt modus ſignificã di ex loco in ipoſt. laudata. Sed in nõ lauda/ta illa q̃ leuioꝛ eſt melioꝛ eſt ſicut nigra: ⁊ boc in febꝛibus acutis. Et ſimiliter ſi ipoſt. ſit bu/moꝛ flegmaticus aut melãcolicus quoniã nu/bes eſt melioꝛ q̃ pendens ⁊ pendẽs melioꝛ q̃ ſubſidens quia iſte ſignificãt ſubtilitatẽ niſi fu erit pendentia ex ventoſitate. Et ſi cauſa non fuerit ventoſitas: tunc melioꝛ eſt natãs q̃ pen dens ⁊ melioꝛ pendẽs q̃ ſtãs in fũdo. Sed bic attẽde ꝙ in coꝛpoꝛib⁹ ſanis in quib⁹ ipoſt. apparet melioꝛ ſignificaſ digõ ex ipoſt. in fun do q̃ pendente ⁊ melioꝛ ex pendẽte q̃ ex na/tante: vnde in tpato debite exercitato ⁊ ſi ꝑmi/nus de ipoſt. appareat q̃ in tẽperato quietato tamen illud apparens eſt in fundo. Nõ. 2° ꝙ in egris ſolent doctoꝛes banc ponere diſtin ctionem ꝙ ipoſt. aut deſcẽdit magis ſm groſſi tiem bumoꝛuz: ⁊ minus ſm ſubtilitatẽ aut ma gis deſcendit quia caret ventoſitate: ⁊ minus quia ventoſa aut 3°magis deſcendit ex opere nature digerẽtis: tunc dicũt ꝙ maioꝛ deſcẽſus ratione operis nature ⁊ rõne carẽtie ventoſi/tatis eſt melius ſignũ. Sed maioꝛ deſcẽſus ra tione groſſitiei bumoꝛ ẽ deteriꝛ: ſed boc pla num eſt ex bis que dixit Auiceñ. nam dixit ꝙ ipoſta. laudata eſt melioꝛ deſcendẽs niſi cauſa natãdi fuerit ventoſitas. Jn non laudata que fuerit in ſubſtãtia bumoꝛũ leuioꝛ eſt melioꝛ q̃ iſti bumoꝛes leniozes ⁊ ſubtiliozes facil⁹a vir tute vincũtur.

Et cauſa quidem.

Ponit hic cauſas natãdi dicens ꝙ calidi/tas ⁊ acuitas materiei ſunt cauſa natãdi quia faciũt materiã leuem ⁊ etiã ventoſitas. Bi cit 2°ꝙ ipoſ. diuulſa in groſſa vrina ſuper⁹na tat ⁊ ꝓꝓie ſi ipſa ſit leuis tũc ſunt tres cauſe natandi. figura: lata: leuitas: ⁊ reſiſtẽtia vrine ſed in vrina tenui deſcẽdit deoꝛſum ⁊ ꝓꝓie cũ ſit grauis ⁊ cauſa eſt clara.

Cunqꝫ in principio.

Hic ponit quatuoꝛ particulares modos ſi/gnificandi ex loco ipoſt. Et diuidit in quatu/oꝛ partes ſm regulas. Pꝛimo ergo dicit ꝙ in pꝛincipio egritudinis apparet ſedimen na/tans ⁊ poſtea perſeuerat pendẽs ſignificat ꝙ criſis veniet cum exitura. Nec incõuenit ꝙ in pꝛincipio apparet natãs ſedimẽ ſignificãs oc/cultam digeſtionẽ. Cauſa aũt dicti eſt quia materia eſt quodãmodo digeſta ⁊ incomplete ⁊ ideo fiet criſis imperfecta que plurimũ ẽ cri ſis permutationis. 2°regula eſt ꝙ egritudo macilentoꝛ plerũqꝫ remouef cuz ſedimine bo no pendente aut natãte ut dictum eſt ſupꝛa. et cauſa eſt quia ipſi paucas babent ſuperfluita/tes ⁊ eaſdem leues. Ex quib⁹ ſequit ꝙ in qbuſ dam ipoſt. natans aut pendens ſignificat com plementũ digeſtionis. Sed tũc diceꝛetur ꝙ eque perfectã digeſtionẽ ſignificaret ſedimen natans ſicut in fundo. Negaf ꝓña quia dige/ſtio completa in bumoꝛe cuius ſedimẽ ſtat in fundo eſt perfectioꝛ q̃ cõpleta digeſtio in bu/moꝛe cuius ſedimẽ digeſtũ natat. Sz tu i iſto cõſidera. Forte enim nõ eſt verum niſi ut in pluribus ꝙ ſedimẽ bonum in fundo eſt meliuſ natante. 3°regula eſt ꝙ quãdo inter nephi/lum ⁊ enoꝛia fuerit aliquid ſimile tele aranee: aut denſitas eſt ſignũ malum. Et cauſa ẽ quia ſignificat multitudinẽ ⁊ diuerſitatẽ materierũ quarũ vna nõ digerif. ſ. illa a qua ſeparaf il/lud ſimile tele aranee. 4°regula eſt ꝙ mul/totiens apparet ſedimẽ natans non bonuz ex quo pꝛouenit terꝛoꝛ: ſed iſtud eſt pꝛincipiũ ma turationis male materiei ⁊ ꝑmutatiõis ad bo nũ deinde pẽdebit in medio ⁊ poſtea deſcẽdet

UVA. BHSC. IyR_045_1

ad fundū sedimē bonū. Et ego hoc pluries vi
di. Sed si postq̄ natauit fiat ipost. mala timor
qui habebat in p̄ncipio fiet necessari⁹. Et tu
ex hoc collige q̄ lz sit suspecte loquēdū cū vi/
des malā natantē nebulā nō assertiue dicēdū
est et p̄sticandū malū nisi perseueret.

Significatio iposta. ex suo tpe.

Nō ponit sigtōes ex tpe descēsus iposta.
Et dicit q̄ velocitas descēsus ipost. significat
bonitatē maturatiōis ꝛ tarditas debilitatem
illius: ꝛ hoc in vrina significāte maturationez
Nam in mala ꝛ descendēte ꝑpter materieruz
grauitatem nō ꝑpter maturationē ē oppositū

Significatio autem.

Docet significare ex modo mixtiōis. Et di
cit q̄ iudiciū est vandū sicut dictū ē de ipost. sa
niosa ꝛ sanguinea. Nā multa cōmixtio sigt ma
teriā a lōginquo venientē: sz separatio ꝛ pauca
cōmixtio est signū ꝓpinquitatis.

Capitulū de significatiōib⁹ sumptis ex mul
titudine ꝛ paucitate vrine.

Rina que pauce

v Jn hoc ca°ponit Auic̄. signa sum
pta ex quātitate vrine. Et primo
ponit generalia signa. 2°. spālia. i.
ꝑcta ad quasdā alias dispōnes. ibi 2°. Urina
mali Dicit p̄mo q̄ vrīa pauce quātitat̄ sigt
debilitatē virtutis. Et vrina que est minor eo
q̄ bibit sigt multā resolutionē ꝛ ventrē. i. flu
xū vētris ꝛ aptitudinē ad ydropē. Jlla vo q̄ ē
multe quātitat̄ qñq̄ sigt liquefactionē ꝛ qñq̄
sigt supfluitatū liquefactaz in corpore euacua
tionē. Dicit 2°. quo ad hāc partē q̄ nos pos
sumus cognoscere differentiā istoz modoz in
signdo sm dispōnez virtutis. Nō. igit p̄mo
q̄ vrina dr̄ absolute multa aut pauca respectu
quātitatis mediocris q̄ inuenit intēperate tpa
te recto: vrina aūt dr̄ minoris quātitatis eo q̄
bibit. i. ꝓportionaliter minor q̄z potui corrūpit.
2°. nō. q̄ vrina pauca p̄sertim respectu debi
te quātitatis cū tāto potu sigt vnūquodq̄ illo
rū quatuor nō q̄ sit necessariū ista quatuor di/
cta esse cū vrina est pauce quātitat̄: sz aliquod
istoz vnde si mingit pauca vrina mō dicto aut
est virtus debilis aut est multa resolu⁹ aut flu/
xus ventris aut aptitudo ad ydropē. Et pz.
Nam ex quo stante isto potu nō mingit aquo
sitas: hoc est aut qz retinet aut quia aliūde pel
litur. Si aliūde pellitur nō videt q̄ sit nisi ad
ventrē: ꝛ tūc fit multus secessus quē diximꝰ flu
xum vētris aut p vias insensibiles: ꝛ est ꝑpter
multā resolutionē. Si aūt retinet aut ē ꝑpter
debilitatē expulsiue venaz ꝛ epatis aut est p/
pterea q̄ ad aliū locū declinet ut ad bursā vl
concauū ventris ꝛ in vtroq̄ est aptitudo ad
ydropē. Et ex hoc patet cuiꝰ virtutis debilita
tem dicit Auic̄. significare paucitatē vrine. nā
expulsiua lz ꝑpter digestiue stomachi defectū
ꝛ attractiue renū hoc possit ꝓtingere. Nō.
3°. q̄ multitudo vrine qñq̄ est ꝑpter causam in
mēbris vrinalib⁹ ut ꝑpter fortitudinē attracti
ue renū quemadmodū accidit in diabete: qñz
est ex causa extrinseca sicut ex potu vrinatiui
farmaci: ꝛ hos duos modos tacuit Auic̄. tāq̄
notos. Sed qñ est ex cā ꝓmuni toti corpi: tūc
est ꝑpter aliquē duoz modoz hic dictoz. Aut
enim est qz liquefiāt humiditates que fluūt cū
vrina non ex dñio virtutis super materam: ꝛ
hoc accidit cū virtutis debilitate ꝛ sine signis
digōnis precedentib⁹: aut est quia materias tā
eliquatas vincit nā ꝛ ab illis corpus mundifi/
cat ut in multis crisib⁹ q̄ vrinam videt: ꝛ hoc
est cum virtutis fortitudine ꝛ signis digōnis p̄
cedentib⁹. Et hoc voluit Auic̄. dicere in pte
vltima littere.

Urina mali.

Hic ponit signa ex multitudine ꝛ paucitate
cōtracta ad alias dispōnes. Et diuidit in sex
partes sm sex regulas. ibi 2°. Urina diuersaz
ibi 3°. Urine multitudo. ibi 4°. Urina q̄. ibi 5°.
cū aūt sanis. ibi 6°. Et cū in egritudine. Jn
p̄ma dicit q̄ vrina mali coloris est malū signū
sed quanto fuerit amplior tanta erit magis nū
tia salutis sicut nigra ꝛ grossa: ꝛ cum fuerit in
tersecta est magis signū malū intelligēdo iter
sectam illā que sine ordine abscinditur ꝛ pau
cificatur ꝛ hoc fuit declaratum supra in capi/
tulo de coloribus de substātia vrine. Jn 2°.
dicit q̄ vrina diuersaz dispositionū que quan
doq̄ mingitur multa: quandoq̄ pauca: quan/
doq̄ retinetur significat pugnaz virtutis con/
tra morbum ꝛ materiā ꝛ laborē: quia virtus
nō dominat: ꝛ ideo ē significatio mala. Jn
3°. dicit q̄ multitudo vrine in egritudinib⁹ acu
tis postquam non aduenit requies significat
ethicam aut spasmū qui eueniunt ꝓpter in/
flāmationē. Et ratio est quia significat eliqua
ris corpori humiditates a calore: ꝛ simiter ē ꝺ
sudore. Jn 4°. dicit q̄ mingere guttatim et
inuolūtarie in egritudinib⁹ acutis sigt nocumē
tum accidēs cerebro ꝛ neruis. Et ideo si hoc
cum quiete febris acciderit ꝛ cum signis saluti
quia post signa digōnis integre significat flu/
xum sanguinis narīū. Naz significat q̄ mā tē
dit vsus caput: ꝛ iō ledit cerebrū. Sz p̄ma. i.
illa que pure mingit guttatim ꝛ inuoluntarie

UVA. BHSC. IyR_045_1

sine istis signis ꝛ cū febris acuitate significat desipientiā ꝓpter nocumentū cerebri ꝛ corruptionē infirmi quia materia cerebꝝ apostemabit ꝛ morietꝫ infirm⁹ quia nō morietꝫ cum victoria nature. Jn 5°dicit ꝙ qñ diminuit vrina sani ꝛ subtiliat ꝛ cum hoc toto sentitur dolor grauis in renib⁹ significat apostema duꝝ i partibus renū quia significat retineri superfluitates grossas:ꝛ ꝓ sanū intelligimus ħ neutrum.

Jn 6°dicit ꝙ multitudo in colica significat ut plurimū prosperū euentum ꝛ proprie cum est alba qꝛ significat ꝙ mā diuertit a loco dolozis ex pellitur ꝛ ꝙ nō est eliquatio quia ē facilis exitus ꝛ alba. Ex hoc enim significat ꝙ est cum dñio virtutis.

Capitulū de vrina optima.

Ec est mediocris

b Jn isto capᵒ determinat de vrina optima. Et primo illā describit. 2°ponit vnam regulaz. ibi 2° Quidā. Jn prima patet quid dicat ꝛ declaratū est ex his que dixi in capᵒ de iposta. vtꝫ in vrina sani sit oportunū esse iposta. ꝛ in capᵒ de substantia ꝛ de colore ꝛ odore. ħ spuma ãt nihil dicit quia in optima nō debet esse.

Quidam.

Ponit hic regulā ꝙ quidā dicūt ꝙ qñ ista vrina subito. i. modicū post principiū apparuerit in egritudine que est in vltimo acuitaꝫ sanitas aderit die sequēti. Et puto ꝙ intelligat de prima sequēte aetica. Et supposito ꝙ perseueranter apparuerit. Nam hoc est id qđ dicit Gal. ꝑmo ꝓnosticoꝝ cōmento 26°cum dicit de illa vrina. Et ad summū si illa vrina moratur ſm hāc dispositionē in die ꝑmo uel nocte que est post ipsum nō transit egritudo periodum: primū est periodis dieruz crisis. Et in hoc causa est clara quia mā significat summe digesta:ꝛ egritudo est valde acuta:ideo i n prima die cretica expectāda est crisis perfecta:et tō sanitas large loquēdo de sanitate ipsa.

De vrina etatum.

Afantium urine

i Hic determinat de vrinis etatuz. Et diuidit in 5. partes quia primo ponit quales sunt vrine infantium. 2°pueroꝝ. 3°iuuenū. 4°primoꝝ senū. 5° decrepitoꝝ. Et patet partiū diuisio. Jn prima parte dicit ꝙ vrine infantiū trahūt ad naturam lactis quia lac est eozū nutrimentū. Et quia ipsi sunt multū humidi:ꝛ ideo sunt albe. Et patet ꝙ quia multū sunt humidi eoꝝ calor est submersus ꝛ nō generat colerā ita multam ut vrina tingat. Jn 2ª parte dicit ꝙ vrine pueroꝝ sunt grossiores vrinis iuuenū ꝛ turbidiores:ꝛ huiusmodi cā ꝑ parte dicta est capᵒ primo. Nam multus somn⁹ ꝛ multa comestio ꝛ fortitudo expulsiue sūt cā grossitiei ꝛ turbulentie ꝛ etiā in capᵒ de substātia vrine dictuꝝ est

Jn 3°dicit ꝙ vrine iuuenū trahūt ad formā ignis. i. habent tincturā mediā inter rubeum clarū ꝛ citrinū qꝛ vtroqꝫ quodāmō participātes sicut vrina optima. Nam vez temperamētum in iuuentute inuenit:ꝛ ideo vrina optima coloris ꝛ sunt mediocres ꝓpter complementū digestionis ꝛ fortitudinē resolutōis. Jn 4° dicit ꝙ vrine primoꝝ senū sunt albe ꝛ subtiles albe ꝓpter paucitatē colere ꝛ caloris. Et subtilitatē habent ꝓpter debilitatē virtutis expulsiue quādo tamen in eis perseuerat fortitudo expulsiue qꝛ superfluitates habēt grossas contingit ꝙ faciūt vrinā grossam. Jn 5°dicit ꝙ vrine decrepitoꝝ sūt magis albe ꝛ tenues vrinis primoꝝ senū quia magis deficiūt in eis et calor ꝛ virtus. Contingit tñ ꝙ ꝓpter multitudinem plurimā supfluitatū faciūt vrinas grossas ꝛ hoc sigt in eis futurū lapidē. Nō. tñ ꝙ in tpe generationis lapidis vrina attenuat qꝛ supfluitas retinet:sed anteqꝫ retineatur habent eas grossas.

Capitulū de vrinis sexū.

Ulieram urine.

m Jn isto capᵒ ponunt dispões vrinarū. sequētes sexū varietatē ꝛ dispões ꝑpas sexib⁹. Et diuidit in 5. Primo ostendit quales vrie mulieꝝ absolute. 2°quales masculoꝝ ꝙparādo ad mulieres. 3°quales masculoꝝ ꝑ coitū. 4°quales ꝑgnantiū. 5°quales enixaꝝ. ibi 2° Masculoꝝ. ibi 3° Jn vrinis viroꝝ. ibi 4° Urine pregnantiū. ibi 5° Parientes. Jn ꝑma pte dicit ꝙ vrine mulieꝝ sūt albiores ꝛ magis turbide vrinis viroꝝ ꝛ minus pulchre ꝛ magis grosse. Et in bª assignat quatuor cās:ꝑma qꝛ nō ita bñ digerūt. 2°qꝛ nātt aggregāt multas supfluitates. 3°qꝛ cānales ꝑ quos in eis vrina egredit sūt ampli magis q̄ viroꝝ vñ ptes grosse facilⁱ emittūtur. 4°ē supfluitates q̄ a mīce cōicant ꝑ poros ipsi resolute cū a mīce resoluūtur in vrine substātiā dūcte

Ubi nō. ꝙ collū vesice i mulierib⁹ est lat⁹ q̄z in viris:ꝛ nō bz ita anfract⁹ sicut collū vesice viroꝝ:ꝛ ista ē via q̄ i eis ē latioꝝ. reliqua sūt nō. De 2ª pte dicit ꝙ vrie viroꝝ qñ cōmouētur turbidant:ꝛ earū turbatio est versus superioza. Sed vrine mulierū parum turbidant ꝓpter paruā earū sequestrationē:ꝛ ut plurimū hñt i sūmitate spumā rotūdā Et cā ꝑmi qꝛ viri cū bonā habent digestionez faciūt vrinas

UVA. BHSC. IyR_045_1

in quibus fortis fit sequestratio: ⁊ ideo p com
mixtionē materia sequestrata manifeste turbi/
dat aquā que erat multū clara. Sed vrine mu
lierū cū ꝑpter causam oppositā nō multū seq̄
trent: ⁊ etiam sint turbide parūper. patet q
ex cōmotione non ita turbidant. Turbidatio
vrine viroꝝ est versus superiora: quia ibi ē ma
ior claritas ⁊ q mulierū vrine habent ut plu/
rimū in sui fūmitate spumā rotundā: ⁊ vtputo
intelligit spumā adherentē parietib⁹ vrinalis
que ideo stat ibi quia multū viscosa est ei⁹mā.
Be 3ª parte dicit q in vrina viroꝝ illico cū
cōmiscent cū mulierib⁹ apparent fila adinuicē
texta. Et causa est quia de spermate remā/
net aliquid in viis virge ⁊ illud pellit qb erat
oblongū ⁊ ex cōtorsione sui in exitu ⁊ circum
uolutione in vrina fit ac si essent plura fila ad/
inuicē texta. Be 4ª parte dicit q in vrinis
pregnantiū inueniūtur iste dispositiones: ꝑma
q earū aquositas plurimū est clara. Et bª ma
time est in principio quia superfluitatē matri
ce retinētur ⁊ superfluitates venaꝝ tendūtver
sus matricē ⁊ vie angustant. Et ꝑpter calorē
spermatis digestiua locoꝝ vicinoꝝ cōfortatur
apud quosdā 2ª est q in supficie earū est ne
bula siue tela: ⁊ hoc accidit ex resolutiōe sub/
tilū partiū que ad fetū generandū congrega/
tur que etiaꝫ quandā habēt vnctuositatē aptā
supernatare. 3ª est q quandoq̄ habent colorē
aque cicerū. ſ. rubeorū. Et quandoq̄ habent
colorē citrinū aque pedū. i. aque i qua coquū
tur pedes. Et quandoq̄ est ibi color yrin⁹. i.
color mixtus ex rubeo ⁊ citrino ⁊ azurino cla
ro ⁊ croceo: ⁊ hanc conditionē colorīs posuit
quādoq̄ accidere nō ut plurimū. Nam ut plu
mū color eaꝝ est citrinus decliuis ad subalbe/
dinem quia palearē parū enim plus habet de
citrinitate q̄ ante quia calor est additus preci
pue in principio. Isti aūt colores contingunt
ex humoꝝ congregatoꝝ in matrice resolutiōe
Et quia in principio humores ibi sunt in pro/
prijs coloribⁿ: ⁊ ideo qñ resoluunt partes eoꝝ
sunt colores diuersi ad modū yridis. Sed in
fine pregnationis plurimⁿ sanguis est ibi et est
ita q solū subtiles partes resoluūtur ⁊ vadūt
ad vesicā: ⁊ ideo fit color rubeus similis aque
cicerū. Aliqui tamē sunt qui per yrinū intelli
gunt mixtū ex subalbido ⁊ citrio qui apparet
magis ppe superficiē. Et si hoc mō intelligat
illud cōcordat cū dicto Auic. 21ª tertij: cuz di
cit q in fine pregnatiōis qñq̄ apparet i vrina
libus eaꝝ rubedo in loco in quo apparuit in
principio impregnatōis subalbedo. 4ª con
ditio est q oi mō apparet in medio vrinaꝝ pre
cipitatū aliquid sicut cottū carminatū: ⁊ ista ē
positalis alba ſz nō equalis: ⁊ hoc qrvētositas
permiscet cū eaꝝ ipost. 5ª ꝓditio est q qñq̄
apparēt velut grana que ascendūt ⁊ descen/
dunt. Et iste sunt parue ampulle de quib⁹ di/
xi supra i caº de spuma ⁊ sequūtur motū aquo
sitatis in qua natāt cum possunt ad supficiem
ascendē. Et ideo sicut in agitatiōe vrine par/
tes quedā aquositatis ascendūt ⁊ descendunt
ita granula in istis partib⁹ contēta. Tu tū at/
tende q raro ista signa ibi videt ut per ea dis/
cernam⁹ pregnantē a nō ꝑgnāte: ⁊ pñt ex alia
cā q̄z ex ꝑgnatione apparere. ⁊ iō graue est p
vrinam iudicare. Subdit etiā q cū i vrinis
pregnantiū manifestior fit color yrin⁹ erit ꝓnci
piuz pregnatōis ⁊ cū magis ad rubedinē erit
in fine. Et ego hoc declaraui. Be 5ª parte
dicit q vrine parientiū sunt nigre ⁊ in eis est si
cut attramēta scriptoꝝ ⁊ sicut sordities. et cā
est quia tunc emittūt supfluitates nouē mēsib⁹
retētas ex mēstruo que sunt denigrate.

Be vrinis aialiū ⁊ quō differūt vris hoiuz.

Lerūqz confert.

p In isto capᵒ determinat ꝺ diuer
sitate vrinaꝝ alioꝝ aialiuz ab vri
nis hoiuz. Et diuidit in duas: qꝝ
ꝓmo dat causam quare hāc determinationē fa
cit. 2º exequit. ibi 2ª Quidā aūt. In prima
dicit q plerūqz cōfert medico cognoscē vrias
alioꝝ aialiuz quia qñ hoies alij ipsum ꝓbant
ipse facit certitudinē suep̄bitatis. In 2ª di/
cit quatuor: primū est q vrina asinoꝝ in vrina
li est sicut butiꝝ liquefactū: quia alba turbida
grossa cum turbiditate vsqz ad exteriora appa
rēte qb iō accidit: qꝝ asinⁿ multas generat su/
perfluitates grossas de genere flegmatis quia
est frigidū ⁊ siccū aial. vel qꝝ supfluitatē quan
dā habet in 2º digōne sequestrare que a ꝓpꝛie
tate sui calorīs ita miscet cūvrina ut nō seque
stretur ⁊ vias habet latas: lac tū habet subtile
propter viarū strictūrā ⁊ frigiditatē nō resol/
uentem Secundū est quia vrine subiugaliū
ut equoruz ⁊ mulorū sunt citrine: quia ista alia
lia sunt calidiora asino ⁊ medietas supior vri
ne videtur clara ⁊ inferior turbida ꝑpter su/
perfluitates que descendunt: ⁊ sunt multe.

In tertia dicit q vrine ouium sunt albe tra
hentes ad citrinitatem ⁊ clare: ⁊ ideo similes
multis vrinis hominum. Et huius causam di
cunt quidam quia earum complexio humane
est vicina: sed iste non habent substantiā id est
modū substātie vrine hominū quia sunt subti/
liores. Et in eis descendit res sicut amurca
qꝝ talem superfluitatez sunt apte multiplicare

UVA. BHSC. IyR_045_1

In 4.° dicit ꝙ vrina capzioli eſt clarioz vrinis ouiũ ⁊ hominũ: ſed nõ habet ſedimẽ ꝓpt paucitatẽ ſuperfluitatũ capzioli. ⁊ nõ hñt ſubſtantiã groſſam ſicut vrine hominũ ꝓpter eandem cauſam De alijs autẽ nõ dixit Auic. quia nimis longũ eſſet ⁊ quia in iſtis poſſum' m alijs multis conjecturari maxime ꝙ ipoſſi: eſt ita doctũ eẽ ut cuiuſcũq; differẽtiã cogſcat

Capm de rebus que vrinis ſimilantur.

Irupum acetoſũ

f In hoc ca.° docet differentiã inter res quaſdã artificiales ⁊ vrinam Et ſunt tres: prima ꝙ ſirupũ acetoſum aquã ficuũ ⁊ aquã mellis ⁊ aquã tinctã cum croco quãto magis eaz tibi appzopinquaris tanto vident clariozes ⁊ a longe videntur magis turbide: ſed in vrina eſt oppoſituz. Et cauſa eſt quia in vrina multe partes ſunt commixte humoz que a longe nõ ſentiũtur ſed videtur vrina carere illis cozpuſculis ⁊ clara ⁊ cum appzopinquat videt ⁊ apparet turbida. Sed in iſtis alijs quia talia nõ ſunt cõmixta nõ apparet turbulẽtia de pzope ſed a longe vident obſcuriozа ꝓpter diſtantiã. Et tu vides ꝙ ſi puluis uel aliqd tale cum ſirupo acetoſo miſceat non erit vera hec diuerſitas. 2.° eſt ꝙ ſpuma apparẽs in aqua mellis eſt citrina ſz in vrina ſani ſpuma apparet alba. Et cã ſecũdi dicta eſt in caplo de ſpuma. Primi cauſa ẽ mellis groſſicies ⁊ citrinitas vnde nõ tollitur per aerem incluſum citrinitatis apparẽtia ut cõtingit in icteritia. 3.° differẽtia eſt ꝙ aqua ficuũ habet ſedimẽ lateraliter deſcendẽs non ſtans in medio ⁊ non habet motum. Et intelligit Barſilius ꝙ ſedimẽ nõ habet motuz ordinatũ. Et rõ quia caret veſtigio caloziſ nãlis digerẽtis ad mediũ: ſed conſtat ꝙ in mulũ hominũ vrinis ſedimẽ eſt laterale: ⁊ hoc quia in principio ſue congregationis a fumis aſcẽdentibus fuit ad latus depulſum ⁊ ꝓpter veutoſitatem detinentẽ ⁊ phibentẽ deſcenſum ibi manſit ꝙ forte ſimiliter accidit in aqua ficuuz Ultimo imponit finẽ tractatui ⁊ patet. plurimũ tamen quo hec diſcernũtur a medico eſt odoz per quoſdam occultos modos deferendo vrinam ad nares.

De ſignificationibus egeſtionis.

Eſtio plurimuz

e In iſto caplo determinat ꝺ ſignis egeſtionum: ⁊ diuidit in tres partes. In prima enumerat ſignificationes egeſtionũ ſm variaz diſpoſitionũ conſideratione. In 2.° oſtẽdit qualis debet eſſe egeſtio laudabiliſſima. in 3.° excuſat ſe. ibi 2.° Quedo ex egõne eſt melioz. ibi 3.° Eſt aũt cũ. Prima diuidit in quinq;. Mã pmo enumerat ſigna quãtitatis. 2.° modi ſubſtãtie. 3.° coloris. 4.° ſoetiã ex. ibi 3.° Et eſt etiã cũ coloze. ibi 4.° Egõ quoq; plerũq;. ibi 5.° Et eſt cũ ex boza. De prima dicit ꝙ egeſtio plerũq; cognoſcit ſuppletanq; ſignũ diſpoſitiõis cozpozis ex ſui quantitate. Et in hoc oportet cõſiderare an ſit amplioz eo qꝺ cõceditur aut minoz aut equal illi Et certũ eſt ꝙ augmentũ eius ſupza illud qꝺ comedit ſignificat multitudinẽ: paucitas autẽ paucitatẽ humoz: aut ſignificat ꝙ multuz ſunt de ea retentũ in inteſtino monoculo aut in faſcijs. i. aut in inteſtinis circũuoluꝯ: ⁊ eſt ſignũ pzecedẽs colicã: aut ſignificat expulſiue debilitatem. Ubi nõ. ꝙ licet egeſtio ꝓpzie dicat ſuperfluitas digõnis ꝓme: tamẽ hic ſumit egõ ꝓ omni ſuperfluitate trãſeũte p concauũ inteſtinoz ⁊ egrediente p anũ ſiue fuerit humor ſiue caro: ſiue cibus: ſiue aliud. Sumit autem hic humoz large ꝓ omni humiditate. ⁊ illud qꝺ comedit ſumit ꝓ cõmuni ad comeſtũ ⁊ bibitũ Mõ. 2.° ꝙ egeſtionẽ maiozẽ aut minozẽ aut equalẽ cũ comeſto ꝺz intelligi ꝓportionaliter. Mã ex cibis certis ꝺz in cozpe ꝺ quãtitas ſupfluere in digõne ꝓma: ex alijs plus ⁊ ex alijs min? tũc dicim' egõnez equalẽ comeſtis qñ eſt i quãtitate debẽte ſupfluere: tũc minozẽ qñ ab illa quãtitate deficit ⁊ tunc augeri qñ illã excedit. Mã nõ eſt dubiũ ꝙ in cozporis ſubſtantiã debet aliqd de cibo trãſire. Ex his patet cã ꝓme partis regule. Mã ſi egõ augetur hoc eſt quia de ea plus eſt de hũiditate q̃ debet eſſe: ⁊ talis vocat humoz. Contingit tamen ꝙ hec humiditas amplioz quãdoq; eſt de cibo ſumpto: quia non tantuz tranſiuit ad epar quantum debuit: ⁊ contingit ꝙ eſt de humoribus a toto cozpoze uel ab aliquo mẽbzo fluentibus ſm multos modos de quibus videdum eſt 16.° tertij in caplo de fluxu vẽtris oiuz modoz̃: ⁊ 14.° tertij in capitulo de lubricitate ſtomachi. Ex quibus patet ꝙ ly egeſtio imediate tñ ſignificet ſuper ſtomaci ⁊ inteſtinoz poſitionem tamen poteſt ſuper alia mẽbza ſignificare 2.° pars regule patet qz ſi ẽ paucũ hoc eſt ꝓpter paucitatẽ humoz remanentium in fece quia fugit plus debito a cozpoze. Aut quia non obſtante ꝙ remaneat debite humida tamen multum remanet in inteſtinis ⁊ maxie in monoculo ꝓpter ſui cõpoſitionẽ ⁊ circũuolutionem ſed in recto non ita remanet: ⁊ hoc

UVA. BHSC. IyR_045_1

signū precedit colicam: qz multa congregata
supfluitate sit eius exiccatio: ꝛ difficultas exi/
tus ꝛ dolor qñq; aūt ē ꝓpter debilitatē expul
sue vnde remanet etiaz qñq; in stomacho uel
multū mozat ꝛ dissoluitur.

Et cognoscitur.

Hic docet significare ex mō substātie ex liq
itate ꝛ duritie ꝛ viscositate ꝛ spuma. Et diui
ditur in quinq; primo ponit significata būide
currētis. 2°. viscose. 3°. spumose. 4°. sicce dure.
5°. cōmixte ex duro ꝛ molli partes patebunt.
In ꝓma dicit ꝙ egestio humida sigt aliquā
s. suaz causaz quaz prima est opilatio. s. vena
rū inter stomachū ꝛ intestina ꝛ epar ut pluri/
mū qz humiditas cibi nō pōt penetrare. Pōt
etiā opillatio aliaz venaz esse cā humide ege/
stionis ut i fluxu epatico oppilatiuo sanguineo
2°. est malitia digestiue virtutis qz nō bene
digerit: ꝛ hoc potest eē ex malitia digestiue sto
maci quare epar humiditatē illā malā nō tra
hit. Potest 2°. eē malitia digestiue epatis qua/
re būozes genitos mēbza refugiūt ꝛ reiiciunt
ad intestina: ꝛ pōt esse ex malitia digōnis i ve
nis ut in colerica passione 3°. est debilitas at
tractiue virtutis vene meseraice que nō sugit
cibū ꝛ in hoc itellgit debilitas attractiue epa
tis quaz hec est fortior q̄z debilitas meseraice
ut habet videri 16°. tertij Quarta est reuma
tismus capitis. i. fluxus humiditatis capiti ad
stomachū ꝛ ꝓ hoc dat intelligi fluxus ab alijs
mēbris. Hij enim reumatismi dupliciter faciūt
egōnez mollē. Uno mō quia būoz ei cōmixt'
eam mollificat. 2°. qz digōnez stomaci ipedit.
5°. causa est assumptio rei uel cibi humectā/
tis stercus. Et in hoc cōprehendūtur medici
ne lubricatiue lenitiue: ꝛ quocūq; mō ꝓ vētrē
eductiue. Et si quis vult istaz causaz distincti
onem reducere ad bimēbrē poterit illud facē
sed nō curo. In 2°. parte dicit ꝙ viscositas
in fece humida significat aut liquefactionē in
corpore: ꝛ hec est cū fetore. Et causa est qz liq
factio pinguedinis aut carnis aut humozū ē a
calore putredinali ꝛ vitiuo quoz est generare
fetorē aut significat maloz humoz viscosozuz
multitudinē: ꝛ ista nō est multū lenis aut equa
lis: imo in ea est inequalitas: q̄q; autē signifi/
cat nutrietia viscosa que fuerūt cōmesta in nō
pauca quantitate ꝛ cū calore forti in cōplexio
ne ita ꝙ nō fuit itner ea digō bona ꝛ ista 'sunt
clara. In 3°. parte dicit ꝙ spumosa egō sigt
ebullitionē fortitudinis calozis aut ꝑmixtionē
multaz ventositatū ꝛ nō est dubium ꝙ in forti
ebullitione est permixtio humiditatis cū ventosi
tate si spuma fieri debet. In 4°. parte dicit
ꝙ egestio sicca significat aliqō istoz 5°. primuz
est labor. s. corporeus ꝛ multa resolutio vnde
in itinere sunt stiptici ꝛ hoc quia parū de būi/
do remanet in supfluitate. Secundū ē mul
ta ꝓuocatio vrine qz humiditas trahit ab in/
testinis ꝛ remanet superfluitas sicca. Ter/
tiū est igne' calor ut accidit i febrib'. Quar
tum est siccitas sumptoz. Quintū est multa
moza in intestinis ut accidit multis habentib'
intestina plena flegmatevalde grosso vnde tar
de egerūt ꝛ egerūt squibalas ꝛ idē accidit icte
ricis. In 5°. parte dicit ꝙ quādo in egestiōe
est parf sicca mixta cū humido claro. i. quādo
egō ē cōposita expte sicca dura: sensibili ꝛ ꝑte
molli per se sensibili sigt aliquā duaz dispositi
onum. Prima est ꝙ supfluitas prime dige/
stionis fuit diu retēta in humiditate in intestis
ꝛ nō fuit cum illa cōmixta vere vel multū sed
in illa infusa: tūc enim ꝓpter longā morā exic
catur stercus ꝛ cum egredit educit cuz eo hu
miditas in qua natat sicut quandoq; in icteri/
tia accidit ꝓpter priuationē colere pungētis.
Et 2°. est ꝙ quando fiūt signa ꝙ intestina sunt
vacua ab humiditate significat ꝑ talē cōposi/
tionem egōnis ꝙ virulētia acuta fuit trāsmis/
missa ab epate aut ab alio mēbro ad intestina
que cōpulit expulsiuā ad expellendū egōnem
anteq; talis humiditas cōmisceat cū fece ꝛ fa
ciūt vnū modū substantie.

Et est etiam.

Ponit sigta colozis. Et dividit in quinq;
primo ponit signa citrini colozis. 2°. albi. 3°. ni/
gri. 4°. viridis. 5°. fusci. ibi 2°. Et si alb'. ibi 3°.
Et si niger. Ibi 4°. Viridis. ibi 5°. Et simili/
ter. In prima dicit ꝙ significatio egestionis
quandoq; est ex coloze sed naturalis eius co/
loz est igneus existens leuis igneitatis. Et si
fuerit amplius citrinus significat multitudinē
fellis: id est colere fellee: ꝛ si deficiat ab illo si
gnificat cruditatem ꝛ priuationem matura/
tionis. Circa istam partem nota primo ꝙ
colera vadens ad fel naturaliter mittitur ad
intestina ut ea stimulet ad egerendum ꝛ lauet
a flegmatibus ut dictum est supza capitulo de
humozibus: ꝛ illa tingit feces tinctura citrina
Et in naturali dispositione est gradus quem
Auicenna vocat igneum sed leuis igneitatis.
Ex quo patet ꝙ magis tincta debet esse fex q̄z
vrina naturalissima. Nā vrina est infra igneā
ut patet supza. Causa autem est quia multa co
lera requirit ad bñ abstergendū ꝛ stimulandū
intestina: ꝛ non sic requiritur in vesica: immo
plurima multum obesset. Nota tamen 2°. ꝙ
quādo ē egestio maiozis citrinitatis significat

UVA. BHSC. IyR_045_1

habundantiã cole in quãtitate uel caloze. naz ut in caplo ꝺ colozib⁹ dictũ est calidioz colera est magis tingẽs in equali quãtitate. Sed foz te querit cui⁹ digestiue debilitatẽ significat ege stio minozis tincture. Et hic dicit ꝙ pluri mũ significat debilitatẽ digestiue epatẽ qz epar nõ facit satis de colera nec calidã sufficienter ꝓ̃t aũt ꝓtingere ꝙ ex indigestione stomachi deficit tinctura quia illã sequit idigestio i epa te ⁊ qz citi⁹ egredit egõ q̃ debita quãtitas co lere ei cõmisceatur: ⁊ qz multa ẽ quãtitas ege stionis q̃ ab equali colera min⁹ tingitur.

Et si albus.

Ponit significationes egõnis albe. Et di uidit in duas. ꝑmo facit hoc. 2°. ponit duas cõ tingẽtias ibi: Sanus. Significatiões ꝺo al be egõnis sunt due. ꝑma est applicatio i cãna libus fellis. ⁊. in via ꝑ quã colera a felle fertur ad inteſtina: ⁊ hoc sigt icteritiã: ⁊ cognoscitur quia est sine multo fetoze. 2ª significatio est ꝙ si fuerint feces albe habẽtes fetozem saniei ⁊ fex ẽ sicut virtus tunc significat ꝏperatiõnẽ magni apostematis.

Sanus quidem.

Ponit hic duas contingentias: ꝑma est ꝙ sanus qñq̃ qui dimittit exercitũ egerit aliqd qꝺ est vnus ⁊ sanies que egõ est ei purgatio ꝑ quam fit euacuatio laudabilis: qm̃ per illaz re mouet ab illo lassitudo que ex dimissione exer citij ei accidit: sicut dictũ est supza in dimissio ne exercitij in vrina cõtingere. Modus autẽ ẽ quia ex dimissione exercitij multotiẽs rema nẽt humozes ⁊ multotiẽs supfluitates 3ª. dige stionis que causant lassitudinẽ sed postea dige ste ⁊ insanie cõuerse emittũtur: vnde ista est sa nies largo accepto vocabulo: ut descripsi i qõ ne de sanie: ⁊ dixi supza in ca°. de ipostasi: ⁊ tñ nõ est in vlcere uel apate genita. 2ª. cõtingẽ tia est quã tu debes scire: ⁊ est ꝙ egõ vehemẽ ter citrina ignea supflue qñq̃ i finib⁹ mozboz sigt maturatiõnẽ ⁊ qñq̃ sigt malitiã dispõnis corpis. Mã cũ sequit eã alleuiatio ⁊ est multa sine fozti fetoze facilis exit⁹ ⁊ ꝓcedũt signa di gõnis in vrina significat materiã ita maturaz ut virtus sufficiat eam expellere. Mñ autez est pauca difficilis exitus fetida multũ quã sequi tur morbi augmentũ ⁊ virtutis imbecillitas si gnificat repletio nimia ⁊ tãta bũoris malitia ut absq̃ digõne stimulet virtutẽ ad expellẽdũ Et quib⁹ patet ꝙ digesti humozes nõ sunt cõ uersi ad ipostasis nãm ⁊ colorẽ semp bona ãt talis egestio accidit in fine morbi ad salutez ⁊ mala que dicta est in statu mortalis: potest tñ talis mala apparere in principio.

Et integra vero.

Hic ponit sigta nigre egestionis. Et dividi tur in tres: ꝑmo ponit in genẽ sigtiões egõnis nigre. 2°. docet cognoscẽ mliaz purã ⁊ illam discernẽ ab alijs humiditatib⁹ nigris 3°. oñdit varietatẽ sigtionis mlie pure ⁊ alioz bũoz ni groz. ibi 2°. Et illa qdẽ 3ª. Ad vltimũ. Be ꝑma dicit ꝙ nigra egõ sigt talr qualr dictũ est de vrina nigra. Mã aut sigt vehemens incen diũ aut maturationẽ egritudinis mlice aut nu triẽs tingẽs aut potionẽ rei educẽtis bũozem mlicũ. Sed videt hoc nõ esse verũ. nam vrina nigra aut sigt vehemẽs incendiũ aut forte fri gus aut mortificationẽ inati caloris ⁊ hic po nit duo q̃ ibi nõ ponũtur. s. assumptionẽ rei tu gẽtis ⁊ potũ rei euacuãtis mliaz tõ nõ sũt ee dem significatões. Hic ꝺ̃ ꝙ nec ibi nec hic oẽs sigtiones exp̃ssit: sz ambob⁹ locis ꝓuctz exꝑmũt oẽs: ⁊ tõ oz ꝙ ille loc⁹ suppleat ꝑ illa q̃ ꝺ dicũtur ⁊ iste ꝑ illa q̃ ibi ⁊ nõ hic dicũtur.

Et illa.

Docet ꝺ cognoscẽ ⁊ discernẽ mliaz puraz a chimo nigro. Et dicit ꝙ ad cognoscendũ ꝙ egõ est nigra ꝓꝑ purã mliaz nõ sufficit cogni tio colozis: qz aliqñ est coloz niger ⁊ nõ ẽ mlia pura sz cognoscit ex acredine sui ⁊ põticitate ⁊ ebulitiõe sui sup terrã ⁊ est mala siue sit egõ siue vomit⁹. Et de satis ꝓꝑietatib⁹ ẽ ꝙ ista me lãcolia bz luminositatẽ. Nõ. g̃ ꝙ bũoz me lãcolicus purus ꝺ̃ bũoz mlic⁹ i quo maxie m tẽsa est siccitas terrestris: ⁊ ista nõ est nili me lãcolia adusta quã ypo. vocat fel nigz q̃ tõ ꝺ̃ pura nõ qz nõ bẽat cõmixtionẽ alteri⁹ bũoris sz qz magis purã habet siccitatem terrestrem hec ergo habet acredinẽ ⁊ ponticitatẽ mixtaſ ⁊ bulit super terram cum ꝓcicit: ut dictum ẽ ꝓma ꝓmi caplo de humozib⁹. Chim⁹ ꝺo ni ger dicitur de omni humore melancolico siue puro ad modũ dictuz siue nõ puro. Et tu hec cogita ꝙ ex isto aliter possent exponi illi tres affozismi 4ª. particule. Egões nigre quales sã guis. Et disinteria si a felle nigro ⁊c. Et qui busc̃uq̃ egritudinib⁹ incipientibus ⁊c.

Ad vltimum.

Facit quod dixi ⁊ dicit ad vltimum in signi ficationibus nigre egestionis: hoc est dicendũ ꝙ humoz melancolicus purus est pernecans ꝑm plurimum id est quando egredit significat mortem. Sed exitus chimi nigri quandoq̃ ẽ conferens ⁊ causa est. Quia exitũ melanco lie radicalis id est pure ad sensum dictũ signi ficat vltimã corpozis adustionẽ ⁊ perẽptionẽ bũiditatũ ipsi⁹: nõ sic autez chimi nigri exitus Mõ. tñ qz hoc potest eẽ ꝓpter ei⁹ digõnez.

UVA. BHSC. IyR_045_1

q̄ p̄ot talis mesia gnāri ꝛ nō egredi p̄ ſeceſſū
uel uomitū: ꝛ nō erit mortal' ino qz erit pau/
ca ut patet i herpete eſtiomeno. Et tu hec nō.
ut ſaluēt dicta Hal. i p̄mēt affo. allegatoꝝ. ad
hūc ſenſuz in pnoſticis vituperat ypo. būozeſ
paros: qz cū vltimato exceſſu qualitat' dñant'
in co: bij eni ſignt tot' corpis cōplexōez ad il
la qualitatē decliare al'r nō eēnt hoc mō puri
fi qualitatē decliare al'r nō eēnt hoc mō puri

Viridis vero.

Hic docet ſigna viridis: ꝛ dicit q̄ egō viri/
dis ſignt extinctiōez inati calozis. Ubi nō.
q̄ viridis qñq̄ eſt yrealis aut ſikis indico que
ſignt p̄gelationē ꝛ p illā viā mortificationē ina
ti calozis: qñq̄ aūt ſignt colerā zinariā aut p̄raſ
ſinā: ꝛ ideo incendiū tale ut inde ſequat extin
ctio perviam reſolutionis: vtroq̄ g̃ mō ſignt ca
lozis inati extinctionē. Et hoc intelligat ſi nō
fuerit p̄pter olera ꝛ rē tingentē aut in pueris
i q̄b' leui ex aduſtione lact' accidit egō viridis

Et ſimiliter.

Ponit ſignificata fuſci. Et patet.

Egeſtio quoq̄.

Docet cognoſcere egōnez ex ſui forma. i. fi
gura quā habet poſt exitū ꝛ q̄ iflata ſicut ſter/
cus vacce ſignt inflatiuā ventoſitatē. Sz dices
tu hāc quō recipit. Dicit q̄ paulatim attra
cta humiditate ad epar p̄ meſeraicas fit min'
e min' fluida ita q̄ tandē in monoculo ꝛ colō
cōplex ſtantia ꝛ groſſities quā oz habere: et
ſō aparitio egōis formate i viſſinteria ſignt ſani
tatē ſupioꝝ inteſtinoꝝ ꝛ monoculi. Et qñ mul
tum habet vētoſitatē poſt exitū nō ſeruat figu
rā quā oz in exitu ꝛ acq̄rit in ficteri: ſed qñ ca
retilla ꝛ eſt debite ſubſtātie ſeruat eam.

Et eſt cum ex.

Docet ſigre ex hoza exit': ꝛ duo p̄oit ſigna
rone quozundā p̄uctoꝝ: ibi: Et būiditat'. Bi
cit p̄mo q̄ egō cognoſcit ex hoza exit': nā illa
q̄ feſtinat ad exeundū eſt mala qz ſignt habūdā
tiā colē ſtimulātis ad exitū aut debilitatē retē
tiue. Sed qñ tardat ſignt debilitatē digeſtiue ꝛ
frigiditatē inteſtinozum.

Et humiditatis et ſoni.

Facit q̄d dictū eſt di. q̄ multitudo humidita
tis ꝛ ſoni ſignt vētoſitatē inflatiuā q̄ eſt cā ſoni
ꝛ colozes extranei ꝛ diuerſi cōmixti ſignt etiā
malū qz ſignt būozē malū cōmixtū aut ipoten
tiam virtutis ſup cibū equandū.

Que uero eſt.

Hic docet qualis oz eē egō laudatiſſima. et
p̄mo facit hoc. 2°. ponit duo notāda ibi: Et ſci
to. Be p̄ma dicit q̄ illa egō que eſt omniuz
melioz oz hāe decē p̄ditōes. Prima q̄ ipſa ſit
partiū ſikiuz ita q̄ būiditas eſt vehemēter ad/
mixta ſiccitati. Nā digō pfecta oz bñ cōmiſcē
humidū cū ſicco 2ª p̄ditio ē q̄ eī' ſpiſſitudo
ſiue groſſities oz eſſe groſſities ſiue ſpiſſitudo
mellis. Et p̄ mel nō debem' intelligē mel ce/
reos. Nā eē oz eī' ſpiſſitudo tāta ut poſſit ſtare
conīūcta p̄ter q̄ fluat ꝛ currat: ut 2°. pnoſtico/
rū cōmēto. iz°. 3ª. cōditio ē q̄ eius exit' ſit fa/
cilis ſignt eni q̄ nō eſt viſcoſa 4ª. cōditio ē q̄
nō pūgat inteſtina in exitu ſignt eni q̄ caret per
mixtione acuti p̄ternāz. 5ª. cōditio eſt q̄ eī'
color attinet citrinitati p̄pter cauſaz dictā ſup̄
6ª. cōditio q̄ ñ ſit multū fetida: qz ſignret pu
tredinē nec p̄uata ſit fetore. Nā qz eſt ſupflui/
tas inconueniēs p̄ nīo nutrimēto oz hāe odo
rē nō placentē nec delectantē. 7ª. cōditio q̄
nō habeat conīunctā gurgulationē neq̄ rugi/
tum. hec enim ſignificāt admixtionē vētoſitat'
quadā eē p̄uata cū digō eſt optima. 8ª. cōdi
tio eſt q̄ nō habeat ſpumā p̄pter eādē cauſā.
9ª. cōditio q̄ exitus eius ſit in hoza ſolita. p
pter cauſam ſuperi' dictam. xª. cōditio q̄ ſit
quātitatis. pportionate cibo iuxta modū dictū
in principio capituli.

Et ſcito.

Ponit duo notāda: primū ē q̄ nō oīs equa
litas neq̄ oīs lenitas eſt laudabilis. Nā qñq̄
ſunt p̄pter bonitatē egōnis: ꝛ qñq̄ p̄pter do/
miniū equale caloris p̄eter naturā adurētis:
aut putrefaciētis: aut eliquātis: ꝛ qñ ita ſūt ex
deteriozib' ſignificationib'. Et mod' diſcernē
di eſt ex fetore ꝛ coloze ꝛ corpozis alleuiatiōe
aut cōtrarijs. Secundū notabile ē q̄ tu de
bes ſcire q̄ nō oīs egō tpate eſſentie ꝛ lauda/
bilis: nā nō oz cū illa eē vētoſitas neq̄ rugit'
neq̄ oz in ſui exitu paulatim interſecari: qz ſi
interſecat poſſibile eſt q̄ hoc ſit p̄p̄ virus mo
leſtās q̄b ē ei p̄mixtū ꝛ nō p̄mittit ut ei p̄iūga
tur. i. ut vna pars alteri iungatur ꝛc̄.

Eſt autem cum.

Hic excuſat ſe a determinatiōe de ſignis ſu
dozis ꝛ ſputi qz determinare de iſtis videt ſibi
melius in libzis particularibus ꝛc̄.

Explicit comentū clariſſimi viri Ugonis
Senenſis in p̄imam p̄imi canonis Auiceñ.
Impreſſum Ferrarie opera Andree Galli an
no a natiuitate dñi. M.cccc.xcj°. die 30 xiij.
mēſis auguſti regnāte illuſtriſſimo ac iuicti/ſſi°
p̄ncipe ꝛ duce Hercule extēſi emēdatū 30 dili
gēti cura ꝛ ſtudio excellētiſſimi artiū ac medi/
cine doctoris magiſtri Antonij citadini Fauē
tini theoricā medicine in felici ſtudio Ferra/
rienſi ordinarie legentis.

Sequit qō de feb. mgr̄i Antonij fauētini.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Eiusdē magistri Antonij fauentini qō de febre nup edita in felici studio Ferrarien̄si.

Queritur utrum

q febris sit cōplexio ⁊ probat ꝙ nō primo sic: Cōplexio ē qualitas q̄ prouenit imediate ex actōe ⁊ passione qualitatū primaꝝ in elemētis repertarū ꝑma ꝑmi capᵗo primo doctrine tertie. Febris aūt fit imediate ex calefactū esse humoꝝ uel spirituū uel mēbroꝝ que nō sunt elemēta: igit febris nō est cōplexio. ꝓña tenet: ⁊ minor colligitur ex mente omniū medicoꝝ: maior aūt ē Auic. 2°. sic: febris est calor: igit si est cōplexio est complexio calida: igit qñ flegmaticꝰ febrit habet complexionē calidā nō igit frigidā: igitur nō est flegmaticus: ꝓñs est falsum: quia pati rōne homo iratus ⁊ exercitatꝰ desineret eē flegmaticus. 3°. sic: permutet ſor. colericus ad flegmaticū ⁊ pono ꝙ oū permutat ad flegmaticū incipiat febrire ⁊ sequit ꝙ in eodē corpe calor simul ⁊ frigus intendit. si enī febris ē cōplexio ſor. complexio in calore intendet. cum igitur eadem in frigore intendat ut constat ex casu idem in calore ⁊ frigore simul intendetur confirmat in febre augmastica cibi ⁊ potus frigidi refrigerāt complexionē. Febris aūt continue intendit ex quo est augmastica. igitur si febris est complexio eadē res in calore simul et frigore intēditur: postremo febris est calor: igitur febris est qualitas prima ⁊ simplex: cōpleᵒ aūt est qualitas 2ª que ꝓuenit ex actione ⁊ passione primaꝝ. igit febris nō ē complexio: ꝓña optima: ⁊ maior est nota ex diffinitione febris minor aūt ꝓbat ex diffinitione complexionis. Sed ꝓtra est qđ Gal. ⁊ Aui. ⁊ oēs medici veteres dicūt febrē esse malam complexionē calidā: qđ in sequētibꝰ patebit. Circa solutionē qōnis tres fient articuli: in ꝑmo videbit quid sit complexio quo melius solui questio possit. in 2°. videbit an in eodē subiecto simul eē possint complexio ⁊ qualitas prima. in 3°. ptractabitur ꝓncipale ꝓpositū. Quantū ad ꝑmū supponit ꝑmo media extremis esse ꝓria lz ꝓtrari etate impfecta. Suppositio patet ex phia: medium enīz sapit naturā extremi. ex quo sequit ꝙ est ipossibile aliqđ subiectum a media qualitate ⁊ ab extrema absolute denoiari. nō enī possunt de eodē cōtraria simul p̄dicari. vñ nō est possibile idem pallidū esse ⁊ albū absolute sed solū in respectu. pallidū enim ad fuscū ē album lz nō absolute albuz. 2°. supponit ex nāli phia calidū ⁊ frigidū ꝓria esse mediata eodez ꝙ mō humidū ⁊ siccū: qđ hoc modo declaratur: Calor verus et simplex qui est qualitas prima est qui in omni materia mixta in quam agit sp cōgregat homogenea ⁊ segregat etherogenea: frigꝰ aūt qđ est simplex ⁊ prima qualitas est qđ ꝓgregat homogenea in omni mā mixta in quā agit ⁊ etherogenea ut ꝑz ex diffinitione vtriusq̄ posita 2°. de generatione ⁊ 4°. metheuroꝝ: nō enim pōt calor simplex aliqñ homogenea segregare ⁊ aliqñ congregare ex quo simplex est ⁊ vi alterius agere nō potest: sicut viride quod mō oculū ꝓgregat modo diſgregat. non enim est simplex nigredo nz albedo sed composita: simplex autē nigredo semp cōgregat. nō enīz potest diſgregare ex quo nihil albedinis participat. Cum igit inter semp cōgregare homogenea ⁊ etherogenea segregaer ⁊ semp ꝓgregare vtraq̄ sit mediū: qđ sit aliqñ cōgregare aliqñ segregare: mediū erit inter calidū ⁊ frigidū: idem ꝓbat ex ꝓpria actione vtriusq̄ est enim calidi simplicis sēp ⁊ omnez materiā in quā agit calefacere: frigidi aūt frigefacere: mediū aūt est aliquā ⁊ aliqñ calefacere aliquā ⁊o ⁊ aliqñ refrigerare: igit medium aliquod necesse est esse sicut si albi ē oēz oculū diſgregare nigri ⁊o ꝓgregare. Cum medium sit inter vtrūq̄ necesse est inter albū ⁊ nigrum mediū dari: eadē rō ꝑbat in auaro ⁊ prodigo: est enīz auarus qui semp retinet ⁊ qñ oz ⁊ quādo nō oportet: prodigus aūt qui semper expendit ⁊ qñ oportet ⁊ qñ nō oportet: cū igit mediū sit inter vtrūq̄ oportet inter auaruz et prodigū mediū inueniri. Simiꝛ probat inter humidū ⁊ siccū mediū dari. est enim humiduz qđ alieno termio facile terminat. siccū ⁊o qđ difficile ut ꝓstat ex diffinitionibꝰ eozundē 2°. generatiōe ⁊ 4°. metheuroꝝ traditis. inter difficile aūt ⁊ facile est mediū igit rē. Jdē ꝑbari pōt ex propa vtriusq̄ actione ut intelligēti cōstat. Jdem patet ex Boe°. in l°. predicamētoꝝ qui ait caliduz ⁊ frigidū ꝓria eē mediata: idē Aueroys dic 3°. de aia cōmēto 4°. in fine his verbis in sensu tactus inuenit mediū inter cōtraria que cōprehendit: ꝓria enīz alia sunt in specie a medijs. idem dicit cōmento i 18. fi. de aia. Jdē videt sentire beat° Thomas in sūma ꝓtra Gen. li°. 4°. ca°. 81°. ⁊ sup Boetiū de trini. ⁊ in libello de mixtione elemētoꝝ. 3°. supponitur ex phia ꝙ mediū fit ꝓxime ex mutua actione extremoꝝ si extrema sint actiua inter se ⁊ passiua: aut ꝓxime ex mutua actione mediorū Suppositio patet. Si enīz extrema sint actiua inter se ⁊ passiua neq̄ alterꝰ ex toto alteri ꝛnminet necesse ē ꝓtinuata actione vtrūq̄ corū pi: cum igit mediū habeāt necesse ē mediū aliquod generari ut ex 2°. ꝺ gnātione colligit ab

Calidum & frigidū hūdo & ſiccū ꝓria ſunt mediata

UVA. BHSC. IyR_045_1

Aristo. ⁊ Aueroy ⁊ x°. methaphi°. Si aũt alterum alteri ex toto vñaret fieret alteriuſ corruptio alteri⁹ aũt gnãtio. Q̃ ſi mixta ſint media eadẽ rõe inter ſe agẽtia poterũt corrũpi: ⁊ mediũ aliud gnãri: ſicut ex actiõe albi ⁊ nigri fit medi⁹ color: ⁊ ex actiõe mediox colox ul̃ ſapoꝝ uel odox fiũt alij medij colores uel ſapores uel odores niſi immediati ſint ⁊ pximi: nõ enĩ infinite ſũt ſpẽs mediox ex quo extrẽa ſũt fini ta: ut dr̃ in li°. de ſenſu ⁊ ſenſato. His poſitis pz̃ma ꝓclu°. eſt. Cõplexio eſt qualitas vna ⁊ ſimplr media int̃ calorẽ ⁊ frig⁹ aut int̃ hũorẽ ⁊ ſiccitatẽ pbat. Cõple°. eſt qualitas que fit ex actione ⁊ paſſione qualitatũ pximax in elemẽtis reptax: qđ itelligi dz̃ pxie ⁊ immediate ut nõnulli dicũt: colores enĩ ⁊ odores ⁊ ſapores ex eadẽ actiõe fiũt ſz̃ nõ pxie: nulla aũt qualitas fit pxime ⁊ immediate ex actõe dicta ⁊ paſſione: niſi qualitas media int̃ qualitates p̀mas: igit̃ ⁊c. ꝓña optia: maior eſt diffini°. cõplois tradita ab Aui°. ⁊ ab oĩb⁹. minor aũt ꝓſtat ex z°. ſuppõe ⁊ 2°. voco ãt cõplexionẽ qualitatẽ ſimplicẽ nõ virtute ſz̃ actu: eſt enĩ potẽtia ⁊ vtute cõpoſita actu ſimplex ſic̃ color medi⁹. Cozzelariũ p̀mũ Cõplexio nõ eſt qualitas 2°. qualitatẽ autẽ ſecundã voco qualitatẽ q̃ nõ ẽ pxima neq̃ ad primũ gen⁹ p̀max pertinet: ut eſt color: ſapor: odor: qualitas enĩ q̃ ẽ cõp̃lo eſt media int̃ qualitates p̀mas velut int̃ ꝓria: mediũ ãt ⁊ extrema ptinẽt ad idẽ pximũ gen⁹ qr̃ oẽs huiuſmõi qualitates ſũt inuicẽ ꝓxie: ſicut oẽs colores et extrẽi ⁊ medij ad idẽ pximũ gen⁹ ptinent: ad aliud vo ſapores. Scõm cõplexio nõ eſt aliqua qualitas ſcba p̃ter huiuſmodi qualitates medias ⁊ colores ⁊ ſapores ⁊ odores ut qdã videnť imaginari: pbat: oĩs huiuſmodi qualitas 2°. q̃cũq̃ eſt nõ põt ex actõe ⁊ paſſione pximax qualitatũ ſimpliciũ immediate pduci. pz̃ eni pducit media q̃ eſt ꝓpz̃ij gñis: ſicut ex actione ſapox int̃ ſe pz̃ fiũt medij ſapores q̃ odores. Tertiũ cõp̃lo eſt qualitas tãgibilis: intẽtelligẽti pz̃: qđ niſi vex eẽt nõ ꝓtingẽt altex alterọ colericiorẽ eẽ neq̃ tpatiorẽ neq̃ ſignũ ſũptũ a tẽperie calidi ⁊ frigidi eſſet ſignũ ſũptũ a ſuba cõp̃lois tpate. Quartũ nulla ẽ cõp̃lo equal̃ ad põdus: ſi enĩ fit cõp̃lo ex ꝓrijs inuicẽ agẽtib⁹ neceſſe eſt aut eqpotẽtia ſint aut nõ ⁊ idẽ 2°. de gnãtione Aueroys ⁊ 2°. colliget et 4°. metbau. cõmento x°. quantũ enĩ alterũ põt agẽ tantũ altex põt reſiſtẽ: ſi vo nõ ſũt eqpotẽtia aut altex ſimplr̃ vñal̃ alteri aut nõ ſimplr̃: ẽ ex parte quadã ſi p̀mũ fiet alteri⁹ corruptio alteri⁹ gnãtio ut iã dictũ eſt: ſi ſecundũ fiet cõplexio: neceſſe eſt igr̃ in oi cõp̃lone altex vincere altexvinci: igit̃ oĩs cõp̃lo vni⁹ ꝓrij nãz ⁊ virtutẽ magis ſapit q̃z alteri⁹: vñ Aueroys h°. argumẽto pbat ꝓ Gal̃. nullã cõp̃lonez ppzie tpatã eſſe ad põdus: in 2°. eni lib°. de gnãtiõe ſic dicit: mixtio ꝓrioꝝ fit qñ altex nõ vñal̃ ſup alterũ: neq̃ hz̃ equalẽ potentiã: ſi enĩ potẽtia alteri⁹ fuerit ſimplr̃ vñans corruptio erit vñati: et generatio vñanť: ⁊ ſi equales fuerint potentie tũc nõ fiet altera forma ſicut declaratũ eſt i metbaphiſica ⁊ cũ po°. alteri⁹ nõ fuerit vñans ſimplr̃ ſz̃ vñans vñata generabiť ex eis aliqđ mediũ: ſz̃ tñ declinat ad partẽ vñanť: ⁊ tõ b°. mediũ cũ eo q̃ ẽ declinãs ad aliqđ extremox hz̃ aliquã latitudinẽ recipientẽ magis ⁊ min⁹. et ex hoc apparebit etiã ipoſſibile eſſe aliq̃z complexionẽ tpatã quã poſuit Gal̃. ſ. tpatã q̃ ẽ ꝑm extrẽa q̃ ſũt i fine nõ tpantiã q̃ eſt ꝑm extrema cõp̃lonis ſpẽi in qua ꝓſiderat medicina. Ex q bus ẽbis ꝓſtat cõp̃lonez eẽ huiuſmodi qualitatẽ mediã q̃ dicta ẽ ⁊ qđ intẽdi põt ⁊ remitti ⁊ q̃ nõ eſt equal̃ ad põdus. Idẽ dicit ꝓ Gal̃. x°. methap°. Idẽ 2°. colliget p̀mo ca°. ⁊ vlti°. eadẽ rõ pbat i gũi ⁊ leui dari nõ poſſe aliqđ mediũ equale ad põdus: qđ pbat Aueroys in 2°. colliget arg°. gnãli: qđ colligi põt ꝑ mõ: oẽ qđ cõpoſitũ eſt ex duob⁹ ſolis ſpecie differẽtib⁹ altex hz̃ tanq̃z formã altex tanq̃z mãz. ſic enĩ Arist. pbat aiaz eſſe formã dicẽs: aial ꝓſtat ex duob⁹ ſolis ſpecie differentib⁹ co°. ſ. ⁊ aia: altex igit̃ eſt forma altex mã. forma aũt eſt qua principal̃r res eſt id qđ ẽ. aia ãt aial̃ ⁊ plãte huiuſmodi ẽ igit̃ eſt forma. ſi enĩ aliqd ex duob⁹ ſol̃ ſpẽ differẽtib⁹ ꝓſtet: neceſſe eſt ex vno p̀ncipal̃r pẽdeat. ſi enĩ vtraq̃z haberẽt equalẽ principatũ cũ ſint ſpecie differẽtia nõ eſſet multitudo recte iſtituta: neq̃z a nã fieri poſſet q̃ nihil nouit facẽ niſi qđ recte inſtitutũ eſt ⁊ ordinatũ: oz̃ igit̃ altex eẽ formã altex mãz ul̃ ꝓportionale forma aũt eſt q̃ materie vñal̃ ⁊ agit: igit̃ in oi cõpoſito ex duob⁹ ſol̃ ſpecie differẽtib⁹ oz̃ altex ſupeſſe altex vo ſubeſſe. Dixi aũt ex duob⁹ ſol̃ ſpẽ differẽtib⁹. nã binari⁹ ꝓſtat ex duab⁹ vnitatib⁹ quax neutra ẽ forma ſz̃ vtraq̃z mã. linea quoq̃z ex duab⁹ ꝓſtat medietatib⁹ q̃rũ vtraq̃z ẽ mã. ſz̃ nõ differũt ſpecie. ꝑterea nec numer⁹ p ſe vnũ ẽ ſz̃ multitudo: aqua quoq̃z lz̃ ex duab⁹ medietatib⁹ ꝓſtet nõ tñ ex ſol̃ duab⁹ medietatib⁹ ſz̃ ex materia ⁊ forma. ideo ſi qd mediũ ẽ int̃ gue ⁊ leue qđ ex diffinitionib⁹ ſimplr̃ lenis ⁊ ſimplr̃ guis pbari põt: neceſſe eſt vno magis q̃z alko pticipet. Idẽ Aueroys pri°. celi ꝓ°. 7°. bis ẽbis ipoſſi°. eſt enĩ in corpib⁹ cõpoſitis aliqua cõponi equal̃r ⁊ nos poſt declarabim⁹: ⁊ ſi eſſet aliqđ cõpoſitũ equal̃r ꝓtingẽt q̃ aliqđ corp⁹ nõ mo-

UVA. BHSC. IyR_045_1

uerek omnino: sed staret in quocūqz loco po/
neretur: sed staret aut superius aut inferi⁹ aut
in medio duoꝝz contrariozū: ⁊ moueretur in
ceteris quod non inuenik. Jdez Alber. eodē
loco: ⁊ Egidius 3°. de aīa capło vltimo. Jdez
beatus Thomas in questionib⁹ de malo. Jdē
Auiceñ. prima primi capło de complexionib⁹
dicens phos probare ꝙ impossibile est aliquo
modo dari equale ad pondus. Jacobus autē
⁊ alij ideo putant dari aliquod equale ad pō/
dus quia putant contraria inuicem coniungi i
eodem subiecto vnde quando fit transitus ex
sūma leuitate uel caliditate in summā grauita/
tez uel frigiditatē: necesse est ad equalitatē pō
deralem venire: sed cōtraria non possunt simk
esse. ut probak in 3°. articulo. Preterea si ad
mittak aliquid ex grauib⁹ ⁊ leuib⁹ equaliter cō
positum esse nō est necessariū sequi quod dicit
corp⁹. s. huiusmodi in medio aque ⁊ aeris po/
sitū moueri circulo: in quodlibet aūt elemēto
si totū ponatur moueri uel sursum uel deorsuz
corpus enim mixtū quod mouetur ex loco in
quo est. ideo mouetur quia querit locuz natu
ralem. si enim esset in loco naturali nō moue/
retur. corpus autem iam dictū non maiorē ba
bet affinitatē cum vno q̄z cum alio. ideo quod
libet elementū est locus sibi naturalis in quo
appetet quiescere: lz virtutē habeat motiuam
que ad resistentiā proportionē habet debitam
nam quādo aqua ex igne venit in sperā aque
adhuc virtus motiua obtinet proportionem
suā que non mouet eo ꝙ non appetit. preterea
si corpus datum sit bipedale ⁊ medietas sit in
aqua medietas in aere nō poterit circulo mo/
ueri. nulla enim est ratio cur in dextrū potius
q̄z in sinistrū moueak nec cur vnum pedale po
tius q̄z alterū sit principiū mouēdi: p̄terea mo
tus simpliciter naturales habent finē in quez
tendunt quo habito quiescūt vnde motuz ele/
menti uel mixti corporis naturalē impossibile
est infinitū esse: quia natura que non est intelle
ctus non mouet ad aliquid quod haberi non
potest. Si autem datum corpus circulo moue
retur semp moueret: necvnq̄z quiesceret. quar
tum correlariū. Jmpossibile est idē corpus cō
plexiōatū eē ⁊ absolute caliduꝫ vl frigidū. Cor
relariū patet ex correlario prime suppositōis
⁊ cōclusione iam pbata. Quintū: nō omne mi
xtum est calidū quo ad equale ad pondus nec
omne humidū probak. cōplexio enim est qua
litas media inter qualitates primak que ut iaz
probatum est uel vna uel altera magis parti/
cipat: si calido uel humido necesse est contra
ria sit alteri que cōtraria magis participat ou
orum autem contrariox si vnum est in rerum
natura ⁊ alterum: quoniā vtrūq̄z ad mundi in
tegritatem pertinet ut dicik primo celi. Jgit si
complexio reperitur calida uel humida repe/
ritur frigida ⁊ sicca ⁊ econtrario. omnis autē
complexio alicuius mixti naturalis est com/
plexio: igitur ⁊c. Confirmak mixta calida et
frigida humida ⁊ sicca sunt inter se contraria
si igitur dātur mixta calida ⁊ humida necesse
est dari frigida ⁊ sicca. Alioquin calido ⁊ fri/
gido agentib⁹ nunq̄z cōtingeret frigidū ex par
te calido dñari adeo ꝙ vtroq̄z corrupto com/
plexio fieri possit ⁊ mixtū aliquod quod pbie
repugnat. idem cōstat in his mixtis que coa/
gulata sunt a frigido ut sunt metalla: ossa: ner
ui: cartilagines: melācolia: flegma: lac ⁊ simi/
lia que si calida sunt ex participatione solum
sunt calida ut aqua sed caliditate ablata senti
untur frigidissima ut Aristo. dicit 4°. methau.
Quidā tamen putāt omne mixtū absolute ca/
liduz esse: maxime vo animatū corpus ⁊ viuū
quorū potissim⁹ est Gentilis prima primi lon/
gam circa hoc disputationē faciens. Argumē
ta autem breuiter sunt hec. Primū est cu/
iuslibet mixti generatio est p digestionē. Jn oi
enim mixto oportet humidū sicco miscerī qđ
est opus digestionis. digestio autez fit a calido
igitur omne mixtū a calido fit quod autem fit
a calido absolute calidū est. Secundū est:
omne mixtū putrescit. putrefactio autē est cor
ruptio ꝓprie ⁊ inate caliditaī ab aliena cali/
ditate quod fieri nō potest nisi in quolibet mi
xto calor regat ⁊ dominek. quādo enim humi
duz continere nō potest eo ꝙ defecit fit putre/
factio. si igitur in quolibet mixto calor dñatur
⁊ regit oportet omne mixtū calidū eē. Ter
tio adiūgi potest quod Arist. dicit 4°. methau.
bis verbis facturū autem frigidū ut corrupti
onem aut ſm accidēs. Jdem quoq̄z Albertus
inuere videk 4°. methau. si diligenter legatur.
Quod vo omne viuēs sit calidū ⁊ humidū p
suadent plurib⁹ argumētis. ṗmo quia omnis
operatio viui corporis calido ⁊ humido per/
ficitur ut spiritu ⁊ sanguine aut ꝓportionali.
2°. quia in quolibet viuo fit nutrimenti conuer
sio in substantiā corporis nutriti cōuersio aūt
huiusmodi est opus calozis. 3°. quia generatio
viui corporis est ṗma participatio aīe in cal
do naturali ⁊ vita est eius permāsio. Sed con
tra est primo qđ Aristo. dicit generationē mi/
xti corporis a calido fieri ⁊ frigido. ⁊ idē dicit
2°. de generatione. Dicit autem beatus Tho/
mas 4°. methau. si est opus beati Thome ꝙ iō
dictū est generationē mixti a calido ⁊ frigido
fieri qz quedā mixta generanť a frigido. Jteꝫ
Aristo. dicit eodē 4°. ꝙ coagulata. s. a frigido

UVA. BHSC. IyR_045_1

ut sunt inquit beatus Thomas metalla difficile putrescūt: quia magis frigida sunt q̄z aer sit calidus qui tamē absolute calidus est in natura sua dispositione. Item Aristo. iuxta finez quarti methau. dicit q̄ ea mixta quoz materia magis est aqua naturaliter sunt frigida qualia sunt metalla. Idem cōstat in cristallo: glacie: grandine: nive: pruina. Itē Aristo. dicit in li° de aialibus q̄ cerebrū frigidū est ꝛ ad tactuz frigidū sentit: quod Ugo dicit se expertuz eē nōnunq̄z in fractura capitis. Item sunt fructꝰ quidem ꝛ poꝛ ꝛ tactu frigidivt succus limonū aranciorum: prunoꝝ ꝛ pirorū imaturarū ꝛ agrestia. Itē Hal. dicit 2° tegni q̄ signū cōplexiōis frigide est q̄ manibꝰ frigidū coꝛpus sentitur. Item dicit q̄ coꝛpus tpatuz mediocritatez in omnibꝰ seruat: non enim habet multā carnez. nec paucā nec vino vuruz: nec molle: nec caliduz: nec frigidū: nec humidū: nec siccum. Si vo dicatur frigidū coꝛpus iudicari frigidū: bo est minus calidū q̄z tēperatū: necessariū erit tu dicū frigidi pendere ex iudicio ꝛ cognitione tpati. tēperatū autē non iudicat temperatum nisi ex eo q̄ nec calidū nec frigidum sentitur. ut Hal. dicit in principio secundi velut signo a substantia sumpto. Si igitur omne viuens absolute est calidū oportet tēperatū eo iudicari tēperatū qd nō est frigidū ad tēperatū nec calidū. In cognoscendo igit tpato oportebit cognitionē eiusdē tēperati antecedere quod ē ridiculū. sic eniz si deberet iudicari a medico soꝛ. esse tēperatū maxime in cōplexione per signa a Hal. tradita oporteret prius scire ipsū esse temperatū in cōplexiōe. Preterea si coꝛpus temperatū nō est vere mediū inter extremā caliditatē ꝛ extremā frigiditatē cuz quibꝰ ob earū intensionē vita non potest superesse: sed solum est mediū inter excessus tpamento ꝓportiōatos: ut Jacobus dicit: sequit coꝛpꝰ temperatū non esse mediū inter multā carnez habens ꝛ paucā sed potius vergere in paucā carnem quod ita deducit: extremū frigiduz ꝛ siccum est paucissime carnis aut illi proximuz cōplexio enim melancolica est frigida ꝛ sicca ꝛ paucissimi sanguis ꝛ carnis: calida vo ꝛ humida est plurimi sanguis ꝛ carnis. si igit extremo frigido ꝛ sicco proximius est temperamentū q̄z calido ꝛ sicco proximius erit pauce carni q̄z multe. cum tamen Auicē. dicat q̄ magis inclinat in crassitiē quandā q̄z in maciez. Sed hec materia alꝫ latius. Ad primū igit dici pōt Gallus. 2°. concesso q̄ per digestionē fiat nō oꝛ simplr calidū esse quia facta digestione potest post aduenire frigiduz congelās a quo calore expulso fit res frigida ut in metallis cōtingit ꝛ coꝛnibus: ꝛ vnguibꝰ: ꝛ ossibꝰ: ꝛ nernis q̄ nisi frigida essent nō lederētur a frigido: nec flegmatici nisi frigidi essent iuuarent ab estate sicut iuuari dicit Hy. ꝛ Hal. ꝛ ꝓticula affozis. Preterea caloꝝ natural a quo fit digestio nō est nisi cōplexio quedā que ꝛ aliquando plus sapiat frigidi q̄z calidi digerit tamē vi calidi: quod habet vnde digestio sanguis in lac a mamillis facta a cōplexione naturali fit mamillarum que frigide sunt sanguini cōparate ꝛ ossa que sunt sanguine frigidioza sanguinē suū digerūt: ꝛ cerebꝝ sanguinē suū se calidioꝛē ꝛ ex spiritu vitali generat animalē digerendo: qō Jacobus quoq̄ a veritate aliqñ coactus ꝛce dit ꝛ i questionibꝰ tegni ꝛ in 21° tertij canonis Preterea a calido celesti potest fieri digestio: ꝛ paucū sit ꝛ frigoꝛe minus a quo postea res spissescit ꝛ cōstat sicut Aueroys inuit 4° metheauroꝝ cōmento x°. iuxta finē. ꝛ idem Arist. in libro de aialibus: qui caloꝝ potissimū est in seminibus rerū aiataruz. Ad scōm dicit q̄ metalla putrescūt que frigida sunt. verum qz complexione quadā participāt que est calidū naturale eoꝝ que quando tantū habet calidi quanto opus est ad regendū humidū nō putrescūt: quando autē nō habet ſz deficit ex frigoꝛe uel alia qualibet causa educit foras calidum naturale a calido continētis quo calido educit ꝛ humidū: sed nō ꝓpter hoc oportet cōcludere omne quod putrescere potest caliduz absolute esse. Albertus aūt quicqd dixerit suā habuit opinionē Ad tertū dicit q̄ Hal. in libro complexionū nō putat oē viuēs absolute calidū esse nec humidū nisi eidez mortuo cōparet formice ꝛ tortuce ꝛ pisces multi nā sūt frigidi ꝛ cutis quedā est frigida quedā sicca ꝛ dura ut ipsemet dicit in 2° tegni. verū autez ē q̄ vita est per calidū ꝛ humidū: puta per spīm ꝛ sanguinē vel ꝓportionalia que absolute sūt calida: sed non oportet quodlibet in quo ē aliquid calidū absolute caliduz esse: sed oportet partes calidas adeo dñari ut res absolute calida dici possit in rosis: in sandalis: in prunis imaturis ꝛ limonibꝰ sunt partes quedā ignee ꝛ calide: sed adeo pauce sunt ut nō possint totum reddere calidum. in viuo igitur coꝛpoze partes calide dominant saltē virtute nō mole Ad quartū dicit q̄ in partibꝰ coꝛporis animati est caloꝝ natural qui vi calidi digerit nutrimentū siue absolute plus habeat calidi siue non. Preterea ut dictum est adsunt spiritus: vel spiritibus quedaz ꝓportionalia que sūt calida quoꝝ auxilio fieri potest nutrimenti conuersio. Ad quintum solutio patet ex vi

UVA. BHSC. IyR_045_1

ctis nisi enim materia in quã aia debet introduci participaret huiusmodi spiritu aut ꝓportionali nõ posset anima introduci: ꝫ nõ oportet absolute calidam esse. Quod vo non omne mixtum absolute sit humidum patet: quia quedam ex terra maxime constant: ut patet in sulpbure: in lapidibus: ⁊ ossibus: ⁊ cornibus: et similibus. Sextũ cornelariũ nulla complexio potest in sua specie intensissima esse: adeo ꝙ naturaliter nõ possit esse intensior: sit enim a. complexio que fieri potest intensissima ⁊ cõstat ex quo medium est inter contraria ꝑ ipsã intensam in calore uel frigore uel humore uel siccitate posse fieri transitum ex vno cõtrario in aliud: sicut per palidũ fieri potest transitus ex nigro ⁊ album i ecõuerso sit igitur intensissima ⁊ constat ꝙ agente actionẽ suaz continuante quod intẽdit in contrariũ ⁊ extremũ materiam in quam agit deducere tandez cornpet huiusmodi complexionẽ. Si igitur nũc est intensissima ⁊ non potest esse intensior cum immediate post hoc actio agentis ad aliquid terminetur, necesse est in contrariũ terminetur: ⁊ per consequẽs nõ dabitur primũ instans forme in qua actio agentis terminatur puta caloris aut alterius forme qđ est falsum: nunc enĩ supponimus dari primũ rerum permanentiũ ⁊ qualitatũ ⁊ substantiarũ ⁊ non vltimum ex Aristo. 8°. phisicoꝝ: quod inferꝝ magis apparebit. Septimũ non potest dari colericissimus homo nec temperatissimus. Octauuz impossibile est in eodem corpore uel membro multas esse eiusdem generis complexiones: probatur omnes complexiones eiusdem generis sunt inter se cõtrarie: ut colores omnes inter se ⁊ sapores. Si igit̃ vna adest complexio non potest altera adesse: aliter oporteret idem habere ⁊ plus ⁊ minus: vel calidi vel frigidi: uel humidi vel sicci. vna enim complexio differt ab alia ex hoc ꝙ altera plus habet vnius altera alterꝝ aut ex eodẽ vna plꝰbz alia minꝰ. Cõplexio enĩ calꝫ nõ ẽ vnꝰ spẽi sicut nec calores medij plꝰ albo pticipãtes ꝗ nigro oẽs sũt eiusdẽ spẽi Horũ si aliqđ mẽbrũ nã ẽ frigidũ ex cõplexione i nata qđ ex ifluxu ulꝰ spiritꝰ uel sanguinis fit calide complexionis priorez perdit complexionẽ ⁊ nouam induit sicut ossa quando sunt mortua frigidam habent complexionẽ ⁊ lac quod extra vbera diu permanfit que duo antea erant calida participatione spiritus ⁊ sanguinis. Decimũ quot sint species complexionũ specialissime certo sciri non potest: probat̃: non enim potest sciri quot sũt species mediorũ inter contraria ex quo nõ cõstat nobis quotꝫmodis ⁊ vꝭ contraria possũt misceri. hec enim sunt secreta nature: nec cuiz sciri potest quot sunt species colorũ mediorũ

2°. conclusio nulla complexio ꝑprie est composita. probat̃ omnis complexio est qualitas omnis autem qualitas est vna composita aũt complexio si qua est non est vna qualitas: sed due ex quibus non fit vnum per se: non enim agunt inter se nec patiũtur igit̃ ⁊c̃. Solent tamen medici quasdaz complexiones dicere cõpositas complexionẽ vocantes numerũ duarum complexionũ sibi inuicem consentientiuz ut est calida ⁊ sicca cõplexio que non sunt vna complexio sed due. Quantum ad secundũ articulum supponitur primo ꝙ maioz est contrarietas extremi ad medium quam mediorum inter se. Suppositio patet: si enim medium contrariũ est medio hoc est quia extremi ratione participat: igitur eidem medio extremum magis contrarium est aut saltem non minus quod nostro proposito sufficiet. Secũdo supponitur ꝙ contrarietas terminoruz est causa contrarietatis motuum 5°. phisicorũ ex quo sequitur ꝙ maioz est repugnãtia inter terminos motuũ contrarios ꝗ inter motus quia ꝑpter quod vnũquodq̃ ⁊ illud magis. Tertio supponitur ꝙ contraria differunt abinuicẽ ex propria natura ⁊ specie sua: ut album ⁊ nigrum: dulce ⁊ amarũ. non enim ex alia natura possunt esse contraria: alioquin non essent per se ⁊ proprie contraria. Quarto supponitur ꝙ contraria sub eodem genere posita maxime distant ab inuicem. His positis sit hec ꝓma cõclusio. Non est possibile cõplexionez et qualitatẽ primã, ⁊ simplicẽ eiusdez generis in eodẽ subiecto eẽ. probat̃ due cõplexiones eiusdẽ generis nõ possunt simul in eodẽ subiecto esse ut probatũ est. aliter idẽ esset plus calidi participans ⁊ minus. Sed contrarietas ⁊ repugnãtia mediox est minor aut non est maior ꝗ contrarietas extremi ⁊ medij: ut habet ex prima suppositione: igitur ⁊c̃. Ideo mirandũ est ꝺ Jacobo q videt putare cõplexionẽ eẽ buiusmõi qualitatẽ mediã q̃ dicta ẽ: ⁊ tñ in eodẽ mẽbro ponit cõplexionẽ ⁊ calorẽ simplicẽ et frigus simplr ⁊ aliqñ equales. Idẽ Ugo in ꝓma ꝓmi ⁊ i qõne magna quã edidit an cõplexio sit qualitas. 2°. ꝯclu°. nõ ẽ possibile duas qualitates extremas in eodẽ sit eẽ ut calorẽ ⁊ frigus ꝯclu°. ꝓbari põt ex ꝯclusione iã ꝓbata. maioz enĩ ẽ ꝯrietas extremi ad extremũ ꝗ extremi ad mediũ igit̃ ⁊c̃. Sz ꝓbat̃ eadẽ cõclu°. plibus argumẽtis quia oppositũ hodie currit ꝑ scholas: lz opio huiusmõi sit ꝯria auctoriꝫ batis ⁊ doctoriꝫ antiqs ⁊ phis ⁊ medicis. 5°. enim phisicoꝝ mediũ est in quod prius venit

UVA. BHSC. IyR_045_1

mutãs q̃ in extremũ. igitur si aqua debeat ex frigido in calidum permutari oportet ꝑus in medium venire. medium autem inter caliduz ꝛ frigidum specie differt ab extremis ut Aue roys dicit 3.de anima cõmento supra allega/ to. non igitur cum aqua incipit calefieri mox aufertur aliquid veri frigoris ꝛ introducitur aliquid veri caloris. sic enim nunq̃ introdu/ cetur aliquid mediũ specie differens ab extre mis. sed semper sola caliditas adesz ꝛ frigidi tas: iz quandoq̃ exvna plus: quãdoq̃ ex alia quandoq̃ equaliter ut bij concedũt qui banc opinionem sequunt. Preterea eadem est natura totius homogenei ꝛ cuiuslibet partis ꝛ eadem virtus ꝛ actio sicut Aueroys dicit ꝑ mo celi. Caliditas autem summa est quiddaz homogneum quod constat ex partibus eiusdẽ rationis. sicut dicunt qui opinionem sequunt igitur eadez erit virtus ꝛ actio totius ꝛ cuius/ libet partis sicut eadem est virtus terre peda/ lis ꝛ actio ꝛ cuiuslibet partis que est descen/ dere. est autem caliditatis sũme natura ꝛ vir/ tus ut omni frigiditati sit contraria ꝛ in oẽm agat nisi aliquid prohibeat ꝛ nullam secuz pa tiatur. igitur eadem erit natura cuiuslibet par tis. nulla igitur frigiditas poterit esse cum ali qua caliditate nec econtrario Preterea fri giditas ut.8. agit in omnez caliditatẽ ut.8. ni si aliquid prohibeat: igitur actiuitas calidita/ tis ut octo est maior resistentia frigiditatis ut octo cum igitur qualis est ꝓportio totius ad totum. talis sit partis ad partem actiuitas fri giditatis ut.4. erit maioz resistentia calidita/ tis ut.4. igitur frigiditas ut.4. agere poterit in caliditatem ut.4. igitur duob⁹ inuicem con iunctis quorum vtrũq̃ est calidũ ut.4. ꝛ frigi gidum ut.4. alterũ aget in alterum ꝛ sit inter similia omnino fiet actio. Confirmatur maioz est resistentia caliditatis ut.8. q̃ caliditatis ut 4. sed frigiditas ut.4. potest agere in calidita tem ut.8. igitur multo magis in caliditatez ut 4. quod maxᵉ cõtinget si duo sint subiecta ad imaginationẽ quorum alterum sit frigiduz so lum ut.4. alterũ vo calidum soluz ut.4. nihil frigoris habẽs. Preterea nõ repugnabit ali/ quid eodem tempore ad calidum ut.4. ꝛ fri/ gidum ut.4. simul intendi ꝛ moueri motibus contrarijs. Maioz enim est repugnantia ter minorũ q̃ motuuz ut dicitur in 3ª suppositiõe. Preterea si caliditas ut.8. ꝛ frigiditas ut.8. maxime repugnant vt bij dicunt. caliditas ut ꝛ frigiditas ut.3. minus repugnabunt q̃ ca liditas ut.4. ꝛ frigiditas ut quatuoz: quia ma gis elongantur a natura contrariorũ. cum igi tur iuxta positionẽ sit possibile caliditatez ut 4. ꝛ frigiditatẽ vt.4. simul esse. multo magis frigiditatẽ vt.3. ꝛ caliditatẽ vt.3. Nec obstat quod dicitur latitudines oportere compleri. hoc enim oportet probari non solum dicere. Preterea sequitur ꝙ nõ sit reactio quod sen/ sui repugnat ꝛ mixtionẽ tollit: quod tamẽ de/ ducitur hoc modo: Sit. a. materia prima solã quantitatẽ habens cum humiditate aut ficci/ tate: siue materia sit aliud a quãtitate: siue nõ in qua nihil sit frigoris nec caloris iuxta ima ginationẽ: ꝛ sit. b. aqua sũme frigida que cale fiat ꝛ tandem fiat ignis: ꝛ cõstat ꝙ. b. aliquan do plus poterit calefacere q̃ frigefacere: ali/ quãdo minus. igitur aliquãdo equaliter capi/ atur: igitur. b. quando tantũdem potest calefa cere quantũ frigefacere: sine habeat equalem calorꝛs mensurã ꝛ frigoris siue nõ: ꝛ applice tur. a. materie in quã agit. ex quo nulla est re sistentia ut positũ est. aut igitur calefaciet aut frigefaciet aut neutrũ faciet: si neutrũ aut hoc ideo euenit ꝙ qualitatẽ mediã introducit que nõ est calor nec frigus: aut quia nihil agit nõ primuz: quia ut supra ex Aristotele ꝛ Aueroi dictum est: Media qualitas nõ potest intro/ duci quando contraria sunt equipotentia: vt est in casu. si secundũ hoc ideo est quia altera qualitas alteri resistit ne agat: puta calor fri/ gori ꝛ frigus calori: igit̃ si in materia. a. pona tur summa caliditas ꝛ fiat ignis vel sũma fri/ giditas ꝛ fiat aqua pura: multo magis resiste tur frigiditati ne agat vel caliditati. Sed si in materia. a. ponatur sũma caliditas vel sũma frigiditas aget. a. in. b. ꝛ. b. non aget igit̃ ꝛc̃. Quod autem calefaciat simul ꝛ frigefaciat fie ri non potest. Idem enim moueretur motibus contrarijs. Preterea calor ꝛ frigus sunt con traria: aut igitur quilibet calor cuilibet frigo/ ri est contrarius aut non. si primũ quilibet ca lor aget in quodlibet frigus ꝛ illi repugnabit. nec poterit cuz eo esse quod positio negat. si se cundum signentur calor ꝛ frigus contrarij: et sint vt positio dicit calor vt.8. ꝛ frigus vt.8. igitur, ex tertia suppositione ex propria natu/ ra ꝛ specie sunt cõtraria. igitur quolibet casu possibili posito quo erunt in rerũ natura sem/ per erunt contraria: sicut enim natura non au fertur ipsis positis non aufertur proprietas: que naturam sequitur. igitur si deus creet ma iorem caliditatem q̃ vt.8. eodem modo ꝛ fri/ giditatem erunt contraria: quod est falsuz: nõ enim maxime repugnabũt siue distabunt sub eodem genere. Quod si dicatur frigiditatem infinitam ꝛ caliditatẽ infinitam esse contraria

UVA. BHSC. IyR_045_1

statim concludetur non esse contraria: que enī non sunt nec possunt esse in genere non possūt esse contraria. contraria enim sunt que sub eodem genere posita maxime distant que autem non sunt nec possunt esse nō sunt: nec possunt esse in genere: quia quarto topicorū dicitur ꝙ non entis non sunt genera nec species: infinita autem caliditas ⁊ infinita frigiditas non sunt nec possunt esse: nō igitur sunt contraria. Preterea sequeretur ꝙ ignis ⁊ aqua non essent proprie inuicem cōtrarij scōm qualitates suas: quod est contra Aristo. 2°. de generatione ⁊ phos omnes. Cozzelarīū primū quando aqua ex frigiditate in caliditatē permutat prius remittit in frigiditate donec ad primuz non esse frigiditatis veniat in quo mediuz aliquod primo generatum est inter calozem ⁊ frigus siue sit tepiditas siue aliud quo intenso in ea qualitate versus quam aqua permutatur: tandem in simplicem caliditatē transit in qua postea intendit. Secunduz necesse est dari primū calozis ⁊ frigozis ⁊ medij absolute nō autem vltimū: vt Aristote. dicit 8°. phisicoruz qui dicit ꝙ datur primū albi non vltimuz: nec exponi potest sicut Burleus ⁊ nominales dicunt ꝙ datur primuz huius albi: puta cuiuslibet gradus: sed non primuz absolute albi siue albedinis. Si enim sic intelligeret non dixissz dari primuz albi non vltimū: cuiuslibet enim gradus datur primuz ⁊ vltimuz: quia in indiuisibili consistit. Hec tamen materia ad phos magis pertinet. Quantū ad tertiuz articulum supponitur primo diffinitio egritudinis: que est: Dispositio nō naturalis a qua operationes viuentis per se ⁊ imediate sensibiliter leduntur. Supponātur secūdo omnia que hactenus probata sunt prima conclusio. Febris non est calor qui est qualitas prima. si enim esset qualitas prima esset contraria complexioni. nec posset vna cum complexione esse: ut iā probatum est: cum igitur membruz vel corpus quod febrit semper complexionē habeat non erit febris calor simplex siue qualitas prima Cozzelarium. Febris est complexio: probatur: omnis enim calor aut est simplex aut compositus: non est autem simplex vt probatū est igitur erit compositus qui est cōplexio. Preterea febris est calor naturalis mutat' in igneū vt Hal'. dicit prima afforismoꝝ. calor autez naturalis est complexio. est enim complexio naturalis calido participans: vt constare potest ex dictis ex quo in mixto corpore nō potest eē calor simplex vt iam probatū est. Idem dicūt medici omnes ⁊ maxime antiqui vt refert Jacobus in prima primi capitulo de complexionibus qui dicunt calozem naturalem ⁊ sanitatem ⁊ complexionē ⁊ mixtionē idē esse. Preterea febris est morbus: aut igitur mala complexio aut mala compositio aut solutio continui: non oportet autem in febriente fieri malā compositionē nec solutionē ꝓtinui: igitur erit mala complexio. Idem dicit Galienus in libro de febribus ꝙ imoderatio discrasie in superabundantia caliditatis est febris: imoderatio autem discrasie ē ipsamet mala complexio imoderata sicut moderantia complexionis est complexio moderata. Item Auicēna dicit ꝙ febris ethica est complexio facta mēbro cōueniens. Idem indubitanter tenēt omnes medici veteres: licz quidam noui putent esse calorem qui est qualitas prima. Tertia conclusio: febris non est calor compositus ex naturali ⁊ extraneo adueniente: posito ꝙ alter ab altero differat: ⁊ ex vtroꝙ vn' calor fieri possit: probatur: calefactū esse spiritus est per se ⁊ imediata causa febris effimere. non est autē imediata causa calozis compositi. sed per accidens solum: quatenus scilicet ē imediata causa aduenticij ⁊ extranei igitur ⁊c. Preterea calor extraneus priori adiūctus est imediata ⁊ per se causa ledendi sensibiliter operationes. igitur ex suppositione prima est egritudo que autem sit nisi febris dicatur fingi non potest. Preterea si febris est calor compositꝰ ex naturali ⁊ extraneo non posset tota febris auferri nisi calor naturalis totus auferet. Sed ablato calore naturali aufertur sanitas ⁊ vita igitur tota febre ablata aufertur vita quod est absurdū. Preterea febris est calor extraneus accēsus in corde: sed calor compositus ex naturali ⁊ extraneo nō est extraneus nisi ex parte: ergo nō nisi ex parte est febris. calor enim naturalis qui preest nō est extraneus: aut si ē extraneus per accidēs est extraneꝰ. pari etiaz ratiōe calor compositus per accidēs est extraneus ratione. s. calozis aduenticij: nō igitur per se ⁊ primo febris erit calor extraneus: quod videtur mirabile. Febris enim ex se ⁊ ex propria natura ⁊ nō ratione alterius extraneus est calor ⁊ vt Galienus dicit est ex genere suo preter naturā. Quarta cōclusio: calor naturalis siccitati coniūctus propter quam operationes ledit nō est febris probatur eodem medio quo proxima. si enī calor naturalis ex sola siccitate ledit imediata causa ledendi est siccitas nō calor. igit siccitas est egritudo nō calor. Preterea si calor siccitati ꝓiunctus est febris nihil repugnabit siccitatem ex qua le-

UVA. BHSC. IyR_045_1

dit augeri ⁊ magis ledere: ponatur igitur ꝙ
ficcitas intendatur et calor remittatur ita ꝙ
equaliter vel plus ledantur operatiões ex au
gmento ficcitatis q̄z prius: ⁊ sequeret aliquid
magis ⁊ magis febrire ⁊ continue refrigerari
quod claudit contradictionē. Si enim magis
febrit magis calet ꝙ vero. Maior fiat febris
patet ex augmento lesionis que a febre facta
est continue fit maior. augmentū enim effectus est
ex augmento cause. Corrolarium nec pro
prietas mala vel ex veneno vel ex humore pu
trido nec alia qualitas calori naturali contū
cta ex qua operationes leduntur potest face
re calorem naturalem esse febrem. Quinta
conclusio pro defendenda opinione Gentilis
si calori naturali calor nouus addi potest: vel
idem specie vel differens specie calor additus
est febris. Hec conclusio sequitur ex proxima
Si enim febris non est calor compositus: nec
est solus calor naturalis qui preest: ut constat
in sanitate enim esset febris necesse est ꝙ sit ca
lor additus si calor addi potest. Preterea hic
solus est egritudo ut probatū est quia est ime
diata ⁊ per se causa ledendi. Si enim queraf
propter quid ledantur actiones febrientis: ra
tionabiliter respondentes dicimus quia adiū
ctus est nouus calor extraneus vel ex sole vel
ex cibo vel ex alia causa sicut si themoni addi
tum sit lignum ob quod nauis moueri nō pos
sit: dicimus ꝙ lignum additum est causa non
themo: nec aggregatū ex themone ⁊ addito.
Preterea sor. in sanitate existenti solo calore
extraneo calori naturali addito ⁊ posito po
nitur febris ⁊ solo calore extraneo ablato au
fertur febris. igitur calor additus est febris.
Sequētia ē optima quia oppositū ꝓtradictio
nem claudit ex terminis: antecedēs etiam est
manifestum igitur ⁊c̄. Eandem conclusionez
probat Gentilis tribus argumētis. Pri
mum est tale. Febris est morbus naturali ad
uenies complexioni vt Gal. dicit hoc est natu
rali calori. Cum igitur omnis morbus nō ve
niat nisi aut ex additione aut diminutione. vt
idem Galien⁹ dicit in libro de accidēti ⁊ mor
bo ex additione naturalis caloris necesse est
veniat. diminutio enim caloris est refrigeratio
que non sit in febre. Secundū est si calori
naturali aduenial frigiditas ea erit morbus
non calor naturalis. igitur eadem ratione si
aduenial calori naturali nouus calor erit ille
egritudo ⁊ febris si actionef sensibiliter ledat
Tertiū est: medici intendunt naturalez ca
lorem conseruare. additum autem corrumpe
re. non intēdunt autem corrumpere nisi febrē
igitur calor additus est febris. Quod vero
non sit calor naturalis: probat primo quia est
calor preter naturam. Secundo quia se
xtus digitus prioribus quinq; additus ē mor
bus nullus autem priorum: eadem igitur ra
tione calor additus erit febris non prior.

Sexta conclusio que ponitur contra Gen.
probabiliter. Si calor specie differt a caloze na
turali ⁊ vterq; sit complexio aut alter sit sim
plex alter sit complexio non potest teneri ca
lorem naturalez supereſſe calore extraneo ad
uenient. Conclusio patet ex dictis quia due
complexiones contrarie non possunt simul eē
nec simplex calor ⁊ compositus. Septima
conclusio contra eundem probabiliter. Si ca
lor additus est eiusdem speciei siue intensior
siue non: non potest virtutem aliquam habe
re positiuum aliquid et absolutum producen
tem que eadem sit calori iam addito que calo
ri naturali non competat. probatur. Vbi est
eadem essentia ⁊ natura est eadem virtus es
sentiaz sequēs vel eadem essentie sicut virtus
calefaciendi: que est eadem calori adest omni
calori: si quid enim ex essentia sua est potens
aliquid facere contradictionem claudit in ali
quo esse eandem essentiam in quo non sit ea
dez virtus. Si igitur calor additus est eiusdē
nature cum naturali calore necesse est si virtu
tem habet que sit eadem nature in calore na
turali eandem reperiri. Ex quo sequitur ꝙ si
habet virtutē exsiccādi aut vī veneni aut aliā
habebit ⁊ calor nālis qui preest: ex quo etiam
sequitur ꝙ non potest calor additus agere in
naturalē ex sua essentia vel virtute que sit ea
dem essentie. Et cōfirmatur hoc quia frigidi
tas ut. 4. coniūcta caliditati ut. 4. non agit in
caliditatem. igitur multo minus calor aget in
calorem per se. per accidens enim forte nō est
inconueniēs. maior enim flamma comburrit
minorem. Octaua conclusio: Febris est ca
lor naturalis factus intensior q̄z debeat. Ex
quo operationes sensibiliter leduntur. Con
clusionem autē non intelligo quasi calor com
positus ex naturali ⁊ addito sit febris. Hoc
enim iam reprobatum est: nec ponimus calo
rem calori posse adiungi in eodem subiecto:
sed dicimus eundem calorem fieri posse inten
siorem: eo solum ꝙ magis reducitur de poten
tia ad actum: licet nulla qualitas realis acqui
ratur que non fuerit prius: probare autem ꝙ
intensio forme fiat hoc modo ⁊ non per ad
ditionem gradus ad gradū in eodez subiecto
est longe alienuz a proposito: ⁊ magis ad philo
sophiam pertinens: tria tamen argumen

UVA. BHSC. IyR_045_1

ta ad presens adducemus ob curiositatem eo
rum que in medicina querunt philosophica:
ad probandum q intensio non fit per additio
nem gradus ad gradum nec remissio per ab/
lationem que aliquantus persuadent. Pri
mum est capiatur .a. caliditas vniformis intē/
sa ut quatuor extensa in bipedali. t ad ima/
ginationem tota ponatur in vno pedali eius/
dem bipedalis: t arguitur sic. a. caliditas est
eadem que prius fuit t prius fuit intēsio ut. 4.
nunc autem est intensio ut 8. pono enim q ca/
liditas extensa in b. pedali tota extendat in. c
alio pedali prioze remanente. igitur creuit in/
tensio a. a 4. vsq; ad 8. igitur aduenit ipsi alia
intensio ut 4. cum igitur intēsio non sit aliud
q̄ qualitas intēsa: ut pulcbze demonstrat cali
diox igitur aduenit alia qualitas: sed nulla ad
uenit ut constat: habet enī easdez partes quas
prius t non plures lz caliditas vnius peda/
lis aduenīat caliditati alterius. non tamen ad
uenit toti: nec prior fit intēsior nec ea que ad/
uenit igitur tē. Scōm est creet deus aquā
c. fūme frigidam t relicta sue nature conuerti
debeat in ignē cū nulla ratio possit assignari:
cur vnus gradus frigiditatis prius auferatur
q̄ alius non poterit in frigiditate remitti: qō
est falsum non enim vnius gradus est poster⁹
inductus q̄ alius nec minus nec magis fixus
nec celum vnū potius conseruat q̄ alium: qō
potest in omnes equaliter agere Tertiū est
nullus calox intendit. igitur nec oio calox. nō
enī calox qui prius est nec qui aduenit qui nō
prius fuit: nec eadē ratione aggregat⁹ ex vtro
q̄ qui non prius fuit intēdi aūt est moueri ad
maiozē perfectionē in eadē spē q̄ prius habe
retur. Cōtra eandē opinionē beat⁹ Thomas
disputat multis in locis t alij quidā: lz Jaco/
bus noster forliuiēsis illam defendat quantū
potest. Sed ad priozem opinionē reuertamur
dicētes q sicut nutricatio in substantiā mēbri
conuersio fit augmētatio que nibil aliud est ni
si eiusdē quantitatis mēbri reductio ex mino/
ri termino in maiozē terminū. lz post factā nu
trimenti conuersionē nulla noua quātitas ad
datur nec in diminutione aliqua noua quanti
tas perdat preter partes mēbri que priusq̄ di
minutio fiat resoluūtur t abeunt quod in coz/
rigia extēsa t contracta videri potest: ita qñ
calox iam genitus intēditur nō fit alius calox
sed genitus perficit magis eo q magis ex po/
tētia in actum reducitur sicut qui sigilluz cere
post figuram semel factam rursus magis im/
primit t in latera mouet non efficit nouam fi/
guram nec partē figure: sed factā stabilit ma/
gis t perficit sic agēs sua actione continuata
caloze iam genitū magis pficit. Quod si que
ratur quis est terminus alteratiōis qua calor
intēditur. Dicendū est q est ipsa qualitas fa/
cta intēsior non modus: ut Jacobus putat ne
q̄ aliud reale differens re a prioze caloze. ut
Ben. videtur putare. Si enim calox nūc est ut
vnuz t in fine boze erit: ut 2. terminus erit ca
lox ut 2. qui est aliquid reale: sicut in augmēta
tione termin⁹ est eadē quantitas facta. maioz
puta ex pedali bipedal⁹. Sed bec ut dixi phoz
sunt. Conclusio igitur 8ª probatur auctozitate
Galieni qui in aphis dicit q febris ē calor na
turalis mutatus in igneū nec bec ꝓpositio re
cipit expositionē Hētilis qui dicit q sicut dici
mus q nigredo est albedo cōuersa in nigredi
nem non tamē est albedo. sic febris nō est ca/
lox naturalis sed est calox naturalis mutatus
in igneū. Ex bac enīz expositōe sequitur i ad
uētu febris caloze naturalē corrumpi sicut ad
ueniēte nigredine corrūpitur albedo. 2º qz
Gal⁹ dicit in libro ō accidēti t morbo: sanitas
que est tēperamentū ipsa eadē erit morbus cū
extra tēperamentū exierit: calox autē natura/
lis temperatus est sanitas saltem in complexi
one. igitur ipse idem numero erit egritudo sa
ctus autem igneus est extra temperamentum
igitur est egritudo: que autez sit nisi febris fin
gi non potest. Arguit autem Hentilis rursus
boc modo. In febribus in quibus paucus est
calox medici adbibent vinum t ignem ad ca/
lozem naturalem intendendū: rosas vo t san
dalos ad remittendū. non potest autem idem
calox intendi simul t remitti. febris autem re/
missionem querunt: naturalis autem intensio
nem: igitur non est idem calox naturalis t fe/
bris. Sed boc argumentū quod nō ita forma
liter sit ab homine soluitur. rose t sandali iu/
uant quatenus confortant naturā t sua frigi/
ditate febrem remittunt: vinum autem t ignis
t panni calidiores iuuant: quoniam ex vino
mox multi spiritus generantur quorum pre/
sentia iuuat naturam ad materiam morbi ex/
pellendam aut digerendam aut omnino ad vi
res babendas: pāni quoq; calidiores iuuant
quatenus in membris parum caloris baben/
tibus partes extreme possunt multum frigide
esse que fortasse nō febriunt: sicut in principijs
interpollataruz contingit in quibus membra
quo ad partes quasdam saltē extrinsecas sūt
frigida: nec febriunt: lz quo ad partes intrin/
secas possint febrire. Rose preterea t sandali
mox a natura versus cor dirigūtur qō aliquā
tum refrigerari potest: vinum autem et panni

UVA. BHSC. IyR_045_1

alia mẽbra calefaciũt: ꝛ si tandẽ coꝛ calefit ex
uino posterius hoc fit. Argumenta quoqꝫ su/
perius recitata quibus probat febrem esse ca/
lorem additum non militant. Ad primum
dicitur febrẽ esse morbũ ex additione caloris
additionẽ autem vocat Hal. ꝛ veram additio
nem ꝛ intensionẽ quamlibet. Ad secundus
dicitur ꝙ falsa est imaginatio. non enim si fri/
giditas potest addi calori: ꝛ addita fit morb⁹:
eodem modo quando fit intẽsio caloris fit no
uus calor qui a priore differat. Ad tertium
dicitur ꝙ medici querunt calorẽ naturalem in
sua naturalitate conseruare quãdo uino ẽ na
turalis. quando aũt exijt tẽperamentũ ad na/
turalitatẽ reuocare: qꝫ fieri nõ põt nisi destru
ant ipsum inquãtũ inaturalis est siue febrilis.

Ad quartũ dicitur ꝙ idẽ calor est ſm natu
ram ꝛ preternaturã alia ꝛ alia ratione ẽ qui/
dẽ sm̃ naturã: quod patet ex eo ꝙ facit ope
ra uite: nutrit: auget: uiuificat: preternaturam
uo eo ꝙ intẽsior fact⁹ sibipsi repugnat inquã
tum naturalis est unde non est ex toto ſm na/
turã: nec ex toto preter naturã. Ad quintũ
dicitur ꝙ exẽpluꝫ sexti digiti non conuenit. ut
patet ex dictis. Cõtra uo quintã conclusionẽ
arguit Herculanus dicens: Coꝛ febriens cale
facit ex febre sanguinẽ ꝛ spirituꝫ. igitur calor
qui est febris est intensior caloꝛe spiritus ꝛ sã
guinis: sed calor spiritus est plusqꝫ quattuor.
aliter non esset spiritus absolute calidus nec
sanguis. igitur calor q est febris est ꝛ ipse plus
qꝫ quatuor. cum igitur ante febrẽ coꝛ esset ab/
solute calidũ ꝛ haberet caloꝛẽ intensum plus/
qꝫ quatuor. sequit ꝙ ex febre factũ sit calidius
qꝫ octo est igit ignis. Item sic arguit inducat
unus gradus caloris a sole qui sit febris. ꝛ se/
quitur ꝙ nisi inductus auferat non cessabit se
bris. consequẽs falsum quia quolibet alio ex
prioꝛib⁹ ablato cessat febris. gradus enim inquit
a sole potest esse nataralis: ꝙ patet: si enim re/
frigeratus sit coꝛ. ꝛ postea a sole calefactus
restitutus sit pristine sanitati gradus indu/
ctus erit naturalis ꝛ pars sanitatis. Item
sic febris ethica est cõplexio facta mẽbro con/
uenies. igitur nõ ẽ calor addit⁹. añs ẽ Auic.
prima quarti. Sed ad primũ quod uocat de/
monstrationẽ dicitur ꝙ sicut lignũ additũ the
moni uocatur proxima causa: cur nauis moue
ri non possit. Iz non solũ sit causa sed una cuz
themone. ita caloꝛe coꝛdi addit⁹ si quis addi
tus est qui est febris ẽ causa proxima. Iz nõ so
lus cur sanguis calefiat ꝛ spiritus. sed tot⁹ ca
loꝛ coꝛdis est qui intensior est ꝛ calefacit spiri
tum ꝛ sanguinẽ. Ad secundũ quod etiã de
monstrationẽ uocat. dicitur ꝙ si coꝛ. addetur
lil ra sãguinis boni ex qua egrotaret ipsa eẽt
egritudo quia eẽt imediata causa ledẽdi qua/
libet tamẽ libra sanguinis ablata ex flebotho
mia uel alia uia restitutus eẽt coꝛ. sanitati. Si
militer ẽ in casu argumẽti unde concludit ꝙ
aliquid est egritudo quo non ablato sed i coꝛ
pore relicto corp⁹ sanabitur. quod enim ẽ egri/
tudo desinet esse egritudo. Quod si calor ad/
ditus specie differt a caloꝛe naturali quod ipe
Hen. ascribit facilioꝛ est. solutio non enim aufe/
retur febris nisi auferatur gradus semel indu
ctus. Sed Hen. non oino affirmat caloꝛẽ ad/
ditũ specie semp differre. imo uidetur credere
ꝙ aliquando est idẽ specie ex argumẽto quod
factum est. si enim refrigeret coꝛ. ab aere ꝛ p⁹
calefiat a sole sanabit ut dicit quod non uidet
rationabile nisi calor adiũctus specie ꝓueniat
cũ eo qui fuit ablatus. Tertiũ uo argumen
tũ nõ tã ẽ ꝫ Hen. qꝫ ꝫ Hal. ꝛ Auic. dicit igit
ꝙ febris ethica est facta conueniẽs ꝛ natura/
lis mẽbro quo ad sensum quia ethicus nõ per
cipit caloꝛẽ suũ febrilẽ eo ꝙ illi iã assueuit. ca/
loꝛ tamẽ in febre ethica addit⁹ priori est febris
iuxta Hen. 9ª cõclusio. Si calor additus spe/
cie differt a caloꝛe naturali oportet caloꝛẽ na
turalẽ corrũpi probat. aut enim unũ fit ex am/
bobus aut non. si primũ cum uterqꝫ sit cõple/
xio ꝛ inter se sint cõtrarij ut media medijs cõ
tingit esse cõtraria oportet utrũqꝫ corrumpi si
cut quãdo ex uiridi ꝛ fusco fit aliquid mediũ:
si secundũ non poterũt simul esse ut ex superi/
oribus dictis clarũ est: cedet igit naturalis ali
eno aduentante. Si uo additus nõ differt spe
cie oportet unũ ex utroqꝫ fieri: quia aliter non
fieret intensio prioris nec mẽbrũ in quo addi
tus recipitur fieret calidius hec autem cõclu/
sio uidetur contraria Hen. si diligẽter homis
uerba examinẽtur. Decima cõclusio possi/
bile est febrẽ esse que non sit calor coꝛdis ex/
trane⁹ neqꝫ procedẽs ab eo neqꝫ qui ab eo cõ
seruet neqꝫ cõtinu⁹ sit calori coꝛdis extraneo
conclusio patet si ponat ꝙ calor epatis aut pe
dis intendatur ab aere aut alia causa priusqꝫ
coꝛ intendatur posito forte obstaculo puta bu
more frigido inter epar ꝛ coꝛ aut pedes ꝛ coꝛ
qui calor prius fiat igneus ꝛ operationes mẽ
bri sensibiliter ledat qꝫ in coꝛde accendat bu/
ic enim diffinitio conuenit febris a Hal. tradi
ta que est calor naturalis mutatus in igneum
conuenit etiam ethimologia uocabuli que est
feruoꝛ aquo febris nomẽ accepit in aialibus.
Idem melius constat in cauda lacerte absci/
sa: que aliquamdiu uiuit ꝛ animal est: licet
imperfectum que prius poterat febrire si tota
lacerta febriebat ꝛ separatam nihil repugnat

UVA. BHSC. IyR_045_1

febrire. vnde febris non ideo est propria cordis passio ꝙ ex necessitate oporteat i qualibet febre cor febrire aut febrem non esse febrez nisi cum calore cordis extraneo connexionem habeat siue continuitaté. ut quidaz dicũt. xi°. Febris ideo vocari potest ꝓpria cordis passio ꝙ cordi facilime aduenit. eo eniz ꝙ calidissimũ est facilime ignitur: sicut canes facilime irascuntur. cõclusio persuadet quia nulla alia est rationabilior causa. cur ꝓpria cordis passio dicatur. quod patet ex conclusione proxima iam probata. Duodecima cõclusio non oportet in qualibet febre omnes actiones per se ledi. sicut credidit Genti. probatur homines melancolici in febribus aliquando melius intelligunt ⁊ futura vaticinãtur. ut Aristo. in problematibus dicit. ⁊ in febre virtus auditiua que sicco perficitur ex sententia Gal'. 2°. tegni videtur fieri experrectior ⁊ melior. Itez phrenetici fortius mouent cꝫ ipsimet sani quantum cũqz ab inimico irritati quicquid Gẽtil'. dicat

Ad argumenta ꝓncipalia respõdet Ad primũ dicitur ꝙ non omnis complexio fit immediate ex qualitatib' primis. licz aliqua fieri possit ex complexione enim spiritus gignitiui ⁊ menstrui sanguinis inuicem agentib' fit carnis ⁊ ossis cõplexio ex aceto ẽt ⁊ melle inuicẽ agentibus fit complexio oximellis. Preterea complexio hominis qui febrit non ex necessitate variatur scdm speciem: sed ex febre fit intensior cuius intẽsionis causa proxima potest esse calefactum esse spiritus uel humoris uel membri. Ad secundum dicitur ꝙ si teneam' complexionem cuiuslibet hominis naturalem esse absolute calidam: dicendum est complexionem flegmatici non permutari sed fieri intẽsiorem. Si vo quod probabilius est teneamus frigidam esse: concedendum est complexionez permutari ex frigida in calidam nec esse flegmaticuz nisi potentia ⁊ naturali complexione ad quam cito reuertitur. Similiter in irato dicendum est ⁊ exercitato. Ad tertium solutio patet ex dictis: casus enim est impossibilis siue enim complexio flegmatica sit absolute frigida siue calida: constat frigidam esse ad colericam. Si igitur sor. colericus incipiat febrire fiet calidior cꝫ sit: non igitur permutabitur ad flegmaticuz. Ad confirmationẽ dicitur ꝙ cibi ⁊ potus exhibiti prohibent febrem ita intendi sicut intẽderetur nisi exhiberentur: forte etiam aliquando absolute remittunt: licz remissio non sentiatur. Ad quartũ solutio patet ex tertio articulo: ⁊ hec de questione ꝓposita. Ad laudẽ altitonãtis dicta sint.

Finis.

UVA. BHSC. IyR_045_1

Registrum huius operis

a

Palma vacat
Excellentissimi
qua sanatur
tertiam dixerunt.

b

locum vnius
enim de tali
de consideratione
quia cum illis

c

oportet videre
est frigidius q̄
tam solūmodo
quanto carnes

d

Obstante ꝙ non
naturalibus ad
puto esse causam
a digestione per quaz

e

Testina ⁊ musculos
vnde sic ad,
neatur licet
intentos. Nō.

f

distabat a sanguinis
superflui attractiuus,
sit illoz separatio
Sed Auic. respexit

g

tanq̄ sibi
21. tertij. Oportet
bia tribuentia
fecit cum vnico

h

falsum ⁊ ꝓña
est vtilitas femineita.

A

Et illud quidem
aliquo modo
roys 2°. col liget
ctiuam ⁊ ꝙ

B

Virtus autem
ad certū terminum
nāq̄ non formar
possit generare.

C

ex parte maiozis
complexionē ꝓuenit
virtuti ita ꝙ
Nam ꝑs

D

quid sit ⁊ in quo
que fit de meri
Hic autem illum
vtraq̄ est presens

E

operatis a qualitate
in eo opere fm
minem absolute

F

per anodina
auctozes non
iterum ꝓña
preparationem

G

ab ordinatione
modozū diuersitatis
pulsus ⁊ vnius,
sunt conuenientes

H

flāma sufficit
minuit ex
ly festine

I

Capln de permuta.
ipsum quoniam
ex equali quantitate

K

Incipit summa
dicit Binus ꝙ
Capitulum de
nem ⁊ ideo statim

L

⁊ in alia
ibi 2°. Valde
non inculpate

M

Urina
quia ista corpora
Similiter arguitur

N

Significat aut
guissugalis. 8°.
renum qui
tinuitatis non

O

Aristo. ⁊ Aueroy
ut sunt inquit
mutans q̄ in

Finis.

UVA. BHSC. IyR_045_1

UVA. BHSC. IyR_045_1

UVA. BHSC. IyR_045_1

UVA. BHSC. IyR_045_1